

BIJBEL

**De gehele Heilige Schrift, bevattende de canonieke boeken van
het Oude en Nieuwe Testament
volgens de Statenvertaling
met de ingelaste verklaringen**

Door

Karl August Dächsel

PSALM 81 T/M PSALM 150

SPREUKEN

PREDIKER

HOONGLIED

Digitale versie

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2015**

PSALM 81.

AANSPORING OM DE FEESTDAGEN WAARDIG TE VIEREN.

Voor den opperzangmeester (vs. 4: 1) op de Gittith (Psalm 8: 1), een Psalm van Asaf, van een uit die zangersfamilie.

2.

Evenals de vorige Psalm, doet ook deze ons ziens in den tijd der uitleiding uit Egypte; hij begint met een Paasgroet en houdt daarna een Paas-rede, en wel ene prediking uit 's Heren mond zelve tot Zijn zo rijk gezegend en toch afvallig geworden volk. De Heere roept dit op zeer vriendelijke, lokkende wijze tot Zich, om het tegen de vijanden te helpen, en het van zijne smarten te genezen. Wij delen het gevoelen van Venema (Professor te Franeker overl. 1787), die meende, dat de psalm in de eerste plaats bestemd was voor het grote Paasfeest, dat de vrome Hizkia in het jaar 726 v.Chr. liet vieren, en waartoe hij ook naar het rijk van Israël zijne boden zond, om het tot mededeelneming uit te nodigen (2 Kronieken 30: 1 vv.), hoewel dit eerst in de maand volgende op de wettig voorgeschreven Abib kon gehouden worden. De vervaardiger van den vorigen psalm ware dan ook de dichter van den voor ons liggenden, en beide psalmen sloten goed aan elkaar.

Vs. 2-8. Vooreerst de feestgroet aan degenen, die tot viering van het Pascha te Jeruzalem verzameld waren, onder welke zich ook enigen van Aser, Manasse en Zebulon bevinden (2 Kronieken 30: 11): zij worden opgeroepen om met een vrolijk hart het feest te houden, want het is het feest van Israël's verlossing uit groten nood en diepe ellende door zijnen Heere en God.

Zingt vrolijk Gode, die onze Sterkte is, gelijk Hij in de vorige dagen bewezen heeft, en zich ook weer in onzen tegenwoordigen nood betonen kan (vs. 15 vv. Psalm 46: 2); juicht, gij leden van Zijn volk! den God van Jakob.

Heft enen Psalm op, gij zangers en speellieden, naar uwe roeping (2 Kronieken 5: 12) en geeft, slaat de trommel, bespeelt de lieflijke harp met de luit (2 Kronieken 30: 21).

Blaast de bazuin, gij priesters, gelijk het uw arbeid is (1 Kronieken 15: 24) in de nieuwe maan van deze feestmaand, ter bestemder tijd, op onzen feestdag 1).

Volgens ene Joodse opvatting zou met dit laatstgenoemde feest het Loofhutenfeest bedoeld zijn, en onder de nieuwe maan den 1sten Tisri als begin van het burgerlijke jaar (Exodus 12: 2), waarom ook de Psalm, volgens een oud gebruik der Joden tot Nieuwjaarspsalm dient, terwijl hij in de gewone weken-liturgie de Psalm voor den Donderdag was (Numeri 28: 8). Wilden wij die opvatting volgen, zo konden wij het ontstaan van onzen Psalm zien in hetgeen in Nehemia 8: 13 vv. verhaald wordt. Intussen ligt het veel meer voor de hand aan het Paasfeest te denken, en wanneer men nu veel in den Psalm vindt, wat ten gunste van die andere opvatting schijnt te spreken, zo is dit hieruit te verklaren, dat het feest onder Hizkia gevierd werd in navolging van de Loofhutenfeesten, vooral zoals die onder Salomo gevierd werden, en voor ene soort van feest ter kerkinwijding, of als hervormingsfeest gehouden werd

(2 Kronieken 30: 23, 26). Wij houden ons aan de volgende overzetting: Blaast in de nieuwe maan, gelijk dit reeds bij de opening van deze feestmaand

14. Och dat Mijn volk naar Mij gehoord had (hoorde), dat Israël in Mijne wegen gewandeld had! (wandelde). Dat het nu nog bedacht wat tot zijnen vrede dient!

15. In kort, in een ogenblik zou Ik hun vijanden, de Assyriërs, door welke zij zo hard verdrukt worden (2 Koningen 17: 1 vv.), gedempt hebben 1) (dempen), zodat zij gene hulp van Egypte behoeven te wachten, en Mijne hand gewend hebben (wenden) tegen hun wederpartijders, zodat deze, in plaats van Mijn volk, de voorwerpen van Mijn straffen zouden worden (2 Koningen 18: 13-19; 37).

1. Van onder de overheersing en het wreed geweld hunner vijanden, waaronder zij vele tijden gebogen gingen, zou Hij hen in kort, in een ogenblik verlost hebben, Hij zou Zijne hand niet tegen hen, maar tegen hun vijanden gewend hebben. Hij zou hen tot een vrij en machtig volk gemaakt hebben, aan wie zijne haters zich geveinsdelijk onderworpen hadden en tot Israël zou gezegd werden: Welgelukzalig zijt gij, o Israël, wie is u gelijk! Dit zou is Israël ervaart hebben, indien het des Heren Wet onderhouden en aan Zijn oogmerk beantwoord had. Meer nog dan dit. Hij zou het met de keur Zijner zegeningen overstelpt hebben, gespijzigd met het vette, het edelste der tarwe en verzadigd met honing, die Hij voor hen wonderdadig uit de rotsstenen deed voortkomen. (Deuteronomium 32: 13-14 en Job 29: 6)..

16. Die den HEERE haten, en daarom hun vijanden zijn, zouden zich Hem geveinsdelijk onderworpen hebben (onderwerpen), maar hunlieder, der kinderen Israël's tijd zou eeuwig geweest zijn (eeuwig duren) (2 Samuel 7: 24).

Gij moet niet denken, dat Ik hun toegenegen ben; zij zijn ook Mijne vijanden; daarom echter worden zij u te sterk en overheersen u, omdat gij Mij verlaten hebt, anders zouden zij het wel laten. Het zijn de vijanden niet, die u plagen, maar Ik ben het, die u drukt, wanneer u uwe tegenpartijen verdrukken..

17. En Hij zou het gespijzsd hebben (spijszen), gelijk in Deuteronomium 32: 13 vv. beloofd is, met het vette der tarwe, met de edelste lentetarwe; ja, Ik zou u verzadigd hebben (verzadigen) met honing uit de rotsstenen (vgl. 2 Kronieken 30: 6-9), zelfs de rotsstenen zouden den honing doen vloeien.

Twee dingen zijn er, die wij behoeven: voeding en bescherming. God zegt nu hiertoe, dat, zo zij zich bekeren, Hij niet alleen hun krijgsman zal zijn; die voor hen strijdt, maar ook hun akkerman, zodat degenen, die Hem vrezen en vertrouwen, niets zal ontbreken van hetgeen zij voor dit leven nodig hebben..

Op dezelfde voorwaarden van geloof en gehoorzaamheid verkrijgen Christenen die geestelijke en eeuwige goederen, die de schone velden en de vruchtbare heuvelen van Kanaän voorafbeelden. Christus is het brood des levens; Hij is de Rots der behoudenis en Zijne beloften zijn als honing voor het godvruchtig gemoed. Zij, die Hem als hun Heer en Meester verwerpen, moeten Hem dus ook verliezen als hun Verlosser en Beloner..

PSALM 82.

VAN DEN STAND EN HET AMBT DER WERELDLIJKE OVERHEID.

1. Een Psalm van Asaf, waarschijnlijk uit dezelfde tijd, tot welken het derde hoofdstuk van den Profeet Jesaja behoort, dus uit den tijd der regering aan Uzzia en Jotham (2 Koningen 16: 2).

Dat deze Psalm in de Joodse tempel-liturgie de Dinsdagse was, gelijk Psalm 24 de Zondags- en Psalm 48 de Maandags-Psalm, werd reeds bij Numeri 28: 8 herinnerd.

Evenals in den vorigen, zo wordt ook in dezen, God sprekende ingevoerd op de wijze der profeten. Asaf, de ziener, ziet, hoe God berispende, terechtwijzende en dreigende de oversten van Zijn volk tegemoet treedt, omdat zijt den glans van Majesteit, dien Hij op hun gelegd heeft, in tirannie veranderen.

- I. Vs. 1-4. Als zichtbaar voor het oog treedt God, de hoogste Rechter, in 't midden Zijner gemeente en roept zijne plaatsbekleders, de menselijke rechters op aarde op, om rekenschap te geven, dewijl zij het eeuwig onderscheid tussen onrecht, dat zij hadden moeten bewaren, zelf ondermijnen en te niet doen.

God staat in verhevene Majesteit in de vergadering Godes 1), in de gemeente Gods, onder het volk, dat Hij Zich uit het midden der volken verkoren heeft; Hij oordeelt in het midden der goden. Hij is gekomen om Rechter te zijn over de rechters, die op aarde in Zijne plaats recht en gerechtigheid zouden uitoefenen (1 Kor. 8: 5).

1. De vergadering Godes is het volk van Israël, dat op dezen gerichtsdag het recht heeft van de ondergeschikte rechters zich op den Rechter der rechters te beroepen.

In de Mozaische wet, welke dadelijk in het begin de leer aan de schepping der mensen naar Gods beeld bevat, worden vervolgens al degenen, die te bevelen, recht te spreken en te beslissen hebben, allen, wie in enig opzicht eerbied toekomt, als vertegenwoordigers van God op aarde geheiligd. Het gebod (Exodus 20: 12): "Eert uwen vader en uwe moeder," vormt den grondslag. Dit gebod kan gevoeglijk tot de eerste tafel gerekend worden: Gij zult God vrezen en eren 1. God zelve. 2. God in degenen, die Hem op aarde vertegenwoordigen, en dan worden de ouders slechts individualiserend genoemd als vertegenwoordigers van alle waardigheid-bekleders en eerwaardigen. Op den grondslag van dit gebod verheft zich de bepaling in Leviticus 19: 32, waar de eerbied jegens grijsaards voorkomt als een onmiddellijk uitvloeisel van den eerbied jegens God, wiens eeuwigheid in het beeld van hunnen ouderdom moet gezien en geëerd worden. Volgens Exodus 22: 28 moet men in den overste des lands het afschijnsel van Gods majesteit erkennen; men mag den vorst niet vloeken, want hij draagt Gods beeld, en elke misdaad tegen enen zichtbaren plaatsbekleder Gods en Zijn rijk is ene misdaad tegen God, in wie God zelf wordt geëerd of onteerd. Vooral wordt het goddelijk karakter van de rechterlijke waardigheid op den voorgrond gesteld, en het volk gedrongen om achter het nederig menselijke van het gericht het verheven goddelijke op te merken, wanneer gezegd wordt: het gericht is Godes (Deuteronomium 1: 17); wie daarvoor treedt, treedt voor God (Exodus 21: 6; 22: 8). Deze plaats, het gericht aangewezen, wanneer het recht ter harte

wordt genomen, moest een dubbel praktischen invloed uitoefenen; zij, die voor het gericht kwamen, moest zij met heiligen eerbied vervullen voor ene vergadering, die in Gods naam Zijn recht op aarde in stand hield, de rechters zelve moesten bij het denken aan hun verhevene roeping met ene levende begeerte vervuld worden om de rechterlijke deugden na te volgen van Hem, wiens plaats zij bekleedden (Job 34: 19), en met ene heilige vrees vervuld worden om aan Zijn gericht te worden overgegeven. Dit toch kon aan geen twijfel onderhevig zijn: richtten zij in de plaats van God, zo kon de hemelse Rechter het niet ongestraft laten, wanneer zij Zijne waardigheid misbruikten. Hij moest dan uit Zijne verborgenheid te voorschijn treden, en hun Zijn donderend "Hoe lang" toeroepen (2 Kronieken 19: 6 vv.). Tengevolge van de diepte der menselijke zonde kan het reeds te voren niet anders verwacht worden, dan dat de rechter dit gezichtspunt meermalen uit het oog verloren heeft, niet de plichten, maar alleen de rechten van zijnen verheven rang heeft in het oog gehouden en tot hoogmoed misbruikt, wat hem met vrees en beven moest vervullen. De naam "goden," die hen steeds aan hunnen hemelsen Rechter moest herinneren, diende als schuld voor hun ongerechtigheid; wie zich niet aan hun ongerechtigheid wilde lenen, dien brandmerkten zij als oproerigen tegen Gods majesteit. De zanger verheft zich hier tegen deze treurige verkeerdheid; hij toont den slechten rechters aan, wat die titel "goden" eigenlijk betekent.

Asaf de ziener (2 Kronieken 29: 30) ziet, wat voor het vleeselijk oog verborgen is, God achter de goden en hij laat dien tot hun verschrikking uit Zijne verborgenheid te voorschijn komen..

De rechters worden hier goden genoemd, omdat zij het recht en macht van God hebben ontvangen en in Zijn Naam als dienaren van Hem, het recht uitspreken. De schrift wijst hiermede aan, dat alle gezag der Overheid is van God, dat God met gezag bekleedt en met majesteit omgordt.

2. Hoe lang, zo klinkt Zijne rechterlijke vraag, zult gij lieden, tegen Mijn uitdrukkelijk verbod (Leviticus 19: 15) onrecht oordelen, onrechtvaardige vonnissen vellen, en het aangezicht der goddelozen aannemen 1), het aanzien der bozen in aanmerking nemen, terwijl gij den arme en geringe, ook waar hij rechtvaardig is, zijn recht onthoudt? Sela. (Psalm 4: 5)

1. Iemands aangezicht aannemen is, iemand voortrekken, hetzij bij schuldig is of niet was in volstrekten strijd met het gebod. (Leviticus 19: 15). Dientengevolge werd de onschuldige veroordeeld en de schuldige vrijgesproken. Hiertegen komt God, de Heere, in heiligen toorn op.

3. Doet integendeel, gelijk uw plicht en uwe roeping is, recht den arme en den wees; rechtvaardigt den verdrukte en den arme.

4. a) Verlost den arme en den behoeftige, rukt hem uit der goddelozen hand, waaraan hij nu onschuldig is prijsgegeven (Jes. 1: 17).

a. Spreuk. 24: 11.

Welk ene goedheid en lankmoedigheid van den hoogsten Rechter! voordat Hij ten gerichte verschijnt, laat Hij eerst ene ernstige vermaning tot de rechters komen, om hen zo mogelijk tot nadenken te brengen.

Deze drie verzen, ja den gehelen Psalm, moest ieder vorst in zijne kamer, aan zijn bed, op zijne tafel, zelfs op zijne klederen laten schilderen, want hierin vinden zij welke hoge, vorstelijke, adellijke deugden hun stand kan uitoefenen, daar de wereldlijke Overheid na het predikambt het verhevenste en nuttigste is op aarde..

Maar God, die onrechtvaardige rechters lang had kunnen verdoen en straffen, in Zijne lankmoedigheid spaart hen nog en vermaant ze tot bekering (vs. 3 en 4). Recht hebben zij te doen aan den arme en de wezen, hen tegenover hun verdrukkers te rechtvaardigen in het gericht en te rukken uit de wrede handen der goddelozen..

5.

II. Vs. 5-7. Intussen weet God wel, dat Zijne terechtwijzing bij de rechters en bestuurders niets uitricht; zij volharden in hun onverstand en brengen door hun ongerechtigheid en dwingelandij alles in verwarring. Zo spreekt Hij dan na over hen het vonnis, dat zij sterven zullen als gewone mensen die in niets boven anderen uitsteken, en dat zij zullen omkomen, als elk der in den loop der geschiedenis door zijn gericht gevallen vorst.

5. Zij weten niet en verstaan niet; zij zijn onkundig in de gronden der wet, onwetende van de betekenis hunner roeping, en daarenboven is hun hart goddeloos en horen zij naar Mijne vermaningen niet; zij wandelen steeds in duisternis, zodat gene verandering mogelijk is; dies wankelen alle fondamenten der aarde 1) (liever: des lands); nu het zo voortgaat, en al het recht wordt ondermijnd en te niet gedaan, moet het land te gronde gaan, want het recht, Mijne wet, is het fundament voor Israël's bestaan.

1. De dichter wijst hier op den oorsprong en de bron van hun ongerechtigheid maar ook op het gevolg.

Indien recht en gerechtigheid niet wordt gehandhaafd, dan verliest het volk allen eerbied voor de wet, dan wankelen alle fundamente des lands.

Het is daarom, dat de Heere komt met de aankondiging van Zijn oordeel. Hij had ze wel hoog gezet. Hij had ze wel schone en heerlijke namen gegeven, maar zij zouden sterven als gewone mensen. Hun hoogheid zou de Heere niet ontzien, en daarom ligt in het woord nochtans in vs. 7 een scherpe tegenstelling.

6. Ik heb wel gezegd in aan allen bekende uitspraken van Mijn Woord (Exodus 21: 6; 22: 8 vv., 28): gij zijt goden, en gij zijt allen kinderen des Allerhoogsten, in zoverre gij in uw rechterlijk ambt ene waardigheid bekleedt, die een beeld is van Mij.

7. Nochtans zult gij, daar uw handelen geen amen is op dien naam, en die majesteit vernietigt, sterven als een gewoon mens, hoe verheven gij uzelfen ook acht (Psalm 4: 3) en niet alleen zult gij van al uwe voorrechten beroofd worden volgens het algemene menselijke, lot, als een van de vorsten zult gij vallen 1), als een van hen, die te voren groot waren, maar door buitengewone, plotselinge straffen zijn weggenomen (Hos. 7: 7. 1 Koningen 22: 10). 1) Gedenkt daaraan, al draagt gij den erenaam van goden als rechters, dat gij sterven moet en voor Mijnen rechterstoel verschijnen.

1. Of "als een, o vorsten, zult gij vallen." De Heere Jezus wijst in Johannes 10: 34-36 op onzen Psalm, en bewijst, dat Hij, door zich Gods Zoon te noemen, God niet lastert door ene argumentatie a minori ad majus (ene bewijsvoering van het mindere tot het meerdere). Wanneer de wet, zo redeneert Hij, reeds diegenen goden genoemd heeft, die volgens een vroeger geopenbaard welbehagen van God om hun ambt dien naam ontvingen (en de Schrift kan toch, gelijk in geen geval, zo ook hierin niet voor niet geldende verklaard worden), zo kan het toch ook gene godslastering zijn, wanneer Hij zich Gods Zoon noemt, die niet alleen volgens ene gewone instelling tot een ambt naar de beeltenis van het goddelijke handelen geroepen is, maar die door Zijn gehele leven een werk dient, waartoe Hem de Vader reeds bij het intreden in de wereld geheiligd heeft. Bij het woord "geheiligd heeft" herinnere men zich, dat zij, die in den Psalm "goden" heten, om hun onheiligheid van handelen berispt worden; de naam komt hun noch oorspronkelijk toe, noch betonen zij zich dien zedelijk waardig. Met het "geheiligd en gezondend heeft," stelt Jezus tegenover het hun, dat in den strijd begon, Zijn eeuwig Zoonschap over..

8.

III. Vs. 8. Ten slotte spreekt de zanger zijn verlangen uit, dat hetgeen hij te voren slechts in den geest gezien heeft tot werkelijkheid worde, en God inderdaad ten gerichte mocht komen om met terzijdestelling der onrechtvaardige rechters Zich zelve over Zijn volk te ontfermen en orde te weeg te brengen op aarde.

8. Sta op, o God! tegen dit boze geslacht, oordeel Gij het aardrijk, het land van Israël en, gelijk dit, alle landen der aarde; a) want Gij bezit alle natiën, ook de heidenen zijn Uwe bezitting, en alzo moet Gij Uwe heerschappij onder hen herstellen.

a. Psalm 2: 8. Hebr. 1: 2.

Waarheen zullen de onderdanen zich wenden, wanneer de Overheid den Heere niet vreest en de rechters niet bedenken, dat zij als van God aangesteld en kinderen Gods zijn, als zij niet naar Gods wil, maar naar hun verkeerde gezindheid rechten? In den Psalm wordt ons het antwoord op die vraag gegeven; doet de Overheid geen recht, zo is daarom niet aan de onderdanen het recht gegeven, om te straffen, maar het behoort den Heere, onzen God, en blijft Zijn recht. Christelijke onderdanen zoeken ook in zulke gevallen hulp en redding bij God en vertroosten zich daarmee, dat God hun Koning is en zich over hun ellende zal ontfermen. Koning Hendrik III van Kastilië zei: dat hij meer voor de zuchten zijner onderdanen vreesde dan voor de wapenen van al zijne vijanden: en een wijs man uit den

vroegeren tijd noemt de tranen en zuchten van een volk de voorboden en tekenen van ene regering, die tot den val en tot ondergang neigt. Tranen en zuchten zijn de enige wapenen, die een volk tegen zijne Overheid gebruiken mag, wanneer deze God niet vreest..

De Profeet ziende, dat hij met vermanen niets vordert, noch met berispen, dewijl de Overheden, met trotsheid bezielde, alle kennis van billijkheid uitspuwen, wendt zich tot God en smeekt Hem, om hunnen overmoed te beteugelen. Doch op dezelfde wijze schrijft de

Heilige Geest ons de toevlucht voor, zo dikwijls de tirannen ons op onwettige wijze kwellen..

PSALM 83.

GEBED OM HULP TEGEN DE VIJANDEN DER KERK.

1. Een lied, een Psalm van Asaf (1 Kronieken 25: 31).

Deze is de laatste der 12 Psalmen van deze zangersfamilie. Hij is gemaakt in een tijd, toen de koning: van Juda, Josafat, gemeld werd van hen inval der Ammonieten en Moabieten en van andere volken in zijn rijk, en de gemeente in den tempel te zamen kwam, om den Heere te zoeken. (2 Kronieken 20: 17).

2.

De Psalm, zo merkt Rieger aan, is een krijgsgebed, dat met het oog op toekomstigen nood in profetischen geest gesteld is: bovendien is het voor alle tijden geschikt, wanneer Gods volk reden heeft, tegen de list en de macht van zijne vijanden bij God veiligheid te zoeken.

I. Vs. 2-9. Op de korte bede, dat God met Zijne werkzame macht mocht ingrijpen, volgt de schildering van den nood, welke tot zulk ene bede dringt; want de vijanden, tegen welke om Gods hulp gebeden wordt, bedoelen niets minder dan geheel Israël te verderven, en hun menigte is zo groot, dat Gods volk er zich levendig van bewust is, hoe zijne kunde, zijn vermogen niets vermag, niets baten kan.

2. O God! zwijg niet, gelijk Gij thans schijnt te doen, houd U niet als doof bij den druk, die ons overkomen is, en zijt niet stil, o God met Uw werk voor ons!

God werkt altijd. Zijn arbeid kan niet rusten, maar Hij verbergt dikwijls Zijn helpen en werken voor onze ogen Hij gebruikt middelen en wegen, die wij niet verstaan en haat der vijanden macht zich hoog verheffen, om des te meer verheerlijkt te worden. Wij menen dan, dat God zwijgt en zich terughoudt, maar juist dit zwijgen moet ons des te meer tot spreken en roepen brengen, zodat er den gehelen dag en den gansen nacht geen zwijgen zij, maar een aanmanen bij den Heere, om Zijne uitverkorenen te redden, opdat niet alleen hulp kome, maar ook de verleende hulp als ene verhoring des gebeds moge aangenomen worden..

Wanneer wordt God gezegd te zwijgen? Wanneer Hij niet terstond het gebed Zijner ellendigen hoort, wanneer Hij schijnbaar te vergeefs om uitredding laat smeken. En waarom

handelt God aldus? Opdat Zijn volk des te vuriger Hem aanlope, met Hem worstelen, en het ervare, dat de Heere redt, enkel om Zichzelfs wille.

3. Want zie, Uwe vijanden, van welke (vs.7) nader zal gesproken worden, maken getier, en Uwe haters steken het hoofd op in trotsen overmoed, als ware hun zaak zeker (Richteren 8: 28).

Men moet opmerken, dat zij, die de Kerk aanvallen, vijanden van God genoemd worden, omdat dit gene geringe reden tot vertrouwen is, dat wij met God gemeenschappelijke vijanden hebben..

4. Zij, deze Uwe vijanden, maken listiglijk en heimelijken aanslag tegen Uw volk, en beraadslagen zich tegen Uwe verborgen¹), tegen de leden van Uw volk, dat, naar Uwe belofte, onder Uwe heilige bescherming staat en niet kan aangetast worden, zonder dat Gij zelf, zijn Beschermmer, aangevallen wordt (Psalm 27: 5; 31: 21).

1. Schone, troostvolle naam! Tot de verborgen Gods te behoren, die Hij in bescherming heeft genomen, die Hij als een schijnt heeft weggelegd. Deze naam toont tevens aan, om zich niet met grootsheid en pralerij, naar de wijze der wereld in te laten, maar zich met Zijne verborgene bescherming gaarne door de hoogmoedige wereld te laten verachten en voor dood te laten aanzien..

5. Zij hebben gezegd: Komt, en laat ons hen uitroeien, dat separatistische, exclusieve, van het maatschappelijk leven zich afzonderende, dat ons veroordelend volk, dat zij voortaan geen volk meer zijn (Jer. 11: 19; 48: 2), dat aan den naam Israël's niet meer gedacht worde (2 Kronieken 20: 23).

6. Want zij hebben in het hart te zamen beraadslaagd, een gemeenschappelijk plan beraamd; tegen U hebben zij een verbond gemaakt, een verbond gelijk in vs. 5 genoemd is, om Uw Raadsbesluit te vernietigen, volgens hetwelk de eeuwige voortdoring der Kerk bepaald is.

Indien de vijanden der kerk te zamen stemmen tot hare verwoesting, zullen dan niet de vrienden der kerk eensgezind zijn in het dienen van hare belangen! Indien Herodes en Pilatus vrienden geworden zijn, en zich verenigd hebben om Christus te kruisigen, zullen zeker Paulus en Barnabas, Paulus en Petrus vrienden geworden zijn, en zich verenigd hebben om Christus te prediken..

7. De krijgstenten, de legerscharen van Edom en der Ismaëlieten, Moab en de Hagarenen (1 Kronieken 5: 10).

8. Gebal (Numeri 20: 17), en Ammon, en Amalek, Palestina (liever: Filistaea), de Filistijnen met de inwoners van Tyrus in Fenicië.

9. Ook heeft zich Assur (Genesis 25: 18) bij hen gevoegd; zij zijn den kinderen van Lot, den Moabieten en Ammonieten, de eigenlijke aanleggers der onderneming, tot enen arm geweest; Assur heeft hen versterkt, zich bij hen gevoegd. Sela.

"De muziek verheft zich na deze optelling als in toorn."

De dichter rangschikt de vijandige volken naar hun geografische ligging; de zeven eerstgenoemde van Edom tot Amalek zijn die uit de streken oostelijk en zuidoostelijk van de Dode zee; deze "boze steden" zijn door westelijke en noordoostelijke volken ingesloten, die, daar zij Israël evenzeer haten, hun een krachtigen steun geven..

In het gevolg der Filistijnen komen de bewoners van Tyrus; dat kramersvolk wordt slechts door hebzucht bewogen, om zich aan te sluiten, het is overal waar iets te verdienen is..

De dichter spreekt het hier uit, dat het de vijanden, de kinderen Loths Moab en Ammon, niet te doen is, om een stuk van het land der vaders af te nemen, maar om Israël gangen en al uit de landpalen te verdrijven.

Dat het geen gewone oorlog was, om enig land te veroveren, maar om Israël geheel en al uit te roeien.

Daarom is het den dichter zo bange, maar ook daarom roept hij om uitredding. Gans machteloos voelt hij zich in zich zelve, maar waar eigen kracht ontzinkt, daar neemt hij vertrouwend de toevlucht tot de mogendheden Gods.

10.

II. Vs. 10-19. Aan de schildering van den bestaanden nood wordt nu de bede aangesloten en meer ontwikkeld. Eerst wordt de Heere aan de wonderbare hulp herinnerd, die Hij vroeger in dergelijke nood bewezen heeft; daarna wordt Hij opgeroepen, om den donder Zijns toorns tegen de vijanden los te laten, en door hunnen ondergang Zijne eer hier op aarde te bevorderen.

10. Doe hun als in vroegeren tijd aan Midian (Richteren 7: 21 vv.), als Sisera, den veldoverste, als Jabin, den koning der Kanaänieten, aan de beek Kison (Richteren 4: 1 vv.);

11. Die (Sisera en Jabin) verdelgd zijn met hun leger te Endor, tot welke plaats zich het slagveld uitstreckte (Richteren 5: 19); zij zijn in de lijken der gevallenen, geworden tot drek der aarde, tot mest des lands.

12. Maak hen, de in vs. 7 vv. genoemde vijanden en hun prinsen, hun oversten, als die der Midianieten, als Oreb en als Zeëb (Richteren 7: 25), en al hun vorsten als Zebah en als Zalmûna (Richteren 8: 5 vv.);

13. Hun vorsten en oversten, die zeiden, zich in misdadigen overmoed tegen Uzelve verheffende: Laat ons de schone woningen Gods, het land Kanaän dat het eigendom van Jehova is, en dat Hij Zijn volk ten erve gegeven heeft, voor ons in erfelijke bezitting nemen.

Het "doe hun als Midian" werd boven bidden en denken vervuld; de nederlaag der vijanden had op dezelfde wijze als die der Midianieten plaats, door onderlinge verdeeldheid die zo dikwijls het rijk Gods voortreffelijke diensten bewezen heeft..

14. Mijn God! maak hen als een wervel, als stof, dat een storm opzweept (Jes. 17: 13), als stoppelen voor den wind, onophoudelijk voortgedreven.

15. Gelijk het vuur een woud verbrandt, en gelijk de vlam de bergen aansteekt, de met bossen begroeide bergen afbrandt, zodat er slechts kale hoogten overblijven;

16. Vervolg hen alzo met Uw onweder, en verschrik hen met Uwen draaiwind, door buitengewone tussenkomst van Uw Alvermogen.

In den nazin der vergelijking gaat de dichter tot een ander aan het eerste verwant beeld over, want de toorn is een vuur, maar ook een adem (Jes. 30: 33), hij is een gloeiende adem, die in brand steekt..

17. Maak hun aangezicht door diepe beschaming vol schande (Psalm 44: 16; 69: 8), opdat zij, o HEERE! niet langer Uwe slagen kunnen verdragen en Uwen naam zoeken, ootmoedig om genade komen smeken bij Jehova.

Zo is het ook geschied: Er werd ene verschrikking Gods over alle koninkrijken van die landen, als zij hoorden dat de Heere tegen de vijanden van Israël gestreden had (2 Kronieken 20. 29)..

De wraak en toorn, die de dichter over Juda's vijanden inroept, heet de dichter, gelijk elders in de Schrift, een onweder vergezeld van een hevigen orkaan, en van vuur. Die vijanden. hoeveel en machtig ook, zijn voor dit onweder als lichte stoppelen, die hoog in de lucht geworpen en verteerd worden door vuur, het vuur des Heren gelijk een woud, gelijk het geboomte der bergen, dat, aangestoken, geheel verteert, omdat er geen blussen aan is.

Maar de dichter kan niet eindigen zonder zijn ernstige wens en bede, dat dit oordeel mag uitlopen tot grootmaking van 's Heren Naam, zelfs nog door die vijanden..

18. Laat hen beschaamd worden, wanneer Gij Uwe ontzettende gerichten over hen laat komen, en laat hen verschrikt wezen tot in eeuwigheid, en laat hen schaamrood worden en omkomen (Ps 6: 11; 35: 5 vv.).

19. Opdat zij, de weinigen, die nog uit den algemenen ondergang mochten gered worden 1), het weten, en de velen in hunnen ondergang het ervaren, dat Gij alleen met Uwen naam, Gij (die den Heere heet, en Wie die naam alleen door Uw volk wordt toegekend (Jes. 37: 20. Hos.

12. 6), ook werkelijk zijt de HEERE, de Allerhoogste, niet slechts over een enkel volk, maar over de ganse aarde. (2 Koningen 19: 19 Jes 37: 16)

1. Evenals bij de profeten aan den rand van hun profetieën des gericht's een zwak streepje van ene boodschap van genade ligt, zo schemert ook hier op den duisteren grond van ontzettende aankondigingen een wens van den dichter door. In elk geval-en dit is het slot van de laatste van Asaf's zangen-is het doel aller gericht'en en van de gehele geschiedenis, dat alle vijanden, zij mogen komen of niet, zij mogen willen of niet, van harte of geveinsd, voor Jehova als voor den Allerhoogsten en enigen Heer der gehele aarde de knieën moeten buigen, ter ere van Zijnen groten, heiligen en heerlijken naam. Dan zullen zij erkennen dat deze God van Israël geen volks-God, maar de God aller volken is, en dat de Heere één is en Zijn naam één (Zach.

14. 9).

Wij zien hier, dat geen persoonlijke haat Asaf bezielt. Niet om persoonlijke haat roept hij de wraak Gods in, maar wat hem drijft is de liefde tot 's Heren Naam en ere aan de ene zijde en aan de andere zijde de hartelijke begeerte, dat zijne vijanden nog tot bekering mogen komen.

PSALM 84.

OVER DE KERK EN HET PREDIKAMBT.

1. Voor den opperzangmeester (Psalm 4 1), op de Gittith (Psalm 8: 1); een Psalm (Psalm 3: 1) voor de kinderen van Korach, die in David's gevolg was, en evenals Psalm 42 en 43 vervaardigd in den tijd, toen de koning voor zijnen zoon Absalom had moeten vluchten in het land aan gene zijde van den Jordaan (2 Samuel 17: 29).

Op den laatsten Psalm van Asaf in No. 83, volgt de eerste in de rij van de Korachietische Jehovapsalmen (vgl. Psalm 85, 87 en 88. 1 Kronieken 25: 31). Deze is ene bijzonder innige en veel betekenende uitdrukking van liefde tot Jehova's heiligdom, welke uit den vreemde daarheen verlangt, en allen, die daar wonen, gelukkig noemt. De vervaardiger van den Psalm, is eigenlijk niet degene die spreekt, maar koning David is sprekende ingevoerd, in wie de Korachieten hunnen leermeester in de geestelijke dichtkunst erkennen, en uit wiens hart hier gezongen wordt..

Deze Psalm behoort dan ook evenals Psalm 42 en 43 tot de liefelijkste tempelzangen der Gemeente Gods van alle tijden. Hij wordt met gelijke instemming gezongen in de schoonste en grootste tempels en in de onaanzienlijkste bedehuizen, overal en aan alle plaatsen, die 's Heren tegenwoordigheid tot Zijne woningen heeft geheiligd, en waar het naar God dorstende harte Hem zoekt en vindt..

2.

I. Vs. 2-5. De vrome, die in Gods bijzondere gemeenschap staat, maar voor het ogenblik van Gods gemeenschap gescheiden is, spreekt, in het verlangen naar dit heiligdom, de begeerte zijns harten uit naar de gemeenschap met God zelven. Hoe meer de ziel Gods

genade

gesmaakt heeft, des te levendiger verlangt zij weer daarnaar, en hoe zekerder het geloof weet aan Gods genademiddelen verbonden te zijn, des te meer leeft en beweegt het zich in deze genade-middelen en kan zonder deze niet bestaan.

2. Hoe lieflijk, al mijne liefde waard en op het hoogst door mij bemind zijn Uwe woningen (Psalm 46: 5), o HEERE der heirscharen!

Hier is de tent bedoeld, die David op den berg Zion naast zijn paleis had opgericht, en waarin hij de arke des verbonds had geplaatst (2 Samuel 6: 17). De meervoudige vorm "woningen", in plaats van: woning" (Psalm 43: 3) is gebezigd omdat de tabernakel uit verschillende delen bestond.

Van de Romeinse Paula, die zich reeds te Rome aan den kerkleeraar Hieronymus had aangesloten en hem later naar het heilige land vergezelde, waar zij te Bethlehem tot aan haar einde gemeenschappelijk met hem arbeidde, wordt verhaald, dat, toen zij in het jaar 404 n. Chr. 56 jaren oud, de nabijheid des doods gevoelde, zij hare bloedverwanten tot zich riep en nog veel met hen over geestelijke aangelegenheden sprak. Toen zij reeds zieltogende was bewoog zij nog steeds hare lippen, en de omstanders, zich over haar heenbuigende, hoorden haar fluisteren: "Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum." (Zo luidt Hieronymus' Latijnse overzetting van dit vers)..

Voor den Israëliet was de plechtige opgang tot Jehova's tempel in menig opzicht iets geheel anders dan de openbare bijeenkomsten van hen, die geleerd hebben heilige handen tot God op te heffen aan alle plaatsen, en Hem, die een Geest is, in geest en waarheid te aanbidden. Het is eigenlijk niet dan in veel hoger zin, dat wij de gebouwen aan onze Christelijke Godsverering toegewijd, met den naam van woningen Gods, voorhoven des Heren kunnen bestempelen..

3. Mijne ziel is begerig, en bezwijkt ook van smachtend verlangen (Psalm 63: 2 vv.) naar de voorhoven des HEREN; mijn hart en mijn vlees roepen uit, wanneer ik mij in den geest verplaats in het genot, dat ik daar zo dikwijls gevonden heb (Psalm 27: 4), tot den levenden God (Psalm 32: 3).

De tabernakel had enen voorhof, de inrichting van David's tent is ons echter onbekend; doch men mag aannemen, dat deze prachtiger en ruimer was dan de oude tabernakel, die te Gibeon bleef; want zij moest niet zozeer in de plaats van deze komen, maar integendeel ene vergoeding voor den nog te bouwen tempel zijn..

God is voor hem de levenden God, die Zich aan hem openbaren kan en wil, die Zich aan alle Zijne gunstgenoten mededeelt. David noemt hier den Heere den levenden God in tegenoverstelling van de dode afgoden der volken. En daarom is het hem zulk een grote behoefte, om in de voorhoven van dien God zich te bevinden en daar te ervaren, dat die levende God voor hem een verzoend God is.

4. Zelfs vindt de mus een huis (MATTHEUS. 8: 20), en de zwaluw een nest voor zich, waar zij hare jongen legt, bij Uwe altaren (Psalm 26: 6 vv.), HEERE der heirscharen, mijn Koning, en mijn God (Psalm 5: 3).

Over dit vers zijn zeer verschillende verklaringen, omdat men niet begrijpen kon, hoe de mus en de zwaluw bij den tabernakel zouden te pas komen en hun nesten kunnen plaatsen bij Gods altaren, dewijl de priesters en Levieten daartegen moesten waken. De zaak zal ons duidelijk worden, wanneer men in deze woorden twee delen onderscheidt. Het eerste is: "zelfs vindt de mus een huis en de zwaluw een nest voor zich, waar zij hare jongen legt;" het tweede is: "bij Uwe altaren," enz. De eerste uitspraak geeft te kennen, dat Gods altoos waakzame Voorzienigheid ook de vogelen gadeslaat en aan deze het vermogen geeft om een huis of nest te maken; daardoor legt hij zijne sterke begeerte aan den dag naar de bijwoning van den openbaren godsdienst. De uitspraak is afgebroken. Er is derhalve ene invulling nodig, bijv. deze: gelijk de mus en de zwaluw haar huis en nest begeert, en door Uwe Voorzienigheid ook werkelijk vindt, zo begeerde ik ook in mijn omzwerven, dat ik mijne woning bestendig mocht vinden bij uwe altaren..

De Costa volgt deze verklaring niet, blijkens zijne aanmerking: Evenals een beminnde, die van zijn geliefde, of gelijk een liefhebbend kind, dat van zijne ouders ver verwijderd is, den vogel benijdt, die rondom hun woning vliegen mag, of den ooievaar, die zijn nest op of nabij hun dak heeft, zo benijdt ook David hier de zwaluwen hun voorrecht, van zo dicht bij 's Heren huis te kunnen en te mogen zijn. David's klacht heeft enige overeenkomst met des Heren woord: "de vossen hebben holen en de vogelen des hemels nesten, maar de Zoon des mensen heeft niets, waar Hij het hoofd nederlegge." (MATTHEUS. 8: 20).

Mijn arm zieltje, het vreesachtig vogeltje heeft nu zijn ware huis en zijn waar nest gevonden, en wanneer ik dit schone huis van God niet had gevonden zo had ik eeuwig moeten rondvliegen; ik ware dan als een eenzame mus op het dak, als een roerdomp der woestijn geworden (Psalm 102: 7)..

De meervoudigen vorm altaren doelt op het brandoffer- en het reukaltaar (Numeri 3: 31). Er wordt in het bijzonder aan de altaren gedacht, in plaats van het gehele huis, omdat zich daar de gemeenschap met den Heere concentreerde. Daar brengt de ziel hare geestelijke offeranden, die toch ook bij het lichamelijke de ziel uitmaakten, en zij verneemt het lieflijk antwoord van God, de verzekering Zijner hulp en Zijner genade, hoewel het lichaam daarvan verwijderd is. Het: "mijn koning en mijn God" geeft in verbintenis met het "Zebaoth," legerscharen, de reden op, waarom de zanger het zo gelukkig acht, tot de altaren des Heren toegelaten te zijn, zodat voor hem het huis Gods hetzelfde is, wat voor het vogeltje zijn huis en zijn nest is. Hoe zou hij zich niet gelukkig gevoelen, dien zijn Koning en God, Hij, die de sterren leidt in hun banen, in Zijne woning heeft opgenomen..

5. Welgelukzalig zijn zij, die in Uw huis wonen, zich Uwe huisgenoten (Efeziërs 2: 19) mogen weten, al is het ook, dat zij voor enigen tijd lichamenlijk van Uw huis gescheiden zijn; zij prijzen U gestadiglijk, en zo zal het, moge het tegenwoordige voor mij duister zijn, ook

met mij nog zo ver komen, dat ik U als mijnen helper en Beschermmer prijze. Sela. De muziek valt hier in, reeds nu den Heere lovende.

Als men bedenkt, dat het getal van hen, die sedert dit lied voor de eerste maal gehoord werd, hun ziel op zijne gezalfde vleugelen tot den troon Gods hebben verheven, legio en nog eens legio is, dat de gemeente Gods met zijne liefelijke feesttonen tot op dezen dag en tot het einde der dagen hare godshuizen inwijdt, haar opgaan naar het heiligdom, haar bezoeken van het avondmaal, hare offeranden des gebeds, haren zegen der Evangelieprediking begeleidt, dan vraagt men, wat is het dan toch, dat in dit lied zo wonderbaar en sterk aantrekt? Het is dit, dat het voor alle heilbegerige mensen uitsprekt: de diepste behoefte des harten en het leven des Geestes, dat alleen zijnen wortel heeft in de levendige gemeenschap met God en door den zegen van het heiligdom wordt gestild en verzadigd. Men ziet, de vromen des Ouden Verbonds hingen niet aan de woningen, voorhoven, altaren des Heren, en hun uiterlijke, en als bij ene dode gewoonte, maar omdat het de plaatsen der openbaring van de heerlijkheid huns Gods waren, en de herbergen van Zijne genadige tegenwoordigheid, door welke zij als door ene opene deur in Zijne onuitsprekelijk zoete gemeenschap traden. Daarom vloeit deze Psalm over van aanbedding Gods in geest en in waarheid, hoewel hij ze aan de plaats van het heiligdom verbindt..

Ja dat zal de zaligheid uitmaken, God ongestoord en onophoudelijk te verheerlijken, en dat bestaat niet in onophoudelijk te spreken of te zingen, maar in een onophoudelijk denken aan God in God verheerlijkende gedachten, en een onophoudelijk gevoelen van God in God verheerlijkende gewaarwordingen, die enkel vrede en vreugde in ons hart en door geheel ons wezen uitstorten, en dan ja, ook weer in de uitstorting van die gedachten en aandoeningen in woord en lied. Zeker kunnen wij reeds hier een voorsmaak hebben van de blijdschap des Heiligen Geestes, en wij zouden haar nog veel meer en sterker gevoelen, wanneer wij alles verre van ons hielden, wat niet uit den Heiligen Geest is en hem bedroefd; doch het blijft hier altijd slechts een stukje der zaak. Hoe dikwijls maakt de ernst des levens ons ernstig en diependenkend, maar eenmaal zullen wij altijd met opgewekt gemoed en opgerichten hoofden wandelen voor het aangezicht des Heren, en toch ons niet verheffen en hoogmoedig zijn, want dat zal onmogelijk wezen. Daar zullen wij zo argeloos vrolijk zijn voor den Heere, als wij dit als kinderen waren voor onze ouders, en belet reeds hier ene hoge vreugde ons het slapen, hoeveel te meer, daar waar gene vermoeyenis meer mogelijk is..

6.

II. Vs. 6-8. Het "welgelukzalig" aan het slot der vorige afdeling wordt weer opgenomen, en nu gebezigd tot een gelukkig noemen van allen, die God liefhebben, ook dan, wanneer zij door het tranendal moeten gaan; want reeds bij het gaan door deze opent hun geloof bronnen van troost en van verkwikking, en de Heere laat hun geloof niet beschaamd worden, maar stort rijken zegen op hen uit. Terwijl het echter op dezen weg van kracht tot kracht, van overwinning tot overwinning met hen gaat, kan het niet missen, of zij bereiken ten laatste het doel van hun verlangen en zij komen bij God in Zion aan.

6. Welgelukzalig is de mens, wiens sterkte in U is, die gene andere sterkte en hulp verwacht, dan die zij in U zoeken en van U ontvangen, in welker hart de gebaande wegen zijn, in wier hart onophoudelijk de gedachten aan de gebaande wegen, de wegen naar Zion zijn, wier denken alleen daarop doelt, dat zij den weg tot U mogen vinden in oprechte gehoorzaamheid aan Uw woord.

Maimonides verhaalt (Hilch. Roths. c. 8), dat om de wegen wel te onderhouden, alle jaren, op den vijftienden der maand Adar, gemachtigden gezonden werden tot het stellen van orde op de verbetering van wegen, bruggen enz. Dit maakt niet onwaarschijnlijk, dat de wegen des tempels hier gemeld zijn met het oog op de plechtige feesten, gelijk men Klaagt. 1: 4 vindt: "Zions wegen treuren, omdat er niemand op het feest komt." En dus, gelijk het een geluk was het gebruik dier wegen te hebben, zo was het ook ene daad van godsvrucht, voor het onderhoud daar van te zorgen, opdat ieder daarvan gebruik zou kunnen maken.

Wanneer deze gebaande wegen gezegd worden in iemands hart te zijn, zo geeft dit te kennen, dat die gebaande wegen het voorwerp van zijne keus geworden zijn, en dat hij het voornemen heeft, om die in te slaan en te bewandelen..

7. Als zij door het dal Baka 1), het dal der moerbeziënbomen, een dor en droevig dal, waarin zij dikwijls komen, als zij U volgen (2 Samuel 15: 23, 33), zonder vrezende doorgaan (Psalm

23. 4) stellen zij Hem tot ene fontein 1), veranderen zij dit dal van tranen en van jammer door hun geloof in ene bron van heil en zegen; ook zal de regen hen gans rijkelijk overdekken 3); de Heere zal hun geloof niet beschamen, maar zorgen, dat het hun niet ontbreke aan water.

1. Het woord (van hij weende) betekent "geween; " volgens sommigen is dan hier bedoeld "het dal van tranen." Volgens anderen is Baka een eigennaam, doch men vindt niet, waar dit zou gelegen zijn; anderen denken aan een struik-de Bakastruik-die deze bijzonderheid heeft, dat als het blad wordt gesneden, een "traan", een witte, scherpe druppel voortkomt, zodat het dan te vertalen is, een dal van Baka-struiken; zeker wordt hier een verschroeiend, dor dal bedoeld..

2. Wanneer het treurige ons dringt, steeds dieper te graven, totdat wij bij het ware water komen, en zich de levendige bronnen voor ons openen, dan wordt het jammerdal zelf tot ene bron..

3. De reis naar Jeruzalem, vooral uit het schone Galilea is afmattend; daarbij heeft men in de valleien en op de bergen van Judea veel van hitte en dorst te lijden, zodat men meermalen tot bezwijkens toe is uitgeput, en de reis geen einde schijnt te zullen hebben. Een frisse regenbui, gedurende welke zich de pelgrims in hun tenten begeven, terwijl sommigen den koelen regen opvangen, is voor hen de heerlijkste verkwikking, die zij zich kunnen voorstellen. Intussen kunnen zij zich van tijd tot tijd legeren aan opgegraven putten of fonteinen. En wat nu in het natuurlijke de fontein is, en de regenstromen zijn, dat is in het geestelijke voor den geestelijken reiziger God zelf, Zijn woord en de gave des Heiligen Geestes.,

8. Zij gaan van kracht tot kracht 1), (Joh. 1: 16); hoe meer zij Zion naderen, hoe meer hun kracht aanwakkert. De heerlijkheid van het doel doet door Gods machtige kracht hen de moeilijkheid van den weg vergeten; een iegelijk van hen zal verschijnen voor God in Zion, zij zullen hunnen wens verkrijgen en in Gods heiligdom komen; en een ieder zal zien, dat zij niet te vergeefs den Heere voor hun sterkte hebben gehouden.

1. Dit wil niet zeggen, dat de gelovigen hun kracht bij zich zelven hebben, maar op geestelijk gebied overgebracht, dat zij uit de kracht Gods leven. Gelijk, wanneer een vader zijn kind leert lopen, het kind voortgaat door de kracht van den vader, zo ook gaat de gelovige voort, dewijl de Heere God hem door Zijn Geest telkens nieuwe kracht instort. Niet de gelovige zelf bereikt den hemel, het hemelse Zion maar zijn God brengt er hem en leidt hem binnen de zalen van het nieuwe Jeruzalem. -

9.

III. Vs. 9-12. Heeft de zanger tot hiertoe uit David's ziel gesproken en onmiskenbaar op hem doelende, nu wordt zijn lied tot een bepaald zorgen voor hem. Zijn eigen heil is nauw met dat van den koning verbonden, zijn eigen terugkeren naar Zions heiligdom hangt van dat van den Gezalfde af, en daarnaar gaat Zijn hart met even sterk verlangen uit, als dat van Zijnen leermeester, dien hij in de ballingschap gevolgd is, en in wiens school hij geleerd heeft, de wereld niets te achten en zijne vreugde alleen in God te stellen.

9. HEERE, God der heirscharen! hoor mijn gebed om zulk een einde van den moeilijke weg, dien wij nu moeten bewandelen; neem het ter oren, o God van Jakob! en laat ons overwinnen en in Uw Zion komen. Sela. (De muziek geeft hier aan de bede nadruk).

10. O God, ons Schild! die alleen het grote gevaar, dat thans Uw volk bedreigt, afwenden kunt, zie, hoe zonder Uwe machtige hulp David's zaak verloren is, en aanschouw het aangezicht Uws gezalfden 1), van David, hoe hij uit diepen smaad tot U opziet, opdat Hij tot Uwe woningen moge komen.

1. Welk een aandrang der ziele, en welke een hechte pleitgrond ligt er in deze bede! Zijn God is de God der heirscharen, de Almachtige, de Heere van hemel en aarde. Hij kan hem verlossen, maar hij is ook de Genadige, Wiens reddende liefde zich zo menigvuldig aan Jakob bewezen heeft. Hij wil hem redden uit al zijne benauwdheden. Die God is zijn schild, zijne bedekking en bescherming, waar achter hij zich verbergen kan en veilig is tegen de aanvallen zijner vijanden. Doch de Heere is dit niet voor hem alleen, maar tevens voor al zijn volk, over wie de Heere hem gezalfd heeft, daarom noemt Hij Hem niet mijn maar ons schild..

Dit uw gezalfde is voor David een vaste pleitgrond. David kende de betrekking tussen Hem en zijn God. Met hem en zijn zaad had de Heere een vast verbond gemaakt, maar in Hem, die in de hoogste volkomenheid de Gezalfde Gods kon heten. Daarom weet David, dat hij niet kan omkomen, en is hij er van verzekerd, dat de Heere eindelijk zijn gebed zal horen.

11. Want zijne gezindheid en aan die, welke hem in zijne verbanning vergezeld hebben, is deze: een dag in Uwe voorhoven is beter dan duizend elders, al ware het ook dat deze wereld al hare vreugde en al haar genot aanbracht. Ik koos, wat mijn, des zangers, persoon aangaat, overeenkomstig mijne roeping (1 Kronieken 9: 17 vv.; 26: 1 vv.), liever aan den dorpel in het huis mijns Gods te wezen 1), dan lang te wonen 2), als iemand, die daar te huis behoort, in de tenten 3) der goddeloosheid 4), ondanks al hare pracht en heerlijkheid (Psalm 4: 8). Daarom twijfelde ik geen ogenblik, of ik mij te Jeruzalem bij Absalom zou voegen (2 Samuel 16: 15), of dat ik met David in ballingschap en ellende zou gaan (2 Samuel 17: 27 vv.).

1. Wanneer Hengstenberg hierbij voegt: "evenals Lazarus aan de deur van den rijke, wil ik liever met de verachtelijkste plaats in het huis Gods, met de meest verwijderde betrekking tot Hem en Zijne genade tevreden zijn, wanneer dit anders niet kan zijn, wanneer God mij met gene betere plaats, geen naderen toegang verwaardigt" dan is dat niet zozeer uitlegging en verklaring van de eigenlijke bedoeling des zangers, maar een uitbreiden der gedachte..

David spreekt het hier uit, dat hij liever een gemene Leviet is, die de nederige post van deurwachter waarneemt, dan in de tenten der goddeloosheid allerlei zondig genot na te jagen. Kennelijk doelt hij op het leven van Absalom in die dagen, die het leven der goddeloosheid botvierde. Zijne ziele hijgde naar het aanschouwen van de zaligheid van 's Heren dienst.

2. Het woord van den grondtekst betekent volgens het Arabisch een rondgaan, en het daarvan afgeleide woord verkrijgt daardoor de betekenis van tijd, eeuw, menschen leeftijd, geslacht; het is dus zeer juist, dat niet alleen "wonen" maar "lang wonen" een voortdurend en blijvend wonen is over gezet..

3. Men kan naar den zin ook daarvoor zetten: "paleizen", want, gelijk Venema opmerkt, niet allerlei tenten, die maar voorkomen, zijn hier bedoeld, maar de rijke, de schitterende, met alle gemak en aangenaamheid voorziene. De dichter heeft niet zonder reden de uitdrukking "tenten" gekozen, omdat het huis Gods toen ook nog maar ene tent, geen stenen tempel was..

4. De keuze, die hier wordt uitgebracht, is de vrucht van een levensboom, die door God zelf in het binnenste van den zanger geplant is: zij is de vrucht van een nieuw hart. Ieder onzer, die zo in oprechtheid spreken kan, is van een reiziger naar de stad des verderfs tot een bedevaartganger naar den tempel der eeuwige heerlijkheid geworden. Alleen de treurige keuze: "Eén dag in de tenten der wereldvreugde" staat buiten wedergeboorte geschreven op den bodem van 't hart van elk mens. Die keuze heeft de Boze, aan wie de mens eenmaal gehoor gaf en nog blijft geven, er met grote letteren diep in gegraveerd. Alleen de adem des Almachtigen kan er die letters uitwissen; alleen Zijne alvermogende graveernaald kan er andere voor in de plaats stellen.

12. Want God, de HEERE, is ene Zon en Schild 1); de HEERE zal genade en eer geven, daar Hij in liefde Zich den Zijnen mededelende, hen met geluk en welvaart verzorgt; Hij zal het goede niet onthouden degenen, die in oprechtheid wandelen 2), die werkelijk Hem vrezen (Psalm 23: 1).

1. De vergelijking met de zon heeft zijn oorzaak hierin, dat evenals de zon door haar licht leven schept, koestert en verheugt, zo ook de gelovigen door het helder aangezicht Gods, als tot nieuw leven gewekt worden, ja, niet anders leven en ademen, tenzij in zoverre God hen bestraalt. Onder den naam van schild verstaat de profeet, ons heil, hetwelk overigens aan ontelbare gevaren zou bloot gesteld zijn, Met zijne verdediging te bedekken, dewijl het niet genoeg zou zijn, dat de Geest Gods ons levend maakt, indien niet onder zo vele onheilen Hij ook Zijne kracht om te beschermen ons schonk..

Evenals de natuurlijke zon het licht, het leven en de vreugde van alle natuurlijke dingen is, zo is God ook van allen, die in Zijn huis wonen, het licht, het heil en hun levenskracht. De Heere nu is niet alleen ene zon, maar ook een schild, ene bescherming, die lichaam en ziel gelijk een schild omgeeft, zodat geen moordende pijl van den duivel of van enig mens ons kan treffen en dodelijk wonden..

2. Die tot de Zijnen spreekt (Psalm 81: 11): doe uwen mond open en Ik zal hem vervullen," die is voor allen, die oprecht Zijnen weg verkiezen, een bereidwillig, mild, goedertieren God, die het zegenen niet kan nalaten..

Indien wij niet kunnen gaan naar het huis des Heren, kunnen wij toch gaan door het geloof tot den Heere des huizes; in Hem zullen wij gelukkig en mogen wij gerust zijn. Laat ons dan dat waar geluk zoeken en verlangen om vruchten te dragen onder den gezegenden invloed van de Zon der gerechtigheid, en veilig en gelukkig te zijn onder de bescherming van het schild der zaligheid. Laat ons ons beijveren oprecht te wandelen in Zijne wegen, te vertrouwen op Zijne genade, dankbaar aan te nemen, wat Hij geeft en onderworpen te zijn, als Hij onthoudt of ontnemt; want wij kunnen zeker zijn, dat Hij ziet, dat het kwaad voor ons zou zijn, anders zouden wij niet zonder dat zijn..

12. Want God, de HEERE, is ene Zon en Schild 1); de HEERE zal genade en eer geven, daar Hij in liefde Zich den Zijnen mededelende, hen met geluk en welvaart verzorgt; Hij zal het goede niet onthouden degenen, die in oprechtheid wandelen 2), die werkelijk Hem vrezen (Psalm 23: 1).

1. De vergelijking met de zon heeft zijn oorzaak hierin, dat evenals de zon door haar licht leven schept, koestert en verheugt, zo ook de gelovigen door het helder aangezicht Gods, als tot nieuw leven gewekt worden, ja, niet anders leven en ademen, tenzij in zoverre God hen bestraalt. Onder den naam van schild verstaat de profeet, ons heil, hetwelk overigens aan ontelbare gevaren zou bloot gesteld zijn, Met zijne verdediging te bedekken, dewijl het niet genoeg zou zijn, dat de Geest Gods ons levend maakt, indien niet onder zo vele onheilen Hij ook Zijne kracht om te beschermen ons schonk..

Evenals de natuurlijke zon het licht, het leven en de vreugde van alle natuurlijke dingen is, zo is God ook van allen, die in Zijn huis wonen, het licht, het heil en hun levenskracht. De Heere nu is niet alleen ene zon, maar ook een schild, ene bescherming, die lichaam en ziel gelijk een schild omgeeft, zodat geen moordende pijl van den duivel of van enig mens ons kan treffen en dodelijk wonden..

2. Die tot de Zijnen spreekt (Psalm 81: 11): doe uwen mond open en Ik zal hem vervullen," die is voor allen, die oprecht Zijnen weg verkiezen, een bereidwillig, mild, goedertieren God, die het zegenen niet kan nalaten..

Indien wij niet kunnen gaan naar het huis des Heren, kunnen wij toch gaan door het geloof tot den Heere des huizes; in Hem zullen wij gelukkig en mogen wij gerust zijn. Laat ons dan dat waar geluk zoeken en verlangen om vruchten te dragen onder den gezegenden invloed van de Zon der gerechtigheid, en veilig en gelukkig te zijn onder de bescherming van het schild der zaligheid. Laat ons ons beijveren oprecht te wandelen in Zijne wegen, te vertrouwen op Zijne genade, dankbaar aan te nemen, wat Hij geeft en onderworpen te zijn, als Hij onthoudt of ontnemt; want wij kunnen zeker zijn, dat Hij ziet, dat het kwaad voor ons zou zijn, anders zouden wij niet zonder dat zijn..

13.

IV. Vs. 13. De Psalm, al het vorige in een enkel woord samenvattende, eindigt met ene lofverheffing; hij heeft beide betuigd; hoe zou het aan ene ziel wel kunnen zijn, waar God en Zijne vertroosting niet is, en hoe zou ene ziel het kwalijk kunnen hebben, waar God met zijne vertroosting is? Nu eindigt de zanger met in stilte te wachten, "evenals ene heliotropium zonnewende) naar de Zon der zonnen gekeerd."

13. HEERE der heirscharen! welgelukzalig is de mens, die op U vertrouwt a), die met zijn hart niet aan de wereld; maar aan U hangt, zich aan U en aan Uwe leiding geheel overgeeft, en door U alleen zoekt zalig te worden.

a. Psalm 2: 12; 34: 9; 40: 5; 118: 8 vv.; 146: 5.

Deze Psalm is van veel gewicht, om het inwendige leven van de gelovigen des Ouden Testaments te leren kennen, hun smart over het gemis der gemeenschap met God, hun gehechtheid aan de door God gegevene genademiddelen, maar ook hun hoop en hun troost, wanneer zij (nooit zonder hun schuld) deze moesten missen, hun vertrouwen op voortdurende vernieuwing van hun leven en van hun kracht.. (vgl. Psalm 41: 14).

Er moest gekozen worden tussen de voorhoven des Heren en de tenten der goddelozen. Den dag des Heren met de verheerlijking van Zijn naam in de vergadering der oprechten aan te vangen, en hem verder gedachteloos toe te wijden aan den dienst van ijdelheid en hovaardij, hem door te brengen in samenkomsten en verstrooiingen, die, zo ze ook nog aan vele goeden verdraaglijk voorkomen, zeker voor alle lichtzinnigen ene grote aantrekkelijkheid bezitten, wat is het anders dan den zegen, dien men mocht hebben weggedragen, moedwillig verwoesten en Hem bespotten, die dien zegen schonk? Maar de voldoening van de behoefte des harten enkel van den dag des Heren en van de openbare godsdienstoefeningen te verwachten, en deze tegemoet te gaan en te achtervolgen met een leven zonder openbare ergernis in iemands ogen, maar ook zonder huiselijke godsvrucht, zonder gebed in de eenzaamheid, heilig stilstaan, doorgaande waakzaamheid, is alsmede een roekeloos spelen met een voorrecht, tot welks genot men dan niet geschikt kan zijn en welks vrucht men

verijdelst. Ach hoevelen zullen in het heiligdom daarboven gemist worden, die in dezen aardse voorhof niet geheel zonder aandoening medegezongen hebben: "Hoe lieflijk, hoe vol heilgenot enz" Zondags-Christenen zijn gene Christenen voor de zalige eeuwigheid. Dat zijn slechts zij, die het door ootmoedig geloof en ene onberouwelijke keuze voor geheel hun leven geworden en geweest zijn. Daartoe helpe ons God door Zijn Woord en Geest en door alle genademiddelen..

PSALM 85.

GEBED OM GODS HULP EN WELVAART VAN ALLE STANDEN.

1. Een Psalm (Psalm 3: 1) voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), onder de kinderen van Korach, evenals Psalm 42-49 en 84 eerst uit den tijd na de ballingschap (Ezra 6: 22).

In Psalm 84: 12 werd het geloofsvertrouwen uitgesproken, dat de Heere het den vromen aan geen goed zou laten ontbreken; hier in Psalm 85: 13 verheft zich het volk van God tot de dringende bede, dat de Heere alle goeds geve. Tot zulk ene bede wordt het gedrongen door den nood van den tijd, als de betoning van Goddelijke genade, die met het terugkeren uit de Babylonische ballingschap begonnen is, tot stilstand is gekomen en op het eerste goede begin ene treurige voortzetting gevolgd is. Kunnen wij ook de toestanden in het heilige land gedurende de 58 jarige tijdruimte, van 515-457 v.Chr. niet nader kenschetsen, daar ons berichten daaromtrent ontbreken, zo zien wij toch in onzen Psalm zelve een schoon gedenkteken voor den tijd van weer ontwakend geloofsvertrouwen na grote verslagenheid; men vermoedde, hoewel men zich ook daarvan misschien niet duidelijk bewust was, dat nu de 70 jaarweken in Dan. 9: 24 vv. den termijn van hun begin zouden bereikt hebben..

2.

I. Vs. 2-8. In het geval van eigen onwaardigheid en schuld, erkent Gods volk het voor loutere genade, dat de Heere de ballingschap heeft doen eindigen, en het in het land der vaders heeft teruggebracht. In den nood, die nog in dezen tijd op hen drukt, kan het niet anders dan een overblijfsel van den Goddelijken toorn zien; het mag echter ook tot Gods genade zijne toevlucht nemen, en om gehele wegneming van de ellende den Heere aanroepen.

2. Gij zijt Uwen lande gunstig geweest, HEERE! dat Gij het hart van den koning Cyrus bewogen hebt, dat hij aan Uw volk zou toestaan weer daarin te wonen en den tempel te herbouwen (Ezra 1: 1 vv.).De gevangenis van het nageslacht van Jakob hebt Gij gewend, zodat zij weer uit het land hunner ballingschap mogen terugkeren.

3. Onze voorvaders hadden door hun zonden dat ontzettende oordeel verdiend, maar Gij zijt genadig geweest. De misdaad Uws volks, waardoor zij de ballingschap teweegbrachten, hebt Gij weggenomen; Gij hebt al hun zonden bedekt, zodat nu de tijd der straffen geëindigd is. Sela. (Pauze, opdat de muziek het hier late gevoelen, welk ene weldaad aan het volk daardoor geschied is (Psalm 32: 1 vv.).

4. Gij hebt weggenomen al Uwe verbolgenheid; Gij hebt U gewend van de hittigheid Uws toorns, zodat in de plaats daarvan de vriendelijkheid en hulpvaardigheid der genade kwam.

De gunst van God is de fontein van geluk voor volken, zowel als voor bijzondere personen. Wanneer God de zonde vergeeft, bedekt Hij ze, en wanneer Hij de zonde van Zijn volk bedekt, bedekt Hij ze volkomen..

5. Breng ons weer, o God onzes heils! uit den toestand van lijden, waarin wij op nieuw gekomen zijn, en doe te niet Uwe toornigheid over ons 1), die in zulk een lijden zich op nieuw aan ons doet gevoelen.

1. De bede, breng ons weer, o God onzes heils, bewijst, dat gans Juda en Israël nog niet is wedergekeerd, en dat de wedergekeerden nog verre zijn van in bloeienden staat te verkeren. Nog is 's Heren toorn niet ganselijk over hen opgeheven, ook als de Heere zich gewend heeft naar vs. 3 van al Zijne verbolgenheid van Zijn vollen toorn over hen. Van hier ook de vragen: zult Gij eeuwiglijk tegen ons toornen? zult Gij ons niet weer levend maken, dat is, oprichten, herstellen en voor uw aangezicht als Uw volk en eigendom doen gelukkig zijn.

Dit zijn geen vragen van twijfel of ongeloof, maar het zijn beden van vertrouwend verlangen, om het harte Gods tot ontferming te bewegen. Daarom bidt hij ook: toon, bewijs ons Uwe Goedheid..

6. Zult Gij eeuwiglijk tegen ons toornen, zal er geen einde komen aan de betoningen van Uwen toorn, daar die anders toch slechts een ogenblik duurt (Psalm 30: 6)? Zult Gij Uwen toorn uitstrekken van geslacht tot geslacht, zodat die ieder ogenblik weer uitbreekt, wanneer er ook een korte tijd van genade moge geweest zijn?

7. Zult Gij ons niet weer levend maken a) en tot een nieuw leven laten komen, ook van de tegenwoordige nederlaag, opdat Uw volk zich in U als in den God zijn heils verblijde?

a. Psalm 71: 20.

8. Toon ons Uwe goedertierenheid, o HEERE! en geef ons Uw heil, help ons uit onze ellende.

Wij kunnen hier veel leren, vooreerst de bijzondere kunst van Gods volk, om den Heere aan Zijne vorige daden, aan Zijne oude, onvervalste liefde en trouw te herinneren, gelijk die uit Zijnen naam en Zijne werken tegenschittert; vervolgens het geestelijk-gezonde oog, om onder alle goddelijke weldaden deze voor de grootste te houden, dat Hij de zonde vergeeft en de misdaad van Zijn volk bedekt; eindelijk den diepen ernst van het buigen onder het tegenwoordige uurtje van den toorn, waarbij men Gods gericht in het geloof rechtvaardigt en billijkt, en toch blijft bidden, totdat men het hart van den God der genade gevonden heeft..

9.

II. Vs. 9-14. Op het gebed volgt nu het opmerken op Gods antwoord, en de zanger spreekt het uit, welk een antwoord hij wenst om zijns volks wil, opdat dit niet ongeduldig worde en geheel verschrikke, namelijk ene Goddelijke toezegging van vrede. Hij is ook in den geest verzekerd, dat de tijd der Goddelijke hulp voor degenen, die Hem vrezen, nabij is, en beschrijft nu de gezegende vrucht dezer hulp, in aansluiting aan plaatsen van Jesaja (Jes. 32: 16 vv.; 45: 8), in ene zo lieflijke en verhevene rede, dat hij een beeld ontvouwt van den gezegenden tijd van den Messias, alsof hij reeds midden daarin stond

9. Ik zal horen, wat God, de HEERE, ter gebed, dat ik in den naam mijns volks gedaan heb, spreken zal 1). Ik zal luisteren naar de stem van God, want die zal zeker gehoord worden; Hij zal tot Zijn volk, gelijk Hij in Leviticus 26: 6 beloofd heeft, en tot Zijne gunstgenoten, die begonnen zijn in Zijne inzettingen te wandelen en Zijne geboden te bewaren (Leviticus 26: 3), van vrede spreken, het hart verkwikken door woorden van liefde en door blijde toezeggingen; maar dat zij niet weer tot dwaasheid keren 2), dat zij niet weer op de oude wegen van verkeerdheid en zonde zich begeven.

1. De Heere God spreekt op tweeërlei wijze tot Zijn volk. Hij antwoordt hen door de verborgen werking des Geestes innerlijk in de ziele, als Hij de belofte doet vasthouden, en hen Zijn welbehagen ontdekt. Maar de Heere antwoordt ook door daden, door uitredding op het gebed, hetzij ten opzichte van den enkelen persoon, hetzij ten opzichte van Kerk en volk-

2. Tot dwaasheid keren is weer de oude wegen der zonde bewandelen. De Heere redt Zijn volk uit, opdat zij Hem vrezen en opdat hij de ere van Zijn Naam ontvangt.

10. Zeker, wanneer wij waken, dat wij niet tot dezelfde dwaasheid terugkeren, zo zal Hij ons helpen; Zijn heil is nabij degenen, die Hem vrezen 1), en zulk een toestand van zegen zal zeker spoedig komen, opdat in ons land eer wone 2), de uit ons land sedert lang verdwenen heerlijkheid, die bloeiende, godsdienstige en staatkundige toestand van voorheen wederkere.

1. Ieder is overtuigd, dat de zegen van niemand komen kan dan van God. Doch hoe kan men nu den zegen van God verwachten, indien men Hem niet vreest, niet eert, niet dient. maar Zijn woord en wet veracht, of althans minacht? Weet men dan niet dat God gezegd heeft: Die Mij eert, dien zal Ik eren, maar die Mij versmaden zullen licht geacht worden?.

2. De dichter heeft hier niet alleen het oog op staatkundige maar ook op godsdienstige en geestelijke ere. De ere die komt als groot en klein, Overheid en volk, wandelt in de rechten en inzettingen des Heren.

12. De waarheid zal uit de aarde spruiten, voor zover het Evangelie, door het geloof aangenomen, vruchten draagt, en gerechtigheid zal van den hemel neerzien, niet ten straffen maar, nu voldaan, om te zegenen.

13. Ook zal de HEERE door vervulling der belofte in Leviticus 26: 4), het goede geven, alles wat begeerlijk is, en a) ons land zal zijne vrucht geven, Kanaän zal weer wezen het land, dat van melk en honing vloeit.

a. Psalm 67: 7.

14. De gerechtigheid zal, ondanks allen tegenstand (Psalm 73: 1) voor Zijn, des Heren, aangezicht henengaan, en Hij zal ze zetten op den weg Zijner voetstappen.

Het Engelse Bijbelwerk omschrijft de gedachten van vs. 10-14 op de volgende wijze. 10. "Hij zal zo verre zijn van hen, die Hem vrezden, te beschadigen, dat ik met vertrouwen verwacht, dat de tijd nadert, waarin Hij zal voleinden, hetgeen Hij voor ons begonnen heeft, zo met den tempel te herbouwen (Ezra 5: 2, 8; 6: 7, 8), als met ons land te herstellen tot den ouden luister en de vorige waardigheid. 11. Want mij dunkt, ik zie de goedheid en getrouwheid, de gerechtigheid en de eendracht, die de voornaamste heerlijkheid van een koninkrijk uitmaken, te zamen komen als oude vrienden, die lang gescheiden geweest zijn en elkaar omhelzen. 12. En gelijk de waarheid, eerlijkheid en alle andere deugden onder ons groeien en bloeien, gelijk de bloemen en kruiden in de lente, na een langen winter, zo zal God Zijne beloften jegens ons getrouw vervullen en met Zijne gunstige Voorzienigheid over ons waken. 13. Ja, de Heere zal ons goed doen boven onze verwachting, en onze vruchtbaarheid in goede werken zegenen met zulk ene ruime vermenigvuldiging van de vruchten der aarde, dat daaruit de milddadigheid des hemels jegens ons zal blijken. 14. Hij zal ons regeren met gerechtigheid en weldadigheid, Zijne getrouwe beloften altoos voor ogen hebbende; van dien regel zal Hij nooit afwijken, maar volgens dien voortgaan, al de bestendige handelwijze, die hij in Zijne bedelingen wil houden.

Reeds de Joodse uitleggers hebben de hier voor ons liggende plaats van de nabijzijnde hulp des Heeren en de gelukkige toestanden in het land verklaard van den Messiaansen zegen. En inderdaad ligt ook in den naam Jezus het woord "Zijne hulp" verborgen. In Hem hebben wij onze oude eer en heerlijkheid, daar wij naar Gods beeld geschapen waren, weer verkregen, en de heerlijkheid van den onzichtbaren God heeft in Hem op onze aarde gewoond (Joh. 1: 14); in het door Hem volbrachte verlossingswerk ontmoeten genade en waarheid elkaar (Joh. 1: 17), en gerechtigheid en vrede kussen elkaar, daar het onveranderlijke van Goddelijke bedreiging en gerechtigheid, met de ontferming en den vrede hun verzoening gevonden hebben. zoals dan ook de roeping der Joden tot dit heil om den wille der waarheid Gods geschied is, maar die der heidenen om der barmhartigheid wil (Rom. 11: 8 vv.); zo wordt in Zijne menswording en geboorte ook de plaats Jes. 45: 8 vervuld; in Zijnen voorloper Johannes gaat de gerechtigheid voor Gods aangezicht en in Zijne ware discipelen volgt zij Hem na (Efeziërs 5: 1). Hebben wij nu recht gezien, wanneer wij de vervaardiging van den Psalm in het jaar 457 v.Chr. gesteld hebben, zo was toen Gods hulp ook werkelijk nabij, want in dit jaar begint de tijdrekening in Dan. 9: 25, zodat $7 \times (7+62) = 483$ jaren later, d.i. 26 na Chr. het aangename jaar des Heren met het optreden van Johannes den Doper begint (vgl. 1 Makk. 6: 54) 1 Cor. 1: 30. Efeziërs 2: 14..

Aarde en hemel verenigen zich hier om de zegeningen Gods over ons uit te storten. Hoe heerlijk gaan deze beide ook in de natuur te zamen! De hemel geeft dauw en regen en zonneshijn, en uit de aarde komt het geplante te voorschijn in groente en vruchten. Zij beantwoorden elkaar. In het geestelijke is dit eveneens het geval. Uit den hemel moet komen, wat uit ons in vruchten van bekering zal voortspruiten..

De Goddelijke rechtvaardigheid is nu voldaan door de grote verzoening. Alzo is Christus, de weg, de waarheid en het leven uit de aarde voortgekomen, toen Hij onze natuur aannam en gerechtigheid zag met welbehagen en voldaan neer. Om Zijntwil zijn alle goede dingen, voornamelijk Zijn Heilige Geest gegeven aan degenen, die naar Hem vragen, en door Zijnen invloed worden gelovigen gesterkt tot ere van God. Door Christus worden alle dingen verkregen, die tot het leven en de godzaligheid behoren. De zondaar, die vergeving ontving wordt vruchtbaar in goede werken, en door te zien op en te vertrouwen op des Heren gerechtigheid, wordt zijn voet gezet in 's Heren voetstappen. Christus brengt als Middelaar hemel en aarde weer te zamen, welke door de zonde gescheiden waren; door Hem ontspruit gerechtigheid aan de aarde, die God in het binnenste eist, en dan ziet gerechtigheid weer van den hemel; want God is rechtvaardig en rechtvaardigt ieder, die gelooft in Jezus. In het koninkrijk van den Messias zullen deze genade giften bloeien en heersen. Die redding make invloed op onze harten, en openbare zich in ons leven. Die roem wone in ons land. Dat waarheid, goedertierenheid en reinheid onder ons toenemen. Rechtvaardigheid is een veilige gids beide tot het ontmoeten van God en tot het volgen van Hem..

Veel wat de dichter hier verwacht is vervuld. Door Ezra en Nehemia is er zeer veel toe bijgedragen tot de hervorming van Kerk en Staat, maar laten wij niet vergeten, dat de man Gods, die hier spreekt, ook tevens profeet is, die verder ziet, dan tot den tijd, waarin hij leeft. De dichter ziet hierop de komst van het koninkrijk van Christus en heeft het oog niet op een voorbijgaanden heilstaat, maar op de eeuwige triomf van het Koninkrijk der gerechtigheid. PSALM 86.

VERSCHILLENDE GEBEDEN VAN DAVID.

1. Een gebed van David, waarin de man Gods doet zien, op welk een wijze hij in bange tijden zijn ziele placht uit te storten voor zijn God.

Het moest David zeer ter harte gaan, wanneer hij met woorden getroost werd, die hij vroeger tot zijne eigene ziel gesproken had in tijden van nood, die de Heere reeds heerlijk had afgewend, of waarmee hij anderen getroost had..

Deze Psalm heeft met den vorigen vooral in vs. 16 een punt van aanraking, waar de bede om Gods genade en hulp uit den mond van een bijzonder persoon, even als daar uit den mond der gemeente vernomen wordt.

I. Vs 1-5. Uit diepe ellende, waarin hij zich bevindt, ontbloot van alle menselijke hulpmiddelen tegen de gevaren, die zijn leven bedreigen, roept David tot den Heere, Zijnen God, om en bewaring, om genade en troost, en drukt ter verhoring zijner bede, den enen pijl na den andere op het harte van God af, daar hij in de eerste plaats den nood zelven, waarin hij is voor zich laat spreken; vervolgens de betrekking, waarin hij als Zijn heilige en een van Zijne knechten tot Hem staat, op den voorgrond plaatst, en Hem wijst op Zijn eigen Goddelijk Wezen, dat vol goedheid en genade is jegens allen, die Hem aanroepen.

HEERE! neig Uw oor (Psalm 17: 6), verhoor mij (Psalm 55: 3), want ik ben ellendig en nooddruftig (Psalm 40: 18), en over de ellendigen en armen ontfermt Gij U zo gaarne, wanneer zij in de rechte verhouding tot U staan (Psalm 12: 6),

2. Bewaar mijne ziel voor degenen, die mij naar het leven staan (vs. 14), want ik ben Uw gunstgenoot 1) dien Gij tot Uwen hoogsten dienaar in Uw rijk, tot koning over Uw volk (Psalm 4: 4; 16: 10) geroepen hebt. O Gij, mijn God!, die mijn God zijt van wege Uw verbond en mijne verkiezing, verlos Uwen knecht, die op U vertrouwt.

Het eerste gedeelte van vs. 2 heeft overeenkomst met Psalm 119: 94. "Ik ben Uwe, behoud mij." De Christen voegt in deze uitdrukking zijne betrekking in en op Christus, als zijnde een lid van Christus lichaam en een deelgenoot van de giften, welke hij heeft ontvangen door den Geest der heiligmaking..

Of "heilig" d.i. geheiligd door Uwe genade en oprecht tot Uwen dienst gewijd. Luther merkt in zijne kanttkening op, dat het ook per antiphrasim (zodat het tegendeel van de bedoeling zou gezegd zijn) kan betekenen: "veroordeeld". Dan zou de zin zijn: Bewaar mijne ziel; want ik ben in den ban gedaan, voor vogelvrij verklaard, zodat wie mij doodt, meent U enen dienst daarmee te bewijzen. Deze opvatting is meer ene geestvolle gedachte dan spraakkunstig gerechtvaardigd..

De hoop op verhoring van onze gebeden tot God om hulp mag steunen deels op onze ellende en onze hulpeloosheid (Psalm 35: 10; 37: 14; 40: 18; 74: 21 op onze verbondsbetrekking met God..

Ofschoon God in den algemenen zin des woords de God van alle mensen is en alle mensen overvloedig in Zijne gunst mogen delen, zo geeft deze uitdrukking in Bijbeltaal altijd de betrekking der vrijmachtige genade en des geloofs in den Heere Jezus Christus door den H. Geest te kennen, welk een en ander niet anders dan in den weg der begunadiging geleerd en gekend wordt..

3. Zijt mij genadig, HEERE! en wend uit vaderlijk medelijden mijne ellende van mij af, want ik roep tot U den gansen dag, zonder ophouden (Psalm 7: 12; 25: 5).

De mens mag zijne ellende wel aan God klagen, nog beter is het. Hem zijn onvermogen te belijden, het beste doet hij, op Gods ontferming te vertrouwen en de machtige betoning Zijner goedheid af te smeken..

4. Verheug de ziele Uws knechts door inwendige vertroosting en verzekering van Uwe genade: want tot U, Heere! verhef ik mijne ziel in den gebede.

Deze laatste woorden zijn te denken als voorzien van aanhalingstekens, daar zij het begin van Psalm 25 uitmaken..

5. Zulk een verlangen naar U kunt Gij niet onvoldaan laten; want Gij, HEERE! zijt goed 1), daar Gij de Liefde zelf zijt (1 Joh. 4: 8) en gaarne vergevende (Exodus 34: 6 vv.), en van grote goedertierenheid allen, die U aanroepen (Psalm 145: 18).

1. Met verwijzing naar de natuur Gods, bevestigt hij zijne gehele hogere kennis, dewijl de ellendigen te vergeefs tot God de toevlucht zonden nemen en met hun gebeden ten hemel opklimmen, indien zij er niet van overtuigd waren, dat Hij is de getrouwe vergelder voor allen, die Hem aanroepen. Hierop nu steunt David, dat God goedertieren is en ver. gevend, zodat aan de grootheid van Zijne goedertierenheid niemand behoeft te twijfelen, die om Zijne hulp smeekt..

Hiermede is de laatste en sterkste grond uitgesproken, waarom wij op verhoring van ons gebed bij God mogen rekenen; -Zijne goedheid en genade laat het Hem niet toe, dat Hij de armen en ellendigen aan de poort des hemels zou kunnen laten kloppen en Hij niet zou kunnen open doen. "Bidt en u zal gegeven worden, enz." (MATTHEUS. 7: 7), dat is niet ene belofte, die op enige verdienste van den biddende berust, maar het is ene van die beloften des Heren die Hij uit genade en louter goedheid gegeven heeft, en uit genade en louter goedheid ook zal houden.

Gods kinderen hebben in dezen Psalm een treffend voorbeeld, hoe zij hun gebeden hebben in te richten. Hun nood en ellende behoeft hen zo weinig af te schrikken, om met vrijmoedigheid en vertrouwen tot God te roepen, dat zij er veeleer den Heere op wijzen mogen, omdat Hij beloofd heeft, Zich op het gebed des armen en nooddriftigen te ontfermen. Zij mogen God aan Zijn woord houden en vinden enen sterken aandrang in hun betrekking tot den Heere. Het geeft ongemene vrijmoedigheid in het gebed, wanneer wij mogen getuigen, uw gunstgenoot, uw knecht. De Heere wil aan die betrekking, die Zijne vrije liefde op ons nam, gaarne herinnerd zijn, en zijne grote goedertierenheid in Christus neemt er een welgevallen in, zijn volk en gunstgenoten te gedenken..

6.

II. Vs. 6-13. Terwijl David wederom op den Heere met zijne gebeden aanloopt betuigt hij wederom, waarom hij zich met zulk een vertrouwen tot Hem wendt. Het is de enige en onvergelykelijke macht en heerlijkheid van dezen God, om welke Hem ook nog eens de Heidenen zullen eren, die Hij gemaakt heeft, hoewel zij niets meer van Hem weten. Hoe zou dan hij, wie de ogen daarvoor zijn opengegaan, door de grote en wonderbare redding uit den diepsten nood bijzonder in den tijd der vervolging door Saul, niet reeds nu den naam van zijnen God met lofgezing verheffen, en zich met een recht dankbaar en in den Heere vrolijk geworden hart, ook voor 't vervolg op zijne hulp verlaten.

6. HEERE! neem mijn gebed ter oren, en merk op de stem mijner smekingen (Psalm 5: 3; 130. 2; 140: 7).

7. In den dag der benauwdheid, terwijl ik in groten angst en vreze ben, roep ik U aan en zal ik U aanroepen, want hierop vertrouw ik volkomen, Gij verhoort mij (Psalm 50: 15).

8. Onder de goden (Exodus 15: 11. Psalm 71: 19; 89: 9), de gewaande goden der heidenen, is niemand U gelijk, Heere! en er zijn gene werken gelijk Uwe werken (Deuteronomium 3: 24. Psalm 136: 4), tot wie anders dan tot U zou ik dan mijne toevlucht nemen?

9. Al de Heidenen, Heere, die Gij gemaakt hebt, wier Schepper en Heere Gij zijt, hoewel zij U daarvoor nog niet erkennen, zullen eenmaal komen, en, nadat de hamer Uwer grootheid de rots van hun hart verbrijzeld heeft (Openbaring 15: 4), zullen zij zich voor Uw aanschijn neerbuigen en Uwen naam eren.

10. Want Gij zijt groot en doet wonderwerken; Gij alleen zijt God (Psalm 22: 28 vv.).

De Heidenen zijn wel niet het volk der belofte; zij staan wel niet in het verbond Gods gelijk Israël, maar toch zijn zij door God gemaakt; dat geeft hun het recht, het vertrouwen, de hoop, welke alle werken Zijner handen mogen hebben op hunnen Schepper, en welke in de plaatsen Psalm 145: 9, 104: 3. Jes. 64: 8 ligt uitgesproken. Zo zijn alle Heidenen als het werk Zijner handen ook in Zijn genadig aandenken, en Hij belooft Zijn heil aan die einden der aarde, omdat Hij in ijver voor Zijnen Vader-naam (Mal. 1: 6) de eer van Zijne aanbidding alleen zoekt. Maar ook in den Heiden zelven. Juist omdat zij door Hem en tot Hem geschapen zijn, ontstaat een diep verborgen dorst naar den levenden God, hun geest, uit God afstammende, zoekt ook onder de diepste vernedering door den afgodendienst zijnen oorsprong weer. Wordt zich nu eerst de heiden bewijst van zijne schepping door God, van de oorzaak van zijn aanzijn, zo is het ook met de afgoden gedaan, want waar blijven zij, wanneer alles het werk van Zijne handen is? Daarom begint ook de grote Apostel der heidenen overal met dat eerste Artikel, dat zij van goddelijk geslacht zijn, zijne prediking, en het zalige doel is, dat al Zijne werken den Heere zullen prijzen aan alle plaatsen Zijner heerschappij. (Psalm 103: 22. Openbaring 4: 11; 5: 13. Psalm 12: 11)..

11. Reeds menigmaal heeft zich aan mij Uwe grootheid en heerlijkheid geopenbaard, zodat ik slechts de ogen behoef te openen, om ze reeds nu te zien, en daarom bid ik: a) Leer mij, HEERE! Uwen weg: ik zal in Uwe waarheid wandelen (Psalm 27: 1;), als Uw Heilige Geest mij onderwijst in dien weg; verenig mijn hart, richt al mijne begeerten en krachten tot de vreze Uws naams; leer mij U te dienen met een ongeveinsd gemoed, dan zal mijn mond vervuld worden tot Uwen lof, den gansen dag met Uwe heerlijkheid (Psalm 71: 8).

a. Psalm 25: 4; 119: 33.

Hoewel in diepen, uitwendigen nood stelt hij toch, gelijk het allen waren bidders betaamt, vóór het: "geef ons heden ons dagelijks brood," de bede: "Uw naam worde geheiligd." Hij belijdt, dat zijn geestelijk oog nog niet volkomen verlicht, dat zijn hart nog niet volkomen naar God gericht is. En terwijl hij alle andere regelen buiten den eeuwigen regel Gods als onwaarheid stempelt, smeekt hij, opdat hij, in toenemende mate de wegen Gods recht mocht leren kennen, daarom dat alle belangen en wensen, door welke menselijke harten gewoonlijk bewogen worden, hem onverschillig mogen worden hij dat ene nodige, Gods naam te vrezen..

De vreze van den naam des Heren is wel reeds in het hart des zangers, maar hij gevoelt, dat hij nog niet geheel in deze vreze is, hij bit dus den Heere, dat Hij zijn hart moge verenigen, om Zijnen naam te vrezen, d.i. het naar al zijne delen met eerbiedvolle dankbaarheid vervullen, het onderscheid der hete en koude luchtstreken in hem wegnemen..

12. En daarvan is mijn hart dan inderdaad ook vol, van wege de grote dingen, die Gij aan mij gedaan hebt. Heere! mijn God! ik zal U met mijn ganse hart loven, en ik zal Uwen naam eren in eeuwigheid (Psalm 9: 2 vv.).

13. Want Uwe goedertierenheid is groot over mij, en Gij hebt mijne ziel uit het onderste (Deuteronomium 32: 22) des grafs (Psalm 30: 4; 56: 14) uitgerukt. Gij hebt mij doemwaardigen zondaar, eenmaal verlost, en Uw kind gemaakt; Gij hebt mij uit de hel gered en tot een hemelburger gemaakt, daarom vertrouw ik, dat Gij mij ook uit elke aardsen nood zult redden.

14.

III. Vs 14-17. David heeft den nood, die op hem ligt, niet nader genoemd, noch aan zijne bede ene bijzondere opvatting gegeven, maar zich in beide opzichten slechts aan het algemene gehouden. Thans, nadat hij toereikend in het vertrouwend wachten op de genadige verhooring zijner bede zich gesterkt heeft, laat hij het ook opmerken, welke de nood is, die hem tot zijn gebed heeft bewogen, en terwijl hij nogmaals (vgl. vs. 15 met vs. 5) op Gods ontferming en Zijne grote goedheid bouwt, en wederom (vgl. Vs 16 met vs. 2) zijne betrekking, in welke hij tot God staat, in aanmerking doet nemen, wijst hij ook het gevolg aan, dat hij van de verhooring van zijn gebed mag verwachten.

14. O God! evenals ik ten tijde der vervolging door Saul moest klagen (Psalm 54: 5), zo geven mij de tegenwoordige omstandigheden eveneens reden tot dezelfde klacht, de hovaardigen staan tegen mij op, en de vergaderingen der tirannen, een rot van geweldadige mensen, zoeken mijne ziel; en, zij Absalom en zijn aanhang, stellen U niet voor hun ogen, anders zouden zij iets dergelijks niet ondernemen.

15. Maar Gij, Heere! a) zijt, gelijk Gij zelf van U betuigd hebt (Exodus 34: 6), een barmhartig en genadig God, lankmoedig en groot van goedertierenheid en waarheid.

a. Numeri 14: 18. Nehemia 9: 17. Psalm 103: 8; 145: 8. Joël 2: 13.

16. Wend U dan volgens deze Uwe zo troostvolle eigenschappen, die den Uwen moeten ten goede komen, tot mij, en zijt mij genadig, geef Uwen knecht Uwe sterkte, en verlos den zoon Uwer dienstmaagd1) (Psalm 116: 16).

1. Den knecht, die hier in uw huis geboren is, een lijfeigene van de geboorte af. Dit wordt in gelijken zin bedoeld als wanneer Paulus van zich verklaart: "God, dien ik dien van mijne voorouderen af in een rein geweten," en iets dergelijks van Timotheus 2 Tim. 1: 3, 5. Evenals een knecht onder zodanige omstandigheden geheel zijnen heer toebehoorde, zo kon hij ook

onderhoud en bescherming van dezen verwachten, en dit te meer onder een volk, dat steeds voor ogen moest houden, dat zij allen knechten Gods, zijn..

In zonderheid wijst de dichter hier op de verbondsbetrekking. Niet alleen is hij knecht, kind Gods, maar ook is hij geboren uit een moeder, die God vreesde, en aan wie vervuld werd, dat God niet alleen haar God was, maar ook de God van haar zaad. De dichter pleit hier dus op de verbondsbetrekking, die God zelf gesteld had.

17. Doe aan mij een teken ten goede, daar Gij mij op openbare wijze te hulp komt (Psalm 64: 10), opdat het mijne haters zien, en beschaamd worden, wanneer zij het tegenovergestelde van hetgeen zij van mij zeggen (Psalm 3: 3) ervaren, als Gij, HEERE, mij geholpen en mij getroost zult hebben, zodat zij mij niet meer durven aanranden, maar mij voor altijd met vrede laten.

Dat David hier een bijzonder, wonderbaar teken zou verlangen, ligt niet noodzakelijk in de woorden, hij beschouwt integendeel de hulp zelf als een teken (Psalm 71: 7); en wordt niet inderdaad, hoe meer wij ook in alle dagelijkse gebeurtenissen Gods verborgen bestuur zien, des te meer ook alles, wat anderen dagelijkse dingen toeschijnt, tot teken en wonder?.

O doet slechts de ogen open en ziet Gods onderhouding, daar Hij alles draagt met Zijnen almachtigen arm, wat Hij geschapen heeft: ziet Zijne Voorzienigheid, daar Hij alle haren boven op ons hoofd geteld heeft, en zonder Zijnen wil geen musje op de aarde valt; ziet Zijne regering, hoe wonderbaar en onbegrijpelijk Zijne wegen zijn, en toch volbrengt Hij alles zo heerlijk; ziet Zijne bewaring van de Zijnen, daar er duizend aan uwe zijde vallen en tienduizend aan uwe rechterhand, maar u kan het niet treffen; zijn dat niet alle tekenen en wonderen? en zou er enig menselijk leven op de aarde zijn, dat deze niet heeft?

PSALM 87.

VAN DE CHRISTELIJKE KERK, ONDER DE VOORAFSCHADUWING VAN HET AARDSE JERUZALEM.

1. Een Psalm, een lied (1 Kronieken 25: 31) voor de kinderen van Korach (Psalm 42-49, 84 en 85)

De zedings-gedachte in Psalm 86: 9 vv. vervult geheel de ziel van den dichter, het is een profetische Psalm in een stijl, die tot het raadselachtige toe verheven en zinrijk is, waarin ook de Godsspraken in Jes. 21: 1-22: 14, en hetgeen wij in Jes. 30: 6 en 7 vinden, dat bestemd is tot een openbaar gedenkteken (Vergelijk 2 Koningen 20: 12 Aanm.) geschreven is.

I. Vs. 1-3. De dichter verplaatst ons dadelijk midden in hetgeen zijn gemoed vervult. Het zo even wonderbaar voor de Assyriërs beschermde Jeruzalem, is op nieuwe bewezen te zijn, hetgeen de vaste zichtbare grond van zijn uitwendigen toestand aanwijst, ene van God gestichte, onvergankelijke stad. Zij is de stad Zijner keuze, waarin Hij wil wonen, maar ook de stad Zijner liefde, die Hij beschermt en bewaart als den appel zijner ogen. Deze door God

gestichte, door God verkorene en door God beminde stad, heeft nog ene heerlijke toekomst naar de zekerste belofte.

Zijn grondslag is op de bergen der heiligheid; Jeruzalem is gelegen op ene hoogte (Jozua 15: 63), de Heere heeft het daar gesticht (Jes. 14: 32), en die hoogte tot den zetel Zijner Kerk op aarde gekozen (Psalm 68: 17).

Als men het begin van den Psalm leest of hoort is het alsof een gedeelte en wel het hoofd ontbreekt. Met recht vraagt men, wat onder het vast gegrondveste moet verstaan worden? Men maakt het echter spoedig uit de volgende verzon op, dat Zion, de geliefde stad Gods bedoeld is. Zie hieruit, dat de mannen Gods onder het Oude Verbond hun geliefd Zion steeds in het hart en in de gedachten hadden, hoe dat zo zeer hun levenselement was geworden, dat zij, omdat zij verzonken waren in het beschouwen Zijner heerlijkheid, van de zaak begonnen te spreken, zonder ze te noemen..

2. De HEERE bemint de poorten van Zion, door welke Hij als tot Zijne stad zo gaarne uit- en ingaat (Psalm 132: 14) boven alle woningen van Jakob; dat is nu weer gebleken, want terwijl al het overige land door den vijand verwoest werd, bleven voor hem toch Zions poorten vast gesloten.

Hier is geen sprake van het Jeruzalem, zoals het zich aan het oog voordeed, met zijne straten, muren en paleizen-hoe zou dit bemind kunnen zijn boven alle andere woningen van Jakob? - maar er is gedacht aan datgene, waarin Jeruzalems eeuwige heerlijkheid bestaat, dat dit het middelpunt van den waren God geweest is. Is namelijk de hoofdstad van het land, waar zijn koning woont het, oog en de kroon des lands, dan is nog veel meer Jeruzalem, waar als in het heiligdom van geheel Israël de Heere woont en alleen wordt aanbeden, het oog en de kroon des lands..

3. Zeer heerlijke dingen worden van u gesproken; gedurig wordt er onder de ongelovigen ene nieuwe mare verspreid van de heerlijkheden des rijks, die hen moeten uitlokken zich aan u aan te sluiten en in u hun heil te zoeken, o stad Gods (Psalm 46: 5; 48: 2)! Sela (Psalm 3: 3).

O Jeruzalem, schoon gij in de ogen uwer vijanden verachtelijk zijt, zo vertroost u echter met de grote en heerlijke dingen, aangaande u door de profeten voorzgd, als Jes. 62: 1, 7; 65: 18 vv.; 66: 10 vv. Zach. 1: 16 vv.; 2: 3, 4, 12; 8: 3 vv.; 12: 2 vv. was voorzgd, dat de heerlijkheid van het laatste huis groter zou zijn dan de heerlijkheid van het eerste (Hagg. 2: 9). Alle die plaatsen kan men ook, evenals deze, verstaan van ene geestelijke en Evangelische heerlijkheid, waarmee Jeruzalem zou begiftigd worden, namelijk door des Messias verschijning en door de toevloeiing van alle volken en natiën derwaarts..

De Kerk heeft een grondslag, zodat zij niet kan zinken of vallen. Christus zelf is haar grondslag, welken God heeft gelegd. Heiligheid is de sterkte en de vastheid van de Kerk, niet zozeer, omdat zij gebouwd is op bergen als dat zij gebouwd is op heilige bergen, op de beloften van God ter bevestiging van welke Hij gezworen heeft bij Zijne heiligheid, op de heiligmaking des Geestes, welke het geluk van alle heiligen zal bezegelen. Er is veel van Zion

in Gods woord gezegd. Maar veel heerlijker dingen zijn gezegd van de Kerk des Evangelies; zij is het gekochte door Zijn bloed; het is een uitverkoren volk, een heilig volk een koninklijk priesterdom, en de poorten der hel zullen niets tegen haar vermogen. Laat ons ons niet schamen voor de Kerk van Christus in haar meest geringen toestand, noch voor iets, dat op haar betrekking heeft; want heerlijke dingen zijn van haar gesproken en geen jota of tittel van hetgeen gezegd is zal op de aarde vallen. Het betaamt ons onze zielen en onze verwachtingen op dat fundament te bouwen, waarop God Zijne Kerk gebouwd heeft en de roem van alle Zijne deugden heeft geopenbaard; een ander fundament kan niemand leggen, dan hetgeen gelegd is, Jezus Christus. De heerlijke dingen, van Zion door den Geest gesproken, waren alle typisch van Christus gezegd, van Zijn werk en Zijne zegeningen, van de Kerk onder het Evangelie, zijne voorrechten en leden, van den hemel, zijne heerlijkheid en volzaligheid. (Jes. 33. 20, 21)..

4.

II. Vs. 4-6. De dichter hoort hierop den Heere zelve spreken, en de heerlijke bestemming, die Hij aan de door hem verkorene en geliefde stad had toegedacht, verkondigen: zij zou de geestelijke geboorteplaats van alle volkeren, de vrolijke moeder van alle natiën op aarde worden; van Egypte in het zuiden, en Babel in het noorden, wordt duidelijk gesproken: op de Filistijnen, Tyriërs en Ethiopiërs wijst de Heere als met Zijn vinger; men in 't algemeen eens van Zion zien, dat de volheid der heidenen ingaat en het ene volk na het andere toetreedt.

4. Ik, de Heere der Kerk, wiens werk het is de heidenen te roepen (Rom. 15: 9 vv.), zal Rahab, die trotse macht van het zuiden, Egypte (Jozua 6: 25 Job 9: 13. 9.13 Jes. 30: 7), en Babel, die nu nog onder de volkeren verborgene wereldmacht van het noorden (Jes. 19: 21 vv.), vermelden onder degenen, die Mij kennen; ziet de Filistijn, en de Tyriër (Psalm 45: 13), met den Moor, den Kuschet of Ethiopiër (Psalm 68: 32; 72: 10), deze is aldaar, te Zion, te Jeruzalem, geestelijk geboren tot kinderen van Abraham en erfgenamen der belofte, daar zij burgerrecht in deze heilige stad verkrijgen (Efeziërs 2: 19).

5. Wanneer nu de stad Gods alle volken der aarde het ene na het andere opneemt, en tot ene onafzienbare grote gemeente van alle mensengeslachten geworden is, zal zij wegens deze wonderbare vruchtbaarheid in geestelijken zin voor de ogen van allen een wonder zijn (Psalm 118. 23), en van Zion zal gezegd worden: Die en die is daarin geboren; gedurig komt weer ene wedergeborene ziel bij de overige, waardoor de verbintenis der overige volken voortdurend afbreuk lijdt, maar Jeruzalems volk aangroeit; en de Allerhoogste zelf zal hen bevestigen, vaster doen worden en tegen alle geweld beschermen.

Toen deze verwachtingen uitgesproken werden, was het getal van de medeleden van het Godsrijk zeer klein geworden; de tien stammen waren reeds in de ballingschap weggevoerd, Juda was alleen in het land des Heren overgebleven. Onder deze omstandigheid moest met bijzondere levendigheid het verlangen ontwaken naar de vervulling der oude beloften van ene nakomelingschap van Abraham, zo talloos als de sterren aan den hemel en het zand aan de zee; met bijzondere begerigheid moest alles worden aangegrepen, wat aan deze hoop een steunpunt aanbood, wat ene vergoeding voor Israël's verliezen door het ingaan der heidenen

beloofde. Desgelijks zien wij nu bij het treurig verval der Kerk onder ons zeer verlangend uit naar de heidenlanden en letten op ieder teken, hetwelk aankondigt, dat de Heere daar nieuwe leden van Zijn kerk zal verzamelen..

Het gebeurt dikwijls, dat steden, hoe sneller zij zich tot ene bijzondere hoogte verheffen, des te sneller zinken; opdat men dus het geluk der Kerk niet voor iets toevalligs houde, voegt de profeet er bij, dat zij door den Allerhoogste zal bevestigd worden, alsof hij zei: het is niet te verwonderen, wanneer andere steden wankelen, omdat zij zich met de wereld te zamen bewegen, en geen eeuwigen wachter hebben, maar anders is het met Jeruzalem gesteld, dat zal voortduren, wanneer aarde en hemel vergaan, omdat het in God gegrondvest is..

Men zal te Zion zeggen: Met elke heiden persoonlijk heeft ene verandering plaats, die met ene geheel nieuwe geboorte gelijk staat. Het belijden van den waarachtigen God door de heidenen is gene uitwendige onderwerping, maar ene verandering van geheel hun wezen, en van deze verandering is bij allen God de eigenlijke oorzaak en bewerker. Op wonderbare wijze loopt hier de Schrift in het O.T. vooruit, om als in den geest der nieuwe bedeling te spreken, waaronder de kinderen niet meer Joden worden naar de uitwendige inzettingen, en niet uit den wil des vlezes maar uit God zijn geboren..

Het is er mede als met een kind, dat pas geboren is; of een kind klein of groot is, hoe zwak het ook is, als het in de wereld komt, is het een volkomen mens; het heeft ogen, oren, ene tong, en in het opwassen gebruikt het die. Een wedergeboren mens ook. Zij hebben geestelijke ogen, om den Koning in Zijne schoonheid te zien; zij hebben oren om te horen de woorden des Boeks; zij hebben ene tong, om tot lof van den Heere te spreken, zowel als een bejaarde; zij hebben handen om te werken het werk des Heren, en voeten om te wandelen op den weg Gods. Zo hebt gij een geheel schepsel (2 Kor. 5: 17). "Het oude is voorbijgegaan, ziet; het is alles nieuw geworden." Dat geluk nu verkrijgt een mens onder de bediening des Woords, vroeg of laat, hard of zacht, naardat het God belieft. En als die wedergeborene dat dan krijgt, dan komt de Allerhoogste zelf zulk een bevestigen.

6. De HEERE zal hen rekenen in het opschrijven der volken, zeggende: deze is aldaar geboren. Hij zal ze den een na den ander aanmerken als in Zion geboren, en ze alzo optellen in Zijn boek, het boek van Jeruzalem, het boek des levens. Sela. (Jes. 4: 3).

De Heere, de Koning van Zion zelf, zal ze inschrijven in Zijn levensboek, in de registers van de Godsstad, als aldaar geboren. Hij kent Zijne gemeente, al de uitverkorenen uit Israël en uit de Heidenwereld bij hun namen, en geen van die allen zal er gemist worden. Zo zal dan boven en tegen alle gedachten der mensen, het einde der wegen Gods zijn, dat Zion de geestelijke geboorteplaats en de hoofdstad van alle volken zijn zal, en wie zal ons zeggen wat nog eenmaal het voorbeeldig Zion voor Israël en de volken wezen zal. En in dit einde zal Zion een stad van erkende welvaart, geluk en vrede zijn..

In navolging van de Septuaginta en Vulgata vertaalt Luther dit vers: "De Heere zal laten prediken in allerlei spraken," hetwelk dan verklaard wordt als ziende op Hand. 2: 7 vv. Het einde van alle geschiedenis is, dat Zion de metropolis (hoofdstad) van alle volken wordt..

PSALM 88. EEN GEBED IN DEN

HOOGSTEN NOOD.

1. Een lied, een Psalm voor de kinderen van Korach (vgl. Psalm 87: 1), voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), op de wijze van het lied Machalath Leánnôth, de zwakheid der ellendigen 1) (vgl. 1 Kronieken 26: 31); ene onderwijzing (Psalm 32: 1) van Heman, den Ezrahiet, een van de vier wijzen van Salomo (1 Koningen 4: 31).

1. Of "om door het koor bij beurten gezongen te worden." Machalath geeft een instrument of wijze te kennen; Leánnôth betekent "om te antwoorden."

2.

Op den 87sten Psalm, die zulk een heerlijk uitzicht op de toekomst ons liet zien, volgt nu deze, deze donkerste van alle klaagzangen. Zo geheel alleen ene klacht zonder enige verwachting is de Psalm, dat het duistere der zwaarmoedigheid juist op het einde, waar anders toch altijd zo niet reed vroeger, de zon door de wolken doorbreekt, het dichtste is, en wij geheel en al in een toestand van aanvechting zien, gelijk Job die heeft gehad.

I. Vs. 2-8. Aan den morgen na enen onder gebed en smeken, met sterk geroep en in tranen doorgebrachten nacht (vs. 14), wendt zich de zanger, die zich in grote aanvechting van lichaam en ziel bevindt, tot God, Zijnen Heiland, met de bede hem toch eindelijk uit te helpen uit zijnen nood en zijn gebed te verhoren; hij dringt deze bede aan door de grootheid en het ontzaglijke van dezen nood voor te stellen. Het is een toestand, als van een doodsnacht, waarin hij verkeert, een toestand, die hem bijna tot wanhoop voert. Tegen deze verdedigt hij zich met alle macht des geloofs en worstelt hij; door de zware duisternis heen, die hem omgeeft met een blind vasthouden aan God als zullen Heiland, hoewel hij niets van Zijne genade en hulp, van Zijne nabijheid en Zijne vertroosting gewaar wordt.

2. O HEERE, God mijns heils! 1) bij dag, bij nacht roep ik voor U (Psalm 22: 3).

1. Door God zo te noemen legt hij aan onmatigheid der smart toom en gebit in den mond, sluit hij voor de wanhoop de deur en bevestigt hij zich tot het dragen van het kruis..

3. Laat mijn gebed voor Uw aanschijn komen; neig Uw oor tot mijn geschrei (Psalm 5: 2 vv.; 86. 1 vv.).

4. Want mijne ziel is der tegenheden zat, heeft reeds meer dan genoeg daarvan ondervonden, en mijn leven raakt tot aan het graf, ik ben reeds als een stervende, met den enen voet sta ik reeds in het graf (Job 17: 1).

Door velen wordt deze klacht gehouden voor ene van den lijdenden Messias. Zo Klinkenberg: "Wie is deze spreker? onzes erachtens de Messias, onder Zijn allerbitterst lijden. De spreker had niet alleen te worstelen met de boosheid der mensen, maar ook met de gramschap van

God (vs. 8, 16, 17); op wie past dit in meerderen nadruk, dan op den lijdenden Borg? Hij bemoedigt Zich met ene verlossing uit het graf (vs. 11-13). Hoe duidelijk wijst ons deze bijzonderheid naar den Messias!"

Bp. Horne zegt: "de natuur en de zwaarte van het beschreven lijden, de sterkte van de gebezigde uitdrukkingen, de overeenstemming van oude verklaarders, alles stemt zamen tot toepassing van het geheel op onzen gezegenden Heere..

5. Ik ben gerekend met degenen, die in den kuil nederdalen; ik kan niet anders dan den dood verwachten; ik ben geworden als een man, die krachteloos is, ene schaduw, waarin gene levenskracht meer is.

5. Ik ben gerekend met degenen, die in den kuil nederdalen; ik kan niet anders dan den dood verwachten; ik ben geworden als een man, die krachteloos is, ene schaduw, waarin gene levenskracht meer is.

6. Afgezonderd 1), verlaten lig ik als onder de doden, gelijk de verslagenen in enen slag, die in het graf midden onder de doden zonder enig uitzicht op redding liggen, die Gij niet meer gedenkt, en zij zijn afgesneden van Uwe reddende en beschermende hand (Psalm 6: 6).

1. Naar het woord "vrijheid" betekent het afgezonderd of vrij. De betekenis van dit woord kan men opmaken uit 2 Kronieken 26: 21, waar gezegd wordt van den koning Uzzia, die melaats geworden was dat hij woonde in een afgezonderd huis, "of in een huis van vrijheid," want Hij was afgesneden van het huis des Heren. De bedoeling is, dat hij als alle melaatsen gesloten was uit den tempel, en gelijk de Chaldeeër daar zegt, in zekere plaats buiten Jeruzalem woonde..

Men bedenke bij deze klachten, dat het licht nog niet over de graven was opgegaan. Het paradijs, waarvan de Heere tot den moordenaar sprak, werd eerst met Zijnen dood geopend; het helder uitzicht op de opstanding eerst door Hem, die de opstanding en het leven is. Daarom moesten de knechten des Heren wel sidderen, wanneer zij aan den afgrond des doods stonden en in den duisteren nacht staarden. Men bedenke verder, dat men hier de klacht hoort van enen, die zich geheel van God verlaten gevoelt van een gelovige, maar die uit de diepste duisternis tot God roept..

7. Gij hebt mij in den ondersten kuil gelegd, in duisternissen, in diepten (Psalm 28: 1; 63: 10;
8. 13).

8. Uwe grimmigheid ligt op mij: Gij hebt mij neergedrukt met al Uwe baren, met al de wateren van Uwen toorn (Psalm 12: 8).Sela.

Juist de kinderen van Gods liefde moeten zich soms kinderen des toorns noemen, en gene uitwendige smart kan zo hard op hen drukken, als dat verwijt..

De beschrijving, die Heman van zijn jammerlijken toestand geeft, van vs. 4 tot het einde, gaat elk ander van de lijdens des O.T. zelfs van een Job en een Jeremia te boven. Tegenheden op tegenheden treffen hem, en doen zijn leven aan het graf raken. In diepte en duisternis, naar ziel en lichaam beiden, heeft God hem gelegd, van den Heere is al dit kwaad over hem, zijne baren, als van een hevig verbolgen zee, zetten hem neer..

9.

II. Vs. 9-13. De dichter spreekt nader over den aard van zijn lijden, dat hem aan de grenzen van een gehelen ondergang, aan de poorten des doods gebracht heeft; het is, alsof wij den door melaatsheid getroffen Job hoorden klagen. Hetgeen, waarop hij zijn roepen om hulp grondt, is, dat hij gaarne een voorwerp van Gods wonderbare hulp zou willen wezen, om daarvoor zijne God levenslang te kunnen prijzen.

9. Mijne bekenden hebt Gij verre van mij gedaan; Gij hebt mij hun tot enen groten gruwel gesteld (Psalm 27: 10; 38: 12; 69: 9. Job 19: 13 vv.); ik ben besloten als in een kerker, waar niemand tot mij komt, en ik kan niet uitkomen, ik mag dien Niet verlaten.

Dit is volgens Leviticus 13 als de klacht van enen melaatse. Het Boek Leviticus gaat daar van de onreinheid van des menselijke levens-aanvang tot de onreinheid der vreselijkste ziekte over; de ziekte is het midden tussen geboorte en dood, en de melaatsheid is volgens de mening der oosterlingen de ontzettendste van alle ziekten, de dood zelf aan den nog levenden mens (Numeri 12: 12), boven alle andere lijden ene aanraking van de straffende hand Gods, een gesel Gods. Die van melaatsheid verdacht werd, moest tot bepaling der priesterlijke diagnose zich aan ene zevendaagse opsluiting onderwerpen, en wanneer de melaatsheid geconstateerd was, afgezonderd buiten het leger wonen, waar hij, hoewel niet opgesloten, toch van zijne woning en van de zijnen afgesloten was. Het ligt voor de hand, dat het: "ik kan niet uitkomen" op deze afsluiting doelt..

10. Mijn oog treurt van wege verdrukking; HEERE! ik roep tot U den gansen dag; ik strek mijne handen uit tot U.

11. Zult Gij wonder doen aan de doden? of zullen de overledenen opstaan, zullen zij U loven op deze aarde? Sela.

Het Sela geeft Gode aanstonds tijd, om de gewichtige reden te overdenken; nu volgt de uiteenzetting..

12. Zal Uwe goedertierenheid in het graf verteld worden, Uwe getrouwheid in het verderf?

13. Zullen Uwe wonderen bekend worden in de duisternis des grafes, en Uwe gerechtigheid in het land der vergetelheid, des doods (Prediker 9: 5, vv. 10)?

Het ligt in den aard der Oud-Testamentische meningen omtrent den toestand der zielen in de Scheool, (Dodenrijk), in die zwijgende, werkeloze stilte zowel als in de opgehevene

gemeenschap met God, dat niet alleen voor hen zelve met den dood een ontzaglijk en volkomen gemis aan ervaringen van genade, trouw, almacht en gerechtigheid Gods ontstaat, maar dat ook God, hun God, dien zij als God van genade en zaligheid kennen, een groot verlies in openbaarmaking van Zijn wezen, en daardoor in eer ondergaat. Dat is het wat de Psalmist voor zijnen God brengt volgens de oude lieflijke wijze, om den God, die Zich als genadig openbaarde, bij Zijn eigen hart aan te grijpen, en Hem Zijn eigen, onveranderlijk getrouw Wezen voor te houden, biddende en smekende als een kind, dat beide handen naar zijne moeder uitstrekt..

Deze verzen (10-12) bevatten werkelijk het krachtigste bewijs, dat Christus in Zijne gebeden tot den Vader kon aandringen op de opstanding uit den dode, omdat namelijk anders de mens zou beroofd zijn van zijne verlossing en God van de heerlijkheid, die Hem daaruit zou toekomen.

14.

III. Vs. 14-19. De zanger, die zo troosteloos klaagt en zich toch met al de macht zijns geloofs tegen den wanhoop verdedigt, onderneemt op nieuw ene bestorming met gebeden; hij zinkt echter ten laatste geheel in het gevoel van zijne ellende weg, als daardoor overmand. Hij komt niet tot het licht der troostvolle hoop, maar zijne klacht verliest zich werkelijk in de nacht.

14. Maar ik, die heden nog niet tot de doden behoer, die van de openbaring Uwer liefde ben afgesneden, ik, HEERE! roep tot U, om, daar ik Uwen toorn gevoel, biddende tot Uwe liefde door te dringen, en mijn gebed komt U voor in den morgenstond, dadelijk bij het aanbreken van den morgen.

15. HEERE! waarom verstoot Gij mijne ziel en verbergt Uw aanschijn voor mij? (Psalm 13:
16. 42: 3).

Zo gaat het, wanneer het kruis lang duurt, dan komen de aanvechtingen der verstoting. Doch het is gene verstoting, maar een uitstel van het ogenblik der hulp, van het uur des Heren..

16. Van der jeugd aan ben ik bedrukt en doodbrakende; mijn gehele leven is vol geweest van dodelijke plagen; ik draag Uwe vervaarnissen, Uwe verschrikkingen; ik ben twijfelmoedig.

Wanneer ons een groot onheil treft, blijven wij daarbij niet staan, maar het doet zich aan ons voor als de laatste sport van ene lange ladder, welke eerste trede wij bij het begin van ons aanzijn bestegen hebben, evenals wij, wanneer ons grote zegen ten deel wordt, aan alle genadegiften denken, die wij van den moederschoot en van kindsbeen af ondervonden hebben..

In dezen Psalm toont God in Heman, hoe ver het met den gelovige kan komen, hoe diep hij in de moerassen van wanhoop en twijfelzucht kan verzinken. Het is hem alsof God verre van hem geweken is, alsof God tot den einde toe Zijn vriendelijk aangezicht voor hem verbergen zal. Maar God toont tevens in hem, dat Hij de Zijnen niet verlaat want al is hij doodbrakende

van zijn jeugd af aan, en al draagt hij ook Gods verschrikkingen, dat hij niet wegzinkt en omkomt in die moerassen, het is, omdat God hem niet verlaat, dewijl God niet laat varen de werken Zijner handen. God, zijn God verlaat hem niet.

17. Uwe hittige toornigheden gaan over mij; Uwe verschrikkingen doen mij vergaan; van wege Uwe hittige gramschap is het, alsof ik sterf.

18. Den gansen dag omringen zij mij (Psalm 7: 12; 13: 3 enz.), als water; te zamen omgeven zij mij.

19. Gij hebt vriend en metgezel verre van mij gedaan; mijne bekenden zijn in duisternis (of: de duisternis alleen is mijne verwante); er is niemand wie ik mijn nood klagen kan.

Met deze klacht ontzinkt den dichter de harp; hij zwijgt en wacht op God, dat Hij dit raadsel des levens oplosse. Uit het Boek Job kunnen wij besluiten, dat Hij hem ook werkelijk verschenen is; Hij toch is getrouwer dan de mensen, en gene ziel, die midden in den toorn Zijne liefde aangrijpt, zij het met vaste of met sidderende hand, gaat verloren..

Wel mag Heman een enig lijder geheten worden. En juist dit enige, dat bovenmenselijk lijden, heeft er sommige uitleggers toegebracht, dezen Psalm tot de Messiaanse te brengen, en in Heman een voorbeeld van den lijdenden Christus te zien, waarbij zij zich dan beroepen op de overeenkomst van dezen Psalm met Psalm 32 en 69.

Wij beslissen hier niet, maar kunnen niet ontkennen, dat er voor het Messiaanse karakter van Heman's Psalm veel pleit. Maar wat voor ons niet onzeker is, en dit is het voornaamste, moge ook Heman doodbrakende gebleken zijn tot het einde des levens, hij zal het in en na zijn sterven tot zijn eigen troost gewis ondervonden hebben, dat het voor die in waarheid geloven aan gindse zijde des grafs, niet zo duister is, als hij onder zijn strijd op aarde geklaagd heeft. Zo zal het eenmaal voor allen zijn, die hier op aarde iets van Heman's lijden en strijd

verduurd hebben, maar die, als hij, aan den levenden God in Christus hebben volgehouden.. PSALM 89.

VAN DEN MESSIAS EN ZIJN RIJK.

1. Ene onderwijzing, een leerdicht (vgl. Psalm 32, 42, 44, 45, 52-55, 74, 78, 88, 142), van Ethan, den Ezrahiet, die, evenals Heman (Psalm 88), een van de wijzen van Salomo was (1 Koningen 4: 31).

2.

Op den Psalm aan Heman, den Ezrahiet (Psalm 88: 1), volgt de Psalm van Ethan den Ezrahiet; beide Psalmen zijn ook aan elkaar gelijk door bijzonder opmerkelijke overeenkomsten met het Boek Job, met dit onderscheid, dat het hier een nationaal ongeluk is, dat de heilige zanger beklagt, terwijl in den vorigen Psalm ene persoonlijke zware

aanvechting ten grondslag lag. Welk dit nationale ongeluk geweest is, zie daarover 1 Koningen 14: 28, Rehabeams nederlaag door Sisak.

I. Vs. 2-5. Onder de treurige toestanden van het ogenblik, nu het koningshuis van David zo diep vernederd is, alsof de daaraan geschonkene belofte Gods een einde nam, verheft zich dichter op vleugelen des geloofs tot den Heere, wiens trouw onveranderlijk en wiens toezeggingen onwankelbaar zijn. Hij stelt zich eerst de woorden van deze Goddelijke belofte voor, en staat dan een ogenblik nadenkend stil.

2. Ik zal de goedertierenheden des HEREN, en wel de gewisse weldadigheden David's (Jes. 55. 3), d.i. de onveranderlijke genadebetoningen des Heren aan David's huis, eeuwiglijk zingen 1); ik zal Uwe waarheid, de trouw, waarmee de Heere aan deze genade van Zijne zijde vasthoudt, met mijnen mond bekend maken zodat zij gekend wordt van geslacht tot geslacht.

In 't Latijn: *Misericordias Domini in aeternum cantabo*; daarvan heeft de Zondag na Pasen, voor welke ook Psalm 33: 5, als introïtus of aanvangspreuk wordt opgegeven: *Misericordia Domini plena est terra* zijne naam..

Vast te houden is, dat hij begint met de vermelding van Gods lof en verbond, opdat de gelovigen tegenover de zware beproevingen, hun geloof vast houden. Want waar wij aangedrongen worden om te bidden, indien in den voorhof reeds wanhoop overvalt, is het noodzakelijk met kracht en aandrang door te zetten, opdat onze ziele niet verslapt en geheel en al omkome. Derhalve was het plan van den Profeet, allereerst de gemoederen der vromen met vaste en zekere stutten te ondersteunen, opdat zij, vertrouwend op de beloften Gods, welke Hij schijnbaar vernietigd had, met verwijdering van alle mogelijke beproevingen, waardoor hun geloof zwaar kon geschud worden, niet zouden aarzelen om te blijven hopen op de herstelling van het koninkrijk en daarom bij volharding bidden..

Ethan pleit op de belofte Gods. Hij houdt God vast bij Zijn Woord en Zijne belofte. Daaraan houdt hij zich vast, en waar het nu schijnt, alsof het huis van David en zijne nakomelingen zal omver worden gestoten, daar blijft hij God wijzen op wat Hij beloofd heen, ook al weet hij, dat de gerichten over David's huis zijn gekomen van wege zijne zonden en van wege Salomo's afgoderij.

God heeft het beloofd en Zijne goedertierenheid en Zijne waarheid zijn van geslacht tot geslacht.

3. Want ik heb gezegd, de overtuiging uitsprekende, die mij tot mijn besluit dringt: Uwe goedertierenheid zal eeuwiglijk gebouwd worden, is een gebouw met den allervaststen grondslag, dat niet alleen niet in puinhopen verval, nadat het een tijd lang heeft gestaan, even als andere gebouwen die, tot ruïnen worden, maar terwijl de ene steen der vervulling op den anderen gelegd wordt, zich steeds hoger verheft en tot in de eeuwigheid reikt; in de hemelen zelf hebt Gij Uwe waarheid bevestigd. Gelijk gij, die in den hemel woont, verheven zijt boven het ontstaan en vergaan hier beneden, zo bevestigt Gij ook Uwe trouw in het houden der eenmaal gegevene belofte aan den hemel, dat zij vast als de zon boven de aarde staat,

onaangeroerd door de afwisselende gebeurtenissen van den aardse wereldloop; zij heeft dus ene hemelse standplaats, ene bestendigheid als die des hemels, Hij heeft Zijne waarheid bevestigd, zeggende;

4. Ik heb (2 Samuel 7: 12 vv.), een verbond gemaakt met Mijnen uitverkorene; Ik heb Mijnen knecht David gezworen¹):

1. Wie ziet hier niet, welk ene grote vriendelijkheid en getrouwe liefde God voor de mensen heeft, en hoe diep zich de hoge Majesteit Gods neder buigt, dat Hij den mensen zweert. Maar waarom? Opdat Hij ons van Zijne belofte verzekerde en ons geloof sterke, onze zwakheid ter hulpe kome. Zo gaarne wil God, dat wij Hem zullen geloven en niet aan Zijne belofte twijfelen, gelijk die reden in Hebr. 6: 16 vv. ook genoemd wordt. O zalige mensen, om wier wil God zweert! O onzalige mensen, die God zelfs niet geloven, hoewel Hij zweert..

5. Ik zal uw zaad tot in eeuwigheid bevestigen, en uwen troon opbouwen van geslacht tot geslacht (zie vs. 20). Sela.

Zo zeker als Gods belofte in Christus haar toppunt heeft bereikt, heeft deze ook voor ons nog betekenis, en wij kunnen uit dezen Psalm niet slechts in het algemeen leren, hoe wij in tijden van verdrukking der Kerk de vrees, die het zichtbare ons instort, moeten overwinnen, door het vastklemmen aan de beloften, die de Heere hun gegeven heeft, maar wij kunnen ons ook bovendien troosten met datgene, waarmee hier de gemeente des Ouden Verbonds vertroost wordt: de belofte Gods aan David omvat immer alle tijden tot aan het einde der wereld..

6.

II. Vs. 6-19. Zal men zich vast op ene toezegging kunnen verlate, zo komt het vooral aan op de persoonlijkheid van degene, die de toezegging gegeven heeft, of deze ook den ernstigen wil en genoegzame kracht bezit, om het beloofde te volbrengen. Voordat daarom de heilige zanger nader spreekt van hetgeen, waarover hij hier te handelen heeft, spreekt hij een loflied uit ter verheerlijking van God, en prijst hij in 't bijzonder Zijne almacht en trouw; hij prijst echter ook dat volk gelukkig, dat zulk een God zijnen God noemt; het kan nooit gebrek hebben aan hetgeen tot zijn welzijn dient, en het opgerichte koningschap der belofte kan nooit een buit van de macht der wereld worden.

6. Daar wij zulk ene met reden bevestigde toezegging van Uwen mond hebben, kan ons geloof aan de zekere vervulling door den tegenwoordigen treurigen toestand niet worden omvergeworpen; want Gij zijt een heerlijk God, dies loven de hemelen 1) Uwe wonderen, o HEERE, in de werken vol almacht en onnavorsbare goddelijke kracht (Psalm 29: 1 vv.), ook is Uwe getrouwheid bekend en beroemd in de gemeente der heiligen (Deuteronomium 33: 2).

1. Onder "de hemelen" verstaan de meeste uitleggers, de bewoners des hemels, de Engelen (Job 15: 1), zodat dit vers wijst op den lof Gods in den hemel en op de aarde: men kan het ook verstaan van de zwiigende sprake des hemels met zijne lichamen. (Zie Psalm 19: 2)..

7. Want wie mag in den hemel tegen den HEERE geschat worden? wie is den HEERE gelijk, onder de kinderen der sterken, De Engelen (Job 1: 6).

8. God is grotelijks geducht, een voorwerp van de meest eerbiedige aanbidding (Job 4: 18), in den raad der heiligen (1 Koningen 22: 19. Dan. 7: 10), die in den hemel wonen, en vreselijk boven allen, die rondom Hem zijn¹), die Zijnen troon omringen.

1. Grotelijks geducht en vreselijk, ontzaglijk en majestueus is Hij, waar Hij verschijnt in Zijne heerlijkheid. In den hemelraad Zijner heilige engelen, dan dekken die reine en verhevene geesten hun aangezichten voor den vreselijken God en vallen aanbeddende voor Hem neer..

9. O HEERE, God der heirscharen! wie is als Gij, grootmachtig, o HEERE! en Uwe getrouwheid is rondom U, omgeeft U evenals een gevolg, zodat Gij nooit zonder haar verschijnt.

Beter vertaalt men: "O Heere God der heirscharen! Wie is als Gij? (Exodus 15: 11). Gij zijt een grootmachtig Heere en Uwe waarheid is rondom U!" Met de vraag: "Wie is als Gij" (Hebr. michamocha), wordt gezinspeeld op den naam van den Engelen-vorst MICHAËL (michaël: wie is als God? Dan. 10: 13), die reeds met dezen zijnen naam de verhevenheid van God boven den hemel en de engelen predikt; in de tweede helft van het vers wordt vervolgens het thema van den lof des Heren, dien de zanger zich heeft voorgenomen, in zijne beide delen voorgesteld: het zijn de macht en de getrouwheid Gods, die hij wil bezingen. In het volgende zal hij het langst (vs.10-14) bij Gods macht vertoeven, omdat de angstige twijfel, welken de tegenwoordige toestanden opwekten, zich bijzonder hieraan aansloot. Hij verheft dan weer vooreerst Gods heerlijkheid over de zee (vs. 10), want deze stelt in zijne woede het beeld voor van de onrustige en stormachtige macht der wereld, door welke Israël zo zwaar verdrukt werd. Vervolgens gaat hij van het beeld tot de zaak over, en noemt bepaald die wereldmacht, over welke toen sprake was (vs. 11). Hierop gaat hij over tot de heerschappij van God over hemel en aarde (vs. 12) en verder tot Zijne heerschappij over het vaste land (vs. 13), een woord van lof voor goddelijke almacht in 't algemeen (vs 14) vormt het besluit, en nu begint hij ook over de trouw des Heren te spreken (vs. 15)..

10. Gij heerst over de opgeblazenheid der zee; wanneer hare baren zich verheffen, zo stilt Gij ze (Psalm 46: 4; 65: 8 vv.).

11. Gij hebt Rahab, het trotse, overmoedige Egypte (Jes. 30: 7), verbrijzeld als enen verslagene, gelijk de geschiedenis aan de Schelfzee (Exodus 14), waar de beteugeling van de wateren van de volkeren-zee zich verenigde, duidelijk bewezen heeft; Gij hebt Uwe vijanden verstrooid met den arm Uwer sterkte (Exodus 6: 6; 15: 16).

De Zoon Gods heeft niet alleen Egypte en alle uitwendige vijanden verslagen en gedood, maar ook de helse Egyptenaren onzer zonden, die ons najagen met een groot leger, en hun veldoverste is de duivel..

12. De hemel is Uwe, ook is de aarde Uwe; de wereld en hare volheid, die hebt Gij gegrond (Psalm 24: 1,2).

13. Het noorden en het zuiden, de gehele aarde van de ene tot de andere hemelstreek, die hebt Gij geschapen; Thabor en Hermon, beide delen van het heilige land, het westen en het oosten voorstellende, juichen in Uwen naam, zij verheugen zich met hun fris en vrolijk uiterlijk over Uwe Goddelijke macht als Schepper, die zich zo heerlijk in hen openbaart.

14. Gij hebt, dat tonen de werken der schepping en de gebeurtenissen der wereldgeschiedenis, enen arm met macht; Uwe hand is sterk, Uwe rechterhand is hoog.

15. En wat Uwe regering als koning van Uw rijk op aarde aangaat, gerechtigheid en gericht (Psalm 103: 6) zijn de vastigheid Uws troons; Uw troon heeft gerechtigheid en gericht bij alle handelingen tot ene onveranderlijke grondstelling (Psalm 97: 2) a); goedertierenheid en waarheid gaan voor Uw aanschijn henen, als dienaren lettende op Uwen wenk, om de gedachten Uwer raadsbesluiten tot heil der mensen ten uitvoer te leggen.

a. Psalm 85: 14.

Indien gerechtigheid en gerichte de vastigheid van Gods troon zijn, dan vergrijpt hij zich aan God en aan zich zelve, die dit wenst voorbij te zien, dan is hij geen vriend van God, die het recht niet lief heeft dan staat geen enkele troon vast, die deze vastigheid mist, dan heeft hij, die zich schuldig weet voor God, alle reden tot vrees en gene vrijheid tot hoop, tenzij in een weg, waarin deze vastigheid van Gods troon onaangeroerd blijft. Die het hier niet heeft erkend, wie het hier niet tot behoudenis op de knieën gebracht heeft, die zal het ondervinden, ach tot eeuwig afgrijzen ondervinden! in de plaats der rampzaligheid, waar deze spreuk met vlammend schrift uitschittert in de buitenste duisternis. Wie zich dit voor te stellen niet verschrikt, hem moge de herinnering bewegen dat diezelfde spreuk met bloedige letteren gestaan heeft op het kruis van Gods Zoon, "welken God voorgesteld heeft tot ene betoning Zijner rechtvaardigheid door de vergeving der zonden, te voren geschied onder de verdraagzaamheid Gods, tot ene betoning Zijner rechtvaardigheid, opdat Hij rechtvaardig zij, en rechtvaardigende degene, die uit het geloof van Jezus is" Hij, die gelooft, die in het kruis van Christus de rechtvaardigheid Gods en de barmhartigheid Gods heeft vermengd gezien, zich aanbiddend en vertrouwend daarbij heeft neergebogen, hoe dringen hem liefde en dankbaarheid, om den Rechtvaardige en Barmhartige levenslang en dagelijks meer te verheerlijken! Hij doe het door lof en dank: hij doe het door een leven van liefde. Hij doe het door de navolging Zijner barmhartigheid, Zijner goedertierenheid, Zijner vergevingsgezindheid, Hij doe het toch ook vooral door de navolging Zijner rechtvaardigheid! De gelovig Christen zij ook een voorheen van rechtvaardigheid in, woord en wandel. Hij sta voor het recht; hij handhave het rechtsgevoel en brengen het weer in ere, in een tijd, die aan niets zo zeer schade geleden heeft dan aan dit gevoel en van niets zo zeer de wrange vruchten plukt, dan van het zo zeer te hebben gekrenkt, verkracht, verduisterd, ter zijde gesteld. Het is de miskennis van het recht des rechts en van de deugd der rechtvaardigheid, te vergeefs vergoelikt door het dwepen met ene valse menslievendheid, het is de miskennis van het recht des rechts en van de deugd der rechtvaardigheid, welke in onze

eeuw niet alleen, in naam van een kwalijk begrepen belang, alle tronen heeft doen waggelen en ene onafzienbare reeks van rampen over de volken gehaald heeft, maar die de harten van het tegenwoordig geslacht ook eensdeels vervreemd heeft van den God der openbaring, van den waarachtigen God, van dien God, de vastigheid van wiens troon gerechtigheid en gerichte zijn; ja die ze afkerig heeft gemaakt van een Evangelie, tot welks aanneming de nederige erkenning van het gerecht en gericht van God vereist worden. Dat dan de deugd der rechtvaardigheid in al haar kracht, in al haar waarde, in al haar beminnelijkheid vooral gezien worde in degenen, die den God der openbaring belijden, die in het Evangelie van den Gekruisten het anker hunner hoop geworpen hebben. Daar is geen beter middel voor de aangeduide kwaal..

16. Welgelukzalig is daarom het volk, hetwelk het geklank kent, dat des Heren tegenwoordigheid geniet, en U komt als zijnen God: o HEERE! zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen, zodat ook het donkerste pad voor hen helder moet worden.

Tot de heilige tekenen van Gods genade en goedertierenheid werd Israël geroepen en genodigd door het geluid der trompetten, hetwelk om die reden den Israëlieten zeer lieflijk en aangenaam was. (Numeri 10: 9,10)..

Aan het opperkleed des Hogepriesters hingen de gouden schellen en de granaatappelen. Zodat, indien hij zich bewoog, het geklank van die schellen werd gehoord. En wanneer bewoog hij zich? Als hij voor des Heren aangezicht de offeranden bracht, inzonderheid, wanneer hij de offeranden aanstak, als hij derhalve verzoening aanbracht en het reukoffer aanbood. Maar ook werd het geklank gehoord, wanneer op de trompetten werd geblazen en het volk Israël's werd geroepen om den Heere te loven. Welnu, de dichter wil hier zeggen, dat het volk welgelukzalig is, wanneer het niet alleen den Heere ontmoet met het zoenoffer, maar ook met het reukoffer der gebeden en het loffer der dankzegging, wanneer het derhalve niet alleen zich kende als in verzoende betrekking met God te staan, maar ook Hem daarvoor de dank des harten bracht. -

17. Zij zullen zich den gansen dag, altijd, verheugen in Uwen naam. Gij zijt hun ene reden om onophoudelijk van vreugde te jubelen, en zij zullen door Uwe gerechtigheid verhoogd worden 1); want Gij zult opstaan als de beschermer hunner rechten en hun vijanden verdelgen.

1. Slotsom is, dat de gelovigen te over in God vinden, om zich te vermengen en verhoogd te worden..

18. Want Gij zijt de heerlijkheid hunner sterkte 1), die zij ondanks al hun nederlagen bezitten en die niet te verwoesten is; en door Uw welbehagen zal onze hoorn verhoogd worden, zullen wij weer uit onze ellende tot die hoogte komen (Psalm 92: 11).

1. Hij versterkt het vorige hiermede, dat God nooit Zijne gelovigen Zijne sterkte ontzegt. De heerlijkheid hunner sterkte noemende, wijst hij daarmee aan, dat zij altijd zo door de hulpe Gods omglans worden, dat zij naar waarheid in Hem verheerlijkt worden, of wat hetzelfde is, dat de kracht Gods in het helpen en ondersteunen van hen, altijd zich heerlijk openbaart.

Evenwel ondertussen worden zij herinnerd aan hun plicht, om God den lof toe te brengen voor het feit, dat zij blijven staan en behouden blijven..

19. Zo zal gewis ook onze diep vernederde koning weer verhoord worden; want ons schild, de koning, dien Hij Gods tot bescherming tegen onze uitwendige vijanden gegeven heeft (Psalm

47. 10), is van den HEERE, staat met zijn persoon en met zijnen troon onder Zijne eigene bescherming, en onze koning is van den Heilige Israël's 1), hij is als Zijn gezalfde Zijn eigendom, dat Hij niet aan de macht der wereld zal overgeven. De Heere zal dus bijstand geven, want Hij kan Zijnen tijdelijken plaatsvervanger, onzen koning, niet voor altijd in ellende laten.

1. Voor het volk was een koning de vertegenwoordiger van zijne bescherming. En nu stelt de dichter hierop zijn vertrouwen, dat zijn koning was gegeven door God, dat deze was een theocratisch koning, zodat wel de nood hoog mocht gaan, maar Israël zou niet van zijn koning beroofd worden, dewijl de Heere God dien gegeven had en Zijn verbond vast stond.

20.

III. Vs. 20-46. Nadat de dichter zo zijn hart verheugd heeft in de majesteit en trouw van Degene, die het beloofd heeft, keert hij; terug tot den inhoud der aan David's huis gegevene belofte, en ontvouwt hij dezen inhoud in zijne gehele volheid en heerlijkheid (vs. 20-30); terwijl hij tevens de bedenking uit den weg ruimt, als zou ooit door de zonden des gezalfden de belofte geheel te niet gaan. God heeft integendeel zelf dadelijk van den beginne af verklaard, dat de belofte, wat haar wezen aangaat, ene onvoorwaardelijke was, dat Hij de zonden van de leden van het uitverkoren geslacht elk in 't bijzonder zwaar zou straffen, maar nooit van dezen en in hem aan het volk Zijne genade zou onttrokken (vs. 31-38). -In de sterkste tegen spraak hiermede staat nu het lijden, dat over den gezalfde des Heren in dezen tegenwoordigen tijd gekomen is; zijne kroon ligt ontheilgd ter aarde, zijn troon op den grond geworpen; hij zelf is vóór den tijd een grijsaard geworden; alle omheiningen van zijn land zijn doorgebroken, zijne vestingen zijn gevallen, zijne vijanden hebben hem op de vlucht geslagen, en schanden en hoon volgt elk zijner voetstappen, (vs. 39-46).

20. Toen Gij de in vs. 4 vv. genoemde belofte gaaft, hebt Gij in een gezicht gesproken, tot Uwen profeet Nathan (2 Samuel 7: 4 vv.), van Uwen heilige, van David, dien Gij tot koning over Israël gezalfd hebt, en Gij hebt gezegd: Ik heb voor Mijn volk hulp besteld bij enen held (2 Samuel 17: 10), tegen zijne onderdrukkers; Ik heb enen verkorene uit het volk verhoogd.

21. Ik heb David, Mijnen knecht, gevonden; met Mijne heilige olie, het zinnebeeld Mijner geestelijke gaven (1 Samuel 16: 1, 13), heb Ik hem gezalfd tot vorst over Israël.

Deze uitdrukking wijst aan, dat de verkiezing van David niet door een willekeurig blindelings grijpen uit de menigte, maar tengevolge van een doordacht, Goddelijk raadsbesluit geschied was; om dit het volk in te prenten nam God ook werkelijk bij David's verkiezing den schijn van zoeken en vinden aan (1 Samuel 16: 6-12)..

22. Met welken koning Mijne hand vast blijven zal (Jes. 41: 10); Ik zal hem niet weer verstoten, gelijk Saul; ook zal hem Mijn arm versterken.

24. Maar Ik zal zijne wederpartijders, als de Filistijnen, Moabieten, Ammonieten, Syriërs (2 Samuel 8), verpletteren voor zijn aangezicht, en die hem haten, zal Ik plagen, zodat zij zich aan hem moeten onderwerpen.

25. En Mijne getrouwheid en Mijne goedertierenheid zullen met hem Zijn 1); al Mijne geloften zal Ik goedgunstig aan hem vervullen; en zijn hoorn 1) zal in Mijnen naam verhoogd worden, zijne macht en heerlijkheid zullen door Mijne hulp vermeerderd worden, zodat hij een heerser zij tot aan het einde der wereld (Psalm 72: 8).

1. Ook hier, evenals in vs. 27 vv. moeten wij tot Christus, het ware zaad David's, opklimmen (Psalm 72: 11 vv.); onder David werd slechts een zwak voorbeeld der vervulling gezien. (1 Kronieken 15: 17)..

2. De hoorn van David wordt ook hier, evenals op vele andere plaatsen, voor zijn eer, waardigheid en macht genomen. De zin is daarom, dat de staat van zijne regering door de goedheid Gods altijd voorspoedig en bloeiend zou zijn. Want dewijl het volk door zijne zonde den weg voor de goedertierenheid Gods toesloot, zou de erfenis kleiner zijn, dan de belofte eiste..

26. En Ik zal zijne hand in de zee zetten, en zijne rechterhand in de rivieren, Hij zal regeren van zee tot zee, en van de rivier tot aan doe einden der aarde (Psalm 72: 8).

Het koninkrijk van David zal, ten tijde van zijnen zoon Salomo, in vollen luister bloeien. De koninklijke macht van Salomo zal zich uitstrekken van de Middellandse zee tot aan de rivier den Eufraat..

27. a) Hij zal Mij noemen: Gij zijt mijn Vader! mijn God, en de Rotssteen mijns heils, op wie ik volkomen kan vertrouwen.

a. 2 Samuel 7: 14. Psalm 18: 3; 62: 8; 95: 1. Hebr. 1: 4,5.

28. Ook zal Ik, de nauwe betrekking, in welke hij zich tot Mij stelt, beantwoordende, hem ten eerstgeborenen zoon stellen, ten hoogste over de koningen der aarde, opdat de belofte aan Mijn volk gegeven (Deuteronomium 26: 19; 28: 1), door hem tot werkelijkheid kome.

Met de woorden: "Ook zal Ik" zegt God, waarmee Hij David's kinderlijke liefde beantwoordt; hem, die de laatstgeborene is onder de zonen van Isai, maakt Hij tot eerstgeborene en alzo meest bevoorrechte der zonen des Allerhoogsten (Psalm 82: 6)..

Dit is eerst ten volle vervuld in den anderen David, den Zoon Gods, een koning, door God, Zijnen Vader tot ene heerschappij verheven, als David en zijne nakomelingschap nooit gekend hebben, een rijk van ene eeuwige uitbreiding, dat de grootste zegeningen aan zijne

leden gaf, dat heerlijk de Majesteit der Goddelijke volmaakheden ontvouwde, en bestemd was, om voortgezet te worden tot het einde van den tijd.

29. Ik zal hem naar Mijne geloften, Mijne goedertierenheid in eeuwigheid houden, en Mijn verbond zal hem vast blijven (vs. 5).

30. En Ik, zal zijn zaad in eeuwigheid zetten, en zijn troon als de dagen der hemelen (2 Samuel 7: 16. Deuteronomium 11: 21).

31. Indien zijne kinderen Mijne wet verlaten en in Mijne rechten niet wandelen, gelijk dat helaas spoedig genoeg wezen zal (1 Koningen 1: 11 vv.; 14: 22 vv.);

32. Indien zij Mijne inzettingen ontheiligen, en Mijne geboden niet houden;

33. Zo zal Ik hun overtreding met de roede bezoeken, gelijk een vader zijnen zoon kastijdt (Spreuken 23: 13 vv.), en hun ongerechtigheid met plagen, die wellicht in een zwaar gericht de afvallige leden aan dit huis aan den ondergang overgeven.

34. Maar Mijne goedertierenheid zal Ik van hem niet wegnemen, zodat zijn geslacht, al is het dan ook maar in enkele, kleine spruiten, toch behouden blijft, en in Mijne getrouwheid zal Ik niet feilen, dat Ik het woord Mijner belofte zou vergeten.

35. Ik zal Mijn verbond niet ontheiligen, gelijk zij Mijne inzettingen ontheiligd hebben (vs. 32), en hetgeen uit Mijne lippen gegaan is, de belofte, die Ik gedaan heb (Deuteronomium 23: 23.23), zal Ik niet veranderen.

36. a) Ik heb eens gezworen bij Mijne heiligheid, Ik heb er Mijne Goddelijke deugden onder verpand: zo Ik aan David liege, dan zou Ik Mijne heiligheid verloochenen.

a. Hebr. 6: 13,17,18.

37. Zijn zaad zal in der eeuwigheid zijn, en zijn troon zal voor Mij zijn gelijk de zon (Psalm 72: 5,17).

38. Hij zal eeuwiglijk bevestigd worden, gelijk de maan; en de Getuige in den hemel, de regenboog, dit hemels gedenkteken van Mijn verbond, dat Ik met de aarde gemaakt heb. (Genesis 9: 12 vv.), of, de zon is getrouw. Sela.

Ene gelijke betrekking, als er tussen David en zijn zaad is, bestaat ook tussen Christus en Zijne gemeente. Gelijk David's geslacht in Hem verkoren was (1 Koningen 11: 36. 2 Koningen 8: 19. 8.19 Jes. 37: 35. 2 Kronieken 6: 42), zodat het in weerwil van den afval en de verwerping van zijne bijzondere leden altijd in het bezit der genade Gods bleef, zo is de werk in Christus verkoren, en de zonden van hare leden kunnen wel hun, maar niet haar schade veroorzaken. Ondanks den afval van gehele geslachten staat zij steeds weer heerlijk op, en

achter het onverbiddelijk gericht, dat door de verschijning van Christus niet opgeheven maar sterker geworden is, is steeds de ontfermende genade verborgen..

Gelijk de getuigen van het verbond, de zon en de maan aan den hemel blijven, welke veranderingen er ook in dezen schijnen te zijn, en het niet twijfelachtig is of zij zullen op den behoorlijken tijd weer verschijnen, alzo mag het verbond der genade, dat met ons in Christus gemaakt is, welke verandering er ook schijne te komen, en hoe het schijne te vergaan, niet betwijfeld worden, maar moet in het geloof gewaardeerd worden, gelijk de getuigenissen daarvan zijn.

Vast en eeuwig zou David's zaad en zijn troon wezen, aan de regering zou geen einde komen, daartoe stond Gods getuige als een borgschap aan of in den hemel. Er zijn Joodse en Christelijke uitleggers, die door deze getuigenis den regenboog verstaan, maar die boog diende alleen tot een teken, dat er geen zondvloed meer over de aarde zou zijn. Wij houden die getuigenis voor de zon en de maan. Die hemellichamen en luister zijn ook in ons spraakgebruik de vaste en duurzame lichamen tegenover de lagere en vergankelijke schepping. Gelijk zon en maan aan den hemel blijven schitteren en lichten, alzo David's huis en troon eeuwig en altoos..

In deze verzen beschrijft de dichter de vastheid en heerlijkheid van het verbond, hetwelk God met David heeft opgelicht. De Almacht en Gerechtigheid Gods zijn zo heerlijk geopenbaard in het leven en in den strijd van David.

Maar de volgende behelzen een bittere klacht en de inhoud er van vormt een schrille tegenstelling met hetgeen vooraf gaat. Want het schijnt wel, dat God Zijn verbond heeft verbroken, en Zijn trouw door de trouweloosheid Zijner kinderen is te niet gedaan (vs. 39-46).

39. Maar Gij hebt, in schijnbaar zo duidelijke tegenspraak tegen deze heerlijke beloften, hem verstoten en verworpen, als Gij Uwe toezegging had vergeten; Gij zijt verbolgen geworden tegen Uwen gezalfde, op ene wijze, alsof het geheel en al met hem tot het einde zou komen.

40. Gij hebt het verbond Uws knechts te niet gedaan, Gij hebt het als een onaangename last van U afgeschud; Gij hebt zijne kroon ontheiligd tegen de aarde 1), door zijnen scepter en zijne macht in de handen der heidenen over te geven.

1. Hij beschuldigt God niet van lichtvaardigheid of onstandvastigheid, maar klaagt er slechts over, dat die duidelijke beloften schijnbaar in het water zijn gevallen. Want zeker dikwijls vragen de gelovigen: Hoelang zult Gij slapen? of: Hoelang zult Gij ons vergeten? terwijl men toch aan God geen slaap of vergeetachtigheid toedeelt, maar zij brengen voort de angstige vragen, die vlees en bloed opgeven, opdat God de zwakheid, waardoor zij gedrukt worden, tijdig onderdrukke. Overigens is het volstrekt niet verwonderlijk, dat een Profeet in die schrikkelijke verwarring van zaken, iets menselijke heeft ondergaan, zodat hij tot het zeggen kwam, dat hij er niets van zag, wat God had beloofd. Want hij was geen man van een ijzeren

gemoed, om, ziende, dat alles op dit ogenblik in strijd was met Gods Woord, niet door zulk een treurig en verward schouwspel aangedaan te worden..

41. Gij hebt al zijne muren doorgebroken, alles wat het land beschermde te niet gedaan; Gij hebt zijne vestingen neergeworpen, zodat hij van elke beschutting beroofd is.

42. a) Allen, die den weg voorbijgingen, de door het land trekkende horden, hebben hem beroofd; zijnen naburen, die vroeger aan het huis van David openbaar waren, is hij tot enen smaad geweest.

a. Psalm 80: 13.

43. Gij hebt de rechterhand zijner wederpartijders, der Moabieten, Ammonieten, Syriërs enz. verhoogd, hun moed en kracht gegeven; Gij hebt al zijne vijanden verblijd, door zijne zo diepe nederlaag en grote machteloosheid.

44. Gij hebt ook de scherpte zijns zwaards omgekeerd, verstompt, en hebt hem niet staande gehouden in den strijd.

45. Gij hebt zijne schoonheid, al den glans zijner koninklijke heerlijkheid, doen ophouden; en Gij hebt zijnen troon ter aarde neergestoten, zodat zijn koninkrijk geheel verwoest is.

46. Gij hebt de dagen zijner jeugd verkort, zodat hij vóór den tijd oud geworden is. Gij hebt hem met schaamte overdekt. Sela.

47.

IV. 47-52. Nu volgt de bede, dat God aan de te voren genoemde tegenspraak, in welke de tegenwoordige toestand tot de gegevene belofte staat, een einde mocht willen maken, en wel spoedig, daar het leven van een mens slechts kort is en het toch hard zou zijn, wanneer de Heere den Zijnen, den korten tijd, die een mens op aarde is, vol van lijden deed zijn.

47. Hoe lang o HEERE! zult Gij U steeds, zo geheel, dat het schijnt alsof Gij het voor altijd deed (Psalm 13: 2), verbergen? Hoe lang zal Uwe grimmigheid tegen David branden als een vuur? (Psalm 79: 5). Zal zij blijven woeden, totdat wij geheel verteerd zijn?

48. Gedenk van hoedanige eeuw, van hoe kort een leven ik ben. Waarom zoudt Gij aller mensen kinderen te vergeefs geschapen hebben?dit zou toch het geval zijn, wanneer Gij ze voortdurend aan den ondergang wilde prijs geven.

"Ook hier is het voor de ogen des zangers enigszins verborgen, welk ene heerlijkheid achter den dood ligt; dat zou eerst in Christus volkomen openbaar worden."

Een denkbeeld, dat dikwijls in het O.T. voorkomt. God heeft den mens zo kunstig, zo wonderbaar geschapen en hij heeft een zo kort En wisselvallig leven. Zou het Hem dan niet

tot medelijden bewegen, wanneer de mens nu in dit korte leven zoveel te lijden heeft? Het is deze gedachte, van welke Job uitgaat (Hoofdstuk 2 en 14), en die hem een vermoeden van de onsterfelijkheid in het hart geeft (vgl. Psalm 30: 13 vv.; 78: 39)..

49. Wat man leeft er, die den dood niet zien zal? die a) zijne ziel zal bevrijden van het geweld des grafs? Kort is het leven en zeker is de dood. Sela.

a. Psalm 49: 10,16.

De grote heiligen in het Woord zagen den dood van verre aankomen. Een pijl, dien men ziet vliegen, kan men ontwijken. Men zegt, als men den basiliscus eerst ziet, dat hij u dan niet zal beschadigen. Izaak zag dien ook van verre, en hij leefde nog 33 jaren daarna. -Zeker koning, op een berg zittende, overzag zijn leger, en ziende zo vele duizenden bijeen, zat hij in het eenzame te schreien; daar kwam een zeker overste bij hem, en ziende, dat hij zo zat en schreide, vraagde hem die, waarom hij schreide. Hij antwoordde, omdat er over honderd jaar of minder geen van die allen te vinden zal zijn.

50. HEERE! waar zijn Uwe vorige goedertierenheden, a) die Gij David gezworen hebt bij Uwe trouw? 1) (vs. 20 vv.). Hoe weinig komt onze toestand met Uwe beloften overeen!

a. 2 Samuel 7: 15.

1. De dichter wendt zich van hetgeen op de aarde zich vertoont, tot den Hoge. Hij beroept zich op de trouw Gods. Dit is wel een bewijs van een sterk geloof. Hij ziet die trouw niet. Integendeel het schijnt, dat de trouw Gods is te niet gedaan. En toch hij houdt er zich aan vast. Zij is het plechtanker zijner ziele. Het is daarom, dat hij in het volgende vers spreekt van een versmiden van den Gezalfde. God heeft David en zijn geslacht gezalfd tot koning van Israël. En nu kan die gezalfde niet vergaan. Gods eer, dit weet de dichter, is er mede gemoeid. Ook hij houdt zich vast als ziende den Onzienlijke.

51. Gedenk, HEERE! aan den smaad Uwer knechten, dien ik, hoewel ik slechts een enkel man ben, in mijnen boezem draag, daar de nood van het gehele land mij aangaat, een smaad van alle grote volken, die het land overstroomd hebben.

52. Gedenk aan de beschimpingen, waarmee, o HEERE! Uwe vijanden smaden 1), waarmee zij de voetstappen Uws gezalfden smaden, dat die nu wankelende geworden zijn.

1. Hij nu zegt niet, dat de goddelozen door hun schanddaden de kinderen Gods kwellen, maar dat zij God zelven smaden, dewijl om Zijn gunst te veroveren, dit veel krachtiger is, om God te vragen en te vermanen, dat Hij Zijn zaak opneme, niet slechts, omdat in de Kerk Zijn Persoon wordt aangerand, maar dewijl alle onheilen, waardoor de eenvoudigheid des geloofs in beroering wordt gebracht, op Hem terugvallen, zoals het ook hij Jesaja (37: 22) luidt..

Deze bede is het juist, waarop de gehele klacht in het vorige doelt. De gemeente gaat onder diepen, grievenden smaad gebogen. Het leed, dat de vele heidense volken haar aandoen,

draagt zij bestendig met zich om. Het is haar, als voelde zij den worm in den boezem overal aan haar leven knagen. In diepen ootmoed riep zij den Heere om hulp en redding aan. En deze is haar niet alleen geworden, maar oneindig heerlijker dan zij destijds bidden en verstaan kon. Geen enkele der heerlijke profetische trekken aangaande David's huis is gebleken ijdel te wezen. Alles, wat daar is gesproken, is, na een tijd lang vernietigd en begraven geschenen te hebben, in Christus met nieuwe kracht in hoger leven ontwaakt. Hoe moet het nu de toen klagende, maar gelovende gemeente te moede zijn, wier blik toen nog niet veel verder dan de wereld aan deze zijde was verhelderd, hoe moet het haar nu te moede zijn, wanneer zij, wat zij in groot gevaar met goed vertrouwen vasthield, vervuld ziet boven bidden en denken..

Bedenken wij, dat het eerste Psalmboek in Psalm 41 met enen typisch-Messiaanse en het tweede Psalmboek in Psalm 72 met een profetisch-Messiaanse besluit, zo kan het niet als iets toevalligs voorkomen, dat het derde Psalmboek in de woorden: "de voetstappen Uws gezalfden" wegsterft, welke door de traditie ook werkelijk als ziende op de toekomst van den Messias verstaan zijn, daar zij verhaalt: opdat zij het uitstellen der voetstappen in Uwen Messias, Jehova! verminderen. Het Nieuwe Testament kent aan dezen Psalm ten minste in de geschiedenis der Messiaanse profetie ene gewichtige plaats toe; want wat Petrus in de Pinksterrede zegt van een met eden gewaarborgd voortbestaan van het Davidische koningschap doelt op Psalm 89: 36-38; 132: 11, en de grondtoon van het Schriftwoord omtrent David's verkiezing, dat Paulus te Antiochië in Pisidië aanhaalde (Hand. 13: 22), is aan Psalm 89: 21 ontleend..

53.

V. Vs. 53. Slotwoord op het derde boek der Psalmen.

53. Geloofd zij de HEERE in eeuwigheid! Amen, ja Amen. (vgl. 41: 14; 72: 18 vv.; 106:

48). PSALM 90.

DE VERGANKELIJKHEID VAN DES MENSEN LEVEN.

1. Een gebed (vgl. Psalm 17, 86, 102, 142), van Mozes, den man Gods, die als profeet tot God in de nauwste gemeenschap stond (Numeri 12: 8. Deuteronomium 23: 1), en die met betrekking tot het werk door hem verricht ook, de knecht des Heren genoemd wordt (Deuteronomium 34: 5. Jozua 1: 11).

Daar het vierde boek der Psalmen overeenkomst heeft met het vierde boek van Mozes, dat door de Joden ook het boek "in de woestijn" (Numeri 1: 1) genoemd wordt, zo is het geheel naar de orde, dat het in de woestijn vervaardigde gebed van hem, die Israël door Gods toorn heft heen geworsteld, zodat het na zulk een langen tijd sedert zijne uitsluiting van het bezit des heiligen lands, eindelijk toch het aanbreken van een nieuwen tijd van genade mocht verwachten (Numeri 19: 22), de rij der Psalmen van dit boek opent. Dit gebed, dat het begin der heilige Lyrische poëzie onder het volk van God aanwijst, had oorspronkelijk wel zijne plaats in het Boek des oprechten (Jozua 10: 13): 1. het ging echter, toen dit boek uitsluitend

voor liederen van Lyrische volkspoëzie bestemd werd (2 Samuel 1: 18), 2. als een eigenlijk geestelijk lied in het gezangboek van Israël, de Psalmen, over. De Psalm word in twee hoofddelen verdeeld, een beschouwend, dat tien, en een biddend, dat zeven verzen telt.

I. Vs. 1-10. De Psalmist begint met zijn vertrouwen uit te drukken, op dien God, die Zich ten allen tijde en onder alle omstandigheden voor de Zijnen hun enige toevlucht betoond heeft. Daarop beschouwt hij de vergankelijkheid en nietigheid van het menselijk bestaan, dat eerst dan in zijne gehele geringheid zichtbaar wordt, wanneer men het in het licht van Gods eeuwigheid stelt. Die nietigheid getuigt luide van des menschen eigen onmacht en hulpbehoevendheid, en juist deze drijft hem, wanneer hij zich deze op de rechte wijze bewust wordt, tot den eeuwigen, sterken God (vs. 2-6). Vervolgens gaat de beschouwing over tot de reden, de oorzaak van die korthed des levens en van de machteloosheid van den mens, en heeft hij dus met de diepte van ons zondig verderf, met de grootheid van den toorn Gods tegen ons te doen. Het is nu reeds zover met het menselijk geslacht gekomen, dat het gemiddelde van den menselijken leeftijd slechts 70-80 jaren bedraagt, en het leven zelfs niets dan moeite en arbeid is, zelfs in zijne meest trotse gedaante (vs. 7-10).

HEERE! Gij allerhoogste Wezen, Gij Schepper en Onderhouder van alle dingen, Gij zijt ons geweest ene Toevlucht, ene veilige plaats, waarheen wij uit onzen nood en ellende, met ons verlangen en onze behoeften kunnen heen vluchten, van geslacht tot geslacht.

Het lied heeft iets buitengewoon aangrijpende, plechtigs, de diepten Gods doorzoekende..

Met welk oog hebben zij toch gezien, met welk oor gehoord, met welke waarheidsliefde en gerechtigheid nagevorst, die kenners der oudheid, die al het Mozaïsche en Israëlitische verachtend voorbijgaan, terwijl hun elke Indische Mythe, elke Egyptische fabel, elk gezang der Grieken, die eeuwige kinderen, oneindig gewichtig is, en die toch niet in staat zijn, uit de spraak van enig oud volk een enkel woord aan te wijzen, dat zulke ene Godskennis en Godsleer bevat, waarin, gelijk in de aanvangswoorden van dezen Psalm een eeuwig, van de wereld onderscheiden, goddelijk Wezen beleden wordt, dat de wereld heeft geschapen en, ten opzichte van dood en vergankelijkheid, de eeuwige toevlucht van alle menschen is! Wanneer zich dit woord als opschrift aan de piramiden te Memphis, of aan de zuilen te Persepolis bevonden had, of met de marmeren tafels van Paros tot ons gekomen ware, welk ene bewondering zou het in de wereld vinden, die het nu geen aanzien waardig acht, omdat het in den Bijbel en in het Oude Testament staat! O ijdelheid der wereld, ook der geleerde wereld, ook der filosofische wereld, hoe groot zijt gij en hoe kinderachtig!.

Vers 1 behelst de grondgedachte van den gehelen Psalm. De man Gods heeft gedurende de achtendertig jaren, die achter liggen, den een voor, den ander na zien sterven. Zo duidelijk mogelijk is het nietige van het bestaan des menschen getoond. Van de duizenden en tienduizenden, die als mannen met hem door de Rode Zee waren getogen, is hij op een enkele na er over. Maar o, waar hij het nietige van deze aarde heeft leren inzien, daar klemt hij zich vast aan Hem, die zich in den brandenden braambos heeft geopenbaard als den Getrouwe, als Die is en was en zijn zal, Die niet verandert, maar immer dezelfde is en blijft voor al Zijn gunstvolk.

2. Ja van geslacht tot geslacht, van ouds af waart Gij onze toevlucht! Want Gij zijt de volkomen Machtige en eeuwig Onvergankelijke, Wiens almacht gene grenzen en Wiens aan zijn zo min begin als einde heeft. Eer de bergen geboren waren, en Gij de aarde en de wereld voortgebracht had 1), ja van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God (Jer. 43: 13; 44: 6).

1. De uitdrukking betekent eigenlijk: "eer aarde en wereld barensweeën gevoelden". "Dit ziet in dichtkunstigen stijl op het baren of voortbrengen der bergen door de aarde, toen uit hare eerste ronde gestalte enige delen zich verhieven boven de andere, en de hoogste tot bergen werden, die men daarom mag noemen de vrucht der aarde." Gelijk in 't begin van 't vers de bergen gezegd werden geboren te zijn, zo moet hier, zal dit daarmee overeenkomen, ook volgen, dat de aarde in arbeid geweest is en hen gebarnd heeft. Deze omschrijving dient, om uit te drukken het eerste ogenblik, waar de tijd is begonnen gerekend te worden..

De Heere was God, eer de wereld was, dat is de eerste uitspraak; Zijn Goddelijk aanzijn reikt uit het onbegrensde verleden in de onbegrensde toekomst; Hij is God van eeuwigheid tot eeuwigheid-dat is de tweede..

Als men het recht beschouwt, besluit Hij daarin alle eigenschappen der Godheid; want daar Hij eeuwig is, volgt daaruit, dat Hij onsterfelijk, almachtig, volzalig en wijs is..

3. Maar wie zijn wij? Gij doet volgens Uw woord (Genesis 3: 19), den mens wederkeren tot verbrijzeling, hen tot het stof wederkeren (Psalm 104: 29), en zegt: Keert weer, gij mensen-kinderen, tot het stof waaruit gij genomen zijt!

Tegenover de eeuwigheid Gods, die Hem tot ene toevlucht der Zijnen zo geschikt maakt, treedt de vergankelijkheid der mensen, die hen, de hulpelozen, tot deze hun enige toevlucht heen drijft..

De mensen sterven reeds weg, en er komen weer anderen door het woord van God, daarom is ons leven voor Hem als niets.

Ziet de mens slechts onder de schepselen op aarde rond, zo wordt hem zijne nietigheid niet zo duidelijk. Hoe vele andere schepselen tellen hun leven bij dagen en uren, terwijl de mens jaren telt! Hoe goed verstaan bovendien de meesten de kunst om de gedachte aan het einde uit hun hart te bannen (Psalm 49: 12). Daarom beschrijft Mozes de menselijke vergankelijkheid met het oog op Gods eeuwigheid. -Voor God wisselen de geslachten der mensen af, alsof er tussen gaan en komen slechts een ogenblik lag; nu laat Hij het ene geslacht verdwijnen dan roept Hij een ander..

4. Hoe kort is het menselijk leven, beschouwd met de ogen van U, den eeuwigen God; want bij U is geen tijd; duizend jaren, die ons als ene eeuwigheid zouden voorkomen, zo wij zo lang moesten leven, doch die zelfs geen Methusalem bereikt heeft, zijn in Uwe ogen als de dag van gisteren, als hij voorbijgegaan is, ene snelle gedachte kan dien met al zijne ervaringen omvatten, en als ene nachtwaak van 3-4 uren (Exodus 12: 2), die voor den slapende als in een oogwenk verdwijnt.

Gelijk voor een zeer rijk man duizend gulden zijn als een cent, zo zijn voor den eeuwigen God duizend jaren als één dag..

Een voorbijgegane dag, aan welks einde wij staan, maakt toch vanwege de velerlei ondervindingen op ons nog altijd den indruk van een tijdsverloop; maar een nacht, die doorgeslapen is, en voor al een gedeelte van den nacht is ook voor ons zonder spoor en daarom als zonder tijd. Zo is het voor God met een duizendtal jaren. De stelling; "duizend jaren zijn voor den Heere als een dag" is ook, gelijk 2 Petrus 3: 18 zegt omgekeerd waar: "een dag is voor den Heere als duizend jaren." Gelijk de langste tijd Hem zonder betekenis klein voorkomt, zo kan Hij in den allergeeringsten tijd het grootste volbrengen, op enen dag het werk van duizend jaren..

Nog meer! Het begrip van grenzen en ruimte, waarin wij eindige mensen leven en waarboven wij ons niet kunnen verheven, bestaat niet bij den oneindigen God. Dit is negatief gezegd, wat wij positief zouden uitdrukken: "God is alomtegenwoordig en eeuwig."

5. Gij overstroomt 1) hen, de kinderen der mensen, daar de ene golf van den tijd de andere voortdrijft, en het een bestendig afwisselen is van komen en gaan; zij zijn gelijk een slaap 2), gedurende welken zij niet opmerken, dat zij leven; in den morgenstond zijn zij gelijk het gras, dat verandert.

1. Wanneer gij nu enen waterstroom ziet vloeien, zo spreek: "Zie, daar stroomt mijn leven heen, en het water, dat weggevloeid is, keert niet weer..

2. Wij weten, dat de slaap iets is, dat vroeger ophoudt, dan wij het kunnen waarnemen of opmerken, want voordat wij gewaar worden, dat wij geslapen hebben, is de slaap reeds weg en heeft hij zijn einde. Daarom is voorwaar ons leven niets anders dan een slaap en een droom, want voordat wij ons recht bewust worden, dat wij leven, houden wij op te leven..

6. In den morgenstond bloeit het, en het verandert reeds door de middaghitte, des avonds wordt het afgesneden, en het verdort (Jes. 40: 6 vv. 1 Petrus 1: 24).

Er is in het leven aanleiding genoeg voor den mens zijn vol, bedrukt hart met deze Psalmwoorden als met een uitroep van overweldigend gevoel voor God uit te storten, of meer weemoedig en stil het met een woord van vertrouwende, rustige overgave in de hand en de hulp van eeuwige macht en eeuwige barmhartigheid neer te leggen; in 't bijzonder ook, wanneer de mens, terugziende op zijnen tot hiertoe afgelegden levensweg, gewaar wordt, dat de meesten dergenen, in wier midden en met wie hij den levensweg begon, niet meer met hem op den weg zijn- ouders, grootvaders, broeders, zusters, bloedverwanten, naburen, bekenden, speelgenoten zijner kindsheid, vrienden zijner jeugd, voor het grootste gedeelte de wereld verlaten hebben. Dat heeft niemand in sterkere mate ondervonden, niemand dieper gevoeld dan Mozes, niemand heeft zo alles om zich zien heensterven, en voor zich ten grave dragen, dan Mozes. Sterven en zien sterven, begraven en begraven worden, dat was daar in de Arabische woestijn het dagelijkse en gewone in ene menigte als dat anders dag voor dag, jaar voor jaar nooit het geval is. In ene tijdruimte van 38 jaren waren 603.550 mannen op twee na

gestorven, de vrouwen en kinderen niet meegeteld, en alle sterfgevallen in den talrijken stam van Levi niet meegerekend. Zo moest het dagelijks leven bijna in alle families en huishoudingen, de treurige gedaante en den doffen klank van voortdurende verzorging van doden verkrijgen. Door dit buitengewone sterven aangegrepen en doordrongen, verheft Mozes zich zelve en zijn volk uit het stof en den angst des doods door het geloof in God en het leven, dat uit God is; hij bidt en leert bidden: "Heere! Gij zijt ons geweest ene toevlucht van geslacht tot geslacht."

7. En treuriger dan de zaak zelf is de reden, waarom het zo met ons leven gesteld is, want wij vergaan, gelijk wij allen wel weten, door Uwen toorn; en door Uwe grimmigheid worden wij verschrikt, Uwe grimmigheid knaagt aan ons leven, totdat het na een korten tijd geheel vernietigd is (Nehemia 1: 6). Het is naar Uwe rechtvaardige straf van wege onze zonde (vgl. Numeri 14).

Het is een bijzondere voorrang der openbaring, dat zij op deze wijze de schuld des doods op den mens werpt. Wanneer men in den dood niet de bezoldiging der zonde ziet, dan moet hij ontzettend wezen, noodzakelijk aan God doen twijfelen, en elke hartelijke en kinderlijke liefde tot Hem verstikken..

8. Gij stelt onze ongerechtigheden voor U, opdat zij niet door U voorbijgezien, maar behoorlijk gestraft worden, want Gij zijt geen God, die goddeloosheid zoude kunnen verdragen (Psalm 5: 5), ook geen God, die niet zou weten, hoe het met hart en leven bij een ieder gesteld is (Jer. 23: 24); behalve de openbare zonden, die wij zelf ontdekken, ziet Uw alziend oog nog zo duizend verkeerdheden; onze heimelijke 1) zonden, die wij niet als zonde rekenen of aanstonds vergeten zijn, stelt Gij in het licht Uws aanschijns, zodat zij duidelijk en openbaar zijn.

1. Men lette hier vooral op het woord, dat geen mens al zijne zonden kan inzien en erkennen, vooral als hij let op den omvang der erfzonde. En dit is ook geen wonder, want wie zou de enkele zonde der onkuisheid, die toch zo algemeen bekend is, kunnen beschrijven. Hoe veel minder nog kan men dit de andere grovere en fijnere, geestelijke zonden, gelijk daar zijn: ongeduld onder lijden, lastering, murmurering tegen God, enz. O, welk een peilloze afgrond is alleen het ongeloof! Daarom noemt ook Mozes de zonde ene verborgene zaak, waarvan geen gemoed den omvang kan begrijpen, want even als Gods toorn, evenals de dood, zo is ook de zonde een onbegrijpelijk infinitum..

9. Want al onze dagen, daar Gij een zo ijverig God zijt, die de misdaad niet voorbij ziet, en de heimelijke zonde voor het daglicht brengt, gaan henen, zodat wij spoedig met ons gehele leven aan het einde zijn; dat is door Uwe verbolgenheid (vs. 7); wij brengen tengevolge van dien toorn, die op ons drukt, onze jaren door als ene gedachte.

10. Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn, naar den maatstaf van het tegenwoordig oponthoud in de woestijn, die echter ook de maatstaf voor de volgende geslachten blijven zal, zeventig jaren, of zo wij zeer sterk zijn van natuurlijk gestel, tachtig jaren 1); en het uitnemendste van die, wanneer enen mens alles wordt geschonken, wat maar te genieten is,

dan is het nog-moeite en verdriet; want het wordt snellijk afgesneden, en wij vliegen daarheen 2).

1. Wat daarboven is, is niet waard, dat het een leven zou heten, omdat alsdan ophoudt, wat tot het leven behoort; de mensen gebruiken noch eten noch drinken met lust, en zijn bijna tot niets meer geschikt; zij worden onderhouden en zijn zich zelven tot last..

Men zou kunnen vragen, hoe het komt dat Mozes die toch zelf 120 jaren leefde, hier een zo bepaalden maatstaf van des mensen leven stelt? Daarop antwoorden wij in 't bijzonder, wat den persoon van Mozes aangaat, dat hij in zoverre buiten de rij staat, als zijn leven aan zijn verheven ambt, aan de bereiking van de bedoelingen der Goddelijke genade verbonden is, en in 't algemeen met Luther, Mozes rekent de jaren der mensen naar den gewonen loop, niet, dat zij beneden 70, 80 jaren niet zouden kunnen sterven, of niet boven de 70, 80 jaren zouden kunnen leven, maar dat zij dit getal gewoonlijk bereiken. Van den zondvloed begint reeds een algemeen afnemen van den levensduur, waarom Jakob ondanks zijne 130 levensjaren moest klagen: weinige en kwaad zijn de dagen der jaren mijns levens (Gen 47: 9), en weer van een gericht Gods af, van het sterven van meer dan 600.000 mannen in de woestijn, dat aan onzen Psalm ten grondslag ligt, begint een nieuwe reductie van den menselijken leeftijd, en deze is sedert dien tijd de normale maat in het algemeen gebleven..

2. Met moeite en inspanning moet elk goed des levens gezocht, geleerd, verworven en ontworsteld worden, onder veel moeite en bezwaren, kommer zorg en vrees, in den strijd met tegenspoed en droefheid moet het verkregen, bewaard, verzorgd en verzekerd worden. Verreweg het meeste geeft den mens, wanneer hij het heeft en dat het zijne kan noemen, niet het vrolijk levensgenot, dat hij wenste, niet de grote vreugde, die hij zich daarvan beloofde, niet den stillen vrede, dien zijne ziel zocht; het vervult het ledige in zijn binnenste niet zo zaligend als hij meende en hoopte. En hoe spoedig ontvliegt het hem! Hoe spoedig is, wat onder 's levens kommervolle bezwaren met moeite en inspanning gezocht en nagejaagd is, waarom men zwoegde en slaafde, verdwenen als een droom en ene schaduw! Want even als het aardse leven, zo vlucht al het aardse goed heen, en wij ijlen daarvan al vliegende weg..

Moeite en verdriet de uitnemendste oogst van een zeventig of tachtigtal zomers-neen, wij zullen Uwe liefde niet lasteren, Vader der lichten, die in deze aardse woestijn met meer dan Manna ons voedt en niet andermaal klagen: "onze dagen gaan henen door Uwe verbolgenheid," zonder vooraf gestameld te hebben: "Loof Hem, die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden", Maar toch, zouden wij ze alleen in de woestijn van Arabië zoeken moeten, de schouders, die gebogen, indien maar niet geknakt zijn onder den duldelozen last van het leven, en niet veeleer de wereld ene leugenares moeten schelden, wanneer zij ons rozen zonder doornen, of doornen zonder wonden belooft? -Ach, hoe menig leven, als dat van Israël in de woestijn door den vloek van bekende zonden vergiftigd! Hier de volwassen leeftijd, verlamd door geheime overtreding der jeugd, daar die vroegere vrede door gekrenkten hoogmoed verloren; ginds die angel in de ziel, als de consciëntie bij ramp en rouw ons toefluistert: eigen schuld en, te laat; elders de vrees voor die beslissende ure, waarin God onze verborgene zonden openbaren, rechten en vergelden zal! Zo voegt het geweten een nieuwen, drukkenden last bij zoveel, dat het harte bezwaart, en wanneer wij nu van de

zeventig of tachtig jaren eens aftrekken, eerstelijk die, waarin wij nog niet wisten, wat vreugd en geluk was, dan die, waarin wij hoopten en jaagden naar een nog toekomstig, eindelijk die, waarin wij treurden en weenden over reeds verloren geluk-wat blijft er dan nog over om Mozes woord te weerspreken? Eindelijk, eindelijk wellicht komt ten langen leste ene ure, waarin wij menen, dat de moeite niet langer onze gezellinne zal zijn en het verdriet van onzen dorpel zal scheiden. Welkom nu, zonnige dagen, gezegend, jaren des overvloeds. Maar wat is dit? Daar klopt de dood bij den rijken dwaas aan de deur juist op den avond, dat de laatste schuur was voltooid. Daar scheidt het leven van een, wat voor de eeuwigheid saam scheen verbonden, en een schok treft het teleurgestelde hart, waarvan het nimmer bekomen zal, zo lang het niet ophoudt met kloppen. Daar-doch waartoe meer, zegt mij, is het dan zo onverklaarbaar, dat een later dichter (Bilderdijk) "het leven zelf het hardst" heeft genoemd van al wat de wereld bood, en dat een van de grootste mannen der vorige eeuw (Herder) over de broosheid en ijdelheid des levens niet peinzen kon, zonder dat zijne ogen met bittere tranen zich vulden?.

11.

II. Vs. 11-17. De bede, die zich ten gevolge der beschouwing van het eerste deel in het tweede deel verheft, vraagt in de eerste plaats om zulk ene kennis van den toorn Gods, die zich in het menselijk bestaan openbaart, dat zich daaruit de vreze des Heren ontwikkelt, dus om een wijs hart, dat voor de zonde schrikt en zich aan Gods geboden vasthoudt (vs. 11 en 12); daarna volgt het smeken om wegneming van het aanwezige lijden, om verkrijging van nieuwe genade en om volbrenging van het Goddelijke werk der genade (vs. 13-17). Gelijk het eerste deel ons enen man aanwees, die een leven vol beproeving en de ervaring van vele bittere lotgevallen, met name ook van ene ontzettende sterfte zijner volksgenoten achter zich had, zo staat in dit gedeelte een man voor ons, die nog een groot werk moet volbrengen. Hoewel hij zelf het niet is, in wiens handen de voleindiging berust, zo hangt toch zijn gehele hart daaraan, en wij herkennen weer duidelijk het beeld van Mozes, den man Gods.

11. Wie van ons, dwaze en verblinde mensen, hoewel een ieder de vergankelijkheid en den jammer des levens moet ervaren, kent de sterkte Uws toorns, wie ziet in dit sterven de onweerstaanbare macht van Uwe grimmigheid, en wie merkt Uwe verbolgenheid op, naar dat Gij te vrezen zijt, zodat hij voor hetgeen hij te lijden heeft, tot verootmoediging onder Uwe machtige hand en tot boetvaardige bekering tot U opgewekt wordt? leeft niet integendeel de grote menigte alsof er geen God en geen dood ware; men leeft alsof de korte levenstijd ene eeuwigheid ware.

Waar de mens zo geen enkel ogenblik van het volgende zeker is, en de zondaar, met zo zware lasten beladen, zich op den weg naar den Rechter bevindt, in wiens handen te vallen in waarheid vreselijk zijn zal, daar zoudt gij ten minste verwachten, dat die mens en die zondaar God en zich zelve geen ogenblik ruste zal laten, totdat het doel des levens bereikt, de hoop der toekomst verzekerd was? O voorzeker, ik zie dien bedreigde door den alverdelgenden stroom zich reppen naar de rustige rots; ik zie dien gebukte onder den onafzienbaren last de voeten van zijnen Rechter omklemmen...ijdele droom bij de meesten, zo ijdel als de levensdroom zelf! "Wie kent de sterkte Uws toorns en Uwe verbolgenheid, naardat Gij te

vrezen zijt!" Neen, voorwaar, grijze Mozes! gij zoudt dat woord niet behoeven terug te nemen, zo gij onder ons waart verschenen! Gods toorn, maar het woord alleen klinkt immers reeds onwelluidend en hard; Gods verbolgenheid, maar dat denkbeeld is immers uitsluitend Oud-Testamentisch? Inderdaad, indien ons iets tot nog dieper weemoed kon stemmen, het zou een blik op de grenzeloze lichtvaardigheid zijn, waarmee dit kort, onzeker, moeitevol leven beurtelings wordt verdroomd en verdarteld. Ja, als de rusteloze vervolger, die nooit verder dan ene schrede achter ons is, eens in onze onmiddellijke nabijheid ene kostbare prooi heeft gegrepen, wij huiveren van het geruis zijner voetstappen. Maar nauwelijks is het voetspoor van den onvermoeiden jager niet zichtbaar meer, of de vrees voor zijne pijlen verflauwt, schoon hij nog pas een koningsschot vallen liet en de behoefte, om zich van den bekomen schrik te herstellen doet naar nieuwe slaapdranken grijpen..

12. Leer Gij ons daarom, o God! -want van nature kan een mens toch zijne ellende niet gevoelen; zonder het licht van Uwen Geest is hij blind, doof en dood in zonden-leer Gij ons also onze dagen tellen, ons ieder ogenblik de vergankelijkheid van het leven ons voorstellen, dat wij daaruit, de grootheid van Uwen toorn en de diepte van ons verderf erkennende, een wijs hart bekomen, ons te zamen wenden tot de vreeze des Heren, die het begin van alle wijsheid is (Psalm 111: 10).

In plaats van gedachteloos daarheen te leven, moeten wij onze dagen tellen; eerst bij het tellen daar van worden ons deze twee zaken duidelijk: hoe kort de handbreedte van ons leven, en hoe gewichtig toch elke dag van den tijd onzer genade is. Het ene leert ons denken over, en daardoor bezorgd worden voor dood, oordeel, eeuwigheid, het andere vermaant ons en dringt ons den tijd uit te kopen voor het ene nodige. Wij zijn in aardse dingen voortreffelijke rekenmeesters, en verstaan zeer goed de kunst van tellen, maar dit tellen der dagen moet door God geleerd en van Hem gebeden zijn..

Het is niet zo moeilijk zich weemoedig bewogen te voelen als een somber graflied wordt gestemd, met kennelijken indruk over de broosheid van ons aan zijn te spreken, met zekere zalving zelfs te betuigen, dat wij te alle uur in gevaar zijn. Maar wanneer dan nu naar de eigenlijke vrucht dezer licht gewonnen overtuiging gevraagd en het leven van zo velen opmerkzaam gadeslagen wordt, die toch zeggen, den dood niet verder te stellen, zegt zelf, waar wij rondom ons het wijze hart zullen vinden? -O, of ik het randschrift om het uurwerk, waarbij een vermaard prediker (Bossuet) opgroeide, in het diepst uwer zielen kon schrijven: "transeunt et imputantur" (zij gaan voorbij en worden toegerekend). Telt de vele vervlogene dagen en de weinige, die nog overig zijn. Telt de reeds verzuimde gelegenheden, en leert leven om te sterven, opdat gij sterven moogt om eeuwig te leven! Telt, eer het van u zou moeten heten: " geteld, gewogen, te licht bevonden."

Een godvruchtig landgenoot (Jan Luijken) schreef op den zonnenwijzer: "Dat telt af; " datzelfde mocht wel menigmaal onze gedachte zijn, als wij huis of torenklok horen verkondigen, dat weer een uur voorbij is..

13. Keer weer, HEERE! tot hoe lange zult Gij ons Uwen toorn doen ondervinden? en het berouwe U over Uwe knechten, die zich nu weer tot U willen keren, dat Gij het kwade over en zoudt brengen, dat Gij hun gedreigd hebt (Exodus 32: 14).

14. Verzadig ons in den morgenstond, nu een nieuwe tijd begint aan te breken, met Uwe goedertierenheid, naar welke wij onder het gericht van Uwen toorn zo begerig zijn geworden, zo zullen wij juichen, na deze jaren van druk en treurigheid, en verblijd zijn in al onze dagen.

15. Verblijd ons naar de dagen, in dewelke Gij ons gedrukt hebt, naar de jaren in dewelke wij het kwaad gezien hebben; wij hebben toch aan degenen, die vóór ons leefden gezien, dat den oprechten het licht opgaat in de duisternis (Psalm 112: 4; 97: 11).

16. Laat Uw werk aan Uwe knechten, die reeds op den drempel van het beloofde land staan, gezien worden 1), doordat Gij hen inbrengt, en Uwe heerlijkheid over hun kinderen 2); zodat zij weten, dat Gij heerlijk volbrengt, wat Gij eenmaal begonnen zijt.

1. Hoewel Mozes weet dat hij Israël niet in Kanaän zal brengen, toch is het zijn vurige begeerte, dat God met zijn volk en met zijn knechten zij. Jozua zal tot zijn werk ingaan, maar hij weet het ook, dat Jozua niet anders dan in de mogendheid des Heren zal kunnen voorttrekken, niet voorspoedig zal kunnen zijn, dan wanneer Gods aangezicht met hem optrekt. En daarom is zijne bede voor hen, die na hem zullen komen.

2. Door dit voorbeeld worden we vermaand, om onze gebeden en zorgen uit te oefenen voor de nakomelingschap. Vooral, dewijl ons beloofd is de voortdurendheid der Kerk tot aan het ginds der wereld, zoals wij in den vorigen Psalm ook hebben gezien. Laten wij dan in alle gebeden, waarin wij om heil vragen onze nakomelingen er in sluiten, ook die nog niet geboren zijn..

17. En zo willen wij dan, in blij vertrouwen op de genadige verhooring onzer bede, voorwaarts gaan met de bede (Exodus 39: 43): de lieflijkheid des HEREN, onzes Gods, zij over ons; en bevestig Gij het werk onzer handen over ons, zodat wij het gelukkig tot stand kunnen brengen, ja het werk onzer handen, bevestig dat, want het is toch Uw werk, dat Gij niet kunt laten varen (Psalm 138: 8).

De Kerk bidt om het opkomen van dien heerlijken morgen, wanneer elke wolk zal verdwijnen bij het rijzen van de Zon der gerechtigheid, en nacht en duisternis zullen niet meer zijn. Dan alleen zullen Wij ons verheugen en verblijd zijn ten allen dage..

PSALM 91.

TROOST IN STERVENSNOOD.

Deze Psalm wordt door de Talmudisten genoemd: "een lied tegen boze geesten" en in 't algemeen door de Joden gehouden voor een lied ter bescherming tegen nakende onheilen, bij de Christenen meer bepaald tegen pestilentie. In Psalm 90 hoorden wij het: "Heere! Gij zijt

ons ene toevlucht geweest aan geslacht tot geslacht," dat Mozes, de man Gods onder het ontzettend wegsterven van zijn volk in dien tijd, uit naam der jeugdige opwassende gemeente ten hemel riep. Hier horen wij dit als een toeroepen der gemeente aan enen man Gods, aan wie dat op geheel buitengewone, bijzonder in 't oog lopende wijze bevestigd is en het wordt tot een: "Gij Heere zijt mijne toevlucht. Den Allerhoogste hebt gij gesteld tot uw vertrek" (vs. 9). Wordt in Psalm 90: 16 om de openbaring van 's Heren werk ten gunste der gehele gemeente gebeden, hier (vs. 16) belooft de Heere aan hem op wie het oog der gemeente met bijzondere belangstelling gericht is, dat Hij hem zijn heil zal doen zien. Wij twijfelen niet, dat de man Gods, dien de gemeente in dezen Psalm eert, de Koning Hizkia is, toen deze na zijne ziekte weer in den tempel verscheen (2 Koningen 20: 11). wij twijfelen er echter evenmin aan of de Christelijke gemeente heeft juist gezien, als zij het alzo opvatte dat op den man Gods van het Oude Verbond, die in den vorigen Psalm tot den Heere sprak, en zijn ambt volbracht met het prediken van den toorn Gods en van het oordeel over de zondaars, nu de man Gods van het Nieuwe Verbond volgt, wie de Heere gerechtigheid en eeuwig leven toezegt. Heeft de satan eens, toen hij zich veranderd hebbende in een engel des lichts, Christus in de woestijn verzocht, dat Hij Zich van de tinne des tempels zou afstorten (MATTHEUS. 4: 5 vv.) de woorden in vs. 11 vv. met volle recht, als in de eerste plaats en vóór alle anderen van den Messias gezegd, willen doen voorkomen, zo heeft daarin de Christelijke Kerk aan het begin van de lijdensweken van Christus, de voordien in vs 14-16 tot goddelijke wijding van dezen gewichtige tijd gebruikt en naar het begin van vs. 15 (Hij zal Mij aanroepen" Lat. *Invocavit me*) wordt nog steeds de eerste zondag in de vasten de Zondag *invocavit* genoemd.

I. Vs. 1-9. Als de koning Hizkia voor de eerste maal na zijne herstelling van ene dodelijks ziekte zich weer in den tempel bevindt, begroet hem de gemeente, vertegenwoordigd door het eerste koor, met een loflied der beschermende en reddende genade Gods, die niet alleen gedurende de ziekte, maar reeds vroeger in den nood der Assyriërs (2 Koningen 18: 13-19; 37 18.13-19,37) zo wonderbaar bestuurd heeft (vs. 1); een tweede koor, den koning zelve vertegenwoordigende stemt met dezen lof in. Terwijl het uit zijne ziel belijdt hoe goed beveiligd hij zich als Gods beschermeling kent (vs 2 en 3) Vervolgens stelt het eerste koor uitvoeriger voor, wat onder allerlei gevaren van lichaam en leven het te betekenen heeft, dat men onder Gods bescherming staat (vs 4-9).

1. (Eerste koor). Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen (Psalm 36: 8; 57: 2). Die den Heere tot zijne toevlucht heeft zal ook in gevaren bij Hem veilig zijn.

De bescherming Gods wordt een *latibulum* genoemd, dat is, ene schuilplaats, en verborgen plaatsje, waarin men zich kan versteken bij openbaren, algemenen nood. Heilige Geest! wil ons hiermede vertroosten, dat zo een mens iemand kan verbergen op een verborgen plekje in tijd van nood, zoveel te meer God dit kan..

2. (Tweede koor). Ik zal tot den HEERE zeggen, die mij van mijne legerstede heeft opgericht: Mijne Toevlucht en mijn Burg! mijn God, op welken ik vertrouw (Psalm 18: 3; 71: 7).

Wie God kent, die weet ook, wat hij aan Hem heeft, en wat hij van God weet, dat zal hij ook onder sommige omstandigheden belijden, hij zal nu en dan gaarne aan God de Hem verschuldigde eer geven. Maar in alle noden den naam van God aanroepen, bidden, loven en danken-dat is toch ene zaak, die ook voor vrome mensen niet gemakkelijk is. Want de gevaren, die den mens bedreigen de vijanden, die rondom op hem loeren, de bedreigingen, die daaruit voortkomen, zijn ontelbaar en menigvuldig; er zijn zichtbare en onzichtbare, vooruitgeziene en onverwachte, verborgene en openbare aanvallen, bij dag en hij nacht, in huis en op de straat. te huis en in den vreemde, met geweld, met list, in slimheid, ten verderve van velen aangelegd en volvoerd..

3. (Eerste koor). a) Want Hij zal u redden van den strik des vogelvangers, die ons leven steeds zoekt, dat is, van den dood, en van dien, die het geweld des doods heeft, den duivel (Prediker

9. 12. Hebr. 2: 14. 2 Tim. 2: 26), van de zeer verderfelijke pestilentie.

a. Psalm 124: 7

4. Hij, de Heere zal u dekken met Zijne vlerken (Deuteronomium 32: 11), en onder Zijne vleugelen zult gij betrouwen 1) (Psalm 17: 8; 36: 8; 61: 5); Zijne waarheid is ene rondas en beukelaar; de getrouwheid Gods in het vervullen Zijner Goddelijke toezeggingen (Psalm 57: 4), is ene beschutting in de gevaarlijkste tijden van oorlog.

1. Deze gelijkenis, welke ook elders de Schrift gebruikt, dient om de verwonderlijke zorg Gods in het bezorgen van ons heil op schone wijze te schilderen.

Indien de majesteit Gods, op zich zelf wordt beschouwd, zal Zij voorzeker niets hebben, wat lijkt op kippen of andere vogels, om met Hare vleugels de Kerken te beschermen. Maar om onze zwakheid te hulpe te komen, maakt Hij geen bezwaar, om enigszins van zijn hemelsen roem af te dalen, om onder het beeld van een klokken ons te lieflijker te nodigen. Er is derhalve niets wat ons verhindert om vertrouwelijk tot Hem te naderen, wanneer Hij Zich zo vriendelijk geeft..

5. a) Gij zult niet vrezen voor den schrik des nachts, voor de plotselinge overvallen ten tijde der nachtelijke rust, voor den pijl, die des daags vliegt 1), wanneer het slaggewoel van alle zijden omgeeft en benauwt.

a. Job 5: 19-20. Spreuken 3: 25. Hoogl. 3: 8.

1. Meer uitgebreid geeft de Profeet nu aan, wat ik kort te voren heb aangevoerd, van welken kant Satan ons ook moeilijkheden aandoet, en met welk soort pijlen hij ons ook wil treffen, indien wij tevreden zijn net de geheel enige bescherming Gods, ons niets zal schaden. En dit vast te houden is wel der moeite waard, dat, wie (God in Zijn bescherming neemt wel en van alle kanten is beveiligd. Want waar niets moeilijker is, dan God als bevrijder te omhelzen, hoezeer ook ieder, naar zijn mate, Hem nodig heeft, waar echter zoveel doden en gevaren ons omringen waardoor ons leven belaagd wordt, bekruipt terzelfder tijd de twijfel, die onrust en slingering baart. Daarom vermeldt de Profeet, niet zonder oorzaak, verschillende vormen van

rampen, opdat de gelovigen niet slechts in één opzicht redding voor zich van God vragen, maar ontelbare beproevingen dapper weerstand bieden. Aan den schrik des nachts herinnert hij daarom, dewijl zowel de duisternis den mens vreesachtig maakt, als wel de nacht aan velerlei ongemakken is blootgesteld. Vervolgens, indien slechts iets wordt waargenomen, beginnen wij bevreesd te worden voor meerdere dingen..

Zij, die op den Heere betrouwen, 's Heren gunst genieten, hebben niet te vrezen, noch voor den schrik des nachts, noch voor den pijn des daags, noch voor de zeer verderfelijke pestilentie. De Heere zal hen behoeden en sparen, ook als er duizenden aan hun zijne vallen, en tienduizenden aan hun rechterhand, tot hen zal het niet genaken.

Gelijk de dichter begonnen is, zo gaat hij voort om zich en alle ware godvruchtigen te vertroosten met de toezeggingen van 's Heren zorg, hulpe en bewaring tegen alle gevaren en onder alle noden, de grootste niet uitgezonderd..

6. Maar gij zult ook niet verschrikken voor aanstekelijke ziekten, voor de pestilentie, die, het ene offer na het andere plotseling wegrapende (Exodus 11: 4), in de donkerheid wandelt, noch voor den dodelijken pestwind, het verderf, dat op den middag, wanneer de zon aan den hemel het hoogste staat, het meeste verwoest (Spreuken 3: 23-26).

7. Aan uwe linkerzijde zullen er duizend vallen, en tien duizend aan Uwe rechterhand; maar tot U zal het verderf niet genaken.

8. Alleenlijk zult gij het met Uwe ogen aanschouwen, hoe velen er vallen, terwijl gij veilig zijt onder de vleugelen van Uwen God (Psalm 27: 3; 32: 7), en gij zult de vergelding der goddelozen zien, hoe zij straf lijden voor het kwaad, dat zij u gedaan hebben.

Van dezen Psalm zou men een groot misbruik kunnen maken, gelijk de duivel in de verzoeking van onzen Heere misbruik daarvan maakte (MATTHEUS. 4: 6). Indien wij toch uit de hier gestelde woorden wilden afleiden, dat gene rest noch enig ander leed immer den vrome genaken zal, zo zal de geschiedenis der H.S. en onze eigene ervaring ons alleszins weerspreken. Ongetwijfeld is de Heere alles voor Zijn gunstvolk, in noden en in gevaar mogen zij tot Hem vluchten, en op Hem en Zijne belofte vertrouwend staat maken. Indien Zijne wijsheid en heiligheid het nodig keurt hen in ellende en in jammer te doen komen, of zelfs in den dood te doen bezwijken, dan weten wij, dat degenen, die God liefhebben, alle dingen moeten medewerken ten goede, en dat dan zelfs de dood een bode des vredes en des eeuwigen levens is; ook op den onzichtbaren dienst der engelen mogen alle kinderen Gods rekening maken, al Zijne woorden zullen voor hen waarheid zijn, en Hij behoudt trouwe tot in der eeuwigheid. Maar hetgeen wij in dezen Psalm hebben is van enen meer bijzonderen aard. Wanneer de Heere namelijk in den bangsten en donkersten nood een of ander aan Zijne gunstgenoten stellig geeft te geloven, en door beloften en toespraak verzekert, dat het kwaad hen niet genaken zal, al woedde zelfs dan ook de pest, en al zag hij zich door leeuw en ander aangerand, nochtans zou hij veilig en gerust kunnen zijn en als in de schuilplaats des Almachtigen kunnen vernachten. Waar is het, dat wij thans gene openbaringen meer te wachten hebben, en wij zouden grotelijks vrezen, dat zij, die ze in onzen tijd voorgeven

ontvangen te hebben, zich deerlijk door inbeelding en geestdrijverij laten misleiden, maar even zo zeker is het, dat de Heere Zijnen gunstgenoten in de omstandigheden soms door Zijnen Geest en op zulk ene wijze met den inhoud en de beloften Zijns Woords werkzaam maakt, dat zij zich daarop geheel verlaten en ene volkomen rust en hoede genieten. Zalig hij, die zulk een vriend van Jehova is, zalig hij, die in den nood zulk ene ervaring kent..

9. Want, Gij HEERE! zijt mijne Toevlucht! Den Allerhoogste hebt gij gesteld tot uw Vertrek.

In den grondtekst vinden wij in dit vers ene afwisseling van personen. De eerste helft van het vers: "Gij Heere! zijt mijne Toevlucht," spreekt het tweede koor uit Der Konings ziel, dat het bevestigt, dat hij weten mag Gods beschermeling te zijn, gelijk het dit reeds in vs. 2 deed. Vervolgens gaat het eerste koor voort: "Den Allerhoogsten hebt gij gesteld tot uw vertrek," waarmee de gemeente de zo even van haren Koning vernomene belijdenis bezegelt..

10.

II. Vs. 10-16. Het eerste koor, dat de gemeente vertegenwoordigt, heft op nieuw zijne rede aan, en zingt zeer vertroostende dingen toe; geen kwaad zal hem treffen, en wanneer hij over stenen en rotsen in dit leven moet heengaan, zal hij zich toch niet stoten, want hij wordt door onzichtbare handen gedragen, en ook geen openbaar geweld noch geheime list van den bozen vijand zullen hem schade doen (vs. 10-13). Nu neemt een derde koor, waardoor de Heere zelf spreekt, het woord, en belooft hem, tot wie de gemeente gesproken heeft, en wie ook Hij, de Heere getuigenis mag geven, dat hij in Zijne gemeenschap en onder Zijne bijzondere bescherming staat, de verhooring zijner gebeden en de heerlijke uitredding uit al Zijne noden, maar ook verzadiging met een lang leven en de gehele volheid der Goddelijke openbaring van zaligheid (vs. 14-16).

10. (Eerste koor). U zal, daar gij den Allerhoogste tot uwe toevlucht gemaakt hebt (vs. 9), geen kwaad wedervaren (Job 5: 19), en gene plage zal uwe tent naderen (Psalm 54: 14. Exodus 12: 23).

11. a) Want Hij, de Heere, die Uwe toevlucht is (vs. 9), zal Zijne engelen van u, in betrekking op u, bevelen, dat zij u bewaren in al uwe wegen 1).

a. Psalm 34: 8. MATTHEUS. 4: 6. Luk. 4: 10.

1. Wij zien, dat Hij op het hoofd samentrekt, wat door die weldaad ten goede komt van alle leden. Nu spreekt hij in het meervoud van alle wegen, waardoor hij meer onderscheiden uitdrukt, dat waarheen ook de weg leidt, de Engelen altijd de leidlieden zijn. En zeker zien wij het, hoe krom en bochtig ook onze levensloop is en hoe vele stormen ons hierheen en daarheen onophoudelijk slingeren. Alzo behoort het, dat de Engelen ons tot leidlieden voor elke handeling en elk plan worden toebedeeld, opdat wij mogen weten voort te gaan, hetzij de noodzakelijkheid ons ter rechter of ter linker hand leidt. Ondertussen is het waarschijnlijk, dat onder den naam van wegen ons bescheidenheid word aanbevolen, opdat wij God niet beproeven met halsbrekende toeren, maar ons houden binnen de grenzen onzer roeping. Want

indien iemand blindelings voortgaat en meer wil dan God veroorlooft, alsof hij zou willen boven de wolken stijgen in strijd met Gods woord, dan belooft Hij Zijne Engelen niet tot dienaren of helpers in diens onbezonnenheid..

De engelen zorgen voor Jakob's veiligheid (Genesis 28: 12); twee engelenlegers slaan zich rondom hem neer als bij Ezau tegemoet trekt Genesis 28: 1 en 2) de Heere zendt Zijnen Engel voor Israël uit (Exodus 23: 20 en elders;) de vorst over het heir des Heren strijdt voor Israël (Joz 5: 13 vv.); engelen op vurige wagens en paarden legeren zich rondom Dothan, om Elisa te beschermen (2 Koningen 8: 16-17). Al deze gevaren dreigden onder Gods toelating, en genaakten de mannen Gods als door de uitwendige omstandigheden, die hen omgaven; ontmoetten zij ze daarom op hun wegen, zo beschermden hen nochtans de engelen Gods, maar niet, wanneer zij God zelven verzochten door zich willekeurig in het gevaar te storten (MATTHEUS. 4: 6)..

Onder wegen hebben we niet alleen uitwendige, maar ook inwendige levensomstandigheden te verstaan, waarop de Heere God Zijne kinderen omringt met Zijne trouwe zorg en hoede.

12. a) Zij zullen u op de handen dragen, opdat Gij uwen voet, wanneer die enen weg vol van gevaren en van grote hindernissen moet bewandelen, aan geen, steen stoot, en gij also zoudt vallen (Psalm 121: 3).

a. Luk. 4: 11.

13. Op den a) fellen leeuw en de ander zult gij treden, gij zult den jongen leeuw en den draak vertreden, zodat noch openbaar geweld noch heimelijke list iets tegen u vermogen.

a. Job 5: 22,23. Mark. 16: 18. Luk. 10: 19.

14. (Derde koor). Dewijl hij, tot wie de gemeente also spreekt (vs. 10-13), Mij zeer bemint, zonder enig vertrouwen op zich zelven of de wereld Mij aanhangt, spreekt God, zo zal Ik hem uithelpen: Ik zal hem op ene hoogte stellen, waar geen kwaad hem kan genaken, want hij kent Mijnen naam, hij kent Mijne almacht, verheugt zich in Mijne barmhartigheid, vertrouwt op Mijne waarheid, looft Mijne wijsheid.

15. Hij zal Mij aanroepen, en Ik zal hem verhoren (Psalm 50: 15); in de benauwdheid zal Ik bij hem zijn (Jes. 41: 10); Ik zal er hem uittrekken, en zal hem verheerlijken.

16. Ik zal hem met langheid der dagen verzadigen, en Ik zal hem mijn heil doen zien, hem in alles voorspoedig maken (Psalm 50: 23).

Hij bemint Mij, kent Mij, roept Mij aan, alle kentekenen van het vast vertrouwen, dat Gods knecht in Hem stelt, en dat de Heere nimmer kan beschamen. Het lange leven is wel in de eerste plaats een aards goed, maar toch een der kostbaarste onderpanden van Gods gunst onder de Oude Bedeling, en daarom een type (voorbeeld) van het eeuwig leven in Christus, van het stillen van den honger en den dorst van het gelovig hart. In het lange leven "doet God

hem Zijn heil zien." laat hem ondervinden, dat Hij de Zijnen steeds helpt, redt en bewaart. Ook bij deze belofte schemert het licht des eeuwigen levens door..

Duizenden komen om in de zonde, of vallen rondom hem, maar hij wordt bewaard als door een wonder. Dikwijls ondervindt hij wondervolle bescherming, en hij heeft den troost: te weten, dat alle engelen in den hemel dienende geesten zijn voor de erfgenamen der zaligheid. Hij zal lang genoeg leven, hij zal in deze wereld bewaard blijven, totdat hij het werk gedaan heeft, waartoe hij in de wereld was gezonden en hij bereid is voor den hemel, en dat is lang genoeg. Wie zou wensen een dag langer te leven, dan God enig werk te doen heeft of door hem of aan hem? Iemand moge jong sterven, hij heeft genoeg van het leven. Een goddeloos man is niet voldaan, zelfs niet met een lang leven. Des Christens voornaamste vrees is, dat hij van het pad der deugd zal worden afgetrokken; hij bidt om daarop bevestigd te worden, en er weer op te worden gebracht, al is het door kastijdingen, indien hij dwaalt. Ten laatste eindigt de strijd, hij heeft voor altijd gedaan met verdriet, zonde en beproeving; hij is op ene hoogte gesteld en verheerlijkt, zo niet hier, zeker in den hemel, waar hij volkomen redding zal aanschouwen. Dit moge in 't bijzonder doelen op Christus, maar is ook toe te passen op Zijn volk. Laat ons bidden, dat de Heere onze zielen wil bezoeken met Zijne zaligheid, en dit tot in lengte van dagen, voor alle eeuwigheid..

Toen Rusland in het jaar 1812 met den inval der Fransen bedreigd werd, was ieder zeer verontrust; alleen prins Gallitzin niet. Zijne vrienden waren daarover verwonderd. Was hij een verrader van zijnen Keizer geworden? Onmogelijk, aan zijne trouw was niet te twijfelen, In dit gewichtig punt van beslissing meende de vorst, dat het zijn plicht was, den Keizer met de rots bekend te maken, door welke hij in gevaar rustig bleef; hij verzocht om ene zamenspraak: het werd hem toegestaan. Het naderen van den vijand was natuurlijk het eerste onderwerp van het gesprek, daarop, als nauw daarmee samenhangende, de toestand van den prins. De Keizer vraagde hem, waardoor hij zo stil en rustig gedurende den algemenen schrik was; de prins trok een kleinen Bijbel uit den zak en hield dezen den Keizer voor. Toen deze zijne hand uitstreckte om dien te nemen, viel de Bijbel op den grond en viel open op Psalm 91. "O, dat Uwe Majesteit deze plaats van toevlucht mocht zoeken!" zei de prins, toen hij de woorden van den Psalm had gelezen. Zij scheiden van elkaar. Een algemene biddag werd uitgeschreven, en de geestelijke, die predikte, nam den 91sten Psalm tot zijnen tekst. De Keizer verrast, vraagde den prins, of hij de omstandigheden bekend gemaakt had, die hij hun gesprek waren voorgevallen. Hij verzekerde hem, dat hij er niets van gesproken had. Kortens tijd later, toen de Keizer enige ogenblikken over had en de noodzakelijkheid van ene Christelijke opwekking gevoelde, zond hij tot zijnen Kapelaan, opdat die hem in zijne tent uit den Bijbel zou voorlezen. Hij kwam en begon met Psalm 91. "Houd op," zei de Keizer, "wie zei u, dat gij dit zoudt lezen?" "God" antwoordde de Kapelaan. -"Hoe?" riep Alexander I uit. De Kapelaan ging voort. "Verrast, toen Uwe Majesteit tot mij zond, viel ik voor God op mijne knieën en smeekte Hem, mijne zwakke lippen te onderwijzen, wat ik moest spreken. Ik gevoelde, dat het gedeelte der Heilige Schrift, dat ik begon te lezen, mij duidelijk werd aangewezen. Waarom mij Uwe Majesteit in de reden viel, weet ik niet" De uitwerking hiervan was ene grote verandering in des Keizersgedrag, en de openbaring van een groten ijver om de Heilige Schrift te verbreiden. In zijnen zak droeg hij altijd een papier, waarvan men den inhoud niet kende, en dat hij, zo dikwijls hij een ander kleed aantrok, daarin gewoon

was te steken. Men hield het voor een gewichtig document. Bij des Keizers dood bevond men, dat het Psalm 91 was..

PSALM 92.

EEN SABBATSLIED.

1. Een Psalm, een lied, als Psalm 48, 66-68, 83, 87, 88 en 108, en wel dit, om op den sabbatdag, bij het morgenoffer te gebruiken (Numeri 28: 8).

2.

Lazen wij in Psalm 91: 8; "Gij zult het met uwe ogen aanschouwen, en gij zult de vergelding der goddelozen zien, in het voor ons liggende lied (vs. 12) horen wij den dichter zeggen: "Mijn oog zal mijne verspieders aanschouwen, mijne oren zullen het horen aangaande de boosdoenerij, die tegen mij opstaan." Daar werd het den vromen koning Hizkia toegeroepen, hier is het naar onze mening de vrome Josia, de "door den Heere gesteunde," zoals de betekenis van zijn naam is (1 Koningen 13: 2), die in een tijd, toen het dreigend ineensstorten van de bestaande verhoudingen niet meer was tegen te houden (2 Koningen 23: 27): zich vertroost met de onvergankelijkheid en de toekomstige heerlijkheid der kleine gemeente, die zich nu in verdrukking en in vernedering bevindt. Alleen het geloof aan de eindelijke overwinning der vromen, die in vergelijking der massa goddeloze en ongelovige dwazen, ene steeds kleiner wordende minderheid uitmaakten, en het door hen te weeg gebrachte gericht mede moesten dragen, kon aan Josia moed en opgewektheid geven, om ondanks den tegenwoordigen toestand, die zonder troost of uitzicht was, altijd overvloedig te zijn in het werk des Heren, wel wetende, dat zijn arbeid niet ijdel was in den Heere. Een Sabbats-karakter heeft het lied daardoor in 't uitwendige, dat het zeven malen (vs. 2, 5, 6, 9, 10, 14, 16) den allerheiligsten naam "Heere" (Jehova) noemt. Josia, die voor de herstelling van enen regelmatigen godsdienst zo werkzaam was, heeft het zeker dadelijk van den beginne tot een "Psalm, een lied op den Sabbatdag" bestemd. Het is echter niet zozeer de scheppings-Sabbat, dien het lied beschouwt, als wel die Sabbats-rust van het volk Gods (Hebr. 4: 9), van welke wij thans reeds een voorsmaak hebben in den vrede van een gelovig hart.

I. Vs. 2-4. De gemeente, in wier naam de zanger zegt hetgeen hij hier tevens uit zijn eigen hart spreekt, erkent in het loven van God, waartoe zij zich op de heilige plaats heeft verzameld, ene bijzonder heilige bezigheid, en het ontbreekt haar daartoe zo weinig aan stof, dat zij integendeel alle mogelijke instrumenten die het gezang kunnen begeleiden, te hulp moet nemen, om enigszins te kunnen voldoen aan den drang van haar hart.

2. Het is goed niet alleen in Gods ogen, maar ook heilzaam voor de mensen, dat men den HEERE love, en Uwen naam psalmzingen Allerhoogste (Psalm 147: 1)!

3. Dat men in den morgenstond Uwe goedertierenheid verkondige, welke aan het morgenlicht gelijk, dat door den nacht heen breekt (Psalm 30: 6; 59: 17), en Uwe getrouwheid in de

nachten, Uwe getrouwheid, die in de eenzaamheid van den nacht onze beste gezellin is; (Psalm 89: 2).

Benevens dit, noemt de Heilige Schrift nog twee andere, die goed zijn: Klaagt. 3: 26 en 27; geduldig zijn en op des Heren hulp hopen en Hebr. 13: 9, dat het hart gesterkt worde.

Het "in den morgenstond" en "in de nachten" dient zeker om het onvermoeide aan te tonen in het loven van God, dat overeenstemt met de onafgebrokene uitingen der Goddelijke goedheid en trouw (Psalm 16: 7, 42: 9). Daarom behoeft men echter niet te menen, dat de Psalm zowel bij den avond- als den morgengodsdienst zal gezongen zijn..

4. Op den asor, dekachorde, het tiensnarig instrument (Psalm 33: 2), U danke, en op de luit Uwen naam lofzinge, met een voorbedacht, een vrolijk lied op de harp (1 Kronieken 25: 31) Uwe genade en waarheid verkondige.

Zo waarachtig als God de Bron van alle zaligheid is, en zo waar Hij Zijnen naam ter zaligheid van zondaren geopenbaard heeft, zo zeker moet het prijzen Zijner Heerlijkheid, dat uit de kennis van dezen naam voortvloeit, de hoogste blijdschap zijn, het toppunt van alle geestelijke vreugde, ene bron van zaligheid. In dit zalig element worstelt en beweegt zich de voor ons liggende vreugde-psalm. Deze is een voorsmaak van de hemelse vreugde des eeuwigen levens, dat van enkel lofzangen vervuld is, want de Sabbatsrust van Gods volk is een eeuwige feestdag tot lof van Jehova..

5.

II. Vs. 5-7. De zanger spreekt nu, hoewel in de eerste plaats van zich zelve, in naam der gemeente uit, wat in haar den drang om God te loven heeft opgewekt. Deze is ene gave van boven, die degene geschonken wordt, welken de Heere tot kennis Zijner werken en tot vreugde daarin geleid heeft, terwijl er zo ontelbaar vele dwazen zijn, die gedachte- en gevoelloos Gods werken voorbijgaan, alsof zij niets daarmee te doen hadden.

5. Want Gij hebt mij verblijd, HEERE! met Uwe daden; ik zal juichen over de werken Uwer handen, met welke Gij in hetgeen op aarde geschiedt ingrijpt en het ten zegen voor de Uwen schikt.

6. O HEERE! zo jubel ik in aanbidde bewondering, hoe groot zijn Uwe werken, zowel van Uwe scheppende kracht als van Uwe Voorzienigheid; een mens kan ze niet bevatten, en wie door Uwen Geest geleid ze doorzoekt, moet erkennen, dat zij boven alle gedachten groot zijn in macht, wijsheid en goedheid. Zeer diep zijn Uwe gedachten 1), men kan ze niet doorgronden, en toch gevoelt men, hoe dieper zij zijn, des te meer wonderen van genade en waarheid bevatten zij in zich (Jes. 55: 9. Rom. 11: 33). Uwe verhevene oogmerken en bedoelingen vervullen ons met aanbidding.

1. Het is onmogelijk, dat de kortzichtige mens de grootheid der werken Gods kan afmeten. Evenmin kan hij de diepte der Goddelijke gedachten doorgronden. Wie waarlijk door Gods Geest verlicht is, erkent dit eerst recht. Niet de dwaas, niet de onvernunftige.

De dichter toont hier, zoals blijkt uit het volgende, dat hij in het heiligdom is ingeleid. Hij heeft een recht inzicht gekregen in de wegen Gods, die Hij met de mensenkinderen houdt. En daarom zal hij zich in God verblijden, dewijl hij niet aanziet wat voor ogen is, maar op het einde en op de toekomst let.

7. Een onvernunftig man, die zijn menselijk verstand niet gebruikt, maar als een onverstandig dier daarheen leeft, weet er niet van, voor de grootheid Uwer werken heeft hij geen oog, en van Uwe gedachten beseft hij niets (1 Kor. 2: 14), en een dwaas! bij wie het vlees de overhand heeft, verstaat dit niet, al stelde men het hem nog zo duidelijk voor ogen.

8.

III. Vs. 8-12. Werd in de vorige afdeling het grote onderscheid, dat tussen den rechtvaardige en den goddeloze bestaat, wat beider inwendige gezindheid omtrent Gods werken aangaat, besproken, thans wordt dit onderscheid, wat beider uitwendige lotgevallen aangaat verder uiteengezet. De wijze, waarop de Heere den een en den ander zo verschillend behandelt, wordt als een daadzakelijk bewijs voorgesteld van de grootheid Zijner werken en de diepte Zijner gedachten, die te voren het onderwerp van aanbeddende vreugde waren.

8. Dat de goddelozen groeien als het kruid, met zeer groten wasdom, en al de werkers der ongerechtigheid bloeien, alsof hun de wereld en al hare heerlijkheid toebehoorde, moge ons gedurig verwonderen, wanneer wij het heiligdom ingaan en op het einde letten, dan beseffen wij, dat zij slechts een tijd lang voorspoed hebben, opdat zij tot in der eeuwigheid verdelgd worden (Ps 37: 38).

9. Maar Gij, die der opgeblazenen overmoed veracht, en tegen wie zij zijn opgestaan, als konden zij Uwe gerichten trotseren, zijt de Allerhoogste, ongenaakbaar voor alles, wat zich tegen U zoekt te verheffen, en alles overweldigend, zodat een mens, ook wanneer hij het niet wil erkennen, toch in Uwe onbepaalde macht staat. Gij zijt in eeuwigheid de HEERE! Jehova, de God des verbonds, die alle overtreders met Uwen vloek achtervolgt.

10. Want zie, Uwe vijanden, o HEERE! want zie Uwe vijanden zullen vergaan, zodat men reeds nu als met den vinger op hun smadelijk einde kan wijzen, alsof het reeds aanwezig ware; al de werkers der ongerechtigheid, die nu ene nauw aaneengeslotene massa vormen, zullen verstrooid worden, om dan elk in 't bijzonder des te gemakkelijker vernietigd te kunnen worden.

11. Maar Gij zult, daar ik met den Allerhoogste, die in eeuwigheid is, in levensgemeenschap sta, mijnen hoorn verhogen, wanneer Zijne vijanden omkomen (vs. 10), gelijk eens eenhoorns 1), zodat ik in het gevoel van de overwinnende kracht, die bij Gods volk is, op de strijdplaats sta (Numeri 23: 22. Deuteronomium 33: 17. Psalm 29: 6); ik ben met verse olie overgoten, ik

ben gezegend met allerlei genadegiften, want nu is het de tijd der verkoeling voor het aangezicht des Heren (Hand. 3: 19).

1. Eig: "als van een buffel." De verheffing van hunnen hoorn belooft hun Psalm 89: 18. Hij verheft zich moedig zowel tot enen aanvallenden als tot enen verdedigenden kamp. De blijmoedigheid, de dapperheid van den buffel vermelden de woorden der oude profeten: Numeri 23: 22; 24: 8, en daaruit afgeleid Deuteronomium 33: 17..

12. En mijn oog, dat nu zo schuw en vol tranen ziet op de menigte en de boosheid van hen, die mij haten, zal mijne verspieders aanschouwen, als zij omkomen of onschadelijk worden gemaakt; mijne oren, die nu den naam der vervolgers, en het bericht hunner nabijheid als een ontzettenden klank opvangen, zullen het horen, aangaande de boosdoeners, die tegen mij opstaan, hoe hun vergolden is haar hetgeen zij verdiend hebben (Psalm 28: 4; 91: 8).

Dit vers ziet misschien op Christus, op Zijne overwinning over satan, dood en hel, de verwoesting van hen, die Hem vervolgd en gekruisigd hebben, die Zijn Evangelie hebben tegengestaan en den eindelijkten ondergang der onboetvaardigen ten laatsten dage. Zij, die tegen Christus opstaan, zullen voor Hem vallen, en tot ene voetbank Zijner voeten worden gemaakt..

13.

IV. Vs. 13-16. Het kostbaarste, dat de rechtvaardige in zich draagt, zijn geloof en zijne liefde tot God, is het, waardoor Gods vijanden ook zijne vijanden worden (2 Tim. 3: 12). Daarom is de rust, die het volk Gods nog wacht, reeds van die zijde ene grote en heerlijke, omdat, wanneer nu de rechterhand des Heren de overwinning over alle tegenstanders behaalt, Gods volk ook aan zijne vijanden zijn lust ziet; maar de heerlijkheid van dezen toekomstigen Sabbat reikt oneindig verder; in de plaats van het groeien der goddelozen en het bloeien van de werkers der ongerechtigheid, komt vervolgens een groeien der rechtvaardigen en een bloeien in onvergankelijke jeugd.

13. De rechtvaardige zal, wanneer de tijd van vernedering en van verdrukking, waarin hij zich thans bevindt, door de verdelging der goddelozen voorbij is, groeien als een palmboom, die ook in hitte en dorheid zijn groen loof niet verliest; hij zal wassen als een cederboom op Libanon, die na eeuwen nog jeugdig is, en een aangenamen geur van zich geeft (Hos. 14: 6 vv. Richteren 9: 15).

Wordt in vs. 8 de goddeloze met het gras vergeleken, zo hier de rechtvaardige met den palmboom; beide groeien, maar welk een onderscheid is er tussen beide. Het gras schiet snel op, heeft ook een lachend groen, de kleur der hoop, maar heden bloeit het, en morgen wordt het in den oven geworpen. De palmboom is het beeld van langzaam doch aanhoudend en zeker groeien en van ene bestendige heerlijkheid; zomergloed en winterkoude gaan hem voorbij, en hij blijft aan 't groeien, gelijk het beeld van den ceder aanwijst, dien men niet met jaren, maar met eeuwen telt. Het gras groeit en bloeit, maar brengt het tot gene vrucht. De palmboom daarentegen geeft zijne vrucht op zijnen tijd, en welk ene zoete, kostelijke vrucht

is de dadel! Het gras op de daken zaait niemand, het groeit en geeft zaad, gelijk het onkruid, van zelf. De palmboom daarentegen is geplant, heeft oppassing en verzorging nodig, zal hij voorspoedig wassen. Dit is het onderscheid van den goddeloze en den rechtvaardige. De eerste schiet, gelijk al wat kwaad is uit den zich zelve bevruchtenden grond van het natuurlijk bestaan en des vlezes op, door eigen kracht, zonder strijd, met ene schitterende heerlijkheid, die pronkt, maar kort is en de kiem des doods in zich draagt. Deze wordt geplant op heiligen grond en onder het aanhoudend toevloeien van krachten der eeuwigdurende genade, het heeft geen toenemen, dat vroeg rijp doet zijn, maar dat gematigd en daarom degelijk is, een vet worden, een bestendig groeien, bloeien en vruchten dragen in deze genade des Heren..

Hoe rijk de bloesem der dadelpalm is kan daarnaar beoordeeld worden, dat zij, wanneer zij hare volle grootte bereikt heeft, 3-400, en hier en daar zelfs 600 pond vruchten draagt. Er is geen lieflijker en majestueuzer gezicht, dan de palm der oase met haar dient schaduw gevend dak, hare liefelijke frisse bladeren, hare wiegelende takken en de vrolijk daarin heen en weervliegende vogels, terwijl onder die takken welige planten groeien, -een beeld des levens midden in de wereld des doods. Daarbij komt, dat de gehele boom van zijn wortel tot aan zijn kruin, het sap ingesloten, den mens ten dienste staat; er is niets aan wat niet op enige wijze ten nutte kan gebruikt worden. De vergelijking van den rechtvaardige met den palmboom biedt dus punten van vergelijking in menigte aan, en lag des te meer voor de hand, daar bij men oosterling de palm het beeld uit de plantenwereld voor den mens was; de Arabieren noemen haar: "de Zuster van den mens" en vergelijken hare delen met die van den mens. Bij de vergelijking met den ceder des Libanons komt vooreerst zijn hoge groei en de intensiteit van zijne groeikracht in aanmerking, maar ook het altijd groene van zijn loof en de aangename geur, dien hij geeft..

14. Zij, die de gemeenten der rechtvaardigen uitmaken, die in het huis des HEREN geplant zijn, als in den grond, waarin zij wortelen schieten, en waar van alle zijden hun goddelijke levenslucht en hemelse kracht toestromen, dien zal gegeven worden te groeien en te bloeien evenals bomen, wanneer zij op ene vette plaats of aan waterbeken staan (Psalm 1: 3. Jes. 5: 1), in de voorhoven onzes Gods, die zich wel op enigen afstand van het heiligdom bevinden, maar het toch altijd nabij genoeg zijn, als bomen der gerechtigheid, ene planting des Heren, opdat Hij verheerlijkt worde (Jes. 61: 3).

In het huis des Heren waren afbeeldingen van cederen, van palmen en van allerlei bloeiende bomen in de tapijten en in het snijwerk. Zij vertoonden een beeld van de volheid des levens in de nabijheid des Heren (1 Kronieken 6: 29, 36; 7: 36). Dit gaf reden tot deze vergelijking..

In het huis des Heren, in den staat der genade zijn de rechtvaardigen geplant. Van nature groeien zij in een gans anderen grond: hun natuurlijke grond is de zondige natuurstaat. Daar staan zij in een grond van vijandschap tegen God, van ongeloof, ijdelheid en onverschilligheid, waar zij volstrekt geen goede vruchten kunnen voortbrengen. Maar de rechtvaardigen zijn, elk op zijnen tijd, door den hemelsen landman verplant, uit deze boze wereld getrokken en overgezet in den staat der genade. Daar staan zij in een vetten grond, terwijl de Heilige Geest hun genade en krachten geeft. Zij, die in het huis des Heren geplant

en overgebracht zijn tot den staat der genade, zullen gloeien en bloeien, zij zullen hun genadeleven betonen in heerlijke bloesems en aangename vruchten, zij zullen (en dat uit hen zelve, want het is hun gegeven) vruchtbaar zijn in kennis, geloof, vertrouwen, liefde, hoop, hemelsgezindheid en allerlei goede werken. Deze hunnen bloeistaat zullen zij vertonen in de voorhoven van onzen God, in de gemeente op aarde. Het verdient nog zeer onze opmerking, dat er eigenlijk staat: "zij zullen doen groeien". De natuurkenners hebben opgemerkt, dat de palmbomen van tweeërlei seksen zijn, mannelijke en vrouwelijke, en dat die van de laatste soort gene goede vruchten voortbrengen, tenzij zij met het stof der mannelijke bloeipalm bestrooid zijn. Brengt men dit nu in het geestelijke over, dan levert het een eigenaardigen zin op: "Zij zullen doen groeien" geeft dan te kennen, dat de rechtvaardigen, die door een levend geloof in de inwendige kerk geplant zijn, ook wederom in 's Heren hand zedelijke middelen en werktuigen zijn ter levendmaking en toebrenging van anderen, die nog alleen tot de uitwendige kerkgemeenschap behoren..

De priester des Heren moest, aler hij in het eigenlijke huis des Heren, in het heiligdom kwam, door den voorhof gaan, waar het altaar der verzoening stond, en het koperen wasvat der reiniging. En nu is het zeker, dat er geen toeneming is in genadeleven, en verzekering van de zonde en schuldvergeving, indien er niet een gedurig gebruik gemaakt wordt van het bloed der verzoening en het badwater der reiniging van Jezus' bloed. Wie in waarheid gedurig bij dit badwater verkeert en het door Gods genade leert toepassen op zijn schuldige ziel, zal ook in waarheid zich vertonen als een eikenboom der gerechtigheid, als ene planting des Heren.

15. In den grijzen ouderdom zullen zij nog vruchten dragen, daar de inwendige mens van dag tot dag vernieuwd wordt (2 Kor. 4: 16); zij zullen vet 1), en groen zijn als olijfbomen (Psalm

52. 10. Jes. 65: 22).

1. Dit is de kracht van het genadeleven, dat de Geest van God, die in hen woont opwekt en onderhoudt, en dat hen zelfs in dien ouderdom, met ijver, lust en opgewektheid vervult, om voor den Heere te leven. Door die geestelijke vettigheid, door die kracht van het genadeleven zijn zij, ook zelfs in den grijzen ouderdom, groen of groenende, als welige en frisse bomen..

16. En waartoe heeft de Heere hen gemaakt een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilig volk, een verkregen volk (1 Petrus 2: 9)? Waarom heeft hij ze geplant in Zijne voorhoven? Opdat zij zouden verkondigen de deugden desgenen, die hen uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht. Om te verkondigen, dat de HEERE recht is, gelijk Hij in Deuteronomium 32: 4 geroemd wordt. Hij is mijn Rotssteen, en in Hem is geen onrecht.

Zo leert ons ook de ervaring, dat er gene roerender getuigen en predikers voor het jongere geslacht zijn, dan vrome grijsaards, terwijl daar hun lichaamskrachten, hun wetenschap, hun kunst door zwakheid des ouderdoms minder worden, hun vroomheid des te liefelijkere vruchten draagt, hoe nader zij aan het graf komen..

Is ook het oog zijns lichaams verdonkerd, zijn zielsoog is in helderheid toegenomen, hij blikte aan het einde van zijn weg eeuwigwaarts, en heeft hij veel aanschouwd en ervaren, dat hem

duister en raadselachtig was, nu hij aan het einde gekomen is, zijn voor hem 's Heren wegen altegaar recht, is die God zijn rotssteen, in Wie gans geen onrecht is, Wiens werk volkomen en volmaakt is.

Wie zulk een lied op den sabbat van harte zingen kan, die behoort tot hen, voor wie de eeuwige Sabbat reeds in dit leven aanvangt, die is een geplante in 's Heren huis en voorhoven hier beneden, om straks overgebracht te worden naar het Paradijs Gods, naar het Hof der Hoven, om eeuwig Gode tot ere te zijn, die hem uit genade in Christus heeft uitverkoren, en overgebracht uit zonde en Satan's macht tot de vrijheid en de heerlijkheid der kinderen Gods..

PSALM 93.

VOORSPELLING VAN CHRISTUS EN ZIJN RIJK.

"Maar Gij zijt de Allerhoogste, in eeuwigheid de Heere!" zo lazen wij Psalm 92: 9, en in vs. 4 van dezen Psalm staat: "De Heere in de hoogte is geweldiger." Gelijk wij daar een lied op den Sabbat voor ons hadden, zo vinden wij hier een Vrijdags-Psalm (Numeri 28: 8). Op den Vrijdag had eens de Heere, nadat Hij de schepping der wereld geëindigd had, Zijn bestuur over de aardse schepping aanvaard, en deze Zijne koningskroon, dien Hij toen opgericht heeft, staat vast tegenover de vijandige wereldmacht, die daartegen aanstormt. Deze is de gedachte, welke de gemeente des Heren in ernstigen, moeilijke tijd (2 Koningen 24: 1) vervult, en hare harten versterkt met bijzonderen troost.

I. Vs. 1 en 2. In het aangezicht der hoogdravende aankondiging van de wereldmacht, dat zij nu hare heerschappij over de aarde aanvaardt, richt de Psalmist zijn oog naar boven, en hij ziet daar den Heere zitten op enen hogen en verhevenen zetel, aangedaan met het sieraad van Zijne alles te boven gaande koninklijke waardigheid; deze troon staat vast van ouds af, en die daarop zit, blijft Koning in alle eeuwigheid.

1. De HEERE regeert (Psalm 96: 10; 97: 1; 99: 1), Hij is met hoogheid bekleed, die aan Zijne koninklijke waardigheid overeenkomstig is; de HEERE is bekleed met sterkte, Hij heeft Zich omgord, gelijk een held, die ten strijde trekt, om Zijn werk te volbrengen. Ook is de wereld bevestigd, zij zal niet wankelen. Deze koning waakt, dat zij in stand blijve; zonder Hem ware zij in het niet weggezunken.

Gods almacht wordt ons hier aangeduid als de grond van ons vertrouwen, want vrezen en beven ontstaan bij ons meest daaruit, dat wij God ons niet denken als aangejord met Zijne macht, en Hem op deze wijze beroven van Zijne heerschappij. Wij wagen het wel dat niet rechtstreeks te doen, maar waren wij waarlijk van Zijne almacht overtuigd, zo hadden wij een onverwinnelijken steun tegen alle aanslagen der verzoeking, maar hoevelen zijn er wel, die, gelijk het toch betaamde, dit schild aan de tegenstrevende wereldmacht voorhouden..

Voor den Christen is dit lied een hemelvaarts-gezang, Christus is opgevaren in de hoogte, en also met hoogheid omkleed. Hij heeft alle macht ontvangen in den hemel en op aarde, Hij

staat omgord om Zijne gemeente te beschermen, dat de poorten der hel haar niet overweldigen!.

Met de ontboezeming: De Heere regeert, heft de dichter de banier der waarheid op tegenover het vreselijk woelen van de macht der wereld, ja, van de wereldmacht, die zich verzet tegen Israël's God, en daarom tegen den God der legerscharen. Onder die banier schuilt hij, daaraan klemt hij zich vast, ook al tracht de ganse wereld Zion te vernietigen en te verwoesten.

Onder Zijne hoogheid hebben we te verstaan, de majesteit van al Zijne volmaaktheden, die van Hem uitgaat, die Zijn volk tot aanbedding noopt, maar voor al Zijne vijanden een oorzaak van verschrikking is.

PSALM 93.

VOORSPELLING VAN CHRISTUS EN ZIJN RIJK.

"Maar Gij zijt de Allerhoogste, in eeuwigheid de Heere!" zo lazen wij Psalm 92: 9, en in vs. 4 van dezen Psalm staat: "De Heere in de hoogte is geweldiger." Gelijk wij daar een lied op den Sabbat voor ons hadden, zo vinden wij hier een Vrijdags-Psalm (Numeri 28: 8). Op den Vrijdag had eens de Heere, nadat Hij de schepping der wereld geëindigd had, Zijn bestuur over de aardse schepping aanvaard, en deze Zijne koningskroon, dien Hij toen opgericht heeft, staat vast tegenover de vijandige wereldmacht, die daartegen aanstormt. Deze is de gedachte, welke de gemeente des Heren in ernstigen, moeilijke tijd (2 Koningen 24: 1) vervult, en hare harten versterkt met bijzonderen troost.

I. Vs. 1 en 2. In het aangezicht der hoogdravende aankondiging van de wereldmacht, dat zij nu hare heerschappij over de aarde aanvaardt, richt de Psalmist zijn oog naar boven, en hij ziet daar den Heere zitten op enen hogen en verhevenen zetel, aangedaan met het sieraad van Zijne alles te boven gaande koninklijke waardigheid; deze troon staat vast van ouds af, en die daarop zit, blijft Koning in alle eeuwigheid.

1. De HEERE regeert (Psalm 96: 10; 97: 1; 99: 1), Hij is met hoogheid bekleed, die aan Zijne koninklijke waardigheid overeenkomstig is; de HEERE is bekleed met sterkte, Hij heeft Zich omgord, gelijk een held, die ten strijde trekt, om Zijn werk te volbrengen. Ook is de wereld bevestigd, zij zal niet wankelen. Deze koning waakt, dat zij in stand blijve; zonder Hem ware zij in het niet weggezonden.

Gods almacht wordt ons hier aangeduid als de grond van ons vertrouwen, want vrezen en beven ontstaan bij ons meest daaruit, dat wij God ons niet denken als aangegord met Zijne macht, en Hem op deze wijze beroven van Zijne heerschappij. Wij wagen het wel dat niet rechtstreeks te doen, maar waren wij waarlijk van Zijne almacht overtuigd, zo hadden wij een onverwinnelijken steun tegen alle aanslagen der verzoeking, maar hoevelen zijn er wel, die, gelijk het toch betaamde, dit schild aan de tegenstrevende wereldmacht voorhouden..

Voor den Christen is dit lied een hemelvaarts-gezing, Christus is opgevaren in de hoogte, en alzo met hoogheid omkleed. Hij heeft alle macht ontvangen in den hemel en op aarde, Hij staat omgord om Zijne gemeente te beschermen, dat de poorten der hel haar niet overweldigen!.

Met de ontboezeming: De Heere regeert, heft de dichter de banier der waarheid op tegenover het vreselijk woelen van de macht der wereld, ja, van de wereldmacht, die zich verzet tegen Israël's God, en daarom tegen den God der legerscharen. Onder die banier schuilt hij, daaraan klemt hij zich vast, ook al tracht de ganse wereld Zion te vernietigen en te verwoesten.

Onder Zijne hoogte hebben we te verstaan, de majesteit van al Zijne volmaaktheden, die van Hem uitgaat, die Zijn volk tot aanbedding noopt, maar voor al Zijne vijanden een oorzaak van verschrikking is.

2. Van toen af, van vóórdat de aarde gegrondvest werd, is Uw troon bevestigd, o grote en verhevene Koning, zodat hij niet kan worden bewogen, veel minder kan worden omgestort; Gij zijt van eeuwigheid af, en alzo zal Uwe heerschappij ook eeuwig zijn (Psalm 90: 2).

Tegenover den pas opgerichten stoel der schadelijkheden (Psalm 94: 20) stelt de zanger den eeuwigen troon van God, die even zo lang na den eersten zal blijven, als die vóór hem geweest is. De stoel der schadelijkheden is van gisteren, evenals een paddestoel uit de aarde opgeschoten; wie nu op almachtige wijze de eerste is, die is ook de laatste (Jes. 41: 4; 44: 6. Openbaring 1: 17); Hij blijft wanneer alle trotse machten der aarde in het stof neerzinken..

Troon en wezen van Jehova hebben geen aanvang, en zijn das ook niet vergankelijk, maar, gelijk zij zonder begin zijn, zo zijn zij ook oneindig. Al het woeden der wereld zal daarom den voortgang van het rijk van God en het eindelijk doorbreken tot de heerlijkheid der overwinning niet kunnen verhinderen..

3.

II. Vs. 3 en 4. De Psalmist, nadat hij vooraf in de hoogte heeft opgezien tot den stoel van den eeuwigen Koning daarboven, ziet thans neer in hetgeen op aarde is. Er is een geweldig bruisen en dreunen van de bewogen zee der volken, van de aan God vijandige macht der wereld; maar hoe dreigend dit zich ook laat aanzien en hoe gruwelijk het klinkt, Gods volk heeft toch den Heere tot zijnen Koning, die in de hoogte Zijnen troon heeft gevestigd en oneindig groter is dan alle groten en geweldigen op aarde.

3. De rivieren 1), bij welke Uwe vijanden wel mogen vergeleken worden, verheffen, o HEERE! de rivieren verheffen hare aanstoting (Psalm 65: 8; 89: 10. Jes. 17: 12).

1. Op verschillende wijze leggen de uitleggers dit vers uit. Sommigen menen, dat hier uitdrukkelijk van de heftige aanvallen der vijanden gesproken wordt, die tegen de Kerk zich verheffen en dat de Geest Gods hier verheerlijkt wordt, die hen beteugelt. Anderen willen het liever eenvoudig, dan figuurlijk opvatten. Ofschoon de beroeringen van grote wateren

vreselijk zijn, en hun schrik het bruisen der zee nog overtreft, God echter in den hoogsten graad vreselijker is. Ik voor mij aarzel niet, om te blijven bij het sprekende der vergelijking, dat de Profeet de macht Gods hier beeldsgewijze voor ons uitdrukt. Alsof hij zeggen wil, dat men geen uitstekender voorbeeld kan zoeken van Gods macht, zodat de majesteit Gods ons vreselijker is dan de snelle afloop der rivieren en de stormen der zee. Zoals in Psalm 29: 8 gezegd wordt, dat de stem Gods vreselijk klonk in den donderstorm. Slotsom is, dat God in het geraas der rivieren en in het stormachtig bruisen der zee Zijn macht openbaart, waardoor Hij ons beweegt om Hem te eren. Nu, indien de vergelijking behaagt, kan men er bijvoegen, dat ook dit alles nog niets is, wanneer het aan de Majesteit Gods toekomt, zodanig als die in den hemel wordt geopenbaard. Ik bestrijd niet, of ook dit kan hier uit de woorden gehaald worden. Ofschoon de wereld hier op verschillende wijze schijnbaar geschokt wordt, wordt echter de macht Gods niet verminderd, dewijl door Zijne verdere regering alle beroeringen worden beteugeld..

De zee met hare geweldige watermassa, met de voortdurende onrust harer golven, met haar onophoudelijk aandringen tegen het vaste land, en aanschuiven tegen de rotsen is het beeld der van God vervreemde en tegen God vijandige heidenwereld; de stromen zijn beelden van de wereldrijken, gelijk de Nijl van het Egyptische (Jes. 46: 7 vv.), de Eufraat van Assyrische (Jes. 8: 7 vv.), of nauwkeuriger de pijlsnelle Tiger van het Assyrische en de ingeslotene Eufraat van het Babylonische. Jehova's eeuwige Majesteit echter overtreft al de armzalige majesteiten hier beneden, wier golven, al zijn ze nog zo hoog opgezweept, toch nooit Zijnen troon zullen bereiken..

Terwijl de wereldmacht met het sterkste, dat er op aarde is, wordt vergeleken, moet men erkennen, dat zij ene ontzettende macht is en dat de vorst, aan haar hoofd ene majesteit is, die niemand gering mag schatten; maar ook niemand ontzinke de moed, gelijk bij de sterkte der zinnelijke indrukken van aardse macht en geweld zo licht geschiedt; want hoewel het rijk der wereld ene ontzettende macht is, zo is zij toch gene Almacht..

4. Doch de HEERE, die in de hoogte der hemelen gezeten is, is geweldiger dan het bruisen van grote wateren, dan de geweldige baren der zee, en alzo heeft Zijne gemeente niets te vrezen. (Psalm 76: 5; 92: 9).

Met den mond belijden allen, wat de profeet hier leert, maar hoe velen zouden dit schild tegenover de macht der wereld stellen, gelijk het betaamt, zo dat zij niets vrezen, al is het nog zo verschrikkelijk?.

5.

III. Vs. 5. Maar de Heere, die in de hoogte Zijnen troon op aarde heeft gevestigd, waarin Zijne heiligheid woont, heeft een volk hier beneden, waaraan hij Zijne getuigenissen heeft geschonken. Zijne getuigenissen kunnen niet anders zijn dan onbedriegelijke waarheid, en het huis, dat Hij met zijne heiligheid heeft versierd, moet Hij om deze bewaren. Hij kan het wel voor een tijd ten straffe der zonden Zijns volks overgeven aan de verwoesting door de

goddeloze macht der wereld, maar Hij moet er altijd weer voor zorgen, dat het zich als een Fenix uit de as verheffe en in zijne heerlijkheid weer hersteld worde.

5. Uwe getuigenissen, Uw woord met zijne onveranderlijke beloften, in 't bijzonder met die, waarin Gij aan Uw volk eeuwige voortdoring en redding uit allen nood belooft, zijn zeer getrouw 1), zodat men zich op deze vast kan verlaten (Openbaring 19: 9; 21: 5; 22: 6), des heiligheid is Uwen huize sierlijk, is daarvoor tot een sieraad, HEERE! tot lange dagen 2); Gij kunt het niet voor altijd door misdadige handen laten ontheiligen.

1. Daarmee geeft de heilige zanger dadelijk een bewijs aan de ziel, dat zij de getuigenissen, die God haar gegeven heeft, hoe Hij zelf haar wil leiden, niet genoegzaam aanneemt, alsof hij zei: hoe dikwijls heeft Hij ons niet verzekerd, dat degenen die zich aan Hem toevertrouwen, geen gebrek zullen lijden; deze getuigenissen zijn toch wel waard, dat men ze geloven en toch vertrouwen wij ze niet.

2. Hij, wie het rijk en de kracht en de heerlijkheid is, houdt in de gehele toekomst de heiligheid der Kerk staande, daar hier beneden Zijne eer woont; Hij waarborgt de aan deze plaats toekomende heiligheid naar binnen en naar buiten voor ontheiliging..

De zekerheid Zijner beloften, dat namelijk het volk des verbonds nooit zal te gronde gaan, is een uitvloeisel Zijner almacht, maar evenzo brengt de heiligheid van Zijn huis mede, dat Hij het niet laat ontwijden. Deze belofte is ene eeuwige. De verwoesting door Nebukadnezar was slechts een tijdelijke stoornis, want in dezen tijd zuiverde Hij Zijn volk van de afgoderij, opdat van dit allervreselijkst verderf Zijn huis gereinigd werd, en het nieuw gebouwde liet Hij toen eerst verwoesten, toen "de woning Gods in den Geest" was gegrondvest, en nu de levende stenen zich samenvoegden tot en groot geestelijk huis, tot ene heilige priesterschap (1 Petrus 2: 5)..

PSALM 94.

GEBED TEGEN DE VIJANDEN DER KERK.

Verplaatste ons de vorige Psalm in den tijd, toen de Chaldeeuwse catastrofe reeds haar begin had genomen, met den voor ons liggenden Psalm staan wij zonder twijfel dicht aan den drempel der verwoesting van Jeruzalem en van den tempel (2 Koningen 25: 8 vv.) De Joodse traditie verhaalt (Ezra 6: 18), dat de Psalm des Levitischen tempelzangers door den toestand der heilige stad op den 10den dag van de maand Ab, of in Augustus van het jaar 588 v.Chr. (Jer. 52: 12 vv.) onmiddellijk in den mond gegeven is, en door hen niet ten einde kon gezongen worden, daar midden onder vs. 23 de vijand in den tempel drong. Hoewel dit ene legende is, zo ligt daarin toch een diepe zin en ene vingerwijzing, die wij dankbaar hebben aan te nemen. "De Psalm behoort tot de gewichtige, geestelijke teerkost, welke Gods Geest nog aan Zijne gemeente voor het begin der moeilijke reis naar de ballingschap aanbood." In den tempel-godsdienst na de ballingschap, werd deze als Woensdag-Psalm (Numeri 28: 8) gebruikt, waarop ook het opschrift in de Septuaginta doelt. Het is echter, gelijk Luther schrijft, een gebed van alle vrome kinderen Gods, en van al het geestelijk volk tegen al hun

vervolgers, zodat hij kan gebeden worden van het begin der wereld tot aan het einde door alle vrome, godzalige mensen,

I. Vs. 1-7. Terwijl de heilige zanger al zijne kracht verzamelt, om Gods wraak in te roepen over de hoogmoedige en goddeloze vijanden, onder wier gewelddadigheden Gods volk nu te lijden heeft, beschrijft hij aanstonds het doen en drijven van hen in enige karakteristieke trekken, welke het goed recht van zijne bede en de noodzakelijkheid van zijn hulpgeschreeuw aanwijzen.

1. O God der wraken! 1) wie alleen de wrake toekomt (Deuteronomium 32: 35. Jer. 51: 56), o HEERE, God der wraken a)! verschijn blinkende 2) in Uwe heerlijkheid als Rechter.

a. Deuteronomium 33: 2. Psalm 7: 7; 50: 2; 80: 2.

1. Hij zegt tweemalen: "God der wraken," gelijk zij plegen te doen, die hevig en met groten ernst spreken; zij zeggen hetzelfde tweemalen, om God te bewegen..

Het meervoud wijst op het veel omvattende, op den schat der wrake, die bij God ligt opgetast, die Hij gereed heeft voor Zijne vijanden, om dien op hun schuldige hoofden uit te gieten.

1. Het blinkend verschijnen betekent hier als Psalm 80: 2 ene majestueuze openbaring en betoning van de heerlijkheid der heiligheid en almacht van Jehova tot verderving der vijanden en tot redding van Zijn volk. De Heere verheft Zich daar als Rechter op Zijn troon, om over de hovaardigen vergelding te brengen (vs. 2). Nog was de Heere niet zo verschenen, nog hield Hij Zijn toorn en wrake in, zodat de dichter tot tweemaal toe uitroept: hoelang de goddelozen van vreugde zullen opspringen en zich in trotsen en wreden overmoed over het arme verdrukte volk Gods verheffen zullen..

2. Gij, Rechter der aarde (Genesis 18: 25. Psalm 9: 5; 50: 6) verhef U (Jes. 33: 10); breng vergelding weer over de hovaardigen.

Hij spreekt hier van de hovaardigen, niet alleen die in hun hart hoogmoedig zijn, maar die de overhand met vervolgen hebben genomen en zich verheffen alsof zij het reeds gewonnen hadden en de vromen hadden vernield..

Gods zwaar verdrukt volk is verre van zich zelve te willen redden en wreken; het kent en acht het verheven woord van zijnen God (Deuteronomium 32: 35. Rom. 12: 19): "Mijne is de wraak, Ik zal het vergelden," maar het weet ook, dat het kostbaar privilege bezit, om aan zijnen God alles te mogen zeggen en klagen, wat het op het harte ligt; het kent ook het woord van zijnen God (Psalm 50: 15) "Roep mij aan in den dag der benauwdheid." Dit werpt het ware licht op dat aanroepen..

3. Hoe lang zullen de goddelozen, o HEERE! hoe lang 1) zullen de goddelozen van vreugde opspringen?

1. Zodanige herhaalde aansporing en opwekking is dikwijls de uitdrukking van ene buitengewoon heftige gemoedsbeweging, zowel van vreugde als van smart (Psalm 92: 10. Richteren 5: 3)..

Men zou kunnen betwijfelen, of zulk ene vraag: "Heere hoe lang?" betamelijk is, daar er toch een zo groot onderscheid is tussen Gods tijd en onzen tijd, en het iets zeer korts bij God is, wat naar onze mening zeer lang duurt, want duizend jaren zijn bij den Heere als de dag, die gisteren is voorbijgegaan en als ene nachtwake (Psalm 90: 4). Maar dat is juist bij den God van Jakob, bij den God der Openbaring, die zo diep in het menselijke is ingegaan, het God-menselijke, dat Hij Zich niet slechts naar de goddelijke tijdrekening en hare korthed bij de verzoeken Zijner kinderen richt, maar ook naar onze menselijke dagen; want Hij weet, dat wij het op menselijke wijze moeten verdragen, en Hij laat ons niet verzocht worden boven hetgeen wij vermogen te dragen..

4. Hoelang zullen zij gehele stromen van God tergende redenen uitgieten? hard, stoutmoedig spreken? alle werkers der ongerechtigheid zich beroemen, alsof zij Uw land reeds in bezit hadden genomen, om er voor altijd meesters in te zijn?

5. O HEERE! zij, de goddelozen, verbrijzelen Uw volk, en zij verdrukken Uw erfdeel, Uw Israël, dat Gij U verkoren hebt, gelijk eens Farao in Egypte (2 Koningen 14: 2).

6. De weduwe en den vreemdeling doden zij, en zij vermoorden de wezen.

7. En zij, de Moabieten, Ammonieten en Syriërs, die nu onder de bescherming der Chaldeeën aan hunnen ouden haat tegen Judea den vrijen loop laten, zeggen: De HEERE ziet het niet en de God van Jakob merkt het niet, wat kwaad wij aan Zijn volk doen (Psalm 10: 11,13; 59: 8).

Dat deze woorden niet letterlijk moeten verstaan worden, maar hier ene verkorte vergelijking plaats vindt voor: "de Uwen, die even hulpeloos zijn als weduwen," toont de vermelding der vreemdelingen. De bijbelse uitdrukking in die plaatsen der wet, waar de weduwen, wezen en vreemdelingen als voorwerpen van tedere zorg van God worden genoemd, en alzo aan Israël tot ene liefderijke behandeling uitdrukkelijk worden aanbevolen (Exodus 22: 20 vv. Deuteronomium 10: 18), wordt hier aangehaald. Er ligt een grote nadruk in deze plaatsen, zij bevatten voor het ellendige volk een rijken troost. Zijn de wezen in den eigenlijken zin voorwerpen van Gods beminnende voorzorg, zo moet Hij Zich ook over Zijn verweesd volk ontfermen; wreekt Hij de weduwen aan hare verdrukkers, dan moet Hij ook de gemeente, die in weduwenstaat is, in hare ellende bezoeken. Straft Hij de bozen onder Israël, die de ellendigen verdrukken, dan moet Hij ook de boze heidenen bestraffen, die Zijne ellendigen doden..

In deze verzen wordt ons getekend de gruwel der verwoesting, dien de Heidenen brengen over het volk Gods. En dit uit pure vijandschap tegen den Heere God, dien zij den God van Jakob noemen, maar wie zij ontzeggen, de liefde voor zijn volk en de macht om hen te bevrijden.

Het is daarom dat de dichter tot God om wreke roept, dewijl Gods ere er mede gemoeid is. God zou ophouden God te zijn, indien Hij dien vijand, die Zijn macht en liefde onteert, geworden liet. Ja, God zou ophouden God te zijn, indien Hij geen God der wreke was. Ook de Apostel des geloofs kent hem als zodanig, en niet oneigenaardig is Zijn toorn genoemd, de verzengende spits van den vlam Zijner eeuwige liefde.

Daarom geldt deze Psalm niet alleen voor dien tijd, maar voor alle tijden en mag zij aangeheven worden en is zij ook aangeheven, als de Kerk van Christus door de wereld vervolgd is geworden.

8.

II. Vs. 8-15. Hierop wendt zich de zanger tot diegenen onder het volk van Israël, bij wie de aan het slot der vorige afdeling vermelde rede der vijanden ingang heeft gevonden, en die inderdaad aan het twijfelen zijn gekomen over Gods alwetendheid en gerechtigheid. Hij bestraft hun dwaasheid en weerlegt hun argwaan; daarentegen prijst hij gelukkig, die met een vast geloof op des Heren hulp wachten, en betuigt, dat deze niet zal uitblijven, maar de Heere te Zijner tijd Zich over Zijn getuchtigd en gelouterd volk zal ontfermen.

8. a) Aanmerkt, gij onvernuftigen onder het volk! en gij dwazen! (Psalm 14: 1 Aanm) wanneer zult gij verstandig worden.

a. Ps 92: 7.

De zanger werpt gebrek aan inzicht hun voor, aan wie het onverstand God ontnemen wil (vs 7), maar hij wendt zich daarbij niet tot eerste bewerkers van dit verwijt, de blinde heidenen, die slechts door schade kunnen wijs worden, maar tot de dwazen onder het volk, onder Israël (Richteren 5: 9), bij wie de heidense bewering ingang heeft gevonden..

Gij dwazen, houdt u voor wonder verstandig, wanneer gij God loochent, hetwelk toch boven alles uw onverstand verraadt. Gij hebt nog niet het vonkje van wijsheid, dat gij aan een alziend God gelooft; bedenkt toch uwe dwaasheid en blindheid; leert het toch opmerken, hoe de satan u misleidt en bedriegt.

9. Zou Hij, die het oor plant, niet horen? zou Hij, die het oog formeert, niet aanschouwen? (Spreuken 20: 12. Exodus 4: 11).

God schiept wezens, die kunnen zien en horen en zelfbewustzijn hebben, en zou dus aan anderen geven wat Hij zelf niet bezit? Wat wij, al is het ook gebrekkig, bezitten en van onzen Schepper hebben ontvangen, zou Hij zelf niet in de volkomenste mate bezitten? Ene diepzinnige toepassing van de leer van Gods evenbeeld in den mens..

Leert toch God uit uwe eigene lichaams- en zielskrachten kennen. Hij, die een verstandig hart geschapen heeft, zou die niet zelf rechtvaardig zijn? Die een barmhartig hart gemaakt heeft, zou die niet een vaderhart hebben?.

Kan er iets treffenders ook in onzen tijd gezegd worden tegen die soort van Filosofen, die loochenen, dat er een doel in de natuur is? Alles, wat zij van het dode abstractum "natuur" zeggen, schreven de heidenen aan hun afgoden toe, en wat de profeten tegen deze zeiden, geldt ook hun..

10. Zou Hij, die de heidenen inwendig in hun hart tuchtigt door de stem van het geweten (Rom. 2: 14 vv.), niet ook uiterlijk door vergelding van het kwaad, dat zij doen, met allerlei kwaad in hun leven straffen; Hij die den mens wetenschap leert, aan wie dus ook de heiden al zijne kennis te danken heeft; zou die niet zelf al hun plannen en werken weten?

11. En niet alleen dit a), de HEERE weet oneindig meer, Hij weet zelfs de gedachten des mensen; Hij kent al onze overleggingen en weet, dat zij ijdelheid zijn 1), alle, die tegen Hem en Zijn rijk gericht zijn, want zij zijn alle reeds door Hem gevonnist en vrijdeld, nog voordat zij in hun hart opkomen.

a. 1 Kor. 3: 20.

1. Overtuigend is de vraag in vs. 10: "God tuchtigt de heidenen" de volken buiten Israël, in hun geweten of door Zijne gerichten: "Hij toch is de Rechter der ganse aarde, en zou Hij niet straffen," ook de Heidenen, die thans Zijn volk wreed tiranniseren? Hij, die den mens wetenschap leert, en daarom zelf de bron van alle kennis, de Alwetende moet zijn, voor Wie alle harten en raadsragen der mensen openleggen. En komt Zijn oordeel niet altijd aanstonds over de boze daad, is Hij lankmoedig omdat Hij de Eeuwige is, behoudt Hij Zich het recht voor, om op Zijn eigen tijd tot straffe Zijner vijanden en tot redding van Zijn volk tussen te treden, niemand, vriend of vijand, zij zo onvernuftig en dwaas om te zeggen: "De Heere ziet het niet, de God van Jakob merkt het niet," want de Heere weet de gedachten des mensen, dat zij ijdelheid zijn. Hij kent niet alleen alle overleggingen der mensen maar Hij vrijdelt, Hij vonnist en bespot ook alle hun raadsragen..

12. Welgelukzalig is de man, o Heere! dien Gij tuchtigt door Uwen Geest, gelijk een vader doet, en dien Gij leert uit Uwe wet1), wat het lijden der vromen en rechtvaardigen betekent (Deuteronomium 8: 5).

1. De Profeet gaat nu over van de bestraffing tot de vertroosting zowel voor zich zelve als voor alle gelovigen, omdat God voor zijn Kerk zorgt, terwijl Hij tijdelijk toelaat, dat zij aangevallen wordt. De kennis hier is zeer nuttig voor geheel onzen levensloop, zelfs moeten wij voortdurend verkeren als in krijgsveld zijnde. Want om onze zwakheid tegemoet te komen, wil God wel ons enige verademing toestaan, maar toch weet Hij, dat wij altijd aan vele onheilen zijn blootgesteld. En wij zien, hoe groot de overvloed eer goddelozen is en zeer diep ellendig zou onze toestand zijn, zonder dezen troost dat welgelukzalig zijn, die God door het kruis oefent, dat wanneer God ons voor Zich tot Zijn volk verzamelt en van de gehele wereld schijnt af te zonderen, opdat wij, door onder elkaar de gerechtigheid en billijkheid te beoefenen, wij allen een gelukkigen vrede zouden genieten. Maar dikwijls gebeurt het, dat onder bescherming van het eervol ambt de tirannen misdadig de Kerk onderdrukken, en zodanig een beproeving is het, waarover de Profeet hier klaagt..

13. Om hem rust te geven van de kwade dagen, om de ellende te doen ophouden, totdat de kuil voor den goddeloze gegraven wordt, en zij omkomen (Psalm 49: 6; 112: 7 vv.).

God is recht, rechtvaardig in al Zijne wegen, maar Hij houdt niet overal gericht, en dat geeft in ons hart aanleiding, dat wij tot klein geloof en tot ongeduld komen, wanneer die God, wiens recht eeuwig en onveranderlijk is, wiens gerechtigheid vast staat als Gods bergen, met Zijne gerichten treft. Maar tot de rechten Gods behoort ook Gods tijd en uur, en de gehoorzaamheid van den mens, die hem tegenover alle rechten Gods betaamt, bestaat ten opzichte hiervan in stil zijn, in het wachten op Zijnen raad; hoe stiller en geduldiger de mens is, des te werkzamer en sneller is God, die intussen reeds bezig is het graf te graven, dat den goddelozen vernietiging, den Zijnen redding aanbrengt..

Toen in het jaar 363 n.C. keizer Julianus, met den bijnaam Apostata (de afvallige) beproefde in zijn rijk weer het heidendom in de plaats van het Christendom in te voeren, vroeg de beruchte Sofist Liberius, bij wie ook Chrysostomus ter schole gegaan had om wetenschappen te leren, en die meende, dat het nu met den Christelijken godsdienst spoedig zou gedaan zijn, aan een Christen: "Wat doet nu een timmermanszoon?" Deze antwoordde: "Hij maakt voor Julianus, den tiran, ene doodkist." Spoedig daarop vond de keizer den dood in den oorlog tegen de Perzen, en hij stierf met den uitroep: "Galileër! Gij hebt overwonnen!" Hij werd in ene lijkst naar huis gebracht..

14. Dit einde der treurigheid kan in onzen tegenwoordigen toestand niet uitblijven; want a) de HEERE zal Zijn volk niet voor altijd begeven, en Hij zal Zijne erve niet voor eeuwig verlaten.

a. 1 Samuel 12: 22. Rom. 11: 1-2.

Het is des dichters bedoeling in de eerste plaats de gelovigen te vermanen tot geduld, opdat zij niet moedeloos worden onder het kruis, maar rustig en stil God als hunnen Verlosser verbeiden; ten anderen hen daarop te wijzen, van waar zij zich deze wijsheid zullen verschaffen. Als iemand in het lijden wel zijne tranen en verzuchtingen bedwingt, maar steeds aan zijne ketenen schudt en zich aan niets weet vast te hechten, dan dat wij allen stervelingen zijn, en vergeefs ons verzetten tegen de noodzakelijkheid, zo is zulks veel meer weerspanning dan geduld. Immers in spijt van dat alles zou zodanig een zich nog liever tegen God aankanten, al schijnt hij ook met ene nagebootste kracht zijn ongeluk te vernachten. Tot waarachtige zachtmoedigheid zal alleen die leer onze harten buigen, die ons verzekert, dat God, zodra Hij den Zijnen lijden toezendt, tevens op hun redding bedacht is..

15. Want het oordeel, het nu zo diep geknakte recht, zal wederkeren tot de gerechtigheid 1), daar het op 't strengst gehandhaafd wordt door vernietiging der bozen en redding der vromen; en alle oprechten van hart zullen het zo lang gemiste en zo vurig verlangde recht met vreugde begroeten en navolgen, bijval geven.

1. Beter: Het recht moet (of zal) zich wenden tot gerechtigheid. Met andere woorden, het recht dat op dit ogenblik vertrappt wordt, moet ten slotte weer in ere hersteld worden, en alle

waren vromen zullen het met gejuich begroeten. Dit was de hope en het stellig vertrouwen van den dichter, een vertrouwen, hetwelk niet is beschaamd gemaakt.

16.

III. Vs. 16-23. Ten slotte bepaalt zich de zanger weer bij zijn eigen geloofsleven en versterkt hij zich in geduld en vertrouwen. Hij belijdt, dat de Heere zijne enige hulp, zijn enige troost is; zonder Hem ware hij verloren en buiten Hem moest hij geheel wanhopen: maar hij weet ook, dat de Heere gene gemeenschappelijke zaak maakt met degenen, die zijn volk verdrukken en kwellen, maar ze slechts voor een tijd gebruikt in den dienst Zijner genadige bedoelingen, totdat hij ze vervolgens verwerpt en verdelgt.

16. Wie zal voor mij staan tegen de boosdoeners? wie zal zich voor mij stellen tegen de werkers der ongerechtigheid? Onder de mensen is niemand, die zich over mij zou kunnen en willen ontfermen (Psalm 27: 10).

17. Ten ware dat de HEERE mij ene hulp geweest ware, mijne ziel had bijna (Jes. 13: 22) in de stilte gewoond, in het stille rijk der doden (Psalm 31: 18; 115: 17).

De zanger spreekt hier niet van zijn eigen persoonlijk lijden, maar van dat der gemeente; in den geloofsstrijd, die thans deze beschikt is, treedt hij als een voorvechter op, spreekt hij in den zin van alle gelovigen. Ja uit het hart der verdrukte gemeente, welke hij als het ware vertegenwoordigt..

18. Als ik in zulk een benauwden toestand was, dat ik zei: Mijn voet wankelt; nu is het zo ver met mij gekomen, dat mijn val niet kan uitblijven, zo zijt Gij; mij ter hulp gesnel; Uwe goedertierenheid, o HEERE! ondersteunde mij, hield mij staande, zodat ik steeds voor vallen bewaard werd.

19. Als mijne angstige en benauwende gedachten binnen in mij vermenigvuldigd werden, en ik nergens enig steunsel vond; zodat ik geheel zonder hope bleef, hebben Uwe vertroostingens steeds weer mijne ziele verkwikt, en deze zijn het dan ook nu, die mij doen staande blijven.

Hij spreekt van de velerlei gedachten, die iemand in zulk ene wanhoop heeft, hoe hij zou kunnen verlost worden. Dan denkt hij dit en dan dat; hij zoekt in alle hoeken, maar vindt gene hulp, daarom zegt hij: toen ik in zulk ene worsteling was en mij met mijne eigene gedachten sloeg, zocht ik hier en daar troost, maar vond die niet, toen kwaamt Gij met Uwen troost en hielpt mij..

Gelovigen hebben soms twijfelachtige en bedroevende gedachten ten opzichte van God; zij twijfelen ieder ogenblik aan Zijne goede gezindheid ten opzichte van hen van wege hun zonden; zij vrezen dat zij zullen omkomen door hun verkeerdheid, of dat zij de wegen Gods zullen ontsieren. Zij zijn bezorgd ten opzichte van Christus, dat Hij de Zaligmaker van anderen, maar niet van hen is, dat Hij zulke als zij zijn niet wil redden. Zij zijn bekommerd ten opzichte van het werk des Heiligen Geestes op hun harten het in twijfel stellende en

vrezende of het wel ooit begonnen is. Zij hebben zorgen ten opzichte van hun tegenwoordigen en toekomstigen toestand, hoe zij de moeilijkheden en gevaren van deze wereld zullen doorkomen, en de vallei der schaduwen des doods zullen doorworstelen. Laat hen dan zien op de buitengewoon grote en kostelijke beloften van het Evangelie, en de zegeningen van Christus door den Geest verleend..

Wie onder de zwaarbeproefden van Gods kinderen kennen niet dat vermenigvuldigen der gedachten, als het zo donker in de ziele kan worden, als op vele vragen, die uit het binnenste oprijzen, niet één antwoord wordt vernomen? Welgelukzalig degenen, die in waarheid dan met den dichter kunnen zeggen, dat de vertroosting van Gods hun zielen verkwikt hebben.

20. Zou zich de stoel der schadelijkheden 1), met U vergezelschappen, zoudt Gij dien tot bondgenoot hebben, die moeite verdicht bij inzetting, als ene wet, alle onrechtvaardig handelen tegen de Uwen tot wettige instelling verheft? (Jes. 10: 1).

1. Onder den "stoel der schadelijkheden" moet men den troon der vijandige heidense wereldmacht verstaan, onder welke Gods volk te lijden heeft (Ps 125: 3). Deze kan, hoewel hij een voorbijgaand werktuig tot straffen is, toch onmogelijk een bondgenoot des Heren zijn, alsof de Heere voortaan Zijn volk door middel van dezen wilde regeren, want hij verheft de ongerechtigheid tot wet en maakt den druk en de ellende van Israël tot een regel, in plaats dat hij slechts ene tuchtroede voor Gods volk zou zijn. Maar deze macht, die Israël beangstigde, is wederom slechts een beeld, dat de vijandige macht des kwaads voorstelt tegenover het rijk van God."

2. Zij, de bondgenoten of, trawanten van dien stoel der schadelijkheden, rotten zich zamen tegen de ziel des rechtvaardigen, om hem om te brengen, en zij verdoemen onschuldig bloed, zij veroordelen hen ter dood, en maken zich van hun goederen meester.

3. Doch de HEERE is zo weinig met hen verbonden dat Hij integendeel mij geweest is tot een hoog Vertrek, ene bescherming tegen de bozen; en mijn God was mij tot ene Steenrots mijner toevlucht, zodat mij niet overkomen zal, wat zij tegen mij besloten hebben.

4. En Hij, de Heere zal, als Zijn tijd en Zijn uur daar is, hun ongerechtigheid op hen doen wederkeren, hun boosheden vergelden, en Hij zal hen in hun boosheid verdelgen; de HEERE, God, zal hen zeker verdelgen, daarvan houd ik mij verzekerd.

Wie dit gelooft en zo door God geleerd is, die geduldig zijn (vs. 12 vv.), en de goddelozen laten woeden, die kan op het einde zien en Zijn tijd afwachten..

Waren de ondernemingen der vijanden slechts ijdel, God zou hun toen reeds iets van Zijne gerechtigheid hebben doen ondervinden, maar nu vallen zij zeker in den kuil, dien zij voor anderen hebben gegraven; listig den rechtvaardige nazettend, gaan zij in hun listigheid te gronde, en al hun krachten inspannende, doden zij zich ten laatste met hun eigene wapenen. Zo blijkt daaruit nog meer Gods wonderbaar gericht. En dewijl dit zo moeilijk is te geloven, daarom zegt hij nog eens; "Hij zal ze verdelgen."

PSALM 95. OPWEKKING TOT VERHEERLIJING

VAN GOD.

Werd de Heere in den vorigen Psalm (vs. 22) door de gemeente in geloofsvertrouwen als de steenrots harer toevlucht geprezen, zo kan zij thans, na de intussen opgedane ondervindingen vol dankbare vreugde voor den Rotssteen haars heils (Psalm 95: 1) juichen. Sloot de vorige Psalm met het zeker uitzicht, dat de Heere de vijanden, die zijn volk toen plaagden, om hun boosheid zou verdelgen, nu is dit uitzicht heerlijk vervuld, en Israël staat weer aan het begin van een tijd even rijk in genade, als na de uitleiding uit Egypte (Psalm 95: 3 vv. vgl. Exodus 15: 1 vv.). Nu komt het er op aan, dat met den in genade rijken tijd van 's Heren zijde niet weer, gelijk vroeger bij den tocht door de woestijn, van de zijde des volks een tijd van verstoktheid zou gepaard gaan, welke Gods genade vergeefs maakt en Israël's inleiding in de rust onmogelijk (vs. 7 vv. vgl. Deuteronomium 1: 34 vv.). Wij zullen wel niet mistasten, wanneer wij als feestelijke gelegenheid, voor welke onze Psalm in de eerste plaats vervaardigd is, de inwijding houden van den, na de ballingschap weer opgebouwd, tempel in de maand Adar (Maart) van het jaar 515 v.Chr. (Ezra 6: 18) Het "heden," dat toen voor Israël was aangebroken, wijst op het Nieuwe Testament, op de door Christus volbrachte verlossing en de oprichting van het rijk der genade in de Christelijke kerk, en in zoverre bezit de Psalm zonder twijfel een Messiaans karakter (Hebr. 3 en 4).

I. Vs. 1-5. De Psalm begint met een aansporen tot blijden lof voor God, die boven alle goden verheven is als de enige God en Koning, en boven alle dingen verheven als hun almachtig Schepper en Eigenaar.

1. Komt gij allen, die tot het volk van God (vs. 7) behoort, tot Zijn heiligdom, laat ons den HEERE vrolijk zingen, laat ons juichen ter ere van den rotssteen onzes heils (Psalm 89: 27).

2. Laat ons Zijn aangezicht tegemoet gaan (liever ijlen 1), met lof; laat ons Hem juichen (Psalm 100: 1 vv.) met psalmen, liederen tot Zijne eer (Exodus 15: 2. 2 Samuel 23: 1).

1. De heilige zanger verlangt spoed, opdat de gelovigen daardoor betonen, dat zij gaarne en ijverig hunnen plicht vervullen. Deze opwekking onderstelt grote traagheid, die ons aangeboren is, wanneer God ons tot dankzegging roept..

3. Want de HEERE is een groot God, gelijk Hij door den val der Babylonische afgoden (Jes. 4. 1 vv.), en door het bewegen der harten van aardse koningen op nieuw gewezen heeft: Ja, Hij is een groot Koning boven alle goden. (Psalm 96: 4, 10).

De woorden worden verklaard uit de tegenstelling tegen den waan der wereld, die Jehova nog slechts de betekenis van enen kleinen God liet, en Hem ver beneden hare goden plaatste. Evenals in vs. 4 en 5 wordt niet slechts de hoogste rang, maar het aanzijn der laatsten ontkend. Is de Heere alles, zo hebben zij niets, en een god, die niets heeft, kan ook niet bestaan..

4. De Heere alleen mag God worden genoemd, Hij, in wiens hand, onder wiens bestuur de diepste plaatsen der aarde zijn, en de hoogten der bergen zijn Zijne (Job 26: 6).

5. En niet alleen zijn de diepste en de hoogste plaatsen Zijn eigendom, maar het heelal in al zijne lengte en breedte. Hij is die God, Wiens ook de zee is, want Hij heeft ze gemaakt; en Zijne handen hebben het droge, het vasteland (Genesis 1: 9 vv.) geformeerd.

Het is een even zo duidelijk getuigenis van de diepte van den afgrond, waarin wij gevallen zijn, als van de, ondoorgrondelijke barmhartigheid onzes Gods, dat Hij Zich in Zijn Woord zo dikwijls in Zijne heerlijkheid tegenover de afgoden stelt; en wanneer dus deze plaatsen bij den eersten oogopslag dikwijls minder toegankelijk voorkomen, zo willen wij toch niet vergeten, dat nog heden met elke natuurlijken mens een afgodendienaar wordt geboren, en dat de schandelijke afgoderij met den Mammom enz. nog heden geheel dezelfde is..

De dichter ontvouwt hier het geloofsinzicht in de Majesteit en de heerlijkheid Gods. Hij vermeldt Hem als den Schepper, maar ook als den Regeerder van al wat bestaat. Hij belijdt het hier, dat alles aan die machtige God behoort en daarom roept hij in het volgende vers uit, om voor Hem neer te knielen en Hem te aanbidden-

6.

II. Vs. 6-11. De aansporingen om God te loven en te aanbidden wordt herhaald. Deze als tot Israël, 's Heren eigen en door Hem hoog begenadigd volk, gericht, wordt nog aangedrongen met ene derde bijzondere beweegreden. Deze is gelegen in des zulks roeping en verkiezing, waarmee ene daaraan overeenkomstige verzorging en leiding gepaard gaan. Wat eens door de redding uit Egypte en de leiding door de woestijn naar het beloofde land tot stand werd gebracht, dat was onlangs herhaald door de bevrijding uit de ballingschap, door de terugvoering in het land der vaderen en de teruggave van een heiligdom. Een nieuwe heerlijke toekomst wordt voor Israël geopend, en alsdan mogen zich de harten niet tegen Gods stem verstokken, gelijk vroeger het volk in de woestijn gedaan heeft, opdat zij Gods genade niet gelijk dit verdartelen.

6. Komt, laat ons aanbidden en neder bukken, laat ons knielen voor den HEERE, die ons gemaakt heeft, niet alleen tot mensen, maar tot Het volk Zijner verkiezende genade (Deuteronomium 32: 6. Psalm 100: 3).

Wij hebben hier het toppunt van den Psalm, het plechtig ogenblik der aanbidding voor ons. Datgene, waar het hart vol van is, zoekt zich ook door den vorm uit te drukken..

Het is hier niet alleen te doen om de dankbaarheid van het hart, maar tevens wordt de uiterlijke betoning van vroomheid gevorderd; want dat ligt in de drie woorden: aanbidden, knielen, neervallen," dat de gelovigen dan alleen hun plicht volbrengen, wanneer zij openlijk, zowel door kniebuiging als door andere tekenen zich Gode ten offer geven..

7. Want Hij is onze God, terwijl Hij de heidenen hun eigene wegen heeft laten gaan, (Hand. 14: 16), en wij zijn het volk Zijner weide, het volk, waaraan Hij een zo heerlijk land ter bezitting heeft gegeven (Psalm 74: 1; 79: 13. Jer. 23: 1; 25: 36, 38), en de schapen Zijner hand 1), die Hij onder Zijne eigene leiding en bescherming genomen heeft (Psalm 23: 3 vv.; 100: 3). Heden, zo gij Zijne stem hoort 2), die u met zo sterken aandrang, met zo veel liefde dringt.

1. In dit vers gaat de dichter van het algemene tot het bijzondere over. Niet alleen deelde Israël in het algemeen regeren Gods, maar ook in het bijzonder. Hij was Israëls God in de geheel enige betekenis van het woord. Zij waren Zijn eigendom, de schapen Zijner weide.

2. De aanhaling en toepassing van dit woord door Paulus (Hebr. 4) bewijst, dat dit "heden" ziet op de aankondiging van de betere en volmaakte rust door den Messias te bereiden, en die er overblijft voor het volk van God. Want noch de rust van den Sabbat, noch die van het hand Kanaän, waarin Jozua het volk gebracht had, was de ware rust; beide waren slechts voorbeelden van de ware en eeuwige rust, en van die rust had de Heere door David gesproken, het was de rust, hier in het geloof en namaals in dadelijk genot in het hemelse Kanaän..

8. Verhardt uw hart niet, gelijk in het veertigste jaar van de woestijnreis geschiedde, te Meriba (Numeri 20: 2 vv.), gelijk als toen de uittocht uit Egypte eerst onlangs had plaats gehad, ten dage van Massa in de woestijn (Exodus 17: 1 vv.).

Het is de vraag of met Meriba en Massa ene en dezelfde geschiedenis bedoeld is, welke Exodus 17: 1 vv. verhaald wordt (want die plaats in Rafidim ontving den dubbelen naam Massa en Meriba, d.i. verzoeking en twist), of dat tevens (gelijk Deuteronomium 33: 8) aan het twistwater te Kades Barnea (Meriba Psalm 106: 32) gedacht wordt. De Septuaginta vertaalt naar de eerste opvatting, terwijl zij tevens de beide eigennamen niet als zodanig maar naar hun betekenis (vgl. Hebr. 3: 7) opneemt; wij trekken de tweede opvatting voor, omdat dan het dubbele "gelijk" meer tot zijn recht komt, maar ook, omdat Meriba vooraan staat. Dit staat, gelijk uit het volgende blijkt, op den voorgrond van de rede des Heeren, en kan wegens de 40 jaren in vs. 10 slechts op het twistwater in Kades doelen; terugziende wordt dan echter bij de latere verzoeking van God de vroegere herinnerd, om te doen opmerken, dat de weerspanning van het volk gedurende de gehele reis in de woestijn geduurd heeft..

9. Waar Mij uwe vaders verzochten a), Mij beproefden, onderzochten (Luk. 24: 39) hoe ver zich Mijn vermogen uitstreckte, ook Mijn werk zagen (hoewel zij zo duidelijk Mijn werk zagen) (Psalm 78: 19 vv. Numeri 14: 22).

a. Hebr. 3: 9.

10. a) Veertig jaren, want zo land hebben zij volhard, zodat het niet ogenblikkelijke zwakheden waren of overrompelingen, veertig jaren heb Ik verdriet gehad aan dit geslacht, en heb gezegd: Zij zijn een volk, dwalende van hart, en zij kennen Mijne wegen niet (Deuteronomium 29: 4).

a. Hebr. 3: 17.

11. Daarom heb Ik in Mijnen toorn (Numeri 24: 23) gezworen: Zo zij in Mijne rust, in de door Mij hun toegedachte plaats der rust Deuteronomium 12: 9) zullen ingaan!

Het einde van den Psalm is ernstig en treurig; de heilige zanger voorziet dat het treurige schouwspel van het verledene in de toekomst nog eens zal herhaald worden, dat Israël weer den tijd der genade niet zal opmerken. Zijn voorgevoel is ten tijde van het Nieuwe Testament op ontzettende wijze vervuld. Even als Salomo bij de inwijding van den eersten tempel reeds de geschiedenis van zijne verwoesting en van Israëls wegvoering in de ballingschap voorziet door ingeving des Heiligen Geestes (1 Koningen 8: 46 vv.), zo kan het nauwelijks aan enigen twijfel onderhevig zijn, dat het juist de dag der inwijding van den tweeden tempel, dien van Zerubbabel is, op welken de Geest der profetie de ziel van den profeet met hetzelfde treurige uitzicht vervult, dat later onzen Heere Jezus Christus tot tranen beweegt (Luk. 19: 41 vv. 19.41) De tempel, dien Jezus voor ogen had (Mark. 13: 1 vv.), is wel is waar de Herodiaanse, doch deze tempel kan niet de derde genoemd worden, hoewel de ombouw van Herodes werkelijk een nieuw gebouw geworden was, maar hij zou volgens de uitspraak van Herodes zelve slechts ene vergroting en verfraaiing van dien van Zerubbabel zijn..

PSALM 96.

VAN HET NIEUWE LIED DES HEILIGEN EVANGELIUMS.

De vorige Psalm had dat deel van Salomo's gebed ter inwijding van den tempel herhaald, dat op Israëls straf-tijd zag (1 Koningen 8: 46 vv.), en in profetischen geest de laatste toekomst, die den tweeden tempel wachtte, daaraan gevoegd. Nu volgt een Psalm, welks gedachten niet slechts in het algemeen met dien van den vorigen overeenkomst hebben (Vergelijk Psalm 96: 4-5 met Psalm 95: 3-5), deze neemt een ander gedeelte van Salomo's gebed, namelijk dat, hetwelk van de roeping der Heidenen tot het rijk van God handelt (1 Koningen 8: 41-43), tot zijn motief en verplaatst zich zo levendig in den heerlijken tijd des Nieuwen Testaments alsof de zegen der toekomst reeds aangebroken en de gehele heidenwereld reeds tot het deelgenootschap daaraan genodigd was. De oproeping aan Israël, die in den vorigen Psalm vernomen werd, om den God zijns heils toe te juichen, en met dankzegging voor Zijn aangezicht te komen, wordt hier tot een aandrang bij de gehele wereld. Niet meer Israël alleen heeft den Heere tot Zijnen God en is het volk Zijner weide, maar onder alle Heidenen heet het nu: "de Heere is Koning," en zij zijn het gebied Zijner heerschappij, waarover Hij in gerechtigheid regeert (Ezra 6: 18 6.18).

I. Vs. 1-6. Nadat de orde der dingen in het rijk Gods ene nieuw, gedaante verkregen heeft, betaamt het, den Heere ook een nieuw lied te zingen; het begin is toch gemaakt van de erkenning aan Jehova in de gehele wereld, aan het begin zijner heerschappij over de gehele aarde; en een antwoord op deze openbaring van zegen en heerlijkheid, die aanvangt, moet nu het nieuwe lied zijn, dat zij te zingen hebben, die uit alle landen reeds in het rijk Gods zijn opgenomen, het heeft ten doel ook de overige Heidenwereld met de lieflijke boodschap te vervullen en aan de nietige afgoden der volken volkomen een einde te maken.

1. Zingt, gij volken der aarde! den HEERE een nieuw lied (Psalm 33: 1; 98: 1. Jes. 42: 10); zingt den HEERE, gij inwoners der ganse aarde 1), want wij hebben overvloedig stof, om hem te loven, daar de Heere de deuren van het Godsrijk ook voor de Heidenen geopend heeft.

1. De Psalmen 93-100 behoren geheel bij elkaar, zowel wat den vorm als den inhoud betreft. Zij zijn allen profetisch-Messiaanse Psalmen en sluiten zich aan aan het tweede gedeelte van Jesaja (Hoofdstuk 40-66). Zij verplaatsen ons derhalve in en na den tijd der ballingschap. Zij spreken van den tijd, waarin het heil der verlossing zich niet bepaalt tot Israël, maar ook zich uitstrekt tot de Heidenen. Vooral in dezen Psalm worden ook de Heidenen opgewekt, om den Heere God, den God des Verbonds, een nieuw lied te zingen, dewijl de Messias niet alleen voor Israël, maar ook voor de volken een Verlosser zal zijn.

2. Zingt den HEERE, looft Zijnen naam; boodschapt Zijn heil van dag tot dag, van den enen dag tot den anderen overal (Jes. 52: 7).

3. Vertelt onder de nog overige Heidenen Zijne eer, die Hij nu ontvouwd heeft, onder alle volken, die nog niets van Hem weten (Jes. 66: 19), Zijne wonderen, in welke Zijne eer zich ook voor de meest zwakke ogen heeft geopenbaard.

4. Want daarin juist besluit Zijne eer en dat hebben Zijne wonderen geopenbaard, de HEERE is groot (Psalm 48: 2; 145: 3), en zeer te prijzen, Hij is vreselijk oneindig verheven (Psalm

147. 3 vv.) boven alle goden, boven al de zogenaamde goden der Heidenen, boven alle gedachten, die zij zich van deze gevormd hebben.

5. Want al de goden der volken zijn afgoden, zijn niets dan beelden der fantasie (Jes. 41: 24); maar de HEERE heeft de hemelen gemaakt 1), daardoor is aanstonds bewezen, dat Hij de enige, ware God is (Jes. 40: 26; 44: 24).

1. De dichter stelt hier den enigen en waarachtigen God tegenover de afgoden. De afgoden zijn niets, zij weten niets, zij kunnen niets. Maar de Heere, Israëls Verbonds-God heeft de hemelen gemaakt. En daarom vergezellen Hem majesteit en heerlijkheid, daarom worden Zijn sterkte en sieraad aanschouwd in Zijn heiligdom. Dat heiligdom was wel is waar nog te Jeruzalem, maar straks zal het overal zijn, waar Hij aanbeden wordt in geest en in waarheid, als ook uit de volken er velen, van allerlei natie, zullen komen, die Hem erkennen als den enigen en waarachtigen God.

6. Majesteit en heerlijkheid zijn voor Zijn aangezicht, gaan Hem overal als boden voor, sterkte en sieraad zijn in Zijn heiligdom.

In het tweede gedeelte van het Boek der profetie van Jesaja (Hoofdstuk 40-66) zien wij, dat de profeet Zijn standpunt niet in het tegenwoordige neemt, maar in enen ongeveer 176 jaren lateren tijd, als stond hij op de grenzen van den tijd, waarin Israël zijn straf zou ondergaan en van het nu naderend einde. Eveneens ziet ook de heilige zanger in den voor ons liggenden Psalm geheel af van de toestanden en omstandigheden van zijnen tijd, en hij leeft met zijne gedachten in die toekomst, die eerst na ongeveer 600 jaren werkelijk tegenwoordig zou zijn,

als Paulus met de overige Apostelen van Jeruzalem af en tot aan Illyrië en nog verder naar het Westen en het Oosten alles met het Evangelie van Christus vervuld had (Rom. 15: 19). Tevens bevat de Psalm zoveel overeenkomst met het tweede deel van Jesaja, dat men wel kan zeggen, dat men hier in dit lied wedervindt, wat de koning der profeten door den Geest der profetie gezien heeft; de Psalm-poëzie is echter aan de profetie zo na verwant, dat de laatste soms werkelijk tot Psalm-poëzie wordt (Jes. 12: 4-6. Hab. 3: 2 vv.), en deze daarentegen als ene lyrische beek voorkomt, welke uit de profetische bron ontspringt..

7.

II. Vs. 7-13. In woorden, waarmee enen David de hemelse gemeente tot lof en tot aanbedding van God had aangedrongen, wordt hier de gemeente die uit alle volken der aarde op aarde verzameld is, tot gelijke werkzaamheid opgewekt; toch wordt haar tevens nog iets anders ten plicht gesteld, gelijk dit met haren aardse toestand en hare bekering van oude, verkeerde wegen overeenkomt. Maar midden in den staat der Nieuw-Testamentische gemeente, waarmee hij zich in den geest verenigd heeft, verschijnt den heiligen zanger op eens het beeld der gemeente in hare volkomenheid, gelijk zij na het vervullen van alle raadsbesluiten Gods, ten tijde der wederoprichting aller dingen (Hand. 3: 21) zijn zal, en alsdan richt zich zijne oproeping, om verheugd te zijn en te jubelen, tot de gehele schepping, als die toch mede geroepen is, bij des Heeren komst tot volmaking van Zijn rijk, vrij te worden van den dienst van het vergankelijke tot de heerlijke vrijheid der kinderen Gods.

7. Geeft den HEERE, gij geslachten der volken! geeft den HEERE eer en sterkte, erkent en roemt Zijne heerlijkheid.

8. Geeft den HEERE de eer Zijns naams, de eer, die Zijnen naam toekomt, brengt offer, geschenken als gaven van hulde voor Hem, die uw koning is geworden (2 Samuel 8: 2, 6), en komt in Zijne voorhoven 1), de plaats der aanbedding voor Zijn volk, waar zich ook de stroom Zijner genade uit het heiligdom over hen uitstort (Psalm 65: 5; 84: 3).

1. Hemel en aarde zullen eenmaal gelijkelijk vervuld worden met den lof des Heeren, de scheiding en het verschil tussen die beiden wordt opgeheven, want de Heere zal zonde en Satan te niet doen, en als Koning op aarde gelijk in den hemel heersen..

9. Aanbidt den HEERE in de heerlijkheid des heiligdoms 1), schrikt voor Zijn aangezicht met ene heilige vrees, welke het gezicht Zijner heerlijkheid ook bij diegenen veroorzaakt, welke niet meer voor Zijnen toorn hebben te vrezen, gij ganse aarde 2)!

1. In het Hebr. vdq-trdhh hwhyl wwxtsh (His thachawoe la-Javeh behidrath-kadesch). Beter: Aanbidt den Heere in heilig gewaad, d.i. in het nieuwe kleed der gerechtigheid, in het sieraad, wat de Heere God den bedrukte van geest wil geven voor as, als het gewaad des lofs voor een bedrukten geest.

2. Deze verzen 7-9 zijn, met uitzondering der woorden: "brengt offers en komt in Zijne voorhoven," en: "schrikt voor Zijn aangezicht, gij ganse aarde!" woordelijk ontleend aan

Psalm 29: 1-2, met dit onderscheid, dat hier in plaats van "kinderen der machtigen," "geslachten der volken" staat. Deze overeenkomst is niet het gevolg van ene toevallige herinnering; zij geeft aan de verkondiging van de latere bekering aller heidenen een krachtigen grondslag. Hij, "dien de engelen daarboven met gezang loven," moet ook eens door het eenstemmig lofgezag van de bewoners der aarde geprezen worden. Wat God reeds nu in den hemel is, is volgens het: "gelijk in den hemel, also ook op de aarde" ene voorzegging van datgene, wat eens op de aarde zal zijn. Het onderscheid van hemel en aarde kan slechts tijdelijk zijn; de openbaring van 's Heeren heiligen arm moet dat verschil op Zijnen tijd wegnemen..

Jesaja ziet de volken met de gaven, die zij vermaand worden in de voorhoven van Jehova mede te brengen (Hoofdstuk 60), ingaan. Het heilig toisel, waarin zij den Heere moeten aanbidden, is gelijk aan het bruiloftskleed in de Nieuw-Testamentische gelijkenis, Matth. 22: 11 vv..

10. Zegt onder de Heidenen: De HEERE regeert, dat Zijn rijk ook onder hen begonnen is, ook zal de aarde bevestigd worden, die door de menselijke zonden op hare fondamente schudde, Zij zal niet bewogen worden; aan de genade en de regering van dezen Messias is het toe te schrijven, dat zij niet wordt verdelgd; Hij zal de volken richten in alle rechtmatigheid (Psalm 93. 1).

11. Dat de hemelen Zich verblijden, en de aarde zich verheuge, want ook zij ontvangt haar aandeel aan dezen tijd der heerlijkheid (Jes. 44: 23; 49: 13; 55: 12. Rom. 8: '21), dat de zee in verheuging bruiest met hare volheid, met alles wat daarin leeft en zich beweegt (Jer. 42: 10).

De beginletter van de eerste vier woorden van den grondtekst (Dat de hemelen zich verblijden en de aarde verheuge zich) geven den naam hwxy (Jehova) en evenzo de beginletters der volgende drie woorden (dat de zee bruiest met hare volheid) den meer korten naam wxy (Jahoe)..

12. Dat het veld hupple van vreugde met al wat er in is; met al het vee, dat dan al de bomen des wouds juichen (Jes. 35: 1 vv.).

De aarde, vruchtbaar gemaakt door hemelsen invloed, openbaart de werken der genade aan mensen hier beneden; het veld met zijne menigvuldige voortbrengsels ontwikkelt een zinnebeeld van de vruchten, die door het zaad des woords in de Kerk zijn voortgebracht; de bomen van het woud vertegenwoordigen de bomen der gerechtigheid, die door den Heere geplant zijn (Jes. 61: 3). Deze allen worden door den profeet opgewekt, om zich te verheugen, al dankende den Schepper en Verlosser der wereld..

13. Dat zij allen zich verheugen voor het Aangezicht des HEEREN: want Hij komt, want Hij komt, om de aarde te richten a), Hij zal, nadat Hij het vonnis over de goddelozen volvoerd heeft, de wereld richten met gerechtigheid (Psalm 9: 9) der genade, en de volken met Zijne waarheid, Zijne trouw in 't vervullen Zijner beloften.

a. Psalm 98: 9; 96: 10. Openb. 19: 11.

Er waait een frisse heldere geest van vreugde, een waar advents jubelen door dit slot van den Psalm, en dat schijnt bij den eersten oogopslag weinig overeen te stemmen met het komen van den Heere als Rechter; te minder daar de Heere des Nieuwen Testaments zelf, als Hij Zijne toekomst voorspelt geheel andere en wel ontzettende voorvallen in de natuur als voortekenen noemt (Matth. 24: 29. Luk. 21: 25 vv.). Daar een middernacht van angsten, oorlogen en geboorte-weeën-hier een middaglicht van vreugde en genot! De eenvoudige gelijkenis des Heeren (Joh.16: 21) van het dubbele gevoel ener barende vrouw lost het raadsel op en is voor elk doorbreken in hart, huis, en rijk ene door Gods vinger geschrevene profetie; vóór en in de geboorte smartvolle weeën-na de geboorte ene zó zoete moedervreugde, dat deze allen angst wegneemt! Nu is de natuur het klankbord van het geestelijk leven, dat mede- en naklinkt in alle tonen van angst en klacht, zowel als van vrede en vreugde, welke daarin levendig worden; evenals de natuur den om der zonde wil ingedrongen vloek deelt, die in den dienst der ijdelheid, in dood en ondergang is ingedrongen, zo zal zij ook haar aandeel hebben aan de openbaring der kinderen Gods, waarop zij wacht, en aan hun heerlijke vrijheid..

Welk een schone en rijke profetie van het Evangelie des Koninkrijks houdt dan deze Psalm in; welk een bron van troost en bemoediging voor de gemeente des, O.T. onder hare verdrukking, hoe kon zij zich er aan verkwikken en hare hope sterken. Wij zeggen hiermede niet, dat de gelovigen des O.V. deze dagen zo klaar hebben ingezien, als zij dit voor ons zijn, die onder het vervulde Evangelie leven; maar zeker hebben zij bij de verlichting des Geestes

er zo veel troost en sterkte uit geput, als zij naar de wijsheid der bedeling Gods nodig hadden..

PSALM 97.

VAN CHRISTUS EN ZIJN KONINKRIJK.

Evenals in het jaar 615 vóór Christus aan de inwijding van den tempel van Zerubbabel, enige weken daarna, zich de viering van het Paasfeest aansloot, zo volgt nu hier in het vierde boek der Psalmen, op de beide Psalmen ter inwijding 95 en 96 de voor ons liggende Psalm bestemd voor de viering van het Paasfeest (Ezra 6: 19-22).

I. Vs. 1-7. Was er bij het begin der Chaldeeuwse catastrofe een geloof, dat niet zag en toch geloofde, krachtens hetwelk Gods volk roemde: "De Heere regeert" (Psalm 93: 1), -want in steeds sterker tegenspraak tegen zulk een woord des geloofs, stelde zich voortaan de uitwendige gedaante der tijdsomstandigheden, en scheen daarentegen het geschreeuw van de macht der wereld te volharden: "Bel en Nebo, de goden van Babel, hebben het bestuur" -zo heeft nu, nadat intussen ongeveer 85 jaren verlopen zijn, het geloof toch recht verkregen, en kan dat zijn woord onder vrolijk gejuich herhalen, om zich te bevestigen. Toch is en blijft het daarbij een geloof, dat niet twijfelt aan datgene, dat men niet ziet, omdat het nog steeds over het tegenwoordige heen naar ene verdere toekomst, ja naar het einde van den tegenwoordigen tijd der wereld moet zien (vs. 1). Terwijl nu de Heere ons voor de ogen wordt geschilderd, gelijk Hij in vreselijke majesteit ten gerichte verschijnt en de afgodendienaars te schande maakt (vs. 2-7) zien wij de vervulling van de bede van den 94sten Psalm voor ons, maar ook

de vervulling van het profetische gezicht in Jes. 46: 1 vv. "Bel is gekromd, Nebo wordt nedergebogen."

1. De a) HEERE regeert, heeft de regering aanvaard (2 Samuel 15: 10. 1 Koningen 1: 11. 2 Koningen 9: 13 de aarde verheuge zich, want voor haar breekt nu met des Heeren heerschappij een nieuwe heerlijke tijd aan; dat vele eilanden, vele heidense volken, die aan de zee wonen, zich verblijden 1) (Jes. 42: 10-12; 51: 5).

a. Psalm 93: 1; 96: 10.

1. Als hij de mensen tot vreugde bedrijven uitnodigt, verklaart hij daarmee genoeg, dat God nooit regeert of tegelijk schittert de redding en het volle geluk. Als Hij nu een algemene vreugde aan de gehele wereld verschaft en wel in het bijzonder aan de Overzeese volken, dan wijst hij aan dat het rijk (Gods, wat toen binnen de enge grenzen van Judea was opgesloten, veel uitgebreider zou zijn, dewijl het tot de volken zich zou uitstrekken. In de vier volgende verzen, de hemelse glorie Gods, met Zijne waardigheden versierende, wil de Profeet alle stervelingen dringen, om Hem te vrezen. Want tot dit doel wordt de te vrezen majesteit Gods voorgesteld, opdat Hij het trotse en zondige vertrouwen op het vlees wegwerpen en met voeten vertrede. Want wij weten, dat er meer vrees verwekt wordt door het gezicht van de hemelse wolk, dan door het heldere licht, dewijl duisternis onze zinnen beklemmt. Alzo twijfel ik ook niet, of de Profeet heeft door dit symbool vrees willen instorten, opdat de wereld te meer eerbied voor God zou ontvangen..

2. Rondom Hem zijn wolken en donkerheid, wanneer Hij in Zijne heerlijkheid als Rechter verschijnt, waardoor Hij tot Zijne heerschappij komt (Psalm 18: 10, 12); gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid Zijns troons 1), de onwankelbare grond, waarop Zijn troon rust (Psalm 89: 15).

1. Houdt zich Gods heerschappij op het gebied van recht en gerechtigheid, zo moeten de heidenen sidderen, die recht en gerechtigheid in hun handelingen met Israël met voeten hebben getreden; een rechtvaardig gericht is voor hen verterende..

De dichter schijnt te zinspelen op de duistere wolk, waarin God oudtijds Zijne tegenwoordigheid zo dikwijls had geopenbaard tot troost Zijner gunstgenoten en tot schrik en straf der boosdoeners. Het doel dezer woorden is aan te tonen, de diepte en ondoorgrondelijkheid van Gods oordelen..

De beeldspraak is ontleend aan de verschijning des Heeren op Sinaï, maar de wijze, waarop de Heere zich aldaar openbaarde, wordt nu toegepast op de openbaring voor de toekomst. De Heere verschijnt in Zijne rechterlijke majesteit, en het vuur, waarvan in vs. 3 sprake is, is Zijn heilig toornvuur, wat vreselijk, ja, verterend zal zijn voor al Zijne wederpartijders.

3. Een vuur gaat voor Zijn aangezicht heen, een vuur der wrake tegen Zijne vijanden (Psalm 50. 3), en het steekt Zijne wederpartijen rondom aan brand, zodra het deze bereikt (Jes.42: 25).

4. Zijne bliksemen verlichten de wereld; het aardrijk ziet ze en het beeft (Psalm 77: 11, 19. Nah. 1: 5. Openb. 4: 5).

5. De bergen smelten als was voor het aanschijn des HEEREN, voor het aanschijn des Heeren der ganse aarde (Micha 1: 4; 4: 13).

Ook de bergen der menselijke hoogte en van den hoogmoed, de hoogten van menselijk verstand en ijdelheid en ook de koninkrijken der wereld.

Neemt men de tekening, vs. 2-5 als ene poëtische schilderij in den Oosters en smaak, dan wordt hier in het algemeen aangewezen, dat de verhoogde Messias wel raad zou weten, om alle pogingen Zijner vijanden te verijdelen. -Er schijnen hier echter enige bijzonderheden bedoeld te worden. -Er is iets, waarin de tekening vs. 3 met die vs. 4 en 5 overeenkomt, namelijk dat de Heere Zijne regering met het vuur van wraak aanvaarden zou. Maar aan den anderen kant is er een verschil; in vs. 3 wordt een vuur beschreven, hetwelk onmiddellijk van 's Heeren troon zou afdalen, en al Zijne wederpartijders op eenmaal verteren; daar het oordeel, vs. 4 en 5 getekend, zulk een is, hetwelk meer algemeen de wereld treffen zou door gewone wegen der Voorzienigheid. De bliksemen toch, hoe ontzaglijk, behoren tot Gods gewoon bestuur, evenwel zouden de uitwerksels zo verbazend zijn, dat de bergen versmolten. Wanneer men nu dit onderscheid in het oog houdt, zal men het niet vreemd kunnen oordelen, dat hier verschillende handhavingen van Messias' Koninkrijk tegen Joden en heidenen bedoeld worden. Beiden waren zij bittere vijanden van Christus' koninkrijk, maar zij handelden uit zeer verschillende beginselen. Vs. 3 schijnt ons daarom te zien op de Joden, die zich uit haat en nijd tegen den Messias aankanten, al de vonken van onenigheid zouden door het geduchte vuur der Goddelijke wraak ontstoken worden tot ene volkomene verwoesting, zodat er geen ontvlieden aan zou wezen. Maar vs. 4 en 5 vinden wij hoe de Heere ten opzichte der heidenen zou werken door gewone wegen van Zijne Voorzienigheid door binnen- en buitenlandse oorlogen. Het een en ander heeft ook de vervulling bevestigd. Ten aanzien der Joden heeft men het duidelijk gezien in de gehele en allerschromelijkste verwoesting van hunnen kerk- en burgerstaat. Ook weten wij, hoe zich het Romeinse keizerrijk, hetwelk zich de heerschappij over de gehele wereld aanmatigde, verzet heeft tegen den Messias en Zijn koninkrijk, alsmede hoe het, van het begin des tegenstands af, door beroeringen en oorlogen ontwaakt is, en hoe, langs dezen weg het koninkrijk van den Messias is uitgebreid en de vervolgingen beteugeld zijn. Ja, dat menigmaal de opperhoofden te midden van hun woede als was versmolten voor het aangezicht des Heeren..

In dit vers wordt de schrikkelijke werking aangegeven van dat verschijnen des Heeren. Ongetwijfeld dienen hier de bergen, om daarmee aan te geven, dat al wat hoog en verheven is, en zich tegen God verzet, nooit voor Zijn aangezicht kan bestaan.

6. De hemelen verkondigen Zijne gerechtigheid (Psalm 19: 2; 50: 6), en alle volken zien, aanschouwen met vreze en diep ontzag, Zijne eer (Jes. 35: 2; 40: 5; 66: 18), welke zij door hun afdwaling zo snood hebben geschonden.

7. Beschaamd moeten wezen, wanneer alzo de heerlijkheid Gods verschijnt, en Hij zich in ontzettende gerichten bij de volken op aarde openbaart, allen, die de beelden dienen, die zich op afgoden beroemen, want zij zullen met schrik hun verblinding gewaar worden (Jes. 42: 17. Jer. 10: 14). Buigt u neer voor Hem, zo zal het dan heten, als de beelden en afgoden der heidenen in hun nietigheid openbaar zijn geworden, alle gij goden 1)!

1. Wanneer hij zegt: Buigt u neer voor hem alle goden, ofschoon hij dit eigenlijk van de Engelen zegt, waarin enig deel van Godheid schittert, kan het echter ook oneigenlijk op de valse goden betrekking hebben. Al wat voor God wordt gehouden, moet wijken en zich onderwerpen, opdat God alleen uitblinke..

De laatste volzin: "buigt u neer, alle gij goden!" zou, wanneer er geen helder licht uit het Nieuwe Testament op viel, inderdaad onverstaanbaar zijn; want moesten, gelijk vele uitleggers willen, onder "de goden" de afgoden worden verstaan, of de achter deze figurende machten van demonischen aard, zo zou de aansporing tot aanbidding des Heeren niet op hare plaats zijn; zijn onder "de goden" de afgodendienaars gemeend, zo zijn deze even zo min in staat om te aanbidden, waartoe toch de ervaring der zaligmakende genade behoort; de gehele samenhang wijst integendeel op de vijanden des Heeren die door het oordeel Gods, maar niet door de genade de ere des Heeren moeten erkennen. Na zegt de Heilige Geest in Hebr. 1: 6, dat onder "goden", de heilige engelen moeten worden verstaan, die den eerstgeborene Gods even als bij de eerste, zo ook bij de tweede toekomst in de wereld vol aanbidding vergezellen..

Het woord in den grondtekst "Elohim" is door LXX vertaald door "engelen" en in navolging daarvan door de Syriër en de Vulgata. Nu verklaren enkelen (zie hierboven) in navolging daarvan "goden" door "engelen," naar aanleiding van Hebr. 1: 6. In laatstgenoemde plaats is echter niet deze Schriftuur aangehaald, maar Deuteronomium 32: 43.

De dichter wil hier er op wijzen, dat al wat zich voor "god" uitgeeft, maar niet God is, moet buigen voor Hem, die alleen de ware God is. Alle afgoderij moet verdwijnen, om plaats te maken voor de aanbidding van den God van Israël.

8.

II. Vs. 8-12. Met de openbaring van 's Heeren rechterlijke heerlijkheid, is, om de heilzame gevolgen, die zij van wege de erkenning Zijner eer op aarde ten gevolge heeft, voor de hemelse gemeente der heilige engelen een grote voortgang van hun aanbidding verbonden (Ef. 3: 10). Aan de andere zijde is zij voor de aardse gemeente van het volk van God, de oorzaak van grote vreugde, omdat nu God Zich openbaart als de God der ganse aarde, als oneindig verheven boven de goden, welke de wereld tot hertoe gediend heeft (vs. 8 en 9 97.8,9). Ten opzichte dezer heerlijke toekomst, wordt tot de beminnaars des Heeren de vermaning gericht, om van alle soort van ongerechtigheid afstand te doen, om zich te kunnen troosten met het blijde vertrouwen op zijne bescherming en de verlossing van alle kwaad, die ten laatste nog in dezen tegenwoordigen, door zo groten nood en geloofsbestrijding gedrukten, tijd komen zal.

8. Zion, het ware volk Gods, heeft gehoord, wat Gij gedaan hebt, en het heeft zich verblijd, dat Gij door gericht en aan Uw koninkrijk op aarde vergelding verschaft, en de dochters van Juda, de provinciale hoofdsteden in het land, bijzondere gemeenten, leden van Zion, hebben zich verheugd 1) van wege Uwe oordelen over Uwe vijanden, O HEERE!

1. Zion heeft zich niet verheugd, omdat, zoals de wereld het uitdrukt, de wraak zoet is, niet dus uit onheilige wraakzucht of wraakgenot, maar dewijl de Heidenen hebben leren verstaan, dat alleen God, Israël's God, groot is, en de nietigheid der afgoden is gebleken.

9. Want Gij, HEERE! zijt de Allerhoogste 1) over de gehele aarde (Psalm 83: 19; 92: 9); Gij zijt zeer hoog verheven boven alle goden (Psalm 47: 10).

1. De vergelijking is op te merken, die er gemaakt wordt tussen God en de Engelen en wat verder uit blinkt. Want alle hoogten dringt hij zo naar beneden, dat bij God alleen alle majesteit berust. Doch toen is zij voller geopenbaard, toen God in Zijn eniggeboren Zoon verscheen, die Zijn levend Beeld is. Want zoals zijn kennis vroeger donkerder was, zo ook was Zijn Hoogheid minder zichtbaar..

10. Gij liefhebbers des HEREN, gij allen, die in het geloof Hem aanbidt en bemint! haat het kwade (Amos. 5: 14 vv. Rom. 12: 9), en laat uw leven een leven in ware godsvrucht zijn, zo hebt gij geen kwaad te vrezen, want Hij bewaart de zielen Zijner gunstgenoten; Hij redt hen uit der goddelozen hand. (Psalm 37: 28; 34: 21).

11. Het licht, voorspoed en vreugde, is voor den rechtvaardige gezaaid op zijn levensweg; moge het dan een tijdlang donker zijn, het zaad des lichts ontkiemt en openbaart zich heerlijk op Zijnen tijd, en vrolijkheid is weggelegd voor de oprechten van harte 1). (Psalm 18: 29;

112. 4).

1. Het tweede lid verklaart het eerste. Donkerheid brengt droefheid met zich en licht daarentegen vrolijkheid. Rechtvaardigen en oprechten van harte duiden de gelovigen aan. Dewijl hij recht en gerechtigheid wil, is ook zijn karakter oprecht. Waar in waarheid door Gods genade dit het doel is, daar is blijdschap en vrolijkheid. Stap voor stap gaat hij voort in het licht.

12. Gij rechtvaardigen! verblijdt u in den HEERE, en spreekt lof ter gedachtenis Zijner heiligheid, die zich zo duidelijk in Zijne oordelen openbaart (Psalm 32: 11; 30: 5).

In het woord des koninklijks ligt het zaad tot alle duurzame vreugde, en men leert daarbij Gods heiligheid prijzen, volgens welke Hij de zaak van Zijn rijk zo verre boven alle gedachten bestuurt, onder alles zo geheel overeenkomstig Zijne goddelijke lankmoedigheid en gerechtigheid en met zoveel wijsheid handelt, dat, hoe langzaam het ook ga, toch nergens stilstand is, en het onkruid, de ergernissen zó uit Zijn rijk zal verbannen, dat aan de tarwe daardoor gene schade geschiedt. Dankt Hem, prijst Zijne heiligheid..

In het laatste vers worden de gelovigen vermaand tot dankbaarheid, opdat zij er van overtuigd zijn, dat God hun bevrijder is, en hun leven als genade van Hem ontvangen, en wat er ook gebeurt, tevreden zijn met Zijne bescherming..

PSALM 98.

OPWEKKING OM CHRISTUS TE LOVEN.

1. Een Psalm (Psalm 3: 1; 1 Kronieken 25: 31).

Onze psalm staat tot den vorigen in dezelfde betrekking als Habakuk. 3 tot Hoofdstuk 1 en 2 en als Jes. 42: 10-12 tot vs. 13-17; hij is de lyrische begeleider van den vorigen Psalm, die meer profetisch was, Als de Psalm op den Psalm draagt hij den naam: mismor, en is de enige, die het enkele woord: "Psalm" zonder enige bijvoeging ten opschrift heeft. (Vergelijk Ezra 6: 19-22).

I. Vs. 1-8. Terwijl de heilige zanger begint met de opwekking aan de gemeente, om den Heere te loven, geeft hij ook aanstonds de beweegreden daarvoor op: op wonderbare wijze heeft de Heere Zijn volk verlost, en dat is toch wel reden genoeg voor een nieuw lied.

Zingt den HEERE een nieuw lied (Psalm 96: 1), want, gelijk wij in dezen tijd ondervonden hebben, Hij heeft wonderen gedaan 1), en het aangevangen werk, waarvan in Psalm 97: 1-7 gesproken werd, voortgezet; Zijne rechterhand, en de arm Zijner heiligheid, Zijn onbeperkt vermogen heeft Hem, gelijk in Jes. 59: 16; 63: 5 voorzegd is, heil gegeven.

1. Ook hier wordt aangespoord tot het verhogen van het heil des Heren, en alles toegeschreven aan den Heere God, en Hem alleen. Want Israël heeft zich niet zelf de vrijheid verschaft. Om Israël's wille heeft God het niet gedaan, maar enkel en alleen, omdat Hij gedachtig is geweest Zijner goedertierenheid en waarheid. Dezelfde Godsgedachte wordt hier uitgesproken, dat de redding van het verbondsvolk enkel en alleen is, omdat de Heere God het doet om Zichzelfs wille.

2. De HEERE heeft Zijn heil bekend gemaakt, Hij heeft Zijne gerechtigheid geopenbaard voor de ogen der Heidenen.

3. Hij is gedachtig geweest Zijner goedertierenheid, en Zijner waarheid aan het huis Israël's, zodat Hij Zijne beloften vervuld heeft (Jes. 63: 7); en al de einden der aarde hebben gezien het heil onzes Gods 1) (Jes. 52: 10).

1. Ene echo van dit woord: "Hij is gedachtig geweest Zijner goedertierenheid en Zijner waarheid aan het huis Israël" is wat de maagd Maria in haren lofzang (Luk. 1: 54 vv.) zegt: "Hij heeft Israël, Zijnen knecht, opgenomen, opdat Hij gedachtig ware der barmhartigheid, gelijk Hij gesproken heeft tot onze vaders, namelijk tot Abraham en zijn zaad, in der eeuwigheid." Wanneer de Syrische overzetting onzen Psalm zo opvat, als zag hij op de verlossing van Israël uit Egypte, zo is dit niet juist; hij heeft integendeel betrekking op de

bevrijding uit de Babylonische ballingschap, die echter in 't voorledene aan de redding uit Egypte doet denken, en in de toekomst aan de verlossing door Christus. Dit alles is zeer goed te vereeuwigen, wanneer de Psalm, gelijk wij menen, voornamelijk voor het Paasfeest van het jaar 515 vóór Christus bestemd werd..

4.

II. Vs. 4-6. Hierop leert de heilige zanger de gemeente, op welke wijze zij haar loflied ter ere des Heren tot uitvoering moet brengen, alle middelen die haar ten dienste staan moet zij daartoe aanwenden. Hij noemt vreugdebetuigingen met den mond, gelijk ieder daartoe bekwaam is (vs. 4), begeleiding van het gezang met snarenspeel, zo als de levitische zangers dit hebben (vs. 5), en met geklank der blaasinstrumenten, zo als de priesters dit maken (vs. 6).

4. Juicht den HEERE, gij ganse aarde! roept uit van vreugde, en zingt vrolijk en psalmzingt.

5. Psalmzingt den HEERE met de harp, met de harp en met de stem des gezangs.

6. Met trompetten en bazuinen-geklank: juicht voor het aangezicht des Konings, des HEREN, die nu Zijne regering heeft aanvaard en de gehele wereld aan Zich heeft onderworpen.

Hier is de godsdienst niet: offeren te Jeruzalem, maar prediken en danken, dat de Koning in de gehele wereld is de gerechtigheid, d.i. Hij, die van zonden en dood verlost door Zich zelve, zonder onze verdienste..

7.

III. Vs 7-9. Bij de intensiteit, zo leert de Psalm verder, moet ook de extensiteit komen, bij de inwendige macht de uitwendige uitbreiding van het loven. De oproeping daartoe, reeds in het vorige gedeelte tot de gehele wereld gericht werd, wordt nu tot de levenloze schepping gericht-want niet alleen heeft de gehele mensheid haar aandeel aan de zaligheid, die Israël ervaart, maar ook zal de schepping vrij worden van den dienst van het vergankelijke tot de heerlijke vrijheid der kinderen Gods. (Rom. 8: 21).

7. De zee bruis met hare volheid tot openbaring der feestelijke stemming, welke de gehele natuur doordringt (Psalm 96: 11), de wereld met degenen, die daarin wonen (Psalm 24: 1), mogen vol vrolijke beweging zijn.

8. Dat de rivieren met de handen klappen 1), gelijk onder de mensen geschiedt bij de troonsbeklimming van enen koning (2 Koningen 11: 12), dat tegelijk de gebergten vreugde bedrijven (Jes. 55: 12).

1. Het in de handen klappen doelt op het geluid van den golfslag; Jes. 55: 12 wordt de uitdrukking gebezigd van de takken der bomen. Ook hier zijn toespelingen op vele plaatsen in de Psalmen en profeten: Psalm 66: 1. Jes 44: 23 vv.; 51: 4.

Eigenaardig voor dezen Psalm zijn, bij de deelneming der natuur aan de vreugde der mensen, de in de handen klappende rivieren; de rivieren doen hun golven hoog oprijzen, en die stuiten als klappende handen tegen elkaar. Vergelijk Habakuk. 3: 10, wanneer de afgrond der zee zijne handen in de hoogte heft, d.i. zijne golven naar den hemel opstapelt..

9. Voor het aangezicht des HEREN; want Hij komt, om de aarde te richten (Psalm 96: 12-13); Hij zal de wereld richten in gerechtigheid, opdat Hij van ene plaats des jammers ene plaats des geluks make, en de volken in alle rechtmatigheid, opdat zij vrede hebben met God en vrede onder elkaar.

De Psalm heeft veel overeenkomst met den 96sten, doch is daarom niet voor overbodig te houden; want daar wij zo dikwijls weer in den ouden klaagtoon vervallen, zo is ene herhaalde opwekking tot een nieuw lied over de zaligheid en over het rijk Gods zeer gepast..

Men kan deze opwekking beschouwen als ene poëtische tekening van den eerbied, dien alle redelijke wezens aan dien Goddelijken rechter zullen bewijzen. Anders kan men ook weer de uitdrukkingen zinnebeeldig opvatten en door de zee de woeste heidenen verstaan, door de rivieren onderscheidene volken en natiën, en door de gebergten koninkrijken, vorsten en lieden van den hoogsten rang, terwijl de wereld ons aan alle kinderen der stervelingen doet denken..

PSALM 99.

OVER DEN AARD VAN HET RIJK VAN CHRISTUS.

Bij Psalm 93 en 97 komt hier een derde Psalm, die met de woorden begint: "De Heere regeert." Hij wordt verdeeld in drie delen, die elk eindigen met: "Hij is heilig," en is alzo een antwoord der aarde op het hemelse: "Heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen" (Jes. 6: 3). De eerste en tweede afdeling vormen een gedicht van zes regels (vs 1-3 elk twee regels, vs. 4 en 5 elk drie), terwijl de derde daarentegen twee zes regelige verzen uitmaakt (vs. 6 en 7 elk drie regels, evenzo vs. 8 en 9 elk drie regels), -zodat wij hier denken aan de orde Gods bij de Schepping der wereld, volgens welke de eerste, tweede, vierde en vijfde dag elk slechts één scheppingswerk bevatte, terwijl de derde en zesde scheppingsdag daarentegen elk uit twee scheppingswerken bestond.

I. Vs. 1-3. Terwijl de heilige zanger den Heere wil prijzen als degene, die is en was en die komen zal (Openbaring 1: 4), begint hij met het derde: De Heere komt, en beschrijft hij nu, hoe hij de verschijning van den groten God vol majesteit, die Zich in de gehele volheid van de heerlijkheid Zijns rijks openbaart, een sidderen der volken en een beven der aarde wordt opgemerkt, dat een gevolg van vreze en eerbied, dus niet slechts het tegenovergestelde van vreugde, maar een sidderen tot zaligheid is. Nu erkennen alle heidenen de grootheid Gods te Zion, en Zijne verhevenheid boven hen en hun vorige goden; zij bidden Hem aan, en geven Zijnen naam de ere (Psalm 86: 9 vv.); "Hij is heilig.

1. De HEERE regeert. Hij verschijnt om de heerschappij over Zijn rijk te aanvaarden; dat de volken, de heidenen, beven; Hij zit tussen, beter boven de cherubs 1), in de gehele volheid Zijner Goddelijke majesteit en heerlijkheid, omgeven door de duizenden van engelen (Psalm 18: 11); de aarde bewege zich, wankele vol heilig ontzag!

1. De Cherub is een wezen, dat, op den hoogsten trap van het leven der schepselen staande en het volkomenste leven van het geschapene in zich verenigende, de meest volkomen openbaring Gods en van het goddelijk leven is. De in de zichtbare schepping aan de meest verhevene schepselen medegedeelde levenskrachten zijn in den Cherub samengevoegd en geïndividualiseerd. Zo dikwijls nu in het Oude Testament van God wordt gezegd, dat Hij boven de Cherubs zit, of op den Cherub als Zijnen levendigen troonwagen opvaart, zo moet daardoor worden aangeduid, dat Hij niet komt in menselijke zwakheid, even als een mens, die zich met mensen vergelijkt, maar in Zijne gehele verhevenheid als Heer ook van de hoogste geschapene wezens, waarom ook Zijne overwinning zelfs over de vreselijkste en grootste machten der wereld geen ogenblik twijfelachtig is, maar integendeel aanstonds van den beginne af beslist. Deze gedachte ligt ten grondslag aan alle die plaatsen als 1 Samuel 4: 4. 2 Koningen 19: 15. Psalm 18: 11; 80: 2, in den verzoendeksel boven de arke des verbonds (Exodus 25: 17 vv.), waar de Heere zinnebeeldig als boven de Cherubs zittende verscheen, had Israël het onderpand, dat de Heere al Zijne macht en kracht, al Zijn goed en vermogen in hemel en op aarde Zijn volk ten dienste wilde stellen, en de zaak van Zijn rijk zegenrijk zou ten uitvoer brengen tegen alle vijandschap der wereld, ook al streed deze nog zo machtig en schijnbaar onweerstaanbaar daartegen (2 Samuel 6: 2). Nu was wel ten tijde, toen onze Psalm vervaardigd werd, het uitwendig zichtbare teken van Gods genadige tegenwoordigheid bij Zijn volk niet meer aanwezig (zie 2 Koningen 25: 17 en Ezra 6: 15), maar zo ver was men reeds toen in het geloof opgewassen, dat men zich ook zonder dat teken van Gods genadige tegenwoordigheid verzekerd hield (Jer. 3: 16 vv.), en bovendien spreekt onze Psalm van den tijd van den Messias, van wie men alles in werkelijkheid weer verwachtte, wat de vroegere tijd slechts in schaduwen bezeten had; er is dus geen reden aanwezig, om uit de woorden: "Hij zit tussen Cherubs," het besluit te trekken, dat de vervaardiging van onzen Psalm nog in den tijd vóór de verwoesting van Jeruzalem door de Chaldeeën valt. Wat nu het sidderen der volken en de beweging der wereld aangaat bij de verschijning van den Heere, die Zijn rijk aanvaardt, zo heeft Hieronymus treffend opgemerkt: "zo lang de aarde nog ongevoelig en onbewogen blijft, kan zij niet genezen worden, wanneer zij echter in beweging zal geraakt zijn, en begint te sidderen, zal zij genezing verkrijgen."

2. Nu leert men onder alle geslachten der aarde kennen: De HEERE is groot in Zion, in het midden van Zijn uitverkoren volk, en Hij is hoog boven alle volken (Psalm 48: 2);

3. Dat zij nu ook U de ere geven, die U toekomt, Uwen groten en vreeslijken naam (Deuteronomium 10: 17) loven, die heilig is 1).

1. Na de woorden: Uwen groten en vreeslijken naam loven zette men liever een dubbele punt (:) en vertale verder: "Hij is heilig." Dit is dan de inhoud van het loflied, waartoe de volken ter ere van den groten en wonderbaren naam Gods opgewekt worden. Volgens den zin zou er moeten staan: "Gij zijt heilig," maar reeds om de overeenstemming met vs 5 en 9, gaat de

reden uit den tweeden in den derden persoon over, en bovendien drukt dit "Hij" ook beter de diepe vreze en den heiligen eerbied uit, waarmee zelfs de Serafs in Jes 6: 2 vv. hun aangezicht bedekken en hun voeten verbergen, wanneer zij het "driemaal heilig" zingen..

In het Hebr. Kadosch Hoe. In verband met vs. 5 en 9 kan dit niet anders vertaald worden dan door: Heilig is Hij.

Calvijn tekent hierbij aan: "Ofschoon God nu wel belijdenis afdwingt van de overwonnen vijanden, dewijl zij echter niet aflatent Zijnen roem tegen te staan, ja, ook lasteringen tegen Hem uitspuwen, kan op hen niet van toepassing zijn, wat hier gezegd wordt: "Dat zij Uwen Naam loven, die heilig is." De gelovigen dus worden hier in den engeren zin bedoeld, welke Hij opwekt, om den naam Gods vrijwillig te verheerlijken, door de erkenning van Zijne heiligheid."

4.

II. Vs. 4 en 5. Het doel van den heiligen zanger is verder, den Heere voor te stellen als degene, die is; daarom handelt hij nu nader over de gesteldheid van dat rijk, dat Hij Zich in Israël gesticht heeft, hoe alles daarin op recht en gerechtigheid, zowel van de zijde van den Bestuurder als van de zijde der onderdanen gegrond is. Hij richt nu tot de deelgenoten van dit rijk den eis om den Heere, hunnen God, in de diepste aanbidding, te eren als den Heilige.

4. En dat zij loven de sterkte des Konings, die het recht liefheeft. Gij, o Heere! hebt billijkheden, onkreukbaar recht bevestigd 1), Gij hebt recht en gerechtigheid gedaan in Jakob 2. (2 Samuel 8: 15. Jes. 9: 7).

1. Of: En de sterkte des Konings, die het recht liefheeft, hebt Gij in billijkheid bevestigd. De dichter looft hier den Heere, wanneer hij gedenkt aan de rechtvaardige regering Gods over Israël. Het theocratisch koningschap wordt hier bedoeld, maar ook daarmee den lof bezongen van Hem, die in waarheid als Zion's gezalfde Koning in rechtmatige gerechtigheid heerst, en in genade Zijn volk bestuurt.

2. In tegenstelling met de algemene verwoesting en wanorde van den toenmaligen tijd ziet des zangers profetische blik in de toekomst vrede en orde hersteld in de gemeente des Heren..

5. Verheft den HEERE, onzen God, en buigt u neer voor de voetbank 1) Zijner voeten, in de richting van den tempel; Hij is heilig!

1. Dezelfde spreekwijze vinden wij in Psalm 132: 7. Daar is zonder twijfel onder de "voetbank" des Heren de arke des Verbonds bedoeld (1 Kronieken 28: 2. Klaagt. 2: 1); hoewel nu dadelijk in den tempel na de ballingschap de ark ontbrak, zo was het geloof er toch zeker van, dat ook deze tempel met het allerheilige ene plaats van Gods genadige tegenwoordigheid, ene voetbank Zijner voeten was (Jes. 60: 13), waarom op den groten verzoendag het besprenkelen met het bloed van den var des zondoffers niet achter bleef, hoewel zich op de plaats van de arke slechts een grote steen bevond (Leviticus 16: 14)..

6.

III. Vs. 6-9. Ten laatste is ook van den Heere als van degene sprake, die was; de dichter noemt Mozes, Aäron en Samuel als de meest uitstekende groten van den ouden tijd, en wijst in hun voorbeeld aan, dat zij met hun priesterambt en hun aanroeping van God, niet enen doden afgod, maar den levenden God gediend hadden, die Zich ook werkelijk aan Zijn volk openbaarde en Zich aan hen in genade en gerichten betoonde. Dezen God nu, dien Terwijl met trots zijnen God kan noemen, moet het dan ook verheffen en zich aan Zijnen heiligen berg voor Hem neerwerpen met de erkentenis, dat Hij een heilig God is.

6. Mozes en Aäron waren onder Zijne priesters 1), want ook Mozes heeft ter zijner tijd priesterlijke werkzaamheden verricht (Exodus 24: 6, 8; 40: 22 vv. Leviticus 8: 6 vv.), en Samuel onder de aanroepers Zijns naams; zij riepen tot den HEERE (Exodus 17: 11; 32: 30 vv. Numeri 16: 47 vv. 1 Samuel 7: 9), en Hij verhoorde hen.

1. Het derde deel bevat een blik in de geschiedenis voor den tijd der koningen. De dichter beroept zich op drie helden uit den voortijd en hun ervaringen, ten betoge, dat Jehova de levende, Zich in genade en gericht openbarende, God is..

Mozes was wel niet tot Priester gewijd, maar met recht mag hij de Priester worden genoemd, dewijl hij tot tweemaal toe, eerst bij de inwijding van het Verbond aan den voet van den Sinäi (Exodus 24) en daarna bij de priesterwijding (Leviticus 8) priesterlijke handelingen heeft verricht, die voor Israël onder het O.V. van altijd durende kracht zouden zijn.

7. Hij sprak tot hen 1) in ene wolkkolom (Exodus 33: 9. Numeri 12: 5. 1 Samuel 3: 4 vv. Zij hebben Zijne getuigenissen onderhouden en de inzettingen, die Hij hun gegeven had.

1. Onder hen moeten niet alleen de drie genoemde mannen Gods verstaan worden, maar het gehele volk, dewijl God slechts met Mozes feitelijk heeft gesproken. Vandaar ook, dat, wat er verder in dit vers volgt, in verband moet worden gebracht met het volgende. Want de dichter weet ook dat Israël zich dikwijls schuldig maakte aan het verlaten aan des Heren geboden, en dat die God hen dikwijls moest zijn een vergevend God. Hij prijst daarom Zijne stipte rechtvaardigheid en Zijne schuld uitdelgende genade. Calvijn zegt dan ook terecht, dat wat hij te voren van Mozes, Aäron en Samuel heeft gezegd, op het gehele volk betrekking heeft.

8. O HEERE, onze God! Gij hebt hen verhoord; Gij zijt hun geweest een vergevend God, hoewel wraak doende over hun daden; Gij betoonde U zowel een zondenvergevend en genadig, als een zondenwrekend, rechtvaardig God aan hen, wier vertegenwoordigers zij waren. (Deuteronomium 1: 37; 3: 26 vv.; 4: 21 vv. Numeri 20: 24 vv.; 14: 20 vv.

Hier wordt niet van de vergeving en straf aan Mozes en Aäron gesproken, maar door het woord hun, wordt het volk van Israël verstaan, want Mozes en Aäron komen in dezen Psalm (vs. 6) voor als priesters en voorbidders. God geeft hun het getuigenis (vs. 7), dat zij zijne getuigenissen hadden onderhouden. Zij baden niet om vergeving van hun eigene zonden, maar hier wordt getoond de kracht van hun voorbidding voor Israël, 't welk God meermalen

om zijne goddeloosheid dreigde uit te roeien, zie Exodus 33. Verhoring was ene vrucht op hun gebed. Vergeven is Israël niet te verdelgen, gelijk God gedreigd had, maar het tot Zijn volk behouden; "nochtans wrake te doen," is het evenwel met plagen te bezoeken, en hen niet geheel onschuldig te houden, maar Zijne rechtvaardigheid te openbaren, door vele wederwaardigheden toe te zenden aan dat volk, in welks meerder deel God geen behagen had.

9. Verheft den HEERE, onzen God, en buigt u voor den berg Zijner heiligheid, de plaats Zijner keuze, Zijner genadige tegenwoordigheid (Psalm 3: 5); want de HEERE, onze God, is heilig.

Wij hebben liever den Psalm verdeeld volgens Bengel; vele andere uitleggers zien deze verdeling in drie delen niet in. Wij noemen onder die Tholuck, wiens verdeling veel schoons heeft. Deze beschouwt vs. 1-4 gezongen door een eerste koor, evenals vs. 6-8, terwijl vs. 5 en vs. 9 voor de woorden van een tweede koor worden gehouden..

In dezen Psalm wordt nevens de genade des Heren tot driemaal toe Zijne heiligheid verheven. De samenstrengeling dier beide eigenschappen is schoon, gerechtigheid en genade gaan hand in hand in de regering van Israël's groten God en Koning, den Messias..

PSALM 100.

DANKZEGGING VOOR GODS WELDADEN.

1. Een lofpsalm, eveneens in de eerste plaats bestemd voor de viering van het Paasfeest in het jaar 515 vóór Christus (Ezra 6: 19-22).

Bij het profetische gedeelte van den vorigen Psalm (99: 1-3) komt nu hier ene lyrische uitstorting van gevoel door de feestvierende gemeente, evenals de lyrische Psalm 98 al ene aanvulling bij den profetischen Psalm 97 kwam. Met dezen Psalm sluit de rij der 10 liederen, die met Psalm 91 begon, welke wel niet een en dezelfden maken hebben, want zij omvatten ene tijdruimte van ongeveer 200 jaren, 718-515 vóór Christus; zij hebben echter wel die "zachte verhevenheid, verwarmende helderheid, ondubbelzinnige geestelijkheid, Nieuw-Testamentische vrijheid" met elkaar gemeen, welke het 2de deed der profetieën van Jesaja kenmerkt, en dat gedeelte is eveneens uit den tijd na het jaar 718 vóór Christus (2 Koningen .15: 7). Wij zien daar duidelijk wel een groten invloed Jesaja, ook al trok hij zich uit het openbare leven terug, en al leefde hij meer in de toekomst dan in het tegenwoordige, op de harten van de stillen in den lande had, en door zijnen geest den geest der ware kinderen Gods in den tijd, die de ballingschap voorafging, en in de eerste jaren daarna beheerste. Onze Psalm wil de gehele wereld tot den dienst van den waren God opwekken; hij dringt daartoe tweemaal, en wordt alzo in twee delen verdeeld, van welke elk (de eerste regel van het eerste vers bij de twee regels van het tweede vers genomen) uit tweemaal drie delen bestaat en dus een hexasticon (zesregelig gedicht) vormt.

I. Vs. 1-3. De eerste aandrang. Wat Israël ten tijde van geheel het Oude Testament van zich alleen zeggen kon in onderscheiding van de heidenwereld (Psalm 95: 7), dat kan nu, nu zij

erkend heeft, dat de Heere God is, de gehele mensenwereld in gemeenschap met Israël uitspreken: "Wij zijn Zijn volk en de schapen Zijner weide," daarom komt nu de vroeger aan Israël gegevene opwekking (Psalm 95: 1 vv.) thans tot de gehele wereld: "Dient den Heere met blijdschap; komt voor zijn aanschijn met vrolijk gezang."

Gij ganse aarde (Psalm 66: 1; 98: 4) juicht den HEERE, gelijk gij dat aan Hem, uwen Koning, verschuldigd zijt.

Hij beveelt derhalve God met blijdschap te dienen, daarmee aanduidende, dat Hij zo goedertieren is jegens de Zijnen, dat Hij hen grote stof tot vreugde bereidt. Wat hij nog sterker in het derde vers uitdrukt, waar hij den overmoed der mensen kastijdt, die, door voor zich meerdere goden en meerdere erediensten te verzinnen, duidelijk van den waren God zijn afgevallen. Dewijl derhalve de menigte der goden de ware kennis Gods verduistert en begraaft, en Zijn roem verdonkert, vermaant de Profeet te recht alle stervelingen, om tot een gezonde kennis teruggekeerd, af te laten met God van Zijn eer te beroven, en hekelt hun onzinnigheid, omdat zij niet tevreden met één God in hun overleggingen zijn verdwaasd geworden..

Meent dan de Psalmist werkelijk met zijne opwekking de gehele mensheid te kunnen bereiken en op haar te kunnen werken? En toch schrijft Augustinus, heeft de gehele aarde deze stem gehoord; reeds juicht de gehele aarde den Heere, en die tot hiertoe nog niet juicht, die zal toch eens juichen voor Hem.

In het juichen ligt tevens het toejuichen en huldigen, waaruit (vs. 2) het dienen volgt..

2. Eertijds waart gij heidenen, heengetrokken tot de stomme afgoden, vervreemd van het burgerschap Israël's en van de verbonden der beloften maar nu zijt gij bekeerd tot den opziener uwer zielen. Dient dan den HEERE met blijdschap en niet al zuchtende; komt voor Zijn aanschijn met vrolijk gezang, want de Heere heeft een welbehagen in vreugde.

In Psalm 2: 11 staat: "dient den Heere met vrezén," maar vrees en vreugde sluiten elkaar niet uit. De vreeze is voor den verhevenen Heere en den heiligen ernst Zijner eisen, de vreugde voor den genadigen Heere en den gelukkigen dienst Zijner aanbidding..

3. Weet en erkent, nadat zo grote dingen aan u geschied zijn, zowel uitwendig als inwendig, dat de HEERE is God (Psalm 46: 11), de Enige en Waarachtige, en alzo Hem alleen en geheel het hart toebehoort. Hij heeft ons door schepping, door aanneming, door wedergeboorte gemaakt, wat wij nu zijn (1 Samuel 12: 6, 15. Jes. 60: 21), (en niet wij) hebben door onze waardigheid of kracht of keuze onze harten veranderd; wij zijn Zijne gunst onwaardig. Het is Zijne vrije verkiezende genade, dat wij Zijn volk en a) de schapen Zijner weide zijn, geleid door den groten Herder en Heere.

a. Psalm 95: 7. Ezechiël. 34: 30,31

Het: "niet wij" is juist het tegenovergestelde van hetgeen de overmoedige Farao in Ezechiël.

29. 3 zegt. Volgens de kanttekening (Keri) zouden wij moeten lezen wil in plaats van al (vgl. Leviticus 11: 21 Aanm) en dan vertalen: wij zijn de Zijne," dat eveneens een goeden zin geeft-Reeds menige ziel heeft uit deze woorden een balsemenden troost ontvangen bijv. Melanchton, toen hij in het jaar 1559 te Dresden over het lijk van zijnen zoon troosteloos weende, doch bijzonder getroost werd, toen hij bij het opslaan van den Bijbel dit woord las. Er ligt dan ook een bijzondere troost en vermaning in het: "Hij heeft ons gemaakt en wij zijn de Zijne," want de Schepper is ook de eigenaar. Zijn hart hangt aan Zijn schepsel, en dit is alles verschuldigd aan Hem, zonder wie het niet zou zijn en zonder wie het niet zou bestaan..

4.

II. Vs. 4 en 5. De tweede aandrang. Is Israël om den tempel geschaard, en heeft het dezen als plaats der aanbidding des Heren, zo kan de gehele mensenwereld, die opgeroepen is om voor Zijn aangezicht te verschijnen, aan zulk een aandrang slechts voldoening schenken, wanneer zij eveneens tot den heiligen berg opgaat, en zich met de in den tempel aanbeddende gemeente in lofgezangen verenigt. Wat de kern en de inhoud van dien lofzang moet zijn, is door den hoofdinhoud van alle lofzangen van Israël reeds aangewezen.

4. Gaat, Gij mensen van alle volken! in tot Zijne poorten met lof, tot de poorten van Zijn huis op Moria, in Zijne voorhoven, de plaats voor de aanbeddende gemeente (Psalm 84: 1, 11; 96: 8), met lofgezing; looft Hem, prijst Zijnen naam.

De gedachte, dat eens alle volken der aarde aan het rijk Gods zullen deelnemen, verschijnt hier, even als bij de profeten, in den vorm en de omkleeding des Ouden Testaments; de volkeren der aarde eren den Heere met een veelstemmig koor in hetzelfde heiligdom, waarin thans slechts het zwakke lofgezing van een enkel volkje gehoord wordt. Dat echter het bedeksel reeds onder het Oude Testament zelfs als zodanig erkend werd, wijzen plaatsen als Jes. 66: 23 aan..

Dit vers spreekt ondubbelzinnig uit, de éénheid van Joden en Heidenen in een lichaam, waarvan Christus het hoofd is, en die allen te zamen in Zijne zegeningen delen, en Hem dienen in de enigheid des Geestes met blijdschap, lof en dankzeggingen..

5. Want, zo zult gij uit den mond der gemeente vernemen, waarin ook gij nu moogt instemmen (1 Kronieken 16: 34), de HEERE is goed; Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid, en Zijne getrouwheid van geslacht tot geslacht. Nooit zal die keus berouwen, want de zaligheid door God beloofd zal uw deel zijn.

Dit wijst ons naar het hoofdpunt van alle Goddelijke openbaring, naar de verschijning des Heren in den Zoon Zijner liefde, vol vriendelijkheid en vreugde, in wie de genade Gods aan alle mensen is verschenen (Tit. 2: 11; 3: 4). In Hem is ook de eeuwigdurende genade en trouw gewaarborgd en bezegeld; want Zijn raad kan niet veranderd worden. Zijn werk kan niemand verhinderen. Zijn woord kan nooit verbroken worden. Van dit genadewoord en deze beloofde trouw van zijnen God heeft Israël geleefd, het heeft geloofd en in dit geloof met verdienden

blik en eerste en tweede toekomst des Heren zich voor ogen gesteld. Wij kinderen van het Nieuwe Verbond, die de eerste toekomst beleefd hebben, staan echter voor ons hopen en geloven op geen anderen grond, dan op de eeuwigdurende genade en trouw des Heren, in welke wij wachten op de zalige hoop en verschijning der heerlijkheid des groten Gods en van onzen Heiland Jezus Christus (Tit. 2: 13). En voor alles, wat daartussen ligt en ons zal overkomen, voor den loop en het lot der Kerk in het algemeen, voor onzen druppel levenstijd in 't bijzonder blijft het de enige en vaste vertroosting van alle Zijne gelovigen: "De Heere is goed en Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid en Zijne getrouwheid van geslacht tot geslacht."

Het verbond der genade, neergelegd in de Schriften van Oud en Nieuw Testament met de erfmaking van zo vele rijke beloften, dienende om het geloof van elke zwak gelovige te versterken, maakt het onderwerp uit van Gods lof en van de vreugde van Zijn volk, zo zeker, dat hoe zwak ook onze geest moge zijn, wanneer wij op ons zelve zien, wij stof hebben om God te prijzen, te danken en te zegenen, wanneer wij zien op Zijne goedheid en genade, en op hetgeen Hij in het woord van Zijne eeuwig waarheid tot onzen troost gezegd heeft.

PSALM 101.

DAVID'S "VORSTENSPIEGEL."

1. Een Psalm (Psalm 3: 1) van David uit den tijd, toen hij na het ontvangen der belofte in 2 Samuel 7: 12 vv. nog meer bepaald zijne leven- en regerings-grondstellingen daarnaar vormde, om een beeld te worden van den hemelsen Koning, die hem tot een vorst over Zijn volk had gekozen, en ene voorafschaduwing van den groten Zoon, die eens op Zijnen stoel zou zitten, en een voorbeeld voor diegenen, die tot op Hem uit zijn geslacht in Israël zouden regeren

Daar Psalm 100 slechts het lyrische gedeelte uitmaakt tot den profetischen inhoud van Psalm 99. zo mogen we over den eersten heen zien in den laatstgenoemden, om de reden op te merken, waarom deze thans volgt. In Psalm 99: 4 was gesproken van de wijze, waarop de hemelse Koning zou regeren. Wat nu daarvan was gezegd, vindt hier zijn echo in het hart aan dien aardsen koning, die onder allen het eerst en het meest gezocht heeft, het ideaal van enen koning naar Gods hart te verwezenlijken. Deze Psalm was den hertog Ernst, den vrome, van Saksen-Gotha (dezelfde, die aanleiding geweest is tot de vervaardiging van den groten Bijbel van Weimar den zogenaamden keurvorsten-Bijbel; hij regeerde van 1640-1675) zozeer tot een leef- en regeringsregel geworden, dat hij, wanneer hij een dienaar als ontrouw had leren kennen, dezen Psalm aan dezen toezond, en men, wanneer een beambte zich in enig opzicht schuldig maakte, bij wijze van een spreekwoord in het land pleegde te zeggen: "Die zal spoedig den vorsten-Psalm te lezen krijgen."

I. Vs. 1-4. Nadat David voor alles de inwendige grondstellingen had aangewezen, die zijne regering volgens Gods Woord moest hebben, volgt in het eerste zevental van vers-leden de belofte, hoe had als koning van Israël zich in Zijnen wandel onberispelijk zal gedragen (Vs. 2-4).

Ik zal van goedertierenheid en recht zingen, hoe deze beide in Gods regering het voorbeeld voor alle menselijk regeren verenigd zijn; U zal ik psalmzingen, o HEERE!

Elke regering, hetzij van den koning op zijnen troon, of van den huisvader in zijn huis, moet, wanneer niet alles in de lucht zal zweven en aan willekeur zal overgegeven zijn, op vaste fondamenten in het hart van den bestuurder rusten, namelijk op de overtuiging, dat hij het ambt van God als Zijn plaatsvervanger bekleedt en op de daaruit voortspuitende gezindheid. Gelijk de Heere aller Heren Zijne regering uitoefent, zo is dit een maatstaf voor degenen, die in Zijne gunst staat. In God, den Heere, zijn de hoofdeigenschappen Zijner regering genade en recht, en deze niet van elkaar gescheiden, maar in wederkerige vereniging. Hij is in de betoningen Zijner genade rechtvaardig; Hij oefent ook niet het scherpe, naakte recht uit, zonder het wijselijk door genade te matigen, gelijk ook ten getuige daarvan de arke des verbonds de tafelen der wet in zich, en den verzoendeksel over zich had. Zo had een David zijnen God leren kennen, en daarom roemt hij Hem. Voor dezen knecht Gods kwam er nog het hoogst gewichtige bij, dat volgens 's Heren bijzondere belofte aan zijnen stoel en zijnen troon, aan zijn huis en zijnen zoon, de veelbetekenende, genadige voornemens van het Messiaanse koningschap verbonden waren. Dubbel ernstig komt daarom hem, die een koning over Gods volk en een voorbeeld van Christus moest zijn, de opdracht om te regeren voor, en wij behoeven er ons niet over te verwonderen, wanneer hij met dit inleidende vers evenzeer den naam des Heren prijst, die zich in genade en recht rijkelijk openbaart, als gelijktijdig de belofte van het volgen van eigen mening in zijne regering aflegt. Het is ene bron en beek te gelijk..

2. Ik zal verstandelijk handelen in den oprechten weg 1); het is mijn oprecht voornemen om wijs te zijn en den weg der godzaligen te bewandelen, wanneer zult Gij, o God des verbonds, tot mij komen²⁾ en mij het rijk geven, dat Gij mij beloofd hebt? Ik zal in het midden mijns huizes wandelen, in oprechtheid mijns harten; ik wil niet slechts godzilig leven, waar vreemden mij zien, niet slechts nu en dan, maar ook in 't verborgen, in 't midden van mijn gezin.

1. Wel is op te merken, dat hij spreekt van verstandig handelen in den rechten weg, d.i. in billijkheid. Waaruit wij opmaken, dat volgens God, de tirannen volstrekt niet wijs zijn, die zich spitsen op boze listen, dagelijks nieuwe middelen uitdenken, om hun onderdanen met lasten te bezwaren, kortom op niets anders bedacht zijn, dan om schade aan te brengen. Maar David neemt geen ander voorschrift voor zich, dan die, welke de leidsvrouw is der billijkheid..

Ontegenzeggelijk wil David hiermede zeggen, dat hij een rechtvaardig regent zal zijn, die het aangezicht niet opneemt, in het gericht rechtvaardig zal handelen, zonder onderscheid des persoons. Hij zal recht doen in rechtmatige gerechtigheid en tevens in goedertierenheid en genade.

2. Of: "Gij zult tot mij komen," waardoor David zijn vertrouwen uitdrukt, dat de Heere Zijne geloften zal volbrengen. Ook zou de vraag kunnen verklaard worden van David's verlangen naar Gods hulp, opdat hij dat voornemen door Zijne genade mocht volvoeren.

Die God in waarheid dient, betoont dit ook in 't verborgen, ook bij degenen, die hem altijd omringen. Gelukkig is de man, die in zijn huis met woord en daad een priester is..

In den persoon van David, die geroepen is tot den troon van Israël, horen wij den Messias verklaren, hoe Hij voornemens is te wandelen en Zijne huishouding, de kerk te besturen; also wordt hier beschreven, wat vereist wordt in Zijne predikers en dienaars..

3. Ik zal geen Belialsstuk, gene goddeloosheid, voor mijne ogen stellen 1), mij enigszins daarmee inlaten; ik haat het doen der afvalligen, den wandel dergenen, die God en godsdienst verlaten hebben; het zal mij niet aankleven, elke gemeenschap daarmee zal ik vrezen als de pest.

1. In geen boos stak zal ik lust vinden, om dat uit te voeren, of, ik zal mij niets wat goddeloos is voorstellen, om dat te doen. De laatste opvatting is waarschijnlijker, omdat, waar David getuigd heeft, dat hij niets onbillijks voor ogen zal dulden, hij daarop tot de verzekering komt dat hij en vijand zal zijn van alle boosdoeners..

4. Het verkeerde hart 1) zal van mij wijken, (Spreuken 11: 20); den boze zal ik niet kennen.

1. Zijn sommigen van gevoelen, dat David hier spreekt van anderen, dat is niet zo. Calvijn tekent hierbij terecht aan: "David zou zich moeite geven om zich te wachten van alle wandaad, en hij zou er niet van willen weten, wat het betekent, den naaste beledigingen aan te doen," dat zou hij niet willen kennen. Wij hebben hier dus een belijdenis, die betrekking heeft op zijn eigen binnenste.

5.

II. Vs. 5-8. Was David reeds in het vorige gedeelte van zijnen persoonlijken wandel overgegaan tot zijne wijze van regering, gelijk deze beide bij enen vorst nauwkeurig samenhangen, in het nu volgende zevental van versleden zegt hij nader, hoe hij zich heeft voorgenomen te regeren. Hij wil zorgvuldig en nauwlettend zijn in de keuze zijner dienaren en door gestrenge handhaving van het recht, de bozen uit de stad Gods zoeken uit te roeien.

5. Die zijnen naaste in het heimelijke achterklapt, dien zal ik verdelgen (vgl. Psalm 15: 3 15.3); die hoog van ogen is, den opgeblazene, en die trots van hart is, dien zal ik niet vermogen, niet in mijne nabijheid dulden.

Dat gaat niet alleen de bestuurders, maar ook gewone burgers aan, en ieder, die aan Christus deel wil hebben; hij moet zo gezind zijn en spreken als David: wanneer er enige boosheid tegen mijnen naaste in mij opwelt, dat wil ik uitdelgen, en niets trots of hoogmoedigs zal ik in mij dulden.

6. Mijne ogen zullen zijn op de getrouwen in het land, naar dezulken zal ik omzien, en ik zal hen verkiezen, dat zij bij mij zitten als mijne raadsheren; die in den oprechten weg wandelt, die zal mij dienen.

Het huis eens konings is dan alleen goed ingericht, wanneer hij niet alleen zelf onberispelijk wandelt, maar ook dienaars heeft, die zich op zulk enen wandel toeleggen..

7. Wie bedrog pleegt, wie met huichelarij omgaat, zal, zo het hem al gelukken mocht binnen mijn huis te sluipen, daarin niet blijven; die leugens spreekt, zal voor mijne ogen niet bevestigd worden (2 Samuel 3: 29).

8. Allen morgen zal ik alle goddelozen, alle onverbeterlijke goddelozen des lands verdelgen. Het zal dagelijks mijn eerste werk zijn mijne huisgenoten na te gaan, en te verwijderen, die den weg der boosheid opgaan. Het zal mijn zoeken zijn, om uit de stad des HEREN alle werkers der ongerechtigheid uit te roeien, want daar waar de Heere woont, kan geen goddeloze blijven.

Door dit lied schittert een heldere straal van de heerlijkheid van Hem, die in volle waarheid kon zeggen (Joh. 2: 17): "De ijver voor Uw huis heeft mij verslonden."

Doe nu ook gij dat, dat gij Gode belooft: al het goddeloze wil ik uit mijn hart uitroeien, als uit Uwe heilige stad, daar ik U alleen wil aanbidden.

Dat ieder ijverig en naarstig zij, om zijn eigen hart en zijne wegen te hervormen en dit spoedig te doen, altijd uitziende naar dien ontzaglijken morgen, wanneer de koning der gerechtigheid met het zwaard des oordeels allen, die goddeloosheid doen, van de stad van Jehova, het nieuwe hemelse Jeruzalem, zal afsnijden..

Deze verzekering staat in verband met zijn theocratisch koningschap. Als theocratisch koning zal hij zich geroepen gevoelen, om alle degenen, die van Jehova niet willen weten, Zijn directe tegenstanders, te verdelgen. Niet dus uit willekeur, maar uit kracht van zijn heilige roeping.

PSALM 102.

KLAAGZANG VOOR ZIELEN, DIE BESTREDEN WORDEN EN NAAR GENADE HONGEREN.

1. Een gebed (Psalm 17: 1) des verdrukten, als hij overstelpt is, als hij in de diepste smart is, en zijne klacht uitstort voor het aangezicht des HEREN, om van Hem troost en hulp te verkrijgen.

2.

Menen sommigen, dat ook David van dezen Psalm de auteur is, dewijl hij geplaatst is tussen twee andere Psalmen van den koning van Israël, dit gevoelen is niet te verdedigen, vooral niet met het oog op vs. 14-18. Wij denken liever aan een godvruchtig Israëliet, die leefde aan het einde der ballingschap en nu in verband en op grond van de beloften het oude Bondsvolk gegeven, niet alleen zijne klachten uitstort voor het aangezicht des Heren, maar ook zijne

gebeden tot den Heere opzendt, om herstelling van Jeruzalems muren en van Jeruzalems tempel.

I. Vs. 2-12. De ellendige klaagt over zijn tegenwoordigen toestand, daar hij in den diepsten nood is, en het met hem bijna tot volkomen ondergang is gekomen naar lichaam en ziel; zijne vijanden honen hem en zijn leven heeft nu spoedig een einde; het verdort als gras.

Wie ook van de Profeten de auteur van dezen Psalm is geweest, zeker is, dat hij een vorm heeft aangegeven om te bidden voor de herstelling van tempel en stad. Dat sommigen hem terugbrengen tot den tijd, toen de bouw van den tempel door de naburige volken verhinderd werd, behaagt mij niet, eerder ben ik van mening, dat de Psalm is gedicht voor de terugkeer van het volk, toen de tijd der beloften, de verlossing reeds op handen was. Toen toch begonnen de Profeten de vrome gemoederen weer op te wekken, in verband met de Godsspraak van Jeremia (40: 1). Doch het plan van den Profeet was niet alleen om het volk tot vertrouwen op te wekken, maar eveneens het zorg en behoefte in te boezemen voor het heil der kerk..

2. O HEERE! hoor mijn gebed, en laat mijn geroep tot U komen (Psalm 5: 2; 17: 1)

3. Verberg Uw aangezicht niet voor mij, neig Uw oor tot mij (Psalm 17: 6; 31: 3) ten dage mijner benauwdheid (Psalm 27: 9; 59: 17); ten dage als ik roep, verhoor mij haastelijk 1) (Psalm 69: 18; 143: 8).

1. Dit is een bidder, die in zijne verdrukking vertrouwd is geworden met David's Psalmen, ten dage van diens benauwdheid. Het is dezelfde Geest des geloofs en der gebeden, door wie David bad, die dezen verdrukten Zioniet met diens woorden zo vrijmoedig en met zulk een ernstigen aandrang tot zijn God doet roepen.

Het is met hem en zijn volk tot het uiterste gekomen; hij is van ellende en nood overstelpt, de Heere heeft Zijn ontfermend aangezicht voor hem verborgen, tenzij de Heere hem haastelijk verhoort, zal hij vergaan..

4. Want mijne dagen zijn vergaan a) als rook (Psalm 68: 3); en mijne gebeenten zijn uitgebrand als een haard 1), gloeien van hitte, die ze verteert als een brandend hout.

a. Psalm 37: 20.

1. Mijne smart is zo brandend, dat zelfs mijn gebeente is ontgloeid..

Men moet niet voorbijzien, dat de dichter hier dit niet alleen voor zich zelve, maar voor geheel zijn volk spreekt. Hij legt deze klacht zijn volk in den mond. Israël, het bedrukte Israël uit de dagen der Ballingschap, spreekt hier.

5. Mijn hart, mijn innerlijke levenskrachten moed is geslagen, getroffen door de hitte der aanvechting, en verdort als gras, dat afgemaaid, geheel verwelkt en verdroogd is, zodat ik

van grote droefheid mijner ziel vergeten heb mijn brood te eten (1 Samuel 1: 7; 20: 34. 1 Koningen 21: 4

6. Mijn gebeente kleeft aan mijn vlees, aan mijne huid; van wege mijne grote droefheid, van wege de stem mijns zuchtens ben ik geheel en al uitgeteerd, zodat ik slechts uit vel en been besta (Job 19: 20. Klaagt. 4: 8).

7. Ik ben enen roerdomp (liever: pelikaan) der woestijn gelijk geworden, ik ben geworden als een steenuil der wildernissen; in mijne treurigheid zoek ik de eenzaamheid en schuw ik als die vogelen elk mens.

De pelikaan is een vrij plumpe watervogel, die in de warmere landstreken van alle delen der aarde woont. Hij onderscheidt zich door zijn krop, die bundelvormig aan zijn ondersnavel hangt, in welke hij ongeveer 30 pond water kan opnemen en door zijn geschreeuw, dat met de stem van den ezel overeenkomt. In grootte overtreft hij den zwaan en weegt tot 25 pond; zijne vederen zijn wit met een rozenkleurigen schijn, de voorste slagveren en de achtervleugels zijn zwart. Wat hij in zijn krop opneemt, werpt hij gewoonlijk zijnen jongen voor. Zijn nest legt hij gaarne op woeste plaatsen en op onbewoonde eilanden. Onder de velerlei verhalen, die van den pelikaan in omloop zijn, is er zeker geen zinrijker dan dat, hetwelk Eusebius bij onze plaats mededeelt, dat hij, wanneer de slang zijne jongen gedood heeft, in de hoogte opstijgt en zolang met de vleugels zijne zijden slaat, totdat er bloed uit voortkomt en dit op de gedode neerdruipt, waardoor deze dan weer levend worden. Hij wordt daarom van geestelijke dichters meermalen als ene gelijkenis van Christus gebruikt..

Gelijk de roerdomp, de pelikaan en de steenuil zich in woestijnen en wildernissen ophouden, en door hun gehuil en gekras gehoord wordt, zo eenzaam en verlaten is het verdreven Israël in Babel, en doet daar, in stede van de lieflijke liederen Zions van weleer, de droeve en schreiende tonen van hun geklag horen..

8. Ik waak, daar droefheid mij het slapen onmogelijk maakt, en ben geworden als ene eenzame mus op het dak, die daar afgezonderd zit te treuren.

9. Mijne vijanden smaden mij al den dag als enen, die van God verlaten ben (Psalm 42: 11 42.10), die tegen mij razen, zweren bij mij, wanneer zij vloeken willen zeggen zij: God late het u gaan als hem (Jes. 65: 15. Jer. 29: 22).

Daar een zo hoogst treurige toestand schijnt te strijden met de voorrechten van hen, dien God gunstig is, geeft dit aanleiding tot bespotting der vromen..

10. Want ik eet as als brood 1), daar ik diep ter nedergeslagen op den grond lig en daar stof en as inslik (Jes. 3: 26, 47: 1 vv.), en de as, waarmee ik mij bedekt heb, op mijn brood nedervalt, en ik vermeng mijnen drank met tranen, die in mijnen beker vallen (Psalm 42: 4; 80: 6).

1. Dit wil de Profeet zeggen, dat, wanneer hij spijs nam, er niet een aangerichte tafel was, maar het brood was vuil, dewijl het hem voorgeworpen werd op de aarde. Derhalve in naam

der gelovigen zegt hij, dat hij zo aan de aarde was vastgehecht, dat hij zelfs niet om spijze te nemen van haar opstond..

11. Van wege Uwe verstoordheid en Uwen groten toorn; Want Gij hebt mij, even als een hevig bruisende stormwind doet, verheven, mij uit den vasten grond, waarin ik wortelde, losgescheurd, en mij vervolgens in de diepte nederslingerende, weer neergeworpen (Job 23: 12).

12. Mijne dagen Zijn als ene afgaande schaduw, ene avondschaaduw, die straks zal ophouden (Psalm 109: 23; 144: 4); en ik verdor als gras, dat afgemaaid is.

Welk een nacht van ellende! Welk ene verterende macht van smarten! Wat hier gezegd wordt komt zeer nabij aan hetgeen in Psalm 22 van den groten Man van smarte betuigd wordt, en men kan begrijpen, waarom hij aan de voorgaande zuchten heeft laten voorafgaan: "O Heere! hoor mijn gebed," want hij bevindt zich in een toestand van geheel bezwijken ten gevolge van het lijden, dat zijne ziel getroffen heeft..

Hier wijst hij aan, hoe diep ellendig voor den waarlijk vromen Israëliet de dagen der ballingschap zijn geweest en zijn, zodat het levenssap uitdroogt, hij verdort als gras. Hoe kan ook dit anders? Israël verkeerde daar zonder altaar, zonder tempel. De harpen waren aan de wilgen gehangen, geen lied der vreugde weerklonk. Er zou dan ook geen ellendiger toestand zijn geweest, indien de hoop op verlossing niet was bijgebleven, had blijven leven in het godvruchtig harte. Maar ziet, waar hij in het eerste gedeelte heeft gewezen op de donkere zijde, daar laat hij nu de keerzijde zien, en daarom hoe bij al de ellenden het geloofslicht niet is uitgeblust en het vertrouwen op zijn God niet geheel is weggezonden.

13.

II. Vs. 13-23. In dadelijke tegenstelling tegenover hem, den ellendige, die als gras verdort, staat de Heere, die eeuwig blijft. Tot Hem wendt de Psalmist zich nu met de bede, dat hij Zich over Zion ontferme en het uit zijnen ellendigen weer opheffe, waarvan een groot loven van des Heren naam en ene zich ver uitstreckende bekering van de volken der wereld het gevolg zal zijn.

13. Maar Gij, HEERE! blijft (of heerst) (Psalm 9: 8; 29: 10) in eeuwigheid 1), en Uwe gedachtenis duurt van geslacht tot geslacht, Uw denken aan de ons gegevene beloften zal nooit te niet gedaan worden (Klaagt. 5: 19 vv.).

1. Terwijl de gemeente wegsterft op vreemden bodem, blijft nochtans God de onveranderlijke en dit is de waarborg, dat de belofte zal vervuld worden..

Al zijn de tekenen van ondergang in David's stam (die in Christus zijn toppunt heeft) en in de gemeente nog zo dreigend, de eeuwige heerschappij des Heren vormt den zekeren borgtocht voor de bewaring. Wie ze zou willen doen vallen, zou eerst God van Zijnen troon moeten stoten, wat in eeuwigheid niet zal gelukken. De troost berust echter niet in de eeuwige

heerschappij van God als zodanig-deze kan onder bijzondere omstandigheden even zo goed de zekerheid van den ondergang van den lijder noodzakelijk maken, maar daarin, dat deze eeuwig heersende God, de God der ellendigen is en Zich door woord en daad ontwijfelbaar diegene betoond heeft te zijn, die Hij hier voorondersteld wordt..

14. Gij zult opstaan van Uwen troon (Psalm 12: 6; 68: 2); Gij zult U ontfermen over Zion, over Uwe uitverkorenen, want de tijd om haar genadig te zijn, want de bestemde tijdvoor de openbaring van nieuwe genade aan haar is gekomen 1).

1. Het is het plan van den Profeet geweest, om het medelijden Gods voor den dag te brengen, opdat de gelovigen zouden weten, dat daarin alleen hun heil was besloten. Maar nu moet men er wel opletten wat toch onder den bestemden tijd is te verstaan. Het is toch niet twijfelachtig, of het heeft betrekking op de Godsspraak van Jeremia, te vinden Jer. 29: 12 en herhaald in het laatste hoofdstuk van de Kronieken (vs. 10). De gelovigen nu, om niet van verdriet te vergaan bij de langdurigheid der rampen, behoren daarop hun hoop te stellen, dat aan de ballingschap van de zijde Gods een einde was gesteld, dat zij niet boven de zeventig jaren zou duren. En wij zien, dat Daniël bij dit besluit bepaald is geweest, toen hij wilde, dat voor de herstelling der Kerk gebed en werd (Dan. 9: 2). Ook dit nu was nu het plan van den Profeet, om zich en anderen op te wekken, om vrijmoedig te bidden, om die beroemde Godsspraak aan God voor te houden, opdat aan de treurige ballingschap een einde zou komen. En gewis, indien de beloften Gods ons niet altijd in de gebeden ontmoeten, werpen we onze wensen als rook in de lucht. Tegelijk is op te merken, dat, ofschoon de tijd der beloofde verlossing naderde of reeds vervuld was, de Profeet echter niet ophoudt met smeken, daartoe God bij Zijn woord houdt, dat, ja, ofschoon zelfs de tijd was vastgesteld, de Profeet bij God pleit op Zijn verbond, en niet aflat tot Zijne lieflijke goedertierenheid de toevlucht te nemen, dewijl de beloften, waarmee hij zijn geloof ondersteunt, Zijne genade volstrekt niet verdonkeren..

15. Want Uwe knechten hebben een welgevallen aan hare, aan Zions stenen (Psalm 51: 20), en hebben medelijden met haar gruis 1), of buigen zich met liefde naar haar stof.

Het is de vraag, of bij de stenen en het stof aan den tegenwoordigen toestand van Zion of aan de toekomst der heilige stad moet geducht worden; in het eerste geval zouden daarmee de puinhopen bedoeld zijn, in het tweede de materialen tot den nieuwen bouw; dien overeenkomstig nemen dan ook de woorden "een welgevallen hebben" en het andere, dat "medelijden hebben" en ook "zich in liefde tot iets wenden" kan vertaald worden, ene andere betekenis aan. Luther vertaalt naar de laatste betekenis, zeer vrij: "want Uwe knechten wilden gaarne, dat zij gebouwd werd, en zagen gaarne, dat hare stenen en kalk toebereid werden." De andere mening geeft niet minder ene samenhangende en juiste gedachte, "het welgevallen van Uwe knechten is niet in Babylon, maar in Jeruzalems stenen, en met diepgevoeld medelijden vertoeft hun geest bij dat gruis." Wij behoeven dan ook slechts aan Nehemia, den schenken van Koning Artaxerxes Longimanus, een spruit van David's koningshuis (Nehemia 6: 7) te denken, hoe treurig hij er uitzag voor den koning en gene rust had, totdat hij de muren van Jeruzalem weer mocht gaan bouwen (Nehemia 2: 1 vv. 4: 23), om een beeld voor ons te hebben van de knechten des Heren, op welke de dichter hier in profetischen geest ziet. Voor ons zelve nemen wij de opmerking van Calvijn bij deze plaats ter harte: "hoe treuriger de

verwoesting der kerk is, des te minder mogen wij ons hart van haar aftrekken; integendeel moet het medelijden met haar ons klachten en zuchten afpersen."

Het vorige dringt de dichter nu aan met wat in dit vers wordt uitgesproken. De tijd, door God bepaald, was gekomen. Zion verkeerde in den uitersten nood. Maar nu had God ook bij Zijn volk, die het wèl meenden met Jeruzalem en den tempel een bidden verwekt, en een hartelijk verlangen, om stad en tempel weer op te bouwen.

Langen tijd had men het in Babel kunnen uithouden, gelijk het volk weleer in Egypte, maar nu begon de nood te dringen, nu perste de nood de klachten uit tot den Heere God, nu ontstond er door de machtige werking Gods een ware behoefte, om weer in Jeruzalem het lied der verlossing te zingen en op het altaar in Jeruzalem's tempel den Heere God de offeranden te ontsteken.

16. Dan, als het verlangen Uwer knechten zal vervuld zijn, zullen de Heidenen zeker den naam des HEREN vrezten; en alle koningen der aarde Uwe heerlijkheid 1) erkennen.

1. Dit is een volle drangrede: de verheerlijking van 's Heren naam door de Heidenen en hun koningen, Jehova tot eer en hen tot behoudenis. Wat de bidder hier uitspreekt is de grondgedachte van Jes. 40-60. Bijna letterlijk vinden wij zijne woorden terug in Jes. 59: 19 en 60. 2,3.

17. Dit zal zeker zijn, als de HEERE Zion zal opgebouwd hebben en door die wederopbouw in Zijne heerlijkheid zal verschenen zijn 1).

1. Met de herstelling van Zion begint de bekering der Heidenen, ene hoofdgedachte van Jesaja Hoofdstuk 40-66, (vgl. Jes. 59: 19; 60: 2). -"Dit is ook werkelijk geschied, toen de muur van Jeruzalem, in weerwil van den tegenstand der vijanden voltooid was; want toen de vijanden dit hoorden, zo vreesden alle Heidenen, die rondom waren, en zij wensten, dat dit werk van onzen God gedaan was (Nehemia 6: 16), toen de Heidenen bij den opbouw van het geestelijk Zion door Vorst Messias verzameld werden en de koningen der aarde Hem hulde deden..

18. Zich gewend zal hebben tot het gebed desgenen, die gans ontbloot is 1), tot de bede van Zijn uitverkoren volk, dat geheel machteloos en ellendig is, en niet versmaad zal hebben hunlieder gebed 2).

1. Ontbloot, d.i. zonder vaderland, zonder macht en zonder ere, ja, op menselijke wijze gesproken, zonder verwachting. De gewijde dichter spreekt het hier dan ook helder uit, dat voor hem en zijn volk alleen de ontferming Gods, vanwege het Verbond, overblijft, als grond der hope

2. Het is der opmerking waard, dat de verlossing der vromen wordt toegeschreven aan de gebeden der gelovigen. Want ofschoon God niet anders dan door Zijn eigen mededogen bewogen is geworden, om de Kerk te redden, zoals Hij om niet beloofd had, dit te zullen

doen, om echter de gelovigen tot ijver te prikkelen, verzekert Hij hier, wat Hij uit eigen beweging doet, Hij dit had gedaan op hun gebeden. Dit strijdt niet elkaar, dat God door onverdiend mededogen de Kerk bewaart en dat Hij in het bewaren van haar de gebeden der Zijnen genegen is, dewijl, wanneer de gebeden Zijn vastgehecht aan zijne onverdiende beloften, de uitkomst daaruit voortvloeit..

19. Dat zal, wanneer het zal geschied zijn, dat de Heere Zion weer zal hersteld hebben, beschreven worden voor het navolgende geslacht; en dit zal het gevolg daarvan zijn, het volk, dat geschapen zal worden door de herscheppende genade Gods, zal den HEERE loven (Psalm 20: 31 vv.):

20. Omdat Hij uit de hoogte zijns heiligdoms zal hebben nederwaarts gezien op Zijne ellendigen, om hun verlossing te geven; dat de HEERE uit den hemel op de aarde geschouwd zal hebben (Deuteronomium 26: 15) met een oog vol ontferming;

21. Om het zuchten der gevangenen te horen, om uit de gevangenis los te maken de kinderen des doods (Psalm 79: 11. Jes. 42: 7);

23. Wanneer de volken zamen zullen vergaderd worden; ook de koninkrijken, om den HEERE te dienen, want met Israël's verlossing en herstelling zal gelijktijdig ene bekering van de volkeren plaats hebben (Psalm 22: 28; 68: 33 vv. Jes. 45: 14).

Welk ene onbeschrijfelijke genade van God, dat wij van het Stift van den goeden Schrijver, den Heiligen Geest, de grote boodschap van verlossing uit genade in het Boek der Boeken hebben! Want het zuchten der gevangenen gaat voort, zo zeker als wij gevangen zijn in de wet der zonde, en er zo vele kinderen des doods zijn als er van vrouwen geboren zijn. Maar nu kunnen wij door de vertroosting der Schrift hoop hebben, en de lof des Heren te Jeruzalem wordt met ieder verlost kind van God tot een duizendstemmig lofgezag. Wat zal het zijn, wanneer eens, na Israël's bekering de volheid der Heidenen ingaat. Ja, wanneer alle rijken der wereld van onzen God en van Zijnen Christus worden!.

Verlossing is het onderwerp van dankzegging in de Christelijke Kerk; de voortgang van dat grote werk is hier beschreven, door beelden, ontleend aan de tijdelijke bevrijding en herstelling van Israël. Zie op ons neer, Heere Jezus! ontvang ons in de heerlijke vrijheid van Uwe kinderen, opdat wij met de gehele menigte der verlost en Uwen naam mogen zegenen en prijzen..

Duidelijk ziet deze profetie veeleer dan op den tijd van Israël's wederbrenging, en ziet zij door alle tijden tot op de eindelijke en laatste wederbrenging van Israël en de toebrenging van de volheid der Heidenen, wanneer de Verlosser tot Zion komen zal en de heerlijke staat der Kerk van God zal aanbreken..

24.

III. Vs. 24-29. Nadat de dichter de heerlijkheid van den tijd der verlossing heeft beschreven, komt hij nog eens op zich zelve terug en spreekt nu uit, wat hij van den Heere God voor zijn persoon afsmeekt. Hij klaagt, maar ook stemt hij zich met het oog op Gods eigen, eeuwig en onveranderlijk Wezen zich en zijne nakomelingen in het vrolijk vertrouwen, dat de tegenwoordige vernedering en verzwakking ten laatste zal worden tot een onvergankelijk voortbestaan.

24. Hij heeft mijne kracht 1) op den weg ter neer gedrukt; mijne dagen heeft Hij verkort (vs. 4 en 12).

1. Luther (en eveneens onze Staten-Overzetters, G.) heeft hier vertaald naar de lezing op den rand "mijne kracht." Deze lezing past zeer goed bij de opvatting, dat onze Psalm een lied is uit den laatsten tijd der ballingschap. Dienvolgens zou de samenhang en inhoud onzer afdeling de volgende zijn: Nadat de dichter zich verlustigd heeft in de heerlijkheid van den tijd der verlossing, komt hij op zich zelve terug; en gevoelt hij, dat zijn levenskracht reeds verdwenen is, en er dus voor hem geen uitzicht bestaat die verlossing nog te beleven. Hij bidt daarom Hem, die van eeuwigheid tot eeuwigheid leeft en het leven Zijner schepselen kan laten voortduren, zo lang Hij wil, hem zijne dagen liever te verlengen dan te verkorten (vs. 25). Hij troost zich intussen voor het geval dat hem het zien van dien heerlijken toestand niet mocht toegelegd zijn, daarmee, dat de Heere toch Zijnen knechten zeker de daden Zijner goedheid zal laten aanschouwen (vs. 29).

Wij willen thans ook letten op de lezing in den tekst zelve: "Hij heeft Zijne kracht op den weg neergedrukt." Dan ligt hierin ene aanwijzing, dat de dichter zich zelve van den ellendige, van wie hij in den gehelen Psalm spreekt, bepaald onderscheidt. Dit past alleen bij de opvatting, volgens welke David de dichter is, maar de ellendige zijn geslacht tot op den tijd, dat het diep weggezonden is en ene vernietiging zeer nabij. "Op den weg" is David met zijn geslacht zo lang, totdat het bepaalde doel bereikt en het rijk der heerlijkheid in Christus begonnen is. Op dezen weg, midden in de loopbaan, schijnt bij David's geslacht de kracht vernietigd te worden; het zinkt in volslagen onmacht neer en in zulk een verminderen ziet David voor zich zelve, als die in en met zijn geslacht voortleeft, ene verkorting zijner dagen." Zijn geloof bestaat echter wel, dat deze verkorting slechts ene schijnbare is, ene dreigende, maar in werkelijkheid is hij met zijn geslacht en Zion, welks koning hij is, evenzo eeuwig en onveranderlijk als God, de Heere zelf, en wel van wege de betrekking in welke God hem geplaatst heeft, en de belofte in 2 Samuel 7: 12 vv., en zo kan het niet missen of de spruiten van het uitverkoren geslacht zullen ondanks het voor 't oogenblik hen dreigend doodsgevaar toch blijven en een onverwoestbaar aanzijn in ene op de eeuwigheid ziende verjonging beleven..

25. Ik zei, mij in 't midden mijner ellende tot den Heere wendende: Mijn God neem mij niet weg in het midden mijner dagen; Uwe jaren zijn van geslacht tot geslacht, en alzo zijt Gij in staat om over de navolgende geslachten te waken (Psalm 61: 7).

26. Gij hebt voormaals de aarde gegrond en de hemelen zijn het werk Uwer handen (Psalm 81: 12; 8: 4);

27. Die, aarde en hemel, zullen vergaan, maar Gij zult staande blijven (MATTHEUS. 24: 35), en zij allen, zij met alles wat zij bevatten, zullen als een kleed verouderen; a) Gij zult ze veranderen als een gewaad, en zij zullen veranderd zijn (Jes. 51: 6. 2 Petrus 3: 7 51.6 2Pe 3.7).

a. Hebr. 1: 12.

28. Maar Gij zijt dezelfde (woordelijk: Gij zijt Hij), de Zich zelve altijd gelijke, onveranderlijke God (Jes. 41: 4; 43: 10), en Uwe jaren zullen niet geëindigd worden.

In Hebr. 1: 10 vv. zijn deze woorden als ene uitspraak aan God, den Zoon, behandeld en wel met volle recht, want niet alleen heeft God hemel en aarde door den Zoon geschapen (Joh. 1: 3), maar Hij zal ze ook door Hem laten vergaan en veranderen. Gelijk het eerste een gevolg is van Zijn eeuwig Zoonschap, zo dit een vervolg van Zijn zitten ter rechterhand der Majesteit. Maar omdat de Zoon met den Heere op gelijke lijn van eeuwigheid en onveranderlijkheid staat, en dat Hij aan David tegelijk als zijn zoon beloofd is, kan de laatste zich en zijn geslacht in Psalm 61: 7 vv. hetzelfde onvergankelijk bestaan en onophoudelijk regeren toekennen, dat hij hier van God zegt. Wanneer overigens onze Psalm in inhoud van gedachten en uitdrukking overeenkomst heeft met het tweede deel van het Boek van Jesaja, zo is de opmerking bij Jes.

51. 21 te vergelijken, volgens welke niet Jesaja de bron en de Psalm de daaruit voortkomende beek is, maar omgekeerd..

29. De kinderen Uwer knechten, al schijnen zij soms kinderen des doods te zijn (vs. 21 102.20) zullen in het land (Psalm 37: 29) wonen, en hun zaad zal voor Uw aangezicht bevestigd worden (Psalm 69: 36. Jes. 65: 9).

Van het ene tot het andere geslacht zal de Kerk voortbestaan. Zij, die de heiligen des Allerhoogsten hopen uit te roeien zullen zich vergissen, want als het ene geslacht van gelovigen verdwijnt, zal een ander komen, zo zal de troon van Christus blijven bestaan..

Ziet de verzekeringen niet voorbij, welke deze Psalm bevat van een gelukkig gevolg, bij alle rampen der gelovigen. Hoewel alle dingen hier beneden veranderlijk zijn, sterven en te niet gaan, hoewel in ons zelve, in onze vrienden, in onze huizen, in de kerk, in de wereld, alles gelijk een kleed wordt ineen gerold, en naar den ondergang zich haast, toch leeft de Heere Jezus, en alzo zijn wij veilig, want Hij heeft gezegd: "Ik leef en gij zult leven."

Ook in vs. 29, waarop de bede, om verlenging des levens uitloopt, hoort men een weerklank van Jes. 65: 9. 66: 22. Bij den dichter zowel als bij den Profeet zijn het herbouwde Jeruzalem na de ballingschap en het nieuwe Jeruzalem op de nieuwe aarde en onder den nieuwen hemel verenigd..

Hiermede wordt zo duidelijk mogelijk de vastheid van Christus Kerk, van het ware Zion aangegeven. Alles moge vergaan, maar Zion niet, dewijl zij haar bestaan heeft uit den Onvergankelijken en Getrouwen Verbonds-God. Die in waarheid niet alleen de Eerste is,

maar ook de Laatste. Hij hoort haar gebed en verstaat haar zuchten. Hij zal er voor zorgen, dat zij niet vernietigd wordt.

PSALM 103.

LOF VOOR GODS GENADE.

1. Een Psalm van David (Psalm 101: 1. 1 Kronieken 26: 31).

Zonde en dood gevoelen, en daarbij om genade en verzoening worstelen, en naar het rijk van God en zijne gerechtigheid trachten is de zaak van Psalm 102; zonde en dood gevoelen en daarbij verzoening en den Geest die levend maakt, te hebben ontvangen, en alzo zijnen God te loven, en zich in geduld en geloof aan alle heiligen Gods aan te sluiten, is de zaak van Psalm 103..

Waar is een mens, die de lengte, hoogte en breedte van dit bevatte, en wederom, waar is een mens, die niet zijn handvol ervaring of het rijkste en meest bewogen leven daarin kan laten verbergen en uitstromen! Alle trappen van het inwendige leven, het kind van het stof in het beeld van zijne onmacht, zwevende aan den afgrond des verderfs, en wederom de met heil verzadigde aarde, die den lof des eeuwigen levens bezingt, vinden daarin hun plaats, en gevoelen de klopping des harten. En hoe komt de grote God voor in dezen dubbelen toestand? Als de goede God van zegen, de Heerser van hemel en aarde, en wederom als de God der zaligheid in Zijne hoogste openbaring, als die God, die den zondaar rechtvaardigt, verlost en vernieuwt. Oud en Nieuw Testament reiken elkaar de hand over dezen Psalm met zijnen rijken inhoud en de geschiedenis der wereld en van het hart vinden hun uitdrukking in dit lofgezag, waarin de zichtbare en de onzichtbare wereld te zamen worden verenigd. Daarom zei een man Gods terecht: Deze voortreffelijke Psalm heeft meer bepeinzing des harten nodig dan geleerde uitlegging..

(Vergelijk de bij 2 Samuel 23: 7).

I. Vs. 1-5. Dit eerste gedeelte bevat ene opwekking, die de geheiligde zanger tot Zijne eigene ziel richt, om Gods rechtvaardigende, verlossende en vernieuwende genade met lofzegging en dankbaarheid te verheffen.

Loof den HEERE, mijne ziel 1), en al wat binnen in mij is 2) Zijnen heiligen naam (Psalm 34: 2. 104: 1,35).

1. Het driemaal herhaalde "loof" (eigenlijk "zegen") twee malen hier aan het begin (vs. 1 en 2), en eens aan het slot (vs. 22), -waarmee het eveneens drievoudige "looft" in vs. 20-22 103.20-22 overeenstemt, staat in verband met den drievoudigen Mozaïschen zegen, Numeri 6: 24-26. De ziel, die de kracht van het: "de Heere zegene u" ervaren heeft, is daardoor juist tot het "zegen" opgeroepen; wie gezegend wordt zonder te zegenen is van mens tot dier ontaard..

2. Het is den dichter nog niet genoeg zijne ziel, zijn edeler deel op te wekken tot de lofprijzing des Heren, alle vermogens zijner ziel moeten medewerken en samen stemmen tot lof van God en van Zijnen naam, d.i. van den Heere in al de openbaringen Zijner genade..

Eigenlijk: al mijne middeldelen of ingewanden, alle mijne gedachten, innerlijke bewegingen, lusten, begeerten en alles wat in mijn vermogen is, looft den Heere en Zijne oneindige Majesteit; erkent Hem als den algenoegzame, als de bron van alle zegeningen; eerbiedigt Zijne weldadigheid, verheerlijkt al Zijne volmaaktheden..

2. Loof den HEERE, mijne ziel! en vergeet gene van Zijne weldaden.

Niets vergeet de mens lichter, dan hetgeen hij verschuldigd is, en in 't bijzonder het aan God verschuldigde denken; daarom is ene nadrukkelijke opwekking nodig, om den zegen, waarmee God zegent, niet onbeantwoord te laten, en gene Zijner daden, die enkel weldaden zijn, te vergeten..

Hoe meer zich in het korte leven van den behoeftigen mens de weldaden Gods opeen hopen, des te gemakkelijker wordt de ene door de andere vergeten, maar ook des te zondiger is zulk een vergeten..

Gedenk, mijne ziel aan al datgene, wat God u gegeven heeft, terwijl gij aan al uwe misdaden gedenkt; zoveel kwaads gij hebt gedaan, zoveel goeds heeft Hij u vergolden. En wat offer of geschenk brengt gij Hem? Hij spreekt: wie dankoffert, prijst Mij. God wil geprezen zijn, en zulks tot uw heil, niet om Zijner verheffing wil. Gij kunt Hem volstrekt niet geven, maar wat Hij van u eist, dat eist Hij voor u, niet voor Zich, niet omdat Hij er bij wint, maar omdat gij daardoor kon t tot Hem.

Zo alle bloemen des velds, alle vogelen, alle sterren des hemels, alle Zijne werken aan al de plaatsen Zijner heerschappij den Heere loven, zo Zijne engelen Hem loven de "krachtige helden, die Zijn woord doen, gehoorzamende de stemme Zijns woords," zo Zijn lof wordt aangestemd op de harpe door die ontelbare heirscharen, in wie Hij niet dan getrouwe dienaars ziet, die Zijn welbehagen eerbiedig uitvoeren, hoe betaamt het ons, die Hij geroepen heeft om Zijne kinderen te Zijn en Zijn beeld te dragen, hoe betaamt ons, die zondig stof zijn en van wie Hij in Zijne onuitsprekelijke lankmoedigheid zo vele ongehoorzaamheden, zo vele overtredingen, zoveel vlekken ziet en verdraagt, hoe betaamt het ons tot onze ziel te zeggen met een blakenden ijver, met ene diepe schaamte: "Gij mijne ziel! loof gij Hem bovenal."

3. Die al uwe ongerechtigheid vergeeft (Psalm 32: 5), die al uwe krankheden geneest 1) (Psalm 147: 3).

1. Verstaan wij den dichter hier goed, dan heeft hij hier het oog niet op de weldaad van de vergeving der zonden in het algemeen, maar op ene bijzondere daad van 's Heren vergevende liefde in den Messias, waardoor Hij na schuldige afwijking van den Heere, weer in diens gunst en gemeenschap hersteld was. Dit wordt, naar ons oordeel, bevestigd door de weldaden des Heren, die de dichter verder opnoemt. De Heere heeft hem, om zijne afwijkingen van

Hem geoordeeld, getuchtigd met krankheden, lichaamslijden, waardoor hij aan den rand des graf, des verderfs gebracht was. Er lag dus verband tussen des dichters ongerechtigheid en zijne krankheden, doch niet het gemeen verband, dat er tussen de zonde en den dood en alle kwalen ligt. Maar hier is sprake van het verband, dat 's Heren liefde tot tuchting en terechtbrenging Zijner kinderen tussen hun afwijkingen en hun krankheden legt.

Na de vergeving der zonde draagt gij een zwak lichaam om met allerlei vleeselijke lusten; nog heeft het vergankelijke de onvergankelijkheid niet aangedaan; nog bevindt zich de ziel te midden van de gevaren der verzoeking. Maar vreest niet, de Heere heelt al uwe wonden. Gij zegt: "zij zijn groot," maar nog groter is de Geneesmeester. De almachtige Geneesheer ontmoet nergens ene kwaal, die Hij niet genezen kan; laat u slechts helpen, stoot de hand niet terug, Hij weet wel wat Hij doet.

4. Die uw leven verlost van het verderf 1) (woordelijk: van de groeve), die u menigmaal uit doodsgedevaren redde, die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden, u ene kroon op het hoofd zet, die gevlochten is van de betoningen Zijner genade en barmhartigheid (Psalm 5: 13).

1. Duidelijk drukt hij nu uit, hoedanig onze toestand is, voordat God ons van onze kwalen geneest, nl. dat wij dood zijn en het graf, gewijd. Waarom te meer het voegt het mededogen Gods groot te achten, dewijl het een bevrijding is van dood en verderf. Want indien het begin van het geestelijk leven een opstanding is uit het graf, wat zal dan wel het overige zijn voor den mens, waarin hij zich mag verheugen. Vervolgens leert de Profeet, wat zowel in den aanvang van het heil, als in geheel zijn voortgang de onvergelykelijke genade Gods schittert, wier lof hij, om haar te meer te verheffen, in het meervoud uitdrukt door goedertierenheden. Doch hij zegt, dat wij daarmee omhangen worden, alsof hij zeggen wil, dat om ons hoofd, om onze rug, van alle zijden, vóór en achter de onmetelijke overvloed der genade Gods ons nabij is, zodat er geen plaats is, die niet door haar vervuld wordt. Dit breidt hij nog uit, door straks te spreken, dat de mond verzadigd wordt, door welke metaphora hij zinspeelt op het verlov om te eten bij een groten overvloed van spijs, waar hij leert, dat welke goederen ook kunnen gewent worden, ze ons door de goedheid Gods toevloeien tot volle verzadiging toe..

De dichter zegt hier tot zich zelve, om daarmee met al de goedertierenheden in God te eindigen, dat zijn Verbonds-God hem verzadigt, en zo, dat hij meer dan overvloed heeft. Geen karige maat heeft God hem toebedeeld, maar een wèl toebereide, een volle, zodat hij als wegzinkt onder het besef van al de verbeurde genadebewijzen, welke God hem toeschikt. En als hij in het tweede deel spreekt van zijn jeugd, vernieuwd als eens arends, dan zinspeelt hij op het jaarlijks ruien van den adelaar, en ziet in diens nieuwe vederbedekking een beeld van de vernieuwde genade, die hem als het ware geestelijk en lichamelijk verjongt.

5. Die uwen mond verzadigt met het goede (Psalm 57: 9; 107: 9), al uwe begeerten vervult, uwe jeugd vernieuwt als eens arends (Job 33: 25. Jes. 40: 31).

Nadat de door den Geest bezielde knecht des Heren de weldaden Gods eerst met een blik overzien heeft, de grote zowel als de kleine, de lichamelijke zowel als de geestelijke, de

dagelijkse zowel als de buitengewone, opdat niets zijn oog zou ontgaan en gene enkele zou vergeten worden, treden uit die grote menigte bepaalde weldaden te voorschijn als de helderste lichtpunten van de betoningen der Goddelijke genade en onder deze staat bovenaan de vergeving der zonden. Deze is de diamant in Gods kroon en wederom het hoogste goed, dat een zondaar ontvangen kan en moet, wanneer hij zal geholpen worden ten eeuwigen leven; een schitterende rijkdom van ere. God eindigt daarin, dat Hij volkomen de zonde vergeeft, dat Hij niet karig daarbij is, niet enkele, niet de ene en de andere, ook niet nu en dan een, maar alle en op eens vergeeft. Aan de vergeving der zonden sluit zich noodzakelijk aan de genezing der gebreken; want dezelfde genade, die als de rechtvaardigende de schuld wegneemt, verbreekt ook als heiligende genade den ziekte-toestand der ziel en heelt haar van de ellenden, die zij door de macht en de heerschappij der zonde had geleden. De voleindiging der zonde is de dood, de uitwendige dood, de eeuwige dood, het toppunt van het verderf. Ook deze is in de overwinning der genade verslonden, zoals de woorden "die uw leven verlost van het verderf" (vs. 4) aanwijzen. Bijzonder schoon is de uitdrukking, dat Gods genade en barmhartigheid zich tot ene kroon om het hoofd van den zondaar vlechten, en hij dus tot koninklijk sieraad en koninklijke waardigheid verheven wordt (Luk. 15: 22. Openbaring 4: 4; 5. 10)..

Hoeveel goeds de Heere ons doet in Zijn Avondmaal: het zijn 1. lasten, die Hij van ons wegneemt, want a. Hij vergeeft ons al onze zonden; b. geneest al onze gebreken en c. verlost ons leven van het verderf; en het zijn 2. gaven, die Hij ons toedeelt, want a. Hij zet de kroon Zijner genade en barmhartigheid ons op het hoofd; b. maakt onzen mond vrolijk, daar Hij de ziel met alle goed verzadigt c. en verjongt ons als den adelaar (Deuteronomium 33: 35; 34: 7).

Het leven van onzen menselijken geest deelt in den regel met het lichamelijk leven jeugdigheid en veroudering; de krachten der ziel nemen in den ouderdom af, zij wordt zwaarmoedig en dof; wanneer ons echter God uit Zijne volheid spijzigt en drenkt, wordt zij door nieuwe levenskrachten doordrongen, zij verjongt zich tegen den loop der natuur in, en zweeft snel en hoog op de adelaars-vleugelen der genade.

Hoort gij van iets goeds, zo vervult u daarnaar een zeker verlangen, en de zonde zelf is niet anders dan een bedrog in het verlangen naar het goede. En het is ook werkelijk een goed, maar het wordt u tot kwaad, wanneer gij er Dien voor verlaat, door wie het goed geschapen is. Zoek uw goed, o ziel! Elk schepsel heeft een goed, dat zijne natuur aanvult en vermaakt. maar nu is niemand goed dan de enige God; zie, het hoogste goed, dat is uw goed.

De arend leeft zeer lang; terwijl de oude vederen uitvallen wordt hij weer jong door ene opvolging van nieuwe vederen.

Dit heeft betrekking daarop, dat de adelaar zijne vederen verwisselt, zoals men ook aan de slangen wegens het afwerpen van haar huid verjongen toeschreef. Vergelijk Jes. 40: 31. "Die den Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen, zij zullen opvaren met vleugelen, gelijk de arenden."

6.

II. Vs. 6-18. In het tweede gedeelte van het lied breidt zich de gezichtskring van den heiligen zanger uit, daar hij niet alleen het oog heeft op zijne persoonlijke ervaringen van Gods genaderijk, vaderlijk handelen, maar op die, welke het volk Gods, de gemeente des Heren heeft opgedaan in de gehele geschiedenis van den beginne af, en maken zal tot het einde, dat in enkel heerlijkheid uitloopt.

6. De HEERE doet, dit is het hoofdpunt, waarop alles in Israël's geschiedenis uitloopt, de Heere doet gerechtigheid en gerichten, al degenen, die onderdrukt worden; Hij doet den Zijnen recht tegenover hun onderdrukkers en vergoedt rijkelijk alle geledene schade (Psalm 146. 7 vv.).

7. Hij heeft, nadat Hij in de uitleiding uit Egypte een bewijs voor Zijn genadig bestuur over Zijn volk geschonken had, in Zijne verdere leidingen Mozes Zijne wegen bekend gemaakt, den kinderen Israël's Zijne daden (Exodus 33 en 34).

Wat bedoeld is met het bekend maken van Zijne wegen aan Mozes blijkt uit vs. 8; de dichter denkt aan Mozes bede (Exodus 33: 13): "laat mij nu Uwen weg weten," welke de Heere daardoor vervulde, dat Hij voor Mozes, die in de rotsspleet stond, voorbijging, en Zich onder het uitroepen Zijner eigenschappen den nastarende te aanschouwen gaf (Exodus 34: 5 vv.). De wegen van Jehova zijn dus hier niet die, welke door de mensen naar Gods bevel moeten bewandeld worden (Psalm 25: 4), maar die, welke Hij Zelf tot het schenken van heil bewandeld heeft (Psalm 67: 3)..

De wegen, welke Hij aan Mozes zegt getoond te zijn, zijn niet anders geweest, dan de bevrijding van het volk, totdat Hij het beloofde land had binnengeleid. Maar dit kiest Hij nu uit, als een in het oog vallend bewijs boven anderen van Zijne rechtvaardigheid en oordeel, waarom hij zegt, dat God voor de verdrukten al tijd een rechtvaardig helper was. Maar dewijl dit voortvloeide uit de belofte is het niet twijfelachtig, of hij ziet daarop vooral terug, alsof hij zeggen wil, dat de rechtvaardigheid Gods door het uitverkoren volk, hetwelk Hij had aangenomen, en waarmee Hij het verbond had gesloten, helder was geopenbaard en aanschouwd. Doch hij zegt eerst, dat aan Mozes, die dienaar en middelaar was, vervolgens, dat aan het gehele volk Zijne wegen zijn geopenbaard. De persoon van Mozes zelf wordt nu aangehaald, als van Gods wege daartoe gesteld, dewijl God wilde, dat door Zijn hand en werk het volk werd bekend gemaakt. De wegen en daden Gods zijn derhalve, dat Hij met verwonderlijke macht heeft voortgeschreden, om het volk te verlossen, omdat Hij het door de Rode Zee heeft gevoerd, omdat Hij door vele tekenen en krachten Zijne tegenwoordigheid heeft geopenbaard. Maar dewijl dit geheel in verband stond met het genade-verbond, vermaant David zich en anderen, om God daarvoor den dank toe te brengen, dat zij zijn uitverkoren tot Zijn bijzonder volk, en Hij door de kennis der Wet hun verstand heeft wellicht, dewijl, evenals er niets ellendiger is, dan een mens, wie het ontbreekt aan kennis Gods, zo is dit een onvergelykelijke schat van vol geluk, te weten dat God tot ons afdaalt met het bewijs van Zijne vaderlijke liefde..

8. En deze is de aanwijzing, die God toen van Zich zelve heeft gegeven:
a. Barmhartig en genadig is de HEERE, lankmoedig en groot van goedertierenheid.

a. Exodus 34: 6. Numeri 14: 18. Deuteronomium 5: 10. Nehemia 9: 17. Psalm 86: 15; 145: 8. Jer. 32: 18.

9. En overeenkomstig deze aanwijzing gedraagt Hij Zich ook ten allen tijde jegens ons, Zijn volk. Hij zal niet altoos twisten, noch eeuwiglijk den toorn behouden (Psalm 78: 38. Jes. 57:

16. Jer. 3: 5).

Hoe ongelijk zijn zij aan God, die elke gelegenheid aangrijpen om te twisten, en niet weten, wanneer zij zullen ophouden. Wat zou er van ons worden, indien God zo met ons handelde?.

Onder twisten hebben we te verstaan, het als Rechter optreden en daarom den schuldige geenszins onschuldig houden, de ongerechtigheden van zijn volk bezoeken. De dichter zegt hier echter, dat Hij niet altijd zal twisten, niet immer vergramd zal zijn, maar dat Zijne barmhartigheid roemt tegen het oordeel. Behoudt Hij altijd den toorn tegen de vijanden, niet also tegen Zijn volk. Hij spreekt daarom ook in vs. 11 van de geweldige goedertierenheid des Heren.

10. Hij doet ons niet naar onze zonden, en vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden.

De Schrift noemt Gods genade groot, en wij hebben die allen ondervonden. Hij heeft de oordelen niet over ons uitgestort, die wij verdiend hebben, noch ons de vertroosting onthouden, die wij hadden verbeurd. Gods lankmoedigheid moet ons tot bekering leiden (Rom. 2: 4)..

11. Want zo hoog de hemel is boven de aarde -en hij is zo hoog, dat zij slechts als een stipje van daar schijnen moet-is Zijne goedertierenheid geweldig, machtig, over degenen, die Hem vrezen 1); zij zwemmen in ene zee van genade, zij worden rondom door genade omringd en door haar gedragen; want even onmetelijk als de afstand is tussen hemel en aarde, even onmetelijk is de grootheid der Goddelijke genade.

1. Door ene vergelijking bevestigt hij dit, dat God Zijne gelovigen niet straft, naardat zij het verdienen, maar dat Zijne goedertierenheid met de zonde der Zijnen wedijvert. De spreekwijze heeft de kracht, alsof hij zeggen wil, dat het mededogen Gods jegens ons onmetelijk is..

12. Zo ver het oosten is van het westen, zo onmeetbaar als de afstand is van de plaats, waar de zon op- en waar zij ondergaat, zo ver doet Hij onze overtredingen van ons. Volkomen delgt Hij onze zonden uit.

De genade omvat van boven de godvruchtigen, gelijk de hemel zich over de aarde welft, en zij is in de macht harer betoning ene vrije, gelijk de hemel met zijne lichten op de aarde naar beneden werkt, zonder dat er in haar terug- of medewerken ene voorwaarde is. Gelijk de zon in het westen ondergaat en geheel verdwijnt, zo verdwijnen, als God de zonden vergeeft, deze geheel, zowel voor Zijnen toorn als voor ons gevoel, hetwelk met vrede vervuld wordt.

In de vergeving gaan uwe zonden onder, maar de genade Gods gaat op; uwe zonden zijn aan 't ondergaan, de genade, die u bevrijdt is aan 't opgaan.

13. Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, zodat hij in al hun noden naar vermogen voorziet, en wanneer zij mislagen begaan, hem niet verwerpt, maar hen weer in genade opneemt, zo ontfermt Zich de HEERE over degenen, die Hem vrezen, die als gehoorzame kinderen voor Hem wandelen, voor de zonde zich wachten, en, wanneer zij gezondigd hebben, ze belijden en bidden om vergeving.

14. Want Hij weet met innige ontfermende liefde, wat maaksel (Genesis 2: 7) wij zijn, gedachtig zijnde, dat wij stof zijn (Job 10: 9).

Een vader ontfermt zich over zijne kinderen, die zwak zijn in kennis, en onderwijst hen, ontfermt zich wanneer hun iets zwaar valt, en helpt hen dragen, ontfermt zich wanneer zij ziek zijn en troost hen (Jes. 66: 13), ontfermt zich, wanneer zij hebben misdaan, en vergeeft hen op hun berouw, ontfermt zich, wanneer zij dwalen, en wijst den waren weg. Zo ontfermt zich de Heere over degenen, die Hem vrezen. En ziet, waarom Hij Zich ontfermt. Omdat Hij onze zwakheid kent. Omdat Hij den mens uit het stof gemaakt heeft, herinnert Hij Zich, dat hij stof is. Hij neemt de broosheid onzer lichamen in aanmerking en de zondigheid onzer zielen, hoe weinig wij kunnen doen, hoe weinig wij kunnen dragen, in alles blijkt de tederheid Zijner ontferming..

Hier werpt David alles van zich, wat den mens aan eigene voortreffelijkheid zou mogen zijn toegekend, door de verzekering, dat alleen Zijn medelijden met ons God beweegt de mensen met zachtheid te behandelen. Daarop hebben wij wel acht te geven, niet alleen om den hoogmoed des vlezes te beteugelen, maar ook opdat het gevoel onzer onwaardigheid ons vertrouwen niet verlamme. Want hoe ellendiger en verachtelijker onze toestand is, des te meer zal God steeds tot barmhartigheid geneigd zijn, omdat Hij, om ons wèl te doen, met ons leem en klei tevreden is..

15. a) De dagen des mensen, wiens naam enosch, d.i. de zwakke, reeds aantoonde wat hij is, zijn als het gras b), gelijk een bloem des velds, alzo bloeit hij; het toppunt van bloei is het begin van verwelken.

a. Ps 90 5. b) Job 14: 1, 2. Psalm 90: 5,6. Jak. 1: 10,11. 1 Petrus 1: 24.

16. En dikwijls bloeit zij niet eens tot het einde. Als de wind daarover gegaan is, zo is zij niet meer, en hare plaats, waarop zij stond, kent haar niet meer; zij doet alsof zij haar nimmer kende (Psalm 90: 5 vv. Job 7: 10; 14: 2. Jes. 40: 6 vv.).

Verwonderlijk klein is het getal der stervelingen, die eens op aarde leefden, van welke nu nog enig aandenken onder de levenden aanwezig is, wanneer dit vergeleken wordt met de onmetelijke, ontelbare menigte van die allen, die van den beginne af hier beneden geleefd hebben, en van welke niemand weet dat zij geleefd hebben, van wie geen woord, geen teken, geen steen, geen zandkorrel, niet het allergeeringste spoor meer overig is-even zo min als van

de miljoenen grashalmen en bloemen, die in de eeuwen en duizenden van jaren in dit of een ander werelddeel gebloeid hebben, en van wie men niet kan zeggen: hier stonden deze grashalmen, hier bloeiden die bloemen! Daarin ligt ene grote bitterheid voor den mens, zolang hij met zijne gedachten, inspanningen en verwachtingen, slechts op deze wereld gericht, zich in het nietige verdiept, niets anders kent en zoekt dan het vergankelijke, en de genade Gods, die alleen ene ware onsterfelijkheid is, welke dien naam mag dragen, geven kan, niet kent en niet bezit..

17. Maar de goedertierenheid des HEREN is van eeuwigheid en tot eeuwigheid over degenen, die Hem vrezen, en Zijne gerechtigheid, Zijne getrouwheid aan hetgeen Hij beloofd heeft (Exodus 20: 6), aan kindskinderen.

18. Aan degenen, die Zijn verbond houden, en die aan Zijne bevelen denken, om die te doen (Exodus 20: 6; 34: 7. Deuteronomium 7: 9).

Heeft de Psalm ons vroeger de vergankelijkheid van 's mensen bestaan laten gevoelen, en richt hij ook ons gemoed op ene wijze, die geen ijdelheid toelaat, en alle trotse zelfverheffing uitsluit, op ene onsterfelijkheid en hoogheid, die wij niet in en van ons zelven hebben, maar die de onze kan worden door Gods genade; heeft hij ons door het licht der natuur tot het stof neergebogen, nu richt hij ons ook met de woorden Gods op tot God en eeuwigheid. Gij zijt stof, zegt hij ons, ene ras verwelkte bloem, wier plaats spoedig niemand meer kent; maar de genade des Heren duurt van eeuwigheid tot eeuwigheid. Ziet daar iets bijzonder een eeuwige, dat onsterfelijkheid en onvergankelijkheid verleent aan ieder, aan wie het zich mededeelt. Dat is een woord, waarvan men kan zeggen: er is geen mens op aarde, die de breedte, hoogte en diepte daarvan bevat, of den zin geheel en al doorgrondt, die het in zijn gehelen omvang verstaat, en toch is er wederom geen mens op aarde, die het niet verstaat, die niet aanstonds bevat, dat de hoofdbetekenis van dien zin is: Gods genade, de oorzaak en het zekere onderpand des eeuwigen levens. Het gewone menselijk verstand gevoelt, wanneer het dezen Psalm slechts met enig nadenken leest, dat dit woord of niets zegt, of alles zegt, ten minste in dit verband, in dezen samenhang, in deze grote onmiskenbare tegenstelling: alles hier beneden is nietig-gras en bloem, -is spoedig verwelkt en voor aller oog en aandenken verdwenen; maar niet also God en niet Gods genade-die blijft wanneer alles verdwijnt en duurt van eeuwigheid tot eeuwigheid, alhoewel al het menselijke slechts een kort bloemenleven lang duurt..

19.

II. Vs. 19-22. Zo eindeloos genadig, zo onveranderlijk en volmaakt rechtvaardig, gelijk zo even gezegd werd, kan de Heere Zich daarom den Zijnen betonen, omdat Hij de Koning is, die boven de gehele wereld verheven is en alles beheerst. Deze gedachte vormt den overgang van het tweede tot het derde deel, want terwijl hij tot de engelen komt, die om Gods troon zijn richt hij tot deze, en wel aan de aartsengelen zowel als aan alle de duizendmaal duizenden en tienduizendmaal tienduizende engelen, die de legerscharen Gods uitmaken, de opwekking om den Heere te loven. Hij trekt ook in den kring zijner beschouwing de andere schepselen, dat zij, waar zij zich ook in het uitgestrekte rijk Gods mogen bevinden, mede in het aan te heffen

loflied moeten instemmen, en keert ten slotte tot zijne eigene ziel terug. Ene oproeping aan deze sluit den Psalm, gelijk ene dergelijke dien begon, en deze verkrijgt daardoor den vorm van ene in zich zelf teruglopende lijn, van enen cirkel.

19. De HEERE heeft Zijnen troon, Zijnen koninklijken zetel in de hemelen bevestigd, in de plaats, die niet buiten maar boven de wereld is, de plaats der volkomen openbaring Zijner heerlijkheid (Psalm 115: 3. MATTHEUS. 6: 10), en Zijn koninkrijk heerst over alles; Zijne heerschappij strekt zich uit over alles, wat in hemel en op aarde is (1 Kronieken 29: 12).

20. Looft den HEERE, Zijne engelen! gij krachtige helden¹⁾, met wier kracht gene menselijke te vergelijken is, die Zijn woord doet, gehoorzamende de stem Zijns woords²⁾, daar gij staat om te letten op de wenken des Allerhoogsten.

1. Onder deze sterke helden moeten, gelijk de plaats Joël 3: 11 aantoont, Engelenvorsten verstaan worden, de overheden en de machten in den hemel, van welke Paulus in Efeziërs 3: 10 spreekt. Men vergelijke de uitdrukking: "een sterke engel" in Openbaring 5: 2; 10: 1.

2. De engelen, zegt hier een Joods schriftverklaarder, zijn niet als wij mensen, die van God loon verwachten, omdat zij Zijn woord doen; der engelen loon en vreugde is te horen naar de stem van Zijn woord, dit is hun reeds op zich zelve loon genoeg..

21. Looft den HEERE a), al Zijne heirscharen! gij Zijne dienaars, die Zijn welbehagen doet.

a. Genesis 32: 2. 1 Koningen 22: 19. Efeziërs 3: 10. Kol. 1: 16.

De heirscharen zijn, gelijk het volgende "Zijne dienaars" aantoont, de hemelse wezens, die om de engelen van hogeren rang geschaard zijn (Luk. 2: 13), de talloze dienstbare geesten, Psalm 104: 4. Dan. 7: 10. Hebr. 1: 14. Er is echter ook nog ene andere opvatting, die onder de sterke geesten in vs. 20 de engelen in 't algemeen verstaat, onder de legerscharen in ons vers de gesternten des hemels, omdat tussen het woord en den wil des Heren onderscheid gemaakt is, waarmee dan daarop zou gedoeld zijn, dat de engelen God dienen als bewuste werktuigen uit vrije liefde, terwijl de sterren slechts onbewust Zijnen wil doen. (Vergelijk bij Psalm 114: 2)..

Dat hier van de engelen gezegd wordt, dat zij het welbehagen Gods doen, is om te doen uitkomen, dat zij niet in wekelijke rust in den hemel verkeren, maar gelijk Jesaja, de Serafijnen zag, elk ogenblik gereed, om den wil des Heren te volbrengen.

22. Looft den HEERE, al Zijne werken! aan alle plaatsen Zijner heerschappij¹⁾! Loof den HEERE, mijne ziel²⁾!

1. Het is niet zo, gelijk meermalen wordt aangenomen als kwam den zanger de lof van zijne eigene ziel te gering voor, en had hij nog tot aanvulling tot een vol en waardig lofgezag het hemelse en aardse koor nodig, maal omgekeerd, de lofzingerde ziel, die den rijkdom der verlossende genade ervaren heeft, welke geen ander schepsel ervaart waarin echter de engelen

begerig zijn in te zien (1 Petrus 1: 21), staat feestvierend en aanbeddend in het middelpunt van Gods grote daden, en begeert nu, dat zij van alle zijden door de schepselen gezegend en geprezen worden in de duizendvoudige wijzen, waarop zij ervaren zijn..

2. De heilige zanger gaat valt zijne ziel uit en komt tot haar terug; zij is, terwijl hij anderen tot lofzingen oproept en het grote aardse en hemelse koor dringt om in te stemmen, zijn terminus a quo (punt van uitgang) en terminus ad quem (punt van zijn doel.)

Wanneer de ziel zich zelve verenigt met engelen in het beschrijven van Gods heerlijkheid, is zij het meest gestemd om tot zich zelve in te keren en te onderzoeken, hoever de beste aandoeningen des harten gericht zijn op den Heere en de erkenis Zijner genade en liefde. Te midden van al onze beschouwingen moge het gevoel van elk verlost hart zijn: "Loof den Heere, mijne ziel!".

Alles moet den Heere loven, al het geschapene, al Zijne werken, de hemelse en de aardse Schepping, de bezielde en de onbezielde natuur, bewust of onbewust, moet ze haar Schepper er Koning verheerlijken en in één accoord opgaan naar den hemel en zich mengen met der hemelingen lof. Maar gelijk de dichter zijn zang met het herhaald, "loof den Heere, mijne ziel," vs 1 en 2 aanvangt, zo keert hij in het laatste vers terug naar het begin en in zijn laatste woord "Loof den Heere, mijne ziel." Van Zijne ziel is de heilige zanger uitgegaan en keert hij weer. Hij meer dan de Engelen, en de ganse schepping heeft stof den Heere te loven. Hij is de grootste der zondaren, hem is het meest vergeven, zijne krankheden waren dodelijk en zijn genezen. Hij is voor eeuwig in het leven behouden..

PSALM 104.

GODS LOF UIT HET BOEK DER NATUUR.

Met een "loof den Heere, mijne ziel!" begon en sloot de vorige Psalm, met dezelfde opwekking tot den lof van God begint en eindigt ook de voor ons liggende. Hij is niet voortgevloeid uit het met God vervulde hart van David, maar behoort, wat den tijd van zijn ontstaan aangaat, tot den tijd der ballingschap, toen Israël begon zich van zijne boosheden tot den Heere te bekeren (2 Kron 36: 21). De Psalm spreekt niet over het rijk der genade, dat toen enigermate quiesceerde, of in ene soort van rust was gekomen, maar houdt zich bezig met het besturen Gods in de natuur hij ziet terug op de scheppingsgeschiedenis (Genesis 1) en besluit zijne beschouwing van het tegenwoordige door God geregelde bestaan der wereld, met den wens dat toch uit deze schepping, die zo overvloedig en in alles Gods macht, wijsheid en goedheid openbaart het kwaad moge gebannen worden. "Het is een natuur-Psalm, maar zo als die genen dichter der heidenen mogelijk was, reeds daarom niet, omdat zulk ene natuurbeschrijving zonder ene verhouding van geestesvrijheid tegenover de natuur onmogelijk is, terwijl het natuurlijke, maar door de natuur beheerste heidendom die vrijheid niet kent."

I. Vs. 1-9. Terwijl de heilige zanger zijne ziel opwekt tot lof van God, noemt hij ook aanstonds het thema of den hoofdinhoud van dien lof: Gods grootheid in de werken der

schepping (vs. 1). Als hij overgaat tot de uitvoering, en Gods werken neer wil beschreven, denkt bij daaraan, hoe God aanstonds op den eersten scheppingsdag iets zo heerlijk liet ontstaan, dat nu voorkomt als het gewaad, waarin Hij Zich voor de wereld gekleed had, en dat op het duidelijkst Zijn inwendig aanzijn terugkaatst (vs. 2a). Vervolgens begint hij van den zichtbaren hemel en het aardrijk te spreken, welke scheiding van elkaar op den tweeden scheppingsdag door het uitspannel tussen de wateren bewerkt werd (vs. 2b-5); maar nog was het reeds vast gefondeerde aardrijk als met een kleed in water gewikkeld, totdat de derde scheppingsdag de vorming van het droge land bewerkte (vs. 6-9).

1. Loof 1) den HEERE, mijne ziel! o HEERE, mijn God! Gij zijt naar Uw geestelijk Wezen zeer groot, Gij zijt bekleed met majesteit en heerlijkheid 1). Gij hebt U bij de schepping der wereld, als Gij Uwe heerlijkheid wilde openbaren, pracht en majesteit (Psalm 96: 6) als Uw koninklijk gewaad aangetrokken, en vertoont U in zulk een tooi ook verder bij de onderhouding en regering der wereld.

a. Psalm 103: 1; 146: 1.

1. Men lette er wel op, dat de dichter de heerlijkheid en schoonheid der natuur schildert, niet om de natuur zelf, maar om des Heren wil. De natuur is hem het middel, om tot zijn grote doel te komen, de aanbidding van Hem, die met alleen Schepper is, maar ook Onderhouder en Bestuurder. De natuur wordt hier voorgesteld als voortgekomen uit God, als Diens handenwerk. En wel is het op te merken, dat ook de dichter spreekt van een toekomst, waarin gerechtigheid op aarde zal wonen, en de boosdoeners van de aarde zullen verdelgd zijn. Dit zal het einddoel zijn der Regering Gods.

2. Hij bedekt zich met het licht 1) (Genesis 1: 3) als met een kleed a); Hij rekt, gelijk een dekkleed over de tent, den hemel uit, het op den tweeden scheppingsdag door een enkel woord tot aan zijn geroepen firmament (Genesis 1: 6 vv.), als ene gordijn van werkelijke etherische stof (Jes. 40: 22; 44: 24).

a. Job 26: 7.

1. Een ontoegankelijk licht, dat geen sterfelijk oog gezien heeft zien kan, is het zichtbaar teken van Gods bijzondere tegenwoordigheid in den derden hemel (vgl. 1 Tim. 6: 16). Een allerglansrijkst licht verstrekt den Allerhoogste als het ware tot enen koninklijken mantel, waardoor Hij Zijne onbegrijpelijke Majesteit vertoont..

In vs. 1 kwam de gehele in de schepping geopenbaarde heerlijkheid Gods voor als een kleed, dat Hij had aangedaan; hier wordt het beeld overgedragen op een enkel bijzonder gedeelte der scheppings-heerlijkheid Gods, op het licht, met welks wording het gehele scheppingswerk begon. Van dat ontoegankelijk licht in de hemelen is het licht op deze aarde een zwak afbeeldsel. Dit door God op aarde geschapen licht komt eveneens voor onder het beeld van een gewaad, waarin Hij Zich verbergt, omdat het Hem verheerlijkt, gelijk den aardse koning zijn prachtig gewaad. Het beeld van zulk enen met zijn heerlijk gewaad, zijnen hogen burcht, zijn prachtigen lijfstoets, de glinsterende omgeving zijner dienaren ligt in 't algemeen aan

onze afdeling ten grondslag. Daarin wil de dichter zeggen, dat alles, wat een aards koning heeft, verre overtroffen wordt door de glorie van den hemelsen Koning..

God is licht en gene duisternis is in Hem. De Heere Jezus, de Zoon Zijner liefde, is het licht der wereld, en de hemel het toneel Zijner hoogste openbaringen is de erfenis van de heiligen in het licht. De meest verhevene, zowel als de geringste zaken in de natuur zijn zo vele middelen tot openbaring van des Heren ongeschapene en eeuwige Majesteit..

3. Die zijne opperzalen, Zijn koningsslot hoog boven de aarde, het firmament, zoldert in de wateren, zodat de bovenste watermassa (Genesis 1: 7; 7: 11) als het ware de balken voor de zolders daarvan vormen, die van de wolken, uit welke bliksem, donderslagen en regen op de aarde neerkomen, Zijnen wagen maakt, zo dikwijls Gij in Uwe heerlijkheid als rechter U vertoont (Jes. 19: 1) a), die op de vleugelen des winds wandelt 1) (Psalm 18: 11).

a. Openbaring 14: 14.

1. Dit wil zeggen, de Heere is er de besteller van. Wie kan het doen waaien, dan de grote God? wie is de wind anders gehoorzaam (Joh. 1: 4)? Het geeft ook te kennen, dat er niemand het bestuur over heeft dan God. Hij maakt den winden het gewicht. Het is ene gelijkenis van iets, dat men weegt, opdat men weet, hoe zwaar of hoe licht het moet zijn. De Heere zegt, zo hoog zal de wind rijzen, en zo lang zal hij duren, en zo veel schade zal hij doen en niet meer.

4. Hij maakt Zijne engelen geesten, Zijne dienaars tot een vlamvend vuur.

Nadat eerst beschreven is, hoe de elementen (water, welken, winden) een spiegelbeeld der Goddelijke heerlijkheid zijn (de bovenste wateren het gebied van Zijn huis, de wolken Zijn wagen en de winden Zijne vleugelen, wanneer Hij straffend en richtend, of reddend en zegenend Zich op aarde wil openbaren), zo verwacht men in dezen samenhang op onze plaats de gedachte: die de winden tot Zijne engelen (boden of verkondigers van Zijnen wil) maakt, en vuurvlammen tot Zijne dienaars (de uitvoerders van Zijnen wil), (Psalm 148: 8. Sir. 39: 35 vv.; 43: 14 vv.); dienvolgens hebben dan ook vele uitleggers de woorden van den tekst willen overzetten en de andere vertaling, welke de Septuaginta volgt, en op welke de Apostel in Hebr. 1: 7 zijne bewijsvoering omtrent de verhevenheid des Zoons boven alleen engelen bouwt, voor vals verklaard. De nieuwere uitleggers zijn echter daarvan teruggekomen. De krachten der natuur, met welke het moderne bewustzijn zich zozeer bezighoudt, zijn toch slechts ene x ene onbekende en ongenoemde grootheid; de Heilige Schrift daarentegen heeft een bepaald getal voor deze x , daar volgens haar de engelen Gods ene levend werkzame kracht in de verschijningen der natuur zijn, gelijk hier in de stormen en in de vuurvlammen, die in den bliksem zich openbaren. Dienvolgens zou de zin van ons vers moeten verstaan worden: Uwe engelen, die als dienaars en volvoerders van Uwen wil rondom Uwen troon staan en Uwen wagen begeleiden, geeft Gij een middel om zich zelve te belichamen, of om tot zichtbare verschijning te komen in de stormwinden en bliksemen, die van den hemel nederdalen en Uwen wil volbrengen. "Ene enigszins andere verklaring is die, welke reeds bij Joodse uitleggers gevonden wordt; Gij geeft uwen engelen als boden tot bekendmaking van

Uwen wil de snelheid der winden, en aan Uwe dienaren, die dien ook moeten ten uitvoer brengen, de kracht van ene verterende vlam vuurs."

5. Hij a) heeft de aarde gegrond op hare eigene grondvesten, als op het fundament, waardoor zij gedragen wordt, zij zal hoewel zij vrij in de lucht zweeft en gene zichtbare pilaren onder zich heeft, nimmermeer noch eeuwiglijk wankelen, daar zij door inwendige steunsels gehouden wordt (Job 26: 7).

a. Job 38: 4,5,6. Psalm 78: 69.

De grondvesten van een zwevendende bol zijn zijn centrum (middenpunt), waarop al de delen steunen en waardoor zij gedragen worden. (Zie Psalm 24: 2).

De natuurkundigen spreken van een middelpunt vliedende en een middelpunt zoekende kracht en beweren, dat door de werking dier beide krachten alle hemellichamen in het heelal, ook deze aarde, in hun banen worden gehouden.

Zij nu, die onder de natuurkundigen nog in de Schrift geloven, erkennen wel het bestaan van genoemde krachten, doch het middelpunt, het centraalpunt, van waar die krachten uitgaan en waarheen haar werking zich keert, is voor zulke Christelijke natuurkundigen de levende en almachtige God zelf, de Schepper aller dingen en Die alle dingen draagt door het woord van Zijne kracht..

6. Gij had ze, het aardrijk, waarvan de bovenste wateren reeds waren afgescheiden, met den afgrond, met de wateren, als een kleed overdekt; de wateren stonden boven de bergen, zodat men tot het aanbreken van den derden morgen niets van het aardrijk gewaar werd.

7. Van Uw schelden 1), toen Gij spraakt: Dat de wateren van onder den hemel in ene plaats vergaderd worden (Genesis 1: 9), vloten zij, zij haastten zich weg voor de stem Uws donders naar de hun aangewezen plaatsen.

1. Het woord (Genesis 1: 9 wordt hier een schelden genoemd, omdat God een vijand is van de wanorde van den chaos en het water de uitvoering van Zijne raadsbesluit, om op aarde Zijne heerlijkheid te ontvouwen, in den weg staat..

8. De bergen rezen op, de dalen daalden, bergen en dalen kwamen te voorschijn, ter plaatse, die Gij voor hen gegrond had, zoals Gij het voor beide had bepaald.

9. Gij hebt een paal, een grens gesteld, dien zij, de wateren, die in den beginne over de aarde stroomden, niet overgaan zullen; zij zullen de aarde niet weer bedekken 1) (Job. 38: 8 vv.).

1. Hoe nu komt het, dat wij niet tegelijk worden opgeslokt, indien God niet dit woeste element door Zijn woord tempert. Slotsom is dit dat, ofschoon natuurlijker wijze de wateren de aarde zouden kunnen bedekken, dit echter niet zal plaats hebben, dewijl, zoals de waarheid eeuwig is, zo ook die orde stand houdt, welke God door Zijn woord heeft tot stand gebracht..

10.

II. Vs. 10-18. Nog een tweede werk behoort tot den derden scheppingsdag: de aarde brengt op Gods bevel gras en kruid en vruchtdragende bomen voort; maar de heilige zanger wil niet zozeer ene dichtelijke omschrijving geven van de scheppingsgeschiedenis, maar hij heeft het in elkaar grijpende geheel van de sedert lang aanwezige en sedert duizenden van jaren bestaande schepping tot zijn standpunt. Hij ziet het aardrijk voor zich, afgedeeld in bergen en dalen, bekleed met planten van allerlei aard, bevolkt met dieren des velds en vogelen des hemels, en gekomen in het bezit van den mens. Hij ziet het, hoe het thans, na het terugdringen der wateren in het hun aangewezen gebied, op ene andere, zeer lieflijke en weldadige wijze bevochtigd is, ten gevolge deze bewatering alles voedt wat het voortbrengt en draagt, en na een lieflijk beeld vormt van fris leven en vrolijken groei.

10. Die de fonteinen, de bronnen uitzendt door de dalen, dat zij, de tot beken en rivieren aangegroeide bronnen (Psalm 74: 15), tussen de gebergten henen wandelen, hunnen loop nemen.

11. Zij drenken al het gedierte des velds, de woudezels (Job 39: 5 vv.) breken er hunnen dorst mede.

12. Bij dezelve, bij de bomen, die aan deze bronnen groeien, woont het gevogelte des hemels, ene stem gevende van tussen de takken.

13. Hij, de God der almacht, drenkt door minder van Zijnen regen de bergen uit Zijne opperzalen (vs. 3), zodat ook deze, op zich zelve dor, de vochtigheid niet ontberen (Genesis 49: 25. Deuteronomium 11: 11); de aarde wordt verzadigd van de vrucht Uwer werken 1) (Psalm 65: 10 vv.), van den zegen, die van den hemel neerkomt en door den zegen uit de diepte.

1. De dichter wil zeggen, dat mens en dier verzadigd worden van hetgeen de aarde voortbrengt, wanneer God die aarde met Zijn zegen bezoekt, zodat het zaad kan ontkiemen en uitspruiten.

14. Hij doet het gras uitspruiten voor de beesten en het kruid in den meer uitgebreiden zin des woords tot dienst des mensen, doende het brood uit de aarde voortkomen (Job 28: 5).

15. En den wijn, die het hart des mensen verheugt (Richteren 9: 13. Prediker 10: 19), doende het aangezicht blinken van olie 1), die de smakelijkheid en voedzaamheid der spijsen verhoogt, en om weer op de eerste van de drie hier genoemde gaven Gods terug te komen en hare hoge betekenis nog in 't bijzonder op den voorgrond te stellen, het brood, dat het hart des mensen verstrekt (Genesis 18: 5).

1. Met deze woorden zegt hij, dat God niet slechts voorziet in de noodzakelijke levensbehoeften van den mens, en verleent zoveel voor het gewone gebruik noodzakelijk is, maar naar Zijne goedertierenheid handelt Hij met hen op vrijgeviger wijze, waar Hij de harten

verblijdt met wijn en olie. Want voorzeker de natuur is met het water als drank tevreden, derhalve is de wijn van wege de mildheid Gods een bijvoegsel..

16. De bomen des HEREN, die, welke door hun verheven groei het luidste des Heren scheppende macht verkondigen (Psalm 36: 7; 80: 11), worden verzadigd door de wateren, die van de bergtoppen aflopen, de cederbomen van Libanon, die Hij geplant heeft;

17. Alwaar de vogeltjes nestelen, des ooievaars huis zijn de dennenbomen 1).

1. De bomen des Heren zijn hier de cederbomen en de cipressen. Want het woord in den grondtekst door de Staten-overzetter vertaald, door dennenbomen, betekent de cipressen. En op den cipres bouwden de ooievaars hun nesten.

18. De hoge bergen zelf, op welke die bomen groeien, zijn met hun onbereikbare hoogten voor de steenbokken; de steenrotsen, die er op de bergen zijn, de ontoegankelijke schuilhoeken, zijn een vertrek voor de konijnen (Leviticus 11: 5).

Het derde tafereel (vs. 10-18), dat nu voor, onze ogen gesteld wordt, en als 't ware het middenvak uitmaakt, waar de overige medaillons rondom geschakeerd zijn, vertoont ons verder al het overig werk van den derden dag: God zei: "Dat de aarde uitschiet gras en kruiden en vruchtbaar geboomte!" en het was alzo. De aarde treedt hier te voorschijn, vruchtbaar, in feestgewaad, de aangename woning van mens en gedierte. Bronnen ontspringen, beken doorkronkelen heuvels en dalen, waar het schuwe wild zijn dorst komt lessen, terwijl daarboven op de takken de vogel kwinkleert. En de vogel daalt, en het groene grastapijt glinstert over de aarde, het levend brood groeit op uit de koornaar de druif uit den wijnstok, de olijf uit den bloesem. Er is overvloed en vreugde voor allen, tot voor de klipgeit toe op dien Libanon, die met zijn dennenbos den horizont sluit.

Op verwonderlijke wijze komt die vastbegrensde scheiding der zee van het vaste land (vs. 6 vv.) ook in dat opzicht voor, dat de zoutachtige substantie van het zeewater de levende ontwikkeling en levensonderhouding op aarde niet meer kan verhinderen. In de zee is water genoeg, maar geen druppel tot verkwikking van de mensen-, dier- en plantenwereld; daartoe moet het scheppend Woord van God, dat alle dingen draagt, nieuwe vruchtbaar makende kanalen scheppen. Hij laat bronnen ontspringen in de diepten en drenkt de bergen met regen uit de hemelse voorraadkamers-en zie, de aarde wordt tot enen vruchtbaren moederschoot, brengt de plantenwereld voort in hare wonderbare pracht van het stille tooisel der veldbloem tot aan den ceder van den Libanon, van het grassprietje op de weide tot aan het zaadveld met zijne voedende vrucht en den wijnstok met zijne verkwikkende druiven achter het groen der bladeren. Welk ene milde trouw van God in 't verzorgen openbaart zich daarin aan ons; wij mogen zien op den oneindigen rijkdom der middelen om ons te voorzien van de onmisbare levensbehoefte af tot aan den overvloed en de vreugde des levens, of op de talloze menigten, die aan Gods tafel gespijzigd worden, van de eenzame dieren der wildernis en de bewoners der rotskloven, om welke zich niemand bekommert tot de kroon der schepping, den mens! Het ene is even zo behoeftig als het andere; want zelfs die vriendelijke gave, Zijne mildheid, die het hart der mensen verbergt, de wijn, is ingericht naar de behoefte van den zwakken, naar

lichaam en ziel gebrekkigen mens (Psalm 8: 5). En niet slechts voedsel en verkwikking, ook woning en verblijfplaats deelt Gods liefde aan hare behoeftige schepselen toe, opdat zij gerust en blij zouden, orden onder de bescherming van den God huns levens..

Ten tijde toen deze Psalm werd gezongen, ging het Israël slechter dan den steenbok en het konijn (MATTHEUS. 8: 20); het had gene toevlucht, geen plekje op de wijde wereld, dat het zijne kon noemen; maar Hij, die zelfs den steenbok en het konijn hun plaatsje in de schepping aanwijst, en geen Zijner schepselen onverzorgd laat, zou die Zich niet over Zijne uitverkorenen ontfermen, zou die hen in ellende laten omkomen? Neen! waarheen zij zich slechts wenden in de gehele wijde wereld, overal zien zij de profetie hunner redding-de vogelen op de bomen, het wild aan de bronnen, de muis op de bergen, alles roept hun toe: weest getroost en onbevreesd, want gaat gij niet vele mussen te boven?.

19.

III. Vs. 19-30. Had de heilige zanger zich aan het slot der vorige afdeling tot de bergen gericht, op welke de bomen des Heren groeien, en verder tot de hoge bergen, die ook niet ledig zijn van schepselen Gods, thans verheft hij zich nog hoger, en daar het de beide grote lichten zijn, die God ten dienste der aarde en hare bewoners gemaakt heeft, welke zijne bewondering tot zich trekken, zo is hij geleidelijk tot het werk van den vierden scheppingsdag gekomen (vs. 19-24). Wil hij daarna aan het werk van den vijfden dag denken, zo moet hij van de hoogste hoogte weer nederdalen in de diepste diepte Hij ziet dan de zee wemelen van schepselen zonder getal en van allerlei aard, en ziet daarop het leven, dat de mens op hare oppervlakte heeft overgebracht (vs. 25 en 26). Het is dus zeer natuurlijk, dat hij bij het werk van den zesden dag, niet meer het eerste ontstaan in het oog houdt, maar het tegenwoordig bestaan, met de schepping maar de onderhouding; maar nu ziet hij ook het vergaan en verdwijnen der schepselen, terwijl God die wegneemt, ook steeds weer te voorschijn roept, en zo voortdurend de gedaante der aarde vernieuwt (vs. 27-30).

19. Hij heeft de maan gemaakt tot de gezette tijden, om het burgerlijke en kerkelijke jaar daarnaar te regelen; de zon weet haren ondergang, zodat zij niet boven haren tijd aan den hemel blijft.

De maan wordt daarom voor de zon als de eigenlijke tijdverdeler of het Kalendarische tijdgesternte genoemd, omdat de Hebreeën den dag met den avond begonnen (Genesis 1: 5), hun jaren naar de maan berekenden (Exodus 12: 2), en daarnaar ook de kerkelijke feesten (Nieuwe maan, Pascha, loofhuttenfeest bepaalden; daarom volgt dan ook in vs. 20-23 eerst ene schilderij van den nacht en dan van den dag. Met hare verschillende, regelmatig terugkerende gedaanten en stellingen is de maan ook inderdaad zeer geschikt voor een tijdmetre, terwijl de regelmatige veranderingen in den stand der zon ten opzichte van de aarde niet zo in 't oog vallend zijn. Volgens den grondtekst is het niet in 't bijzonder het jaar, welks rekening op onze plaats als afhankelijk van de maan beschreven wordt, maar in het algemeen de tijd..

20. Gij beschikt de duisternis en het wordt nacht, in welken al het gedierte des wouds uittreedt, zich beweegt:

Er ligt in deze wisseling van licht en van schaduw ene toespeling op de heldere en duistere dagen der gemeente, voor welke de Heere eveneens wonderbaar zorg draagt..

21. a) De jonge leeuwen, briesende om enen roof, en om hun spijs van God te zoeken.

a. Job 24: 5; 39: 1,2. Jer. 31: 4.

Slechts in veel betekenende trekken er op wijzende, laat ons de dichter enen blik in het bonte gewoel van het bos slaan, wanneer de duistere nacht zich daarover uitstrekt. Dan ontstaat er grote beweging, en de meest verschillende dieren gaan in den onophoudelijken drang van hun wilde natuur ter stilling van hunnen honger op roof uit. Onder alle tonen en stemmen, die door elkaar heen worden vernomen, horen wij het majestueuze gebrul der jonge leeuwen naar buit, en zelfs dit op zijne gebiedende en vreselijke wijze klinkt voor het vroom gemoed als een hulpbehoevend roepen om voedsel tot den hoogsten Gever aller spijzen..

Het gebrul der leeuwen en hun jacht op buit is een vragen aan God, dat Hij zelf in hun natuur heeft gelegd..

22. De zon opgaande maken zij zich weg, en liggen neer in hun holen (Job 37: 8; 38: 40), zo heeft God het wijs beschikt, opdat de mensen bij dag zouden veilig zijn.

23. De mens gaat dan uit tot zijn werk en naar zijnen arbeid tot den avond toe.

Met de eerste stralen der zon sterft het gedruismakende leven van het bos weg en het wordt daarin ledig; dan treedt de mens te voorschijn, het kind des lichts, om in het licht te werken totdat het avond wordt. Hij openbaart zijne waarde in de vervulling zijner hoge bestemming tot werkzaamheid; terwijl de nacht het drijven van het dier, dat alleen maar bevrediging van zinnelijke lusten zoekt, met zijn duistere schaduwen omgeeft, openbaart de heldere dag de werken van den mens, die in de duisternis rust, ons zich, op nieuw gesterkt tot den arbeid, bij het aanbreken van den morgen van zijn leger te verheffen..

24. Hoe groot zijn Uwe werken, o HEERE! Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt, zodat er niets te weinig, niets te veel is en het een het andere dient; het aardrijk is vol van Uwe goederen, waarmee Gij Uwe vele schepselen onderhoudt.

Door deze wijsheid, zegt hij, is er niets op aarde in verwarring; de vermenging van vele dingen is integendeel met de hoogste bedoeling verordenen, zodat er niets zou kunnen worden weggenomen of bijgedaan of verbeterd. Onder deze goederen wordt Gods barmhartigheid mede verstaan, want Hij is niet rijk voor Zich alleen, maar Hij vloeit tot ons over, zodat het ons aan niets ontbreekt..

25. Ziet deze zee onderhoudt de gemeenschap tussen de verschillende landen, die groot en wijd van ruimte is; daarin is het wriemelende gedierte, en dat zonder getal, kleine gedierten met grote.

26. Daar wandelen de schepen, over wier onmetelijke grootte mijn oog blik, en de Leviathan (Job 40: 20), dien Gij geformeerd hebt, om daarin te spelen.

Slechts een gering gedeelte van de werken Gods heeft de heilige zanger tot vs. 23 opgeteld; maar daar gevoelt hij zijn onvermogen, om ze alle te omvatten. Zijne verwondering is aanbidding. Van deze weinige maakt hij tot alle de gevolgtrekking: "de aarde is vol van Uwe goederen," en "Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt." Maar nog herinnert hij zich aan het leven in de diepte niet gedacht te hebben. Ook wanneer de wateren der zee slechts ene onbewoonde uitgestrektheid ware, zij zou in verwondering brengen door hare grootte en uitgestrektheid, maar in hare onmetelijke ruimte leeft tevens ene ontelbare wereld van grote en kleine dieren, er is beweging op de oppervlakte, het leeft en beweegt zich tot op de koraalriffen toe in de diepte. Zij draagt op hare oppervlakte den mens, wie zijne kunsten zowel als zijne hartstochten van het vaste land op de zee overplant, en handelende en strijdende, onderzoekende en uitvindende ook de vlakte der zee levend maakt; er beweegt zich vrolijk als in zijn rechte te huis een dierengeslacht, dat speelt in hare wateren..

27. Zij allen, alle die levende wezens, waarvan wij spraken, wachten op U, dat Gij hun hun spijs geeft te zijner tijd, wanneer de tijd daartoe daar is (Psalm 1: 3; 145: 15).

28. Geeft Gij ze hun, zij vergaderen ze, zij lezen op, wat Gij hun als een brood van den hemel op aarde toedeelt (Exodus 16: 4); doet Gij Uwe hand open, zij worden met goed verzadigd.

29. a) Verbergt Gij Uw aangezicht, onttrekt Gij hun voor een tijd Uwe liefelijke zorg, zij worden verschrikt, daar de dood hen spoedig aangrijnst; neemt Gij hunnen adem weg, zij sterven en zij keren weer tot hun stof.

a. Job 34: 14 vv. Psalm 30: 8.

30. Zendt Gij Uwen Geest, Uwen levenwekkenden adem op nieuwig, zo worden zij, andere wezens van dezelfde soort, geschapen 1), en Gij vernieuwt also het gelaat des aardrijks, daar Gij steeds nieuwe schepselen in de plaats der vorige scheidt.

1. Al komt ook naar de mening van het zinnelijk oog uit geheel andere bronnen dan uit Gods hand de spijs, welke de miljoenen schepselen in elk ogenblik verteren, en al is het dat de vele middenoorzaken maar al te gemakkelijk de laatste oorzaak bedekken en verbergen, de godvruchtige mens ziet toch door al die bedekselen heen. Hij aanbidt den eeuwig wijzen God, die gedurende duizend jaren op het land, op de hoogten der bergen, in de lucht, in de diepte der zee de miljoenen gasten en kinderen uit Zijne hand voedt "te zijner tijd." d.i. wanneer zij het behoeven, zonder dat in die vele duizende jaren Zijne voorraadkamer armer is geworden. Uit gene andere hand kan hun spijs toekomen, dan uit die, uit welke hun leven komt; hun leven is echter Godes, want door Hem ademt en leeft, al wat leeft, Hem behoort hun

levensadem, en trekt Hij dien terug, zo vergaan zij, gelijk de gehele schepping zou vergaan. zo God wilde terugnemen wat het Zijne is..

Zeker in de nieuwe voortplanting van al wat leven heeft, zien wij een gedurige nieuwe schepping der wereld. Wanneer wij nu dagelijks zien, dat de wereld vergaat en op nieuw te voorschijn komt, in hare verschillende delen, hieruit is het gemakkelijk op te maken, dat zij niet ander bestaan, dan door de hemelse kracht Gods..

Diepzinnig en schoon is hier, gelijk overal in de Schrift, de nauwe en levende betrekking tussen den Schepper en Onderhouder en al het geschapene en wederkerig geschetst. De Heere God is de Bron en Fontein van alles, van alle goeden. Al werkt Hij in den gewonen weg van Zijn Goddelijken gang middellijk, toch is en blijft Hij de eerste, die de middelen beschikt, en de laatste, die de middelen zegent.

31.

IV. Vs. 31-35. Op het werk der zes dagen volgde bij de schepping de Sabbat, die des Heeren eer verkondigde, en Hem zelve een zalig welgevallen in al Zijne werken deed ondervinden. Zo de nu bestaande wereld niet leidt tot hetgeen de bedoeling van den Sabbat Gods is, zo kan de Heere met geringe moeite, met een enkelen wenk of ene blote aanraking haar tot het niets, waaruit zij is voortgekomen, terugvoeren. De heilige zanger met zijn eigen verlangen en denken, is zichzelf een bewijs, dat het daartoe niet zal komen, dat er kinderen Gods in de wereld zijn, die zich geschapen weten tot Zijnen lof, en zich verheugen in Zijne genade en gemeenschap, maar de zondaars en goddelozen, die er ook zijn, moeten verdelgd worden, zal het tot het eeuwig "Hallelujah" komen,

31. De heerlijkheid des HEEREN zij tot in der eeuwigheid; de HEERE verblijde zich in Zijne werken, gelijk Hij dit zelf (Genesis 1: 31) betuigd heeft.

32. Werd dat anders, kon ooit Zijn welbehagen in de wereld niet langer bestaan, hoe spoedig kon Hij ze vernietigen. Als Hij de aarde aanschouwt, zo beeft zij, van schrik over Zijnen blik vol toorn aangegrepen: als Hij de bergen aanroert, den vuurgloed Zijner grimmigheid aan hun grondslagen legt (Deuteronomium 32: 22), zo roken zij, ontstoken met een vuur, dat niemand kan uitblussen.

33. Ik voor mij begeer daartoe bij te dragen, dat de ere des Heeren eeuwig zij; ik zal den HEERE zingen in mijn gehele leven; ik zal mijnen God psalmzingen, terwijl ik nog ben, totdat de dood mijne lippen sluit en de nacht komt, in welken ik niet meer zingen kan (Psalm

63. 5; 146: 2; 115: 17 vv.).

34. Mijne overdenking van Hem, mijne rede, waarmee ik Hem prijs (vs. 24), zal zoet zijn, voor mij zal het ene vreugde zijn Zijne volmaaktheden te bepeinzen en Hij zal er een welgevallen in hebben (vs. 31); ik zal mij in den HEERE verblijden, en weet, dat ik daardoor Hem vreugde verschaf.

35. De zondaars daarentegen, die Zijne eer schandvlekken en Zijnen toorn doen ontbranden, zullen van de aarde verdaan worden, en de goddelozen zullen niet meer zijn 1), zodat zij niet langer het bestaan der op zichzelf zo goede schepping in gevaar brengen. Loof den HEERE, mijne ziel! Hallelujah! d.i. Looft den Heere, alle gij Zijne schepselen.

1. Deze ontboezeming hangt ten nauwste zamen met de uitspraak: de Heere verblijde Zich in Zijne werken. Want dewijl de zondaars de wereld door hun ongerechtigheden verderven, daaruit vloeit voort, dat zij aan God minder aangenaam is en Zijn werk Hem licht mishaaft. Want het kan niet anders, of die bezoedeling beledigt Hem, welke door alle delen verspreid ligt, bederft en ontsiert Zijn zo heerlijk werk. Derhalve, dewijl de goddelozen door een verkeerd misbruik van de gave Gods maken, dat de wereld enigszins ontaardt en afwijkt van haar oorspronkelijke bestemming, begeert de Profeet terecht, dat zij uitgeroeid worden, totdat zij geheel vergaan. Laten wij ons derhalve herinneren, dat de Voorzienigheid Gods zo uitblinkt, dat wij tot gehoorzaamheid er aan roepen, de weldaden; welke Hij tot ons gebruik heeft bestemd, zuiver en wettig gebruiken. Vervolgens, dat het ons smarte, dat zulke kostbare schatten goddeloos worden verkwist..

Tot aan het einde toe lag op het gehele lied der schepping een paradijsglans van vreugde en van vrede een glans, die van de heerlijkheid Gods afstraalde op de geschapene wereld, van welke Hij erkende, dat alles zeer goed was, en die in Hem de bron van haar leven heeft en den rijkdom Zijner grote goedheid dagelijks geniet. Maar reeds het woord van het afkeren van Zijn aangezicht, en het terugkeren van Zijn schepsel tot het stof, nog meer die innige wens, dat de Heere de echo zijner heerlijkheid uit de schepselen, op welke Hij ze gelegd heeft, steeds moge ontvangen en Zich in Zijne werken verheuge, verandert den toon van het lied des lofs in dien van heiligen ernst. Daaruit is de belofte geboren, dat hij van zijne zijde zich levenslang aan den lof zijns Gods zal houden, met zijne overdenking den Heere wil behagen en zich in zijnen God wil verheugen. Daaruit is ook voortgekomen de heilige verwensing der zondaars, die den Heere door hunnen gehelen wandel de eer ontroven en de vreugde wegnemen. Doch gelijk hij reeds te voren het verlangen naar de eeuwige eer des Heeren uitgesproken heeft, zo sluit het lied gelijk het ook bij elke prediking moet zijn, niet met de aankondiging van straf, maar de laatste toon is een uitroepen van Gods ere, en een oproepen van alle schepselen tot des Heeren lof, ene profetie van den nieuwen hemel en de nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woont, waar God alles in allen is en het eerste en laatste woord een Hallelujah zijn zal. Wij vinden hier het Hallelujah het laatst in dezen Psalm, en het is opmerkelijk, dat dit Hallelujah in vereniging voorkomt met het uitzicht op de gehele vernietiging der goddelozen. Vervolgens komt het nog 25 malen in de Psalmen en twee malen in de Openbaring (19: 1 en 3) voor..

Zou Hij die de gehele schepping voedt ene gekochte ziel kunnen laten sterven? Terwijl Hij alles met vreugde onderhoudt, alles bestuurt, en Zich verheugt in Zijne werken, laat gij uwe zielen, geroerd door deze genade, overpeinzen en loven. Terwijl de verharde zondaars van de aarde worden weggedaan en in de hel geworpen, mogen onze Hosanna's en Hallelujah's opklimmen tot Hem, die ons beminde en Zichzelfen voor ons gaf.

Vijfde tafereel! (vs. 34 en 35). De zee met hare ontelbare bewoners, de vloten op haren rug, de vissen in haren schoot, de onafzienbare kolk met zijn vierendertig miljoen vierkante mijlen water, ene speelplaats, waar voor Gods aangezicht de reusachtige monsters dartelen, gelijk voor ons gewapendoog de infusiediertjes in een waterdrop.

Ene terugkaatsing wederom van het Mozaïsch tafereel: "En God zei: Dat de wateren overvloedig voortbrengen een gewemel van levende zielen! En God schiep de grote walvissen, en alle gevleugeld gevogelte. En God zegende ze en zei: Zijt vruchtbaar en vermenigvuldigt! Toen was 't avond geweest en morgen geweest: de vijfde dag." En gelijk op den zesden dag, de mens, meesterstuk en kroon der aardse schepping, ten laatste verschijnt om den almachtigen Schepper van al deze wonderen en heerlijkheden te aanbidden, zo lost ten slotte de Psalm zich op in één bezielde lof ter ere van Hem, Wiens grote huishouding dit alles is, de Bron van alle leven, den milden Verzorger van aller bestaan, den Heere voor Wien alles moet beven en die waardig is dat men Hem love-de tegenoverstelling van de goddelozen, die een wanklank zijn in de harmonie der schepping en ene smet op Gods schone aarde.

Wat dunkt u, M.H.! had Herder geen recht om naar aanleiding van dit lied te getuigen: Deze Psalm verenigt schoonheid en waarheid. Wat heb ik aan al de Mythologiën, zo zij mij niets leren? Wat baat het mij, dat de Noordse Edda den hemel als het bekkeneel van een verslagen reus voorstelt, uit wiens gebeente de aarde, uit wiens bloed de wateren zijn voortgekomen? Deze Davidspoëzie is poëzie van het hart en het verstand. Wij kunnen bij Job misschien verhevener schilderingen van de formatie der aarde aantreffen, maar waarachtiger en schoner zijn er niet!

Het is een eigenaardig kenmerk der Hebreeuwse natuurpoëzie, dat zij als ene terugkaatsing van het geloof in Gods eenheid, ook het ganse heelal in Zijne eenheid beschouwt. De natuur wordt niet afgeschetst als op zich zelf bestaande, als iets dat door eigene schoonheid wordt verheerlijkt; de gewijde zanger beschouwt ze altijd in verband met ene hogere werkzame geestelijke macht. De natuur is hem schepping, in hem zamenstel, de levendige uitdrukking aan de alomtegenwoordigheid Gods in de zichtbare wereld. Men zou kennen beweren, dat in dezen 104den Psalm alleen het beeld van het ganse heelal is opgehangen. Men moet verbaasd staan als men in een lied van zo geringen omvang in enkele grote trekken hemel en aarde geschilderd ziet. Tegenover het veel bewogen leven in de natuur staat hier het stil en moeitevol arbeiden des menschen van den opgang der zon totdat de avond een einde aan het dagwerk maakt. Deze tegenstelling, deze algemeenheid van opvatting bij de wisseling der onderwerpen, dit terugzien op de alomtegenwoordige, onzichtbare macht, die de aarde verjongen en tot stof verbrijzelen kan, dit alles brengt dat plechtige in dat lied teweeg, waardoor het behoort niet zozeer tot de gemoedelijke als tot de verhevene poëzie.

Geen der vier hemelstreken is zo gezegend op aarde als het helder Oosten, waar de opgaande zon de kindsheid des mensdoms bescheen. Daar lag het paradijs der onschuld ingesloten tussen zijne wier rivieren; daar zag de eerste mens, wijs, heilig en gelukkig al de wonderen dier jonge schepping, van welke de Heere God gezien had dat zij goed was. Daar wees Jehova Zijnen vriend Abraham het land, dat Hij hem en zijn nakroost had toegedacht, aan; een land

overvloeiende van melk en honing; daar lag het beloofde, het verkregene, honderdmaal verbeurde, duizendmaal gezegende land, waar Jehova met Zijn volk woonde in het Heilige der Heiligen, waar Hij, door wien de wereld gemaakt was, in het vlees verscheen. Nog heden ten dage roemen de reizigers dat land als het schoonste van het gehele Oosten. En echter hebben, sinds Jehova Zijn zegen terug nam, Zijn tempel de verwoesting overgaf, en Zijn volk in ballingschap verstrooide, zoveel rampen dien bodem geteisterd, zoveel oorlogen hem platgetreden, zoveel barbaarsheid en dwingelandij zijne akkers uitgeput, dat het nauwelijks een denkbeeld meer geven kan van wat het eenmaal moet zijn geweest, het onvergelijklijk Kanaän, met zijn Thabor en Karmel, met zijne Palmstad en Heilige stad, met zijn leven en vruchtbaarheid uitstortende Jordaan, zijn schilderachtige meren, bloeiende valleien, welige akkers; met zijn overvloed van wijndruiven, olijven, granaten, vijgen, dadels; met zijne duizenden en tien duizenden van schapen en lammeren, rondgeweid in grazige vlakten (in dat land van weelde woestijnen genoemd) en aan de aartsvaderlijke putten gedrenkt; het Kanaän waar de dichterblijvende zoon van Isai zijns vaders schapen hoedde. Hoe open was het hart van dezen jongeling voor de schoonheden der natuur, die hem omringde, voor de wonderen, welke de dag aan den dag, de nacht aan den nacht verkondigde, zijn zoetste wellust was het den bezienden toon zijner harp te paren aan het verheven lied, dat voor zijne oren de schepping aanstemde. Ook in de stilte van den nacht welde in zijn hart menig schoon gezang op, dat bestemd was om de opgetogenheid der volgende eeuwen uit te maken. Maar het is niet slechts de schepping, die hij schildert, het is niet slechts de indruk van berg en dal, boom en beek, hemel en aarde die hij wedergeeft; zijn geest klimt tot den Schepper op, zijn gemoed is vol van God. Dien heiligt hij stem en snaren. Davids liederen zijn Psalmen, lofzangen tot heerlijkheid des Allerhoogsten, wiens handenwerk, wiens grootheid, wiens goedheid, ja al wiens volmaaktheden hij op het gelaat der schepping leest, der schepping, die hij niet slechts aanschouwt bij het licht der geschapene zon, maar ook bij het licht van den Heiligen Geest. (N. BEETS).

PSALM 105.

KORTE KRONIEK VAN ABRAHAM TOT JOZUA.

Nu volgt een Psalm, die niet alleen daarin met den vorigen overeenkomt, dat hij eveneens met Hallelujah eindigt, maar zich ook, wat den tijd van zijn ontstaan aangaat en wat den inhoud betreft, aan dien aansluit. Zagen wij daar, hoe Israël in de ballingschap tot den levenden God, den Schepper van hemel en aarde, terugkeerde, en Zijn lof uit het boek der natuur op ene wijze verkondigde, zoals dit slechts na ene waarachtige losmaking van alle afgoderij der heidenen mogelijk was, zo zien wij het zich hier tot den Heere, den God Zijner vaders bekeren, en diens trouw in het vervullen Zijner belofte uit het Boek der Psalmen bezingen. Wel slechts met een enkel woord aangeroerd, maar toch ondubbelzinnig blijkt de verwachting, dat dezelfde trouw, die Israël uit Egypte uitleidde, om de beloofde erfenis voor de eerste maal in te gaan, hen ook uit het tegenwoordige Egypte, uit Babel zal redden, om hun dit verloren erfgoed weer terug te geven. Daaruit blijkt het van zelf, waarom het oog niet verder in den vroegeren tijd terugziet, dan tot Mozes en Jozua. Begin, midden en einde is hier geheel anders dan bij het heenwijzen op de vorige tijden in Psalm 78, omdat het doel zo geheel anders is als hier.

I. Vs. 1-7. De Psalm begint met ene oproeping aan Israël, om zich des Heeren daden met lof te herinneren, en noemt hiermede het thema, dat voor ogen staat; hij wil namelijk nadenken en spreken over de gerichten en de wonderen Gods in het verledene, om daarop blijde verwachtingen voor de naaste toekomst te bouwen in de harten der kinderen Jakobs, die zich, even als vroeger hun vaders in Egypte, in een vreemd land bevinden.

1. Looft den HEERE, roept naam aan; maakt Zijne daden bekend onder de volken.

Van enen tijd, dat Israël zo spreken zou, had reeds de profeet Jesaja in Jes. 12: 4 van zijne voorzeggingen gesproken; die tijd is echter, nu onze Psalm gehoord wordt, nog niet gekomen, maar wordt eerst slechts met verlangen tegemoet gezien. Intussen zullen wij nog 3 andere Psalmen leren kennen (107, 118 en 136), die eveneens met Hodoë (Looft) beginnen, en wat hun ontstaan betreft tot dien tijd behoren, toen reeds vervuld was, wat hier nog wordt tegemoet gezien; van die heeft zonder twijfel Psalm 107 een en dezelfde maker met den onzen..

De dichter wekt de gemeente Israëls met aandrang op, den Heere te loven, Zijn naam aan te roepen en Zijne daden bekend te maken onder de volken. Dit is Israëls hoge en heilige roeping als het volk, aan wien Jehova Zich bijzonder boven alle volken geopenbaard had..

Het is opmerkelijk, dat in dezen gehelen Psalm niet van Israëls zonden gesproken wordt. Alleen van de weldaden, die de Heere God verleend had. Alles wat in hem is heeft bij den dichter op dit ogenblik alleen oog voor de zegeningen aan het volk geschonken. Daarom begint de Psalm met: "Looft den Heere" en sluit met: "Hallelujah," wat hetzelfde betekent.

2. Zingt Hem, psalmzingt Hem, spreekt aandachtelijk van al Zijne wonderen, die Hij in vroegere tijden gewrocht heeft, om u het hart te sterken in deze tegenwoordige dagen.

3. a) Roemt u in den naam Zijner heiligheid, dien Hij door Zijne heerlijke daden Zich voor de gehele toekomst heeft verworven; het hart dergenen, die den HEERE zoeken, die op den Heere wachten (Psalm 33: 21; 69: 7), verblijde zich, hoewel het lijden nog aanwezig is.

a. Psalm 34: 3.

4. Vraagt naar den HEERE en Zijne sterkte 1), gelijk zich die in de geschiedenis van den vroegeren tijd geopenbaard heeft en gij zult de verwachting koesteren, dat Hij die ook nu en dan in u zal verheerlijken; zoekt Zijn aangezicht geduriglijk, om genade van Hem af te smeken (Psalm 24: 6; 27: 8).

1. Ofschoon hij onlangs de gelovigen met dien eretitel betitelde, dat zij God zoeken, zo vermaant hij hen echter nu tot ijver, om Hem te zoeken. En dit niet zonder oorzaak, want wel is het waar, dat hierin eigenlijk de gelovigen van de goddelozen worden onderscheiden, maar het is verre van daar, dat zij Hem altijd zoeken met dien ijver, die betaamt, en daarom hebben zij voortdurend prikkelen nodig, waarmee zij worden aangezet, om verder te gaan..

5. Gedenkt 1) Zijner wonderen, die Hij gedaan heeft, Zijner wondertekenen, en der oordelen Zijnsmonds, d.i. Zijne rechterlijke uitspraken, die Hij in Uwe zaak tegen Uwe vroegere tegenstanders, de Egyptenaren, ten uitvoer bracht.

1. Een diepzinnige, kostbare samenhang is in dit drievoudig snoer: "vraagt-zoekt-gedenkt!" Dat is geschiedenis bestuderen in het licht van God. Die niet naar den Heere vraagt, hoe zal die de wegen Gods verstaan? die het licht van Zijn aangezicht niet zoekt, hoe zal die den sleutel tot het woord en tot de werken des Heeren vinden? Zielen zonder God en zonder gebed zijn ook vergeetachtige zielen, die niets leren van de daden, wonderen en gerichten des Heeren; maar wie den Heere zoekt, dien ontmoet Hij ter versterking des geloofs op alle wegen, op welke Hij beloofd heeft, zich te zullen laten vinden..

6. Gij zaad van Abraham, Zijnen knecht, gij kinderen van Jakob, Zijnen uitverkorene! die om des verbonds wil, waarin gij van wege de vaders tot Hem staat, aanspraak hebt om gelijke wonderen en gerechtspraken voor u te verwachten.

7. Hij is de HEERE, onze God; Zijne oordelen zijn of gaan over de gehele aarde, en als de Heere, onze God, zal Hij Zich gewis ook over ons ontfermen, en als Rechter over de ganse aarde de nu nog tegenstrevenden even zo goed aan Zich weten te onderwerpen, als Hij dit in vroegeren tijd gedaan heeft.

8.

II. Vs. 8-15. Thans volgt de uiteenzetting van het thema: God gedenkt steeds aan Zijne belofte omtrent het voortdurend bezit van het land Kanaän, die Hij eens den aartsvaders gaf. Dit Zijn gedenken openbaarde zich reeds aan de vaders zelf, daar Hij hen wist te bewaren voor den ondergang, die hen wegens hun geringheid bedreigde, en hen beschermde tegen degenen, die hen gemakkelijk hadden kunnen verderven.

8. Hij gedenkt Zijns verbonds tot in der eeuwigheid, des woords van het bezit des beloofden lands, dat Hij ingesteld heeft, dat Hij gesproken heeft tot in duizend, tot in ontelbare geslachten, tot in de verste toekomst (Deuteronomium 7: 9);

9. Des verbonds, dat Hij met Abraham heeft gemaakt (Genesis 12: 7; 13: 14 vv.; 15: 18 vv.), en Zijns eeds aan Izak (Genesis 26: 3 vv.);

10. a) Welken Hij ook gesteld heeft aan Jakob tot ene inzetting b), aan Israël (Genesis 32: 27 vv.) tot een eeuwig verbond, zodat het ook voor hen een eeuwig geldende kracht en onveranderlijke betekenis had.

a. 1 Kronieken 16: 17. b) Genesis 28: 13; 35: 12.

11. Zeggende a): Ik zal u geven het land Kanaän, het snoer, een met een meetsnoer afgemeten gebied van ulieder en van uwer kinderen erfdeel.

a. Genesis 13: 15; 15: 18.

12. Zo sprak Hij a), als Zij weinige mensen in getal waren, ja weinigen en vreemdelingen daarin, dus van zichzelf niets konden doen, om deze toezegging te verwezenlijken, integendeel zeer gemakkelijk onder de menigte van de inwoners des lands spoorloos konden verdwijnen (Genesis 34: 30);

a. 1 Kronieken 16: 19.

13. En wandelden van volk tot volk, van het ene koninkrijk tot het andere volk (Genesis 12: 10. 20: 1; 26: 1, 14 vv.; 28: 5; 33: 17 vv.; 35: 1

14. a) Hij liet echter, daar Hij Zich zelve hun tot een Helper stelde op hunnen pelgrimstocht en bij hun machteloosheid, geen mens toe hen te onderdrukken, ook bestrafte Hij koningen om hunnentwil (Genesis 12: 17; 30: 3, 7) zeggende:

a. Genesis 35: 5.

15. Tast mijnen gezalfden, dien Ik met Mijnen Geest begiftigd heb, niet aan, en doet Mijnen profeten, die de dragers van Mijn woord en van Mijne beloften zijn, geen kwaad 1).

1. De dichter hoeft bij vs. 14 drie geschiedenissen van de bewaring der vrouwen van de aartsvaders voor den geest, die van Sara in Egypte (Genesis 12) en die van Sara en Rebekka, beide bij de Filistijnen (Genesis 20 en 26)..

16.

III. Vs. 16-23. Het terugzien in de geschiedenis der aartsvaders heeft nu verder betrekking op de overvoering van Jakob's familie naar Egypte. Is deze reeds op zich zelf een bewijs voor Gods trouw jegens Zijne uitverkorenen, daar zij plaats had tot hun onderhoud gedurende een hongersnood, in 't bijzonder is zij dit door Jozefs aanzienlijke plaats, die hem bij Egyptes koning geschonken werd, zodat voor een geruimen tijd een gewenste toestand in het vreemde land aan Abrahams zaad verzekerd was.

16. Hij riep ook enen honger in het land Kanaän, waarin zij als vreemdelingen verkeerden. Hij brak allen staf, steun des broods, Hij maakte, dat er niets ter voeding overbleef (Genesis 41. 54; 42: 1 vv.; 43: 1 vv.).

17. Hij zond, tijdig voorzorgen nemende, opdat die nood hun gene schade zou doen, enen man voor hun aangezicht henen (Genesis 45: 5); Jozef werd verkocht tot een slaaf (Genesis 37. 28, 36).

18. Men (de Egyptenaars) drukte zijne voeten in den stok, zijn persoon kwam in de ijzers (Genesis 39: 20), juist zo als het thans den kinderen van Jakob (vs. 6) hier in de gevangenis gaat (Psalm 107: 10).

19. Tot den tijd toe, dat Zijn woord kwam, toen ongeveer 13 jaren na zijne verkoping de tijd daar was, dat het woord Gods omtrent Jozefs verhoging (Genesis 37: 5 vv.) zou vervuld worden, heeft hem de rede des HEREN, die in den droom als ene openbaring Gods tot hem gekomen was, doorlouterd 1). Gelijk zij zelf doorlouterd is (Psalm 18: 31), zo reinigde zij hem ook in den smeltkroes der verdrukking van alle onreinheid (1 Petrus 1: 7).

1. Jozef had wel door den droom de belofte van God ontvangen, dat hij zou verhoogd worden, maar dit zou niet geschieden, dan na in den staat van vernedering het bewijs gegeven te hebben van zijn trouw en geloof.

Gelijk als in Psalm 119: 50 wordt de rede des Heren, het woord des Almachtigen als levende, werkzame macht gedacht.

20. De koning zond, en deed hem ontslaan, de heerser der volken liet hem los (Genesis 41: 14).

21. Hij zette hem tot een heer over zijn huis en tot enen heerser over al zijn goed (Genesis 41: 39 vv.).

22. Om zijne vorsten, de vorsten van Egypte te binden naar zijnen lust 1), te regeren, en zijne, Egypte's oudsten te onderwijzen, daar de koning hem in de kaste der priesters inlijfde (Genesis 41: 45).

1. Dit ziet op de woorden in Genesis 41: 44: "zonder u zal niemand zijne hand of zijnen voet opheffen in gans Egypteland."

2. Daarna kwam Israël in Egypte, en Jakob verkeerde als vreemdeling in het land van Cham
1. (Genesis 46: 1 vv. Psalm 78: 51; 106: 22).

1. De dichter schijnt Egypte hier dus te noemen, om te kennen te geven, dat de Egyptenaren een volk waren, dat God vervloekt had, en daardoor de Israëlieten te waarschuwen, dat zij niet moesten wederkeren naar dat land, gelijk hun ook in 't bijzonder verboden was. (Deuteronomium 17: 16)..

24.

IV. Vs. 24-38. Nadat Israël in Egypte tot een talrijk en machtig volk geworden was, keerde de Heere het hart der Egyptenaren om, dat zij op dit volk vertoornd werden en het door list dachten te vernietigen, maar dit alles had niet Israël's ondergang, integendeel had de zo heerlijke verlossing onder vele tekenen en wonderen ten gevolge.

24. En Hij, de Heere, onze God, gedachtig ook in het vreemde land aan Zijn verbond (vs. 8), deed Zijn volk zeer wassen, en maakte het machtiger dan Zijne tegenpartijen (Exodus 1: 7, 9 vv.).

25. Hij keerde hun hart om (2 Samuel 24: 1), dat zij Zijn volk haatten, dat zij met Zijne knechten listiglijk handelden (Exodus 1: 8 vv.).

26. Hij zond vervolgens, toen de door Hem bepaalde tijd der verlossing gekomen was, Mozes Zijnen knecht, en Aäron, dien Hij verkoren had (Exodus 3: 10; 4: 14 vv.).

27. Zij deden onder hen de bevelen Zijner tekenen, en de wonderwerken in het land van Cham, in Egypte (vs. 23).

28. Hij zond duisternis en maakte het duister 1), bracht een zwaren tijd van ellende over Egypte; en zij, de Egyptenaren, waren Zijn woord niet weerspanning, zij moesten eindelijk den tegenstand opgeven (vs. 38).

1. De plagen worden hier niet in volgorde opgenoemd. De negende wordt eerst genoemd, n.l. de duisternis, als de duidelijkste afbeelding van Gods toorn.

2. Hij keerde, om van de tien plagen een zevental te noemen en met de eerste te beginnen, hun wateren in bloed, en Hij doodde hun vissen (Exodus 7: 20 vv.).

3. Hun land bracht bij de tweede plaag voren voort in overvloed, dezen waren tot in de binnenste kamers hunner koningen (Exodus 8: 3 vv.).

4. Hij sprak, en er kwam, om de derden vierde plaag in eens te noemen, ene vermenging van ongedierte (Exodus 8: 24),luizen, (Exodus 8: 17), in hun ganse landpale.

5. Hij maakte, om de vijfde (Exodus 9: 6) en zesde plaag (Exodus 9: 10) voorbij te gaan, en aanstonds de zevende te noemen, hunnen regen tot hagel, vlamig vuur in hun land.

6. En Hij sloeg hunnen wijnstok en hunnen vijgenboom, en Hij brak het geboomte hunner landpalen (Exodus 9: 23 vv.).

7. Hij sprak, de achtste plaag beschikkende, en er kwamen sprinkhanen en kevers, en dat zonder getal:

8. Die al het kruid in hun land opaten, ja aten de vrucht hunner landouwe op (Exodus 10: 13 vv.).

9. Hij versloeg ook ten laatste bij de tiende plaag-want op de negende (Exodus 10: 22 vv.) is reeds enigmatische in vs. 28 geweest-alle eerstgeborenen in hun land, de eerstelingen al hunner krachten (Exodus 12: 29).

10. En Hij voerde hen uit met zilveren goud (Exodus 12: 35 vv.), en onder hun stammen was niemand, die struikelde, die de reis niet met gemak kon volbrengen (Exodus 13: 18).

38. Egypte was blijde, als zij uittrokken, want hun verschrikking was op hen gevallen (Exodus 12: 31 vv.).

39.

V. Vs. 39-45. Op de verlossing uit Egypte volgde, gelijk de geschiedenis nader aantoont, de genadige leiding door de woestijn, en ten slotte de inleiding in de landen der heidenen, die aan Israël's vaderen als ene bezitting voor hun zaad beloofd was Met dit slot, het schenken van Kanaän onder Jozua, keert de Psalm tot de eerste belofte aan Abraham, Izaäk en Jakob terug, en laat in zijn Halleluja aan het einde duidelijk genoeg merken, dat de geschiedenis van den eerstvolgenden tijd ene terugvoering van Israël uit het land zijner ballingschap naar het vaderland aanbrenge zal.

39. Hij breidde bij den tocht door de woestijn ene wolk uit tot een deksel, en vuur om den nacht te verlichten (Exodus 13: 21 vv.).

40. Zij baden, eisten morrende tegen den Heere, en Hij deed kwakkelen komen 1), en Hij verzadigde hen met hemels brood (Exodus 16: 2 vv.).

1. Bij de spijziging met kwakkels wordt slechts het zondig verlangen herinnerd, maar nadruk gelegd op de voorkomende Almacht en Goddelijke goedheid..

De Profeet verheerlijkt de voortdurende goedheid Gods jegens hen, terwijl hij van de misdaad zwijgt. Laten we het er voor houden, dat hij de weldaden Gods opeenstapelt, om daarmee te bevestigen, dat de verlossing eenmaal door Hem is gewrocht..

41. Hij opende op hun verlangen om te drinken ene steenrots, en er vloeiden wateren uit, die gingen door de dorre plaatsen als ene rivier (Exodus 17: 1 vv.).

42. Want, dit is de reden, waarom zo vele en zo grote weldaden, die zij betoonden onwaardig te zijn, hun zijn toegevloed, Hij dacht aan Zijn heilig woord, dat boven alle zonde en ontrouw verheven is, aan a) Abraham, Zijnen knecht 1): aan uw zaad zal Ik dit land geven (Genesis 12: 7).

a. Genesis 15: 14.

1. Wederom wijst hij hier de oorzaak aan, waarom God zo welwillend met dat volk heeft gehandeld, en zo welwillend het gedragen heeft, nl. dat Hij gedacht aan het gegeven Woord, dewijl Hij met Abraham het verbond had opgericht, dat Hij de God van zijn zaad zou zijn. Doch ook dit is niet zonder oorzaak met de grootste zorg door den Profeet overgeleverd, dat het verbond der genade de bron is, waaruit de verlossing vloeit en het voortdurend behoud van het volk, dewijl zelfs te beter daaruit de genade Gods wordt gekend, waar niets is verloren gegaan, maar God alles vervuld heeft, wat voor eeuwen te voren was beloofd. God heeft dus door Zijn woord voorgelicht, opdat Zijne genade en waarheid niet verborgen zou zijn. Daarom drukt de Profeet er weer op, dat God niet oor een nieuwe oorzaak is bewogen,

om het volk te verlossen, maar dat Hij de trouw en waarheid van Zijn verbond heeft bevestigd..

43. Alzo voerde Hij Zijn volk uit met vrolijkheid, Zijne uitverkorenen met gejuich (Exodus 15: 1 vv. Jes. 35: 10).

44. En Hij gaf hun na 't voorbijgaan van den veertigjarigen straftijd onder Jozua, den zoon van Hun, Mozes dienaar (Jozua 1: 1 vv.), de landen der Heidenen, zodat zij in erfenis bezaten den arbeid, de goederen (Jozua 24: 13) der volken.

45. a) Opdat zij Zijne inzettingen onderhielden, en Zijne wetten bewaarden 1). Halleluja! looft den Heere!

a. Exodus 19: 4-6. Deuteronomium 4: 1,40; 6: 21-25.

1. Dewijl het niet genoeg is met de tong slechts de genade Gods groot te maken, indien er en niet bijkomen, de ernstige beginselen der vroomheid. En dewijl God allen valschen dienst verwerpt, blijft er over de zuivere manier van Hem te vereren, die bestaat in het bewaren van Zijne geboren..

Als zelfstandig volk, op erfelijken grond de geopenbaarde wet van zijne God waarnemende, moet Israël het toonbeeld voorstellen van een Gode welgevallig ingericht volk, van een heilig volk, en, gelijk het begin van den Psalm aanwijst, door de prediking van den zegen, dien het zelf ondervond, de volkeren met zich en zijnen God, den God des heils, verbinden..

Opmerkelijk is het, dat de opwekking tot lof van God aan het begin van den Psalm tot Israël gericht is, maar op de heidenwereld doelt. Dat is een duidelijk getuigenis van Israël's roeping tot het zendingswerk in de heidenwereld, maar ook tevens een bewijs voor de late vervaardiging van den Psalm; want eerst toen Israël verstrooid werd onder de volken, ontwaakte het bewustzijn van zijnen zendingsplicht onder de volken..

PSALM 106.

WELDADEN GODS DEN ISRAËLIETEN BETOOND. ZWARE STRAFFEN VOOR DE ONDANKBAARHEID.

Op twee Psalmen, die beiden met Halleluja sluiten (104: 35, 105: 45) volgt nu de eerste van de tien Psalmen (vgl. 111-113, 135, 146-150), die met een Halleluja beginnen. Ook wat den tijd aangaat, sluit zich deze dadelijk aan die beide Psalmen aan en verplaatst ons in dien tijd, toen met het begin der Perzische heerschappij in Babel ene gunstige wending in het lot van Israël kwam, en het morgenrood der nieuwe toekomst reeds werd gezien (Ezra 1: 11). Wij hebben de geschiedkundige toestanden van dien tijd bij 2 Kronieken 36: 20: nader uiteengezet; maar niet alleen gaat het Israël thans uitwendig beter, maar het is zelf inwendig beter geworden, en neemt nu hier met ene gezindheid des harten, die niets bedekken of verschonen, maar open en zonder terughouding de schuld, de gehele schuld voor den Heere

wil belijden, de geschiedenis van den vroegeren tijd, van den uitvoering uit Egypte tot het begin der Babylonische ballingschap in hare hoofdtrekken voor zich, en gebruikt die als een spiegel, waarin het zich van de zijde van zijn ondankbaar, ongelovig en ongehoorzaam gedrag sedert de dagen der vaderen beschouwt en ten slotte daartoe komt, dat het zich aan de straf voor zijne misdaad gewillig onderwerpt (Leviticus 26: 41).

I. Vs. 1-5. De Psalm begint na den aanhef: "Halleluja" met ene opwekking, om 's Heren goedheid en eeuwigdurende grootheid (vs. 1) te prijzen, die later liturgisch geworden is (Psalm 107: 1; 118: 1; 136: 1. Makk. 4: 24); en gelijk nu met de beginwoorden van den vorigen Psalm de vervulling der profetie in Jes. 12: 4, in vervulling begon te komen, zo wordt hier de uitkomst voorbereid die in Jes. 33: 11 aan de gemeente van den lateren tijd wordt in den mond gelegd. De gemeente heeft zeker de grote daden des Heren, om welke die uitkomst haar later tot een lievelings-woord geworden is, vooreerst nog als ene toekomstige te beschouwen, maar zij weet reeds, dat deze buitengewoon heerlijk zal zijn, door haren lof niet te bereiken (vs.2) en zij weet ook, dat deze niet zal uitblijven, wanneer zij slechts van hare zijde niet achterblijft in de verbondstrouw, die zij aan haren God verschuldigd is (vs. 3). Alzo is het dan billijk en heilzaam, dat ieder lid der gemeente in 't bijzonder zich door gebed en smeken voorbereidt, om den zegen van den nieuwen tijd mede te beleven en te genieten (vs. 4 en 5).

1. Halleluja! a) Looft den HEERE, want Hij is goed, want Zijne Goedertierenheid 1) is in der eeuwigheid (Psalm 100: 5).

a. Psalm 107: 1; 118: 1; 136: 1.

1. De goedheid Gods is de altijd vloeiende bron Zijner goedertierenheden liefde, genade en barmhartigheid, die Hij alleen bij zichzelf in Christus geopenbaard en bewezen heeft. Zij is in Hem zonder begin en daarom ook zonder einde over Zijn volk, dat Hij heeft liefgehad met ene eeuwige liefde..

2. Wie zal de mogendheden des HEREN uitspreken, al Zijnen lof verkondigen? Wie is in staat Hem naar behoren te roemen? Toch zal ons dit niet terughouden van Zijnen lof, integendeel zal de grootheid en veelheid Zijner werken ons des te meer aansporen, om Zijn lof met ernst en ijver uit te spreken (Psalm 40: 6; 71: 15).

3. Welgelukzalig zijn zij, die het recht onderhouden, hij die te aller tijd gerechtigheid doet, en alzo God niet slechts door woorden maar door daden prijzen, die zullen ook de openbaring Zijner grote daden en roemvolle werken steeds op nieuw ondervinden (Psalm 103: 17 vv.).

4. Gedenk mijner, o HEERE! naar het welbehagen 1), dat Gij tot Uw volk hebt, en waarin Gij het weer genade zult bewijzen, bezoek mij met Uw heil;

1. Het welbehagen Gods, de vrije liefde Gods tot Zijn volk is de hechtste pleitgrond voor den dichter, waarop zijn gebed steunt. En wat is de begeerte zijner ziele? Maar immers, om te zien en te genieten het goede Gods, de lieflijkheid en goedertierenheid des Heren. Vervolgens om

daardoor te delen in de blijdschap van Gods volk en om met alle Gods kinderen in den Heere zich te verlustigen.

5. Opdat ik aanschouwe, van mijne zijde beleve, het goede Uwer uitverkorenen; opdat ik mij verblijde met de blijdschap Uws volks, niet alleen daarin deelname, maar daaraan ook deel hebbe; opdat ik mij beroeme met Uw erfdeel (Deuteronomium 9: 29) in de betoningen Uwer genade.

Nadat het gehele koor vs. 1-3 gezongen heeft, verheft zich ene enkele stem in vs. 4 en 5 106.4,5 om datgene uit te drukken, wat het hart van ieder der leden van de gemeente in dezen tijd nog bijzonder vervult toen het gehele volk zich voorbereidde op ene nieuwe openbaring van genade..

6.

II. Vs. 6-43. Wij zien hier vervuld worden wat in Leviticus 26: 41. Deuteronomium 30: 1 vv. was voorzien en door Salomo zelfs naar den klank der woorden te voren was bepaald. Israël verootmoedigt zich in het land zijner ballingschap en belijdt zijne misdaad, waardoor het van vroegeren tijd af zich goddeloos getoond heeft (vs. 6). Het is echter niet meer de profeet, staande onder bijzonderen invloed van den Heiligen Geest, die het volk voorgaat en op den weg van bekering des harten baan breekt, zo als dit in Dan. 9: 4 vv. het geval is, maar nadat de profeet zijne verhevene plaats in het koninkrijk van Kores den Pers (Dan. 6: 28), daartoe heeft gebruikt om aan Zijn volk een beteren, uitwendigen toestand in de ballingschap met het begin van dit koninkrijk (538 v.Chr.) te verschaffen treedt het volk naar Zijn inwendigen toestand hem voor den geest, en de bijzondere belijdenis (van het jaar 556 v.Chr.) wordt nu tot ene algemene belijdenis der gemeente. Zij belijdt, hoe zwaar zij gezondigd heeft, terwijl zij reeds met het gedrag der vaderen in Egypte begint (vs. 7-12), daarna overgaat tot haar gedrag in de woestijn (vs. 13-33). In Kanaän werd de mate der zonde van ongehoorzaamheid zo vol, dat nu ook het voltrekken der straf, de verwerping van het volk en de wegvoering in de ballingschap niet zou uitblijven (vs. 34-43).

6. a) Wij, dit belijden wij ootmoedig, hebben gezondigd, mitsgaders onze vaderen, wij hebben verkeerdelijk gedaan: wij hebben goddelooslijk gehandeld (vgl. de verklaring bij 1 Koningen

8. 47).

a. Leviticus 26: 40. Jer. 3: 25. Dan. 9: 5.

7. Onze vaders hebben reeds zwaar gezondigd; in Egypte hebben zij niet gelet op Uwe wonderen, toen gij hun Mozes en Aäron als verlossers had gezonden (Exodus 5: 21; 6: 9); zij zijn der menigte Uwer goedertierenheden in de wonderen, die ter hunner hulp aan de Egyptenaren zijn geschied, niet gedachtig geweest; maar zij waren weerspanning aan de zee, bij de Schelfzee (Exodus 14: 11 vv.; Psalm 78: 11, 42). Hoewel zovele wonderen geschied waren, betoonden zij bij de Rode zee niet die godvruchtige opmerkingen, met dien eerbied en die dankbaarheid, als het zulk een beweldadigd volk betaamd had, die te hebben

waargenomen, daar zij, aan den oever staande, Uwe macht en goedheid wantrouwden en op hemelgerende wijze murmureerden.

8. Doch Hij verloste hen om Zijns naams wil, hoewel zij van wege al hun morren verdiend hadden, dat God hen had overgegeven. Hij verloste hen a), opdat Hij Zijne mogendheid bekend maakte.

a. Exodus 9: 16.

9. En Hij schold de Schelfzee (Exodus 14: 21 vv.), zodat zij verdroogde, en Hij deed hen, de vaderen, wandelen door de afgronden der wateren, als door ene woestijn, zodat zij die droogvoets doorgingen.

10. En Hij verloste hen uit de hand des haters, en Hij bevrijdde hen van de hand des vijands, van Faraö, die hen met zijne wagens en paarden najaagde.

11. a) En de wateren overdekten hun wederpartijders, niet een van hen bleef over.

a. Exodus 14: 27; 15: 5.

12. Toen geloofden zij voor een ogenblik aan Zijne woorden; zij zongen, overmeesterd door Zijne wonderen, Zijnen lof (Exodus 15: 1 vv.).

13. 1) Doch zij vergaten haast, spoedig Zijne werken; zij verbeidden, zo dikwijls enige nood hen overviel, naar Zijnen raad niet, wanneer en hoe Hij hen zou helpen, hoewel zij toch hadden kunnen weten, dat hun redding reeds bij Hem besloten was.

1. Met dit vers tot vs. 33 begint de dichter de hoofdzonden in de woestijn te vermelden. In vs. 13-15 wordt vermeld het morren om spijs en drank. In vs. 16-18 de opstand tegen de door God beschikte leiders. In vs. 19-23 de aanbidding van het kalf. In vs 24-33 het oproer ten gevolge van het bericht der verspieters. In vs. 28 en 31 het deelnemen aan den Moabietischen Baälsdienst In vs. 32 en 33 de opstand tegen Mozes en Aäron bij Meriba. Aan zes hoofdzonden heeft Israëel zich dus schuldig gemaakt.

14. a) Maar zij werden, om op de bijzondere voorvallen nader te letten, belust met lust in de woestijn, om vlees te eten en zij ondernamen het tegen Mozes, den gezant des Heren, op te staan, en zij verzochten God in de wildernis, daar zij Hem wilden beproeven, of Hij hun ene tafel in de woestijn zou kunnen aanrichten.

a. Exodus 16: 3. Numeri 11: 4,6,33. Psalm 78: 18 vv. 1 Kor. 10: 6.

15. Toen gaf Hij hun hun begeerte, door ene menigte kwakkelen op hen te doen komen, waaraan velen zich den dood aten; zo verkregen zij wel hun begeerte, maar Hij a) zond aan hun zielen een magerheid 1).

a. Numeri 11: 20,33. Psalm 78: 30,31. Jes. 10: 16.

1. Hij wil zeggen: zij aten wel, maar zij hadden er geen voedsel van, zij zijn van dat vlees niet vet geworden, maar mager, totdat zij eindelijk geheel zijn verteerd geweest.

Verschillend worden de laatste woorden vertaald. Luther heeft: "zond hun genoeg, totdat zij er van walgden," de Wette: "maar zond tering in hun lichamen; LXX heeft, en deze schijnt Luther gevolgd te zijn: "hij zond aan hun zielen ene zathheid." In plaats van een zegen had God een vloek in de spijs gelegd, zodat hun personen, want zo moet hier zielen worden opgevat, vermagerden.

16. a) En deze was de enige oproerigheid niet; zij benijdden Mozes in het leger, en stonden hem naar het oppergezag, en Aäron, den heilige des HEREN, naar zijn hogepriesterlijk ambt.

a. Numeri 16: 1 vv.

17. Maar dit oproer kwam hun duur te staan a) De aards deed zich open, en verslond Dathan, en overdekte de vergadering van Abiram, zodat zij te zamen levend in de aarde wegzonken.

a. Numeri 16: 31-33. Deuteronomium 11: 6.

1. En geen minder ontzaglijk oordeel trof Korah, want a) een vuur brandde onder hun vergadering; ene vlam stak de goddelozen aan brand, zodat Korah met zijne 250 bondgenoten door vuur uit den hemel werden verteerd.

a. Numeri 16: 35,46

19. Bovendien zijn er nog zo vele andere, gruwelijke zonden gepleegd a). Zij maakten bijvoorbeeld een kalf bij Horeb, en zij bogen zich voor een gegoten beeld.

a. Exodus 32: 1 vv.

20. En zij veranderden hun Eer, den God, die hun onderscheiding was van alle volkeren der aarde (Deuteronomium 4: 6 vv.; 10: 21; Jer. 2: 11), in de gedaante van enen os, die gras eet.

21. Zij vergaten reeds zo spoedig God, hunnen Heiland, die grote dingen gedaan had in Egypte 1) (Psalm 105: 27 vv.).

1. In de tweede plaatst herhaalt de Profeet, dat het volk niet alleen door onwetendheid gedwaald heeft, maar door ondankbaarheid, dewijl God zich meer dan voldoende had geopenbaard. Doch ook zelfs den blinden is de verontschuldiging overbodig, dewijl God in de schepping van hemel en aarde in het oog vallend heeft geopenbaard wie Hij is. Maar de misdaad der Israëlieten ging veel dieper, dewijl zij, na God vaarwel te hebben gezegd, nadat Hij Zich zo op bijzondere wijze aan hen had geopenbaard, zich wendden tot de stomme

bijgelovigheden. Want er ligt groten nadruk in deze vermelding, dat God, opdat Hij hun

Bewaarder zou zijn, Zijne ongelooflijke macht van den hemel heeft ten toon gespreid. Indien er nu slechts een algemeen teken van Zijne macht was gegeven, dan moest reeds het acht geven daarop het volk houden hij Zijne vreze en Zijnen dienst. Maar nu, waar Zijne kracht met nadruk in het oog vallend is geweest, ja, vreeslijk en ongewoon, was het al te zeer het volk onwaardig, dat het met gesloten ogen zich aan beeldendienst overgaf. Want door die kennis werden alle nevelen als door den glans der zon verdreven en behoorden alle leugen en boze dwalingen uitgeroeid te worden..

22. Wonderdaden in het land van den tweeden zoon van Cham, Mizraïm (Genesis 10: 6,13 vv.); vreselijke dingen aan de Schelfzee.

23. Zoveel oproer en zonde was er a), dies Hij zei (Exodus 32: 7 vv.), dat Hij hen verdelgen zou, en dit zou Hij ook zeker hebben gedaan, ten ware Mozes, Zijn uitverkorene, in de scheure 1) voor Zijn aangezicht gestaan had, om Zijne grimmigheid af te keren, dat Hij hen niet verdief.

a. Deuteronomium 9: 13,14,18 vv.; 10: 10.

1. Deze spreekwijze is ontleend van wateren, welke ene inbreuk en vervolgens ene scheur veroorzaken. Van daar is het overgebracht op zulke scheuren, die door de krijgsknechten of in de gelederen der vijanden, of in de muren der steden gemaakt worden (bres), hetwelk ene grote slachting, of wel ene gehele nederlaag ten gevolge heeft. Daar 's Heren grimmigheid tegen Israël ontbrandde, was er als het ware ene scheur, en zij hadden niets anders dan ene gehele verdelging te wachten. Maar Mozes, Gods bijzondere gunsteling, stelde zich als een moedig held, in deze scheur. Hij gebruikte het krachtigst wapentuig van een vurig gebed, en kwam door zijne voorbeding den gehelen ondergang van het ganse volk nog tijdig voor..

2. Zij, onze vaders, versmaadden ook bij de gebeurtenissen, die in Numeri 13 en 14 verhaald worden, het gewenste land (Exodus 3: 8. Deuteronomium 11: 10 vv.); zij geloofden Zijn woord niet, waarmee Hij tot herhaalde malen hun dit bezit beloofd had.

3. Maar zij murmureerden in hun tenten; naar de stem des HEEREN, die hen beval moedig en onbevreesd te zijn (Deuteronomium 1: 26 vv.), hoorden zij niet.

4. Dies hief Hij tegen hen Zijne hand op, zwerende (Numeri 14: 21 vv.), dat Hij hen neervellen zou in de woestijn.

5. En dat Hij, later, wanneer zij in hun ongehoorzaamheid zouden volharden (Deuteronomium 28: 15 vv.), hun zaad zou neervellen onder de heidenen, en hen a) verstrooien zou door de landen 1) (Leviticus 26: 33, 38 vv.).

a. Ps 44: 12. Ezechiël. 20: 23.

1. De bedreiging met ballingschap steunt op de twee grote hoofdstukken vol bedreiging (Leviticus 26; Deuteronomium 28). vergelijk vooral Leviticus 26: 33 (met de daaraan

ontleende Ezechiël. 5: 12; 12: 14 e.a.) met Deuteronomium 28: 14 (met de overeenstemmende Jer. 9: 15. Ezechiël. 22: 15 e.a.). Vs. 26 vv. staat in niet toevallige verhouding tot Ezechiël.

20. 23.

28. Ook hebben zij, die het nieuwe geslacht moesten uitmaken, in plaats van het oude geslacht, dat in de woestijn was neergeveld, toch de zonden der vaders voortgezet, zij hebben zich gekoppeld, zich nauw verbonden aan a) Baäl-Peor, en zij hebben de offeranden der doden¹⁾, der dode afgoden gegeten.

a. Numeri 25: 3; 31: 16. Openbaring 2: 14.

1. De offermaaltijden ter ere van Baäl-Peor worden hier door den dichter offeranden der doden genoemd, om de afgoden in al hun naaktheid en onwaarde ten toon te stellen, om daarmee te verklaren, dat het dode afgoden zijn.

2. En zij hebben den HEERE tot toorn verwekt met hun daden, zodat de plaag ene inbreuk onder hen deed, onder hen uitbrak, en in korten tijd 24.000 van die schaamteloze zondaars, die zich met de dochters der afgodendienaars verontreinigd hadden, werden weggesleept

3. Toen stond Pinchas op, en hij oefende gericht, daar hij voldoening aan het Goddelijk recht gaf door Simri, een der hoofden van Simeon, te doden, en de plaag werd opgehouden.

4. En het is hem (Pinchas) gerekend tot gerechtigheid, van geslacht tot geslacht in eeuwigheid, zodat het hogepriesterschap bij zijne nakomelingen ten allen tijde zou blijven.

Bij de woorden: "het is hem gerekend tot gerechtigheid," die ook Genesis 15: 6 ten opzichte van Abraham gevonden worden, moet niet aan de eerste rechtvaardiging, maar aan de tweede gedacht worden, aan de goede werken van degene, die reeds in de genade staat, waardoor hij zich bij God, die een ieder vergeldt naar zijne werken, zich een loon der genade verwerft. Dit is hier, dat het hogepriesterschap voor altijd in de familie van Pinchas zou blijven. Bij het "van geslacht tot geslacht tot in eeuwigheid" is op te merken, dat de gave langs dezelfde weg in latere tijden kon worden verloren, als waarop zij verkregen werd (dat zij werkelijk zo verloren ging zie Numeri 25: 13), eveneens als hij het geslacht van David, verder dat aan Pinchas slechts in tegenstelling tegen andere Aäronietische geslachten het eeuwige priesterschap beloofd werd. Dat de daad van Pinchas, even als ene dergelijke van Mozes (in vs. 23) zo zeer op den voorgrond wordt gesteld, doet vermoeden, dat de zanger enen man van zijnen tijd voor ogen had, die eveneens in de bres stond, als die geestelijke helden in den vroegeren tijd. Is dit het geval, zo kan slechts aan Daniël worden gedacht (Ezechiël. 14: 14,

20. op wie dan ook waarschijnlijk reeds in Psalm 105: 17 (vgl. Dan. 1: 6) gewezen wordt..

De Heere rekende het hem tot een wettelijke goede en loflijke daad, door het ingeven des H. Geestes, alhoewel buiten zijn gewoon beroep gedaan, God hem zulks genadiglijk belonenden waardoor hij getuigenis kreeg, dat hij een kind Gods was.

32. a) Zij, dezelfde, van welke in vs. 28 vv. sprake was, maakten Hem ook zeer toornig aan het twistwater (Numeri 20: 1 vv.), en het ging Mozes kwalijk om hunnentwil.

a. Numeri 20: 12. Psalm 95: 8.

33. Want Zij verbitterden zijnen geest, zodat hij wat onbedachtelijk voortbracht met zijne lippen.

34. 1) Zij hebben, ook later, toen zij in Kanaän waren ingegaan, die volken niet verdelgd, die de HEERE hun gezegd had.

1. In vs. 34-43 maakt de dichter melding van de zonden in Kanaän. Die zonde bestond in het niet uitroeien van de heidense volken, en het zich vermengen met hen, door zelfs hun kinderen den duivel te offeren. Het tweede was gevolg van het eerste. Zo werden de heidenen hun tot een valstrik. Een gevolg van beiden was, dat de Heere hen overgaf in de handen der Heidenen, zodat de tijd zich kenmerkte door afval, slavernij, verlossing en weer afval.

35. Maar a) Zij vermengden zich met de Heidenen, en leerden hun werken en gruwelen na te volgen.

a. Richteren 2: 2; 3: 5,6.

36. En zij dienden hun afgoden, en zij werden hun tot enen strik. (Richteren 1: 28 vv.; 2: 1 vv.; 3: 1 vv.).

37. a) Daarenboven hebben zij tegen het uitdrukkelijk verbod (Deuteronomium 12: 31) hun zonen en hun dochters den duivelen opgeofferd; want: hetgeen de heidenen offeren, offeren zij den duivel en niet Gode (1 Kor. 10: 20).

a. Leviticus 18: 21. Deuteronomium 32: 17. 2 Koningen 16: 3; 17: 17; 21: 6. 2 Kronieken 28: 3. 33: 6.

Onder ons geschiedt zulk offeren door zondige opvoeding, wanneer men de kinderen bijv. tot grootsheid en andere verkeerdheden aanleiding geeft ze aan den god der wereld offert, hun de grondstellingen der wereld zorgvuldig inprent, en de liefde tot ijdelheid met kracht bij hen opwekt.

38. En zij hebben onschuldig bloed vergoten, het bloed hunner zonen en hunner dochters, die zij den afgoden van Kanaän hebben opgeofferd; a) zodat het land door deze bloedschulden is ontheilgd geworden.

a. Numeri 35: 33.

39. En zij ontreinigden zich door hun werken (Jes. 24: 5; 26: 21. Ezechiël. 20: 43), en zij hebben gehoereerd door hun daden, daar zij de afgoden dienden (Exodus 34: 16 Aanm).

40. Dies is de toorn des HEREN ontstoken tegen Zijn volk, en Hij heeft enen gruwel gehad aan Zijn erfdeel, aan dat volk, dat Hij Zich ten erve verkoren had.

41. En Hij gaf hen in de hand der Heidenen, en hun haters heersten over hen (Nehemia 9: 30).

42. En hun vijanden hebben hen verdrukt, en zij zijn vernederd geworden onder hun hand (2 Koningen 24 en 25).

43. Hij heeft hen menigmaal gered, evenals in den tijd der richters, zo ook later onder de koningen, maar zij verbitterden Hem door hunnen raad, en werden uitgeteerd door hun ongerechtigheid, volgens de bedreiging in Leviticus 26: 38.

44.

III. Vs. 44-47. Schitterde reeds vroeger in de zo even aangehaalde geschiedenis van Israël, van den uittocht uit Egypte tot aan de wegvoering naar Babel, Gods ontferming door den toorn heen, zo heeft Hij ook nu het geschrei Zijns volks in de door hen verdiende en na ook recht erkende ellende tot op ene zekere mate verhoord, en hun in plaats van degenen, die hen tot hiertoe onderdrukten, zulke meesters gegeven, die hun gunstig gezind waren. Nu verheft zich de bede om verdere hulp, opdat zij geheel uit de gemeenschap der heidenen zouden verlost worden, en met die bede verbindt zich de belofte van dank voor zulk ene betoning van genade.

44. 1) Nochtans zag Hij, toen zij in de ballingschap te Babel harde zaken moesten verduren (Jes. 21: 10; 47: 6 vv.), hun benauwdheid aan, als Hij hun geschrei hoorde, Hij was ter hulpe gereed, toen zij riepen,

In vs. 44-46 doet de heilige zanger uitkomen, dat de trouweloosheid des volks Gods trouw niet heeft te niet gedaan. En dit, opdat het volk in de ballingschap niet zou vertwijfelen, maar uit kracht van het verbond God zou aanroepen als een Redder, om verlossing, gelijk dan ook geschiedt in vs. 47.

45. En Hij dacht, gelijk Hij te voren beloofd had (Leviticus 26: 42) tot hun beste aan Zijn verbond, en het berouwde Hem naar de veelheid Zijner goedertierenheden.

46. Dies gaf Hij, gelijk reeds Salomo had vooruit gezien (1 Koningen 8: 50), hun barmhartigheid voor het aangezicht van allen, die hen gevangen hadden, zodat hun toestand nu veel gunstiger werd.

Ten laatste betoonde God medelijden met Zijn volk ter oorzaak van Zijn verbond. De onveranderlijkheid van Gods genadige natuur en Zijne liefde tot Zijn volk, doen Hem den loop der rechtvaardigheid in genade veranderen, en gene andere verandering is bedoeld met Gods berouw. Alhoewel de Heere in 't gericht gegaan is met den zondaar, nog betoont Hij jegens hem genade, evenals Israël's geschiedenis leert. Hij heeft het bestuur over aller mensen

harten, en de genade, die Zijn volk van enige hand vindt, is het gevolg en de uitkomst van Gods medelijden jegens hen.

Ook dit is geschiedenis. De Heere is na Zijne oneindige goedertierenheid des ontferming over Zijn volk niet moede geworden. Het oog Zijner ontferming bleef op hen geslagen; in al hun benauwdheden was Hij mede benauwd, en hoorde Hij hun geschrei.

De dichter gedenkt hier hij dankend wat de Heere voor Zijn volk in Babel was, zowel door den invloed van Daniël, dien zeer gewensten man, als door de gunsten der Perzische koningen, die Babel aan zich hadden onderworpen..

47. Verlos ons, HEERE, onze God! nu verder, en verzamel ons a) uit de Heidenen, opdat wij, als wij weer zullen gekeerd zijn in het land onzer vaderen, den naam Uwer heiligheid loven, ons beroemende in Uwen lof.

a. 1 Kronieken 16: 35.

Evenals het eerste lied van het 4de Psalmboek (Psalm 90) sprak over de openbaringen van den toorn Gods tegen het geslacht der woestijn, en zich bij het zien des doods in Jehova den Onvergankelijken en eeuwig Onveranderlijken verborg, zo heeft ook het laatste lied van dit Psalmboek, dat overeenkomt met het 4e Boek van Mozes (in 't Hebreeuws: "in de woestijn" genoemd), het "in de woestijn" tot zijn hoofdwoord, en belijdt de zonden van Israël op den weg naar Kanaän. Gelijk nu aan het begin van het 5de Boek van Mozes Israël aan den drempel van het land der belofte staat, nadat de 2-1/2 stammen zich reeds aan gene zijde van den Jordaan hadden nedergezet, zo zien wij bij het begin van het 5de boek der Psalmen dat met het volgende lied begint, Israël aan het land zijner erve wedergegeven. De grens tussen de beide boeken is wel door het volgend slotwoord op onzen Psalm scherp aangegeven, toch maakt dit nu volgend vers

48.

IV. Vs. 48. Het slotwoord op het vierde boek der Psalmen.

48. Geloofd zij de HEERE, de God Israël's, van eeuwigheid en tot in eeuwigheid (Psalm 41: 14. 72: 18 vv.; 89: 53); en al het volk zegge: Amen, Halleluja (Openbaring 19: 4).

Weer een overgang. Aan de ene zijde namelijk komt het voor als een oorspronkelijk bestanddeel van den voor ons liggenden Psalm zelve (1 Kronieken 16: 34 en 35), en vormt als het ware het slotwoord daarvan, aan de andere zijde is het ene voortreffelijke inleiding tot het: "looft den Heere" aan het begin van den volgenden Psalm, en maakt alzo enigszins den introitus daarvan uit. Zo nu moest het ook zijn, want de grens tussen Psalm 106 en 107 is inderdaad niet scherp; wat in vs. 47 gewenst wordt, daarvoor wordt hier in vs. 3 gedankt; de lof des Heren, die daar voor de nog te ondervinden verlossing beloofd wordt, wordt hier gebracht voor de reeds geschonkene..

PSALM 107.

DANKZEGGING AAN GOD VOOR REDDING UIT VELERLEI NODEN.

Met de beide vorige Psalmen vormt de hier voor ons liggende (Ezra 3: 6) een zinrijk aangelegd en trapsgewijs voortgaand geheel. Liet Psalm 105: 45 reeds vermoeden, dat Israël het doel, waartoe het Kanaän tot zijne erve ontving, niet vervuld had, zo zagen wij het Psalm 106: 37 vv., het lieve land, dat het al spoedig eerst had veracht (24), met bloedschulden bedekken, "zodat de Heere een afkeer van Zijn erfdeel moest verkrijgen" en het in de hand der heidenen moest overgeven (40 vv.). Terwijl Hij vroeger hun de landen der heidenen gegeven had, dat zij de goederen der volken innamen (105: 44), vervulde Hij daarna de bedreiging (106: 27), dat Hij hun zaad onder de heidenen wierp en hen verstrooide in de landen. Dit is nu geheel anders. Kon reeds in Psalm 106: 44 vv. Israël verlossing, die voor de deur stond, vooruit worden gezien, zo hebben wij deze in Psalm 107: 2 nu in werkelijkheid voor ons. Terwijl het daar nog is (106: 47): "Verzamel ons uit de heidenen," komt hier de gemeente voor (107: 3), als die, welke Hij uit de landen heeft saamgebracht, en terwijl daar het verlangen werd uitgesproken (106: 47), om "den naam van Gods heiligheid te loven," klinkt hier reeds aanstonds (107: 1) het "Loof den Heere." Van dit triofolium (drieblad) maakt een Hodoe (d.i. "looft) -Psalm het begin (105: 1) en evenzeer zulk een Psalm het slot (106: 1) uit; in het midden staat een Halleluja (d.i. "looft den Heere) (106: 1), waarin het Hodoe echter evenmin ontbreekt. Het is aan geen twijfel onderhevig of alle drie Psalmen behoren tot enen en dezelfde maken; hoe met deze de voorgaande 104de Psalm in nauw verband staat hebben wij reeds vroeger aangewezen.

I. Vs. 1-3. Na de opwekking, om Gods goedheid en eeuwigdurende majesteit te erkennen en te loven, wordt de betoning der genade, die tot deze erkentenis dringt, aanstonds nader aangewezen; zij is de verlossing der gemeente uit grote nood en hare verzameling uit de landen der verstrooiing.

2. Loof den HEERE, want Hij is goed, want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

Dit is de grondtoon van dit lied, het moet ook de grondtoon onzer ziele zijn. Hierop komt de dichter gedurig terug, als hij de verlossing meldt, die de Heere aan Zijn gunstgenoten heeft beschikt.

2. Dat zulks zij, die reeds voor twee jaren deze verlossing volgens Jer. 33: 11 verwachtten (Psalm 106: 1), nu met een nog vrolijker hart, als de bevrijden des HEREN zeggen, die Hij van de hand der wederpartijders nu werkelijk uit de ballingschap bevrijd heeft.

Het is ene samenvatting van Israël's geschiedenis van den uittocht uit Egypte tot dien van Babel. Israël's geschiedenis bestaat uit twee vaste punten: bevrijding uit de hand der verdrukkers en terugbrenging uit de verstrooiing. De Psalmist roept geheel Israël, het Israël uit Egypte en uit Babel op, als een heir van beweldadigden, om te getuigen of hij te veel gezegd heeft, dan of zij zijne lofverheffing des Heren niet ten volle beamen en met zijn lied niet volkomen instemmen? Doch zouden er ook hier zulke beweldadigden zijn? Zeker niet in

den letterlijken zin, doch wanneer wij ons herinneren, dat een iegelijk, die een dienstknecht of ene dienstmaagd des Heren is, en dat een iegelijk, die zich tot God bekeerd heeft, niet meer omzwerft in het vreemde land, maar tot zijne vaderstad en zijn vaderhuis is uitgeleid, dan zullen er zeker ook onder ons zich zulke beweldadigden bevinden, die het den Psalmist gaarne nazeggen: "Looft den Heere, want Hij is goed, want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid."

3. En die Hij, gelijk gij Hem toen gebeden hebt (Psalm 106: 47), uit de landen verzameld heeft, van het oosten en van het westen, van het noorden en van de zee (Jer. 49: 12; 43: 5 vv.).

De aanhaling der profetische plaatsen toont aan, dat men niet nauwgezet behoeft te onderzoeken, of toen reeds werkelijk uit al de genoemde landstreken ballingen waren wedergekeerd. Bij de hemelstreken vergenoegt zich de zanger, het getal daarvan voor te dragen, zonder ze zelfs volledig te noemen, dat hij juist het zuiden weglaat en daarvoor de zee plaatst, langs welke verspreide ballingen uit Egypte en andere landen terugkeerden, daartoe

heeft hij zeker daarin aanleiding verkregen, dat dit de woestijn was (vgl. Psalm 75: 7

).. Gevaren zijn er overal, maar nergens zulke, uit welke God niet zou kunnen redden..

4.

II. Vs. 4-32. Hierop worden degenen, die uit de ballingschap in hun vaderland waren teruggekeerd, onder verschillende beelden aangesproken, om hun de grootheid der Goddelijke weldadigheid recht duidelijk, en hun het danken en loven tot ene ernstige behoefte des harten te doen worden; zij zijn dezulken, die hongerig en dorstig in de woestijn ronddwaalden, en nu tot de bewoonde stad zijn gekomen (vs. 4-9); dezulken, die geboeid in den kerker lagen en nu de vrijheid hebben gekregen (vs. 10-16); dezulken, die dodelijk ziek waren en nu weer zijn genezen (vs. 17- 22); eindelijk dezulken, die enen groten storm op zee doorstonden en nu gelukkig den veiligen oever bereikt hebben (vs. 23-32).

4. Die in de woestijn dwaalden, in enen weg der wildernis, die gene stad ter woning vonden, die te vergeefs zochten naar een weg, die hen in ene stad, waar zij konden wonen, brengen zou.

5. Zij leden in die woestijn gebrek, zij waren hongerig, ook dorstig, hun ziel was in hen overstelpt, zij bezweken daaronder.

6. Doch met gebeden roepende tot den HEERE, in de benauwdheid, die zij hadden, heeft Hij hen gered uit hun angsten.

7. En Hij leidde hen op enen rechten weg, om te gaan, om te geraken tot ene stad ter woning, naar Jeruzalem.

Deze voorstelling van het in de ballingschap smachtend Israël onder het beeld van dezulken, die in de woestijn ronddwalen, rust op ene typische verklaring van Israël's tocht door de

woestijn, gelijk om dezelfde reden Jesaja in het tweede gedeelte niet zelden de ellendige toestanden van Israël onder het beeld der woestijn heeft voorgesteld (Jes. 40: 3; 43: 19 vv. 40.3 43.19). Dat het overigens den Israëlieten in materieel opzicht in de ballingschap gans niet slecht ging, toont, dat zo velen, die de hogere behoeften niet kenden, den honger en den dorst naar den schonen dienst des Heren, naar het land, waar overal Gods voetstappen zichtbaar waren, den voorkeur gaven aan het blijven in het land der vreemden (Ezra 1: 11). Wat in deze geestelijke woestijn met honger en dorst overeenkomt wijst ons bijzonder duidelijk Psalm 137 aan..

Het is (vs. 4-7) in korte trekken Israël's woestijngeschiedenis als een beeld van onze vreemdelingschap, waardoor wij gaan tot ene stad ter woning, tot het hemelse Jeruzalem. Er werd in de woestijn veel nood, ellende, benauwdheid ondervonden, maar de benauwdheid leert tot God roepen, en God laat ons in de ellende komen, om ons in gemeenschap met Hem te stellen; want hoe zal God behoeden, waar geen gevaar, redden, waar geen vijand, vergeven, waar gene zonde is? De persing van den nood is de veer van het geestelijk uurwerk onzes levens. Zullen de raderen gaan en de wijzers wijzen, dan moet er ene spanning en trekking zijn, ene veer, die alles in beweging zet en houdt. Ook de geestelijke mens heeft nodig altijd weer op nieuw in beweging gesteld te worden; geen uurwerk gaat altijd van zelf; van tijd tot tijd moet het opgewonden worden. Daarom zendt God ook dikwijls het lijden bij den gelovige, opdat Hij zijn geestelijk horloge opwinde en zien kunne, hoe laat het is. Doch nu moet de benauwdheid hem dan ook werkelijk tot het gebed drijven, anders drijft zij hem tot wanhoop. Als de gespannen veer de raderen en wijzers niet in regelmatige beweging brengt, zo zal zij of verwoesting in het uurwerk aanrichten, of zelf breken. Zo ook de benauwdheid, als zij niet in de rechte richting tot God staat en zich niet in God zelve ontlad, zal zij onzen vrede verwoesten of ons hart doen bersten. Daarom moeten wij in onze benauwdheid bidden en altijd weer bidden. De reden, waarom er zo weinig geestelijk leven is, ligt daarin, dat wij zo weinig met God spreken..

8. Laat hen voor den HEERE Zijne goedertierenheid loven, en Zijne wonderwerken voor de kinderen der mensen.

9. Want Hij heeft de dorstige, de hijgende ziel verzadigd en de hongerige ziel met goed vervuld.

10. Die in duisternis en de schaduw des doods zaten, gebonden met verdrukking en ijzer (Jes. 1; 42: 7; 49: 9).

In de Oosterse gevangnissen was een kerker in het slechtste en laagste gedeelte. Eveneens blokken om de gevangenen zekerder te bewaren; daarin was de gevangene opgesloten en zeker met ondraaglijke foltering. De opzichters der gevangnissen hadden ene willekeurige macht om hun gevangenen te behandelen, zoals hun behaagde, daar zij alleen verplicht waren den gevangene voor te brengen, wanneer hij voorgeroepen werd.

Het is duidelijk, dat wij deze vergelijking meer op geestelijk terrein hebben over te brengen. Voor den godvruchtigen Israëliet was de Ballingschap wezenlijk een bange toestand, dewijl hij in Babel zijn God niet kon dienen, zoals dit bij de Wet was voorgeschreven.

11. En deze straf moesten zij dragen, omdat zij weerspanning waren geweest tegen Gods geboden, en den raad des Allerhoogsten onwaardiglijk verworpen hadden, den raad, dien Hij hun door Zijne profeten gaf, hadden gehoond.

12. Waarom Hij hun het hart door zwaarigheid, door geduchte straffen vernederd heeft; zij zijn gestruikeld, en er was geen helper.

13. Doch roepende tot den HEERE in de benauwdheid, die zij hadden, verlost Hij hen uit hun angsten.

14. Hij voerde hen uit de duisternis en de schaduw des doods, en Hij brak hun banden.

15. Laat hen voor den HEERE Zijne goedertierenheid loven, en Zijne wonderwerken voor de kinderen der mensen.

16. Want Hij heeft de koperen deuren gebroken, en de ijzeren grendelen in stukken gehouwen (Jes. 45: 2), afgeslagen.

Van deze schildering geldt mede hetzelfde als van de vorige. Ene gevangenschap in den kerker hadden in Babel zeker maar zeer weinige Israëlieten te verduren gehad. Zij werden als ballingen gedwongen in een vreemd land te blijven, en konden, van alle hulpmiddelen ontbloot, zonder bewilliging hunner overheersers, onmogelijk naar hun vaderland terugkeren. Voor het overige zal hun toestand wel zó geweest zijn als Sanherib (2 Koningen 18: 32) hun dien bereids had aangeboden. "Ik kom en haal u in een land, als ulieder land, een land van koren en van most, een land van brood en van wijngaarden, een land van olijven, van olie en van honing." Maar voor hen, die den Heere vreesden, bleef het niettemin ene gevangenis, waarin zij Jeruzalem niet konden vergeten (Psalm 137: 5,6)..

Wij moeten bidden, al komen wij van den enen nood in den anderen, en al worden wij als met koperen ketens gebonden door de banden onzer zonden; want God maakt juist den meest gebundene het liefst en het snelt los. Mensen worden spoedig moede in het helpen, maar als wij door God negen en negentig maal geholpen zijn, en wij hebben voor de honderdste maal weer hulp nodig, dan zal God ons voor de honderdste maal weer helpen, omdat wij gedachtig zijn geweest, dat Hij ons reeds negen en negentig maal geholpen heeft. Bij God is alles zo ruim als het bij ons mensen bekrompen is..

17. De zotten 1) worden, of moesten worden, om den weg hunner overtreding, en om hun ongerechtigheden geplaagd; zij worden door hun zondig handelen openbaar dat zij dwazen zijn, zowel als door de straffen, die zij te lijden hebben.

1. Hij noemt hen zotten, die door onverstandig hun begeerten op te volgen, zich zelve verderf berokkenen, niet omdat zij door onkunde en uit dwaling zondigen, maar dewijl de blinde hartstochten hen beroven van het rechte oordeel, zodat zij zeer slecht voor zich zelve zorgen. En vast te houden is wel, dat dit het voornaamste is dat God te vrezen wijsheid is..

De goddelozen en ongelovigen worden hier zotten genoemd niet omdat zij van hun verstand beroofd zijn, maar omdat zij niet op de rechte wijze waken en dit bewijzen door gene zorg te dragen voor het hoogste, dat zij hebben: hun zielen, maar den vasten weg hebben verlaten en bewandelen den weg des verderfs.

18. Hun ziel gruwelde, in de zware ziekte, waarin zij vervallen waren, van alle spijze, en zij waren tot aan de poorten des doods gekomen, zij waren doodziek (Psalm 88: 4. Job. 33: 22).

19. Doch roepende tot den HEERE in de benauwdheid, die zij hadden, verlost Hij hen uit hun angsten.

20. Hij zond zijn woord 1) uit, Zijn woord vol almacht (Psalm 33: 9), dat hen tot nieuw leven terugriep (Ezechiël. 16: 6), tot hunnen geneesmeester, en heelde hen, maakte hen gezond en rukte hen uit hun kuilen (Psalm 103: 4); hoewel zij bijna reeds een prooi des doods waren, werden zij nochtans gered.

1. Volgens de wijze van beschouwing in het Oude Testament is het woord in natuur en geschiedenis de bode van Jehova; het doorloopt als zodanig met spoed de wereld (Psalm 147: 15. 18) keert nooit ledig tot zijnen Zender terug (Jes. 55: 10 vv.); het daalt neer in Israël, aanstonds herbergende in de ziel der profeten (Jes. 9: 7); het komt tot de mensen om te volbrengen, wat hun beloofd is (Psalm 105: 19); het is, gelijk wij op onze plaats lezen, een middel van Goddelijke genezing, en, daar de genezing niet slechts uitwendig, maar geestelijk-lichamelijk bedoeld is, middelaar van genade. Zo begint in het Oude Testament de kennis te dagen, dat het woord, waardoor de hemelen geschapen zijn (Psalm 33: 6), niet slechts het persoonlijke leven van den sprekenden en handelenden God dynamisch (wat kracht en werken aangaat) in zich draagt, maar een eigen persoonlijken grond heeft, en het verdient opgemerkt en overdacht te worden, dat, wat hier door het woord geschiedt: de genezing van enen boetvaardigen zondaar, die aan den rand des grafs gekomen is, in de verwante schildering van Elihu (Job 33: 23 vv.) voorkomt, als werk van den Eénen uit de duizend, van den groten Engel, die tot God roept: Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale: "Ik heb verzoening gevonden."

Wederom toont de Profeet, dat hij over de verderflijke ziekte handelt, die de mensen bijna te gronde richt, wanneer hij zegt, dat zij bevrijd worden van het verderf. Maar hij stelt de hulpe Gods tegenover alle menselijke geneesmiddelen, alsof hij wil zeggen, dat zij alleen door de kracht Gods in het leven terugkeren, dewijl het onmogelijk was op de aarde een geneesmiddel te vinden. De wijze, waarop de genezing wordt aangebracht is ook aan te merken, dewijl God als het ware op Zijn bevel of wenk alleen alle ziekten, ja, zelfs den dood verre weg doet vluchten. Want ik beperk dit niet alleen tot de gelovigen, zoals de meesten doen. Wel is het waar, dat indien de gemoederen niet door het woord Gods gereinigd worden, de genezing des

lichaams van weinig betekenis is. Maar de Profeet wil het medelijden Gods ook tot de goddelozen en onderdrukkers uitstrekken. De zin is derhalve, dat gelijk de ziekten niet bij geval de mensen overvallen, of slechts uit natuurlijke oorzaken voortkomen, maar als dienaren Gods Zijn bevel gehoorzamen, ook dezelfde, die slaat, zonder enig middel geneest, dewijl het voldoende is van Hem, om te bevelen, wat Hij wil, dat geschieden zal..

21. Laat hen voor den HEERE Zijne goedertierenheid loven, en Zijne wonderwerken voor de kinderen der mensen.

22. a) En dat zij lofferen offeren van dankbaarheid offeren (Psalm 50: 14,23), en met gejuich Zijne werken vertellen.

a. Leviticus 7: 12.

God wil met dankbaarheid betaald worden, en dat men Hem en Zijne werken met gejuich, met ingenomenheid, met blijdschap, met geestdrift groot make. Met welk een majesteit zei de Heere, toen Hij de tien melaatsen genezen had, en slechts één terug zag keren, om Gode de eer te geven: "Waar zijn de negen?"

Ja de Heere zelf leert ons danken, reeds daardoor, dat Hij ons leert bidden: "Onze Vader, die in de hemelen zijt." Want dat kan niemand naar waarheid uit zich zelve zeggen. Wie het in waarheid zeggen kan, die heeft reeds de grootste genade ontvangen en dankt er voor..

23. Die met schepen ter zee afvaren a), handel doende op grote wateren.

a. Openbaring 18: 17.

De zee is het zinnebeeld der wereld (Psalm 46: 4; 93: 3), de gemeente des Heren, die te midden der wereld verkeert, komt daarom hier voor onder het beeld van hen, die de zee bevaren en daar als scheeps- en kooplieden hun werk doen..

Zonder allegorie is hier sprake van de zodanige, die wegens hun beroep, op schepen de zee bevaren voor handelszaken. Deze hebben de werken en wonderen Gods in de woelende diepte der zee aanschouwd, d.i. zij hebben met eigen ogen aanschouwd, wat God vermag, wanneer Hij in toorn de kracht der wateren oproept, en wederom wanneer Hij die uit barmhartigheid weer binnen de perken dringt..

24. Die zien hij zulk ene vaart de werken des HEREN, en Zijne wonderwerken in de diepte.

25. Als Hij spreekt, Zijn machtwoord laat horen, zo doet Hij enen stormwind opstaan, die hare golven omhoog verheft.

26. Zij, met hun schip hoog in de hoogte verheven, rijzen op naar den hemel, zij dalen spoedig weer in de diepte nedergeslingerd, tot in de afgronden; hun ziel versmelt van angst.

27. Zij dansen en waggelen als een dronken man, en al hun wijsheid wordt verslonden.

28. Doch roepende tot den HEERE in de benauwdheid, die Zij hadden, zo voerde Hij hen uit hun angsten.

Van hier het spreekwoord: "die niet kan bidden, die worde een zeevaarder."

29. Hij, de Heere, laat nu ook een machtwoord ter redding uitgaan, en doet den storm stilstaan 1), zodat hun golven stilzwijgen (MATTHEUS. 8: 33).

1. Letterlijk: Hij veranderde storm in suizen. Op het gebed, uit de benauwdheid tot Hem gericht, is de Heere goedertieren, om op Zijn wenk het brullen van den storm te vervangen door het suizen van een zachte koelte.

30. Dan zijn zij verblijd, omdat zij gestild zijn, en dat Hij hen tot de haven hunner begeerte geleid heeft.

Er zijn drie zeeën, op welke de kerk, als zulk een schip door de baren wordt heen en wedergeslingerd, wel met groot gevaar voor haar, maar toch met het gelukkigste einde: de joden-wereld, de heiden-wereld en de anti-christelijke wereld..

31. Laat hen voor den HEERE Zijne goedertierenheid loven, en Zijne wonderwerken voor de kinderen der mensen.

32. En Hem verhogen in de gemeente des volks, en in het gestoelte der oudsten, in tegenwoordigheid van de oversten des volks (Ezra 1: 5), Hem roemen.

Hieruit blijkt, dat de Psalm ten gebuike bij ene plechtige godsdiensttoefening der gemeente bestemd was, en wel (volgens vs. 22) in vereniging met het brengen van dankoffers; wij zullen dus wel niet gedwaald hebben, wanneer wij bij Ezra 3: 6, de eerste viering van het Loofhuttenfeest na de terugkeer uit de ballingschap als aanleiding hebben aangenomen, want tot dit feest verzamelde zich geheel Israël naar Jeruzalem, en er werden den Heere offeranden op het pas gebouwde altaar aangeboden. Tegen de opvatting, die bij vele uitleggers gevonden wordt, dat de Psalm later zal vervaardigd zijn, beslist reeds de omstandigheid, dat in den gehelen Psalm gene melding van den tempel gemaakt wordt, die vooral in de volgende afdeling (vs. 33 vv.) in het geheel niet had mogen ontbreken, daar de herstelling van den tempel onder de weldaden Gods ene eerste plaats zou hebben ingenomen.

33.

III. Vs. 33-41. Gods weldaden jegens Zijn volk zijn niet beperkt tot de terugvoering naar het vaderland, maar Hij is reeds begonnen hen in dit land hunner erve op nieuw te zegenen. Eensdeels namelijk heeft Hij het vruchtbare land, dat Hij om de zonden van het volk woest had gemaakt, weer in een bloeienden en hoopvollen toestand verplaatst (vs. 33-38), aan de andere zijde heeft Hij degenen, die in den tijd van hun ellende gering en zwak waren

geworden, tot ene grote menigte gemaakt en hun vorstehuis weer uit smaadheid en vernedering verheven (vs. 39-41). Daarvoor moet Hem dan ook de Hem toekomende dank betaald worden.

33. Hij stelt of Hij verandert door het volvoeren van den in Leviticus 26: 32 vv. aan het land gedreigden vloek, de rivieren 1) tot ene woestijn, en watertochten tot een dorstig land.

1. Wij hebben in dit vers en in de twee volgende te letten op de tegenstellingen. Want toch, onder rivieren en watertochten, d.i. waterrijke plaatsen en vruchtbaar land hebben we de bronnen van voorspoed en welvaart van het volk te verstaan. En onder woestijn, dorstig land en zouten grond, gebrek en armoede, hongersnood en allerlei ellende.

34. Het vruchtbaar land, dat door zijne vruchtbaarheid tot een spreekwoord was geworden (Exodus 3: 8. Numeri 14: 7 vv.), tot zouten grond, tot een land, waar niets wil groeien, gelijk Kanaän gedurende al die 70 jaren was (Jer. 25: 9 vv.), om de boosheid dergenen, die daarin wonen.

35. En Hij, de Heere, na verloop van dien tijd van straf, den vloek weer van het land wegnemende (Jer. 29: 11), stelt a) de woestijn tot enen waterpoel, tot een meer, en het dorre land tot watertochten.

a. Jes. 41: 18.

36. En Hij doet de hongerigen, die intussen in de woestijn der ballingschap hongerig en dorstig rondgedwaald hadden, aldaar wonen, en zij stichten ene stad ter woning, omdat zij daar een vruchtbaren grond en rijken overvloed vinden.

37. En bezaaien akkers, en planten wijngaarden, die inkomende vrucht voortbrengen.

38. En Hij zegent hen, zodat zij reeds in den korten tijd sedert hun terugkeren in het land hunner vaders, zeer vermenigvuldigen (Jozua 13: 1), en hun vee vermindert Hij niet, daar Hij het niet door bijzondere plagen laat sterven.

39. Daarna 1), wanneer zij weer van God afwijken, verminderen zij: en komen te onder door verdrukking, kwaad en droefenis.

1. Dit vers en het volgende bevat een waarschuwing tot het verlorene Israël, opdat het zich houde bij de inzettingen des Heren, en niet aflate den Heere te dienen, gedachtig aan het Woord uit den mond des Heren uitgegaan: Die Mij eren zal ik eren, maar die Mij versmaden, zullen licht geacht worden.

40. Hij stort, vervullende, wat in Job 12: 21 gezegd wordt, verachting uit over de prinsen, door welke zij in het vaderland geregeerd worden, en doet hen dwalen in het woeste, waar geen weg is; want een volk, dat van een eigen vorst berooid is, is als een kudde schapen, waaraan de herder ontnomen is.

Hoe treffend worden hier Gods verborgene voorzienigheid, Zijne zich openbarende weldadigheden en Zijne ondoorgrondelijke oordelen als hand in hand gaande voorgesteld! God geeft den zegen, maar ook den tegenspoed. De redenen zijn verborgen, maar de zonde is openbaar. -Wij leven in zulke tijd, waarin verachting uitgestort is over de hooggeplaatsten en hooggezetenen, waarin al wat groot en vorstelijk heet met voeten wordt getreden. Bidden wij en waken wij, want wanneer de goddelozen de overhand hebben, dan zijn Gods oordelen op aarde..

41. Maar a) Hij, de Heere, brengt den nooddriftige uit de verdrukking in een hoog vertrek, in een aanzienlijken en veiligen toestand, en Hij maakt de huisgezinnen als kudden, naardien Hij hen zegent met vele nakomelingen.

a. 1 Samuel 2: 8. Psalm 113: 7,8.

Zodra de vorsten onderdrukkers worden, hebben zij God tot hun vijand, en zij worden geslagen of verslagen. Daarentegen gevoelt niemand zich zodra ellendig in zich zelve, of hij heeft God tot zijn bondgenoot, die op hem wacht om hem genadig te zijn en hem zeker genadig zal zijn, wanneer hij Hem zoekt met geloof en gebed. Wij moeten naar het gemoed, naar de ziel zijn, wat de arme, de hongerige, de dorstige naar het lichaam is: vol begeerte, vol sterk roepende begeerte naar den rijkdom Gods, naar het brood Gods, naar de wateren des Heiligen Geestes, naar God, naar den levenden God..

43. Wie onder ons, het volk van God, is wijs? die neme deze dingen waar, wat in dezen Psalm hem is voorgehouden; en dat zij verstandelijk letten op de goedertierenheden des HEREN; daardoor zullen zij geschikt worden deze weldaden in steeds rijkere mate te ontvangen.

Hartelijk dank voor de reeds bewezene genade des Heren is de onmisbare voorwaarde van hare voortdoring; wie niet dankt is een dwaas, want hij veroorzaakt, dat de wolken van toorn weer spoedig over hem te zamen trekken..

Hij zegt daarmee, dat de mensen dan alleen wijs zijn, wanneer zij nadenken over de werken en daden Gods, terwijl de overigen dwazen zijn, hoe wijs zij ook schijnen. Met de vraag "wie?" berispt hij als in het voorbijgaan de dwaze mening der wereld, waarin lieden zich wijzer achten, naarmate zij euvelmoediger God versmaden: Hij betreurt het gering getal dergenen, die op Gods gerichten acht geven, maar daarna zegt hij, dat zij toch voor aller ogen daar staan, zodat niets hen belemmert, dan hun eigen kwade wil. Vraagt iemand, waarom de profeet, die toch van Gods oordelen en van Zijnen ernst handelt, niets dan Zijne genadeblijken vermeldt, zo antwoordde men, omdat in de daden Gods Zijne liefde uitblinkt en voorop staat (gelijk Hij naar den aard van Zijn wezen altijd wenst wel te doen), en omdat Hij door deze vooral ons tot zich trekt..

De wijzen zijn de godvruchtigen, de gelovigen; deze bewaren als Maria, al deze herinneringen der wegen en leidingen Gods in hun harten. Trouwens, als wij ze niet bewaren, hebben wij er niet aan. Wij moeten in gedachtenis houden, hoe God ten allen tijde met Zijne vijanden gehandeld heeft, maar tevens moeten wij ook verstandiglijk letten op de

goedertierenheden des Heren jegens de Zijnen en jegens ons, gene Zijner weldaden vergetende, ten einde in den nood de vrijmoedigheid te hebben, om terstond de toevlucht tot Hem te nemen, in de volle verzekerdheid, dat wie tot Hem komt, onmogelijk te vergeefs kan komen..

PSALM 108.

DAVID'S DANKZEGGING EN GEBED OM IN HET KONINKRIJK GESTELD TE WORDEN.

1. Een lied, een Psalm (Psalm 48: 1) van David 1), niet onmiddellijk door hem in de gedaante, zoals hij voor ons ligt, vervaardigd, maar integendeel uit twee bestanddelen van Davidische Psalmen samengesteld.

1. Het opschrift kent dezen Psalm aan David toe, wat wij evenwel niet zo te verstaan hebben, alsof dit lied, wat zijn vorm betreft eigenhandig van David was, maar alzo, dat zijn inhoud van Davidischen oorsprong is. Wij vinden diens inhoud ten dele in Psalm 57 en ten dele in Psalm 60, die beiden liederen David's zijn..

2.

Evenals in den vorigen Psalm, vernemen wij ook hier de stem der Israëlitische gemeente, die uit de ballingschap terugkeerde. Het bewustzijn van hare nog zeer onvolkomene herstelling en van hare zwakheid, zowel uit- als inwendig, treedt hier meer op den voorgrond; met deze hare stemming, die echter door levend geloofsvertrouwen gedragen en overwonnen wordt, komt het volkomen overeen, wanneer zij woorden van den eens zo zwaar verdrukten, maar toch vast vertrouwenden David tot de hare maakt (Ezra 3: 6).

I. Vs. 2-5. De Psalm begint met ene aansporing om God te loven wegens de ondervondene genade en trouw in het terugkeren uit de ballingschap en in de herstelling der gemeente tot dien toestand, tot welken zij reeds is gekomen: Psalm 57: 8-11.

2. O God! mijn hart is bereid om U te loven, ik zal zingen, spelen en psalmzingen, ook mijne eer, mijne tong (vgl. Psalm 16: 9 met Hand. 2: 26).

3. Waak op, gij luit en harp! ik zal in den dageraad opwaken, nog vóór het aanbreken van den dag met loven en danken voor God treden (Psalm 57: 9).

4. Ik zal U loven onder de volken, o HEERE! en ik zal U psalmzingen onder de natiën.

5. Want Uwe goedertierenheid is groot tot boven de hemelen (of: van den hemel af), en Uwe waarheid tot aan de bovenste wolken (Psalm 36: 6).

Het wedergekeerd volk looft den Heere hier met dezelfde woorden als waarmee David eenmaal den Naam des Heren loofde voor de verlossing uit de hand van Saul.

6.

II. Vs. 6-10. Met een vers, dat nog tot den boven aangehaalden Psalm behoort, begint de bede tot God om volvoering van de aan Zijn volk geschonkene beloften, die het een onbeperkt bezit van Palestina in zijne gehele uitgestrektheid en dus ook het vroegere gebied der tien stammen, zowel als de overwinning over de naburige volken, waarborgen. Psalm 57: 12; 60: 7-10.

6. Verhef U, o God boven de hemelen, betoon U, gelijk Gij zijt, als den boven alle hemelen hoog verheven God, en laat Uwe eer over de ganse aarde openbaar worden, dat zij op de gehele aarde erkend worde, en alles worde ter zijde gesteld, wat haar tegenstaat.

7. Opdat Uwe beminden, de kinderen Israëls (Deuteronomium 33: 3), bevrijd worden. Geef heil door Uwe rechterhand, en verhoor ons, Uw volk (Psalm 60: 7).

8. God heeft een woord der belofte gesproken in Zijn heiligdom, (of: in Zijne heiligheid d.i. als de Heilige, de Verhevene boven alle menselijk bedrog en boven alle veranderlijkheid); dies zal ik van vreugde opspringen; ik zal nu, in het mij toegezegde land aan deze en aan gene zijde van den Jordaan vrij mij bewegende en handelende, Sichem delen, en het dal van Sukkoth zal ik afmeten.

9. Gilead is mijne, Manasse is mijne, en Efraïm is de sterkte mijns hoofds, Juda is mijn wetgever. In Juda is wel de zetel van mijn koninkrijk en wetgevend gezag, maar ik voer ook de heerschappij over al de stammen van Israël.

10. Ook over de vreemde volken is mij de heerschappij gegeven. Moab is mijn waspot, de Moabieten kan ik tot de geringste diensten bezigen; op Edom zal ik mijnen schoen werpen, zij zijn mij ene voetbank mijner voeten; over Palestina (liever: Filistea, het land der Filistijnen, als mij voor altijd onderworpen) zal ik juichen 1).

1. In Psalm 60 lezen we: juich over mij, o gij Palestina. Hier: over Palestina zal ik juichen. De betekenis van beide uitdrukkingen is dezelfde, nl. dat de Filistijnen, de ervvijanden van Israël, aan het volk des Heren volkomen onderworpen zullen zijn.

11.

III. Vs. 11-14. Ten slotte wordt het vaste vertrouwen uitgesproken, dat hoe weinig uitzicht er ook nog zij, dat Israël in het volle bezit van het beloofde land en tot de opperheerschappij over zijne verdrukkers en tegenstanders komen zal, deze toekomst met Gods hulp toch werkelijkheid zal worden. (Psalm 60: 11-14).

11. En aan wie zal ik dien zegen te danken hebben? Wie zal mij voeren in ene vaste stad? Wie zal mij ongestoord bezit van mijn land geven? Wie zal mij leiden tot in Edom, zodat ik over het buitenland regeer?

12. a) Zult gij het niet zijn, o God! die ons te voren verstoten had, en die niet uittoegt, o God! met onze heirkrachten, ons niet hielpt in den strijd, maar ons nog ter rechter tijd zult aannemen?

a. Psalm 60: 3.

13. Geef Gij, daar de tekenen des tijds er reeds op wijzen, dat Gij ons nu geheel en al wilt herstellen, ons hulp uit de benauwdheid, want des mensen heil is ijdelheid, daarom zien wij daar geheel van af en verlangen alleen naar Uwe hulp.

14. Ja! in God, door Zijne hulp, zullen wij kloeke daden doen, en hij zal onze wederpartijders vertreden en ons doen, gelijk hij gesproken heeft (vs. 8).

Wat wij ook doen, wat wij verkrijgen, God moet al den roem hebben. Heren! bezoek alle onze zielen met dit heil, met die gunst, die Gij; aan Uw uitverkoren volk bewijst..

PSALM 109.

VOORSPELLING VAN JUDAS EN VAN DER JODEN GODDELOOSHEID AAN CHRISTUS GEPLEEGD.

1. Een Psalm van David (Psalm 3: 1), voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1).

De drie laatste Psalmen van het vierde boek (Psalm 104-106) verplaatsen ons in den laatsten tijd der Babylonische ballingschap, de beide eerste van het vijfde boek (107 en 108) daarentegen in den eersten tijd na het terugkeren van Israël in zijn vaderland. De chronologische opvolging wordt met Psalm 109 en 110 voor een ogenblik afgebroken, voordat wij in Psalm 111 vv. het met de verdere toestanden der nieuwe kolonie te doen hebben. Er worden twee Psalmen van David ingevoegd. Dit wordt niet alleen daardoor gerechtvaardigd, dat reeds Psalm 108 niets meer is dan een samenvoeging van twee Psalmen van David, maar komt ook wegens het profetische karakter der beide ingevoegde Psalmen als een schikking voor, die onder de leiding van den Geest heeft plaats gehad en zelf weer tot profetie wordt. Wij zullen dat eerst nader kunnen verklaren, wanneer wij de beide Psalmen begrepen hebben. Wat nu in de eerste plaats den voor ons liggenden Psalm aangaat, zo hebben, wij anders dan die verklaarders, die wij het meest volgen, in de op 2 Samuel 15: 16 den tijd van het oproer van Absalom als den tijd van zijn ontstaan aangenomen. Wij plaatsen ons daardoor aan de zijde der kerkelijke opvatting, die dezen Psalm als Psalmus Ischarioticus (Iskariot-Psalm) aanwijst en op het standpunt van den Apostel Petrus, die in Hand. 1: 20 het vloekwoord van vs. 8 in Judas, den verrader, vervuld ziet, want Judas Iskariot heeft zijn voorbeeld in Achitofel, den Giloniet (2 Samuel 15: 31).

I. Vs. 1-5. Met ene korte verzuchting zich tot God wendende, begint David aanstonds de zware zonden aan te wijzen, waarmee zijne tegenstanders, onder wier vervolging hij lijdt, zich bezoedelen; hij heeft het te doen met een gezelschap van mensen, die zonder oorzaak tegen hem strijden, ja die zijne liefde met haat, en zijn goeddoen hem met kwaad vergelden,

en in hun lasteringen zijn zij zo vergiftig, dat hij tot het gebed zijne toevlucht neemt, om ze te kunnen doorstaan.

O God mijns lofs 1), die tot hiertoe mij zoveel reden geeft, om U te roemen en te prijzen (Deuteronomium 10: 21. Jer. 17: 14)!zwijg niet in dezen hachelijke toestand, bij hetgeen mijne vijanden tegen mij spreken (Psalm 35: 22).

1. Een zekere grond voor de verhoring en ene krachtige opwekking tot vertrouwen is de vertegenwoordiging van alles, wat de Heere reeds aan ons gedaan heeft en het beroep daarop..

2. Want de mond des goddelozen en de mond des bedrogs zijn tegen mij opengedaan, mijne vijanden hebben mij gruwelijk belasterd, terwijl zij vriendelijke woorden tot mij spraken; Zij hebben met mij gesproken met ene valse tong.

3. En met hatelijke woorden hebben zij mij omsingeld, mij van alle zijden kwaad gedaan, ja zij hebben mij met het zwaard hunner tong (Psalm 55: 22; 57: 5) bestreden zonder oorzaak (Psalm 35: 7, 19; 69: 5).

4. Voor mijne liefde, staan zij mij tegen, weldoen vergelden zij met haat, maar ik beantwoord het kwaad niet met kwaad, hun schelden niet met schelden; ik zwijg, tegenover hen en spreek slechts met U, ik was steeds in het gebed 1), ben bij U hulp en troost zoekende (1 Petrus 2: 23).

1. Velen vullen hier met de Joodse uitleggers, Aben-Ezra en Kimchi in: "voor hen", de zin is echter: "ik doe niets dan bidden."

5. En zij hebben mij kwaad voor goed opgelegd, en haat voor mijne liefde (Psalm 35: 12; 38: 21).

Er is hier ene dubbele trek voorgedragen: vooreerst de boosheid en valsheid, met welke zij zonder elke wezenlijken grond zijn verderf zoeken, en vervolgens de snode ondank, daar zij niets dan goeds van hem ontvangen hadden, dien zij wilden ten onder brengen. Dat zijn zwaarwegende, heilloze zaken voor den God der waarheid en der liefde. En wanneer nu een David bij dat alles voor dezen God oprecht kan zeggen: "maar ik ben in gebed" (zo is de eigenlijke vertaling, vs. 4), hetgeen niet alleen aantoonde de afwezigheid van alle eigen wraak en alle zelfverdediging, maar de diepste gelatenheid en het geborgen zijn van zijne ziel, die als met de handen in Gods schoot is gedragen, dan herkent men duidelijk den ouden meester, die zo voortreffelijk de pijlen op Gods hart weet af te drukken. Bij dit laatste kan men de vraag niet terughouden: hoe is het mogelijk, dat een in zonde ontvangen en geboren mens tegenover zulke aanvallen van boosheid, valsheid en ondankbaarheid werkelijk niets anders dan een biddend hart en een in God gerust gemoed overblijft? Was Hij dan niet slechts de enige, die dat vermocht, die ook alleen kon zeggen (Joh. 8: 46): "Wie overtuigt mij van zonde?" Wij antwoorden: Ja, dat is slechts die ene, de Davidszoon, die dat volkomen en heilig in zich heeft laten aanschouwen (Luk. 6: 11 vv. 22: 63 vv.; 23: 34) en deze is nog heden voor

Gods troon geheel gebed voor ons (Hebr. 7: 25), maar de vinger Gods vormde reeds in den persoon van David tedere trekken van het voorbeeld, dat op den toekomstigen wees..

6.

II. Vs. 6-20. Thans richt zich David tegen een onder de velen die met zulk ene boosheid en valsheid en met zo snoden ondank, als hij vroeger genoemd heeft, hem behandelen, en hij roept nu over dezen het gericht van God in zijne gehele, volle zwaarte in. Hij moge geheel en al, gelijk het Gods handelwijze is den slechte door den slechte te straffen: in de macht der goddelozen overgegeven en door den satan zelven worden aangeklaagd; hij kome uit zijn proces als een verdoemde, en worde dan, daar hij met zijne bede gene genade vindt, maar den dood des misdadigers moet sterven, vroeg verdelgd van de aarde; zijn ambt, waardoor hij tot ene verhevene plaats was geroepen, ontvang een ander, die beter is dan hij (vs. 6-8). De vloek treffe dan verder diegenen, die tot hem behoren, want hij heeft nu eenmaal den vloek willen hebben, als kon hij zonder dien niet bestaan, en in hem vindt de gehele boosheid der tegenpartijen haar toppunt (vs. 9-20).

6. Stel enen goddeloze, den vorst der duisternis ten beheerser over hem, die mij aan de goddelozen heeft overgegeven, zodat zij nu over mij als rechters gezeten zijn, en de Satan, het hoofd der duivelen, sta aan zijne rechterhand als aanklager (Zach. 3: 1).

7. Als hij gericht wordt, zo ga hij schuldig veroordeeld uit, en zijn

a. gebed, waarmee hij zoeken zal het oordeel der verdoemenis te ontgaan, zij tot zonde, het worde niet aangenomen, daar het toch alleen door de wanhoop, niet door waar berouw hem is ingegeven.

a. Spreuken 15: 8; 28: 9.

8. Dat zijne dagen weinig zijn; een ander neme zijn ambt.

Het is niet slechts ene toepassing, die Petrus in Hand 1: 20 van de voor ons liggende woorden maakt, wanneer hij ze toepast op Judas den verrader des Heren, maar hij spreekt duidelijk en ondubbelzinnig uit, dat zij in den eigenlijken zin dit kind des verderfs bedoelen, en reeds te voren bepalen, wat na zijn ondergang met het ambt moest geschieden, waaruit hij was gestoten. Het is nu met den hier uitgesproken vloek zo gelegen als Chrysostomus zegt: de ara (verwensing) is profhteia en eidei arav (ene voorzegging in den vorm van ene verwensing). Zulk ene voorspelling was daarom voor David mogelijk, omdat, gelijk Petrus uitdrukkelijk opmerkt, niet eigenlijk hij, David, maar door den mond van David de Heilige Geest de woorden gesproken heeft, en zij is ook in Judas, op wie zij doelt, volkomen vervuld. "Zijne overeenkomst met de overpriesters, welke hunnen satanischen geest in de wegwerping van het gebruikte werktuig bewijzen (MATTHEUS. 27: 3 vv.); zijne Judas-boete, die ondanks de erkende misdaad het hart van God niet meer kan vinden; zijn verbond met den satan, die hem eerst door glinsterende zilverlingen lokt, en daarna voor de rechtbank van het geweten zijn vreselijke aanklager wordt; die hem tot wanhoop voert; zijn plotseling afgesneden levensdraad en het verlies van zijn ambt, dat aan enen anderen gegeven wordt (Hand. 1: 26),

bewijzen dit op ene wonderbaar overeenkomende wijze." Opdat nu David bij de voorzegging niet maar een bloot spraakwerktuig zonder gevoel en wil zou zijn, heeft hij in zijn persoonlijk leven, gelijk wij daarop hij 2 Samuel 15: 31 gewezen hebben, een voorbeeld van den toekomstigen verrader in den trouwelozen vriend Achitofel. Dat hij nu hier niet, gelijk op de boven aangehaalde plaats bij de enkele bede blijft: "Heere! maak Achitofels raad tot dwaasheid", maar in zulke vreselijke verwensingen uitbarst, wordt verklaard uit de diepte van het bewustzijn, dat hem bij de vervaardiging van den Psalm vervult, uit zijn "zien op Christus", dat-wij weten niet hoe lang na die geschiedenis-met den geest der profetie over hem komt. "Er was toen op aarde geen reiner persoon, dan die van David, den gezalfde van Jakobs God (2 Samuel 23: 1), den voorvader van Jezus (Christus; deze was in David, terwijl Hij door David zijnen Oud-Testamentischen weg nam en Davids geschiedenis tot ene type van zijne toekomstige vormde. Vervolging van David was alzo bekendmaking niet alleen aan David zelven, maar ook aan den Christus in hem, en omdat Christus in David is, vermengt zich met zijnen toorn over zijne tegenwoordige vijanden de toorn van Christus over Zijne toekomstige, zodat ook deze Psalm, evenals Psalm 22, een typisch profetische is, terwijl geschiedkundige uitspraak van het voorbeeld door de profetische uitspraak van het in hem wonend tegenbeeld boven zichzelf wordt verheven."

Vele uitleggers geven ene andere verklaring: "Deze plaats wordt Hand. 1: 20 op Judas toegepast, niet als bepaalde profetie, maar ene toespraak van de hier uitgesprokene wet der vergelding op de hoofdvijanden van den Rechtvaardige zonder gelijkenis."

Michaëlis, Knapp, Hitzig, de Wette, willen het woord "ambt", evenals Jes. 15: 7, "het bespaarde", "de have" vertalen, waarvoor de laatste alleen als reden opgeeft, dat ene profetie van Judas te speciaal zou zijn! Waarmee rechtvaardigt Petrus eeuwen daarna de keuze van Matthias tot het Apostolaat in plaats van den ongelukkigen Judas? door een beroep op dit dichterlijk Psalmwoord. Toch wel niet, omdat hij meende, dat den dichter het beeld van een hem geheel onbekenden verrader voor den geest had gestaan? Neen, maar omdat deze als de verpersoonlijkte boosheid, de vloekwaardige bij uitnemendheid was, aan wien dus de volle maat moest vervuld worden van wat immer als Gods gericht aan een bitteren vijand was toegewenst, en in wien ene vernedering haar toppunt bereiken moest, waarvan vroeger ambtontzetting in zeker opzicht schaduwbeeld heten mocht..

9. Dat zijne kinderen wezen worden, en zijne vrouw weduwe.

10. En dat zijne kinderen hier en daar omzwerven, en bedelen, en de nooddrift uit hun verwoeste plaatsen zoeken, daar al wat hen vroeger voedde te gronde gegaan is.

11. Dat de schuldeiser aansla al wat hij heeft, en dat de vreemden zijnen arbeid, zijne zuur verworven goederen, roven.

12. Dat hij niemand hebbe, die weldadigheid over hem uitstrekke, en dat er niemand zij, die zijnen wezen genadig zijn.

13. Dat zijne nakomelingen uitgeroeid worden; hun naam worde uitgedelgd in het andere geslacht, nadat het eerste nog een tijd lang een treurig aanzijn heeft gehad.

De ongelovige Joden zijn in hunnen haat tegen den Heere Jezus zo ver gegaan; dat zij de drie letters van Zijnen (Kabbalistisch geschreven) naam wvy tot een verwenschings-akrostichon hebben misbruikt, dat is tot een zin, waarvan de beginletters van ieder woord te zamen dat woord uitmaken en waarvan de zin ene vervloeking is; dit grondt zich op de laatste woorden van vs. 13: "hun naam worde uitgedelgd in het andere geslacht," en luidt: Zijn naam en Zijne gedachtenis worde uitgedelgd. Zij zijn echter zelf degenen, die het gespuis van den "zoon der verderfenis" (Joh. 17: 12) uitmaken en op wie inderdaad ook David's vloek tot op den huidigen dag kleeft. Gelijk reeds uiterlijk de naam van Judas en die van de Joden overeenkomst hebben, zo behoren beide ook innerlijk bij elkaar als die "niet gewild hebben", maar den rijkdom der wereld en den wereldgeest boven de armoede van Christus gesteld hebben, en daarom aan het oordeel der verharding, om in het geld te woelen (MATTHEUS.

26. 16) overgegeven zijn; en nu is het merkwaardig, hoe het Joodse volk, als volk met land en stad, werkelijk "in het andere geslacht" (elk geslacht op dertig jaren gerekend) is ten ondergegaan (namelijk 40 jaren na den dood van Christus), en hoe zijn lot sedert de verstrooiing over de gehele aarde slechts een vervulling van het in vs. 10 vv. gezegde is..

14. De ongerechtigheid zijner vaderen worde gedacht bij den HEERE, en de zonde zijner moeder worde niet uitgedelgd (MATTHEUS. 23: 31 vv.).

15. Dat zij, de zonde zijner vaderen en voorvaderen, gedurig voor den HEERE zijn a), en Hij roeie hun, der nakomelingen, gedachtenis uit van de aarde (zie ten opzichte van Achitofel de op 1 Kronieken 11: 36).

a. Job 18: 17. Psalm 34: 17.

"Gedenken, gedachtenis" betekent in de Schrift niet, dat men aan iemand denkt, anders zouden Judas, Pilatus en Herodes steeds in gedachtenis zijn; maar dat men hen roemt en prijst, dat een goede naam van hen uitgaat..

De gedachtenis uitroeien betekent niet, dat iemands naam niet meer zou genoemd worden, want de namen der goddelozen worden vaak veelvuldiger genoemd, dan die der godvruchtigen, maar dat hun namen niet met lof genoemd en geprezen zullen worden, dat zij niet in zegening blijven, maar tot een vervloeking zullen zijn..

16. Omdat 1) hij niet gedacht heeft weldadigheid te doen, maar heeft den ellendigen en den nooddruftigen man vervolgd, en den verslagene, den verschrikte van hart, om hem te doden (2 Samuel 15: 31).

1. Hij leert nu, dat hij niet zonder oorzaak zulk een harde en wrede straf over zijne vijanden afbidt, dewijl hun onmenselijkheid onverzadiglijk was, en zij niet minder met een hardnekkigen als wreden haat tegen den ellendigen mens waren bezielde, alsof zij een doden hond zochten. Want zelfs de wijsgeren schrijven het toe aan bedorven en slaafse zielen, dat zij

woeden tegen ellendigen, bij wie er geen kracht tot weerstand is, want strijd behoort tussen gelijken plaats te hebben. En daarom stelt de Profeet de boosheid der vijanden zo groot voor, omdat zij de ellendigen en behoeftigen vervolgen..

De ellendige en nooddruftige en de man "met een diep gewond hart" is David en in zijn tegenbeeld Christus, die wel als Koning, maar arm in Jeruzalem introk en dien Pilatus met het: "Zie den mens!" aan het volk voorstelde. Ieder woord komt hier overeen met de vervulling; met het "weldadigheid te doen" de hun gegeven mogelijkheid om Jezus vrij te laten, met het: "om Hem te doden", het "kruist Hem"; want de vorm, die in den grondtekst staat (Po. in plaats van Hiph.) doelt op den geweldigen dood, aan welken de vervolgers Hem dachten op te offeren..

17. Dewijl hij den vloek heeft liefgehad, dat die hem overkome, en geen lust gehad heeft tot den zegen, zo zij die verre van hem 1).

1. David spreekt hier van echt Satanische zonde, waarvoor geen vergeving is. De liefdebewijzen der rechtvaardigen heeft hij door woord en daad met de diepste vijandschap vergolden. Daarom is zijne zonde zo onvergeeflijk.

18. En hij zij bekleed met den vloek, als met zijn kleed, en dat die, de vloek, ga tot in het binnenste van hem als het water, dat men begerig heeft ingedronken (Job 15: 16; 34: 7 15.16 34.7), en als de olie in zijne beenderen. Gelijk hij geheel door zonde doortrokken is, zo worde hij het ook door den vloek.

19. Die vloek, dien hij najaagde, als ware hij iets onmisbaars, zij hem als een kleed, waarmee hij zich bedekt, en tot een gordel, waarmee hij zich steeds omgordt, die verlate hem alzo nooit (Matth. 27: 25).

20. Dit zij het werkloon mijner tegenstanders (vs. 4) van den HEERE, en dergenen, die kwaad spreken tegen mijne ziel (vs. 2 en 3).

Dat hier en elders zulke bittere klachten en zware vloeken voorkomen, heeft men aldus te verklaren: Bij onschuldig lijden is er tweeërlei in het hart, eensdeels een gevoel, dat de lijder noodzakelijk heeft van het onrecht, dat hem wordt aangedaan en tevens ook van de aanspraak, die hij heeft op de gerechtigheid van God; aan de andere zijde het geduld of de sterkte des harten, waarmee hij de gevoeligheid overwint en zijne aanspraken op de gerechtigheid Gods geheel en al in voorbede verandert. Deze beden kunnen op eens in het binnenste van den lijder oprijzen, maar het kan niet op eens worden voorgesteld en onder dezelfde woorden worden begrepen. Daarom is het zo verdeeld, dat het ene in de lijdenspsalmen is voor ogen gesteld, en toch het andere onder het werkelijke lijden in het Lam Gods is gezien. Het eerste voegt bovendien beter in de Schriften van het Oude Testament en bij de wijze, waarop de Geest Gods toen van het lijden getuigd heeft, toen het geheim van het kruis nog niet duidelijk verklaard was; het andere daarentegen komt meer overeen met den aard des Nieuwen Testaments, toen de hoop der heerlijkheid onder het lijden reeds meer te voorschijn was getreden, en de Geest Gods als een Geest der heerlijkheid op den lijdende rustte, en das de

onderworpenheid en het geduld ook meer volkomen kon zijn. Hierboven wordt op deze wijze ook iets tot waarschuwing geplaatst, dat men uit het zwijgen en het geduld van den lijder gene aanleiding neme, om zich des te misdadiger aan hem te bezondigen, maar dat men zou bedenken, wat te voren over Zijne vijanden gesproken en geschreven was, zo heeft het ook onze lieve Heiland aan Judas naast elkaar voorgelegd (Matth. 26: 24): "De Zoon des mensen gaat wel heen, maar wee dien mens, door welken de Zoon des mensen verraden wordt."

Bij die verwensingen heeft men steeds in het oog te houden, dat David, toen hij deze vervloekingen uitsprak, geenszins door grenzeloze, vleselijke drift is vervoerd geweest en evenmin van zijne eigene zaak handelde. Overmits David veeleer sprak door den Heiligen Geest, zo is zijn vloek ook meer te beschouwen alsof God dien zelf van den hemel afdonderde. Terwijl hij dus van de ene zijde Gods wrake verkondigt, onderdrukt Hij tevens bij ons alle kwade begeerte, om ons zelve te wreken, en verleent ons van den anderen kant in onze droefheid den troost, waardoor wij de miskennis, die wij ondervinden, geduldig verdragen kunnen. En dewijl het ons nog niet gegeven is de uitverkorenen van de verworpenen te onderkennen, zo moeten wij voor allen leren bidden, die ons leed doen, en het heil van het ganse mensengeslacht leren wenschen, ja, ook voor de redding van den enkelen persoon in het bijzonder leren bezorgd zijn. Maar dat verhindert niet, dat wij, indien ons hart slechts rein en bedachtzaam is, ook stoutweg op Gods oordeel ons mogen beroepen, dat Hij den beslist goddeloze ombrenge..

Zij, die Christus verwerpen, verwerpen de fontein van zegen, en kiezen een vloek tot hun deel, die hun zeker in volle mate zal gegeven worden. De vloek, die op de gehele Joodse natie ligt, wordt vergeleken bij een kleed, dat den gehelen mens overdekt, en is als een gordel om de lendenen gesloten; bij water, dat door al de ingewanden is gegaan, en bij olie, die van zelf indringt in de beenderen, waarop zij de pijnlijkste uitwerkingen heeft. Indien dit in deze wereld de vijanden van den Messias wacht, wat zal daarna het deel zijn van hen, die Hem op nieuw kruisigen (Hebr. 6: 6). En wat zal het gevolg zijn van het vonnis: "Ga weg, gij vervloekte!" op de lichamen en zielen der goddelozen? Hoe zal het alle gewaarwordingen aandoen van de eersten, en alle krachten van de laatsten met pijn, angst, schrik en wanhoop! Denkt aan deze dingen, zondaars, siddert en bekeert u..

Er is geen rechtvaardiger beloonster dan de zonde, haar loon is altijd geëvenredigd aan het werk, niemand kan zich over haar beklagen. Ook een Judas niet, want de Goddelijke rechtvaardigheid heeft het verband gelegd tussen de zonde en haar bezoldiging..

21.

III. Vs 21-31. Op den donder en de bliksemen in de vorige afdeling volgt nu ene uitstorting van tranen in ene diepe weemoedige klacht over de ellende, waarin David zich te dien tijde bevindt (22-25); gelijk bij de klacht met bidden en smeken om des Heren bijstand is begonnen (vs. 21), zo gaat zij ook spoedig weer over in bidden en smeken om een gezegend einde van den tegenwoordigen tijd van lijden (vs. 26-29), en van zulk ene uitkomst wordt de ernstige bidder nog onder zijn smeken zo zeker, dat hij reeds nu den dank gereed heeft, waarmee hij de ere des Heren in de gemeente zal roemen (vs. 30 en 31).

21. Maar gij, o HEERE Heere! maak het in tegenoverstelling van degenen, die tegen mij zijn en kwaad tegen mijne ziel spreken (vs. 20), met mij om Uws naams wil, handel met mij, gelijk Uwe zo dikwijls mij bewezene genade het beloofde; dewijl Uwe goedertierenheid goed is, de bron is van alle goed, verlos mij!

22. Want ik ben ellendig en nooddruftig (Psalm 40: 18), en mijn hart is in het binnenste van mij doorwond van wege de diepe smart en ontzettenden angst (Psalm 55: 5).

23. Ik ga heen gelijk ene schaduw, wanneer zij zich neigt¹), reeds haren ondergang tegemoet gaat (Psalm 102: 12); ik word omgedreven als een sprinkhaan, welken de wind aangrijpt en onophoudelijk henendrijft (Exodus 10: 19).

1. Wanneer de dag zich neigt, wordt de schaduw al langer en langer (Virgilius: majoresque cadunt altis de montibus umbrae), totdat zij in de algemene duisternis verdwijnt. Zo verdwijnt ook het leven van dezen lijder..

Even als wanneer de zon zich neigt, uit de schaduw wordt, zo wordt ook, als het leven zich neigt, uit het sterfelijke vlees de dood.

24. Mijne knieën struikelen van vasten, dat ik in mijne diepe en langdurige ellende gedaan heb, en mijn vlees is gemagerd, zodat er geen vet aan is (Psalm 31: 11).

25. Nog ben ik juist in dit mijn lijden, dat toch maar recht medelijden had moeten opwekken, hun een smaad (Psalm 69: 11 vv.); als zij mij zien, zo schudden zij hun hoofd 1), alsof ik in die mate een door God gestrafte ware, dat men mij als enen verstopene zou moeten opgeven (Psalm 22: 8 vv. MATTHEUS. 27: 39).

1. Het is zo duidelijk mogelijk, dat dit volkomen in den Christus Gods is vervuld. Hij was bij uitnemendheid degene, over wie men het hoofd schudde. Die, toen de wateren van Gods toorn zich over hem sloten, moest uitroepen, wat in vs. 26 beschreven wordt.

2. Help mij, HEERE, mijn God! verlos mij naar Uwe goedertierenheid.

3. Opdat zij weten, dat dit, het gered worden uit mijnen wanhopigen toestand tegen aller verwachting in, Uwe hand is, dat Gij het, HEERE! gedaan hebt en daardoor met der daad mijne zijde kiest.

4. Laat hen vloeken, maar zegen Gij, laat hen zich opmaken, maar dat zij beschaamd worden, omdat hun aanslagen toch niet gelukken, maar op het tegenovergestelde uitlopen; doch dat zich Uw knecht verblijde in den glans van Uwe genade jegens hem.

In den verhevensten zin is dit waar geworden aan Hem, die, nadat Hij een vloek geworden is, gezeten is ter rechterhand der Majesteit Gods. Hij begeert hier, dat de verborgen achtergrond van zijn lijden in het licht trede als een werk Gods, ja, als de vervulling van den eeuwigten Raad Gods, die enkel liefde en wijsheid is. Hij smeekt, dat Hij zich verblijden moge, als het

eenmaal zal blijken, dat de wateren zich weer hebben geopend en Hij tot rechtvaardigheid voor al Zijn volk is opgestaan.

29. Laat mijne tegenstanders met schande bekleed worden, en dat zij met hun beschaamdheid zich bedekken, als met enen mantel (Psalm 35: 26).

30. Ik zal den HEERE met mijnen mond zeer loven, wanneer alles zal vervuld zijn, wat ik hier heb gebeden, en in het midden van velen zal ik Hem prijzen (Psalm 22: 23).

31. Want Hij zal den nooddruftige ter rechterhand staan, om diens zaak tot de Zijne te maken (Psalm 16: 8), om hem te verlossen van degenen, die zijne ziel veroordelen.

Het contract tussen dit slot en vs. 6 vv. is onmisbaar: de satan staat als aanklager ter rechterhand van den goddeloze, rechtvaardigend staat Jehova aan de rechterhand van den gepijnigde. Die Hem aan menselijke rechters overleverde, wordt veroordeeld, en de veroordeelde wordt door den Rechter der rechters uit den angst en het gericht weggenomen (Jes. 53: 8), om, gelijk wij in den volgenden Psalm, die met juistheid naast dezen geplaatst is, zullen horen, ter rechterhand van den hemelsen Koning te zitten..

Groot is de vreugde van den verlostte op aarde, groter zal die zijn na de verrijzenis uit den dood in de hoven des hemels. Jezus onrechtvaardig in den dood gestort en nu weer herrezen, is een voortdurend Advocaat en Middelaar voor Zijn volk, altijd gereed om ter hunner hulp te verschijnen tegen ene boze wereld en den groten aanklager..

PSALM 110.

VOORSPELLING VAN CHRISTUS, ONZEN KONING, PROFEET EN HOGEPRIESTER.

1. Een Psalm (Psalm 3: 1), van David (vgl. 2 Samuel 23: 7).

Op den nauwen samenhang van dezen met den voorgaanden Psalm, werd reeds in de op Psalm 109: 31 gewezen-Psalm 109 bevat gelijk de kerkvaders zich uitdrukken, het lijden van Christus, Psalm 110 den staat der heerlijkheid na het lijden. Terwijl wij daar slechts een typisch-profetischen Psalm voor ons hebben (Psalm 109: 8), vinden wij hier, even als in Psalm 2 een profetisch-Messiaanse, waarin David niet slechts in zo verre van Christus spreekt, als de Geest Gods hem bestuurd heeft aan den gezalfde des Heren in typischen vorm te profeteren, maar hij spreekt van Hem onmiddellijk, terwijl hij zich profetisch den toekomstigen Messias vertegenwoordigt, ja zo levendig en duidelijk staat deze hem voor zijnen geest, dat zijne rede over Hem (vs. 1) spoedig in ene aanspraak aan Hem overgaat, (vs. 2-6), totdat hij ten laatste weer over Hem voorzegt (vs. 7). Uit deze dubbele vooronderstelling, vooreerst, dat onze Psalm werkelijk David tot vervaardiger heeft, gelijk het opschrift zegt, en vervolgens, dat hij een direct Messiaanse Psalm is, gelijk wij zo even ontwikkeld hebben, berust de samenspreking van den Heere Christus met de Farizeeën in MATTHEUS. 22: 41 vv.; en ook de latere Joodse synagoge heeft zich nooit geheel en al aan

deze erkenntenis kunnen onttrekken, ondanks de "klem", waarin onze Psalm haar tegenover de Christelijke kerk bracht.

I. Vs. 1 en 2. Het is tegen het einde van David's levensdagen; zijne zon is op het punt van onder te gaan, en de glans zijner persoonlijkheid is reeds in de ogen zijner omgeving zozeer verbleekt, dat hij zijne eigene onmacht levendig gevoelt. Tevens erkent hij, dat zijn onmiddellijke opvolger nog niet die zoon zijns lichaams is, op wie de belofte in 2 Samuel 7: 12 vv. eigenlijk doelde, hoewel hem ook met betrekking tot Salomo de overtuiging ten deel werd, dat Gods raad en wil tegen alle list en boosheid der wederpartijders de boven hand zou behouden (lees hier 1 Koningen 1: 1-40). Nu verneemt David in den geest ene Godsspraak, die den toekomstigen Messias tot het deelgenootschap van Goddelijke macht en heerlijkheid roept; hij noemt dezen toekomstige ook zijnen Heer en ziet, hoe Hij van Zion uit de gehele wereld aan Zich zal onderwerpen en alle vijanden aan Zijne voeten zal leggen.

De HEERE, Jehova, heeft tot mijnen Heere 1), Adonai, tot Hem, die hoewel mijn Zoon toch tevens mijn Heere is (MATTHEUS. 22: 41 vv.; Mark. 12: 35 vv.; Luk. 20: 41 vv.), gesproken in de Godsspraak, die ik zo even in den toestand van profetische verrukking uit Zijnen mond vernomen heb 2): Zit, daar Ik U tot deelgenootschap aan Mijne goddelijke heerschappij geroepen heb, en den koninklijken scepter over de gehele wereld, in Uwe handen gelegd heb (Psalm 2: 2 vv. 6 vv.)aan Mijne rechterhand 3), en aanvaard thans Uwe regering, totdat Ik door deze Uwe regering vol Goddelijke almacht (MATTHEUS. 28: 18)Uwe vijanden, die van U of nog niets weten of niets van U willen weten, als volkomen overwonnen (1 Koningen 5: 3), gezet zal hebben tot ene voetbank Uwer voeten 4), waar dan Uwe vooreerst nog verborgene heerlijkheid ook voor de gehele wereld zal openbaar worden (Hand. 2: 34 vv. 1 Kor. 15: 25. Hebr. 1: 13; 10: 13. Kol. 3: 1 vv.).

1. Dat hij also spreekt: "de Heere heeft tot mijnen Heere gesproken" is volgens de Hebreeuwse taal en voor ons niet zo duidelijk gesproken, want het zijn twee verschillende woorden, die wij beiden doorn "Heere" moeten overzetten. Daarom zijn ze door den druk onderscheiden, daar in onze Bijbels het ene Jehova, met grote letters het andere met kleine gedrukt is. Het eerste "Heere, is de naam, waarmee alleen de goddelijke Majesteit mag genoemd worden en die aan geen schepsel gegeven wordt; de andere is het woord, waarmee wij in onze taal in 't algemeen enen heer noemen als enen huisheer, of gelijk een dienaar zijnen meester noemt. Daarom spreekt hij van tweeërlei heren; de eerste, die daar spreekt, moet de waarachtige God zijn, de andere, tot wie gesproken wordt, moet een waar mens zijn, hoewel Hij ook waarachtig God is, gelijk wij zullen horen..

2. Ik, zegt de Profeet, hoorde in den Geest God, den hemelsen Vader, spreken met Zijnen lieven Zoon, en omdat het een heerlijk koninklijk gesprek was, waarvan ik gaarne wilde, dat het voor de gehele wereld zou bekend worden, daarom wil ik het in dezen Psalm te boek stellen..

Het is toch ene wonderbare verlichting dat de heilige Profeet, David, zo treffend spreekt van de zaken, die zo lang daarna moesten geschieden, en die wij thans geloven als geschied, en waarvan toch niemand onzer op zulk ene wijze zou kunnen spreken. Hij doet het bijna zelfs

den Apostelen voor, daar hij het zo krachtig en met zo duidelijke woorden, en toch alles bij elkaar zo treffend kort uitdrukt, dat het niet iets menselijks, noch van enen geringen geest is. Zulk een hoog, onbegrijpelijk en ondoorgrondelijk geheim der goddelijke Majesteit, als in het Evangelie zou geopenbaard worden, met voordien uit te drukken, veel minder om zo kort en krachtig te zeggen, in 't bijzonder zo lang voordat het geschieden zou, en toen daarvan nog geen begin, geen wonder werk, gene openbare prediking gezien of gehoord was. Hij staat bovendien zo vast in het geloof, hoewel hij het niet ziet, of met zijn verstand begrijpt, en het is hem zo zeker, dat hij daarvan spreekt, als zag hij het voor zijne ogen reeds vervuld en geschied..

Psalm honderd en tien. -Wie sloeg hem immer op, zonder dat het was, alsof de Geest der profetie hem op Serafijnen wieken omzweefde? Reeds die onnavolgbare aanhef: "de Heere heeft gesproken tot mijnen Heere," dwingt als met onweerstaanbare kracht om te luisteren, en nauwelijks leent men aan den opgetogen zanger het oor, of men verneemt ene beschrijving van vorstelijke Majesteit, die de ogen schemeren doet..

3. Hebr. Sjub-limini. Dit Sjub-limini is oneindig rijk in troost voor de gemeente des Heren door alle tijden, en wie slechts dit ene woord in het hart kan vatten, die is allen angst en vrees ontworsteld, dien is het eveneens of er vele of weinige vijanden zijn, die ziet met een vrolijk lachen hun woeden en hun vergeefse inspanningen aan. Het woord is des te troostrijker, daar Christus niet alleen zelf ter rechterhand Gods zit, maar ook de Zijnen mede daarheen verheft reeds in dezen tijd en nog heerlijker in de eeuwigheid. (Openbaring 3: 21; 2 Tim. 2: 12)..

Welk een volmaakt woord voor de hemelvaart van Christus als Hogepriester. Als Zoon van God is Hij in de Godheid; als Godmens kan Hij naast den Vader op diens troon zich plaatsen. De uitnodiging om neer te zitten onderstelt, dat Hij te voren stond. De dienstdoende hogepriester staat, en zulk een Hogepriester was Christus, alvorens Hij gezeten was aan de rechterhand des Vaders. Daarom moeten wij bij elke beschouwing des lijdens en der heerlijkheid van Christus ons herinneren, dat aan Christus daarom alle dingen onderworpen zijn, omdat Hij Zich aan alle dingen onderworpen heeft. En zo moeten ook wij ons aan alle dingen, die God over ons brengt, aan alle Gods wegen, beschikkingen en leidingen, met een woord aan alles, uitgenomen de zonde, onderwerpen, dan zullen ook wij eenmaal met Christus over alle dingen heersen; want wie God dient, regeert, en wel in die mate als hij God dient, regeert Hij met Hem; ja God te dienen als priester is te regeren als koning, en wie zeggen kan: "Uw wil geschiede!" die kan ook zeggen: "Uw koninkrijk kome!" Het zitten van den hogepriester geeft dus te kennen, dat Hij Zijn werk volbracht heeft, en de bijvoeging: Zit aan Mijne rechterhand, totdat Ik Uwe vijanden zal gezet hebben tot ene voetbank uwer voeten, stelt den Hogepriester tot Koning, en geeft aan Zijn volbracht hogepriesterlijk werk ene onveranderlijke vastheid. Door Christus te doen neerzitten aan Zijne rechterhand, zegt God, dat hier iets gedaan is, dat niet te ondoen, en ook niet andermaal te doen is..

De rechterhand is ook bij aardse vorsten een voorbeeld hunner macht, en zo het iemand wordt toegestaan ter rechterhand te zitten, dan wordt hem daarmee vergund gezag en heerschappij te delen. Alzo wordt Christus hierdoor tot deelgenoot, tot stadhouder van Jehova verheven, en daarmee wordt bovenmenselijke, wordt Goddelijke heerlijkheid Hem toegekend. Het zitten,

zowel als het werk door Hem volbracht, verkondigt luide Zijne goddelijke Majesteit. Hij zit niet ledig, maar is gedurig werkzaam voor Zijn volk, om gaven te verwerven en mede te delen, opdat zelfs de weerspanningen tot den Vader worden gebracht en gebracht zijnde, geheiligd en gelouterd, ja onberispelijk bewaard worden tot den dag Zijner toekomst. Op dien Heere, die ter rechterhand Gods zit, heeft David het heil zijner ziel, de toekomst van zijn geslacht en de hope zijns volks gevestigd, en Hij is en blijft in dagen van groten strijd en zware beproeving en hevige aanranding, de Heere ook van de zwaksten onder de Zijnen, die op den door het kruis en de kroon ter rechterhand Gods Verhoogde het anker zijner hope heeft gegrond. Het Sjeb-Limini is echter voor alsnog meer ene zaak van het geloof. De heerschappij, door den Heere uitgeoefend, wordt nauwelijks bespeurd, opdat de gelovige niet bij het zien, maar wel bij het geloven worde bepaald, en de wereld, als rechtvaardige straf voor haar ongeloof, tegen Hem aandruische tot eigen verderf. Vooralsnog is ook de verhoogde Heere grotelijks de steen, dien de bouwlieden verwerpen..

4. Hier bevestigt de Profeet, dat ofschoon de vijanden van alle kanten te hoop lopen, Hij echter over alle beletselen de overhand zal houden. Ondertussen voorspelt hij, dat het rijk van Christus niet langs effen baan zal lopen, totdat Hij vele en verschillende vijanden zal hebben onderworpen. Derhalve, ofschoon de gehele wereld alles beweegt, om den troon van Christus omver te stoten, zo zegt David toch, dat hij op zijn voetstuk zal blijven staan, en dat, wie er ook tegen opstaan, zij eindelijk moeten bukken. Laten we het er derhalve voor houden, dat, ofschoon ontelbare vijanden tegen den Zone Gods samenspannen en Zijn rijk beproeven te vernietigen, niets echter hen zal gelukken, dewijl zij niets vermogen tegen het onveranderlijk Bestek Gods, ja, dat Zij eerder door de onmetelijke kracht Gods onder de voeten van Christus zullen worden onderworpen..

Het woordje totdat moet niet onbepaald worden opgenomen, maar besluit in zich een zekere bepaling van het huishoudelijk Koninkrijk, hetwelk de Christus van den Vader gehad heeft tot vervulling van onze zaligheid.

De vijanden moeten onder Zijne voeten komen te liggen. Zijne voeten op den nek der overwonnenen treden (Jozua 10: 24), zodat de overwonnen tegenstand als het ware tot den duisteren grond wordt, op welken zich de glorie zijner zegerijke heerschappij verheft; want de geschiedenis van deze eeuw eindigt met den triomf van het goede over het kwade, niet met de vernietiging van het kwaad, maar met de onderwerping daarvan. Daartoe komt het, dewijl de onbepaalde almacht zich voor en door den verhoogden Christus werkzaam betoont..

Uwe vijanden. Welke zijn die? De machten der hel en de kinderen der ongehoorzaamheid, de goddelozen en ongelovigen, in wie deze machten hun werking hebben. En deze vijanden van Christus moeten ook onze vijanden zijn. Wij moeten niet met hen heulen, maar eerlijk tegen hen strijden, zo wij ons op den groten dag van 's Heren heirkraft niet bij hen, maar tegenover hen willen geplaatst zien..

Omdat Christus ter rechterhand Gods des Vaders zit, wordt de Kerk wonderbaar bewaard onder het kruis en het lijden tegenover duivel en wereld, maar er blijven altijd vijanden tot aan den jongsten dag.

Zo lang de wereld staat bevindt zich de gemeente in strijd met vele vijanden, maar de overwinning is haar verzekerd door het woord uit Gods mond, door den Koning aan Gods rechterhand, door den strijd in Gods naam..

2. De HEERE, die U zo in Uw koninkrijk heeft geplaatst, zal den scepter Uwer sterkte, den staf, waardoor Gij met krachtige hand (Psalm 2: 9) de weerspannigen zult tuchtigen, zenden uit Zion, den zetel van het koningshuis, dat in U zijn hoofdpunt heeft, opdat Hij van daar uit over de gehele aarde ga, en overal ter aarde werpe wat zich niet aan U wil onderwerpen. Hij zal dien zenden, zeggende: Heers, overeenkomstig de waardigheid, die u verleend (vs. 1), en door de macht, die u gegeven is (vs. 2), in het midden Uwer vijanden, hen niet zozeer van buiten aangrijpende, maar integendeel uit hun midden naar alle zijden Uw recht handhavende (Zach. 9: 10).

Dit vers is, gelijk een oud uitlegger zegt, ene lieflijke gratulatie, waarmee de profeet zich, verheugd van geest, tot den Heere wendt, ene uitdrukking van vast vertrouwen op de overwinning, waarbij opmerkelijk is, dat hier niet, gelijk in Psalm 60: 8 vv. geschiedt, voor den van Zion uitgestreken scepter bepaalde grenzen worden aangegeven, maar der wereld einden ten doel zijn. Ook het heersen in het midden Zijner vijanden (vgl. Psalm 23: 5) is ene getuigenis van Zijne hoogheerlijke, van de zege verzekerde Majesteit, en houdt ene volheid van troost in voor Zijne Kerk, die op aarde ene roos onder de doornen is, en wier levende leden schapen in 't midden der wolven zijn..

Het is de tegenwoordige toestand der kerk. De vijanden liggen nog niet onder voeten des Heren. Er is nog gene scheiding tussen degenen, die des Heren en die des Heren niet zijn. Nog thans in het midden Zijner vijanden heerst Christus. Zion is Zijne kerk Zijne gemeente; van daar uit oefent Hij macht en heerschappij en is het niet altijd zichtbaar, het is daarom niet minder wezenlijk. Het is thans nog de tijd van: "het koninkrijk is binnen in u." Christus regeert door den Heiligen Geest over de harten. Hoeveel vijanden zijn er echter nog in de wereld en hoe geweldig woeden zij tegen Hem. Doch als de koning in het leger verschijnt, dan ontstaat er plotseling ene diepe stilte en al de zwaarden worden ter aarde gebogen. Zo zal het ook zijn, als Koning Jezus komt..

3.

II. Vs. 3 en 4. Heeft David tot hiertoe beschreven beide, den persoon en de macht des Konings, dien hij in den Geest aanschouwt en waar en hoe Hij zal regeren, zo zegt hij nu, wat deze voor lieden en volk zal hebben, en hoe zij zich jegens Hem zullen gedragen; want daar hij te voren alleen van vijanden gesproken, en aangetoond heeft, dat deze Koning, overal, waar Hij met Zijn scepter komt, vijanden zal hebben, zo zou men verwonderd kunnen vragen, van waar Hij dan toch Zijne onderdanen zou nemen. Dit nu is het wat de profeet zegt: Hoewel Uw eigen volk van U afvalt en de gehele wereld zich tegen Uw rijk zal verzetten, toch zult Gij een volk hebben, dat U gaarne zal aannemen en verheugd zal zijn Uw volk te mogen wezen. Hij maakt daarop dit volk van den koning geheel en al tot priesters, die altijd voor God staan, en Hem enkel heilige offers brengen. Hij schildert in ene gelijkenis, hoe wonderbaar het met de geboorte van de kinderen van Zijn rijk gaat. Vervolgens doet hij ook

een greep in het priesterlijk ambt, en zegt, deze Zijn beloofde Zoon, Christus, zal niet alleen Koning zijn, gelijk Hem naar Gods beschikking toekomt, maar tevens ook priester, hoewel hij niet uit den priesterstam Aäron, maar uit Juda zou geboren worden. Hij zwijgt van dat priesterschap in het Oude Testament, van Aäron en zijn geslacht stil, en noemt een nieuw, dat in dien tijd in het geheel niet genoemd werd, of bekend was, namelijk zulk een, dat naar de ordening van Melchizedek was. Over dit priesterschap is veel te zeggen. Deze tekst is ook in den Brief aan de Hebreëen zeer schoon en kostelijk verklaard, zodat wij daar de rechte verklaring van dezen Psalm vinden. (Naar LUTHER).

3. Uw volk, de gemeente van hen, die tot U bekeerd zijn, de ware Christenheid, zal zeer gewillig zijn, geeft zich door den drang des Geestes aanstonds gewillig aan U over met al wat het heeft en is (Richteren 5: 2, 9), op den dag Uwer heirkraft, wanneer Gij Uwe legermacht ten heiligen strijd verzamelt, in heilig sieraad 1), want het is een priesterlijk volk, dat een godsdienstig versiersel draagt (2 Kronieken 20: 21. 2 Kor. 10: 4. Openb. 19: 14); zij die door het geloof in Uwen naam Gods kinderen zijn geworden, zijn ook met velerlei voortreffelijke gaven des Heiligen Geestes toegerust tot volbrenging van den redelijken godsdienst (Rom. 12. 1); uit de baarmoeder des dageraads zal U de dauw Uwer jeugd zijn²).

1. Gewillig, ziet daar de vrijheid van het Evangelie. Hier is gene wet, geen dwang, maar de wet der vrijheid, de drang der liefde. Christus heeft een zeer gewillig volk. Zij willen alles voor Hem doen. Vroeger waren het onwilligen en wederhorigen, maar Christus heeft ze gewillig gemaakt. Waardoor? Door hun te laten zien en gevoelen, hoe lief Hij hen had toen Hij Zich voor hen aan het kruis ten offer gaf. Wie dat te zien krijgt en daarvan een gevoel ontvangt, die buigt terstond de knieën voor Jezus en aanbidt Hem, en blijft Hem aanbidden in eeuwigheid, want daarin wordt de Vader verheerlijkt. Dit is bij allen, die bekeerd zijn, tot de volkomenste overtuiging geworden. Nu zijn zij gewillig; niet altijd naar het vrees, want de strijd houdt niet op, zolang wij in dit lichaam zijn, maar naar den Geest. Zij doen Zijn woord? Wanneer? Ten allen tijde in stilte, maar op het open veld alleen op den dag Zijner heirkraft. Neen, zij paraderen niet met hun strijdkrachten, ook houden zij er gene spiegelgevechten mede, om te laten zien wat zij kunnen; daar volgen zij in de volle wapenrusting Gods met den helm der zaligheid op het hoofd, en eenmaal zittende, zo als het in de Apocalypse wordt voorgesteld, op witte paarden, de zinnebeelden der overwinning, bekleed met lange, witte klederen, wit gemaakt in het bloed des Lams. In hunnen triomftocht in het eeuwig Koninkrijk des Heeren. En hoe velen zijn zij? Duizendmaal tien duizenden, ene schaar, die niemand tellen kan; want bij de smalte van den weg en de engte van de poort, die ten eeuwigen leven leidt, moet tegelijk worden vastgehouden de veelheid der duizenden, die er door den rijkdom der genade Gods doorgaan. Dit optrekken geschiedt langzaam van wege de menigte, maar het geschiedt..

De Koning van het Godsrijk voert den strijd wel met goddelijke krachten en in de zekerheid der overwinning volgens Goddelijke belofte, toch niet zonder den ernst, de gevaren en de offers van enen werkelijken krijg, en gelijk Hij Zichzelven daarin volgens Gods wil begeeft, zo roept Hij ook gelijk een krijgsoverste Zijne onderdanen tot dezen strijd op. Zij moeten met Hem en voor Hem strijden, gelijk Hij met hen en voor hen strijdt..

De man naar Gods harte spreekt hier van de toebrengring van de gemeente van Christus Jezus. En daarom vergelijkt hij de kinderen Gods met den dauw van den dageraad, dewijl zij op bijzondere wijze verwekt worden en al hun heerlijkheid ontlēnen aan de heerlijkheid van Christus. Als de zon niet schijnt, welk een heerlijkheid vindt ge dan in een dauwdruppel maar als de zon ze beschijnt, schitteren zij als diamanten. Zo ook buiten Christus bezit de gelovige geen heerlijkheid. Alleen schittert hij, als hij bestraald wordt door het licht van de Zonne der gerechtigheid.

2. Er zijn verschillende vertalingen van dit tweede gedeelte.

Lutherse vertaling: "Uwe kinderen worden u geboren, gelijk de dauw uit den dageraad." Luther zegt: Wat is dat? "Kinderen geboren worden uit den dageraad?" Dit moet ene wonderlijke geboorte en zeldzame moeder en kinderen zijn. Wie heeft ook gehoord, dat uit den dageraad kinderen worden, en hoe is dit te rijmen met het Christendom? en wie heeft toch dezen profeet zo iets gezegd? Ja, wie zou het hebben kunnen verstaan, wanneer het niet door het Evangelie ware geopenbaard, zo het zelfs ook, nu het vervuld is, slechts van weinigen wordt verstaan. Hij heeft dit echter tot ene gelijkenis gesteld, om deze geestelijke zaken zeer lieflijk af te beelden en te schilderen, namelijk, dat het met de geboorte van de kinderen van dit rijk, d.i. der Christenen, gaat, even als met den lieven dauw, die in de lente dagelijks des morgens vroeg nedervalt en toch kan niemand zeggen, hoe die gemaakt wordt, of van waar die komt; nog ligt hij elken morgen op het gras, en die tijd van den dauw onder den dageraad is de allerliefelijkste. Deze gelijkenis heeft ook de profeet Micha (5: 6) van het rijk van Christus gebezigd: En Jakobs overblijfsel zal zijn in het midden van vele volken, als een dauw van den Heere, als druppelen op het kruid, dat naar genen man wacht, noch mensenkinderen verbeidt," d.i. de Apostelen en de Christenen, die uit het Joodse volk zijn, zullen onder de heidenen komen, en daarvan een volk voor Christus verzamelen, niet met het zwaard of met lichamelijke macht of kracht, maar door goddelijke kracht, in het predikambt des Evangelies betoond, even als de dauw zonder enig menselijk toedoen van den hemel komt, en de aarde bevochtigt en vruchtbaar maakt.

V.d. Palm vertaalt: "als uit den schoot des dageraads is de dauw Uwer helden," d.i. talrijk en schitterend als de morgendauw op het veld.

Dächsel wil het laatste gedeelte van den vorigen zin bij dezen laatsten nemen en vertalen: "in het heilig sieraad uit den moederschoot van den dageraad de dauw Uwer jonge manschap," en verklaart: "Zo fris en krachtig, zo onmetelijk in getal en wonderbaar uit het hemels licht geboren, staat ene jeugdige menigte van strijders op eens voor Uwe ogen, gelijk op den morgen de dauw op het veld ligt, van welken niemand zag van waar die kwam, en niemand berekend heeft, hoe vele druppels er zijn, in wiens paalen echter de dageraad zich spiegelt en welker frisheid leven en verkwikking geeft." Ook Moll (Lange's Bibelwerk) heeft deze overzetting. De Wette vertaalt die eerste woorden niet: "in heilig sieraad" maar: op het heilig gebergte," waartoe ene kleine verandering in den tekst moet worden aangenomen (yrdh in plaats van yrrh). Wij houden ons het liefst aan onze Staten-Overzetting, hoewel wij gaarne met Dächsel zeggen: "in dit vers hebben wij een prachtig maar moeilijk te verklaren beeld voor ons, dat de een zo, de ander anders heeft zoeken te verklaren, zonder dat men zou

kunnen zeggen: dat is de alleen ware betekenis. Gods woord is een schoon geslepen edelgesteente gelijk, dat zijne stralen naar verschillende zijden heenwerpt." Nog voegen wij hierbij het woord van onzen da Costa: "Een echt Oosters beeld voor het aanbreken van den dag der verlossing. De dageraad wordt voorgesteld als den dag te baren, en met den dag den dauw, die den dageraad vergezelt. Zo is het in de natuur: eerst begint het te schemeren, de dageraad is daar; de zon rijst op, een nieuwe dag is geboren, doch ook op aarde is iets geboren, dat nu bij het licht eerst gezien wordt, de dauw. Een vruchtbaarmakende adem is over de aarde gegaan, en heeft zich verdikt tot een zwevendend damp, tot een golvend nevel. De zon gaat op en de nevel lost zich op, maar zijne waterdelen hangen te tintelen en te schitteren aan het gras, aan de kruiden, aan de bloemen. Welk een heerlijk prachtig gezicht! Wie telt het zand der zee, wie de sterren des hemels? En toch zei God tot Abraham: zo zal uw zaad zijn. En horen wij nu in de Openbaring van Johannes van ene schare van gezaligden, die niemand tellen kan, dan hebben wij dat gezegende zaad van Abraham, en dan hebben wij den dauw, dien de dageraad der nieuwe schepping van Christus heeft gebaard, voor onze ogen. David neemt uit de menigvuldigheid der dauwdroppels het beeld van een leger, dat plotseling verschijnt en schitterend is uitgerust. En inderdaad, wie telt ook de druppelen van den dauw bij den dageraad? Altijd meer brengt de baarmoeder van den dag voort. En zij komen niet voor de zon komt; zo lang het donker is ziet gij niets, maar nauwelijks is het licht der zon daar of de aarde is bedekt met dauw-de dauw uwer jeugd. Het is zoveel als het uitnemendste uwer jeugd. Het ziet op de volle kracht en vruchtbaarheid van Gods volk door den Heiligen Geest, ja, de dauw en de jeugd duiden de versheid, frisheid en nieuwhed aan der wedergeboorte."

4. Een priesterlijk volk moet het zijn, dat Hij ten strijde voert, want Gij zijt zelf een priester hoewel tevens de Leeuw uit den stam van Juda, de wortel Davids (Openb. 5: 5), niet een Priester naar de ordening van Aäron, maar daarom niet minder door Gods aanstelling, integendeel door ene veel plechtigere en meer nadrukkelijke dan die, welke onder Mozes voor Aäron en zijn geslacht het priesterschap bestemde (Exodus 28: 1 vv.). De HEERE heeft in het tweede gedeelte der Godsspraak, die ik uit Zijnen mond vernomen heb, gezworen en hetgeen Hij met ede bekrachtigd heeft zal Hem niet berouwen, zodat Hij ooit ene syllabe daarvan zou terugnemen: Gij zijt Priester in eeuwigheid, naar de ordening van Melchizédek (Genesis 14: 18 vv.), die vroeger te Zion in zich het koningschap en het priesterschap met elkaar verbond (Hebr. 5: 6; 6: 20; 7: 17).

Had David eerst meer den feesttocht voor ogen, die uit het Gihondal zich naar den Zion bewoog, thans treedt de geschiedenis van den vroegeren tijd voor zijne ziel, hoe van Zion of Salem eens Melchizédek trok naar het koningsdal en de Heilige Geest verklaart hem dit als een voorbeeld van zijnen groten Zoon, die later op zijn troon zal zitten. Hoe smartelijker het hem aan het einde van zijne eigene, ten einde snellende regering moest zijn, dat hij door zijne schuld Gods gericht over zijn volk had gebracht (2 Samuel 24: 17), het niet met God had kunnen verzoenen en hoe meer het woord Gods in 2: 14 vv. ondubbelzinnig gaf te verstaan, dat het ook alzo gaan zou met zijne onmiddellijke opvolgers, ja, dat het misverstand nog verder zou voortvreten, des te meer moest hij ook erkennen, dat slechts een koning, die tevens hogepriester was en niet een gewoon Levietisch, maar een op geheel andere wijze geroepen en geheel anders begaafd hogepriester, het was die het volk waarlijk tot zegen kon zijn en het tot zijn doel kon brengen. Dat beeld uit den ouden tijd en deze erkentenis welke in hem tot

een verlangen voor de toekomst wordt, zijn bij David de aanknopingspunten in zijn hart, dat de Heere bij de eerste openbaring in vs. 1 hier nog ene tweede toevoegt. "Tot hiertoe heeft de profeet krachtig voorzeggd, beide, van het koninkrijk van Christus, Zijnen Zoon, die waarachtig Heer en God is, en van Zijn volk; nu gaat hij voort; het is hem niet genoeg, dat hij Hem tot Koning en Heer gemaakt heeft over alles, maar maakt Hem ook tot priester en paus (vergeeft, dat ik dit woord voor Zijnen persoon bezig). Want daar wij boven gehoord hebben dat deze Koning een nieuw volk moet hebben, zo moet hij ook voor zulk een volk een priesterambt hebben, opdat Hij ze in het geweten en tot God regere, nademaal het een koninkrijk en Gods volk is; er moet ook een priesterschap en godsdienst zijn, om den mensen Gods wil en woord te openbaren en tussen God en hen Middelaar te zijn; hij geeft daarom aan Christus alleen beide ambten, dat hij de eeuwige Koning en ook de eeuwige Hogepriester zij..

Melchizédek is een persoon, die eenmaal en op eens in de heilige geschiedenis optreedt, van wiens afkomst geboorte en sterven wij niets afweten. Hiermede moest hij in de geschiedenis Christus zolang vertegenwoordigen totdat hijzelf in Christus werd opgenomen. Melchizédek was koning en hogepriester tegelijk. Naar de wet mocht niemand dit zijn; omdat Uzzia het wilde zijn, werd hij vijftig jaren lang tot aan zijn dood een melaatse. Doch dit verbodene voor allen was juist de hoogste belofte voor Christus; trouwens een volk van zondaren behoeft volstrekt een koning die tevens Hogepriester is..

Gij zijt priester, niet als Aäron van ééne enige natie, maar van alle volken, gelijk Melchizédek, die Abraham zegende in den naam van God, den Allerhoogste, die hemel en aarde bezit (Genesis 14; 18)..

Wij weten alleen van Melchizédek, dat hij was koning, priester en profeet. In deze hoedanigheden werd hij aan Abraham openbaar als een type van dien Zoon, die uit hem zou voortkomen en zou zijn eeuwig Koning en Priester, die geen begin van dagen, noch einde des levens had, zijnde de eerste en de laatste.

Het Priesterschap van Aäron was bestemd om te verdwijnen, maar het Priesterschap van Christus is een eeuwigdurend priesterschap, niet betrekking hebben op een enkel volk, maar op een volk uit alle natiën, tongen en volken, niet een Priesterschap, behorende bij een nationaal verbond, gelijk God met Israël had opgericht, maar uit kracht van het genadeverbond met geheel de Kerk uit alle volken opgericht.

5.

III. Vs. 5-7. De heilige profeet heeft tot hiertoe heerlijk gezongen, beide van het koninkrijk en het eeuwige priesterschap van Christus tot troost van alle ellendige, arme zondaars en van alle bedroefde harten, en dezen dierbaren man zo afgebeeld, dat men het niet lieflijker en aantrekkelijker maken kon. Nu zegt hij ook, hoe zich de wereld ten opzichte van zulk enen Koning en Priester gedragen zal, hoe zij Hem zal danken, namelijk, dat zich de macht op aarde spookachtig tegenover Hem zal stellen en zal ondernemen Zijn rijk te verdelgen; dat daarentegen God zelf Zijne macht zal moeten zetten, om dezen Priester te verdedigen en ons, die in Hem geloven. Zijne vijanden, zij mogen heten zo als zij willen, zo listig, wijs en

mchtig zijn als zij kunnen, Hij zal hen wel te eniger tijd vinden, hen verpletteren en uitroeien en in den afgrond der hel stoten en eeuwig verdoemen. God helpe ons, dat wij bij dezen Heere blijven, dankbaar voor Hem bevonden worden, en Hem dezen Psalm met waar geloof en met vreugde toezingen..

5. De HEERE is aan uwe rechterhand, dezelfde die U aan Zijne rechterhand heeft doen zitten (vs. 1), en nu U in Uwe verhoging als de Almachtige Helper ter zijde staat, gelijk Hij in den stand Uwer vernedering Uwe hulp geweest is (Psalm 109: 31); Hij zal koningen verslaan, die zich tegen U verzetten, al waren zij ook nog zo machtig op aarde en nog zo wederkerig verbonden tot gezamenlijken tegenstand (Psalm 2: 1 vv.). Hij moge een tijdlang met die wrake wachten, zij zal geducht zijn ten dage Zijns toorns 1) (Psalm 2: 5, 12 2.5,12).

1. Hier verheerlijkt David de te vrezen macht van Christus, om de vijanden te kunnen verslaan. En op deze wijze verzekert hij, dat hoe Hij ook omringd wordt door een woeste hoop van vijanden, de goddeloze pogingen voor Hem niet een beletsel zouden zijn, dat God den koning, dien Hij verordend had, zou verdedigen. Op te merken is echter de bijvoeging, ten dage des toorns, waardoor wij herinnerd worden, dat wij geduldig het kruis moeten dragen, indien God, terwijl de wreedheid en gramschap der vijanden woedt, tijdelijk Zich verbergt, dewijl Hij zelf weet den rijpen en juisten tijd der wrake..

6. Hij zal ten dage zijns toorns tevens recht doen onder de heidenen; de volken, die tegen U gestreden hebben (Psalm 96: 10), 1) Hij zal het vol dode lichamen maken, het slagveld met lijken bedekken (Jes. 66: 24. Openbaring 19: 17 vv.); Hij zal verslaan degene, die het hoofd is over een groot land, den grootsten Uwer tegenstanders, den Antichrist (Dan. 7: 24 vv. 2 Thessalonicenzen. 2: 3 vv.).

1. Openbaring 14: 14 vv.; 16: 14 vv.; 20: 8 vv.

Nooit vergeet de Schrift, wat wij meest altijd vergeten, dat het einde uitloopt op de verheerlijking der rechtvaardigen en de verdelging der goddelozen. Het is dan ook opmerkelijk, dat in de Openbaring van Johannes eerst de zaligen genodigd worden tot het Avondmaal van de bruiloft des Lams, en dat daarna het roofgevogelte ook genodigd wordt tot een gastmaal-tot de lijken der verslagenen. (Openbaring 19: 9, 17, 18)..

7. Hij, de Heere (vs. 1) zal bij den heten, zwaren strijd, dien Hij als strijder Gods doorstaan moet, op den weg uit de beek drinken 1), gelijk eens Simson deed (Richteren 15: 19), daar Hij Zich slechts een ogenblik ter verfrissing gunt, om dan weer dadelijk den strijd te beginnen en snel Zijne overwinningen voort te zetten; daarom zal Hij, zodra Hij gedronken heeft en nieuwe kracht heeft verzameld, al Zijne vijanden ter aarde werpen, en triomferend het hoofd omhoog heffen, daar Hij ten laatste als overwinnaar het veld behoudt. (Hand. 11: 15).

Onze Simson, de dierbare held, is niet als zijn voorbeeld aan afmatting onderworpen, Hij is aan Gods rechterhand gezeten; maar men drinkt niet slechts uit de beek om den dorst te stillen, maar ook om voor den dorst bewaard te blijven, en de dienst van zulk ene bron verschaft Hem de steeds toevloeiende, goddelijke kracht, die Hem voor alle afmatting in den

heten strijd bewaart. Zijnen dienaren en krijgers overkomt het echter zeer dikwijls, dat zij op den weg neerzinken en met den ouden Simson "zou ik dan nu van dorst sterven en vallen in de handen dezer onbesnedenen?" Maar dezelfde bron, die den veldheer voor afmatting bewaart, sterkt Zijne strijders en richt hen op, zodat zij met hunnen veldheer het hoofd kunnen verheffen. Wat den vijanden des Heren ontbreekt, dat is de beek aan den weg, de fontein des aanroepers. Wie deze beloofd is, die mag niet vrezen, al moet hij soms treurig en met gebogen hoofde gaan..

Wij zien ook hier, hoe de Schrift door ene kleine zaak ene grote waarheid kan uitdrukken. De Psalmen zien meermalen tegelijk op de historie naar achteren en op de toekomst naar voren. Door ene kleine terugwijzing op de geschiedenis wordt hier zowel het lijden als de opstanding en hemelvaart van Christus aangewezen. Het is de terugwijzing naar het driehonderdtal uitgelezenen van Gideons leger, die niet uit de hand, maar uit de beek zelf dronken, om daarna op te staan en voort te ijlen tot overwinning van het Midianietische leger. En is het nu hierbij niet opmerkelijk, dat Christus aan het kruis werkelijk dorstte, en een ogenblik daarna het hoofd ophief, om het woord der overwinning: "Het is volbracht," uit te spreken? Ook hierin was er in den Heere ene gelijkvormigheid van toestand met zijne knechten: de helden Gods; ook David dorstte. En letterlijk gebruikte de Heere ook het andere woord van den Psalm, toen Hij tot Zijne discipelen zei: "Wanneer deze dingen geschieden, zo heft uwe hoofden omhoog, wetende; dat uwe verlossing nabij is..

Gewis dat was Evangelische geloofsverwachting van den ouden dag; hier is Christus de Heere, de koning, de Verzoener der zonde, de hoofdzaak, om welke zich alles wentelt: hier zijn ontdekkingen des Geestes voor de aloude Gods kerk, door welke een heerlijk Licht opgaat; hier spreekt het heilbegerig en toe-eigenend vertrouwen in zalig en heilrijk genot. En als wij dan nu, bij het licht des vervulden Evangelies, alles wat hier van den Christus Gods voorspeld wordt, sinds achttien eeuwen bevestigd zien; als wij dan op het eerste doorluchte Pinksterfeest na Jezus' hemelvaart, op dien dag van 's Heilands heirkraft, Zijn volk met den heiligsten ijver zien ten strijde trekken, gehele scharen zich zien verlustigen in dezen Priester en Koning Gods, en het zaad der gemeente als een dauw des morgenstonds zien prijken, en als wij dan des Heren Woord zien uitgaan van Zion en voortkomen uit Jeruzalem, en door Hem en Zijne geestelijke krijgsmannen overwinning op overwinning zien behalen, erkennen wij het dan niet met dankzegging, dat wij Hem gevonden hebben, van wie Mozes en de profeten spraken, en verwachten wij dan niet op grond van deze ontdekkingen Gods, van de eedzwering des Eeuwigen en Waarachtigen, en van de vervulling, die wij reeds zo vele eeuwen zien mochten de zaligheid van zondaren, het heil van al het Gods volks en de volkomen en eindelijke overwinning over het gehele rijk des satans en der hel?.

Ik twijfel niet, of David kent hier aan Christus militaire kracht toe, ontkennende, dat hij rust zou nemen om te drinken, dewijl Hij onder het vervolgen vluchtig uit de beek een teug zou nemen. Door welke uitdrukking hij den vijanden schrik wil instorten, opdat zij weten mogen, dat ook daarin hun verderf besloten ligt. Indien iemand vraagt, waar is nu de geest der zachtmoedigheid en goedertierenheid waarmee de Schrift elders Hem begaaft? (Jes. 1: 1), dan antwoord ik, dat Christus, gelijk een goed herder, zacht voor zijne schapen, maar ook voor wolven en andere dieren hard en onverbiddelijk is..

PSALM 111.

DANKZEGGING VOOR GODS LICHAAMELIJKEN EN GEESTELIJKEN ZEGEN.

Wij vinden in dezen en den volgenden Psalm twee liederen, in welke de jubeltoon over de verlossing uit Babel reeds zeer verzwakt voorkomt en ten gevolge van den moeilijken toestand, in de plaats der vroegere vreugde en zekere neerslachtigheid zich van de gemoederen heeft meester gemaakt (Ezra 4: 24). Het is nu niet meer de onlangs ondervondene verlossing, om welke de gemeente haar Halleluja zingt, maar zij keert terug tot de dagen van den ouden tijd, en maakt de verlossing uit Egypte met haar doel, de inleiding in Kanaän, tot het voorwerp van het lofgezag en tot ene bron van troost voor het tegenwoordige. Naardien echter tussen Psalm 107 en 108 aan de ene en Psalm 111 en 112 aan de andere zijde de beide Psalmen 109 en 110 gevoegd zijn, zijn wij op deze afwisseling van stemming, op dezen sprong van de ene verlossing op de andere reeds voorbereid. Deze Psalmen, welke op ene latere toekomst, op den Messiaansen tijd wijzen, geven onmiddellijk te verstaan, dat tussen het volle bezit der genade, gelijk de profeten vóór de dagen na de bevrijding uit de ballingschap geprofeteerd hebben, en de tegenwoordige dagen nog ene langere ontwikkelings-periode ligt. Nog kan de Messias niet komen, nog moet integendeel de tijd van reiniging voor Israël voortduren. Ja, de tijd van straf en gericht zal, helaas! in veel ergere mate herhaald worden, omdat Israël zich tot den Messias, wanneer Hij verschijnt, in ene verhouding zal stellen waarop de voorzegging in die Psalmen gebouwd is. -De beide voor ons liggende Psalmen staan tot elkaar in het nauwste verband en zijn tweelingen, zowel wat vorm als inhoud aangaat; wat den vorm betreft zijn beide alfabetisch, zodat de letters van het alfabet naar de rij der begin-letters der verzen zijn (vgl. bij Psalm 9), naar den inhoud is de stof zo verdeeld, dat Psalm 111 de heerlijkheid, macht en genade des Heren in den kring der godvruchtigen prijst, Psalm 112 daarentegen de daaruit voortvloeiende heerlijkheid en gelukzaligheid der godvruchtigen zelf.

I. Vs. 1-3. De Psalmist spreekt eerst van den lof in het algemeen, die aan Jehova toekomt, en begint dan ook dadelijk met zulk een algemenen lof.

1. Halleluja, looft Jehova!

Dit is zoveel als wanneer men wil beginnen God te loven, dat men elkaar vermaant en opwekt, als wanneer iemand onder ons begon en sprak: "Welaan wij willen God loven," of als predikers op den kansel opwekken: "Bidden we nu den Heiligen Geest." Zo spreekt ook hier David (?) de zijnen aan: "Halleluja, looft den Heere!" of "Laat ons den Heere loven, namelijk aldus: Ik zal den Heere loven enz."

Aleph. Ik zal den HEERE loven van ganser harte (Psalm 109: 30); *Beth.* in den raad en vergadering der oprechten.

De zanger verzekert, dat hij uit den grond zijns harten zich gedrongen ziet tot den lof van God, en omdat het behouden van dezen lof voor zich zelve God van de helft van Zijne eer

beroven, wil hij ook, wat hij gevoelt, uitspreken en wel op de rechte plaats uitspreken, in de vergadering der gelovigen..

De vergadering der oprechten (Luther "vromen" Psalm 107: 42) is tevens ene vertrouwelijkheid vertrouwelijke samenspreking Psalm 64: 3. 83: 4), omdat de wereld van haar uitgesloten is, de gemeente des Heren onder haar is..

Hier is reeds de voorstelling ener onzichtbare Kerk, van de gemeenschap der heiligen..

2. *Gimel*. Aan stof tot danken en prijzen kan het ons, die tot de vergadering der vromen, tot de gemeente der heiligen behoren, nooit ontbreken, want de werken des HEREN zijn groot 1) (Psalm 104: 24). *Daleth*. Zij worden gezocht, ijverig doorzocht, van allen, die er lust in hebben 2), daar zij op alle vragen hunner ziel en alle wensen van hun hart antwoord en bevrediging schenken.

1. Onder werken des Heren hebben we niet alleen te verstaan die Zijner Almacht in het algemeen, maar ook die Zijner bijzondere Voorzichtigheid en genade in betrekking tot Israël en tot de gelovigen.

2. In het Hebr. (Deroeschim lekol-cheftzehm). Of en beter, waard om in al haar oogmerken nagevorst te worden. De werken des Heren, die daden Gods worden dus niet alleen groot genoemd, maar de dichter dringt er op aan, dat zij ook nagevorst worden, dat men lette op het grote doel, waarom God ze verricht.

3. *He*. Zijn doen, al wat Hij in Zijnen raad besluit en vervolgens ten uitvoer brengt, is majesteit en heerlijkheid; *Vau*. en Zijne gerechtigheid bestaat in der eeuwigheid.

Gods werken bieden rijke stof aan tot lof van God, en welke wensen ook maar bij vromen kunnen opkomen, die zijn in Gods werken reeds bevestigd; want hoeveel Gods bij den vorsten oogopslag ook aanstotelijk moge voorkomen, hoe meer de aandacht op Gods werken en daden wordt gevestigd en men zich daarin verdiept, hoe meer de menselijke wijsheid, in plaats van het goddelijk handelen vooruit te lopen, dat bescheiden nagaat, des te meer blijkt deze de volkomen wijsheid te zijn; want in alles wordt Zijne gerechtigheid, d.i. zijn door en door prijzenswaardig Wezen (Psalm 98: 2) bekend en openbaar..

4.

II. Vs. 4-9. Hierop denkt de Psalm aan de bijzondere weldaden en werken des Heren, die hij aan Zijn volk bewezen heeft, en spreekt dan van die daadzaken der geschiedenis, tot wier blijvende gedachtenis het Paasfeest was ingesteld. Hij voert deze slechts kortelijk aan, en stelt integendeel het lofwaardige en zaligheid gevende daarvan, de genade en waarheid, die zich daarin openbaren en de onveranderlijkheid van Gods verbond, welke daaruit blijken, op den voorgrond, om de harten ook in tijden van droefheid tot lof van God en tot vasthouden aan Hem op te wekken.

4. *Zain*. Hij heeft onder ons, de Kerk des Ouden Testaments, in het Paasfeest Zijnen wonderen ene gedachtenis gemaakt; *Cheth*. de HEERE is genadig en barmhartig, gelijk Hij in die wonderen heeft bewezen.

5. *Teth*. Hij heeft, gelijk de wonderen van het manna en de kwakkelen in de woestijn aantonen, dengenen, die Hem vrezden, spijs gegeven 1); *Jod*. Hij gedenkt, gelijk Hij ook elders op allerlei wijzen met der daad bewezen heeft, in der eeuwigheid aan Zijn verbond 2).

1. Dewijl de Kerk een toonbeeld is van de genade en gerechtigheid Gods, zo spreekt de Profeet bij name van haar, wat hij over dezen zegt. Maar het wordt nu niet voorgehouden, om over de gerechtigheid Gods in het algemeen uit te wijden, maar hij verhaalt hier in het bijzonder die, welke Hij jegens Zijne uitverkorenen betoont. Nu derhalve verkondigt hij, dat God zorg heeft voor Zijn volk, zodat Hij in hun behoeften voorziet. Het woord in den grondtekst wordt meermalen genomen voor buit. Anderen vertalen het door toebereide spijs. Mij behangt de vertaling van doel meer, zoals het ook voorkomt Spreuk. 30: 8 en 31: 15, alsof hij wil zeggen, dat God Zijn volk gegeven had, wat het nodig had, en dat dit geweest is als een vrijgeveige maat. Want wij weten, dat het volk Israël's niet door zijn ijver, maar door de goedertierenheid Gods is verrijkt geworden, zoals een huisvader onder zijne huisgenoten het rantsoen en den leeftocht verdeelt. In het tweede lid wijst hij de oorzaak aan van deze zorgvolle vrijgevigheid, dewijl Hij door de daad zelf heeft willen bewijzen, dat zijn verbond niet ijdel en voor de leus was..

2. Deze Psalm, zegt Luther, ziet er uit, alsof die op het Paasfeest gemaakt is. Reeds sedert Theodoretus (overl. 457 n.Chr.) en Augustinus (353-429 n.Chr.) is voor het Nieuw Testamentische gevoel met vs. 5 de gedachte aan de eucharistie (avondmaal) verbonden, en niet zonder reden is Psalm 111 de avondmaals-Psalm geworden..

6. *Caph*. Hij heeft, zo dikwijls het Paaslam gegeten is (Exodus 12: 27), de kracht Zijner werken Zijnen volke bekend gemaakt; *Lamed*. hun gevende gelijk het einddoel Gods is, de erve der heidenen.

Op duizend wegen komt God den verblinden mens tegemoet, want elk Zijner werken en ieder Zijner daden is wanneer ze ernstig beschouwd worden, een wegwijzer tot Hem..

7. *Mem*. De werken Zijner handen zijn waarheid en oordeel1), recht, want bij Hem is getrouwheid, om de eenmaal gegevene belofte te vervullen en de macht om Zijn goddelijk recht uit te oefenen; *Hun*. al Zijne bevelen, Zijne beschikkingen, die Hij in Zijne wet gegeven heeft, zijn getrouw, geven reden tot vast vertrouwen op hunnen zegen (Psalm 19: 8 vv.).

1. De werken zijner handen zijn waarheid en recht, want zij zijn de verwezenlijking van het duurzaam, zich bevestigend ware en van het zegevierend zich handhavend recht..

8. *Samech*. Zij, deze geboden, die tevens zo vele beloften bevatten, zijn ondersteund, zijn onwrikbaar voor altoos en in eeuwigheid; *Ain*. zijnde gedaan, geregeld, in waarheid en oprechtheid, gebouwd op waarheid en recht.

9.
gezonden.
eeuwigheid geboden, het tot een onveranderlijk verbond gemaakt;
en vreselijk

Pe. Hij heeft Zijnen volke verlossing
Tsade. Hij heeft Zijn verbond in
Koph. Zijn naam is heilig

10.

III. Vs. 10. Daarom, omdat de Heere zo heerlijk is in Zijne werken voor de Zijnen, en de geboden, die Hij gegeven heeft, zo getrouw en betrouwbaar zijn, is de trouwe opvolging der laatsten, de vroege des Heren, het beginsel der wijsheid; het loon zijn deze getrouwe opvolging kan niet uitblijven, het strekt zich integendeel tot in de eeuwigheid uit.

10. *Resch.* De vreze des HEREN 1), niet de slaafse maar de kinderlijke vrees, die met de liefde hand aan hand gaat, is het beginsel der wijsheid (Job 28: 28. Spreuken 1: 7; 9: 10); *Schin.* allen, die ze doen, die uit vreze des Heren Zijne geboden houden en op Zijne beloften vertrouwen, hebben goed verstand, lofwaardig door zich; *Thau.* Zijn lof bestaat tot in der eeuwigheid.

1. De vreze des Heren is ene hoofdzaak in het Oude Testament, met haar komt in het Nieuwe Testament overeen de godzaligheid; beide omvatten de gehele verhouding van den mens op elk levensgebied tot God en Zijne openbaring. Dienvolgens vat ook de Schrift de begrippen wijsheid en dwaasheid slechts in den zin van de verhouding tot God op; zij beschouwt het als de grootste dwaasheid, wanneer in het hart van den mens de stem wordt gehoord: "er is geen God" (Psalm 14: 1), en zij stelt het begin der wijsheid daar, waar men God vreest. Er is slechts een gevolg van den zondigen afkeer van den levenden God, wanneer de wereld de wijsheid even als de dwaasheid doet, beperkt binnen het gebied van het verstand en in de richting op tijdelijk voor- of nadeel, en met den wind der begeerte zeilt. In het gevoel van eigen onmacht moet ook zij vrezen en veel vrezen, maar omdat zij God niet vreest, heeft zij tot straf al het andere te vrezen, terwijl de vreze des Heren, die God voor ogen en in het hart hoeft, om gene zonde in te willigen, dit tot loon en zegen heeft, dat zij niets anders behoeft te vrezen. Alle deugden van een mens zijn zo lang als nullen te beschouwen, totdat de vreze des Heren als het getal daarvoor wordt gezet. Gelijk echter een mens niet eerder wijs wordt, voordat hij begint God te vrezen, zo houdt hij ook niet op God te vrezen, om wijs te blijven en het verstand der rechtvaardigen te verkrijgen, welke het goed hebben en de vruchten hunner werken eten (Jes. 3: 10)..

Allen willen verstandig zijn, en het wordt voor den grootsten smaad gehouden van iemand het tegendeel te beweren; geleerd zijn willen velen en het tegendeel behaagt aan niemand, maar slechts weinigen streven er naar om wijs te zijn in den rechten zin des woords en de dwaasheid is in de wereld het verste verbreid.

Vangt deze Psalm aan met Halleluja, en spreken de latere Joden van een heilig Hallel, of ene reeks Psalmen, welke op het Paasfeest gezongen werd, dan twifelen wij er ook geen ogenblik

aan, of deze 111de Psalm behoorde ook tot dit Hallel, zowel als de zeven volgende liederen.

PSALM 112.

DER RECHTVAARDIGEN ZEGEN.

Deze Psalm is op dezelfde wijze ingericht als de vorige, zodat hij eveneens alfabetisch gerangschikt is en even vele verzen telt; hij komt zelfs meermalen (vs. 3, 4, 8) woordelijk met den vorigen, (vs. 6, 4, 8) overeen, en sluit zich onmiddellijk aan het laatste vers van den vorigen aan, waarvan hij als het ware de uitlegging geeft. Er kan geen twijfel zijn, of hij behoort tot dezelfde tijd (Ezra 4: 24), hoewel tot een ander feest (Vs. 5), en heeft dezelfde vervaardiger, hoewel wij over dien zelfs gene gissing uitspreken. Wij verdelen even als bij Psalm 111.

I. Vs. 1-3. De Psalm spreekt eerst van den lof, die den godvruchtige toekomt, en beschrijft het gelukkige lot vromen in hoofdtrekken.

1. Halleluja (Psalm 111: 1).
Aleph. Welgelukzalig is de man, die den HEERE vreest, *Beth.* die groten lust heeft in Zijne geboden (Psalm 1: 1 vv.; 128: 1).

Het tweede lid van het vers bepaalt nader, wat de godsvrucht is, wie zich mogen verblijden met Zijne genade, tegenover hen, die het "Heere-Heere" in den mond hebben, maar Hem met der daad verloochenen; dit vinden wij door den gehelen Psalm heen. Maar het welbehagen in Gods geboden, waaruit alleen het ware houden kan voortvloeien (want neiging kan slechts door neiging, de onreine liefde alleen door de reine tot den Heere en Zijne geboden overwonnen worden), wordt slechts bij hen gevonden, die zich in den staat der genade bevinden..

2. *Gimel.* Zijn zaad zal geweldig zijn op aarde 1) door talrijke vermeerdering en groten invloed (Genesis 12: 2 vv.; 24: 60); *Daleth.* het geslacht der oprechten zal gezegend worden 2).

1. Daarvan hebben wij vele voorbeelden in de Patriarchen, in Abraham, Izaak en Jakob, en in Mozes; zij zijn grote mannen geworden, zo ook Gideon en zijns gelijken. David was een gering man, en hij werd tot enen koning; de profeten Elia en Eliza waren gewone burgers en zij werden grote mannen, zodat zij koningen en vorsten regeerden, en toch waren zij arm; zij dwaalden in de wereld rond en toch hadden zij genoeg. Zo was ook Paulus; die had geen eigen huis, hij had niets, en toch sprak hij (Philipp. 4: 12): "alleszins en in alles ben ik onderwezen, beide verzadigd te zijn en honger te lijden; " hij gaf aan ieder-met het woord spijsde hij de ziel, en wanneer het nodig was, gaf hij ook het lichamelijke brood; zo heeft God ten allen tijde verhoogd degenen, die Hem vrezen en lust in Zijne geboden hebben, maar die zijn er weinigen..

2. Ene bijzondere bescherming zal het deel der kinderen en kindskinderen van de vromen zijn, wanneer zij op zijne paden wandelen; de zegen, die op hen rust zal sterker dan alle tegenspoed zijn, die hun overkomt; het zal waar worden wat David in Psalm 37: 25 zegt..

3. huis, het huis der vromen, zal have en rijkdom wezen (Psalm 34: 10 vv.);
 en zijne gerechtigheid bestaat in eeuwigheid.

He. In zijn
Van.

De Psalmist zegt met voorbedachtzaamheid van den godvrezende, die ook de waarachtig wijze is, hetzelfde wat in Psalm 111: 3 van God zelven gezegd is, dat zijne gerechtigheid in eeuwigheid bestaat. Zij is toch het afbeeldsel der Goddelijke gerechtigheid, terwijl de geopenbaarde wil van God zijne vreugde en zijn voorbeeld is, waarnaar hij zijn gehele leven zoekt in te richten; maar zij is ook Gods werkingen gave, daar de mens alleen in de kracht Gods Gode gelijkvormig kan worden en zo lang van Hem gescheiden blijft, als Gods genade niet de hem altijd nog aanklevende zondigheid en de dagelijks bedrevene zonden bedekt en uitdelgt. Er bestaat dus tussen de Goddelijke gerechtigheid en zulk ene menselijke een levendige samenhang, waardoor de onvergankelijkheid der eerste zich aan deze mededeelt. Gods zaligmakend werken en leven, in het geloof aangegrepen, werkt een gelijkvormig werken en leven van den mens en dit Goddelijk werken en leven is naar Zijn Wezen liefde. De gehele Psalm geeft duidelijk te verstaan, dat liefde uit geloof de vervulling der wet is, hoe meer nabij de volheid der tijden des te Nieuw Testamentischer worden de liederen..

4.

II. Vs. 4-9. Hierop denkt de Psalm aan het gelukkige lot der vromen in die bijzondere betrekkingen, volgens welke de tijdsomstandigheden een woord van troost en hoop noodzakelijk maken: den vrome gaat het licht op in de duisternis, hij verkrijgt recht in zijn strijden en staat vast; hij vreest voor gene plaag, die hem dreigt, en wordt zeker ten laatste geëerd.

4. *Zain*. Den oprechte, ook wanneer hij dikwijls genoeg in nood en ellende komt, gaat het licht op in de duisternis, altijd breekt het zonlicht uit dien nacht weer door. *Cheth*. Hij is genadig en barmhartig (Psalm 111: 4) en rechtvaardig (Psalm 111: 7) en komt alzo steeds ter rechter tijd den Zijnen te hulp.

5. *Teth*. Wel dien man, die zich ontfermt over de ellendigen en blijmoedig uitleent aan de bedrukten, door schuldeisers vervolgd; *Jod*. hij beschikt zijne zaken met recht, hij betoont in alles rechtvaardigheid en billijkheid.

Wezen in Psalm 111 de woorden van vers 5 daarop, dat die Psalm in de eerste plaats voor het Paasfeest gemaakt was, zo zouden de woorden van vs. 5 in onzen Psalm wel ene vingerwijzing kunnen zijn, dat deze in de eerste plaats voor het Loofhuttenfeest bestemd was, daar de dankoffers, die op geen der grote feesten ontbraken, zeker op het Loofhuttenfeest talrijker dan op ieder ander gebracht werden, en men nu aan de daarvan bereide offermaaltijden in 't bijzonder ook de behoeftigen, vreemdelingen, wezen en weduwen liet deelnemen (Deuteronomium 16: 13 vv.). Desgelijks zouden de woorden in vs. 3: "In zijn huis zal have en rijkdom wezen" doelen op den overvloed van goddelijke gaven, in welke men zich op het Loofhuttenfeest verheugde (Leviticus 23: 40 vv.); de woorden in vs. 1 "die groten lust heeft in Zijne geboden," kunnen doelen op de lezing der wet (Deuteronomium 31: 10 vv.), die op het Loofhuttenfeest van het sabbatsjaar geschiedde. Volgens de door ons aangenomene berekeningen (1 Makk. 6: 54) waren in dien tijd, toen de tempelbouw bleef liggen (534-520 v.Chr.) de jaren 528 en 521 sabbats- of rustjaren; ware nu in een van deze beide jaren de Psalm vervaardigd, zo ware het noemen van de wet in vs. 1 van nog sterker

betekenis; tevens ontving het "uitlenen" in ons vers ene meer bepaalde betrekking op het in Deuteronomium 15: 1 vv. voor het sabbatsjaar, bevolene kwijtschelden der schulden. "De rechtvaardige is ook goed en barmhartig voor zijnen naaste, gelijk God hem genadig en barmhartig geweest is. In welk opzicht nu is hij barmhartig? Daarin, dat hij aan zijnen naasten doet, gelijk God hem gedaan heeft; dus schenkt hij en scheldt hij kwijt alles, wat zijn naaste tegen hem heeft." Ook in het tweede gedeelte van het vers: "hij beschikt zijne zaken met recht" (in elke strijd, waarin zijne tegenpartijen hem inwikkelen) ligt misschien enige betrekking op de toenmalige tijdsomstandigheden (Ezra 4: 4 vv.); ware nu, gelijk wij te voren vermoedden, de Psalm in 521 v.Chr. gemaakt, zo bracht reeds het volgend jaar de vervulling der hier uitgesprokene verwachting (Ezra 5: 1 vv.)..

6. *Caph.* Zeker hij zal in der eeuwigheid niet wankelen¹), niet uit zijn geluk worden gestoten; *Lamed.* de rechtvaardige zal in eeuwige gedachtenis zijn; men zal altijd van hem met lof en eerbied spreken (Spreuken 10: 7).

1. Van hen wordt gezegd, dat zij niet wankelen, dewijl, ofschoon zij blootgesteld zijn aan de algemene ongemakken, ja, ook dikwijls gezien wordt, dat zij onder den last der rampen gebukt gaan, zij echter inwendig in hun stand blijven en geduldig alle tegenspoeden overwinnen. Ofschoon God nu de redder is van hun gerechtigheid, zo ontvluchten zij toch niet de moeilijkheden der goddelozen, maar genoeg is, dat hun gedachtenis bij God en de Engelen en de gehele bouwplaats der vromen in zegening is..

7. *Mem.* Hij zal voor geen kwaad gerucht vrezen, omdat hij in God den vasten grond zijner zaligheid heeft (Sir. 34: 16); *Nun.* zijn hart is vast, betrouwende op den HEERE.

Christen! gij moogt de nadering van kwaad gerucht niet vrezen; want wordt gij daardoor ter neer geslagen, wat doet gij meer dan andere mensen? Andere mensen hebben uw God niet tot wie zij hun toevlucht kunnen nemen; zij hebben Zijne getrouwheid nooit zoals gij ondervonden; geen wonder dus, wanneer zij door angst neergebogen en door vrees benauwd worden. Maar gij belijdt, van een anderen geest te zijn; gij zijt wedergeboren geworden tot ene levende hoop en uw hart leeft in den hemel, niet in de dingen der aarde; en zo men u toch als andere mensen in droefheid ziet, wat betekent dan die genade, welke gij zegt, ontvangen te hebben? Waar is de waardigheid dier nieuwe natuur, welke gij zegt te bezitten? Indien gij, gelijk andere mensen, met angst vervuld wordt, zult gij gewis in dezelfde zonden vervallen, die aan anderen onder beproevingen zo gewoon zijn. Wanneer het kwaad gerucht de goddelozen nadert, staan zij tegen God op; zij morren en denken, dat God hen hard behandelt. Zult gij in dezelfde zonde vervallen? Zult gij den Heere, gelijk zij, verbitteren? Daarenboven nemen onbekeerde mensen dikwijls hun toevlucht tot verkeerde middelen, om aan moeilijkheden te ontkomen, en gij kunt zeker zijn, hetzelfde te doen, wanneer uwe ziel zich aan de droefheid van het ogenblik overgeeft. Vertrouw op den Heere en verbeid Hem met lijdzaamheid..

8. *Samech.* Zijn hart, wel ondersteund zijnde door inwendigen vrede, zal niet vrezen, in het vast vertrouwen op de geboden des Heren, die tevens voor de getrouwe opvolgers zo vele beloften bevatten (Psalm 111: 8). *Ain.* Hij zal vertrouwen, totdat hij zich verblijdt in de

redding, totdat hij op zijne wederpartijen zie, als geheel ter neer geworpenen (Psalm 54: 9; 91. 8).

Ziet slechts op zo vele voorbeelden. Mozes zegt aan de Rode Zee (Exodus 14: 13): "Vreest niet, staat vast en ziet het heil des Heren, dat Hij heden aan ulieden doen zal." Josafath staat vast als een muur, toen de honderdduizenden in het land vielen en verslaat hen allen met een lofgezing (2 Kronieken 20). Hoe vast staat David, toen Saul hem najaagde, en hoe bevreesd werd Saul, toen de Filistijnen in het land vielen, dat hij zelfs raad zocht bij ene tovenares (1 Samuel 28)! Welk ene kalmte is bij Daniël in den leeuwenkuil (Dan. 6)! Welk ene vreugde bij Stefanus (Hand. 7)! Wat zei Basilius, toen keizer Valens hem zo ontzettend dreigde? Zulke Mormolykia (bullebakken) moest hij kinderen voorhouden! Athanasius zei, toen Julianus hem liet zoeken: "het is een nevel, die spoedig voorbijgaat."

9. *Pe.* Hij strooit overvloedige weldaden uit (Spreuken 11: 24), hij geeft den nooddrufte; *Tsade.* zijne gerechtigheid bestaat in eeuwigheid; (2 Kor. 9: 9); *Koph.* zijn hoorn zal verhoogd worden in eer, hoewel zovele vijanden hem zoeken te schande te maken (Psalm 92: 10 vv.).

Met de liefde Gods hangt ten nauwste de liefde tot den naaste zamen, en wie de barmhartigheid van den Eeuwige aan zich en zijn huis heeft ondervonden, die is ook evenzo geneigd als bekwaam, om haar anderen te bewijzen en verkrijgt daardoor een nieuwen grond tot bevestiging van zijn hart in God, de uitbreiding zijner werkzaamheid onder de mensen, de verzekering van zijn geluk voor al den tijd, terwijl de goddeloze zich uit- en inwendig vernielt en met zijne bezitting en zijne verdienste, even als met zijn zoeken en trachten te gronde gaat..

De dichter schetst hier een der hoofdtrekken van het geheiligd karakter dergenen, die God vrezen, nl. zich te ontfermen over de minder bedeeden met aardse goederen. Heeft de Heere in Zijn bergrede gezegd, dat de barmhartigen zalig zijn, want dat hun barmhartigheid geschieden zal, hier vinden we hetzelfde, als beloofd wordt dat zijn hoorn, d.i. het teken van zijn macht en ere zal verhoogd worden.

10.

III. Vs. 10. Ook hier een woord uit den vorigen, dat tevens het slot van den Psalm vormt. Het blad keert zich voor de goddelozen om; niet alleen zullen zijne bedoelingen ten opzichte van den ondergang der rechtvaardigen te schande worden, maar integendeel zal hij zelf te gronde gaan.

10. *Resch.* De goddeloze zal het zien, hoe de hoorn des rechtvaardigen verhoogd wordt met ere, en hij zal zich vertoornen, want hoe dikwijls had hij hem niet den ondergang toegewenst! *Schin.* hij zal met zijne tanden knersen van machteloze woede, en smelten, verliezen zijn standvastigheid, bezwijken en komen te sterven. *Thau.* de wens der goddelozen, omtrent eens anders onheil, en zijn eigen voorspoed zal vergaan (Job 8: 13. 8.13 Spreuken 10: 28).

Twee dingen zullen hem verteren: 1. het geluk der rechtvaardigen. Dit is dikwijls vervuld in deze wereld. Het geluk der heiligen is de nijd van de goddelozen. Maar het zal volkomen vervuld worden in de andere wereld. 2. Hun eigen ongeluk: hun wens zal vergaan; hun wens was alleen naar wereld en vlees, daarom wanneer deze vergaan, is hun vreugde voorbij en hun verwachtingen zijn afgesneden tot hun eeuwig verderf, hun hoop is vernietigd als een spinnenweb. O Heere! vorm ons door Uwe genade, opdat wij behoren tot Uw gekocht volk, opdat wij hun geluk mogen bezitten..

De zegeningen van het Evangelie zijn geestelijk en eeuwig en zijn opeengehoopt op de leden der Christelijke Kerk door Christus, hun Hoofd, die het voorbeeld is van alle gerechtigheid en de gever van alle genade..

PSALM 113.

GOD SCHENKT DEN OOTMOEDIGEN GENADE.

In Psalm 113-118 hebben wij die Psalmen, die te zamen het Hallel of den lofzang bij den Paasmaaltijd uitmaakten (Numeri 9: 5); 113 en 114 werden bij het begin van den maaltijd en 115-118 ten besluite na het inschenken van den vierden feestbeker (vier bekers dronk men wegens de viervoudige belofte in Exodus 6: 5 vv.: "Ik zal u uitleiden, redden, verlossen en tot hun volk aannemen) door elk huisgezin gezongen, terwijl bij andere feesten (Pinksteren, Loofhutten, Tempelinwijding en Nieuwe Maan) het Hallel slechts in de tempelliturgie in gebruik was. Het sluit zich zeer gepast aan de beide Psalmen 111 en 112 aan, van welke de eerste op het Paasch-, deze op het Loofhuttenfeest betrekking heeft en vat Israël's gehele feestvreugde te zamen. Ook in tijdrekenkundig opzicht zien wij ons met Psalm 113 en 114 geheel in dezelfde omstandigheden verplaatst, onder welke de beide vorige Psalmen ontstaan zijn, met dat onderscheid, dat zij niet, even als deze, aan het einde van dien tijd van druk vervaardigd zijn, maar meer in het begin daarvan, misschien nog onder de regering van Cyrus (Ezra 4: 6 Aanm). God is inzonderheid daarom hoog te Prijzen, omdat Hij Zich over de ellendigen ontfermt, de ootmoedigen genadig aanziet en Zich de verlatenen aantrekt: dat is de inhoud van den voor ons liggenden 113den Psalm.

I. Vs. 1-3. Op betekenisvolle wijze begint de Psalm met een driewerf herhaald oproepen tot den lof des Heren. De opwekking wordt gericht tot de knechten des Heren en tot voorwerp van hunnen lof voor den Heere, stelt hij hun naam, die eveneens driemaal wordt vermeld. Dat alzo ook de verdeling van den Psalm in drie afdelingen, elk van drie verzen, de alleen ware is, spreekt hieruit van zelf.

1. Halleluja!

Deze Psalm begint niet slechts, gelijk de vorige, met een Halleluja, maar eindigt ook daarmee (vs. 9); hij is dus door Halleluja als door een ring omgeven, ten teken, dat gelijk begin en einde het geheel omsluiten, gelijk uit morgens en avonden de dagen voortkomen, het leven van Gods knechten zich geheel en al in het element van het loflied moet bewegen, een voortdurend feestlied ter ere van God moet zijn..

Looft, gij knechten des HEREN! 1) looft den naam des HEREN 2).

1. Het noemen van het ware Israël, dat aan zijne verkiezing beantwoordde, dat getrouw was aan zijne roeping: "knechten des Heren" (34: 23; 69: 37) of ook "Zijn knecht Israël" (Psalm

136. 22) is vooral door het tweede deel van Jesaja in zwang gekomen (Jes. 42: 1). Tot dit Israël komt de aansporing om Jehova te prijzen; want lof van Jehova's naam, d.i. Zijn Wezen, dat door openbaring is ontdekt geworden, zodat het kan genoemd worden, moet eindelijk worden, wat den gansen tijd en de gehele ruimte vervult..

137. Het volk Gods heeft het privileges (voorrecht), dat zijn God een naam heeft, die zijn oorsprong heeft in Zijne daden; de wereld daarentegen, die zich haren God naar fantasieën vormt, heeft een naamlozen God..

Gelijk God Zich zelve een Naam heeft gegeven, die boven allen Naam is, en daarin Zijn Wezen voor alle tijden aan de gehele wereld openbaart, zo wil Hij ook bij dezen Naam door Zijne dienaren steeds en overal aangeroepen worden en laat Hij Zijne gemeente aan alle plaatsen der aarde aan het oefenen in dezen dienst herinneren..

2. a) De naam des HEREN zij geprezen, van nu aan tot in der eeuwigheid.

a. Dan. 2: 20.

Deze driemaal herhaalde oproeping tot lof van Jehova is misschien ene toepassing op den drievoudigen zegen in Numeri 6: 24 vv. Hierin lag voor den Israëliet, gelijk in 't algemeen in het getal drie, een geheim; voor de Christenen ligt in zulke plaatsen ene heen wijzing naar de goddelijke Drie-eenheid..

Israël heeft dan ook geen onbekenden God, voor Wie het geen naam heeft, gelijk de Heidenen, maar een God, die Zijn innerlijkste Wezen aan Zijn Verbondsvolk ontdekt, Wiens Naam zij kennen, aanroepen en verheerlijken..

3. Van den opgang der zon af tot haren nedergang (Psalm 50: 1), zij de naam des HEREN geloofd (Mal. 1: 11).

Van Gods zijde is er altijd en overal stof en reden tot lof van Zijne heerlijkheid; elke trap harer openbaring begint met een "van nu af," en elke plaats Zijner heerschappij: "van den opgang der zon af tot haren ondergang," is ook ene schouwplaats Zijner heerlijkheid..

Hiermede wil de dichter zeggen, dat die Naam Gods niet beperkt is door ruimte of plaats, en daarom spreekt hij den wens uit, dat niet alleen door 's Heren knechten, d.i. door het gelovig geslacht van Jakob, maar ook door de Heidenen, welke dien Naam leren kennen, zal geloofd worden.

4.

II. Vs. 4-6. Om de reden op te geven van de gedane aansporing, maar ook tot nadere ontvouwing van Gods Wezen, gelijk dit in Zijnen naam ligt uitgedrukt en in Israël's geschiedenis geopenbaard is, stelt de Psalm den Heere thans voor, aan de ene zijde als den Hoogverhevene, wiens eer zich uitstrekt zo ver als de hemel is en die in ene onbereikbare hoogte Zijnen troon heeft, en aan de andere zijde als den zich neerbuigende, die juist het nederige en geringe in 't bijzonder aanziet, derhalve als den Soevereine en als den Genadige.

4. De HEERE is hoog boven alle Heidenen 1), die zo trots zijn en zich zozeer tegen Zijne gemeente verzetten; boven de hemelen is Zijne heerlijkheid; want niet alleen dat deze Zijne ere vertellen (Psalm 19: 2), maar Hij heeft daar ook machtigen, die Hem de ere Zijns naams geven (Psalm 29: 2; 103: 20 vv. Jes. 6: 1 vv.).

1. Dat hij zegt, dat de Heere is boven alle Heidenen, daarin ligt een stilzwijgend verwijt, om de slaperigheid van het uitverkoren volk te veroordelen. Want wat is ongerijmder, dan dat de ziende getuigen van Gods eer nalatig zijn in hun lofverheffing, als deze reeds onder blinden schittert. Want ofschoon God toen de Joden alleen met het hemelse licht van Zijn kennis had verwaardigd, nooit toch heeft Hij gewild, dat de Heidenen van het getuigenis in de harten verstoken zouden zijn, zoals Paulus zegt in Hand. 14: 17 en in den brief aan de Romeinen (Hoofdstuk 1: 20). Maar deze heerlijkheid is meer zichtbaar geworden, toen het Evangelie verbreid werd, terwijl toen pas de aarde onder zijne heerschappij is verzameld..

5. Wie is gelijk de HEERE, onze God? die zeer hoog woont, daar Hij Zich Zijnen zetel in de hemelen stelde (Psalm 103: 19).

6. Die van daar zeer laag ziet, in den hemel en op de aarde (Jes. 57: 15);

De voorstelling van het laag neerzien des Hooggezetenen, dat is van de bijzondere Voorzienigheid des Almachtigen Gods, is op zich zelve heerlijk en dierbaar. Het is een rijk genot voor den menselijken geest zich in de grootheid Gods te verdiepen, op te klimmen tot die duizelingwekkende denkbeelden: eeuwig, almachtig, alomtegenwoordig, volmaakt! Op vleugelen der verbeelding het Heilige der heiligen binnen te gaan en met de Cherubijnen en Serafijnen, die Hem met bedekte aangezichten het "Heilig, Heilig, Heilig!" toezingen, neer te vallen voor den troon van den "zaligen en alleen machtigen Heere, den Koning der koningen en den Heer der heren, die alleen onsterfelijkheid heeft en een ontoegankelijk licht bewoont, welken geen mens gezien heeft, noch zien kan, welken zij eer en eeuwige kracht." Doch het is een genot, dat geenszins door allen, die het zouden wensen, in gelijke mate kan gemaakt worden en dat allen, die het smaken, te dieper van hun beperktheid, hun nietigheid tegenover den Almachtige overtuigt; want elke schrede, elke vleugelslag, elke blik maakt hier den afstand groter. Maar, indien ik mij den Hooggezetenene voor mag stellen als laag neerziende tot op mij, in welk een verkwikkenden, welk een weldadigen kring van denkbeelden gevoel ik mij eensklaps overgebracht! Bedwelmd van de majesteit en heerlijkheid van den groten God, die Zich met het licht als met een kleed bedekt, die den hemel uitspant als een geborduurd voorhang, heradem ik, daar ik Hem als met eigen hand de beekjes zie uitzenden tussen de valleien, en elk hunner kronkelbochtjes tussen de heuvelen besturen, om mijne kudde te drenken en ook den dorst der wilde dieren te breken. Van tussen de takken geven de vogelen

de stem huns gezangs... Een baldadige knaap moge het leven van elk hunner niet meer dan een penning waardig achten, ook dat musje valt niet op de aarde zonder den wil van het bestuur van Hem, die zeer hoog woont en zeer laag ziet; Hij doek mijn brood uit de aarde uitspruiten; Hij heeft mijnen wijngaard geplant; Hij heeft het jaar Zijner gunst met een overvloedigen oogst gekroond; Hij is het, die de lelies des velds met meer dan koningspracht gekroond heeft; die ze des morgens haar kelken doet ontsluiten voor het zonnelicht en des avonds ineen rollen voor de koude van den nacht. En wat mij betreft: de haren mijns hoofds zijn allen geteld; ik kan geen enkel hunner wit of zwart maken, maar er zal geen verbleken, geen van mijnen schedel vallen, enz. dan naar Zijn wil. -Als ik mij dezen God denk, als ik het werkelijk bestaan van dezen God geloof, wordt mij al wat is, al wat geschiedt, eerst recht belangrijk; want nu zie ik in alles Hem, die alles ziet alles verzorgt, alles beschikt en bestuurt. De schepping, de geschiedenis, mijn eigen leven, het wordt alles mij ene openbaring van Hem. Ja, het geloof in zulk een God opent mijn hart voor het geloof in nog ene andere, meer onmiddellijke openbaring; want waarom zou Hij, die zeer hoog woont in den hemel en zeer laag ziet op de aarde, zich ook niet in den nederigen kring der mensheid willen doen horen; indien zij namelijk aan dat horen waarlijk behoefte heeft om te ontkomen tot een geluk naar haren aard. Zijn neerzien is ontferming; het is een neerzien van den God, die den geringe opricht uit het stof, die den nooddruftige uit de asse verhoogt, om hem te doen zitten bij de prinsen, bij de prinsen des volks; en zo daar ene vernedering, zo daar een leed, zo daar een nood van onsterfelijke delen is, die om opheffing, die om vertroosting, die om redding roept, zal het wonder zijn, zal het ongelooflijk geacht worden, indien op deze aardse stemmen hemelse antwoorden worden gegeven door hetgeen de ogen zien en de harten erkennen in de werken Zijner hand. De grote kloof, door de zonde gemaakt, het rechtmatig sidderen voor den Heilige en Rechtvaardige kon door het aanschouwen Zijner voorzienige Liefde niet worden gedempt of weggenomen; toch moedigt dit het berouwhebbend hart tot hopen en bidden aan, gelijk in de borst van den verloren zoon de gedachte aan den overvloed van brood in zijns vaders huis. En waar in den naam van God vergeving gepredikt wordt, waar dit grote wonder Zijner hoogste liefde voor de onwaardigsten Zijner schepselen, de zending Zijn Zoons, wordt verkondigd, daar moge die prediking buitensporig en ongerijmd in de oren klinken van de zodanige, die zich geen anderen God hebben willen voorstellen dan die zeer hoog woont, zij vindt ontvankelijke harten bij hen, die den God, die zeer laag ziet, hebben leren aanbidden en beminnen. -Maar wat vatbaar maakt voor de hoogste en noodzakelijkste vertroosting, hoe groot een troost biedt het op zich zelve niet aan in de vele beproevingen van dit aardse leven. Wie is gelijk de Heere onze God, die zeer hoog woont, die zeer laag ziet in den hemel en op de aarde? Welk een balsem heeft deze overtuiging niet in voor den geringe, die neerligt in stof, voor den nooddruftige, die zijn hoofd met asse bestrooit; voor die onvruchtbare, die eenzaam haren weg bewandelt met een hart zo diep gewond en een mond, die haar leed niet durft klagen dan aan haren God. "Hij wilde het dus, en Hij ziet het....O gewis met een oog van erbarmen! Hij telt de zuchten, Hij ziet de tranen, die het kost." Welk ene bron van vertroosting dit te weten en zich dit te zeggen! (N. BEETS).

De Oosterse koningen mogen het bestuur der zaken, al ware dit voor hen te gering, aan hun staatsdienaren overlaten; en, zo zij zich al met de zaken van hun koninkrijk bemoeien, aan geringere dingen laten zij zich niet gelegen liggen; ook kunnen zij wegens de grootheid van hun rijk en de bekrompenheid van hun verstand, niet alle dingen weten en zelf besturen. Maar

de Heere, die een oneindig verstand en een onbepaald Alvermogen bezit, ziet en bezorgt Zelf alles wat tot Zijn uitgestrekt koninkrijk behoort, en niet alleen strekt Zijne besturing zich uit omtrent grote zaken, maar ook omtrent de allerminste bijzonderheden..

7.

III. Vs. 7-9. De gedachte der vorige afdeling, hoe de Hoogverhevene zo genadig op het geringe neerziet, wordt nu nader bevestigd uit de geschiedenis van Hanna, de moeder van Samuel; niet alleen herhaalt de Psalm bijna woordelijk ene plaats uit haar lied, maar wijst ook op de omkering van haar lot. Zij is juist ene afbeelding van de gemeente, die nu ook nederig en gering en veracht is, totdat zij op haren tijd verhoogd wordt uit het stof en tot ene blijde moeder van kinderen wordt.

7. a) Die, gelijk het in het lied van Hanna heet (1 Samuel 2: 7 en 8), den geringe uit het stof opricht, en den nooddruftige uit den drek verhoogt 1).

a. Psalm 107: 41

1. Hier verheerlijkt de Profeet de Voorzienigheid Gods, ten opzichte van de verschillende omkeringen, die men beweert dat toevallig geschieden. Dat derhalve de dingen, tegen onze gedachte in, veranderd worden, dat zegt hij, hangt af van de beslissing Gods. Want indien de loop dezelfde en altijd gelijk zou zijn, zouden allen het aan de natuur, en niet anders dan aan de natuur toeschrijven. De verwisseling nu zegt ons, dat het hoger plan Gods heerst..

8. Om te doen zitten bij de prinsen, bij de prinsen zijns volks1).

1. Bij de prinsen te zitten is aan Jozef en Daniël wedervaren, maar te zitten bij de prinsen zijns volks is veel aanzienlijker en beter dan te zitten bij de prinsen van heidense en woeste volken..

9. Die de onvruchtbare, gelijk bijv. Hanna was, die gene kinderen had, terwijl Peninna zonen en dochters bezat (1 Samuel 1: 2), doet wonen, haar een vasten stand in het huis van den echtgenoot maakt, door haar te zegenen met een huisgezin, haar ene blijde moeder van kinderen maakt. Halleluja!

Als ene type (afbeelding) van de gemeente Gods in hare ellende, wanneer haar getal zeer klein geworden is, komt de onvruchtbare ook in Jes. 54: 1 vv. voor. Het lag te meer voor de hand, de gemeente onder dit beeld voor te stellen daar de voorbeelden van Sara, Rebekka, Rachel, van de vrouw van Manoah (Richteren 13: 2 vv.), van Hanna, wier langdurige onvruchtbaarheid ten laatste door Gods genade werd weggenomen, eindelijk van Maria, die geheel zonder mans toedoen baarde, duidelijk ene typische betrekking op de kerk hadden.

De onvruchtbare is de arme, verlatene, bedroefde Christelijke kerk, welke de valse kerk (1 Samuel 1: 6 vv.) bedroeft, veracht, en die voor geheel onbekwaam, ellendig en onvruchtbaar houdt, omdat zij veel groter en volkrijker is, het grootste gedeelte der wereld..

Het is zeer opmerkelijk, dat met dezen Psalm het Hallel aanvangt, dat op Israël's hoge feesten gezongen werd; ook onze hooggeprezene Heiland heeft het gezongen met Zijn klein hoopje discipelen bij het genot van het Paaslam (MATTHEUS. 26: 39. Mark. 14: 26), vóórdat Hij naar Gethsémané en Golgotha ging..

Het is de tot verhoging van den nederige zich zelf vernederende ootmoed van God, welke in het verlossingswerk haar toppunt openbaart; het kan ons dus niet bevreemden, wanneer Maria in haren lofzang (Luk. 1: 46 vv.) gelijken toon met dezen Psalm aanslaat..

Als wij al de deugden en volmaaktheden Gods in het grote en heerlijke werk der genade mogen aanschouwen; als wij de heerschappij onzes verhoogden verlossers ook over de heidenen mogen zien en soms met bewondering ontdekken, met welk ene kracht hier en daar Zijn koninkrijk in de wereld komt; als wij in zo vele proeven het neerbuigende der Goddelijke goedheid en Zijner ontferming ontwaren, en voor ons zelve of in onze betrekkingen ondervinden, wat de Heere voor de nederigen en verachten, voor de bedrukten en eenzamen is zouden wij dan als dienaren des Heren, die Hem alzo leren kennen, met die betuigingen der gewijde godsvrucht van den ouden dag, ter verheerlijking onzes Gods niet van harte instemmen? Dit is en was het kenmerk der ware Kerk door alle tijden, hieraan sluit zich elk tijdperk en elke bedeling van haar, dewijl de ere Gods het hoofddoel van alles is, de wens van Gods kinderen blijft en hun zaligheid altoos zal uitmaken..

PSALM 114.

VAN DE UITVOERING DER KINDEREN ISRAËL'S UIT EGYPTE.

De macht der wereld stond in de tijden dadelijk, na het terugkeren uit de ballingschap, de gemeente Gods nog altijd tegen als ene dreigende zee, een overvloeiende stroom, ene hoge berg, ene kale rots, die gene verkwikking aanbood (Ezra 4: 1). Diegenen, die bij dit gezicht wanhoopten, leidt de zanger uit het tegenwoordige in het verledene, wanneer de aarde zich voor den God Israël's moest verootmoedigen, de zee en de over al hare oevers gaande Jordaan voor Hem terugweken, de Sinaï op zijne, grondvesten beefde, de kale rotsen water gaven-een voorbeeld van datgene, dat door alle eeuwen herhaald wordt en wat het geloof, vooral thans, nu de omstandigheden zo gelijk zijn aan die van Israël na zijnen uittocht weer ziet herleven..

De daden Gods uit den Mozaïschen verlossingstijd worden hier zonder nauwkeurige inachtneming van de tijdsopvolging in een levendig en zowel majestueus als lieflijk miniatuurbeeld samengevat. Het zijn vier afdelingen verzen van vier regels, die met vogelsnelheid in vier vleugelslagen voorbijgaan..

Wij nemen daarvan telkens twee delen van wier regels bij elkaar en verdelen alzo het geheel in twee delen.

I. Vs. 1-4. Op echt dichterlijke wijze verplaatst ons de heilige zanger aanstonds midden in het grote voorwerp van Zijn lied, in den uittocht uit Egypte, dat vervolgens met den intocht in

Kanaän eindigt. Toen heeft Zich de Heere een heilig, van de wereld afgezonderd volk geroepen en een eigen koninkrijk op aarde gegrondvest, alle hindernissen, zelfs van de natuur moesten der voor Hem wijken, de zee vlood, de Jordaan week terug, zelfs de bergen en heuvelen maakten zich van hun vaste wortelen los, om te huppelen als de lammeren en de jonge schapen.

1. Toen Israël uit Egypte toog 1), hetwelk, toen deze Psalm vervaardigd werd, ongeveer 960 jaren geleden was, het huis Jacob's van een volk, dat een vreemde taal had (Psalm 81: 6 2),

1. Het is duidelijk dat de dichter het verdrukte Israël, dat pas uit Babel was teruggekeerd, wil bemoedigen door den lof des Heren te verkondigen, des Heren, die op zo wondervolle wijze het oude Bonds-volk uit Egypte had verlost. Hij wil het Israël van heden sterken, door te wijzen op de leidingen Gods met en de verlossing Gods van het Israël van het verleden.

2. In Egypte was het huis van Jakob onder een volk, dat een vreemde taal had, het verkeerde daar als vreemdeling. Met die weinige woorden drukt hij den droeven en deerniswaardigen staat van het volk in Egypte uit. Zij waren niet in hun eigen erfland, zij hadden geen eigen volksbestaan; vreemdelingen hielden hen in harde dienstbaarheid en onderdrukten hen wredelijk (zie Psalm 81: 6 en Deuteronomium 28: 49)..

2. Zo werd Juda 1) door afzondering van de wereld en opname in Gods bijzondere bescherming (Exodus 19: 5 vv. Deuteronomium 7: 6) tot Zijn heiligdom, Israël Zijne volkomen heerschappij, zodat het voortaan ene Theocratie of staat Gods vormen zou (Deuteronomium 33: 5).

1. Het geheel wordt genoemd naar de takken, die op het ogenblik nog groen zijn, naar dat gedeelte, dat de erfgenaam van alle herinneringen uit den vroegeren tijd was (Psalm 76: 2), en waarin de in daadzaken verborgene voorzeggingen zouden worden vervuld..

3. De zee zag het, hoe de Heere Zelf met en bij Zijn uitverkoren volk was, en vlood (Exodus 14. 21 vv.); de Jordaan keerde zich achterwaarts, de wateren bleven op een hoop staan, zodat Israël doortrok (Jozua 3: 14 vv.).

4. De bergen van den Sinäi, waarbij Hij Zijn Verbond met Israël sloot, sprongen als rammen, de heuvelen als lammeren (Exodus 19: 18. Richteren 5: 4 vv. Psalm 68: 8 vv.).

De scheiding der Schelfzee opent, en de scheiding van den Jordaan sluit den tocht door de woestijn naar Kanaän; de zee week ter zijde, de Jordaan hield stand en hoopte zich noordwaarts op, opdat het verlost volk zou doortrekken. In het midden tussen deze grote wonderen van uit- en intocht verheft zich het niet minder grote wonder der wetgeving: het huppelen der bergen en heuvelen, d.i. het beven van den Sinäi en zijne omgeving..

Sinäi en Horeb met de naburige bergen, hebben door geweldige aardbevingen als het ware gesprongen, toen de Heere nederdaalde om Zijne wet te geven, en de koninkrijken zullen ook

in een geweldig beven gebracht worden, wanneer de Heere zal komen ten gerichte, om Zijne wet te volbrengen.

5.

II. Vs. 5-8. De eerste slechts eenvoudig genoemde gebeurtenis van den uittocht uit Egypte, van den intocht in Israël en de wetgeving op Sinai, worden nu nader voorgesteld in ene levendige aanspraak aan die krachten der natuur, aan de zee, den Jordaan en de bergen. Aan deze wordt de vraag gericht, voor wien zij dan ook eigenlijk als voor hunnen Heer zich neigden en bogen. Terwijl het antwoord overbodig gemaakt wordt, wordt ook nog het grootste wonder uit den tocht door de woestijn genoemd, om nadrukkelijk met de gedachte te sluiten, dat Gode geen ding onmogelijk is, wat Hij voor Zijn volk wil doen.

5. Wat was u, gij zee! dat gij vloodt? gij Jordaan! dat gij achterwaarts keerdet (vs. 3 114.3)?

6. Gij bergen! dat gij opsprongt als rammen? gij heuvelen als lammeren (vs. 4)?

7. Ik zal het zelf zeggen, daar de dode natuur toch geen antwoord kan geven op mijne vraag: het was van wege de heerlijkheid Gods, en niet zonder reden. Beef, gij aarde! voor het aangezicht des Heeren, voor het aangezicht van den God Jakobs, die in het midden van Zijn volk heentooog.

8. Die ook bij de beide wonderen van drenking (Exodus 17: 1 vv. Numeri 20: 2 vs.) den rotssteen veranderde in enen watervloed, den keisteen in ene waterfontein.

God heeft Zich hiermede een onvoorwaardelijk Beheerser van alle krachten der natuur betoond, en Zich Zijn volk als Redder uit lichamelijken en geestelijken nood geopenbaard. Dit wil de gemeente op de sidderende aarde erkennen, prijzend verkondigen en in haar gedrag betonen..

Dat wij ons bereiden, om onzen God te ontmoeten, opdat wij niet verschrikt behoeven te zijn, maar vertrouwen op Hem mogen hebben, als Hij komt..

Ten slotte wijst de dichter nog op de beide geschiedenissen, toen de Heere Zijn volk water gaf; waarom juist op deze? "Omdat dit wonder groter is dan alle andere, en omdat het het meest betekende is van alle; want uit een harden, dichten, stijven rotssteen een waterstroom te laten ontspringen is een daadzakelijk bewijs van onbepaalde scheppende almacht en van genade, die den dood tot leven herschept. Voor deze almachtige genade moet zich alles buigen of het wil of niet. De aarde beve dan voor den Heere, den God Jakobs; zij heeft voor Hem gesidderd en voor Hem moge zij sidderen, want die Hij geweest is, is Hij nog altijd, en gelijk Hij te voren gekomen is, zo komt hij weer." Dat de beide Psalmen 113 en 114, wat inhoud en doel aangaat, volgens den tijd van hun ontstaan en de verwaardiging door denzelfden dichter, een bij elkaar behorend paar vormen, heeft de Christelijke kerk van den vroegsten tijd af opgemerkt; want terwijl Psalm 113 volgens zijn inhoud tot het "Magnificat," den lofzang van Maria in nauwe betrekking staat, heeft Psalm 114 zijne melodie, volgens

welke hij pleegde gezongen te worden, aan het "Magnificat" afgestaan. Deze is de zogenaamde tonus peregrinus (1 Kronieken 25: 31)..

Wij hebben bij den Engelsen spectator (b. 461) ene aanmerking gevonden over het dichtkundig beleid van dezen Psalm, die wij hier kortelijk zullen laten volgen: Daar is in Psalm 114 iets, dat zeer opmerkelijk is, hierin bestaande dat de dichter in het begin Gods tegenwoordigheid geheel bedekt houdt, en liever in vs. 2 het voornaamwoord "Zijn" wil gebruiken, dan iets van de Godheid melden. De reden hiervan schijnt klaar en deze schikking nodig te zijn. Want indien God te voren ingevoerd ware, zo kon er gene reden van verwondering wezen, waarom de zee vlood en de bergen sprongen, opdat derhalve deze stuiptrekkingen der natuur te verbazender zouden voorkomen, wordt Zijn naam niet gemeld dan op het laatst, en dan wordt God met een fraaien zwier van gedachten, te gelijk ingevoerd in al Zijne majesteit.

Wij zingen nu dezen Psalm tot lof van Christus, die ons nu ook uit den dood en de zonde, door het woeden der wereld, des vleses en des duivels in het eeuwige leven leidt..

8. Die ook bij de beide wonderen van drenking (Exodus 17: 1 vv. Numeri 20: 2 vs.) den rotssteen veranderde in enen watervloed, den keisteen in ene waterfontein.

God heeft Zich hiermede een onvoorwaardelijk Beheerser van alle krachten der natuur betoond, en Zich Zijn volk als Redder uit lichamelijken en geestelijken nood geopenbaard. Dit wil de gemeente op de sidderende aarde erkennen, prijzend verkondigen en in haar gedrag betonen..

Dat wij ons bereiden, om onzen God te ontmoeten, opdat wij niet verschrikt behoeven te zijn, maar vertrouwen op Hem mogen hebben, als Hij komt..

Ten slotte wijst de dichter nog op de beide geschiedenissen, toen de Heere Zijn volk water gaf; waarom juist op deze? "Omdat dit wonder groter is dan alle andere, en omdat het het meest betekende is van alle; want uit een harden, dichten, stijven rotssteen een waterstroom te laten ontspringen is een daadzakelijk bewijs van onbepaalde scheppende almacht en van genade, die den dood tot leven herschept. Voor deze almachtige genade moet zich alles buigen of het wil of niet. De aarde beve dan voor den Heere, den God Jakobs; zij heeft voor Hem gesidderd en voor Hem moge zij sidderen, want die Hij geweest is, is Hij nog altijd, en gelijk Hij te voren gekomen is, zo komt hij weer." Dat de beide Psalmen 113 en 114, wat inhoud en doel aangaat, volgens den tijd van hun ontstaan en de verwaardiging door denzelfden dichter, een bij elkaar behorend paar vormen, heeft de Christelijke kerk van den vroegsten tijd af opgemerkt; want terwijl Psalm 113 volgens zijn inhoud tot het "Magnificat," den lofzang van Maria in nauwe betrekking staat, heeft Psalm 114 zijne melodie, volgens welke hij pleegde gezongen te worden, aan het "Magnificat" afgestaan. Deze is de zogenaamde tonus peregrinus (1 Kronieken 25: 31)..

Wij hebben bij den Engelsen spectator (b. 461) ene aanmerking gevonden over het dichtkundig beleid van dezen Psalm, die wij hier kortelijk zullen laten volgen: Daar is in

Psalm 114 iets, dat zeer opmerkelijk is, hierin bestaande dat de dichter in het begin Gods tegenwoordigheid geheel bedekt houdt, en liever in vs. 2 het voornaamwoord "Zijn" wil gebruiken, dan iets van de Godheid melden. De reden hiervan schijnt klaar en deze schikking nodig te zijn. Want indien God te voren ingevoerd ware, zo kon er gene reden van verwondering wezen, waarom de zee vlood en de bergen sprongen, opdat derhalve deze stuiptrekkingen der natuur te verbazender zouden voorkomen, wordt Zijn naam niet gemeld dan op het laatst, en dan wordt God met een fraaien zwier van gedachten, te gelijk ingevoerd in al Zijne majesteit.

Wij zingen nu dezen Psalm tot lof van Christus, die ons nu ook uit den dood en de zonde, door het woeden der wereld, des vleses en des duivels in het eeuwige leven leidt..

PSALM 115.

VERWERPING VAN AFGODERIJ EN AFGODENDIENST.

Met den voor ons liggenden Psalm stand wij in betrekking tot Psalm 113 en 114, dat zij, wat den tijd der vervaardiging betreft, eveneens uit een enigszins vroegeren tijd van de periode na de ballingschap zijn, dan die beide Psalmen Psalm 111 en 112 voorgaan. Het lied, gelijk uit zijn feestelijke vorm en inhoud blijkt, is duidelijk in de eerste plaats tot feestviering vervaardigd en dan zullen wij, wanneer wij de plaats Ezra 3: 10 beschouwen niet lang behoeven te vragen, welk feest dit geweest is-het is het leggen van den grondsteen voor den nieuwen tempel, in het jaar 534 vóór Christus.

I. Vs. 1-8. De gemeente geeft, bij monde van het eerste of volle koor, voor het werk harer handen, dat zij begonnen heeft te volbrengen, aan den Heere de eer en verzekert zich door het beroep op Zijne genade en waarheid, van zijne verdere zegenende hulp; want zij heeft reden om te vrezen voor de vijandig gezinde naburige volken, dat deze haar bij de herstelling van hare godsdienstige en burgerlijke inrichtingen hinderen zal (Ezra 3: 3); zij vermoedt reeds, dat deze ook de macht der heidenen te hulp zal roepen, om hun vijandige bedoelingen ten uitvoer te brengen (Ezra 4: 4 vv.).

1. Niet ons, o HEERE, niet ons, alsof wij enigen roem of enige verdiensten hadden, bij hetgeen nu volbracht is, maar Uwen naam geef eer, om Uwer goedertierenheid, om Uwer waarheid wil, opdat deze ons recht helder in het oog schitteren; zo zullen wij ons ook daarmee mogen vertroosten, dat Gij om de ere Uws naams ons ook verder zult helpen (Psalm 79: 9).

De ere Gods moet de Poolster, ons hart en onze wil de magneetnaald zijn; evenals nu de laatste zich steeds tot deze ster richt, zo moet al onze begeerte en ons streven gericht zijn op de ere Gods.

De gehele wereld en allen, die van hare gezindheid zijn, roepen te zamen: Aan ons de eer, aan ons komt het toe te spreken! Het geloof, dat ook hierin de overwinning is, die de wereld overwint, geeft enkel Gode de ere en wijst ze niet slechts bescheiden af, maar weert ze

gestreng af; "niet ons, niet ons;" want eer en loftuigen moet men als vurige kolen van zich afschudden; men denke aan het treffende voorbeeld in Hand. 12: 23 en 14: 14 vv..

God had nu ten tijde der Ballingschap gezegd: Niet om uwent wil, maar om Mijnent wil zal Ik het doen (Jes. 48: 11). Nu erkennen zij, dat dit voor hen het enig toevluchtsoord is, terwijl zij alle andere hoop laten varen. Ook door het tweemaal te herhalen, tonen zij te meer, hoe goed zij zich bewust zijn van hun onwaardigheid, zodat, indien het gebeurde, dat hun gebeden honderdmaal werden geweigerd, zij geen oorzaak hadden, om met Hem te twisten..

2. Waarom zouden, wanneer het aangevangen werk nu moest blijven liggen, de Heidenen zeggen: Waar is nu hun God? (Psalm 79: 10).

Het is den vromen niet om eigen eer te doen, die zij ook niet waard zijn (Ezech 36: 22 vv.), maar om de ere Gods. Deze schijnt te lijden, wanneer het den godvruchtigen slecht in de wereld gaat. Dan schijnen de ongelovigen recht te krijgen met hun honen van het geloof der gemeente. De leden daarvan beroepen zich echter niet op hun waardigheid of verdienste, maar daarop, dat de zaak en de eer niet de hare, maar die van haren God is. Deze God, die zich enen onvergelykelijken naam in de wereld gemaakt heeft, kan dien niet straffeloos laten schenden, zo min als Hij diegenen, die dezen belijden en aanroepen in den steek kan laten. Zijne genade en Zijne waarheid zijn de pilaren van dit geloof..

3. Wij voor ons weten wel, waar onze God is, al weten zij niets van Hem en al spotten zij met Hem, als met een machtelozen. Onze God is toch in den hemel, Hij doet al wat Hem behaagt

1. (Psalm 135: 6).

1. Dit vers is tegenstelling van het vorige. In het 2de spreekt het ongeloof, spotten de Heidenen, maar hier spreekt het geloof, het gelovig volk Gods zich uit. Het scheen wel, dat de Heidenen recht hadden om te vragen, of Israël werkelijk een levende, een werkende God had, die met Zijn volk was. Want het ging Israël, wat het tijdelijke aanging, niet wel. De Heere hield zich voor Zijn volk verborgen. Hij liet toe, dat de heidense naburen het volk Israëls verhinderden in het bouwen van Jeruzalems tempel. Maar Israëls vijanden mogen spotten, Israël kan en mag in het geloof en in het vaste vertrouwen antwoorden, dat hun God in den hemel is, Die alles doet wat Hem behaagt, Die zich daarom een tijd lang, als Hij het nodig keurt, Zich verborgen kan houden, den moedwil der vijanden den vrijen teugel laten, maar Die toch ten slotte zal tonen, dat Hij leeft, dat Hij de levende God is, die Zijn volk niet eindeloos laat verdrukken.

4. Hunlieder afgoden zijn, zo kunnen wij met waarheid tegenover hun spotreden zeggen, zilver en goud, het werk van des mensen handen (Deuteronomium 4: 28. Psalm 135: 15 vv. Jes. 44: 9 vv. Jer. 10: 3-5, 9 vv.):

5. Zij hebben enen mond, maar spreken niet; zij hebben ogen, maar zien niet;

7. Oren hebben zij, maar horen niet; zij hebben een neus, maar zij rieken niet. Hun handen hebben zij, maar tasten niet; hun voeten, maar gaan niet; zij geven geen geluid door hun keel (Hab. 2: 19) 1).

1. Waarom nu nemen wij de toevlucht tot God, zo het niet is, dewijl ons leven van Hem afhangt. in Zijn hand ons heil is, bij Hem berust de overvloed aller goederen en de macht om te helpen. Wat is dan ongerijmder, dan van beelden te vragen, wat ontbreekt, dewijl zij het vermogen missen van aangedaan te worden en van waar te nemen..

8. Dat die hen maken hun gelijk worden 1), en al wie op hen vertrouwt 2); dat zij tot schande worden, gelijk de beelden hunner handen, dat zij tot niet worden (Jes. 44: 9. Wijsh. 14: 9 vv.).

Op andere plaatsen ziet de Schrift in de afgodendienst iets demonisch, doch komt daardoor met zichzelf niet in tegenspraak (1 Koningen 18: 29 Aanm); want moet men de heidense goden als vergode beelden of als vergode machten der natuur aanzien, altijd zijn zij als goden nietswaardig; het bijgeloof des volks hechtte zich aan de beelden en de toverachtige kracht, met welke het de gemoederen voor zich innam, kan slechts verklaard worden uit ene duivelse verleidende macht, die achter dezen beeldendienst werkzaam was..

Hetzelfde, die hier in ene grove gedaante optreedt, wordt op fijnere wijze tot op dezen dag herhaald in het afgodische streven van kunst, wetenschap en industrie, in de verering van het genie, zowel als van den Mammon. -O ijdelheid der ijdelheden! En gelijk de dienst is, zo is ook het loon, de dienst van hetgeen niets is verlaagt, vernietigt den mens. Is het waar bij allen afgodendienst: zo als de mens zelf is zo maakt hij zich zijnen God (Psalm 50: 21), zo wordt het ook waar: gelijk zijn God is, zo wordt de mens..

Niemand van de aanhangers der afgoderij vond ooit een weg uit, door welchen hij zichzelf redde van hare ontzettende ellende. De verstrooiing der afgoderij is altijd geweest en zal altijd zijn het gevolg der goddelijke tussenkomst..

Andere tijden, andere zeden. Dat heeft ook betrekking op de zonde. Haar wezen is altijd hetzelfde, afkeer van den waren God. Maar de vormen, waarin zij zich openbaart, richten zich naar den toestand van der mensen beschaving.

2. Op niets minder heeft God recht, dan dat de wereld Hem erkenne als den enigen Bewerker van heil, dat wat men ook nodig heeft, men van Hem alles vrage en verwachtte. En daarom wordt Hij van den verschuldigden dienst beroofd en Zijne majesteit als het ware tot niets teruggebracht, zo dikwijls het vertrouwen elders wordt geplaatst. Dit noemt de Profeet heiligschennis, zodat ook de verontwaardiging Gods op vele plaatsen in jaloersheid overgaat, zo dikwijls Hij ziet, dat beelden en vervloekte afgoden versierd worden met Zijne waardigheden..

9.

II. Vs. 9-11. Van het hoofd- of volle koor zondert zich een tweede koor of een gedeelte daarvan af, en richt telkens in de eerste regels van de drie hier volgende verzen tot de in drie

delen verdeelde gemeente den eis, hun hoop op den Heere te stellen; in den laatsten regel van elk dezer verzen geeft het gehele koor, als de mond van de gehele gemeente, aanstonds ten antwoord: de belijdenis, dat de Heere hare hulp is en haar schild.

9. Israël! vertrouw gij, in tegenstelling tot hen, die hun vertrouwen op afgoden stellen en zich daar smadelijk bedrogen zien (vs. 8), op den HEERE; Hij is hun Hulp en hun Schild (Psalm 33. 20).

10. Gij huis van Aäron! vertrouw op den HEERE; Hij is hun Hulp en hun Schild.

11. Gijlieden, die den HEERE vreest! vertrouwt Op den HEERE; Hij is hun Hulp en hun Schild.

Er worden hier drie klassen onderscheiden: het volk in zijn geheel, de uitwendig tot den bijzonderen dienst uitverkorene priesters en de ware aanbidders, die zich innerlijk Gode toewijden (Psalm 22: 24; 112: 1). Dezelfde verdeling vindt men in Psalm 118: 2-4; in Psalm 135. 19 vv. zijn zelfs duidelijk de klassen te onderscheiden, daar bij het huis van Aäron ook nog dat van Levi komt. Het huis van Aäron wordt in 't bijzonder genoemd, omdat het verplicht was op den weg van vertrouwen op God voor te gaan; onder degenen, die den Heere vrezen mogen dan noch de profeten, noch de leken worden verstaan maar het gehele volk. (Psalm 112: 1; 22: 24)..

In de eerste plaats vermaant de Profeet geheel Israël in het algemeen tot het vertrouwen op God; vervolgens noemt hij afzonderlijk het huis van Aäron, en in de derde plaats de Godvrezenden, van welke orde het meest sprake is, dewijl God het gehele volk zonder onderscheid had aangenomen, aan allen Zijne genade ook had gegeven, opdat zij gemeenschappelijk op Hem hun hope zouden stellen; in welken zin Paulus zegt (Hand. 26: 1), dat de twaalf stammen Israëls de beloofde verlossing verwachtten. Niet zonder oorzaak derhalve vat de Profeet het gehele Israël samen. Maar toch, dewijl God voor Zich de Levieten in het bijzonder had gekozen en voornamelijk de Priesters uit het huis van Aäron, met voorbijgang van anderen, en zij bedienaars van den Godsdienst waren, eist Hij meer van hen, dan van het overige volk, niet omdat een bijzonder heil hun beloofd was, maar dewijl het billijk was, dat zij den weg aan anderen toonden, zo als de toegang tot het Heiligdom hun openstond. Alsof de Profeet wil zeggen: Gij kinderen van Aäron, van wie God heeft gewild, dat gij bedienaars van den Godsdienst voor Zijn volk zoudet zijn, wees voor anderen een voorbeeld des geloofs, waar gij met dat bijzonder eeraamt zijt verwaardigd, dat Hij zijn Heiligdom voor u heeft opengesteld..

12.

III. Vs. 12-15. Hier verheft zich nu ene enkele stem, die van den hogepriester (toen Jozua, Ezra 2: 2), en verzekert als gevolmachtigde des Heeren (Numeri 6: 27) aan de gemeente den Goddelijken zegen. Dit geschiedt op denzelfden tijd, dat van het feestoffer de askara (Psalm 38. 1) gebracht wordt, waarom de verzekering van genade met het: "De Heere denkt aan ons" begint. De verkondiging van zegen is drievoudig, overeenkomstig de drievoudige

verdeling in het vorige gedeelte; zij wordt vervolgens mede tot ene belofte van zegen voor de toekomst en eindigt met de betuiging van gezegend te Zijn voor het tegenwoordige.

12. De HEERE is onzer gedachtig geweest, Hij zal zegenen, Hij zal het huis Van Israël zegenen (vs. 9), Hij zal het huis van Aäron zegenen (vs. 10).

13. Hij zal zegenen, die den HEERE vrezen (vs. 11), de kleinen met de groten 1).

1. Dit is van ouderdom of stand te verstaan. Voor het laatste spreekt Jer. 6: 13; algemener is het Jer. 16: 6; 31: 34 gebruikt.

14. De HEERE zal den zegen 1) over ulieden vermeerderen, over ulieden en over uwe kinderen, dat gij steeds volkrijker wordt, geschikter om weerstand te bieden en eerbiedwaardiger voor de u nu bespottende Heidenen (vs. 2).

1. De onzen hebben hier "den zegen" ingelast. Eigenlijk staat er: "De Heere zal tot ulieden toedoen, tot ulieden en uwe kinderen." Ene spreekwijze, die recht geschikt is, om ene bijzondere vermenigvuldiging van het volk uit te drukken (vgl. Deuteronomium 1: 11. 2 Samuel 24: 3)..

Wij hebben hier dus de toezegging, dat het volk Israël's vermeerderd zou worden, een zegen, die voor Israël grote betekenis had, zie Deut 1: 11 en 2 Samuel 24: 3. Was Israël betrekkelijk klein in aantal uit Babel getrokken, vergeleken bij vroeger, nu belooft de Heere hier, dat Hij het wederom zal maken als het zand aan den oever der zee en als de sterren des hemels. Met deze belofte wil de Heere het volk bemoedigen.

15. Gijlieden zijt, evenals uwe vaders (Genesis 24: 31; 26: 29; 32: 26) den HEERE gezegend, de gezegenden van den Heere, die geen zielloos beeld is als de heidense afgoden (vs. 4 vv.), maar de levende God, die den hemel en de aarde gemaakt heeft en ze daarom ook beide in bezit houdt en over beide het gebied voert.

Daardoor dat degenen, die vroeger tot vertrouwen op den Heere werden aangespoord hier in dezelfde volgorde wederkeren, nu de zegen wordt verzekerd, moet niet alleen de onuitputtelijke rijkdom der Goddelijke genade en van den Goddelijken zegen worden aangeduid, maar ook de liefdezorg van God voor ieder naar zijne behoeften van stand en ouderdom. Zeer liefelijk staan de eenvoudige lieden, die God vrezen, naast de dragers van het ambt, de kleinen naast de groten, de familie naast de gemeente onder een en dezelfde drup van zegen, onder de ten zegen opgehevene handen des Allerhoogsten, die rijk is over allen, die Hem aanroepen..

Schepper des hemels en der aarde heet de Heere hier, dewijl de waarde en de grootheid van Zijn zegen daarna af te meten is..

Er is hier een duidelijke tegenstelling tegenover de nietige, levenloze goden der volken, die onmachtig waren hun dienaren en vereerders van het geringste kwaad te verlossen, of hun het minste goed toe te brengen..

16.

IV. Vs. 16-18. Nu valt weer het eerste of volle koor in en spreekt in verbintenis met de slotwoorden van het vorige gedeelte den troost en de hoop der gemeente uit. Die God, die hemel en aarde gemaakt heeft, heeft Zich den hemel tot bijzonder eigendom behouden en bewoont dien met Zijne zalige geesten; de aarde daarentegen heeft Hij den mensen overgelaten, dat zij hare goederen dankbaar genieten en Hem daarvoor prijzen. Daar nu de heidenen Hem niet kennen maar valse goden dienen (vs. 3 vv.) doch ook wij, Zijn volk, die de rechte kennis van God hebben, Hem niet meer zouden kennen, zo wij aan den ondergang werden overgegeven, zo is het volstrekt onmogelijk dat het zover met ons komt; integendeel moet het Gods doel zijn, ons volk, gelijk de belofte is, te verheffen te vermeerderen en voortdurend te behouden.

16. Aangaande den hemel, de hemel is des HEREN (liever: de hemel is hemel voor Jehova); maar de aarde heeft Hij der mensen-kinderen gegeven (Genesis 1: 28; 9: 1. Jes. 45: 18).

Hier vermeldt de Profeet de gezindheid Gods en Zijne vaderlijke liefde jegens het menselijk geslacht, dat Hij, hoewel Zelf aan niets behoefte hebbende, de wereld echter met zijne schatten tot gebruik der mensen heeft gegeven. Waartoe is de aarde met zoveel verschillende goederen voorzien, welke van alle kanten zich aan onze ogen openbaren, zo het niet is, dewijl God, als een huisvader, die in alles voorziet, voor onze noodzakelijke levensbehoeften zorg draagt? Welke gemakken wij dan ook ontvangen, evenzoveel bewijzen zijn het van Zijne vaderlijke zorg, dat is toch het besluit van de Profeet: wat mij verwondert, dat zo nalatig door de meeste uit uitleggers is over het hoofd gezien. Slotsom is, dat God tevreden met Zijn Ere, de aarde vervuld heeft met allerlei overvloed, opdat den mensen niets zou ontbreken. Doch dat God allen aardsen overvloed kan ontberen, bewijst Hij, doordat Hij de hemelen bewoont, want noch wijn, noch koren groeit daar, noch iets, wat voor het leven nodig is. Waaruit blijkt, dat God niet nodig heeft, wat men buiten Hem zoekt en hierop doelt de verdubbeling van het woord hemel. Aan God zijn de hemelen, de hemelen voldoende, en dewijl Hij geen hulpmiddelen nodig heeft, geldt Hij zelf voor honderd werelden..

Zolang de verlossing der wereld en hare verzoening met God niet volbracht is, kan ook de scheiding van de woning Gods en die der mensen nog niet met der daad zijn opgeheven..

17. De doden zullen den HEERE niet prijzen, noch die in de stilte neergedaald zijn (Psalm 6: 6. 30: 10; 88: 11 vv.).

18. Maar wij zullen den HEERE loven van nu aan tot in der eeuwigheid (Psalm 118: 17 vv. Jes. 38: 18 vv.). Halleluja!

De gemeente Gods als zodanig sterft niet. Dat zij ook, in zo verre zij in hare bijzondere leden wegsterft, niet in den dood blijft, kon de Psalmist uit Jes. 26: 19; 25: 8 weten. Het slot van den Psalm toont echter, dat zulke voorzeggingen, die een licht over gindse zijde des grafes verspreiden, slechts langzamerhand tot bestanddelen van het bewustzijn der gemeente en als het ware tot dogmata (leerstellingen) worden.

Anders: "Wij hopen op beter dingen, te weten, dat Gij ons, onaangezien ons tegenwoordig en dringend gevaar, zult verlossen en ons dus gelegenheid geven tot het loven van Uwen naam, waardoor U zal worden toegebracht de roem en de heerlijkheid onzer bevrijding..

Heere! Gij zijt het enige voorwerp van geloof en liefde, de bewerker, de gever, de bewaarder, de hersteller, de inhoud en het wezen van al wat uitstekend, gezegend en heerlijk is. Help ons U te prijzen, terwijl wij leven en als wij sterven, opdat Uw Naam de Eerste en de laatste op onze lippen zij. En laat de zoete geur van dien Naam onze zielen eeuwig verkwikken..

PSALM 116.

HOE MEN ZICH ONDER HET KRUIS VERTROOSTEN EN GEDRAGEN MOET.

Ware het Boek der Psalmen naar de geschiedkundige opvolging der gebeurtenissen gerangschikt, zo zou op deze plaats Psalm 118 staan; maar even als Psalm 107 en 108 van den Psalmen 111 en 112, die wat den tijd betreft op hen volgen, door de beide Messiaanse Psalmen van David, 109 en 110, gescheiden worden, zo zijn ook Psalm 115 en 118 door twee liederen gescheiden, die wel is waar niet van David zijn, maar eerst tot den tijd na de voltooiing van den tweeden tempel behoren; zij dragen eveneens een Messiaanse karakter, en wel zo, dat Psalm 116 overeenkomt met Psalm 109, en Psalm 117 met Psalm 110. Het in de eerste plaats voor ons liggende lied is, gelijk Delitzsch opmerkt, niet ene bede met hoopvol uitzicht gelijk Psalm 115, maar een danklied met duidelijke herinnering aan pas doorgestaan doodsgevaar, en niet gelijk Psalm 115, uit den mond der gemeente, maar van een bijzonder persoon, die zich van de gemeente onderscheidt. Kunnen wij nu met Vaihinger instemmen, dat Psalm 115 misschien Jozua, den hogepriester, tot maker heeft, niet daarin zijn wij het met hem eens, dat Psalm 116 aan Zerubbabel zou zijn toe te schrijven. Wij noemen hier integendeel Ezra, en wijzen aan het lied zijne geschiedkundige plaats aan bij Ezra 8: 31-35, waar Ezra met de onder zijne leiding terugkeerden, een groot brandoffer in den tempel aan den Heere brengt.

10. Vs. 1-4. Nadat de heilige zanger op ene merkwaardige gebedsverhoring heeft gewezen, dat hij ondervonden heeft, en die hem het gebed aanstonds tot ene lievelingszaak heeft gemaakt, verplaatst hij ons in dien toestand vol groten angst en doodsgevaar in welke hij de naam des Heeren aanriep; hij doet dat in uitdrukkingen, die aan Psalm 28: 5 vv. herinneren, gelijk dan ook in David den zanger voor den geest staat.

1. 1) Ik heb den Heere lief 2), want de HEERE hoort mijne stem, mijne smekingen. Door de betoningen der liefde Gods is het mij mogelijk geworden het grootste en voornaamste gebod in de wet (Deuteronomium 6: 5): gij zult liefhebben den Heere, uwen God, te vervullen.

1. De dichter van dit diep gevoelige danklied wordt niet genoemd. Wij zouden hem het liefst Hizkia noemen, den door den Heere zo wonderbaar genezen koning van Juda. Maar er zijn enkele woordvormen in dit lied, die aan lateren tijd, aan den tijd der wederkering uit Babel doen denken. Maar het zegt weinig, dat wij den dichter niet kennen. Zo enige Psalm, dan is deze de vrucht des Heiligen Geestes, aan wien dezelfde Geest in het hart van alle gelovigen van alle eeuwen luide getuigenis geeft..

2. Ik heb lief. Ziedaar de grondtoon van geheel dezen Psalm. Het is een uitdrukking der zaligste en tederste liefde. Hij noemt niet eens het voorwerp zijner liefde, zo innig één gevoelt hij zich met Jehova, die hem uit allen nood en dood verlost heeft. Zijn volle hart stort hij dan ook in deze eerste woorden uit, en wat nu volgt moet dienen, om te verklaren en uiteen te zetten, waarom zijn hart zo overstelpend vol van liefde tot zijn Verbonds-God is.

2. Want Hij neigt Zijn oor tot mij; dies 1) zal ik Hem in mijne dagen 2), mijn leven lang aanroepen.

1. Alle ervaringen van Gods goedheid oefenen op ons ene aantrekkingskracht uit, die naar gemeenschap met Hem dringt, en dit is in dubbele mate van gebedsverhoring waar, omdat zij in het geestelijke leven ene zo veel betekenende plaats innemen. Het gebedsleven is de respiratie (het ademhalen) van het geestelijk leven, en waar dit ophoudt, daar houdt ook het geestelijk leven zelf op..

2. De Wette, Moll, de Engelse Bijbelverklaring enz. houden de betekenis "mijn leven lang" voor de ware; in dien zin komt het woord meermalen voor, als: 2 Koningen 20: 19. Jes. 39: 8. Vergelijk Job 27: 6. Niet alleen dus in bange dagen, maar ook in dagen van voorspoed zal de dichter den Heere aanroepen, Hem smeken, wanneer hij in nood verkeert en Hem prijzen, als hij in voorspoed mag wandelen-

3. De a) banden des doods hadden mij omvangen, en de angsten der hel hadden mij getroffen; ik vond benauwdheid en droefenis.

a. 2 Samuel 22: 5.

Poole tekent bij "banden des doods" aan: "gevaarlijke en dodelijke benauwdheden, zo verschrikkelijk als de dood zelf," en bij "angsten der hel": "hetzij dodelijke smarten, of zulke angsten en verschrikkingen, gelijk stervende lieden in zich gewaar worden." Het is niet noodzakelijk, om hier aan lichamelijke krankheden te denken. Het kunnen ook gevaren zijn, die hij van vijanden had te doorstaan, en die hem dodelijken angst en verschrikkingen hadden doen lijden.

4. Maar ik riep den naam des HEEREN aan, zeggende: Och, HEERE! bevrijd mijne ziel 1).

1. Waar nieuwe zorgen voor zijne ziele en hij van alle menselijke hulp ontbloot ter neerlag, geloofde hij in de hulp Zijns Gods en riep den naam des Heeren aan. 's Heeren naam aanroepen, zegt ons iets meer dan den Heere aanroepen. Zijn Naam is de heerlijke openbaring

Zijns Wezens, zoals Hij zich in de geschiedenis van Zijn volk ontdekt en bewezen heeft in al Zijne deugden en eigenschappen..

5.

II. Vs 5-9. Aan het slot van het vorige gedeelte was de heilige zanger met de schildering van zijn nood tot de bede gekomen, welke hij tot den Heere gericht had, zonder bepaald aan de Goddelijke verhoring te denken en ook deze een weinig nader te beschrijven; in plaats daarvan gaat hij over tot een dankbaar erkennen van algemene waarheden, welke de ondervondene gebedsverhoring bij hem tot levendig bewustzijn heeft doen worden; hij roept, terugziende op de genade die hij ervoer en met het oog op het ontvangene goed, zijne ziel op, die zolang door angst en zorgen was rondgeslingerd, om tot vrede in God terug te keren; hij spreekt, terwijl hij zich nogmaals de Goddelijke redding vertegenwoordigt, de gevolgen daarvan uit: Vrij en welgemoed, met zijn Redder altijd voor ogen, mag hij in het uitgestrekte, onafzienbare land der levenden wandelen.

5. De HEERE is genadig en rechtvaardig 1), en onze God is ontfermende (Psalm 112: 4. Exodus 34: 6 vv.).

1. Gods Genade en Zijne rechtvaardigheid verbindt hier de dichter. God heeft hem Zijne Genade bewezen, en zijne vijanden door Zijn onkreukbare rechtvaardigheid met Zijne oordelen getroffen. Daarom heeft Hij ook met hem gehandeld in den weg van rechtvaardige genade. Dit is een grote troost voor alle degenen, die in geestelijke ellende verkeren. Want toch als ook deze niet alleen de genade, maar ook het recht Gods, zoals die beiden in Christus zijn geopenbaard en verheerlijkt, waarlijk mogen aanschouwen, dan zijn zij gered, dan kunnen zij rusten op het volbrachte zoenwerk van Golgotha.

6. De HEERE bewaart de eenvoudigen, die zonder eigen wil en gedachte te volgen, zich geheel aan Zijne genade, gerechtigheid en barmhartigheid overgeven (Ezra 8: 22 vv.); ik was uitgeteerd, geheel en al zonder kracht, doch Hij heeft mij verlost (2 Kor. 12: 9).

7. Mijne ziele! keer weer tot uwe rust 1), nadat gij, zolang gij in jammer en nood waart, zo vol onrust en zorg geweest zijt (Psalm 42: 6, 12); want de a) HEERE heeft aan u welgedaan²⁾, daarin zult gij u verheugen.

a. Psalm 13: 6.

1. In het Hebr. ykyxwnml (Limnoechajki). Eig. tot uwe volkomene ruste, dewijl het woord in het meervoud staat. Een volkomene rust, zoals ze alleen in God wordt gevonden. De dichter wil zeggen, dat er geen reden is, om langer onrustig te zijn dat er zo wel voor het tijdelijke als het geestelijk leven bij den Heere God voor alle Zijne kinderen rust, overvloedige, volkomene ruste is te vinden.

2. Zo geef u dan geheel over aan het genot van den u toegedeelden vrede! Deze aansporing is te noodzakelijker omdat de verschrikkingen van het ongeluk ook nog op een beteren tijd invloed uitoefenen..

8. Want Gij, HEERE Heere! wiens naam ik in mijnen doodsnoed aanriep (vs. 4), hebt mijne ziele, mij gered van den dood, mijne ogen van tranen, mijnen voet van aanstoot, van uitglijden, zodat mijn oog nu niet meer behoeft te wenen, en mijn voet nu weer vaste treden kan doen.

9. 1) Ik zal voortaan wandelen voor het aangezicht 2) des HEEREN, in de landen der levenden (Psalm 56: 14; 27: 13).

1. Er is hier een omgekeerde opeenvolging van woorden, dewijl naar onze gewoonte van spreken liever eerst had moeten gezegd worden: Hij heeft mijne voeten voor vallen bevrijd, mijne ogen van tranen, ja, Hij heeft mijne ziele van den dood gered, dewijl wij gewoon zijn, om wat het voornaamste is, het laatst te noemen. Maar bij de Hebreërs is deze opeenvolging van woorden volstrekt niet ongerijmd, wat dan ook zo moet verklaard worden. Niet slechts heeft God mij van den nabijzijnden dood gered, maar Hij heeft nog genadiger met mij gehandeld, mijne treurigheid verdrijvende en tot mij Zijne hand uitstekende, opdat ik niet zou omkomen; want het was een vermenigvuldiging van de genade Gods, dat Hij den bijna ontzielde tot het leven terugbracht..

De Septuaginta heeft van dezen Psalm twee Hallelujah-psalmen gemaakt en laat dan de eerste bij dit vers eindigen. Psalm 114 en 115 heeft zij tot één gemaakt.

2. Uit Genesis 17: 1 blijkt duidelijk dat "wandelen voor Gods aangezicht" ene geestelijke betekenis heeft, evenals "wandelen met God."

Ene ware erkenning van Gods genade doet ons niet alleen rust vinden in Hem, maar maakt, dat Zijne genade bij ons blijft. Het vermeerdert de lieflijkheid van elke vertroosting, het reinigt haren aard en verlengt haren duur. Indien de gelovige vrede kan hebben in enige zaak op een afstand van God, zo is dat een slecht teken. Maar wanneer de Heere hem vrede heeft gegeven, wanneer hij bewijzen van onderscheidende liefde gezien heeft in Zijne weldaden, wanneer hij troost ondervonden heeft onder lijden en gemeenschap met God, zal dit hem niet stemmen om te rusten in God, om dien gelukkigen toestand aan te kweken en de voortduring er van te verlangen? Alle dingen zijn elders ijdel, maar daar is volkomene voldoening..

Voor het aangezicht des Heeren wandelen wil zeggen, verkeren onder de trouwe zorg en hoede Gods. De dichter heeft op zo kennelijke wijze des Heeren uitredding ondervonden, dat hij uit het verleden ook vaste hope koestert voor de toekomst. Hij weet, dat aan God zijn gehele leven behoort, dat God over zijn leven de wacht houdt.

10.

III. Vs. 10-14. De Psalmist gevoelt zich gedrongen tot ene openlijke belijdenis van hetgeen zijn hart gelooft, hoewel hij daarom aan menige kwelling zal blootstaan, hij heeft het toch genoeg ervaren, dat menschentroot en hulp niets betekent en men zich alleen op den Heere werkelijk kan verlaten. Dezen God die grote dingen aan hem gedaan heeft, wenst hij Zijne weldadigheid te vergelden, maar hij kan niet anders, dan dat hij alles, wat deze hem toeschikt, zij het vreugde of leed, met een onderworpen hart aanneemt en Zijnen naam predikt, maar ook zijne gelofte, die hij in den nood den Heere heeft gegeven, wil hij thans voor al het volk betalen.

10. Ik heb geloofd 1), op Gods woorden genade al mijn vertrouwen gesteld, daarom sprak ik, legde ik, gelijk dat bij waar geloof des harten niet anders kan zijn (Rom. 10: 10), van hetgeen ik voor waar houd, getuigenis af door de belijdenis van mijne lippen (2 Kor. 4: 13); ik ben door de wereld, die het niet kan verdragen, dat men haar veracht en den Heere alleen aanhangt (Joh. 15: 19), geplaagd en tengevolge daarvan zeer bedrukt geweest.

1. Wederom herhaalt hij hoe hij in grote ellende verkeerd heeft, opdat het wonder der bevrijding des te beter voor den dag zou komen. Maar hij zegt vooraf, dat hij uit de zuivere gewaarwordingen zijner ziele spreekt, en niet anders met zijn mond zal voortbrengen, dan wat hij lang overdacht en wel rijpelijk overlegd had. Dit is nu de kracht van de uitdrukking: Ik heb geloofd, dewijl ik sprak, dat de woorden uit de ernstige aandoeningen van zijne ziele voortkwamen. Paulus (2 Kor. 4: 13) deze plaats aanhalende volgt de Griekse Overzetting: Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken. Maar dewijl ik elders heb herinnerd, dat het door den Apostel niet was bedoeld, enkel woorden of lettergrepen aan te halen, zij het voldoende, dat de woorden naar hun oorspronkelijken zin eigenlijk passend zijn gemaakt voor de zaak, welke door Paulus aldaar wordt behandeld..

In het Hebr. rbda yk ytnmah (Hèëmanthi ki adabbeer). LXX vertaalt episteusa dio elalhsa. Het is daarom, dat de Apostel Paulus in 2 Kor. 4: 13 ook deze plaats aanhaalt: Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken, en onze Staten-Overzetters de woorden in onzen Psalm ook aldus vertalen. Calvijn, zoals wij reeds boven hebben aangegeven, vertaalt, zoals er letterlijk staat: Ik heb geloofd, dewijl ik sprak. Anderen, zoals Delitzsch: Ik heb geloofd, wanneer ik sprak. In elk geval wil de dichter zeggen, dat ook te midden van hooggaande noden zijn geloof hem niet begeven had.

11. Ik zei in mijn haasten, toen ik steeds op nieuw moest ervaren hoe mensenhulp zonder nut is (Psalm 60: 13; 146: 3): Alle mensen zijn leugenaars, zij beschamen het in hen gestelde vertrouwen en laten in den steek, die op hen hopen (Psalm 62: 10. Rom. 3: 4 3.4).

De mensen kan men niet beter leren kennen dan in grote noden, wanneer men hun hulp het meest nodig heeft.

Hoe meer ik de mensen leerde wantrouwen, des te sterker werd mijn geloof in God..

12. Wat zal ik, nu ik boven bidden en denken geholpen ben, den HEERE vergelden 1) voor al Zijne weldaden, aan mij bewezen?

1. De dichter vraagt hier niet, waarmee hij den Heere nu wel zal tegenkomen, alsof hij den Heere iets wil of kan wedergeven, voor hetgeen hij heeft ontvangen, maar in den zin van, Heere, zal ik het ooit kunnen doen? Hij voelt zich zo klein, zo nietig. Hij zinkt zo diep weg onder het besef van de verbeurde weldaden Gods, dat hij tot dezen uitroep komt en nu niet anders zal doen, dan met die weldaden in zijn God eindigen. Dit is toch de betekenis van vs. 13 en 14.

13. Dit is het, wat ik Hem ten dank wil doen, want de enige dank, dien een gered zondaar bewijzen kan, is Gods genade gade te slaan: ik zal den beker der verlossingen opnemen bij den maaltijd van het dankoffer, en den naam des HEREN aanroepen, "in den naam des Heren roepen."

14. Mijne geloften (Psalm 56: 13) zal ik den HEERE betalen, nu, in de tegenwoordigheid van al Zijn volk.

Ook over de bedoeling van deze beide verzen zijn de gedachten zeer verschillend. Deze beroepen er zich op, dat met offeranden van dank en van geloften een gemeenschappelijk en vrolijk eten en drinken voor Gods aangezicht verbonden was (Leviticus 3: 2 en 17). Zulk ene offerande beloofde de dichter te zullen brengen (vs. 14), en alsdan wil hij den "beker der verlossingen," den beker des danks voor den ondervonden zegen, opnemen, om de gasten voor te gaan in het drinken van dezen, en daarbij den naam des Heren aan- en uit te roepen (vs. 13), verhalende Zijne goedertierenheid. Anderen daarentegen vatten het woord kelk of beker op in den beeldrijken zin, waarin het zo menigmaal voorkomt, als betekenende het iemand toegedeelde lot, hetzij gelukkig (Psalm 23: 5) of ongelukkig (Psalm 75: 9). Men verstaat dan onder den "drinkbeker der verlossingen," of de volheid en menigvuldigheid van den aan den zanger toegedeelden zegen; hij wilde met dezen al dien zegen in Zijn gemoed behoudende, voor den Heere treden, en volgens het voorbeeld van Abraham, die dit na elke ondervinding van zegen deed, lovende en dankende den Heere aanroepen, de enige vergelding, die de arme mens Gode voor Zijne weldaden kan geven; of men verstaat het van den bitteren lijdenskelk, die echter niets dan zegen in zich verbergt; dien wilde de zanger met onderwerping aannemen en onder aanroeping van des Heren naam drinken, omdat hij uit ervaring wist, dat deze tot een kelk der vreugde worden zou. Hoe men ook nu de woorden moge opvatten, in elk geval heeft het betrekking op het lijden van Christus, die bij den laatsten paasmaaltijd den kelk der zegening, gelijk de derde beker heet (Numeri 9: 5), opnam en daarbij Zijn avondmaal instelde (MATTHEUS. 26: 27), daarop naar Gethsemané heenging, en daar uit Zijns Vaders hand den lijdenskelk aannam (MATTHEUS. 26: 36 vv.), die aan de wereld de verlossing moest aanbrenge. Gelijk wij nu in Psalm 22, 23 en 26 ene voorzegging van Christus moesten vinden, zo ontmoet ons dezelfde profetische geest in hetgeen in vs. 13b en vs. 14 volgt. Ook reeds in vs. 3 vv. ademde die ons tegen, en ook in de volgende afdeling merken wij Hem op, als duidelijk wijzende op de opstanding van Christus, zodat deze Psalm aan Psalm 109 zich aansluit, even als later Psalm 117 in samenhang staat met Psalm 110, en als het ware de keerzijde daarvan vormt..

De dichter wil in vs. 12 beginnen om den Heere te loven en te prijzen voor de redding en verlossing hem aangebracht uit ramp en beproeving! Doch waar hij zulke, doen wil, daar staat

hij al dadelijk verlegen en gevoelt zijne onmacht...en in plaats van wat te zeggen, kan hij slechts eerbiedig vragen, vragen aan den Heere zelve, die met Zijne gunstbewijzen zelf alleen ook de dankbaarheid schenken kan: "Wat, wat zal ik den Heere vergelden voor al Zijne weldaden mij bewezen?" Doch waar de mens alzo in diepe afhankelijkheid aan God zelve ook om de kracht en de stof der dankbaarheid vraagt, daar blijft van Gods zijde ook het antwoord niet achter, maar legt Hij zelf door den H. Geest den beweldadigde de woorden als op de lippen. Daarom kon op de vraag, die wij daar zo even hoorden, ook dadelijk de betuiging volgen: "Ik zal den beker der verlossingen opnemen en den naam des Heren aanroepen."

Wie, die door Gods genade herboren werd, heeft dezen Psalm niet lief! Hij hoorde den dichter den toestand beschrijven, die bij hem was, toen de vreemdelingschap in 't eigen hart ophield, ja in die donkerheid der ziel waren het banden des doods en angsten der hel. Hoe eenvoudig was die bekeringsgeschiedenis: ik riep den naam des Heren aan en...de Heere is genadig onrechtvaardig!" Nu zouden wij Hem willen danken, maar zo de dankbaarheid in ons hart ontgloeit, zij is ene verlegene. Heere! wij hebben niets om U aan te bieden, wij kunnen niet danken. Onze dank is alleen het dankoffer aan Golgotha, ons danken het zien op Uwe genade. O. dat willen wij doen. Geef kracht, dat wij altijd op Jezus zien!.

15.

V. Vs. 15-19. In een zeer kostelijk woord vat de Psalmist de genaderijke levenservaringen, die hij gemaakt heeft, te zamen en bidt hij nu den Heere, hem tot rechten, vollen dank voor de redding van zijn leven en bevrijding uit de banden, waarin hij gelegen heeft, genadig te zijn. Daarop geeft hij nog eens zijn voornemen, gelijk hij dit reeds aan het slot der vorige afdeling heeft uitgesproken, te kennen, doch in veel meer omvattende woorden.

15. Kostelijk is in de ogen des HEREN de dood Zijner gunstgenoten, zodat Hij hun leven niet ligt in doodsgevaar laat komen, integendeel alles aanwendt om het te onderhouden en te beschermen (Psalm 72: 14), en wanneer Hij het toch ten dode toe laat komen, zeer verreikende en gezegende gevolgen daaraan verbindt.

De Apostolische constituties (VI. 60) bevelen aan deze en ander woorden uit de Psalmen aan te heffen bij de begrafenis van gelovig ontslapenen. Onder keizer Decius (hij regeerde van 249-251 n.Chr.) ging Babylas, bisschop van Autiochië, deze zingende, vol zalige hoop, in den dood..

Hoe kostelijk moet dan wel niet in die ogen Gods de dood, de gehoorzame dood Van Zijnen grootsten gunstgenoot, van Zijn eigen heilig kind Jezus geweest zijn? Ja, zo kostelijk was Hem die dood, zo kostbaar dit kruis, dat Hij verkoos om den Vader daaraan gehoorzaam te zijn boven den koningskroon, dien de wufte menigte hem aanbood om met de wereld te heulen....zo kostbaar die dood en dat kruis, dat God in Zijne oneindige wijsheid en liefde er als loon het leven ener wereld aan verbond, die anders den eeuwigen dood had moeten sterven! Zo kostbaar die dood en dat kruis, dat het voor den Christus zelve en in Hem voor al

de Zijnen, die Hem door het geloof aanhangen, en die de Vader Hem gegeven heeft, gevolgd werd door de kroon der opstanding en het leven der eeuwige hemelse heerlijkheid.

16. Och HEERE! zeker ik ben Uw knecht, ik ben Uw knecht, een zoon Uwer dienstmaagd (Psalm 86: 16); schenk mij nu de genade, U op de rechte wijze te danken; Gij hebt mijne banden (vs 3) losgemaakt.

In het jaar 303 n.Chr., onder de tiende heidense vervolging werd ook een kind van 7 jaren om de belijdenis der waarheid ter dood veroordeeld; zijne moeder gaf het zelf den scherprechter over; zij ving zijn hoofd op in een ondergehouden doek, drukte het nogmaals aan haar hart en bezigde daarbij de woorden: "Kostelijk is in de ogen des Heren de dood Zijner gunstgenoten. Och Heere! zeker ik ben Uw knecht, de zoon Uwer dienstmaagd."

De knechten Gods zijn de ware heiligen, in wier leven en dood Hij verheerlijkt wordt; de zielen kunnen niet te niet gaan, niemand kan den hun bestemden leventijd op aarde verkorten. Maar wanneer de tijd van hun ellende en van hun werk is vervuld, zal de Heere hun het nieuwe Jeruzalem (vs. 19) geven, waar zij al hun beloften zullen betalen met al de vrijgekochten en eeuwige offeranden van lof en dank zullen geven aan Hem, die hen beminde en hen van hun zonden wies in Zijn dierbaar bloed. Dat wij dan onze roeping en verkiezing zoeken vast te maken, dat wij vertrouwen op den Heere in den weg der waarheid, dat wij geen gevaar vrezen en gene moeite in ons werk ontwijken. Dat wij den dag van onzen dood beschouwen als het einde van onzen arbeid en van onzen strijd, onzen ingang in rust, heerlijkheid en zaligheid..

17. Ik zal U offeren ene offerande van dankzegging, en den naam des HEREN aanroepen, "in den naam des Heren roepen"

De ware dank is de erkentenis: ondankbaar te zijn, en daarom in Jezus naam de vergeving af te smeken..

18. Ik zal mijne gelofte den HEERE betalen, nu 1), in de tegenwoordigheid van al Zijn volk (vs. 13 en 14).

1. Niet morgen of overmogen, maar nu, thans, op ditzelfde ogenblik. Ziet daar uw voorbeeld en het mijne! Gij hebt geen tijd te verliezen.

Zo dienen de weldaden der verlossingen Gods, om het geloof Zijner gunstgenoten te versterken in de genaderijke betrekking, waarin zij tot Hem staan. Hiervan weten alle kinderen Gods te spreken, wier banden de Heere heeft losgemaakt.

19. In de voorhoven van het huis des HEREN, in het midden van U, o Jeruzalem! Halleluja.

De tempel stond dus reeds weer, toen dit lied werd gedicht; in hen voorhof was men gewoon na het brengen van het offer het plechtig maal te houden..

Met een, o Heere! hecht zich de dichter aan Jehova, met een: "in de tegenwoordigheid van al Zijn volk" aan de gemeente, met een: "in het midden van u, o Jeruzalem", aan de heilige stad. De ene gedachte, die zijne gehele ziel vervult, en waarin zijn rijk lied wegsterft, is het Halleluja aan het slot..

Hier volgde nu waarschijnlijk het offer, waarvan wij in Ezra 8: 30 lazen.

Wij allen, Gods kinderen, zijn door Gods genade van dood en hel gered, daarom beminnen en prijzen wij Hem en vinden wij in dezen Psalm onze eigene ervaring..

Hoezeer moet het hart van al God kinderen zijn opgewekt, om aan de tafel der verzoening, zich in het geloof in Christus en Zijn aangebracht heil verlustigende, in dankbare toewijding aan God, den beker der verlossing op te nemen, gedachtenis vierende van de uitnemendste en zaligste verlossing door gemeenschap aan het offer, door den Middelaar gebracht! Of zullen ook wij onze geloften den Heere niet betalen in de tegenwoordigheid van al Zijn volk, ook dan, wanneer de Heere ons als Zijne gunstgenoten op ene bijzondere wijze behandelt en toont dat Hij het leven van Zijne kinderen op enen groten prijs schat? Dat dan hetzelfde voornemen ook ons beziele, dat ook wij de offers van hart en leven, en alles, wat wij bezitten, den Heere wijden, nooit vergeten. Hem onze geloften te betalen en in Zijne voorhoven in het midden der vergadering Gods betonen, dat Jehova's dienst onze keus en onze zaligheid is. Gewis ons hart en leven zullen getuigen, dat wij des Heren zijn en wij zullen nooit vergeten, dat de Algoede ons heeft welgedaan..

Wanneer wij er ons ernstig op toeleggen, om den Allerhoogste onze beloften te betalen, zo moeten wij steeds blijven denken, dat wij niet in staat zijn, Hem Zijne weldaden te vergelden. En wanneer wij ons voorstellen onze onbekwaamheid, om aan onze verplichtingen te voldoen, zo mag dat niet geschieden om ons van onze schuld te ontheffen, maar om ons des te ijveriger en nauwgezetter te maken in het beoefenen der godsvrucht..

PSALM 117.

VAN DEN MESSIAS EN ZIJN RIJK.

De 117de Psalm is een meesterstuk des Heiligen Geestes, om met zo weinige woorden zo veel te zeggen; maar ook een toonbeeld, hoe iets wat de woorden aangaat, gemakkelijk en bekend kan zijn, terwijl het toch in zijne betekenis en kracht zo weinig wordt verstaan. Dezen kleinen Psalm zal ieder Jodenkind van buiten hebben gekend en toen het vervuld werd, is het zo weinig begrepen..

Op den dank-Psalm, den 116den, die in een Halleluja eindigt, volgt deze kleinste aller Psalmen, een Halleluja tot de heidenwereld, door Cassiodorus (een Oost-Gothisch staatsman van de zesde eeuw na Christus) Psalmorum quasi punctum (als het ware de punt der Psalmen) genoemd, omdat de punt het grondelement van alle geometrische figuren en de inhoud van dezen Psalm de grondstof van alle andere, ten minste van alle Messiaanse is..

Zonder twijfel schrijven wij hem, evenals den vorigen Psalm, aan Ezra als vervaardiger toe, alhoewel wij dezen in Ezra 9: 1-10: 44 zozeer tegen de huwelijken met vreemde vrouwen zien ijveren, want hoe groter en oprechter zulk een ijver, des te minder heeft het zeker den man Gods aan Goddelijk licht ontbroken omtrent het ware universalismus van den geopenbaarden godsdienst en het was hem, bij afzondering van Israël van de heidenwereld zeker ook behoefte, om de heidenwereld in te sluiten in de verwachtingen van Israël's zegen.

1. Looft den HEERE, alle Heidenen! prijst Hem, alle natiën! (Rom. 15: 11).
2. Want zijns goedertierenheid is geweldig is bijzonder krachtig en groot over ons 1) en de waarheid des HEREN is in der eeuwigheid! Halleluja! 2)

1. In dit ons is Israël en de heidenwereld begrepen Wat God onder de O. Bedeling aan Israël had geschonken, was bestemd, om ook het eigendom der heidenwereld te worden, n.l. de openbaring van Zijn Wezen, maar dan in de volheid der Bedeling van het N. Verbond.

2. De beloften, die op de heidenen en hun bekering zien, zijn zeer vele in het Oude Testament; ook Israël's roeping tot het zendingswerk is dikwijls genoeg uitgesproken; maar zo, gelijk de woorden hier staan, als ene vreugdevolle uitstorting des Geestes over alle heidenen en aan alle heidenen, opdat zij God, Jehova, zouden loven en prijzen voor Zijne heerlijk zich uitstorten den zegen en Zijne eeuwige waarheid, dat is enig in zijne soort, daarin ligt het zekerste bewijs, dat de verlossing Gods, hoewel die van de Joden komt, toch een algemeen goed van alle volkeren volgens Gods raadsbesluit moet worden..

De aansporing wordt tot alle volkeren zonder onderscheid en tot alle natiën zonder uitzondering gericht en heeft haren grond in de macht van de over Israël gebied voerende genade en de eeuwigheid van de waarheid van Jehova. Israël is de gemeente van genade en waarheid, de gemeente van Jehova heeft genade en waarheid ten grondslag van haar bestaan tot het leven van haar aanzijn, ten doel van hare verkondiging in woord en daad. Het zijn de Goddelijke machten, die zich in Israël eens volkomen openbaren en ontvouwen en van Israël uit de wereld zullen overwinnen; want de heidenen behoeven slechts aan den God der openbaring de ere te geven, zo worden zij deelgenoten van hetgeen Israël bezit, de overwinnende genade betoont zich ook aan hen krachtig en de eeuwige waarheid blijkt ook aan hen. Deze toekomst is het, die deze weinige gevleugelde woorden met alles omvattende liefde zouden willen verhaasten..

Zo alle heidenen God moeten loven, zo moet Hij te voren hun God worden; zal Hij God zijn, zo moeten zij Hem kennen en aan Hem geloven en alle afgoderij laten varen, naardien men God niet kan loven met enen mond vol afgodendienst, of met een ongelovig hart; zullen zij geloven, zo moeten zij te voren Zijn woord horen en daardoor den Heiligen Geest verkrijgen, die hun hart door het geloof reinigt en verlicht, want men kan niet tot het geloof komen, noch den Heiligen Geest ontvangen, of het woord moet eerst gehoord worden (Rom. 10: 14); zullen zij Zijn woord horen zo moeten er predikers tot hen worden gezonden, die hun Gods woord verkondigen, want alle heidenen kunnen niet naar Jeruzalem komen of onder het kleinen hoopje der Joden zich begeven. Zo spreekt de Psalmist ook hier niet: "alle gij heidenen komt

naar Jeruzalem," daar hij laat ze blijven waar ze zijn, en spreekt hen daar op hun plaats aan, dat zij God moeten loven..

Wat God aan Zijne kerk doet wordt ten zegen der gehele wereld..

PSALM 118.

DANKZEGGING VOOR DE WELDADEN, DOOR HET LIJDEN VAN CHRISTUS VERWORVEN.

Wat het slot van Psalm 117 zegt van de waarheid van Jehova, dat zij eeuwig duurt, zegt het begin van Psalm 118 van hare zuster, de genade. Deze is de slot-Psalm van het Hallel, dat met Psalm 112 begint, het derde Hodu of de derde der Psalmen, die op het reeds bij Jer. 33: 11 vv. duidelijk uitgedrukte liturgische thema "Looft den Heere, want Hij is goed" gebouwd zijn (Psalm 105, 107, 118, 136).

Gedurende een rijksdag te Augsburg (1530) moest Luther, gelijk reeds bij Psalm 46: 4 werd gemeld, te Coburg achterblijven; uit deze "woestijn" (Openbaring 12: 6) schreef hij aan den abt Friedrich te St. Ilgen in Neurenberg ene verklaring van den 118den Psalm. In de voorrede daarvan zegt hij: "Dit is mijn Psalm, dien ik liefheb." Hoewel het gehele Psalmboek en de gehele Heilige Schrift mij dierbaar is, zo ben ik toch bijzonder aan dezen Psalm gehecht, zodat hij de mijne moet heten en zijn. Hij heeft zich ook zo dikwijls ten opzichte van mij verdienstelijk gemaakt en heeft mij uit menige groten nood gehouden, waar mij noch keizers, noch koningen, noch wijzen, listigen of heiligen hadden kunnen helpen. Hij is mij liever dan de eer, het goed en de macht van den paus, den Turken den keizer; ik zou ook dezen Psalm niet voor hen allen willen ruilen. Zo iemand mij verwonderd mocht aanzien, dat ik dezen Psalm als mijnen Psalm roem, daar hij toch aan de gehele wereld gemeen is, die moet weten, dat de Psalm daarmee aan niemand ontnomen is. Christus is ook de mijne en toch blijft Hij dezelfde Christus voor alle heiligen. Ik wil niet jaloers zijn, maar met vreugde mededelen. Mocht God het geven, dat de gehele wereld den Psalm den haren noemde, als ik hem den mijnen. Dat zou de lieflijkste twist geven, bij welke nauwelijks ergens ene eensgezindheid en liefde kunnen vergeleken worden. Er zijn er helaas weinigen, ook onder degenen, die het meer dan anderen moesten doen, die tot de Heilige Schrift of tot enigen Psalm in hun gehele leven eens van harte spreken: Gij zijt mij een dierbaar boek, gij moet mijn eigen Psalm zijn. Het is wel de grootste plaag op aarde, dat de Heilige Schrift zo veracht is ook bij degenen, die tot hare beoefening geroepen zijn. Alle andere zaken, kunst, geleerdheid, men beoefent ze dag en nacht, en er is geen einde aan den arbeid en de zorg, maar de Heilige Schrift laat men liggen, alsof men haar niet nodig had. En die haar zoveel eer aandoen, dat zij haar eens lezen, die kennen haar aanstonds, en er is nooit ene kunst of enig boek op aarde geweest, waarin ieder zo spoedig uitgeleerd was als in de Heilige Schrift. Het is toch geen woord om te lezen, gelijk zij menen, maar een levenswoord, dat ons niet gegeven is tot beschouwingen, maar voor het leven. Maar ons klagen baat ons niet. Christus, onze Heer, helpe ons door Zijnen Geest, Zijn heilig woord met ernst liefhebben, en eren! Amen."

De geschiedkundige gebeurtenis, aan welke de Psalm zijn ontstaan te danken heeft, is volgens de aanwijzingen bij Ezra 6: 18 de inwijding van den voltooiden tempel in Maart van het jaar 515 vóór Christus, en gelijk nu naar alle waarschijnlijkheid de Hogepriester Jozua de vervaardiger van Psalm 115 geweest is, zo zal ook dit lied wel dezelfde man toebehoren. Wij hebben bij de beschouwing van den Psalm de volgende verdelingen te maken:

I. Vs. 1-4. Door priesters en Levieten afgehaald begeeft zich de feesttrein, welke de offerdieren bij zich heeft, die voor het feest der inwijding bestemd zijn, naar den tempelberg. Aanstands bij het opbreken wordt van de zijde der Levitische zangers in dezelfde verdeling, die reeds bij de opwekking en belofte in Psalm 115: 9-15 werd gehoord, de opwekking vernomen om den Heere te danken en Zijne barmhartigheid en genade te prijzen. De opwekking wordt in de eerste plaats gericht tot allen en ieder zonder onderscheid (vs. 1), vervolgens tot het volk in algemeen (vs. 2), daarop tot de priesters, die tot den bijzonderen dienst uiterlijk zijn afgezonderd (vs. 3), verder tot de ware aanbidders van God, die zich inwendig den Heere hebben toegewijd (vs. 4). Wij moeten ons nu bij ieder vers in 't bijzonder voorstellen, hoe eerst de gehele feestvierende menigte zonder onderscheid, vervolgens het volk zonder de priesters, daarna de priesterschap onder het volk, eindelijk ene afgezonderde menigte uit de priesterschap en het volk ook werkelijk de woorden: Zijne goedertierenheid duurt tot in der eeuwigheid, als in echo herhaalt. Ieder vers heeft hier en in het volgende: zijn bijzonderen zin, eigen geur en eigen kleur, de ene gedachte hangt aan de andere, gelijk tak aan tak, gelijk bloem aan bloem, wanneer men ene guirlande vlecht.

1. Looft den HEERE, op wie gij niet te vergeefs hebt gehoopt (Psalm 115: 9 vv.), maar die werkelijk aan u gedacht en u gezegend heeft (Psalm 115: 12 vv.), want Hij is goed, gelijk wij dat reeds bij onze vrijlating uit Babels ballingschap (Psalm 107: 1 vv.), en nu nog op overvloediger wijze in het teruggeven van den tempel hebben ondervonden. Looft Hem, want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid 1).

1. Dit is de grondtoon van alle Psalmen. Het N. Testament, dat alles nog tederder en voller uitdrukt (zo als het voegde, daar, waar God geopenbaard wordt in het vlees, en alles nabij, voel- en tastbaar wordt) -noemt God liefde. Dit is zeker veel krachtiger; nochtans het denkbeeld liefde ligt reeds in het woord goed. Het goede is het volmaakte, zodat er in dien zin slechts Eén is, die goed is..

2. Dat Israël, nu de verwachting, bij het leggen van den eersten steen gevoeld, vervuld werd, zegge, dat Zijne goedertierenheid in der eeuwigheid is.

Allen moeten dit zeggen, maar God gaat altijd van Israël uit. Wij spreken gewoonlijk in het algemeen, en dan moet ieder er maar uit nemen wat voor hem past. God spreekt in het bijzonder, en breidt dat vervolgens uit tot al de anderen. Hem behaagt ene zaak, uit te breiden tot in het oneindige. Breidde God niet den enigen Abraham uit tot millioenen en nog eens millioenen?.

3. Het huis van Aäron 1) zegge nu, dat Zijne goedertierenheid in der eeuwigheid is.

1. Wij, die geloven, zijn ook het huis van Aäron. Wij zijn door Christus een koninklijk priesterdom geworden; ja allen, die den Heere vrezen, zijn het en moeten dit zeggen..
2. Dat degenen, die den HEERE vrezen, nu zeggen, dat Zijne goedertierenheid in der eeuwigheid is.

Geheel Israël, de priesterschaar, inzonderheid de godvruchtigen in den lande, worden hier opgewekt, om den Heere te prijzen en te verheerlijken. Alzo werd elk in onderscheidene betrekkingen en in verschillenden stand bij zijne heiligste verplichting bepaald, maar ook tevens hierdoor ene onderscheiding gepredikt tussen den waren dienaar Gods en de uitwendige belijders van Jehova's naam, die waardig was, dat ieder daaraan zijn hart en gezindheden nauwkeurig onderzocht, zouden zij waardiglijk delen in de openbare en dankbare vermelding van Jehova's onberouwelijke ontferming en goedertierenheid, waarin de ware Gods kerk alleen zich gemeenschappelijk mocht verenigen. Alzo toch is de uitdrukking en de geest der openbare godsverering; zo spreekt de kerk tot allen, die zich met haar in uitwendige belijdenis en Godsverering verenigen, tot onderwijs en opwekking des harten in de vreze Gods..

Niet alleen de priesters, maar alle leden der gemeente moeten God prijzen. Gelegenheid tot uitdrukking van deze begeerte geeft de gewone godsdienst. Aanleiding vindt de gelovige in de liefde Gods, die zich in eeuwigdurende goedertierenheid gedurig op nieuw betoont, waarvan de personen in 't bijzonder en de gemeente in 't algemeen de rijkste ondervindingen heeft, terwijl men elkaar door mededeling van bijzondere gebedsverhoring wederkerig moet versterken..

5.

II. Vs. 5-18. Bij het verder optrekken naar den tempelberg, dus op den weg daarheen, herinnert zich de gemeente de ondervondene genade van God, in de nu gelukkig doorgestane ellende der laatste 19 jaren (534-515 v.Chr.), sedert het leggen van den eersten steen tot aan het einde van den bouw. Zij heeft, gelijk het koor der Levitische zangers in de voor ons liggende afdeling haar aanwijst, verhoring harer gebeden verkregen; haar vertrouwen op den Heere is bevestigd, ja, zij is uit den nood, die hare tegenstanders haar van alle zijden bereid hadden, zo zegerijk te voorschijn getreden, dat zij zich op nieuw bewust is geworden van hare overmacht over alle heidenen en er niet aan twijfelt, dat hoezeer men haar ook stote, zij toch niet vallen zal (vs. 5-13). Vervolgens heft zij op nieuw het lied harer jeugd aan, dat steeds weer nieuw moet worden en breidt het uit tot een lofgezag, dat uit alle tenten moet worden gehoord en dat in de toekomst eens zijne volle betekenis zal verkrijgen. Daarop ontvouwt zij nog verder de reeds vroeger uitgesprokene gedachte omtrent haren onwankelbaren staat, dat Gods volk niet kan sterven maar geroepen is tot altijddurende verkondiging van hetgeen de Heere doet, en uit elke kastijding tot een nieuw leven opstaat (vs. 14-18).

5. Uit de benauwdheid, toen ik mij van alle zijden in het gedrang mijner vijanden bevond, heb ik den HEERE aangeroepen; de HEERE heeft mij verhoord, stellende mij in de ruimte; Hij

hielp mij uit dien nood en bracht mij in volle vrijheid en vrolijkheid (Psalm 4: 2; 18: 20; 31: 9).

"Benauwdheid," "angst" wordt ook in het Hebreeuws afgeleid van een woord, dat "nauw," "eng" betekent, wanneer het iemand ernstig en bang wordt en hij als het ware geklemd, gedrukt, geperst wordt, gelijk dan ook de aanvechtingen en het ongeluk doen, volgens het spreekwoord: "de wereld werd mij te eng". Daardoor wordt het: "in de ruimte" verklaard. Gelijk de nood, de tegenspoed engte of angst heet, zo heet troost en hulp "ruimte". Dit vers zegt dus zo veel als: "Ik riep den Heere aan in den nood; Hij hoorde mij en hielp mij, mij vertroostende". Gelijk de nood onze engte is, die ons beklemmt en beknecht, zo is de hulpe Gods onze ruimte, die ons vrij en vrolijk maakt. Merkt hier ook op de grote kunst en de wijsheid des geloofs, dat het in den nood niet heen en weer loopt, aller oren met klachten vervult, den vijand vloekt en scheldt, ook niet tegen God murmureert enz., maar zich boven dat alles verheft. Het kan Gods vaderlijk hart zien door zulk een onvriendelijken aanblik heen, en de zon herkennen door zulke droevige, dikke, duistere wolken en onweders, en dien van harte aanroepen, die slaat en zo pijnlijke dingen doet ondervinden. Daarom lere hier wie leren kan en worde een ieder ook een volk, die zich in zulk een nood naar de hoogte kan verheffen. Er wordt gezegd: "Ik heb den Heere aangeropen." Gij moet leren roepen, en niet blijven zitten of op de bank blijven liggen, het hoofd laten hangen en het schudden, en met uwe gedachten u bijten en opeten, bezorgd zijn en zoeken, hoe gij er van kunt bevrijd worden en niets anders opmerken dan hoe kwalijk het u gaat, hoe ongelukkig het u is, welk een ellendig mens gij zijt; neen. op! luie zondaar, op de knieën gevallen, de handen en de ogen naar den hemel opgeheven, een Psalm of een "Onze Vader" uitgesproken, en uwen nood met geweent voor God neergelegd en geklaagd, en Hem aangeropen!.

De gemeente gedenkt hare benauwdheden maar niet minder haar roepen tot den Heere. Zij heeft haar toevlucht, gelijk zij in de volgende verzen nadrukkelijk verklaart, niet genomen tot mensen, zelfs niet op prinses kunnen vertrouwen. De Heere was haar enige Toevlucht en Sterkte geweest. En niet te vergeefs had zij Hem aangeropen..

Het Christendom brengt niet mede, dat men zonder benauwdheid leeft, maar dat men niet in de benauwdheid blijft steken.

6. De a) HEERE is bij, voor mij, ik zal niet vrezen 1); wat zal mij een mens doen (Psalm 56: 5. 12)?

a. Rom. 8: 31.

1. Het geloof omvat de verledenheid, de tegenwoordigheid en de toekomst. Gij hoort het hier van David. Hij zegt: De Heere heeft mij verhoord; de Heere is bij mij, ik zal niet vrezen. Deze drie tijden moeten zich op geestelijke wijze gedurig vervangen, want daarin bestaat het leven des geloofs. Het moet bij ons gedurig zijn: de redding is geschied, geschiedt en zal geschieden. Wij moeten ene herinnering ene ondervinding en ene verwachting hebben. Een gelovige mag niet uit de hoogte spreken en zeggen: "Wat heb ik met de mensen te doen, ik heb alleen aan God genoeg, zij kunnen mij geen kwaad doen." Zeker met God kan niets tegen

ons zijn, maar God kan het toelaten en dan kunnen de mensen ons veel kwaad doen, evenals zij ons veel goed kunnen doen. Iemand heeft gezegd en van de menselijke zijde gezien is het waar: "Ieder mens is meester over het leven van zijn naaste, wanneer hij er zijn eigen leven voor over heeft." Daarom moet men de mensen maar zo niet kortaf verachten, alsof wij boven hun macht verheven waren, maar dit moeten wij zeggen: De Heere is bij mij, en daarom zal ik niet vrezen, wat een mens mij zou kunnen doen; " want dan ligt onze tegenkracht in Gods almacht..

Eigenlijk staat er de Heere is voor mij en daarmee spreekt de dichter het uit dat de Heere zijn Schild is, die hem beschermt tegen alle zijne vijanden. Door het geloof is hij zich volkomen de tegenwoordigheid des Heren bewust. En dat geloof doet hem niet vrezen voor enig mens. Want door het geloof verstaat hij dat alle mensen aan zijn God zijn onderworpen, dat zij tegen Diens wil zich noch roeren noch bewegen kunnen.

7. De HEERE is bij mij onder degenen, die mij helpen 1), de Heere is mijn bondgenoot, daarom zal ik mijne lust zien aan degenen, die mij haten 2) (Psalm 54: 6, 9).

1. Met andere woorden: De Heere is mijn bondgenoot. De dichter wil hier niet zeggen, dat de Heere een van zijn helpers is, maar de Helper de Bondgenoot. De Eéne die meer is dan alle andere schepselen. De dichter belijdt het ook hier en met hem het ganse volk van Israël, dat hij van alle mensen is afgebracht. Daarom spreekt hij ook in de volgende verzen, zoals hij spreekt, niet op mensen, zelfs niet op Prinsen, op Vorsten en Koningen valt te rekenen, maar op den Heere en op Hem alleen.

2. De dichter spreekt hier in het geloof. Hij zal overwinnen en niet overwonnen worden. Hij zal het zien en ervaren, dat de Heere al zijne haters zal teleurstellen en voor hem in de bres Zich stellen. Hij wenst niet het nadeel van zijne haters in zondige vijandschap, maar hij verzekert hier zich door de machtige hand Gods van de overwinning.

8. a) Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op den mens te vertrouwen, gelijk onze tegenstanders meenden met behulp van de macht der wereld hun plannen te zullen doorzetten (Ezra 4: 4 vv.).

a. Ps 62: 9,10; 146: 3. Jer. 17: 5,7.

9. Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op prinsen te vertrouwen (Psalm 146: 3).

Gedurende den tempelbouw ondervond het Joodse volk den zegenrijken bijstand van Jehova tegenover den tegenstand van Samaritanen en Satrapen. Het leerde tevens, dat vertrouwen op mensen en in 't bijzonder op vorsten ons bedrogen laat uitkomen; want onder Pseudo-Smerdis werd het onder Cyrus begonnen en reeds onder Kambyfes aangevallen werk, gestaakt; maar onder Darius werd het weer vrij. Jehova bewees, dat Hij wereldgebeurtenissen en mensenharten ten gunste van Zijn volk bestuurt, en daaruit is voor Zijn volk het in het

volgende gedeelte uitgesprokene vertrouwen van wereld-overwinnende overmacht voortgekomen..

10. Alle Heidenen 1) hadden mij omringd; het is in den naam des HEREN, in de kracht van Hem, die, gelijk Zijne daden bewijzen, heerlijk en onoverwinnelijk is, dat ik ze met mijn zwaard (Psalm 110: 6)verhouwen heb.

1. Men mag het: "alle heidenen" niet veranderen in "allerlei heidenen," de gehele Israël omgevende macht der wereld was het vijandig, in deze delen stelde zich aan de vrees en aan het geloof het geheel voor..

Wij zien het "wormpje Jakob's" tegenover de ganse machtige heidenwereld, wetende alle mogendheden der wereld tegenover zich te hebben, maar toch getroost en sterk in het vertrouwen op God. Het besluit: zich niet op vorsten te verlaten, moest bij hen wel worden opgewekt, doordien de weifelende gunst der Perzische koningen hun weldra wreder onttrokken werd..

11. Zij hadden mij omringd, ja zij hadden mij omringd (Ps 17: 11); het is in den naam des HEREN, dat ik ze verhouwen heb.

Deze herhalingen geven te kennen hun aanhouden en hun vurigheid in dit bedrijf en hun vertrouwen op een goeden uitslag..

12. Zij hadden mij omringd als bijen 1) (Deuteronomium 1: 44); zij zijn uitgeblust als een doornenvuur; 1) het is in den naam des HEREN, dat ik ze verhouwen heb.

1. Door deze uitdrukking wordt de weerloosheid van het volk Gods treffend weergegeven Want de wereldmachten hadden hen omringd als bijen en wat vermag ook de dapperste held tegen een zwerm van bijen! Alsdan is ook de dapperste machteloos. En dit kan op menselijk standpunt ook van Israël gezegd worden. Maar ziet, de Heere, de machtige Jakob's, had Zich voor Zijn volk in de bres gesteld. En het gevolg was dat de heidenen als doornenvuur waren vergaan. Een vuur van doornen knettert wel sterk, maar is ook spoedige uit. En zo ook is het gegaan met de heidenen. De Heere had Zijn volk de overwinning bereid.

2. Het woord hetwelk van Ked, dat is "uitgeblust zijn" of "uitgaan" naar den regel is overgezet door: "uitgeblust," is enen bij de oude overzetters geheel anders, vertaald. Bij den Chaldeër is het overgebracht: Nyqld, dat is: "zij zijn brandende; " bij de Septuaginta exekauyhsan, "zij waren in brand; " bij den Arabier "zij zijn aangestoken," en in de Vulgata "exarserunt =" zij zijn ontstoken." Dit maakt het waarschijnlijk, dat, gelijk vele andere Hebreeuwse woorden in een strijdigen zin worden gebezigd, zo ook dit woord, hetwelk elders in een lijdelyken zin betekent, "verteerd of uitgeblust zijn," hier betekent, bij wijze van tegenstreving (enantioseron) "brandende zijn; " of in enen werkenden zin, gelijk het in 't Arabisch gebruikt wordt, "geweldig aanvallen," als in den oorlog of in twist, wanneer de mensen geweldig op elkaar aanlopen..

13. Gij, overmachtige vijand! had mij zeer hard gestoten, tot vallens toe, zonder enige medelijden, maar de HEERE heeft mij geholpen, zodat ik niet vernield ben.

14. De HEERE is mijne Sterkte en Psalm, want Hij is mij tot heil 1) geweest, dit lied uit Exodus 15: 2 kan ik nu, gelijk de belofte in Jes. 12: 2 luidt, op nieuw aanheffen.

1. Het woord heil is in 't Hebreeuws Jeschua, Jezus! het heil des Ouden Testaments wordt in het Nieuwe een persoon in Christus..

15. In de tenten der rechtvaardigen, nu niet meer op den weg, maar daar waar wij nu in veiligheid zijn gebracht, is nu weer, gelijk vroeger aan de Schelfzee (Exodus 15: 1 vv.), ene stem des gejuichs en des heils: de rechterhand des HEREN doet krachtige daden, zo luidt het nieuwe lied, dat men bij het oude (vs. 14) voegt.

16. De rechterhand des HEREN is verhoogd a); de rechterhand des HEREN doet krachtige daden 1), zodat ieder hare onbedwingbare macht kan zien (Jes. 26: 11).

a. Luk. 1: 51.

1. Met het drievoudige woord ter verheerlijking Gods in vs. 14: "De Heere is mijne sterkte, mijn Psalm, mijn heil" komt zeer schoon overeen het drievoudig gejubel in de tenten der rechtvaardigen over den triomf van 's Heren rechterhand. Te voren (vs. 10-12) was driemaal de naam des Heren genoemd, nu driemaal de rechterhand des Heren. De eerste betekent de gehele volheid Gods, de laatste de volheid van macht en majesteit, de krachtige hand Gods, de verhevene hand, die alle vijanden vindt (Psalm 21: 9), de goede hand, die Zijn volk helpt (Psalm 44: 4; 60: 7). Men kan niet anders dan achter deze driewerf geprezene heerlijkheid des Heren, dien rijkdom van Gods volheid in Christus geprofileerd (in doorsnede voorgesteld) zien, waarin zich de macht en het heil van God op het hoogst heeft geopenbaard, en waarop alle verlossingen van Israël zien en heen wijzen..

Onder de rechterhand des Heren hebben wij hier te verstaan: Zijn gunstrijk alvermogen, Zijne goedertierene sterkte, om Zijn volk tot heil en hulp te zijn. En wanneer die alvermogende kracht zich openbaart, dan ontvangt Gods volk stof tot gejuich en hun vijanden reden, om verschrikt en verslagen te zijn.

17. Ik, de gemeente van dezen machtigen en sterken Heere, zal niet sterven, al bedoelt men nog zozeer mijn verderf, maar ik zal leven, en ik zal de werken des HEREN vertellen.

De gemeente Gods sterft niet; zij bestaat altijd voort als gemeente daar de poorten der hel haar niet kunnen overweldigen en het bloed der martelaren het zaad der gemeente wordt; zij sterft niet, omdat voor haar de dood verslonden is tot overwinning. "Die in mij gelooft," zegt de Heere, "zal leven, al ware hij ook gestorven."

Wat zij onder hare verdrukking gevreesd heeft en hare vijanden wensten en verwachtten, dat zal haar niet treffen: Ik zal niet sterven, zo juicht de gemeente, voor mij geen dood en verderf,

maar leven. Ik zal behouden blijven, in het leven heersen, de poorten der hel zullen mij niet overweldigen, en dit, opdat ik de werken des Heren vertelle.

Wat van den Heere komt, gaat weer tot den Heere op, zo gaat het bij de verlostten des Heren, zo begeert het ieder beweldadigd kind van God, het wil de werken des Heren, Zijne grote verlossende daden, met hart en mond Hem ter ere prijzen..

18. De HEERE heeft mij wel hard en dikwijls gekastijd, maar Hij heeft mij ter dood niet overgegeven, zodat ik omkwam.

Het ging met Gods volk in honderd noden dikwijls tot aan den rand des doods; toch kwam het niet om, het vierde door Gods genade altijd weer een opstandingsdag; want Hij zou uit hen voortkomen, in wie Israël en al de einden der wereld de zinnigheid Gods zullen zien. En zo is Israël de type voor Zijne gemeente geworden, die altijd met Paulus (2 Kor. 6: 9) moet kunnen roemen: "als stervende, en ziet wij leven, als getuchtigd, en niet gedood." Gelijk het Israël's roeping was op Hem te wijzen, zo is het de roeping Zijner gemeente in het Nieuwe Verbond, op Hem terug te wijzen en te verkondigen de deugden Desgenen; die ons geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht. Gods volk sterft niet.

Verwonder u niet, wanneer de Heere ook met u wonderbare wegen gaat. Wie iets kostelijks voor God moet worden, moet vooraf verworpen en door kruis verhoogd worden.

19.

III. Vs. 19. Onder het loflied, dat wij zo even hoorden, is de feesttrein boven gekomen, aan den ingang des tempels, daar slaat ene reeds in orde gestelde schaar van andere zangers, die de deurwachters van den tempel voorstellen. Door den mond van hun koor begeert de feesttrein in het heiligdom te worden binnengelaten, om daar den Heere zijnen dank aan te bieden.

19. Doet mij de poorten der gerechtigheid open, ik zal daardoor ingaan, ik zal den HEERE loven.

Deze aansporing komt overeen met die in Psalm 24: 7. Doch hier is het niet de Heere zelf, die Zijnen intocht wil houden, maar Zijne gemeente begeert tot de heilige plaats te worden toegelaten. Men herinnere zich, dat er bij de inwijding van den tweeden tempel gene arke meer was (Ezra 6), die men op hare plaats in het Allerheiligste kon brengen, gelijk dit bij Psalm 132 het geval is. De dichter van ons lied moest dus in dit punt van beide Psalmen, als zijne voorbeelden, afgaan, en daar bood zich de profetische plaats Jes. 26: 2 als toonbeeld aan; wij hebben echter hier een beeld en gelijkenis van den intocht van den volmaakt Rechtvaardige in den tempel van het hemelse Jeruzalem. (MATTHEUS. 25: 46)..

In het Evangelie zegt Christus: "Ik ben de deur." Wij merkten het meermalen op, dat de zaken des Ouden Testaments tot een persoon worden in het Nieuwe Testament. Christus is die

persoon. "Niemand komt tot den Vader dan door Hij," zegt de Heere. Door deze poort der gerechtigheid dan moeten wij ingaan..

20.

IV. Vs. 20. Terwijl volgens de tot hen gerichte aanmaning de deurwachters de deur van den hoofdingang aan de oostzijde des tempels openen wijst het koor van hun zangers, dus het tweede koor, waaraan wij in de inleiding op vs. 19 dachten, die aan als de poort des Heren, tot welke gene andere dan rechtvaardigen mogen ingaan.

20. Dit, deze zich voor u openende deur, is de poort des HEREN, door welke de rechtvaardigen zullen ingaan.

In het vorige vers was van de poorten der gerechtigheid in zoverre sprake, als het heiligdom, tot hetwelk deze poorten leidden, voor Israël ene plaats was, waar Zijn zegen en Zijne gerechtigheid ontsproot; nu wordt echter op de hoofddeur, tot welke men gewoon was in te gaan, gewezen, en hierbij in korte samenvatting van den inhoud van Ps 15 (vgl. Ps 24: 3-6 24.3-6) gezegd, welke mensen deze alleen mogen intreden (Hebr. 12: 14)..

21.

V. Vs 21-25. De feesttrein is thans in den buitensten voorhof gekomen, terwijl hij zich nu langzaam en plechtig tot den binnensten voortbeweegt, keert het koor van zangers, dat hen vergezelt, en de gemeente vertegenwoordigt, tot den inhoud der tweede afdeling (vs. 5-18 118.5-18) terug en geeft dien weer op ene wijze, waardoor de Hogepriester, die den Psalm heeft vervaardigd, van enen toekomstigen Hogepriester en zijne omgeving profeteert, en de tegenwoordige feesttrein, die zonder het zichtbare teken van de tegenwoordigheid des Heren, de arke des verbonds, daarheen trekt, op ene andere wijst, die niet meer zinnebeeldig, maar in werkelijkheid den Heere in zijn midden zou hebben.

21. Ik zal U loven, omdat Gij mij verhoord hebt, (2 Samuel 22: 36) en mij tot heil geweest zijt, mij ten Redder en Heiland geworden zijt, zodat ik nu weer een heiligdom heb, dat ik kan intreden.

De nieuwe tempel wat voor het wedergekeerde Israël een vernieuwd bewijs van Gods gunst, herinnerde aan het voorgaand lijden, maar ook aan de bijzondere uitredding en verlossing des Heren.

22. De a) steen, dien de bouwlieden als te gering en te nietig (Ezra 3: 12) verworpen hadden, toen vóór negentien jaren het fundament van dezen tempel gelegd werd, is toch door den Heere beproefd, kostelijk en vast gegrondvest (Jes. 28: 16) bevonden, en tot een hoofd des hoeks geworden, zodat nu Zijn huis zich boven dezen verheft.

a. Jes. 8: 14; 28: 16. MATTHEUS. 21: 42. Mark. 12: 10. Luk. 20: 17. Hand. 4: 11. Rom. 9: 33. Efeziërs 2: 20. 1 Petrus 2: 4,7.

Het is duidelijk, dat hier niet gehandeld wordt over het gebouw der wereldgeschiedenis (zoals van Gerlach wil), maar van het koninkrijk der hemelen. Wat ligt er ook veel aan gelegen, dat de heidenwereld tot het bouwen, dat zij voor het doel van haar leven en van hare geschiedenis hield, namelijk voor den Babylonischen toren van wereldse macht en wereldse heerschappij, Israël niet heeft kunnen gebruiken? Tot een steen voor dit gebouw was het van den beginne aan niet bestemd, integendeel, zo dikwijls Gods volk enigen lust betoonde mede aan dit bouwen te helpen en ene aanzienlijke rol daarbij in te nemen, heeft zijn God het geheel en al zulke begeerte afgeleerd (2 Samuel 24). Bovendien hebben wij in Hand. 4: 11 ene bepaalde vingerwijzing, dat de bouwlieden niet daarbuiten in het gebied van de macht der wereld, maar daarbinnen in de Joodse kerk moesten gezocht worden zodat wij dus aan de oversten van het volk en aan de oudsten van Israël daarbij te denken hebben. Wanneer wij nu de geschiedenis van het bouwen van den tempel van Zerubbabel, met welks inwijding wij hier te doen hebben, inzien, zo komt ons bij het leggen van den hoeksteen van dezen tempel (Ezra 3: 10-13) werkelijk een steen voor, dien de bouwlieden verworpen hebben en die thans tot een hoeksteen geworden is, daar hij een voltooid gebouw draagt. Het is die, welke in het jaar 534 v.Chr. voor den nieuw te bouwen tempel gelegd werd en bij wiens plaatsing vele der oude priesters en Levieten en oversten, die het vorige huis gezien hadden, nu dit huis voor hun ogen begonnen werd, luide weenden van smart over het armoedig begin. Hoe gevoelvol en roerend dit wenen aan de ene zijde ons voorkomt, zo was het toch aan de andere zijde weinig uit den Geest geboren, zoals uit de gezegden in Hagg. 2: 4 en Zach. 4: 10 duidelijk te zien is. Reeds lag daarin de kiem van de gezindheid, om welke Jezus later den Joden ene ergernis werd en die het toppunt van haren anti-christelijke geest in den Hogen Raad van den Nieuw-Testamentische tijd bereikte. Het is de eerste hogepriester van de periode van de Babylonische ballingschap, wie het woord van onzen tekst werd gegeven en het is de laatste hogepriester van de Oud-Testamentische bedeling, die de daarin liggende profetie, terwijl hij zelf profeteert (Joh. 11: 50 vv.), tot vervulling doet komen; want wat Israël na Kajafas nog aan hogepriesters heeft gehad behoort reeds tot den tijd, toen het met den tempel en met Israël een einde nam. (Dan. 9: 27).

Op de mismoedige miskennis van het geringe, armzalige begin, die bij het leggen van den grondsteen en later bij het storen van den bouw, in de bouwlieden zich vertoonde, zinspeelt vs. 22. Die verachte grondsteen is evenwel tot hoek- en hoofdsteen geworden, die in den hoek gelegd, het achtbare gebouw steunt en in stand houdt, een beeld der macht en grootheid, tot welke Israël uit zijn diepe vernedering te midden der volkeren verheven is.

In de blijdschap der gemeente over den na drie dagen der begrafenis opgestanen tempel van Christus' lichaam, kwam de vreugde tot volkomenheid, die hier als voorbeeld wordt uitgedrukt in de woorden: van Jehova, d.i. door de bij Hem wonende macht is dit geschied, wonderbaar is het geworden in onze ogen. Men hoort hier den toon van Jes. 25: 9, gelijk boren vs. 19 vv. van Jes. 26: 1 vv..

Christus is die van Israël, van Zijn vreemde bouwlieden verworpen steen. Hij, de Gezalfde en de Beloofde van de vaders, de Rotssteen Israël's, op- en uit Wie de gemeente des Heren zou gebouwd worden, was door Zijn eigen volk verworpen, aan het kruis genageld en gedood.

Maar God had op ondoorgrondelijke wijze, wonderlijk in ieders ogen, dien verworpen steen gesteld tot een hoofd- en hoeksteen van het fundament van Zijn feestelijk huis, de gemeente des N. Testaments, Zijn Naam tot eer, en velen uit Israël en de Heidenwereld als levende stenen tot zaligheid..

De inhoud is, dat Jezus Christus, die ons van God, den Vader, geworden is tot wijsheid, gerechtigheid, heiligmaking en verlossing, de grondsteen van Zijn Kerk is en dat deze grondvesting verworpen is geworden van diegenen, aan welken God het bouwen van Zijn Kerk had bevolen, maar dat Gods werk des te wonderlijker is, omdat Hij, wanneer zelfs alle de bezorgers der bouwing of weerspanning waren of sliepen, zijne genezende hand, door Zijne heilzame genade heeft gebruikt, opdat deze grondvesting zou gelegd worden, boven op welke grondvesting de Kerk gebouwd en zo vast gevestigd is, dat zelfs de poorten der hel dezelve niet kunnen overweldigen.

23. Dit is van den HEERE, door Zijne Goddelijke macht, geschied, en het is wonderlijk in onze ogen.

De werken der schepping zijn door Gods almacht geworden; God sprak en het bestond; maar de werken der tweede schepping zijn geworden in uiterlijke zwakheid; daarom had niemand zich zulk een heerlijken uitgang van zulk een droevigen heengang, als de kruisdood des Heeren was, kunnen voorstellen..

De gemeente belijdt haar zonde en ongeloof van vroeger, haar klein geloof en mismoedige gestalte. Zij had gedacht dat de tempel er nooit zou komen, dat het al een verloren zaak, dat het al vergeefse moeite was. Maar ziet, de Heere had Zijn werk voltooid, Zijne belofte vervuld, Zijne genade groot gemaakt.

Ook dit geldt voor de gemeente des N. Verbonds. Wij hoopten, zo klaagden de Emmaüsgangers, dat Hij Israël verlossen zou en ziet, Israël, het geestelijk Israël, Zion was verlost, verlost door de rechterhand des Heeren, door dien verworpen hoeksteen, ten derden dage door God, den Vader, opgewekt. -

24. Dit is de dag, dien de HEERE gemaakt heeft, laat ons op dezen ons verheugen, en verblijd zijn (Jes. 25: 9. Openbaring 19: 7).

Volgens Chrysostomus was dit vers ene oude hypophone (toeroepen) der gemeente.

Adam heeft wel een treurigen dag veroorzaakt, maar door Christus is een andere gemaakt; Abraham zag dien dag van verre en hij verheugde zich; wandel nu in zijn licht.

Om goede redenen heeft onze gezegende Verlosser den Sabbath verplaatst op den dag Zijner opstanding, den dag, dien de Heere gemaakt heeft, toen de steen, dien de bouwlieden verachtten, de hoofdsteen in den hoek werd..

Aan dit vers is ene roemrijke geschiedenis verbonden.

La voici l'heureuse Journée, qui répond à notre desir, Louons Dieu, qui nous l'a donnée, -fais ons-en tout notre plaisir.

Zo zong de 26-jarige prediker Francois Rochette op den 19 Febr. 1762, toen hij, de eerste van vier, aan de galg werd gehangen. Dat was ene Nieuw Testamentische en persoonlijke toepassing van dit Psalmwoord..

Rochette behoorde tot de zogenaamde kerk der woestijn, d.i. van de tot het jaar 1787 in Frankrijk wreed vervolgte Protestantse gemeente, die langen tijd slechts des nachts hunnen godsdienst op verborgen plaatsen konden uitoefenen. Behalve Antoine Court (leraar te Nismes) en Paul Rabaut is ook hij een van hare heldhaftigste belijders, die er hun leven aan waagden, om hun gemeente het geestelijke en lichamelijke brood te verschaffen. Alleen van 1686-1702 zijn er 28 door beulshanden gestorven. Op den weg tot een dienstwerk bij nacht, toen hij namelijk een kind wilde dopen, viel Rochette, ten gevolge van de onvoorzichtigheid van zijnen leidsman, in de handen van ene patrouille, en werd naar de meest nabij zijnde stad gevoerd. Drie jonge edellieden, de gebroeders Greier, snellen op het bericht van het gevaar, dat hunnen prediker dreigde, daarheen, en worden gezamenlijk door het parlement van Toulouse ter dood veroordeeld-hij tot de galg, zij om onthoofd te worden. De ene terechtstelling volgde onmiddellijk op de andere, alle de bijzondere omstandigheden daarbij zijn zeer merkwaardig om te lezen..

25. Och HEERE! geef nu ook verder heil; och HEERE! geef nu voorspoed, laat het werk verder wel gelukken (Nehemia 1: 11).

In den grondtekst luiden de woorden: hoschiahna (= help toch, geef heil); daaruit is het Nieuw-Testamentische Hosanna (MATTHEUS. 21: 9, 15) geworden, dat ook in den godsdienst der Christelijke kerk is overgegaan (Ruth 2: 4). Zo betekent, schrijft Luther, Hosia: help, het na achteraan geeft een hartelijk begeren te kennen, zoals wij met een ach of toch het smeken van ons hart willen te kennen geven en gaarne daardoor willen bewegen degene. tot wie wij bidden. Van hetzelfde woord Hoschiah komt de naam Jezus.

26.

VI. Vs. 26 en 27. Bij het binnentreden van den binnensten voorhof wordt deze door een daar geplaatst derde koor (vgl tot vs. 20) verwelkomd en op grond daarvan, dat de Heere Zich op nieuw betoond heeft de almachtige God te Zijn, daardoor, dat Hij voor Zijn volk het licht der genade en der vreugde heeft laten opgaan, opgeroepen, de medegebrachte feestoffers (Ezra 6: 17. tot het offeren in gereedheid te stellen. Nam het eerste koor, welks stem wij zowel in afdeling I en II als in III en V vernemen, nu eens de plaats in van den liturg (vs. 1-4 en 19), dan die van de gemeente (vs. 5-18 en 21-25), het tweede koor in afdeling IV de tempelwachters, zo stelt nu het derde koor de priesterschap voor, aan wie het werk van offeren is toevertrouwd en die geroepen is tot het zegenen.

26. Gezegend zij hij, die daar komt in den naam des HEREN! 1) Wij zegenen ulieden uit het huis des HEREN 2), uit het huis der gerechtigheid (vs. 19), die bron en schatkamer van allen zegen.

1. In de eerste plaats betekent deze zin: "gezegend zij een ieder, die aan deze heilige plaats in den naam des Heren komt; " misschien ware beter te verbinden, gelijk ook de accenten aangeven: "gezegend zij ieder, die komt, in den naam des Heren" (Deuteronomium 10: 8. 2 Samuel 6: 18. Psalm 129: 8). Veelal wordt het echter opgevat in den zin, dien het voor den tijd der vervulling had (MATTHEUS. 21: 9). Het "die daar komt" stond ten tijde van Jezus, op grond van de plaats Mal. 3: 1 als ene aanwijzing van den Messias vast. De Heiland komt in den naam des Heren, d.i. 1) in Gods almacht: Hij kan zalig maken; 2) in Gods liefde: Hij wil zalig maken;

3. volgens Gods raad: Hij moet zalig maken; 4) tot Gods eer: Hij zal zalig maken..

Met dezen priesterlijken groet worden de feestvierenden, degenen, die den tempel binnentraden, begroet. En wie worden aldus begroet, gezegend? Zij, die zich in geloofsgehoorzaamheid aan 's Heren wil houden, die het zich bewust zijn geworden, dat van den Heere dit wonderlijke is geschied, en dat zij nu genegen zijn Hem te eren, naar Zijne ordinantiën.

Onder het N. Verbond wordt Christus Jezus bij Zijn intrede in den tempel begroet met het eerste lid van dit vers. Zie Luk. 13: 35 en Joh. 12: 13.

2. Wellicht heeft men zich deze woorden voor te stellen als gezongen door de priesters, of door het volk als in hunnen naam. Zij spreken den zegen van den God des verbonds uit over allen, die komen tot de heilige plaats, den zegen, dien de belofte Gods aan deze heilige plaats heeft verbonden..

Zulk een wens doen wij niet alleen den koning, maar ook u allen, die Zijn volk zijt, die in Hem gelooft en Hem aanneemt. Gij zijt gene gasten of vreemdelingen, maar huisgenoten Gods, gij, die op dezen verworpenen hoeksteen (vs. 22) bouwt, of gij bovendien ook verworpen wordt door de wereld en bij haar een gepeupel des duivels mag heten, doet gene schade-laet hen lasteren en vloeken, u zij het genoeg, dat wij u zegenen, zalig en rijk noemen. Ons getuigenis, dat van alle engelen, van alle heiligen, van alle kinderen Gods-wat vraagt gij dan naar duivel en wereld!.

27. De HEERE is God 1); Hij heeft op nieuw aan ons bewezen, dat Hij de onveranderlijke, eeuwig getrouwe Verbondsgod is. Hij is het, die ons licht gegeven heeft; Hij heeft den nacht van ellende, in welken wij tot hertoe zaten, tot helder daglicht gemaakt en ons grote vreugde bereid. Bindt het feestoffer 2) met touwen tot aan de hoornen van het altaar.

1. In het Hebr. El-Jahwèh. Letterlijk, God is de HEERE. Het woord in den grondtekst, door God vertaald, betekent de volstrekt Machtige. De Heere heeft Zich als den volstrekt Machtige geopenbaard, die Zijn volk licht heeft verschaft, nl. vrijheid en vreugde en verlossing uit de bange donkere dagen der ballingschap.

2. Het woord van den grondtekst, dat "feest" betekent, heeft zonder twijfel betrekking op het feestoffer, dat de feestgenoten bij zich hadden; in dien zin staat het woord Exodus 23: 18; deze feestoffers nu moeten thans, opdat het offeren plaats hebbe met touwen worden gebonden d.i. voor het godsdienstig gebruik in gereedheid gebracht worden (Genesis 22: 9). Tot aan de hoornen van het altaar moet zich dit uitstrekken; dit is gezegd met het oog op de grote menigte der feestoffers (100 kalveren, 200 lammeren, 400 bokken, 12 geitenbokken), die de gehele ruimte van den voorhof des priesters zo vervullen, dat zij tot dicht bij het altaar reiken..

Nu de schaduwdienst is opgeheven, blijft er over, door Christus, Gode de dankoffers te brengen, welke Hij zelf door Zijne reinheid heiligt, opdat wij niet door de luiheid van ons vlees afgetrokken worden van den dienst der godsvrucht..

Gezegend zij de Heere in 't bijzonder daarvoor dat Hij Zijn huis onder ons heeft, en dat Hij de deuren daarvan laat openen, opdat de gemeente voor Zijn aangezicht inga, en tot de feestviering, die Hij verordend heeft! Mochten wij op den door den Heere geheiligden dag toch steeds zelf geheiligd worden, met vreugde den dienst, die God van ons eist, volbrengen, de daartoe vereiste offers niet tellen of beklagen, maar alleen zoeken, hoe wij Gode welgevallig kunnen worden, als rechtvaardigen in- en uitgaan en den zegen ontvangen en met ons nemen, die in den naam des Heren voor ieder, die komt, gereed is. (Numeri 6: 24 vv. Deuteronomium 21: 5)..

28.

VII. Vs. 28 en 29. Na valt weer het eerste koor in en geeft door ene enkele stem die zich uit zijn midden verheft, in naam van de in den priester-voorhof verschenenen, antwoord op de begroeting van de zijde der priesterschap en op hare aansporing (vs. 28). Terwijl daarop alle zangers invallen volgt het volbrengen van het zo even gezegde, dat de gemeente verschenen is om God te danken en Hem te prijzen in de gebruikelijke liturgische formule (vs. 29).

28. (Ene enkele stem:) Gij zijt mijn God, daarom zal ik U loven; o mijn God, ik zal U verhogen 1) (Exodus 15: 2).

1. Wij hebben hier een nagalm van het lied van Mozes (Exodus 15: 2). Dit paste, want toch èn de verlossing uit Egypte èn die uit Babel was het werk des Heren. De Heere toch had het hart van Kores bewerkt, om Israël te laten trekken en van Darius, om Israël den tempel te laten herbouwen.

2. (Gehele koor:) Looft den HEERE, want Hij is goed, want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

Het slot leidt ons terug tot den aanvang, en herinnert die spreuk, die vooral na den terugkeer uit Babel de grondtoon werd van zo veel heilige liederen des volks..

PSALM 119.

DER CHRISTENEN GOUDEN A.B.C. VAN LOF, LIEFDE, KRACHT EN NUT VAN GODS WOORD.

Met dit opschrift willen wij niet daarvoor rechten, dat het den Psalm der Christenen gouden A.B.C. noemt, daar hij toch volgens zijn oorsprong tot het volk van God in het Oude Testament behoort en volgens zijn inhoud op het Woord van God in het Oude Testament, op de Wet en de Profeten betrekking heeft; wij mogen evenmin er ons aan stoten, dat van een A.B.C. of een voortgaande rij van letters naar de orde van het alfabet in de verschillende verzen van onzen Bijbel niets is op te merken. Het opschrift handelt hier volgens de Apostolische grondstelling (1 Kor. 3: 21 vv.) "alles is het uwe", wanneer het iets, dat in de eerste plaats voor Israël bedoeld is en volgens den Hebreeuwsen grondtekst juist is, zonder meer op de Christenen overdraagt. Terwijl de Psalm in bijzonderen overvloed uit elkaar zet wat het Woord Gods voor den mens is en hoe de mens zich ten opzichte van dat Woord moet gedragen, zo is het inderdaad een gouden lied in hetgeen het van den lof, de liefde de kracht en de nuttigheid van dit Woord zegt. Zullen wij enen vervaardiger noemen, zo komt ons geen naam meer voor de aandacht, dan die, van wie het heet, dat hij een waar schriftgeleerde was in de wet van Mozes (Ezra 7: 6). Hoe het kwam, dat Ezra aanstonds bij zijn terugkeren uit de Babylonische ballingschap en het openen zijner werkzaamheid in het heilige land zich zelve zulk een schriftgeleerde betoonde, daarvan geeft onze Psalm in vs. 9 vv. en 99 vv. verklaring: reeds in zijne jeugd, onder velerlei hoon en verdrukking in het vreemde land, heeft hij er zijn hart op gezet, om de wet des Heren te zoeken en te doen; en die zo de kracht van Gods Woord aan zijn eigen hart heeft ervaren, was ook wel geschikt, om in Israël geboden en rechten te leren (Ezra 6: 10)..

De dichter wordt ons niet genoemd. Velen houden David voor den vervaardiger: o.a. onze Staten-Overzetter. Calvijn doet er geen onderzoek na, maar spreekt eenvoudig in zijn verklaring telkens van den Profeet (Profeta) en een enkele maal noemt hij den naam van David. Anderen zijn van gevoelen, zoals Dächsel, Donner, e.a. dat het Ezra is geweest. Nog anderen, dat een gevangene in de dagen der Griekse Overheersing het lied in zijn gevangenschap heeft vervaardigd. Wie hij echter ook is geweest, hij was een man, geïnspireerd door den H.Geest en wiens oogmerk het was, om de heerlijkheid van Gods Woord te bezingen. Er is dan ook maar één vers (vs. 122) waarin het Woord Gods niet ter sprake wordt gebracht. Hij verwisselt de benaming Woord met wet, bevelen, rechten, geboden, reden, toezeggingen, inzetten, ordinantiën en getuigenissen. Van dat Woord heeft hij op bijzondere wijze de kracht en waarheid ondervonden. Het is hem geweest tot troost en tot sterkte, tot blijdschap en tot onderwijzing.

Het getal verzen van dezen grootsten, niet alleen onder de alfabetische liederen (vgl. bij de op Psalm 9), maar onder de Psalmen in 't algemeen, is ene multiplicatie van 8 maal 22 (176), daar nu het getal der letters van het Hebreeuwse alfabet 22 bedraagt, zo komen voor elke letter 8 verzen. Daarnaar zullen wij de afdelingen nemen, ze niet gelijk elders, naar de opvolging der cijfers, maar ze volgens de Hebreeuwse letter den lezer voorstellende.

Aleph.

Vs. 1-8. Zalig degenen, die volgens Gods Woord zich gedragen en getrouw zich daaraan houden. O, dat ik een van die ware!

1. Welgelukzalig zijn de oprechten van wandel 1), zijn zij, die ook de verborgene neigingen en begeerten huns harten zonder geveinsdheid naar den wil Gods richten, die in de wet des HEREN gaan 2), die haar en niets anders ten richtsnoer van hun leven gesteld hebben (Psalm

1. 1 vv.; 112: 1).

1. Onder oprechten hebben we volgens den grondtekst te verstaan, degenen, wier wegen onbestraffelijk zijn. Eigenlijk betekent het woord in den grondtekst volmaakten, niet in den zin van volmaakten, zonder zonde, want dezulken kent de H. Schrift hier op aarde niet, maar van degenen, die door de genade Gods niet alleen innerlijk, maar ook uiterlijk, d.i. in belijdenis en wandel begeren te leven, en in beginsel leven naar de Wet, in overeenstemming met de ordinantiën Gods.

2. De wereld zoekt in rijkdom en eer haar geluk en vindt ze niet. Gods Woord is de goudmijn, waarin wij moeten graven, wanneer wij voor eeuwig willen gelukkig worden.

2. Welgelukzalig zijn zij, die Zijne getuigenissen 1) onderhouden. die, waar zij uit zich zelve daartoe onbekwaam zijn, Hem van ganser harte zoeken en Zijne genadige hulp afsmecken;

1. Gelijk hier de wet des Heren (vs. 1) en Zijne getuigenissen worden samengevoegd, zo leest men het ook Jes. 8: 20. Door deze getuigenissen wordt het Woord Gods verstaan voor zover de Heere God, als een onfeilbaar een alleen geloofwaardig getuige, daarin spreekt en getuigenis doet van zulke dingen, die men zonder Zijne openbaring niet zou kennen, namelijk van Zich zelve, Zijne wegen en werken en inzonderheid van den plicht des zondaars omtrent Hem.

In het tweede vers noemt hij hen welgelukzalig, niet die hun wijsheid bij zich zelve zoeken, of die zich naar eigen mening ene heiligheid toedichten, maar wie aan de kennis Gods en van Zijn Wet zich verbonden gevoelen. Maar opdat wij mogen weten, dat God volstrekt niet tevreden is met een ogendienst, eist Hij ook een zuivere aandoening des harten. En zeker, indien God alleen geschikt is rechter en beoordeler van ons leven te zijn, is het niet genoeg, met alle macht gehoorzaamheid te betonen, indien niet de waarheid des harten de eerste plaats inneemt..

3. Ook geen onrecht werken, maar wandelen in Zijne wegen.

Of: "gene werkers der ongerechtigheid zijn, die wandelen in Zijne wegen," d.i. de ware godvrezenden gaan niet met voorweten en voornemen op den weg der zonde, zij volharden op dien niet. Alzo is deze spreekwijze gebezigd Job 31: 3; 34: 8. Psalm 5: 6; 6: 8; 125: 5. 10: 29 Luk. 13: 27. Want anders is er geen mens rechtvaardig op aarde, die goed doet en niet zondigt (Prediker 7: 20)..

Deze geboden te volbrengen is de eis van het genadeverbond, en zonder het volbrengen kan niemand deel krijgen aan de goederen des verbonds. Wat blijft er dan over voor den zondaar, dan zich in zijne onmacht neer te leggen voor den troon van Gods genade en Gods geboden in gebeden te veranderen, dat Hij in ons werke het willen en volbrengen naar Zijn welbehagen?

4. HEERE! Gij hebt geboden, dat men Uwe bevelen zeer bewaren zal 1), en Gij zijt de Allerhoogste, die het recht hebt om te bevelen, de Heilige, die gene overtreding duldt, de Almachtige, die straffen kan, maar ook de Liefde, wie de hoogste eerbied en gehoorzaamheid toekomt.

1. De dichter plaatst hier zich voor het aangezicht Gods, als den hoogsten rechter, die Zijne geboden gegeven heeft en deze niet straffeloos laat schenden. En onder het besef daarvan smeekt hij in het volgende vers, om de genade, dat zijne wegen alzo gericht worden om die inzettingen te bewaren.

5. Maar hoe ware het mij, zondig schepsel, mogelijk dat alles te doen, wat Gij eist. Och, dat door Uwe genade mijne wegen gericht werden, om Uwe inzettingen te bewaren!

Augustinus bidt: Heere, geef mij wat Gij gebiedt en gebied dan wat Gij wilt, en Gij zult nooit te vergeefs gebieden.

6. Dan zou ik niet beschaamd worden, niet van schaamte behoeven te blozen over al mijne overtredingen en zonden gelijk nu, wanneer ik merken zou op al Uwe geboden.

Hij wil zeggen: Indien Gij mij de genade geeft, om Uwe geboden te kunnen volbrengen, wanneer ik dan op al Uwe geboden acht geef en daarop staar, zo zal ik niet beschaamd worden, als die met verlegenheid zou moeten bekennen, dat ik gene van die gehouden heb; want Uwe genade heeft mij daartoe bekwaam gemaakt, om, is het niet in volmaaktheid, ten minste in oprechtheid, die te houden. Dan zal ik ook niet behoeven beschaamd te staan als een, die zich in zijn gemoed beschuldigt en zich overtuigd vindt, dat hij die geboden niet alleen niet gehouden heeft, maar in alle het tegendeel heeft gedaan. Dan zal ik ook niet hebben te wachten die schande en snoodheid, die den overtreder Uwer geboden bedreigd is. Tegenover deze beschaamdheid staat de roem in Gods genade en de vrijmoedigheid, voortspruitende uit een goed geweten. (Zie 1 Joh. 2: 28; 3: 21,22).

De Psalmist heeft een verheven doel voor ogen en toch daarbij een diepen zucht in het hart, een vlijtig leren en volbrengen der geboden en toch een ootmoedig rusten op 's Heren genade alleen, en dat van ganser harte en met een oprecht gemoed..

Hij zegt van alle uwe geboden, dewijl onder zo vele kwellingen van Satan, in zulke dikke duisternissen, bij onze zo grote stomphed, niet een gewone ijver wordt gewenst om zich te wachten, indien wij van alle kanten de zonde wensen te ontvluchten. Waarom men er voor moet zorgen, dat de kennis der wet alle handelingen besture, om ons voor vallen te behoeden..

7. Ik zal U loven, niet slechts met de lippen, maar in oprechtheid des harten, als ik de rechten Uwer gerechtigheid, de grondstellingen over recht en onrecht, die in Uwe wet vervat zijn en die Uwe gerechtigheid afspiegelen, geleerd zal hebben 1); wanneer Gij mij Uwe rechtmatige geboden door de onderwijzing van Uwen Geest zult hebben doen kennen en betrachten (vgl. Jes. 54: 1. Psalm 25: 4; 5: 9 vv.).

1. Wij worden door dit vers hierin onderwezen, dat niemand met een werkelijke aandoening des harten God prijst, dan wie in Zijn School heeft geleerd, om het leven tot Zijne gehoorzaamheid te vormen, dewijl het een al te koude schijn is, God met mond en tong te prijzen, indien ons leven Hem schande aandoet. Naar waarheid stelt de Profeet hier als vrucht van een leven der godsvrucht voor, dat wij God zonder huichelarij prijzen..

8. Ik zal Uwe inzettingen bewaren, dit is mijn oprecht voornemen, verlaat Gij, zonder wie ik dat niet vermag, mij niet al te zeer, onttrek Uwe zorg niet aan mij, en zo ik mij ooit verlaten gevoele, laat het slechts een voorbijgaande toestand zijn, en Uw licht weer spoedig voor mij oprijzen.

God verlaat de Zijnen wel enigszins en voor een tijd, maar nooit geheel, noch voor altoos. Zijne belofte is: Ik zal u nooit begeven noch verlaten. Jezus, onze Heiland, heeft moeten klagen: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" opdat Zijne gunstgenoten nooit van God zouden verlaten worden. Zion dan moge klagen: "De Heere heeft mij verlaten en de Heere heeft mij vergeten." Maar wat antwoordt Jehova? Jes. 49: 15-16: "Kan ook ene vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars schoots? Ofschoon deze vergate, zo zal Ik toch uwer niet vergeten. Ziet, Ik heb u in de beide handpalmen gegraveerd, uwe muren zijn steeds voor Mij." Laat ons God manen op deze beloften, en daarop deze bede menigmaal grondvesten: "Verlaat ons niet al te zeer."

Nadat de Psalmist in de eerste strofe de voortreflijkheid en het profijtelijke van het woord en de Wet Gods voor al hun ware betrachtters geprezen heeft, gaat hij in de tweede strofe over, om de hoge betekenis uit te spreken, die het Woord des Heren als de enige veilige gids op den gevaarlijksten leeftijd, dien van den jongeling heeft..

9.

Beth.

Vs. 9-16. Een jongeling, die zich aan Gods Woord vast houdt, gaat voorspoedig zijner weg. Verleen mij, o Heere! door Uwe genade, dat ik zulk een zijn moge.

9. Waarmee zal de jongeling zijn pad zuiver houden, rein van de besmetting der zonde? Dat zal alleen mogelijk zijn, als hij met alle nauwgezetheid dat houdt naar Uw woord.

De vraag is: "Hoe zal een jongeling, die van nature toch geneigd is ten kwade, en die zo vele verloksele tot zonde voor zijne ogen heeft, van de heersende kracht der verdorvenheden bevrijd worden, en verder zijn leven zo inrichten, dat hij zich onbesmet beware van de wereld

en in deugd en heiligheid uitblinke?" Het antwoord is: "dat er geen ander is, dan zich te houden aan het Woord Gods, daar veel werk van te maken en het op ene behoorlijke wijze tot alles, waartoe het nuttig is, te gebruiken." En met alle recht. Want: 1) is de dwaasheid van nature aan het hart des jongelings gebonden, het is dat woord alleen, dat wijs kan maken tot zaligheid en den slechten wijsheid geeft. 2) Het hart van den zondaar wordt gereinigd door het geloof (Hand. 15: 9). Maar het is het woord Gods, uit welks gehoor het geloof is (Rom.

11. 7). 3) De heersende kracht der onreine verdorvenheid wordt geknakt door de wedergeboorte. Maar het Woord Gods is daartoe het middel en daarvan het zaad (1 Petrus 1:

12. Jak. 1: 18). 4) Die houdt immer zijn pad zuiver, die zich reinigt van alle besmettingen des vlezes en des geestes, volbrengende zijne heiligmaking in de vreze Gods (2 Kor. 7: 1).

De meeste dezer plaatsen zijn aan ieder kind in het geheugen; dat is het beste bewijs voor ene leer, wanneer zij ook een kind onderwijst..

Wel is elke ouderdom tot een reinen wandel verplicht, maar de betekenis van de grote levensvraag ligt daarin, dat men met hare oplossing op den morgen des levens moet beginnen; en toch is het juist de jeugd die zich meer dan enige andere leeftijd van een streng houden der geboden Gods ontheven acht, en de wijsheid op de straat heeft sedert lang listige en verderfelijke redenen der jeugd in geschrift gesteld, bijv. "de jeugd heeft gene deugd; in den ouderdom maakt men Psalmen." Moet dan eerst de bloei des levens aan den duivel en aan God de droesem des ouderdoms ten offer worden gegeven? De redding der ziel eist zowel een haasten als ene tijdruimte, en een lange moeilijke weg eist veel tijd. Daarenboven heeft de jeugd haren bijzonderen strijd en hare bijzondere gevaren, omdat zij hare eigenaardige begeerlijkheden heeft (2 Tim. 2: 22). Aan de andere zijde heeft zij zoveel kostelijks en veelbelovends in hare levensfrisheid, in de kracht en volheid van gevoel voor het echte en verhevene. Ene zedelijke reine jeugd met onbedorven kracht is ene voorspelling van zegen voor het gehele leven; dat bedoelt het spreekwoord: "jong geleerd, oud geëerd".

10. Ik zoek U, o Heere! met mijn gehele hart; laat mij van Uwe geboden, van den weg, dien zij mij aanwijzen, niet afdwalen.

Leer hieruit, dat het erkennen van onze eigene onvolmaaktheden, zonden en smarten, dat het zoeken naar altijd inniger gemeenschap met Hem oprechtheid in den godsdienst is. Onze eigene wijsheid en sterkte te wantrouwen onze afhankelijkheid van God te gevoelen, ernstig te bidden om afgehouden en teruggetrokken te worden van dwaalwegen, bewijst de oprechtheid van het voornemen, om heilig te wandelen. De voortgang van den gelovige is door den invloed der genade, die bewaart wat te voren gegeven werd, en nieuwe zegeningen daaraan toevoegt.

Wij hebben hier de betuiging van het oprecht God zoekend hart, dat echter eigen zwakheid en krachteloosheid zich volkomen bewust is, en daarom niet in eigen kracht het volbrengen van Gods geboden wenst te betrachten, maar van God, den Heere, al de kracht, al de lust en den moed verwacht.

11. Ik heb, als jongeling, Uwe rede in mijn hart verborgen 1), als een schat, die ijverig moet bewaakt worden, opdat ik tegen U niet zondigen zou.

55. Op deze plaats leert hij, dat wij dan eerst bekwaam zijn, om ons te wachten voor de listen van Satan, indien de Wet Gods in onze harten diep is ingegrift. Want indien zij niet zo geheel en al onze harten in beslag noemt, zullen wij niet onmiddellijk aan een enkele zaak ontsnappen. Want gelijk iemand, die zijne wijsheid heeft uit de verklaringen, gemakkelijk zijne onwetendheid openbaart, indien hij niet altijd het boek voor zijn ogen heeft, alzo, indien wij niet hebben ingedronken de kennis Gods, en daarmee goed zijn verzadigd, neemt Satan ons gemakkelijk gevangen en vangt ons in zijne strikken..

Het Woord des Heren moet diep in ons hart zijn ingegrift, maar niet enkel oppervlakkig daarin zijn opgenomen, opdat daar, waar de zonde haren oorsprong heeft, ook het geneesmiddel aanwezig zij..

Indien wij het alleen in onze huizen en handen hebben kunnen vijanden het van ons nemen; indien wij het alleen in onze hoofden hebben, kan ons geheugen ons bedriegen, maar indien het in onze harten is en de indrukken in onze zielen zijn, dan is het wel bewaard..

12. HEERE, Gij, die zo rijk zijt in macht en genade jegens de Uwen, Gij zijt gezegend 1), geprezen; leer mij Uwe inzetten (vs. 26, 64, 68).

1. Hiermede wil hij zeggen: 1) dat hij God erkent vaardig allen roem, lof en prijs wegens Zijne volmaaktheden en de grootheid Zijner heerlijkheid, of dat hij erkent zijne algenoegzaamheid, en dat Hij de oorsprong van alle weldaden is. 2) dat hij Hem met lofzegging dankt voor alle geestelijke en lichamelijke weldaden aan hem bewezen (Psalm 103. 1. Efeziërs 1: 3).

13. Ik heb, naar Uw bevel (Deuteronomium 6: 7), met mijne lippen verteld al de rechten Uwsmonds; ik heb hen gedrongen om Uwe geboden te houden.

Zij, wier harten gevoed zijn met het brood den levens, zullen met hun lippen menigeen voeden..

14. Ik ben vrolijker in den weg Uwer getuigenissen, in den weg, dien Uwe getuigenissen mij voorschrijven, dan over allen rijkdom, dan wanneer ik de gehele wereld en meer dan haar gewonnen had.

Hij hield zich bezig met zich veel te verlustigen in het beschouwen van de wegen Gods, en wat hem daarvan was geopenbaard in het heilig Woord. Hij had een behagen in de wet Gods naar den inwendigen mens. Hij erkende, dat Gods juk licht en Zijn last lieflijk was, dat het hem geen last, maar een lust was daarin te wandelen..

De profeet roemt niet op zijne deugden, maar stelt anderen een voorbeeld voor, om Gods Woord te volgen en de aardse ijdelheden te verlaten.

15. Ik zal Uwe bevelen overdenken 1), en op Uwe paden letten²⁾, op de door U voorgeschrevene en U welgevallige paden al mijne aandacht stellen.

1. Er zijn tijden, dat de eenzaamheid beter is dan de gezelligheid, en het zwijgen wijzer is dan het spreken. Wij zouden betere Christenen zijn, zo wij meer alleen waren, God verwachtten, en door de overdenking van Zijn Woord geestelijke krachten verzamelen, om in Zijnen dienst te arbeiden. Wij moeten de dingen Gods overdenken; zó trekken wij er het rechte voedsel uit. Het is met de waarheid als met de druiven; zo wij naar wijn verlangen moeten wij ze dikwijls persen en drukken. De voeten van de treders moeten vrolijk de trossen drukken, anders vloeit er de wijn niet uit, en de druiven moeten op de rechte wijze getreden worden, anders zou er te veel van het kostbare vocht verloren gaan. Zo moeten wij door de overdenking de druiven der waarheid drukken, om den wijn der vertroosting daaruit te verkrijgen. Onze lichamen worden niet gevoed, zo wij ons bepalen bij het nemen van voedsel in onzen mond, maar hetgeen eerst recht de spieren, zenuwen en beenderen voedt is de spijsvertering. Door deze wordt het uitwendige voedsel een deel van het inwendige leven. Onze zielen worden niet slechts gevoed, wanneer wij voor een wijl naar dit of dat, of nog een ander gedeelte van de Goddelijke waarheid luisteren; horen lezen, opmerken en lezen, het vereist alle innerlijke spijsvertering om waarlijk van nut te zijn, en deze inwendige verwerking ligt voor het grootste gedeelte in de overdenking er van. Waarom is het, dat sommige Christenen, hoewel zij vele predikatiën horen, echter in het Goddelijke leven met trage schreden vooruitgaan? Het is omdat zij niet genoeg in de binnenkamer verwijlen, en Gods Woord niet aandachtig overdenken, Zij beminnen het graan, maar zij malen het niet; zij zouden het koren gaarne bezitten, maar zij weigeren het in de velden te gaan zoeken; de vrucht hangt aan den boom, maar zij willen haar niet plukken; het water vloeit aan hun voeten, maar zij willen zich niet bukken om er van te drinken. Bewaar ons voor deze dwaasheid, Heere! en help ons heden het besluit nemen: "Ik zal Uwe bevelen overdenken."

2. Gelijk arbeidslieden gedurig en zorgvuldig letten op hun richtsnoer om zich daarnaar te regelen..

16. Ik zal mij zelve vermaken in Uwe inzettingen; Uw woord zal ik niet vergeten (Deuteronomium 6: 6-9).

Wij kunnen hier duidelijk de aanneming tot kinderen opmerken. De dienaar moge Gods inzettingen volbrengen, maar het is alleen de zoon, die er behagen in schept.

17.

Gimel.

Vs. 17-24. Gods Woord te houden is niet alleen de hoogste levensvraag (vs. 9), maar ook de ware levensrichting en het eigenlijke levensdoel voor een mens. Op haar wil ik, vrezende voor den vloek, die den afvallige bedreigd is, en zonder vreeze voor degenen, die den godvruchtige vervolgen, mij toeleggen.

17. a) Doe wel bij Uwen knecht, dat ik leve 1) en Uw woord beware.

a. Psalm 103: 2; 116: 7.

1. Onder leven hebben we te verstaan, gered, behouden worden. Maar waarom wenst de dichter te leven, d.i. gered te worden? Om het leven in de wereld door te brengen? Om zijn vermaak in de zonde te hebben? Geenszins. Opdat hij het Woord Gods beware en de inzettingen Gods onderhoude. En zal dit, welk een behoefte dan voor hem, dat de Heere de wonder Zijner wet hem ontdekke, dat zijne ogen aanschouwe hoe goed en zalig het is, liefde tot des Heeren wet te hebben.

18. Ontdek mijne ogen, dat ik aanschouwe de wonderen van Uwe wet, van de openbaring Gods in al haren omvang.

Wonderen zijn ook de eenvoudige praktische waarheden der wet, en aan deze denkt de zanger, volgens den gehelen, eenvoudigen, praktischen inhoud van den Psalm, in de eerste plaats; ook deze liggen boven den kring van het natuurlijk bewustzijn, dat niet als hare geboorteplaats kan beschouwd worden, bijv. dit: "gij zult God liefhebben met uw ganse hart enz., en uwe naasten als u zelve."

De Goddelijke openbaring is ene grote diepte; het is ene openbaring van verborgenheden, van "hetgeen geen oog gezien, geen oor gehoord heeft en in geen mensenhart is opgeklommen." Die zich begeeft tot de bepeinzing van het Woord van God, zet zich aan de voeten van een onderwijzer "wiens gedachten niet zijn gelijk zijne gedachten, wiens wegen niet gelijk zijne wegen." De onderwijzer daalt tot hem af en schikt zich, wat toon en vorm betreft, gaarne naar de behoeften en bevatting van zijnen leerling; maar het onderwijs gaat over de hoogste, diepste dingen tussen hemel en aarde en het goddelijke blijft goddelijk, ook al wordt het onder menselijke woorden en voorstellingen gebracht. De ganse kring van waarheden, waarin het Woord Gods ons inleidt, is ene bovennatuurlijke, wonderbare, voor den aan zich zelve overgelaten mens geslotene wereld; elke, ook de eenvoudigste waarheid der openbaring heeft in haren vollen zin de natuur eens wonders. Dit wonderbare is de stempel van het goddelijke, de troost en de kracht van Gods Woord hangt er aan. Dit wonderbare-gene geheimzinnigheid, maar ene klare diepte; gene duisternis, maar veeleer een verblindend licht; dat hoog verheven, en, bij alle duidelijkheid en vaak kinderlijke eenvoudigheid der voorstelling, het bedenken des mensen te boven gaande, is voor velen een struikelblok. Maar welk een troost verwacht men van ene openbaring, die gene bronnen van vertroosting opent dan dezulke, die binnen het gebied der menselijke verwachtingen liggen, die gene hogere vlucht geeft aan de menselijke hoop, dan die, waarop de verbeelding haar voorvliegt en de kennis haar volgen kan? Zo mijne ondervinding mij zegt, dat ik door de zonde ellendig ben, en mij zelve niet kan verlossen uit het lichaam dezes doods; moet mijne rede zich ergeren, dat de verlossing wordt aangeboden in een weg, dien zij niet kon vermoeden en waartegen zij geen ander bezwaar heeft, dan juist dat enige van haren gekrenkten hoogmoed? Neen, wat van God komt mag goddelijk zijn; wat mensen troosten zal, moet bovennatuurlijk, wat wonder doen zal wonder wezen. Wat wederhorige volken de oren heeft doen opsteken, wat zich den weg tot de vereelde harten der mensenkinderen heeft gebaad, wat aan Israël zijne onvergelykelijke plaats verzekerd heeft te

midden van de volkeren der oude wereld, wat de gemeente van Christus, en door haar, de nieuwe wereld gesticht heeft, wat duizend troosteloze gemoederen getroost, en duizend verdorven harten herschapen heeft, wat alle volkeren der aarde bestemd is te verenigen, wat machtig is, den hemel te bevolken, het is niet wat in de openbaring Gods binnen het bereik van het menselijk inzicht, maar wat daarboven ligt; het is niet wat de geopenbaarde godsdienst met de natuurlijke gemeen heeft, niet wat ene hoogmoedige wijsbegeerte, hare ogen voor haar sluitende, na haar gezien te hebben, voorgeeft langs andere wegen te hebben gevonden, of te hebben kunnen vinden; het is niet wat men van de oppervlakte van Gods openbaringen heeft afgeschept, om daaruit een mensdom te dienen, welks krijtende behoeften men miskent, noch ook wat er overblijft van het Woord van God, nadat men alles wat niet door den engen trechter van het menselijk begrip gewrongen kan worden, als overbodig, als verdacht, als schadelijk heeft uitgeworpen-maar het waren, het zijn, het zullen wezen "de wonderen Zijner wet." Het is de Godsopenbaring als zodanig, in haar bovennatuurlijk en haar Goddelijk karakter, troost en kracht. Het is in de Goddelijke openbaring juist datgene, wat als het bovenmenselijke, het Goddelijke blijkt te zijn; juist datgene, wat geen oog gezien, geen oor gehoord had en in geens mensen gedachten was opgeklimmen-"en alleen door God kon worden verkondigd," omdat het alleen door God kon worden daar gesteld. Het is niet geweest, het kan nimmermeer zijn, uwe zo verstandige en zo schrale leer van God, deugd en onsterfelijkheid, maar het was en is de harten schokkende verkondiging van de oordelen der heiligheid en van het Evangelie der genade, de alle verstand te boven gaande prediking van verzoening door het kruis, en van wedergeboorte uit den Geest. Het was het wonderbaar licht van den braambos, die niet verteerd wordt door den gloed, die hem omringt; het is het heilig donker van den heuvel, van waar het licht uitgaat, dat de ganse wereld verlicht. Wat de mens behoeft, opdat de openbaring van den Geopenbaarde voor hem niet ijdel zij, het is niet zulk een openbaring, die met zijne begrippen overeenkomt en die hij waarneemt met de ogen, die hij heeft, bij het licht dat hij bezit; maar de verlichting zijner ogen door een hoger licht, opdat hij aanschouwe, opdat hij tot zijne zaligheid lere kennen wat met den stempel, met den troost, met de kracht van het Goddelijke, uit een hoger gebied tot hem afdaalt, ontdek mijne ogen, dat ik aanschouwe de wonderen Uwer wet. Ontdek mijne ogen! Ja om de wonderen der wet te aanschouwen, om een klaar en vruchtbaar inzicht te hebben in den geopenbaarden raad Gods, daartoe zijn verlichte ogen des verstands nodig. De zondige mens heeft ze niet; hij is, wat hij ook wanen moge, door de zonde in het verstand verduisterd. Voor het Goddelijke ontbreekt hem het rechte zintuig. Het moet hem geschonken, het moet hem verstrekt worden. Taalkennis en een schrander oordeel maken den wetgeleerde; maar hoe menig wetgeleerde bleef blind voor de wonderen der wet. Tot nog toe, als Mozes gelezen wordt, ligt een sluier op Israël's aangezicht, dat zij de genade en de waarheid, die met Christus geworden zijn niet herkennen in de schaduwen der Oude bedeling. En het is eenzelfde sluier, die de heerlijkheid der heiligste en dierbaarste waarheden voor het scherpzinnigst oordeel en de uitstekendste geleerdheid bedekt houdt. Wat den kinderkens openbaar is, blijft door dien sluier voor vele wijzen, en verstandigen verborgen. Van daar de strijd van de wijsheid der eeuw tegen de wonderen der wet. Men stoot zich aan hetgeen men niet aanschouwt. Men lastert hetgeen men niet verstaat. Wie ligt den sluier af? Wie is machtig de ogen te ontdekken? Hij, die gezegd heeft, dat het licht in de duisternis schijnen zou, kan ook de duisternis van het zondig hart verlichten. Wie geeft de aanschouwing van de wonderen der wet? Wie het inzicht tot zaligheid en de zaligmakende waarheid? Hij, die haar tot zaligheid van zondaren geopenbaard

heeft. En aan wie? Aan degenen, die hun blindheid belijden; die hun duistere ogen wenden naar den kant, van waar alleen het licht komen kan, die met een oprecht hart komen tot het licht. Niet aan hen, die daar zeggen: "wij zien" en wier blindheid, niet dan een gevolg der zonde, also zelf ene zonde wordt. Wist aan hen, die hun flauwe nachtlamp verkiezen boven het heldere zonlicht, dat van den hemel straalt. Niet aan hen, die het licht schuwen, "opdat hun werken niet bestraft worden." Niet aan hen, die zich gedurig beklagen, gedurig ergeren over de wonderen der wet, maar nog niet ene enkele maal met ernst en ootmoed gebeden hebben: "Ontdek mijne ogen!" Niet aan hen, die, eerder dan om hoger licht te vragen, de Goddelijke diepten willen opvullen, om voor hun kortzichtig, menselijk oog het overzicht mogelijk en het inzien overbodig te maken. (N. BEETS).

19. Ik ben a) een vreemdeling op de aarde, die hier gene andere erfenis heb dan Uw woord; verberg, opdat ik op mijne levensreis een staf hebbe, waarop ik kan leunen, Uwe geboden voor mij niet, maar geef mij daarvan een levendig bewustzijn.

a. ps. 39: 13. Genesis 47: 9. 1 Kronieken 29: 15. Hebr. 11: 13.

"Ik ben een vreemdeling op de aarde." Wat heeft deze gedachte in? Is het niet zoveel alsof wij zeiden: "Ik ben hier voor een korten tijd; ik heb hier niets te eisen, ik weet hier geen weg? -Ik ben hier voor een korten tijd. Ik weet zelfs niet voor hoe kort slechts. Het langste verblijf is van zeventig en zo ik zeer sterk ben, tachtig jaren. Een aanmerkelijk gedeelte van dien tijd is reeds vervlogen; elk jaar vliegt sneller daarheen; elke maand kan de laatste wezen, die ik hier doorbreng; elke dag kan ik van hier worden geroepen." Zou die gedachte niet leiden tot een wijs leven, tot een ernstig bedacht zijn op den dood, ook tot een gemoedigd dragen van des levens last en moeiten? Als ik daar waarlijk van overtuigd ben, als ik weet, zo straks luidt de bengel, en ik moet stappen in den wagen, die mij van hier voert, zal ik mij dan niet reisvaardig houden; mijn goed gepakt, mijn mantel bij de hand? Nu ziet men er zo velen, die in het laatste ogenblik hun goed willen pakken en geen goed hebben, hun mantel zoeken en niet vinden, zo velen, die, niet gereed en ongezend, tegen wil en dank, op den wagen geworpen worden....En waar gaan zij heen? Zij weten het niet. -"Ik ben een vreemdeling op de aarde" Ik heb niets te wachten, omdat ik niets heb te eisen....Ik ben een balling uit het paradijs en dat rechtvaardiglijk, dat uit hoofde mijner zonden. Is het uitnemendste van mijn verblijf alhier moeite en verdriet, wat heeft een vreemdeling in een vreemd land anders te wachten? Zou het niet droevig zijn, indien de vreemdeling zich hier gans te huis, gans op zijn gemak gevoelde? is het niet een grote troost, indien men zeggen mag: "Weinig en kwaad zijn de dagen mijns levens; " maar dit leven is ook slechts mijne vreemdelingschap? Ach, dat wij allen zo dachten. -Maar zijn wij wel op reis? Is het niet maar een onverstandig dwalen, een doelloos op- en nedergaan in het vreemde land? Het is te denken, indien zij zich niet met de daad vreemdelingen gevoelen. Die zich vreemdeling gevoelt, zegt: Ik weet hier den weg niet, ik heb een gids nodig. Hij schaamt zich zijne onkunde, zijne afhankelijkheid geenszins. Hij is niet dwaas genoeg te geloven, dat hij in een vreemd land van zelf te recht zal komen; niet dwaas genoeg iemand tot gids te kiezen, die er zo vreemd is als hij zelf. "Ik ben een vreemdeling op aarde," zegt de Psalmist; en hij laat er volgen: "verberg Uwe geboden voor mij niet!" Wijsheid uit God heeft hij nodig, en hij zoekt ze bij Zijne geboden, dat is bij Zijn woord. Hij verwacht ze er van, zo die geboden voor hem niet verborgen blijven, dat woord

niet duister, waar de Heere hem zelf genoegzaam licht en inzicht geeft. Daar wordt onder mensen wel eens van levenswijsheid gesproken, en men verstaat er dikwijls niets beters door dan de wijsheid, die de wereldlingen hebben, om in de wereld te huis en op hun gemak, geëerd en gegoed te zijn, en meer en meer te worden. Maar hier is de wijsheid der vreemdelingen: "Verberg Uwe geboden voor mij niet!" - "Ik ben een vreemdeling op aarde." Dat is in den mond van den godvruchtige: ik heb een vaderland, een vaderhuis, een land van belofte, ene plaats van bestemming, waar buiten ik omzwerf, maar waarvoor ik in die omzwerfing onafgebroken word opgevoed. Ik ben een vreemdeling in deze boze, ijdele wereld. Mijn hart trekt naar het goede, heilige land, waar ik thuis behoort. (N. BEETS).

20. Mijne ziel is verbroken, verbrijzeld van wege het verlangen naar Uwe oordelen 1), namelijk naar ene grondige kennis van deze, te aller tijd.

1. Door deze oordelen kunnen wij verstaan, of de oordelen en straffen Gods over de goddelozen en vijanden der kerk, waarom de vromen ter ere van God en tot rechtvaardiging van de zaak der kerk wel mogen bidden, zie Openbaring 6: 10, of wij kunnen onder de "oordelen" de rechten Gods verstaan, dat is zoveel als het richtsnoer om te oordelen en te vonnissen..

2. Gij scheldt, bedreigt met Uw almachtig strafwoord (Psalm 9: 6; 68: 31) de vervloekte hovaardigen, die van Uwe geboden afdwalen (Deuteronomium 27: 26).

Hovaardij deed Eva de hand uitsteken naar de verboden vrucht, Kaïn den broeder moorden; hovaardij is de bron, waaruit allerlei ellende voortkomt; zij alleen is het die weigert te belijden, te buigen voor het kruis, te geloven in Christus. Vergelijk Psalm 19: 14..

22. Wentel van mij versmaadheid en verachting 1), laat het openbaar worden, dat wat men mij toedicht leugentaal is, want ik ben onschuldig daaraan, ik heb integendeel Uwe getuigenissen onderhouden.

1. Dit vers kan op tweeërlei wijze opgevat worden. Wij weten, dat hoe recht ook de kinderen Gods wandelen, zij aan velerlei laster bloot staan. Het is alzo niet te vergeefs. dat de gelovigen vragen, dat God als Verdediger Zich openbare van hun ongekunstelde vroomheid, welke zij beoefenen, optrede tegen de venijnige tongen. Daarom niet slecht past de verklaring: O Heere, dewijl ik het goede bewust ben en Gij als getuige zijt van mijn ware onbestraflijkheid, laat niet toe, dat de goddelozen door valse beschuldigingen tegen mij aan te brengen, mijn leven ellendig maken. Maar van dieper betekenis is de opvatting, indien gelezen wordt: Duldt niet, o God, dat die goddelozen mij daarom belasteren, dewijl ik mij beijver, om Uwe Wet te bewaren. Want van den beginne af aan is deze goddeloosheid in de wereld verspreid, dat aan de vereerders Gods, hun reinheid als misdaad word aangezien en tot een aanfluiting gemaakt..

2. Als zelfs de vorsten 1) zittende tegen mij gesproken hebben, terwijl zij beraadslaagden wat zij mij zouden aandoen, heeft Uw knecht Uwe inzettingen betracht, Uw verbond

overdacht, en in den zegen, Uwen gunstgenoten toegezegd, een vast schild gevonden tegen alle aanvallen der wereld.

1. De dichter beroept zich in alle eenvoudigheid op het beoefenen van de Wet, ook toen de machtigen der aarde zich tegen hem stelden. Had hij van het beoefenen der Wet willen afstand doen, hij zou vrede hebben gehad. Dit ligt hierin opgesloten.

2. a) Ook Zijn Uwe getuigenissen (vs. 47) mijne vermaken en mijne raadslieden, die mij tegenover die vorsten (vs. 23) het beste raad geven.

a. Psalm 43: 4.

"Optimi consultores mortui" de gestorvenen zijn de beste raadgevers) pleegde koning Alfonsus te zeggen. Hij verstond er de boeken door. Maar dit geldt boven alles van de Goddelijke Boeken der Heilige Schrift..

25.

Daleth.

Vs. 25-32. Ik bevind mij thans in diepe bekommernis onder al het zware lijden, dat mij wegens mijne gehechtheid aan Uw Woord getroffen heeft. Troost mij, Heere! mijn God, en maak mij steeds vaster in Uw Woord.

25. Mijne ziel kleeft tengevolge der verachting, die mij getroffen heeft, aan het stof, onbekwaam, om zich door eigene kracht weer op te heffen (Psalm 44: 26); maak mij levend naar Uw woord, dat immers aan alle vermoeide zielen troost en verkwikking belooft (Psalm 71. 20; 85: 7).

De zuchten, tranen en zorgen der vromen worden door de wereld even zomin verstaan als hun gebeden, hun vreugde en hun verwachtingen..

De krachtige versterking tegen alle geestelijke onmacht is het genaderijke Evangeliewoord.

Men gebruikt doorgaans deze spreekwijze: "Mijne ziel kleeft aan het stof," alsof zij te kennen gaf, een aankleven van de ziel aan de aardse dingen, dat waarlijk ene ongestalte is, den gelovigen onbetamelijk, en waarover wij reden hebben om te klagen, dat het meer dan hun lief is, geschiedt. Maar wij achten, dat de spreekwijze hier ter plaatse dit niet meebrengt. Zij betekent, of: de uiterste verdrukking, waardoor iemand, door noden gedrukt, zich ter aarde werpt, of: ene verdrukking ter dood toe..

Dit betekent, dat hij van het leven niet meer hoopt, dan alsof hij reeds aan het graf was overgegeven. Wat waardig is aangemerkt te worden, opdat ons niet bekommere of verdriete. vele doden door te gaan, hoe dikwijls het Gode ook goeddunkt. Doch ook door zijn eigen voorbeeld leert hij, dat waar ons niets ontmoet dan de dood en alle hoop schijnt uitgeblust,

toch onze gebeden desalniettemin Gode bekend te maken, in Wiens hand de uitgangen van den dood zijn, gelijk wij gezien hebben Ps 68: 21, en Wiens eigen ambt het is, het leven uit de doden terug te geven. Maar dewijl dit is een moeilijk worstelen, roept hij zich en de anderen de beloften Gods in het geheugen terug. Want wanneer hij zegt: Volgens Uw woord, bekent hij, dat indien hij van het woord Gods afweek, hem geen hoop overbleef. Maar dewijl God beloofd had, dat het leven der vromen in Zijn hand veilig was, strekt hij zich uit tot vertrouwen op het leven, ofschoon hij met de ene voet in het graf stond..

Merkt op, hoe dit eerste vers van het vierde achttal past bij het eerste van het derde (17): "Dat ik leve!" Maak mij levend. Terwijl hij in een gelukkigen staat smeekt om een genadige behandeling bidt hij in een hopelozen toestand om levendmaking. In beide gevallen is leven het voorwerp der begeerte, dat hij leven moge hebben en het steeds overvloediger moge genieten.

Waarlijk, dit is wijsheid. Dwazen hongeren naar voedsel en derven niettemin het leven, maar de wijze man weet, dat het leven meer is dan de spijs. Leven, eeuwig leven, dat is de waarachtige schat..

26. Ik heb U mijne wegen verteld, U mijn gehele lot blootgelegd, en Gij hebt mij verhoord; a) leer mij Uwe inzettingen.

a. Psalm 25: 4; 27: 11; 86: 11.

1. De dichter belijdt hier, dat hij zijne wegen voor zijn God heeft blootgelegd, tot Hem is gekomen met bekendmaking van al zijne zonden en noden. Maar voegt er ook bij, dat hij deze genade van zijn God heeft ontvangen, dat hij verhoord is, dat God hem gehoord heeft, zijn aangezicht aangenomen, zijn zonde kwijtgescholden en in zijn noden en behoeften voorzien.

2. Geef mij den weg Uwer bevelen te verstaan, opdat ik Uwe wonderen betrachte (Psalm 105. 2), de wonderbare wijsheid in Uwe wet (vgl. vs. 18) bepeinze.

Hij heeft Zijne wegen, d.i. zijnen wandel tot in bijzonderheden aan God verteld, en is niet zonder antwoord gebleven, dat hem van Zijne gunst verzekering is gedaan. Mocht Hij hem dan Zijne bevelen leren, opdat hij, al is het, dat mensen tegen hem zijn, toch God voor zich hebbe..

28. Mijne ziel druipt weg 1) van treurigheid van wege het vele lijden, waaraan ik ben blootgesteld, van wege mijne oprechte liefde tot Uwe wet; richt mij op naar Uw woord (vs. 25), opdat de droefheid mij niet geheel vertere, maar ik mijnen last geduldig drage.

1. Een zinnebeeld, genomen van was, ijs of iets anders, dat zijne bestendigheid verliest, en wegdrupende daarheen vloeit. Vergelijk Exodus 15: 15. Psalm 22: 15.

Gelijk hij een weinig te voren had gezegd, dat zijne ziele aan het stof kleefde, zo nu klaagt hij hier in bijna gelijken zin, dat zij van smart wegdruipt. Er zijn er die menen, dat hij op de

tranen zinspeelt, alsof bij had gezegd, dat zijne ziele in tranen wegvloeiende. Maar de zin is eenvoudiger, dat zijne krachten als water wegvloeien. Verder stelt de profeet dit middel tegen de uiterste smart voor zich vast, dat indien God Zijn hand uitstrekt, zoals onlangs, toen hij, schier zielloos daarheen liggende, uit de genade Gods weer hoop op herstel had gevat, hij ook nu door diezelfde genade weer herstelling van nieuwe en volle krachten hoopt, ofschoon hij nu schier is uitgeblust. Hij herhaalt het woord, volgens het Woord, dewijl zonder het woord de macht Gods ons koud zou laten. Maar waar God ons ontmoet, ofschoon moeden kracht ons ontbreken, moet Zijne belofte kracht genoeg hebben, om ons te versterken..

29. Wend van mij den weg der valsheid 1), den weg van trouwelozen afval en verbreking Uws verbonds, hoewel mijne lippen U zouden roemen, boezem mij een diepen haat in tegen alle geveinsdheid, en verleen mij genadiglijk Uwe wet, laat mij inwendig hare kracht en haren zegen ervaren, breng haar door uwen Heiligen Geest aan mijn hart.

1. De weg der valsheid is de weg van zonde, of wel van eigen gerechtigheid. Van dien weg wenst hij afgebracht en afgehouden te worden. Het is ook daarom, dat hij vraagt om die Wet als genadegift, opdat die Wet zijn verstand verlichtte, maar ook in zijn hart gegrift en toegepast worde op zijn leven. Dit is bewijs van het nieuwe leven, van het genadeleven der ziele.

30. Ik heb verkoren het getrouw volharden op den weg der waarheid; Uwe rechten heb ik mij voorgesteld, dat zij mij een richtsnoer zijn voor al mijne handelingen.

Het verkiezen van den weg der waarheid, geeft te kennen, 1) dat hem twee wegen waren voorgekomen, van welke hij dezen verkozen had tot zijnen weg. Deze twee waren aan de ene zijde de weg der valsheid, der ongerechtigheid en der ijdelheid, en aan de andere zijde de weg der waarheid; 2) dat hij het gedaan had met en na een goed en rijp overleg. En dat hij redenen gevonden had om dezen weg boven den anderen te verkiezen. Daarom wordt dat woord door de LXX vertaald door diakrnein, d.i. door een rijp oordeel onderscheiden, dat deze weg beter is (Zie Job 9: 14; 15: 5); 3) Dat hij het vrijwillig gedaan had want alle verkiezing geschiedt vrijwillig; 4) dat hij dezen weg beminde, zich daarin verlustigde, want in iets, dat men uitverkoren heeft, daarin heeft men liefde, lust en begeerte..

31. Ik kleef vast aan Uwe getuigenissen 1), o HEERE! beschaam mij niet in de hoop, die ik daaruit put.

1. Ofschoon hij kleefde aan het stof van verdriet en dood, hield hij toch vast aan het Goddelijk Woord. Dit was zijn troost, en zijn geloof kleefde er aan, zijne liefde en zijne gehoorzaamheid hielden het vast, zijn hart en zijn geest bepeinsden het gedurig. Zijn keus was zo hartelijk en zo beslist, dat zij er aan vastkleefden voor het leven, en er niet van konden verwijderd worden door de snoodheden van hen, die den weg des Heren verachtten..

32. Ik zal den weg Uwer geboden lopen, als Gij mijn hart van zijne benauwdheid verlost, uit de enge gevoerd, verwijd zult hebben1).

1. De angst perst het hart toe, de zoete troost van God maakt het wijd; de weg van leugen verontreinigt het hart, maar de weg der waarheid is recht en maakt het hart oprecht; het kwaad geweten stremt den loop, maar de begeerte tot den Heere geeft een vrij geweten en geeft den voeten vleugelen..

Die bedroefd van harte is, is in het natuurlijke niet zo bekwaam tot zijn werk, veel min tot lopen, maar wel iemand, die gezond en vrolijk is. Kinderen Gods! Hebt gij het niet ondervonden, als uw hart verwijd was, dat gij dan met volvaardigheid liep den weg van Gods geboden?.

33.

He.

Vs. 33-40. Ter rechter- en ter linkerzijde zijn wegen, die buiten Uw Woord doen dalen, gierigheid en hebzucht aan de ene, weelde en ijdelheid aan de andere zijde. Toon Gij mij, o Heere! den weg Uwer inzettingen, en leid mij en houd mij staande op dien weg.

33. HEERE! leer mij den weg Uwer inzettingen {1} duidelijk kennen en in al zijne lieflijkheid en zijnen zegen, en ik zal hem houden ten einde {2} toe.

{1} Weer herhaalt hij de bede, die hij reeds dikwijls gebruikt heeft in dezen Psalm, dewijl het van groot belang is, dit beginsel in ons leven vast te houden, dat ons God bestuurt. Wij zien nu, dat het grootste gedeelte alles liever bedekt, dan dit voor zich van God te verzoeken. Daarom prent de Heilige Geest deze bede in, welke Hij aanhoudend moet doen terugkeren, opdat niet slechts zij, die nieuwelingen zijn en nog pas beginnenden, maar ook zij, die reeds grote vorderingen hebben gemaakt, niet vertragen verder op te klimmen. En dewijl de Geest des verstands van den hemel gegeven wordt, eisen zij, door hoger aandrift, dat zij tot de ware kennis van de Wet worden geleid..

{2} Zo God door Zijnen Geest een recht en goed kennen schenkt, zal Hij dien ten einde toe bewaren. Het baat ook een reiziger niet, dat hij den weg voor ene poos houdt, indien hij dien niet houdt tot aan het einde van zijne reis..

Het is God, die in ons werkt het willen en het werken naar Zijn welbehagen, zowel als het verstaan van hetgeen goed is (Filippenzen 2: 13). Wij moeten ons afhankelijk gevoelen van de genade van God, van welke nl. onze zegen is. Dat God Zijnen Geest in ons legt, is de oorzaak van het wandelen in Zijne inzettingen..

Ten einde toe, d.w.z. tot het einde des levens, tot de volkomenheid der gehoorzaamheid. De dichter verwacht het dus van de genade Gods, dat die hem zal doen volhouden tot den einde toe, en als middel het onderwezen worden en betrachten van de inzettingen van zijn Verbonds-God.

34. Geef mij het verstand, dat daartoe nodig is, en ik zal Uwe wet houden, ja ik zal ze onderhouden met gansen harte.

35. Doe mij treden op het pad Uwer geboden, want daarin heb ik lust.

36. Neig mijn hart, dat zo dikwijls van U wordt afgeleid en zo ligt door het schijnschoon der wereld wordt bekoord, tot Uwe getuigenissen, en laat het niet geneigd zijn tot gierigheid of tot hebzucht.

Wiens hart door den Mammon vervuld is, die kan niet geneigd zijn tot het woord van God, noch vreugde hebben in Zijne getuigenissen. (MATTHEUS. 6: 24. 1 Tim. 6: 8 vv.).

37. Wend mijne ogen af, dat zij geen ijdelheid met welbehagen zien, niet met vreugde rusten op hetgeen bedrieglijk is en mij van mijn waarachtig heil afvoert; maak mij levend door Uwe wegen 1), op welke alleen heil en leven te vinden is.

1. Wij kunnen deze bede opvatten: "Maak mij levend in Uwe wegen," d.i.: Geef, dat ik met een verruimd, vrolijk en levendig hart in Uwe wegen wandel, in de vreze des Heren en in ene werkzame heiligmaking en in de vertroosting des Heiligen Geestes. Wanneer de ziel dit door de genade Gods ervaart, dan is zij niet alleen bestand tegen de verleidingen der ijdelheid, maar zij doodt ook door den Geest de werken des vlezes, en doet alzo in de ware mortificatie (doding) vorderen. Want naar evenredigheid dat de ziel levendig is, sterft zij aan de zonde der wereld en het vlees. Of: maak mij levend door Uwe wegen, dat is: "heilig en vertroost mij door de kennis, overdenking en betrachtning van de wegen, die Gij houdt en die Gij mij voorschrijft dat ik ze houden zal." Immers het Woord Gods is het Woord des levens en het rechte middel, om de ziel levend te maken (vs. 50)..

Gelijk ik wens dof en ongevoelig te zijn voor de aandoeningen der aardse ijdelheden, zo maak mij integendeel, o Heere! levendig, krachtig en vurig in Uw werk en in Uwen dienst..

Gij moet uwe ziel los maken van het aardse goed en van vleselijke begeerlijkheden, anders kan zij niet naar boven, anders blijft zij gebonden en verleert eindelijk het vliegen.

Waarom klaag ik over de verzoeken van buiten? In mij zelven is het grootste gevaar. In mijn verstand vind ik duisternis, in mijnen wil grote traagheid, in mijne neigingen al te grote zorg en liefde voor het aardse, in mijne zintuigen ene neiging tot het ijdele dezer wereld.

38. Bevestig Uwe toezegging aan Uwen knecht 1), die Uwe vreze toegedaan is, breng Gij Uwe beloften aan het hart van Uwen dienaar, opdat zij hem recht duidelijk en levendig zijn.

1. Wij moeten bidden om hetgeen God heeft toegezegd; wij moeten niet meer vragen, en wij mogen niet minder vragen..

39. Wend mijne smaadheid af, die ik vreze 1); want Uwe rechten zijn goed; dien, die ze houdt, schenken ze een rijken zegen.

1. De smaadheid kan voortkomen uit verijdeling van een roemend vertrouwen aangaande de waarheid en zekerheid van Gods beloften, of uit de veelheid mijner overtredingen, of uit mijne onstandvastigheid op Uwe wegen en mijne afwijking daarvan, waarvoor ik van wege mijne zwakheid en onkunde met grote reden heb te vrezen..

De smaad der wereld is ons ene ere, zij wordt ons eerst ene smaadheid, wanneer wij ons door haar van den Heere laten aftrekken.

Wanneer Satan een kind van God er toe gebracht heeft om aan de wereld toe te geven, of zijn vertrouwen heeft verzwakt, door hem te verzoeken, op zich zelve te zien of er enige reden is, waarom men zou aangenomen worden, dan wil hij hem doen terugkeren en verwijt hem diezelfde zaken, waarin hij hem geleid heeft. Christenen, zijt gij daarvoor vrezende? Herinnert u de enige besturing, die op uw geval past: "Bovenal aangenomen hebbende het schild des geloofs, met hetwelk gij al de vurige pijlen des bozen zult kunnen uitblussen" (Efeziërs 6: 16). De overwinning moet komen van het kruis van Christus.

40. Zie, ik heb ene begeerte tot Uwe bevelen 1), om die tot in hun diepte en waarheid te kennen en hun goddelijke kracht te ondervinden; maak mij, den zo diep nedergeslagene (vs. 25 en 28), levend door Uwe gerechtigheid, volgens Uwe rechtvaardigheid en getrouwheid, die U tot het volbrengen Uwer beloften verbindt.

1. Hij is diep neergebogen door een gevoel van zijne zwakheid en behoefte aan genade; maar hij begeert in alle zaken te handelen overeenkomstig den Goddelijken wil. Waarheen onze begeerten zich uitstrekken, daar zijn wij in het oog van God. Als wij de volmaaktheid niet hebben verkregen, dan zegt het toch iets, er naar gehongerd te hebben. Hij, die ons de begeerte geschonken heeft, zal ze ons ook doen verkrijgen..

41.

Van.

Vs. 41-48. Ik ben omgeven door lasteraars en kan gemakkelijk in verzoeking komen, om mij voor Uw Woord te schamen; laat Gij dan Uwe genade ondervinden, dat ik vast sta en ene goede belijdenis doe met woord en wandel.

41. En dat mij Uwe goedertierenheden overkomen, dat Uwe genade mijn deel zij; o HEERE! Uw heil, naar Uwe toezegging 1), volgens welke Gij de Uwen uit elke benauwdheid zult uithelpen.

1. De dichter spreekt zijn behoefte uit aan de bewijzen van Gods goedertierenheid. Dat die hem overkomen, zo smeekt hij, en hij grondt de verhooring zijner bede op de beloften Gods. Zijn bidden is derhalve een gelovig bidden en gaat gepaard met een gegronde hope op hetgeen God zelf heeft toegezegd. Bij hem is het leven des geloofs op de belofte aanwezig.

1. Ik bid dit van U, opdat ik manen smader wat heb te antwoorden, wanneer hij honend tot mij spreekt: waar is uw God? (Psalm 42: 4, 11) want ik vertrouw op Uw woord, en also moet het ook in mij blijken, dat de Uwen niet voor altijd in ellende zijn, alsof zij door U waren verlaten.

Gods woord is de grond van onzen levensloop, het licht in den nacht van droefheid, het lied op onze pelgrimsreis. Standvastig, geduldig en getroost bij het woord van God te blijven, dat is volgens de getuigenis der geschiedenis en volgens de ervaring van alle gelovigen de eeuwigvloeiende bron van zegen in de ellende van deze wereld. God laat Zich door onzen mond aan Zijn woord herinneren. Maar wie dat onderneemt, die moet niet alleen Gods Woord kennen, maar het ook oprecht liefhebben, van harte daaraan geloven en er zich ernstig op toeleggen om het te houden..

Indien wij begeren onverwonnen staande te blijven tegen de aanvallen der wereld, wordt ons hier de weg getoond, nl. te hopen op het Woord Gods. Ja, hoe bedroefd wij ook zijn, toch beveelt ons de Geest Gods de wrede bespottingen der goddelozen moedig te verachten, maar opdat wij ze mogen afwijzen, verbindt Hij het woord hoop met rechten..

43. En ruk het woord der waarheid van mijnen mond niet al te zeer; laat de nood niet zo hoog gaan, dat ik geheel en al verlegen, gene getuigenis en belijdenis van U meer zou kunnen afleggen, of zo dodig in mijn hart zou zijn, dat ik van Uwe liefde niet zou getuigen; want ik hoop op Uwe rechten 1), en kan dan toch niet te schande worden voor mijne lasteraars.

1. Dit is het woord van een sterk gelovige, die niet alleen geoeffend heeft de toevluchtnemende daad des geloofs tot het woord, maar die daar ook op steunt en leunt en zich met ene volkomene gerustheid daarop verlaat..

44. Zo zal ik Uwe wet steeds onderhouden, eeuwiglijk en altoos 1).

1. Niets bindt iemand krachtiger aan den weg des Heeren, dan ene ervaring der waarheid van zijn woord, belichaamd in den vorm van goedertierenheid en bevrijding. Niet alleen opent des Heeren trouw onzen mond tegen onze wederpartijders, maar zij neigt ook ons hart, tot Zijne vreze en maakt onze eenheid met Hem meer en meer innig..

45. En ik zal wandelen in de ruimte, verlost naar den uit- en inwendigen mens uit al mijne benauwdheden zal ik grote vrijheid en vertroosting genieten op alle mijne wegen, omdat ik Uwe bevelen gezocht heb, die heb nagespeurd, die bemin en met alle vlijt betracht.

Dezulken, die op God wachten, kan Hij niet verlaten; Hij kan zulk een geloof, dat Hij zelf gewerkt heeft, niet ongerechtvaardigd laten..

46. Ook zal ik voor koningen (Matth. 10: 18) vrijmoedig spreken van Uwe getuigenissen, en mij niet schamen 1) (Rom. 1: 16).

1. Schaamte is ene verlegenheid en droefheid over de bewustheid van iets, dat ons onbetamelijk is of ontsiert. Maar de getuigenissen Gods zijn iets, waarover een gelovige, een dienaar Gods zich niet behoeft te schamen. Zij behelzen niet dan Gode betamelijke waarheden, die Hem tot ere en den mens tot veiligheid strekken. Daarin is ene wijsheid, die alle verstand te boven gaat, ene wijsheid, waarbij al de wijsheid der wereld dwaasheid is; het woord is de grootste schat en de kostelijkste rijkdom, dien men kan bezitten..

De Augsburgse confessie heeft deze spreuk uit de Latijnse overzetting, de Vulgata, tot haar motto genomen: Et loquebar de testimoniis in conspectu regum, et non confundebatur.

47. En ik zal mij vermaken in Uwe geboden, die ik liefheb.

Met Gods Woord om te gaan, is den kinderen der wereld een last, maar den kinderen Gods een lust, omdat dit hun het moeitevolle leven verlicht en veraangenaamt.

48. En ik zal met hartelijk, vurig verlangen, gelijk men bij het gebed doet (Psalm 28: 2; 63: 5; 134: 2; 141: 2 handen opheffen naar Uwe geboden, die ik liefheb, en ik zal Uwe inzettingen betrachten, die bepeinzen en zoeken te volbrengen.

De "handen op te heffen naar Gods geboden" kan te kennen geven: ik zal als het ware met beide handen naar Uwe geboden grijpen, uit hoofde van de begeerte, die ik tot deze heb; " of: "ik zal mijne handen ijverig aan het werk slaan, om Uwe geboden te gehoorzamen; " of: "ik zal ze met beide handen aangrijpen gelijk een hongerige de handen uitsteekt."

49.

Zain.

Vs. 49-56. Ik heb te doen met spotters en ongelovigen; over afvalligen van Uwe wet moet ik in ijver ontsteken; gedenk dan mijner naar Uw Woord, waarop Gij mij deedt hopen; Uwe rechten zijn mijn lied in 't land mijner vreemdelingschap.

49. Gedenk des woords, tot Uwen knecht gesproken, op hetwelk Gij mij hebt doen hopen, en aan welke belofte ik mij nog vasthoud.

Hoedanig uwe bijzondere behoefte ook zijn moge, gij zult aanstonds de ene of andere belofte in den Bijbel vinden, welke daaraan voldoet. Zijt gij uitgeput en zwak, omdat uw weg moeilijk is en gij vermoeid zijt? Ziedaar de belofte: "Hij geeft den moeden kracht." Wanneer gij zulk ene belofte leest, ga er dan mede naar den groten Belover, en vraag Hem om Zijn eigen woord te willen vervullen. Zoekt gij Christus en dorst gij naar ene inniger gemeenschap met Hem? Deze belofte: "Zalig zijn zij, die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden," schijnt als ene ster op uw pad. Ga met deze belofte gedurig tot den troon der genade, pleit op niets anders, maar wend u telkens weer tot God met het: "Heere! Gij hebt het gezegd; doe gelijk als Gij gesproken hebt." Zijt gij bedroefd over uwe zonden en gaat gij gebukt onder den zwaren last uwer ongerechtigheden? Luister naar deze

woorden: "Ik, Ik ben het, die uwe overtredingen uitdelg en Ik gedenk uwer zonden niet meer." Gij zelf hebt gene verdiensten, waarop gij zoudt kunnen pleiten tot vergeving, maar pleit op Zijne geschrevene verbintenissen en Hij zal die nakomen. Zijt gij bevreesd, dat gij niet zult kunnen volharden tot den einde, dat, na u zelven een kind Gods gedacht te hebben, het zou blijken, dat gij een verworpene zijt? Mocht dat uw toestand wezen, ga met dit woord van genade tot den troon en zeg: "Bergen mogen wijken en heuvelen wankelen, maar het verbond Mijns vredes zal van u niet wijken." Hebt gij het zoete gevoel van 's Heilands gemeenschap verloren, en zoekt gij Hem met een bedroefd hart, gedenk aan de belofte: "Keer weer tot Mij en Ik zal tot u wederkeren; voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten, maar met grote ontfermingen zal Ik u vergaderen." Grond uw geloof op Gods eigen woord, en welke uwe vrees of uwe behoefte zijn moge, ga gedurig tot de Bank des geloofs met de eigenhandig getekende banknoot uws Vaders, zeggende: "Gedenk des woords tot Uwen knecht gesproken, op hetwelk Gij mij hebt doen hopen."

50. Dit, dat ik op Uw woord en de heerlijke vervulling daarvan mag hopen, is mijn troost in mijne ellende, want (dat) Uwe toezegging heeft mij levend gemaakt, mijn moedeloos hart wederopgebeurd (vs. 26. Psalm 19: 8).

1. Het woord in den grondtekst kan wel want betekenen, maar ook dat. En hier moeten we die laatste betekenis hebben. Calvijn tekent dan ook hierbij aan: "Alzo niet zonder bedoeling zegt hier de Profeet, dat de gelovigen hierdoor alleen leren en in stand blijven in hun ellende, dewijl het Woord Gods hun leven inblaast. Waarom, indien wij het Woord des Heeren goed overdenken, wij ook midden in den dood zullen leven en het zal niet zulk een zware druk zijn, welke niet weggenomen wordt door dit middel."

51. De hovaardigen hebben mij boven mate zeer bespot over mijn vertrouwen op U en mijne liefde tot U; nochtans ben ik van Uwe wet niet geweken, hoe scherp ook het wapen van den spot is, waarmee de duivel Uwe uitverkorenen zoekt te verleiden.

52. Ik heb gedacht, o HEERE! aan Uw oordelen, welke Gij van ouds aan hebt volvoerd, en heb mij getroost met Uwe toezeggingen.

53. Grote beroering, ontzetting, heeft mij bevangen, heeft mij aangegrepen van wege de goddelozen, die Uwe wet verlaten.

Of "stikkende beklemdheid grijpt mij aan om der bozen wil, der verlaters Uwer wet." Het Hebreeuwse woord betekent de uitwerking van den gloeienden wind, die in een ogenblik verstikt..

54. Uwe inzettingen zijn mij gezangen geweest 1), de onderwerpen van mijne vrolijke lofliederen, gelijk in dezen Psalm, ter plaats mijner vreemdelingschappen, in deze tegenwoordige wereld, waar de mens slechts voor een ogenblik en als een doorreizende is. (Genesis 47: 6. 1 Kronieken 29: 15. Prediker 12: 5. Hebr. 13: 14).

1. Te midden van de grote beroeringen, waarvan hij in het vorige vers spreekt, zijn hem de inzetten Gods gezegend geweest. Het is dan ook terecht gezegd, dat de dichter hier niet spreekt van zijn pelgrimszuchten, maar wel van zijn pelgrimszangen. Hij weet, dat hij een doortrekkend man is, dat hij in het land der vreemdelingschap verkeert. Maar hij ontvangt genade, om op zijn pelgrimsreis de liederen Zions te kennen en te zingen uit een Gode toegewijd harte.

56. a) HEERE! des nachts, wanneer de smart zich het meest laat gevoelen, ben ik Uws naams
1. gedachtig geweest, en heb Uwe wet bewaard2).

a. Psalm 16: 7; 42: 9.

1. Ook hij klemt zich vast aan den Naam. Dat is, als anderen slieden en de slaap van zijne ogen week, dan dacht hij aan de heerlijke openbaring van Gods Wezen. De gedachte, hoe zijn God was de God des Verbonds, die zijn Naam had uitgeroepen als Barmhartige en Genadig en groot van Goedertierenheid. En die overdenking was hem zoet en heerlijk. Die overdenking drong hem om de inzetten van zijn God te onderhouden.

2. Hij vond heiligmaking door overdenking; door de gedachten des nachts regelde hij de handelingen des daags. Gelijk de daden van den dag dikwijls de dromen van den nacht voortbrengen, zo ook leverde de gedachte van den nacht de daden des daags op. Als wij den Naam Gods niet in ons geheugen bewaren, dan willen wij de Wet Gods niet bewaren in ons gedrag..

56. Dat is mij geschied, die blijdschap, die opgeruimdheid, ook te midden van zovele vijanden, is mijn deel geweest, omdat ik Uwe bevelen bewaard heb, want indien ik ze moedwillig en goddeloos verbroken had, zou het herdenken dezer dingen mij zo droevig en verschrikkelijk zijn geweest, als het mij nu troostvol is, omdat ik ze heb betracht (Psalm 4: 8 4.7)..

57.

Cheth.

Vs. 57-64. Hebben anderen hun deel in deze wereld, mijn deel is Uw Woord steeds beter te verstaan en het steeds meer te volgen. Leer Gij dan mij Uwe rechten, gelijk ik reeds meermalen heb gebeden, opdat ik steeds vordere in de kennis van mij zelf en in de liefde tot Uwe getuigenissen.

57. De HEERE is mijn deel 1), mijn hoogste goed (Psalm 16: 5; 73: 26); ik heb gezegd, mij voorgenomen, dat ik Uwe woorden zal bewaren, terwijl de mensen dezer wereld in iets geheel anders hun deel zoeken (Psalm 17: 14).

1. Ongetwijfeld drukt de dichter hiermede de blijde stemming des harten uit, dewijl hij op dit ogenblik er zich geheel van bewust is, dat Jehova zijn deel, zijn eigendom is. Mogen anderen

zich aan de wereld, of aan de wereldse goederen vastklemmen, hij ervaart het, hij is door het geloof er van verzekerd, dat de trouwe Verbonds-God zijn Een en Alles is. In het tweede lid spreekt hij het uit, dat het de innerlijke keuze zijns harten is, om met dien Heere in gemeenschap te blijven door het onderhouden van Zijne inzetten, dewijl hij weet, dat elke afwijking van de geboden, het zalige van Gods gemeenschap afbreuk doet.

58. Ik heb Uw aanschijn ernstelijk gebeden van ganser harte, zeggende: wees mij genadig (Psalm 123: 3) naar Uwe toezegging (vs. 49), opdat ik mijne belofte (in vs. 57) kan houden, gelijk Gij de Uwe houdt.

59. Ik heb mijne wegen bedacht 1) en mijnen wandel zorgvuldig beproefd, en heb mijne voeten gekeerd tot Uwe getuigenissen, ten gevolge van hetgeen ik in mijn vorig leven opmerkte en vond.

1. Dit kan men op tweeërlei wijzen opvatten: 1) van zijne voorgaande wegen-deze had hij zich te binnen gebracht en zichzelf rekenschap afgevraagd over al zijne gedachten, woorden en daden, wat daarin goed en heilig, en wat er kwaad en zondigs in geweest was. 2) Van zijne wegen in de toekomst; deze had hij bedacht, dat is, met bedachtzaamheid overwogen, hoe zijne gedachten, woorden en daden in te richten, om Gode te behagen, voor zich zelve ene goede consciëntie te behouden, en zijne zaligheid uit te werken (Spreuken 4: 26). Hij toont hier, dat de wijsheid in zijn hart was gekomen, en dat de bedachtzaamheid over hem de wacht hield, om niet los daarheen zijn doen en laten in te richten, maar na goed overleg zodanige wegen te verkiezen, die goed en prijselijk waren en waarvan het einde vrede zou zijn..

60. Ik heb gehaast, en niet vertraagd, niet eerst lang met vlees en bloed geraadpleegd Uwe geboden te onderhouden.

Het terugzien op de wegen, die achter ons liggen, is rijk in lering omtrent ons zelve, en alle ware zelfkennis wordt tot erkenning van zonde in het onbedrieglijk licht van God en van Zijn woord; ook hier is het "zoekt en gij zult vinden," en wat men vindt van veelvuldige dwalingen en zijwegen, dat drijft met de smart des berouws tot het terugkeren naar Zijne getuigenissen (vs. 59), en wel zonder enig uitstel (vs. 60); aan dit haasten tot redding der ziel wordt een rechtschapen hart erkend-de eerste ure de beste ure..

61. De goddeloze hopen hebben mij beroofd 1), nochtans heb ik Uwe wet niet vergeten.

1. In het Hebr. yndwe Myesr ylbx (Chebli reschaim iwduni). Letterlijk en beter: Strikken der goddelozen hebben mij omgeven. Het was zijne vijanden te doen, om hem te doen vallen of te doen struikelen; maar tegenover de lagen en listen der vijanden plaats hij de Wet. Het houden der Wet, het zich houden aan de ordinantiën Gods had hem voor vallen en struikelen behoed.

62. Te middernacht sta ik op, om U te loven voor de rechten Uwer gerechtigheid, daar de liefde tot deze en de dankbaarheid daarvoor mij den slaap ontnemen (Psalm 42: 9).

Een Christen moet weten, dat hij juist niet den gehelen nacht moet doorslapen, maar dat het billijk is, ook in den nacht God te eren en te aanbidden..

Het was Melanchtons gewoonte, om kort na middernacht op te staan, eerst te bidden en dan over Gods woord na te denken..

63. Ik ben een gezel van allen, die U vrezen 1), de vromen zijn mijn volk, dat ik liefheb; met de goddelozen verkeer ik niet, en ik ben een vriend van hen, die Uwe bevelen onderhouden.

1. Hoe gering zij ook moeden wezen naar de wereld, hoe eenvoudig ten opzichte van kennis en wijsheid, als ze maar God vreesden en dezen stempel hadden, zo waren zij dierbaar in Zijne ogen en hij schaamde zich hun gemeenschap niet..

Niet slechts over het broederlijk medegevoel en de broederlijke liefde wordt gesproken, welke de gelovigen onder elkaar beoefenen, maar hij verstaat er onder, dat zo dikwijls hij iemand ontmoet, die God vreest, hij hem de hand toesteeft als teken van gemeenschap, niet alleen, dan hij een was uit het getal en de orde der dienaren Gods, maar ook zijn medegenoot. En zeker, dit gevoelen wordt bij alle vromen gevonden, opdat de een den ander voorga in de vreze Gods. En er schijnt een stilzwijgende vergelijking achter te steken tussen die heilige harmonie, waardoor de gelovigen den dienst Gods en de vroomheid bij zich zelve opkweken en die goddelozen vermengingen, die wijd en zijd heersen in de wereld. Wij zien nu, dat de goddeloze mensen hun slagorden tegen God opstellen en op alle mogelijke wijze, zich beijveren, om den dienst Gods uit te roeien, waarom het te meer past, dat de kinderen Gods opgewekt worden, om de heilige eenheid te beoefenen..

64. HEERE! de aards is vol van Uwe goedertierenheid (Psalm 33: 5); leer mij Uwe inzettingen (vs. 12).

De beide leden van dit vers schijnen niet zamen te hangen; maar juist uit de beschouwing van de schepping en de onderhouding, van de gehele regering der wereld moet voor den waarheidlievenden geest het verlangen ontstaan, om meer nauwkeurige kennis van God te verkrijgen, door welke de genade Gods in de wereld verklaard wordt en de raadsels worden opgelost..

65.

Teth.

Vs. 65-72. Op den weg van verootmoediging hebt Gij mij veel goeds gedaan, daar ik in deze school Uwe rechten geleerd heb, en Uw Woord boven alle schatten heb lief gekregen, dat spreek ik voor U uit en tegenover al mijn lasteraars sta ik als een, die Uwe geboden gelooft en zich in het houden van Uwe bevelen oefent.

65. Gij hebt, dit is de slotsom van al mijne levenservaringen, bij Uwen knecht goed gedaan, HEERE! naar Uw woord 1), volgens de gegevene beloften.

1. Onze Psalmist is door de kastijding van zijne vreemdelingschappen geoefend geworden, en smaakt de zoete vrucht der gerechtigheid, die de bittere verdrukking hem bereid heeft. Derhalve betuigt hij; van den Heere: Gij hebt bij Uw knecht goed gedaan, naar Uw Woord. Hij heeft onder de verdrukking en beproeving den Heere nader leren kennen, in Zijne liefde en genade, en wat hem kwaad toescheen, dat belijdt hij nu goedheid des Heeren jegens hem te zijn geweest..

66. Leer mij enen goeden zin en wetenschap, geef mij een juist oordeel ter onderscheiding van goed en kwaad; want ik heb aan Uwe geboden geloofd.

67. Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik, maar nu onderhoud ik Uw woord.

Het kruis is ene heilige en nuttige beschikking Gods, ene school der wijsheid, waarin geleerd wordt, wie God en wie de mens. Menselijke erkenning en wetenschap van Goddelijke waarheden maakt nog tot geen rechtschappen godgeleerden; geloof, gebed en beproeving behoren ook daartoe. De mens kan niets slechter verdragen dan goede dagen; gewoonlijk vervalt hij daardoor op dwaalwegen en in zonden.

Door verootmoedigingen brengt God den mens van zijne eigene wijsheid af en gewoonlijk door nog sterkere verootmoedigingen van zijne eigene gerechtigheid..

De voorspoed in vorige jaren had hem van het spoor der godsvrucht doen afdwalen. Hij had zijn vlees gevoed tot begeerlijkheid, zijn hart was verheven, afgeweken van den Heere en, evenals de dwaze maagden, lag hij in een gevaarlijken slaap. Dat belijdt hij nu met smart en schaamte, nu, nadat de Heere hem met de roede van bittere tegenheden gevoelig heeft opgewekt, vernederd en tot zich getrokken had, en hij weer in de inzettingen des Heeren mocht wandelen..

68. Gij zijt goed en goed doende 1); Gij weet ook Uwe goedertierenheid, die bij U jegens ons mensen is, door daden te bevestigen; leer mij Uwe inzettingen, doordat Gij ze naar hare betekenis mij verklaart en de woorden in mijn hart schrijft (vs. 12, 64).

1. Ziedaar een kussen van de roede en van Hem, die ze besteld heeft. Hij is diep vervuld van de goedheid des Heeren, die hem ook tegenschitterde in den weg der verdrukkingen, en weer gebracht heeft op het pad van Zijne geboden en inzettingen. Zo heeft de beproeving ook bij hem een vreedzame vrucht der gerechtigheid achtergelaten.

69. De hovaardigen hebben leugens tegen mij gestoffeerd, verdicht en verbreid, mij op alle mogelijke wijze verdacht zoeken te maken; doch ik bewaar Uwe bevelen van ganser harte, ik ben geheel onschuldig aan 't geen zij mij ten laste leggen.

70. Hun hart is tegenover alle indrukken van Uw woord, vet als smeer 1) (Psalm 17: 10; 73: 7. Jes. 6: 10), het is door den voorspoed ongevoelig geworden; maar ik heb vermaak in Uwe wet (vs. 16 en 47).

1. Ook in andere talen is het gebruikelijk, dat "vetheid" voor "onverstand" wordt genomen. Vandaar de spreekwoorden: Homo naris obesae voor een dom en onverstandig mens, zo ook pinguis et crassa Minerva; Botica, enz..

71. Het is mij goed dat ik verdrukt ben geweest, dat ik was in de school des lijdens, opdat ik Uwe inzetten leerde, opdat ik te meer aan Uwen dienst verknocht zou worden (vs. 67).

72. De wet Uws monds is mij beter, dan duizenden van goud of zilver (Psalm 19: 11).

De innige betrekking, waarin het bestuur van God tot Zijn woord geplaatst wordt, laat ons een diepen blik in de onmetelijke betekenis van het Goddelijk woord der openbaring slaan. Wat zijn wij zonder het woord des Heeren? Wij staan met geslotene ogen voor het rijke beelden- en tekenschrift van Zijne wonderwerken; wij weten niet, wat wij moeten doen; wij weten niet, wat Hij doet, en niet alleen dit, maar daar tussen Zijne gedachten en onze gedachten, Zijne wegen en onze wegen een hemelsbreed onderscheid is, zo is het ons steeds tot aanstoot en ergernis, dat het niet naar onzen zin gaat, en wij menen eerder onder enen cipier of tiran, dan onder het zachte bestuur van een vaderlijk hart te staan. Eerst het Woord maakt het zegel van Gods hart en daarmee ook van Gods wegen en werken voor ons open; men erkent God als den Heiland, den volkomen goeden, wiens genade, die het midden van alles is, in ieder opzicht het eeuwig heil van zondaars bedoelt, wiens handelen zich alzo onverbrekkelijk aan de orde des heils verbonden heeft..

De vrucht nu, die uit de kastijdingen Gods ons toekomt, is de moeite waard, gedurig te proeven, opdat zij ons aangenaam zij. En laten wij alzo dulden tot de orde geroepen te worden, ons die zo lastig en moeilijk te voldoen zijn..

73.

Jod.

Vs. 73-80. Aan de andere zijde sta ik tegenover degenen, die U vrezen en Uwe getuigenissen kennen; zij zien op mij, en lezen in hetgeen aan mij geschiedt hun eigene geschiedenis. Laat mij dan voor hen een troostvol voorbeeld worden, dit hun tot vreugde en versterking is.

73. a) Uwe handen hebben mij gemaakt en bereid; Gij zijt mijn Schepper, en door Uwe verkiezing ben ik die ik ben (Deuteronomium 32: 6. Job 10: 8); maak mij verstandig, want Gij kunt toch onmogelijk Uw schepsel verlaten en het ontzeggen, wat tot zijn waar geluk onvoorwaardelijk nodig is; onderwijs Gij mij, opdat ik Uwe geboden lere.

a. Psalm 139: 13.

Wij danken aan God als onzen Schepper het natuurlijke leven en de onderhouding daarvan; zou het met het geestelijke leven anders zijn?.

De schepping van een nieuw hart brengt noodzakelijk mede, dat wij streven in de levende kennis van God toe te nemen, en Hem voor Zijne weldaden te loven.

Het woord maken, bereiden of bevestigen wordt niet alleen verstaan van het natuurlijke, maar inzonderheid van het geestelijke, en van den inwendigen mens des harten, welken hij erkent, dat God in hem geformeerd had, en dat Hij hem gemaakt had tot een nieuw schepsel, geschapen tot goede werken. Zo wordt het woord maken genomen Psalm 100: 3; 149: 2. Jes.

43. 7. Efeziërs 2: 10 en het woord formeren Jes. 43: 18. Het woord maken zou dan hier betekenen de eerste verandering of vernieuwing van den mens, en het woord bevestigen, de bewaring, vasthouding en vaststelling in den genadestaat. Alzo wordt te zamen verenigd de wedergeboorte tot ene levende hoop (1 Petrus 1: 3-4) en de krachtdadige bekering (vs. 5, vgl. 2 Kor. 1: 21-22)..

De dichter heeft hier op het oog het werk Gods, waardoor Hij den mens alzo schiep, dat deze aan zijn doel en hoge bestemming kon beantwoorden, nl. zijn God en Schepper eren en verheerlijken. Maar ook denkt hij aan de wedergeboorte, waardoor hij van een kind der helle veranderd werd in een erfgenaam des eeuwigen levens. En het is daarom, dat hij smeekt om verstand en om het leren van de geboden Gods, opdat hij in waarheid zijn Verbonds God door en in zijn leven moge verheerlijken.

74. Die U vrezen zullen mij aanzien, en zich verblijden, wanneer zij in mij een voorbeeld zien, hoe het vertrouwen op U beloond wordt, omdat ik op Uw woord gehoopt heb.

Ook voor anderen, die God vrezen maar die, daar zij nog onder den drek van den dienst der ijdelheid zijn, niet tot doorbreking kunnen komen. is het zeer tot bevordering, wanneer zij iemand zien, die zich in geloof, belijden, beoefenen en hopen, zo vast aan God houdt en zich door gene hindernis laat ter neer drukken..

75. Ik weet, HEERE! dat Uwe gerichten 1) de gerechtigheid zijn; ik had die verdrukkingen meer dan verdiend, en dat Gij mij uit getrouwheid verdrukt hebt 2); maar daarom blijft toch altijd de droefheid zwaar om te dragen, en het kruis is bitter.

1. Ofschoon onder gerichten in dezen Psalm de voorschriften der Wet verstaan worden, dewijl echter de Profeet er terstond bevoegt, dat hij rechtvaardig is gekastijd, schijnt dit woord hier opgevat te moeten worden in den zin van, straffen, waarmee God den mens bezoekt, om ze tot berouw te brengen..

2. Het is gemakkelijker in het algemeen te erkennen, dat Gods gerichten recht zijn, dan wanneer wij zelf in deze gekomen zijn..

76. Laat toch Uwe goedertierenheid, die alleen den last draaglijk kan maken en den lijdenskelk kan verzoeten, zijn om mij te troosten, naar Uwe toezegging aan Uwen knecht.

De ware knecht van God ziet spoedig in, dat hij geen anderen troost heeft dan de genade des Heren..

77. Laat mij Uwe barmhartigheden overkomen opdat ik leve, want Uwe wet is al mijne vermaking (vs. 16, 24, 35).

Er is ene valse vroomheid, die aan het lijden ene hogere waarde geeft, dan dat het slechts middel tot het doel is, en het ten doel van het aardse leven zelf maakt, de wereldorde Gods moet zich ook hier beneden rechtvaardigen..

De barmhartigheden Gods zijn tedere barmhartigheden, de barmhartigheden van een vader voor zijne kinderen, het medelijden van ene meerdere met haren zoon. Zij komen tot ons, wanneer wij niet bekwaam zijn tot hen te gaan. Door Hem alleen leren wij het leven van geloof, liefde, vreugde en zaligheid..

Dit wijzen op het lust en vermaking hebben in de Wet Gods, is het getuigenis van zijn geheiligd geweten, waarmee hij belijdt, dat de kastijdingen Gods in hem haar doel hebben bereikt.

78. Laat de hovaardigen beschaamd worden, omdat zij mij met leugen neergestoten hebben, mij boosaardig door hun lasteringen kwaad berokkend hebben; doch ik betracht Uwe geboden.

De hovaardij, lastering en onrecht van den vijanden van God zijn voorboden van hun verwarring en van hunnen ondergang. De onbillijke verwijten, even als de vervloeking, die zonder oorzaak is, kan men gemakkelijk gering achten; zij benadelen ons niet en daarom ontroeren zij ons niet. David kon toch in den weg van zijnen plicht gaan, en daarin vertroosting vinden..

79. Laat hen tot mij keren, die U vrezen, en die Uwe getuigenissen kennen 1).

1. Hij is hun vriend en metgezel, zij verstaan elkaar. Zijne ervaringen kunnen hen tot lering zijn en hun gesprekken wederkerig tot zijne vertroosting en bemoediging strekken. De behoefte aan gemeenschap is een karaktertrek van alle kinderen Gods, zij zoeken elkanders gezelschap en zitten liever bij een arm en eenvoudig kind van God in zijne nederige woning, dan hij de rijke en aanzienlijke lieden dezer wereld..

80. Laat mijn hart oprecht zijn tot Uwe inzettingen 1), opdat ik niet beschaamd worde, doordat ik in openbare zonden verval, of teleurgesteld in mijne verwachtingen, daar Uwe beloften toch slechts voor diegenen zijn, die U in oprechtheid willen dienen.

1. De gelovige erkent God lief te hebben en vreest nochtans dikwijls, dat het niet zo is; hij legt daarom zijn hart aan God ter onderzoeking voor en bidt Hem om liefde. Het is de aard van het geloof des zondaars in den God der genade, dat hij gevoelt en weet Gode toe te behoren, en er nochtans om bidt. Zo heeft David ook meermalen verzekerd dat hij van ganser harte Gods bevelen bewaart, en toch bidt hij weer om een oprecht hart. Dat is de tegenspraak den gelovigen bekend, der wereld een geheim..

81.

Caph.

Vs. Vs. 81-88. Wel is het hoog tijd, dat Gij mij mijn heil laat aanschouwen, daar er slechts weinig aan ontbreekt, of de vijanden hebben mij te gronde gericht; verkwik mij dan door Uwe genade, en houd spoedig gericht over mijne vervolgers.

81. Mijne ziel is bezweken (smacht) van verlangen naar Uw heil 1) (Genesis 49: 18); op Uw woord heb ik gehoopt 2).

1. De Psalmist kan hier gesproken hebben de taal der oude Kerk, als wachtende de komst van den beloofden Messias, de redding van God en de vertroosting van Israël. Hij schijnt mij echter meer toe den toestand van zijn gemoed uit te drukken, als hij bevrijding zocht van zijne zonden, zijne vijanden en zijne angsten..

Hij werd moede van het wachten, zwak van het waken en ziek door den dringenden nood. Zo worden de oprechtheid en innigheid zijner begeerte bewezen. Niets anders kon hem voldoening geven, dan bevrijding, door de hand van God bewerkt. Zijn gehele natuur smacht naar het heil van den God aller genade, dat moest hij hebben, of anders zou hij ten slotte bezwijken..

2. De hoop op de belofte in het Woord vervat, bewaart de ziel voor bezwijken, dewijl alsdan de gelovige door die belofte bemoedigt wordt. Maar tegelijk wekt de hoop ook het verlangen op dat de Heere zich spoedig openbare in de volheid Zijner ontferming en genade.

82. Mijne ogen zijn bezweken, zij staren zich als het ware blind van verlangen naar Uwe toezegging, dat die aan mij worde vervuld, terwijl ik zei: Wanneer zult Gij mij vertroosten?

Het oog moge bezweken zijn, het geloof nog niet.

83. Want, zover is het met mij gekomen ik ben geworden als een lederen zak in den rook, verdroogd, uitgeteerd van verdriet; doch Uwe inzetten heb ik ondanks alle wederwaardigheid niet vergeten.

Men hing de wijnzakken, waarin de wijn bij de ouden werd bepaald (MATTHEUS 9: 17), ook bij de Grieken en Romeinen, in de vrije, voor den rook toegankelijke bovenste ruimten des huizes op, opdat de wijn des te eer oud zou worden. Het uitwendige van zulke lederen zakken was onaanzienlijk, hoe kostbaar ook het inwendige was. Zelfs in dezen uiterlijk zo onaanzienlijken gedrukten toestand hield de dichter zich aan Gods woord en Zijne beloften..

84. Hoe vele zullen de onheilsdagen Uws knechts zijn¹), hoe lang zal hij nog moeten wachten op de openbaring van Uw gericht aan Uwe tegenstanders (Openbaring 6: 10)? Wanneer zult Gij recht doen over mijne vervolgers, daar mijn leven toch slechts ene handbreedte tijd is, en U dus niet veel tijdruimte overblijft, om mij nog hier Uw heil te laten?

1. Alsof hij wil zeggen: Hoe lang hebt Gij besloten Uwen knecht over te geven aan de willekeur der goddelozen, en wanneer zult Gij paal en perk stellen aan hunnen wreedheid en woede? De Schrift gebruikt in dezen zin dikwijls het woord dagen, zoals dagen van Egypte (Ezechiël. 30: 9) en dagen van Babylon en dagen van Jeruzalem (Psalm 137: 7), wat elders genoemd wordt, de tijd der bezoeking (Jes. 10: 3)..

85. De hovaardigen hebben mij putten gegraven 1), hetwelk niet is naar Uwe wet 2).

1. In het Oosten worden zeer dikwijls de wilde dieren gevangen in kuilen die gegraven zijn in hun schuilplaatsen en een weinig bedekt, gelijk met den gewonen grond, welke betrekking inzakt, wanneer er op getrapt wordt.

2. In het Hebr. Ascher lo kethoratètka. Beter: Zij, die niet zijn naar Uwe Wet, d.i., zij, die Uwe wet verachten, zich om Uwe wet niet bekommeren.

86. Al Uwe geboden zijn waarheid; zij, de hovaardigen (vs. 85), vervolgen mij met leugen; help mij!

87. Zij hebben mij bijna (Jer 20: 9) vernietigd, mij neergeworpen het hen zij op de aarde, maar ik heb Uwe bevelen niet verlaten.

88. Maak mij levend naar Uwe goedertierenheid, maak mij naar Uwe genade weer vrij en vrolijk in U, dan zal ik de getuigenis Uwsmonds onderhouden.

Zulke verdrukten zijn geen hopeloze klagers, en hoe onaanzienlijk en verdorven hun aanzien zij, wij zeggen er van: de wijn van hun verborgen leven Gods wordt er edeler, geuriger en kostbaarder door..

Mij zien op de goedertierenheid Gods, als op de bron der geestelijke verlevendiging, en wij smeken den Heere, dat Hij ons levend make, niet naar onze verdiensten, maar naar de oneindige kracht der genade..

89.

Lamed.

Vs. 89-96. Gelijk God, de Heere, eeuwig is en gelijk hemel en aarde zo wijd en onwankelbaar zijn, zo is ook Gods Woord eeuwig, alles omvattende en nooit wankelende; aan dit Woord wil ik mij dan ook vasthouden, het in mijn leven volgen en mij met vrolijk vertrouwen daarop verlaten.

89. O HEERE! Uw woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen1), zodat gene macht der aarde het kan bereiken, om het te doen vallen; Uwe beloften zijn zo vast als de hemelen.

1. Eeuwig en onvergankelijk, steeds zich gelijkblijvend is Gods Woord, vol levenskracht en vertroosting waaraan de dichter zich eeuwig houden wil. Het heeft den hemel tot standplaats, en daarom ook de eigenschappen des hemels, voor alles hemelse bestendigheid..

90. a) Uwe getrouwheid aan hetgeen Gij in Uw woord geopenbaard hebt, is van geslacht tot geslacht. Gij hebt de aarde vastgemaakt en zij blijft staan, zonder dat zij uit hare plaats gaat; zo is het ook met Uwe waarheid en trouw.

a. Prediker 1: 4.

91. Naar Uwe verordeningen blijven zij nog heden staan; want zij allen zijn Uwe knechten, alles, wat Gij geschapen hebt, moet Uw eenmaal genomen raadsbesluit volvoeren.

Alle schepselen op hun plaats en overeenkomstig hun talenten beantwoorden aan de bedoelingen van hun schepping; zal de mens, die alleen met rede is aangedaan en voor de onsterfelijkheid is geschapen alleen opstandeling zijn, de enige onnutte last der aarde?.

Het is duidelijk, dat de kracht der vergelijking zit in het nog heden in standblijven van hemel en aarde, niet in den hemel en aarde zelf. Want deze zullen eenmaal voorbijgaan. De dichter wil hier zeggen, dat schepping en onderhouding van wat God eenmaal heeft voortgebracht, Zijne goedertierenheid en getrouwheid bewijzen. Want liet God, wat Hij geschapen had, aan zichzelf over, dan zou alles in het niet terugzinken-

92. Indien Uwe wet met al de beloften, die aan de getrouwe vervulling daarvan verbonden zijn, niet ware geweest al mijne vermaking, ik ware in mijnen druk al lang vergaan (Jer. 15: 16).

93. Ik zal Uwe bevelen in der eeuwigheid niet vergeten 1); want door dezelve hebt Gij mij levend gemaakt (vs. 50) 2).

1. Gedenk ten alle tijde aan Gods woord en vergeet het nooit; wilt gij iets vergeten, zo vergeet de schepselen, die u verhinderen, dat gij niet alleen aan Gods woord denkt.

2. Zij spreken het best van de dingen Gods, die spreken bij ondervinding, die kunnen zeggen, dat door het woord het geestelijke leven in hen begonnen, onderhouden, versterkt en opgewekt is..

94. Ik ben Uwe 1), Uw eigendom, behoud mij, want ik heb Uwe bevelen gezocht (vs. 25).

1. De vereniging des harten met God, dat God de onze en wij Godes worden, is het hoogste goed, dat men in dit leven zoeken kan.

95. De goddelozen hebben op mij gewacht, op mij geloerd, om mij te doen vergaan (Psalm 37. 32, 56: 7); ik neem acht op Uwe getuigenissen, en weet, dat ik onder Uwe bescherming veilig ben.

96. In alle volmaaktheid, in alles, hoe heerlijk en kostbaar het ook ware, hoe volmaakt het ook scheen te zijn, heb ik een einde gezien, alles heeft zijne grenzen en perken, maar Uw gebod is zeer wijd¹), hoe in ook nadenk, ik vind steeds nieuwe stof tot bewondering, altijd ontdek ik nieuwe wonderen Uwer wet.

1. Met andere woorden bevestigt hij, wat hij in het eerste vers van deze afdeling heeft geleerd, nl. dat het Woord van God niet aan verandering is blootgesteld, dewijl het boven de bouwvallige elementen der wereld verre verheven is. Hier zegt hij, dat er niets zo volmaakt onder den hemel is, niets zo vast, of van alle kanten wél bevestigd, dat het echter geen einde heeft, dat alleen het woord van God, door zijne volheid, alle grenzen en einden overtreft..

Onze dichter had veel gezien, veel doorzocht, wat op aarde tot het volmaakte en onovertroffene gerekend wordt; hij had het bewonderd, maar bevonden, dat alle volmaaktheid onder de zon, hoe rijk en schoon ook, ene eindige en begrensde was, niet te vergelijken met de oneindige volmaaktheid van het gebod Gods, dat zeer wijd is. Hoe hij ook trachtte door te dringen in het gebod, in het Woord des Heeren, zijn zielsoog kon de grenzen van dat wonderbare getuigenis niet bereiken. Altijd weer verwijdde zich de gezichtskring en verloor zich voor hem in het oneindige..

Tegenover al wat verandert en teleurstelt stelt de dichter hier het onbegrensde, wat duur en zekerheid betreft, van het Woord Gods. De diepte van dat Woord te peilen, de lengte en breedte te meten en de hoogte er van te berekenen is hem en ieder menskind onmogelijk. Ook de diepst ingeleiden onder Gods kinderen zullen altijd weer met den Psalmist moeten uitroepen: Uw Gebod, Uwe Openbaring is zeer wijd!

97.

Mem.

Vs. 97-104. Gods dierbare wet, wanneer men haar werkelijk liefheeft en die bestendig overpeinst en getrouw naleeft, schenkt een overvloed van wijsheid, inzicht en oordeel, zowel boven de vijanden als boven leermeesters en anderen, wanneer deze inwendig in hun hart ten opzichte van het woord der waarheid ene lijn staan. Ik wil mij daarom aan Gods wet houden en elke valsse weg haten, van God wil ik leren en Zijn Woord zal mij de zoetste spijs zijn.

97. Hoe lief heb ik Uwe wet! Zij is mijne betrachting den gansen dag. (vs. 15; Psalm 1: 2)

Heere! daar er zo velen zijn, die Uwe wet niet lief hebben, hoe komt het, dat ik zijne ziel dus voel aangedaan en uitgaan in liefde? Ja, daar ik zelfs te voren, toen ik nog in mijn natuurlijken staat was, gans afkerig was van Uw woord en Uwe wet, hoe komt het, dat ik mijne ziel nu gans anders gesteld vind? Immers dit is gene vrucht op mijnen akker gewassen. Neen, door de genade Gods ben ik dat ik ben..

De dichter spreekt hier niet in ijdele zelfverheffing, maar in waren ootmoed des geloofs. Hij beroemt er zich niet op, dat hij de Wet Gods elken dag houdt. Ook in dezen Psalm komen

klachten over afdwalingen, maar hij spreekt het hier eenvoudig en ootmoedig voor zijn God uit, dat het de last, de keuze van zijn hart is geworden, om Gods Wet en Zijn Getuigenis te betrachten.

98. Zij maakt mij door Uwe geboden wijzer, dan mijne vijanden zijn met al hun vleselijke wijsheid en doortraptheid, want zij is in eeuwigheid bij mij voor eeuwig mijn deel.

1. Of, meer dan mijne vijanden maken Uwe geboden mij wijs, want voor eeuwig zijn zij mijn deel. De dichter wil in elk geval zeggen, zoals ook blijkt uit het volgende vers, dat de Wet, de Openbaring Gods, hem verheft boven zijne vijanden, die wel vroeger zijne leermeesters waren, maar nu van die Wet zijn afgevallen en hem, den ijveraar voor Gods geboden, vervolgen.

99. Ik ben verstandiger dan al mijne leraars, met hun natuurlijke kennis en wetenschap, omdat Uwe getuigenissen mijne betrachtting zijn.

De eenvoudigste Christen, die door geloof en gebed de kennis in toepassing brengt, welke hij in de Schriften der waarheid verkreeg, in nuttige kennis en beoefenende wijsheid, zal al de onderwijzers te boven gaan, die op hun eigene wetenschap staan te wankelen en de woorden Gods verwerpen, of er slechts oppervlakkig mede bekend zijn. Door overdenking van Gods getuigenissen prediken wij tot ons zelve, en zo verstaan wij meer dan onze leraars, wanneer wij onze eigene harten kennen..

Gelijk een soldaat in den strijd nooit zijn schild ter zijde moet leggen, zo ook moeten wij nooit het Woord Gods uit onze harten hebben, het moet altoos bij ons zijn..

100. Ik ben voorzichtiger dan de ouden, met hun bloot menselijke ervaring omdat ik Uwe bevelen bewaard heb, omdat ik Uwe bevelen in acht genomen heb, en alzo ervaren ben in de wegen Gods.

Ouderdom behoedt niet voor dwaasheid, zo men niet in Gods geboden wandelt..

O hoe wijs, hoe zalig en gezegend is het door Gods woord verlicht, helderziende oog! Van hoe veel beter oordeel, gezonder takt en meer vervuld met levenswijsheid is de godgeleerde in bedelaarsgewaad, of in ene fabriek dan de beschaafdsten der wereld, die hun wijsheid door eigen verstand of dat van anderen verkregen, het uit vele boeken en uit vele reizen hebben geput..

Gods woord doet beter verstaan dan de overlevering. Het geschreven Woord is een veiliger gids ten hemel, dan alle vaders, leraars en oude vromen, en de leringen der Heilige Schriften geven ons meer wijsheid dan alle andere schrijvers..

101. Ik heb mijne voeten geweerd van alle kwade paden, en van allen verkeerden omgang, opdat ik Uw woord zou onderhouden en mijn geweten zuiver mocht zijn. (Hebr. 13: 18).

De bozen laten 't kwade uit vrees voor straf, de gelovigen uit liefde tot de deugd..

102. Ik ben niet geweken 1) van Uwe rechten, want Gij hebt mij geleerd; inwendig door Uwen Geest, en Gij dreeft mij door dezen aan, om ze te houden (vs. 33).

1. Het woord in den grondtekst geeft eigenlijk aan, een afwijken uit minachting, dewijl men geen achtung voor de rechten Gods had. De Psalmist wil dus zeggen, dat dit bij hem niet het geval is. Integendeel, hij heeft den grootsten eerbied voor de rechten Gods, en dit komt, omdat hij zelf van God geleerd is.

103. Hoe zoet zijn Uwe redenen mijn gehemelte geweest, meer dan honing mijnen mond. (Psalm 19: 11. Spreuken 8: 11).

Wat hij met andere woorden had gezegd, herhaalt hij wederom, dat hij door de zoetheid der wet Gods zo was vervoerd, dat hij geen ander genoegen begeerde. Want wel zou het kunnen geschieden, dat de een of ander door enig gevoel van eerbied werd aangegrepen, maar niemand zal de Wet van ganser harte volgen, dan wie deze lieflijkheid heeft ondervonden, doch God verlangt niet van ons een slaafse gehoorzaamheid, maar wil, dat wij verheugd tot hem komen..

Aan al het kostelijke, geurige en uitgelezene op aarde komt een einde, en vaak walgen wij er van, maar het zoete en zalige van 's Heeren redenen, doet ons hoe meer wij er van genieten te meer er van begeren, want de ware genieter proeft en smaakt in dat Woord, dat de Heere goedertieren is..

De ziel heeft haren smaak even zo goed als het lichaam; die smaak is in goede orde, wanneer die woorden zoet zijn voor de ziel als honing voor den mond. Indien dit niet altijd zo is, zo is het omdat onze smaak bedorven is door de wereld en het vlees. Onze smaak voor het woord van God zal het grootste zijn, wanneer die voor wereld en vlees het minst is, bij voorbeeld in tijden van droefheid, ziekte en sterven.

104. Uit Uwe bevelen krijg ik verstand, daarom haat ik alle leugenpaden, alles wat tegen Uwe waarheid, Uw woord strijdt, valse leer zowel als zondige daden. (vs. 29).

Wat hier een verstandig hart tot eigen lof schijnt te zeggen, loopt toch eigenlijk uit op enkel lof van God en van Zijn woord, als waardoor men alzo geleerd, geleid en voor een bozen en valsens weg is bewaard geworden.

Geen kostelijker schat op aarde dan Gods woord, want 1) deze blijft, wanneer alle andere verdwijnen; 2) vertroost en verkwikt in ellende en bij schuldgevoel; 3) en maakt allen verstandig tot de zalige overwinning.

De weg der zonde is een valse weg, en zal allen die daarop wandelen in 't verderf storten, het is "de weg, die iemand recht schijnt," Spreuken 13: 12. Maar ieder gelovig mens haat den zonden-weg. Hij onthoudt zich niet alleen van dien, maar hij haat dien en vreest er voor. Zij,

die de zonde als zonde haten zullen alle zonde haten, elken valse weg, omdat elke valse weg tot verderf leidt. En hoe meer kennis wij verkrijgen door de leringen Gods, des te meer zal onze haat tegen de zonde geworteld worden om van den duivel te vlieden, dat is begrepen in Job 28: 28. Hoe meer wij ingedrongen zijn in de Schriften, des te beter zullen wij toegerust zijn, om in de verzoeking te antwoorden. Maar laat ons ons zelven afvragen: Hebben wij de leugenpaden van onze eigene harten ontdekt? Er is weinig geschied in ons hart, zolang de zonden, die het vervullen, niet zijn ontdekt. Laat ons niet tevreden zijn met ene zekere uitwendige rechtvaardigheid. Elke gedachte aan zonde moet ons leed doen, daar zij den gezegenden Heiland bedroeft. Heere! keer onze ogen, onze harten, onze voeten, onze wegen meer en meer tot U, den Genadige, zelven.

105.

Nun.

Vs. 105-112. De weg hier beneden is een weg door duisternis heen, die voorbij afgronden leidt, waarin men gemakkelijk kan neerstorten, maar Gods Woord is het licht in die duisternis en de bescherming tegen het gevaar. -Met ede heb ik mij verbonden op dit licht acht te geven, en den weg te gaan, dien het mij aanwijst. Ik heb daarom wel veel te lijden en moet doodsgevaaren doorstaan, maar Gods Woord verkwikt mij ook en ik laat mij daarvan niets ontnemen.

105. Uw woord is ene lamp voor mijnen voet, en een licht voor mijn pad (Spreuken 6: 23).

In het licht van Gods woord zien wij, waarheen wij in de duisternis dezer wereld onzen voet moeten zetten, om niet te struikelen en te vallen, en waarheen wij den weg van onzen wandel moeten richten tot onze zaligheid..

Iemands weg betekent in 't algemeen zijn ganse levensgedrag; maar door zijn pad schijnt de dichter meer bijzonder het oog te hebben op de bepaalde omstandigheden, in welke hij thans gesteld was, en over welke hij vs. 107 moest klagen: "Ik ben gans zeer verdrukt." De voet derhalve, waarmee hij dit pad betreden moest, wijst ons naar zijne werkzaamheden onder al zijn lijden. Het ganse voorstel derhalve: "Uw Woord is ene lamp voor mijnen voet, en een licht voor mijn pad," komt in den zakelijken zin hierop neer: "Door de verlichting van Uw woord word ik in staat gesteld, om mijnen voet op het pad mijner verdrukking betamelijk te zetten dat woord onderwijst mij, hoe ik in de duistere proefwegen, in welke het U behaagt mij in te leiden, mij gedragen moet en daaronder werkzaam wezen."

De Bijbel is de schat van den arme, de troost van den zieke en de steun van den stervende. Terwijl andere boeken, ons vermaken en onderwijzen in een ledig uur, is dit de bijzondere triomf van dat Boek, dat het licht in het midden der duisternis schept, de zorgen, door geen ander middel te verlichten, wegneemt, ene riem onder dat hart steekt, dat door gene andere vertroosting te bereiken is, omdat schuld, wanhoop en dood den invloed ervan verijdelen. Er is iets in den aard en in de woorden van den Bijbel, dat bijzonder geschikt is, om de aandacht van de eenvoudigste en onbeschaafdsten gemoederen te trekken.

106. a) Ik heb gezworen en mij also op het plechtigst verbonden, en zal het bevestigen, dat ik onderhouden zal de rechten Uwer gerechtigheid, en die bestendig als het licht des levens zal volgen.

a. Nehemia 10: 29.

Niet genoeg achtte het de dichter een eed af te leggen, de bevestiging daarvan moest er het zegel der oprechtheid aan hechten. Niet in eigen kracht sprak hij hier: neen, bij ervaring wist hij te zeer, hoe weinig ook zelfs een man naar Gods hart op goede voornemens en besluiten zich kan verlaten. Was hij voor den veelomvattenden eed teruggedeinsd, met het oog op zijne eigene zondige gesteldheid, de Heere die hem geroepen had, had Hem door Zijnen Heiligen Geest van zich zelve het oog op Hem doen vestigen, en, door dezen bekrachtigd, schroomde hij geen ogenblik. Nog met die hogere, die geestelijke kracht bezielt, vatte hij dan ook, sterk in zijnen God, het vaste besluit op, in zijn leven, in het bestuur van land en volk, de bekrachtiging af te leggen van hetgeen hij gezworen had: te bevestigen, dat hij onderhouden zou de rechten van Jehova's gerechtigheid.

107. Ik ben gans zeer verdrukt (vs. 67, 71, 75), HEERE! maak mij levend naar Uw woord, waarin Gij mij te zien geeft, dat Gij mijn licht, mijn heil, mijn troost zijt (Psalm 27: 1 27.1).

Hij is dikwijls bedroefd, maar voornamelijk smart het hem, dat hij niet kan doen wat hij wil. Zijne smachtende begeerte om heiliger te worden, bracht hem tot het dagelijks gebed om verkwikkende genade. Hij voert Gods belofte aan, leidt zijne begeerte daarnaar en vestigt er zijne hoop op, dat God hem levend make..

108. Laat U toch, o HEERE! welgevallen de vrijwillige offeranden mijns monds, die ik U in gebeden en lofliederen breng (Psalm 19: 15), en leer mij, gelijk ik boven alles om deze genade U bid, Uwe rechten niet alleen verstaan, maar ook beminnen en betrachten.

109. Mijne ziel is geduriglijk in mijne hand, ik ben bestendig in gevaar mijn leven te verliezen; nochtans vergeet ik Uwe wet niet; ook de vrees kan mij U niet ontroven, dringt mij integendeel te meer tot U en Uw woord.

"De ziel in de hand hebben," is zoveel als zich bewust te zijn van in levensgevaar te verkeren, even als "zijne ziel in zijne hand stellen" (Richteren 12: 3. 1 Samuel 19: 5; 28: 21. Job 13: 14) is: bereid te zijn, zijn leven te wagen. Het gebed van een mens, zegt ene Talmudische spreuk, wordt niet verhoord, wanneer men niet bereid is zijn leven op te offeren..

Paulus heeft ene uitdrukking, die veel overeenkomst met deze heeft in Hand. 20: 23.

110. De goddelozen hebben mij op den weg, dien ik ga, enen strik gelegd om mij te vangen (Psalm 104: 6; 142: 4); nochtans ben ik niet afgedwaald van Uwe bevelen.

Wij menen, dat zij hem tot enig zondig bedrijf, strijdig met de belijdenis der waarheid of der godzaligheid trachtten te brengen, hetzij door verlokselelen of door bedekselen van de

dwalingen de schande, of door kwade voorbeelden, of ook door geweld. Gelijk men beesten of vogels in den strik krijgt, of door ze enig aanlokkelijk aas voor te leggen, of door den strik ergens onder te verbergen, of doordien enig ander dier of vogel in den strik of den knip geplaatst wordt, om ze tot zich te lokken, of ook door ze daarin te jagen..

111. Ik heb Uwe getuigenissen genomen tot ene eeuwige erve 1), want zij zijn mijns harten vrolijkheid.

1. De wereldlingen willen hun erve in klinkende munt of in vaste goederen, en moeten daarvoor kwellingen ondervinden..

Wat doet men niet, om ene aardse erve te verkrijgen! Zou het eeuwig erfdeel dan niet zoveel waard zijn, dat men gaarne alles verloochende en alleen daarnaar trachtte?

112. Ik heb mijn hart geneigd, om Uwe inzetten eeuwiglijk te doen, ten einde toe.

"Ik heb door Gods genade mijn hart daartoe geneigd en den afkeer, dien ik had, overwonnen. Ben verstandig mens heeft zijn hart bij zijn werk en dan is alles goed gedaan..

De inzetten Gods staan hier in tegenstelling van de rede en menselijke wetenschap. De dichter verwerpt de rede wel niet en veracht de wetenschap niet, maar toch hij weet, dat zij geen betrouwbare gidsen zijn op den weg naar de eeuwigheid. Rede en verstand zwijgen op de diepste levensvragen der ziele. Maar Gods Woord en Zijne inzetten geven een antwoord en ontdekken den raad Gods in betrekking tot de zaligheid der ziele.

113.

Samech.

Vs. 113-120. In tegenoverstelling van hen, die tussen God en de wereld het hart verdelen en den dienst van Jehova met het heidendom, geloof en naturatisme met elkaar denken te verenigen, moet het hart met zijne liefde zijne hoop zich geheel en al aan den God der openbaring verbinden. Weg dan van mij gij goddelozen! ik behoor uitsluitend mijnen God en het Woord Zijner waarheid toe, en beef terug voor de gerichten, die u wachten, dat ik daarin niet worde ingewikkeld.

113. Ik haat de kwade ranken 1) takken, die afgesnoeid moeten worden, maar heb Uwe wet in oprechtheid lief. 2)

1. In het Hebr. Seafim sanethi. LXX: paranomouv emishsa Het Hebr. woord betekent: hinkende, inwendig gebroken. De dichter bedoelt met hen degenen, die den dienst Gods en den dienst der heidense afgoden willen verenigen, geloof en natuurdienst zoeken te verbinden. Beter vertaling is dan ook: Ik haat de dubbelzinnigen, of, ik haat die ter zijde afdwalen. Calvijn tekent aan, dat de Profeet hier getuigen wil, dat hij een vijand is van dubbelzinnige overleggingen, die den mens her- en derwaarts plegen te slingeren.

2. Met een half hart kan men noch God waarlijk beminnen, noch Zijn woord waarlijk noch het kwade ernstig haten en laten..

114. Gij zijt nu ook, omdat Gij u onverdeeld wendt tot degenen, die zich onverdeeld U overgeven, mijne Schuilplaats en mijn Schild; op Uw woord heb ik gehoopt, met even zo onvoorwaardelijk vertrouwen, als ik met onbegrensde liefde aan Uwe wet hang.

Het woord Gods als het woord der waarheid waarborgt ons de redding der vromen en het verderf der goddelozen..

115. Wijkt van mij, gij boosdoeners! ik heb gene gemeenschap met u; wijkt van mij, dat ik de geboden mijns Gods moge bewaren¹⁾, en ik niet door u verleid en besmet worde met Uwe goddeloosheid en zonde.

1. De Psalmist zegt hier, dat hij geen gemeenschap wil met dezulken, die geloof en natuurdienst met elkaar willen verenigen, en opdat zij weten mogen waarom niet, noemt hij hier God zijn God, om daarmee te getuigen, dat hij in den dienst Gods aan het geloof alleen genoeg heeft om te genieten, wat zijne ziele behoeft. Maar hij gevoelt ook hoe hij toch, hoewel het de keuze van zijn hart was, om den Heere alleen te dienen, wat zijn vlees betreft, gevaar loopt om af te dwalen, en daarom vraagt hij in het volgende vers om ondersteuning des Heeren, om de kracht en de mogendheid des Heeren, opdat hij staande mocht blijven.

116. Ondersteun mij dan, o Heere! bij zulk een voornemen naar Uwe toezegging, opdat ik leve; en laat mij niet beschaamd worden over mijne hope (Psalm 25: 2).

Hij zou in zonden vallen, in dood en hel, indien God hem niet ondersteunde; maar gedragen door die Hand, zal zijn geestelijk leven worden gesteund en een handgeld zijn van 't eeuwige leven.

117. Ondersteun mij, zo zal ik behouden zijn; dan zal ik mij steeds in Uwe inzettingen vermaken (vs. 70,143).

Dat zijn nuttige gedachten, wanneer men onderzoekt, of men nog in de eerste kracht van het Christendom staat, of terug is gegaan. Merkt men het laatste op, wat is dan noodzakelijker dan de bede; ondersteun mij.

Met woord hier door ondersteunen vertaald, wordt gebezigd voor: 1) het hart sterken door spijze (Psalm 104: 27), dat een zinnebeeld is van het sterken van 't hart door de genade (Hebr. 13. 9).

14. Voor iemand te ondersteunen en te sterken in den strijd, om niet alleen staande te blijven, maar ook de overtuiging weg te dragen. (Psalm 18: 31; 20: 3). 3) Voor het ondersteunen door moedgeving (Ezra 5: 9). 4) Voor het ondersteunen door uitwendige vertroosting (Psalm 41: 4). 5) Voor het ondersteunen tegen alle wankelingen en struikelingen (Psalm 94: 18. Spreuken

20. 28. Jes. 9: 6)..

118. Gij vertreedt met den voet Uwer gerichtten al degenen, die van Uwe inzettingen afdwalen, want hun bedrog, hun zelf misleidende en verleidelijke richting, is leugen, hoe zij er zich ook op verheffen.

Menigeen meent, dat er geen haan naar kraait, dat het er volstrekt niet op aankomt, en men geloven mag wat men wil; men zet dan Gods woord op zijde, gelooft iedere wargeest en laat zich door valse leer misleiden, en tot afval bewegen. Zou zulk een straffeloos blijven?

119. Gij doet alle goddelozen der aarde weg als schuim, dat in het vuur van de edele metalen wordt afgezonderd (Joh. 6: 28 v. Ezech. 22: 18 v. Mal. 3: 2 v.), daarom heb ik Uwe getuigenissen lief, opdat het met mij niet eveneens ga.

120. Het haar mijns vlezes is te berge gerezen van verschrikking voor U 1), en ik heb gevreesd voor Uwe oordelen, voor uwe rechten, naar welke gij gerichtten oefent.

1. Bij den eersten indruk schijnt het, dat de Profeet met zich zelve in strijd komt; want waar hij onlangs heeft gezegd, dat hij door de gestrengheid Gods was genoopt, om Zijne getuigenis zoetelijk te beminnen, daar spreekt hij het nu uit, dat hij door schrik is bedorven geworden. Maar ofschoon deze twee aandoeningen zeer veel verschillen, toch, indien wij bedenken door welke leermiddelen God ons vormt tot eerbied voor Zijne Wet, zullen wij zien, dat ze zeer goed kunnen samen gaan. Opdat wij om de genade Gods smeken, behoort het, dat wij door vrees worden aangetast. Derhalve, dewijl de eerbied het begin is der liefde, getuigt de Profeet, dat hij ernstiglijk door de vreze Gods is gedrongen, om zich zorgvuldig in acht te nemen. Nu is het doden van het vlees een niet zo gemakkelijke zaak, dat ieder daartoe lust gevoelt dan gedwongen door sterke middelen. En daarom is het niet te verwonderen, dat God zijn knecht met schrik bezoekt, om hem tot eerbied voor Hem te bewegen. Verder, dit is niet een algemene wijsheid, om te beven voor Gods aangezicht, wanneer Hij Zijne oordelen oefent, wijl het grootste deel der wereld ze voorbijgaat met gesloten ogen..

Vrees en liefde in een en hetzelfde hart, over een en hetzelfde voorwerp, over Gods getuigenissen en rechten-hoe is dat op te lossen? Wij hebben hier een bewijs, dat de uitdrukking voor, "de wet des Heeren" met een bepaald doel gekozen is; eerst worden getuigenissen genoemd, vervolgens "rechten" of oordelen. De Psalmist heeft de getuigenissen lief, omdat zij dien God openbaren, die in al Zijne woorden waarachtig is, omdat alles geschiedt, wat Hij ooit met vollen nadruk Zijner majesteit heeft betuigd, zowel de beloften jegens de Zijnen, als de bedreigingen over de goddelozen. Een dienstknecht des Heeren moet deze liefhebben en bij elke vervulling steeds liever krijgen; want zij zijn de staf van zijn geloof en de ster zijner hope. Maar wanneer de oordelen Gods, of de rechten, volgens welke Hij richt, in al de centenaarszwaarte der vervulling, de fiolen van toorn over de goddelozen uitgieten, dan verstijft voor de verschijning van dezen vreselijken God elk schepsel, elke zondemacht, ook die in het kind van God..

De Psalmist is daarom zo bevende, omdat de Heere God, de Almachtige de woorden terstond tot daden kan maken en zo bevreesd is hij, dat de haren hem ten berge rezen en zijn hart verstijft was van schrik.

121.

Ain.

Vs. 121-128. In een tijd, als de tegenwoordige, wanneer men de wet des Heeren zoekt te verscheuren, is er behoefte voor degenen, die daartegen strijden, aan de ene zijde aan Goddelijke bescherming tegen de wederpartijders, aan de andere zijde aan steeds dieper indringen in het Woord van God, opdat zij blijven staan en de overwinning behalen. Om beide roep ik U aan, o Heere! om Uwe hulpe tegenover de trotsen, die mij geweld willen aandoen, en om Uwe getuigenissen te erkennen en het ernstig op te nemen met de opvolging Uwer geboden.

16. Ik heb niet slechts met de lippen Uwen naam beleden, maar ook met mijnen wandel; ik heb recht en gerechtigheid gedaan; geef mij niet over aan mijne onderdrukkers, die tegen mij opstaan, omdat dit houden Uwer geboden hun een doorn in het oog is.

17. Wees borg, pleitbezorger, voor Uwen knecht ten goede, daar Gij hem voor zijne tegenpartijen is bescherming neemt; laat de hovaardigen uit de school der libertijnen vs. 113 (Hand. 6: 9 vv). mij niet onderdrukken. 1)

1. Gelijk Juda zich bij Jakob tot borg stelde voor Benjamin, zo begeert de dichter, dat de Heere zijn borg, zijn pleitbezorger zij tegenover zijne onderdrukkers. Dat de Heere naar Zijne liefde en trouw de zaak zijns knechts voor de Zijne neemt, wetende, dat het dan een gewonnen zaak is, hem ten goede..

123. Mijne ogen zijn bezweken van verlangen naar Uw heil, van begeerte om des Heeren heil te aanschouwen, en om naar de toezegging Uwer rechtvaardigheid 1) Uwe grote daden te zien. (vs. 81 v).

1. De dichter spreekt hier van de toezegging Uwer rechtvaardigheid. Het is de toezegging, die van Gods rechtvaardigheid uitgaat en even zeker zal vervuld worden, als God de rechtvaardige is. De rechtvaardigheid Gods is derhalve voor den gelovigen Psalmist niet een eigenschap die afschrikt, maar die hem lieflijk is. Hij is daardoor hiervan overtuigd, dat zijn God hem het heil zal doen zien, en dat zijne vijanden, die ook de vijanden Gods zijn, hem niet ganselijk zullen vernietigen. Maar kan hij ten opzichte van het zien van het heil Gods, waardoor zijne vijanden zullen vergaan, zich beroepen op de rechtvaardigheid Gods, wat hem zelf betreft beroept hij zich op de genade (vs. 124), dewijl hij weet, dat God met hem enkel uit genade moet handelen, ook dan, wanneer Hij de toezegging der rechtvaardigheid vervult.

124. Doe bij Uwen knecht naar Uwe goedertierenheid, en niet naar zijne zonde, doordat Gij hem redt (Psalm 109: 21), en leer mij Uwe inzettingen, geef mij van deze ene steeds diepere kennis.

125. Ik ben Uw knecht, maak mij verstandig, en ik zal Uwe getuigenissen kennen, en dan ook met vollen nadruk voor deze kunnen staan.

De knecht heeft reden om te verwachten, dat, indien hij niet weet, hoe hij zijn werk moet verrichten, zijn meester hem onderwijze. Indien iemand besluit Gods wil te doen als Zijn knecht, zo zal hij maken, dat Hij make, dat hij Zijne getuigenissen kent (Joh. 7: 17. Psalm 25: 14)..

126. Het is tijd voor den HEERE, dat Hij werke, om het aanzien en het gezag der wet weer te herstellen, want zij hebben Uwe wet verbroken, ten minste zij hebben die zoeken te verdraaien, en het gevaar daarvan voor zich niet erkend.

Zij hebben het gezag Uwer wet openlijk en duidelijk verworpen, hun eigene lusten en zinnelijkheden met voorbedachtzaamheid daarboven gesteld, Uwe ontwijfelbare geboden vertreden en uwe beloften en bedreigingen versmaad. Zij hebben niet slechts gezondigd door onkunde en zwakheid, maar ook vermetel en boosaardig..

De dichter toont, dat, als de goddelozen alles in verwarring en des Heeren woord in de uiterste verachting gebracht hebben, het dan voor God tijd is om te helpen en hulpmiddelen te gebruiken.

Het is tijd om den Messias te zenden, opdat Hij gerechtigheid werke, de wet vervulle en hare eer handhave, die door mensen verbroken was. Het was altijd ene mening bij de Joden, dat de Messias op aarde zou komen in een tijd van grote goddeloosheid. Dit komt overeen met Gods woord..

Bij hem gaat de eer van zijn Heere boven alles. Met diepe zielsmart is hij er getuige van, hoe zijne tijdgenoten niet enkel 's Heeren Wet vergeten, neen, trouweloos en stout verbreken de grondslagen van het recht, om hem te verwoesten, daarom roept hij de gerechtigheid Gods in tot wrake; het is tijd voor den Heere, dat Hij Zich wreke. Gelijk het in Noach's en Abraham's dagen tijd was voor den Heere, om de oude wereld en de steden der vlakten te verdelgen en om te keren, om hun zonden, evenzo was het in de dagen des dichters tijd, dat de Heere opstond ten gerichte, om alle goddelozen des lands te verderven..

127. Daarom, om mij beslist van dit afvallig geslacht te ontslaan, heb ik Uwe geboden lief, meer dan goud, ja meer dan het fijnste goud (vs. 72).

Gij kent Gods wet niet vervullen; gij hebt haar toch lief. Liefde is de vervulling der wet. (Rom. 13: 10)

128. Daarom heb ik, mij voorwaarts strekkende zonder rechts of links te zien, al Uwe bevelen, van alles, voor recht gehouden; en mijnen wandel bestendig naar deze gericht: maar alle valse pad alle leugenpaden heb ik gehaat, alle pad van hen, die het niet oprecht met Uw woord menen.

God woord kan niet verdeeld worden. Wie het ene houdt, moet ook het andere houden.

De ergste tijden zijn die, in welke de afvalligen niet alleen de wet overtreden, maar haar zoeken te verscheuren en te verbreken en het woord der Openbaring uit de wereld zoeken te bannen.

In den tijd der afwezigheid van Nehemia van Jeruzalem (van 433-410) v.Chr.) zien wij later spoedig ene menigte van misbruiken bij de teruggekeerde ballingen insluipen, welke ook de profeet Maleachi te bestrijden heeft. (Nehemia 13: 6 vv.) Deze afval zou na de vroegere werkzaamheid van Ezra en Nehemia niet zo spoedig om zich heen hebben kunnen grijpen, zo niet de aanleiding daartoe reeds lang te voren aanwezig ware geweest, en ene libertijnse richting, als waarvan hier gesproken wordt, zich niet reeds in de ballingschap ontwikkeld had; het is daarom niet nodig het ontstaan van dezen Psalm in een veel lateren tijd dan onder de Griekse heerschappij te plaatsen, gelijk door vele uitleggers geschied..

Er kan geen twijfel aan zijn, of de uitwerkingen van Gods genade op het hart zullen ene algemene achting te weeg brengen voor alle Gods inzettingen, en alle zonden hatelijk maken voor de ziel. Hoe treurig is dan de toestand van hen, die zich meer vasthouden aan hun voorrechten dan aan hun deugden, die zich meer toeleggen op de hevigheid van menselijke aandoening, dan op het verkrijgen van die gemeenschap met God, die altijd de dood voor de zonde in het hart moet zijn! Gezegende Heere! leer ons Uwe bevelen in alles voor recht houden, en elken vals en weg te haten..

129.

Pe.

Vs. 129-136. Hoe groter de verachting, verwerping en bespottung van Gods Woord in enigen tijd dreigt te worden, des te meer leren zij, die uit de waarheid zijn, het in zijne oneindige verhevenheid en zaligmakende kracht waarderen; zij hebben een sterk verlangen om het steeds in voller mate deelachtig te worden. Dit is dan ook mijne begeerte: maar over hen, die Uwe wet niet houden, Heere! bedroef ik mij in het diepste mijner ziel, zodat mijne ogen van water vloeien.

129. Uwe getuigenissen zijn wonderbaar, verheven boven het dagelijks leven en het gewone verstand, daarom bewaart ze mijne ziel, ze met opmerkzaamheid en met verlangen naar diepe kennis betrachtende.

Het is juist het wonderbare in de Schrift van God, dat de wereld terugstoot, omdat de hoogmoed van hun eigene wijsheid daar hare eigene grenzen vindt, en dat de eenvoudigen aantrekt, omdat zij in hunnen ootmoed dorsten naar het licht van God. Hen drijft de beledigde trots zo ver, dat zij verwerpen, wat zij niet verstaan; deze dringt de ootmoed juist tot het waarnemen van het Woord Gods en tot het gebed (vs. 18): "Ontdek mijne ogen, dat ik aanschouwe de wonderen van Uwe wet."

130. a) De opening Uwer woorden geeft licht, wanneer Gij door Uwen Heiligen Geest ons verstand ontsluit, zodat Uwe woorden ons bekend worden, dan gaat er een hemels licht voor ons op, de slechten 1) den onkundige verstandig makende.

a. Psalm 19: 8 v.

1. Chaldeeus = de eenvoudigen; LXX: nhpiouv; Vulgata: parvulis. Het is afkomstig van overreden, en betekent alzo een die zich licht laat overreden. Het wordt soms wel ten kwade genomen voor een, die zo slecht is, dat hij alle woord gelooft, of zich lichtelijk laat verleiden tot dwaling en zonde. Doch veeltijds wordt het ook genomen in een goeden zin voor eenvoudigen, oprechten, gezamenlijken, die licht te overreden zijn tot het geloof der Goddelijke waarheid en tot het betrachten van alle plichten. Het betekent dan 1) dezulken, die niet wijs zijn bij zichzelf, wier hart niet hoog noch verheven is, die niet willen wandelen in dingen, hun te hoog en te wonderbaar, maar die in verloochening van eigen verstand, als gespeende kinderen; zich nederzetten, om door Gods Woord en Geest onderwezen te worden, bereid om als waarheid aan te nemen en toe te stemmen, al wat God getuigt, al ware het met gevangenis van hun verstand. Zulken, als er beschreven worden in Psalm 130 (zie ook Matth. 18: 3. 2). Zulken, die slecht, gering en nederig zijn in hun ogen, die niet hooggevoelende zijn, maar vrezen. 3) Zulken, die slechts eenvoudig en oprecht zijn niet geslepen op bedrog en listigheid, maar in eenvoudigheid des harten voor God en in de wereld verkeren, die duiven zijn zonder gal (Matth. 10: 16), die niet schrander en afgericht zijn op wereldse streken, maar oprechte Israëlieten zonder bedrog en geveinsdheid, en die eenvoudig van God en Zijn wil afhangen. De zodanigen maakt de opening van Gods woorden verstandig

1. in de kennis der waarheid, want zulken zijn het best bekwaam om zonder vooroordeel de waarheid te bevatten en aan te nemen, zie Psalm 25: 14. Jes. 29: 14. Matth. 11: 25. 1 Kor. 1:

2). In de praktijk der godzaligheid; want Gods Woord maakt hen verstandig en voorzichtig in hunnen gansen wandel (Psalm 25: 9, 12). Verstandig zeg ik, om te weten, wat zij doen moeten, en hoe zich in alle voorvallen en bij alle gelegenheden te gedragen. (Spreuken 1: 4; 9: 4, 6)..

De Schriften zijn de juiste middelen om het gemoed te verlichten door ware en reddende kennis. Zij tonen ook wat wij zijn en wat wij zullen zijn. Zij wijzen ons aan wat God voor ons gedaan heeft, en wat wij moeten doen voor Hem; zij tonen ons onze vijanden en hoe wij die met goeden uitslag kunnen tegemoet treden. Zij openbaren ons de genade en de rechtvaardigheid des Heeren, de vreugde des hemels en de smarten der hel. Zij geven dus den eenvoudigen in weinige dagen ene kennis van deze zaken, waarnaar de wijsbegeerte eeuwen lang te vergeefs heeft gezocht..

De dichter schaaft zich hier onder de slechten, onder de eenvoudigen en onkundigen, maar die, en dit hebben wij wel in het oog te houden, begerig zijn geworden, om in Gods heilgeheimen ingeleid te worden. Vandaar dat hij ook in het volgende vers zegt, dat hij zijn mond wijd heeft opgedaan, als iemand, die begerig verlangt, smacht naar spijs en wel hier naar de spijs van Gods openbaring.

131. Ik heb als een die naar spijze verlangt, mijnen mond wijd opengedaan, en gehijgd, want ik heb verlangd naar Uwe geboden, als naar de spijze voor den inwendigen mens.

Te hongeren en te dorsten naar gerechtigheid moge hier onaangenaamheid veroorzaken, maar deze verlangens zullen ten volle vervuld worden, wanneer alle andere zijn teleurgesteld..

132. Zie mij aan, wees mij genadig, opdat ik uit Uwe volheid genade voor genade ontvang, naar het recht door U zelve gegeven aan degenen, die Uwen naam beminnen.

Het is een recht, dat hun, die den God der openbaring liefhebben, toekomt, dat zij ervaren in genade toe te nemen; liefde voor liefde, zegen voor verlangen naar zegen is het hun tegenover anderen wettig toekomende deel..

Sommigen nemen het woord mischpat op voor ene wijze van doen, dat is zo als Gij pleegt te doen aan die Uwen naam beminnen. Zo wordt het woord genomen Genesis 40: 13 en Prediker 8. 5-6. Wij kunnen het hier echter ook wel opvatten voor het recht, niet dat hij steunt op eigen waardigheid en recht, maar op de verdiensten van den Messias en op de bewustheid van de oprechtheid zijns geloofs (Joh. 1: 12. Openb. 22: 14. 1 Petr. 3: 21. 1 Joh. 3: 21. 27: 8-9)..

Wij moeten hier het woord recht beslist behouden. Niet dat de dichter hier spreekt van verdienste, maar hij doelt hier op een genaderecht, hetwelk de gelovige heeft. Op het terrein des geloofs is zowel van recht als van loon sprake maar uit vrije genade en ongehoudene goedertierenheid Gods. Op dat genaderecht pleit de gelovige dichter hier.

133. Maak mijne voetstappen vast in Uw woord, en laat gene ongerechtigheid over mij heersen 1), zodat ik in enig opzicht van Uw woord zou afwijken en op een dwaalweg zou gaan.

1. Voor de heerschappij der zonde mag wel door ieder gevreesd worden en daartegen worden gebeden..

Naast de bede, dat de Heere zijne voeten vast make in zijn Woord, voegt hij die om heiligmaking. Want ja, zijne voeten zijn gezet op den weg ten leven, de zonde heeft hare overheersende kracht over hem verloren, maar toch zal hij staande blijven, zal de inwonende zonde en de verdorvenheden van het vlees hem niet weer meester worden, dan heeft hij nodig, dat God hem ten alle tijde omringe met Zijne genade en daarom smeekt hij, dat de Heere geen ongerechtigheid over hem laat heersen. Hij erkent en belijdt dus, dat God het alleen in Zijn macht heeft, om hem van de heerschappij onder de macht der zonde en ongerechtigheid te bevrijden.

134. Verlos mij van des mensen overlast, onder welken ik gebukt ga, en ik zal Uwe bevelen onderhouden.

Waar het geloof in voortdurende beoefening is en toch hinderpalen voor de gehoorzaamheid blijven bestaan, daar mag de ziel bidden, dat de genadige voorzienigheid Gods enig meer

effen en meer moedgevend pad opene tot waarneming van Zijne inzettingen. Alhoewel de weldaad van vervolging moge gevoeld zijn, is toch het dragen van langdurige verdrukking door mensen dikwijls meer dan vlees en bloed kan dragen, en Hij, die ons binnenste kent, zal niet weigeren op ons neer te zien en het weg te nemen als een antwoord op de gebeden van Zijn volk.

135. a) Doe Uw aangezicht lichten over Uwen knecht, gelijk Gij in den zegen van Aäron over de gemeente (Numeri 6: 25) ook aan hem beloofd hebt, en leer mij Uwe inzettingen 1), want dat is altijd weer de bede, waarop ik terugkom, mijne hoofdbede (vs. 4, 12, 26, 64, 68, 108, 124. 171).

a. Psalm 4: 7.

1. De Profeet toont, dat niets hem dierbaarder is, dan de Wet Gods wèl te verstaan. Want terwijl hij smeekt, dat God zijn aangezicht over Zijn knecht doe lichten, bezorgt hij zich wel eerst de Vaderlijke gunst Gods, dewijl men geen genade anders dan van Hem te hopen heeft, maar tegelijk toont hij de grootheid der weldaad, alsof hij wil zeggen, dat hij geen groter bewijs van Gods liefde vraagt, dan dat hij in Gods Wet zuiver worde onderwezen. Waaruit wij mogen opmaken, dat de Goddelijke kennis door hem boven alle goederen wordt gesteld..

136. Waterbeken vlieten af uit mijne ogen, omdat zij, mijne vijanden, Uwe wet niet onderhouden.

In de diepte der smart over de gevallen en verblinden (Jer. 1: 9. Luk. 19: 41. Filipp. 3: 18 vv.) openbaart zich de grootheid der liefde bij de getrouwen..

Waar een hart is dat genade kent, daar is gewoonlijk een wenend oog. Christus was een man van smarten en bekend met leed. Wij moeten treuren over hetgeen wij niet kunnen verbeteren..

Zie, Heere! de tranen aan door onzen gezegenden Verlosser, gestort in de dagen Zijns vleses, voor ons, die moeten wenen over onze naasten of over ons zelve; en geef ons de genade van goddelijk medelijden..

137.

Tsade.

Vs. 137-144. Gods Woord draagt in zich de eeuwige gerechtigheid, onbedriegelijke waarheid en vlekkeloze reinheid Gods en houdt ons deze voor, opdat wij die aangrijpen. Wie dat Woord niet acht en zich daarover heenzet, doet het tot eigen gevaar, maar wie zich daaraan houdt kan het rijkelijk genieten. Moge ik steeds bij de verachters daaraan gering geacht worden, ik heb Gods Woord lief en vergeet Zijne bevelen niet.

137. HEERE! Gij zijt in Uw eigen Wezen rechtvaardig, en elk een Uwer oordelen is, als een spiegel van Uw wezen, recht (Deuteronomium 32: 4); die gerichten zullen mijne vijanden ondervinden.

Het betaamt ons, dat wij ons aan Gods rechtvaardigheid onderwerpen. Dit zal den storm der ziel bedaren. Hij deed nooit en zal nooit iets doen, dat kwaad is, aan iemand. Elk woord van God is rein en Hij zal het bevestigen..

138. Gij hebt de gerechtigheid Uwer getuigenissen, en de waarheid hogelijk, met nadruk en ernst, geboden; wie daarom U wil dienen, dien moet het ernst zijn naar Uwe wet te leven.

De Schrift is heilig, rechtvaardig en goed, en tot onderwijzing in de rechtvaardigheid. Alles daarin is geloofwaardig en waar. De beloften daarin zijn getrouw volbracht door Hem, die ze gaf; zij zijn alle in Christus Ja en Amen. In Zijn Evangelie heeft God de volmaakte gerechtigheid van Zijnen Zoon geopenbaard..

139. Mijn ijver heeft mij doen vergaan 1) (Psalm 69: 10), omdat mijne wederpartijders Uwe woorden vergeten hebben, ze niet alleen niet houden, maar ze ganselijk niet achten, alsof er nooit een God geweest ware..

Gelijk het woord hmu, waarvan dit woord ynxxmu afkomt, vergaan betekent, in welken zin de Syriër en de LXX het vertaald hebben, zo betekent het ook binden, persen, dringen, in dien zin als Paulus (Hand. 18: 5) gezegd wordt door den Geest verdrongen te zijn. Zo vertaalt de Chaldeër het hier: "de ijver heeft mij gedrongen," en inderdaad deze is waarschijnlijk de rechte mening. want de uitdrukkingen van droefheid, verontwaardiging of dergelijke dingen naar omstandigheid van zaken afgeperst.

Wilt gij een bewijs geven dat God in u is, zo ijver met goddelijken ijver voor God en Zijn Woord tegen valse leer en goddeloos leven.

140. a) Uw woord, zowel wat gebod als belofte aangaat, is zeer gelouterd, het is als metaal, dat de vuurproef heeft doorstaan (Psalm 12: 7; 18: 31), en Uw knecht heeft het lief, opdat ook hij daardoor gelouterd worde (vs. 47 vv.).

a. 2 Samuel 22: 31. Spreuken 30: 5.

141. Ik ben klein, jong en veracht, een man zonder aanzien, doch Uwe bevelen vergeet ik niet, gelijk zij, die mij minachten (vs. 139).

Iemands waarachtige verhevenheid maakt hem altijd klein in eigen ogen. Het is steeds het lot van Gods kinderen geweest een veracht volk te zijn. Wanneer wij klein en veracht zijn, hebben wij te meer nodig ons Gods bevelen te herinneren, opdat Hij ons ondersteune onder den druk van enen verachten toestand..

142. Uwe gerechtigheid is gerechtigheid in eeuwigheid, want Gij zijt de onveranderlijke, en Uwe wet is de waarheid, onwedersprekelijk en waarachtig.

143. Benauwdheid en angst hebben mij getroffen, doch Uwe geboden zijn mijne vermakingen.

Wij kunnen Gods Woord niet zo hoog waarden als het waard is, en niet zoveel prijzen, als het dit van ons verdient..

Gods Woord en Wet houdt een wonderbare kracht in voor bedrukten en verslagenen van geest. Als de wereld in tijden van nood en bij verliezen zich met niets kan vermaken, en zich van al het begeerlijke afwendt, dan vindt het kind van God onder gelijke omstandigheden zijn troost, genot en vermaak in zijn ouden Bijbel, waarin de Heere tot zijne ziele spreekt.,

144. De gerechtigheid Uwer getuigenissen is in der eeuwigheid 1), doe ze mij verstaan, zo zal ik leven 2), in geestelijk leven opwassen.

1. De zonde van vergeten wordt in 't algemeen veel te gering gesteld, men houdt die voor ene zwakheid van het hoofd, zij is echter op dit heilig gebied ene uiting van het Gode vijandige hart en bevat in zich tegenover de goddelijke instellingen de zonde van ongehoorzaamheid, tegenover de grote liefde van God de zonde van snoden ondank, tegenover de ontzaglijke majesteit Gods de zonde van lichtvaardige minachting en verachting..

Hij herhaalt, wat hij onlangs had gezegd, dat de gerechtigheid Gods zeer veel verschilt van de menselijke vorderingen, wier glans verbleekt, terwijl deze eeuwig vast staat. Doch hij scherpt dit tot tweemaal toe in, dewijl, ofschoon de wereld gedwongen wordt, de lof der gerechtigheid aan de Wet Gods toe te kennen, echter het grootste gedeelte enkel wordt meegesleept tot bespiegelingen, zodat niets moeilijker is, dan dat wij vast bepaald blijven bij de gehoorzaamheid aan God zelven..

2. De Psalmist spreekt het hier uit, dat een leven zonder het kennen van de Wet, en het ingeleid zijn in de openbaring Gods, op leven geen aanspraak kan maken, maar dat dit het ware, het eigenlijke leven is, indien men is ingeleid in Gods heilgeheimen, men hart en leven gericht heeft, in overeenstemming met Gods eeuwig en onbedrieglijk getuigenis.

145.

Koph.

Vs. 145-152. "Wanneer het gevaar toeneemt, moet niet de angst toenemen, maar het geloof en het gebed," daarom houd ik niet op tot den Heere te roepen; ik ontwaak vroeg, op zijn Woord hopen, en ben bezig Zijn Woord te bepeinen. Zo mogen nu steeds mijne tegenpartijders mij nader komen, hun werk ook aan mij beproeven, want ook God treedt mij nader, om Zijne waarheid aan mij te bevestigen.

145. Ik heb van ganser harte geroepen 1), tot U, mijn God: verhoor mij, o HEERE! ik zal Uwe inzettingen bewaren, en daardoor mijne dankbaarheid betonen.

1. Ernstig bidden bestaat niet in luidruchtig schreeuwen en roepen, maar in de sterke begeerte der ziel. Men kan door deze wel roepen, zelfs zonder taal of woorden van zich te geven. Zo zei God tot Mozes: "Wat roept gij tot Mij; " (Exodus 14: 15), zonder dat Mozes enig woord sprak (vgl. 1 Samuel 1: 13). Evenwel als de begeerten sterk zijn en bijzonder, als er zware benauwdheid in de ziel is, zo kan de mens zich wel niet onthouden van luidkeels te roepen in zijne gebeden. Het gaat hem dan als met Elihu (Job 32: 18) en met den profeet (Jer. 4: 19)..

Trouw aan Gods Woord en redding volgens de belofte, daar is het antwoord op zijn onafgebroke gebed..

146. Ik heb U aangeroepen, wetende dat men in het bidden niet mag vertragen (Luk. 18: 1), en waarheen zal een kind beter gaan dan naar zijn vader? verlos mij, Heere! naar Uwe beloften den biddenden gegeven, en ik zal Uwe getuigenissen onderhouden.

God geeft Zich en Zijne gaven slechts aanbiddende zielen; stelt gij nu op deze gaven enigen prijs, zo wees nooit zonder gebed.

147. a) Ik ben de morgenschemering voorgekomen 1), en heb geschrei gemaakt; bij het aanbreken van den morgen (Psalm 88: 14), ben ik in 't gebed tot U; op Uw woord heb ik gehoopt 2), dat ik de beloften daarin vervat zal deelachtig worden (vs. 114).

a. Psalm 5: 4; 88: 14; 130: 6.

1. In het Hebr hewvaw Pvnb ytmq (Kiddamthi banneschef waäschaweah). Beter: Des morgens vroeg, in de morgenschemering, stond ik reeds op om te roepen. De Psalmist wil hier zeggen, dat vóór de zon nog was opgegaan, hij zich reeds had opgemaakt, om te bidden tot zijn God. De vertaling, de morgenschemering voorgekomen, is minder juist, en is grammatisch niet te verdedigen.

2. Het is een vast bewijs, dat onze harten op enig werk gezet zijn, wanneer de gedachten daaraan den slaap van ons verdrijven en wij standvastig en ijverig zijn tot volbrengen daarvan. Christenen, die zich in gezondheid verheugen, mogen de zon niet te vergeefs laten schijnen, noch toelaten, dat de gouden uren van den morgen nutteloos voorbijgaan..

148. Mijne ogen komen de nachtwaken 1) voor (ps. 63: 7. Klaagl. 2: 19), om Uwe rede te betrachten. Voordat ene nachtwake begint ben ik reeds wakende en denk ik aan U.

Israëlieten, Grieken en Romeinen verdeelden den nacht ten behoeve dergenen, die op de wacht stonden, in gedeelten van enkele uren, na welker verloop telkens ene afwisseling van posten plaats vond. De oude Hebreëen kenden vóór de ballingschap slechts drie van zulke afdelingen (Kimchi over Psalm 63: 7 en Richteren 7: 19), de eerste: Klaagl. 2: 19, de tweede: Exodus 14: 24 en 1 Samuel 11: 11. Onder de heerschappij der Romeinen schijnen de Joden 4

nachtwaken aangenomen te hebben. Heden is men gewoon in het Oosten de uren van den nacht naar het hanegekraai te bepalen. Nachtwachten in de steden, die de straten doortrekken, worden reeds Hoogl. 3: 3; 5: 7 vgl. Psalm 127: 1 vermeld..

149. Hoor mijne stem naar Uwe goedertierenheid, o HEERE! maak mij levend naar Uw recht
1. want dit is toch (vs. 25, 37, 40, 88, 107, 154, 156, 159), ene mijner voornaamste beden (vs. 135).

1. Zo ernstig en aanhoudend hoorden wij onzen dichter nog niet bidden en roepen tot den Heere, als een, die door den nood gedreven wordt. Maar het zijn geloofsbeden, hij hoopt op 's Heeren Woord en pleit op Diens goedertierenheid. En hij verbindt zich heiliglijk, hoe zijne vijanden hem ook van Gods inzettingen en getuigenis willen aftrekken, die te bewaren en te onderhouden..

150. Die kwade praktijken najagen, die er hun lust in hebben om kwaad te doen, genaken mij, om hun schandelijke bedoelingen aan mij te volbrengen; zij wijken verre van Uwe wet (Jes.

58. 2), zij houden zich zo ver zij kunnen van hare hevelen en van de overtuigingen des gewetens verwijderd.

151. Maar Gij, HEEREN! zijt nabij 1) mij met Uwen machtigen bijstand (Psalm 68: 10), en al Uwe geboden zijn waarheid 2), ik zal mij van deze niet laten afbrengen.

2. Dat is de zegen der heiligen, dat wanneer tegenstand nabij is, God ook nabij is, en niets scheiding kan maken tussen God en ons..

3. Onder de geboden hebben wij te verstaan én de beloften Zijner genade én de bedreigingen Zijner gerechtigheid. Alle de beloften Gods aan zijn volk zal Hij volbrengen, dat weet de dichter. Maar ook al waarmee Hij Zijne vijanden dreigt, zal Hij vervullen, hiervan is de Psalmist overtuigd.

152. Van ouds, van mijne jeugd af, heb ik geweten van Uwe getuigenissen, dat Gij ze in eeuwigheid gegrond hebt.

Wanneer ons vervolgers nabij komen, naderen wij dan den alomtegenwoordigen God, en werpen wij onze zorgen op Hem?.

Noch zichtbare, noch onzichtbare vijanden kunnen den vromen zo nabij zijn, dat God hen met Zijne hulp niet nog nader zou zijn.

153.

Resch.

Vs. 153-160. Gods bestuur richt zich naar de rechten van Zijne gerechtigheid; van de verachters laat Hij Zijn heil verre blijven, maar Zijne genade is bij degenen, die er begerig

naar zijn. Zie dan, Heere! op mijne ellende en red mij, drijf de vervolgers en tegenstanders terug.

153. Zie mijne ellende aan 1), o Heere! met een oog van ontferming, en help mij uit, want Uwe wet heb ik niet vergeten, en is dit ook niet ene verdienende oorzaak, het is toch de grond mijner vrijmoedigheid.

1. De dichter verkeert in zeer moeilijke omstandigheden, waarin hij dreigt weg te zinken, zo de Heere hem niet helpt en redt. In het volgende vers spreekt hij van een twistzaak. Hieronder is te verstaan, dat zijne vijanden hem niet alleen beschuldigd hebben van een strafbaar feit, maar hem ook hebben veroordeeld. En waar hij nu op aarde zich niet op een hogere rechtbank kan beroepen, daar neemt hij de toevlucht tot den Heere God, tot God in den Hemel, den hoogsten Rechter, opdat deze zijn rechtzaak beslisse en Hem vrijspreke tegenover zijne vijanden, hem verlosse uit de macht zijner haters.

154. Twist mijne twistzaak 1) wees mijn Raadsman voor het gericht (Psalm 43: 1), en verlos mij (Psalm 69: 19); maak mij levend, naar Uwe toezegging (vs 149).

1. Christus is de advocaat van Zijn volk, hun Verlosser; Hij is machtig, en op volmaakte wijze bepleit Hij hun zaak tegen de beschuldigingen van Satan, de aanklachten der Goddelijke rechtvaardigheid en de veroordeling van hun eigene harten; Hij bevrijdt hen van de boze lieden. Zij, die door Zijnen Geest en Zijne genade levend gemaakt zijn, toen zij dood waren door misdaden en zonden, hebben dikwijls nodig weer opgewekt te worden, opdat het woord van genade in hen levendig zij overeenkomstig het woord van belofte..

Er wordt in de Heilige Schrift gewaagd van een twist Gods met den mens, waarin het recht altoos aan Gods zijde is, en de zondaar nooit vrijgepleit kan worden. (Micha 6: 2. Job 9: 35. Hij is altoos rein in Zijn richten en rechtvaardig in Zijne oordelen. Maar er is ene twistzaak van Gods kerk en kinderen met hun vijanden, waarin het gelijk en de rechtvaardigheid is aan de zijde van Gods volk. De twist nu, welken Gods volk en kinderen hebben met hun wederpartijders is. 1) Of over hun oprechtheid en aangenaamheid bij God, willende de vijanden hun betwisten, dat zij geen heil bij God hebben, noch Zijn volk en zijne kinderen zijn; 2) of over den godsdienst van Gods volk, welken de vijanden betwisten, de rechte niet te zijn en daarom hen vervolgens bestrijden enz; 3) of over de verwachting, die Gods kinderen hebben, welke de vijanden beweren ijdel en ongegrond te zijn. De gelovigen daarentegen houden staande, dat hun hoop wel gegrond en bevestigd is. God dan wordt gezegd de twistzaak Zijns volks te twisten: 1) Wanneer Hij door woorden of door daden de oprechtheid van Zijn volk en van Zijne kinderen verdedigt en last doorstralen (Jes. 62: 1. Micha 7: 9); 2) wanneer Hij mensen verwekt en door Zijn Geest bekwaam maakt om den waren godsdienst voor te staan en te verdedigen tegen al de beschuldigingen en verdachtmakingen der tegenpartijen; 3) wanneer Hij waarlijk beantwoordt aan de hoop en de verwachting van Zijn volk, zodat hun hoop door de uitkomst gerechtvaardigd wordt, en de vijanden beschaamd gemaakt en in het ongelijk gesteld worden (Psalm 35: 22-28);

4. wanneer Hij met der daad Zijn volk verlost uit de mishandelingen hunner vijanden, door hen krachtdadig te redden en uit te helpen. Daarom wordt hier samengevoegd: "Twist mijne

twistzaak" en "verlos mij," d.i. wees mijn Goël. die mijne zaak op- en aanneemt (Psalm 43: 1. Jes. 49: 25); 5) wanneer Hij verdrukking vergeldt aan de onderdrukkers (Spreuken 22: 23; 23: 10-11. Jes. 41: 11; 51: 22-23)..

156. HEERE! Uwe barmhartigheden zijn voor degenen, die U liefhebben en U vertrouwen, vele 1); maak mij levend naar Uwe rechten.

1. Hier pleit de Psalmist op de grootheid van Gods ontferming, de onmetelijkheid Zijner tedere liefde ja, hij spreekt van barmhartigheden, vele barmhartigheden, tedere barmhartigheden, grote barmhartigheden; en bij den volheiligen Jehova bezigt hij ze als een pleitgrond van zijn gebed, het gebed om levendmaking. De levendmaking is een grote barmhartigheid, zij besluit vele barmhartigheden in zich. Zal God, oneindig in goedheid. toelaten, dat Zijne knecht sterft? Zal de Heere, die zo teder is, hem geen nieuw leven schenken?.

155. Het heil is verre van de goddelozen, al schijnen zij ook een tijd lang gelukkig te zijn, want zij zoeken Uwe inzettingen niet.

Gods heil dringt zich aan niemand op, noch in het lichamelijke, noch in het geestelijke, wanneer de mens het niet verkrijgt zo is hij zelf de schuld daarvan..

156. HEERE! Uwe barmhartigheden zijn voor degenen, die U liefhebben en U vertrouwen, vele 1); maak mij levend naar Uwe rechten.

1. Hier pleit de Psalmist op de grootheid van Gods ontferming, de onmetelijkheid Zijner tedere liefde ja, hij spreekt van barmhartigheden, vele barmhartigheden, tedere barmhartigheden, grote barmhartigheden; en bij den volheiligen Jehova bezigt hij ze als een pleitgrond van zijn gebed, het gebed om levendmaking. De levendmaking is een grote barmhartigheid, zij besluit vele barmhartigheden in zich. Zal God, oneindig in goedheid. toelaten, dat Zijne knecht sterft? Zal de Heere, die zo teder is, hem geen nieuw leven schenken?.

157. Mijne vervolgers en mijne wederpartijders zijn vele (Psalm 3: 2), maar van Uwe getuigenissen wijk ik niet.

Bedenk wel, onder welk soort van mensen gij hier moet leven, ten opzichte van God zult gij de meesten verachters bevinden, wat hen zelve betreft: verloren en verre van heil; ten opzichte van uzelve: vervolgers en vijanden.

158. Ik heb gezien degenen, die trouwelooslijk handelen, ik heb hun leven met verontwaardiging gadeslagen, en het verdroot mij, dat zij Uw woord niet onderhielden.

Het smartte hem mensen te zien, die God onteerden, satan dienden en hun eigene zielen verwoestten; te zien, dat de overtreders zo talloos waren en zo ijverig om onstandvastige zielen in hun strikken te trekken. Dat alles kan niet anders dan ene smart zijn voor hen, die

Gods eer en het welzijn van den mens bedoelen. Zij, die de zonde waarlijk haten, haten haar als zonde, als overtreding der wet van God en als schending van Zijn Woord..

159. Zie aan, dat ik Uwe bevelen liefheb, dat toch is de reden waarom het mij verdroot, o HEERE! doe mij dan ondervinden dat die liefde U welbehagelijk is; maak mij levend naar Uwe goedertierenheid; schenk mij nieuw geestelijke leven, blijde gemeenschap, lieflijken omgang met U, naar Uwe vrije en onverdiende genade.

Drie malen wordt in deze afdeling herhaald het: "maak mij levend." Hoe nader wij aan het einde van den Psalm komen, des te dringen der wordt hij..

160. Het begin 1), de oorsprong Uws woords is waarheid, en in der eeuwigheid is al het recht Uwer gerechtigheid, van het begin tot het einde is het volmaakt.

6. In het Hebr. Roosch-debarèka. Beter: de hoofdsom van Uw Woord. Zo wordt het woord in den grondtekst ook vertaald Leviticus 6: 5. Numeri 4: 25; 7: 31; 31: 26, 49. De Staten-Vertalers volgen de Septuaginta, maar tekenen ook aan: Hebr. hoofd of hoofdstuk. De dichter wil zeggen dat de som van Gods Woord is waarheid. Waarheid van begin tot het einde toe en niets anders dan waarheid. Calvijn tekent hierbij aan: "Laten wij dezen zin vasthouden, dat sedert God begonnen is te spreken, Hij altijd getrouw geweest is in Zijne beloften, en nooit de hoop der Zijnen heeft teleurgesteld. En dat de loop der waarheid zo gelijk is geweest, dat Zijn Woord van het begin tot het einde toe waarachtig en getrouw is."

161.

Schin.

Vs. 161-168. Gods Woord liefhebben, Gods vrede genieten, op Gods heil wachten, dat is de werkzaamheid des geloofs, zijn loon en zijne vreugde; het eerste wil ik dan doen, het tweede wil ik vasthouden, op het derde wil ik mij met alle heiligen toelagen.

161. De vorsten, de groten en machtigen dezer wereld, hebben mij vervolgd zonder oorzaak; maar mijn hart heeft gevreesd, niet voor hen, of voor hetgeen zij mij zouden kunnen aandoen, maar voor Uw woord, dat ik dit zou verloochenen en daardoor Uwen toorn op mij laden. (Jes.

66. 2).

Wie vorstengunst boven Gods genade stelt en vorstenmacht meer vreest dan Gods hand, die zal zich weinig in Gods Woord kunnen vinden..

162. Ik ben vrolijk over Uwe toezegging, in den strijd voor het geloof (Jud. 1: 3), als een, die enen groten buit vindt door ene verkregene overwinning.

Het woord buit betekent eigenlijk een door, die van overwonnen vijanden wordt geroofd, welke goederen het ook mogen zijn, doch wordt ook veel genomen voor allerlei goederen en rijkdommen in 't algemeen (vgl. Spreuken 31: 11). Het vinden van een buit kan genomen

worden of eigenlijk, dat iemand ergens onverwacht een schat vindt, dien hij wegneemt en waarmee hij zich verrijkt (Jer. 38: 2; 39: 18; 45: 5), of men kan het woord "vinden", oneigenlijk nemen voor verkrijgen (Richteren 5: 30). Nu weten wij, hoe verblijd iemand pleegt te zijn, die ergens een schat vindt. (zie Luk. 15: 6. MATTHEUS. 13: 44), en hoe uitgelaten vrolijk het krijgsvolk is, als het een groten en rijken buit mag plunderen en daaronder overvloed van spijs en drank om zich te verheugen. (zie 1 Samuel 14: 30; 30: 16. 2 Kronieken 20: 25-28. Doch noch vrolijker betuigt de spreker te zijn over Gods Woord, want

1. het goed, dat God in Zijn Woord belooft, en dat Hij naar Zijne toezegging schenkt aan de Zijnen, overtreft oneindig elke schat en elke buit. Het is ene onuitsprekelijke vreugde (1 Petrus 1: 8). 2) De vreugde over het vinden van een buit is dikwijls zeer zondig, onzinnig en goddeloos, en moet bijgevolg ene wroeging achterlaten; maar deze vrolijkheid is, ene heilige blijdschap door den Heiligen Geest en die niets dan een waar genoegen en vrede achterlaat in de ziel. 3) De vreugde over het delen van een buit is van korten duur; zij is dikwijls maar voor weinige dagen of ten hoogste voor dit leven; maar deze vreugde is ene bestendige blijdschap. In Gods Woord en beloften vindt de ziel gedurig nieuwe stof om vrolijk te zijn in God en Zijne genade. Zij zal met dit leven niet eindigen, maar volmaakt worden, wanneer de ziel naar Gods toezegging genieten zal verzadiging van vreugde (Psalm 16: 11). Dit vers hangt nu zeer wel te zamen met het voorgaande, waar van lijden en verdrukkingen gesproken was; want, gelijk men na den strijd en de overwinning buit deelt, zo zegt hier de spreker, dat hij die vrucht had van het dragen en overwinnen van de verdrukkingen, dat hij vrolijker was over Gods toezeggingen dan iemand, die een groten buit vindt (2 Tim. 4: 7-8)..

164. Ik loof U niet slechts drie- (Psalm 55: 18. Dan. 6: 10), maar zevenmaal des daags, iedere dag over de rechten Uwer gerechtigheid, daar ik op elke dag steeds meer aanleiding tot zulk een loven verkrijg.

Volgens dit vers bevat het gebedenboek (brevier) in de Katholieke kerk 7 uren van gebed, daar men bij de drie: op het 3de 6de en 9de uur, (8, 12 uur voorm. en 3 nam.) nog het gebed bij het begin van den dag, dat bij het aanbreken van den nacht en dat te middernacht (Hand.

18. 25) voegde..

Hier drukt zevenmaal de volmaaktheid uit. De Psalmist wil er mede aanduiden, het duurzame onafgebrokene van zijn blijdschap in God. Hij geniet ene vreugde, die hem noopt, om zijn in God verblijd harte voor dien God uit te storten, terwijl hij een voorsmaak geniet van het eeuwig loven en prijzen, hetwelk in den hemel zal plaats hebben.

165. Die Uwe wet beminnen, hebben groten vrede des gemoeds, die van meer waarde is dan al het goed der wereld, en zij hebben genen aanstoot 1), ten minste niet zo zullen zij struikelen, dat zij niet weer zouden opstaan.

1. De Hebr. woorden hebben de LXX letterlijk vertaald ouk estin autoiv skandalon, "daar is hun gene ergernis." Door ergernis verstaande iets, dat hen kan kwetsen of beschadigen, of doen vallen op hunnen weg, volgens de drie betekenissen van het woord: een struikelblok, een strik en een voetangel. De mening dezer spreekwijze zal men het best begrijpen door ze te vergelijken met ene van dezelfde soort bijv. 1 Joh. 2: 10 "die zijnen broeder liefheeft, blijft in

't licht, kai skandalon en autw ouk estin, en gene ergernis is in hem; het licht, waarin hij blijft zal hem zo behulpzaam wezen overal op zijnen weg, dat hij vrij zal zijn van gevaren, die gelijk staan met strikken, voetangels en struikelblokken, waaraan zij, die in het donker reizen, onderhevig zijn. Bij Johannes zijn de ergernissen de middelen om de ziel te verlokken tot zondigen; "in hem is gene ergernis" betekent: hij is vrij van die verzoeken, welke anderen zo dikwijls overwinnen. Zo betekent dit hier, dat ze vrij zijn van verzoeken en strikken, dat is van de zonden, waartoe de verzoeking de mensen brengt, en deze is de veiligheid, die de liefde tot Gods wet een ieder, die ze bezit, verschaft, terwijl niets anders dit kan doen..

166. O HEERE! ik hoop op Uw heil, gelijk de aartsvader Jacob (Genesis 45: 18), en doe Uwe geboden, opdat ik Uw heil mede deelachtig worde.

De gelovige hoopt op de vrije genade des Evangelies en gehoorzaamt nauwlettend de bevelen der wet. God heeft deze twee te zamen verbonden, dat niemand ze afzonderlijk stelle. Een goede hoop op "heil" zal het hart dringen en bekrachtigen om de geboden te doen. Hoe levendiger de hoop is, des te meer zal de gehoorzaamheid levendig zijn..

Deze uitspraak, welke in den mond van allen besloten ligt, spreekt de Profeet niet zonder reden meermalen uit, omdat als het ware niets gemakkelijker is, dan God den lof en het ambt toe te kennen van te bewaren, daar Hij bijna geen voorbeeld van een vaste hope in de wereld ontmoet, waar hij met beproevingen langdurig heeft te worstelen. Verder uit de orde der woorden maken wij op, dat wie zich houdt onder de vreeze en den ijver van Gods Wet, noodzakelijk allereerst het heil in God zoekt. Want wanneer het geloof op het goede is prijsgegeven of het geduld is uitgestorven en wij her- en derwaarts worden geslingerd, zetten wij de godsvrucht uit de gedachte. Alzo is het een voornamendeugd der gelovigen het kruis en den dood te verdragen, wanneer zij zich gewillig Gode onderwerpen, dewijl, indien de hypocrieten met geen tegenspoed hebben te werken, wij zien, dat ook zij recht gestemd zich gevoelen, om God te dienen..

167. Mijne ziel onderhoudt Uwe getuigenissen, en ik heb ze zeer lief.

Den kinderen der wereld is Gods woord hard, gestreng en zwaar, maar ons is het de hoogste lust; dit alleen is onze vrees, dat wij door onze ontrouw en traagheid onder de aanvechtingen van den vijand zullen bezwijken..

Tegenover de slaafse vrees der ongelovigen voor de Wet Gods en Zijne getuigenissen, stelt hier de dichter de kinderlijke vreeze en liefde. Niet uit vrees voor straf of uit zucht naar loon, niet derhalve uit zelfzucht, maar uit waarachtige, door God zelf gewerkte liefde is het de begeerte zijner ziele, om de geboden Gods te volbrengen.

168. Ik onderhoud Uwe bevelen en Uwe getuigenissen, want al mijne wegen zijn voor U 1), en het zou U dus niet verborgen blijven, wanneer ik in enig opzicht goddeloos tegen U ware geweest (Psalm 18: 29).

1. Dit kan zijn ene reden, waarom hij Gods geboden onderhield, omdat Gods oog op al Zijne wegen was. Dit drong hem, om zich in al zijne wegen Gode welbehaaglijk te gedragen, of als een bewijd, dat hij Gods getuigenissen onderhield; want de ganse eis van Gods woord komt uit op Genesis 17: 1: Ik ben de Algenoegzame; wandel voor Mijn aangezicht en wees oprecht" (d'Outrein), of, daar deze betuiging zijner godsvrucht, en alle, die hij gedaan had, door zijne vijanden gelasterd werden als voortkomende uit huichelarij, zo beroept hij zich op God, die zijn hart en al zijne wegen kende, of niet alles bij hem waarachtig en oprecht was..

Calvijn zegt: "Hier wijst de Profeet aan, dat hij zich moeite geeft, om niet slechts vrij te zijn van alle schuld en overtreding bij de mensen, maar ook om zijn hart Gode aan te bieden, onbevlekt en zuiver." Het is dus hetzelfde, wat de heilige Apostel Paulus zegt, als hij verklaart, dat het immer zijn geheiligd streven was, om een onbevleete consciëntie te hebben bij God en de mensen. Hij beroept zich hier op Gods alwetendheid.

169.

Thau .

Vs. 169-176. Het slot van enen zo langen Psalm kan niet anders zijn dan ene korte Summarische verhaling van het geheel. Nogmaals leg ik mijne gezindheid en mijn streven voor Uw aangezicht. O God! ik bid U om onderwijzing in Uw woord en om redding van de vijanden, en beloof U een getrouw vasthouden aan Uw woord en een bestendig leven voor Uwen Naam. Maar daartoe moet Gij mij sterken en Uw schaap zoeken en behouden.

169. O HEERE! laat mijn geschrei om bevestiging in gehoorzaamheid aan Uw woord voor Uw aanschijn genaken, laat het tot Uwen genadetroon opklimmen en door U worden verhoord, maak mij verstandig naar Uw woord.

Hij was niet zonder geestelijk verstand, maar hij verlangde meer te weten van zichzelf, meer van zijne noden en zijne zwakheid. meer te weten van God en Christus, en van Christus, Zijn persoon, werk en genade, meer te weten van de onderwijzingen des Woords, en de plichten van den godsdienst..

170. Laat mijn smeken, mijn innig en ernstig gebed om bevrijding van lichamelijke en geestelijke vijanden voor Uw aanschijn komen 1); red mij naar Uwe toezegging.

1. Zijne bede, dat deze smeking voor God mocht komen, heeft een diepen zin van onwaardigheid en van heilige vrees, dat zijn gebed ongeschikt zou zijn, om voor God te komen. Geen van onze gebeden zou dan ook tot God kunnen komen, indien Jezus Christus niet onze voorspraak ware..

Deze uitdrukking is ene zinspeling op de smeken verzoekschriften, die verlegene onderdanen opstellen om over te leveren aan een mededogend koning..

De beden behoren bij elkaar, omdat de dichter een vervolgde om des geloofs wille is, en evenzeer bevestiging in het geloof als bevrijding van den innerlijken dwang, die hem aangedaan wordt, nodig heeft..

171. Mijne lippen zullen Uwen lof overvloedig uitstorten, moeten dauwen van lofprijzing, als Gij mij Uwe inzettingen zult geleerd hebben, gelijk ik U meermalen geleerd heb (vs. 135).

Als de Heere Jezus ons het levend water gegeven heeft, zo wordt er in ons ene fontein van levend water, springende tot in het eeuwige leven.

Jezus' discipelen kunnen niet zwijgen van 't geen hun handen getast hebben van het woord des levens..

172. Mijne tong zal spraak houden van Uwe rede (Spreuken 6: 22) 1), want al Uwe geboden zijn rechtvaardigheid.

Of, indien mijn mond zich opendoet, zo zal dat zijn, om Uwe rede te vermelden. De Psalmist zegt hier dus, dat hij uit ware dankbaarheid den lof des Heeren zal verkondigen. Maar dewijl hij weet, dat hij van zich zelve dit voornemen niet kan ten uitvoer brengen, smeekt hij in het volgende vers, om de hulpe van de macht Gods. Ook hij weet het, dat wat bij den mens onmogelijk is, mogelijk is bij God.

173. Laat Uwe hand 1), mij te hulp komen, want ik heb Uwe bevelen verkoren.

1. Hij bevindt zijne eigene hand niet voldoende en geen schepsel kan hem ene helpende hand tot enige zaak verlenen; daarom ziet hij op tot God in hope, dat de hand, die hem gemaakt heeft, hem zou helpen. Al onze hulpe moet van Gods hand verwacht worden, van Zijne macht en van Zijne goedheid..

174. O HEERE! ik verlang naar Uw heil 1), en Uwe wet, die zulke heerlijke beloften bevat, is al mijne vermaking.

1. Ik verlang naar verlossing uit mijne tegenwoordige ellenden en verlegenheden, om U met meer vrijheid te kunnen dienen en Uwen naam openlijker en plechtiger te kunnen verheerlijken, of, naar ene volkemene bevrijding, niet alleen van uitwendige verdrukkingen, maar ook van al mijne zonden, van doofheid en dodigheid in Uwen dienst, dan alle neigingen en verlokkingen tot afval en goddeloosheid en van mijne andere verdorvenheden, waartegen de dichter op verscheidene plaatsen van dezen Psalm bidt, en dat Gij mij eindelijk wilt schenken de kroon der heerlijkheid in Uw koninkrijk..

175. Laat mijne ziel leven, en zij zal U loven 1), en laat Uwe rechten mij helpen.

1. De dichter vraagt hier om nieuw leven, zucht naar verlossing uit deze boze wereld, waar het leven zijner ziele gevaar loopt. Hij vraagt nieuw leven, om God, zijn God, te verheerlijken. Hij weet het, dat hij niet alleen op tijdelijk, maar ook op geestelijk gebied

geheel en al afhangt van zijn God, en dat alleen, waar Hij leven schenkt aan de ziele, er ook verheuging des harten en des aangezichts is.

176. Ik heb gedwaald als een verloren schaap, 1) dat overal vervolgd, geen rust, en geen veilige wijkplaats kon verkrijgen; zoek Uwen knecht, want Uwe geboden heb ik niet vergeten 2).

1. Hij belijdt hier niet, dat hij zwaar gezondigd heeft, zoals sommigen vastelijk menen, alsof hij in de strikken van Satan was gebonden geweest, dewijl dit strijdt met het tweede lid, waar hij zegt, dat hij van de Wet Gods niets heeft vergeten. En bespottelijk is de oplossing, dat hij een dwalend schaap was geweest, vóór den tijd zij er roeping en daarna aan ware godsvrucht was overgegeven, of van het dwalen was teruggehouden door enige vrome aandoeningen, om niet geheel de vreze Gods af te schudden dewijl het zeker is, dat in beide delen van het vers dezelfde tijd gebruikt wordt. Daarom is het beter het alzo op te vatten, dat de Profeet bij wijze van tegenstelling spreekt. Ofschoon hij gedwaald had als een verloren schaap, dat hij nochtans niet er toe was gebracht om de Wet te vergeten. gedwaald te hebben zegt hij, naar mijn oordeel, in den zin, dat hij door het geweld en de macht der vijanden besprongen, bevende her- en derwaarts zich had begeven, om een schuilhoek machtig te worden. Dat hij echter, wanneer hij vluchtte en nagejaagd werd, nooit echter van de Wet Gods was geweken Dat, waar de wolven hem overal najagen, hij van God smeekt gered te worden, om hem een veilige en stille rustplaats te schenken, opdat aan het zwerven eindelijk een einde moge komen..

Zoals Calvijn zeer juist opmerkt, bidt de dichter hier dat God hem moge zoeken, hem beveiligen, hem uitkomst geven, hem stellen in een hoog vertrek. Door onze Psalmberijmers is het denkbeeld in den tekst gebracht, dat de dichter hier spreekt van een dwalen op geestelijk gebied, maar dit staat hier niet. Integendeel, hij mag het belijdend uitspreken voor zijn God, dat hij Gods geboden niet heeft vergeten.

Onze Kanttekenaars zeggen dan ook: "Alsof hij zei: "ik heb een tijdlang niet geweten, waarheen ik mij keren of wenden zou, te weten, toen mij mijne vijanden zo zwaarlijk vervolgden." Van "wettenschenden" is hier in het geheel geen sprake.

2. Uit uwe verhouding tot Gods woord kunt gij verklaring verkrijgen omtrent de stemming van uw hart, de richting van uwen geest en den aard van uwen wandel..

Een Christen is in het worden, niet in het geworden zijn, het leven is niet ene vroomheid, maar een vroom worden, niet ene gezondheid, maar een gezond worden, niet ene rust, maar ene beoefening; wij zijn het nog niet, maar wij worden het; het is nog niet gedaan en geschied, maar het is in gang; het is niet het einde, maar de weg..

Zoek mij, dat is: vind mij, want God zoekt nooit te vergeefs. Bekeer mij en ik zal bekeerd zijn..

Mijne is het dwalen en het verloren zijn, Uwe is het zoeken en het vinden en het behouden..

Er is geen gedeelte der Heilige Schriften, waar de natuur en de openbaringen van ware en oprechte godsvrucht zo menigvuldig en ernstig aangedrongen en voorgesteld worden als in dezen Psalm. De Psalmist ontvouwt zijn doel in de eerste verzen van den Psalm, houdt dit steeds in het oog en vervolgt het tot het einde. Het uitstekende van heiligmaking is voorgesteld als het onmiddellijke voorwerp van geestelijken smaak en liefde. Gods wet, die grote uitdrukking en het uitvloeisel van de heiligheid van Gods natuur, en het voorschrift van heiligheid voor het schepsel is overal voorgesteld als het grote voorwerp van de liefde, de blijdschap en het vreugdebedrijf van hem, die Gods bevelen prijst boven goud, ja boven het fijnste goud en voor wien zij zoeter zij dan honing en dan honingzeem.

Laat deze Psalm een toetsteen zijn, om onze harten en ons leven te beproeven. Laat ons gedurig onderzoeken: worden deze liefelijke toestanden en heilige oefeningen van geloof, liefde, hoop, ootmoed, geduld en ijver in onze zielen gevonden? Maken onze harten, gereinigd door het bloed van Christus, deze overdenkingen, gebeden, voornemens en belijdenissen tot hun eigene? Is, de woord de enige standaard van ons geloof, en de wet van onzen wandel? Is het 't kanaal, dat volheid van genade en vertroosting in Christus tot onze harten voert? Is het de onderwijzer, de raadgever, de levenwekker, de medicijn, de wapenrusting, de schat, de rijkdom, de troost, de wachter, de vreugde, het alles van onze zielen? Ontvangen wij het als woorden van God tot ons? Gebruiken wij het als pleitgronden bij God voor hetgeen wij nodig hebben? Gelukkig zijn zij, die in zulke liefelijke beoefeningen leven!

PSALM 120.

GEBED TEGEN VALSE LEER, LASTERAARS EN TIRANNEN.

1. Een lied Hammaälôth 1).

1. Wij hebben hier voor ons het eerste der 15 liederen (Psalm 120-134 vlg. 1 Kronieken 25: 31), die niet alleen ten opschrift hebben een lied (Schir), maar daarbij gevoegd "de opstijging" (hammaälôth). Deze uitdrukking bevat veel raadselachtigs en is daarom op verschillende wijzen verklaard. De Joodse uitleggers menen, dat die naam daarop ziet, dat deze 15 Psalmen op den avond van den eersten feestdag van 't Loofhuttenfeest (Leviticus 23: 43) zullen gezongen zijn op de 15 treden van den halvemaan vormigen trap van den tempel, die uit den voorhof der vrouwen naar dien der mannen voerde (Matth. 4: 7), terwijl boven in het portaal twee priesters met trompetten stonden en op een geschikt ogenblik met hun geklank invielen. Alsdan zou men eigenlijk moeten overzetten "trappsalmen." Luther brengt de uitdrukking in overeenstemming met de inrichting der Christelijke kerken in de middeleeuwen, volgens welke de priesters, die verplicht waren tot het zingen der Horae, op enige koorstoelen in de ruimte van het altaar, het zogenaamde hoge koor (1 Koningen 6: 16), hun plaats hadden, en de zangers uit de leken, die de kerkelijke muziekstukken moesten uitvoeren daarentegen op het orgelkoor tegenover het altaar geplaatst waren. Hij noemt deze Psalmen "liederen in hoger koor." Hierbij heeft hij niet gedacht aan ene stemverheffing (2 Kronieken 20: 19), en de liederen als zeer verhevene willen aanwijzen. Dat zijn ze geenszins, integendeel ontbreekt daaraan het vuur der geestdrift en de korte zaakrijke rede, waardoor zo

vele vroegere Psalmen zich onderscheiden; integendeel is hun een stille, zachte ernst, een heilige weemoed eigen, ook al gevoelt men nevens den ernst en den weemoed iets lieflijks en teders. Luther zelf heeft aan zijne vertaling de volgende verklaring gegeven: "Ik houd het daarvoor, dat deze Psalmen zo genoemd zijn, omdat zij op ene hogere plaats, in een hoger koor door de Levieten of priesters gezongen zijn." Intussen heeft deze gehele verklaring iets zo uitwendigs, en komt die zo weinig met de betekenis van het woord overeen, dat zij moeilijk de ware kan zijn; bovendien is het minstens twijfelachtig, of de tweede tempel reeds die inrichting met 15 trappen had voordat Herodes dien had laten ombouwen. Integendeel hebben de trappen wel hun ontstaan aan onze Psalmen te danken. Veel beter is ene andere verklaring, die den naam in den zin van pelgrimsliederden opneemt, zodat het opschrift betekent: liederden, die bij het trekken naar Jeruzalem moesten gezongen worden. Hierbij is echter de mening te verwerpen, die aanneemt, dat de liederden gemaakt waren om te zingen bij het terugkeren uit de Babylonische ballingschap, dat in Ezra 7: 9 als een optrekken wordt voorgesteld; zij zijn bestemd geweest, niet om voor eenmaal, maar om op verschillende tijden en op onderscheidene tochten gebruikt te worden. Ook David en Salomo hebben enige van deze 15 liederden vervaardigd, voor wier profetische blik de Babylonische ballingschap nog verborgen was. Zonder twijfel is de mening juist, welke deze voor liederden der optochten houdt," d.i. liederden, die door de reizigers, welke telken jare tot de hoge feesten te Jeruzalem heengingen, moesten worden gezongen. Uit Jes. 30: 29 blijkt, dat de pelgrims onder muziek en zang naar de plaats van het heiligdom heentrokken. Nog tegenwoordig ontmoet men in Palestina meermalen gezelschappen van reizigers, die onder weg hun liederden zingen (vgl. Genesis 31: 27). Wij hebben bij Ezra 4: 24 aangetoond, hoe David er toe kwam, om met het dichten van dergelijke liederden een begin te maken. Men heeft beproefd de 15 nummers van dit reispsalmboek volgens stations te rangschikken. Psalm 120 bij het opgaan uit den vreemde; 121 bij het eerste zien der vaderlandse bergen; 122 bij het intrekken in het heilige land; 123-131 herinneringen en gewaarwordingen, welke op den val en het herstel van het uitverkoren volk doelen; 132 bij het eerste zien der heilige stad; 133 bij het intrekken van haar; 134 bij het ingaan in den tempel. Dit is kunstig bedacht; toch ligt aan de gedachte iets waars ten grondslag, waarvan wij ons bij de verklaring zelf zullen overtuigen.

Nog is er ene andere verklaring van de uitdrukking, waarover wij spreken, die evenveel recht heeft als de laatstgenoemde en die wij daarom daarmee verbinden; men verklaart de "liederden der opstijgingen van den eigenaardigen versbouw in deze 15 Psalmen, daar steeds het volgende vers of de volgende afdeling een hoofdwoord of ene hoofdgedachte uit het vorige vers of de vorige afdeling opneemt, en zo de rede, als op een ladder met verschillende sporten tot de hoogte opstijgt, waarnaar zij streeft. Het sterkst zien wij deze trappen-rythmus, die wij ook elders in de Hebreeuwse poëzie aantreffen (vgl. Richt 5: 3,5,6 en Jes. 17: 12 vv. 26: 5, vv.) in Psalm 121. Deze wordt ook in de andere Psalmen, die tot deze liederden behoren, gevonden..

Niet zonder reden, zegt Delitzsch, laat de verzamelaar op Psalm 119 juist dit lied der opgangen volgen: het sluit zich nauw aan het laatste vers van dien Psalm aan. De vervaardiger van Psalm 119, rondom door afval en vervolging omgeven, vergelijkt zich bij een verloren schaap, dat de Herder moet opzoeken en naar huis halen, zo het niet zal omkomen. Ook de vervaardiger van Psalm 120 is als een schaap midden onder wolven (Matth. 10: 16. Luk. 10:

3). Hij bidt klagende om redding uit zijne vijandige, twistzieke omgeving. Klaar en duidelijk komt daar de zinspeling voor op de vijandige lasteringen, met welke de Samaritanen de uit de ballingschap teruggekeerde Joden vervolgden, toen deze hun deelneming aan den tempelbouw hadden geweigerd (Ezra 4: 24); door openbare leugenen en valse beschuldigingen wisten zij het zo ver te brengen, dat het bouwen van den tempel verboden werd, en nu klaagt hier de juist uit den nood der ballingschap geredde gemeente, door den mond van enen met den Geest vervulden zanger uit haar midden (wellicht een van de in Ezra

2. 41 vermelde kinderen van Asaf) over de op nieuw haar veroorzaakte ellende. Het lied was echter ook in lateren tijd voor degenen, die ter feestviering optrokken, geschikt, wanneer zij op hun reis naar Jeruzalem, uit Galilea langs Samaria moesten omreizen, om den haat der Samaritanen te ontgaan (Luk. 9: 51 vv.). In sommige Duitse Bijbels vindt men het opschrift: "Stille tranen in Kedar," en zo bespeurt men ook werkelijk, merkt Rieger aan, in dezen Psalm een naar God gekeerd hart, dat zich onder den druk in het jammerdal opheft, en in 't bijzonder de verzoeking, om door boze tongen te worden aangegrepen, overwint.

I. Vs. 1 en 2. Gedachtig aan de reeds opgedane ervaring, dat het bidden helpt, wendt zich, in hare tegenwoordige, weer zo treurige toestanden, toen leugenaars en lasteraars haar van rondom omringden, de gemeente tot den Heere met de bede om redding ook uit dezen nood.

Ik heb tot den HEERE geroepen in mijne benauwdheid, zo dikwijls ik daarin was, en Hij heeft mij verhoord, 1) dat heeft de bevrijding van de ellende der ballingschap in Babel mij genoegzaam bewezen.

1. Of, ik roep tot den Heere in mijne benauwdheid, zo verhoort Hij mij. Dit wil dan niet zeggen, dat hij nu alleen roept, maar dat hij deze ervaring heeft, dat telkens, wanneer hij tot den Heere riep uit de benauwdheid, de Heere hem verhoorde, en daarom te midden van zijn druk en lijden vertroostte. Ook nu verkeert hij weer in grote ellende. Valse lippen zijn tegen hem opgestaan, valse aanklachten zijn tegen hem ingediend. En daarom zal hij ook nu zijn toevlucht nemen tot zijn Verbonds-God, om van Hem alleen afwending van druk te verwachten.

2. a) o HEERE! zo spreek ik dan, vol van vertrouwen, dat ik op het gebed in mijnen tegenspoed verhooring zal vinden, red mijne ziel van de valse lippen, die het op vernietiging van ons volksbestaan toelagen, terwijl zij den tempelbouw zoeken te verhinderen, van de bedrieglijke tong, die mij met dat doel bij de koningen van Perzië in verdenking zoekt te brengen (Ezra 4: 4 vv.).

a. 1 Samuel 24: 10; 26: 19.

Het is een van de voornaamste kentekenen van het volk Gods, dat het aan zijnen God, gelijk een kind aan de moeder gewend is, dat het in alle omstandigheden deze rechte deur zoekt en vindt en dat het dit ook tot roem van God gaarne belijdt. Duizendmaal spreekt Israël deze ervaring tot eigen troost en versterking uit, en alzo is ook hier aan de spits van deze volksliederen, die ieder kende en in 't harte droeg, ene hoog omhoog gestoken banier, onder welke beschermend teken het vast in 't geloof daarheen wandelt. Het wil daarmee zeggen,

wat zijn zalige praxis is, hoe God Zijn volk kent, en hoe het volk zijn God kent en weet (Jer. 9: 24): "Wij roepen, Hij antwoordt." Zolang een hart hoopt en gelooft en bestendig in het gebed blijft, zolang is het onoverwonnen..

De gemeente des Heeren heeft behalve van openbare en besliste vijanden ook van valse broeders te lijden, die wanneer aan hunnen eis om volkomene erkenning niet kan worden voldaan, verbitterd worden en zich op elke wijze, in 't bijzonder door de wapenen van leugen en laster zoeken te wreken. Dat leerde Israël na het terugkeren uit de ballingschap in ene smartelijke ervaring aan de Samaritanen. Deze, die in hun hart nog voortdurend, evenals vroeger, heidenen waren, meenden dat hun halve belijdenis van Israëls God, die niet uit een dieperen wortel des geloofs voortkwam, van God, die zich nooit als hun God geopenbaard had en dien zij op eigen hand dienden, hun aanspraak gaf, om met gelijke rechten als Israël ene afdeling van het rijk van God te zijn, en als hun dit ontzegd werd, werden zij Israëls meest verbitterde vijanden..

Wonden. door ene vijandige en scherpe tong arglistig veroorzaakt, branden meer dan vuur, maar God heeft daarvoor balsem..

3.

II. Vs. 3 en 4. De valse tong, het hoofdwoord in de vorige gedachte wordt wederopgevat: nu wil de gemeente uitspreken, hoezeer zij heeft te lijden onder hetgeen haar wordt aangedaan. Zij doet dat in den vorm ener vraag, op welke zij aanstonds het antwoord bij de hand heeft.

3. Wat zal U, zo zou misschien iemand, die zelf nog gene ondervinding heeft opgedaan van zulk ene treurige zaak, als mij thans nederdrukt, ten opzichte van de zo even uitgesprokene klacht mij toevoegen-wat zal U de bedrieglijke tong geven, wanneer gij slechts een grond geweten hebt; of wat zal zij U toevoegen, daar toch hare lasterende rede geen geloof zal vinden bij weldenkenden?

4. Dit is echter gemakkelijk te zeggen, zo lang men zelf nog niets van de valse tong te lijden had, wanneer men het echter ondervindt zal men wel integendeel zeggen: de lasterende woorden zijn a) scherpe pijlen eens machtigen vijands, pijlen die juist treffen en ter dood toe wonden (Nehemia 9: 3. Psalm 52: 4; 64: 4), mitsgaders gloeiende jeneverkolen 1) (Num 33: 18), die weken lang voortglimmen en van welke de meest verterende gloed uitgaat (Jak. 3: 5 v.)

a. Psalm 11: 2; 59: 8.

1. Volgens de mening der Arabieren geeft de Genisten, brem- of jeneverstruik de beste houtskolen; deze kolen moeten volgens het bericht van Hiëronymus zeer lang aanblijven, zelfs een jaar lang onder de as voortglimmen. Het is veel gemakkelijker, zegt Fris in zijne uitlegging der Psalmen, ene grote wonde te helen, dan ene lastering goed te maken, die de leugenachtige tong heeft uitgesproken..

5.

III. Vs. 5-7. Met de diepe zucht: "O wee mij!" terugwijzende op de beelden, die zij te voren bezigde, om haar lijden uit te drukken, gaat de klagende gemeente aanstonds over tot ene verdere zinnebeeldige voorstelling daarvan, en heeft het met haar "wonen" en met haar verlangen naar "vrede" te doen. Zij komt niet ver boven de weeklacht, maar sluit met den schrillen wanklank: "Vrede van de ene en strijd van de andere zijde; " naar "boven dezen dissonant zweeft het hulpgeschrei, waarmee het lied begon, en dat de opheffing van dien toestand afsmeekte."

5. O wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik onder mensen van zo ruwe gemoederen als de Moschers, die tussen de Zwarte en Kaspische zee wonen (Genesis 10: 2), moet vertoeven: dat ik, alhoewel ik mij hier in mijn vaderland bevind, waarin ik toch een rustig en stil leven mag verwachten, toch als in de tenten Kedars wone, alsof ik mij bevond onder de strijdzuchtige en twistzieke Kedarenen (Genesis 25: 13; 16: 12)!

Volgens onze wijze van spreken zouden wij zeggen: onder Turken en Hottentotten. "De ware kerk heeft ten allen tijde onder de wreedste vijanden en onder den druk moeten leven. (2 Tim. 3. 12)"

Het is uw plicht om als een Christen te midden ener goddeloze wereld te leven, en het zal u weinig baten uit te roepen: O wee mij! Jezus bad niet, dat Hij uit de wereld zou worden weggenomen, en gij behoeft niet te begeren datgene, waarom Hij niet gebeden heeft. Het is verreweg beter de moeilijkheden in de kracht des Heeren tegen te gaan en Hem daarin te verheerlijken. De vijand is immer op de wacht om enige tegenstrijdigheid in uw gedrag te ontdekken; wees daarom zeer heilig. Bedenk dat aller oog op u gevestigd is, en dat van u meer dan van andere mensen verwacht wordt. Tracht gene aanleiding tot blaam te geven. Laat uwe goedheid de enige fout zijn, die zij in u kunnen ontdekken. Dwing hen van u te zeggen, gelijk zij van Daniël zeiden: Wij zullen tegen dezen Daniël geen gelegenheid vinden, tenzij wij tegen hem iets vinden in de wet zijns Gods. Tracht zowel nuttig als u zelven gelijk te zijn. Misschien denkt gij: indien ik in een meer gunstigen toestand verkeerde, zou ik de zaak des Heeren kunnen dienen, maar ik kan niets goeds doen, waar ik mij nu bevind; doch hoe goddelozer de mensen zijn, in wier midden gij leeft, des te meer behoefte hebben zij aan uwe pogingen om hen te behouden; indien zij gebogen zijn, des te meer behoeven zij door u te worden recht gemaakt; en indien zij afkerig zijn, des te meer moet gij hun trotse harten tot de waarheid keren. Waar is de geneesmeester anders nodig dan daar, waar vele zieken zijn? Waar elders is voor den krijgsman roem te behalen dan in het heetste van den strijd? En wanneer gij afgemat zijt door den strijd en de zonde, die u aan alle zijden ontmoeten, bedenk dan dat alle gelovigen door dezelfde beproeving zijn gegaan. Zij werden niet op donzen bedden ten hemel gedragen, en gij moet niet verwachten gemakkelijker dan zij te zullen reizen. Zij werden geroepen om hun leven tot in den dood te wagen op de hoogten des slagvelds, en gij zult niet eerder gekroond worden, voordat gij verdrukking geleden hebt als een goed krijgsknecht van Jezus Christus. Zo dan, staat in het geloof, houdt u manlijk, zijt sterk..

Was Mesech een volksstam, die woonde in het tegenwoordige Iberië, en bekend was door zijn zucht naar oorlog, de Kedaren stamden af van Ismaël en waren een nomadenvolk, evenzeer strijdlustig als wreed. Nu wil natuurlijk de dichter niet zeggen, dat hij zich aldaar plaatselijk bevond, maar dat de vijanden, die hem lasterden en in wier midden hij moest verkeren, denzelfden aard hadden, als die strijdlustige volken.

6. Mijne ziel heeft lang gewoond bij degenen, die den vrede haten, zodat ik al dien strijd en twist moede ben.

7. Ik ben vreedzaam 1) woordelijk: ik ben vrede, maar als ik spreek, als ik slechts den mond open om iets te zeggen, al is het nog zo wel gemeend en dienende tot vrede en welzijn (Rom.

14. 19), zijn zij aan den oorlog, en zoeken in het onschuldige woord aanleiding tot nieuwe aanvallen.

1. Wanneer hij zegt: ik ben vreedzaam, dan is dit een verkorte spreekwijze, maar geen duistere, nl. dat geen belediging door hem is gedaan, waardoor gelegenheid tot haat was gegeven. Verder zegt hij, dat hij heeft getracht om hen, die beledigd waren tot zachtheid te stemmen en tot eendracht te bewegen. Want spreken heeft hier dezelfde kracht, als de voorwaarden tot vrede aan te bieden, of over verzoening te handelen..

Het is onjuist vast te stellen, dat bij ontstane onenigheid aan beide zijden de schuld is..

Ook Paulus (Rom. 12: 18) vermaant met alle mensen vrede te houden, maar wel vooruit ziende dat dit niet alleen van ons zou afhangen, heeft hij er de beperking bijgevoegd: "zoveel mogelijk is, zoveel in u is..

Geloof en verdraag, bemin en waak; in weinige uren is het overwonnen (Genesis 25: 14).

Daar wij niet alleen op David zien, maar op Jezus, den Vredevorst, en Hem omringd zien door lippen der leugen en door bedrieglijke tongen- daar wij zien hoe lang de heilige Redder op deze goddeloze wereld vertoefde- daar wij Zijn leven gadeslaan en de grote reden van Zijne komst in de wereld, om vrede te maken en te geven door het bloed des kruises, en toch Hem ter dood toe gehaat en vervolgd zien, kunnen wij er ons niet over verwonderen indien de wereld den gelovige haat. Wij zullen niet zoeken de vriendschap met hen, die den strijd zouden ondernemen tegen den Zoon Gods, indien Hij op aarde ware en wij zullen niet klagen, wanneer wij voor een tijd moeten wonen te midden van strijdzuchtigen en goddelozen. Maar laat ons David volgen, als het voorbeeld van Christus; laat ons in onze droefheid schreeuwen tot den Heere, en Hij zal ons horen. Dat wij onze zielen in lijdzaamheid bezitten en najagen vrede en heiligheid, strevende om het kwade te overwinnen door het goede, en in zachtmoedigheid degenen, die rondom zijn, waarschuwend voor het gevaarlijke van hun toestand..

PSALM 121.

GOD, EEN BEWAARDER.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1).

Meenden wij, dat de vorige Psalm een van de 128 kinderen van Asaf tot vervaardiger had, van welke in Ezra 2: 41 wordt melding gemaakt onder de uit Babel teruggekeerden, zo ligt nu verder voor de hand, dat deze bezielde zanger met zijne gave van heilige dichtkunst zich niet gedurende de reis zal hebben stil gehouden. In het Apocrief 3de boek van Ezra wordt ons verteld, dat de terugkerenden door Perzische ruitery begeleid werden (Ezra 1: 11), een dat gaf enen man Gods genoegzaam aanleiding, om de ogen van de meer of minder vleselijk gezinde menigte van deze menselijke bescherming af te leiden, en de gemeente als volk van God te laten uitspreken, wien zij voor haren Geleider en Beschermheer erkende (Jes. 49: 10). Zo menen wij in onzen Psalm voor ons te hebben het bedevaartslid van de ballingen, die in het jaar 536 naar de heilige stad terugkeerden. Eerst daardoor wordt het verstaanbaar, waarom in vs. 6 de hoede des Heeren juist genoemd wordt als bewaring voor den steek der zon en der maan. In latere tijden was de Psalm, gelijk het schijnt, het avondlied der heilige optochten van pelgrims, wanneer zij hun laatste nachtkwartier voor Jeruzalem (misschien Jericho, Luk. 18: 35 vv.) betrokken, en wisten dat de bergen, op welke de stad met den tempel lag, reeds zeer nabij waren. De Psalm kan het best worden verstaan, wanneer men hem beschouwt, op gelijke wijze als Psalm 108, als een beurtgezing van enkele stemmen en van het gehele koor; in het eerste gedeelte is het de gemeente, uit welke ééne stem met het antwoord van het koor gehoord wordt, in het tweede deel de priesterschap, die het volk zegent.

I. Vs. 1-4. De gemeente stelt het zich voor ogen wie haar Helper en Bewaarder is, en zij weet van Hem te verhalen, dat Hij een betrouwbaar Helper is en een wakend Beschermmer.

Eéne stem. Ik hef, hulp zoekende en ook vertrouwend hulp verwachtende, mijne ogen op naar de bergen 1), die rondom Jeruzalem zijn (Psalm 125: 2), en inzonderheid op de bergen, op welke de heilige stad is gebouwd (Psalm 87: 1), van waar mijne hulp komen zal 2).

1. Wij zijn gewoon met de bergen als zodanig het oog naar boven en het gevoel van nabijheid des hemels te verbinden, maar aan het volk van God is die vage algemeenheid van naar boven zien over 't algemeen vreemd. De bergen dienen Israël niet tot een middel en trap om tot God op te stijgen, maar één kring van bergen is het alleen, op welken zijn blik vol hope gevestigd is, en dat is die, op welken God, de Heere is nedergedaald, om aldaar de plaats Zijner woning en rust, het verblijf Zijner ere te hebben, omdat het de plaats Zijner openbaring is. Alle andere bergen, hoe groot en hoog zij ook mogen zijn, zinken als zonder betekenis weg voor deze uitverkorene bergen van Israël..

Dit is een echt pelgrimslid voor hen, die hun ogen opheffen, en hun schreden richten naar Zion. Zij spreken er hun vertrouwen in uit op den Heere, den Bewaarder Israëls, en wekken zichzelf en elkaar tot dit vertrouwen op, verzekerd als zij zijn, dat de Heere hen zal bewaren, dat Zijn oog over hen open zal zijn, opdat hen geen kwaad treffe en zij welbewaard de Godsstad ingaan..

2. Beter: Van waar zal mijne hulp komen? Vs. 1 en 2 zijn dan ook ten nauwste met elkaar te verbinden. De dichter verwacht het niet van de bergen en heuvelen der aarde, maar van dien

God, die den hemel en de aarde gemaakt heeft en de bergen heeft vastgezet door Zijne kracht. Zijn oog is dan ook gericht op de bergen rondom Jeruzalem en inzonderheid op Zion's heuveltop, waarop de tempel, als woonstede Gods, is gebouwd. Calvijn zegt dan ook: "Beide verzen moeten verenigd worden gelezen. Wanneer ik mijne ogen ophef naar de bergen, zal ik eerst ondervinden, dat zij verkeerd en zonder gunstig gevolg dwalen, totdat zij op God alleen Zijn gevestigd. En tegelijk is dit op te merken, dat hij niet te vergeefs God met dezen bijnaam versiert, omdat God is de Bouwmeester van hemel en aarde, terwijl stilzwijgend de ondankbaarheid der mensen wordt gegispt, wanneer men in Zijn macht geen nut kan vinden.

Want indien we volkomen zouden erkennen, dat Hij de Schepper is, zouden wij er ook van overtuigd zijn, (terwijl de gehele wereld in Zijne hand is en naar Zijn oordeel wordt geregeerd), dat hij met een onmetelijke macht is begaafd." De dichter antwoordt dan ook in het tweede vers, dat Zijne hulp zal komen van den Heere God, den Almachtige, Schepper van hemel en aarde. Daarbij vindt hij rust. Daarin kan hij alleen rust vinden.

2. Koor der gemeente. Mijne hulp is van den HEERE, die hemel en aarde gemaakt heeft, en als zodanig een onuitputtelijken rijkdom van hulpmiddelen en zegeningen bezit (Psalm 115: 15); Hij toch heeft op die bergen Zijne woning gekozen (Psalm 68: 17), en van daar Zijne hulp en Zijnen zegen beloofd (Psalm 3: 5; 20: 3; 133: 3. Exodus 20: 24).

Vraag en antwoord zijn geheel in den geest der Oud-Testamentische gemeente. Zij heft hare ogen op naar de bergen der belofte, maar hare hulp komt van den Heere, die hemel en aarde gemaakt heeft; de bergen dienen alleen tot een bepaald onderpand van vertrouwen, zonder dat het daarom aan iets geschapens verbonden is.

3. Eéne stem. Hij zal, daar Hij Zich zelven u ten Helper gesteld heeft, uwen voet op den moeielijken en gevaarvollen weg, dien gij hebt te bewandelen, niet laten wankelen, zodat u enig ongeluk zou overkomen (Psalm 38: 17; 66: 9); uw Bewaarder, die beloofd heeft dit overal voor u te zullen zijn (Genesis 28: 15. Jes. 43: 1 vv.), zal niet sluimeren¹), zal geen enkel ogenblik, bij dag noch bij nacht, u uit het oog verliezen, of ophouden nauwlettend over u te waken.

1. Ofschoon het gebeurt, dat de gelovigen dikwijls wankelen, ja vallen, dewijl God hen echter met Zijne kracht bestraalt, worden zij gezegd recht te staan. Doch dewijl het moeilijk is, onder zo vele gevaren, die hun ieder ogenblik overvallen, om van zorg en vrees zich vrij te houden, getuigt tegelijk de Profeet, dat God altijd door de wacht houdt..

4. Koor der gemeente. Ziet, gelijk daaromtrent geen twijfel kan zijn, de Bewaarder Israëls zal niet sluimeren noch slapen, alsof de vermoeienis over Hem ene macht zou hebben als over ons mensen, en alsof er bij Hem enige verandering en afwisseling van licht en duisternis zijn zou (Jak. 1: 16); Zijne ogen zijn altijd over Israël open.

5.

II. Vs. 5-8. De priesters, die nu hun ambt bedienen om de gemeente te zegenen, nemen den eersten zin uit den hun geschonken zegen (Numeri 6: 23 vv.): "De Heere behoede u," en geven daaraan, nadat vooraf (vs. 5 vv.) ééne stem uit hen dit behoeden in zijne betekenis voor de tegenwoordige reis nader bepaald heeft, ene drievoudige wending (vs. 7a en 7b, vs. 8), om alzo het drievoudig "Heere" van den Aäronietischen zegen ook hier in toepassing te brengen.

5. Stem van éénen priester. De HEERE is uw Bewaarder, o Israël, Zijn volk; de HEERE is uwe schaduw aan uwe rechterhand, die den pelgrimsstaf vasthoudt, om u onder Zijne bescherming te hebben, u te bewaren voor de hitte der zon (vs. 6).

Het is oneindige wijsheid, die bestuurt, en oneindige macht die uitwerkt de veiligheid van hen, die zich onder Gods bescherming hebben gesteld. Hij, die de Bewaker is van Zijne kerk in 't algemeen, verbindt Zich om ieder gelovige in 't bijzonder met dezelfde wijsheid, dezelfde macht en dezelfde beloften te bewaren. Hij, die Israël bewaarde, is uw Bewaarder. De Herder van de kudde is de Herder van elk schaap en zal er voor zorg dragen, dat niet één zelfs niet een van de kleinsten, verloren ga. Hij is nooit moede. Niet alleen slaapt Hij niet, maar zelfs sluimert Hij niet..

In de rechterhand had men het zwaard ter verdediging, of den staf der sterkte. Hierop vallen de vijanden, de tegenstanders aan. Maar de Heere zou aan de rechterhand staan, om te beschermen en om te sterken, opdat de reis veilig zou worden volbracht.

6. De zon zal u des daags niet steken (2 Koningen 4: 19), wanneer gij onder zijn verzengenden gloed moet reizen, noch de maan des nachts 1), wanneer gij u op uw leger onder den vrijen hemel bevind, u enige schade aanbrengen.

1. Met deze woorden vermeldt hij de vrucht van Gods tegenwoordigheid en verzekert, dat de gelovigen veilig zijn voor alle tegenspoeden, dewijl wij door de hand Gods worden beschermd. De zin is, dat, ofschoon de gelovigen aan de ellende van het menselijk leven zo onderscheiden zijn blootgesteld, de schaduw Gods altijd aan hun zijde is, opdat zij er geen schade van gevoelen. Evenwel belooft hij hier niet zodanige bewijzen van gunste aan de kinderen Gods, dat zij vrij zullen blijven van alle moeilijkheden, maar slechts, dat door dezen troost hun smarten zullen verlicht worden, dat zij door de gunst Gods van alle verderfelijke schade bevrijd zouden zijn, zoals hij het in de volgende verzen duidelijk uitdrukt dat God zó van alle rampen hun Bewaarder zal wezen, dat Hij hun leven ongedeerd bewaart..

De Heere bedekt niet alleen des daags de vromen met Zijne schaduw, dat hun de hete zonnestraal niet steke, zelfs des nachts wendt Hij het dikwijls te verblindend schijnsel der maan van hun oog af. Meer waarachtig en lieflijk kon Gods tederheid en zorgvuldigheid niet worden voorgesteld; de liefde van den hemelsen Vader schittert in deze enige vergelijking als in den zachtsten, verblijvendsten maneschijn..

Weet gij reeds iets bij eigene ervaring van de hitte der zon hij dag en van de maan bij nacht, in geestelijken zin opgevat? Hoe schoon de zon ook bij dag, hoe lieflijk de maan 's nachts voor uw aangezicht komt, zodat gij er een welgevallen in hebben moogt, toch brengt de zon

ene zo stekende hitte aan, en de maan, in 't Oosten ten minste, een zo verblindenden glans, dat men het aangezicht er voor moet beschermen. De hitte, door welke de ziel wordt geraakt, zijn de aanvechtingen en verzoeking, die duivel, wereld en vlees veroorzaken; deze weten daarbij ook met den bedriegelijken glans der zonde uwe ogen te verblinden, zodat gij blindelings in de netten gaat, die zij u stellen. Waar zult gij in zulk ene verzoeking bescherming vinden, waar kracht, om ze te overwinnen? De Heere is uwe schaduw aan uwe rechterhand, zodat gij midden in den strijd verkwikking vindt, als de moede wandelaar in de schaduw van den boom; de verkwikking nu komt uit Zijn woord, dat als ene bron van levend water in uwe bezwijkende ziel stroomt en tevens als een scherp, tweesnijdend zwaard in uwe hand alle vijanden ter aarde stoot.

7. Koor van priesters. De HEERE zal u bewaren van alle kwaad, van welken aard het moge zijn en van waar het moge dreigen; uwe ziel zal Hij bewaren, uw leven in- en uitwendig.

8. De HEERE zal uwen uitgang uit het land der dienstbaarheid, uit Babel, dat nu achter u ligt, en uwen ingang in het voor u liggende heilige land bewaren; daarin behoede Hij begin en einde van al uwe ondernemingen (1 Koningen 3: 7), van nu aan, nu een nieuwe tijd van genade voor ons is aangebroken, tot in der eeuwigheid; want Zijne gemeente sterft niet, al wisselen ook nieuwe leden de vorigen af.

Ons leven is vol van uit- en ingaan, van het uitgaan uit den moederschoot en het intreden in de wereld tot het uitgaan uit het stervend lichaam en het ingaan in de eeuwigheid. Aan den morgen des levens gaat men uit, men leeft en werkt al zijnen tijd onder voortdurend uit- en ingaan in deze loopbaan vol afwisseling, het wordt avond, men keert weer naar huis-hoe zalig is dan voor den armen, kortzichtigen, feilbaren mens het: "van nu aan" der eeuwigdurende bescherming des Heeren..

Het uitgaan uit dit leven en het ingaan in de eeuwige tabernakelen, dat is het doel van het leven, de eerste van alle zorgen, de hoogste van alle verheugingen. -O Heere! wij zijn allen vreemdelingen. wij wensten ook ware bedevaartgangers te worden.

Hier betekent uitgaan en ingaan (anders dan 1 Samuel 18: 13 en 16. Hand. 1: 21) in 't algemeen iets verrichten, van welken aard het ook zij; want alle bedrijven zijn begrepen onder deze twee soorten, van uitgaan tot de openbare en van inkomen tot bijzondere bezigheden, of van uitgaan tot het beginnen, en van ingaan tot voleinding des werks..

Zal zulk een Psalm ook ons reislid niet zijn?.

PSALM 122.

HEERLIJKHEID VAN DE STAD JERUZALEM.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1), van David, uit het laatste tiental jaren van zijne regering (2 Samuel 24: 25).

De drie Psalmen 120-122 geven niet alleen ene opklimming te zien, daarin dat zij na elkaar 7, 8 en 9 verzen bevatten, maar zij brengen ook de gemeente van heilige bedevaartgangers nader aan het doel hunner reis; terwijl zij in Psalm 120 tot aan de grenzen van Samaria kwam, in Psalm 121 haar laatste nachtverblijf in Jericho betrok, is zij in den voor ons liggenden Psalm reeds in de poorten van Jeruzalem aangekomen, en houdt zij daar stil, om zich tot den feestelijken optocht tot het heiligdom gereed te maken. David, die sedert de belofte in 2 Samuel 7 en vervolgens sedert de gebeurtenis in 2 Samuel 24, het gewicht van het door hem tot hoofdstad verheven Jeruzalem voor het rijk Gods in Israël zeer goed erkende en zich in den geest in den tijd verplaatste, toen de wens zijns harten zou vervuld worden en nevens den zetel van het koningschap der belofte ook de plaats van het gemeenschappelijk heiligdom zich zou verheffen, wilde nu ook tijdig daarvoor zorgen, dat zijn volk die betekenis zou weten te waarderen. Hij wilde hart en gedachten steeds meer op Jeruzalem als het middenpunt zijner eenheid en het uitgangspunt van zijn zegen richten en legt hier zijn volk het eerste zijner bedevaartliederen (Ezra 4: 24) voor, waarin hij zo geheel uit de ziel der heilige bedevaartgangers spreekt, en zich zo geheel met hun gezelschap verenigt, als zat hij niet als koning in het paleis op Zion, maar kwam hij als gewoon burger, uit de provincie, mede tot de heilige stad ter feestviering op en als leefde hij niet in zijnen tijd, een tijd van voorbereiding tot het toekomstige, maar onder enen van zijne navolgers, wien het gegeven was het rijk in vrede te regeren en op den gelegden grondslag verder te bouwen. Ook hier kan men ene afwisseling van stemmen naar de verschillende afdelingen opmerken.

I. Vs. 1 en 2. Ene afzonderlijke stem uit de feestkaravaan verheft zich en beschrijft de vreugde van elk lid in 't bijzonder, welke dit reeds te huis in zijne woonplaats ondervond, toen de wederkerige uitnodiging tot gemeenschappelijk opgaan naar Jeruzalem door het land ging; hij betuigt vervolgens, dat de bedevaartgangers thans het doel hunner reis bereikt hebben en op het punt staan om de heilige stad binnen te gaan.

Ik verblijde mij in degenen, die, als de heilige feesttijd aanbreekt, tot mij zeggen: Wij zullen met elkaar in gezelschap optrekken naar Jeruzalem, en in het huis des HEEREN gaan.

Liever: "ik verheugde mij in degenen, die tot mij zeiden, enz."

De dienaars des Heeren moeten elkaar vermanen, en moeten blijde zijn, als zij vermaand worden, om op de Goddelijke instellingen acht te slaan. Wij moeten verlangen, dat onze Christelijke vrienden, wanneer zij enig goed werk in handen hebben, ons roepen en ons daarin laten delen..

2. Onze voeten zijn nu, nadat de reis is afgelegd, staande in uwe poorten, o Jeruzalem! en wachten het ogenblik, om binnen te treden.

Vs. 1 bevat een terugblik op den aanvang der gehele bedevaart; vs. 2 stelt den feesttrein voor, gelijk deze reeds in de poorten van Jeruzalem is aangekomen, en als hij daar een ogenblik ophoudt, om den intocht te regelen.

Van de bedevaart naar het hemelse Jeruzalem: 1. welke vreugde zij opwekt (vs. 1-3); 2. welke uitzicht zij opent (vs. 4 en 5); 3. welke verplichtingen zij ons oplegt (vs 6-9).

In onze Psalm spreekt de Psalmist uit ene opgewekte en geheiligde gezindheid der ziel. Hij toont zich te verblijden in de vreze des Heeren, en dus voor deze keus te hebben, en gevoelt zich in betrekking met het ware volk van God recht gelukkig. Zulk ene gezindheid is het echte beginsel, dat uit God is, dat aan den Heere verbindt en ons geheel overeenkomstig den wil des Heeren denken en handelen doet. Met zulk een bestaan vervuld deelt men in de ware verlichting des H. Geestes, en weet nu ook het vaderland en al zijne voorrechten en zegeningen recht te onderscheiden en te waarderen, zo als de dichter deed (vs. 3-5), ten einde geen schijn voor wezen aan te zien en bovenal den godsdienst en godsdienstige zegeningen op den hoogsten prijs te stellen, dit is het wat ene ware vaderlandsliefde heten mag. En dit mag het vooral, wanneer daarbij ten anderen komt onderlinge aaneensluiting door denzelfden band des geloofs. Dit toch drukt David in het 1ste, 8ste en 9de vers duidelijk uit. Onder Israël was ene geloofsbelijdenis, die geheel uit God was, welke onderling moest beleden worden, die gene eigendunkelijkheid noch valschen godsdienst duldde en die altoos zuiver moest bewaard blijven. Naarmate de Israëliet daarvan meer kende, dit meer in het rechte door God zelve gestelde licht beschouwde, en deze beschouwing met den godsdienst des harten bij hem gepaard ging, of bij ons gepaard gaat, naar die mate zal vaderlandsliefde van enen hogeren aard en van een geestelijker gehalte zijn, naar die mate zal de eendracht bevorderd worden en deze meer sterkte geven. En als nu hierbij eindelijk nog komt het bezit en genot van den openbaren godsdienst, dan brengt men langs dien weg zijne openlijke hulde aan den Opperheer des lands, die ook de Koning der ganse aarde is, dan worden we aan den Heere, als aan den God aller weldadigheid verbonden en vinden de aangename gelegenheid tot onderlinge aaneensluiting met elkaar als broeders van een gezin in de plaats der aanbidding. Zulk ene vaderlandsliefde ademt deze Psalm, woonde in Davids hart en moet ook ons geheel vervullen, zullen wij immer aanspraak hebben op enen naam, die zo eervol als weldadig is (vs. 8 en 9)..

3.

II. Vs. 3-5. Thans neemt de gehele feestkaravaan het woord en stelt zich de hoge betekenis der heilige stad voor haar godsdienstig en burgerlijk leven voor den geest. Zij, die reeds door haar uiterlijk den indruk van ene "stad des vredes" opwekt, is die stad, waarheen de stammen van Israël tot aanbidding van hunnen God optrekken; maar zij is ook de stad, waar Davids huis het burgerlijk recht uitoefent en dus het middelpunt van den staat zowel als van den godsdienst, het hart van het gehele volksleven.

3. Jeruzalem is gebouwd als ene stad, die wel samengevoegd is (vgl. vs. 4), het is niet als in de dorpen, waar de woningen op afstanden staan, het ene huis is aan het andere verbonden (2 Samuel 3: 9); die verbintenis komt met haren naam, stad des vredes (Genesis 14: 18), overeen.

Het is de taal der opgetogenheid over nooit of schaars geziene dingen.

4. Waarheen de stammen tot de drie grote feesten (Exodus 23: 14 vv.) opgaan, de stammen des HEEREN 1), tot de getuigenis Israëls 2) (liever, volgens de getuigenis, de wet Israëls), door welke de Israëliet verplicht was zijne bedevaartsgangen naar den tempel te doen, om den naam des HEEREN te danken met blijde lofliederen (Psalm 26: 7. 1 Kronieken 16: 6 vv.).

1. Hij zegt niet enkel "stammen", maar voegt er bij: "de stammen des Heeren," omdat de Heere zelf die had verkoren, dat zij Zijn volk boven alle volken op aarde zouden zijn en dat Hij hun God wilde wezen..

2. De feestgangers zien met bewondering wat de Heere aan de uitverkorene stad heeft gedaan. Het eerst daaronder is, dat zij ene gebouwde is, als ene, die door David als het ware op nieuw is verrezen, die "in zichzelf verbonden" is, ene grote aaneengeschakelde stad, gene plaats als kleine steden, wijd uiteengebouwd, waarvan de huizen door akkers en tuinen zijn vaneen gescheiden. Deze uitwendige eigenschap van Jeruzalem had zijne geestelijke betekenis. Jeruzalem was het vaste steunpunt, het in zichzelf verbonden en veilig toevluchtsoord voor de geestelijke en Goddelijke orde van zaken. Naar deze plaats trokken alle stammen ten feest, waarbij als ter loops wordt herinnerd, dat dit "een getuigenis voor Israël," ene goddelijke verordening en instelling was voor het volk, uit welker vermelding zich laat opmaken, dat zij langen tijd zal verzuimd geweest zijn..

Jeruzalem wordt de schone stad genoemd, niet alleen om hare ligging, maar ook om hare bouworde. Het is naar één bestek gebouwd, te zamen verbonden, de huizen zijn bevestigd en dragen elkaar. Dit was ene type van de kerk onder het Evangelie, welke te zamen verbonden is in heilige liefde en Christelijke gemeenschap, zodat zij is als ééne stad. Vereniging en overeenstemming zijn de sieraden en de vastheid van de kerk op aarde, en indien alle discipelen van Christus één hart waren en de eenheid des Geestes in het verbond des vredes bewaarden, zouden hun vijanden beroofd worden van hun voornaamste voordeel, dat zij nu tegenover hen hebben. En indien zij meer opmerkzaam waren op de bevelen van den Zoon van David, zo zouden zij meer gelijken op de stammen des Heeren, wanneer deze tot de getuigenissen van Israël (de ark en het verzoendeksel) (de Engelse vertaling neemt het als onze Statenoverzetting op in den zin van "tot), om dank aan des Heeren naam toe te brengen. Ziet hieruit dat wij tot onze openbare godsdienst oefening opgaan, om te danken. Maar satans hoofddoel is altijd geweest, om te verdelen, opdat hij zou heersen en weinige Christenen zijn genoegzaam tegen zijne aanvallen beschut..

2. In het Hebr. Edoeth lejis chraeel. Een getuigenis voor Israël, d.w.z. het was een bevel, een inzetting Gods, dat de stammen Israëls naar Jeruzalem zouden opgaan. De Staten-Overzetters hebben het woordje tot er tussen in gevoegd, beter is, naar of, volgens. Zie Exodus 23: 17, 34:

23. Deuteronomium 16: 16). Drie malen 's jaars noest Israël op de hoge feesten voor het aangezicht des Heeren verschijnen te Jeruzalem, én om hen te bewaren tegen elken willekeurigen godsdienst op plaatsen, die zij zelven zouden verkiezen én opdat zij als één volk, als het volk des Verbonds, zouden opkomen.

5. Deze verheffing der stad tot godsdienstig middelpunt berust op den grond van hare betekenis, die zij in het burgerlijke heeft (2 Kronieken (6: 6. 2 Samuel 5: 9 vv.), want daar

zijn de stoelen des gerichtts gezet, de zetels van hen, die de gerechtszittingen houden en het recht over de twaalf geslachten van Israël hebben uit te spreken, namelijk de stoelen van het huis van David, daar de rechterlijke macht in de handen van het koningschap berust (2 Samuel 15: 2. 1 Koningen 3: 9,12,28 vgl. Jes. 32: 1. Matth. 19: 28).

Jeruzalem werd vroeger tot burgerlijke hoofdstad verheven, werd eerst Davids stad; eerst en ten gevolge daarvan, dat David uit den Goddelijken zegen had leren kennen, dat deze verheffing Gode welgevallig was (2 Samuel 5: 12 vv). werd Jeruzalem ook de stad van God (2 Samuel 6), en werkelijk zou bij den nauwen samenhang van Staat en Kerk in de Theocratie de scheiding grote moeilijkheden hebben aangebracht, terwijl ook de wet in Deuteronomium

17. 8 v. bepaalt, dat de hoogste rechtbank op de plaats van het heiligdom moest zijn..

De stoelen des gerichtts zijn de zetels van hen, die recht spraken over de stammen Israëls, het was het hoge gerechtshof, waar de koning, bijgestaan door zijne zonen, in den Naam des Heeren recht sprak tussen den man en zijnen naaste, of ook tussen verschillende stammen, en daarom worden zij genoemd, de stoelen van het huis van David..

Zowel de burgerlijke als godsdienstige betekenis van Jeruzalem, wordt hier derhalve voor ogen gesteld. Jehova troonde er Zelf, de tent op Zion was opgericht en de koning met zijne rechters spraken daar het recht uit. Het is dan ook daarom, dat de feestganger in het volgende vers uitroept: "Bidt om den vrede van Jeruzalem.

6.

II. Vs. 6 en 7. Weer verheft zich hier ene stem, even als in de eerste afdeling; deze wekt op om Jeruzalem geluk te wensen, en geeft tevens den inhoud van deze gelukwens aan, door zelf daarin voor te gaan.

6. Bidt gijlieden, wier voeten reeds staan in de poorten der stad (vs. 2), om den vrede van Jeruzalem), en het zal u zelven tot enen zegen worden; want wel moeten zij varen, die u, de plaats van 's Heren woning (Psalm 76: 3) beminnen.

1. Nu vermaant David alle vrome vereerders van God, om te bidden voor een gelukkigen toestand van de heerlijke stad. En opdat hij des te meer bewoge, belooft hij wederkerig den zegen Gods. Waarom hij zo bezorgd was over het heil dier stad, zegt hij weldra aan het einde van den Psalm, nl. omdat in het rijk en het priesterschap, het heil der gehele Kerk was ingesloten..

7. Uw naam (Salem = vrede Genesis 14: 18), worde bevestigd! Vrede zij in uwe vesting, welvaren in uwe paleizen!, vrede en welvaart binnen uw gehele gebied (Psalm 48: 14).

Omdat David Zion beminde, heeft hij op Zion den Heere Zijne woning gebouwd, en wederom, omdat Hij daar den Heere ene woning gebouwd had, hing zijn hart nog inniger aan die plaats..

Alle toebereidselen, die hij maakte, hadden betrekking op het toekomstige huis des Heren, met den bouw en de inrichting daarvan hield hij zich in zijne laatste jaren dagelijks bezig, en wie met hem daarvan sprak en zich met hem daarin verheugde, die veroorzaakte hem vreugde.

Het is bijna, alsof hij een voorgevoel had van het ontzettend lot, dat deze stad als gene andere stad der wereld tot verscheidene malen toe getroffen heeft. Waarvan David een duister voorgevoel had, dat heeft de David's zoon duidelijk aanschouwd (Luk. 19: 41 vv.); waar David slechts een ernstig smeken om den vrede van Jeruzalem op de lippen heeft, heeft de Zoon van David het oog vol tranen en den mond vol klachten, omdat dit Jeruzalem niet weet noch bedenkt, wat tot zijnen vrede dient. Aan liefde uitingen licht de diepe waarheid ten grondslag, dat het lot der moeder verbonden is aan het gedrag der kinderen jegens haar, aan het gezegend erkennen of schuldige niet erkennen van de in haar midden geopenbaarde gedachten des Goddelijken vredes, en dat wederom het lot der kinderen afhangt van de welvaart der moeder..

8.

IV. Vs. 8 en 9. De vierde afdeling komt met de tweede overeen, dewijl weer het gehele koor aan het woord komt. Het doet, waartoe het zo even is aangemaand, en spreekt in en met zijnen gelukwens tevens uit, hoe beide, de liefde tot de broeders en de liefde tot het huis Gods zulk enen wens ingeven.

8. Om mijner broederen en mijner vrienden wil, allen, die met mij leden van het uitverkoren volk zijn, zal ik nu spreken: Vrede zij in u, o Jeruzalem! want uwe vrede, daar gij het hart zijt in het lichaam der gemeente, is die van het gehele volk.

9. Om des huizes des HEREN, onzes Gods wil, dat met u aanstonds zou ten ondergaan, wanneer gij zoudt te niet gaan, zal a) ik het goede voor u zoeken, zal ik zoeken, dat gij voor den ondergang bewaard blijft en er een tijd van bloei voor u kome.

a. Nehemia 2: 10.

In Jer. 29: 7 wordt door ene soort van parodie (bestraffende nabootsing) onder andere omstandigheden, wat hier van Zion gezegd is, op Babel overgebracht..

Terwijl dit lied van David in het element van heilige vreugde en blijdschap boven Jeruzalem leeft en zweeft, zo wordt het, hoeveel weerklanken van een rechtvaardig gericht ook daartussen mogen liggen, toch tot ene profetie van den vollen glans harer heerlijkheid tegen het einde van den tijd harer ontwikkeling. Dan zal zij niet meer de verlatene heten, maar zij zal weer de waarlijk samengevoegde (vs. 3) zijn; dan wordt zij gerechtvaardigd en zal geprezen worden op aarde, dan zal zij den Heere eeuwig tot verheerlijking en tot voortdurende vreugde zijn (Jes. 62: 4,7; 60: 15)..

Nadat eerst de hoge waarde van Jeruzalem is bevestigd volgen nu de afzonderlijke zegenbeden, waarvan de gemeenschap met het huis des Heren, het rijk Gods op aarde, de kern is. Want de "broeders en vrienden" zijn hier natuurlijk niet gewone bekenden, maar alle kinderen Israëls, alle leden des verbonds. "Vrede" en "het goede" sluiten alle inwendige en uitwendige zegeningen in zich, en de hier voorkomende zegenbeden wensen deze niet toe aan enig persoon in 't bijzonder, maar aan geheel Israël, ja om den wil van het huis des Heren. - Bedenken wij nu van hoeveel belang de eenheid der Godsverering was onder de Oude bedeling, die in de arke des verbonds en in den tempel en bij de hoge feesten zichtbaar op den voorgrond trad, dan leren wij den zin van dit lied eerst duidelijk verstaan. In de kerk des N.V. aanbidden wij God niet meer op dezen of genen berg, maar het streven naar eenheid in den geest in het middenpunt Jezus Christus, behoort zozeer tot haar wezen, dat, waar het ontbreekt, slechts een gebrekkig, ziekelijk leven der gemeente mogelijk is. Elk woord hier uitgesproken kan de Christen geestelijk verklaren en zal hij zodoende het lied in zijne rechte betekenis opvatten..

Is ons daarom het heil onzer broederen dierbaar, gaat ons de wasdom van den godsdienst ter harte, zo moeten wij, zoveel in ons vermogen is, voor het welzijn der kerk zorg dragen. Daaruit volgt, dat zij, wie haar toestand onverschillig is, niet minder wreed jegens de mensen dan goddeloos zijn. Want is de kerk "de pilaar en vastigheid der waarheid" (1 Tim. 3: 15 3.15), zo moet met haren val ook de vroomheid te gronde gaan. En hoe zou het verderf des lichaams ook niet het verderf der leden na zich slepen!

Daar, waar godsdienst heerschappij oefent, wordt het weldadigste heil verspreid, en waar de vrede Gods heerst, daar worden harten en zinnen met het dierbaarste heil vervuld. Gelukkig het land en volk, in welks midden zulke gezindheden, zulk een edele geest woont en algemeen hunnen weldadigen invloed verspreiden. Gelukkig ons vaderland, wanneer het vele zulke inwoners tellen mag, die alzo zijne dierbaarste belangen recht behartigen, daarmee gedurig voor den troon van God verschijnen en dien vrede daarover afbidden, die door de bestendige inwoning Gods, Zijns Zoons en Zijns Geestes in ons midden alleen geschonken en vermenigvuldigd kan worden..

PSALM 123.

TOESTAND EN VERTROOSTING DER VROMEN.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1).

Met hetgeen in dan vorigen Psalm over de heerlijkheid van Jeruzalem gezegd is en met de wensen en beden voor haar heil, staat de tegenwoordige toestand van hem, die met Psalm 120 en 121 de rij dezer liederen Hammaälôth geopend heeft (Ezra 4: 24), in snijdende tegenspraak, in welke weemoedige klacht laat hij nu hier de gemeente bidden om opheffing van die tegenspraak. De in het oog lopende overeenstemming van het begin met Psalm 121: 1 121.1 doet zien, dat wij hier dezelfde dichter voor ons hebben als daar. De Syrische overzetting heeft daarom niet misgetast, wanneer zij zegt, dat de Psalm als uit de ziel van Zerubbabel, het hoofd der teruggekeerde ballingen gesproken is. Zij bedoelt nu wel de

ballingen zelve, maar noemt bepaald hun hoofd Zerubbabel, om de betekenisvolle verbinding van onzen Psalm met den vorigen aan te wijzen; in den vorigen hebben wij den tijd van David voor ons, van den aanvang van het koningschap der belofte, in dezen dien van den vorst uit David's geslacht na de ballingschap (Ezra 2: 2).

I. Vs. 1 en 2. In de eerste plaats spreekt de zingende gemeente door ene stem uit haar midden haar opzien tot God en haar verlangen naar Zijne genadige hulp met even zo verheven ernst als tedere innigheid uit.

Ik hef met een blik vol innig verlangen mijne ogen op tot U, die in de hemelen zit, hoog verheven boven de aarde en al hare machten, en oneindig rijk in hulp voor de Uwen (Psalm 115. 3; 121: 1).

Even als juist dan, wanneer nergens op aarde een licht van hoop wil opgaan, de psalmzangers met bijzondere vertroosting God noemen als degene, die "in de hemelen zit," zo ook hier. Dat God niet te bereiken is door enigen aanval van mensen, dat de scepter Zijner macht onderbreken is, dat Zijn oog zo ver reikt als de hemel zich uitstrekt, dat alles komt daarbij den vrome voor den geest..

De Heilige Geest, door wiens aandrijven de dichter dezen Psalm in den mond des volks leide, roept ons daardoor met luider stemme tot God te gaan, niet alleen zo vaak deze of gene, maar zo dikwijls de ganse gemeente in nood verkeert. Met voordacht wordt God aangeroepen als "gezet in den hemel," niet slechts, opdat de gelovigen zich met een vertrouwen, gelijk het hun voegt, op Gods macht verlaten, maar ook opdat zij bedenken, dat, wanneer alle aardse hoop bezwijkt, Gods alvermogen in den hemel ongeschokt blijft..

De gelovige, die hier spreekt, erkent met deze woorden de oppermacht des Heren en spreekt er mede uit, dat hij in staat is, om zijn volk te beschermen tegen de list en lagen der heidenen. Hij gaat gebogen onder de verachting en spot der vijanden, maar te midden van zijne ellende mag hij het oog wenden naar den hemel, waar zijn God troont, die in staat is, om de dagen van lijden in dagen van verblijden te herscheppen.

2. Zie, gelijk de ogen der knechten (slaven) zijn op de hand hunner heren, totdat zij van hen ontvangen wat zij nodig hebben; gelijk de ogen der dienstmaagd (slavin) zijn op de hand harer vrouw, harer meesteressen, alzo zijn onze ogen op den HEERE, onzen God, totdat Hij ons genadig zij, en aan de treurigheid van ons lot een einde make.

De hand van den heer, de hand der vrouw regeert het gehele huis, en hun wenken en aanwijzingen merken de knechten en de dienstmaagden met nauwkeurigheid op; die van Israël zijn Jehova's knechten, de gemeente van Israël is Jehova's dienstmaagd-in Zijne hand ligt hare toekomst..

De ogen van een dienstknecht zijn op zijns meesters 1. besturende hand, verwachtende dat Hij hem zijn werk bevele; 2. op Zijne toedelende hand. Dienstknechten zien op hun meester of hun meesteres om hun deel van spijze op den behoorlijken tijd (Spreuken 31: 15). Tot God

moeten wij dagelijks opzien om ons brood, om genoegzame genade; 3. op Zijn beschermende hand. Indien de dienaar tegenwerking bij zijn arbeid ondervindt, indien hem onrecht wordt aangedaan, wie anders zal hem helpen dan zijn meester. Wanneer het volk van God wordt vervolgd: zo mag het tot zijn Meester roepen: "Wij zijn de Uwe, help ons." 4. op Zijne verbeterende hand. Het volk van God verkeert onder Zijne berispingen, en waarheen zal het zich wenden dan tot Hem, die kastijdde (Jes. 9: 13). Zij onderwerpen zich aan en vernederen zich onder Gods machtige hand. 5. op Zijne belonende hand. Huichelaars zien op de handen der wereld, vandaar hebben zij hun loon (MATTHEUS. 6: 2), maar ware Christenen zien tot God op, als tot hunnen Meester en Beloner..

Wanneer door een meester of ene meesteres bevolen is, dat een slaaf voor een vergrijp gekastijd wordt, keren zij de smekende ogen tot die van den meerdere, totdat die beweging der hand verschijnt, die een einde maakt aan de smart die gevoeld wordt; zo zijn onze ogen op

2. onzen God, dat Uwe hand het teken moge geven, dat een einde aan onze zorgen maakt; want onze vijanden, o Heere! wij weten het, volvoeren alleen Uwe bevelen en kastijden ons naar Uw welbehagen.

3.

II. Vs. 3 en 4. Hierop neemt de gemeente als één geheel het woord en terwijl zij tot den Heere om genade roept, dringt zij die smeking aan met ene voorstelling van haren beklagenswaardigen toestand.

3. Zijt ons genadig 1), o HEERE! en verander spoedig onzen toestand; zijt ons genadig, want wij zijn der verachting van hen, onder welke wij waren (Psalm 120: 5 vv. Nehemia 1: 3; 2: 19), veel te zat, oververzadigd zijn wij, wij kunnen dien smaad niet langer dragen.

1. Hij had gezegd, dat de ogen der vromen, dewijl zij geheel gebroken en ingezonken waren, tot de hand Gods de toevlucht hadden genomen. Nu voegt hij er bij, dat zij oververzadigd zijn van smaad, waaruit wij opmaken, dat de goddelozen niet alleen hevig hadden gewoed, zover men maar durfde gaan, maar ook met smaad de kinderen Gods hadden overladen. En zeker de herhaling, welke een teken is van ernst en brandende begeerte toont tegelijk, dat er niets ontbrak aan de hevigste ellende. Waar nu bij de belediging nog spotten komt, is er niets wat de oprechte gemoederen meer wonden kon toebrengen. Daarom klaagt de Profet hierover het meest, alsof het was een opeenhoping van alle rampen..

4. Onze ziel is veel te zat des spots der weeldigen, der overmoedigen, van hen, die ons honen, omdat wij beweren Uw volk te zijn, en wij toch zo ellendig en verlaten op aarde moeten verkeren; wij zijn zat der verachting de smaad der hovaardigen der tirannen, die daarentegen van hun zijde zich beroemen op aanzien en invloed bij de machtigen dezer wereld.

Geloofd zij de Heere, wie wij het alleen te danken hebben, dat wij nog tot dit uur naar lichaam en ziel staan.

Wanneer de wereld niet altijd tegen de gelovigen kan woeden, gelijk zij dit gaarne zou willen, zo geef daarvoor den Heere de eer, die ze in toom houdt. -Velen wanen, dat de wereld niet zo vijandig is en geven haar in plaats van Gode de eer; volg gij in alles de Heilige Schrift.

PSALM 124.

GODS HULP IN NOOD.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1), van David, uit het laatste tiental jaren van zijne regering (2 Samuel 24: 25).

Evenals de vorige Psalm dadelijk bij den aanvang met Psalm 121: 1 overeenkomst had, zo sluit zich de voor ons liggende in zijn einde aan Psalm 121: 2 aan; evenals de vorige Psalm zich in Zijne wijze van uitdrukking als een werk van den maker van Psalm 120 en 121 openbaar maakte, zo wijst ons de nu te behandelen Psalm op dezelfde maker als Psalm 122. Dat deze een Psalm van David is, bewijst vooreerst de verhevene Theologische geest des geloofs, vervolgens ook de aard der woorden, ten tweede ook de eigenschap der woorden, die hij hier gebruikt, want in deze twee stukken overtreft hij allen, die Psalmen geschreven hebben. De geschiedkundige gebeurtenis, welke tot het maken van zijn Psalm aanleiding gaf, is zeker het gevaar van den Syrisch-Edomietischen strijd, dat wij in Psalm 44 en 60 nader hebben leren kennen, maar reeds meer dan een tiental jaren lag sedert dien tijd en zijne angsten achter David, toen hij het lied dichtte, en zo is het niet zo zeer het geschiedkundig terugzien in het verledene, dat hem de woorden dicteert, als wel het profetisch vooruitzien in die toekomst der gemeente, die tot werkelijkheid werd, toen zij den tempelbouw, die gestaakt was, weer in vrede konden aanvangen (Ezra 5: 1-6: 15).

I. Vs. 1-5. Ook hier, in het eerste deel van den Psalm, wordt eerst ene enkele stem vernomen; zij erkent het met een dankbaar hart, dat alleen 's Heren bijstand het volk voor den ondergang, die het bedreigde, bewaard had.

Ten ware de HEERE, die bij ons geweest 1) is, om ons te verlossen, Zijnen alvermogenenden bijstand geschonken had, zegge nu Israël, nu het weer ene redding heeft ondervonden, en het Hem de ere wil geven, die Hem toekomt:

1. Of: Ten ware de Heere niet voor ons geweest. Zo ook in het 2de vers. Het woord toen in vs. 3, 4 en 5 moet dan vervangen worden door dan. De betekenis is natuurlijk dezelfde. De dichter geeft hier de eer der uitredding en verlossing aan den Heere God en aan Hem alleen. Hij en zijn volk waren aan een gewis verderf ten prooi, dewijl machtige, roofzuchtige vijanden hem besprongen, vijanden, die hem levend trachtten te verslinden, maar ziet, de Heere was voor hem in de bres getreden. Hij had Zijn machtigen arm over Zijn volk uitgespreid en daarom kan in het tweede gedeelte van den Psalm, het "geloofd zij de Heere," worden gehoord.

2. Ten ware de HEERE, die bij ons geweest is, ons had gered, als de mensen tegen ons opstonden, om ons geheel te vernietigen (Psalm 137: 7)

3. Toen zouden zij ons levend verslonden hebben 1), gelijk wilde dieren hun buit verslinden, als hun toorn tegen ons ontstak, tegen het door de wereld gehate hoopje van Gods volk, dat zo machteloos tegenover hen is.

1. Deze gelijkenis is ontleend aan roofdieren, die hunnen buit zo haastig en gretig verslinden, dat hij nog levend door hun keel schijnt te gaan, gelijk Jona nederdaalde in den buik van den groten vis (Jona 1: 17).

4. Toen zouden ons de wateren, die zij achter ons henenwierpen (Openbaring 12: 15), overlopen hebben; een stroom zou over onze ziel gegaan zijn, om haar te begraven.

Waterstromen zijn dikwijls het beeld van de onstuimige vijanden van het Godsrijk (bijv. Psalm 18: 5; 29: 3; 32: 6)..

5. Toen zouden de stoute wateren over onze ziel gegaan zijn, zodat zij zou hebben moeten bezwijken.

De wereld is niet weinig machtig maar veel erger dan velen denken..

De kunst van dit lied bestaat minder in zijn strofischen vorm dan daarin, dat om enen stap voorwaarts te doen, steeds een halve schrede wordt teruggegaan..

Israël moet dit tot eer van 's Heren naam openlijk belijden, zij werden er toe geroepen; ook het nageslacht moet die grote daden des Heren gedenken, omdat zij delen in de gezegende vrucht van de redding des Heren, hun vaderen bewezen..

6.

II. Vs. 6-8. Ene enkele stem lost nu het gehele koor af; deze prijst den Heere voor Zijne redding uit het gevaar, jubelt over de vrijheid, die Hij aan Zijne gemeente gegeven heeft, en erkent in Hem enen Koning te hebben, voor wie alle vijanden der aarde te gering zijn, dat zij enigen tegenstand zouden kunnen bieden.

6. De HEERE zij geloofd 1), die ons in hun tanden niet heeft overgegeven tot enen door, zodat zij ons zouden vernielen en vernietigen.

1. Nadat het feit der Goddelijke hulp is vervuld, volgt in vs. 6 de dank, daarna in vs. 7 het gejuich der geredden. De vijanden worden in vs. 6 om hun bloeddorst voorgesteld als roofdieren, evenals de wereldrijken in het boek Daniël, in vs. 7 om hun arglistigheid als vogelaars..

Slotsom is, dat het weerloze volk van God, arm aan beleid, beroofd van kracht, niet slechts met wilde en woeste beesten te doen had, maar ook door listen en lagen werd verstrikt, zodat het, zowel van krijgslist als van dapperheid ontbloot, voor de vijanden verre moest

onderdoen, door vele doden werd belaagd. Vandaar dat het gemakkelijk is op te maken, dat het op een verwonderlijke wijze is bewaard gebleven..

7. Onze ziel is, aan hun arglistige vervolgingen ontkomen, als een vogel uit den strik der vogelvangens, dien deze naar haar hadden geworpen (Psalm 91: 3. Spreuken 6: 5. Hos. 9: 8), de strik, die reeds over hen gekomen was, is gebroken, en wij, wij zijn ontkomen.

8. Onze hulp, dat is weer bewezen en het zal ons ene bestendige vertroosting en dankzegging zijn-onze hulp is in den naam des HEREN, die hemel en aarde gemaakt heeft (Psalm 121: 2; 134. 3).

Zo plaatst Hij hier weer tegenover het grote gevaar en de aanvechtingen, God, den Almachtige, deze verslindt met een ademtocht alle boosheid der gehele wereld en der hel, gelijk een groot vuur een klein droppeltje water verteert..

Laat ons Hem prijzen, indien de strikken des Satans over ons gebroken en wij bevrijd zijn. Laat ons ons verheugen, dat onze hulpe is van den Heere, die aarde en hemel gemaakt heeft..

Zal niet de kerk van onzen Heere vele en dringende redenen hebben, om God zo te prijzen, zo dikwijls Hij haar uit den klauw der helse vijanden redt, en ene zeer grote en wonderbare uitkomst geeft..

Aan het slot spreekt de dichter het uit, dat hij niet alleen de hulpe Gods inderdaad heeft, maar dat ook voortaan in alle omstandigheden hij de hulpe van zijn God zal inroepen, tot die hulpe zijn toevlucht nemen en op die hulpe zijn vertrouwen stellen. Het is de hulpe van Hem, die het oppergezag heeft, maar ook van den Almachtige, die spreekt en het is er, die gebiedt en het staat er.

PSALM 125.

DE HOOP BESCHAAMT NIET.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1).

Op David's krachtige opwekking in den vorigen Psalm volgt als antwoord een wens uit het hart der gemeente, dat die tijd spoedig kome, op welchen de vorige Psalm met volle waarheid als een voor haar bestemde kon wijzen. Zonder twijfel is het dezelfde heilige zanger, van wiens hand Psalm 120, 121 en 123 afkomstig zijn, die ook het voor ons liggende lied aan de gemeente heeft gegeven; het is echter ene reeks van jaren later vervaardigd, toen ten gevolge van ene lange verdrukking onder de macht en boosheid der tegenstanders, zich van de goede kern der gemeente de boze schaal begon af te zonderen dergenen, die door den nood van den tijd aan God begonnen te twifelen en van den rechten weg afweken (Ezra 4: 24 Aanm).

I. Vs 1. Het eerst heeft hier het gehele koor het woord. De gemeente maakt de boze schaal, die nog aan haar hangt, van zich los, en ziet op de goede kern in haar midden; het zijn

degenen, die op den Heere wachten ook in treurige tijden, en wier toestand en bestaan een onwankelbare en onvergankelijke is.

Die op den HEERE vertrouwen zijn als de berg Zion, die niet wankelt, maar blijft in eeuwigheid.

De Psalmisten zijn er ijverig op bedacht, om voor het geloof steunsels te vinden in het zichtbare, dat hen zo krachtig bestrijdt. Zo wordt hier de berg Zion tot een zodanig steunsel geheiligd. Wie hem voortaan in zijne onwankelbare vastheid aanzag, dien werd daardoor de onveranderlijke vastheid der kerk voor de aandacht gesteld. Daar het punt van vergelijking de onbeweeglijke vastheid is, die Zion met de andere bergen gemeen is, zo zou ook elke andere berg kunnen genoemd zijn; tot het noemen van dezen berg had de zanger deze aanleiding, dat Zion de zichtbare zetel der kerk was. Hij vergelijkt de bestendigheid der kerk zelf met die van haren uitwendigen zetel, de onveranderlijkheid van het geestelijk Zion met die van het stoffelijke..

Er zijn reeds duizenden van jaren over Zion heengegaan, en gelijk hij een roemrijk verleden heeft, zo is hij ook voor ene glorierijke toekomst bewaard. Andere uitleggers menen om de Chaldeeus en Romeinse catastrofe (2 Koningen 25: 8 Aanm). het hemelse Zion te moeten verstaan, maar de catastrofe betrof wel het op den berg gebouwde, niet dezen zelve, die voor zich en volgens zijne bestemming (Micha 3: 12 en 4: 1) onveranderd bleef staan..

Zion was zowel het middelpunt van den Israëlitische staat als van het koninkrijk Gods. Op Zion stond, van David's tijden af, de tente en later de tempel, wel door een ravijn gescheiden als teken, dat de koninklijke en priesterlijke macht nog gescheiden was, maar toch, als Israël's vromen naar Zion zagen, dan waren zij verheugd, want dan wisten zij, dat zij veilig waren, onder de hoede van Hem, die Israël's koning en Israël's Verlosser was.

2.

II. Vs. 2 en 3. Uit het gehele koor verheft zich nu ene enkele stem. De gemeente is omgeven door den onneembaren wal van 's Heren bijstand en bescherming; daarom zal de op haar drukkende heerschappij der goddelozen zeker eenmaal een einde nemen, en niet langer duren dan de kracht tot tegenstand bij de rechtvaardigen duurt tegen de verleidende macht, welke verdrukking en gewoonte op de mensen uitoefenen.

2. Rondom Jeruzalem zijn bergen, zodat zij reeds uitwendig voorkomt als ene van de wereld afgeslotene en tegen haar beschermende stad (Jozua 15: 63), also is de HEERE, die nog ene oneindig hogere bescherming is dan de natuurlijke wallen van bergen (vgl. Jes. 33: 21. Zach.

2. 5), rondom Zijn volk, van nu aan tot in der eeuwigheid.

Het is veel gemakkelijker om te zeggen, dan om te geloven, dat wij, zo wij het woord van God bij ons hebben en geloven, door goddelijken bijstand omringd zijn. Wanneer wij stalen en vurige muren om ons heen hadden, zo zouden wij gerust zijn en den duivel trotseren; maar de eigenschap van het geloof is het, ons niet te verheffen op hetgeen de ogen zien, maar op

hetgeen het Woord ons aanwijst. Dit ontbreekt ons dus, dat wij gene geestelijke ogen hebben, het ene nodige, maar alleen de vleselijke ogen navolgen..

Geen wonder, dat Zions gebergte, die aloude zetelplaats van den waren godsdienst van Melchizedek's dagen af, in zijne ontwikkeling en vastheid, al de eeuwen zou verduren, en Jeruzalem in zijne onverwinnbare sterkte, door bergen als door zo vele voormuren tot zijne beveiliging omgeven, voor hen de eigenaardige beelden en waarborgen werden van de zekerheid des geluks en der volkomen veiligheid voor hun volks- en godsdienstbelang, bij den aanval van elke vijand, dewijl Jehova, de Machtige Jacob's, hen met Zijne alvermogenende hoede nabij was en omringde. Met veel recht konden zij het verwachten, dat gene goddeloze koningen of volken hen immer onderdrukken zouden, gelijk zij onder Sauls regering en in de overheersing van andere volken ondervonden hadden, en waardoor zij van den Heere en Zijne gerechtigheid tot hun schade waren afgeleid. Ja, van den Heere mochten zij vrede en heil vragen en hopen, bij het inslaan van den weg der waarheid en der oprechtheid, daar het ontwijfelbaar vaststond, dat Hij de werkers der ongerechtigheid van voor Zijn aangezicht verdelgen wilde. En waren dit nu de welgegronde verwachtingen voor Israël, als Jehova's volk beschouwd, in het algemeen, welke ene stoffe van blijdschap lag dan hierin voor alle ware dienaren des Heren in het bijzonder, die zich geheel en al op dien getrouwen Verbondsgod verlieten, en op ene werkzame en werkdadige wijze op het woord en de beloftenissen van den Onveranderlijke steunden. De vastigheid van hunnen staat ligt alleen in Jehova, zo als Hij is en Zich in den Engel Zijns aanschijns, onzen Heiland, heeft kenbaar gemaakt. Hij, die de Almachtige is, is en stelt ene veilige hoede rondom hen en gedooft niet, dat de vijand hen genaken zal. De overwinning op elke tegenstander en op de gehele macht der hel is gewis, en Hij laat niet toe, dat zij boven vermogen verzocht worden. Hij hoort het gebed, oefent altijd recht en gerechtigheid, en geeft vrede over het Israël Gods, dat Hem kent en dient. Is er iets, dat den vromen Christen tot blijdschap, tot geruststelling en tot aanmoediging verstrekken kan, dan is het ongetwijfeld zulk een onderwijs en zulk ene bijbelse verzekering..

3. Al is het ook, dat de treurige toestand van den tegenwoordigen tijd, nu Gods volk in het heilige land zelf door de Gode vijandige macht der wereld verdrukt en onderworpen is, dat schijnt tegen te spreken, zo zal het toch ten laatste blijken, dat de Heere werkelijk rondom Zijn volk is. Want de scepter der goddeloosheid, die nu zo zwaar op ons drukt, zal niet rusten op het lot der rechtvaardigen, zal hun niet bij voortduring een angstig lot veroorzaken; opdat de verzoeking, die in deze overheersing ligt, niet langer dure, dan men kan verdragen (1 Kor.

10. 13), en alzo de rechtvaardigen hun handen niet uitstrekken tot onrecht, door te delen in de heersende goddeloosheid (MATTHEUS. 24: 22).

Heeft alzo Zion niet te vrezen, zal het ware Israël in zijn vertrouwen op Jehova niet beschouwd worden, het zegt niet, dat het geen belagers en bestrijders heeft, die het menigmaal in bange angsten dringen, want waartoe anders de belofte, dat de Heere de vurige muur rondom Zijn volk zal wezen?.

De rechtvaardigen zijn niet in zich zelven veilig voor afval, maar God bestuurt de verzoeking zo, dat wij die kunnen verdragen..

De scepter der goddelozen over het erfdeel der rechtvaardigen is de heerschappij der heidenen over Kanaän. Het "want" steunt en bekrachtigt wat in vs. 2 gezegd is, dewijl het ene opkomende twijfeling weerlegt. De heerschappij der heidenen duurt niet altijd, opdat niet ten laatste ook de rechtvaardigen aan het bestuur Gods zouden leren twijfelen en mede tot het heidendom zouden vervallen..

De betekenis van dit vers schijnt dezelfde te zijn, als die bij de voorzegging omtrent de rampen van later dagen, MATTHEUS. 24: 21,22: Indien die dagen niet verkort werden, geen vlees zou behouden worden. Maar om der uitverkorenen wil zullen die dagen verkort worden..

5. Maar die zich, van wege de onreinheid hunner harten, neigen tot hun kromme wegen 1), die zal de HEERE weg doen gaan met de werkers der ongerechtigheid, door wie zij zich hebben laten verleiden. Dit alles zal worden vervuld, zowel de bede als de profetie. Vrede; zal over Israël zijn, namelijk over het Israël Gods (Gal. 6: 16), dat niet alleen den naam heeft, maar ook werkelijk Israël is (Psalm 128: 6).

1. In vs. 3 spreekt zich de vrees uit door uitwendigen dwang van machtige mensen, bijv. van de toenmaals in Palestina machtige Samaritanen en de hen ondersteunende Perzische groten, om tot iets verleid te worden wat met den godsdienst niet te rijmen was. "Alleen niets halfs, verkeerds en met het gestrengte geweten onverenigbaars! Dit was het gevoelen van die eerste stichters van het nieuwe Jeruzalem, en daarmee komt ook goed het slot in vs. 4 en 5 overeen..

Vrede is het einde der dwingelandij, der vijandschap, der verdeeldheid, van de onrust, den angst; vrede is vrijheid en harmonie en eenheid en veiligheid en zaligheid..

Met den uitroep: "Vrede over Israël" de gehele zaligheid Gods in hare kostbare vrucht samenvattende, breidt de Psalmist zegenend zijne handen uit over het ware Israël, dat uit den Geest geboren is en een welgesteld hart spreekt er het Amen bij uit..

Niet alleen de gebeden hunner broederen, maar de tussenkomst van den Middelaar verzekert Israël van de beschermende macht en de bewarende genade van zijn God. Vrede zal zijn over iedere waren Israëliet, in wie geen bedrog is. Heere! reken ons tot dat volk voor tijd en voor eeuwigheid..

Onder hen, die van vurigen ijver blaakten voor de ere Gods, waren er ook, die gemene zaak met den vijand maakten. Ook toen was er onkruid onder de tarwe. En deze richtten meer schade aan dan de openbare vijanden. Zij behoorden niet tot het geestelijk zaad van Abraham, en daarom spreekt de dichter er van, dat de Heere hen zal doen weggaan met de werken der ongerechtigheid. De hypocriet en de openbare vijand zullen enerlei lot wedervaren.

4.

III. Vs 4 en 5. Thans komt weer het gehele koor aan het woord; hij maakt ene scheiding tussen de goede en vrome harten in de gemeente en de anderen, die afwijken op hun kromme

wegen; hij verkondigt dezen den ondergang met de boosdoeners, met wie zij zich verenigd hebben; en wenst hun den vrede en alles goeds van den Heere.

4. HEERE! doe den goeden wel, en degenen, die oprecht zijn in hun harten, die zich door gene onderdrukkingen van U laten afbrengen.

5. Maar die zich, van wege de onreinheid hunner harten, neigen tot hun kromme wegen 1), die zal de HEERE weg doen gaan met de werkers der ongerechtigheid, door wie zij zich hebben laten verleiden. Dit alles zal worden vervuld, zowel de bede als de profetie. Vrede; zal over Israël zijn, namelijk over het Israël Gods (Gal. 6: 16), dat niet alleen den naam heeft, maar ook werkelijk Israël is (Psalm 128: 6).

1. In vs. 3 spreekt zich de vrees uit door uitwendigen dwang van machtige mensen, bijv. van de toenmaals in Palestina machtige Samaritanen en de hen ondersteunende Perzische groten, om tot iets verleid te worden wat met den godsdienst niet te rijmen was. "Alleen niets halfs, verkeerds en met het gestrengte geweten onverenigbaars! Dit was het gevoelen van die eerste stichters van het nieuwe Jeruzalem, en daarmee komt ook goed het slot in vs. 4 en 5 overeen..

Vrede is het einde der dwingelandij, der vijandschap, der verdeeldheid, van de onrust, den angst; vrede is vrijheid en harmonie en eenheid en veiligheid en zaligheid..

Met den uitroep: "Vrede over Israël" de gehele zaligheid Gods in hare kostbare vrucht samenvattende, breidt de Psalmist zegenend zijne handen uit over het ware Israël, dat uit den Geest geboren is en een welgesteld hart spreekt er het Amen bij uit..

Niet alleen de gebeden hunner broederen, maar de tussenkomst van den Middelaar verzekert Israël van de beschermende macht en de bewarende genade van zijn God. Vrede zal zijn over iedere waren Israëliet, in wie geen bedrog is. Heere! reken ons tot dat volk voor tijd en voor eeuwigheid..

Onder hen, die van vurigen ijver blaakten voor de ere Gods, waren er ook, die gemene zaak met den vijand maakten. Ook toen was er onkruid onder de tarwe. En deze richtten meer schade aan dan de openbare vijanden. Zij behoorden niet tot het geestelijk zaad van Abraham, en daarom spreekt de dichter er van, dat de Heere hen zal doen weggaan met de werken der ongerechtigheid. De hypocriet en de openbare vijand zullen enerlei lot wedervaren.

PSALM 126.

DER VROMEN DROEFHEID ZAL IN VREUGDE WORDEN VERANDERD.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1).

Wederom een lied van dien heiligen zanger, die David's en Salomo's bedevaartliederen of liederen der opgangen tot een volledig pelgrimsboek heeft uitgebreid (Ezra 4: 24 Aanm), aan den vorigen, eveneens door hem vervaardigden Psalm sluit zich de voor ons liggende aan

door het hoofdwoord Zion, waarom hij onmiddellijk daarop volgt; wat den inhoud betreft, sluit hij zich aan Psalm 120 en 123 aan, en laat ons de uit Babel teruggekeerde gemeente aanschouwen in haar leed en haar wee, zowel als in hare gebeden en verwachtingen.

I. Vs. 1-3. De gemeente herinnert zich vooreerst den tijd vol grote vreugde en zalige verrassing, toen de Heere hare verlossing uit de Babylonische ballingschap bewerkte, en toen het ook voor de Heidenen zichtbaar werd, wiens hand deze verlossing had teweeggebracht.

Als de HEERE door de toestemming, die Kores, koning der Perzen, in het jaar 536 vóór Chr. gaf (Ezra 1: 1 vv.), de gevangenen Zions wederbracht, waren wij gelijk degenen, die dromen 1); de plotseling aangevangen verlossing scheen ons in den beginne gene werkelijkheid, maar slechts een schone droom te zijn; wij konden het van blijdschap niet geloven.

1. In dezen Psalm wordt aan een der grootste daden des Heeren gedacht, weleer aan Zijn volk bewezen, alleen te vergelijken met de verlossing van Jacobs nakomelingen uit Egypte; en beide verlossingen zijn het voorbeeld en onderpand van de verlossing der Gemeente uit het diensthuis en de gevangenis der zonde en Satan's macht door Jezus Christus, onzen Heere. Daarom heeft de Christelijke Kerk van alle eeuwen dezen Psalm met veel voorliefde tot de hare gemaakt. Augustinus verklaart het opschrift reeds: "een opgangslied voor degenen, die optrekken naar het hemelse Jeruzalem," en Luther zegt: "wij willen dezen Psalm van de algemene gevangenis des gansen menselijken geslachts en zijne uitredding uitleggen."

2. Toen werd onze mond vervuld met lachen, daar de indruk van het geluk, dat zo wonderbaar verschilde van het doorgestane leed, ons den mond tot lachen dwong, daar de vreugde in volle stromen zich wilde uitstorten, en onze tong werd met gejuich vervuld, daar de jubelende stemming des harten de tong tot een jubelen drong, dat wegens de onuitputtelijke stof geen einde zou nemen (Job 8: 21); toen zei men, omtrent ons onder de heidenen: de HEERE heeft grote dingen aan dezen gedaan, zo verwonderingwekkend werkte ook op hen die wondervolle verandering van ons geluk (Joël 2: 21. Jes. 52: 9 vv. 52.9).

3. Ééne stem. De HEERE heeft grote dingen bij ons gedaan, ja de Heidenen hebben het terecht opgemerkt, dies zijn wij verblijd, want Gods genade is tot ons wedergekeerd.

De gevangenen Zions, dat zijn alle gelovigen, alle kinderen Gods, die in de genade des Heeren en onder de tucht Zijns Geestes staan. Zij zijn wel is waar, hier beneden reeds verlost, want zij zijn vrij gemaakt van hun zondenschuld, van den vloek der wet en van het geweld des satans. Zij zijn echter, omdat zij in dezen tabernakel zijn, ook aan de andere zijde nog met zo vele banden van zwakheid, van smart, van ijdelheid gebonden, en verlangen naar hun volkomene verlossing. Die zal dan ook eenmaal komen-voor ieder in 't bijzonder voorlopig, als de Heere hem een zalig einde geeft en hem in genade uit dit jammerdal tot Zich in den hemel neemt; voor de gehele gemeente in hare buitengewone volheid en heerlijkheid, wanneer Hij, de Verlosser, met een geroep en de stem des aartsengels en met de bazuin Gods nederdaalt van den hemel en de doden in Christus eerst zullen opstaan, daarna die dan nog op aarde en in hun lichamen zijn, en zij zullen met deze worden opgenomen in de wolken, den Heere tegemoet in de lucht. Dan zullen wij zijn als die dromen. Ja, reeds zullen wij als

dromende en geheel van vreugde buiten ons zelve zijn, wanneer een zalige dood ons uit deze tegenwoordige boze wereld overvoert in ene andere betere wereld, wanneer de engelen op den Elia's-wagen onze ziel naar huis brengen in het ware vaderland; zij stijgt dan op de eeuwige bergen, naar welke zich hier beneden steeds haar oog verhief en van welke hare hulp kwam; zij bestijgt den koningsburg van Hem, die Davids Zoon en Davids Heer tegelijk is. Zij trekt in met den palmtak der overwinning in hare rechterhand, achter zich al de ellende van den tijd, vóór zich de opene heerlijkheid. Hoe zal het daar zijn? Vreugde en genot zullen haar met ene zalige kracht aangrijpen, van vreugde en genot overstelpt, zal zij niet weten, wat haar geschiedt. Er zullen zich voor haar wonderen Gods openen, die nog geen oog gezien en geen oor gehoord heeft, en die in geen mensenhart zijn opgeklommen; want wij zien hier beneden slechts het minste van Zijne wonderen. Maar het hoogste is: zij zal God zien, het ongeschapene Heilig-Heilig-Heilige Licht; dat zal in haar ene onuitsprekelijke vreugde ontsteken en ene onuitsprekelijke zaligheid in het hart storten. Alle ijdelheid daarentegen, alle plagen, alle ellenden van dezen tijd, die op aarde als met haar wezen schenen te zamen gegroeid te zijn, zodat zij zich zelf niet anders kende dan als ene gekwelde ziel, zij zijn voorbij; want smarten en zuchten kunnen toch niet meer daar zijn, waar eeuwige blijdschap en vredevolle sabbat Gods is..

Als degenen, die dromen, zullen wij echter eerst recht dan zijn, wanneer de laatste grote dag komt en de Heere Zijne uitverkorenen verzamelt van de vier winden, van het ene einde des hemels tot het andere einde. Dan zullen wij niet alleen diegenen wedervinden, en voor eeuwig weer bezitten in verheerlijkte gedaante en in hemelse natuur, die wij in dit leven gekend en bemind, en wier sterven wij zozeer bejammerd en betreurd hebben; wij zullen dan ook diegenen aanschouwen, die door alle tijden heen den Heere hebben gehoorzaamd en geloofd, en door wier woord wij zelf gelovig geworden zijn—de heilige aartsvaders, de geliefde profeten, de grote Apostelen, de getrouwe bloedgetuigen en martelaars de gehele gemeente der heiligen, zij zal voor onze ogen staan, en zij zal ons in haar midden opnemen, zodat wij in hare vriendschap en gemeenschap de bruiloft des Lams vieren. Dan zal onze mond vol lachen zijn en onze tong met gejuich. Hier onder het tegenwoordige kromme en verdraaide geslacht is onze mond zeer dikwijls vol van heilige verontwaardiging, wanneer wij Jacob zijne overtreding en Israël zijne zonden moeten aantonen. Hier is dikwijls onze tong vol klachten, wanneer er geen einde is aan het branden en vernielen, en de mensen met ziende ogen niet willen zien, noch met horende oren horen, maar zich zelve toorn vergaderen tegen den dag des toorns en de openbaring van het rechtvaardig oordeel. Op dien dag des Heeren zal Hij allen, die den gelove niet wilden gehoorzaam worden, buitenstoten en alle ergernis uit Zijn rijk te zamen vergaderen en in den vurigen oven werpen. Dan zal onze mond vol lachen zijn, want dan zijn wij degenen, die triomferen, die hun zaak zien zegepralen en hun vijanden onder hun voeten zien. Eertijds was het anders, eertijds waren wij een klein verdrukt hoopje, een vloek der wereld en een voetwis voor alle mensen; maar dan zal het zijn: "de rechterhand des Heeren is verhoogd, de rechterhand des Heeren doet krachtige daden." En gelijk onze mond vol lachen is, zo is onze tong vol gejuich over den Heere, die onze ziel van den dood heeft gered en onzen voet van aanstoot, die ons bekwaam heeft gemaakt tot de erve der heiligen in het licht, en geen berouw gehad heeft over Zijne genade en verkiezing. Dan zullen allen, die ons benijdden, die met ons tot het geloof werden geroepen, maar de genade Gods hebben verworpen, zich zelve moeten veroordelen en het eeuwige leven onwaardig achten.

Dat zijn de heidenen, onder welke men omtrent ons zal zeggen: "De Heere heeft grote dingen bij hen gedaan." Ook zij die heden noch woeden en met elkaar beraadslagen tegen den Heere en Zijnen Gezalfde, zullen er eens enige gedachten van hebben, hoe zalig zij zouden hebben kunnen worden, zo zij de banden niet hadden verscheurd, waarmee de Heiland hen aan Zijn zacht juk had willen knopen, en de koorden Zijner liefde niet van zich hadden geworpen. Zij zullen ten minste begrijpen, welke kwelling en pijn zij zouden hebben kunnen ontgaan, wanneer zij zich hadden willen laten redden, en zullen degenen, die waarlijk gered zijn geworden, gelukkig prijzen.

Terwijl echter de door den nood ontperste belijdenis: "De Heere heeft grote dingen aan hen gedaan," den heidenen zelve niet meer baat, nemen de zaligen en volmaakten, de verlost des Heeren het hun van den mond weg, en maken het tot hun eigen lofzang, die door den hemel weergalmt en in alle eeuwigheid voortklinkt: "de Heere heeft grote dingen aan ons gedaan, dies zijn wij verblijd!" O, wie nog tijd heeft over het heil zijner ziel na te denken, de hel naar beneden te vermijden en den weg des levens, die naar boven gaat, te verkiezen, die bedenke zich niet lang, opdat het niet te laat worde; hij sta af van ongerechtigheid, verlate den brede weg, waarop zo velen wandelen, en ga over op den smaden weg, aan de zijde van hen, die uit Babel zijn uitgegaan en naar Jeruzalem heentrekken. Zij, deze teruggeleidenen wedergekeerden, bidden nu nog, in den tijd der genade, voor hen, en omvatten hen in het gebed, dat wij in de vier volgende verzen lezen; want allen, die zelf de kennis der zaligheid hebben ontvangen, hebben geen sterker verlangen, dan dat de Heere er velen bekere en hen nazende op den weg der gerechtigheid. Zij behoren ook eigenlijk tot ons, tot de kinderen Zions, de nog achtergeblevenen in Babel; zij zijn toch in den naam des Heeren Jezus gedoopt, terwijl het dierbaar en heilig bloed des Heeren voor hen vergoten is: zo denken de bekeerden, en zij zouden zo gaarne allen met zich medetrekken.

Sommige Christenen hebben ene droevige geneigdheid, om bij alles op de donkere zijde te zien, en om meer te blijven stilstaan bij hetgeen zij doorgegaan zijn dan bij hetgeen God voor hen deed. Vraag naar hun indruk van het Christelijk leven, en zij zullen spreken over hun gedurigen strijd hun zware beproevingen, hun smartelijke wederwaardigheden en de zondigheid hunner harten, terwijl zij bijna geen melding maken van de genade en hulp, die God hun geschonken heeft. Een Christen daarentegen, wiens ziel in een gezonden toestand is, zal blijmoedig te voorschijn treden en zeggen: Ik wil niet van mij zelve, maar tot verheerlijking van mijnen God spreken. Hij heeft mij uit een ruisende kuil, uit modderig slijk opgehaald en heeft mijne voeten op een rotssteen gesteld. Hij heeft mijne gangen vastgemaakt, en Hij heeft een nieuw lied in mijnen mond gegeven, een lofzang onzen God. De Heere heeft grote dingen bij mij gedaan, dies ben ik verblijd. Zulk een uittreksel van onze ondervinding is het allerbeste wat een kind van God hun kan aanbieden. Het is ene waarheid, dat wij beproevingen ondervinden; doch het is even waar, dat wij er uit gered worden. Het is waar, dat wij onze verdorvenheden hebben en met smart weten wij dit; maar het is ook even waar, dat wij een algenoegzamen Zaligmaker hebben, die deze verdorvenheden overwint en ons van hare heerschappij verlost. Op het verledene terugziende, ware het verkeerd te loochenen, dat wij in den poel Mistrouwen geweest en in de vallei van Verootmoediging gegaan zijn; doch het zou even verkeerd zijn te vergeten, dat wij deze veilig en tot ons nut doorgegaan zijn; wij zijn er niet in gebleven, dank zij onzen almachtigen Helper en Leidsman,

die ons in een vruchtbaar land gebracht heeft. Hoe zwaarder onze beproevingen waren, des te inniger zal onze dank jegens God zijn, die ons in alles doorgeholpen en tot hiertoe bewaard heeft. Onze smarten kunnen de melodie van onze dankzeggingen niet verhinderen, wij rekenen deze te behoren tot het gedeelte van den bas van ons levenslied: Hij heeft grote dingen bij ons gedaan, dies zijn wij verblijd..

4.

II. Vs. 4-6. Met de dankbare vreugde over haar wederkeren naar haar land, waarvan zij te voren melding maakte, verenigt hierop de gemeente van de naar Jeruzalem terugkerenden de bede, dat dit werk van zegen volbracht worde. Zulk ene voltooiing is wel, zoals de omstandigheden nu zijn, nog buiten het gezicht, maar zij kan niet altijd uitblijven, op het onder tranen uitgestrooide zaad zal een heerlijke blijde oogsttijd volgen.

4. O HEERE! wend 1) nog in vollere mate onze gevangenis, dan Gij reeds deedt, door nog velen uit Babel naar het vaderland te laten wederkeren, en laat zo spoedig aan onzen tegenwoordigen, nog bij voortduring droevigen toestand een einde komen; wend onze gevangenis, gelijk Gij waterstromen in het Zuiden omwendt, wanneer de beken op nieuw in de lente door de toestromende wateren van de bergen gevuld worden (Job 6: 17 vv.), waardoor het land weer met fris groen bedekt wordt.

1. Het tweede gedeelte van dezen Psalm bevat de bede, dat God de teruggebleven gelovigen evenzeer moge verzamelen. Maar deze vorm van bidden dicteert de Heilige Geest den Joden, die reeds weer van het verblijf in het vaderland genoten, voor, opdat zij den in ellende verkerenden broeder niet zouden vergeten. Ofschoon nu de uitgang aan het gehele volk was opengesteld en de vrijheid was gegund, weten wij, dat een groot getal, ja, een grote menigte van die weldaad geen partij had getrokken. Sommigen waren door vrees weerhouden, anderen door lafhartigheid, omdat zij zagen, dat hun gevaar dreigde, die de reis niet aandurfden en liever in treurigheid hun tijd doorbrachten, dan als mannen de reis ondernamen. Ook is het gelooflijk dat velen de tegenwoordige rust en de gemakkelijkerheid boven het eeuwige heil verkozen..

De gemeente bidt voor het heilige land een rijkelijk toevloeien van bevolking en daardoor nieuw leven, gelijk het naar de Sinai'-woestijn heen gelegene zuiden (Negeb = droogte), dat bij zijn gebrek aan waterbronnen (Jozua 15: 19) geheel van den regen moet leven, dit in zijne natuurlijke omstandigheden aanschouwelijk voorstelt door de Wady's die in den zomer verdwijnen en in den winter met regenwater gevuld zijn.

De bede is om de voltooiing van het heerlijke en genadige werk, dat begonnen is. De tot hiertoe teruggekeerden zijn in verhouding tot het gehele volk slechts als ene kleine voorhoede (Ezra 1: 11), Maar Jeruzalem verlangde naar hare kinderen, en de Heere had gezworen (Jes.

49. 18): Gij zult met ene ontelbare menigte van tot u terugkerende kinderen worden aangedaan als met een sieraad, dat ene vrouw na de dagen van haar treuren als weduwe aandoet, en zult ze om u leggen als ene bruid den prachtgordel om haar bruidsgewaad."

5. Eéne stem als in vs.3. Die, gelijk de gemeente der teruggekeerden thans doet, nu alle ondernemingen tot herstel des lands zo weinig uitzicht op gunstigen uitslag aanbieden, met tranen zaaien, omdat het uitgedroogde aardrijk weinig hoop geeft, dat het zaad zal opschieten, zullen met gejuich maaien (vgl. omtrent de vervulling van dit woord ten opzichte der gemeente (Ezra 6: 16,22. Nehemia 12: 43), God toch weet tijd en uur, wanneer Hij aan 't uitgestrooide zaad vruchtbaarheid moet schenken, en middelen en wegen genoeg, om ook de schijnbaar meest vergeefse ondernemingen te doen gelukken.

Hoewel de natuurlijke betekenis hier ten grondslag ligt, zo mag men toch niet aannemen, dat de woorden in de eerste plaats in dien zin uitgesproken werden en slechts op hogere dingen zijn toegepast; want op de gewone betekenis past niet de onvoorwaardelijke algemeenheid, in welke de zin hier wordt voorgesteld. Hier is integendeel dadelijk van den geestelijken zaaier sprake. Men mag dan ook niet voorbijzien dat het: "die zaaien" geestelijk genomen, volgens den zamenhang, in welken alleen van het volk des Heeren sprake is, ene beperking inhoudt: "de zaaïenden onder het volk Gods," of: "wij, die zaaien. In de wereld wordt zeer veel met tranen gezaaid, zonder in vreugde te oogsten, en dit aan de wereld in verkeerde verklaring toegeroepen, in plaats van het: "Bekeert u" zou aan het vers het karakter van een valschen troost geven..

6. Die het zaad draagt, dat men zaaien zal, gaat al gaande en wenende 1), doet gene schrede voorwaarts zonder te wenen (2 Samuel 3: 16; 15: 30), omdat, hoe goed en vruchtbelovend het zaad zij, hij moet vrezen, dat het te vergeefs zal uitgestrooid worden van wege de dorheid en onvruchtbaarheid van den grond; maar voorzeker zal hij met gejuich wederkomen, dragende zijne schoven 2), door welke zijne hopeloosheid beschaamd werd.

1. De Profeet wil het voortdurende door het herhalen van een woordje aantonen, daar hij zegt: "zij gaan, zij gaan," want er komt geen einde aan het wenen, voordat wij in de groeve zijn geborgen, hoewel nu en dan een korte tijd wordt gegeven om zich te herstellen..

Zolang gij, mijne ziel, nog in het Babel dezer wereld moet leven en dwalen, zo weet, dat het u nog veel tranenzaad zal kosten; het kost tranen van boete, zoals bij David, Petrus en de grote zondares; het kost tranen van wege uw ambt, als bij David, Jeremia, Paulus, ja bij Christus zelven; het kost tranen des gebeds als bij David, wien zijne tranen bijna tot ene spijsje waren geworden; het kost tranen van lijden en van medelijden. Wordt onder dat alles echter niet verdrietig, de vreugdevolle oogst maakt toch alles weer goed. vergelijk

2. Gelijk onder het zaad moet verstaan worden, wat ieder tot het opbouwen van het Godsrijk bijdraagt, zo onder de garven de heilzame vrucht, die daaruit voortkomt, daar God boven bidden en denken daartoe den wasdom geeft. Nog heerlijker dan aan deze zijde des grafs zal deze verandering van wenen in verblijden aan gindse zijde worden ervaren; het hier uitgezaaide met tranen bevochtigde zaad zal daar tot wonderbaar heerlijke garven worden zijn, van welke de heilige Bernhard zegt: "zo groot zijn deze garven, dat zij niet gemeten, zo vele, dat zij niet geteld, zo kostelijk, dat zij niet gewaardeerd kunnen worden.".

Een blijde oogst na een droevig zaaien: 1. wie waarborgt dien? 2. wie ontvangt dien? 3. wie verwacht dien? Met tranen begeleiden wij dikwijls genoeg ons handelen en ons lijden op aarde; maar of er altijd de gewenste vrucht van komt! Wanneer niet? Wat is daarvan de oorzaak?.

In de hete luchtstreken zaait de landman dikwijls bij het uitblijven van den regen met grote moeite, zonder hope. Maar de regen komt (vs. 4) en het wordt alles geheel anders dan hij gevreesd had. Zo is het altijd in het rijk Gods. Juist die onderneming slaagt dikwijls het best, die aanvankelijk hopeloos scheen en die onder den last des lijdens aanving. De stille, zachte en kalme ernst der gelovige hope moest aan dit lied voor de bedevaartgangers iets ongemeen indrukwekkends geven, en even zodanigen indruk heeft het ook in de Christelijke kerk gemaakt, waar het in vele liederen der gemeente weerklink en nagalm gevonden heeft..

Hier ziet gij, o discipel des Heeren! een beeld van uwen tegenwoordigen arbeid en toekomstigen zegen. Gij zaait misschien in tranen, gij doet uwen plicht te midden valt vervolging, droefheid, ziekte, pijn en zorg; gij arbeidet in de kerk en men heeft uwen arbeid niet opgemerkt, doch- de dag zal komen, wanneer gij in vreugde zult maaien; overvloedig zal uw oogst zijn en groot uwe vreugde in den Heere.

Het is ontwijfelbaar zeker, dat de Heere een onafwijsbaar verband heeft gelegd tussen zaaien en maaien, d.i. dat het maaien afhangt van de wijze, waarop men zaait. Op geestelijk gebied zijn de ware tranen, die van eigen zwakheid, van schuldgevoel en verootmoediging. Dit is tevens het in hope zaaien. Wie met tranen zaait, verwacht het maaien niet van zich zelve, maar van den Heere God, die Zijne kracht in de zwakheid der Zijnen volbrengt.

PSALM 127.

EEN GEZEGEND HUISGEZIN.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1), van Salomo (1 Koningen 4: 32),

Wij zijn hier op het midden van de 15 liederen der optochten, zeven liederen van die soort gaan onzen Psalm vooraf en zeven volgen hem. Dat deze gelijk het opschrift zegt, werkelijk door Salomo vervaardigd is, daarvoor spreken vorm en uitdrukking, die met die der Spreuken overeenkomen; bovendien is zijn gehele inhoud niets meer dan ene uitwerking van het thema, Spreuken 10: 22: "De zegen des Heeren maakt rijk, en Hij voegt er gene smart bij." Wat nu van het geluk des vromen in zijn huiselijk leven gezegd wordt, scheen ene overbrenging op de gehele gemeente en alzo ene geestelijke verklaring toe te laten, zelfs te eisen. Daar Salomo echter slechts een geringen kinder-zegen had, scheen het tegendeel van zijn woord in vs. 3 vv. juist bij hem bewezen te worden (1 Koningen 11: 42 3: 14) Toen daarom in de eerste tijden na de ballingschap, het betrekkelijk geringe getal der teruggekeerden, het verlangen naar ene grotere uitbreiding bij de gemeente opwekte en de verstoring van den tempelbouw door de vijandige naburen het recht deed gevoelen, dat voor het bouwen van zulk een huis, zo als men het had aangevangen, aan Gods zegen alles gelegen was, toen eigende men zich zonder

bedenking den Psalm als belofte van ene betere toekomst toe, en nam men dien op in het pelgrimsboekje. (Ezra 4: 24).

I. Vs. 1 en 2. Van den Heere alleen komt het welgelukken van onzen arbeid, de gerustheid van onze nachtrust, de voorspoed in onze broodwinning; zonder Hem is alle arbeid, zorg en moeite te vergeefs.

Zo de HEERE het huis niet bouwt, te vergeefs arbeiden zijne bouwlieden daaraan; zo de HEERE de stad niet bewaart, te vergeefs waakt de wachter 1), die ter bewaking gedurende den nacht gesteld is.

1. Dat Salomo bij het "bouwen van het huis" aan het bouwen van den tempel en zijne vele prachtige paleizen en schone lusthoven gedacht heeft, kan wel zijn, maar als hij ook spreekt van het bewaken en bewaren der stad, en van de moeilijke bezigheden der mensen, dan komt het ons voor, dat hij het oog heeft op het gehele maatschappelijke leven en bedrijf, dat van het huisgezin uitgaat. En is dit zo, dan hebben wij hier niet enkel te denken aan het bouwen van een stoffelijke woning, maar tegelijk aan de inrichting en regering van het huisgezin, en dan is de wachter, die de stad bewaakt, tegelijk het beeld van de Overheden der stad, geroepen tot hare regering en bescherming..

2. Het is te vergeefs, dat gijlieden, tot verkrijging van het dagelijkse brood voor u en de uwen, vroeg opstaat en laat opblijft tot in den nacht (Jes. 5: 11), te vergeefs dat gij eet brood der smarten 1), dat gij telkens het laatste genietende, vol bezorgdheid zijt, van waar gij uw volgend maal zult verkrijgen, Het is alzo, dat Hij het Zijnen Jedidjah (2 Samuel 12: 25), Zijnen beminden als in den slaap geeft 2), die in de rechte betrekking tot Hem staan ontvangen het, zonder dat zij weten hoe (Genesis 2: 21 vv. 1 Koningen 3: 5 vv.).

1. De dichter geeft hier een scherpe tegenstelling tussen het werk Gods en het werk der mensen. Hij wijst er op, dat alles, ook in het dagelijkse leven, afhangt van den zegen Gods, van het alles verrichten in de gunste Gods. Ene tegenstelling, die, voor wie niet willens blind is, door de dagelijkse ervaring wordt bevestigd.

2. De zanger heeft hier de zodanigen voor ogen, die zonder God arbeiden en bezorgd zijn. Geheel anders zou hij spreken, wanneer hij de zodanigen op het oog had, die in vals vertrouwen op God de handen in den schoot leggen. Niet de arbeid, die na den zondeval door God is ingesteld, (ook vóór dien bebouwden de eerste mensen Eden, Genesis 2: 15), en het zorgen wordt veroordeeld, maar alleen de verderfelijke, alle gebed dodende waan, dat men zonder den Goddelijken zegen iets zou kunnen bereiken..

Menigeen begint een huis te bouwen, maar hij kan den bouw niet voltooien, of hij sterft zonder het te kunnen betrekken, of de bouw mislukt door onvoorziene schade; of wordt, wanneer zij gelukt, ene prooi van geweldadige verwoesting-wanneer God zelf het niet bouwt, zo vermoeien zich de arbeidlieden te vergeefs. Menige stad is wel bewaard, en schijnt door wijze voorzichtigheidsmaatregelen tegen ieder ongeval, tegen brand en overvallen verzekerd. Maar wanneer God zelf haar niet meer bewaakt, zo is het te vergeefs, dat de zodanigen, wien

de bewaking is toevertrouwd, wakende blijven en met alle zelfverloochening hun ambt waarnemen. Velen haasten zich om vroeg op te staan en aan het werk te komen en zitten tot laat in den nacht. Het is te vergeefs, roept hun de dichter toe, het brengt u toch niet aan, wat gij meent te kunnen afdwingen, gij eet daarbij nog brood der smarten, met moeite en in kommer verkregen; even zo goed en rijkelijk als gij het door voortdurende moeite en zorgvolle inspanningen weet te verkrijgen, geeft God het Zijnen lieveling (Psalm 60: 7) in den slaap, d.i. geheel zonder zijn toedoen, zonder dat hij zich onrustig op dat eigen werken toelegt, maar geheel ontbloot van eigene kracht en zonder enige verdienstelijkheid zich aan God toevertrouwt..

In den slaap geven wil zeggen, zonder dat Zijne gunstgenoten bezorgd zijn voor de toekomst, of onrustig alles in het werk stellen, maar zich volkomen in vertrouwen overgeven aan den Heere God.

Drie Z's behoren aan God: zorgen, zegenen, zaligen.

3.

II. Vs. 3-5. Hoezeer aan Gods zegen alles gelegen is, is zo duidelijk, dat ook de meest verblinden het moeten opmerken in hetgeen men den huwelijkszegen noemt; want wat is in het huisgezin meer boven alle lopen en zorgen en werken verheven, dan het bezit van kinderen? En hoe meer kinderen een vader ten deel worden des te groter zegen.

3. Tweede koor. Ziet, als een bijzonder in 't oogvallend bewijs voor de waarheid van het (vs. 1. gezegde, de kinderen zijn een erfdeel des HEEREN, dat geheel afhankelijk is van den vrijen wil van den Gever (Genesis 30: 1 vv.), des buiks vrucht, dat ene vrouw zwanger wordt, is ene beloning 1) (Genesis 33: 5).

1. Hier brengt Salomo één voorbeeld voor, waardoor hij voornamelijk wil erkend hebben, wat hij tot hiertoe in het algemeen heeft bewezen, dat het leven der mensen door God bestuurd wordt. Niets schijnt meer natuurlijk, dan dat mensen uit mensen worden geboren. Zo moge het grootste gedeelte dromen, dat, nadat God dit van den beginne heeft vastgesteld, Hij zelf nu terug treedt en dat nu door een verborgen aandrift der natuur het kroost wordt geboren. Ja zelfs, wie met enig gevoel van godsvrucht begaafd zijn, erkennen het niet, ofschoon zij niet ontkennen, dat God de Vader en Schepper van het menselijk geslacht is, dat Zijne zorg tot deze beweging afdaalt, maar menen dat de mensen door een algemene aandrift worden geschapen. Salomo deze verschillende dwalingen willende verbeteren, noemt de kinderen een erfdeel des Heeren. Salomo zegt hier, dat zij vaders worden, wie de Heere met die ere verwaardigt..

Kinderen zijn een erfdeel en ene vergelding en moeten dus niet als lasten, maar als zegeningen worden aangemerkt, want Hij, die de monden vermeedert, zal ook, zo wij maar op Hem blijven hopen en vertrouwen, de spijze voor dezelve niet laten ontbreken. Obed-Edom en zijn ganse huis, waaronder acht zonen waren, werden zeer gezegend van God, omdat zij de Arke des verbonds een tijd lang geherbergd hadden..

Bijzonder werd onder de Oude Bedeling het bezit van zonen als de grootste rijkdom aangemerkt.

4. Gelijk de pijlen zijn in de hand eens helds, gelijk deze reeds gereed zijn om de vijanden dadelijk bij den eersten aanval terug te drijven, zodanig zijn de zonen der jeugd 1) voor den vader, wanneer deze begint oud te worden, zij zijn steeds gereed om hem met hun jeugdige kracht te beschermen.

1. "Zonen der jeugd" zijn niet jeugdige mannen (Luther, Rudinger, Rosenmuller), maar het tegenovergestelde van zonen des ouderdoms (Genesis 37: 3). Als zodanig zijn zij reeds groot geworden, wanneer de vader begint oud te worden en daarom tot zijne hulp bekwaam.

5. Welgelukkig is de man, die zijnen pijlkoker, dat is zijn huis, met deze gevuld heeft, om de tegenstanders met zo vele pijlen als er nodig zijn, te kunnen ontmoeten; zij, die vader met de hem omringende zonen, zullen niet beschaamd worden, als zij met de vijanden spreken zullen, om hun vrijmoedig hun onrecht voor te houden, of zich tegen hun aanklachten te verdedigen, in de poort, waar men de openbare aangelegenheden pleegt te behandelen (Genesis 19: 1 Ruth 4: 1 vv.).

Dat een echtpaar zonen worden geboren, ligt het niet alleen aan Gods zegen? Dat zij goed opgroeien en aan de zijde der ouders staan, gelijk de pijlen in den koker tot den aanval gereed zijn, ligt het niet alleen aan Gods zegen? Dat moet ieder bekennen: alzo zijn de kinderen predikingen van Gods bestuur; zonder die wordt gene moeder zwanger, geen kind ooit geboren, noch groeit het op en wordt groot. God moet voor alles alleen zorgen, het beschikken, zegenen en wel doen gelukken.

Merrick vermeldt een Chinees spreekwoord: wanneer een zoon in een huis is geboren zijn een beugel en een pijl voor de poort gehangen.

Zo bouw dan, Heere! onze huizen, bescherm stad en land, zegen onze vlijt, voed onze kinderen tot burgers van Uwe Godsstad, en laat ook ons eens genade vinden in het laatste oordeel.

PSALM 128.

PLICHT EN ZEGEN VAN GODVREZENDE ECHTGENOTEN.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1).

Psalm 127 volgt daarom op Psalm 126, omdat de verrassing van Israël over de verlossing uit Babel, zodat het meende te dromen (Psalm 126: 1), hare verklaring vindt in de algemene waarheid, dat God Zijnen beminden in den slaap geeft, wat anderen door vermoeienis bij dag en bij nacht niet kunnen verkrijgen (Psalm 127: 2). Om ene zelfde reden volgt Psalm 128 op 127. evenals Psalm 2 op 1. Beide deze keren zijn Psalmen bij elkaar geplaatst, van welke de een met "welgelukzalig" begint (Psalm 128: 1) en de andere er mede besluit (Psalm 127: 5).

Zij staan tot elkaar in dezelfde betrekking als de gelijkenissen van den schat in den akker en van den kostbaren parel (Matth. 13: 44-46); in de eerste komt het Koninkrijk der hemelen voor als een geschenk van vrije genade, want de mens vindt, wat hij niet gezocht heeft; in de tweede als de hoogste en volkomene bevrediging van alle menselijk zoeken en verlangen, want de koopman zoekt paarden en vindt ene zonder gelijke. Zo wordt wat den mens gelukkig maakt in Psalm 127 als ene gave, in Psalm 128 als een loon voorgesteld. Daar komt het voor als ene genadegift in tegenstelling tot het van God vervreemde menselijke eigen werk, hier als ene vrucht van het ora et labora (bid en werk). Naar alle waarschijnlijkheid behoort de Psalm denzelfden maker toe en tot denzelfden tijd als Psalm 120, 121, 123, 125 en 126. Terwijl hij wil aanwijzen, hoe de godsvrucht en gerechtigheid nooit hun loon missen, bestrijdt hij de treurige moedeloosheid, welke toen in Israël insloep, en heeft hij hetzelfde thema als de profeet Zacharia in Hoofdstuk 8.

I. Vs. 1-3. In de eerste plaats houdt de gemeente zichzelf voor ogen, dat de voorwaarde voor alle heil Gods zegen is, waarop zich dan ene enkele stem verheft, die de lieflijkheid van dien zegen in 't huisgezin en in 't huwelijk beschrijft.

Gehele koor. Welgelukzalig is een iegelijk, zo mag de gemeente des Heeren uitroepen, ondanks alle treurige omstandigheden, die nog op haar drukken, een iegelijk, die den HEERE vreest, en die vreze des Heeren ook betoont, zodat hij iemand is, die in Zijne wegen wandelt.

Een jongeling of ene jonkvrouw kan allerlei edele en schone voorrechten hebben, die een groot gewicht in de schaal kunnen leggen bij het sluiten van een huwelijk, voorrechten van lichaam, verstand, gemoed. Het betaamt ook de uitwendige omstandigheden, die vóór of tegen een huwelijk spreken, ernstig ter harte te nemen-en gelukkig zij, die daarbij den raad van verstandige ouders genieten; maar dat alles komt eerst dan in aanmerking, wanneer over de hoofdzaak geen twijfel meer bestaat, dat de man der vrouw, en de vrouw den man het allernoodzakelijkste mede ten huwelijk brengt, een godvruchtig hart, een vromen, Christelijken zin. Wiens uitwendige levenswandel niet den toets van Gods geboden, de eisen van Christelijke rechtschapenheid kan doorstaan, wie in den ongehuwden staat ondeugden duldt, die nooit te verenigen zijn met den Christelijken ernst, of wie, bij uitwendige onbesprokenheid, inwendig van het Christelijk geloof niets weet of bezit, wie over hetgeen zijn eeuwig welzijn aangaat lichtvaardige grondstellingen heeft, of er niet aan denkt; aan wien men het zien kan, dat hij in Gods Woord niet terecht kan, dat het hem noch nooit het hart verbroken of genezen heeft, die kan in een huwelijk noch zegen aanbrengen, noch zegen ontvangen-aan zulke mensen is niets beloofd. Zij gaan in het algemeen niet op Gods wegen, daarom ook niet in den echt. Men rekent dikwijls uit, dat de man een overvloedig inkomen, en de bruid geld genoeg heeft, en is alzo in de verzoeking van den Mammon gekomen, in plaats van onder de leiding Gods. Of men heeft den stand, den rang, den naam, de invloedrijke verbintenissen in het oog, die een huwelijk voorspiegelt, en men jaagt een bedrieglijk beeld na in plaats van een nederig maar zeker geluk. In het beste geval eindelijk tuimelt men in de dronkenschap van vleselijke liefde in den echt. Zo als de weg is zo gaat het den mens daarop, goed of kwaad! Geen wonder wanneer de in zonde of lichtzinnigheid gesloten huwelijksband tot een ijzeren juk wordt, waaronder men geen enkel gelukkig uur heeft..

2. Ene stem. Want gij, die den Heere vreest en in Zijne wegen wandelt, zult eten den arbeid uwer handen 1), uw arbeid zal niet te vergeefs zijn, de wijnstok zal zijne vrucht en het land zijn gewas geven (Zach. 8: 10 vv.); welgelukzalig zult gij zijn, in al uwe omstandigheden, en het zal u welgaan, de vloek der goddelozen (Hagg. 1: 6) zal u niet treffen.

1. "Zelf de vrucht van zijnen arbeid genieten" wordt in het O. T. altijd aangemerkt als een bijzondere zegen, gelijk men het omgekeerd voor den grootsten vloek hield, wanneer men vreemden moest zien verteren wat men gebouwd had (zie Leviticus 26: 16. Deuteronomium 23. Jes. 62: 8,9; 65: 21,22)..

De Heere God belooft hier tweeërlei. Vooreerst, dat zij arbeid zouden hebben, en vervolgens, dat die arbeid zou gezegend zijn. De arbeid is geen vloek, maar een zegen, is een scheppingsordinantie. Luiheid en lediggang is een vloek. God heeft nergens beloofd het brood des luiaards te zegenen, maar wel, dat de hand des vlijtigen rijk maakt. De Godzaligheid is een groot gewin, hebbende de beloften des tegenwoordigen en des toekomstigen levens.

3. Uwe huisvrouw zal wezen als een vruchtbare wijnstok aan de zijden van uw huis, die het gehele huis met zijn groen loof en zijne edele vruchten versiert (volgens ene andere uitlegging behoren de laatste woorden bij het tweede gedeelte van den zin en betekenen zij: in het binnenste van uw huis, uwe kinderen zijn als vrolijk opwassende olijfplanten, stekken van den olijf boom (1 Koningen 6: 31), rondom uwe tafel.

Men merke vooreerst op, dat de rede is overgegaan in ene aanspraak aan den godvruchtige, dat is om aan te wijzen, dat hem alles, wat nu volgt, als een zegen van boven wordt toegedeeld en in den schoot geworpen..

De eerste belofte is de zegen van voedsel, de tweede van het huwelijk, de derde van kinderen. Terwijl het vroeg opstaan en lang bezig zijn niet genoeg is tot het verdienen van het voedsel (Psalm 127: 2), zal onder 's Heeren zegen bij dien, die God vreest en recht handelt, ook ene matige inspanning tot bevrediging van zijne behoeften toereikend zijn. Dergelijke beloften der Schrift luiden alsof er van een bovennatuurlijken zegen, die door onzichtbare kanalen stroomt, sprake ware, en het is ook niet te loochenen, dat de wegen, langs welke Gods zegen in een Christelijk huisgezin komt, en hen doet voorspoedig zijn, meermalen voor ons oog geheel en al verborgen blijven; in het algemeen is het duidelijk, dat de godsvrucht, daar zij de mensen matig, tevreden, verstandig, arbeidzaam maakt, voor de werkzaamheid van elk beroep een voorspoed aanbrengeende zegen moet zijn..

Zich door eigen arbeid te voeden is een plicht, aan welken een Paulus zich niet wilde onttrekken (Hand. 20: 34), en zo zich zelven te kunnen voeden is een geluk; want wie het kan maakt zich nuttig voor anderen en tevens ook van hen onafhankelijk; hij eet het brood van Gods zegen, dat zoeter is dan het genadebrood der mensen. In nauwen zamenhang daarmee staat het geluk van een tevreden huisgezin, van een lieflijk en stil en hoopvol familieleven. Het beeld van den wijnstok, die in het geestelijke het hoogst geplaatste van alle gewassen is, is een geschikt beeld voor de vrouw, die van den man afhankelijk is en zijne ondersteuning nodig heeft, even als de wijnstok een stok of een huismuur; met de druiven worden hier de

kinderen, die zij draagt en voortbrengt, maar ook tevens (in betrekking tot de kinderloze) alle harten verheugende werkzaamheden der echte vrouw vergeleken, en nu leidt de huisvrouw, die daarbuiten weinig gezien wordt, een stil leven, dat geheel en al met het geluk van haren man en van hare familie verenigd is. De kinderen, die van zo edelen wijnstok afkomstig zijn, worden wanneer zij rondom de familie-tafel gezeten zijn, met afgelegde jonge olijfboompjes vergeleken, zo fris zijn zij als deze met hun altijd groene loof, zo veelbelovend..

Ene gehuwde vrouw liet op haren ring de woorden graveren: Bene parere, parere, parare det mihi Deus. (God geve mij goed voort te brengen, goed te gehoorzamen, goed huis te houden). "Mijne dochter," raadde Luther aan ene jonge vrouw, gedraag u zo jegens uwen man, dat hem het hart van vreugde klopt, wanneer hij van verre den schoorsteen van zijn huis ziet." "De olijftakken, met welke de kinderen worden vergeleken, brengen noch wel gene vruchten, maar zij zijn in zomer- en wintergroen en zijn gemakkelijk te buigen en te leiden."

Een gezegend huwelijk, een allergenoegelijkst huisgezin wordt hier voorgesteld onder verschillende zinnebeelden, welke de levendigheid van den Oostersden denktrant heeft zaamgevoegd. De onvruchtbaarheid strekte oudtijds onder Israël tot schande, en het werd als een oordeel aangemerkt, wanneer God de baarmoeder had toegesloten. Hier wordt daarom aan degene, die den Heere vreest, een vruchtbare echt toegezegd. De wijn en wijnstok wordt met recht geteld onder de edelste voortbrengselen der aarde. Bij zulk een edelen wijnstok wordt de huisvrouw van iemand, die den Heere vreest, hier vergeleken en wel bij een vruchtbaren wijnstok "aan de zijde van zijn huis." Kan de verkleefdheid van ene deugdzame vrouw aan het huis van haren man worden aangeduid in tegenstelling van ene ontuchtige vrouw, wier voeten niet in haar huis blijven (Spreuken 7: 11,12)? Althans men meent, dat de edele wijnstokken oudtijds in het Oosten, niet alleen in wijngaarden, maar ook wel, gelijk bij ons, aan de zijden der huizen geplant werden. De huisvrouw van elk, die den Heere vreest, wil de dichter zeggen, zal niet alleen zijn als een weluitgespreide wijnstok, die slechts tot sieraad dient, maar als een vruchtbare wijnstok in het voortbrengen van kinderen. "Hare kinderen," wordt er bijgevoegd, "zullen zijn als olijfplanten rondom uwe tafel." -Men heeft opgemerkt, dat men oudtijds in het Oosten gewoon was de tafels niet alleen met olijftakken te versieren, maar dat men ook olijfbomen plantte in de gedaante van prieëlen, om de tafels door het lommer te overschaduwden. Althans de olijfplanten waren wegens het bestemde groen, den spoedigen groei en de heerlijke vruchten zeer bemind.

Bij zulke planten worden de kinderen vergeleken rondom de tafel, zo wegens het frisse en gezonde van hun jeugd, als van wege het genoeg en de blijde hoop, welke zij den godvrezenden vader aanbrenge, die zich reeds verheugt in het vooruitzicht van de aangename diensten, welke zij der maatschappij in hun mannelijke jaren bewijzen zullen..

4.

II. Vs. 4-6. De gemeente in haar geheel leert en vermaant den zo even over het huis der godvruchtigen uitgesproken zegen nog eens juist in ogenschouw te nemen; vervolgens verheft zich weer ééne stem, die op de bron en vervolgens ook op den omvang en den duur van dezen

zegen wijst. Daarna roept de gehele gemeente haar "vrede over Israël", opdat wat straks van het huis eens godvruchtigen gezegd is de zegen voor geheel Israël uit Zion worde.

4. Gehele koor. Ziet, also als de zanger in vs. 2 en 3 gezegd heeft, zal zeker die man gezegend worden, die den HEERE vreest. Zijn woord is niet maar een ideaal, een ijdele droom, maar waarheid.

5. Ééne stem. De HEERE zal u zegenen uit Zion 1), waar Hij Zijnen zetel en Zijn heiligdom heeft (Psalm 20: 3; 134: 3), en gij zult het goede van Jeruzalem aanschouwen al de dagen uws levens, hoe klein ook nu nog de beginselen mogen zijn.

1. Elke zegen van ieder in het bijzonder komt uit Zion van den God des heils, die daar woning gemaakt heeft, en wordt daardoor volkomen, dat ieder in het bijzonder de welvaart der heilige stad en van de gehele gemeente, wier middenpunt zij is, mede beleeft; want Jeruzalem is in het koninkrijk Gods de alfa en de omega..

Sommigen willen dat het een gebed is, maar lossen zo den toekomenden tijd op in den wensende. Maar eer schijnt het samen te hangen met hetgeen te voren gezegd is, dewijl de Profeet nu duidelijker uitdrukt, dat van de goederen, welke men verkrijgt, God de Auteur is. Want ofschoon Zijne genadegaven ons dikwijls voor de ogen worden geplaatst, toch verdonkeren valse voorstellingen het ware gezicht er op. Waarom deze herhaling niet overbodig is; dat de gelovigen, zo dikwijls zij voorspoedig zijn, door God gezegend worden. Doch hij zegt uit Zion, opdat hij de vromen in het geheugen terugroep het verbond, wat God met hen had opgericht. Want vriendschappelijk had Hij aan de onderhouders van Zijn Wet beloofd, hun genegen te zijn, maar deze erkende beginselen der vroomheid hadden zij van jongs af aan ingedronken. Waarom de Profeet leert, dat hij niets nieuws, of wat vroeger niet gehoord was, bijbrengt, dewijl zij van kindsbeen af uit de Wet hadden geleerd, dat ook door de tijdelijke weldaden bekend werd, dat het niet te vergeefs is God te dienen, maar verzekert nu tevens, dat dit door de zaak zelf gestaafd wordt. Maar omdat hij er bij voegt het goede van Jeruzalem, schrijft hij den vromen de Wet voor, dat zij niet in het bijzonder voor zich alleen zouden zorg dragen, of op eigen voordelen bedacht zijn, maar dat veeleer de voornaamste wens moest wezen, dat zij de Kerk Gods zagen bloeien. Want het zou zeer ongerijmd zijn, dat die enkele leden, met veronachtzaming van het gehele lichaam, zouden wensen wat hun voordelig was..

6. En dit: al de dagen uws levens, zal niet maar een korte tijd zijn, gij zult uwe kindskinderen zien, zodat uw oog Jeruzalems ontwikkeling zal aanschouwen. Gehele koor: Vrede over Israël, namelijk over het ware Israël, het Israël Gods (Psalm 125: 5).

Naast het eigen huis kennen Christelijke echtelieden nog een huis aan zegen, het Godshuid, waarin de Heere de gemeente zegent. Benevens de eigene familie kennen zij nog ene andere familie, het Israël naar den geest, de Christelijke kerk op aarde; nevens het vaderland hier beneden nog ene grote vaderstad, het Jeruzalem, dat Boven is, de Christelijke kerk in den hemel. Immers, wanneer ene familie nog zo gelukkig ware, maar voor het geluk, dat van de Christelijke kerk uitgaat, geen oog en geen hart, geen begrip en geen geloof had, zo deze kerk

met hare zegeningen haar onverschillig ware, zo blijft een treurige avond voor haar niet uit; maar de familie, die uit Zion gezegend wordt, die aan de belofte deel heeft, welke de Heere aan Zijn uitverkoren volk gegeven heeft, deze is in eeuwigheid gezegend..

Ieder waar Israëliet verheugt zich in den voorspoed van Zion. Hierna zullen wij grotere dingen zien. Jehova zal ons in het hemelse Zion zegenen met het zien van Zijne hemelse heerlijkheid. Wij zullen het goede van het hemelse Jeruzalem zien, den rijkdom, de schoonheid en de majesteit van die heilige stad. Wij zullen de nageslachten zien dergenen, die in haar licht wandelen, met den eeuwigen vrede en de eeuwige rust, die overblijft voor het Israël Gods..

PSALM 129.

DE OVERWINNING DER KERK OVER HARE VIJANDEN

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1).

Wij hebben enen Psalm voor ons, die grote gelijkheid heeft met den 124sten van David; gelijk nu die Psalm in vs. 1 de aansporing bevatte: "zegge nu Israël" en dan in 125 een Psalm volgde, die met "vrede over Israël" sloot, zo vinden wij, dat hier het omgekeerde plaats heeft, -nadat in Psalm 128: 6 de "vrede" over Israël is uitgesproken, begint Psalm 129: 1 met eerstgenoemde aanmaning. Het is duidelijk, dat dit lied uit een tijd is, toen reeds vele zware verdrukkingen het volk getroffen hadden, waaraan de Heere een einde had gemaakt, zodat de ondergang van de nog aanwezige haters van Zion met vertrouwen kon worden afgebeden en verwacht. Wij hebben bij Nehemia 1: 3 dezen tijd nader aangewezen als dien, welke onmiddellijk aan het optreden van Nehemia voorafging. Gelijk van zelf spreekt is de dichter niet dezelfde, als die van Psalm 120, 121, 123, 125, 126 en 128, maar behoort hij tot ene periode van ongeveer 70-80 jaren later. Wellicht is hij iemand van dezelfde school van zangers geweest als de eerste, en heeft hij daarna met Psalm 134 het pelgrimsboekje gesloten. (Ezra 4: 24).

I. Vs. 1-4. Talrijke en zware verdrukkingen zijn over Israël gekomen; dadelijk van het begin van zijn volksbestaan af, maar de Heere heeft naar Zijne gerechtigheid steeds weer uit alle bezwaren gered, zodat de verdrukkingen Zijn volk nooit overmocht hebben tot op dezen dag, nu na lang oponthoud toch nog ten laatste de tempelbouw gelukkig is volbracht.

Eéne stem. Zij, mijne vijanden en vervolgers (vs. 5), hebben mij dikwijls en zeer zwaar benauwd van mijne jeugd af, die ik in Egypte heb doorgebracht (Ezech. 23: 3. Hos. 2: 15; 11: 1), zegge nu Israël;

2. Zij hebben mij dikwijls van mijne jeugd af benauwd, evenwel hebben zij, even als in alle vroegere verdrukkingen, zo ook in den laatsten tijd, nu zij meenden weer vrij spel te hebben, mij niet overmocht,

3. Gehele koor. Ploegers, deze mijne haters, die het heilige volk en het land als een gevoelloze en slechts voor plundering bestemden akker behandelden, hebben op mijnen rug geploegd, zo dikwijls de Heere mij weer aan hun macht overgaf; zij hebben zonder enigen grens in aanmerking te nemen, hun voren lang getogen (Jes. 51: 23; 54: 11).

4. Maar de HEERE, die rechtvaardig is, en mij wel kastijdt, maar niet aan den dood overgeeft (Psalm 118: 18), heeftsteeds, wanneer Zijn tijd en Zijne ure daar was, de touwen der goddelozen, waarmee zij mij aan mijn juk hielden gebonden (vs. 2 en 3),afgehouden, zodat ik weer vrij werd (Psalm 124: 7).

Er is geen volk, dat zoveel geleden heeft als Israël. Alle andere volken hebben zich onderscheiden door allerlei uitwendige heerlijkheid en zijn daarna verdwenen. Israël werd onderscheiden door lijden, en het is gebleven tot op heden. Ga de gewijde geschiedenis van Jakob na, welk ene menigte ploegers zijn het, die Israël op den rug geploegd en er hun voren lang over getogen hebben. Hiermede draagt dit volk het kenmerk van hun Koning bij uitnemendheid, den Messias. Door de benauwdheid moest het altijd heen. Ook Christus kwam door lijden tot heerlijkheid. Ieder Jood, zodra hij tot bewustheid van zichzelf komt, moet vragen: zijn wij een uitverkoren volk, waartoe zijn wij dan uitverkoren, tot lijden of tot heerlijkheid? Wie niet gelooft zal antwoorden: enkel tot lijden. Immers men behoeft slechts Jood te zijn, om overal in gevaar te zijn van smaadheid te ontvangen, en in gelijk geval wordt een Jood nog altijd meer versmaad dan een Christen. Doch voor den gelovige is het lijden tot heerlijkheid. Wie men te voren was, hoe geëerd of bemind, zodra wordt men niet bekeerd of men krijgt iets van den smaad, doch dan is het de smaad van Christus. Deze smaad is van den waren Christen onafscheidelijk, en dit is zo waar, dat zelfs de hoogste rang en titel er niet van vrijwaren. Doch dit verwekt gene bezorgdheid en gene bevreesing bij den gelovige; hij weet, het is tot heerlijkheid. Ook hiervan in Israël het symbool. Hun mars door de woestijn vol van allerlei ellende naar een gezegend land, dat beloofd was, dat niemand gezien had, en dat echter zeker in bezit zou genomen worden, welk een zinnebeeld is het van de verwachting des Christens! Doch de zonde bederft en heeft ook Israël bedorven. Israël heeft in Christus het Christendom twee duizend jaren onder het hart gedragen, en toen het dat kind gebaard had, toen viel het in onmacht, maar om weer bij te komen. Het zal weer tot zijne bewustheid en tot zijne kracht terugkeren. God laat de zonde toe, maar om het verbond der genade te bevestigen. Zo laat Hij ook het slijk over Egypte gaan, om het daarin te zegenen en vruchtbaar te maken. En wat zal het zijn, als Israël ook het symbool der heerlijkheid wordt? In dezen Psalm zien wij echter Israël tijdelijk in de macht zijner verdrukkers. Israël heeft met iederen overwinnaar geworsteld. Ja, is er wel een volk, waarmee zij niet geworsteld hebben? Zij werden altijd vertreden, omdat zij geen veroverend volk waren, wel een volk, dat op de puinhopen van zijne stad en zijn rijk kon voortleven, doch overwinnen kan het niet dan in Zijn Koning, den Messias. Na de inneming van Kanaän heeft het zich niet dan voor korten tijd onder David uitgebreid. Na dien tijd was het geen veroverend volk meer. -Israël staat thans, waar eertijds de volken stonden, en de volken staan, althans een deel hunner staat in de plaats van Israël; doch eenmaal zullen de volken naast Israël staan, en het zal zijn een broedervolk onder éénen koning, en ééné kudde onder éénen Herder..

En welk een lot heeft het geestelijk Israël des Nieuwen Verbonds gehad? In waarheid is met de verhoogde genade ook verhoogde verdrukking en vervolging van de wreedste soort ontstaan, van den martelaarsdood van Stefanus af door de tijden der Apostelen heen, drie honderd jaren lang enkel voetstappen van bloed en tranen, van onuitsprekelijke kwellingen van de uitgezochtste soort. Welk een ontzettenden druk heeft in lateren tijd de profeet van de halve maan, heeft de woede der Noormannen en Vandalen veroorzaakt! Wat hebben in de twaalfde eeuw de arme Waldenzen moeten lijden! De kerk der Reformatie wijst verder dezen martelaarsstaat aan in rechte lijn; de vreselijke vervolgingen der Christenen in Engeland, Frankrijk, Spanje, Polen, Hongarije, Boheme, van welke alleen in een tijdvak van 30 jaren meer dan 800.000 Christenen gedood zijn, zijn een luid sprekend getuigenis van de lang en diep getrokken voren op den doorploegden rug der Evangelische kerk, maar daardoor ook van hare verkiezing even als het Israël van God. Maar tegenover die erkenning van verdrukking, staat de erkenning van groter vertroosting; en de bewaring van de Apostolische, zowel als van de Evangelische kerk, welke bij zulk ene menigte van vijanden, bij zovele doodsteken waarlijk een wonder van God is, roept tot dezelfde belijdenis op..

5.

II. Vs. 5-8. Israël, dat nu weer uit ene zware verdrukking adem mocht scheppen, weet ook, dat Zions vijanden en haters nog bij lange niet verdwenen zijn, en zo verlangt het naar den tijd en bidt, dat die kome, als de tegenstanders niet alleen geheel en al te schande zullen worden, maar het hun ook naar verdienste zal gaan, wanneer zij in hun gehele nietigheid en verachtelijkheid openbaar worden, niet waardig die zalige en blijde inoogsting, die het volk van God wacht.

5. Ene stem. Laat hen beschaamd en achterwaarts gedreven worden, als een geslagen leger in volle vlucht (Psalm 6: 11) allen, die Zion, het volk van God, haten (Psalm 21: 9; 34: 22).

6. a) Laat hen worden als gras op de daken (Jes. 37: 27), hetwelk, omdat het gene aarde heeft, die bekwaam is voedsel te geven (Luk. 8: 6,13), verdort, eer men het uittrekt (Job 34: 20. Dan. 2: 34);

a. Job 8: 12; 40: 10.

Het vergankelijk geluk van de vijanden des Heeren wordt zeer gepast aangewezen door de vergelijking met het gras, dat op de platte daken van het Oosten gemakkelijk wortel schiet, maar ook spoedig, omdat het geen wortel heeft, verdort. Het is een bewijs van levendig geloof, dat het ellendige, kleine hoopje onder dit beeld de wereld kan aanschouwen, die in hare heerlijkheid pronkt..

Zo dikwijls ons de glans der vijanden verschrikt, of hun machtig aanzien, dan kome ons deze vergelijking in de gedachte, dat het kruid der daken wel schoon schijnt, maar zonder wortel is en daarom niet van langen duur: dat alzo zij, hoe nader zij in de overmoed hunner trotsheid bij de Zon komen, zij te spoediger door de vlam verteerd zullen worden, dewijl zij geen

wortel hebben, terwijl alleen de ootmoed het leven en de kracht uit God put, opdat Hij ons beziele..

Het gras der daken heeft geen diepe wortels en daarom is het niet bestand tegen de hitte der Oosterse zon, zodat het verwelkt eer het nog bloeit. Zo wil de dichter zeggen, eindigt ook het leven der goddelozen. Het komt niet tot rijpheid, maar wordt schielijk afgesneden.

7. Gehele koor. Waarmee de maaier zijne hand niet vult, dewijl het geen waarde heeft noch de garvenbinder zijnen arm, gelijk hij doet bij het goede koren, dat niet verdort, noch wordt uitgerukt, maar een blijden oogst geeft;

8. En die voorbijgaan niet zeggen, gelijk degenen, die een akker, waarop geoogst wordt, voorbijgaan, en in de oogstvreugde (Jes. 9: 3) delende, den maaiers en garvenbinders toeroepen: De zegen des HEEREN zij bij u! Wij zegenen ulieden in den naam des HEEREN (Ruth 2: 4).

In Nieuw-Testamentischen zin zijn de maaiers en garvenbinders de engelen (Matth. 13: 30,39), en bij de vraag, wie de voorbijgaanden zijn, ligt het voor de hand met Augustinus aan diegenen te denken, die, van hier reeds in het vaderland, in het eeuwige leven zijn ingegaan.. PSALM 130.

GEBED OM VERGEVING VAN ZONDEN.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1).

Merkten wij reeds bij den vorigen Psalm op, dat Israël, ondanks de bevrijding van de verdrukking zijner tegenstanders, die het in den laatsten tijd ondervond, evenwel nog onder voortdurende verdrukking en in nood was (Psalm 129: 5 vv.), zo openbaart zich in dezen Psalm "uit de diepte" (Nehemia 1: 3) zijn ongelukkigen toestand in de gehele zwaarte als een toestand van straf, gelijk men zich daarvan bewust is geworden. Even als nu in den vorigen Psalm, de heilige zanger zich aan enen Davids-Psalm aansloot (124), zo neemt hij ook hier zulk enen tot voorbeeld. De Christelijke kerk heeft zijn lied bij de zeven boet-Psalmen gesteld, en Luther heeft dezen onder de "allerbeste" of de "Paulinische" Psalmen (32, 51, 130,

143. gerekend, omdat in deze de doemwaardigheid van den natuurlijken mens, de vrije genade en het verlossende werk door den Heiligen Geest, ene waarlijk Paulinische uitdrukking verkrijgt. Deze Psalm was, gelijk M. E. G. Schul in 1687 bericht, het laatste Protestantse lied, dat in de Munsterkerk te Straatsburg gezongen is, daar wegens de inneming van deze vesting door de Fransen, daarin gene Evangelische godsdienst meer gehouden is.

I. Vs. 1-4. Uit de diepte van haren nood, in welken zij zich bevindt, wendt zich de gemeente met dringend roepen tot den God haars heils, en bidt, dat Zijne oren met ingespannen oplettendheid zich tot haar smeken mochten wenden. Het is echter niet in de eerste plaats de begeerte om redding uit uitwendigen nood, die zij uitspreekt, maar bovenal heeft hare bede

betrekking op de vergeving van zonden, die deze redding eerst mogelijk maakt en haar van zelf tengevolge heeft.

Gehele koor. Uit de diepte 1), den uit- en inwendigen nood, waarin ik als in een diep water gezonken ben, zodat de stromen mij dreigen te verdrinken (Psalm 40: 3; 69: 3,15), roep ik tot U. o HEERE 1)!

1. Deze Psalm is een hartgrondig gebed eens godzaligen mensen, zeer beroerd zijnde van wege zijne zonden, vertrouwend nochtans vastelijk, dat God hem die vergeven zal, vermanende Israël ook op den Heere te hopen.

"Diepten" zijn, volgens de kracht van het grondwoord, donkere dalen, diepe kuilen, vervuld met water, slijk en modder (vgl. Psalm 88: 7; 69: 2,3,15). In den geestelijken zin hebben wij te denken aan enen staat van rampen en onheilen, uit welken iemand onvermogen is zichzelf te verlossen..

Een gebed kan de hoogste hemelen bereiken, schoon niet uit de diepte der hel, nochtans uit de diepte der grootste droefenis, welke wij in deze wereld kunnen ondervinden..

2. In dezen Psalm noemt de dichter zijn God nu eens Jehova, als Zijn Verbonds-God, op Wiens trouw en genade hij zich beroept, en dan weer Adonai, dat is, den Opperheer, den Rechter over leven en dood, die volkomen recht doet. Hij weet het, dat Adonai Jehova is, dat de Rechter derhalve Redder is, dat waar rechtvaardigheid straf eist en een gadeslaan van de ongerechtigheid in den zin van straffen, de genade van zijn Verbonds-God oneindig is, om de zonde en schuld te vergeven, en dat daarom de mens, die met waar berouw en boete tot Hem komt, niet zal worden weggedaan van voor Zijn heilig Aangezicht.

2. Heere! hoor naar mijne stem; laat Uwe oren opmerkende zijn op de luide, dringende stem mijner smekingen (Psalm 5: 2; 28: 2; 102: 2).

God hoort wel reeds uit Zichzelf, als de Alwetende, het zachtste en meest verborgene, zowel als hetgeen het luidst is uitgesproken; maar, gelijk Hilarius heeft opgemerkt, het geloof doet zijn plicht, wanneer het gehoor van God afsmeekt, opdat Hij, die reeds van nature hoort, ten gevolge der bede nu ook uit genade hore..

De enige weg tot verlichting voor een door zonde verontrust hart is een beroep op God alleen. Vele zaken bevelen zichzelf aan als ontspanningen, vele bieden zich aan als geneesmiddelen, maar de ziel ervaart, dat God alleen genezen kan. En voordat iemand, die de schuld der zonde gevoelt, alle verontschuldiging wil nalaten, en onmiddellijk tot God wil gaan, is het voor hem te vergeefs enige verlichting te verwachten. Hier vinden wij ernst en ijver (vs. 2). Helaas! voor het grootste gedeelte zijn de mensen vreemdelingen in deze zaak. Is daarvan niet de reden, dat wij de wereld hoogschatten, en de hemelse zaken minder dan de Psalmist? Van daar zien wij zo vele achteruitgaande en zwakke belijders. Maar zal de ziel uit zorgeloos, zwak en gerust zijn omtrent hare eeuwige belangen? Zal ene ziel door hare eigene dwaasheid het gevoel van Gods liefde verliezen, den troost van Zijne tegenwoordigheid? Zal

zij integendeel deze niet ernstig zoeken? De Heilige Geest geeft aan zulke arme zielen een nieuw gevoel van hare hoogste belangen, om haar aan te sporen zich ernstig vast te houden aan God. Het gehele werk toch is het Zijne, en Hij gaat zonder twijfel voort om het te voltooien, ten einde toe. Het vasthouden aan God geschiedt door het gebed des geloofs, of het geroep tot God, dat met aanhoudendheid en standvastigheid geschiedt. Dit moet gedaan worden..

3. Ene stem. a) Zo Gij, HEERE! U zelve niet Jehova (Exodus 6: 3), onze Verbondsgod, betoont te zijn, die genade boven recht laat gaan, maar de ongerechtigheden gadeslaat, die in gedachtenis houdt, om ze dan op eens op des zondaars hoofd te doen neerkomen (Job 14: 17), Heere, Adonai, Koning van het heelal, die Uwen rechterlijken wil onweerstaanbaar kunt doorzetten! wie zal bestaan 1), zodat hij niet onder den last der rechtvaardige straffen verpletterd wordt (Nah. 1: 6)?

a. Psalm 142: 2.

1. Hij bekent nu, dat hij rechtvaardige straffen ondergaat, ofschoon hij ellendig terneergedrukt is. Verder, wanneer hij door zijn voorbeeld aan de gehele kerk den regel voorzegt, dat niemand zonder ootmoedig gebed zich voor Gods aangezicht mag stellen, voornamelijk wanneer de Heere streng met ons handelt, dan mogen wij weten, dat dezelfde belijdenis, welke hier wordt voortgebracht, door ons moet worden afgelegd. Want wie zich vleit, of zijne zonde uit nalatigheid bedekt, is waardig om in zijne ellende te vergaan, althans onwaardig is hij, ook maar de minste verlichting van God te ontvangen. Zodra dus God de tekenen van Zijn toorn openbaart dan moge ook hij, die aan anderen de heiligste van allen schijnt, tot dezen uitroep afdalen, dat indien God zou besluiten met ons naar recht te handelen en roepen voor Zijn genadestoel, niemand der stervelingen kan bestaan. Maar al is het waar, dat één mens hier bidt, toch ook spreekt hij uit naam van het gehele menselijke geslacht, alsof hij zeggen wil, dat van den eerste tot den laatste toe, alle kinderen van Adam, indien men rekenschap moest afleggen omtrent het leven, verloren zijn en verdoemd. Derhalve dat ook de heiligsten noodzakelijk deze schuld moeten op zich nemen, opdat zij tot de schuilplaats van Gods medelijden de toevlucht nemen..

De Psalmist erkent dus hier het recht Gods, om den zondaar te straffen, en zó te straffen, dat hij voor eeuwig verloren gaat. Hij heeft dus een recht inzicht in het wezen der zonde, dat God de zonde niet kan verdragen, en dat daarom de mens niet voor Gods aangezicht kan bestaan, omdat de zonde tot in 's mensen diepste wezen is ingedrongen, en den mens wel niet heeft ontmenst maar toch onbestaanbaar heeft gemaakt voor Gods heilig aangezicht. De zondaar is onheilig en God is heilig.

4. Maar a) Gij zult u veel meer Jehova, dan Adonai aan ons betonen te zijn, want bij U is vergeving, de gewilligheid om te vergeven en wel in rijke mate te vergeven (Jes. 55: 7), opdat Gij gevreesd, met dankbare liefde geëerd wordt 2).

a. 2 Samuel 21: 14.

1. Is er ééne plaats, welke duidelijk aantoont, dat de vreze des Heeren in het Oude-Testament geenszins de liefde tot Hem uitsluit, dan is het deze, daar toch het geloof aan de vergeving der zonden bij God eerder de laatste dan de eerste zal opwekken. Daarom ligt in het begrip van de Oud-Testamentische vreze des Heeren, het levendige en diepe vervuld zijn van het bovenmenselijke van Zijn volmaakt Wezen, dat hier op de allerzuiverste en meest geestelijke wijze niet zozeer als onbepaalde almacht, maar meest als hoogste heiligheid van wil tot aankweking der ware godsvrucht in de harten der mensen wordt voorgesteld. Welk een hoge gedachte, dat het de liefde is, die de vreze verwekt..

De heilige kinderlijke vreze des Heeren, de eerbiedige schroom, die vóór alles dacht Hem te beledigen, is het gevolg en de vrucht der ontvangene vergiffenis, waarbij de diepste vernedering in eigene schatting gepaard gaat met het gevoel van verheffing door Gods hand. Men vreest boven alles den rijkdom te verliezen, dien men uit louter genade van God ontvangen heeft.

Hoe zou iemand zich vrijwillig aan den dienst van God kunnen wijden, indien hij niet steunde op Zijne genade en zeker was, dat zijne gehoorzaamheid Hem welgevallig ware? Hij zou Hem veeleer ontvluchten en Zijne tegenwoordigheid mijden, en zo hij Hem al niet geheel den rug toekeert, zo zal hij toch schuilhoeken opsporen, waar hij zich aan Zijn oog zal kunnen onttrekken. Immers het gevoel van Gods gericht, zonder vaste hoop op vergeving, boezemt verschrikking in, die noodwendig haat voortbrengt..

De vreze des Heeren in het Oude Testament drukt dikwijls uit de gehele verering van God, waarin deze en alle andere gevoelens voor God liggen opgesloten. De grond van deze vreze of eerbied, de enige beweegreden en aansporing voor zondaars om zich daarmee bezig te houden en zich daaraan over te geven is, dat er bij God vergeving is. Het doel van dit alles is, arme zondaars aan te moedigen, dat zij geloven, en aan te tonen, hoe onvergeeflijk zij handelen, die ondanks dit alles door de kracht hunner begeerlijkheden en van hun ongelooft weigeren tot God in Christus te gaan, opdat zij vergeving ontvangen..

De Psalmist verkeert hier nog niet in het volle besef van de schuldvergeving. Wel spreekt hij het uit, dat er vergeving is, wel begint het dus voor hem te lichten, maar het volle licht ging nog niet voor hem op. De toeëigening van de genade der schuldvergeving mist hij nog. Daarom zegt hij ook in de volgende verzen, dat zijne ziele op den Heere wacht, meer dan de wachters op den morgen.

2. Wij hebben hier ook weer ellende, verlossing en dankbaarheid. Want het vrezen hier bedoeld is de vreze uit liefde, de kinderlijke vreze voor God, die, dewijl de liefde Gods in hem uitgestort is, hem tot wederliefde dringt. Het is die vreze, die zich openbaart in godzaligheid en rechtvaardigheid en matigheid, in een godzalg wandelen voor God en voor de mensen.

5,

II. Vs. 5-8. De gemeente karakteriseert zich hierop als ene expectatrix, als ene zodanige, wier aard en wezen in hopen en wachten op den Heere bestaat. Aan dit haar karakter wil zij zich dan ook standvastig houden, en zich door geen vertoeven van Goddelijke hulp op een dwaalweg laten voeren. Toch weet zij, dat bij den Heere genade is en veel verlossing; daarom heeft zij het vast vertrouwen, dat hare verlossing niet zal uitblijven.

5. Gehele koor. a) Ik verwacht den HEERE 1), ik wacht op Hem, totdat Hij mij genadig zij (Psalm 27: 14; 123: 2); b) mijne ziel verwacht, alsof haar gehele wezen en leven daarin bestaat, dat zij hoopt en uitziet, en ik hoop op Zijn woord, het woord der belofte, dat dit aan mij door allerlei betoningen van zegen zal worden vervuld (Psalm 119: 81 119.81).

a. Hab. 2: 3. b) Psalm 40: 2.

1. Nadat hij in het algemeen heeft getuigd, dat God een verzoenend God is voor de bidders, die tot Hem de toevlucht nemen, besluit hij nu, dat hij daardoor wordt aangemoedigd, om wel te hopen. Want de verleden tijd wordt genomen voor den tegenwoordige. Verder, waar hij bij wijze van nadruk dit herhaalt, daar ligt er ook in het woord ziel een verhoogde betekenis, alsof hij wil zeggen, dat hij op God hoopt en wel met de binnenste aandoeningen van zijn hart. Maar hieruit maken we ook weer op, dat hij niet slechts in de ogen der mensen moedig is, maar ook in het verborgen bij God rust en geduld heeft gekoesterd, hetwelk is het beste bewijs van geloof, dewijl waar de eerezucht velen terughoudt, om niet openlijk tegen God te murmureren of hun wantrouwen te openbaren, nauwelijks een tiende op God hoopt met een rustig gemoed, zonder dat iemand het merkt..

6. a) Mijne ziel wacht onophoudelijk op den Heere, dat Hij het licht van Zijne genade over haar zal laten opgaan, meer dan de wachters op den morgen, die hen eindelijk vrijmaakt van den moeilijken dienst; de wachters op den morgen 1).

a. Psalm 5: 4; 119: 147; 123: 1,2.

1. De herhaling: "wachters op den morgen" (vgl. Jes. 21: 11) moet het lange, pijnlijke wachten op schilderachtige wijze uitdrukken. Dit is, merkt hierbij Rieger aan, de natuur van den nieuwen mens, dat hij een voortdurend wachten, hopen, vertrouwen, geloven in God gevoelt, maar den natuurlijken mens komt zulk een hangen aan Gods woord zwaarder voor dan enig ander wezen, hoe moeilijk het zij..

Het beeld is ontleend aan de wachters, die met verlangen uitzien naar den dageraad, opdat zij ontslagen mogen worden van hun moeilijken post, terwijl de duisternis hen omringt en gevaren dreigen. Zo ook ziet de dichter met een stil gelovig wachten uit naar die ure, dat de Heere Zich in de volheid Zijner genade aan hem zal openbaren en hem vrede en rust geven in zijn geschokt gemoed.

7. Eéne stem. Israël hope, gelijk het zo even zich zelf als ene hopende en wachtende ziel heeft doen kennen, op den HEERE 1), dat is de weg, die ten zegen leidt; want bij den HEERE alleen, maar ook bij Hem in alle volheid, is goedertierenheid, genade om de schuld der zonde

weg te nemen, en bij Hem is veel verlossing, Hij bezit in de rijkste mate de gewilligheid, de macht en de wijsheid, die nodig is om te verlossen van alle kwaad.

1. Israël is het volk der hope en verwachting, het leefde niet bij het zichtbare en tegenwoordige. Het tegenwoordige was doorgaans vernedering, strijd en lijden, maar zij hadden de belofte Gods van een heerlijke toekomst en volkomene verlossing in den Messias..

8. En Hij zal, daaraan is, bij de volheid Zijner vrije genade (Jes. 43: 25), in het geheel geen twijfel, Israël, als de tijd van ontferming komt, verlossen van al zijne ongerechtigheden 1), en het daarmee tevens allen zegen toedelen.

1. Het koninklijk lied eindigt met de grote verwachting, die wij mede koesteren, de verwachting van ene volkomene verlossing, van redding tot Zijn eeuwig, hemels rijk, waarvan de laatste bladzijden der Schrift zo heerlijk weten te spreken..

Het deelgenootschap van genade en vergeving schenkt een diepen indruk van hare volheid en uitnemendheid aan de ziel des zondaars. Alzo kent de Psalmist, die voor zichzelf vergeving ontvangen heeft, gene grenzen in het verheffen van haren roem. Er is bij God verlossing, volkomen verlossing, die van alle ongerechtigheid verlost; hij heeft ze alzo bevonden, en zo zal het ieder, die gelooft. Allen, die wachten op Gods genade en ontferming, zullen ongetwijfeld ene uitkomst van vrede hebben. Laat hem, zegt de Heere, Mijne sterkte aangrijpen, hij zal vrede met Mij maken (Jes. 27: 5)..

Welke menigten van zorgen en verschrikkingen ontroeren en jagen het hart, nu hierheen, dan daarheen! Maar wanneer wij onze hoop en ons hart vestigen op den enigen steun, op het enige waarachtige en algenoegzame goed, dan is alles gered en de ziel blijft onverschrokken, wanneer ook de gehele aardbol beeft. Laten uitwendige zaken zijn, gelijk ze willen, er is vrede te midden daarvan; en wanneer alle middelen wel onderzocht zijn, kan er geen ander gevonden worden tot geruststelling van het gemoed, dan dat wij al onze bezwaren nederleggen op den enigen, onbeweeglijken en onveranderlijken Rotssteen..

Aan het slot spreekt de dichter het uit, dat het licht voor hem is opgegaan. Nu heeft hij een klaar en helder inzicht in den weg der verlossing, in Gods genade en ontferming. Het is nu het geloofsverzekerde zal verlossen. Op zijn wachten heeft de Heere hem de blijde geloofsverzekering geschonken.

De geschiedenis meldt, dat deze Psalm is gezongen toen Utrecht tot de Hervorming overging. Toen n.l. de laatste aartsbisschop in zijn graf, in de Domkerk, werd gelegd, hief de saamgestroomde schare dezen Psalm aan en veroverde daarmee die kerk voor de zuivere

prediking van Gods Woord. De boetsalm werd het lied der bevrijding en der hervorming. PSALM 131.

OOTMOED.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1), van David (Ezra 4: 24).

Wat in Psalm 130: 7 der gemeente wordt toegeroepen: "Israël hope op den Heere," was een woord uit Davids mond (Psalm 131: 3), aan de gemeente als een kostbaar erfgoed door dezen haren grootsten koning, den stamvader en het voorbeeld van den haar beloofden Messias achtergelaten; maar de testamentmaker had dat woord niet alleen staande vermaakt, maar den edelsteen tevens in een gouden ring gezet; hij had zijn eigen hart geopenbaard, om de gemeente te laten zien, met welk een hart zij alleen in staat zou zijn, het hopen op den Heere werkelijk te volbrengen (2 Samuel 24: 25). Deze maakt zich nu hier de leer ten nutte: het Israël na de ballingschap, dat bij kleine beginselen en onder moeilijke omstandigheden niet anders kan dan ootmoedig en geduldig wachten, stelt zich nu den Davids-spiegel in dit kleine maar veelbetekenende lied voor; het wil uit het voorbeeld van zijnen koning, de nog gebrekkige type van Hem het veel groter en heerlijker voorbeeld, n.l. van den Messias, Davids Zoon en Heer, overgave aan Gods leiding, onderwerping aan Zijne besturingen, tevredenheid met hetgeen de Heere bescheiden heeft, leren.

I. Vs. 1 en 2. In kinderlijke eenvoudigheid bekent David voor den Heere, Zijnen God, hoe hij den hoogmoed verre van zijn hart houdt, oog en wandel en zijne ziel stil gezet heeft, zodat hij geen onrustig verlangen meer kent naar Gods gaven, maar tevreden is met Gods genade en gemeenschap.

Eéne stem. O HEERE, die zo hoog verheven zijt en nederziet op de nederigen, maar ook de trotsen kent (Psalm 138: 6)! a) mijn hart is niet verheven, en b) mijne ogen zijn niet hoog (Psalm 18: 28; 101: 5); ook heb ik niet gewandeld in dingen mij te groot en te wonderlijk, in zaken die boven mijn bereik lagen.

a. 2 Kronieken 32: 25. Spreuken 16: 5. b) Spreuken 6: 17

De hoogmoed heeft zijn zetel in het hart, vindt zijne uitdrukking in de ogen, en grote dingen zijn het, waarnaar men met allen ernst streeft..

Het is iets anders bescheiden en ootmoedig te hopen op hetgeen God heeft toegezegd, iets anders op eigene hand of naar hoge dingen te trachten, voor welke men geen woord Gods en gene belofte heeft. Het onderscheid wordt ons bij David duidelijk; verheugd en dankbaar nam hij uit Gods hand de koningskroon aan, maar hij weerstond elke verzoeking om op eigene hand zich toe te eigenen, wat God beloofd had hem te Zijner tijd te geven; hij wachtte rustig, totdat God zijnen voorganger uit den weg ruimde. Verder, Davids hart verlustigde zich in de noch heerlijker beloften, die hij na zijne troonsbestijging had ontvangen, gelijk bijv. Psalm 18 toont; hij was verre van den valsen ootmoed, die het van God aangeboden weigert, maar hij zelf bewoog voet noch hand, om dadelijk de vervulling te doen plaats hebben; hij bepaalde zich overal tot verdediging en liet zich nooit met veroveringstochten in. Toen de hoogmoed zich eens had ingedrongen, zo als bij de telling des volks, keerde hij met oprecht berouw tot de volle onderdanigheid aan den Heere, tot het stille wachten op Zijnen zegen terug (Psalm 30). Dat zulk ene gezindheid de ware weg tot zegen is, dat men tot het grote slechts dan komt, wanneer men niet in grootheid wandelt, dat toont ons evenzeer Davids voorbeeld..

"In grote dingen wandelen" is zoveel als zich in grote ondernemingen wagen, in stede van het werk te verrichten, dat voor de hand ligt om te doen, zich bezig houden met netelige zaken. Wij vinden hier ene toespeling op de ondernemingen, waarmee velen in Israël, als het volk zijne hoogste macht had bereikt, zich inlieten, en waartoe ook David zich ene wijl liet vervoeren (2 Samuel 24)..

2. Zo ik mijne ziel niet heb gezet, in bedaardheid, niet effen en stil heb gehouden, gelijk een gespeend kind 1) bij zijne moeder, een kind, dat de begeerte naar de moederborst heeft overwonnen, en vrolijk en rustig aan het moederhart ligt, tevreden dat het de moeder zelf heeft, zonder meer aan hare borst te denken! mijne ziel is als een gespeend kind in mij 2); zij heeft den strijd der verloochening van hetgeen de natuur meende te moeten hebben doorgestreden; zij verlangt niet meer naar aards genot en tijdelijk genieten; zij is in Gods gemeenschap vergenoegd en heeft aan Hem zelven de volheid van genot.

7. Gelijk een gespeend kind, n.l. niet een dat begint gespeend te worden, maar geheel gespeend bij zijne moeder ligt, zonder ongeduldig schreiend naar de moederborst te verlangen, maar daarmee tevreden, dat het bij de moeder is-gelijk aan zulk een gespeend kind is bij hem, d.i. in betrekking tot zijn Ik, zijne ziel..

De dichter spreekt hier van het ik, van zijn nieuwen mens. Want ook zijn oude natuur had zich niet met Gods wil willen verenigen. Het had hem menig bang uur, het had hem harden strijd gekost, maar door Gods Geest was zijne ziele stil geworden. Het was bij hem geen roemen in eigen kracht, maar een stil roemen in de sterkte van zijn God.

2. De ootmoedige geduldige en met God tevredene kinderzin wordt alleen door ernstigen strijd verkregen..

David ziet van zijne hoogte terug op den ernstigen, inwendigen strijd. De plechtige verzekering van de overwinning zowel als de daarvoor gebruikte uitdrukkingen doen het duidelijk zien, wat hij te overwinnen had. Het "effenmaken" (stil zitten, nederzitten) wijst op den krommen, wanordelijken toestand der ziel, waarin zij, overgegeven aan velerlei begeerlijkheden, als het ware vol hobbeligheid is (Jes. 40: 4), en zich nu naar deze en dan naar die zaak uitstrekt. Het stillen doelt op de hevige beweging der ziel daarbij op het onstuimige karakter en de kwellende onrust, die juist den trotsen mens in zijne onrechtmatige eisen kenschetsen. Wij vinden alzo hier den strijd van den mens met zijne ziel, die de zetel is van zijn natuurlijk leven en zijne eigene werken, en het gezegende resultaat van dezen strijd is, dat zij stil geworden is, door onthouding van datgene, waarin men tot hiertoe het leven vond, alleen door te rusten in God..

Gelukkig hij, wiens wil alzo onder God staat, ook ten aanzien van dingen, die de Heere ons beloofd heeft en nog niet schenkt, en niet minder in elken weg van beproeving en strijd. Er kan gene grotere zaligheid bedacht worden dan eenswillendheid met God, omdat Zijn wil alleen volmaakt en goed is. En wordt nu zulk een bestaan, zulk een gespeend zijn voor den Heere niet bereikt dan langs den weg van oefening, van strijd en van beproeving des geloofs, waarin onze wil, die vaak afkerig van en strijdig met den wil Gods is, moet verloochend en

aan dien moet onderworpen worden, dan moet de speentijd, hoe moeilijk ook, ons niet verdrieten; want die het einde wil moet ook de middelen willen. In dien weg door de genade Gods aanvankelijk geleid en geoefend mag het hart, hetwelk tot rust in God gebracht en met den Heere verenigd is, ene zaligheid en enen vrede smaken, die alle verstand overtreft en rijkelijk kan opwegen tegen alles, wat den Heere behaagt ons te onthouden, of te ontnemen; en uit die ervaring tot anderen spreken en hen opwekken tot verheerlijking Gods en van den roem Zijner genade, die Hij aan de ziel heeft geschonken; die Hem zocht in den weg Zijner getuigenissen..

3.

II. Vs. 3. Hierop vermaant de gemeente op grond van Davids voorbeeld stil te wachten, en gelovig te hopen op den Heere, en van alle zelfverheffing en eigen werk voor altijd af te zien.

3. Gehele koor. Israël, dat waarlijk uit den (eest geboren zijt, doe gij gelijk uw koning spreken mocht (vs. 1 vv.), en handel niet naar Jakobs oude natuur, laat u niet door vleeselijk ongeduld beheersen, zodat gij door slangen-voorzichtigheid zonder duiven-eenvoud de erve der belofte zoudt willen verkrijgen (Genesis 27: 1 vv.), Israël hope, wachte op den HEERE van nu aan tot in der eeuwigheid, zodat zijn toestand van nu aan tot in de verste toekomst steeds ene van wachten en hopen zij.

Gods volheid is zo onuitsprekelijk, dat het hopen eeuwig duren moet en eeuwig duren kan; van het geloof en de hoop is niet minder dan van de liefde het Apostolische "zij blijven" waar..

Hij beveelt Israël te hopen op den Heere. De rede zou niet een goed slot hebben, tenzij hij verzekerde, dat hij, dewijl het van het grootste belang was voor het algemene welzijn van de Kerk, van Gods wege op den troon van zijn rijk was geplaatst, dewijl op die wijze de gelovigen van den beloofden zegen zeker waren. Maar dit is wel de beste wijze van hopen, waar men sober en laag van zichzelf denkende, niets begeert of durft, dan wat God bewerkt en goedkeurt..

PSALM 132.

OM BEWARING VAN DEN DIENST DES HEEREN EN VAN DE WERELDLIJKE REGERING.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1), naar alle waarschijnlijkheid van Salomo (1 Koningen 8: 6).

Bleek Davids ootmoed, van welken Psalm 131 getuigenis wil geven, op het ondubbelzinnigst uit hetgeen hij op Michals spot antwoordde, ten dage toen de arke des verbonds naar den berg Zion werd overgevoerd (2 Samuel 6: 21 vv.), en was de grote koning naar de hoge mate van zijne geestelijke kennis er zich van bewust, dat de ootmoed de beste bewaarster is der Goddelijke genade en de zekerste erfgenaam der toekomstige zaligheid, zo blijkt van zelf de

inwendige verbinding van gedachten, die tussen den voor ons liggenden en den voorgaanden Psalm bestaat. -Wij hebben hier den Psalm voor ons, die bij het overbrengen der arke uit den Davidischen tabernakel, uit Zion naar het Salomonisch tempelgebouw, op Moria gezongen is. Hierin wordt de genade, aan Davids huis tot hiertoe bewezen, bezongen, en weer om volkomene openbaring van den aan dit huis bewezen zegen gebeden. Door zijne geschiedkundige aanleiding en de uitwendige indeling, wijst de Psalm op Psalm 24; door zijn inhoud sluit hij zich aan Psalm 72 aan.

I. Vs. 1-5. Nadat de arke in plechtigen optocht naar den tempelberg gebracht en vóór het tempelgebouw was nedergezet, totdat Salomo met de gemeente de ontelbare menigte van offeranden had gebracht, heffen nu de priesters, die met het dragen belast waren, haar weer op, om haar in den tempel te brengen. (1 Koningen 8: 3-6). Dit is het ogenblik, waarop het eerste koor van Levietische tempelzangers, die aan de oostzijde van het brandofferaltaar geplaatst zijn, onder begeleiding van cymbalen en harpen (2 Samuel 6: 5) het gezang opent met ene herinnering aan Davids rusteloos streven en onafgebroken trachten naar het nu bereikte doel.

O HEERE! gedenk aan David, aan al zijn lijden; vergeld hem rijkelijk al de moeite en al de zorg, die hij voor Uw heiligdom had.

Het lijden van David was een inwendig lijden. De Heere had toen gene woning, de heilige tent was zonder verbondskist, een lichaam zonder ziel, en de arke was te Kirjath-Jearim als in haar graf neergelegd zonder cultus, bijna vergeten (1 Kronieken 13: 3). David kwelde zich, hoe hij aan dien treurigen toestand een einde zou kunnen maken; hij werd daarbij door verschillende gedachten heen en weer geslingerd; hij vreesde dat de tijd van 's Heeren toorn nog niet voorbij, de tijd der genade nog niet zou aangebroken zijn, en deze vrees behield in 't bijzonder na het ongeval bij het eerste inhalen de overhand (2 Samuel 6: 9). Intussen werd het hartelijk verlangen van David, om de woning van zijnen God in de hoofdstad te hebben, die vrees weer meester, en hij gunde zich gene rust, voordat hij het begeerde doel bereikt had. Nauwelijks was dit doel bereikt, of er ontstond bij David ene nieuwe zorg voor het bouwen van een vast heiligdom, welk voornemen den Heere welgevallig was, hoewel Hij het ook niet dadelijk tot uitvoering liet komen..

Toen hij door Nathan antwoord had verkregen, dat niet hij, maar zijn zoon en opvolger Gode een huis zou bouwen, deed hij toch voor den wens zijns harten zoveel, als bij deze bekendmaking van Jehova's wil mogelijk was. Hij heiligde de plaats van den toekomstigen tempel, schafte de nodige middelen en materialen voor het bouwen aan, maakte de inrichtingen, die voor den toekomstigen tempeldienst nodig waren, vervulde het volk met geestdrift voor den voorgenomen, reusachtigen bouw, en gaf zijnen zoon het model over, zoals ons dat alles uitvoerig in 1 Kronieken 22-29 verhaald wordt..

2. Gedenk, dat hij den HEERE gezworen heeft, den Machtige Jakobs (Genesis 49: 24. Jes. 1: 24. 49: 26; 60: 16) gelofte gedaan heeft, zeggende:

3. a) Zo ik in de tent mijns huizes in ga, in mijn cederen huis (1 Kronieken 17: 1), om daar mijn gemak en rust te nemen. Zo ik op de koets van mijn bed, op mijne vorstelijke slaappleaats klimme, om daarop te rusten.

a. 1 Kronieken 15: 1.

4. Zo ik mijnen ogen slaap geve, of mijnen oogleden sluimeringgunne (Spreuken 6: 4).

5. Totdat ik voor den HEERE ene plaats gevonden zal hebben, woningen voor den Machtige Jakobs! (2 Samuel 7: 1. Hand. 7: 46).

De zin van dezen sterk uitgedrukten eed is, dat hij zolang zich niet zou verheugen over zijn eigen woonhuis en zich niet den zorgelozen slaap zou overgeven, in 't kort, dat hij niet zou rusten, voordat hij zijn doel bereikt had; en overeenkomstig deze belofte heeft hij ook gehandeld, gelijk wij te voren gezien hebben. Waar de Heere ene plaats in het hart gevonden heeft, daar heeft men ook lief de plaats van Zijn huis (Psalm 26: 8; 27: 4); waar echter het eerste niet gevonden wordt, daar staat het ook met de liefde tot het laatste lauw en flauw. Dat bewees Israël na zijn terugkeren uit de ballingschap (Hagg. 1: 2 vv.) door zijne bederfelijkheid: "de tijd is niet gekomen, de tijd, dat des Heeren huis gebouwd worde," waarbij het dit bestraffende woord vol heilige ironie ontving (Hagg. 1: 4): "Is het voor ulieden wel de tijd, dat gij woont in uwe gewelfde huizen?"

De tempelbouw was gene zaak van weinige dagen, zodat de eed gene andere betekenis kan hebben dan: ik zal mij nacht noch dag rust gunnen, maar onafgebroken daarvoor bezig zijn.

6.

II. Vs. 6 en 7. Een tweede koor dat de gemeente vertegenwoordigt, ziet in de eerste plaats op den treurigen tijd terug, toen de arke des Heeren, dat heiligdom in Israëls heiligdom, nog zo weinig ene rustplaats had gevonden, dat zij ten laatste als op het open veld moest vertoeven. Het verheugt zich hierop in den nieuwen tijd van genade, nu men in 's Heeren woning kan binnentreden, waar Hij Zijnen troon heeft en aanbidden voor de voetbank Zijner voeten.

6. Ziet, wij hebben van haar, van de arke des verbonds, gehoord in Efratha 1), dat zij te voren in het land van Efraïm, te Silo, hare rustplaats vond (Jozua 18: 1); wij hebben, als wij in de dagen van den koning David weer naar haar begonnen om te zien, nadat zij lang vergeten was (1 Kronieken 13: 3), haar niet daar gevonden, maar op ene geheel andere plaats, namelijk in de velden van Jaär, in de bosstad Kirjath-Jearim (1 Samuel 6: 21), en ook hier niet eens in de stad zelf, maar op de hoogte buiten de stad (1 Samuel 7: 1), dus enigermate op het vrije veld.

1. De gemeente neemt hier Davids lijden, waarvan in vs. 1 vv. sprake was, op en maakt het tot het hare, terwijl zij de beklagenswaardige omstandigheden in kerkelijk opzicht zich herinnert, die sedert de tijden van Eli, na het wegnemen der arke door de Filistijnen (1 Samuel

4. 11) tot op het wederhalen naar den Zion (2 Samuel 6: 1 vv.) bestonden. Toen de tabernakel met de heilige kist in het jaar 1445 vóór Christus te Silo gebracht werd (Jozua 18: 1) scheen

het een tijd lang alsof de woning des Heeren nu hare rustplaats (dat betekent de naam Schiloh) gevonden had; maar reeds na dertig jaren (Ao. 1115 v.Chr.) had het Goddelijk gericht plaats, dat den tabernakel tot een lichaam zonder ziel, tot een lijk maakte, de heilige kist buiten het volk wegslingerde, zodat zij als op het vrije veld lag. Nu heeft David haar wel na 75 jaren weer van daar gehaald en voor haar ene verblijfplaats nevens zijn huis gereed gemaakt, maar tot hare werkelijke rust en tot hare vaste bezitting voor het gehele volk komt zij eerst nu, bij hare invoering in den Salomonischen tempel. Niet zonder reden, zijn de beide plaatsen, Silo en Kirjath-Jearim, zo eigenaardig geweest: Efratha (het vruchten-veld) en velden van Jaär (bosch-veld). De zin die daarin ligt is: de heilige arke was van hare oorspronkelijke, meer waardige verblijfplaats als in ene wildernis geraakt..

Ik voor mij houd het met hen, die hier denken aan de Efraïmietische stad Silo en vervolgens aan Kirjath-Jearim, in de velden, met wien ook onze Coccejus alzo doet.

Anderen willen (zoals Delitzsch), dat het de naam is van het gebied, waar Kirjath-Jearim lag. Kaleb had bij zijn huisvrouw Efrath een zoon, met name Chur (1 Kronieken 2: 19). Deze Chur, de eerstgeborene van Efratha is de stamvader der bevolking van Bethlehem (1 Kronieken 4: 4) en Schobal, een zoon van dezen Chur, is de stamvader der bevolking van Kirjath-Jearim (1 Kronieken 2: 50). Kirjath-Jearim is den om zo te zeggen, de dochter van Bethlehem. Dit heet van oudsher Efrata en de naam van Bethlehem werd die van haar gehele gebied."

7. Hoe geheel anders is het echter bij ons geworden, dan in die tijden toen ons grootste, heiligdom vergeten en verbannen was, dat onderpand van Gods genadige tegenwoordigheid bij Zijn volk (1 Samuel 6: 2. Psalm 99: 1). Nu kunnen wij elkaar toeroepen: Wij zullen in Zijne, des Heeren, woningen ingaan, in de tente op Sion; wij zullen ons nederbuigen voor de voetbank Zijner voeten, die in het Allerheilige geplaatste ark des verbonds (Psalm 99: 5. 99.5 Jes. 66: 1. Matth. 5: 34 vv.)

Wij hebben hier de vrome en blijde stemming van de gehele gemeente, om de verleende genade Gods ernstiglijk te omhelzen, en God is aangezicht op passende wijze te zoeken in de plaats, welke Hij had verordend. (à MARCK).

8.

III. Vs. 8-10. Terwijl de arke nu nog in de tent op Zion is, komt het eerste koor weer aan de beurt en bidt den Heere, dat Hij bezit neme van de voor Hem bestemde rustplaats, maar ook, omdat overal, waar Hij met Zijn genade is, de zegen in het huis komt, en omdat een bloeiende kerkstaat en ene welingerichte staatsregering de grondslagen van welvaart voor een volk zijn, vooral den priesterstand en het koningshuis van Israël met Zijnen zegen begiftigde.

8. Sta op HEERE! tot Uwe rust, betrek nu de plaats, voor U bestemd, als ene rustplaats, Ga Gij die binnen, en de ark Uwer sterkte, met welke Gij toch bij ons tegenwoordig zijt (Numeri

10. 35 vv.).

9. Dat Uwe priesters, die Gij uit Aärons geslacht Uzelven verkoren hebt, om Uwen dienst te verrichten, bekleed worden met gerechtigheid 1), zo dat hun dienst U welgevallig zij, en dat Uwe gunstgenoten, deze Uwe priesters (Deuteronomium 33: 8), juichen, hunnen dienst met vreugde verrichten.

1. Er wordt nu in het algemeen gebeden voor den gelukkigen welstand der Kerk, wat met de vorige bede nauw samenhangt, dewijl God met geen ander doel in het midden van ons woont, dan opdat het ons wél en gelukkig ga. Sommigen menen, dat hier meer gewent wordt, dat de zuivere dienst Gods bloeie, dat daarom de heiligheid bij de Priesters gezocht worde, zodat ook de Profeet zinspeelt op hun heilige klederen. Maar dewijl ik alles tegelijk onder één punt samenvat, en dichterbij zoek, zo neig ik tot een ander gevoelen, nl. dat de bede hier wordt uitgesproken, dat Gods rechtvaardigheid onder het volk schittere en op haar beurt het sieraad zij der Priesters; vervolgens, dat de blijdschap het gehele volk vervulle, zodat ik de gerechtigheid hier als vrucht der gerechtigheid neem, en deze wel niet van de mensen, maar van God verklaar. Dat de Priesters hier in de eerste plaats worden genoemd is niet te verwonderen, dewijl de orde der Kerk zo is, dat deze boven anderen uitmunten. Hun echter hun plaats aanwijzend laat hij toch niet af in het algemeen voor de Kerk te bidden, alsof hij wil zeggen: Maak, o God, dat de glans Uwer gerechtigheid afstrale van de Priesters over het gehele volk. Dat God ons met Zijne gerechtigheid bekleedt, daarmee wordt bedoeld, dat het blijkt, dat Hij onze bevrijder is, ons met Zijne kracht beschermt en zo bestuurt, dat het getuigd wordt, dat Hij zorg voor ons draagt..

10. Weer het aangezicht Uws Gezalfden niet af; verhoor zijne bede en neem den scepter niet uit de hand van hem, dien Gij over Uw volk hebt gesteld, maar bewaar zijne koningskroon, om Davids, Uws knechts, wil, die zich zozeer heeft ingespannen, opdat uw huis zou worden gebouwd, en die Gij daarvoor hebt beloofd een bestendig huis te zullen bouwen (2 Samuel 7: 1 vv.).

Hoe schoon is deze bede in Salomo's mond, die ook bij de tempelinwijding (1 Koningen 8: 25. voor zich deze bede tot God opzendt. Die het hoogst staat bidt het ootmoedigst, hij weet het best, dat hij de kroon van Gods genade draagt. Dat Hij dit om zijns vaders wil bidt, vereert den zoon even zozeer als den vader, en verenigt beider kronen in dien goddelijken zamenhang van 't koninkrijk der hemelen, die zijn einde heeft in Hem, die achter de arke, zowel als achter de kroon de kern van het geheim der genade is..

Ieder Christen of gelovige in Christus is een gezalfde, en heeft de zalving van den alleen Heilige, en die van waarachtige genade ontvangen. De bede is, dat God die niet van hem wegneme en make, dat hij beschaamd en teleurgesteld van zijnen troon afga, maar hore naar en antwoorde op zijne begeerten om Zijns Zoons wil..

Salomo weet in elk een hoge gunst David bij zijn God stond. Maar hierom gebruikt hij niet deze woorden, maar daarmee pleit ook hij op de verbondsbetrekking en op de belofte aan David gegeven. Salomo weet het, dat God met David en zijn zaad een verbond heeft gemaakt, en daarom neemt hij vrijmoedigheid, om deze bede voor zijn God neer te leggen.

11.

IV. Vs. 11 en 12. Daar het sterkste wapen, om met God te strijden, Zijn eigen Woord is, zo houdt, om de bede in het vorige vers uitgesproken, te versterken, het tweede koor den Heere dat plechtige woord voor, dat Hij eens door Nathan tot David gesproken, gelijk ook later Salomo in het gebed der inwijding zich op dat woord beriep. (1 Koningen 8: 25).

11. De HEERE heeft David in 2 Samuel 7: 12 vv. de waarheid gezworen (Psalm 89: 4 v. 36 vv.), waarvan Hij niet wijken zal, zo dat Hij ooit zulk ene bij ede gegevene toezegging zou vergeten a), zeggende: Van de vrucht uws buiks zal Ik op uwen troon zetten, aan u zal Ik de heerschappij over Israël geven.

a. 1 Koningen 8: 26. 2 Kronieken 6: 16. Luk. 1: 69.

12. Indien uwe zonen Mijn verbond zullen houden, en Mijne getuigenissen, die Ik hun leren zal, zo zullen ook hun zonen tot in eeuwigheid, zolang Israëls koninkrijk duren zal, op uwen troon zitten.

"Dat hierdoor ene dadelijke vingerwijzing op Christus, den Zoon van David, den eeuwigen Koning gegeven werd, en alzo ook door David werd opgenomen, zegt Petrus, bepaaldelijk deze plaats noemende, ten duidelijkste in zijne rede: Hand. 2: 30. Dat het koningschap bij Davids huis zou blijven totdat de belofte geheel zou vervuld zijn, dat heeft tot voorwaarde de getrouwheid en de gehoorzaamheid aan Gods getuigenissen van de zijde van Davids kinderen. De afval begon, helaas! maar al te spoedig; reeds na Salomo's dood vielen onder de regering van Rehabeam met de tien stammen even zovele prachtige diamanten uit de Davids-kroon; later volgde de opheffing van het gehele rijk, en na het terugkeren uit Babel werd het niet aan Davids opvolgers, maar aan de Chasmoneën, uit den stam van Levi, een tijd lang gegeven. Het niet vervullen der voorwaarde heft daarom de belofte nog niet op, het brengt slechts te weeg, dat de leden tussen beide uitvallen; de belofte zelf komt te zijner tijd (en dat was de tijd, toen Davids nakomelingen gene schaduw zelfs van de koninklijke waardigheid meer hadden) zo zeker in vervulling, als Hij geen leugenaar kan worden of getrouw aan Zijnen eed."

Hoe gepast is bij deze gelegenheid het beroep der Gemeente op de belofte des Heeren aan David. De koning toch ontving die grote heilsbelofte als antwoord des Heeren op zijne begeerte, den Heere een huis te bouwen, en nu stond daar 's Heeren huis en had de Arke des Heeren een plaats der ruste gevonden. Dat huis was een onderpand, dat de Heere even zeker Zijne belofte aan Davids huis zou vervullen, dat zijne zonen, wandelende in de wegen des Heeren op zijn troon zou zitten..

13.

V. Vs 13-18. Vervolgens vallen beide koren met hun gezang in, en betuigen met de woorden, eens door Jehova zelven gesproken, dat hij Zion tot Zijne woonplaats had verkoren, niet alleen evenals Silo, voor een korten, bepaalden tijd, om het vervolgens weer te laten varen

(Psalm 78: 60), maar voor altijd, en dat Hij van daar Zijn volk met lichamelijke zegeningen, maar bovenal met ene priesterschap, die met zegen begiftigd is en vrolijk haar ambt volbrengt, en met een koningschap rijk in belofte, overvloedig in zegepralen en onvergankelijk van duur zal zegenen.

13. Want (liever: Voorwaar!) de HEERE heeft Zion verkoren, Hij heeft het begeerd tot Zijne woonplaats 1), zeggende als antwoord op onze bede (vs. 8):

1. In vs. 13 wijst de dichter op den grond der beloofde genade. Hij is gelegen in de genade der uitverkiezing van Jeruzalem. In de volgende strofe wordt ook de inhoud der verkiezing van Jeruzalem met de eigene woorden van Jehova ontwikkeld..

Hoe het rijk met het Priesterschap en den geestelijken dienst zich verenigden, bevestigt hij meer opzettelijk, n.l. dat beiden niet zijn verbonden door menselijke willekeur, maar gefundeerd op een hemels besluit. Deze samenvatting is wel op te merken, dewijl de vastheid van dit rijk niet anders dan in Christus te zoeken is, maar het rijk van Christus van het priesterschap onafscheidelijk is. Hier zien wij, waarom hij de uitverkiezing van Zion vermeldt, dewijl God niet voor het Rijk afzonderlijk een besluit had genomen, maar tegelijk heeft gewild, dat het heiligdom er bij kwam. En dat, opdat het een waar beeld zou zijn van den Middelaar, die na de ordening van Melchizedek niet alleen koning, maar ook Priester is. Waaruit volgt, dat de toestand van Rijk en tabernakel niet te scheiden was..

14. a) Dit is Mijne rust tot in eeuwigheid, hier zal Ik wonen, want Ik heb ze begeerd, en Zion tot Mijne plaats verkozen, zolang de bedeling der wet zal duren.

a. Psalm 68: 17.

Hoe onuitsprekelijk groot is de liefde van God voor den mens, dat Hij zulke uitdrukkingen bezigt voor Zijne kerk. Het heeft hem behaagd te zeggen, dat het Zijn verlangen is met ons te wonen, en hoe weinig begeren wij te wonen met Hem! Op Zion vestigde Hij Zijne woning totdat de ongerechtigheden van Israël Hem dwongen dien over te geven tot een roof aan de plundersaars. Sedert dien tijd is Zijn tabernakel overgegeven in de bezitting van de heidenen. Verlaat ons niet, o God, en geef ons niet op dezelfde wijze over, hoe zondig wij zijn, in de hand van vijand en wreker..

15. Ik zal haren kost rijkelijk zegenen, de stad Zion en al de leden van Mijn uitverkoren volk rijkelijk van voedsel, van alle tijdelijke zegeningen voorzien; hare nooddruftigen zal Ik met brood verzadigen, zodat er geen gebrek meer zal zijn.

16. En a) hare priesters van de in Zion geconcentreerde gemeente? zal Ik, gelijk zij gebeden heeft (vs.9), met heil, met gerechtigheid, bekleeden zodat zij onder de hoede Gods veilig en ongedeerd zullen zijn en hare gunstgenoten zullen zeer juichen.

a. 2 Kronieken 6: 41.

In vs. 15 en 16 belooft de Heere God aan al Zijn volk, zowel aan diens hoofden als leden, al wat het naar ziel en lichaam nodig heeft. Het is het Goddelijk antwoord op de bede in vs. 8-10 neergelegd, waaruit blijkt, dat Hij nog veel meer wil en zal geven, dan Zijn volk vraagt. Hij is de Fontein van alle goeden en Hij geeft overvloedig.

17. 1) Daar zal Ik, ter vervulling der verdere bede, (vs. 10) David enen hoorn doen uitspruiten tot bescherming tegen alle tijden van machteloosheid en zwakheid; Ik heb voor Mijnen Gezalfde ene lamp toegericht, die ook in de donkerste tijden niet zal worden uitgeblust.

a. Luk. 1: 69.

18. Ik zal Zijne vijanden met schaamte bekleden; maar op hem zal zijne kroon bloeien.

Met het oog op Ezech. 29: 21, op de profetieën van het rijtje in Jes. 4: 2. Jer. 23: 5; 33: 15. Zach. 3: 8; 6: 12. Hebr. 7: 14 en op nr. 15 van het uit 18 zegenspreuken bestaande dagelijks gebed der Joden: "Laat de spreuk van David, Uwen knecht, spoedig uitspruiten en zijn hoorn verheffe zich hoog door Uw heil, is nauwelijks te betwijfelen; dat de dichter aan deze belofte een Messiaansen zin verbonden heeft. Met het oog op onzen Psalm verandert Zacharias, de vader van den Doper, die zegenbede van zijn volk in luk. 1: 68-70 in een woord van lof, de vervulling, die in Jezus nabij was, tegemoet juichende..

De letterlijke zin der beide laatste verzen heeft opheldering nodig. Daar, zo luidt het, te Zion namelijk, zal Ik David enen hoorn, dat is volgens het gewoon gebruik der hoornen, enen koning, die met luister en majesteit bekleed is, doen uitspruiten of voortkomen. Ik heb Mijnen gezalfde, dat is wederom David, dien Ik op den troon van Israël geplaatst heb, ene lamp toegericht, dat is, zodanig enen nakomeling beschikt, die zijnen naam zal doen blijven en tevens als een helder schijnend licht moet aangemerkt worden. Ik zal zijne vijanden met schaamte bekleden door het verijdelen van al hun ondernemingen, maar op hem zal zijne kroon bloeien, in weerwil der woelingen van zijne vijanden zal hij de koninklijke heerschappij blijven behouden en zijne regering zal zeer gezegend zijn voor zijne onderdanen. Maar wordt hier van Salomo of van den Messias gesproken? Wij zouden liefst het een en ander zamenvoegen, en de zaak zo begrijpen, dat er in den eersten zin op Salomo, maar in den volsten nadruk op den Messias gedoeld wordt, omdat de gezegden op beide kunnen worden toegepast, en omdat Gods belofte 2 Samuel 7. zowel ziet op den Messias als op Salomo. Ten aanzien van Salomo wordt derhalve beloofd, dat hij Davids opvolger wezen en als een zinnebeeldige hoorn de koninklijke heerschappij met luister voeren zou, en dat hij als ene lamp van David den naam en den roem van zijnen vader zou overbrengen, en den glans van wijsheid en andere koninklijke deugden als ene helder schijnende lamp allerwege vertonen.

De gezegden vs. 18 voorspellen, dat Salomo wel vijanden hebben zou, die hem de kroon zouden willen betwisten, gelijk in Adonia en zijn aanhang, Jerobeam en Hadad, den Edomiet gebleken is, maar deze vijanden zouden beschaamd en in hun pogingen verijdeld worden. Zijne kroon zou bloeien en zijne heerschappij zou bestendig wezen. In veel verhevener nadruk evenwel is de Messias volgens Luk. 1: 69 de hoorn der zaligheid, welke God in het

huis van David Zijnen knecht heeft opgericht, de lamp van David, die Davids naam in wezen houdt, zodat hij zelfs meermalen David geheten wordt, ja die helderschijnende lamp, dat licht tot verlichting der heidenen en tot heerlijkheid van Zijn volk Israël (Luk. 21: 32). Al de vijanden van den Messias zijn met schaamte bekleed, en al hun ondernemingen tegen Zijn koninkrijk verijdelt; op Hem bloeit Zijne kroon eeuwig, daar Hij gezeten is aan 's Vaders rechterhand. -vs. 14-18 vinden wij dan Gods eigene woorden, met welke de sprekers hun gezegden vs. 13 voorgesteld, bevestigen. Vraagt men nu, wanneer en bij welke gelegenheid heeft God deze woorden gesproken? Dan antwoorden wij, dat dit ons onbekend is. Het kan zeer wel zijn, dat Nathan in die onderhandeling met David, 2 Samuel 7, een gedeelte van hetgeen wij in vs. 17 en 18 vinden, gemeld heeft, en dat het andere gedeelte, dat hier voorafgaat, vs. 14-16 naderhand, toen David door den Engel verwittigd was, dat Moria de plaats van den tempel zou wezen, door God aan hem geopenbaard is. Terecht herinnerden zich dus de Israëlieten deze heerlijke belofte aan David gedaan bij de inwijding van Salomo's tempel. Maar terecht werd deze Psalm dan ook gebruikt door de uit Babel wedergekeerde Israëlieten bij de bouwing en inwijding van den tweeden tempel..

Een trapsgewijze voortgaande gedachten-rythmus vindt men in de eerste afdeling in zoverre als hier in vs. 2 en in vs. 5 van den: "Machtige Jakobs" sprake is; vervolgens is afdeling III met IV verbonden door de met elkaar overeenstemmende woorden in vs. 9 en 16, terwijl in Afdeling V de beide verzen 13 en 14 door de gedachte: "Hij heeft het begeerd tot Zijne woonplaats" en "hier zal Ik wonen, want Ik heb ze begeerd" als schakels van een ketting in elkaar vatten; bovendien gaat door het geheel de naam van David (vs. 1, 10, 11, 17) als een hoofdwoord, dat het lied in 4 tientallen regels verdeelt (vs. 1-5, 6-10, 11-13, 14-18) en een schonen kunstigen vorm er aan geeft..

Is deze belofte aan Davids nazaat, voor zoveel zij in 's Heeren wegen gewandeld hebben; getrouw vervuld, algeheel en onvoorwaardelijk heeft deze belofte hare vervulling gekregen in den Messias, den Gezalfde, Davids Zoon en Davids Heer. Hij heerst eeuwiglijk op zijn glorietroon, totdat Hij al Zijne vijanden gezet zal hebben tot een voetbank Zijner voeten. Tot Hem mag Zijne Gemeente opzien, onder al haren strijd, op Zijne almachtige hulp en bijstand mag zij hopen. Hij zal de nooddruftigen en ellendigen redden, en eenmaal bij Hem met eer en heerlijkheid kronen..

PSALM 133.

HET GOUDEN KLEINOOD VAN VREDE EN LIEFDE.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1), van David (Ezra 4: 24).

Het eerste van de liederen Hammaälôth, die David tot vervaardiger hebben, (Psalm 122), moest het hart des volks zoeken te winnen voor Jeruzalem, het middelpunt van zijn kerkelijk en burgerlijk leven, daar het aanstonds bij het intreden in de poort der heilige stad den verschillenden stammen doet erkennen, dat zij tot een uitverkoren volk behoren. Nu wil het laatste onder die vier liederen, de voor ons liggende 133ste Psalm, Israël verheugd doen zijn over zijne godsdienstige vereniging in Zion, zo als die ten tijde der drie hoge feesten tot stand

kwam. Het wil Israël versterken in het gevoel, dat de vriendschap en gemeenschap, die het heeft en waarin het zich verkwikt, heilig en zalig is (2 Samuel 24: 25). Deze Psalm van David volgt eerst op dien van Salomo, den 123sten, om goede redenen. Eerst met de oprichting van de tent op Zion, wat David had mogen doen in de gunst van zijn God, stond Zion als punt van vereniging, en uitgangspunt van allen zegen en van alle leven zichtbaar voor alle tijden vast.

I. Vs 1. De gemeente in haar geheel verheft hare stem tot lof der broederlijke gemeenschap, welke zij in hare vereniging op ééne plaats van het heiligdom, nu zij elkaar weer tot viering van een feest te Jeruzalem hebben ontmoet, zo aanschouwelijk voorstelt.

Ziet gij, die hier vergaderd zijt uit alle delen van het land, ondervindt het op dit feest, hoe goed en lieflijk is het, dat broeders, die door bloed en hart met elkaar verenigd zijt, niet alleen die gemeenschap gevoelen, maar ook zamenwonen 1), die liefde met de daad bewijzen!

1. "Hier is de toetssteen der ware liefde, want het zien, spreken, herbergen voor een korten tijd, als de wederzijdse zwakheden en gebreken nog bedekt blijven of verborgen worden, betekent niet veel, maar het langere zamenzijn, het dagelijks zamenleven, wanneer na korteren of langeren tijd de eigenlijke en gehele mens, zoals hij is, met al zijne, verkeerdheden en gebreken voor den dag komt, openbaart eerst de liefde, die niet vergaat, alle dingen bedekt, gelooft en hoopt, die alle dingen verdraagt. (1 Kor. 13: 7 vv.)".

De feestdagen onder Israël waren familiedagen, dagen van zamenkomst. Broeders moeten zamenwonen God wil niet, dat de mens alleen zij. Hij schiep; en het wordt gezegd met een woord, dat de Schrift alleen heeft, den mens; man en vrouw schiep Hij ze. Christus staat alleen, en toch ook Hij zei: "Ik ben niet alleen, de Vader is met Mij." Het niet alleen is ene vaste wet in het koninkrijk der hemelen en waarom is het dat? Omdat het tot het Goddelijk Wezen behoort. God is één, maar niet alléén, niet eenzaam. De Vader, de Zoon en de Heilige Geest zijn een enig God, die leeft en regeert in eeuwigheid. Als zodanig geloven wij in Hem en aanbidden wij Hem..

2.

II. Vs.2 en 3a. Een zanger treedt nu afzonderlijk op en stelt in twee gelijkenissen, de schoonheid en lieflijkheid der zo even door de gemeente geroemde gemeenschap voor. De ene gelijkenis spreekt van de fijne olie, die bij de zalving van Aäron tot hogepriester, in rijke overvloed op zijn hoofd werd uitgegoten, van daar zijn gehelen baard doortrok en zelfs den zoom van zijn heilig kleed bevochtigde, de andere wijst op den frissen krachtigen dauw, zo als die gevonden wordt op de besneeuwde hoogten van den groten Hermon, maar van daar ook op de lagere bergen van Zion nederkwam.

2. Het zamenwonen in broederlijke liefde, is gelijk de kostelijke olie, die uit edele bestanddelen, volgens Gods eigen aanwijzing, bereid is (Exodus 30: 22 vv.), en gebezigd wordt bij de wijding van den hogepriester (Leviticus 8: 12), gelijk de olie, op het hoofd, waarop het in rijke, mate wordt uitgegoten, nederdalende op den baard, die tot op de borst

reikt (Leviticus 21: 5), den baard van Aäron 1), en zijne zonen, de hogepriesters; als de olie, die vervolgens van den baard nederdaalt tot op den zoom zijner klederen, den bovenzoom aan den hals van den zijden rok (Exodus 28: 6 vv.).

1. In den Hogepriester bereikte het priesterlijk ambt zijn toppunt. Als Israëls vromen opgingen naar Zion, dan was de Hogepriester hoofdpersoon en middelpunt tevens, waarom anderen zich verenigden. En daarom, waar de heilige zanger een beeld moet hebben, om de eenheid van Israëls volk en de lieflijkheid van die eenheid te bezingen, daar ontleent hij zijn beeld aan dien Hogepriester. Welnu, gelijk de olie niet alleen op het hoofd was uitgegoten, maar ook de onderste zomen van zijn kleed bereikten, zodat, wat het meest van elkaar gescheiden was, hoofd en voeten, (want de zomen van het kleed waren tot op de hoogte der voeten afhangende) verenigd werd, zo ook werkt de liefde. Deze brengt bij elkaar, wie anders op verre afstand aan elkaar wonen en vertoeven. Bij Zions altaren kwamen Israëls stammen allen op, al woonde ook de een in het Noorden en de ander in het Zuiden. Nu Zion het middelpunt was geworden en de Heere Zion tot Zijn woonplaats had verkozen, konden al de stammen in liefde en vrede daar bij elkaar komen.

Dit zelfde wordt ook uitgedrukt door het volgende vers.

3. Het is zo lieflijk en verfrissend, gelijk de dauw van Hermon, dien berg in het Noord-Oosten van het land (Deuteronomium 3: 9), en die nederdaalt op de lagere bergen, die naar ene verkwikking uit die besneeuwde hoogten verlangen, op de bergen van Zion, evenzo lieflijk is het, dat broeders zamenwonen.

De eerste gelijkenis ontleent David niet aan het onmiddellijk zichtbare (want het is voor het minst twijfelachtig, of behalve Aäron nog met enen anderen hogepriester ene plechtige zalving heeft plaats gehad, daar Numeri 20: 26 en 28 alleen van Eleazars ontkleding, en niet van zijne zalving sprake is), maar uit de Schrift. Hij stelt zich den eerwaardigen priestervader voor, zoals hij eens door Mozes met de kostelijke zalf gezalfd werd. Bij de tweede gelijkenis gaat bij eveneens niet van ene onmiddellijke ervaring uit, (want de dauw, die op Zions bergen ligt, heeft natuurlijk wel een naderen oorsprong dan de verwijderde hoogte van den Hermon); maar hij beschouwt de zaak met een godsdienstig oog, en alsdan kan de vergelijking hem dienen, voor hetgeen hij in de gedachte heeft. Daarbij heeft hij zeker niet alleen met voorstellingen van zijne inbeeldingskracht te doen, maar met wezenlijke reële waarheid.

Wat toch met Aäron eens geschied was, was geen bloot voorval uit een lang voorbijgegaan verleden, maar een om zijne zinnebeeldige betekenis, of zeggen wij liever zijn geestelijken zin, voor altijd vaststaand en ook voor het tegenwoordige Israël geldend factum, en wat de bergen van Zion van den dauw des hemels dronken, ontvingen zij uit de dampen van ene rivier, die zich met de wateren van de rivier van Hermon voedde. Beide beelden hebben daarin overeenkomst, dat zij iets noemen wat van boven afkomt en duidelijk van Goddelijken oorsprong is: de kostelijke balsem, "omdat die, zowel wat zijne wijze van toebereiding als zijn bijzonder gebruik aangaat, door God is verordend, en de dauw in het heilige land, omdat die met de wit vergulden, hoog in de wolken schitterende kroon van den groten Hermon, den koning der bergen, in verbintenis staat. Alzo is ook de hier geprezeze gemeenschap van het

volk van God niet van beneden, niet van deze wereld, niet van vlees en bloed, maar een werk der genade van boven. Alzo hebben beide beelden dit gemeen, dat het plaatselijk van elkaar verwijderde wordt zamengebracht: de olie op Aärons hoofd deelt zich verder haar voor haar mede en daalt zelfs in de kleding neer. Evenzo weet de dauw, die van de hoogte van Hermon op de rondom liggende bergen nedervalt, ook zijnen weg te vinden tot de verder afgelegene heuvelen van Zion. Zo brengen Israëls feesten, die te Jeruzalem gevierd worden, het gehele volk uit alle delen des lands op ene plaats van het heiligdom te zamen. Vervolgens heeft ook ieder van de beide beelden zijn bijzonder punt van vergelijking. De olie der hogepriesterlijke zalving is fijn en verbreidt verre zijn wonderbaren geur, wanneer de hogepriester zijn ambt waarneemt in het heiligdom, het verenigt in zich de edele bestanddelen voor Gods bedoelingen, aan welke het zich dienstbaar gemaakt heeft-het is een juist beeld van den Heiligen Geest, die de persoonlijke gaven van ieder heiligt en de verschillende individualiteiten tot ene eenheid zamenvoegt, die den meest weldadigen indruk maakt en een zoeten reuk voor God en mensen van zich geeft. Lieflijk is de dauw, die van den Hermon nederdaalt; zo fris en verkwikkend, zo krachtig en levenwekkend, zo onmiddellijk van boven geboren (Psalm 110: 3) en als van den hemel zelven afstammende heeft men hem nergens als daar-en terwijl nu de gemeenschap der heiligen, zo als zij door de vereniging van het volk Gods in Zion tot stand komt, geestelijk hetzelfde aanbiedt, wat lichamenlijk die dauw is, zo valt inderdaad de dauw van den Hermon op Zions bergen neer. Het is dan ook de wil en het raadsbesluit van God, dat alles, wat goed is, en de liefde in Zion zich moeten bevinden, zo als de andere helft van ons vers getuigt..

De ware vreugde heeft haar begin in God, en het wettig doel is, dat allen zuiver God vereren, en één van zin aanroepen..

Wat wij in Psalm 133 van den dauw van Hermon lezen, die op Zion nederdaalt, is mij thans duidelijk geworden. Hier aan den voet van den Hermon gezeten begrijp ik, hoe de waterdelen, die van zijne met bossen bedekte hoogten en uit de hoogste kloven, die het ganse jaar met sneeuw gevuld zijn, opstijgen, door de zonnestrallen verdund, 's avonds als een sterke dauw op de lage bergen, die er rondom liggen, nedervallen. Men moet den Hermon met zijn schitterend witte, onder blauwen hemel blinkenden kroon gezien hebben, om het beeld goed te kunnen verstaan. Nergens in het land valt zulk een sterke dauw als in de landschappen nabij den Hermon..

De gave des Heiligen Geestes wordt vergeleken bij de zalfolie op des hogepriesters hoofd, omdat deze zalf op straffe des doods niet mocht worden nagemaakt. En daarom wee ook hem, die een vals heiligen geest wil maken, en zijn eigen werk wil doen voorkomen, als ware het een werk van den Geest Gods! O, er zijn zo vele nagemaakte dingen, ook op geestelijk gebied. Dat wij ons er van onthouden en ons zelven gedurig biddende beproeven. Hoe velen hebben zich zelven aan het hoofd gesteld ook van geestelijke zaken, zonder er door God toe geroepen te zijn. Neen, men kan de geestelijke dingen maar zo niet voorschrijven en gebieden, zij moeten ons door de innigste behoeften onzer ziel worden aangegeven. Een kind van God wordt geboren, en al wat wordt geboren, en al wat waarlijk geestelijk is, wordt uit Hem ook geboren. Ook het tweede beeld geeft ons hetzelfde onderwijs. Wie kan den dauw namaken? Wel kan men water van een lieflijken geur bereiden, dat ons aangenaam verfrist,

maar geen dauw. Deze moet van boven komen. Daarom hebben wij in den honderdtienden Psalm gezien, hoe het heir der gelovigen vergeleken wordt bij een leger, zo talrijk en zo schoon en zo gezegend als de dauwdroppels bij den dageraad. Welk een heerlijk gezicht niet waar? als men des zomers in den vroegen morgen die dauwdroppels aan al de bladeren en bloemen ziet trillen, tintelen, gekampeerd als een leger, dat het veld heinde en ver overdekt! Gelijk de dauw van Hermon, en die nederdaalt op de bergen van Zion. De werking des Heiligen Geestes is bij opvolging, is voorkomende en navolgende. Christus ontvangt den Heiligen Geest, doch Hij is uit den Heiligen Geest. Zo ook: wie gelooft, is uit God geboren. en op het geloof ontvangt men den Heiligen Geest. Op den laatsten (den Heiligen Geest) moet men wachten; op het eerste (het geloof) mag men niet wachten, maar is het woord van kracht: "Heden, zo gij Zijne stem hoort, verhardt uw hart niet." Daarom komt deze zaak in den vorm van een bevel: "Bekeert u, gelooft het Evangelie; staat op uit de doden!" Hier is enkel te gehoorzamen, en dit gehoorzamen is ook weer het werk des Heiligen Geestes, die ons van voren en van achteren bezet..

III. Vs. 3b. Wat zij zo even van Zion gehoord heeft, dat op diens bergen zelfs de dauw van den ver verwijderden Hermon moet nederdalen, dat neemt het geheel der gemeente op en wijst aan, waarom het alzo is: daar heeft nu eenmaal de Heere het punt van verzameling en van uitgang van allen zegen voor de eeuwigheid gesteld.

Want de HEERE gebiedt aldaar, op Zion, waar de liefde heerst, den zegen en het leven tot in der eeuwigheid. Hij heeft ten opzichte van zegen en leven verordend, dat zij daar zamenstromen en van daar als uit de enige bron des heils zullen moeten geput worden, en dit heeft Hij onvertrekkelijk vastgesteld en voor alle tijden bepaald.

De zegen van broederlijke eendracht wast alleen op den grondslag van het rijk van God in 't midden der verdeelde wereld..

De liefde, welke de vrucht des Heiligen Geestes is, geeft ons reeds in het tijdelijke den schoonsten en rijksten zegen, maar in de eeuwigheid zal zij het enig element zijn, waarin ons harte leeft, want daar zullen geloof en hoop niet meer nodig zijn. Wie dus vreugde hebben wil, die hebbe lief, die hebbe den Heere lief, en in Hem al wat Hij met ons verbonden heeft. Liefde is vreugde. Wij, die geloven, zijn in Christus gezalft met olie der vreugde, en die lief heeft, verspreidt vreugde. Och, wat zijn wij dwaas, dat wij ons eigen leven zo arm maken aan vreugde, door zo weinig liefde te betonen aan anderen. Mocht er dan ten minste van dit oogenblik af noch veel lieflijks uitgaan van ons leven; ja, mocht er ook nog dan, wanneer de reuk des doods uitgaat van ons lichaam, een reuk des levens uitgaan van onze ziel..

Ik bemin mijne broeders niet gelijk ik hen beminnen moest. Broederliefde is bij mij een heerlijk droombeeld, ene schone leer, maar gene werkelijkheid. Ik bemin ouders en vrienden, "doen niet ook de tollenaar alzo?" Ik wens het geluk der mensheid, maar de wens is zo flauw en algemeen, dat hij als een damp is voorbijgegaan, eer ik opsta tot handelen. Ik bewonder de zelfverloochening dier uitgelezene zielen, die het ongeluk ter genezing gaan opzoeken, ik prijs de Christenen, die gezondheid en goederen over hebben om arme zodat en te verlichten; bij bewondering blijft het; ik kan, of liever, ik wil hen niet navolgen. Ik ben soms minder dan

lauw tegenover mijne broeders en wordt toornig, omdat zij niet voelen, spreken, handelen, gelijk ik zou hebben gewild. Hoe haastig ben ik in het opmerken van hun verkeerde handelingen tegen mij en hoe traag in het vergeten van deze; hoe spoedig mishaaft mij iemand en hoe ras wordt hij onverdraaglijk; als de wereld het wist, zelfs zij zou de oorzaken mijner ontevredenheid te gering vinden...

Heere! Gij kent mij, ik stel mij in oprechtheid voor U, Gij zijt mijn God; Heere! Gij zijt mijn Zaligmaker; ik weet, dat Gij tot degenen, die de kleinen der wereld hebben bezocht, geholpen, getroost, liefgehad, zult spreken: "komt", en tot degenen, die dit niet deden: "gaat henen in het helse vuur." Vergeving, Heere! stort Uwe liefde uit in mijn hart, geef mij de vreugde der zelfverzaking, der opoffering te leren smaken, doe het ijs mijns harten smelten, koudheid bezwaart mijn geweten en slechts uiterst moeilijk dringt Uwe Vaderliefde door tot mijn hart. Hetgeen ik vraag is meer belijdenis dan verlangen, en mij verootmoedigende, bid ik wederom: "Och, Heere! leer mij de broeders lief te hebben.

PSALM 134.

HET AMBT DER TEMPELDIENAARS.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1).

Het begin aan ons bedevaartsboekje werd gevormd door een lied (Psalm 120), dat, zo als wij gezien hebben, gezongen werd door de naar Jeruzalem optrekkende feestkaravanen, wanneer zij de grenzen van Samaria voorbijtrokken; met het tweede lied betrokken zij hun nachtleger te Jericho, en met het derde (Psalm 122) waren zij, na het afleggen van hun dagreis tussen Jericho en Jeruzalem, onder de poorten der heilige stad aangekomen en rangschikten zij zich tot een plechtigen optocht naar den tempel. Gedurende den optocht zelven was men gewoon de volgende negen liederen (Psalm 123-131) te zingen en herinnerde men zich de noden en verzoeking, door welke de gemeente had moeten doorgaan na het terugkeren uit de Babylonische ballingschap tot aan de herstelling van tempel en staat, maar ook de Goddelijke belofte, met welke zij zich ten tijde van hun verdrukking hadden kunnen troosten; zij bedachten, hoe zij, terwijl zij het roepen tot den Heere en het wachten op Hem geleerd hadden, tot waren ootmoed en tot stille gelatenheid en zo op den enigen weg des heils gekomen waren. Met Psalm 182 trokken, gelijk het schijnt, ten tijde van het avondoffer de karavanen den tempel binnen en woonden daarop den godsdienst bij. Het voorlaatste lied (Psalm 133) was bijzonder geschikt, om op iedere der verscheidene feestdagen aangeheven te worden, wanneer weer ene heilige feestelijke vergadering had plaats gevonden en den zegen van de gemeenschap der heiligen tot bewustzijn had gebracht. Dit bedevaartsboekje wordt eindelijk door een lied gesloten (Psalm 134), dat, gelijk wij niet betwijfelen, den afscheidsgroet aan den tempel bevat, door de feestgenoten na het volbrengen van den laatsten godsdienst in den heiligen feesttijd aangeheven. Het werd tot de Priesters en Levieten gericht, die, al was de feestvierende gemeente uit elkaar gegaan en elke karavane den volgenden morgen naar hare woonplaats in het heilige land teruggaan, toch zonder ophouden in den tempel verder dienden, en zelfs des nachts op hun posten bleven. Deze knechten des Heeren konden ook weer de gemeente, die feest gevierd had, niet uit elkaar laten gaan en naar hun

vaderland laten terugtrekken, zonder haar enen zegengroet tot afscheid mede op den weg te geven. De Psalm is door dien geestelijken zanger vervaardigd, die het bedevaartsboekje verzamelde en tot een zo wel geordend geheel rangschikte, terwijl hij bij de liederen van David (Psalm 122, 124, 131, 133) en Salomo (Psalm 127 en 132) en van zijnen onmiddellijken voorganger (Psalm 120, 121, 123, 125, 126, 128) noch drie producten van zich zelve (Psalm 129, 130, 134) voegde (Ezra 4: 24), en ook hier zowel den trapsgewijzen voortgang van gedachten, die de liederen Hammaälôth kenmerkt, als hun daarmee zamenhangend dramatisch karakter op het oog heeft. (Nehemia 1: 3 Aanm).

I. Vs. 1 en 2. Het koor der gemeente richt tot de priesters en Levieten, die in den tempel achterblijven, bij haar afscheid van het heiligdom, de aansporing om ijverig en getrouw te dienen, en onafgebroken den Heere aan te roepen. Zij zelf verlaat nu weer voor een geruimen tijd de heilige plaats, en alsdan komt het den priesters en Levieten toe, het werk, dat onder het volk van God nooit rusten mag, verder voort te zetten.

Ziet 1), looft (woordelijk zegent) 2) den HEERE, alle gij knechten des HEEREN, gij die, om Hem te dienen en Zijnen naam te loven (Deuteronomium 10: 8), en dagelijks de godsdienstige verrichtingen te doen plaats hebben (Hebr. 10: 11), zelfs allen nacht in het huis des HEEREN staat (1 Kronieken 9: 33)

1. Het "ziet" is uit den vorigen Psalm overgenomen en wordt nu ook in het afscheidslied gehoord, nadat het op iederen dag van den feesttijd het gezang der gemeente heeft geopend; daar was het (Psalm 133: 1) een heenwijzen naar het begin van iets tijdelijks, hier wijst het op een plicht, "die uit het ambt voortvloeit".

2. Den Heere "zegenen" is wat de zaak aangaat, zoveel als: "Hem loven en prijzen; het is echter beter het wordt te behouden, omdat het "de Heere zegene u" in vs. 3 daarom terugslaat..

3. Na middernacht nam de hoofd-portier de sleutels van den binnensten tempel en ging hij met enige priesters door het kleine poortje in de brandpoort. In den binnensten voorhof verdeelde zich deze menigte van wachters in twee hopen, ieder met een brandenden fakkel-de ene wendde zich naar het westen, de andere naar het oosten-en zo gingen zij den voorhof rond, of alles voor den dienst van den volgende dag gereed was. Bij de bakkerskamer (van welke niet nauwkeurig kan gezegd worden, waar die geweest is) ontmoetten zij elkaar en riepen elkaar toe: "alles is goed"; intussen stonden ook de overige priesters op, baadden zich en trokken hun ambtsklederen aan, dan gingen zij in de vierkante kamer, van welke de ene helft de vergaderzaal van het Sanhedrin was, (zie Gasith in de bij Matth 4: 7) waar onder de leiding van een hoofd over de loting en van een gerechtelijk persoon, het priesterlijk dienstwerk van den volgende dag (Luk. 1: 9) verdeeld werd..

Gelijk een morgen- en avondpsalm in den gewijden bundel voorkomen, zo hebben we hier een nachtpsalm voor de Priesters, die des nachts het huis des Heeren bewaakten, opdat alles gereed zou zijn, wanneer des morgens vroeg de dienst een aanvang nam.

2. Heft onder de voortdurende godsdienstplechtigheden, opdat deze gene dode werken zijn, maar aan hun bestemming voldoen, uwe handen op naar het heiligdom, het allerheilige, waar de Heere boven het verzoendeksel troont (Psalm 5: 8; 28: 2; 138: 2), en looft (zegt) den HEERE.

Waken en bidden behoort bij elkaar en is het werk van alle vromen; de geordende dienaren van het heiligdom moeten zich daarin door de gemeente niet laten beschaamd maken..

Het bewustzijn in Gods heilige ordeningen te staan en te arbeiden, is dikwijls niet hij hen, die het bovenal moesten bezitten. Een herder moet meer dan anderen vaststaan; hij moet, zoals niemand anders in heilige tucht wandelen, en naar de eeuwige ordeningen Gods zijn gehele leven richten.

Het "opheffen der handen" is ene eigenaardige beschrijving van het gebed; daar het een gewoon gebruik was, om onder het bidden de handen opwaarts te heffen, hetzij naar het heiligdom, waar God Zijn troon had, hetzij naar den hemel, waarvan het heiligdom ene afbeelding was. Daarenboven stelt het opheffen der handen de voornaamste gemoedsgestalten voor, welke tot een waar gebed behoren. Door deze plechtigheid gaf men te kennen, dat men bij zich zelve arm, afhankelijk en hulpeloos was, dat men God als den milden Gever van alles goeds beschouwde, dat men alles van Hem begeerde en gelovig verwachtte, dat men vrijmoedig tot Hem kwam, en dat men bereid was, om zich aan Hem te onderwerpen..

3.

II. Vs. 3. Het koor van Priesters en Levieten antwoordt met een zegengroet en laat de gemeente naar hare woningen gaan.

3. De HEERE zegene u 1) uit Zion (Psalm 128: 5), Hij, die den hemel en de aarde gemaakt heeft 2) (Psalm 121: 2; 124: 8).

1. Het "zegene u" is sedert Numeri 6: 24 de vorm van den priesterlijken zegen; het wordt tot de gemeente als tot een persoon gezegd en tot ieder in het bijzonder als lid der gemeente..

2. Het "den hemel en de aarde gemaakt heeft" vormt een tegenwicht tegen de diepte van ellende en onmacht, waarin de gemeente in weggezonden..

Van Gods macht mogen de gelovigen alles hopen..

Leer hier 1. Alle mensen liggen onder den vloek, totdat God hen in de gemeenschap der kerk brengt, en hen door Zijn woord gezegend noemt. 2. Gods dienaren zijn gezonden met den last, om te zeggen: "De Heere zegene u." 3. Geen zegen kan verwacht worden dan van Christus, die door de arke verbonds werd afgebeeld. 4. Het vertrouwen van den gelovige, om te verkrijgen hetgeen in 's Heeren woord beloofd is, is gegrond op het verbond van God en Zijne almacht, en wat zou ene ziel kunnen nodig hebben, dat die fontein niet zou kunnen opleveren?

Dit vers eist (naar mijn oordeel), dat men dezen Psalm uitlegt ten opzichte van de Priesters en de Levieten alleen, wier eigenlijk ambt het was, als door de Wet voorgeschreven, om het volk te zegenen (Numeri 6: 23). Nadat nu de Profeet hen vermaand heeft om God te zegenen, voegt hij nu in de tweede plaats er bij, om het volk te zegenen in naam van God..

PSALM 135.

DANKZEGGING VOOR GODS WELDADEN.

Het is gene uitwerking van den vorigen Psalm, die wij hier voor ons hebben, zodat de op elkandervolging der beide Psalmen ook tevens den tijd zou aangeven, waarin zij vervaardigd zijn, maar het begin van den vorigen Psalm (vs. 1 en 2) sluit zich aan het begin van dezen aan, even als diens tweede helft (vs. 3) aan vorige liederen Hammaälôth (Psalm 128: 5, 121: 2) ontleend was. In welken tijd onze Psalm ontstaan is, werd reeds bij Ezra 6: 18 gezegd: diensvolgens hebben wij te denken aan het feest der tempelinwijding noch vóór Pasen van het jaar 515 vóór Christus, en zeker zal de Psalm, die naar vorm en inhoud zeer verwant is aan het lied, dat 19 jaren vroeger bij het leggen van den eersten steen des tempels (Psalm 115) gezongen werd, tot een slotzang van de godsdienstige plechtigheid bestemd geweest zijn.

I. Vs. 1-4. Terwijl de gemeente zich gereed maakt, om den tempel, tot welks inwijding zij te zamen gegaan waren, weer te verlaten, wekt het haar vertegenwoordigend koor, de bij het heiligdom achterblijvende priesters en Levieten op, om met den lof des Heeren onafgebroken voort te gaan, gedurende den tussentijd dat zij weer verschijnt om feest te vieren. Bij een volk, dat de Heere Zich ten eigendom verkoren heeft, mag Zijn lof geen dag zwijgen en Zijn dienst nooit rusten.

1. Hallelujah, d.i. looft den Heere (Psalm 104: 35 en op Psalm 106)! Prijst den naam des HEEREN, prijst Hem, gij knechten des HEEREN!

2. Gij, die staat in het huis des HEEREN, om Zijnen dienst waar te nemen (Psalm 134: 1), in de voorhoven van het huis onzes Gods 1).

1. De knechten des Heeren, zijn hier niet alleen de Priesters en Levieten, maar al de vereerders van den Heere. Niet alleen degenen, die alleen, zoals de Priesters in het eigenlijke huis, in het Heilige mochten komen, maar ook de Levieten en alle getrouwe zonen Israëls, die in de voorhoven des Heeren tot Hem mochten naderen met hun offeranden.

3. Looft den HEERE, want de HEERE is goed: psalmzingt Zijnen naam, want Hij, Zijn naam (Psalm 54: 8) of het, het lofzingen ter ere Zijns naams (Psalm 147: 1) is lieflijk 1).

1. Het onderwerp van den lof is lieflijk-de zegeningen der genade, die voortvloeien uit de eeuwige liefde van God, of: "Zijn naam is lieflijk; " want is die heilig en vererenswaardig in zichzelf, en ontzaglijk en vreeslijk voor zondaars, nu is hij geopenbaard in Christus als zeer lieflijk. In Hem zijn al de Goddelijke volmaaktheden verheerlijkt. De naam van God als van

een Verbondsgod en Vader in Christus, zegenende met alle geestelijke zegeningen in Hem, is boven mate lieflijk; het zijn de namen van Christus en daarom moeten zij worden geprezen..

De twee woorden goed en lieflijk, spreken alles uit, wat God voor Zijn volk is. Zij zijn de rijke bronnen, waaruit het geloof put en waarbij de schoonste en lieflijkste lof des Heeren gezongen wordt..

4. Want de HEERE heeft zich Jakob verkoren, Israël a) tot Zijn eigendom.

a. Exodus 19: 5, Deuteronomium 7: 6. Tit. 2: 14. 1 Petr. 2: 9.

God heeft ons tot een volk Zijns eigendoms verkoren, hoe is het gesteld met de aanbidding van datgene, wat Hem daarvoor toekomt..

In de oude Kerk had iedere dag zijn bijzonder lofwoord (laudes); maar helaas! het blijde danken en loven is geheel en al in vergetelheid geraakt.

Let op de bijzondere voorrechten van Gods volk (vs. 3). De Heere heeft Jakob tot Zijn eigendom verkoren, daarom is Jakob verplicht Hem te prijzen, want God heeft een volk aan Zich doen kleven, om Hem te zijn tot een volk en tot enen naam (Jes. 13: 11). Israël is Gods bijzondere schat boven alle volken (Exodus 19: 5); zij zijn een volk Hem toegeëigend, waarin Hij een welbehagen heeft, kostelijk in Zijn ook en heerlijk. Indien het zaad van Jakob Hem niet prijst voor die onderscheidende gunst, is het het meest onwaardige en ondankbare van alle volken..

5.

II. Vs. 5-12. In een tweede koor geven de priesters en Levieten, van welke de eersten de Psalmen moesten zingen en daarbij musiceren, de anderen echter het Psalmgezag met hun trompetten openden en begeleidden, antwoord op de tot hen gerichte opwekking, daar zij betuigen, dat zij wel wisten, hoe prijzenswaardig de Heere is (vs. 5), en daarmee verklaren met het loven van Hem niet te willen ophouden. Prijzenswaardig nu is Hij: 1. Van wege de daden zijner macht in de natuur (vs. 6 en 7); 2. Om zijne daden ter wille van Israël, die Hij volbracht heeft bij de uitleiding uit Egypte (vs. 8 en 9) en bij de invoering in het beloofde land (vs. 10-12).

5. Ik, de gehele stam van priesters en Levieten, zal zeker niet vertragen in het loven des Heeren, waartoe Gij mij hebt opgewekt; want ik weet, dat de HEERE groot is, en dat onze HEERE boven alle goden is (Exodus 15: 11. Psalm 86: 8; 89: 7).

6. Al wat den HEERE behaagt, doet Hij 1), in de hemelen, en op de aarde, in de zeeën en alle afgronden (Psalm 115: 3).

1. Dit is de onmetelijke grootheid Gods, waaraan hij herinnert, dat Hij niet eenmaal slechts den hemel en de aarde heeft gemaakt, maar ook alles naar Zijn oordeel bestuurt. Want wie

belijden, dat God de Schepper der wereld is en Hem nu voorstellen als rustig te zitten in den hemel met afwerping van de zorg voor de wereld, beroven Hem goddelooslijk van Zijn kracht, en toch, dat domme verzinzel neemt een groot deel der mensen in bezit..

Hemel, aarde en water (onder welks diepten de Hades of onderwereld zich bevindt (Job 26: 5) zijn de drie rijken der schepping (Exodus 20: 4)..

Dit drievoudig gebied schreven de heidenen aan verschillende goden toe..

7. Hij a) doet dampen, wolken opklimmen, opkomen van het ééne einde, van de einden der aarde; Hij maakt de bliksemen met den regen, te midden der zware plasregens schiet Hij den bliksem uit; Hij brengt den wind uit Zijne schatkamers voort, waarin Hij dien had opgesloten, totdat Hij dien wilde gebruiken.

a. Jer. 10: 13; 51: 16.

8. a) Die de eerstgeborenen van Egypte sloeg, van den mens af tot het vee toe 1).

a. Exodus 12: 12,29. Psalm 78: 51.

1. Dat hij in de eerste plaats vermeldt den dood van de eerstgeborenen in Egypte, daarmee houdt hij zich wel niet aan de opeenvolging der gebeurtenissen, maar haalt daarmee een meldenswaardig voorbeeld aan, waaruit blijkt, hoe dierbaar God het heil van zijn Kerk was, ter vier behoeve hij een machtig en rijk volk niet had gespaard. Hoofdzaak is, dat God in de verlossing van zijn volk Zijn macht tegelijk met Zijne genade heeft geopenbaard..

9. a) Hij zond tekenen en wonderen in het midden van u, o Egypte! tegen Faraö en tegen al zijne knechten.

a. Exodus 7, 8, 9, 10, 14.

10. Die vele a) grote volken sloeg en machtige koningen doodde, nadat Hij uit Egypte's diensthuis Zijn volk had uitgeleid.

a. Deuteronomium 4: 38; 7: 1; 9: 1. Jozua 23: 9.

11. a) Sihon, den koning der Amoriëten, en Og, den koning van Basan, en al de koninkrijken van Kanaän.

a. Numeri 21: 21 vv. Jozua 12: 1 vv.

12. En a) Hij gaf hun land ten erve 1), ten erve aan Zijn volk Israël.

a. Jozua 13-21. Psalm 78: 55.

1. Beter: hij gaf hun land weg als

erfgoed. 13.

III. Vs. 13 en 14. Het eerste koor, dat de gemeente vertegenwoordigt, valt hier zelf met een loftoon des Heeren in, nadat zij boven (vs. 1-3) Zijne knechten tot bestendigen lof van Hem had opgewekt, en spreekt het vertrouwen uit, dat de God, die Israël tot Zijn eigendom verkoren heeft, Zich ook voortaan in Zijne reddende en helpende macht verheerlijken zou.

13. O HEERE! Uw naam is in eeuwigheid; HEERE! Uwe gedachtenis is van geslacht tot geslacht 1) (Psalm 102: 13).

1. Dit vers moet in het nauwste verband gebracht worden met het vorige. Juist daarin, dat de Heere Zijn volk en daarom Zijn Kerk had gered uit 's vijands hand, in Kanaän op eigen erve had gesteld en daar had bewaard, zou de Naam des Heeren voortduren tot in eeuwigheid. De gehele wereld is het toonbeeld van Gods goedheid en getrouwheid, maar inzonderheid de Kerk. Daaraan heeft Hij in het bijzonder geopenbaard, dat Zijn Naam is barmhartig, genadig en groot van goedertierenheid.

14. a) Want de HEERE zal Zijn volk richten, het recht verschaffen door gerichten over Zijne vijanden (Psalm 54: 3), en het zal Hem berouwen over Zijne knechten, zodat Hij de verdiende straf niet ten volle over hen brengt, maar hun genadig is.

a. Deuteronomium 32: 36.

Wees, mijn vriend, niet al te bang voor de Christelijke kerk, alsof zij geheel zou worden uitgeroeid; neen! gelijk God eeuwig blijft, zo is Hij ook ten allen tijde in staat, Zijn hoopje volks te onderhouden en te bewaren en de vijanden te richten.

Het woord Mxwty kan men verstaan als afkomende van Mxw, dat is bedroeven, wanneer het goed vertaald is: "het zal Hem berouwen," of van ene andere, zo niet strijdige betekenis van hetzelfde woord, namelijk "zich troosten." Alzo vertaalt het de LXX: paraklyhsetai, zal vertroost worden, waarin de Syriër haar volgt, lezende: Hij zal zich troosten; maar in de Vulgata vindt men: "Hij zal Zich laten verzoenen." Deze laatste vertaling komt niet kwalijk overeen met die van berouw hebben, want God wordt gezegd berouw te hebben, wanneer Hij wordt verbeden door Zijn volk, en (als verzoend) de straf van hen wegneemt. Alzo heeft het de Joodse vertaling in het Arabisch verstaan, want zij leest: Hij zal Zijne knechten verschonen, of vergiffenis verlenen. Tot deze betekenis van berouw hebben schijnt de zamenhang, zo hier als Deuteronomium 32: 36 (waaruit dit vers is genomen) ons te leiden, namelijk dat het Gode berouwde over Zijne gramschap, waarvan men dikwijls leest, dat is: in goedertierenheid en gunst wederkeerde tot hen, op wie Hij was verstoord geweest. Alzo betekent dit vers in zijn geheel, dat de Heere van het straoefenen zou wederkeren, om de zijde van Zijn volk te kiezen en het bij te staan. Deze betekenis heeft onder alle overzetters de Chaldeër het best uitgedrukt: Hij zal wederkeren in goedertierenheid, of medelijden jegens

Zijne rechtvaardige knechten. En also komt het voorstaan geheel overeen met zulk wederkeren..

De toorn Gods voor zijn volk is tijdelijk. In den toorn is Hij des ontfermens gedachtig.

15.

IV. Vs. 15-18. Het tweede koor, dat der priesters en Levieten, neemt opnieuw het woord, en prijst den Heere als den levenden God, in tegenoverstelling van de nietige afgoden en hun machteloze vereerders.

15. a) De afgoden der heidenen zijn niet anders dan zilver en goud, een werk van mensenhanden.

a. Psalm 115: 4 vv.

16. Zij hebben enen mond, maar spreken niet; zij hebben ogen, maar zien niet.

17. Oren hebben zij, maar horen niet; ook is er in het geheel geen adem in hunnen mond.

18. Dat die ze maken hun gelijk worden, even nietig en onmachtig als die afgoden zelven, en al wie op hen vertrouwt met hen verga (Psalm 115: 4-8).

Werp de afgoden weg uit hart en huis en gij zult een priester des Allerhoogsten worden.

Altijd openbaart Hij Zich aan Zijne Hem getrouwe Gemeente als den levenden God, tegenover Wien afgoden en afgodendienaars niets betekenen..

19.

V. Vs. 19 en 20. Ten derden male verheft de gemeente door den mond van het eerste koor hare stem, en laat ene opwekking tot lof des Heeren aan geheel Israël naar alle zijne delen (Psalm 115: 11) uitgaan.

19. Gij huis Israëls! looft gij allen, in tegenstelling met degenen, die hun vertrouwen op de afgoden stellen (vs. 18),den HEERE; gij huis Aärons! looft allen den HEERE.

20. Gij, huis van Levi! looft allen den HEERE; gij, die den HEERE vreest! looft allen den HEERE (Psalm 115: 9-11).

21.

VI. Vs. 21. Ook het tweede koor laat ten slotte nog eens zijne stem horen, en geeft met den uitroep, dien het laat horen, den grondtoon aan van alle gezangen, die uit zijnen mond zullen

klinken. Daardoor heeft de gemeente de verzekering, dat aan het aan hare zijde uitgesproken verlangen zal worden voldaan, en zij verlaat met een vrolijk hart de heilige plaats.

21. Geloofd zij de HEERE uit Zion, die te Jeruzalem woont, die Zijne woning daar heeft opgeslagen (Psalm 76: 3), Hallelujah!

Zion en Jeruzalem zijn het uitgangspunt en het einde van alle openbaringen van Gods genade in het Oude en in het Nieuwe Testament, ja de betekenis daarvan reikt zelfs tot in den hemel; want de Schrift spreekt van een hemels Zion, van een hemels Jeruzalem (Hebr. 12: 22. Openb. 21). Alzo moet het ook in eeuwigheid de plaats van den lof Gods wezen..

Later werd ons lied in een korter samengetrokken, dat met het begin en slot van onzen Psalm overeenkomt; dit is de voorgaande 134ste Psalm. Andere uitleggers zien, zoals in de inleiding is opgemerkt, de betrekking van beide Psalmen tot elkaar juist omgekeerd aan, en beschouwen het hier voor ons liggende lied als ene uitbreiding van het vorige. Deze mening rust echter op gebrek aan inzicht in het geschiedkundig ontstaan van beide liederen, terwijl Psalm 135 een weder opnemen is van Psalm 115, die gezongen werd, toen de eerste steen tot den tempel werd gelegd en tot inwijding van den na 19 jaren voltooide tempel diende, en waarschijnlijk ook dezelfde vervaardiger heeft, zo is Psalm 134 bestemd om het bedevaartsboekje te sluiten en is ongeveer 60-70 jaren later ontstaan..

PSALM 136.

DANKZEGGING VOOR GODS GOEDHEID EN WONDEREN.

Op den 4den Hallelujah-Psalm onder het vorige nummer (Psalm 106), volgt hier de 4de Hodoë-Psalm (Psalm 118); wat den inhoud betreft, sluit hij zich aan dien Hallelujah-Psalm, maar wat zijne bestemming aangaat, aan het derde Hodoë (Psalm 118) aan. (Zie op Ezra 6: 18 en op Psalm 118: 29). Onmiskenbaar is het lied tot een beurtzang ingericht; de eerste regel van ieder vers moet door de Levitische zangers, het tweede door de gemeente gezongen, of door haar meegezongen worden.

I. Vs. 1-3. Vooraf gaat ene driemaal herhaalde oproeping om den Heere te danken, die ook aanstonds met een driewerf loven van Zijne goedheid beantwoord wordt.

1. Looft (dankt) den HEERE 1), gij priesters en Levieten, gij ganse gemeente van Israël, vooral gij lieden, die den Heere vreest, dankt Hem met uwe harten en monden en met uwen gehelen wandel, want Hij is goed (Jer. 33: 11. Psalm 106: 1); want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid 2) (1 Kronieken 16: 34).

1. Deze Psalm bevat een opwekking tot lofverheffing van des Heeren naam. Want Zijne goedheid en genade spreidt Hij ten toon: 1e. (vs. 4-9) in Zijn scheppingswerk: 2e (vs. 10-24) in de leiding van Zijn volk, en 3e. (vs. 25 en 26) in Zijne bemoeienissen met alle Zijne schepselen.

2. Dit refrein heeft de beste reden tot grondslag. Want ofschoon allen gedwongen worden te erkennen, dat Gods vrijgevigheid de bron is van alle goederen, wordt toch Zijne goedheid niet zuiver en volkomen erkend. Waaraan toch de Schrift altijd de hoogste plaats toezegt. Ja, Paulus (Rom. 3: 23), over haar sprekende, noemt haar bij uitnemendheid de roem Gods, alsof hij wil zeggen, dat God die om alle Zijne werken den hoogsten lof verdient, voornamelijk wil verheerlijkt worden in Zijne genade. En uit de heilige historie is het gemakkelijk op te maken, dat uit het voorschrift van David, omtrent het zingen, dit is voorgeschreven, dat de Levieten bij afwisseling moesten zeggen: Dewijl Zijne goedertierenheid tot in eeuwigheid is..

Aleer de dichter in de volgende verzen wijst op de schepping en leiding en verzorging Gods, wijst hij in deze eerste verzen op Gods Verbondsbetrekking, op Zijn hoge Macht en op Zijn Opperbeheer over alle schepselen. Daarom noemt hij den Heere bij Zijn drie namen, bij dien van Jehova, Elohim en Adonai, opdat het volk wel zou verstaan, Wiens goedertierenheid zij bezongen, als durende tot in eeuwigheid.

2. Looft (dankt) den God der goden, den onbegrijpelijken, onzichtbaren, alleen wijzen God, die hoog verheven is, terwijl de afgoden der heidenen goud en zilver zijn (Psalm 105: 15-17. 105.15-17 Deuteronomium 10: 17), want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

3. Looft (dankt) den Heere der heren (1 Tim. 6: 15); want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

De drievoudige opwekking om te danken en het drievoudig noemen van God is niet zonder betekenis. Het behoort tot het geheim van het drietal, dat wij ook in Numeri 6: 24 vv. Jes. 6:

3. aantreffen; eveneens in Psalm 103: 20-22. Ook in Psalm 113: 1-3 hebben wij daarvan een spoor, en het is nauwelijks te betwijfelen, dat de Israëliet, evenals in de verdeling der schepping (Psalm 135: 6), zo ook in het wezen Gods ene drievuldigheid gevoelde..

4.

II. Vs. 4-9. In tweemaal drie verzen wordt hierop God, de Heere wegens Zijne macht en wijsheid, in de schepping blijkbaar, ge prezen.

4. Dien God willen wij danken, die alleen grote wonderen doet (Psalm 72: 18); want Zijne goedertierenheid duurt in der eeuwigheid.

5. Dien, a) die de hemelen met verstand (Spreuken 3: 19. Jer. 10: 12) gemaakt heeft; die daarin zulke heerlijke bewijzen Zijner wijsheid gegeven heeft; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a. Genesis 1: 1.

6. Dien, die de aarde op het water (liever: boven de wateren, Psalm 24: 2) uitgespannen heeft; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

7. Dien, die de grote lichten (Genesis 1: 14) heeft gemaakt; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

8. a) De zon tot heerschappij op den dag; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a. Genesis 1: 16.

9. De maan en sterren tot heerschappij in den nacht; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

Het werk der schepping is zo vol diepten van Goddelijke wijsheid en almacht, dat een sterveling daarbij buiten gedachten geraakt en moet blijven staan bij de eeuwigdurende goedheid Gods.

Wie met ontdekte ogen de wonderen van 's Heeren macht en wijsheid in de schepping aanschouwt, dien is het niet te veel, om tot meer dan zesmaal aanbiddend uit te roepen: de goedertierenheid des Heeren is tot in der eeuwigheid. En hoger klinkt de lof des Heeren, wanneer de dichter overgaat, om de wonderen van Zijne almacht en liefde te vermelden, die Hij tot verlossing van Zijn volk uit Egypte en inbrenging in Kanaän gedaan heeft..

10.

III. Vs. 10-15. Weer in tweemaal drie verzen wordt de Heere verder geprezen voor Zijne reddende en richtende daden, waarmee Hij te voren Israël uit Egypte heeft uitgeleid.

10. a) Dien, die de Egyptenaren geslagen heeft in hun eerstgeborenen (Psalm 135: 8 vv), zullen wij loven; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a. Exodus 12: 29. Psalm 78: 43,51.

11. En heeft Israël a) uit het midden van hen uitgebracht; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a. Exodus 12: 31,51; 13: 3,17

12. Met ene sterke hand, en a) met enen uitgestrekten arm; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a. Exodus 6: 5. Deuteronomium 4: 34; 5: 15

13. Looft Hem a), die de Schelfzee in delen deelde; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a. Exodus 14: 21,22. Psalm 78: 13. Nehemia 9: 11.

14. En voerde Israël door het midden van deze; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

15. a) Hij heeft Faraö met zijn heir gestort in de Schelfzee; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a. Exodus 14: 24,26 vv.

Dat ook van wege de verdelging der vijanden gezegd wordt: "Zijne goedertierenheid duurt in der eeuwigheid," is zo op te vatten, als wanneer een kind door een dier ware aangevallen, en men doodt ter wille van het kind het dier, zo ware dat eigenlijk een werk der liefde. Eveneens betoont God Zijne goedheid, wanneer Hij ter redding der Zijnen de vijanden ombrengt. Zijne wraak is ijver, en Zijn ijver is liefde, en daaruit vloeien al Zijne werken voort..

16.

IV. Vs. 16-24. Thans volgen driemaal drie verzen, in welke vooreerst Gods leiding door de woestijn en de toedeling van het beloofde land aan Zijn volk, vervolgens ook Zijn genadig gedenken geprezen wordt, waarin Hij Zich onlangs over Israël ontfermde en het van de vijanden verlost.

16. a) Die Zijn volk door de woestijn geleid, en wonderdadig onderhouden heeft (Deuteronomium 8: 15); want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a. Exodus 15: 16,17,19. Psalm 78: 53.

17. a) Die grote koningen geslagen heeft, omdat zij Israël den doortocht naar het beloofde land weigerden; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a. Numeri 21: 24,25,34,35. Jozua 12: 1. Psalm 135: 10,11.

18. En heeft heerlijke koningen gedood, beroemd door macht en dapperheid; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

19. Sihon, den Amorietischen koning, dien men voor onoverwinlijk hield, wiens hoogte was als de hoogte der cederen, en die sterk was als de eiken, heeft de Almachtige ten behoeve van Israël ten onder gebracht; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

20. a) En Og, den koning van Basan, heeft Hij door Israëls wapenen gedood; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a. Deuteronomium 3: 1 vv.

21. En heeft Israël in Kanaän geleid en hun dat gezegend land a) ten erve gegeven; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a. Jozua 12: 6.

22. Hij gaf het ten erve aan Zijnen knecht Israël (Psalm 135: 10-12), het door Hem uitverkoren nakroost van Israël; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

23. En een dergelijk werk van macht en goedheid, als Hij toen aan ons gedaan heeft, heeft Hij in de laatste dagen weer aan ons gedaan, die aan ons gedacht heeft in onze nederigheid 1); want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

1. Beter: In onze vernedering. In het Hebr. Betshefleenoe. Eigenlijk, in onzen lagen en ellendigen toestand. God had den lagen staat van Zijn volk aangezien, hun ellende, en uit die ellende verlossing gegeven. Daarom moet de Gemeente de Heere loven voor Zijne bijzondere gunst en ontferming.

2. En Hij heeft ons onzen tegenpartijen ontrukkt, ons verlost van de heerschappij der vijanden; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

Gods macht is onvergelykelyk, Zijne wijsheid zonder maat, Zijne liefde zonder einde. Helaas! dat de mensen zo laat beginnen God te erkennen en zo vroeg ophouden Hem te danken! dat zij zoveel het geloof tegenstaan en zo weinig de gehoorzaamheid der liefde betonen!.

25.

V. Vs. 25 en 26. Ten slotte gaat het lied van de daden van Gods bijzondere genade over tot Zijne goedheid jegens allen, als Schepper en Onderhouder der wereld, en roept het noch eens tot danken jegens dezen God op.

25. Die, gelijk de in dezen oogsttijd op het veld rijpende vruchten tonen, alle vlees spijs geeft 1. (Psalm 145: 15; 147: 9); want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

1. Eindelijk verheft hij de Vaderlijke voorzienigheid Gods zonder onderscheid, niet alleen ten opzichte van het gehele menselijke geslacht, maar over alles wat adem heeft, zodat het geenszins verwonderlijk is, dat Hij zulk een in alles voorzienenden en gewillig Vader is voor alle Zijne uitverkorenen, Hij, die Zich zelfs verwaardigt voor de ossen en ezels, de raven en mussen zorg te dragen. Wanneer derhalve de mensen de stomme beesten verre overtreffen en zij ook van elkaar veel verschillen, niet om eigene waardigheid, maar door aanneming Gods, zo leert de Profeet, van het mindere tot het meerdere besluitende, dat wij niet genoeg de onvergelykelyke genade Gods jegens Zijne knechten kunnen verheffen..

2. Looft dan den God des hemels (Ezra 1: 2. Dan 2: 28), gij priesters en Levieten, gij ganse gemeente van Israël, vooral gij, die den Heere vreest. looft Hem met hart en mond en met uwen gansen wandel; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

Zo dikwijls als wij ene bete broods eten en enen frissen teug doen, zo dikwijls kunnen wij smaken en zien, dat de Heere goed is.

Er is gene waarheid zo dikwijls, herhaald en zozeer verheerlijkt in de Schrift als deze. Gene waarheid is lieflijker voor zondige en bovendien sterflijke schepselen. Zijne genade zal zich uitstrekken door ene gezegende eeuwigheid. Het zal het eeuwig gezang des hemels zijn, en daarom zal het ook in het huis van onze vreemdelingschap onze vreugde en onze Psalm zijn. Laat ons opmerken al de gunsten, die wij ontvangen uit deze bron, en onophoudelijk offeranden des lofs offeren.

Niemand onzer zal het wel hinderen, dat dezelfde woorden zes en twintig malen in dit lied worden herhaald; want behalve dat dit tot het gewijde koorgezang behoorde en daaraan leven en kracht moest bijzetten, en strekken moest om den voornamen hoofdinhoud des gezangs, kort, eenvoudig en nadrukkelijk, des te krachtiger en levendiger in te prenten, zo erkennen wij het gaarne, dat wij den lof van Gods goedertierenheid nooit genoeg vermelden en bezingen kunnen, vooral wanneer wij opmerken, dat de Heere in Zichzelve ver boven onzen lof verheven is en dien niet nodig heeft, dat Hij aan ons niets verplicht is en wij van onze zijde niets verdiend hebben; maar bovenal, dat Zijne goedertierenheid in het onwaardeerbare geschenk van Zijnen Zoon, en in de verlossing door Zijnen dood aangebracht, zo onberekenbaar groot, zo onuitsprekelijk heerlijk en eindeloos van duurzaamheid en kracht is, dat wij van niets dan van vrije genade, ongehoudene goedheid en van goddelijke ontferming mogen spreken. Mocht het den Heere behagen ons daarvan zulk enen indruk en zodanig ene ondervinding te geven, dat wij niet slechts op aarde met Zijne gemeente van Zijne goedertierenheid zingen, maar dat wij dit ook tot in eeuwigheid mogen vermelden en daarin zalig zijn..

PSALM 137.

TREURIGHEID DER JODEN IN DE BALLINGSCHAP.

Naar tijdsorde sluit deze Psalm niet zozeer aan den vorigen, maar meer aan den voorlaatsten. Zagen wij in dien de Israëlieten vertrekken van den tempel, tot welks inwijding zij verzameld geweest waren, zo zien wij ze hier na 3-4 weken weer in het heiligdom te zamen, om, "met vreugde" het feest der ongezuurde broden 7 dagen lang te houden (Ezra 6: 18). Onze Psalm zou ook wel dadelijk aan Psalm 135 zijn aangesloten, wanneer de laatste niet door de nauwe verwantschap van zijn inhoud in Psalm 135: 5-12 met Psalm 136: 1-22 had aanleiding gegeven tot invoeging van dit lied, hetwelk op dat punt noch enigzins uitvoeriger is.

I. Vs. 1-3. Terwijl de gemeente nu weer daar liederen kan zingen, waar zij alleen behoren te zijn, namelijk te Jeruzalem, in het vaderland en op de plaats des heiligdoms, denkt zij aan den tijd, toen alle blij gezang moest verstommen, toen men zich alleen aan de rivieren kon nederzetten en wenen, maar gene Zionsliederen kon zingen of zich verheugen.

2. Aan de rivieren van Babel, aan de oevers van Eufraat, Tiger, Chaboras en Ulai (Ezech. 1: 1. Dan. 8: 2. 2 Koningen 20: 12), daar in den vreemde als gevangenen onder de heerschappij

van de wereldse machten zaten wij 1) tot nog vóór 21 jaren, ook weenden wij, als wij gedachten aan Zion. 2)

1. De oever van rivieren en zee is ene lievelingsplaats van zodanigen, welke de diepe treurigheid van het gevoel der mensen in de eenzaamheid drijft; het eentonig golfgeklots onderhoudt de afwisseling van doffe, zwaarmoedige gedachten en tevens oefent de aanblik van het koele, frisse water ene verzachtende werking uit op den verterenden gloed in het hart..

De ballingen hadden hun woonplaatsen aan de rivier den Eufraat en den Tiger, den Chebar en den Ulai (Ezech. 1: 1-3. Dan. 8: 2). Aan de oevers er van kwamen zij te zamen, om te weeklagen over de breuke des volks, over de verwoesting van stad en tempel. Hun hart zag met verlangen uit naar de ure, wanneer hun voeten weer staan mochten in Jeruzalems poorten. En dit was nog te midden van al de ellende een heerlijk teken. Het toonde, dat zij niet opgingen in het heidendom, maar vasthielden, door Gods ontferming, aan den voorvaderlijken Godsdienst. Juist dat weeklagen was een werking des Geestes, opdat er weer een roepen zou komen om verlossing uit hun droeven toestand. Een ziele, die waarlijk klaagt, is niet meer een verloren ziele.

2. De herinnering aan Zion is gene aan het vaderland in den gewonen zin; het komt niet zozeer als burgerlijke, als wel als geestelijke hoofdstad des volks in aanmerking, als de plaats, waar de Heere met Zijn volk samenwoonde. Van Zion gescheiden zijn, heette gescheiden te zijn van God, de bron van alle leven en vreugde. (Psalm 42 en 43)..

Daar zaten wij op vastgestelde tijden in ene treurige gestalte, in zak en as, op aarde neer. Ook weenden wij dan en stortten gemeenschappelijk enen vloed van tranen, als wij gedachten aan Zion en plechtig gedachtenis hielden van Jeruzalems verwoesting. Die dag was voor ons een dag van treurigheid en tranen..

Zij waren dan enkel treurigheid en tranen. Geen der vreugdeliederen, die zij in Zion pleegden te zingen, kwam in hun hart of over hun klagende lippen. Zelfs hun snarenspeel, hun harpen hadden zij ontstemd aan de wilgen gehangen. Hun hart en hand weigerden er tonen aan te ontlokken, de wind alleen speelde nog tussen de ontstemde snaren..

2. Wij hebben daar onze harpen, die te voren ons blij gezang begeleidden, gehangen aan de wilgen, die daarin, in het land van Babel zijn; want de tijd om ons te verkwikken met muziek was ten einde (Jer. 7: 34).

Men moet hier in de eerste plaats aan dan treurwilg denken, die in Babylonië te huis is, en daarom ook in het systeem *Salix Babylonica* (Babylonische wilg) heet.

3. Tot onze diepe smart kwam ook daar nog die honende vreugde onzer verdrukkers bij, als zij, die ons aldaar gevangen hielden, de woorden eens lieds van ons begeerden, en zij a) die overhoop, ter aarde, geworpen hadden, vreugd, zeggende: Zingt ons een van de liederen Zions, een van uwe heilige liederen, opdat wij er ons in vermaken.

a. Psalm 79: 1.

Ook de heidenen moeten hebben geweten van de vreugdepsalmen, die Israël gewoon was voor zijnen God te zingen; hier en daar hebben zij er zeker een vernomen, en ook in hun oren moeten zij lieflijk hebben geklonken. Even als Belsazar de vaten van den tempel (Dan. 5: 2), zo verlangen zij die geheiligde liederen, om zich een vrolijk uur te verschaffen. Hadden de zangers het ook anders over zich kunnen verkrijgen, om hun kunst te beoefenen, zo was het onmogelijk enen vreugde-psalm aan te heffen, en vooral voor de oren dergenen, die de ellende over hen hadden gebracht..

4.

II. Vs. 4-6. De gemeente is zo levendig in haar ondervonden leed geplaatst, dat zij nu ook luide het antwoord geeft op dien eis van Babels zonen, dien zij vroeger slechts stilzwijgende had aangehoord. Zij is zo vervuld van de liefde tot de heilige stad, die zij nu weer bezit, dat zij, om zich eens voor altijd te wapenen tegen het gevaar van verloochening, hand en tong verwenst, wanneer zij ooit den afval en de verloochening zouden willen dienstbaar worden.

4. Wij zeiden: Hoe zouden wij een lied des HEEREN zingen in een vreemd land 1), en daardoor de plaats verloochenen, tot welke alleen dat lied behoort?

1. Zijn vaderland vergeten stond hij de Joden van dien tijd geheel gelijk met het verzaken van zijnen godsdienst. Klaagliederen en boetgezangen hadden zij wel willen aanheffen, maar Jehova's feestliederen-dat zou ene godslastering zijn geweest in die dagen, toen zij gestraft werden voor hun zonden..

5. Indien ik u vergeet, o Jeruzalem! zodat ik mij ooit daartoe zou lenen, om in een vreemd land 's Heeren liederen te zingen, zo vergeete mijne rechterhand 1) zichzelf, zo spele zij nimmer meer een lied op de snaren.

1. in het Hebr. Thiskach Jemini. Zo vergeete mijne rechterhand zich zelf, dewijl het werkwoord reflexief moet worden opgevat. De bedoeling is, dat de rechterhand verstijve, verlamme, gelijk dan ook het stamverwant Arabisch woord vergeten of verlammen betekent. Sommigen, zoals Calvijn, voegen er het harpsnarenspeel bij, maar de bedoeling is, dat de rechterhand tot alle werk onbekwaam worde.

6. Mijne tong kleve aan mijn gehemelte, zodat zij nooit meer in staat is een lied te zingen, zo ik aan u, o heilige stad! niet gedenke, zo ik Jeruzalem niet verheffe boven het hoogste mijner blijdschap, niet stelle boven alles, wat mij dierbaar is en als het heerlijkste bezinge.

Een kostelijk woord, ene voorbeeldige liefde tot de kerk van God, die den kinderen des Nieuwen-Verbonds tot diepe beschaming is..

7.

III. Vs. 7-9. Nevens den sterken ijver der liefde voor Jeruzalem, welken zij zo even heeft uitgesproken, spreekt de gemeente nu ook hare begeerte naar wraak over Edom en Babel uit. Edom toch heeft op den dag van Jeruzalem zijnen haat tegen Gods volk op de snodeste wijze geopenbaard, en Babel heeft bij de verwoesting, die zij veroorzaakt heeft, in zulk ene mate wreedheden gepleegd, dat bij de verwoesting, die haar treft, haar moet vergolden worden, gelijk zij verdient.

7. HEERE! a) gedenk aan de kinderen van Edom, aan den dag Jeruzalem; vergeet niet, wat zij, die gezworene vijanden van Jeruzalem gedaan hebben, toen Uwe oordelen over de heilige stad kwamen; vergeld hun, die daar zeiden, toen anderen Uwe stad aangrepen: Ontbloom ze, ontbloom ze tot haar fundament toe, laat er niets van overblijven.

a. Jer. 49: 7. Ezech. 25: 12 vv. Obadja 1: 10 vv. Amos 1: 11. Jes. 34: 5 vv.

De Edomieten, ofschoon een volk met Israël verwant, hadden de Chaldeëen tegen Juda geholpen..

8. O, dochter, bevolking van Babel! inwoners dier stad met haar gehele gebied, gij, die verwoest zult worden 1), die reeds geheel voor het oordeel zijt bestemd (Jes. 13: 19 vv.), a) welgelukzalig zal hij zijn, die, als de dag der afrekening komt, u uwe misdaad vergelden zal, die gij aan ons misdaan hebt 2) bij de verwoesting van Jeruzalem (Jes. 47: 6).

a. Jer. 50: 15,29. Openb. 18: 8.

In het Hebr. schdoedah. Sommigen vertalen dit woord door, verwoesteres, maar ten onrechte. Het betekent verwoesten, in den zin van, die verwoest zult worden. Het is bij den Oosterling volstrekt niets ongewoons, om van iets te spreken, als had de handeling reeds plaats gehad, terwijl deze nog gebeuren moet. Babylon was toen wel ingenomen, maar nog niet verwoest. Dit had eerst plaats onder Darius Hystaspes. Maar toch spreekt de dichter haar aan, alsof de daad reeds had plaats gegrepen, wetende dat zij door den Heere was voorspeld. -

2. Het is de ijver voor Gods eer en Zijne gemeente, die den dichter zulke harde woorden in den mond legt: dit toewensen van rechtvaardige vergelding heeft in het Oude Testament niets aanstotelijks..

Van Edom keert de dichter zich met zijne verwensing tot Babel. Die trotse stad en hare inwoners zullen verwoest worden. Die ijselijke verwensingen, waarbij hij tot tweemaal toe Babels verwoesters welgelukzalig spreekt, is niet uit onheilige wraakzucht in het hart des dichters voortgekomen; hij vond ze zoals zij door den Geest van Christus aan den profeet was ingegeven. Al gruwet zijn hart ook van die ijselijkheden, toch moet hij ze tot eer van zijn God en ter wille van de volkomen verlossing Zijns volks uitspreken..

Wat Israëls voorrang en bijzondere zegen is, dat wenst de Israëliet der ganse wereld toe; maar juist daarom wil hij ook de vijandschap der wereld gebroken zien.

Wie den nieuwen mens lief heeft, die haat den ouden en wenst dien den ondergang toe..

9. Welgelukzalig zal hij zijn, die uwe kinderkens grijpen, en aan de steenrots verpletteren zal, opdat het met uw geslacht voor altijd een einde neme (Jes. 13: 16), gelijk gijlieden dergelijke wreedheden bedreven hebt aan onze zuigelingen bij de verwoesting van Jeruzalem.

Reeds Jesaja had voorspeld, dat dit geschieden zou (Jes. 13: 16). De zanger wenst daarom niets anders dan dat over de volledig ontwikkelde goddeloosheid de reeds te voren aangekondigde strafgerichten worden voltrokken. Het is geen volkshaat, die aldus doet spreken, maar het dringend verlangen, dat de grootste macht der Gode vijandige wereld ten volle worde verootmoedigd en God door hare vernedering worde verheerlijkt, juist zo als dit van het geestelijk Babel in het N. T. wordt verkondigen. (Openb. 18; 19: 1 vv.).

Kunnen wij de smarten en ellenden van Israël in de ballingschap beschouwen zonder ons voor den geest te roepen de vreselijke slavernij, waarin zonde en Satan ons menig jaar hebben gebonden? Weende Israël onder een gevoel van slavernij, waarin zijn opstand en zijne ondankbaarheid het hadden gebracht, en zullen wij den toestand van ene onontwaakte natuur vergeten, vastgebonden in de ellende en het ijzer van ene gevangenis, waaruit niemand dan Jehova ons kan verlossen. Dat wij ons voor den geest stellen, aan wiens genade en verlossing het alleen moet worden toegeschreven, wanneer de hoop, om eens te huis te komen in het hemelse Jeruzalem, in ons wordt opgewekt..

PSALM 138.

DANKZEGGING VOOR GODS GOEDERTIERENHEID.

12. Een Psalm (1 Kronieken 25: 31)van David (2 Samuel 23: 7),

Thans volgt in Psalm 138-143 een cyclus (kring) van Davidische Psalmen, die hun ontstaan te danken hebben aan Davids peinen over de belofte in 2 Samuel 7: 12 vv. en door de zorg voor de toekomst, die hem vervulde. Hij vergezelt de zijnen door de geschiedenis heen en biedt hun het anker aan, dat redt in stormen, die hen wachten, gelijk hij uit zijn eigen levenslot zag. Wij hebben hier een profetisch testament van David, dat overeenkomst heeft met zijne laatste woorden in 2 Samuel 23. Dat deze Psalmen de rij der Davidische besluiten, is zeker niet bij toeval, maar staat in verband met hun inhoud en den tijd, waarin zij vervaardigd zijn. In Psalm 138 stelt David den zijnen de belofte voor ogen; in Psalm 139 leidt hij hen vermanend en vertroostend voor den alomtegenwoordigen God, in Psalm 140 neemt hij nader met hen de omstandigheden, die hen wachten, het gevaar van de vijanden, in oenschouw; in Psalm 141 sterkt hij hen tegen de inwendige gevaren, waarmee de uitwendige nood hen bedreigde; in Psalm 142 en 143 raadt hij hun aan, hoe zij zich moeten gedragen, wanneer de nood op het hoogst gekomen is; Psalm 144 vormt den overgang van de Psalmen des gebeds tot het lofgezing, waarmee Psalm 145 het geheel besloten wordt. Er is, gelijk men duidelijk kan opmerken, ene wederkerige betrekking tussen Psalm 138, het gejubel over de belofte des Heeren, en Psalm 145 het gejubel over hare vervulling; de klacht en de bede wordt door loven en danken ingesloten..

Er zal een tijd komen, dat het lied des Heeren, dat in Israëls mond tegenover de heidenen moest verstommen, door de koningen der heidenen zelf zal worden aangeheven, deze gedachte die men in Psalm 137: 3 vv. en 138: 5 in tegenoverstelling tegen elkaar vindt, heeft aanleiding gegeven tot het nevens elkaar plaatsen der beide liederen..

I. Vs. 1-3. Van de belofte, die Gij naar Uwe genade mij bewijst, en voor welke vervulling Uwe trouw mij borg staat, is mijn hart zo vervuld, dat de dank daarvoor niet uit een enkelen hoek, maar uit de gehele ruimte daarvan voorkomt. De koningen der heidenen zullen in mijn lofzang duidelijk worden in hun nietigheid, als die niets dergelijks kunnen aanwijzen, zoals Gij grote dingen aan Uwe dienaren doet. Ja, Gij verhoort het gebed en vervult het hart van een mens met een verheven gevoel; zo iets kan slechts de hoge God doen.

Ik zal U, o Heere! (Psalm 9: 9) loven met mijn gehele hart, voor de buitengewone genade, die Gij mij hebt bewezen, en waarvan mijne ziel vol is; in de tegenwoordigheid der goden van de overheden zal ik U psalmzingen 1) (Psalm 80: 1,6. Psalm 119: 46).

1. David was van herder koning geworden. God had hem op den troon gezet, en nu spreekt hij het uit, dat hij in de tegenwoordigheid van alle overheden den naam des Heeren zal groot maken, opdat niet alleen door hem, maar ook door deze de Heere worde geheiligd, als de God, die daar heerst en regeert over allen, aan Wien alle koningen hun macht ontleen.

2. Ik zal mij nederbuigen naar het paleis Uwer heiligheid, Uwen tabernakel, dien ik nevens mijn paleis heb opgericht (2 Samuel 6: 17. Psalm 5: 8). en ik zal Uwen naam loven om Uwe goedertierenheid 1), die in zo overvloedige mate mij ten deel is geworden (2 Samuel 7: 21), en om Uwe waarheid, Uwe getrouwheid, waarin Gij datgene, wat Uwe goedheid mij heeft toegezegd, ten volle hebt verwezenlijkt; want, om het nader uit te drukken, welke grote zaak mijne ziel zo bezig houdt, Gij hebt van wege Uwen gansen naam, alleen om Uws naams wil, Uw woord groot gemaakt 2), grote beloften gegeven, en die heerlijk vervuld (Psalm 18: 51).

1. Die goedertierenheid is 's Heeren vrije en rijke liefde; die waarheid, Zijne trouw, die aan David in het Woord der belofte Gods was toegezegd en bevestigd geworden. Dat Woord der belofte had de Heere groot gemaakt, verheven en verheerlijkt door het meer dan overvloedig van het ogenblik aan, dat Hij het gesproken had, te vervullen..

Alleen en ganselijk om Uws naams wil, Anders: "Boven Uwen gansen naam," d.i. boven al de eigenschappen, waarmee Gij genaamd wordt. "Uw Woord," dat is: Uwe belofte en toezegging aangaande Christus. Dit is het grootste en voornaamste werk, waardoor Gij Uwe goedheid hebt doen blijken. Anderen verstaan dit van de belofte, die God David gedaan en volbracht heeft, aangaande het koninkrijk.

"Gij hebt Uwen naam boven alles heerlijk gemaakt door Uwe beloften," 't geen v. Gerlach aldus verklaart: "den roem, dien Gij bereids bezat, hebt Gij door Uwe beloften verhoogd..

3. Ten dage, als ik riep, zo hebt Gij mij verhoord 1), Gij hebt mij versterkt met kracht in mijne ziel (Psalm 21: 5).

1. Ofschoon God dikwijls onzen wens voorkomt en ons als in den slaap tegenkomt, daarom wekt Hij de Zijnen toch door de werking van Zijn Geest zoveel mogelijk tot gebed op, opdat Hij des te meer Zijne genade doe schitteren, wanneer zij erkennen, dat zij niet te vergeefs, of zonder vrucht hebben gebeden. Te recht merkt David op, dat het alzo niet hij geval kon schijnen, dat hij uit het gevaar was uitgerukt, dewijl het duidelijk was gebleken, dat hij door Hem was verhoord..

Stond het er niet reeds boven, uit wiens ziel dit lofgezag is gekomen, men zou spoedig den meesterlijken zanger raden, zowel aan de volheid gelijk aan die van ene bron, als aan het diepe gevoel van zijn lofzang. Even als ene sterke, rijke bron uit de diepten der aarde in overvloeiende volheid golf op golf hoopt, zo stroomt uit de diepte van Davids ziel vier malen achter elkaar de heilige begeerte van het lofoffer. Hij noemt zelfs niet eens den naam van Hem, wien hij het wil brengen; hij behoeft dien ook niet te noemen, want Hij is de welbekende, die bij hem altijd in het hart en in de gedachte is als het onmisbare element van zijn leven, zijne liefde, zijnen lof..

Wij hebben enen van die Psalmen voor ons, welke een antwoord zijn op die grote belofte in 2 Samuel 7 en 1 Kronieken 17, die den troon van David en van zijn zaad tot een eeuwiggen maakte, en die aan de genade en waarheid, welke de geschiedenis van het koninkrijk Gods tot in Christus ontvouwt (Joh. 1: 17), Davids huis als de plaats van oorsprong aanwees..

Volgens vs. 3 was deze belofte voor David ene gebedsverhoring; hij bad God om in zijne nakomelingen te mogen voortleven, en deze wens werd door God in de hoogste mate vervuld. Gelijk het eerste lid van het vers het dat der gebedsverhoring aantoont, zo wijst het tweede het hoe aan: God heeft Davids ziel door de belofte van eeuwige heerschappij van zijnen stam en de bescherming van dien tegen alle aanvallen der wereld met kracht en moed vervuld..

4.

II. Vs. 4-6. Nu is het nog slechts een enkel koning, die den Heere zijnen lof toebrengt voor de ontvangene belofte, maar eens, wanneer deze zal vervuld zijn, en de geschiedenis door de profetie bewezen zal zijn, zodat men de heerlijke bevestiging van Gods Woord voor ogen heeft, en tengevolge daarvan alle koningen der aarde zich tot den Heere bekeren, dan zullen ook deze Hem danken en Zijne eer verkondigen, Deze lof is: "Gij verlost het bedrukte volk, maar de hoge ogen vernedert Gij" (Psalm 18: 28).

4. Alle koningen der aarde zullen, wanneer hun bekering, die ik in den geest voorzie, zal hebben plaats gehad (Psalm 68: 30 vv.; 102: 16), U, o HEERE! loven, wanneer zij gehoord zullen hebben de redenen Uws monds, van het eeuwig koninkrijk van Hem, die op mijnen stoel zal zitten (2 Samuel 7: 12 vv.).

5. En zij zullen zingen van de wegen des HEEREN, van de wegen, van de gave des heils; want, of, dat de heerlijkheid des HEEREN is groot, welke zich vooral geopenbaard heeft in de leiding met Zijn knecht David.

De tijd, dat de Christenen van de wegen des Heeren beginnen te zingen is eerst, wanneer zij hun pak aan den voet van het kruis verliezen. Zelfs de lofzangen der engelen klinken niet zo lieflijk als het eerste vreugdegezag, dat stroomt uit de diepte der ziel van het kind Gods, dat vergeving heeft gevonden. Bunyan zegt, dat toen de arme pelgrim zijn pak bij het kruis verloor, hij van vreugde driemaal opsprong en zijnen weg vervolgde, terwijl hij aanving te zingen: Gezegend kruis, gezegend graf! gezegend meer nog Hij, Die Zich zo willig overgaf, Aan kruis en graf voor mij..

Ook de heidense koningen, als zij hoorden van de wonderlijke leiding met David, zouden moeten erkennen, dat de Heere groot is, Hij, die Zijn gezalfde bewaard heeft tegen alle listen en lagen van Saul, hem omringd heeft met Zijn trouwe zorg en hem eindelijk heeft gezet op den troon van Zijn volk Israël. Maar gelijk de heidense koningen dit van David zouden zeggen, hoeveel te meer zou dit getuigd worden als ook de heidenen zouden horen van den Gezalfde en van het heil, hetwelk God, de Heere, in Hem heeft aangebracht voor een in zichzelf verloren zondaar.

6. Want -dit is de ere, die zij in God zullen erkennen en prijzen-de HEERE is hoog (Psalm 113. 5 vv.), verheven, wonderbaar in Majesteit, a) nochtans ziet Hij in Zijne nederbuigende goedertierenheid den nederige aan, die zich voor Hem verootmoedigt en buigt (2 Samuel 6: 114. Psalm 131: 1), en den verhevene, den trotse, die zich gedraagt, alsof hij aan niemand verantwoording schuldig was (Psalm 10: 4), kent Hij van verre, om hem, wanneer zijn tijd komt, neer te storten, terwijl Hij den nederige uit het stof verheft (Luk. 1: 51 vv.).

Deus tanto a te erit altior, quanto tu elatior: Hoe opgeblazener gij zijt, des te verder zal God van u zijn.

Christus rijk is: hoog gezeten zijn en den nederige helpen.

De Heere kent dien volkomen, zoals Hij, als de Alwetende, al Zijne schepselen kent, maar niet van nabij. Hij woont niet hen in Zijn gunst en gemeenschap, maar Hij kent hen van verre, om hen op Zijn tijd te oordelen en te vernederen..

In dit vers prijst hij de Voorzienigheid Gods, waardoor de gehele wereld geregeerd wordt. Doch dit is wel voornamelijk nuttig om gekend te worden, dat ons nut niet door God veronachtzaamd wordt; dewijl, ofschoon allen erkennen, dat het waar is, de angst echter ook bij het minste onheil onze kleinmoedigheid openbaart, terwijl wie er waarlijk van overtuigd is, dat hij door de Vaderlijke zorg Gods gekoesterd wordt, niet zo gemakkelijk verslagen is..

7.

III. Vs. 7 en 8. Dit weet ik, dat voordat het einde Uwer wegen, die Gij met mij en mijn geslacht begonnen zijt, daar is, het nog door vele noden en door groten toorn van vijanden zal gaan; maar ik weet ook, dat Gij mij midden in den angst verkwikt, den toorn der vijanden stilt en mij tot de zaligheid brengt. Ik heb een vertrouwend geloof in de zegenrijke volvoering van het werk, dat Uwe handen zijn begonnen.

7. Als Ik wandel (Psalm 23: 4) in het midden der benauwdheid (Psalm 118: 5 Aanm), maakt Gij mij levend, zodat ik nieuwen levensadem schep (Psalm 71: 20). Gij bemoedigt, Gij verkwikt mij door Uwe uitreddingen en geestelijke vertroostingen; Uwe hand strekt Gij uit tegen den toorn mijner vijanden, zodat zij moeten ophouden met tegen mij te woeden, en Uwe rechterhand behoudt mij 1), zodat ik uit de engte en uit het gedrang in de ruimte kom (Psalm 31. 9).

1. David is hier van de vreze des doods verlost. Hij spreekt hier zijn geloofservaring en zijn geloofsroem uit, straks gevolgd door het geloofsgebed. Te midden aan grote benauwdheid klemt hij zich aan zijn Verbonds-God vast, steunt op Diens Verbondstrouw en geeft zich over aan Diens Verbondsgenade. Hij spreekt het hier uit, dat hij zijn God kent als den Rotssteen, Wiens werk volkomen is.

Dit is de ervaring van alle Gods kinderen in meerdere of mindere mate en daarom is deze Psalm een der meest geliefkoosde Psalmen van Gods volk.

8. De HEERE zal het voor mij voleinden; Hij zal wat Hij mij beloofd heeft, en alzo ook dat, waartoe Hij mij heeft uitverkoren, ook heerlijk ten uitvoer brengen; Uwe goedertierenheid, HEERE! is in eeuwigheid, en is mij borg voor ene gezegende uitkomst overeenkomstig Uwe beloften. Zegen mij, Heere! en laat niet varen het werk Uwer handen, dat Gij van mijne redding uit de handen van Saul af tot op het schenken der belofte in 2 Samuel 7: 12 vv. reeds zo ver hebt doen vorderen; verlaat het niet, maar wil het ten einde toe volbrengen (Psalm 90: 17).

Het doel van David is Christus, het einde van het koninkrijk der belofte is het hemel en aarde omvattende rijk van Jezus Christus..

Alles, wat in Davids leven reeds geschied was, was slechts een Goddelijk begin van een door Goddelijke daden der genade met de verzekering van zijne voltooiing tegemoet gevoerd Goddelijk voornemen en werken, en heeft alzo een profetisch karakter..

Gelukkigen wij, als wij gelijk David in zulk ene nauwe gemeenschap met den Heere staan, en zoveel ondervinding van Zijne gunst en genade mogen hebben, dan zullen wij, door zijn voorbeeld aangespoord, ons verlustigen ook in het heiligdom aan God gewijd, en in het geloof zeggen: "De Heere zal het voor mij voleinden." Zulk ene verwachting bepaalt alleen de voleinding van hetgeen God zelf begon, hetwelk Hij beloofde en waaraan Hij kenbaar de hand had gelegd. Zulk ene verwachting zal nimmer beschaamd doen uitkomen, dewijl zij gegrond is op den Heere zelve, op Zijn Woord en werk, gerugsteund wordt door zo menige ondervinding, en telkens helderder wordt, naarmate wij meer in den weg des Heeren wandelen..

Alles wat de natuur spint zal door dien tijd ontrafeld worden tot eeuwige schade van allen, die daarmee bekleed zijn. Het is de Heere, die het goede werk in ons begonnen heeft; Hij is het, die het voortzet, en zo Hij het niet ten einde brengt, zal het nooit volkomen worden. Indien er slechts één steek in het hemelse kleed onzer gerechtigheid is, dien wij zelf te maken hebben,

dan zijn wij verloren. Moesten wij alleen met onze ranke vaartuigen op zulk ene ruwe zee voortvaren, dan konden wij de reis wel in wanhoop opgeven; maar, Gode zij dank! Hij zal het voor ons voleinden en ons tot de haven onzer begeerte brengen. Wij kunnen nooit te veel vertrouwen hebben, wanneer wij op Hem alleen bouwen, en nooit te veel wagen met zulk een geloof..

PSALM 139.

VAN GODS VOORZIENIGHEID, ALMACHT EN ALOMTEGENWOORDIGHEID.

1. Een Psalm van David, voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1. 2 Samuel 23: 7).

Dat de Psalm niet bij toeval naast den vorigen zijne plaats heeft verkregen, dat hij integendeel ook wat den inhoud betreft, bij dien behoort, blijkt (afgezien van het "van verre" in vs 2 vgl. Ps 138: 6) het best uit de overeenkomst aan het "leid mij op den eeuwigen weg" aan het slot van dezen Psalm, met het: "Uwe goedertierenheid Heere! is in eeuwigheid" aan het slot aan Psalm 138. De vorige Psalm prijst den Heere wegens de belofte van eeuwigen zegen, dien Hij David schenkt; hier treedt David, die zich overal diep doordrongen betoont door de erkenning, dat slechts de gerechtigte het heil kan deelachtig worden, voor den Heere, en betuigt voor Hem, den Hartekenner, dat hij niet door eigene schuld de belofte krachteloos heeft gemaakt. Daarmee wil hij ene indirecte vermaning richten tot zijne opvolgers op den troon en tevens aan het volk, welks heersende geest door deze wordt vertegenwoordigd, namelijk de volgende: des Heeren goedertierenheid duurt eeuwig, maar wacht u dat gij gene zonde inwilligt, noch tegen Gods gebod handelt; want slechts dan, wanneer gij u getroost aan de beproeving des Alwetenden kunt onderwerpen, moogt gij hopen deel te hebben aan Zijn heil; wanneer gij daarentegen boos zijt, zult gij de straffende hand des Alomtegenwoordigen niet ontvlieden..

De Psalm is wat de theologie betreft, een van den rijksten inhoud, wat inhoud en dichterlijke waarde aangaat David volkomen waardig..

I. Vs. 1-6. De heilige zanger weet, dat hij door God, den Alwetende, tot in zijn binnenste wordt doorzien, door Hem wordt gekend in al Zijne toestanden, in alle ontberingen van zijn geestelijk zieleleven, door Hem omgeven en beperkt in al zijn doen en voornemen. God is niet alleen een toeschouwer en bestendig getuige van zijn leven -neen, bij Gods alziend oog behoort ook een albesturende hand, aan welke zich een mens nooit kan onttrekken.

HEERE! Gij doorgrondt en kent mij (Psalm 7: 10).

David zegt niet: "Gij doorgrondt alle mensen," maar "Gij doorgrondt mij," en dat is de zaak, waarop alles aankomt, waarvan alle zekerheid uitgaat. Want hoe waar dat ook op zichzelf is, en hoe na het schijnt te liggen voor persoonlijke toepassing, zo toont toch de ervaring het tegendeel aan; men denkt aan allen, maar niet aan zichzelf, men weet de waarheid, maar men bedenkt ze niet. Eerst wanneer het persoonlijke leven, het eigen hart onder het brandpunt van den straal der Goddelijke waarheid is gekomen en weet door het licht Gods gevonden te

zijn, ontwikkelt de waarheid hare merg en been doordringende kracht, wordt de kennis van God tot waarachtige zelfkennis..

Wat voor den mens als zodanig ene oorzaak is van verschrikking; de alomtegenwoordigheid van een heilig God, dat is door de genade van Christus ene uitnemende oorzaak van troost voor den Christen. David beroept zich op Gods alwetendheid. Hij schroomt de proef niet, want hij weet, dat God gene heiligheid maar oprechtheid in den begenadigden zondaar zoekt. Ook wij moeten ons voor God stellen met al onze ellende. Wij moeten niet alleen in enkele bewoordingen Hem onzen toestand bekend maken, maar Hem in eens ons gehele hart openen, opdat Hij als het ware zie al wat er in ons hart is..

2. Gij weet mijn zitten en mijn opstaan; Gij verstaat van verre mijne gedachten, reeds lang voordat zij in mij opkomen (Jer. 17: 10).

3. Gij omringt 1) mijn gaan en mijn liggen, Gij omringt mij met Uwe alwetendheid, zodat ik mij aan Uwe ogen niet kan onttrekken, en Gij zijt al mijne wegen gewend, Gij kent ze zo volkomen, dat Gij er geheel gemeenzaam mede zijt.

1. Het woord in den grondtekst betekent in de eerste plaats wannen. En nu is wannen niet anders dan al wat gedorst is, aan den wind blootstellen, om te onderzoeken wat kaf is en wat koren. En van daar heeft het de betekenis van onderzoeken, zo onderzoeken, dat men iets tot op den diepsten bodem leert kennen. In dien zin spreekt de dichter hier ook van God. God omringt hem, God kent zijn liggen en zijn opstaan. Met Zijn alwetenden, onderzoekenden blik onderscheidt Hij, wat kaf en wat koren is, onderzoekt Hij hem tot op den boden zijner ziele.

4. Als er nog geen woord op mijne tong is, zie HEERE! Gij weet het alles.

5. Gij bezet mij van achteren en van voren, aan alle zijden zijt Gij tegenwoordig, zodat niets Uw oog ontgaat, maar Gij alles ter harte neemt, en Gij zet Uwe hand op mij 1), zodat ik mij niet kan roeren of bewegen, tenzij Gij het mij toelaat (Hand. 17: 28).

1. God weet alles van den mens, want Hij houdt hem van alle kanten ingesloten, en de mens vermag niets, wanneer God, Wiens beperkende hand hij op zich heeft liggen, hem niet de vrijheid geeft, die hij nodig heeft, om zich te bewegen..

6. De kennis van zulk enen God, die alwetend is, die alles doorgrond en bevat, is mij te wonderbaar, zij is hoog, ik kan er niet bij1), kan haar niet begrijpen, maar sta in aanbiddende bewondering er bij (Rom. 11: 33).

1. David nu willende vervolgen, wat hij tot hertoe heeft gezegd, roept uit, dat zij verkeerd en dwaas doen, die de kennis Gods naar hun maatstaf willen meten, wanneer deze zo verwonderlijk boven ons begrip uitblinkt. David bekent, dat de kennis Gods voor hem niet te vatten is, alsof hij zei, dat hij door geen woorden kon uitdrukken, wat hij over Hem heeft gezegd, dat voor God als het ware niets verborgen is, dat er van deze kennis geen maat is en

er gene grenzen aan zijn. Er bleef dan voor hem niets over, dan, zijne zwakheid bewust, die zo grote hoogte eerbiediglijk te erkennen..

Wat in de uren der rust en der werkzaamheid in den mens omgaat, de gedachte, vóórdát zij nog ontwikkeld is, het woord, wanneer het zich nauwelijks op den tong gevormd heeft, is Gode bekend. Ja, Hij is een Wezen, dat al Zijne schepselen omvat. Zo min een mens onder het deksel des hemels kan weglopen, zodat dit niet meer over hem ware, zo min kan hij zich aan zijnen God onttrekken, en met deze gedachte staat de zanger reeds bij de alomtegenwoordigheid. Maar wie kan dien Geest omvatten en begrijpen, door welken hij zelf omringd en omgeven wordt?.

Begrijpen kunnen wij God niet, alles is wonder en geheim; maar aangrijpen kunnen wij, wat Hij tot ons heil heeft doen worden, en wat Hij ons bekend maakt en mededeelt..

Hoe meer de Geest Gods in den mens Gods diepten onderzoekt, des te meer belijdt de mens de oneindige grootheid Gods als boven ons begrip verheven. Het kennen Gods is het erkennen van Hem als Jehova, den alleen Zijnde, die niet te noemen is. Aardse zaken verdeelt men om elk der bestanddelen in 't bijzonder te beschouwen. Gaat Gods heerlijkheden, Zijne deugden, Zijne axiomata, gelijk de Schrift ze noemt, na, dat waardoor God alleen God is, en zonder hetwelk Hij het niet zijn zou, en elke is wederom onbegrijpelijk. Zo gij meendet ene van die te kunnen begrijpen, hetzij Zijne wetenschap, of macht, of eenheid, gij hadt slechts dat axioma verlaagd, vermenselijkt, u een Gode onwaardig begrip daarvan gemaakt. Het eerste kenmerk van ene ware gedachte Gods is het verheven, bovenmenselijk begrip, daarom omdat alles in God oneindig is en wij kleinen van verstand ons niets kunnen voorstellen dan met de grenzen van ruimte en tijd. God is groot en wij begrijpen Hem niet..

7.

II. Vs. 7-12. David weet, dat hij door God als den Alomtegenwoordige overal omringd is. Hij doorloopt alle verhoudingen van ruimte naar hoogte en diepte, naar lengte en breedte, naar het licht van den dag en van den nacht. Hij denkt aan de stoutste middelen, waarvan hij zich zou kunnen bedienen, om zich voor God te verbergen, wanneer hij daartoe reden mocht hebben, en aan de meest gewaagde woorden, die tot zulk een doel schijnen te kunnen leiden, maar hij weet geen waar en geen hoe te ontdekken-hij gevoelt zich van het ene einde der wereld tot het andere, in de diepste duisternis zowel als op den helderen dag, in de macht van den alomtegenwoordigen God.

7. Waar zou ik, zo ik reden had, om voor het alziend oog des Rechters en voor de hand van den Wreker mij te verbergen (Gen 3: 8. Jon. 1: 3. Psalm 32: 3),heengaan voor Uwen Geest? en waar zou ik heenvlieden voor Uw aangezicht?1)

1. Alzo gaat hij voort, om het te vertellen, dat er nergens een plaats is, waar hij het alziend oog van een Alwetend God zou kunnen ontvluchten. Dat Hij is aan alle plaatsen en den mens weer weet te vinden, indien deze voor Hem zou willen vluchten.

8. a) Zo ik opvoer ten hemel, het hoogste denkbare punt, Gij zijt daar; of bedde ik mij, spreidde ik mijn bed, mijne legerstede, om mij daarop neer te laten, in de hel, het diepste punt naar beneden (Job 7: 9; 11: 8. Amos 9: 2 vv.), zie, Gij zijt daar.

a. Job 26: 6. Hebr. 4: 13.

De Psalmist zegt hiermede op schone wijze, dat wij nergens kunnen zijn, waar God niet is. Mochten wij dan altijd Zijne tegenwoordigheid indachtig blijven en wandelen voor Zijn aangezicht! Doch deze zaak heeft ook ene andere geestelijke zijde. Met onze lichamen kunnen wij wel niet ten hemel opvaren, maar toch het onze hoge gedachten. Hoe velen streven met hun gedachten en begeerten altijd hoger, zodat zij schijnen hun zetel tussen de sterren te willen plaatsen. Men mag wel hoger gezind zijn, maar alleen in Christus. Wij moeten niet alles willen hebben, maar alleen Christus en in Hem alles. Wij moeten ons van inbeeldingen en zinsbegoochelingen vrijmaken en bedenken, dat wij, als wij ons ten hemel willen verheffen, God aldaar ontmoeten en dat voor God alles moet wegvallen, ook de ons zo gewone verbeelding, dat wij meer zijn, dan wij werkelijk zijn. Christus was naar den geest nedergedaald ter helle, toen Hij aan het kruis hing; doch ook daar zei Hij: "Mijn God." Op dat "Mijn God" komt het aan, en dan moeten ook wij, wanneer wij in den geest in zware aanvechtingen, in de helle zijn, kunnen zeggen; want wie het zeggen kan, die heeft God en zal gered worden..

9. Nam ik vleugelen des dageraads in het Oosten, en bewoog ik mij met de grootste snelheid langs het hemelgewelf; woonde ik aan het uiterste der zee, in het Westen aan het einde van den onmeetbaren Oceaan, waar de zon schijnt onder te gaan;

10. Ook daar zou Uwe hand mij geleiden, en Uwe rechterhand zou mij houden; Uwe Voorzienigheid zou ook daar mij omringen.

Wij hebben hier de beschrijving van den levenden God, die omgaat met mensen als een mens, en toch in de oneindigheid Zijner goddelijke natuur blijft. Of die oude Psalmisten ook den Heere kenden; Zij kenden hem van aangezicht tot aangezicht door hun gedurigen verborgen omgang met Hem..

11. Indien ik zei: De duisternis 1) zal mij immers bedekken, dan is voor U, voor wien ik mij dacht te verbergen, de nacht een licht om mij (Job 34: 21 vv. Jer. 23: 28 vv.).

12. Ook verduistert de duisternis voor U niet, die het licht zelf zijt (Psalm 104: 2); maar de nacht licht als de dag; de duisternis is als het licht (Jak. 1: 9).

Willen wij de duisternis tot misdaad zoeken, zij bedekt voor 't alziend oog des Rechters niet, het is voor Hem als bij klaren dag; en hoe akelig de donkerheid zij, Gods gunstgenoot behoeft niet te vrezen, want de Heere is met hem.

Ook de spraak, in waardige harmonie met den geest van den Psalm, kleedt zich in het gewaad van den dageraad en schittert in onbeschrijflijke pracht. In plaats van te zeggen: "snelde ik

op het spoedigst van het uiterste Oosten tot het meest verwijderde Westen," bedient de dichter zich van het schoonste beeld, dat wel ooit de fantasie tot uitdrukking van die gedachte gevonden heeft; want waar zouden lieflijker en tevens sneller wendingen te zien zijn, dan des morgens, aan den hemel vóór het opgaan der zon, als van daar een roodachtig schijnsel gelijk een bliksem tot aan de einden der aarde doordringt, die door de golven der zee worden begrensd? en waar heeft nog de poëzie ene stoutere vlucht genomen dan hier, waar zij zich op zulke vleugelen beweegt?.

De nacht, de duisternis bedekt voor God niets, dewijl Hij de hoogverhevene is boven de natuur en Hij zelf het licht, in Wien geen duisternis is. Bedekt de duisternis veel met haar sluier, zodat geen menskind het ziet, en bemerkt: God, de Heere, ziet alles, hoort alles, bemerkt alles.

13.

III. Vs. 13-18. De heilige zanger is zich bewijst aanstonds van zijn eerste begin door God als den Alomtegenwoordige en Eeuwige geleid en gedragen te zijn. Terwijl hij tot die eerste beginselen van zijn bestaan teruggaat, daalt hij in de geheimvolle diepten van die werkplaats van Gods scheppende werkzaamheid af, in welke ook hij is gevormd, in den moederschoot. Daar ontwikkelt zich niet alleen onder de ogen Gods een menselijk leven, het wordt ook gevormd overeenkomstig het raadsbesluit van God. Het bepeinzen van Gods gedachten, die daar reeds begonnen zich uit werken, is ene bezigheid, waarmee men kan voortgaan tot in den slaap, en als men tot zichzelf komt, is men nog niet uitgedacht.

13. Het kan ook niet anders zijn dan ik te voren zei, U kan mijn handelen en bestaan niet verborgen zijn, en ik kan nergens Uwe macht ontvlieden; want Gij bezit mijne nieren, dien zetel mijner verborgenste gevoelens en gewaarwordingen; Gij bezit ze en kunt ze naar alle zijden heen doorzoeken en beproeven (Psalm 7: 10); Gij hebt mij in mijner moeders buik bedekt, mij daar zaamgevlochten.

Wanneer ik in de ingewanden mijner moeder ontvangen was, hebt Gij het teder beginsel van mijn kunstig gevormd lichaam, een meesterstuk, U, den almachtigen Maker aller dingen, alleszins waardig, op ene onnaspeurlijke wijze uitgerold en al de ontelbare deeltjes, welke er tot mijn lichaam nodig waren, met ene wonderbare wijsheid zodanig zaamgeweven, dat het eindelijk op den bepaalden tijd mijner geboorte een volledig mens uitmaakte..

God is het begin van alles wat goed is. Dat is zó waar, dat wanneer een pas geboren kind kon bidden, het reeds ene dankstof zou hebben van negen maanden, om er mede tot God te naderen..

14. Ik loof U, wanneer ik over mijn eerste begin nadenk, omdat ik op ene heel vreeslijke wijze, onder ontzetting barend omstandigheden, wonderbaarlijk gemaakt ben (Job 10: 8 vv.), wonderlijk zijn Uwe werken! ook weet het mijne ziel zeer wel (Prediker 11: 5. Psalm 119: 73).

15. Mijn gebeente, het beenderenstel met hetgeen daarbij behoort, was voor U niet verholen a), als ik in het verborgene, in de ingewanden mijner moeder gemaakt ben 1), en als een borduursel 2), aller kunstigst zaamgeweven, gewrocht ben in de nederste delen der aarde 3), den donkeren moederschoot.

a. Prediker 11: 5.

1. Kimchi: "geperst als ene kaas." (vgl. Job 10: 10).

2. Het woord is hier juist gebezigd van de formering en zamenvlechting des kinds in de baarmoeder. Daarin worden het vlees en de huid, en aderen, de slagaderen en de zenuwen zo kunstig te zamen geweven, dat geen borduursel of tapijtwerk in de wereld daarbij kan vergeleken worden. En dat hier gezegd wordt, dat dit borduren geschied is in 't verborgen, schijnt te staan tegenover het maken van tapijtwerk, waartoe een helder licht nodig is, zowel om het patroon te zien als hetgeen men werkt..

3. Vreemd klinkt voor ons de uitdrukking: "in de nederste delen der aarde; " deze uitdrukking is vergelijkenderwijze. Daar toch in den moederschoot de embryo sluimert, even als de ontslapenen in het graf, en op het licht van deze wereld wacht, zo als zij op het licht ener toekomstige, zo kan ook de moederschoot met het dodenrijk, de scheool (Job 7: 9; 10: 22 7.9 10.22) en omgekeerd (Job 1: 21) worden vergeleken, ene vergelijking, die tevens op het dodenrijk als op de geboorteplaats van een nieuw leven wijst.. (vgl. Matth. 27: 53).

In het ontstaan van ieder mens herhaalt zich, naar de beschouwing der Schrift, de schepping van Adam (Job 33: 6). De aarde was de moederschoot van Adam, en de moederschoot, waaruit het Adamskind te voorschijn komt, is de aarde, uit welke hij genomen is..

Dit "benedenste delen der aarde" gebruikt de dichter als terugslag op de schepping van den mens, op zijn ontstaan, wat zijn lichaam betreft, uit het stof der aarde.

16. Uwe ogen hebben mijnen ongevormden klomp gezien, mij gadeslagen toen ik nog in embryonischen toestand was, toen de vrucht nog in de eerste vorming was, en al deze dingen 1), wat geschieden zou, waren in Uw boek geschreven, de dagen als zij geformeerd, bepaald zouden worden, toen nog geen van die was.

1. Alles is ontwikkeling van Gods raad, vóórdat iets voor zichzelf of op zichzelf bestond, bestond reeds alles voor God, voor wien alle dingen eeuwig tegenwoordig zijn..

Letterlijk, al die, nl. al de dagen, waarvan hij zegt, dat zij geformeerd waren, ook toen er nog geen van die was. Hiermede spreekt de dichter het uit, dat vóór zijn geboorte alles bepaald was, dat zijne gehele levensgeschiedenis reeds vóór zijne geboorte, klaar en duidelijk voor Gods ogen stond.

17. Daarom hoe kostelijk zijn mij, o God Uwe gedachten! 1) waar ik over U denk, wat ik niet nalaten kan, waar ik U met mijne ogen niet zien en met mijn verstand niet begrijpen kan; hoe

mchtig vele zijn hare sommen, ontelbaar vele zijn ze, wanneer ik aan Uwe deugden en daden denk (Psalm 40: 6).

1. Uwe gedachten zijn hier alles, wat de Heere in Zijn boek geschreven, alles wat Hij naar Zijne alwetendheid, overal tegenwoordigheid, almacht en genade voor David was, en is, en zijn zal; begin, voortgang en voleindiging. In die alles omvattende, oneindige gedachten Gods verliest hij zich zalig; kostelijk, dierbaar begeerlijk zijn ze hem. Zij vervullen hem geheel, bij dagen en bij nachten; hij slaapt er mede in, gelijk Jeremia; en de slaap is hem zoet, en wordt hij wakker, ontwaakt hij, zo is hij nog bij den Heere..

18. Zou ik ze tellen? harer is meer dan des zands; word ik wakker, nadat ik in de gedachten daarover ben ingeslapen, zo ben ik nog bij U, zo ben ik nog altijd in de beschouwing daarvan als verzonken (Psalm 63: 7).

Hij komt niet aan het einde, wakende en dromende en ontwakende, is hij ingenomen door die eindeloze en toch ook eindeloos aantrekkende bezigheid, de waardigste van den wakende en de zoetste (Jer. 31: 26) van den slapende en dromende..

Niets is lieflijker dan Gods gedachten en werken na te gaan. Wij denken er veel te weinig aan; ook onze kinderen moesten wij er meer in onderwijzen. Doch de oneindigheid van dit gebied overstelpt ons gewoonlijk. Aan Gods heerlijkheid en macht is geen einde. Doch zou dit terughouden, om er zoveel van te aanschouwen of te leren kennen als wij maar immer kunnen?.

19.

IV. Vs. 19-24. Zalig verdiept in het ondoorgrondelijk geheim der Goddelijke gedachten, voor welker onberekenbare som hij in ootmoed nederzinkt, gevoelt David zich des te onaangener aangedaan door het wezen der wereld, die in misdadige werken der duisternis het rijk des lichts tegenwerkt. Hij roept daarom God als den Heilige en Rechtvaardige op ten gerichte over de goddelozen, die hij in het diepst zijner ziel haat. Hij wendt zich vervolgens voor zijn eigen persoon tot God, om zich door Hem te laten beproeven en doorvorsen, opdat gene onbewuste onreinheid in zijn hart achterblijve, maar hij geheel en volkomen op den weg van zaligheid en eeuwig leven gebracht worde.

19. O God! dat Gij den goddeloze ombracht 1), en gij mannen des bloeds (Psalm 5: 7; 26: 9; 55: 24), wijkt van mij, zodat ik niet meer zie, door wie de Heere niet geloofd noch geliefd wordt.

1. Onder goddelozen hebben we aan verstokte booswichten te denken, en onder de mannen des bloeds degenen, die in wélbewusten haat woeden tegen Gods kinderen uit vijandschap tegen God. Het is geen persoonlijke haat, die David aldus doet spreken, maar liefde voor des Heeren Naam en voor Zijne eer. De vijanden Gods zijn ook zijne vijanden.

20. Dat zij van mij wijken, die van U schandelijk spreken, die Uwen naam misbruiken tot schandelijke doeleinden, en Uwe vijanden ijdelijk verheffen 1), metgezellen zijn van Uwe haters en hun gezindheid en daden prijzen.

1. In het Hebr. Kyre awvl awvn (Naschoe laschaw arèka). Beter: U belijden tot leugen, uwe vijanden. In het 3de gebod wordt ook gesproken van den Naam des Heeren tot leugen of tot het ijdele gebruiken, wat de Heere verbiedt en Hij niet onschuldig zal houden. Welnu de dichter heeft een afkeer van hen, die zijn God belijden tot leugen, d.i. die God van Zijn troon wensen te rukken, alsof hij geen God ware, niet de ware, de levende God. Van hen scheidt de dichter zich niet uit ijdele zelfverheffing, maar uit liefde tot zijn God en Zijne heilige wet.

2. Zou ik niet met alle recht en op goede gronden haten, HEERE! die U haten? en verdriet hebben in degenen, die tegen U opstaan?

3. Ik haat hen met volkomenen, met den sterksten haat, tot vijanden zijn zij mij, Uwe vijanden zie ik voor mijne eigene aan.

Hij haatte Gods vijanden niet met het oog op hun personen, maar op hun zonden, waardoor zij vijanden waren van God, en deze haat is prijzenswaardig.

Wanneer hij hier ter plaatse zegt: "ik haat de vijanden Gods," zo wil hij daarmee zijne gehechtheid aan God uitdrukken, niet als ware hij vrij van feilen, maar omdat hij, naar ware heiligheid strevende, elke goddeloosheid van harte verafschuwt. Nooit toch zal de zucht naar heiligmaking levendig genoeg zijn in onze harten, wanneer niet zulk een haat tegen de zonde in ons binnenste spreekt, als David hier belijdt. Brandt in ons die ijver voor Gods huis, gelijk David in Psalm 69: 10 te kennen geeft, zo zal ook de koude in ons geen veld winnen, waarin wij rustig toezien, wanneer Zijne gerechtigheid geschonden, ja Zijn heilige naam door de goddelozen met voeten getreden wordt..

De proef van liefde is haat. God zegt niet: "Jakob heb Ik liefgehad," of Hij voegt er bij: "en Ezau heb Ik gehaat" (Mal. 1: 2,3). Evenzo is de proef van vrede, oorlog. Men kan geen vrede met God hebben, zonder in oorlog te zijn met de wereld, met de zonde, met de vijanden van Gods wetten en waarheden. Ook daartoe moet het dus bij ons komen, zo wij niet zullen behoren tot de onverschilligen, de lauwen, die bij den Heere boven alle anderen verwerpelijk zijn. Maar toonde David zich dan niet met deze woorden als een haatdragend mens, en als het kind van een geheel anderen geest dan die des Heeren? Neen, gewoonlijk zijn de zachtmoedigste mensen, eenmaal in haat tegen de zonde ontstoken, hare krachtigste tegenstanders. Trouwens de onverschilligen staan tegenwoordig nog in een geheim bondgenootschap met het kwade, zij hebben nog deel in het komplot en zijn nog in den opstand betrokken, zodat zij stilzwijgende tot zichzelf zeggen: "hen veroordelende, veroordeel ik mij zelven." Voorts hebben de heilige mannen Gods als zodanig geen vleselijken, natuurlijken haat tegen de goddelozen, om hen te vuur en te zwaard te verdelgen, zij hebben een volkomen, dat is een volmaakten, heiligen haat tegen een, die het boze met welbehagen doet. Zij haten beide, gelijk God ze haat, en zonder op te houden voor hun natuurgelovenden te bidden en hun alle liefde te bewijzen, daar, waar zij niet als vijanden Gods

optreden. David bidt hier niet, dat hij, maar dat God alle goddelozen mocht ombrengen. En hiermede vraagde hij wat eenmaal aan het einde der dagen werkelijk geschieden zal volgens de verzekering des Heeren zelve..

23. Opdat ik nu echter bij deze mijne liefde tot U en bij mijnen haat tegen de bozen geen gevaar loop mij in enig opzicht te bedriegen en zelf in zonde te wandelen, terwijl ik de bozen van mij wens, Zo bid ik U a): Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijne gedachten 1), want ik stel mij uitdrukkelijk in het licht van Uw goddelijk beproeven, waardoor Gij mij beter kent, dan ik mijzelf kan kennen (vs. 1).

a. Job 31: 6. Psalm 26: 2.

Hij bevestigt, dat hij om geen andere oorzaak een vijand is van de verachters Gods, dan omdat hij zelf God zuiver wenst te dienen, en wenst, dat Hij door anderen met een zelfden zin worde gediend. Hij moet wel met een zeldzaam vertrouwen begaafd zijn, die zich zo onbevreesd voor Gods rechtbank stelt, om onderzocht te worden. Maar, dewijl hij zich zijnen zuiveren godsdienst bewust was, stelt hij zich niet blindelings, maar ten volle gerust voor Gods vierschaar. Niet dat hij zich vrij van alle zonde wil belijden, daar hij zucht onder de last van zijne zonde. Maar zeker is het, dat de heiligen zo dikwijls zij van hun heiligheid spreken, zij altijd steunen op de genadige schuldvergeving. Overigens, dewijl zij overtuigd zijn, dat hoe zij ook met zwakheden behebt zijn, hun godsvrucht door God wordt erkend, is het niet te verwonderen, indien zij zich vrijwillig van de goddelozen afscheiden..

24. En zie, of bij mij, in enig opzicht een schadelijke weg zij, die tot de eeuwige smart voert, en leid mij op den eeuwigen weg, op Uwen weg (Psalm 25: 4 vv.; 27: 11), die tot het eeuwige leven gaat (Psalm 1: 6).

Wanneer zal het zover komen, dat wij niet alleen de uitwendige gemeenschap met de bozen opheffen, maar ook geen inwendigen en verborgen zamenhang meer met hen hebben?.

Toenemend wantrouwen omtrent ons zelve, altijd grotere bevreesdheid voor ongekenne diepten van zonden zijn een zeker bewijs van vermeerderende zelfkennis..

David vraagt hier, dat de Heere hem leiden moge tot den einde toe, dat Hij zijn gids en leidsman moge zijn. Het is de verzekering van een Asaf tot een bede ingericht, dat God hem leiden moge naar Zijn Raad en hem daarna opnemen in heerlijkheid. Het is hier een zich overgeven aan de leiding van dien God, die hem reeds kende, vóór zijn geboorte, die hem tot hiertoe geleid heeft en van Wien hij nu hoopvol vertrouwd dat Hij hem verder leiden zal. De eeuwige weg is dan ook de weg Gods, de weg der rechtvaardigen, die eeuwig zal bestaan en niet vergaan. De goddelozen zullen verdwijnen, maar wie door God op dien eeuwigen weg wordt geleid, zal blijven tot in eeuwigheid.

PSALM 140.

GEBED OM REDDING VAN VERBORGENE EN OPENBARE VIJANDEN.

1. Een Psalm van David, voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1).

Nadat David den zijnen, die aangevochten werden, de belofte voor ogen had gesteld en hun dus het rechte anker in de stormen van dezen tijd had aangewezen (Psalm 138), had hij, hen vermanende en vertroostende tevens, voor den alwetenden en alomtegenwoordigen God gevoerd (Psalm 139) Thans vestigt hij met hen nader het oog op de omstandigheden, waarin zij zich bevinden, het vreeslijk dreigend gevaar der vijanden en leert hem dit in het licht van God beschouwen..

De geschiedkundige aanleiding in Davids leven tot dezen Psalm is, gelijk bij 2 Samuel 20: 2 vv. is aangewezen, het oproer van Seba, den zoon van Bichri, uit den stam van Benjamin. Anderen brengen hem in verband met Doëg, den verrader, en de Ziffieten in den tijd van de vervolgingen door Saul (1 Samuel 22: 9 vv. 23: 19), hetgeen ons echter voorkomt minder met den inhoud van dit lied en zijne plaats, in den Psalmbundel overeen te stemmen.

I. Vs. 2-6. Terwijl David de bede om redding aan zijne vijanden laat voorafgaan en hen aanstonds als goddeloze en geweldige mensen karakteriseert, schildert hij hen daarop in twee zinnen nog nader volgens hun handelingen en hun bedoelingen tegen hem.

2. Red mij, HEERE! van den kwaden mens (Psalm 43: 1); behoed mij voor den man alles gewelds (Psalm 18: 49), vol van geweld.

3. Die veel kwaads, boze dingen, in het hart denken, allen dag zamenkomen om te oorlogen 1), hoe ze mij zullen verderven.

1. Of, Alle dagen vijandelijkheden aanstoken. David ziet zich bedreigd door mensen, die het verraad dienen, die valstrikken hem leggen, die er op uit zijn hem ten onder te brengen. Hij gevoelt zich zo eng, zo benepen in het harte. Zijn pad is met doornen bezaaid en van mensen heeft hij voor de toekomst niets anders dan onheil te wachten. Het is daarom, dat hij in dit uiterste der benauwdheid tot zijn God de toevlucht neemt en Hem om redding smeekt.

4. Zij scherpen hun tong, zodat die dodelijk steekt, als ene slang met hare spitse tong a); heet addervergift is onder hun lippen, dat zij dan ook rijkelijk uitspuwen (Rom. 3: 13). Sela (Psalm

3. 3).

- a. Psalm 58: 5.

De tong der slang is dun, spits en zeer beweeglijk; wanneer zij enen aanval voor heeft, schijnt zij de tong door ene snelle beweging te willen scherpen. Het vergif bevindt zich in ene klier, die onder en achter de ogen ligt. Wat bij den mens in het hart is, dat komt op tong en lippen en is op het punt om in daden over te gaan..

5. Bewaar mij, HEERE! van de handen des goddelozen, opdat zij niet kunnen volbrengen, wat zij voornemens zijn; behoed mij van den man alles gewelds, van hen, die mijne voeten

denken weg te stoten, zodat ik zou vallen op den weg, op welken Gij mijne voeten hebt gesteld, van den weg des levens en des voorspoeds.

1. Met klachten en beschuldigingen vermeerderd hij nu weer zijne bede, waaruit het duidelijk blijkt, dat Hij tot God, als rechter, de toevlucht neemt. Doch het is een herhaling van dezelfde inhoud, alleen met verandering van woorden. Als hij zo even gezegd heeft red mij, zegt hij nu bewaar mij, en voor een goddeloos man, zegt hij nu van de hand des misdadigers. Waar hij gezegd had, dat zij veel kwaads bedachten, daar verandert hij het nu, in listen, hoe zij een ellendig en onbewust mens zullen omver stoten. Wat hij ook breedvoeriger gezegd heeft, dat herhaalt hij nu niet zonder kracht. Hij zegt toch, dat zij netten hebben uitgeworpen om hem te vangen, indien de Heere hen niet tegenhoudt. Wij leren hier echter door zijn voorbeeld, dat zo dikwijls onze vijanden op buitengewone wijze zich verheffen, wij leren mogen tot God de toevlucht te nemen, die in staat is, de woede der goddelozen te beteugelen..

6. De hovaardigen, door hun eerezucht geheel verblind, hebben mij enen strik verborgen, en koorden; zij hebben een net uitgespreid aan de zijde des wegs a), valstrikken hebben zij mij gezet (Psalm 31: 5; 57: 7; 64: 6; 119: 10; 141: 9; 142: 4); al het mogelijke hebben zij gedaan, om mij ten val te brengen, en daartoe de listigste en schandelijkste middelen niet ontzien. Sela,

a. Jer. 18: 22.

De opeenhoping van al deze woorden hier dient om alles te zamen te vatten, wat vroeger over het vijandig najagen gezegd en geklaagd was. David ziet het verledene met zijne verschrikkingen in de toekomst weer ontwaken, maar het voorbijgegene heeft hem geleerd, waar hulp moet gezocht worden..

7.

II. Vs. 7-9. Geen kind van God kan zich zelve bewaren voor de pijlen van den sterk gewapende; het kan slechts pijlen zoeken bij den Sterkere, en dat doet David hier met een drievoudig gebed. Midden in de hitte van den strijd wordt hij zich bewust van zijn vasten grond, van de sterkste bescherming, en van het hoogste bezit van zijne innige betrekking tot God.

7. Ik heb tegenover deze pogingen der vijanden, die naar menselijk begrip mijnen ondergang onveranderlijk ten gevolge moesten hebben (Psalm 31: 15), tot den HEERE gezegd: Gij zijt mijn God, neem ter ore, o HEERE! de stem mijner smekingen (Psalm 5: 2; 28: 2).

Hoe meer het gevaar zich openbaart, des te ernstiger moeten wij zijn in het gebed. Gelovigen in Hem mogen op behoud rekenen en zich daarin verheugen met heiligen ernst. Ieder is veilig, dien God bewaart. Indien Hij voor ons is, wie zal tegen ons zijn? In alle zulke omstandigheden zullen wij bijzonder waken en bidden, dat de Heere onze gangen in Zijne wegen beware, opdat onze voet niet uitglijde. De gelovige trooste zichzelf met zijn aandeel aan God. In gevaarvolle tijden is het goed op onze betrekking tot God aanspraak te maken en

door het geloof Hem vast te houden. Gij zijt mijn Steun en Hulp, mijn Bestuurder en Bewaker; ja niet alleen mijn Zaligmaker, maar mijne Zaligheid zelf, niet alleen een machtig Verlosser, maar de Sterkte mijner verlossing, op welke het anker mijner hoop is vastgemaakt; alles in allen, om mij gelukkig te maken, en mij te bewaren bij mijnen zegen. God is zowel bekwaam om Zijn volk te bewaren voor verborgen list, als voor openbaar geweld, en onze ervaring, die wij hebben gehad van Zijne macht en zorg, in gevaren van ééne soort, mogen ons moed geven om in andere gevaren op Hem te bouwen; want niets kan 's Heeren rechterhand verkorten..

8. HEERE, Heere, Sterkte mijns heils, mijne kracht, opwelke ik, in mijzelf onmachtig, de hoop op mijne redding vestig; Gij hebt mijn hoofd, waarnaar de vijanden hun dodelijke slagen richten, bedekt met een helm ten dage der wapening 1) (Psalm 78: 9).

1. David toont hier een waar gelovige te zijn en spreekt hier den waren aard des geloofs uit. Want hij wendt zijn oog af van den mens, en neemt enkel en alleen zijn toevlucht tot den Heere. Hij stort zijn hart uit voor zijn God, wetende dat de Heere zijn hart kent. Maar tevens beroept hij zich op hetgeen de Heere in vroegere jaren voor hem heeft gedaan, hoe Hij zijn hoofd met een helm heeft bedekt, ja, hem tot een schild is geweest, die uit alle gevaren verlost. En daarom, dewijl hij God als zodanig had leren kennen, neemt hij vrijmoedigheid, om zich weer tot Hem te wenden en Hem om hulp en bijstand te smeken. David is er van overtuigd, dat indien hij gered zal worden, zijn God en Hij alleen, hem redden moet.

9. Geef, HEERE! de begeerte des goddelozen niet (Psalm 27: 12); bevorder zijn kwaad voornemen niet, doe hem zijn kwaad opzet niet bereiken; zij zouden zich verheffen (Deuteronomium 32: 27). Sela.

Men ziet wie God gewonnen heeft, die heeft alles gewonnen, en wie aan Gods hart ligt als Zijn geliefd kind, die kan ook den gehelen God in Zijne sterkte en almacht, met handen des gebeds aangrijpen. De gehele wapenrusting van Efez. 6 ligt in deze belijdenis, bij welke alle eigen roem, maar ook alle eigen vrees en angst verdwijnt..

10.

III. Vs. 10-14. Gelijk in de eerste afdeling het handelen en drijven der vijanden door David in twee uitspraken beschreven werd, zo drukt hij nu weer in twee gezegden de vaste hoop uit op den ondergang van deze zijne vijanden en op den zegen der verdrukte vromen. Op gelijke wijze schrijft Paulus 2 Thess. 1: 6 vv. "Het is recht bij God verdrukking te vergelden dengenen, die u verdrukken; en u, die verdrukt wordt, verkwikking met ons in de openbaring van den Heere Jezus van den hemel!"

10. Aangaande het hoofd, het overmoedig in de hoogte gestoken hoofd, dergenen, die mij omringen, om mij te doen vallen, de overlast, het leed hunner lippen overdekke hen, de boosheid; waarmee zij mij honen en lasteren, kome op hun eigen hoofd neer (Psalm 7: 17).

De dichter verzoekt hier, dat God de woorden der goddelozen tot hun eigen verderf wilde laten strekken, als Psalm 64: 9; of dat Hij hen wilde doen vallen door die aanslagen, welke zij zelf gesmeed hadden, of dat Hij hun vloeken op hun eigen hoofd wilde doen nederkomen, gelijk Psalm 109: 17. Leven en dood zijn in de Schrift dikwijls toegeschreven aan de tong, of aan den mond of de lippen. Dit is niet zonder goede rede, n want iemand spreekt hetgeen zijn hart hem opgeeft, gelijk een ieder van nature betaamt te spreken uit den overvloed des harten, volgens de woorden van den Zaligmaker: Matth. 12: 34. Of indien hij een geveinsde is, dat is zulk een, wiens tong verwijderd is van zijn hart, zo is het zeldzaam, indien hij niet op den een of anderen tijd gevangen wordt in zijne valsheid, en voortbrengt de vruchten van zijne dubbelhartigheid of bedrieglijke tong (vgl Jak. 3 ook Psalm 17: 3. Spreuken 18: 20,21; 22: 13).

11. Vurige kolen moeten op hen geschud worden, de wrake Gods moge hen treffen (Psalm 18. 13 vv.); Hij doe hen vallen in het vuur, in diepe kuilen, in diepe afgronden, dat zij niet weer opstaan,

Ook hier is het geen persoonlijke wraakzucht, die David doet spreken, maar innige liefde en ijver voor de ere van Gods Naam. Want David weet het, de vijandschap waarmee men hem vervolgt, treft niet David als privaat persoon maar David als dienaar van den Heere God. In den grond der zaak is hun vijandschap, vijandschap tegen God.

12. Een man van kwade tong zal op de aarde niet bevestigd worden; een boos man des gewelds, dien zal men jagen, totdat hij geheel verdreven is 1).

1. Beter: een man des gewelds, de boosheid jage hem, totdat hij geheel verdreven is, of, de boosheid jage hem in stormpassen. Hij vinde in het kwaad, wat hij pleegt, zijn eigen verderf-

13. Ik weet, dat de HEERE de rechtzaak des ellendigen, en het recht der nooddriftigen zal uitvoeren (Ps 9: 5),, dat Hij hen zal beschermen tegen de verdrukkers.

De goddeloze is als een onweder, dat voorbijgaat; het moge sporen van verwoesting achterlaten, het is gering bij de goedertierenheid Gods, waarvan de aarde vol is, en waarover de rechtvaardigen steeds verblijd moeten zijn..

De goddelozen moeten het bevelen, en dat juist is hun straf dat het tegendeel van hun bedoelingen bereikt wordt.

14. Gewis de rechtvaardigen zullen Uwen naam loven, de oprechten, die men uit het land der levenden wil verbannen, zullen voor Uw aangezicht blijven (Psalm 16: 11; 61: 8).

Deze, die, hoewel door de mensen belogen en belasterd en kwalijk behandeld, rechtvaardig zijn in het oog van God, zijnde gerechtvaardigd door de gerechtigheid van Christus, die hun is toegerekend, en toegeëigend is door het geloof, tengevolge waarvan zij matig en rechtvaardig leven-deze zouden-de Psalmist wist het-God danken voor de gerechtigheid, waardoor zij gerechtvaardigd waren, en voor elke andere genadegift en barmhartigheid des levens..

Zie als in een spiegel, hoe schandelijk Christus is gelasterd en vervolgd, hoe Hij het met gebed beantwoordde, en hoe de Goddelijke wraak over Zijne Joodse moordenaars kwam. Laat ons alzo opmerken, dat de zonde mensen in ene soort van duivels verandert, in listigheid, slechtheid, ijver in 't kwade en tegenstand tegen Gods volk. Maar God wreekt het onrecht den Zijnen aangedaan. Hij zal liefderijk de zaak van Zijn volk opnemen en Zijne tegenwoordigheid zal bescherming geven.

In vs 13 en 14 horen we ook het lied des geloofs en des vertrouwen. Het bang gevaar is voor David reeds als geweken. In God heeft hij een vasten Rotssteen, een veilige schuilplaats gevonden.

PSALM 141.

GEBED OM HULP EN REDDING.

1. Een Psalm van David, waarschijnlijk een avondlied op een van die droeve dagen, toen hij op de vlucht voor Absalom zich verre van het heiligdom bevond en den gewonen godsdienst niet kon bijwonen (2 Samuel 16: 14).

Vs. 3 en 4 vormen het middelpunt van den psalm en in 't bijzonder vs. 4, gelijk reeds aanstonds de onregelmatige lengte daarvan aantoon. David wil zijne opvolgers op den troon, en hun volk sterken tegen de zware, inwendige verzoeken, welke het kruis, dat hen wachtte, aanbracht; verzoeken, die hem zelve in het smartvol verleden hadden aangevallen, en wier gevaar hij bij ervaring kende..

De oude kerk heeft onzen Psalm reeds in den tijd vóór Gregorius tot haar avondlied verkoren even als Psalm 63 tot haar morgenlied..

I. Vs. 1-4. Nadat de heilige zanger in 't algemeen gebeden heeft om Goddelijke hulp en verhooring, bidt hij in 't bijzonder om bewaring van mond en hart, opdat hij niet neige tot de gemeenschap met goddelozen, die de macht, welke zij bezitten, tot daden van geweld en de middelen, die zij hebben, tot overdaad en vleeselijke lusten misbruiken.

HEERE! ik roep U aan, haast U tot mij, die thans verre van Uw heiligdom moet zijn en zozeer Uwe hulp nodig heb (Psalm 40: 14); neem mijne stem ter ore, als ik, gelijk ik nu doe, tot U roep 1).

1. Het is geen stille zucht of klacht, maar een luid geroep om hulp tot den Heere, Die verre van Hem schijnt en Zich te haasten heeft, zal Zijn kind niet bezwijken of omkomen. Uit dit hulpgeroep horen we, hoe gemeenzaam en vertrouwelijk David in zijne gevaren tot God placht te spreken, als tot Zijn God en Redder uit al zijne noden..

2. a) Mijn gebed worde gesteld, worde aangemerkt als reukwerk voor Uw aangezicht, als reukwerk, dat met zijn lieflijken geur als een U welgevallig offer opstijgt (Exodus 30: 7.

Genesis 8: 21); de opheffing mijner handen zij voor U, daar ik U geen eigenlijk offer kan brengen, als het avondoffer 1) (Exodus 29: 38 vv.).

a. Openb. 5: 8; 8: 3.

1. David is verwijderd van het heiligdom. Hij kan er dus niet bij zijn, als de Priester het reukwerk elken morgen en elken avond op het gouden altaar in het heilige aansteekt. Maar David weet het, dat dit reukwerk het zinnebeeld was van het gebed. En daarom, waar hij bij den dienst van het reukoffer niet kan tegenwoordig zijn, daar is het zijn bede, dat zijne gebeden den Heere even aangenaam zijn als de dienst van de Priesters Gods, dat zijn gebed als het ware in de plaats van het geofferde gesteld worde. Wat dit gebed is volgt nu.

3. HEERE! -dit is boven alles de inhoud van mijn gebed in den tegenwoordigen toestand: zet ene wacht voor mijnen mond, behoed de deur mijner lippen, dat zij niets onbehoorlijks spreken (Psalm 39: 2).

4. Neig mijn hart niet tot ene kwade zaak, bewaar het, dat het niet tot iets verkeers lust verkrijge, om enigen handel in goddeloosheid te handelen met mannen, die ongerechtigheid werken, en dat ik niet ete van hun lekkernijen, geen deel hebbe aan een geluk en ene weelde, die door misdaden is verworven.

Nooit is de tong moeilijker te betomen dan bij lijden onder de handen van anderen; daarom is dan de bewaring Gods zo nodig..

Het is niet alleen noodzakelijk en heilzaam zich in Gods hoede te stellen tegen uitwendige vijanden, maar vooral tegen onze eigene natuur..

Dewijl er niets moeilijker is, dan dat de onrechtvaardig vervolgden hun tong zouden matigen, dat zij kalm en met stilzwijgen de beledigingen dulden. wenst David niet te vergeefs, dat zijn mond met een slot en een wacht bezet worde en de deur van zijn mond zo door God gesloten worde gehouden, dat hij als een deurwachter, hetgeen in- en uitgaat, bewaart. Vervolgens voegt hij er aan toe, dat God zijn hart niet neige tot kwade zaken. Want het woord in den grondtekst wordt hier, zoals dit dikwijls geschiedt, voor zaken genomen. En zijn mening verklaart hij onmiddellijk daarop, dat hij als het ware niet, door met verkeerde dingen te strijden, aan zijne vijanden gelijk worde..

David heeft een afkeer van hen, die van de wereld zijn. Hij verkiest, evenals Mozes. liever smaadheid en ellende te hebben voor een tijd, dan met de goddelozen te verkeren en om de komen. Ook hij zag op de vergelding des loons.

5.

II. Vs. 5-7. Ware datgene, wat zijne tegenpartijders hem tot een verwijt maakten, toen zij hem wilden doen vallen, het verwijt van mannen geweest, die de gerechtigheid lief hadden, en ware het hem vriendelijk voorgehouden, hoe gaarne zou David de verwijting als ene weldaad

aangenomen hebben: zo echter kan hij slechts tegen hun boosheid bidden, en nu zal ene grote omkering van den tegenwoordigen stand van zaken plaats hebben.

5. De rechtvaardige, die ene rechtmatige reden heeft om mij te berispen, sla mij, het zal weldadigheid zijn; en hij bestraffe mij (Spr 27: 6), het zal olie des hoofds zijn, het zal mijn hoofd niet breken, niet wonden; ik zal zulk ene vriendelijke berisping niet weigeren aan te nemen. Ik zal zelfs hun berispingen zegenen, want nog zal ook mijn gebed voor hen zijn in hun tegenspoeden 1), zozeer zal ik hen dankbaar zijn voor die bestraffingen.

1. Op drieërlei wijze wordt dit gedeelte van dit vers uitgelegd: Sommigen geven er deze betekenis aan: Dewijl niets gemakkelijker is, dan door slechte voorbeelden bedorven te worden, bidt David hier, dat hij niet in hun slechtheid vervalle. De tweede betekenis is: Dewijl David ziet, wat door goddelozen gebrouwd wordt, verzoekt hij van den Heere, dat hij van hun slechtheid gespaard worde. Derden geven het terug: Wanneer ik zie, dat zij wanhopig zijn, wens ik hen toe, wat verdiend is, dat eindelijk de wrake Gods zich tegen hen kere. Een andere zin zou nog beter schijnen, dat hun boosheid David niet belet, om voort te gaan met het goede voor hen te vragen..

De laatste verklaring is onzes inziens de beste. Wij vertalen dan ook: Doch mijn gebed is nog tegen hun streken. Met andere woorden, al trachten zij mij allerlei kwaad te doen, zo ga ik toch voort, mijn gebed voor hen uit te storten.

6. Hun rechters, hun leidlieden zijn aan de zijde der steenrots vrijgelaten geweest, en zij, nl. de misleide onderdanen, hebben gehoord mijne redenen, dat zij aangenaam waren.

Hij, die in vs. 3 God gebeden heeft om bewaring van zijn mond, is tegenover degenen, die de macht in handen hebben, stom, en zoekt zich rein te houden van hun zondig drijven, terwijl hij zich gaarne door hen laat bestraffen; hoe meer hij echter tegenover de wereld zwijgt (Amos 5: 13), des te aanhoudender verkeert hij met God. Er zal dan ook een tijd komen, dat degenen, die zich thans als meesters gedragen, aan de wraak van het door hen verleide volk worden overgegeven, en daarentegen de belijdenis van de zaligheid en den weg des levens, die tot hertoe verstomd was, weer vrij wordt vernomen en gaarne wordt gehoord. De nieuwe bestuurders worden aan de woede des volks overgegeven, terwijl het volk, dat weer tot bezinning gekomen is, Davids woorden aanhoort, en ze aangenaam en zinrijk (Spreuken 15: 26. vindt..

Wij zien, dat het volk meer door aandrang van buiten, dan door eigen keuze, dit of dat goedkeurt, en door blinde vooroordelen zich laat leiden tot zeer slechts dingen, terwijl wanneer het weer tot rede gebracht wordt, even gemakkelijk op zijn loop terugkeert. Ofschoon dus altijd de wreedheid goddeloos is, en dwaasheid niet verontschuldigt, laten wij door het voorbeeld van David leren, om gezond oordeel toe te wensen aan de dwazen, opdat zij geduldig ondernemen, wat waar en billijk is..

Dit vers is zeer moeilijk te verklaren. David spreekt hier van iets, zoals wel meer gebeurt, wat nog geschieden zal, voorzegt hier, dat de rechters, d.i. hier de raadlieden hun rechtvaardige

straf niet zullen ontgaan, als het volk weer tot bezinning is gekomen en in David ziet den van God gezalfden koning.

7. Onze beenderen, de mijne en die mijner mij getrouw geblevene aanhangers zijn tengevolge van hun boosheid verstrooid aan den mond des grafes, gelijk of iemand met den ploeg op de aarde iets (liever: de aarde) gekloofd en verdeeld had; zij zullen dus weer opstaan.

De beenderen zijn als het ware gestrooid aan den mond van den Scheool of de hel, in welke de zielen waren nedergedaald, maar de Scheool (Job 7: 9) verslindt wel de zielen, maar niet de beenderen. De zin van het vers is: even als bij het ploegen de verwonding der aarde niet het laatste doel is, maar slechts een middel tot een verheugend resultaat, slechts daartoe dient, dat de aarde hare opbrengst geve, also zijn met een weldadig doel, of opdat uit de verwonding een nieuw leven ontwake, ook onze beenderen daarheen gestrooid. Terwijl de vijanden van het leven tot den dood worden gevoerd (vs. 6) worden wij het van den dood tot het leven (vs.

7. Wij hebben hier een eerste kiem van Jes. 26: 19 en Ezech. 37..

David spreekt ook hier van de eindelijke zegepraal. Gelijk de aarde geploegd wordt, opdat straks weer het leven zou te voorschijn treden, zo voorspelt David ook hier, dat, ja, hij wel op dit ogenblik hard gestoten wordt, echter niet ten dode, maar ten leven. Feitelijk spreekt hier David de hoop der opstanding uit. De reden, waarom die hope bij hem ligt, wordt uitgedrukt in de volgende verzen.

8.

III. Vs. 8-10. David, die volgens het slot der vorige afdeling, reeds tot het uiterste gekomen was, maar daarbij toch een hoopvollen blik behouden had, zelfs voor het geval, dat wellicht de uitslag van den tegenwoordigen nood de gehele ondergang voor hem zou zijn, keert thans tot zijne eerste bede terug; was deze om bewaring voor den strik, dien de boosdoeners hem gespannen hadden, nu wordt die tevens tot ene dreigende profetie tegen de goddelozen-zij zullen in hun eigen net vallen.

8. Dus, gelijk te voren (vs. 7) gezegd is, dat ene heerlijke hoop boven den tegenwoordigen nood zweeft, zo is het waarlijk om den wille der betrekking, waarin ik met mijne vrienden tot den Heere sta. Doch of want op U zijn mijne ogen (Psalm 25: 15), HEERE, Heere! op U betrouw ik, ontbloot mijne ziel 1) niet (Psalm 31: 2), laat ze niet zonder Uwe hulp en vertroosting.

1. Of, Bij U schuil ik, vergeet mijne ziele niet. David weet het, dat de geloofsverwachting, welke hij in de vorige verzen heeft uitgesproken, door zijn God alleen kan vervuld worden. De geloofsroem gaat ook hier over in het geloofsgebed.

9. Bewaar mij voor het geweld des striks, dien zij mij gelegd hebben, en voor de valstrikken van de werkers der ongerechtigheid (Psalm 140: 5 vv.).

10. Dat de goddelozen, elk in zijn garen vallen, te zamen¹) (Psalm 7: 16; 69: 23), totdat ik, zonder door het voor mij gespannen net beschadigd te zijn, zal zijn voorbijgegaan.

Hij zegt dat zij te zamen mogen vallen, dewijl, indien hij er niet van overtuigd was, dat het in de macht Gods was, om hoeveel troepen de mensen ook bijeen trokken, ze zonder enige moeite neer te werpen, er voor hem geen hoop op ontvluchten was. Verder wenst hij, dat zijne vijanden zouden verstrikt worden, totdat hij zelf behouden zou zijn ontkomen..

PSALM 142.

DAVIDS GEBED OM HULP EN REDDING.

1. Ene onderwijzing (Psalm 89: 1) van David, een gebed (Psalm 90: 1; 102: 1. Habak. 3: 1), als hij in de spelonk was (1 Samuel 24: 3).

David ziet in zijne wanhopigen toestand, toen hij in de spelonk was, een voorbeeld van den toekomstigen toestand van zijn geslacht en van de gemeente, zijne gedachten in de spelonk legt hij als ene onderwijzing voor. Als het met hen, op het hoogst is gekomen-en daartoe zal het komen, want den kinderen zal het niet anders gaan dan den vader, ook zij zullen hunnen Saul hebben-dan moeten zij toch niet wanhopend worden, maar hun klachten voor den Heere uitstorten..

I. Vs. 2-5. Met luide stem roept David God om redding aan, van wege de grootheid van zijnen angst; want zelfs de ogen van God, wien zijn weg bekend is, zullen slechts strikken ontdekken op zijnen weg, maar geen vriend, die zich zijner zou willen of kunnen ontfermen.

2. Ik riep niet slechts inwendig, gelijk Mozes deed (Exodus 14: 15), maar met mijne stem, dus luide, tot den HEERE: ik smeekte tot den HEERE met mijne stem (Psalm 3: 5; 30: 9).

Het luide gebed oefent ene bijzonder verkwikkende, versterkende, heiligende en vertroostende kracht op den bidder uit, daar hij een gebed in het hart de bepaling der gedachten op God dikwijls veel moeilijker is..

Het ambulando- (bij het voortgaan) bidden heeft iets bijzonder lieflijks: men beproeve het slechts!

Te midden van zijn donkerheden en duisternissen, weet David toch, dat de Heere God zijnen weg kent, bekend is met al de gevaren, die hem omringen en daarom is het zijn innige zielsbehoefte, om zijn weg en zijne benauwdheid voor den Heere bloot te leggen.

3. Ik stortte mijne klacht, de zorgvolle gedachten, die mijne ziel heen en weer bewogen, uit voor Zijn aangezicht; ik gaf te kennen voor Zijn aangezicht mijne benauwdheid (Psalm 62: 9; 102. 1).

4. a) Als mijn geest in mij overstelpt was, als ik geheel moedeloos was, zo hebt Gij, o Heere! mijn pad gekend, en mij veroorloofd mijn bezorgd en beangst hart geheel en al voor U te ontdekken; in zulk een toestand bevind ik mij nu. Zij hebben mij enen strik verborgen op den weg, dien ik gaan zou. (Psalm 140: 6).

a. Psalm 77: 4.

1. Een overstelpte geest is door de wateren van droefheid en angst, ganselijk verzonken; zijn denkkraft is ondergegaan, zijn vermogen om te oordelen en te overleggen, wat hem te doen staat, heeft hem begeven, hij is onmachtig zich te redden. Maar de Heere is zulke verslagenen van Geest, zulke door onweder voortgedrevenen nabij..

5. Ik zag uit ter rechterhand, en ziet, zo was er niemand, die mij kende, geen enkel vriend; er was geen ontvlieden voor mij; niemand zorgde voor mijne ziel, voor mijn leven.

Ter rechterhand staan de helpers en verdedigers (Psalm 109: 31; 110: 5)..

Het gebed van den dichter wordt nu, terwijl hij zich in zijne benauwden toestand verdiept, inniger en vuriger. Overal, waar hij ook moet gaan, bedreigen hem de lagen zijner sluwe vijanden. Zelfs God aanzien oog zou geen enkele vinden, die met trouwe zorg zich over hem bekommerde. Zo roept hij dan, los van al wat zienlijk is, tot den Onzienlijke. Hij is zijn toevlucht, Hij is zijn deel in het land der levenden..

6.

II. Vs. 6-8. Hoe meer de Heere, Zijn God, des zangers enig vertrouwen is, zijn enig deel op aarde, met des te meer aandrang des geloofs houdt hij zich nu ook aan den Heere vast en roept hij in den angst, die hem van alle zijden benauwt, zijn hulpgeschrei uit. Daarbij blijft hij echter niet bij zich zelve staan, maar hij denkt er aan, dat aan zijn lot het geloof verbonden is van het hoopje rechtvaardigen-ook ter versterking van hun geloof, begeert hij zijne eigene redding.

6. Tot U riep ik, o HEERE! (vs. 2) ik zei: Gij zijt mijne Toevlucht (Psalm 62: 8; 71: 7; 91: 2 62.7 71.7 91.2), mijn Deel (Psalm 16: 5; 73: 26), in het land der levenden (Psalm 27: 13; 52: 7. Jes. 53: 8).

1. Hier blijkt het weer zo treffend, dat Davids geloof hem niet heeft begeven, maar dat de Heilige Geest den wortel er van heeft gesterkt, ook toen hij, als hij zag op de omstandigheden, aan alles zou gaan vertwijfelen. Maar de Heere had hem juist zo losgemaakt van den mens, opdat hij zich aan den Heere zou vastklemmen, en daarna komt hij tot den heerlijken uitroep en de zalige bevinding des geloofs: Gij zijt mijn deel.

7. Let op mijn geschrei (Psalm 17: 1; 61: 2), want ik ben zeer uitgeteerd, zwak en mager geworden (Psalm 79: 8. Richteren 6: 6); a) red mij van mijne vervolgers (Psalm 7: 2), want zij zijn machtiger dan ik (Psalm 18: 18).

a. Psalm 41: 2; 116: 6.

8. Voer mijne ziel uit de gevangenis (Psalm 25: 17; 143: 11), uit deze spelonk, om Uwen naam te loven (Psalm 7: 18); de rechtvaardigen zullen, met ware deelneming in mijn heil, waarvan zij weten, dat het ook het hun is, mij omringen, wanneer Gij wel bij mij zult gedaan hebben (Psalm 35: 27; 40: 17).

Het dubbel vooruitzicht: de Goddelijke weldaad van zijne redding zal dienen tot lof van den naam Gods en tot grote vreugde van alle rechtvaardigen, heeft zijne oorzaak daarin, dat David in 't rijk Gods ene zeer gewichtige plaats innam, daar hij de uitverkorene Gods, de gezalfde van Jehova was, wiens persoonlijk lot met dat van zijn volk door Gods hand onoplosbaar was verbonden..

PSALM 143.

GEBED OM AFWENDING VAN ONHEIL EN OM VERKRIJGING VAN HET GOEDE.

1. Een Psalm van David (Psalm 3: 1), weer, even als Psalm 141, uit den tijd van Absaloms opstand (2 Samuel 15: 6).

De Psalm is bijna geheel samengesteld uit uitroepen van klacht, gebed en hoop, die reeds in vroegere Psalmen van David zijn uitgesproken en diep in de harten ingang hadden gevonden. Deze heldere beekjes worden van alle zijden in de bedding van dezen rustig vloeienden Psalm geleid, die in de volgende tijden, als Davids rijk in nood was, aan vermoeide zielen verkwikking moest aanbrengen..

De Psalmen uit den tijd van Absaloms opstand, onderscheiden zich van die uit den tijd, toen Saul vervolgde, door den diepen weemoed, tot welken de droefheid van den ontroonde met het berouw van den schuldige zich verenigt: om die reden heeft de kerk Psalm 143 tot den laatsten van hare 7 boetpsalmen (Psalm 6: 11) gekozen..

Vs. 1-6. Na ene voorlopige bede om verhoring van zijn gebed (vs. 1 en 2) stelt David zijn uitwendigen nood voor (vs. 3-6).

O HEERE! hoor mijn gebed (Psalm 5: 2; 39: 13; 54: 4)! neig de oren tot mijne smekingen; verhoor mij naar Uwe waarheid, Uwe getrouwheid, in welke Gij Uwe toezeggingen vervult, naar Uwe gerechtigheid.

1. David beroept zich hier niet op Gods rechterlijke gerechtigheid, buiten den Messias, met Wie niemand, die leeft, bestaan kan, maar op de gerechtigheid des Heren, zoals Hij die in Zijn Verbond heeft geopenbaard en aan zijn volk bewijst. Die gerechtigheid gaat in de heilsorder Gods tot zaligheid van zondaren samen met Zijne goedheid en genade..

Calvijn tekent aan: Onder gerechtigheid hebben wij niet te verstaan, verdienste en loon, zoals sommige onwetenden voorslaan, maar onder gerechtigheid is te verstaan, de goedheid, waardoor Hij geleid wordt, om de Zijnen te beschermen.

David klemt zich hier aan de waarheid en de gerechtigheid, verbindt waarheid en gerechtigheid op het nauwste te zamen dewijl hij weet, dat God is de getrouwe vervuller Zijner beloften, die immer voor Zijn volk een God is, die in rechtvaardige en rechtvaardigende genade op hen ter neer ziet.

PSALM 143.

GEBED OM AFWENDING VAN ONHEIL EN OM VERKRIJGING VAN HET GOEDE.

1. Een Psalm van David (Psalm 3: 1), weer, even als Psalm 141, uit den tijd van Absaloms opstand (2 Samuel 15: 6).

De Psalm is bijna geheel samengesteld uit uitroepen van klacht, gebed en hoop, die reeds in vroegere Psalmen van David zijn uitgesproken en diep in de harten ingang hadden gevonden. Deze heldere beekjes worden van alle zijden in de bedding van dezen rustig vloeienden Psalm geleid, die in de volgende tijden, als David's rijk in nood was, aan vermoeide zielen verkwikking moest aanbrengen..

De Psalmen uit den tijd van Absaloms opstand, onderscheiden zich van die uit den tijd, toen Saul vervolgde, door den diepen weemoed, tot welken de droefheid van den ontroonde met het berouw van den schuldige zich verenigt: om die reden heeft de kerk Psalm 143 tot den laatsten van hare 7 boetpsalmen (Psalm 6: 11) gekozen..

Vs. 1-6. Na ene voorlopige bede om verhoring van zijn gebed (vs. 1 en 2) stelt David zijn uit-en inwendigen nood voor (vs. 3-6).

O HEERE! hoor mijn gebed (Psalm 5: 2; 39: 13; 54: 4)! neig de oren tot mijne smekingen; verhoor mij naar Uwe waarheid, Uwe getrouwheid, in welke Gij Uwe toezeggingen vervult, naar Uwe gerechtigheid.

1. David beroept zich hier niet op Gods rechterlijke gerechtigheid, buiten den Messias, met Wie niemand, die leeft, bestaan kan, maar op de gerechtigheid des Heren, zoals Hij die in Zijn Verbond heeft geopenbaard en aan zijn volk bewijst. Die gerechtigheid gaat in de heilsorder Gods tot zaligheid van zondaren samen met Zijne goedheid en genade..

Calvijn tekent aan: Onder gerechtigheid hebben wij niet te verstaan, verdienste en loon, zoals sommige onwetenden voorslaan, maar onder gerechtigheid is te verstaan, de goedheid, waardoor Hij geleid wordt, om de Zijnen te beschermen.

David klemt zich hier aan de waarheid en de gerechtigheid, verbindt waarheid en gerechtigheid op het nauwste te zamen dewijl hij weet, dat God is de getrouwe vervuller

Zijner beloften, die immer voor Zijn volk een God is, die in rechtvaardige en rechtvaardigende genade op hen ter neer ziet.

2. En ga niet in het gericht met Uwen knecht, want niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn (Psalm 51: 7. Spreuken 20: 9. Job 8: 2; 14: 4; 15: 14. 3: 4).

Gaat God met ons in 't gericht, zo zijn wij verloren; maar komen wij tot belijdenis, zo zijn wij gered..

Gods "waarheid" roept de dichter (vs. 1) vóór al het overige in, omdat hij bovenal op Zijne genadige belofte steunt. Zijne "gerechtigheid," omdat Hij Zijnen knecht onmogelijk kan behandelen als Zijnen vijand, omdat hij trots alle zwakheid niet loochenen kan, dat hij Hem waarlijk gediend heeft. Die laatste voordeden van vs. 1 zouden den schijn kunnen hebben van eigengerechtigheid, alsof David niet enkel op genade steunde. Van daar deze heerlijke verklaring hier ingevoegd, die ten alle tijde in de gebeden der Christenen als een grondtoon heeft uitgemaakt. De bede vraagt, dat God Zijnen knecht niet voor Zijn eigen gericht moge trekken, of wat hetzelfde zegt, dat Hij hem niet late verbrijzelen door de straffen van Zijn gericht, dat Hij hem niet behandelde naar strikt recht, omdat hij in zodanig geval niet zou kunnen bestaan..

3. Deze Uwe zonden vergevende genade heb ik in mijnen tegenwoordigen toestand ten zeerste nodig, want de vijand vervolgt mijne ziel; hij vertreedt mijn leven ter aarde; hij legt mij in duisternissen, als degenen, die over lang dood zijn 1) (Psalm 7: 6; 88: 5 vv. Klaagt. 3: 6); ik ben gejaagd in de duistere hollen der woestijn, men verbant mij uit de harten der mijnen even alsof ik dood ware; ik ben als het ware levend begraven.

4. Daarom wordt mijn geest overstelpt in mij (Psalm 61: 3; 142: 4), mijn hart is verbaasd in het midden van mij (Dan. 8: 27); ik ben geheel verbijsterd en buiten raad door al de ontzettende tijdingen, die tot mij komen.

5. Ik gedenk aan de dagen van ouds, toen Gij U zelven betoonde aan mijne zijde te zijn; (Psalm 77: 6) ik overleg al uwe daden, die Gij ten mijnen zegen verrichtte; ik spreek bij mij zelven van de werken Uwer handen, waardoor Gij U zo grotelijks aan mij verheerlijkte (Psalm 92: 5; 77: 12 vv.), en juist daarom drukt mij dit tegenovergestelde te zwaarder op het hart.

6. Ik breide in zulk een nood mijner ziel mijne handen uit tot U, om U te bewegen, dat Gij U weer over mij ontfermt; mijne ziel is voor U als een dorstig land (Psalm 63: 2). Sela (Psalm 3: 3).

Lijden en smarten maken dorstig, en nood leert bidden, maar alleen daar, waar de mens door het geloof reeds zijn hart heeft gekeerd tot Hem, uit wie hij zijn oorsprong heeft: een Saul zoekt in den nood het zwaard, een Judas den strop-een David den God des heils!.

7.

II. Vs. 7-12. Op de klacht over den nood, waarin hij verkeert, laat nu David in twee uitspraken, die met de beide uitspraken in de vorige afdeling overeenkomen, de bede volgen om redding uit zijnen in- en uitwendigen nood.

7. Verhoor mij haastelijk 1), HEERE! (Psalm 69: 18; 102: 3), mijn geest bezwijkt (Psalm 39: 11); verberg Uw aangezicht niet van mij (Psalm 27: 9), onthoud mij niet langer de bewijzen, dat ik in Uwe gunst sta; want ik zou gelijk worden degenen, die in den kuil dalen (Psalm 28:

1. 88: 5).

1. Het was niet de haast van 't ongelooft, maar van sterk verlangen en van heilige liefde..

8. Doe mij Uwe goedertierenheid in den morgenstond 1) horen (Psalm 46: 6; 88: 14; 90: 14 46.5 88.13 90.14), laat mij bij het aanbreken van den dag vernemen, dat Gij mij hebt gered; want ik betrouw op U (Psalm 25: 2); maak mij bekend den weg, dien ik te gaan heb 2) (Psalm 25. 4), want ik hef mijne ziel tot U op (Psalm 25: 1; 86: 4).

1. Dit wordt doorgaans uitgelegd: "elke morgen," "iedere dag," of ook "vroegtijdig." Doch indien men hier aan het eerste tijdperk van David's vlucht moest denken, aan den nacht, dien hij in de woestijn ten westen van den Jordaan doorbracht, dan heeft dit woord ene bestemder beduidenis; met het aanbreken van den dag hoopte hij, dat het voornaamste gevaar voorbij zou zijn, en zo geschiedde het ook..

2. In dit vers vraagt hij wederom, dat God Zijne genade aan hem openbaren wil, met gunstig gevolg. Dat hij zegt, doe mij horen, schijnt wel een oneigenlijke spreekwijze te zijn, dewijl de goedheid Gods eerder gevoeld wordt, dan gehoord. Maar dewijl Gods weldaden te ontvangen, voor ons van weinig voordeel is, indien wij ze niet genieten met den smaak des geloofs, begint David terecht met het gehoor. Wij zien nu, dat goddeloze mensen ze zich toevoegen zonder gevoel voor Zijne goedheid, dewijl zij niet opmerkend zijn op het woord, noch het geloof hen voorlicht, hetwelk toont, dat God Vader is..

9. Red mij, HEERE! van mijne vijanden (Psalm 59: 2; 142: 7); bij U schuil ik 1) (Psalm 57: 2; 61. 5); bij U alleen zoek ik bescherming en redding.

1. David heeft den Heere leren kennen als den Rotssteen, Wiens werk volkomen is, en daarom neemt hij door het geloof de toevlucht tot Hem, wanneer Hij van den mens gans en al is afgebracht. Gelijk de duif alleen in Noach's arke ruste vond voor het hol van haar voet, alzo vond David alleen rust voor zijn beangst gemoed in den God zijns heils.

10. Leer mij Uw welbehagen doen, want Gij zijt mijn God; Uw goede Geest (Nehemia 9: 20. Psalm 51: 14), geleide mij in een effen land, op ene effen baan (Psalm 27: 11; 139: 10,24).

Leer mij mij betamelijk te gedragen in dezen donkeren proefweg; maar leer mij nu vooral, hoe ik in deze hachelijke omstandigheden moet te werk gaan, om voor mijne behoudenis te zorgen, en welke maatregelen ik moet nemen omtrent mijne vijanden. Niet alleen ben ik door verdriet en hartzeer verbijsterd en buiten raad, maar alle menselijke wijsheid schiet in dit

geval te kort. Zal ik enen veldslag wagen tegen ene grote overmacht, tegen mijn eigen zoon, die mij vast van nabij op de hielen zit? of zal ik verder voort vluchten en het ganse land aan den ontaarden jongeling overlaten? of wat zal ik anders doen? God der wetenschappen! geef mij wijsheid en leer mij in dit geval Uw welbehagen doen; want Gij zijt mijn God, ik vertrouw op U, en Gij hebt mij als Uwen knecht de grootste beloften gedaan. Uw goede Geest, die altijd bereid is degene bij te staan, die Hem zoekt, geleide mij in een effen land, op den rechten weg, dien ik bewandelen moet, om op de beste wijze uit deze zorgelijke omstandigheden gered te worden; op zulk een, alwaar gene hoogten zijn, daar men over struikelen, noch diepten, in welke men vallen kan, daar ik veilig ben tegen alle listige en geweldige aanslagen van mijne vijanden..

Hij stelt meer belang in de betoningen van Gods genade in hem, dan in de betoningen van Gods weldadigheid jegens hem, en zo moeten wij zijn. Hij bidt, dat hij moge verlicht worden met de kennis van Gods wil, en dit is het eerste werk van den Geest. Soms zijn zij, die het meest in zorg zijn om recht te wandelen, het meest in twijfel en in donkerheid, welke de rechte is. Dat zij vrijmoedig tot den troon der genade komen en van God bidden hen door Zijn Woord en Geest en Voorzienigheid den weg te wijzen, en te bewaren voor afwijking. Een waar gelovige vraagt niet naar den weg, die het aangenaamst is om te bewandelen, maar naar den rechten weg, den weg in welchen hij wandelen moet. Niet alleen begeert de Psalmist dat God hem aanwijze wat Zijn wil is, maar dat Hij lere dien te volbrengen. Het is de begeerte en het streven van alle Gods gelovige dienaren, om Zijn welbehagen te weten en te doen, en daarin volkomen te blijven. Indien wij in oprechtheid God voor onzen God nemen, mogen wij er op vertrouwen, dat Hij ons zal leren Zijnen wil te doen. Leid mij Heere, in het land van oprechtheid, in de gemeenschap der heiligen, in een volharden in heilig leven, dat zal leiden tot den hemel, het land van oprechtheid, waar heiligheid volmaakt zal zijn. Wij kunnen den weg niet vinden, die ons naar dat land voert, tenzij God ons dien wijze, noch in dien weg gaan, tenzij de Heere ons bij de hand neme en ons geleide. De zaak is: Uw Geest is goed en bekwaam om goed te maken. Laat Uw goede Geest mij geleiden. Zij die den Heere tot hunnen God hebben, hebben Zijnen Geest tot hun gids, het is hun kenteken en voorrecht, dat zij door den Geest geleid worden..

11. O HEERE! maak mij levend om Uws naams wil (Ps 25: 11; 138: 7), red mij uit dit dreigend doodsgevaar; voer mijne ziel uit de benauwdheid, om Uwe gerechtigheid (Psalm 31: 12. 34: 18; 142: 8).

De meest begenadigden bevinden zich zelven dikwijls dof en doods en traag; daarom bidden zij God, dat Hij hen verkwikke en levendmake..

12. En roei mijne vijanden uit om Uwe goedertierenheid (Psalm 18: 41; 54: 7), en breng hen om, allen, die mijne ziel beangstigen,

a. want Ik ben Uw knecht, dien Gij onmogelijk aan de boosheid zijner vijanden kunt overgeven, zodat zij over hem zouden triomferen.

a. Psalm 86: 16; 116: 16.

De vijanden van Gods volk zijn de vijanden des Heren. Maar vooral moeten wij zoeken het uitroeien van onze zonden, onze ergste vijanden, opdat wij meer ootmoedig God dienen. Deze bede is ene profetie van de eindelijke uitroeiing van alle onbekeerlijke vijanden van Jezus Christus en Zijn koninkrijk, die niet willen, dat Hij over hen Koning zij, en die Zijn volk bedroeven, in welk leed Hem wordt leed gedaan..

Wanneer alle Gods deugden worden vergeleken met een groten boom, dan is de wortel van dien het recht, de kroon de liefde, welke uit dien wortel bestendig voeding ontvangt.

Gods waarheid en gerechtigheid is den zondaren een schrik, den boetvaardigen een troost, den vromen knechten een onderpand der zaligheid..

Als het eens menschen hart en zin is een dienaar van God te zijn en te blijven, zo zal God hem niet aan zich zelven overlaten, maar waar de Heere is, daar zal ook Zijn dienaar zijn.

Gebeurt het al zeer dikwijls, dat de vrome Christen onschuldig in druk en bezwaar door zijne vijanden, die ook vijanden van God en godsdienst zijn gebracht wordt, en dat hij daaronder lijdt, dan is er bijna geen Psalm van David, welke hem zozeer tot onderwijs en leiding strekken kan gelijk deze, dewijl die ons toont, hoedanig het lijden van den vrome moet zijn, welke de hoofdzaak is, die hij in zulke omstandigheden begeren mag, waarmee deze begeerte evenwel moet gepaard gaan, door welke gedachten die mag gesterkt worden, in welk ene gemoedswerkzaamheid hij behoort te staan, en welk een verlangen en bede hem geoorloofd en noodzakelijk is..

PSALM 144.

DANKZEGGING EN GEBED VOOR VERKREGENE EN NOG VERWACHTE OVERWINNING.

1. Een psalm van David (1 Samuel 17: 47).

Onze Psalm vormt den overgang van de beide bedezangen in Psalm 142 en 143 tot het lofgezing in Psalm 145. De wolken van ellende beginnen reeds op te klaren; de zon des heils is op het punt van door te breken; de zanger staat reeds op den drempel van het loven en danken; het roepen uit de diepte heeft opgehouden; aanstonds is het begin: "Gezegend zij de Heere" vol overwinningsmoed, en leidt het: "O, mijn God, Gij Koning! ik zal U verhogen" van Psalm 145: 1 in.

1. Vs. 1-4. Dank zij den Heere, mijnen Redder uit allen nood, die mij leert strijden en overwinnen, mij, die niets dan een machteloos sterveling ben; maar Hij heeft Zich mijner ontfermd, zodat Hij mij gesterkt heeft, Hij, die mijn Alles is en de heerschappij heeft gegeven, tot welke Hij mij heeft geroepen.

Gezegend zij de HEERE, mijn Rotssteen (Psalm 18: 47), die mijne handen onderwijst ten strijde, mijne vingers ten oorlog (Psalm 18: 35. 2 Samuel 22: 35).

1. Deze Psalm heeft veel overeenkomst met den 18den. Vele uitspraken zijn letterlijk gelijk. David's leven was een sterke afwisseling tussen strijd en overwinning en in dien strijd had hij altijd weer ervaren, dat de Heere zijn Rotssteen, zijn Burcht en zijn Helper was.

2. Mijne Goedertierenheid, als die jegens mij niets dan goedheid zijt (Psalm 59: 18), en mijn Burg, mijn hoog Vertrek en mijn Bevrijder voor mij, mijn Schild en op wie ik mij betrouwe (Psalm 18: 3), die mijn volk Israël door het overweldigend gezag, dat Gij mij schenkt, aan mij onderwerpt 1)! (2 Samuel 22: 48. Psalm 18: 48).

1. Hier zegt David: "Die mijn volk aan mij onderwerpt" en in Psalm 18: 48, de God, die mij volkomen wrake geeft en de volken onder mij brengt," waarmee hij het oog heeft op de vele omliggende vreemde volken, die hij overwonnen en aan zich onderworpen had. Van beide, zowel van het volk Israël's, als van de vreemde volken, zijne vijanden, was dit waar; de Heere had hem gezalft over zijn volk, maar ook zijne vijanden gedwongen zich aan hem te onderwerpen..

3. Ik ben geringer dan al deze barmhartigheid en trouw, die Gij aan Uwen knecht gedaan hebt (Genesis 32: 10), want O HEERE! a) wat is de mens, dat Gij hem kent, het kind des mensen, dat Gij het acht? 1)

a. Job 7: 17. Psalm 8: 5; 31: 8. Hebr. 2: 6.

1. Door een vergelijking verhoogt hij de genade Gods. Wanneer hij heeft verhaald, dat Hij zo heerlijk met hem heeft gehandeld, slaat hij zijn ogen op zich zelve en roept vragende uit: Wie ben ik tot wie God Zich heeft verwaardigd neer te buigen? De vraag gaat wel in het algemeen over het menselijk geslacht, maar deze omstandigheid is wel in het oog te houden, dat hij overwegende, hoe gering en verworpen zijn eigen toestand is, hij de genade Gods te meer verheerlijkt. Op andere plaatsen spreekt hij er van, welke dingen hemzelf in het bijzonder konden vernederen, maar hier betreft hij zich zelf binnen den algemenen blik op de natuur. Ja, wanneer hij, na de natuur der mensen onderzocht te hebben, andere dingen zou kunnen bijbrengen, waarom zij de Goddelijke liefde en zorg onwaardig zijn, daar roert hij kortelijk aan, dat zij aan rook of een schaduw gelijk zijn. Waaruit dan volgt, dat God de rijkdommen Zijner Goedheid, aan hen bewijst, die ze niet verdienden. Laten wij ondertussen vermaand worden, zo dikwijls onze vergeetachtigheid ons overmeestert, dat wij menen iets te zijn, dat wij door de korthed van het leven alleen alle aanmatiging en trotsheid moeten prijsgeven..

David kan zich zelve niet dieper vernederen. Want een schaduw heeft geen bestaan in zich. Aan een schaduw kleeft niets wezenlijks. Hij erkent daarmee, dat al wat hij is, hij is enkel en alleen door de genade Gods.

4. De a) mens is der ijdelheid gelijk, als een ijdele damp gaat zijn leven voorbij; zijne dagen zijn b) als ene voorbijgaande schaduw.

a. Psalm 39: 6; 62: 10. b) Job 8: 9; 14: 2,3. Psalm 102: 12; 103: 15.

Wanneer God van hetgeen een mens goeds heeft, Zijn eigen goed wegneemt, zo blijft er niets over dan ene schaduw, daarom komt Gode in alles de ere toe van hetgeen een mens is en heeft.

5.

II. Vs. 5-14. Toon, o Heere! ook nu, dat Gij mijn Helper zijt daar ik met vreemden te strijden heb, en openbaar Uw gericht aan hen. Ik zal U daarvoor een nieuw lied zingen, mijne redding nu zal een middel zijn tot zegen in huis en hof, op akker, in vee en aan alle goederen voor Uw volk; waarover Gij mij gesteld hebt.

5. Neig Uwe hemelen HEERE! en daal neer tot mijne hulp en bescherming (Psalm 18: 10); raak de bergen aan, dat zij roken. (Psalm 104: 32).

Gelijk eertijds Sinaï, toen Gij daarop nederdaalde met Uwe heerlijkheid (Exodus 19: 18) Deze is ene dichterlijke en figuurlijke beschrijving van Gods komst om wraak te oefenen aan Zijne vijanden, welke beschrijving de dichter in vs. 6 vervolgt..

Waar David zich aan de ene zijde zo diep vernederd heeft, dat hij zichzelf bij een voorbijgaanden schaduw heeft vergeleken, daar neemt hij aan de andere zijde vrijmoedigheid, om met de stoutste beden tot den troon Gods te naderen. Waar hij niet alleen los werd van anderen, maar ook van zich zelve, daar spreidt het geloof de vleugelen uit en vindt rust bij den troon van Hem, die over alle dingen regeert, den God des heelals.

6. a) Bliksem, bliksem over mijne tegenstanders, die mij zozeer benauwen, en verstrooi hen;
b. zend Uwe pijlen uit, en verdoe hen.

a. 2 Samuel 22: 8 Psalm 18: 16. b) 1 Samuel 7: 10.

8. Steek Uwe handen van de hoogte uit; buig U neer om Uwe goedertierenheid, om mij te redden; ontzet mij, en ruk mij uit de grote wateren (Psalm 18: 15), uit de hand der vreemden, die mij tegenstaan en mij de heerschappij zoeken te ontwingen (Psalm 18: 45 vv. 18.44).

9. Welker mond leugen spreekt, en hun rechterhand is ene rechterhand der valsheid 1) (Psalm 36. 4); zij beloofden mij trouw, maar hun daden zijn listige en geheime aanslagen tegen mij.

1. Hiermede wil de dichter zeggen, dat zelfs hun eden leugen, valse eden zijn. Want toch bij het eedzweren richt men de rechterhand ten hemel, om God, den Heere, tot getuige aan te roepen. Maar al zweren zij eden, zo spreken zij toch leugen. Daarom was het David zo bange, maar daarom smeekt hij ook tot den Heere, gelijk hij smeekt.

9. O God! ik zal U, wanneer Gij U aan mij verheerlijkt op de afgebedene wijze, een nieuw lied zingen; met de luit en het tiensnarig instrument, op de tiensnarige citer zal ik U psalmzingen 1) (Psalm 33: 2; 40: 4).

1. Op de bede om overwinning volgt de gelofte der dankzegging voor den geschonken zegen. Dat David zich zelve in zijn eigen lied noemt, geschiedt in navolging van Psalm 18: 51..

10. Gij, die den koningen overwinning geeft (Psalm 33: 16 vv.), die Zijnen knecht David (Psalm 18: 51), ontzet van het boze zwaard 1), dat zijne vijanden tegen hem hebben uitgetrokken, dat in dienst van het boze is.

1. De bede hecht zich nu ook aan de eigenschappen Gods (vs. 10), die hare vervulling waarborgen. Want hoe zou die God, aan welke alle zegepralende koningen de overwinning danken, Zijn knecht David laten bezwijken voor het vijandelijke zwaard?.

11. Ontzet mij en red mij van de hand der vreemden, welker mond leugen spreekt en hun rechterhand is ene rechterhand der valsheid 1) (vs. 8).

1. Onmiddellijk na de verzekering aan den Heere te zullen prijzen, volgt nu weer een bede uit de diepte. Wel is deze afwisseling in het gemoedsleven opmerkelijk, maar onbekend is zij niet. Bovendien, waren de vroegeren beden meer beden voor hem zelf, om redding voor zich zelf, in dit vers hebben wij meer de bede in betrekking tot het volk. David is ook koning en heeft een koninklijk hart voor zijn volk.

12. Opdat onze zonen zijn als planten, welke groot geworden zijn in hun jeugd, die fris en welig zijn opgegroeid; onze dochters als hoekstenen, uitgehouwen naar de gelijkenis van een paleis, en alzo ieders bewondering gaande maken.

Ten aanzien der zonen bidt David, dat deze zijn mochten als planten, welke groot geworden zijn in hun jeugd, of liever, dat de zonen, groot geworden zijnde in hun jeugd, wezen mochten als planten. Hij wenst dat de zonen der Israëlieten gene zwakke overblijvelingen mochten wezen, maar met het toenemen van hun jaren gezond en sterk mochten zijn, gelijk planten, die diepgeworteld zijnde, hoog en welig opschieten. Omtrent de dochters wenst hij dat zij mochten zijn als hoekstenen uitgehouwen, naar de gelijkenis van een paleis. Onder den naam van hoekstenen worden grote beelden bedoeld, die aan de hoeken der gebouwen geplaatst worden, om de muren te onderschragen en te versterken. Hoekstenen uitgehouwen, naar de gelijkenis van een paleis, zijn hoekstenen, zo kunstig en sierlijk gebeiteld, als vorstelijke paleizen plegen bearbeid te worden. De dichter wenst derhalve, dat de dochters der Israëlieten door den weg van het huwelijk de huisgezinnen mochten schragen en begiftigd zijn met ene schone lichaamsgestalte, welke haar aan vorstelijke paleizen in juiste evenredigheid der delen kon gelijk maken..

De kunstenaars der oudheid waren gewoon hun paleizen, welke de gebouwen droegen, en inzonderheid, die aan paleizen en prachtige gevaarten te behouwen in de gedaante van deftige matronen of maagden. Van deze soort waren de Karyatiden, waarvan Vitruvius en anderen spreken. Het is zeer waarschijnlijk dat David op een dergelijk gebruik zinspeelt

13. Dat onze winkelen, onze schuren, vol zijnde, den enen voorraad na den anderen uitgeven, dat onze kudden bij duizenden werpen, ja bij tien duizenden op onze hoeven vermenigvuldigen.

14. Dat onze ossen wel geladen zijn, en grote opbrengsten huiswaarts trekken; dat gene inbreuk, van vijanden, die op ons aanvallen, noch uitval, om de vijanden te keer te gaan, noch gekrijs, geschreeuw van oproer, of van vervolgd door de vijanden, zij op onze straten.

David heeft niet alleen een oog voor den geestelijken toestand van zijn volk, maar ook voor het maatschappelijke leven. Maar wij weten ook, dat dan alleen de maatschappelijke toestand eerst goed zal zijn, indien de Heere God Zijne zegen geeft aan de ene zijde, en het volk aan de andere zijde in de rechten en inzetten des Heren wandelt. En wanneer wandelt het volk in de rechten en inzetten Gods? Als het zijn koning erkent als een van God gegeven koning en het zich willig billig buigt onder zijn scepter, hem volgt, waar hij het voorgaat in het wandelen op het pad van 's Heren geboden.

15.

III. Vs. 15. De zo-even uitgesprokene verwachting en bede om ene gezegende toekomst kan niet onvervuld blijven. Israël toch is dat volk, dat den Heere tot zijnen God heeft.

15. Welgelukzalig is het volk, dien het alzo gaat, gelijk in vs. 12-14 gebed is. Welgelukzalig is het volk, wiens God de HEERE is 1) (Psalm 33: 12), het volk, dat door Jehova is uitverkoren om Zijn volk te zijn.

1. Zij die ervaren dat de Zoon van David een redder is, delen in Zijne heerlijkheid en in Zijne overwinning; zij zijn een gelukkig volk, omdat zij den Heere tot hunnen God hebben. Zij wonen onder de goddelozen als onder vreemden, verlangende om bewaard te worden voor het verkeerde van hun voorbeeld. Hun geluk bestaat niet in uitwendigen voorspoed, of in een schitterend huishouden, daar zij er ernstig naar streven, dat hun kinderen in den Heere mogen geplant zijn en deelgenoten mogen zijn van Zijnen geestelijken tempel. Zij bidden, dat het getal van Christenen moge toenemen als de kudde in vruchtbare weiden, dat zij, die arbeiden in woord en leer, sterk mogen zijn in 't geloof in onzen Heere Jezus Christus en dat de kerk in vrede en voorspoed moge zijn, zonder verdeeldheid of klachten, waardoor de zaak van 't Christendom onteerd of verzwakt wordt. Laat ons al deze zaken in het oog houden, want gelukzalig is het volk, dat den Heere tot zijn God heeft..

Op deze wijze besluit hij, dat de gunst Gods jegens de zijnen genoeg bewezen en zichtbaar is. Indien iemand tegenwerpt, dat waar hij het geluk der mensen schat naar den maatstaf van de vergankelijke inkomsten dit niets dan een groven en aardse geest ademt, dan antwoord ik, dat deze twee verbonden moeten gelezen worden, dat zij gelukkig zijn, die in hun overvloed God zich genegen gevoelen, en zo Zijne genade proeven in de aardse zegeningen, opdat zij van Zijne Vaderlijke liefde overtuigd, hopen op de ware erfenis. Niets ongerijms wordt hier gezegd, dat zij gelukkig zijn, die God in deze wereld zegent, zo zij slechts onder het gebruik en het genot er van niet slecht van gezicht zijn en stompzinnig den Gever veronachtzamen..

Welgelukzalig wil zeggen, vol van wèlgeluk. Zalig heeft toch de betekenis van vol zijn. Zelfs werd eeuwen geleden de pest de zaligheid genoemd, omdat deze ziekte de volheid van ellende aanduidde. Als dan ook in de Schrift het woord zalig gebruikt wordt, is het altijd een versterking van geluk, of wèlgeluk.

PSALM 145.

LOFSPRAAK OP HET RIJK VAN CHRISTUS EN ZIJNE WELDADEN.

1. Een lofzang van David (1 Kronieken 25: 31), uit den laatsten tijd van zijn leven (2 Samuel
2. 1).

Met dit loflied wordt de cyclus van Davidische Psalmen, die met Psalm 138 begon, gesloten; hij is in alfabetische orde gerangschikt (zie de op Psalm 9), en stond bij de Joden in zo hoge achting, dat wij in den Talmud vinden: ieder, die dezen Psalm dagelijks driemaal opzegt, kan er zeker van zijn, dat hij een kind der toekomstige wereld is. In den catechismus van Luther vormen vs. 15 en 16 het begin van het benedictie, of de zegenbede voor het middagmaal.

I. Vs. 1 en 2. De heilige zanger verbindt zich om altijd en onophoudelijk tot in alle eeuwigheid God te loven.

1. *Aleph.* O mijn God, Gij Koning (Psalm 143: 10; 98: 6; 5: 3; 84: 4 U verhogen (Psalm 34: 2,4), en Uwen naam loven, zegenen in eeuwigheid en altoos.

1. Het kan wel een lied zijn uit Davids ouderdom, de rijke en schone vrucht van zijne levenservaringen, waarin de Heere Zich zo overvloedig bewezen had in de grootheid van al Zijne deugden en volmaaktheden. Wij zien hier in David vervuld, wat de dichter van Psalm 92. 15 en 16 getuigt: In den grijzen ouderdom zullen zij nog vruchten dragen, zij zullen vet en groen zijn om te verkondigen, dat de Heere recht is; Hij is mijn Rotssteen, en in Hem is geen onrecht..

2. *Beth.* Te alle dage, hetzij het dagen van geluk of van droefheid zijn, die Gij over mij beschikt (Psalm 68: 20), zal ik U loven, zegenen en Uwen naam prijzen, verhogen in eeuwigheid en altoos (Psalm 69: 31).

David gevoelt zich gelukkig, dat hij den titel: "Gij Koning" niet alleen horen, maar dien ook zelf gebruiken mag; hij zou wanhopig worden, wanneer dat niet zo ware..

Is de dichter zelf een koning, zo heeft deze benaming Gods ene des te geredere aanleiding en te rijkere betekenis; maar ook in den mond van ieder ander is zij vol betekenis. Wie God zo noemt, erkent Hem hulde gevende en zich zelve onderwerpende, Zijne grootheid, en juist dit erkennen van Hem, die ook buiten dat de Hoogverhevene is, wordt een "verhogen" genoemd. Hoe kan een sterfelijk dichter het voornemen uitspreken, om Gods naam eeuwig te prijzen? Zowel oude Christelijke als Joodse uitleggers antwoordden: "zowel in deze als in de toekomstige wereld; ", maar van het toekomstige leven hebben de Psalmisten nog geen

duidelijk begrip, en het is hun verschrikkelijk, dat met het graf Gods lof een einde neemt (Psalm 6: 6). Desnietemin is de uitspraak van den dichter zo tot in het oneindige bedoeld, gelijk zij klinkt. Terwijl hij het loven van God als zijne hoogste behoefte kan noemen, heeft hij ten volle recht van wege deze overgave aan den onsterfelijken, eeuwig levenden Koning zijne eigene sterfelijkheid te vergeten. Zich vol aanbidding aan den Eeuwige hechtende, moet hij zich zelve als eeuwig voorkomen, en wanneer er een werkelijk bewijs is voor een leven na den dood, zo is het juist deze door God zelve gewerkte drang der ziel tot het loven van God, die haar oorsprong is, welke het edelste genot verschaft..

3.

II. Vs. 3-13. Wat den Psalmist tot zulk een aanhoudend en eeuwigdurend loven dringt is aan de ene zijde de ondoorgrondelijke grootheid van God, die Zich openbaart in heerlijke bewijzen van macht en wonderen Zijner grootheid, die voor alle mensengeslachten gedenkwaardig en boven alles prijzenswaardig is (vs. 3-7), aan de andere zijde Zijne goedheid, die even zo heerlijk en alles omvattend is als Zijn koningschap (vs. 8-13).

3. *Gimel*. a) De HEERE is groot en zeer te prijzen (Psalm 96: 4), en b) Zijne grootheid is ondoorgrondelijk 1), zo onpeilbaar diep, dat niemand den grond bereiken kan (Job. 11: 7 vv.; Jes. 40: 28).

a. Psalm 18: 4; 150: 2. b) Job 5: 9.

1. David ziet geen einde aan de hoogheid en de grootheid Gods. Groot is God, wat Zijne macht en heerlijkheid aangaat. Groot is Hij, wat al Zijne deugden betreft. En daarom zegt hij, dat zij is ondoorgrondelijk, onpeilbaar diep, onmeetbaar hoog.

4. *Daleth*. Hij heeft Zich echter aan mij geopenbaard en openbaart zich nog steeds meer, en nu is datgene, wat Gij ons bekend maakt, o Heere! ene onuitputtelijke bron van lof voor alle tijden en geslachten. a) Geslacht aan geslacht zal Uwe werken roemen, en zij zullen Uwe mogendheden, Uwe grote daden, de daden Uwer Almacht verkondigen 1) (Psalm 19: 3).

a. Deuteronomium 4: 9,6,7.

1. Hier toont hij in het algemeen, dat alle stervelingen tot dat einde zijn geschapen en in het leven in stand worden gehouden, opdat zij met allen ijver den lof Gods zouden bezingen. Een stilzwijgende tegenstelling is er nog tussen den eeuwigdurenden Naam Gods en de onsterfelijkheid van Zijn roem en dien, welk grote mannen zich schijnen te verzekeren door hun in het oog vallende daden. Want ofschoon door de historiebladen de menselijke deugden worden verheerlijkt, zo is er bij God toch een geheel andere reden, om de herinnering aan zijne daden dagelijks te vernieuwen, ja, om ze voor het tegenwoordige met vrucht te koesteren en in onze gemoederen krachtig levend te houden, opdat zij nooit vergeten worden..

5. *He*. Ik zal voor mijn persoon eveneens uitspreken de heerlijkheid der eer Uwer majesteit, in welke Gij als Koning schittert, en Uwe wonderlijke daden.

6. *Van.* En zij zullen, gelijk het hun betaamt, van geslacht tot geslacht, vermelden de kracht Uwer vreeslijke daden, en Uwe grootheid, die zal ik vertellen.

1. De mens is zwak, een geheel afhankelijk wezen. Hij kan geen steun vinden in zich zelve. De mens is een zondaar. De gemeenschap met God is verbroken, het geweten klaagt hem aan, spreekt hem van straffen, op de zonde bedreigd. En die mens, die zondaar, verkeert hier op deze aarde in een staat van altijddurende onzekerheid. Hij kan niet één uur vooruit zeggen hoe het zijn zal. Te midden van al die onzekerheid, heeft dan de mens wel behoefte aan een vast en onwankelbaar rustpunt, waarvan niets hem kan losrukken, een vasten grond der hope, die al de behoeften van zijn hart, dat dorst naar rust, bevredigt, en de vrees verbant. Hieraan heeft hij behoefte, dat er Een is, aan Wie hij zich onder alle omstandigheden, kan en mag vasthouden, die hem altijd en overal nabij is, altijd bereid en in staat hem te helpen en te sterken, van Wie hij zeker kan zijn, dat Hij het altijd wel met hem meent en het beste over hem en de zijnen beschikt; dat heet vertrouwen. Die Ene kan God alleen zijn, en het vertrouwen op Hem moet zalig maken, want Hij is voor allen, die hem kennen, ene zon en schild, de rotssteen voor hun hart, de bron des levens, hun alles voor tijd en eeuwigheid.

Het is duidelijk, dat David tot hiertoe gewaagd heeft van de grootheid Gods, zoals die zich geopenbaard heeft in de vreeslijke daden Zijner mogendheden, in de grootheid van Zijne wijsheid, van Zijne heiligheid, van Zijne rechtvaardigheid, welke juist in die daden, die hij wonderlijk en vreeslijk noemt, ontdekt en verheerlijkt worden. Maar nu gaat hij voort, om ook de andere zijde van die grootheid te doen zien, om luide te verheffen Zijne goedheid en genade, zowel ten opzichte van al Zijne schepselen, als van de uitverkorenen.

7. *Zain.* a) Zij zullen de gedachtenis der grootheid Uwer goedheid overvloedig uitstorten, de roem van Uwe goedheid welle uit ieders hart, en zij zullen Uwe gerechtigheid met gejuich verkondigen.

a. Psalm 119: 171.

8. *Cheth.* Opdat echter ons oog niet worde verblind en ons hart niet verschrikt worde van wege de overweldigende majesteit van Hem, die Zijnen troon in de hemelen heeft gevestigd en over de gehele aarde heerst, toont Hij ons het zachte en goede oog van den alles-onderhoudenden Vader, die uit den zonnen-glans der onmeetbare hoogte op de duistere diepten der aarde neerziet en alles verheugt en verkwikt. a) Genadig en barmhartig is de HEERE, lankmoedig en groot van goedertierenheid.

a. Exodus 34: 6,7. Numeri 14: 18. Psalm 86: 15; 103: 8.

9. *Theth.* De HEERE is aan allen goed en Zijne barmhartigheden zijn over al Zijne werken 1), in alles; wat Hij doet en geeft, is het zichtbaar, dat God liefde is.

1. David vermeldt hier, dat God niet slechts Zijn Vaderlijk mededogen doet kennen aan de uitverkorenen, maar dat Hij zonder onderscheid goed is jegens allen, zodat Hij Zijn zon doet opgaan over goeden en bozen. (MATTHEUS. 5: 45).

Ofschoon derhalve het verloren gaan der zondaren een wel gesloten schat is voor de verworpenen, zo verhindert hun slechtheid en goddeloosheid God niet, om ook op hen Zijne

goedheid uit te storten, welke zij echter zonder gevoel er voor verteren. Ondertussen erkennen alle de gelovigen, wat zij van een toegenegen God genieten..

Jod. Al Uwe werken, HEERE! zullen U loven 1), reeds door hun aanzijn (Psalm 19: 2 vv.; 22), enin 't bijzonder Uwe gunstgenoten, wie een oog is gegeven om U te zien en een mond om U te prijzen zullen U zegenen.

De Heere heeft den hemel en de aarde gemaakt, om Zichzelfs wille. En nu vermeldt hier David het grote doel, dat al zijne werken Gode zullen loven en prijzen. De lof Gods, dat God tot Zijne eer komt, is het einddoel van schepping en verlossing beide.

Caph. Zij zullen de heerlijkheid Uws koninkrijks (Psalm 103: 19) vermelden, en Uwe mogendheid, waardoor Gij Uw rijk in stand houdt en bestuurt, zullen zij uitspreken.

Lamed. Om des mensen kinderen, ook hun, wie Uw naam nog niet bekend is, bekend te maken Zijne mogendheden, en de eer der heerlijkheid Zijns koninkrijks zullen zijne gunstgenoten allerwegen vermelden.

Mem. Uw koninkrijk is een koninkrijk van alle eeuwen, en Uwe heerschappij is in alle geslacht en geslacht (Psalm 10: 16. Dan. 3: 33; 4: 31).

Volgens de orde van het Hebreeuwse alfabet moest nu een vers volgen, dat in de grondtaal met ene Hun (zie Psalm 119: 105-112) begon; daar dit ontbreekt, heeft de Septuaginta dit zoeken aan te vullen: "Waarachtig is de Heere in Zijne woorden en heilig in al Zijne werken," hetgeen overeenkomt met vs. 17; deze invoeging is echter niet slechts overbodig, maar zelfs storend voor den samenhang..

14.

III. Vs. 14-20. Tot dezen groten en algoeden God mogen zich alle behoeftigen wenden, en zij zullen nooit in hun vertrouwen beschaamd worden. Om nu Zijne trouw en goedheid te ervaren, komt het er op aan, dat men niet tot de goddelozen, maar tot de godvruchtigen behoort.

Samech. De HEERE ondersteunt allen, die vallen (Psalm 37: 17,24), ieder Zijner gunstgenoten redt Hij uit zijne ellende, en Hij richt op alle gebogenen 1), door hun verlossing te schenken (Psalm 146: 8). Hij houdt niet alleen vast die in gevaar zijn van neer te storten, onder hun vallen, maar Hij is het ook, die de reeds neergestorten nog weer kan oprichten.

David gaat in vs. 14 voort de heerlijkheid en ere van het eeuwige koninkrijk van zijn God en Koning te verkondigen. De Heere maakt de mogendheid Zijner goedertierenheid groot voor alle zwakken en hulpelozen, die daar bezwijken zullen. De Heere bewijst Zich zulk een God der hulpe, bijzonder aan Zijne gunstgenoten, aan die den Heere vrezen, gelijk er in Psalm

17 staat. Welk ene troostrijke verzekering voor het volk, door druk gebogen, en dat in den strijd en het lijden geen ogenblik in zich zelve kan staande blijven, en als zij gevallen zijn, niet weer kunnen opstaan..

Ain. Aller ogen, zowel van de met verstand begaafde als van de verstandeloze wezens, wachten op U, den groten Huisvader en Verzorger van al wat leeft; en Gij geeft hun hun spijs te zijner tijd 1) (Psalm 104: 27; 136: 25).

Het gevoelen van sommigen, dat hier alleen van den mens gesproken wordt, deugt niet. Ongetwijfeld doelt de dichter hier op al het geschapene, zowel op den redelijken mens, als op het redeloze schepsel. De Heere God is degene, die niet alleen alles geschapen heeft, maar ook aan allen hun spijzen beschikt en wel ter zijner tijd, d.i. ter gelegener tijd, wanneer er behoefte aan is. Er gaat niets om, buiten het Voorzienig bestuur Gods. Van Zijn wil is alles afhankelijk en door Zijn wil wordt ook het onderhoud voortgebracht.

Pe. Gij doet, evenals iemand, die het gevogelte in zijnen hof voeder toewerpt, Uwe milde hand open en verzadigt al wat er leeft, naar Uw welbehagen 1), en Uw wil is Uwer schepselen zegen. Gij doet goed van den hemel, ons regen en vruchtbare tijden gevende, vervullende onze harten met spijs en vrolijkheid (Hand. 14: 17).

Tsade. De HEERE is rechtvaardig in al Zijne wegen, en goedertieren in al Zijne werken 1) (Deuteronomium 32: 4).

Wij treffen in vs. 17 dezelfde samenvoeging van 's Heren rechtvaardigheid en goedertierenheid aan als in vs. 7. 's Heren wegen en werken kenmerken zich dan ook door die beiden. Zien wij het niet altijd, schijnt ons Gods weg niet altijd recht en Zijn werk goedertieren; veel zullen wij na dezen verstaan, en hier namaals alles om te bekennen: Hij is een Rotssteen, Wiens werk volkomen is..

Koph. De HEERE is nabij allen, die Hem aanroepen, allen die Hem aanroepen in der waarheid; een waarachtig gebed wordt steeds door hem gehoord.

David stelt hier het gelovig gebed tegenover het prevelen met ijdele woorden niet alleen, maar ook tegenover het roepen van hen, die alleen naar den Heere vragen in tijden van benauwdheid. Want het in waarheid Hem aanroepen, sluit in de hartelijke, de hartgrondige begeerte om voor Hem te leven en Hem te dienen.

Resch. Hij doet het welbehagen dergenen, die Hem vrezen (Spreuken 10: 24) en Hij hoort hun geroep en verlost hen (Psalm 34: 16; 37: 40), uit al hun noden.

Er staat niet: "Hij doet wat de godvrezende nodig hebben, ook niet: wat hun nuttig en heilzaam is, hoe waar en juist dit ook zij, maar Hij geeft hun den wens van hun eigen hart, omdat die bij een godvrezend en God liefhebbend hart met Zijnen wil ineenvloeit..

Elke dag heeft zijn kwaad, heeft hij ook zijn gebed?.

Schin. De HEERE bewaart al degenen, die Hem liefhebben, maar Hij verdelgt alle goddelozen.

21.

IV. Vs. 21. Tenslotte keert de heilige zanger terug tot het begin van zijn lied, en roept hij alles wat op aarde mens heet, op, om God te loven; dat doel, waarnaar het rijk Gods streeft, wenst hij reeds tegenwoordig (Zach. 14: 9).

Thau. Mijn mond zal den prijs des HEREN uitspreken, en alle vlees, wie ook maar tot het menselijk geslacht behoort (Rom. 3: 20. Efeze. 6: 12), zal Zijnen heiligen naam loven in der eeuwigheid en altoos.

Uw mond moet een levend orgel zijn om God te loven. Wee degenen, die hunnen mond opendoen om te vloeken, te spotten of tot ander zondig spreken.

Met uwe stem kunt gij niet altijd zingen, maar uw leven kan en moet een onophoudelijk loven van God zijn.

Opdat het laatste aan het eerste beantwoorde, roept hij hier andermaal uit, om Gods lof te verkondigen en vermaant hij allen, door zijn voorbeeld, tot dezelfde plicht. David zegt hier niet wat geschieden zou in de toekomst, maar wat behoorde te geschieden, alsof hij wil zeggen, dat alle stervelingen door de onmetelijke en onuitsprekelijke goedheid Gods geroepen waren, om God voortdurend en bestendig te prijzen..

PSALM 146.

HET WARE VERTROUWEN OP GOD.

Het Boek der Psalmen eindigt met vijf Halleluja-Psalmen, die waarschijnlijk allen ontstaan zijn in den tijd van herstel onder Ezra en Nehemia (Neh 12: 43) en dus wat den tijd hunner vervaardiging aangaat, de laatste van allen zijn, die het Psalmboek bevat. De voor ons liggende 146ste Psalm heeft verschillende punten van aanraking met het vorige lied (Vergelijk vooral vs. 7 met 145: 15 vv. en vs. 8 met 145: 14) zodat de volgorde zeer gepast is.

Vs. 1 en 2. De zanger begint met zich zelve op te wekken tot des Heren lof; hij verbindt zich daarin zijn gehele leven te volharden.

Halleluja! looft den Heere! (Psalm 104: 35, 106). O mijne ziel! prijs den HEERE (Psalm 1).

Ik zal den HEERE prijzen in mijn leven, zolang dit moge duren; ik zal mijnen God psalmzingen, terwijl ik nog op aarde ben (Psalm 104: 33).

Zijn verder leven zal ook een onafgebroken verder loven zijn..

Wie zijn leven niet doorbrengt met het loven van God, die is levend dood. vergelijk

Indien wij verlangen den Heere te prijzen, terwijl wij leven, zullen wij Hem zeker prijzen in alle eeuwigheid..

3.

II. Vs. 3-9. Terwijl de zanger hierop waarschuwt voor vertrouwen op vorsten, die als gewone mensen niet in staat zijn om te helpen, prijst hij den God Jakob's als den waren Helper, die zowel de macht als den wil bezit, een ieder bij te staan naar zijne behoeften, maar natuurlijk in Zijn weldoen Zich alleen in de vromen en rechtvaardigen kan verheerlijken.

Vertrouwt niet op prinsen, op de mensen, die hoog zijn gezeten, noch op de rijken der aarde, op des mensen kind, dat toch ook de meest verhevene is, bij hetwelk geen heil is 1), omdat alle mensen leugenachtig zijn, en niemand zich zonder Gods wil kan roeren of bewegen (Psalm 62: 9 vv.; 118: 8 vv. Jer. 17: 5).

De dichter roept hier de gemeente toe, om niet op prinsen of vorsten te vertrouwen. Wanneer deze Psalm is uit de dagen van Ezra, dan laat zich dit zeer goed verklaren uit het feit, dat Israël ook van de Perzische koningen zoveel teleurstelling ondervonden heeft in zake den herbouw van stad en tempel. Toen Cyrus hun verlot gaf, om terug te keren, scheen Israël het gewonnen te hebben, maar ook hij was een sterfelijk mens en zijn goede gedachten over Gods oude Verbonds-volk werden niet gekoesterd door zijn eerste opvolgers. Daarom wil de Psalmist Israël's volk van den mens, ook van den machtige aftrekken, om hen alleen het oog te doen slaan en het hart te richten op en tot den God van Jakob.

Weer ene dwaasheid ware het op een mens te vertrouwen, want wat is hij? Zijn geest gaat uit, na een handbreed tijds sterft hij; hij keert wederom tot zijne aarde, tot de aarde, waartoe hij behoort, waaruit hij genomen is (Genesis 3: 19. Prediker 12: 7. Psalm 104: 29), te dien zelven dage vergaan zijne aanslagen, al zijne voornemens zijn te niet, hoeveel zij ook schenen te beloven.

Ook bij den besten wil is de mens onmachtig, omdat hij vergankelijk is, en met zijnen dood gaan al zijne plannen verloren; ja, God neemt dikwijls de weldadigste en nuttigste mensen in Zijne voorzienigheid spoedig weg, om het valse vertrouwen te beschamen en tot het alleen ware te leiden. Wanneer men bedenkt, dat Cyrus, op wie de Joden zo grote hoop vestigden, zo spoedig stierf, waardoor zijne plannen voor het Joodse volk te niet gingen, dat echter God het volk toch hielp ondanks den grootsten tegenstand, zal men bevinden, dat onze Psalm dadelijk toepasselijk is op den tijd na den tempelbouw; evenzo zal men gemakkelijk in vs. 9 ene toespeling vinden op de verijdelde pogingen der Samaritanen..

De dichter is wellicht dezelfde als die van Psalm 118.

Welgelukzalig is hij, die den God Jakob's 1), dien God, die Jakob zo genadig en krachtig beschermde en diens nakroost heeft uitverkoren, tot zijne hulp heeft, wiens verwachting niet

van prinsen, wiens vertrouwen niet op mensen, maar op de genade van den HEERE, zijnen God, is (Spreuken 16: 20).

De dichter noemt hier bij voorkeur den Heere den God Jakob's, niet slechts, omdat het volk Gods uit Jakob als hun stamvader was, maar omdat de Heere Zich aan Jakob meer zichtbaar in Zijne macht en trouw bewezen had. Jakob's leven is rijker aan bewijzen van 's Heren macht en trouw, als dat van Abraham en Izaak, en de geschiedenis van het volk Gods lijkt meer op die van den schuldigen en hinkenden Jakob, dan op die van den stillen Izaak, of op die van Abraham, den vader der gelovigen..

"Welgelukzalig is hij, die den God Jakob's tot zijne hulp heeft, wiens verwachting van den Heere zijnen God is." En het bewijs? Dat is niet in ingewikkelde zinnen gegeven en het is niet in diepgaande gedachten vervat. Het is Hij, "die den hemel en de aarde gemaakt heeft, de zee en al wat in dezelve is; die trouwe houdt in der eeuwigheid." Tot is in Oud-Testamentische taal wat de Heere Zijnen jongeren voorhield, waar Hij hun bidden leerde: een God, die in de hemelen is, Heere en gebieder over alles en die God tevens Vader. Het is, wat de Apostel Paulus voor de aandacht was, toen hij zijne knieën boog tot "den God en Vader van onzen Heere Jezus Christus" en straks Hem beleed, "machtig, meer dan overvloedig te doen, boven al wat wij bidden en denken". Neen, dezen Helper kan geen dood wegnemen en machteloos maken. Deze machtige is nooit verlegen ook bij den grootsten nood, als Hij genadig helpen wil. Hij doet den verdrukten recht, geeft den hongerigen brood, maakt de gevangenen los, opent de ogen der blinden, richt de gebogenen op, houdt de weduwe en den wees staande, houdt over de vreemdelingen de wacht, maar waar Hij de rechtvaardigen liefheeft, daar keert Hij den weg der goddelozen om.

En wat wordt er nu vereist tot zodanig vertrouwen, en wat zal er de vrucht van moeten zijn? Om recht op God te kunnen vertrouwen, moet men zich zelf wantrouwen. Niet een half vertrouwen op zich zelf en half op God is voldoende. Het verdeelde hart kan nooit door vertrouwen sterk zijn. Als wij zwak zijn, dan zijn wij machtig; want eerst als wij van ons zelf afzien, worden wij vatbaar voor die kracht, die in zwakheid volbracht wordt. Gij moet eerst uzelve ontzinken, om op den rotssteen der eeuwen vast te staan en de armen uit te strekken naar uw God. Dan, maar ook dan alleen, wandelt gij met Hem over de baren. Evenmin moet men zijn vertrouwen op anderen vestigen. De dichter waarschuwt er tegen in den aanvang van zijn lied. Men moet het hart losmaken van aardse banden, zodra deze hinderlijk zijn om het zo vast te hechten aan God, als tot een onwankelbaar vertrouwen op Hem wordt vereist. Ontrouw van mensen leert daarom menigmaal eerst recht zich hechten aan God. Wat zijn mensen, ook de beste, de machtigste? Zullen wij steunen op riet, dat ieder ogenblik knakt, waar de Heere zelf ons de staf Gods in de hand geeft? En wanneer mensen ons gunstig zijn en ons helpen, is het dan niet de Heere, die hun harten tot ons neigt?

Hij kan niet anders dan gezegend zijn, want de Heere heeft het beloofd, dat Hij zal zijn nabij degenen, die op Hem betrouwen, en zo min het Hem aan trouw ontbreekt, zomin ontbreekt het Hem aan macht. Hij toch is die God, die den hemel en de aarde gemaakt heeft, de zee en al wat in dezelve is¹) (Psalm 115: 15; 121: 2. Nehemia 9: 6 9.6), de God, die trouwe houdt in der eeuwigheid (Psalm 33: 4).

De Psalmist wijst op God, als den Schepper van hemel en aarde, om het geloof des volks te versterken. Want toch Hij, die alles wat bestaat uit het niet deed te voorschijn treden, is ook in staat om in waarheid al de behoeften van Zijn volk te vervullen, ook uit de ergste noden te redden en uit de diepste ellende te verlossen. Het geloof rust immer op de almacht en de genade Gods.

Hij heeft duidelijke bewijzen daarvan gegeven, zodat ons vertrouwen niet op bespiegelingen rust maar op daadzaken. Hij is het, die zich duizendwerf geopenbaard heeft als de God, die den verdrukte recht doet (Psalm 103: 6), die den hongerige brood geeft (Psalm 27 vv.; 37: 19), de HEERE maakt de gevangenen los 1), gelijk wij hebben ondervonden (Psalm 105: 20. Hand. 5: 19; 12: 7; 16: 26).

God wil niet alleen dat Zijn lof verheerlijkt worde, maar Hij breidt daarom Zijn hand uit tot blinden, gevangenen en neergebogenen, opdat zij hun zorgen en smarten op Hem zullen werpen. Het is niet overbodig, dat hij driemaal den Naam van Jehova herhaalt, dewijl hij daarmee uitnodigt en de mensen aanzet om Hem te zoeken, hen, die door op hun teugel te knabbelen, liever in hun ellende vergaan, dan tot dit zeker asiel zich te begeven..

a) De HEERE opent de ogen der blinden, en wijst hem een weg aan van redding, dien zij buiten Hem niet zouden gevonden hebben; de HEERE b) richt de gebogenen, de van droefheid nedergeslagenen op (Psalm 145: 14), en gelijk Hij dit in 't natuurlijke doet, zo doet Hij het ook in 't geestelijke. De HEERE heeft de rechtvaardigen lief.

MATTHEUS. 9: 30. Joh. 9: 7,32. b) Ps 147: 3. Luk. 13: 13.

De HEERE bewaart, beschermt de vreemdelingen, Hij doet den Zijnen ook in 't vreemde land wel, gelijk een Jozef in Egypte, een Daniël in Babel ondervonden heeft; Hij houdt den wees en de weduwe staande¹⁾ en verzorgt ze met liefde; maar der goddelozen weg keert Hij om ²⁾, voor hen betoont Hij Zich een worstelaar (Psalm 68: 6 vv.).

Onder vreemdelingen, weduwen en wezen vat de dichter allen zamen, die ontbloot zijn van alle menselijke hulp. En juist deze hebben in de H. Schrift vele en velerlei beloften. Voor dezulken betoont God, de Heere, zich op bijzondere wijze een beschermer en redder te zijn, die hen niet laat omkomen, maar hen in waarheid het hoofd boven water houdt, zodat zij niet vergaan. Letterlijk staat er: brengt Hij tot krachten.

Terwijl de Heere de menigvuldige tegenspoeden der Zijnen tot een gelukkige uitkomst brengt, maakt Hij den weg der goddelozen krom, zodat hij dwalen doet en op een afgrond uitloopt. Aan deze straf oefenende gerechtigheid Gods is slechts één regel gewijd. Want Hij openbaart Zich in liefde en toorn, in de eerste echter het liefst. Jehova is echter de God van Zion. De eeuwige duur van Zijn rijk is ook de waarborg voor Zijne eindelijk heerlijke voltooiing, voor de zegepraal der liefde..

God is voor Zijne kinderen alles wat zij behoeven: niets kan hun in de wereld overkomen, waarin Hij geen raad, troost en hulp zou weten.

Uit genade en gunst jegens de zijnen keert de Heere met almachtige hand den weg der goddelozen om, zodat zij niet kunnen bereiken wat zij in 't schild voeren, gelijk Hij Achitofel's raad tot dwaasheid maakte..

10.

III. Vs. 10. Tenslotte spreekt het lied het vertrouwen uit, dat de Heere Zijne koninklijke heerschappij over de gehele wereld ten gunsten Zijn volk ook verder zal betonen.

a) De HEERE zal in eeuwigheid regeren; Uw God, o Zion! is van geslacht tot geslacht (Psalm 93: 1 vv.); Gij hebt dus niets te vrezen. Verblijd u! Halleluja! loof den Heere!

Exodus 15: 18. Psalm 145: 13.

Het eeuwige van Gods Koninkrijk staat tegenover den duur van de rijken der wereld. Het volk, dat zulk een Koning heeft, kan de zaak onder de ogen zien en behoeft nog niet te vrezen. al gaat ook niet alles naar wens. Einde goed, alles goed..

Och, hoe dikwijls vertrouwen wij, terwijl wij moesten sidderen, en sidderen wij, waar wij moesten vertrouwen..

De rede brengt hij nu weer op de Kerk over, opdat hij alle vromen te beter overtuige, dat zij door de daad zelf zouden gevoelen, dat God is, zoals hij Hem te voren heeft beschreven. Wederom, wanneer hij roept, dat God een eeuwigdurend koning zal zijn, dan is daaruit tevens te verstaan, tot welk doel Hij regeert.

PSALM 147.

Wij hadden in den vorigen Psalm een lied voor ons, dat tot den tijd behoorde na het begin der tweede periode na de terugkering uit de Babylonische ballingschap, den tijd onmiddellijk na het voltooiën van den tempelbouw (515 v. C.). Met dezen Psalm treden wij nu in de derde periode of in dien tijd, toen Jeruzalem niet meer als een open, weinig bewoond dorp was, aan allen tegenstand der naburen blootgesteld, maar ten gevolge van den door Nehemia voortgezette bouw der muren weer ene vaste, geslotene en volkrijke stad (443 v. Chr. Zie Nehemia 12: 27,42), Hier is ook die toon van weemoed niet meer, die bij alle vroegere Psalmen na de ballingschap bij de vreugde wordt opgemerkt. Het volk is weer recht verheugd over zijn bestaan, en tot in de verte wordt Jeruzalems blijdschap vernomen.

Vs. 1-6 Eerste oproeping tot lof des Heren. Hij heeft nu weer Jeruzalem gebouwd en Israël uit de verstrooiing verzameld. Hij heeft de verbrokene harten van Zijn volk geheeld en den ellendigen hun recht gegeven tegenover degenen, die hen verdrukten en kwelden.

Looft den HEERE, want onzen God te psalmzingen is goed (Psalm 92: 2), dewijl Hij lieflijk is (Psalm 135: 3); de lof is bovenal Zijn beweldadigd volk betamelijk (Psalm 33: 1).

De HEERE bouwt Jeruzalem, de heilige stad, die door de Chaldeën verwoest was, weer op; Hij vergadert Israëls verdrevenen, Hij brengt de ballingen weer naar hun vaderland (Jes. 11: 56: 8. Psalm 107: 3).

Hij geneest de gebrokenen van hart, en Hij verbindt hen in hun smarte (Exodus 15: 26; Job 18. Psalm 6: 3; 34: 19; 103: 3. Jes.61: 1); 't ontbreekt hun nooit aan Goddelijken troost en zegen.

De gemeente des Heeren is niet door mensen gebouwd, maar door Gods hemelse kracht en door dezelfde kracht staat zij en verheft zij zich weer, wanneer zij vervallen is. Daarom verklaart hij tevens, dat het in Gods hand staat, de verstrooiden weer te verzamelen. Nadat God in Jeruzalem Zich wederom enen tempel en een altaar heeft laten oprichten, vermaant de profeet degenen, die nog ballingen zijn buiten hun vaderland, goeden moed te hebben voor de toekomst. En deze troost geldt ook nog voor ons bij het treurig verval der kerk, zodat wij mogen hopen, dat de leden van Christus lichaam, ofschoon nu nog jammerlijk verstrooid, toch in enigheid des geloofs zullen worden vergaderd, en het verminkt lichaam der gemeente tot zijne volkomenheid zal worden hersteld, omdat God Zijn eigen werk niet zal laten te gronde gaan..

De Evangelie-Kerk, het Jeruzalem dat van Boven is, is Zijn werk; Hij voege dagelijks aan haar toe, zo velen als er moeten behouden worden; en zo wordt zij groter. Hij wil haar opbouwen tot de volmaaktheid, haar bouwen zo hoog als de hemelen. Zijn enigen van Zijn volk in 't vreemde land, zijn zij daar gekomen door hun eigene dwaasheid, Hij vergadert ze, door berouw te geven. Zijn zij uitgedreven, Hij opent ene deur voor hen, om door die terug te keren; menigeen, die gemist werd, en van wie men dacht, dat hij verloren was, is weder gebracht, en zij, die verstrooid waren, zijn weer te zamen gebracht. Hij vergadert arme verlorene zondaars door Zijne genade en zal ze ten laatste in Zijne heilige woning in den hemel brengen. Zie, welke vertroosting er zijn voor degenen, die waarlijk berouw hebben. Zij zijn gebroken van harte en gewond, verootmoedigd en van wege hun zonden ellendig, inwendig gepijnigd bij de herinnering daarvan, gelijk een man, die zwaar gewond is. Tot deze spreekt God, als Hij ze geneest, met de vertroosting van Zijnen Geest van vrede; Hij verzekert dat de zonden vergeven zijn en dat Hij verzoend is met hen; Hij stort den balsem van Gilead in hun bloedende wonden, verbindt hen, en geeft hun vreugde weer. En daarom, laten ook anderen Hem prijzen! De tegenstelling tussen de majesteit en de genade van onzen God mag nooit worden voorbijgezien..

Het is voor den Heere des hemels en der aarde ene geringe zaak, om het menselijk leed te weten en daarvan te verlossen; want Hij is oneindig groot. Hij telt het getal der sterren, die geen mens zou kunnen tellen; Hij noemt ze alle bij namen.

In de woorden: "Zie op naar den hemel en tel de sterren, zo gij ze tellen kunt" (Genesis 14: 5 14.5), wordt dit als iets bovenmenselijks voorgesteld. Maar Jes. 40: 26, waarop de plaats, hier voorkomende, rust, wordt dit aangemerkt als een werk van Goddelijke alwetendheid en almacht. Deze wordt hier evenwel niet als op zich zelf staande in het afgetrokkene

beschouwd, maar uit Gods regering in de natuur de besturing der gemeente tot onze vertroosting afgeleid, gelijk het nu volgende terstond tot haar terugkeert..

Onze Heere is groot en van vele kracht (Psalm 135: 5; 145: 3); Zijns verstands is geen getal, door zijne oneindige wijsheid staat Hem ene volheid van middelen en wegen ten dienste, om de Zijnen te helpen (Jes. 40: 28).

Welke ene vertroosting voor de gemeente op hare wegen, die dikwijls als een doolhof door elkaar slingeren! Hun Heer is de Alwijze niet alleen, maar ook de Almachtige; hare geschiedenis is even als het heelal een werk van oneindig diep en rijk Goddelijk verstand; zij is een spiegel van genadige liefde en van rechtvaardigen toorn..

Israël had het wel gesmeekt, om weer uit Babels boeien verlost te worden, maar Israël had toch geen weg kunnen vinden, waarop en waarlangs dit zou geschieden. Maar wat bij den mens onmogelijk was, was mogelijk bij God. Hij had een weg uitgedacht. Hij had het Perzië's koning in het hart gegeven, om Israël vrij te laten, en daarom moet de dichter het uitroepen, dat Zijns verstand geen getal is. Waar de mensen geen weg hadden kunnen uitdenken om gered te worden, daar heeft God, de Heere, een weg beraamd, waarin Hij zonder krenking van een Zijner deugden, noch met goddelozen, noch met ballingen uit het verloren Paradijs kan en wil te doen hebben.

De HEERE houdt de zachtmoedigen, de armen, de ellendigen (Psalm 22: 27) staande; de goddelozen vernedert Hij tot de aarde toe (Psalm 146: 8 vv.).

Opdat de hope onder de beproeving niet zou bezwijken, wijst de Psalmist er op, dat de Heere God voor de zachtmoedigen, d.i. hier voor de verdrukten, want zachtmoedigen komt dikwijls voor in den zin van verdrukten, een almachtig Helper en een bereidwillig Verlosser is. En wanneer Hij aan de ene zijde, de verdrukten recht doet, daar stelt Hij Zich als een worstelaar tegenover hen, die zowel Hem als Zijn volk tegenstaan.

7.

II. Vs 7-11. Tweede oproeping tot het loven van God. Hij is de algoede Verzorger en Onderhouder, die geen van Zijne schepselen vergeet. Zo min hij nu mag toelaten, dat men zich op ene geschapene macht verlate, zo vriendelijk keert hij Zich tot degenen, die in erkentenis van Zijne heerlijkheid op Hem hun vertrouwen stellen.

Zingt den HEERE bij beurte (Exodus 15: 21. 1 Samuel 21: 12; 29: 5) met dankzegging, zingt Hem, in reien verdeeld, elkaar antwoordende, psalmzingt onzen God op de harp.

a) Die, wanneer de tijd van den herfst daar is, de hemelen met wolken bedekt, die voor de aarde regen bereidt (Job 5: 10), die, als de lente begint, het gras op de bergen doet uitspruiten.

Hos. 2: 20,21. b) Job 38: 26,27. Psalm 104: 13.

Die het vee zijn voeder geeft; aan de jonge raven, als zij roepen (Luk. 12: 24. Psalm 104: 145: 15).

Hij heeft geen lust aan de sterkte, aan de kracht des paards, aan het paard, dat door den held, die het berijdt, voor onoverwinbaar wordt gehouden, of, wanneer het vluchten moet, geacht wordt niet te kunnen ingehaald worden; Hij heeft geen welgevallen aan de benen des mans¹), al meent hij ook, dat deze zo sterk zijn, dat hij niet kan omgeworpen worden, en van welke hij meent, dat, wanneer hij vervolgd wordt, zij hem in veiligheid zullen brengen (Psalm 16 vv.).

De bedoeling is hier niet, dat noch paardenkracht, noch spierkracht helpen, als God den mens verderven wil (Psalm 33: 16; Amos 2: 14), maar alleen dat God aan het strijdros en den sterken held geen welgevallen heeft. Zij, die Hem vrezen, d.i. zich in het besef van hun onmacht als schepsel en in een ootmoedig vertrouwen van Zijn almacht zich afhankelijk voelen, zij zijn 't, die Hij gaarne mag. Een welgevallen heeft Hij aan hen, die afstand doen van allen vleselijken hoogmoed en van allen zelfgenoegzamen eigenwaan, om alleen op Zijne genade te hopen..

De dichter wijst hier op de "gemene genade," welke God uitstrekt over alle schepselen, maar ten opzichte van de gemene genade geldt ook, dat zij te beschouwen is als diep verbeurd en te genieten alleen in afhankelijkheid van Hem die haar verleent.

De HEERE heeft een welgevallen aan hen, die Hem vrezen, die allen vleselijken troost en alle vertrouwen op eigen werk opgevende, op Zijne goedertierenheid hopen.

In vs. 9 worden de raven in 't bijzonder genoemd voor alle vogels (MATTHEUS. 6: 26), niet alleen omdat het dichterlijk is, ene bijzondere soort individualiserend voor te stellen, maar ook omdat de jonge raven, daar zij door de ouden, voordat zij recht kunnen vliegen, uit het nest worden gestoten, hun eigen voedsel moeten zoeken..

In de Septuaginta heeft Psalm 146 het nummer 145, daarentegen wordt onze Psalm in twee liederen verdeeld: vs. 1-11 vormen Psalm 146 en vs. 12-20 maken Psalm 147 uit. Volgens zijn begin heet hij in de Latijnse kerkelijke taal: Lauda Jeruzalem, niet te verwisselen met het beroemde lied van Thomas van Aquino op Sacramentsdag: Lauda Sion Salvatorem. Toen Luther in het jaar 1531 bij den maarschalk van Saksen, Hans Löser, was, en door hem op de jacht werd medegenomen, om de duizeling van zijn hoofd en de zwakheid door lichaamsbeweging te verdrijven, hield hij op den wagen zijn "geestelijk Jacht" en begon den 147sten Psalm met de uitlegging, die hem toen "zijn alleraangenaamste jacht en zijn edelste wild" was. Wat hij mede te huis bracht, wijdde hij den maarschalk, "opdat ik niet," zo schrijft hij: "met een kwaad geweten, zulk een goed, dat ik op uwen grond gewonnen heb, in 't geheim bij mij behouden, zend ik dit aan Uwe hoogheid, zoveel het uwe is, geheel en al, en behoud het ook geheel en al voor mij zelve. Zulk een wild kan wonderlijk onder vrienden verdeeld worden, zodat een ieder het geheel en al verkrijgt en er voor den anderen toch niets afgaat..

Een mens, een volk, dat oog en hart naar den hemel richt en belijdt: "De Heere is onze wetgever, de Heere is onze koning." Een mens, een volk dat in noden gevaar, uit- en inwendig gedreven, schuld belijdende de waarheid leert aan te grijpen: "Want Gij, Heere! zijt goed en gaarne vergevende, en van grote goedertierenheid allen die u aanroepen." In dien ellendigen, in dat nodenvolle volk heeft God een welbehagen. Het geeft Hem de ere zijns Naams en ontroofd Hem zijnen lof niet. Het plaatst zich in de rechte en ware betrekking tot den Allerhoogste als een schepsel verbonden aan zijnen wil, afhankelijk van zijne kracht, onwaardig voor Zijne heilige ogen, maar waar alles elders ontzinkt, nog pleitende en hopen op Zijne neerbuigende barmhartigheid in den geliefde. Maar is dat volk niet slap in den arbeid en traag in de aanwending van middelen en krachten? Niet in ene zinsnede is deze bedenkingvolle vraag beantwoord. De uitwendige belijdenis der hier uitgesproken waarheid, zonder leven in het harte, wij betwisten het niet, brengen zulke schadelijke praktijken te weeg. Ook is het waar, dat de natuurlijke mens in zekere dingen ijverende den gelovige overtreft. De Heere heeft ons dit uitgedrukt: de kinderen dezer wereld zijn voorzichtiger dan de kinderen des lichts, in hun geslacht. Nimmer rustende, altijd meer zoekende van de zienlijke dingen, ja zoveel mogelijk vergaderende, is de hoofdstrekking van het vleeselijke harte, dat daartoe ook uitsluitend alle gedachten, raadsragen en pogingen dienstbaar maakt. Maar overigens, neen, de vreze Gods met het vertrouwen op zijne goedheid verbreekt niet de ordeningen des levens, maar stelt de dingen in haar evenwicht en regelt alle gedachten en werkzaamheden.

12.

III. Vs. 12-20. De derde opwekking is tot Zion in 't bijzonder gericht, dat dezen God, zijnen God mag noemen, en spreekt Jeruzalems bewoners, bij de eerst zwakke beginselen van de nu weer met poorten geslotene en versterkte stad, vertroosting toe. Vrede en welvaart zal het land niet ontbreken, want over haar waakt de genade van dien God, wiens almacht Zich in het rijk der natuur jaar op jaar in allerlei wonderen openbaart, en van Zijne genade kan een volk zeker zijn, dat Hij boven alle volkeren der aarde door de gave van Zijn woord, door de openbaring van Zijne wetten en inzettingen heeft onderscheiden.

O Jeruzalem! roem den HEERE; o Zion! loof Uwen God 1) (Psalm 146: 10). prijst Hem gij, die te Jeruzalem woont, gij priesters vooral, die in den tempel op Zion vertoeft.

Nadat hij over de weldaden Gods in het algemeen heeft uitgeweid, wendt hij weer het gesprek tot de gelovigen, welke alleen met een gezonde smaak zijn begaafd, om met ware dankbaarheid te aanvaarden de goederen, welke de wereld gebruikt. Verder begrijpt hij geheel de Kerk onder den naam van Jeruzalem, dewijl aldaar de gelovigen toen hun samenkomsten hadden en als het ware samenstroonden onder het vaandel Gods. En ofschoon hij kort hierop weer spreekt over de algemene besturing der wereld, zo vermeldt hij nu de genade Gods, welke Hij niet anders dan over Zijne gelovigen uitstort. Want aan de grendelen der poorten sprekende, verstaat hij daaronder, dat de heilige stad het best door de bescherming Gods beveiligd is, zodat zij niet voor de vijanden heeft te vrezen. Ditzelfde heeft ook betrekking op wat hij kort daarna laat volgen, dat alle landpalen in vrede gesteld zijn, zodat als het ware op Goddelijke wijze de vijanden geweerd worden, om geen overlast of oproer te verwekken. Niet

omdat de Kerk van alle zijden beveiligd is en geen aanvallen heeft te verduren, maar dewijl God Zijn macht, om de aanvallen te weerstaan, duidelijk doet te voorschijn treden, om de vijanden zeker in hun omgang te stuiten..

Want Hij maakt de grendelen Uwer poorten sterk, die bij het invallen van de duisternis gesloten worden tot beveiliging der nog weinige burgers (Nehemia 7: 1-11), doch die te zwak zouden zijn bij een inval der vijanden; de Heere is onze wachter en onze sterke beschutting. Hij zegent uwe kinderen binnen in u, o Jeruzalem! met allerlei voorspoed, in 't bijzonder dat zij zich vermeederen en uitbreiden.

Die uwe landpalen naar buiten in vrede stelt; Hij verzadigt u binnen uwe grenzen met het vette der tarwe, daar nu weer uw land als gewoonlijk kan worden bebouwd (Psalm 81: 17).

Hij zendt Zijn bevel 1), waarmee Hij den loop der natuur gebiedt (Genesis 8: 22) op aarde; Zijn a) woord loopt zeer snel, om te volvoeren, wat opgedragen is (Psalm 107: 20. Jes. 11).

Psalm 33: 9.

Ook nu weer wijst de dichter op de almacht Gods, op de macht van Zijn Woord, op de kracht van Zijn Wet, op Zijn voortdurende zorg voor al het geschapene, om bij Gods volk de hope levendig te houden en het geloof te versterken. Want toch als Gods volk Hem in den weg Zijner particuliere genade heeft leren kennen, Hem heeft leren kennen als hun Verbonds-God, en zij zien, dat Hij aan de wereld, die midden in het boze ligt, Zijn gemene genade nog niet onttrekt, voorts ziet, wat Hij kan en wat Hij wil, wat Hij vermag, kunnen zij zich dan niet met vertrouwen aan Hem overgeven en van Hem al hun heil op tijdelijk en geestelijk gebied verwachten?

Hij geeft sneeuw als wol, zodat het veld als met een wit verwarmend kleed bedekt wordt; Hij strooit den rijm als as, zodat bomen, daken, enz. door den fijnen verstijfden dauw worden overtoegen, alsof zij met as, die de wind heeft opgewaaid, overstroomd waren.

Hij werpt op een anderen tijd, wanneer het hagelt, Zijn ijs heen als stukken; wie zou bestaan voor Zijne koude, wanneer Hij die wilde doen toenemen ten verderve Zijner vijanden (Psalm 130: 3. Nah. 1: 6)?

Hij zendt tot zegen der zijnen Zijn woord ter juister tijd, en doet ze smelten. Hij doet Zijnen wind waaien, de wateren vloeien henen.

Vs. 15-18 is waarschijnlijk niet enkel ene natuurbeschrijving, maar tevens een zang op de Almacht Gods, die zich in de leiding van Zijn volk openbaart, en bovendien ene allegorische voorstelling van die leiding, zodat de zanger in de werking der natuur een beeld ziet van de leiding der genade, in sneeuw, rijm en vorst een beeld van het doorgestane lijden, in de lente een beeld van den terugkerenden zegen..

Kan het uw heilig genoeg vermeerderen de grootheid Gods in het kleine te bewonderen, vang dan enige van die sneeuwvlokken op, die Hij bij miljoenen geeft als wol, maar die, bij nadere beschouwing, een kunstig weefsel blijken te zijn, waarbij de schoonste vormen in de rijkste verscheidenheid zich aaneensluiten; of bezie van naderbij dezen rijm als as gestrooid, maar inderdaad gevormd en geslepen en tintelende als de schitterendste diamanten. De vorming, de vormen, de aaneensluiting der waterkristallen, tot dien eenzelvigen en doorzichtigen ijskorst, die de stromen bedekt, stelt de nauwlettendste bespieding der wetenschap teleur; hier loopt Gods woord veel te snel, en ten opzichte van dat ander ijs, dat Hij als stukken daarhenen werpt, blijft de vraag, aan Job gedaan, nog altijd onbeantwoord: "Zijt gij gekomen tot des hagels magazijnen?" Mogelijk behoeft gij deze verootmoediging, om door het opgewekt besef uwer geringheid de oneindige grootheid Gods te levendiger te gevoelen. Deze wil u anders door mededeling van sommige Zijner geheimen ook als oneindige wijsheid openbaar worden. Of schittert zij u niet als zodanig tegen, waar gij ontdekt, dat de ganse samenhang der ontzettende en prachtige verschijnselen, die den winter uitmaken, door Hem, "wiens verstand geen getal is," aan de eenvoudigste oorzaak is verbonden? gewrocht van dat machtwoord, waardoor eenmaal de stand en helling der aarde op haren zonneweg bepaald is, en volgens hetwelk, zolang het niet wordt ingetrokken, zaaiing en oogst, koude en hitte, zomer en winter niet zullen ophouden? Bestaat gij niet voor Zijne koude; kunt gij u ondanks al de hulpmiddelen, die rijkdom en vernuft aan de hand doen, wel gevoeliger maken voor hare doordringende werking, maar u niet geheel aan haren invloed onttrekken; verschrikt u de gedachte, dat ondanks alle voorzorg, één scherpe tocht, ene felle blazing van den onverbiddelijken noordewind, op een aandoenlijk deel gevallen, op eenmaal het leven kan doen stilstaan in uwe borst; ook alzo predikt de winter, en van hare vreselijke zijde, de grootheid van dien God, in wiens hand uw adem is. Maar ook zal hij die prediken, in dien gewis te verwachten, in dien reeds op handen zijnde, in dien wellicht plotselingen aftocht, als wederom het woord des Heren op aarde gezonden wordt, dat eenmaal de sneeuw doet smelten en Hij Zijn zoelen zuidenwind waaien laat, die de ontboeide wateren wijd en zijn zal doen verkondigen: "De winter is voorbij." -Wie zal bestaan voor Zijne koude? De overmatige wasdom van het onkruid niet, noch ook de vermenigvuldiging van het schadelijk gedierte. En ook gij niet, overmoedige mens, die haar trotseert! noch gij vege sterveling, wiens webbe is afgeweven! Maar het leven des geheels zal niet ondergaan. Het wordt door de hoogste liefde in zijn verborgensten schuilhoek gadeslagen en bewaakt. Ziet, Hij koestert het onder deze sneeuw als wol, Hij verzorgt het onder de gewelven van dit hal, onder de zolderingen van dit ijs...Rijm als asse gestrooid, ijs als stukken rondgeworpen, huilende stormen, scherpe winden, afwisseling van allerlei vlagen, het zijn gene willekeurige krachtvertoningen van een almachtig God, uitgegaan om de wereld te verbazen, maar dienaren ener wijze liefde, die niet werkeloos zullen wederkeren, als zij uitgaan, om te doen, waartoe Hij ze gezonden heeft; dat en niets anders, dat en niets meer. Hij heeft ze allen aan maat en regel bepaald. Geen sneeuwvlok, die te veel zou zijn, mag naar de aarde zweven, en geen dag te lang wordt de zuidenwind opgehouden, die den boei der wateren losmaakt. -Een dorre, een doodse, een onstuimige wintertijd was de Babylonische ballingschap geweest, waarin het menigmaal geschapen stond, alsof Gods uitverkoren, maar nu van het licht Zijner gunst verstoken volk jammerlijk zou omkomen...God zendt Zijn Woord; Jeruzalem wordt gebouwd. Israël's verdrevenen worden vergaderd. De Heere maakt de grendelen van Zions poorten sterk, Hij zegent hare kinderen in haar...Het is als een droom; gelijk wanneer op het

machtwoord Gods het ijs versmolten, op het blazen van Zijn adem de wateren vloeiend gemaakt zijn, en de lieflijkste lente op eenmaal den strengsten winter heeft vervangen. Voorzeker! en die dit vermog in het rijk der natuur, zou Hij het niet vermogen op elk gebied Zijner Voorzienigheid en in het rijk der genade? O lieflijke vertroosting voor de gemeente Gods in dagen van duisternis, die "de liefde van velen verkouden doet," in dagen van kastijding door Zijne wijze en rechtvaardige hand, in dagen van algemene dorheid, waarin het schijnt, dat met het vriendelijk licht Zijner gunst, het leven uit haar midden geweken is! O lieflijke vertroosting, zich die goedheid te binnen te brengen, welke zich in het rijk der natuur, ook te midden van sneeuw als wol, rijm als as, ijs als stukken en ene koude, die vragen doet: Wie zal tegen haar bestaan? verbergt, maar niet verbergen kan. Schone bemoediging, in het plotseling opheffen van al deze verschijnselen, in den schielijken omkeer van schraalte tot zwoelte, ja in smeltende ijsklompen en vloeiende wateren zich den spiegel te zien voorgehouden van "de uitkomsten, die daar bij den Heere Heere zijn" tegen elke en ook dezen "dood." Zie ook gij in dezen spiegel, ziele! die beter dag gekend hebt, in wie het geloofsleven kwijnt en schijnt te verdorren, die het nog wel in u gevoelt, maar als in een diepen winterslaap, zie ook gij in dezen spiegel en schep enen moed..

En wie zijn dan de zijnen? welk volk heeft de Heere zich ten eigendom verkoren? Hij maakt Jakob Zijne woorden bekend, Israël Zijne inzettingen en Zijne rechten.

Hier wijst de dichter op het kenmerk, waaruit blijkt dat de Heere Israël zich tot een bijzonder eigendom heeft uitverkoren. Delen andere volken nog in de zegeningen der gemene genade, aan Israël heeft de Heere Zich op bijzondere wijze geopenbaard, door het zijne inzettingen en rechten te geven. Daarom roept hij dit volk op, om den Heere te prijzen en Zijne daden niet te vergeten.

a) Alzo heeft Hij geen volk gedaan; en Zijne rechten (Deuteronomium 4: 7 v.; 32 vv. Rom. 3: 2 vv.)die kennen zij niet, Israël is het enige door God zó gezegende volk. Halleluja! Looft den Heere, die ons tot Zijn volk gemaakt heeft, en tot schapen Zijner weide (Psalm 35: 7).

Hand. 14: 16.

Hoe meer de Christenen boven de heidenen de genade hebben, dat zij Gods Woord hebben en kunnen lezen, des te meer zijn zij verplicht, daarnaar te leven, en, indien zij dit nalaten, zullen zij des te zwaarder oordeel ontvangen.

Indien gevraagd wordt, waarom God één volk boven de overige volken heeft voortgetrokken, dan leidt die keus zelf ons tot de bron van de genadige uitverkiezing, dewijl wij zien, dat de kinderen Israël's niet door eigen deugd van de overige wereld zich onderscheidten, maar

dewijl God hen met voorbijgang van anderen heeft verwaardigd, om hen aan te nemen..

PSALM 148.

ALGEMENE VERMANINGEN AAN ALLE SCHEPSELEN OM GOD TE LOVEN.

God heeft zijn volk weer uit het stof der geringheid verheven, en het op nieuw met kracht en moed vervuld. Het begint niet slechts zich tijdelijk te verheffen, maar ook de godsvrucht is op nieuw verhoogd en de omliggende volkeren zijn onmachtig geworden, om verdere schade te veroorzaken. Israël's hart, met dankbaarheid vervuld, is ten gevolge van zulk ene welvaart, ook voor alle verdere betoningen der heerlijkheid Gods geopend en prijst deze nu op ene wijze, dat het alles in hemel en op aarde, wat in zich de bewijzen van Goddelijke heerlijkheid draagt, oproept om Hem te loven. Met dit lied zijn wij gekomen aan het einde van den tijd van herstel, den tijd van Ezra en Nehemia, aan de grensscheiding tussen de 7 weken en de 62 weken, welke volgens Dan. 9: 25 vv. aan de verschijning van Christus, den Vorst, als de 70 weken moesten voorafgaan (Ezra 13: 31). Ene nabootsing van onzen Psalm is "het gezang der drie mannen in het vuur."

Vs. 1-6. Alle hemelse schepselen, aan welke in de eerste plaats de opwekking om God te loven gericht wordt, moeten van den hemel af den naam des Heren prijzen, omdat God ze geschapen heeft en onderhoudt en bestuurt. Er wordt met de hemelse geesten, de engelen begonnen, vervolgens voortgegaan met de schitterende planeten en de talloze sterren, die toch eveneens tot de legerscharen Gods behoren; door deze is de overgang reeds gemaakt tot de wolken, die boven den dampkring heentrekken.

Halleluja! (Psalm 146: 1) Looft den HEERE van uit de a) hemelen, van uit de hoogste sferen, looft Hem in de b) hoogste plaatsen 1), waar de heerlijkheid des Heren het meest schittert!

Openbaring 5: 13. b) Luk. 2: 14.

De dichter geeft in dit eerste vers aan, waarom God het eerste moet geprezen en verheerlijkt worden, terwijl hij dan in de volgende verzen oproept, degenen die Hem moeten loven.

Looft Hem, al Zijne engelen (Psalm 29: 1; 89: 7; 103: 20 vv.), looft Hem, al Zijne heirscharen (Luk. 2: 13) 1)!

Wie God loven moeten zegt vs. 2-4, eerst alle zijne engelen, de boden van de Wereldbestuurder, al zijn heir, d.i. engelen en sterren. Want tsebao of tsebaaw is de naam zowel voor sterren (b.v. Deuteronomium 4: 19) als voor engelen (bv. Jozua 5: 14, vgl. 1 Koningen 22: 19), waarmee het lichtgewapend, hemels leger wordt bedoeld, waarover God Zebaoth het bevel voert. Ook elders in de Schrift (b.v. Job 38: 7) worden engelen en sterren verbonden..

Looft Hem, zon en maan! Looft Hem, alle gij lichtende sterren!

Looft Hem, gij hemelen der hemelen (Deuteronomium 10: 14. 1 Koningen 8: 27. Psalm 19: 2), en gij wateren, die boven de hemelen zijt (Genesis 1: 7. Psalm 104: 3)!

Enige schepselen zijn er, die de neiging hebben God te loven, een welbehagen aan Hem hebbende; andere, die de levende neiging of de kennis om God te kennen prijzen missen, maar omdat zij ook goed en op hun wijze goed geordend zijn, en behoren tot de schoonheid van het geheel, dat God geschapen heeft, zo prijzen zij wel is waar God niet met hart en mond, maar wanneer de met kennis begaafde wezens ze beschouwen, zo wordt God toch door deze geprezen, en omdat God geprezen wordt om hunnentwil, zo loven zij in zekeren zin God. - Maar waarom zegt hij, terwijl zij alle toch God reeds prijzen: "looft?" Omdat hij zich verheugt in hunnen lof en daarom zijne opwekking daaraan toevoegt. Even als wanneer wij mensen aantreffen, die iets goeds verrichten met vreugde, in den wijnberg, in den oogsttijd of in enig ander bedrijf van den landbouw, en wij behagen scheppen in hetgeen zij doen, en wij zeggen: "goed zo, gaat voort," niet alsof zij nu eerst begonnen, maar om ons welbehagen in zegenwens of aansporing uit te drukken.

Volgens sommigen is dit dichterlijk uitgedrukt, maar waarom kunnen in de bovenste hemelen ook geen wateren zijn, waar de Schrift er gedurig op wijst?

Dat zij den naam des HEREN loven, want aan Hem hebben zij hun aanzijn te danken; a) als Hij het beval, zo werden zij geschapen¹).

Genesis 1: 6,7,8 vv. Psalm 33: 6,9. Psalm 115: 3.

In dit en in het volgende vers voert de dichter den grond aan, waarom zij den Heere moeten loven, dewijl de Heere ze heeft geschapen. God, de Heere, heeft alles geschapen, om Zichzelfs wille, opdat de ganse schepping Hem verheerlijken zou. En al is het waar, dat de schepping, ook de onbezielde schepping zucht onder de val van den mens, toch is zij geroepen, om den Heere te loven en te prijzen.

En a) Hij heeft ze bevestigd voor altoos in eeuwigheid, op de plaats, die Hij hun eenmaal heeft aangewezen; Hij b) heeft hun ene orde gegeven, die geen van hen zal overtreden, Hij bestuurt die alle volgens vaste en wijze wetten.

Psalm 104: 5; 119: 91. b) Job 14: 5,13; 26: 10; 38: 33.

's Heren wijsheid en almacht heeft aan elk Zijner schepselen, zijn plaats, grenzen en loop gesteld; die order kunnen zij niet overgaan, die plaats moeten zij behouden en zich naar die ordening voortbewegen..

7.

II. Vs. 7-14. De aansporing tot lof van God komt verder tot alle aardse schepselen, dat zij van de aarde Zijnen roem verkondigen; er wordt begonnen met het diepste, de zee, dan opgestegen tot het hoogste, de verschijnselen in de streek der lucht, om langer te vertoeven bij hetgeen op aarde is. Het komt in 't bijzonder op den mens aan, aan wie als een priesterlijk wezen, boven alle andere schepselen, het grootste werk is opgedragen, Gods lof te bezingen, en er is geen stand, noch ouderdom, noch geslacht, waaraan niet de stof daartoe zou gegeven

zijn; en gelijk de mens, het bijzonder gezegende en priesterlijke geslacht is te midden der verstandeloze schepselen, die hem omgeven, zo is wederom Israël het bijzonder gezegende en priesterlijke geslacht onder de mensen.

Looft den HEERE van de aarde, alle gij hare bewoners! gij walvissen en andere zeebewoners, en gij alle, die in de afgronden zijt.

Vuur en hagel, sneeuw en damp; gij stormwind, die Zijn woord doet 1), gene blinde natuurkracht zijt, maar door wijze hand wordt geleid.

Ook de stomme natuurkrachten zijn voor den Heere dienaren en boden, die, door Hem verwekt, Zijn wil moeten doen. In hun macht en in hun kracht worden zij door Hem geleid en bestuurd. Ook ten dezen opzichte geldt het: Hij spreekt en het is er, Hij gebiedt en het staat er.

Gij bergen en alle heuvelen; vruchtbomen, beladen met voedende en verkwikkende vrucht, en alle cederbomen, die door de kunst tot menig nuttige doeleinden gebruikt worden.

Het wild gedierte en alle vee; kruipend gedierte en gevleugeld gevogelte!

Maar bovenal, gij mensen van wat rang of stand, leeftijd of kunne gij zijt, Gij koningen der aarde en alle volken! gij vorsten en alle rechters der aarde!

Jongelingen en ook maagden; gij ouden met de jongen 1) (Jer. 31: 13 vv.)!

Van de onbezielde schepping gaat de dichter in vs. 11 en 12 over tot de mensenwereld. Want al heeft de mens God den rug toegekeerd, toen hij in Adam viel, toch blijft God, de Heere, eisen, dat hij Zijn Naam love en verheerlijk.

Dat zij den naam des HEREN loven; want a) Zijn naam alleen is hoogverheven; Zijne Majesteit is over de aarde en den hemel, de hemelen vertellen Zijne eer, en de ganse aarde is van Zijne heerlijkheid vol.

Spreuken 18: 10; Jes. 12: 4.

En bovenal betaamt het Israël, om den Heere te loven, want Hij a) heeft den hoorn Zijns volks verhoogd, nadat die zolang in 't stof had gelegen (Job 16: 15. Psalm 92: 11), Hij heeft ons uit Babels ballingschap geleid, en daardoor hersteld den roem al Zijner gunstgenoten (Psalm 149: 1,5), der kinderen Israël's, des volks, dat nabij Hem is en bijzonder door Hem wordt begunstigd (Exodus 19: 5 vv.). Halleluja!

Psalm 132: 17.

Gelijk de mens als de laatst geschapene ook het doel is om datgene, dat God verder voor heeft met de ten einde gebrachte schepping, zo is de gemeente Gods op aarde het middelpunt van

het heelal, het doel der wereldgeschiedenis, en de verheerlijking van deze gemeente is het keerpunt tot de wereldvernieuwing.

Ons bepeinen in het tegenwoordige leven moet zich bewegen in den lof Gods; want de eeuwige zaligheid van ons toekomstig leven zal zijn de lof Gods, en niemand kan voor het gindse leven geschikt worden, die zich daarvoor niet heeft voorbereid. Zo loven wij dan nu God, maar wij bidden ook tot Hem. In ons loven heerst de vreugde, in ons bidden het zuchten. Want er is ons iets beloofd, en dewijl Hij getrouw is, die het ons beloofd heeft, zo verblijden wij ons in hope; maar omdat wij het nog niet bezitten, smachten wij van verlangen. Het is goed in dit verlangen te blijven uitzien totdat het komt, wat ons beloofd is, en het zuchten verdwijnt en alleen de lof daarop volgt.

PSALM 149.

DANKZEGGING VOOR DE UITBREIDING VAN HET HEILIG EVANGELIE VAN CHRISTUS.

De Psalm staat door zijn begin in nauwe verwantschap met het slot van den vorigen, en heeft ook door zijn slot met het einde van den vorigen een punt van aanraking (Vergelijk : "dit zal de een van al Zijne gunstgenoten zijn." Vs 9, met: "Hij heeft verhoogd den roem al Zijner gunstgenoten." (Ps 148: 14). Om die reden volgt hij op den vorigen, hoewel hij wat zijn ontstaan aangaat iets ouder is dan die, en waarschijnlijk even als Psalm 147 bij de inwijding aan de nieuwe stadsmuren gezongen werd (Nehemia 12: 42).

Vs. 1-5. Tot de nieuwe gevestigde gemeente komt de aansporing, om den Heere, die haar gemaakt heeft en wiens rijk zij is, met een nieuw lied te prijzen, want door hetgeen nu aan Israël is geschied, heeft Hij Zijn welbehagen in Israël betuigd en het uit diepe ellende opgeheven.

Halleluja! (Psalm 104: 35 en 106). zingt den HEERE een nieuw lied 1), gelijk het overal betaamt, waar Hij Zijn volk heeft vernieuwd en het nader heeft doen komen tot zijne bestemming (Psalm 33: 3; 40: 4; 96: 1; 98: 1 Openbaring 5: 9); Zijn lof zij in de gemeente Zijner gunstgenoten, onder het gehele volk Israël.

Als de Heere nieuwe ongeziene dingen omtrent Zijne gelovigen of Zijne Kerk te voorschijn brengt, wil Hij ook, dat zij een nieuw lied zal zingen, d.i. een lied, waarin die heerlijke gebeurtenissen worden bezongen. Als Israël verlost was van Farao, zong Mirjam een nieuw lied. Als de Heere David verlost had, bezong hij de grote daden des Heren in een lofzang, ter ere van Zijn God. Zo ook Hanna, zo ook Maria. De Heere God wil de ere van Zijn Naam ontvangen vooral hetgeen Hij verricht.

Dat Israël zich verblijde in a) Degenen, die hem gemaakt heeft, die het tot een bijzonder volk uit al de volken heeft uitverkoren, en het met krachtige hand heeft bewaard, toen het dreigde ten onder te gaan (Psalm 95: 6); dat de kinderen Zions zich verheugen over hunnen

Koning, die niet bij voortdoring laat zuchten onder het juk van vreemden, maar te rechter tijd weer onder Zijn eigen bestuur brengt (Jes. 26: 13; 63: 19).

Psalm 100: 3.

Gelovige! wees blijde, maar draag zorg, dat uwe blijdschap hare bron in den Heere hebbe. Gij hebt veel reden tot blijdschap in uwen God, want gij kunt met David zingen: "God der blijdschap mijner verheuging." Wees blijde, dat de Heere regeert, dat Jehova Koning is! Verheug u, dat Hij op den troon zit en alle dingen bestuurt! Iedere eigenschap van God moet ene nieuwe straal in het zonlicht onzer blijdschap worden. Zijne wijsheid moet ons verblijden, daar wij onze dwaasheid kennen. Zijne macht moet ons ene oorzaak van blijdschap zijn, ons die bij het gezicht onzer dwaasheid leven. Zijne eeuwigheid moet steeds ene reden tot onze vreugde zijn, als wij weten, dat wij als verderven. Zijne onveranderlijkheid moet ons gedurig doen zingen, daar wij elk uur veranderen. Dat Hij vol genade is, dat Hij die doet overvloeien en ons die genade door het verbond heeft geschonken-dat zij dient om ons te reinigen, om ons te bewaren, om ons te heiligen, om ons te vermaken, om ons te verheerlijken, -dat alles moet ons in Hem van vreugde doen juichen. Deze blijdschap in God is als ene diepe rivier; wij hebben tot nog toe slechts even haar oever aangeraakt; wij kennen iets van hare heldere, zoete, hemelse wateren, maar verder op is zij dieper en de stroming onstuimiger in hare vreugde. De christen gevoelt, dat hij zich niet enkel verblijden mag in hetgeen God is, maar ook in alles, wat God vroeger gedaan heeft. De Psalmen doen ons zien, dat Gods volk in de oude tijden gewoon was veel aan Gods daden te denken, en die allen in liederen te verheffen. Dat alzo Gods volk nu de daden des Heren verkondige! Dat zij Zijn machtige daden vertellen, en "den Heere zingen, want Hij heeft heerlijke dingen gedaan." Dat zij nimmer ophouden te zingen, want daar hun dagelijks nieuwe goedertierenheden toestromen, moet hun blijdschap in de liefdedaden des Heren, in Zijne voorzienigheid en in Zijne genade zich door gedurige dankzegging tonen: "Weest vrolijk, gij kinderen Zions, en verheugt u in den Heere, uwen God!".

a) Dat zij Zijnen naam loven op de fluit 1), dat zij Hem psalmzingen (Psalmen spelen) op de trommel, op de pauk en harp²⁾ (Exodus 15: 20 2).

Psalm 81: 3,4.

Liever: met reien.

Een tijd, waarin de Gemeente verjongd wordt en hare ontwikkeling nader komt, dringt met inwendige noodzakelijkheid tot nieuwe liederen. Zulk een nieuwe tijd is thans aangebroken voor de gemeente der vromen, voor Israël, dat trouw gebleven is aan zijn God en aan het geloof der vaderen. De Formeerder van Israël heeft getoond, dat Hij ook de Onderhouder van Israël en de Koning van Zion is, dat Hij Zions kinderen niet op den duur onder vreemde heerschappij kan laten en het zuchten der ballingen verhoord heeft. Daarom moet de gemeente, door haren God en Koning opnieuw aangenomen, Hem, Wiens Naam thans opnieuw in hun geschiedenis met zoveel glans omgeven is, met reien, pauken en citers verheffen..

Want de HEERE heeft een welgevallen aan Zijn volk, is het nu weer in genade toegekeerd (Jes. 54: 7 vv.), Hij zal de zachtmoedigen, de ellendigen, de verdrukten, versieren met heil), hen rijkelijk zegenen.

De Heere had Israël verlost uit Babels banden. Hij had de gevangenschap gewend. Het verdrukte volk had Hij gered en het ellendige volk Zijne goedertierenheid doen genieten. Maar nog was Israël er niet. Nog waren er vele vijanden. Maar de dichter spreekt het hier in het geloof uit, dat de Heere Zijn ellendig volk versieren zal met heil, d.i. uit alle zwaarigheden redden, en van alle vijanden verlossen.

Dat Zijne gunstgenoten van vreugde opspringen, om die eer, van wege den verhevenen toestand, tot welken hun Koning hen gebracht heeft in plaats van de vroegere slavernij; dat zij juichen den gansen dag, maar ook zelfs in de eenzaamheid van den nacht, op hun legers, op hun legersteden waar vroeger hun ellende hen verteerde (Hos. 7: 14).

God zal de gemeente, die Hij gesticht heeft, ook tegen al hare vijanden beschermen, maar zij moet zich ook door Hem laten regeren..

6.

II. Vs. 6-9. Met de herinnering aan hare roeping, om den Heere te loven, verbindt zich ene tweede herinnering voor de gemeente: in hare hand heeft zij een scherp zwaard te voeren, om de gerichten Gods aan de heidenen te volbrengen en hun koningen aan den Heere aller heidenen (Psalm 82: 8) te onderwerpen-zulk ene onderwerping is een doel der ere voor de heiligen des Heren.

De verheffingen Gods, de lofprijzingen des Heren zullen in hun keel zijn, in den mond van Gods gunstgenoten, en a) een tweesnijdend zwaard zal in hun hand 1) wezen, daar zij geroepen zijn om den heiligen strijd te strijden tegen de vijanden Gods.

2 Thessalonicenzen. 2: 8. Hebr. 4: 12. Openbaring 1: 16.

Hiermede wordt voorspeld, dat het een heilige krijg zou wezen, een krijg, waarin des Heren naam zou verheerlijkt worden, als zij den strijd zouden voeren tegen alle de vijanden Gods. De aanvankelijke verlossing was een hoopvolle profetie. De dichter ziet dus verder dan tot op dien tegenwoordigen tijd, en spreekt hier van de toekomst van de Kerk van Christus.

Om als een leger van den Heere op aarde (Deuteronomium 32: 40 vv.), wraak te doen, te oefenen over de heidenen en bestraffingen over de volken (Ezechiël. 25: 14);

Om hun koningen a) te binden met ketenen, en hun achtbaren, hun aanzienlijken met ijzeren boeien (Jes. 45: 14) gelijk zij Israël's koningen geboeid hadden en hun ambtlieden in boeien geslagen.

MATTHEUS. 18: 18.

Om het beschreven recht over hen te doen, om de wrake aan hen te volbrengen, die in de wet des Heren is opgetekend (Deuteronomium 7: 24; 12: 32; 29: 19; 32: 41-43 Dit werk, Gods wrake uit te oefenen en het Godsrijk te doen zegevieren op aarde, zal de heerlijkheid van al Zijne gunstgenoten zijn (Openbaring 19: 15). Halleluja! Looft den Heere!

Deuteronomium 4: 6.

Israël had juist een groten zegen ondervonden maar zijn toestand was noch steeds verre verwijderd van dien, welke aan het volk van God beloofd was en het betaamde; nog waren zij knechten in het land, dat de Heere hunnen vaders had gegeven, om de vrucht en het goede daarvan te eten (Nehemia 9: 36 vv. De nieuwe verheffing van het volksbewustzijn, terwijl na langen tijd voor het eerst weer een geest van moed was ontwaakt, verwekt nu weer een geestdrift, zodat zij hopen, meer dan zij nog zien, dat, wat er van de ellende is overgebleven, eveneens zal verdwijnen. Deze in ieder opzicht rechtmatige hoop, die, wat haar wezen aangaat, op enen eeuwigen grond rust (want het volk Gods kan volgens zijne idee nooit een volk der dienstbaarheid zijn), die onze kleinmoedigheid tot diepe beschaamdheid verstrekt, werd, gelijk het in de eerste plaats uitwendig bedoeld was, ook eerst uitwendig vervuld in den Makkabeeën tijd, welks gevolgen hunnen wortel hadden in hetgeen door Nehemia geschied was (2 Makk. 15: 26 vv.) Oneindig heerlijker en boven eigene gedachten werd zij vervuld, toen Israël in den tijd van den Messias het zwaard des Geestes in de hand nam en zich daardoor op de edelste wijze aan de heidense overwinnaars wreekte..

Dat is de wraak, die in de Schrift beloofd is, dat Abrahams zaad door het Evangelie, het geestelijk zwaard, in de gehele wereld de afgoderij zal vernietigen, de heiligheid en wijsheid van alle koningen en wijzen gevangen zal nemen en aan Christus zal onderwerpen..

In den waan hem zonder geestelijke verklaring te kunnen nabidden, is Psalm 149 het parool der vreeslijkste dwalingen geworden. Casp. Scioppius (eigenlijk Schopp, een die tot de Katholieke kerk was overgegaan, in den Paltz), ontvlamde door middel van dezen Psalm in zijn *Classicum belli sacri*, dat niet met inkt, maar met bloed is geschreven, de Rooms-Katholieke vorsten tot den dertigjarigen godsdienstoorlog, en in de Protestantse kerk zette Thomas Münzer door dezen Psalm tot den boeren-krijg op..

Israël wacht alzo een strijd, gelijk de Gemeente des Heren door alle tijden heen te strijden heeft, maar een strijd in den naam en de kracht des Heren, waarbij "de verheffingen" de lofverheffing, "Gods in hun keel," in hunnen mond, "zullen zijn, en een tweesnijdend zwaard in hun hand. Zij zouden gelijk zijn aan de bouwers van Jeruzalems muren, die ieder met zijne hand doende waren aan het werk en de andere hand het geweer hield. Nehemia 4: 17. Zullen zij met tweesnijdende zwaarden strijden, hun strijd zal evenwel niet gelijk zijn aan dien der Heidenen, "de verheffingen Gods zullen in hun keel zijn." De lof des Heren, dien zij onder het strijden verheffen zullen, zal hun moed en kracht vermeerderen; niet in hunnen naam en hun kracht zullen zij oorlogen; maar als dienaren en krijgsknechten Gods zullen zij zijne oordelen over de vijanden des Heren uitvoeren..

PSALM 150.
OPWEKKING TOT LOF VAN GOD.

De opwekking in Psalm 149: 3, om den naam des Heren te loven in reien en met harpen, wordt hier op nieuw (vs. 4) gehoord, maar ook alle andere instrumenten, die Gods volk heeft, worden daarbij genoemd, om het gezang vol van klank te maken, en alle levende schepselen worden opgeroepen, opdat het vol van stemmen zij. Vonden wij aan het einde van elk der vroegere vier hoeken der Psalmen een woord van lof (Psalm 41: 14; 72: 18 vv; 89: 53; 106: 48 bewijst de laatste Psalm in zijn geheel dien dienst (Nehemia 12: 43). Een Amen aan het slot van het gehele Psalmboek is niet nodig-"het Halleluja sluit dat in zich en gaat het te boven." - De dichter is waarschijnlijk dezelfde als die van Psalm 148, zodat de tijd van zijn ontstaan alsdan ongeveer het jaar 408 vóór Christus zou zijn.

Vs. 1 en 2. Oproeping tot lof van God, met opgaaf op welke plaatsen Hij moet geloofd worden en om welke reden-wegens Zijne grote en heerlijke daden; wat de plaats aangaat, zo komt vooreerst de hemel in aanmerking, de aarde verkrijgt daarentegen eerst bij de volgende afdelingen haar deel.

Halleluja (Psalm 149: 1), looft God in Zijn hemels heiligdom (Jes. 6: 1 vv.), gij engelen! looft Hem in het uitspannel Zijner sterkte, dat door Zijne almacht geschapen van Zijn alvermogen getuigt (Ps 68: 35), en de hemelse van de aardse wereld afscheidt.

Looft Hem van wege Zijne mogendheden, Zijne krachtige daden; looft Hem naar de menigvuldigheid, naar de ganse volheid Zijner grootheid!

Bij het danken beweegt zich de lof van God om bepaalde en bijzondere gaven en weldaden, voor welke men het dankoffer brengt; bij het loven daarentegen verdiept zich de ziel, medegevoerd door de volheid van genadebetoning tot aanbidding, in de heerlijkheid van God zelve. Daar baadt men in den stroom van het heiligdom tot aan de knieën of tot aan de lendenen, maar altijd is de diepte nog te meten; hier daarentegen kan men den grond niet meer bereiken; men zwemt door den stroom en men verdiept zich in de onmetelijke diepten van Zijnen heiligen en heerlijken naam met de hoogste vreugde..

De dichter is geheel vervuld van de heerlijkheid Gods. Zijne ziele smelt weg van verrukking, van wege de heerlijkheid en de genade Gods, die Hij aan Zijn volk heeft geopenbaard, ja, die Hij aan alle plaats heeft getoond. Daarom moet alles, wat een loftoon kan voortbrengen, zich verenigen, om den Naam des Heren groot te maken. En waar hij hemel en aarde oproept, daar eindigt hij met alles, wat adem heeft op te wekken, om den Heere, zijn God, te verheerlijken. De ganse mensheid roept hij, om in heilige geestdrift, den driemaal heiligen God de ere Zijns Naams te geven.

3.

II. Vs. 3-5. Terwijl de aansporing om God te loven nu ook zegt met welke middelen die heilige plechtigheid moet geschieden en alle instrumenten, bij de godsdiensttoefening in

gebruik, in het bijzonder met name noemt, stelt zij ook voor, wie op aarde in de eerste plaats geroepen is tot des Heren lof.

Looft Hem met geklank der bazuin, met hoorngeschal; looft Hem met de luit en met de harp, met de harp en de citer!

Looft Hem met de trommel en fluit, met de pauk en met reigezang; looft Hem met snarenspeel en orgel!

Looft Hem met hel klinkende cimbale! looft Hem met cimbale van vreugdegeluid, met luidtonende cimbale (Numeri 10: 7 en 1 Kronieken 25: 31)!

Tien malen vinden wij in de vorige en in deze afdeling de opwekking: "Looft den Heere," dat is niet zonder betekenis, want tien is het getal van afronding, van volmaking, van al wat mogelijk is (Genesis 31: 7). Men heeft nu ook beproefd tienderlei werktuigen van Gods lof te vinden, waardoor zou aangewezen zijn, dat niets aan de volmaaktheid van zulk een lof mocht ontbreken; er zijn slecht acht instrumenten genoemd, en men zou alzo ook de reien in vs. 4 en de stem tot het zingen in vs. 6 er bij moeten nemen..

De heilige zanger roept hier derhalve ook de toonkunst op om des Heren heiligen Naam te dienen.

Ook de toonkunst moet dienstbaar zijn en gemaakt worden aan de verheerlijking van den Drieënigen God.

De muziek is ene heerlijke en kostelijke gave Gods, maar dan alleen bereikt zij haar doel, als zij aangewend wordt tot verheerlijking van Hem, die deze gave schonk.

Helaas, dat door 's mensen afval van zijn God, ook zij zo dikwijls misbruikt wordt in den dienst der wereld en ter ontheiliging van Godes Naam.

Wie echter door Gods wondere goedheid en Zijne bijzondere genade den dienst der wereld heeft leren vaarwel zeggen, zal er ook naar staan, dat de muziek weer worde gebruikt in den dienst en tot ere van Hem, die waardig is te ontvangen, niet alleen in den hemel maar ook op de aarde, de lof en prijs en heerlijkheid.

6.

III. Vs. 6. De oproeping, in die vorige afdeling voornamelijk tot Israël gericht, wordt nu algemeen en komt tot alle wezens, die, door God met een levenden adem (Genesis 2: 7) begiftigd zijn, d.i. tot de gehele mensheid.

Alles wat adem heeft (Openbaring 5: 13)love den HEERE! Halleluja!

Het is niet slechts het godvruchtig gevoel van den gewijden dichter en zanger, dat met het "alles wat adem heeft, love den Heere!" de betamelijkheid van dezen plicht voor al het schepsel uitdrukt; ook is het niet alleen der vromen wens en verlangen, welke daarin ligt opgesloten; maar het is veelmeer nog ene geloofsverwachting van den ouden dag, die in de taal des N.V. ook staat uitgedrukt. Het is toch de Apostel Johannes, die het in geestverrukking gezien heeft, en alzo deze woorden dus verklaart: "en alle schepsel, dat in den hemel is, en op de aarde, en onder de aarde, en die in de zee zijn en alles wat in deze is, hoorde ik zeggen: "Hem, die op den troon zit en het Lam zij de dankzegging, en de eer en de heerlijkheid, en de kracht in alle eeuwigheid." Zalig hij, die dit eens zal bijwonen en daarmee als een verlorene des Heren zal mogen instemmen; ons geloof zie het met helderheid en blijdschap tegemoet, onze liefde voor den Heere verlange het en onze hoop worde niet beschaamd. Aan Hem, den enigen en drieënigen God: Vader, Zoon en H. Geest, uit Wie en door Wie en tot Wie alle dingen zijn, zij de heerlijkheid tot in der eeuwigheid. Amen!.

Zo verenigt ons deze profetie tot ene symfonie met de Joden, opdat ook onder ons de Heere met bestendige lofoffers worde verheerlijkt, totdat wij in het rijk der hemelen verenigd met de uitverkoren engelen het eeuwig halleluja zingen..

De drie eerste van de vijf Boeken der Psalmen (volgens de Hebreeuwse Verdeling) besluiten met Amen en Amen; de vierde met Amen, Halleluja; maar de laatste, en daarmee het gehele Boek, besluit alleenlijk met Halleluja, omdat de zes laatste Psalmen geheel opgesteld zijn tot lof van God en er geen woord van klachte of bede in dezelve voorkomt. Hoe nader de goede Christenen tot hun einde komen, hoe voller zij behoorden te zijn van lofzeggingen ter ere Gods. Sommigen denken, dat deze Psalm bestemd is, om aan ons te vertonen het werk der verheerlijkte Heiligen, in den Hemel, welke daar gedurig bezig zijn met God te loven. En de muzikale instrumenten, welke hier gezegd worden gebruikt te zijn, moeten wij niet meer letterlijk verstaan, dan het goud en paalen en de kostelijke gesteenten, welke gezegd worden het Nieuw Jeruzalem te versieren. Openbaring 18: 18,19 Maar gelijk die aanduiden, dat de Heerlijkheden des Hemels de aller uitstekendste Heerlijkheden zijn, zo geven dezen te kennen, dat de lofzangen, welke de Heiligen aldaar opheffen, de uitstekende lofzangen zijn.

De Gebeden zullen daar verslonden worden in eeuwige lofzangen, daar zal gene verpozing zijn in God te loven, en toch gene vermoeiing. De Halleluja's zullen eeuwiglijk herhaald worden, en echter zullen dezen steeds nieuwe gezangen zijn. Laten wij dikwijls vermaakscheppen in te overdenken, wat de verheerlijkte Heiligen in den Hemel verrichten, en wat die genen doen, met welke wij bekend waren op aarde, maar die voor ons derwaarts vertrokken zijn; en laat het ons niet alleen verlangende maken, om onder hen te zijn, maar ons ook verlevendigen, om dit deel van den wil van God op Aarde te verrichten, gelijk zij het doen, die in den Hemel zijn. En derhalven laten wij zoveel van onzen tijd besteden, als wij kunnen, in dit goede werk, terwijl wij daarin hopen, gedurende een vrolijke eeuwigheid, altijd bezig te zullen zijn. Halleluja is en zal altoos aldaar het woord zijn, Openbaring : 19: 1,3. Laten we daartoe nu weergalmen, als zulke, die hopen in 't korte daarin te verenigen. Halleluja! Looft gij den Heere!.

Zo schoon zegt Gregorius van Nyzza: "In den slotpsalm wordt het koor der mensen met dat der engelen samen stemmend een lofzang ter ere van God, om Hem, die triomfeert, het alles besluitende overwinningslied toe te zingen."

Zo is het toch. Wat hier door den gewijden dichter wordt uitgeroepen zal eenmaal volkomen werkelijkheid worden als in den nieuwen hemel, en op de nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woont, allen zich zullen verenigen om den HEERE Heere eeuwig het loflied toe te zingen, als het der zonde onmogelijk is gemaakt één enkelen wanklank te werpen in het heilig lied der gezaligden.

SLOTWOORD OP HET BOEK DER PSALMEN.

Gelijk we reeds in ons voorwoord op het Boek der Psalmen schreven, bevat het ene verzameling van heilige liederen uit den tijd der Oude Bedeling, in de eerste plaats ten behoeve van den eredienst van Israël vervaardigd, en gedicht door David en andere heilige mannen Gods onder Israël, gedreven door den Heiligen Geest.

Gewoonlijk worden zij "Psalmen David's" genoemd, niet omdat deze koning van Israël, de lieflijke in Psalmen, ze alle heeft vervaardigd, maar èn dewijl in hem de lierzang zijn hoogste bloei bereikte, èn omdat de tijd van David de Psalmen in het leven riep, gelijk de verlossing uit Babel ze weer deed herleven.

De Bundel zelf is meer dan hoogstwaarschijnlijk verzameld en in orde gebracht door één man, die, rekenende met de inwendige verwantschap der liederen, met hun inhoud, met hun gelijkheid van strekking en bestemming, ze als één geheel aan de gemeente van Israël en daarmee ook aan de Kerk van alle eeuwen, door Gods genaderijke besturing, heeft overgegeven.

Het is dan ook terecht opgemerkt: "nadat door de werkzaamheid van Ezra en Nehemia nieuwe vaste vormen voor den herstelden tempeldienst in Zion waren ontstaan, ontstond in de pas gesterkte gemeente grote behoefte, om naast het heilig Wetboek ook een vast, liturgisch afgesloten Gebed- en Gezangboek te bezitten."

De tijd, waarin de Psalmen zijn gedicht valt daarom voornamelijk in de dagen van David en in die van den terugkeer uit Babel.

Want wel komen er ook Psalmen voor van Salomo (één van Mozes) en uit de dagen van Josafat en Hizkia, maar toch de meeste dragen duidelijk de kenmerken, dat zij zijn vervaardigd of in de dagen van David, toen de godsdienst bloeide, of in de dagen van den terugkeer uit Babel, toen de goddelijke straf zijne uitwerking niet gemist had, maar Israël weer terug had gebracht tot het dienen, enig en alleen, van den Heere God.

Wat den inhoud der Psalmen betreft, niet alleen wordt de particuliere genade, welke de Heere betoont aan Zijn gunstvolk, bezongen, maar ook Zijne gemene genade, welke Hij bewijst aan alle mensen en aan alle schepselen.

En waar er schier geen feit is uit Israël's geschiedenis, hoever men ook in den tijd terugdringt, wat niet wordt vermeld, waar de Schepping en Onderhouding en Besturing van hemel en aarde gedurig de stof uitmaakt van het lied des dichters, zo wordt dit alles in verband gebracht met de diep verbeurde genade, die aan Israël en de volken bewezen wordt.

Bovendien en boven alles wordt inzonderheid gedurig gewezen op Hem, die niet alleen voor Israël maar ook voor alle volken een Verlosser zou wezen, tot Wie niet alleen uit Israël maar uit alle geslachten der aarde er zouden komen om Zijn Naam te belijden.

Vandaar dat we vele Messiaanse psalmen hebben, hetzij typisch-Messiaanse, of typisch-profetische, of eschatologisch-Messiaanse, zodat het niet van David is of van een ander koning, van wie daar gezongen wordt, maar van den Christus zelven, zoals deze in heerlijkheid zou geopenbaard worden.

Maar van daar ook dat als in de Psalmen van het bloed van bokken en stieren gesproken wordt, niet wordt ontkend dat dit bloed als symbool moet worden gestort, maar wèl dat enkel het bloed als zodanig de verzoening zou aanbrengen, indien het niet gestort werd in het geloof in Hem, die Israël's ceremoniëlen dienst zou te niet doen.

Ook in de Psalmen concentreert zich alles om den Messias, die naar Gods eeuwigen Raad een eeuwige verzoening zou tot stand brengen voor geheel de Kerk, in dezen zin dat de HEERE Heere, Zich heilig en rechtvaardig maar tegelijk barmhartig en genadig geopenbaard heeft, in Hem, die zelf door David en de heilige zangers van Zijn lijden en van Zijne heerlijkheid heeft geprofeteerd.

Gods kinderen van den Ouden dag hebben zich dan ook in de bangste tijden en te midden van de donkerste lotsbedelingen vast gehouden door het geloof aan het Verbond, hetwelk niet wankelen of bezwijken kon, en dit door hun zangen der Gemeente op het hart gedrukt en op de lippen gegeven.

Het is daarom dan ook dat deze Psalmen, alle eeuwen door, op het schavot en op den brandstapel, in de onderaardse holen en in de verborgene plaatsen, waar men ook zamen kwam, het geloof door Gods genade hebben gestaald en gesterkt, en dat zij, zolang de Kerk van Christus op aarde zal worden gevonden, zullen gezongen worden.

Ook de meest verheven gedichten van het menskenkind, hoe schoon en bezielend ook, worden ten leste vergeten, maar de Psalmbundel, dit kunstgewrocht des Heiligen Geestes, blijft gezongen alle eeuwen door.

DE SPREUKEN VAN SALOMO.

De Spreuken van Salomo, in het Hebr. genaamd Mischle Schelomoh, in de Septuaginta, Paroimiai Salomontos en in de Vulgata, Proverbia Salomonis, zijn een vrucht van het geheiligd nadenken, onder de bijzondere en buitengewone inwerking des Heiligen Geestes, over wat de Heere God aan Israël op bijzondere wijze had geopenbaard en wat de heilige schrijver vervuld zag in de lotgevallen, zowel van het volk Israël en andere volken als van den enkelen mens.

Het zijn geen spreekwoorden, die altijd uit het volk hun oorsprong hebben, maar Spreuken, dat is, op zich zelve staande, pittige en puntige waarheden, of aaneengeschakelde, zodat zij redenen vormen, die immer ten doel hebben af te manen van de zonde, in hare innerlijke dwaasheid ten toongesteld, en aanmanen tot een leven naar Gods ordinantiën en instellingen.

Zij bedoelen derhalve het geluk en de welvaart van het volk in het algemeen en van den mens in het bijzonder, niet alleen het geestelijke maar ook het tijdelijke geluk.

Zij bewegen zich daarom niet alleen op de lijn van de particuliere, maar ook, en niet gering, op die van de gemene genade.

Het Boek zelf laat zich verdelen in drie delen, voorafgegaan door een opschrift en gevolgd door twee aanhangsels.

Het opschrift wordt gevonden in Hoofdstuk 1: 1-7.

Het eerste deel (Hoofdstuk 1: 8-Hoofdstuk 9) beveelt op levendig schilderende en aaneengeschakelde wijze de wijsheid met bijzonderen aandrang aan;

Het tweede deel (Hoofdstuk 10-24) bevat of een verzameling van afzonderlijke, los op elkaar volgende spreuken, waarin aan de ene zijde de wijsheid en de vreze Gods, en aan de andere zijde de dwaasheid en het verlaten van God, het Gode tegenstaan, wordt geschetst, of uit meer samenhangende spreuken, die weer gevolgd worden door dezulke die in den vorm van gebod en verbod zijn neergeschreven.

Het derde deel (Hoofdstuk 25-29) bevat spreuken van Salomo, samengebracht door de mannen aan Hizkia, den koning van Juda, die de spreuken meer in haar karakter van vergelijking en tegenstelling doen uitkomen, en wier bedoeling evenzeer is de vrede en het geluk van het volk te bevorderen.

De Aanhangsels (Hoofdstuk 30 en 31) bevatten: a. de Spreuken van Agur, die geheel passen in het kader van de Spreuken van Salomo, dewijl zij evenzeer de ware wijsheid roemen en tevens de toepassing op het leven aangeven; b. de Spreuken van Lemuël, hem door zijn moeder geleerd, welke eindigen met den lof te bezingen van ene degelijke huisvrouw.

Wat de Apostel Jakobus in zijn Zendbrief (Hoofdstuk 3: 17) zegt van de wijsheid, daarmee is zo volledig en duidelijk mogelijk de aard en de inhoud van de prediking van den wijzen Koning Israël's in zijn Boek der Spreuken weergegeven.

HOOFDSTUK I.

WAARDOOR DE WIJSHEID VERKREGEN OF VERHINDERD WORDT.

Op de wijze van een Oosterse titel voor een boek, gaat een vrij uitvoerig opschrift het gehele werk voor.

Vs. 1-6. Dit opschrift noemt in de eerste plaats den Schrijver van de meeste Spreuken, die in dit Boek worden gevonden, wijst vervolgens haar doel aan, en roemt eindelijk hare nuttigheid, zowel voor degenen, die met de wijsheid een aanvang maken, als voor hen, die daarin reeds vorderden.

De woorden, die in het nu volgend Boek worden gevonden, zijn, ten minste voor 't grootste gedeelte, de spreuken van Salomo, den door zijne wijsheid zo beroemden (1 Koningen 4: 19 vv.) zoon van David, den koning van Israël, wij vinden hier wel niet al zijne spreuken, want hij sprak er drie duizend, maar wel zijn de gewichtigste en schoonste uitgekozen (1 Koningen 31) uit een grotere verzameling, door den wijze zelven langzamerhand bijeengebracht.

Zij zijn verzameld tot nut en stichting van den lezer, om wijsheid en tucht 1) te weten, om te weten, wat ware wijsheid (Job 28: 12) en zedelijke opvoeding is, om te verstaan redenen des verstands, 1) om te vernemen uitspraken, waarin scherp en diep verstand is en waardoor men het ware van het valse kan onderscheiden.

Om zich ene vaste kennis en wetenschap eigen te maken, echter een gegronde wijsheid te verkrijgen en zich door den band der tucht te laten leiden, om zich in alle plichten zijns levens wijslijk te gedragen en te leren, hoe men de dwalingen moet vermijden, in welke wij, mensen, lichtelijk vallen, of hoe ze te verbeteren, als wij er eens in gevallen zijn..

Wijsheid en tucht worden hier op het nauwst met elkaar verbonden. Onder wijsheid is te verstaan, het kennen der dingen, in haar diepste wezen en in de werkelijkheid van haar bestaan en onder tucht de zedelijke terechtwijzing. Wie de tucht beoefent, laat zich door de hoogste levenswijsheid beheersen. Daarom hebben we onder het weten ook in den grond der zaak het in zich opnemen te verstaan, het zich te laten leiden door de wijsheid en de tucht.

Om aan te nemen onderwijs van goed verstand, 1) gerechtigheid, en recht, en billijkheden, om te leren zó te leven, dat het overeenkomstig is met den wil van God en billijk tegenover alle mensen.

In het Hebr. lksx rowm (Moesar haskeel). Hetzelfde woord moesar is in vs. 2 door tucht vertaald, en die betekenis moeten wij ook hier weer hebben. Beide woorden betekenen dan ook tucht, waarvan het heil wordt ingezien d.w.z. zulk een tucht, zulk een zedelijkheid die niet vrucht is van opvoeding of navolging, maar omdat men zelf heeft doorzien, waarom zulk een zedelijkheid gevorderd wordt en waartoe zij leidt en waardoor men er toe gebracht wordt, om naar Gods Wet als maatstaf recht te doen, gerechtigheid lief te hebben en de billijkheid te betrachten.

Om den slechten, den onervarenen, die onkundige harten (Rom. 16: 18), die voor alle uitwendige indrukken zo toegankelijk zijn, en daarom zo licht verleid worden, kloekzinnigheid te geven, zodat zij voor die schade worden bewaard; den jongelingen, die nog weinig ervaring en overleg bezitten, wetenschap en bedachtzaamheid, om hun leven op de rechte wijze in te richten.

Het onderwijs hier gegeven is eenvoudig, duidelijk, licht bevatbaar, voor het geringste verstand zelf en een onkundig reiziger kan er zelfs niet in dwalen, ja, waarschijnlijk zullen zij er het meeste nut in vinden, die gevoelig zijn voor hun eigene onkunde en weten, hoezeer zij ze van node hebben, om onderwezen te worden en die hierom ook naar onderrichting reikhalzen..

Deze bloemlezing van spreuken der wijsheid is niet alleen met het oog op de onwijzen zaamgesteld, om hun wijsheid te leren, integendeel: die wijs is zal horen en zal in lere toenemen; hij vindt hier gelegenheid, om, wanneer hij zijne oren met opmerkzaamheid op het gezegde richt, in kennis en inzicht te winnen; en die verstandig is, die ontwikkeling en een helder oordeel bezit, zal wijzen raad bekomen; door de aanwijzingen, die hier worden gegeven, zal hij enen juisten en zekeren levensregel verkrijgen, zodat hij de dwaalwegen en ondiepten in den zedelijken wandel vermijdt.

Gij zijt hem gegeven ter bevestiging van het woord, dat die heeft, dien gegeven zal worden (Matth. 13: 12), om te verstaan, zich toe te eigenen en steeds beter in toepassing te brengen, ene spreuk en schat van Salomonische wijsheid, en de uitlegging van deze, die soms moeilijk is, eveneens de woorden der andere wijzen, die nog veel diepzinniger redenen voor deze verzameling hebben geleverd (zie Hoofdstuk 22: 17; 24: 23; 30: 1; 31: 1 hun raadselen, die zozeer tot opscherping van het verstand dienen (1 Koningen 10: 1)

De rechte, ware wijsheid wordt ons niet aangeboren, maar men moet haar uit den mond der wijzen opvangen, die van God geleerd zijn (Jes. 54: 13. 1 Thess. 4: 9)..

God zal Zijnen heiligen Geest schenken aan hen, welke dien regeren, niet aan hen die dien verachten, niet aan hen die tegenstreven met ene barbaarse en wilde woestheid. De schrijver zegt dat deze verachters van God, als Epikureërs en dergelijken, hier geen voordeel kunnen verkrijgen, maar anderen, in wie de beginselen zijn van de vreze Gods en die begeren door God bestendig te worden. Tot deze wordt gezegd: "jaagt ze en ontvangt."

7.

Nu volgt het motto, of de zinspreuk van het gehele Boek, als aansporing, om het met de vereiste gezindheid te lezen, zonder welke alle lering te vergeefs is.

Vs. 7. Het scheppend begin, waarin tevens voortgang en einde van die wijsheid, die hier moet geleerd worden, besloten ligt is de vreze des Heeren. (Hoofdstuk 9: 10. Psalm 34: 10).

a) De vrees, niet ene algemene religiositeit, nog veel minder een los geworden zijn van al het positieve en geschiedkundige, maar de vreze des HEEREN, het vrezen van Jehova, den aan Israël geopenbaarden God, (Exodus 3: 13; 6: 2) is het beginsel der wetenschap, is het fundament van die kennis, waarom het hier te doen is; de dwazen daarentegen, die niets van God willen weten (Psalm 14: 1. Jer. 14: 22), verachten wijsheid en tucht, zij zullen naar onze woorden niet horen, en kunnen ook niet verstaan, wat geestelijk is.

Job 28: 28. Psalm 111: 10. Spreuken 9: 10. Prediker 12: 13.

De heilige wijsheid stelt zich met deze zinspreuk in openbare tegenstelling tegen de ijdele filosofie (Kol. 2: 8) van wereldse wijsheid-leraars. Deze willen ene wetenschap, die onafhankelijk is van het religieus-zedelijke gevoel, ene wetenschap, die alleen rust op het blote denken van den onderzoekenden geest en die de zekerste bevestiging voor de waarheid harer stellingen daarin vindt, dat zij juist hare conclusiën verkregen heeft met verloochening aan alle overgeleverde ideën. De wijsheid der Salomonische Schriften daarentegen rust niet alleen op den gegeven grondslag van den geopenbaarden godsdienst, wier waarheden zij vooraf als vast erkent, maar zij is ook zonder opname dier waarheden in het inwendige even niet mogelijk. Zonder vreze voor den alleen waren God van Israël is gene zedelijke kennis denkbaar; die vrees is integendeel het begin of de eerste trap van deze kennis, van deze overtuiging, die haren wortel heeft in de volkomene overgave aan den Heere. Godsvrucht en wijsheid zijn dus de ene zonder de andere onmogelijk..

Dwazen zijn zij, die de ware wijsheid verachten, die hun eigene meningen volgen, zonder acht te slaan op den eerbied voor God.).

Salomo spreekt van de gewichtigste stukken der waarheid, en Een, groter dan Salomo, is hier. Christus spreekt door Zijn woord en Zijnen Geest. Hij opent het verstand der mensen, dat zij de Schriften verstaan. Christus is het woord en de wijsheid van God, en Hij is ons tot wijsheid geworden. Dat wij op Hem, als onze wijsheid vertrouwen, opdat Zijn Geest in onze harten moge schrijven de dingen, die geschreven zijn in dit Boek, zo zullen onze gesprekken levende commentaren worden op de Spreuken van Salomo..

De heilige Schrijver wil zeggen, dat de ware wijsheid van Boven komt, uit God is, en den mens in het hart gegeven wordt, zodat alleen hij, die waarlijk den Heere vreest, deze wijsheid kan deelachtig worden. Niet de dwazen, niet degenen, die God verachten, met Hem spotten, of zich om Hem niet bekommeren. Deze verachten de hoogste wijsheid, deze spotten met de ware zedelijkheid en zijn onvatbaar er voor, om haar in zich op te nemen. Het laatste gedeelte van dit vers slaat kennelijk terug op vs. 2.

8.

De eigenlijke Spreuken beginnen eerst met hoofdstuk 10. Als ene soort van inleiding gaat vooraf ene rij van vijftien op elkaar volgende redenen in den vorm aan spreuken.

Vs. 8-19. De eerste dezer redenen bevat ene vermaning van den leraar der wijsheid aan zijnen leerling, welke met twee hoofdregels begint voor de jeugd, die in de wijsheid moet worden onderwezen, de ene is: "hoor naar vader en moeder," en de andere: "hoor niet naar de goddelozen!" De laatste vermaning wordt vervolgens uitgewerkt ten opzichte van een enkel bepaald geval, dat zeer geschikt is, om het tegendeel der godsvrucht, de roekeloosheid als de ergste dwaasheid te karakteriseren, en om op aanschouwelijke wijze voor te stellen, hoe roekeloze misdadigers door hun goddeloos drijven zich geheel en al te gronde richten.

Mijn geestelijke zoon, met wien ik, de leraar der wijsheid, het als een geestelijk vader te doen heb (Spreuken 4: 1. Richteren 14: 10. 2 Koningen 2: 12. 1 Samuel 3: 16. Filemon 1: 10)! hoor de tucht, de terechtwijzinguws lichamelijken vaders, en verlaat de leer uwer moeder niet, als die u het eerst hebben gewezen op de vreze des Heeren en daardoor op de ware wijsheid.

Want zij, die hand des vaders en die leer der moeder, zullen uwen hoofde een aangenaam toevoegsel, een lieflijk sieraad zijn, en ketenen aan uwen hals, zij zijn gene lastige en vernederende boeien, maar het gehoor geven daaraan geven ene grootheid en een adel, gelijk de diadeem op het hoofd en de halsketen vorsten en mannen van hogen stand kenmerken; zij maken u aangenaam voor God en voor mensen (Hoofdstuk 3: 3; 6: 21).

Mijn zoon! bij deze vermaning heb ik nog ene tweede te voegen, indien de zondaars, de spotters, de verachters van God, met welke de rechtvaardigen gene gemeenschap mogen hebben (Psalm 1: 1) u aanlokken, om met hen gemeenschappelijke zaak te maken, a) bewillig niet, maar wijs hen met beslistheid van u af.

Gelijk ene goede opvoeding der kinderen den eersten grond legt tot hun waar geluk, zo legt de verleiding den eersten grond tot hun verderf; wie met liederlijke mensen omgang heeft is reeds meer dan half verloren..

Wordt in den eersten Psalm welgelukzalig genoemd, die niet wandelt in den raad der goddelozen en niet zit in het gestoelte der spotters, die zich niet verenigt derhalve met de goddelozen, de Spreukendichter begint zijne redenering met de vermaning, om hun gezelschap te vlieden en zich niet door hun valse redeneringen te laten verleiden.

Indien zij 1), om nader op een bepaald geval te wijzen, tot u zeggen: Ga met ons den weg op, dien wij ons hebben voorgesteld, laat ons uit onze heimelijke schuilplaats loeren op bloed (Micha 7: 2), ons versteken tegen den onschuldige zonder oorzaak 2), tegen hen, die ons wel niets hebben misdaan, maar naar wier geld en goed wij begeren;

Het is van belang, zich een recht begrip te maken wie hier bedoeld worden, daar het toch bezwaarlijk rovers der grote wegen, huisbrekers en moordenaars zijn kunnen, tegen wier verleiding de zedemeester waarschuwt. Men denke dan liever aan groten, aan pacha's en gezaghebbers ouder de willekeurige Oosterse regeringen, die niet alleen door afpersingen en knevelarijen zich verrijken, maar ook door onschuldigen onder nietige voorwenselen ter dood te doen brengen, wier goederen zij dan na zich slepen, en die men dit zo lang laat doen, totdat

zij rijk genoeg geworden zijn, om tot slachtoffers van nog machtiger heb- en roofzucht te strekken. Die de Oosterse geschiedenis en zeden kent, zal dit geheel verstaan..

Eigenlijk staat er: "de vergeefs onschuldige; " zo worden door de goddelozen met opzet genoemd, die in hun bekrompenheid menen, dat hun schuldeloos leven hun recht geeft te wachten, dat hun leven deels op Gods hulp, deels op bescherming der mensen recht geeft. De zodanigen willen de goddelozen zo plotseling verslinden, gelijk de dood levende en krachtvolle mensen wegrukt..

Laat ons hen levend verslinden (Psalm 124: 3), als het graf soms midden uit het krachtige en blijde leven zijne offers wegrooft (Num 16: 30); ja geheel en al 1) zullen wij hen vernietigen, gelijk die in den kuil nederdalen (Psalm 28: 1; 143: 7).

In het Hebr. Mymymt (Themimim). D.i. terwijl zij in het volle genot van gezondheid en welstand verkeren. Hierdoor en in de gehele uitroeping komt uit, die diepe haat tegen alle tucht, die verborgen vijandschap tegen degenen, die onder den zegen Gods een gerust en stil leven leiden mogen.

Wij hebben gegronde reden voor die zaken; het brengt ons groot voordeel aan, want alle kostelijk goed zullen wij vinden, onze huizen zullen wij met roof vullen, dien wij den vermoorden hebben ontnomen;

Achter dit voornemen ligt op den diepsten grond des harten de nijd van Kaïn, die tegen den rechtvaardigen Abel vergrimde, omdat die door het geloof een groter offer gebracht had dan hij (Genesis 4: 3 vv. Hebr. 11: 4). Zie vs. 12..

Kom, ga met ons. Gij zult uw lot midden onder ons werpen, wij zullen te zamen handelen, als broeders zamen lief en leed dragen; wij zullen allen ééne buidel hebben, alle winst gelijkelijk delen.

Mijn zoon! wanneer de verleiders met zulke verzoeken tot u komen, al spreken zij het ook niet openlijk uit, gelijk ik hier met ronde woorden verklaarde en hun afschuwelijk voornemen karakteriseerde -zij weten integendeel hun schandelijke daden met de fijnste kleuren te schilderen-wandel niet met hen op den weg; weer uwen voet van hun pad, dat die geen lust verkrijge om het te betreden.

Want hun voeten lopen ten boze, zoals gij hier kunt zien, nu hun handelen en trachten u naakt en open is voorgehouden; en zij haasten zich om bloed te storten, waaruit gij dan ook kunt afleiden, dat het einde van hun weg geen geluk, gene winst zal zijn, zoals zij u voorspiegelen, maar onheil en verderf (Jes. 59: 7. Rom. 3: 15).

Die goddelozen zelve te waarschuwen voor het onheil en de ellende, die zij tegemoet gaan, daartoe geef ik mij de moeite niet. Zeker, het is gelijk het spreekwoord zegt: het net wordt te vergeefs gespreid voor de ogen van allerlei gevogelte, al is het dat de vogelaar zichtbaar voor de vogels zijn net uitwendig, zodat deze het met hun ogen zien, dat hun verderf

wordt bereid, zo laten zij zich, door hun begeerte naar de lokspijs verblind, er toch niet van afhouden, om er zich in te storten.

En 1) deze, die op het bloed van anderen loeren (vs. 11), loeren inderdaad op hun eigen bloed, en die den onschuldigen zonder oorzaak hinderlagen leggen, versteken zich tegen hun zielen, daar zij zó zeker in hun verderf snellen als de vogels (vs. 17), zij het ook, dat zij anderen nazetten, zo is het alsof zij zich zelven naar 't leven stonden.

De Spreukendichter wil zeggen met dit en in verband met het vorige vers: Al is het mogelijk, dat het gevogelte het net niet ziet en zich dus vangen laat, gij zult toch zo dwaas niet zijn, want hun bedoelingen zijn zo doorzichtigen het einde van alles is zo in het oogvallend. Want zij bereiden zich zelf het verderf, waar zij anderen trachten te vernietigen, daar vernietigen zij ten slotte zich zelven.

Zo zijn de paden van een iegelijk, die gierigheid, boze hebzucht, pleegt, die naar der anderen goed begeren en het op onrechtvaardige wijze tot zich trekken; zij zal de ziel van haren meester vangen; het is ene dwaze inbeelding, wanneer iemand, die op wegen der goddeloosheid gaat, meent, dat hij door zijn verstand winst uit zijne misdaad zal trekken, en de schade zal kunnen afweren; hij bereidt zichzelf in zijne zonde ondergang en verderf.

Zo zeker als de wijsheid, die verenigd is met godsvrucht en gerechtigheid, een boom is des levens voor allen, die ze aangrijpen (Spreuken 3: 18), zo zeker is aan de andere zijde een wandel in dwaasheid en in het vergeten van God een langzame zelfmoord, een te gronde richten van eigen leven en levensgeluk (vs. 32).

20.

II. Vs 20-33. In de hier volgende tweede rede richt de Goddelijke wijsheid nu zelf het woord tot degenen, welke het versmiden haar te zoeken en naar hare menslievende bemoeiingen te luisteren. Zij vermaant, belooft en dreigt eindelijk, dat zij den misdadigers hare genade zal onttrekken en de vruchten van hun verkeerdheid in ongeluk, verderf en eeuwigen dood zal doen eten. Eindelijk sluit zij hare waarschuwendende rede met nogmaals door beloften uit te lokken, hetwelk ons aan Matth. 11: 28 herinnert. Terwijl de vorige rede er voor waarschuwde om de godsvrucht gering te achten, zo waarschuwt deze ten opzichte van de wijsheid. Beide wijzen dus duidelijk terug op het motto, dat aan het hoofd staat (vs. 7).

De opperste, de goddelijke Wijsheid roept 1) overluid daar buiten op de straat, onder het Oude Testament door den mond der profeten, in het Nieuwe door den mond van den Heere zelven, van Zijne Apostelen, Evangelisten, herders en leraars; zij verheft in zoekende liefde hare stem op de straten, opdat, ware het mogelijk, allen geholpen werden en niemand zich zou kunnen verontschuldigen daarmee, dat hij het niet zou geweten hebben (Matth. 10: 27. Luk. 21).

De Wijsheid wordt hier persoonlijk voorgesteld, maar ook als een Goddelijke Wijsheid, als een Goddelijke macht, die vrede en zaligheid verschaft aan degenen, die zich onder haar stellen, maar onheil en verderf aan degenen, die zich haar onttrokken.

Zij roept zelfs in het voorste der woelingen, in het voornaamste van het volksgewoel; aan de deuren der poorten, waar de mensen zich verzamelen, spreekt zij hare redenen in de stad (liever: aan de deuren der ingangen in de stad enz.) (vgl. Jes. 45: 19. Joh. 18: 20. Hand. 26: 26).

De Goddelijke wijsheid is dus geen geheim, zij is niet alleen in de scholen der geleerden te vinden; er is noch veel moeite noch kosten nodig, om haar te horen en te leren. Neen! ook de landman en handwerksman, de arbeider en dienstbode, de minste en geringste onder het volk kan haar zegenrijk onderricht genieten, wanneer hij maar wil. In kerken en scholen wordt zij openlijk verkondigd, getrouwe leraars, vrome ouders, ervaren vrienden zijn steeds gereed de onwetenden te onderwijzen, de onervarenen te waarschuwen, de lichtzinnigen te vermanen. Of waar zou een kind, waar een jongeling of ene maagd kunnen optreden en zeggen: "Ik heb nooit het geluk genoten een goed en Christelijk onderwijs te ontvangen, mij is nooit gezegd wat tot mijn waarachtig welzijn dient; ik ben nooit tot het goede vermaand en opgewekt?"

Wie de Goddelijke wijsheid, het geloof, den eeuwigen vrede in het hart bezit, die moet haar verbreiden; een zelfzuchtig geloof, dat aan anderen van de goederen der genade niets gunt, is er niet. Alzo is de goddelijke wijsheid ene ware vriendin des volks, die aller heil zoekt..

Onder de wijsheid, die zich hier als persoon vertoont, is God zelf te verstaan, die als de Alwijze handelend in de wereld optreedt. Dat deze wijsheid zich openlijk en overal aanmeldt, duidt tweeërlei aan: vooreerst, dat zij het licht niet schuwt en daarmee het rechtmatige harer zaak bewijst; ten andere dat door Gods openbaring in de natuur en door de middelen des heils ouder Zijn volk overal op de eigenlijke bron van alle wijsheid wordt gewezen, zodat niemand zich met onkunde kan verontschuldigen..

Maar hoe weinigen horen slechts naar de luide prediking der Goddelijke wijsheid! Vol droefheid moet zij klagen: Gij slechten! gij onverstandigen, hoe lang zult gij de slechtigheid, de onverstandigheid beminnen? en hoe lang zullen de spotters (Jes. 28: 14. Psalm 1: 1) voor zich de spotternij begeren, en de zotten wetenschap haten?

Hier treden voor het eerst de vijanden der Goddelijke wijsheid op; er zijn drie klassen van deze: slechten of liever verstandelozen, spotters en zotten. Onder de eersten verstaan de Spreuken diegenen, welke uit onervarenheid, lichtgelovigheid en natuurlijke lichtzinnigheid zich hebben laten verleiden, om den weg van lusten en begeerlijkheden der jeugd te gaan en de Goddelijke wijsheid gering te achten; onder dwazen diegenen, welke wegens het vergeten van God en gebrek aan nadenken de waarheid en tucht verwerpen, en de Goddelijke leer als een doorn in hun geweten haten; eindelijk onder de spotters diegenen, welke met hun volle bewustzijn en opzettelijk tegen de wet zondigen, zondaars van professie, die, om hunnen werelddienst te verschonen, tegenover de Goddelijke wetenschap hun eigene vrijdenkers-wetenschap als een hoger weten stellen, en de wet en de openbaring ook openlijk

honen. Juist de tijd van Salomo met zijn uitwendigen glans en druk wereldverkeer, was meer dan enige andere blootgesteld aan het gevaar van in vleselijke gezindheid en werelddienst, in onverschilligheid omtrent godsdienst en verregaande toegevendheid weg te zinken. Eerst deze tijd schijnt ook die derde soort van verachters der wijsheid, schijnt de spotters, die openlijk het heilige hoonden, te hebben opgeleverd (vgl Hoofdstuk 21: 24; 24: 8).

De woorden van smart over den ondank en de verblinding der mensen, die Salomo hier de wijsheid in den mond legt, wij vernemen ze, helaas! nog heden. De waarheid is...een algemeen goed der mensen geworden; in duizend en nog eens duizend (?) kerken en scholen, uit den mond van ontelbare leraars, in miljoenen geschriften spreekt zij, leert, waarschuwt, bidt, bezweert zij, zodat wij in nog ruimeren zin dan Salomo kunnen zeggen, dat zij op de straten wordt verkondigd. Moeten wij ons daarover nu hogelijk verblijden, zo moeten wij evenzo diep daar over treuren, dat zovelen dit roepen der waarheid verachten en versmaden! Is het niet ontzettend waar te nemen, hoe ontelbare ouders hun kinderen van de school terughouden, hoevelen de prediking van het Evangelie verachten? Laat ons daarom erkennen, hoe traag de mens ten goede is, hoe geneigd tot het kwade, hoe zorgeloos hij juist in zijne hoogste belangen is!.

Keert u, terwijl het nog tijd is, van uwen bozen weg af, tot mijne bestraffing, luistert naar mijnen raad; ziet, ik zal mijnen Geest, den Geest der waarheid en der wijsheid ulieden overvloedig uitstorten, opdat deze u rijkelijk verfrisse en versterke, en u leide van genade tot genade; ik zal mijne woorden, waarin die geest van wijsheid en kennis ligt, u bekend maken.

Niemand kan den Heiligen Geest van Christus ontvangen en met Goddelijke wijsheid verlicht worden, tenzij hij zich kere tot de bestraffing van Christus (Joh. 14: 15 vv.; 16: 7 vv.); wijk af van het kwade en vang een nieuw leven aan (Psalm 34: 15).

De God des hemels verlangt de bekering en verandering van zondaars en niet hun ondergang..

Gevoelen wij de noodzakelijkheid der bekering en een toekeren daartoe zij onze harten? Laat ons bidden om ene overvloedige mededeling van den verlichtenden en vernieuwendenden geest. Indien mensen gewillig zijn geworden om zich aan Zijn invloed te onderwerpen, zo is dit een gelukkig voorteken, dat deze zal worden geschonken, of liever een teken, dat Hij Zijn werk reeds is begonnen (Jer. 31: 18-20)..

Hoe? Gij wilt niet; gij wijst mijne aangebodene hulp en mijne liefde jegens u af? Welaan, zo hoort mijne bedreiging van het gericht, dat u onvermijdelijk wacht: Dewijl ik a) geroepen heb, en gijlieden geweigerd hebt; dewijl ik mijne hand uitgestrekt heb, en er niemand was, die opmerkte, terwijl het toch enkel genade en redding was, die ik aanbood;

Jes. 65: 12; 66: 4. Jer. 13: 10.

En gij al mijnen raad verworpen, en mijne bestraffing, mijn ernstig dringen tot boete en bekering, niet gewild hebt.

Zo zal ik ook in ulieder verderf lachen (Job 38: 3), dat u zeker haastig zal overkomen, omdat gij mijne vermaning hebt veracht; ik zal spotten (Psalm 2: 4),wanneer uwe vreze komt 1), en die zal komen als het zekere loon uwer goddeloosheid, hoe veilig gij u ook moogt wanen.

In dezen tijd, in dezen dag der genade toont God nog ontferming en mededogen met hun dwaasheden, maar dan zal Hij in en om hun verderf lachen, even gelijk zij met Zijnen goeden raad gelachen en alle Zijne vermaningen in den wind geslagen hebben. Zij, die den godsdienst bespotten, maken zich daardoor bespottelijk voor de gehele wereld. De rechtvaardige belacht denzulken met recht en God zelf, die deze spotters namaals ook bespotten zal, billijkt derzulken gedrag in dezen..

De opperste Wijsheid wil hiermede niet minder zeggen, dan dat alsdan, dewijl zij allen goeden raad hebben verworpen, voor eeuwig in en door hun dwaasheden zullen omkomen, dat de rechtvaardigheid Gods in hun verloren gaan zal verheerlijkt worden.

Wanneer plotseling en verpletterend uwe vreze a) komt, gelijk ene verwoesting, als in een ogenblik, gelijk een onweer opkomt, en uw verderf aankomt als een wervelwind (Zef. 1: 15),wanneer u benauwdheid en angst overkomt.

Job 27: 9; 31: 12. Jes. 1: 15.

Dan zullen zij tot mij roepen, maar ik zal niet antwoorden, daar hun roepen toch alleen het gevolg van hun ellende en van hun smart zal zijn; zij zullen mij vroeg, ijverig, vlijtig zoeken, maar zullen mij niet vinden.

De rechtvaardige vergelding, die eindelijk komt van wege het lange en aanhoudende versmaden der genade Gods is, dat de gebeden onverhoord blijven, die nog daarenboven gewoonlijk niet om vergeving van zonde, maar alleen om afwending van den nood worden opgezonden. Daarin wordt het dan den zondaar openbaar, dat zijn oordeel nabij is (vgl. Jes. 2. Jer. 11: 11. Ezech. 8: 18. Micha 3: 4. Amos 8: 11).

Daarom dat zij, gedurende hun gehele leven de wetenschap gehaat hebben, en de vreze des HEEREN, het beginsel der wijsheid (vs. 7) niet hebben verkoren.

Zij hebben in mijnen raad niet bewilligd, al mijne bestraffingen hebben zij versmaad, wanneer zij in hun geweten door het Woord Gods werden getroffen.

Zo zullen zij, daar zij niet anders wilden, eten van de vrucht van hunnen weg, van de gevolgen van hun daden en gezindheden, en zij zullen zich verzadigen (Gal. 6: 8. Jes. 59: 4) met hun goddeloze raadslagen, die de kiem van hun verderf in zich droegen (Jes. 3: 10).

Ook wij spreken van datgene "te moeten opeten," waarvan men de ongelukkige gevolgen ondervindt..

Want de afkering der slechten, der verstandelozen van de eeuwige wijsheid tot de begeerlijkheden en de wijsheid dezer wereld, zal hen doden, en de voorspoed der zotten, hun zorgeloosheid omtrent hun eeuwig geluk, zal hen verderven 1).

Dat de mens door eigen schuld verloren gaat, wordt hier zeer duidelijk verzekerd. Hun verderf en ondergang hebben zij aan zichzelf te danken. De bezoldiging der zonde is de dood. Het is daarom, dat in het volgende vers het tegenovergestelde wordt verzekerd. Wordt in dit vers gewezen op het einde der goddelozen, in het volgende op den gelukkigen staat en de heerlijke redding des godvrezenden, die hij geniet voor tijd en eeuwigheid beide.

Maar die naar mij hoort, en mij zijn hart geeft zaltijdelijk en eeuwig zeker wonen, en hij zal gerust zijn van de vreze des kwaads, omdat hij met zijn God verzoend is.

Bemint men ware rust en veiligheid, zo zij men gehoorzaam en volge men wat de wijsheid aanraadt. Men late zich het oor des geestes recht opendoen, om hare leer goed te bevatten; want de ziel, die Gode gehoor geeft, zal levenslang veilig zijn, omdat zij in God ene rust vindt, die van alle onrust bevrijd is. Zij geniet in God alle goederen, die in Hem zijn, zonder te vrezen voor ongeluk, daar zij in Hem daarvoor geheel en al veilig is. In den dood zal zij niet te vrezen hebben voor ongeluk, daar hare gerustheid niet bestaat in enig aangematigd goed maar in God zelve, op wien zij haar vertrouwen heeft gesteld. Zij kan nu niet meer vrezen noch hare verdoemenis en ondergang, welke het grootste kwaad is, noch de zonde als het meest algemene kwaad, omdat hare zaligheid niet gegrond is op hare eigene maar op Gods gerechtigheid, en zij, in Gods wil berustende alles toestemt, wat God met haar voor heeft, zonder iets te vrezen.

HOOFDSTUK 2. HET LEREN

DER WIJSHEID.

III. Vs. 1-22. Terwijl in 't voorgaande de Wijsheid als persoon was ingevoerd en sprak, neemt nu de Schrijver weer zelf het woord en schildert de gezegende gevolgen der gehoorzaamheid en van het zoeken naar wijsheid (vs. 1-4); zij geeft haren leerling ene diepere kennis van de Goddelijke dingen (vs. 5-8), een dieper inzicht in alle recht (vs. 9-11), wijsheid en wetenschap in de vele levensgevaaren (vs. 11); zij bewaart voor het gevaar van gemeenschap met de boven geschilderde dwazen en spotters (vs. 12-15), voor het gevaar, om te geraken in de handen van ene overspelige vrouw, die eerst verleidt en daarna in den dood stort (vs. 16-19), daarentegen leidt zij op den weg der rechtvaardigen, die de belofte hebben der eeuwige gelukzaligheid (vs. 20-22).

Mijn zoon! zo gij mijne redenen aanneemt en mijne geboden bij u weglegt, ze overdenkt en doet, zalig zijn zij, die Gods Woord horen en bewaren (Luk. 11: 28);

Zo gij gezind zijt, om uwe oren naar wijsheid te doen opmerken, zo gij uw hart tot verstandigheid neigt;

Ja, zo gij niet alleen op de uitnodiging der wijsheid hoort, maar haar vraagt om bij u haren intrek te nemen; zo gij tot het verstand roept, uwe stem verheft tot de verstandigheid;

Zo gij met inspanning en aanhoudend haar zoekt als men het zilver zoekt, het om zijne hoge waarde uit de diepten der aarde graaft, en zo gij haar naspeurt als de in het binnenste der aarde verborgene schatten van metalen, of als de paarlen, die op den bodem der zee liggen (vgl. Matth. 13: 45; 7: 9, en de beschrijving van de toen reeds zeer ontwikkelde mijn werken (Job 28)).

Dan zult gij de vreze des HEEREN (Hoofdstuk 1: 7) verstaan, en haar als den kostbaarsten schat en als het hoogste goed van uw hart in u opnemen, en gij zult de kennis van God, een diep inzicht in Gods geheimen, vinden (Matth. 7: 7. Joh. 7: 17).

De wijsheid komt ons wel is waar tegemoet (Hoofdstuk 1: 20 vv), en het komt vooral daarop aan haar gehoor te lenen, maar zij wil toch ook met verlangen gezocht worden. Dewijl zij slechts dien ten deel valt, die haar lief heeft, die hare voorrechten gevoelt, die zich in haar oefent, waar zij zich anders weer voor hem verbergt, zo kan hij alleen in haar bezit komen, die ze houdt voor het hoogste goed en voor den grootsten schat. Hem beloont zij in de eerste plaats met de vreze Gods. Het is waar, deze voert eigenlijk tot de ware wijsheid, maar hem die aanvankelijk zonder duidelijke voorstelling of levendig gevoel van de vreze Gods in het algemeen naar wijsheid zoekt, hem wordt de vreze Gods als eerste en voornaamste beloning geschonken..

Onder vreze des Heeren en kennis van God wordt hier hetzelfde verstaan, nl. de kennis van Gods openbaring. Wie hij is. Hoe Hij werkt. hoe Hij straft en beloont. Dat Hij is die God, die

de Fontein is van alle goeden, de Springader der levende waterstromen. Die kennis is het hoogste wat de mens kan deelachtig worden. God te kennen, Hem te vrezen zoals Hij is en zoals Hij zich openbaart, geeft vrede en zaligheid. En nu o wonder, wie daarnaar tracht, wie dat in waarheid zoekt: Hij is verder het voorwerp van Gods genade en mededogen, van Zijne opzoekende genade en trouw. Dit wordt in de volgende verzen zo duidelijk mogelijk uitgedrukt.

Maar zonder godsvrucht en zonder kennis van God is het niet mogelijk ware wijsheid te verkrijgen; a) want de HEERE, die alleen Wijze (Rom. 16: 27), geeft wijsheid; uit Zijnen mond, 1) en niet uit den geest van den natuurlijken mens komt kennis en verstand, zodat men waarheid en leugen, goed en kwaad, recht en onrecht juist zou kunnen onderscheiden.

1 Koningen 3: 9,12. Jak. 1: 5.

Men kan uit natuurlijke kennis wel leren, dat God een zeer goedertieren Wezen is, maar hoe Hij voor enen zondaar een God der liefde wordt, dat kan men alleen uit den mond Gods in de Heilige Schrift leren..

Onder den mond Gods heeft men, óf te verstaan Zijn wil en welgevallen (Deuteronomium 8: 3). óf een openbaring van Zijn wil door Zijn woord (Numeri 9: 18. Jes. 1: 20. Ezech. 33: 7 e.a.) Hier wil de Spreukendichter er onder verstaan hebben, het tegendeel van den geest van den natuurlijken mens. Door Zijne aanblazing, bij het licht Zijner openbaring.

Hij legt weg, Hij bewaart voor de oprechten, die in eenvoudigheid des harten naar de wijsheid trachten, die van Boven is, een bestendig wezen, voortdurend heil, geluk en zegen; Hij is een schild (Genesis 15: 1), ene goede bescherming en een wapen (Psalm 33: 20; 84: 12; 9), dengenen, die oprechtelijk naar het woord van God wandelen; 1)

Zij mogen dan uit hoofde der beproeving van hun geloof, somwijlen in grote gevaren gebracht worden, God echter zal zelf hun Schild en Beukelaar en een Rondas voor hen zijn, zodat niets hun enig wezenlijk leed of nadeel zal kunnen toebrengen, ja, hen zelfs nooit zal verschrikken of doen wankelen. Zij zullen met Abraham zich kunnen verzekeren, dat God in alle omstandigheden en gevallen hun Schild en zeer groot loon is. Want hun weg, het pad des vredes en der gerechtigheid, waarop zij wandelen, is bij den Heere bekend en wordt van hem beschermd en beveiligd van alle zijden, ten hunnen behoeve..

De Heere waakt, opdat zij de paden des rechts houden, de wegen, die recht zijn voor God; en Hij zal den weg Zijner gunstgenoten bewaren, zij zullen door Gods genade steeds vaster gaan op den smallen weg ten leven.

Dan, wanneer gij een waar leerling der wijsheid zijt geworden, zult gij als verdere vrucht daarvan verstaan, wat de goddelijke gerechtigheid van u eist, en wat voor mensen rechtis, en billikheden, hoe men rechtvaardig wandelt, en in 't algemeen, alle goede pad, waar maar iets goeds is te volbrengen.

De gerechtigheid des geloofs en de gerechtigheid des levens zijn nauw aan elkaar verbonden. Zodra de eerste aanwezig is, moet ook de andere zich openbaren door een oprechten, reinen wandel voor God en de mensen (Luk. 1: 74. Fil. 1: 11).

Als 1) de wijsheid in uw hart zal gekomen zijn, en woning in u zal gemaakt hebben, en de wetenschap voor uwe ziel zal lieflijk zijn, de kennis der waarheid uwe ziele-spijs zal wezen.

Het oogmerk van deze verzen is om aan te wijzen, welke grote voordelen de ware wijsheid ons zal aanbrengen. Zij namelijk zal ons behoeden voor de paden des verderfs, en zal ons aldus meer aanbrengen dan alle schatten der wereld ooit zouden kunnen doen. Voorts, welk een goed gebruik wij te maken hebben van de wijsheid, welke God ons geeft, te weten, wij moeten dezelve gebruiken, om ons gedurig altijd op het pad der deugd behoorlijk te regelen, en om ons te wapenen tegen de verzoeking van allerlei soort. Eindelijk, aan welke regelen wij beproeven kunnen en moeten, of wij die ware wijsheid bezitten of niet. Deze boom moet aan hare vruchten gekend worden. Indien wij waarlijk wijs zijn, moeten en zullen wij het tonen, door onze zorgen, om alle kwaad gezelschap, alle valse paden en alle snode handelingen en slechte paden te vermijden..

Deze plaats is zeer gewichtig voor de Bijbelse zielkunde. Het hart staat hier als middelpunt van den inwendigen mens, waarin alle draden van het zieleleven te samenlopen, als de zetel van het gemoed. Maar de ziel is het geheel van alle beweging en streven van den geest. -De Goddelijke wijsheid moet door het gemoed ontvangen worden en daarin te huis geraken, en vervolgens naar alle zijden van het geestelijk leven met blijdschap zich bewegen..

Dit komen duidt een blijven aan, een blijvende woonplaats hebben, zodat zij alleenheerscheres in het hart is geworden en van uit het hart, als den zetel van de uitgangen des levens, haar invloed doet gevoelen op den gehelen mens, op zijn wil, zijne begeerte en zijne daden.

Zo zal de bedachtzaamheid over u in elken gevaarlijken levenstoestand de wacht houden, de verstandigheid, die wel kan onderscheiden, zal u behoeden.

Om u te redden van den kwaden weg, van de zonde, van den man, die verkeerdheden 1) spreekt, die achter een gladde tong sluwheid verbergt (Hoofdstuk 1: 22. Hand. 20: 30).

Verkeerdheden, in den zin van verdraaiingen, zodat het kwade als goed wordt voorgesteld, en het kwaad onder valschen schijn wordt aanprezen.

Van degenen, die de paden der oprechtheid, de rechte wegen verlaten, om te gaan in de wegen der duisternis; want zij hebben de duisternis lief, zowel van den nacht als van de zonde (Joh. 3: 20. Jes. 8: 22. Job 24: 16);

Die blijde zijn in het kwaad doen, zich verheugen in de verkeerdheden des kwaden, wanneer zij op allerlei verborgene wegen ene bijzondere slechtheid hebben ten uitvoer gebracht;

Welker paden nooit recht maar altijd verkeerd zijn, en afwijkende in hun sporen; 't zijn slinkse wegen, en die de sporen hunner voetstappen volgen lopen in de diepten der zonde:

Wanneer wijsheid in uw hart woont, dan zal het gelukken, om u te redden van de vreemde de niet tot het volk behorende vrouw a), van de onbekende, de uitlandse, die niet meer tot Israël behoort, die met hare redenen vleit, die verleidende woorden weet te spreken,

Spreuken 5: 3; 6: 24; 7: 5.

Niets verleidt mannen zozeer tot zondigen tegen het zevende gebod, als het zoete, innemende liefdewoord der vrouw, en de begeerte om het gevaar, dat aan de overgave aan die zonde is verbonden, door list en moed te overwinnen. De vriendelijkheid en aantrekkelijkheid der boeleerster maakt het pad voor den man glad en glibberig, zodat hij, ook bij ene gezonde gemoeds gesteldheid, licht zou kunnen vallen en struikelen, maar moeilijk weer opstaan. Dat zij, om zich aan echtbreuk over te geven haar gemaal moet verlaten en het verbond met God moet verlaten, wat aan de misdaad tegen den echt in het natuurlijke hart ene bijzondere bekoorlijkheid verleent, wordt in 't bijzonder op den voorgrond geplaatst, om in het hart van den discipel, die reeds voor de Goddelijke waarheid gewonnen is, den afschuw zeer groot te doen worden en de begeerte naar de bescherming zijner leermeesteres zeer brandende te maken. Ook het gevaar van verraad, dat de echtbreker van haar te vrezen heeft, moet voor de overgave aan de echtbrekster waarschuwen. Zij bedriegt, waar de sterkste redenen tot getrouwheid dringen. Meent gij, dat zij uw geheim zou bewaren en u getrouw zou zijn?.

De prostitutie was in den afgodendienst der Midianieten, Syriërs en andere naburige volken van Israël gesanctioneerd en alzo niet minder dan zedelijk beschouwd. In Israël daarentegen door de wet (Deuteronomium 23: 18 en vlg), verboden en derhalve langzamerhand door ongehuwde vrouwen uitgeoefend. Ene kanker, die in het bijzonder sedert den laatsten tijd van Salomo tegelijk met de afgoderij voortwoekerde, en met de door de wet geoorloofde polygamie zich verontschuldigde, den Staat ten gronde richtte..

Die den leidsman harer jonkheid verlaat, wien zij in hare jeugd met ene eerste liefde zich als gade had overgegeven en trouw tot in den dood beloofd had, en het verbond haars Gods vergeet, het verbond, waarin zij met God staat; want alle echtbreuk is niets dan afgoderij (Hos. 1: 2 Jer. 3: 4. Mal. 2: 14).

Wacht u voor haar; want haar huis, het huis dier echtbrekster, helt naar den dood, den tijdelijken en den eeuwigen dood, en hare paden naar de overledenen, naar de schimmen (Job 9).

Eigenlijk: "zinkt weg ten dode." Ene schone dichterlijke uitdrukking, Als men in dat huis komt moet men zich niet anders voorstellen, dan er mee weg te zinken, en als men er naar toegaat denken: "ik ga naar den dood."

Allen, die tot haar ingaan, en zich in hare strikken laten vangen, zullen zijn als de doden, die niet wederkomen, haar huis is ene moordspelonk, daar men niet levend meer uitkomt, en

zij zullen de paden des levens niet aantreffen 1) niet bereiken. Het is gedaan met genoeg, met levensgeluk, met het leven zelfs, als men valt in de klauwen van zulk ene heerschappij. Hoe zouden zij gered kunnen worden van de smarten der hel?

"Buiten zijn de honden en tovenaars en de hoereerders en de doodslagers", zegt Openb. 22: Zij allen, die de wijsheid uit God verwerpen en zich in plaats daarvan aan afgoderij en wellust overgeven, zinken weg in den eeuwigden dood, en komen niet weer tot het leven in de zalige gemeenschap met God..

Dat is, de paden des levens, de rechte paden zullen zij niet weer opgaan, dewijl het zeer moeilijk valt zich te rukken uit de strikken van de vreemde vrouw, waarmee zij hare boeleerden heeft omvangen.

Laat u daarom waarschuwen zolang het nog het heden der genade is, opdat gij wandelt op den weg der goeden, en houdt de paden der rechtvaardigen, den smallen weg; op welken de rechtvaardigen door Gods wijsheid tot de enge poort komen.

De wijsheid redt van de drie strikken des duivels, namelijk van het leven zonder God, van valse leer, en van hoererij en ontucht.

Die weg zal de beste zijn a), want de vromen, zij, die in gerechtigheid, oprechtheid en zaligheid voor God wandelen, zullen de aarde bewonen, zij zullen het land der belofte, waar de Heere zelf onder de Zijnen woont en eens in het nieuwe Jeruzalem hier beneden binnentreden, en de oprechten (vs. 7) zullen daarin overblijven, 1) zullen daarin mogen wonen.

Psalm 37: 29.

Salomo vergelijkt hier de gelukzaligheid der rechtvaardigen met een opgerichte tent, die door sterke koorden en stijfgedraaide touwen, wel stevig vastgemaakt en bevestigd is, zodat het heil, hetwelk hun ten deel valt, van God zelven aan hun en hun woningen als verknocht en vastgehecht is, en zij derhalve staande blijven en gezegend worden zullen, hier in den tijd, zowel als hier namaals..

a) Maar de goddelozen zullen door de gerichten Gods, deels reeds hier, maar geheel en al ten jongsten dage van de aarde (vs. 21) uitgeroeid worden, en de trouwelozen, die God en Zijne wijsheid trouweloos den rug toekeren, zullen er van uitgerukt worden.

Job 18: 17. Psalm 104: 35.

Mensen, die het noch met God noch met mensen wel menen, worden met hun nakomelingen van de aarde verdelgd. Wie er op let zal daarvan nog heden duidelijke bewijzen zien (Psalm 19; 34: 17).

Niet maar enkele schreden op den rechten weg, maar het volharden tot aan het einde brengt zaligheid (Matth. 24: 13).

HOOFDSTUK 3. OPWEKKING TOT GOEDE WERKEN. LOF

DER WIJSHEID.

IV. Vs. 1-18. Deze vierde rede zet de schildering soort van de heilzame gevolgen van enen godvruchtigen en godzaligen wandel. Wie Gods Wijsheid aanneemt, dien wordt uitwendig levensgeluk, langs leven en vrede ten deel, wie haar getrouw in het harte bewaart, die vindt genade bij God en gunst bij de mensen. Maar zoekt gij de wijsheid zo moet gij u zelven verloochenen en onvervaard ook in lijden en droefenis op den Heere vertrouwen, die u uit liefde slaat. Zalig echter de mens, die de wijsheid heeft gevonden, want zij is kostelijker dan alle schatten der wereld en de bron van alle ware goederen.

Mijn zoon (vgl. vs. 11,21. Hoofdstuk 1: 8 en 2: 1), vergeet mijne wet, die lessen, die ik u in 't volgende zal geven, niet, maar uw hart beware als een kostbaar kleinood, mijne geboden, in welke ik u mijne leer wil verklaren.

a) Want, indien gij ze houdt, langheid van dagen, en jaren van leven 1), en vrede uws harten met God, van wien de wereld niets weet, zullen zij u aanbrengen en vermeerderen 1) (Exodus 20: 12. Jes. 65: 22).

Deuteronomium 8: 1; 30: 20.

Onder jaren van leven hebben wij niet zozeer te verstaan, vele jaren, -dit is een al te oppervlakkige zin, -maar jaren van waarachtig leven, jaren, waarna het ware, het volle leven wordt genoten. Het leven van den wereldling is geen waar leren. Het leven der zonde is de dood. Adams leven vóór den val kon leven worden genoemd, en wie nu weer in Gods gemeenschap is gezet, voor wien de band weer gehecht is, door de zonde verbroken, diens leven kan eerst weer leven worden geheten.

Het is geen natuurlijk gevolg van zijn machtig en met de natuur overeenkomstig leven, maar Gods bijzondere genade, wanneer het kind van God, dat de ware wijsheid Gods in zich bezit, ziet dat zijne jaren worden vermeerderd en hem groot en zwaar lichaamslijden bespaard wordt. Eerst daardoor verkrijgt echter het woord zijne volle waarheid, dat de Heere den zijnen eeuwig, zalig leven na de opstanding wil geven..

Dat de goedertierenheid, hartelijke vriendelijkheid en barmhartigheid, en de trouw, die in alle omstandigheden des levens zich waarlijk moet betonen, u niet verlaten, maar gij u steeds als een waar discipel der wijsheid bij alle mensen gedragen mocht. a) Bind ze, deze beide voornaamste vruchten der ware wijsheid, aan uwen hals, schrijf ze, onuitwisbaar als in erts, op de tafel uws harten.

Exodus 13: 9. Deuteronomium 6: 8.

Hij zegt niet: één, tweemaal, driemaal, tien-, honderdmaal moet gij dat doen, maar hij zegt: "dat zij u niet verlaten." Daarmee wil hij zeggen, dat wij hare, niet zij onze hulp nodig hebben, en ons leren, dat wij des te nauwgezetter moeten zorgen, dat zij altijd bij ons blijven..

Men droeg een zegelring aan een koord om den hals, om gedurig hem voor ogen te hebben, om er gedurig aan herinnerd te worden. Zo vermaant hier ook de Spreukendichter zijne leerlingen, om alzo met genoemde deugden te handelen, opdat zij er gedurig aan herinnerd werden. Dat hij verder aandringt, om ze te schrijven op de tafel des harten, dit heeft dezen zin, om ze zich diep in te scherpen, zodat men geduriglijk gedrongen wordt om ze in beoefening te brengen.

En vind gunst en goed verstand (of: welgevalligheid) in de ogen Gods en der mensen (Luk. 52), want de godzaligheid heeft de beloften van dit en van het toekomstige leven, en vindt, vooral als zij zich openbaart in ongeveinsde liefde en oprechtheid, niet alleen bij God, maar ook bij vele mensen eindelijk hare erkenning.

Vertrouw op den HEERE, den waarachtigen God, die is en die was en die zijn zal, met uw ganse hart, met al wat gij zijt en bezit, met uwe ganse persoonlijkheid, en steun op uw verstand niet, gelijk diegenen allen doen, die nog niets weten, of niets willen weten van de wijsheid Gods.

Hierin is de grondstelling en de hoofdeis van den waren godsdienst uitgesproken: overgave aan Gods genade en trouw, afstand doen van elke proef, om door eigen kracht of wijsheid tot de zaligheid te komen (Psalm 37: 3; 118: 8 vv. Jer. 9: 22)..

Van God komt alleen het ware geluk, de ware hulp. Hij keert de rechte wegen tot het rechte doel. Hij weet wat ons nuttig is, Hij heeft de macht om ons te bevrijden van dat, wat ons schade aanbrengt. Daarom is het onze roeping en gedijt het tot ons heil, ons vertrouwen geheel en al op Hem te stellen en ons niet te verlaten op eigene inzichten..

Zij, die zich onder Gods geleide begeven, zullen er altijd het voordeel van genieten. God zal hun die wijsheid schenken, welke zo zeer van node en dienstig is, om hen wel te besturen, zodat zij zich nooit tot bijpaden der zonde zullen afwenden, en dan zal hij voorts de uitkomst zo besturen, dat ze ten hun genoegen, of wat hetzelfde is, ten hunnen nutte en best zal uitvallen..

a) Ken Hem in al uwe wegen, vraag Hem naar Zijnen heiligen wil, dat Hij u ten allen tijde leide, en Hij zal uwe paden recht maken, de Heere zal zorgen dat gij een effen weg hebt, waarop niets is, dat aan uwe zaligheid zou kunnen schaden, waarop gene stenen des aanstoots zijn en der ergernis, over welke gij zoudt kunnen struikelen en neervallen.

1 Kronieken 28: 9.

De verklaring alsof wij onze wegen moesten gaan en daarop wandelende God moesten kennen, maar niet vooraf Hem vragen, welken weg wij moeten inslaan, is wel een bewijs hoe

ieder ketter zijne letter heeft, en men zijne eigene meningen in de Schrift kan vinden. Terecht wordt het woord whed door Zöckler aldus verklaard: "erken Hem als den onbepaalden Bestuurder van al uw willen en doen." Zie het tegenovergestelde: 1 Samuel 2: 12, en voor de betekenis van het woord: Psalm 1: 6; 37: 18. Amos 3: 2 enz..

Zijt niet wijs in uwe ogen (Rom. 12: 16. 1 Kor. 3: 18); maar integendeel vrees den HEERE en wijk van het kwade 1) (Hoofdstuk 14: 16; 16: 6. Job 1: 1; 28: 28), want wie den Heere vreest, die wantrouwt zijne eigene wijsheid, wanneer deze hem enige kwade en verkeerde handelingen als iets aangenaams en wenselijks laat voorkomen (Jes. 5: 21).

Met deze woorden wordt immer in de Spreuken en in de leerdichten onder de Psalmen het ware karakter der Godsvrucht aangeduid, de tweeledige betekenis der ware godzaligheid, dewijl met het waarlijk vrezen van God gepaard gaat en moet gaan een afkeer van de zonde.

Het zal ene medicijn voor uwen navel zijn, het zal lichaam en ziel goed doen, de ingezonkene karakterdelen, en het zal ene bevochtiging zijn voor uwe beenderen, het zal u ene verkwikking wezen; want het geloof is gezondheid voor den mens en kracht van boven; de mens toch leeft niet bij brood alleen, maar bij alle woord, dat den mond Gods uitgaat.

Omdat de navel in het midden aan het menselijk lichaam ene zo grote betekenis heeft, daar door dien de mens vóór zijne geboorte wordt onderhouden en gevoed, zo is hij in de concrete taal der heilige Schrift zinnebeeld of representant van het gehele lichamelijke leven, welks grondvesten de beenderen zijn..

a) Vereer, wat ook uw verstand uit eigene baat daartegen moge inbrengen, den HEERE van uw aards goed en van de eerstelingen al uwer inkomsten 1), van de eerste vruchten van uwen akker en van uwe kudde; want ook daarin moet zich de zelfverloochening openbaren, dat gij met uw aardse goed gewillig het rijk van God helpt opbouwen, en meer op den zegen des Heeren dan op den arbeid uwer handen vertrouwt (Matth. 6: 33. Exodus 23: 19. Deuteronomium 18: 4 vv.; 28: 8 vv. Mal. 3: 10 vv.).

Exodus 34: 26. Deuteronomium 26: 2 vv. Luk. 14: 12.

Het brengen der eerstelingen was niet eerst een gevolg van de instellingen der Mozaïsche wet, maar ook Abraham gaf de tienden aan Melchizedek en Jakob belooft ze den Heere, indien Hij hem weer veilig naar zijn huis doet wederkeren, (Gen 14: 10 en 28: 22). Het was de uitdrukking van het levendig bewustzijn, dat de Heere God was de Schepper en Onderhouder van alles, en dat derhalve den Heere de gehele oogst toekwam, zodat in die tienden of eerstelingen de gehele oogst werd aangeboden.

Zo zullen uwe schuren, niet, gelijk uw zelfzuchtig overleg vreest, ledig, maar door Gods zegen met overvloed vervuld worden, en uwe perskuipen van most gevuld worden, zodat zij overlopen 1) (bersten) (Gal. 6: 6. Joël 3: 18. Amos 9: 13. Leviticus 26: 5).

Er wordt geen volle geldkist, noch wèl voorziene kleerkast beloofd, maar ene overvloeiende schuur, ene overlopende perskuip; want God zegent den mens ten nuttigen gebruik, niet om stof tot uitbundige sieraad, of tot een voldoening van een gretige hebzucht te geven; en Zijne goederen moeten dienen of dienen tot veelvuldig nut, niet om opgelegd en angstig bewaard te worden..

a) Mijn zoon! met wien ik het ondanks het nu volgend woord, dat kruis en lijden weldadig noemt, hartelijk wel meen, gelijk ene moeder liefheeft, verwerp, waartoe u eveneens eigen verstand tot uw eigen groot nadeel zou kunnen verleiden-verwerp de tucht 1), die met ernstige smartelijke leidingen verbondene onderwijzing des HEEREN niet, doordat gij, gelijk Jona deed, op door u zelven gekozene wegen Hem zoekt te ontvluchten, en wees niet verdrietig over Zijne kastijding, wanneer die over u komt, hoe hard zij u ook moge toeschijnen.

Job 5: 17. Hebr. 12: 5.

In het Hebr. rowm (Moesar). Dit woord kan ook door school vertaald worden, en die betekenis moeten we hier hebben. De school des Heeren is dan de oefenschool, waarin de Heere de zijnen leidt, en dat niet zelden door tegenspoed en lijden. Vandaar dat in het tweede lid vermaand wordt: En wees niet verdrietig over Zijne kastijding.

a) Want de HEERE kastijdt dengenen, dien Hij liefheeft, Om Hem tot diepere erkentenis van zijne zonden, tot hartelijker geloof en tot inniger liefde te brengen (Job 33: 30) Ja, gelijk een vader den zoon straft, in denwelken hij toch een welbehagen heeft; vreemden straft hij niet, en aan onverbeterlijken besteedt hij die moeite der liefde niet (Deuteronomium 8: 5. Psalm 118: 18. Hebr. 12: 5).

Openb. 3: 19.

Die een kruis dragen zijn Gode dikwijls aangenamer dan die, welke de zoetigheden Gode smaken en ondervinden. Job was Gode welgevalliger, Toen hij op den mesthoop met zijne slechts vertroosters, den satan en zijne weerspannige vrouw streed en zovele smarten leed, dan toen vroeger zijn huis en alles wat hij had van alle zijden omtuind was. O geheim van het lijden, wie bevat u en Gods bedoeling! Zo moest men een groot verlangen naar het kruis hebben! O God, indien de straf het teken der liefde is, wie zou dan niet met dankbaarheid vervuld en door de liefde van zijnen God geheel verheugd worden, wanneer hij zich het meest met het kruis belast gevoelt! O kruis gij zijt het onderpand der liefde mijns Gods! Gij zijt daarvan een onderpand geweest in den smartelijken dood van Zijne liefde, en zijt daarvan ook een pand voor al Zijne vrienden, die Hij ook in liefde en smart laat leven! O gij gerechtigheid mijns Gods komt toch en verschoon ons niet, dewijl God een welgevallen in onze bestraffing heeft. Al had men ook gene andere reden dan deze, zo moest men toch de goddelijke gerechtigheid oneindig liefhebben! Waarom heeft hij nu een welgevallen daarin? Daarom heeft hij een welgevallen in ons kruis en ons lijden, omdat het ons een aandenken en ene vernieuwing van het lijden van Zijnen Zoon is. Ook Zijne eer is in zulk een voortduren van het kruis in Zijne leden ingesloten, en dat juist veroorzaakt Hem zulk ene vreugde.

Hoe vreemd is het met mij gesteld! geluk verwijderd mij van U, ongeluk brengt mij U nader. Zodra mijn wens is vervuld, acht ik mij minder afhankelijk van U; ik doe mijn eigen wil, en zo de vreugde mijn hart verwijdt, het is om te grote plaats te geven aan zondige neigingen, welker zondige volbrenging ik reeds met mijne gedachten begeer en omvat.

Welgelukzalig is de mens, die wijsheid vindt als een groten schat (Matth. 13: 44), al is het ook op den weg der droefheid, en de mens, die verstandigheid, het ware hemelse verstand, voortbrengt, zich verschaft, altijd weer op nieuw uit de hand van God en van Zijn woord ontvangt!

a) Want haar koophandel 1) is beter dan de koophandel van zilver, het is beter zich daarvoor af te tobben dan voor aards goed; want de goddelijke wijsheid is een eeuwig goed, maar zilver een schat, dien de dieven doorgraven en stelen; alle paarden mogen wel verkocht worden om dien éenen van grote waarde te kopen, en hare inkomst, de zegen, dien men door de wijsheid verkrijgt, is beter dan het uitgegraven goud; voor dat metaal toch kan men slechts vergankelijke goederen kopen, terwijl godsvrucht en wijsheid vrede des harten en inwendige zaligheid en bovendien nog het aardse als toegift meebrengt (Job 28: 15. Matth. 16: 26).

Psalm 19: 11. Spreuken 8: 11,19; 16: 16.

In het Hebr. Ki toob sachrah mischar-kèsef. Of: Want haar gewin is beter dan zilver te gewinnen. Het laatste gedeelte van dit vers is dan ook te verstaan, en haar gewin is beter dan het beste goud. Het goud, dat uitgegraven wordt uit de mijnen is het beste in tegenstelling van stofgoud.

Zij is zelfs kostelijker dan robijnen, dan paarden, die men uit de diepte der zee haalt, en al wat u en anderen van aardse goederen lusten mag (Job 28: 15-19) is met haar niet te vergelijken; want zij zelf is de edelste parel. (Matth. 13: 46).

Zij is niet alleen ene koopwaar, maar zelf ene milde uitdeelster van zegen; langheid der dagen, ja zelfs een eeuwig zalig leven, is, als haar hoogste loon, in hare rechterhand, in hare linkerhand is bovendien rijkdom en eer (Spreuken 8: 18; 22: 4; vgl. 1 Koningen 3: 11-14. Matth. 6: 33. 1 Tim. 4: 8).

Om kort te spreken, de wijsheid verzorgt degenen, die haar lief hebben, verzadigt ze naar lichaam en geest en maakt hen rijk.

Door de rechterhand der wijsheid wordt de kennis van Goddelijke zaken aangeduid, waaruit het leven der onsterfelijkheid ontstaat; door de linkerhand de kennis der menselijke zaken, waaruit eer en overvloed van schatten wordt geboren..

Hare wegen, waarop zij hare discipelen leidt, zijn, hoewel smal en voor het vlees onaangenaam om het louterend kruis, toch in waarheid wegen der lieflijkheid, er wordt veel geestelijk heil ondervonden, en zij leiden tot eeuwig geluk, en al hare paden zijn vrede, er

wordt een stil en heerlijk genot gesmaakt, hoewel die paden in het oog der wereld verkeerd en ongelukkig zijn.

Zij is een boom des levens, een boom, die eeuwig blijft en onsterfelijkheid toedeelt, gelijk de boom van het paradijs (Hoogl. 7: 8. Genesis 2: 9. Openb. 22: 2), dengenen, die ze aangrijpen, en elk een, die ze niet maar voor een ogenblik smaakt (Hebr. 6: 4 vv.), maar ze vasthoudt, wordt welgelukzalig.

De wijsheid is de Heere Jezus en Zijne verlossing, gezocht en behouden door geloof en gebed. Door zijne onuitputtelijke rijkdommen zijn des gelovigen schulden betaald, zijne behoeften vervuld, zijne ziel verrijkt met kennis en heiligheid; in Hem heeft hij wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing. Eeuwig leven is in Zijne rechterhand, en Zijn linker brengt als het ware tijdelijke rijkdommen en eer aan, indien zij goed voor ons zijn; want zij zijn volkomen ter Zijner beschikking. Ware het niet door ons ongeloof, onze overblijvende zondigheid en onoplettendheid, wij zouden al onze wegen vol genot vinden en onze paden vrede; want de Zijne zijn alzo, maar wij stappen te veel ter zijde daarvan, tot ons eigen ongeluk. De Heere Jezus is inderdaad de levensboom, dien de gelovige aangrijpt en vasthoudt door geloof en liefde. Met dit deel en deze keuze is hij gelukkig; want Hij, door wien de Vader de wereld gemaakt heeft, die door Zichzelf onze zonden heeft te niet gedaan, dien kan het niet ontbreken aan macht, kennis of liefde, om ons in het leven in te leiden, onze zielen te ontvangen bij den dood, of onze lichamen te doen opstaan uit het graf; en voor dit alles is Hij borg geworden, om het te doen voor Zijn volk..

Zij, die in waarheid zich aan de Wijsheid overgeven, zij ervaren het, dat zij is de bron des levens, die kracht geeft en kracht uitstort, en daarom worden zij welgelukzalig genoemd, dewijl zij én voor het heden én voor de toekomst bekomen, wat zij nodig hebben tot het eeuwige leven.

19.

Vs 19-26. De ware wijsheid in het hart van den godvruchtige is een afschijnsel en uitvloeisel der wijsheid, door welke God in den beginne de wereld geschapen heeft, in wiens hart zij woont, dien zal zij bewaren voor ieder ongeval, hoe groot het ook zij; want vertrouwen op God is haar hoofdregel.

Zij moet leven verspreiden, omdat zij de bron van alle leven is. De HEERE heeft de wonderbaar heerlijke, van leven volle aarde door de Hem oorspronkelijk eigene, waarachtige wijsheid gegrond, de hemelen door verstandigheid bereid 1) (Joh. 1: 2. Jes. 9: 6. vgl. 9.7 Hoofdstuk 8: 22 vs. Job 28: 12 vv.).

De Spreukendichter heeft hierop het oog, dat hemel en aarde zijn voortgebracht uit de eigen gedachte Gods, dat de Wijsheid is, waardoor God, de Heere, niet alleen de wereld heeft uitgedacht te scheppen, maar die gedachte ook verwezenlijkt. Uit Gods eigen Wezen is alles voortgekomen en de Wijsheid wordt hier voorgesteld als een Goddelijke macht. Wij weten, dat Christus Jezus, de Zone Gods en des mensen, de verpersoonlijkte Wijsheid Gods is.

Door Zijne wetenschap zijn in den beginne de afgronden, de wateren boven en onder het uitspansel (Genesis 1: 6 vv. Job 38: 8 vv.), gekloofd, en de wolken, de wateren boven het uitspansel druipen 1), sedert die eerste scheppingsdaad tot op dezen dag, vruchtbaar makenden dauw op de aarde (Hoofdstuk 30: 4).

Hoe uitgebreid de hemelen ook mogen zijn, er is toch geen gebrek, geen wangestalte in dezelve hoe talrijk zij zijn; zij hebben geen wanorde in zich, hoe snel dezelve beweging ook is, deze blijft onverminderd en eenparig. Dit alles heeft Gods verstand, de eigene Wijsheid, dus ontworpen en geregeld, weshalve de mens inderdaad gelukkig is, die de ware wijsheid vindt..

Mijn zoon! laat ze, deze hemelse wijsheid, niet afwijken van uwe ogen 1), dat er nooit iets aards tussen u en haar trede; bewaar de bestendige wijsheid en bedachtzaamheid, waarin zich de eeuwige Wijsheid in den mens in de eerste plaats openbaart.

Wie wel wil leren schrijven, moet zijne ogen gestadiglijk op het voorschrift gevestigd houden, zonder hetzelfde ter zijde te leggen en evenzo moet hij, die omzichtig wandelen wil, bestendig luisteren en letten op de woorden der wijsheid en ze altoos met eerbied gadeslaan en navolgen..

Want zij zullen tot in den hoogsten ouderdom het leven, kracht en frisheid, voor uwe ziel, van uwen gehelen inwendigen mens zijn, en ene aangenaamheid voor uwen hals, als een kostelijk kleinood zal het u voor God en mensen aangenaam maken.

Dan zult gij uwen weg a) zeker, vol vertrouwen en met gerustheid, wandelen, en gij zult, door den Heere beschermd, uwen voet niet stoten en niet struikelen, noch door de gerichten Gods, die over de dwazen komen, noch door eigene zonde.

Psalm 37: 24; 91: 11,12.

a) Zo gij neerligt op uwe legerstede in den nacht, zult gij niet schrikken, daar gij den eeuwigen vrede Gods en een gezoend geweten hebt, voor enigen schrik des nachts; maar gij zult neerliggen en uw slaap zal zoet wezen.

Leviticus 26: 6. Deuteronomium 28: 66 vv. Job 11: 19. Psalm 3: 6; 4: 9; 91: 5,6.

De wens uws harten moge deze zijn: "Mijne rust zij in den verheerlijkten Jezus, opdat gene valse kracht of geest mij aanrake, maar mijne gemeenschap blijve met den Vader, en den Zoon, door den Heiligen Geest en met alle heilige engelen en geesten."

Vrees niet, gelijk de goddelozen, voor haastigen schrik, welke u spoedig en onvoorziens als ene rechtvaardige straf zou kunnen overkomen, noch voor de verwoesting der goddelozen 1), voor hunnen plotselingen, verschrikkelijken ondergang, als zij komt om u te verderven (Hoofdstuk 2: 22. Psalm 112: 7. 1 Petrus 3: 6).

De zin is deze, dat wie de wijsheid Gods deelachtig is, niet behoeft te vrezen als God met Zijn banvonniss komt, gelijk in Hoofdstuk 1: 27 den goddelozen bedreigd wordt. Hij is in nauwer betrekking tot God gebracht. Hij is in gemeenschap met God levende, en daarom zal hij ook niet omkomen, als de Heere zich opmaakt, om de goddelozen te verdoen.

Want de HEERE zal met uwe hoop 1) wezen, Hij zal zich van u, als gij op Hem hoopt, laten vinden, uwe verwachting niet teleurstellen, en Hij zal uwen voet bewaren van gevangen te worden 2) in de strikken der goddelijke gerichten, die den verachters Zijns naams gelegd worden (Psalm 27: 1; 56: 14).

In het Hebr. Ki Javheh jihèjeh bekislèka. Beter: de Heere zal Uwe roem wezen. Want met uwe roem, heeft hier de betekenis van uwe roem. Zo staat er Psalm 118: 7: Onder mijne helpers, d.w.z. mijn Helper. Zie vv. Exodus 18: 4. Psalm 146: 5 e.a. De Schrijver wil hier zeggen, dat in die bange dagen de Heere God zeker en vast het toevorzicht zal zijn voor al de Zijnen, waarop zij vast en zeker kunnen vertrouwen. Vandaar dat het tweede lid ook heeft: En Hij zal uwen voet bewaren van gevangen te worden.

Gelijk de wijsheid alleen ware levensvreugde en voortdurend levensgeluk schenkt, zo betoont zij zich zelve ook de getrouwste bescherming van den mens te zijn als zijne beschermster en bewaarster bij alle inwendige aanvechtingen, zowel als bij uitwendige levensgevaaren. En dit daarom, omdat zij bestaat in de vertrouwende overgave aan de eeuwige, waarachtige wijsheid Gods, die haar onuitputtelijk vermogen en hare barmhartige liefde en trouw, gelijk reeds bij de schepping der wereld, zo ook bij hare onderhouding en regering op het rijkste en heerlijkste bevestigt. Want wie de wijsheid bemint, die wordt ook door haar bemind, en wie door enen wandel in geloof, liefde en godsvrucht zich hier beneden een vriend van Gods woord betoont, die zal het eeuwige Woord ook daarboven voor den troon des Vaders erkennen.

27.

VI. Vs. 27-35. Deze wijsheid in het hart der godvruchtigen is echter niet machteloos en onvruchtbaar, maar vol goede vruchten, onder welke hartelijke barmhartigheid en liefde jegens de ongelukkigen, reinheid en trouw, vredelievendheid, zachtmoedigheid, eerlijkheid, ootmoed de voornaamste zijn.

Onthoud het goed van zijne meesters 1) niet, niet van hen, wie het toekomt, als het in het vermogen uwer hand is te doen, wanneer het in uwe macht is.

Versta hierdoor, die men enig goed schuldig is, lichamelijk of geestelijk, of volgens de burgerlijke, of naar de goddelijke en natuurlijke wet. De burgerlijke wet is, dat men een ander moet geven wat hem toekomt uit kracht van te samen handeling. De goddelijke en natuurlijke, dat men geven moet uit plicht van de algemene liefde, en uit meedogendheid. Dienvolgens zijn hierdoor het woord "meesters" ook de armen te verstaan, overmits hun de rijken als rentmeesters en beschikkings door God zijn gegeven, om hun van hun middelen mede te delen. Ten aanzien hiervan wordt de aalmoes (Dan. 4: 27) gerechtigheid genoemd.

Onder meesters hebben wij hier niet te verstaan diegenen, die er juridisch, maar die er moreel recht op hebben en die dus waardig zijn, om geholpen te worden. De Schrift leert derhalve, dat de armen en ellendigen een moreel recht hebben op de ondersteuning en ter hulpe koming van de meer gegoeden. Deze vermaning komt dan ook tot allen, die het vermogen hebben, om door het lenigen der noden recht en gerechtigheid te doen.

Zeg niet tot uwen naaste, die u vraagt, dat gij hem iets zoudt lenen: Ga heen en kom later weer, en morgen zal ik geven, dewijl het bij u is, wanneer het in uwe macht is dat aanstonds te doen. Hij geeft dubbel, die dadelijk geeft. Morgen kan het te laat zijn, morgen kunt gij reeds gestorven zijn (MATTHEUS. 5: 42; 27: 1).

Hoe zouden wij onze bedroefde broeders met onze gave kunnen verheugen, wanneer wij zelf met tegenzin en droefheid geven? Een landman zaait met vreugde in de hoop op oogsten. Menigeen geeft met droefheid of uit nood, als gedwongen, talmt en toeft, geeft langzaam, zoekt nu hier dan daar ene reden om het toch niet te geven, of zo te geven, dat men er niet verblijd over kan wezen. Zo is een Christelijk hart niet, het geeft, vóór men aandringt! het dringt en maant zich zelve aan.

Smeed geen kwaad tegen uwen naaste, aangezien hij met vertrouwen bij u woont.

De vertrouwelijke argeloosheid lokt menigmaal den boze aan, om kwaad te smeden, als 't geen hij meent gemakkelijk te kunnen doen, daar hij gene list tegen list te vrezen heeft..

Het is een allerlaaghartigst en ondankbaarst ding, indien wij, daar onze naasten een goed gevoelen van ons hebben, en niets kwaads van ons verwachten of vrezen, ja, veeleer op ons, als op hun vrienden staat maken, daaruit gelegenheid zouden nemen, om hen te bedriegen en te benadelen, of te onteren..

Twist met een mens niet zonder oorzaak, zo hij u geen kwaad gedaan heeft, gene aanleiding tot den twist geeft, ja zalig zijn de vreedzamen, want zij zullen Gods kinderen genaamd worden (MATTHEUS. 5: 9).

a) Zijt niet nijdig over enen man des gewelds, die geen eerbied heeft voor recht en eigendom van anderen, laat u niet verblinden door zijn vals geluk en zijnen rijkdom, die hij door ongerechtigheid heeft verkregen, wees er niet ijverzuchtig op, en verkies gene van zijne wegen, langs welke hij zijn doel zoekt te bereiken; hebt er een afschuw van met geheel uw hart.

Ps 37: 1; 73: 3. Spreuken 23: 17.

Want de afwijker, bij, die kromme en geheime wegen bewandelt (Psalm 5: 7. Rom. 9: 22), is den HEERE een gruwel, maar Zijne verborgenheid, de innige gemeenschap en de vertrouwelijke omgang met God is met den oprechte 1), met die zielen, die in eenvoudigheid des harten den smallen weg gaan (Psalm 25: 14; 55: 15. Job 29: 4).

In dit vers wordt aangegeven, waarom degene, die de ware wijsheid bezit, niet nijdig en ijverzuchtig moet zijn op den man des gewelds, alhoewel het dezen voor het uiterlijke welgaat. De negatieve reden is, dat zulk een man toch in de ogen des Heren een gruwel is, en de positieve, dat de ware godzalige een rijkdom bezit, die de wereld niet kent, n.l. de verborgene liefde des Heren, de bestraling van Zijn lieflijk en vriendelijk aangezicht. Hierdoor komt het ook, dat in het huis van den man des gewelds bij al zijn uiterlijken roem en eer en rijkdom, de vloek des Heren is, maar bij den rechtvaardige, hoe weinig hij ook gezien mag zijn, de zegen des Heren.

Beide worden duidelijk zichtbaar, want a) de vloek des HEREN is in het huis der goddelozen, de toorn Gods blijft op hem (Joh. 3: 36. Zach. 5: 3 vv.), maar de woning der rechtvaardigen zal Hij zegenen 1).

Leviticus 26: 14 vv. Deuteronomium 28: 15 vv. Mal. 2: 2.

Onder vloek en zegen hebben wij niet alleen of niet zozeer te verstaan, uitwendigen tegenspoed, of uitwendigen voorspoed, naar ook, maar bovenal de onrust des gewetens, die zich niet laat stillen, en het bewustzijn, dat men verkeert onder de vriendelijke bestraling van Gods aangezicht.

Zeker de spotters met Gods wijsheid en waarheid zal Hij bespotten 1), door hen in hun machteloosheid en schande te laten openbaar worden, en hen in 't gericht over te geven (Job 3), maar den zachtmoedigen, die onder het kruis in ootmoed naar de zaligheid en het ware vaderland zoeken, zal Hij reeds hier genade geven en daarna eens de kroon der gerechtigheid (Jak. 4: 6. 1 Petrus 5: 5).

Hij zal zeker degenen, die Zijne wetten met bespottig bejegenen, en ze al lachende verwerpen, Zijne genade verachten en Zijn volk honen, beschimpen en uitjouwen, ook eens tot een spot voor de ganse wereld maken, met hun verderf lachen, als het hun treft, gelijk Hij nu spot met hun machteloze boosaardigheid, en hen meermalen doet zien en ondervinden, dat ze noch tegen Hem en den hemel, noch tegen de ware wijzen en vromen hier op aarde iets vermogen, en dat Hij met een enkelen wenk van Zijn aldoortreffend oog, of van Zijne alvermogende hand hen niet alleen tegenstaan, maar ten gronde vellen en verbrijzelen kan..

De wijzen, de kinderen der Goddelijke wijsheid, zullen, hoe veracht zij ook zijn, toch eenmaal, wanneer het tot beslissing komt, eer, aanzien en heerlijkheid beërven, als een erfdeel met Christus ontvangen; maar elk een der zotten, die van God en Zijne wijsheid niets willen weten, neemt schande op zich; gelijk de stormwind het stro wegraapt (Ezechiël. 21: 31. Jes.

14), zo worden de verachters van God door hun eigene zonde vernietigd.

Hebr. "openbare schande verheft de dwazen." Men denke aan grote misdadigers, wier namen wijd en zijn vermeld worden en in geheugenis blijven uit hoofde hunner gruwelen en de daarop gevolgde straf. Ziedaar ook een roem, ene vermaardheid, maar ene geheel andere dan de "eer, der wijzen erfgoed; " het is de schande, of, gelijk er eigenlijk staat, het brandmerk, waarmee zij prijken..

Wie eens de wereld heeft verloochend, die is groter dan hare eer en heerschappij, en daarom verlangt hij, die zich aan Christus en God heeft overgegeven, niet naar aardse macht, maar naar het hemelse rijk.

HOOFDSTUK 4.

MEN MOET DE GELEGENHEID OM TE ZONDIGEN VERMIJDEN.

VII. Vs. 4: 1-27-5: 5. De zes vorige redenen vermaanden hoofdzakelijk om naar Wijsheid en godsvrucht te trachten, de volgende zeven redenen (tot aan het slot van Hoofdstuk 7) zijn namelijk van waarschuwendend inhoud. Het begin van deze waarschuwingen aan den discipel der wijsheid, vinden wij in de voor ons liggende zevende rede, waarin de Schrijver voorstelt, welke goede lessen hij zelf als kind van zijnen vader ontvangen heeft, om vervolgens in de volgende rede den waarschuwendend inhoud dier leringen zijns vaders nader uiteen te zetten. Het gehele hoofdstuk is in de volgende afdelingen verdeeld: Nieuwe dringende oproeping van den leraar der wijsheid, om aan zijne woorden, in welke hij hun tucht en gehoorzaamheid leerde, gehoor te schenken; want ook hij zelf heeft de ware leer van zijnen vader ontvangen en aangenomen (vs. 1-4), de hoofdsom van die leer is geweest: houd vast aan zijne woorden; wijsheid is de kostbaarste parel, die men boven alles en met opoffering van have en goed moet verwerven (vs. 5-9), verlaat de tucht niet, want zij is en geeft leven; de weg der goddelozen is duisternis, de weg der vromen is licht (vs. 10-19); bewaar echter niet alleen het woord der waarheid in een oprecht en goed hart, maar ook uw hart zelf, de bron van alle leven en levensgeluk, zo zult gij ook een wandel leiden in verstandigheid en oprechtheid, en noch ter rechter- noch ter linkerhand afdwalen (vs. 20-27). Hoofdstuk 5: 1-6. Wacht u voor de vreemde vrouw; voorwaar hare paden zijn paden des doods.

Hoort, gij kinderen! de tucht 1), de onderwijzing des geestelijken vaders, door welke hij u, gelijk eens zijn vader hem deed, tot de ware godsvrucht en wijsheid wil leiden, en merkt nauwkeurig op, om verstand te weten u toe te eigenen, en den smallen weg steeds van den brede te onderscheiden.

De tucht is de hoofdzaak, waarop de wijsheid, de kennis, het inzicht, of het hemelse verstand rust; zij overtuigt den mens van de nietigheid van alle pogingen buiten God en straft hem om zijner zonden wil (Tit. 2: 11 v.). Slechts wie zich aan zodanige tucht wil onderwerpen, zijne eigene wijsheid en zijn lust in eigene wegen wil vaarwel zeggen, en zich geheel en al aan de wijsheid, die aan hem uit 's Heren mond geopenbaard wordt, wil overgeven, die kan den geest der wijsheid ontvangen en hare woorden verstaan..

Dewijl ik ulieden, niet wat menselijk verstand en eigen mening uitvond, maar goede uit de openbaring van God en de ervaring der ouden geputte leer geve; verlaat mijne wet niet, die ik u in het volgende wil geven.

Neemt een voorbeeld aan mij; want ik was mijns vaders zoon, een geestelijke zoon van mijnen lichamelijken vader, gelijk ik nu uw vaderlijke leermeester hen a) teder, en een enige, teder bemind en zorgvuldig verzorgd voor het aangezicht mijner moeder.

a) Hij 1) nu leerde mij, en zei tot mij: Uw hart, en niet slechts uw verstand, houde mijne woorden vast, want meer dan de gewilligheid om gehoorzaam te zijn is tot het begrip daarvan

niet nodig; onderhoud mijne geboden, van ganser harte, en leef hier op aarde gelukkig en eens eeuwig zalig (Leviticus 18: 5. Luk. 10: 28).

1 Kronieken 28: 9.

Het moet tot ere van den godsdienst worden aangemerkt, dat de wijste en de beste mensen in alle eeuwen de ijverigsten zijn geweest voor zich zelve en des zelfs beoefening, maar ook in de voortplanting er van onder anderen..

Wie deze voorwaarde tot de wijsheid vervult, dien zal de Heilige Geest bestraffen en vertroosten, en wie deze bestraft en vertroost, die is reeds in het eeuwige leven, terwijl hij, die den Geest niet heeft, slechts een schijnleven leidt..

Verkrijg, verwerf u met opoffering van alle uwe gaven en krachten wijsheid, verkrijg hemels verstand 1), zodat gij recht kunt onderscheiden tussen waarheid en leugen, recht en onrecht, vergeet niet, en wijk niet naar de neiging van uw oud lichtvaardig en oppervlakkig hart, noch ter rechter- noch ter linkerzijde van de redenen mijns monds.

Wijsheid en verstand worden hier voorgesteld als wat men tegen elke prijs moet zien te verkrijgen, als hetgeen waarvoor men alle schatten moet over hebben. Gelijk de Heere in de gelijkenissen het hoogste goed vergelijkt bij een schat en een parel, zo ook stelt de Spreukendichter hier wijsheid en verstand voor als het voornaamste wat het mensenkind kan bekomen, de Goddelijke wijsheid en het Goddelijk verstand. -

Ik houd u de waarheid voor, verlaat ze niet, en zij zal u behoeden, dat gij niet tot schande wordt, noch in het gericht komt; heb ze op het innigste lief, als ene schone bruid, en zij zal u bewaren, gedurende den strijd dezer wereld, totdat gij in het eeuwige leven ingaat.

De wijsheid is het voornaamste, a) het hoogste en onmisbaarste; verkrijg dan wijsheid, verlang naar haar en zoek haar met inspanning van alle krachten; en verkrijg verstand, het hogere, hemelse verstand (vs. 5) met voor den prijs van al uwe bezitting, verkoop gaarne alles voor haar en laat om het ene nodige alle paarden der aarde varen (MATTHEUS. 13: 45), verwerf ze u, al moest gij er alles voor geven.

Spreuken 23: 23.

De Schrijver spreekt van tweeërlei toestanden, van den aanvang des geestelijken levens en van zijn voortgang. Het begin bestaat daarin, dat men er zich op toelegt de wijsheid, die in God is, te verkrijgen en te vinden. En als zij dan gevonden is, zo moet men zich ook aan haar vasthouden en haar niet weer verlaten. Wanneer men ze niet moedwillig verlaat, begint deze Goddelijke wijsheid de ziel te bewaren, en indien men haar op reine wijze lief heeft, zo onderhoudt zij de ziel door die liefde in liefde, reinheid en oprechtheid. -Gelijk de zon de dampen der aarde tot zich trekt, en de aarde daarbij niets meer doet, dan dat zij die dampen uit zich en haren schoot wegstoot, zo doet dit ook de wijsheid. Wanneer zij echter de ziel tot zich heeft getrokken, om zich met haar te verenigen, zo wordt zij zelf voorzulk ene ziel de hoogste

eer, die nu niet meer, gelijk te voren, hare eer stelt in haar eigen werk, maar in de goddelijke wijsheid, aan welke men alles, zich zelven echter niets toeschrijft.

Verhef ze 1), houd die goddelijke wijsheid hoog, en leg van die hoogachting door woorden en werken getuigenis af, en zij zal u verhogen, tot de waardigheid van het kindschap van God, en ook uitwendig in de wereld; zij zal u vereren, u met geestelijke voorrechten versieren, die u ook in de wereld eer verwerven, en eindelijk op den dag des Heren de hoogste eer zullen doen toekomen, als gij, gelijk ene hemelse bruid, haar met armen der liefde omhelzen zult 2); maar hoe minder gij haar acht, des te minder zegen hebt gij van haar.

Want de wijsheid bevordert en verheerlijkt zowel zijne kinderen, als zij zelf door hen gerechtvaardigd en verheerlijkt wordt. Allen toch, die den Heere vrezen, en de ware wijsheid tonen te bezitten, zijn, hoe gering en armelijk hun stand in de wereld ook moge zijn, de eerwaarste personen die er leven..

Dat is verenig u zo nauw met de wijsheid en wind er u derwijze om heen, dat gij aan dezelve, evenals de klimop aan de wijnrank u vastklemt en er als mede opgroeit en uwe levenssappen van erlangt..

a) Zij zal uwen hoofde een aangenaam toevoegsel, een lieflijk sieraad, geven, zo als beminnenswaardige bruiden dragen; ene sierlijke kroon, die u een koninklijk aanzien schenkt, zal zij u leveren¹).

Spreuken 1: 9.

Hier wordt geprezen op de vrucht van het vasthouden en het betrachten der wijsheid. Zij zal nl. ere, en aanzien en achting brengen. Zij zal u voor tijd en eeuwigheid beide geven, wat gij nodig hebt om gelukkig te leven en zalig te sterven.

Hoor nu verder, mijn zoon! en neem met zachtmoedigheid mijne redenen aan, in welke ik u den smallen weg ten eeuwigen leven wil beschrijven, en de jaren des levens 1) zullen u vermenigvuldigd worden (Hoofdstuk 3: 2), ja onverderfelijk leven zal uw heerlijk lot zijn.

Onder jaren des levens, of Hebr. jaren van leven hebben wij niet alleen te verstaan, een lang leven dus, maar wel jaren van waar leven, van levensgenot en levensvreugd. Ook in het Boek der Spreuken komt het zo glashelder uit, dat dit alleen leven kan heten, wanneer het doorleefd wordt in de vreze Gods. Al wat andere leven heet, is feitelijk de dood, gelijk het geen leven meer kan heten, wanneer de boom nog wel groene scheutjes voortbrengt, maar toch reeds van den wortel is gescheiden.

Ik onderwijs of, Ik heb u onderwezen u in den weg der wijsheid, den weg, dien zij zelf bewandelt, en dien gij in haar gezelschap door het leven moet gaan, opdat gij de verderfelijke paden der goddelozen mijdt; ik doe u of, Ik heb u doen treden in de rechte sporen, in de sporen, die recht uitgaan, zodat gij de kronkelpaden der boosheid ontkomt.

In uw gaan op dezen weg der wijsheid, zal uw tred niet benauwd worden, niet door allerlei uit- en inwendige hindernissen belemmering ondervinden, gelijk twijfel of vrees benauwen; en indien gij loopt, het van God u aangewezen werk verricht a) zult gij niet struikelen 1), gene hindernissen zullen u, den discipel der waarheid, doen vallen.

Psalm 91: 11.

Die Gods woord altijd zich zelf ten regel voorzetten, kunnen en zullen steeds vrijelijk en veilig voortgaan op den rechten weg ten hemel; de eenvoud en oprechtheid zal de wijzen en vromen op dien weg voor struikelen behoeden en voor alles wat verderfelijk is bewaren..

Voor alle andere dingen dan grijp de tucht aan (vs. 1), wil gewaarschuwd, wil geleerd worden, laat niet af, hoe verleidend ook de zijpaden mogen wezen; bewaar ze als een dierbaar kleinood, want zij is uw leven het leven van uw leven, en schenkt u geestelijk en eeuwig leven.

Wanneer gij dus de tucht verliest, zo verliest gij het leven zelf, dat Gods rijk in zich bevat en het nieuwe schepsel moet onderhouden, dat daarom ook in niets anders zijn welzijn kan zoeken en vinden, even als in de natuur den schepselen niets kostelijkers of hoger is, dan het bezit en het genot, de langdurigheid en de vreugde aan het natuurlijke leven.

De macht der verleiding is groot; de tondel der zonde is van nature in ons, reeds een klein vonkje kan dien in brand steken.

Kom niet op het pad der goddelozen, om gemeenschap te hebben met hun duistere werken, en tred niet op den weg der bozen, die God en Zijne wijsheid verachten (Psalm 1: 1. Spreuken 1: 10,15).

Zo onmogelijk als het is dat een steen, die in het water valt, droog blijft, evenzo onmogelijk is het, dat een beminnaar aan kwade gezelschappen niet zou verleid worden (1 Kor. 15: 33 15.33).

Wordt in vs. 11 gewezen op het rechte pad, in dit vers en in de volgende wordt gewezen op de kronkelwegen, op de zijpaden der zonde en der ongerechtigheid Tegen die paden heeft de vader den zoon evenzeer gewaarschuwd en wat hij daaromtrent gezegd heeft, deelt de zoon nu mede.

Verwerp dien met afschuw, ga er niet door; wijk er van met haast, wanneer gij ooit in de nabijheid komt, en ga voorbij, hoe bekoorlijk die ook moge zijn, en hoe velen er ook op wandelen (MATTHEUS. 7: 14).

Hoe groter het gevaar is, waarin men door de verleiding geraakt, des te ernstiger waarschuwt de koning daarvoor, en dat doet hij met zoveel nadruk, om daarmee zijne grote liefde en ook der mensen lichtzinnigheid te kennen te geven, daar zij er niet afkerig van zijn om zich in de wegen der zonde te bewegen.

Want zij 1), de goddelozen, zijn als ene onstuimige zee zonder rust, wier golven voortdurend slijk en modder opwerpen (Jes. 57: 20 v.); zij slapen niet, zo zij geen kwaad gedaan hebben, en hun slaap wordt weggenomen, zo zij niet vooraf iemand hebben doen struikelen, iemand hebben verleid of ten val gebracht; daartoe drijft hen zonder ophouden hun rusteloos hart aan.

In vs. 16 en 17 wordt het karakter geschetst der goddelozen, waartegen hij waarschuwt. Niet alleen dat zij zondaren zijn gelijk alle mensen, maar het is hun lust en hun begeerte om zonde te doen. Het is hun vermaak om kwaad te doen, en dat omdat zij de boosheid beminnen. De goddeloosheid is in hun natuur ingeweven. Zij is hun dagelijks brood, hun geliefkoosd handwerk. Zij zijn niet alleen slaven of slachtoffers, maar werktuigen der zonde.

Want zij eten brood der goddeloosheid, zij voeden zich met slechtheid, gelijk anderen met brood, ongerechtigheid is hun spijs, en zij drinken wijn van enkel geweld, hun dagelijkse drank, wanneer zij smachten naar de misdaad; de zonde is hun vreugde en lust (Job 15: 16).

Maar het pad der rechtvaardigen is gelijk een schijnend licht 1), van wege den glans der genade Gods, die hen verlicht, even als de zon, voortgaande en altijd helderder lichtende tot den vollen dag toe, wanneer het zijnen hoogsten glans bereikt heeft; also wordt ook het levenspad der vromen, die in wijsheid en heiligmaking toenemen, steeds lieflijker, vreugdevoller en heerlijker, totdat het tot den vollen middag der eeuwigheid komt (2 Petrus 1: 19).

Is de gehele weg licht, heldere en duidelijke kennis der zaligheid, een schitteren door het hemelse licht der Goddelijke openbaring (Jes. 2: 5), zo kan er natuurlijk van struikelen en vallen geen sprake zijn (Joh. 11: 9,10), integendeel zal hij, die daarop wandelt, hoe langer hoe meer tot volle helderheid aan den inwendigen toestand van zijn hart en geweten komen, en juist daardoor ook in toenemende mate tot inwendig levensgeluk.

In het Hebr. Keoor nogah. Hieronder hebben wij te verstaan het licht van zonsopgang, hetwelk zich reeds aankondigt als het begint te dagen, en eerst zijn volle kracht heeft als de zon hare middaghoogte heeft bereikt. Vandaar dat er ook staat: voortgaande en lichtende, d.w.z. immer in kracht toenemende. Dit sluit op de toeneming in genade op het steeds meer en inniger ervaren van de gemeenschap Gods, totdat de vreemdelingreis ten einde is en alle gelovigen in het volle licht zullen staan, als de onverderflijke en onverwelklijke kroon wordt verkregen in den hemel.

De weg der goddelozen is echter het tegendeel van dien der rechtvaardigen, namelijk als donkerheid, waarin men voortdurend in gevaar is van te vallen, en als in den blinde moet voortgaan; zij weten niet, omdat hun alle licht van God ontbreekt, waarover zij struikelen zullen, en wanneer het oordeel Gods over hen zal komen (Hoofdstuk 1: 27 vv.; 2: 18,22; 3: 35).

Daarom mijn zoon! merk op mijne woorden, waarmee ik u nogmaals waarschuwen ga; neig uw oor met hartelijke begeerte tot mijne redenen, waarmee ik u de tucht aanprijs.

Laat ze niet door het bedrog der zonde en de arglistigheid van den bozen vijand wijken van uwe ogen, maar zie daarop onophoudelijk, behoud ze in het midden uws harten, in het middelpunt van uw bestaan, opdat alle krachten en werkzaamheden van uw lichaam en ziel, licht en kracht door hen ontvangen.

Want zij zijn en geven het ware, Goddelijke leven degenen, die ze vinden, in hen de eeuwige wijsheid ontdekken, en zich door deze laten leiden; zij zijn ene medicijn, die geneest en leven geeft, voor hun gehele vlees, zodat zij aan alle leden gezond en door de tucht des Heiligen Geestes geheiligd worden (Hoofdstuk 3: 8; 4: 13).

Zo toont ons de gehele Heilige Schrift, even als op onze plaats, dat zij even zo ver van het verwoestende spiritualismus als van het moderne materialismus verwijderd is, en geeft aan het gezonde realismus onzer belijdenis de getuigenis der volle waarheid. De heilzame leer des Woords (1 Tim. 1: 10) houdt toch ook terug van overmatig eten en drinken, van ontucht en alle daarmee verwante schandelijke en schadelijke lusten en begeerlijkheden des vleses, matigt ook de begeerlijkheden en hartstochten van toorn en onwil, de vrees enz., hetgeen alles het lichaam mede aangrijpt en ongezond voor den mens is.

Voor den gehelen mens, wier lichaam er door beveiligd en bewaard blijft en wier ziele er door genezen wordt van de geestelijke melaatsheid. Al het bederf des menschen, alle zijne smetten en alle zijne smarten en kwellingen kunnen genezen, want Gods woord begrijpt in zich de gepaste middelen tegen alle geestelijke kwalen..

Behoed uw hart, het middelpunt van alle krachten van lichaam en ziel, van alle gevoelens, levensaanschouwingen en begeerten, boven al wat te bewaren is 1), door gebed en zelfverloochening, want even als daaruit, uit het vleses hart het bloed naar alle delen des lichaams stroomt en leven aanbrengt, zo zijn ook van het hart de uitgangen desgeestelijken levens 2), waarvan uwe zaligheid of eeuwig ongeluk afhangen (Matth. 15: 19); in het hart ontspringen de wellen des levens.

Er is ene dubbele levensspreuk in dit gezegde, dat misschien den hoogsten top van fraaiheid en vernuft in den spreuk-stijl bereikt. Vooreerst is de gelijkenis ontleend van het wacht houden in ene vesting, waarin men gedurig besprongen kan worden. De belangrijkste post is daar die, waar de bron ontspringt, uit welke de belegerden hun water hebben. Valt die in 's vijands macht, dan is dikwijls alle verdediging nutteloos, en de vesting moet bezwijken Ten tweede wordt er gezinspeeld op het hart in het menselijk lichaam, de enige bron, waaruit het leven welt, de plaats, waar elke wonde ene dood-wonde is. En dit alles wordt overgebracht op het hart in den geestelijken zin, welks neigingen en beginselen de bron zijn van het leven der ziel, hetwelk men niet zorgvuldig genoeg bewaken kan, om verderf en onheil af te wenden! Rijker, nuttiger, heerlijker spreuk kan men zich nauwelijks voorstellen..

Even als het hart zo teder is, dat het, wanneer het ook maar het allerminste gewond wordt, aanstonds met het leven van den mens gedaan is, zo is het ook in het geestelijke. Wel is waar maken niet alle dwalingen in het verstand den mens onbekwaam tot geestelijk leven, alleen wanneer de wil verdorven en de neigingen verkeerd zijn, zo is er geen geestelijk leven in den

mens mogelijk. Hoeveel reden heeft dus de mens, om op de gesteldheid van zijn hart acht te slaan! Verwaarloos uw hart niet, want het is een kostbaar goed. Wel met recht een kostbaar, want zijne vrucht is niet vergankelijk en tijdelijk, maar bestendig en van eeuwig leven.

Het hart moet de leer bewaren en de leer het hart. Het ene is zo nauw aan het andere verbonden, dat het niet alleen kan zijn. Want hoe zal hij het woord der wijsheid bewaren, die zelfs zijn hart niet weet te bewaren, waarin hij dien schat moest bewaren? De natuur zelf toont aan het natuurlijke hart, met welk ene zorgvuldigheid wij het verstandelijke hart moeten bewaren. Want het heeft een sterk vel tot zijne bedekking om zich, dat het kastje van het hart wordt genoemd, en daarom heen gaat een sterke muur van ribben, het borstblad, tot zijne bewaring. Hoe veel te meer moeten wij dan nu het hart der ziele, ons gemoed, onzen wil en geneigdheid boven alles wat te bewaren is, bewaren. Hierin kunnen wij niet te nauwkeurig, te zorgvuldig en te vlijtig zijn. Want de vijand is in ons, de verrader; ons van nature boos hart houdt het met onze vijanden. Wanneer wij ons huis bewaren, zo moet het hart des te meer bewaard en de wachters verdubbeld worden. Wanneer wij tot bewaring onzer schatten sloten gebruiken, zo moeten dubbele sloten en grendels ter bescherming voor ons hart geplaatst worden. Het moet ook mogelijk zijn, dat wij ons alzo kunnen bewaren, anders zou die raad ons niet zijn gegeven als een raad der wijsheid. Hierin zijn alle plichten van enen deurwaarder vervat, die ons herinneren, dat wij acht moeten geven, wie in- en uitgaat, welke gedachten in het hart ingaan en welke begeerten en lusten naar buiten lopen; dat wij het hart binnen en te huis houden, dat het zijne ogen niet nawandele, dat wij de verzoeken afwijzen en er ons niet mede inlaten. De zelfverloochening is hiertoe het beste middel en moet als een deurwaarder voor de deur des harten worden gesteld; en het kruis en het geduld van Christus is daartoe de beste deur, wel bewaard met sloten en grendels tegen alle geweldadige inbraak. Een onafgebroken gebed, overgave en opoffering van ons zelve aan den besten Wachter doet ook veel daartoe.

Onder uitgangen des levens hebben we te verstaan de levensverrichtingen. De gezondheid des lichaams staat in het nauwste verband met de gezondheid der ziele, maar zo is het ook op geestelijk gebied. Uit een boos goddeloos hart komen allerlei verkeerdheden voort en uit een aanvankelijk gereinigd hart de vrucht des nieuwen levens. Maar gelijk het hart door alle schadelijke invloeden van buiten ongesteld kan worden, zodat de levensfuncties niet naar hare eisen kunnen plaats hebben, zo ook heeft de vijand van buiten een verleidende kracht op het hart, op den geestelijken mens. En het is daarom dat de gelovige inzonderheid geroepen wordt om zijn hart wel te bewaren, en als een goed poortwachter de vijanden geen toegang te verlenen tot de veste daarbinnen.

Doe ook de verkeerdheid, het leugenachtige des monds, die gaarne het goede kwaad, het licht duisternis en de duisternis licht noemt, van u weg, en doe de verdraaidheid der lippen, het hard en onrechtvaardig oordelen over den naaste, verre van u; daardoor zult gij tevens uw hart bewaren; want de mond is de deur tot het hart, en waarvan het hart vol is daarvan loopt de mond over (MATTHEUS. 12: 34. 1 Petrus 3: 10. Jak. 3: 5 vv.).

Laat uwe ogen, wier besturing tot bewaring van het hart eveneens hoog nodig is, rechtuit zien, op den weg van uwen u van God gegevene roeping en op het doel van het hemelse

kleinood, en laat uwe oogleden zich recht voor u heen houden, niet vals, nijdig, jaloers ter zijde op uwen naaste geslagen worden met de gedachte, hoe gij hem in handel en wandel zoudt kunnen bedriegen, of onder u brengen Hoofdstuk 6: 13; 10: 10; 16: 30. MATTHEUS. 6: 23).

Ergert u dus uw oog, zo ruk het uit (MATTHEUS 18: 8) en wacht u voor rondzwervende ogen, niet alleen die op het kwade zien en zich aan de ijdelheid vergapen, maar ook voor die, welke de nieuwsgierigheid drijft, om op iets anders te zien, dan op het ene nodige, dat wij altijd voor ogen moesten hebben, zodat ons geen tijd overbleef om naar vreemde dingen te gapen.

Weeg 1) den gang uws voets, geef er nauwkeurig acht op, dat op uwen weg u niets in het voortgaan verhindert, doe niets dan met rijp beraad, en laat al uwe wegen wel gevestigd zijn, zo zult gij zekere, vaste schreden doen en het eeuwig doel niet missen (Psalm 119: 133. Hebr.12: 28).

In het Hebr. Phallees. Dit betekent wel een enkele maal, wegen, maar in den regel, zoals Jes. 26: 7 en 40: 12 betekent het veeleer, vlak, effen maken. En deze betekenis moeten we hier hebben. Het doel dezer vermaning is, om er op te wijzen, dat niets het voorgestelde doel des levens in den weg mag en moet staan, dat alle oneffenheden moeten vlak gemaakt worden, de wegen moeten, dit wijst het tweede deel aan, vooral recht zijn. Op geen kromme wegen mag de voet worden gezet.

a) Wijk alzo niet van dezen rechten weg ter rechterhand, tot Farizese eigengerechtigheid, of ter linkerhand in openbare zonden en ongerechtigheden; wend uwen wil met zijne neigingen en begeerten, uwen voet af van het kwade 1), zodat gij ook geen enkel ogenblik toegeeft. Zo volkomen moet de wijsheid en zo alleen moet zij in het hart heersen, want daaruit zijn de bronnen des levens (vs. 23), gelijk uit de wijsheid het leven en het licht in alle harten stroomt.

Deuteronomium 5: 32; 28: 14.

Zorgvuldig moet onze voet van alle kwaad afgekeerd blijven, en wij in het rechte spoor het ware midden blijven behouden, teneinde wij als recht waakzame en wijze mensen de goedkeuring van onze eigene harten en den lof van onzen Schepper, met de toejuicing onzer medegelovigen in het einde eens erlangen mogen..

HOOFDSTUK 5. WAARSCHUWING TEGEN HOERERIJ. AANSPORING

TOT KUISHEID.

Mijn zoon! dien ik in geestelijken zin geteeld heb, merk op mijne wijsheid; neig uw geestelijk oor tot mijn verstand, tot mijne leer, opdat niets van haar u ontga.

Opdat gij in uw hart alle bedachtzaamheid behoudt en ook uwe lippen wetenschap bewaren, dat gij ook alzo spreekt en anderen leert, als die onderscheid kent tussen waarheid en leugen, gerechtigheid en zonde.

Want de lippen der vreemde vrouw druppen wel aanvankelijk a) honingzeem, zij zijn zoet, vol vleierijen en verleidende woorden, zij betoveren het hart van den jongeling; en haar gehemelte, met zijne redenen, die tot vleselijke lusten verleiden, is gladder dan olie, en verleidt lichtelijk de onvoorzichtigen tot ontucht.

Spreuken 2: 16; 6: 24.

Maar het laatste van haar, wanneer na het genot het geweten kwelt, de vrees voor ontdekking het hart vervult en de mogelijke gevolgen angst verwekken, is bitter als alsem, scherp als een tweesnijdend zwaard, dan wordt het openbaar, hoe de zonde der ontucht lichaam en ziel verwoest.

De zonde heeft veel overeenkomst met den honing en de olie. Bij den eersten vinden wij tweeërlei: honing en was; evenzo hebben de hoeren ene gladde stem en ene lieflijke rede. De was wordt door het vuur aangestoken, zo wordt door die schoonheid der hoeren het vlees ontvlamd. De honingzeem is aangenaam voor den mond, alzo zijn de gladde woorden der ontuchtigen aangenaam voor het hart. Maar spoedig is de smaak verloren en het wordt daarna bitterder dan alsem, want de ontucht veroorzaakt daarna een kwaad geweten, spot en schande, afschuwelijke ziekten, benevens den vloek van God. En evenals de olie glad en slibberig maakt, zo doen het ook zulke redenen, zodat jonge mensen licht struikelen. De olie heeft ene bijzondere kracht om door te dringen, even zo gaan zulke redenen diep in het hart en doordringen merg en been.

De vrucht hiervan is niet anders voor den roekelozen zondaar, dan een vreselijke schrik en angst van zijn geweten, hare laatste, hetgeen op dit zoet strelen en lieflijk vleien volgt is bitter als alsem, het geeft een oprisping evenals die van de gal na het eten van veel zoet of vet, en het doorsnijdt de ziel als met een tweesnijdend scherp zwaard, hetwelk aan alle kanten wonden toebrenkt..

a) Hare voeten, de voeten der hoer, gaan niet, gelijk het eerst schijnt, naar den levensboom van het paradijs, maar dalen naar de lichamelijken, geestelijken en eeuwigen dood 1) (Hoofdstuk 3: 18); hare treden, die u schijnen ten hemel te leiden, houden in waarheid de hel vast 2), waar zij met uwen volkomenen ondergang eindigen; de hoer stapt roekeloos ter hel.

Spreuken 7: 27.

Men heeft hier niet te denken aan dien dood, welke de wet op het overspel heeft bedreigd. Neen, hier wordt een dood aan zonde en boosheid verstaan, gepaard met het versmaden van God en het zich verharden in de ondeugd, welk overstaat tegen het leven in den weg der deugd en der godsdienstigheid, van welke in vs. 6 wordt gesproken..

De hel vasthouden betekent hier niet zich naar het graf spoeden, maar heeft de betekenis van spotten met het gevaar van om te komen en den eeuwigen dood in te gaan. Het is reeds hier volstrekt ongevoelig te zijn geworden voor alle waarschuwing, zodat men de zonde niet wil loslaten.

Opdat gij het pad des levens niet zoudt wegen 1), opdat gij, dien zij ten slachtoffer kiest, niet zoudt kunnen nadenken over den weg, die tot het eeuwige leven leidt, zijn hare gangen ongestadig, beproeft zij nu het een dan het ander om te verleiden, dat gij het niet merkt 2).

In het Hebr. Orach chajim phen-thephallees. Deze woorden worden verschillend vertaald. Onze Staten-Overzetteren vertalen door opdat gij niet enz. en tekenen bij deze woorden aan: "Dit is: opdat gij niet komt bij U zelve te overwegen, of men met haar zou kunnen verkeren en evenwel den weg des levens bewandelen, zo weet dat hare gangen en manieren van doen zo ongestadig en dwalende zijn in het aanleggen van alle listigheden, om u te verleiden, dat gij het niet zult kunnen bemerken en zich dienvolgens door haar in het net des verderfs gevangen worden." Anderen vertalen daar zij, nl. de hoer. Zo LXX, Luther, Schultens, Delitzsch e.a. De tegenstelling is dan deze, dat een hoer en rechte wegen geheel tegenover elkaar staan, dat zij dus verre verwijderd is van de rechte paden, haar gangen derhalve ongestadig, waggelende zijn, zonder dat zij het merkt. O.i. is de tweede vertaling de juiste en moet ons vers dus vertaald worden: Het is er zo verre vandaan dat zij den weg des levens bewandelt, dat hare gangen ongestadig zijn, zonder dat zij het merkt.

Tot heden heeft Salomo aangehaald, wat zijn vader hem gezegd heeft en hij past nu verder toe, voor zijne leerlingen, welke vermaningen uit dit onderwijs zijn op te diepen.

Zij is zo diep aan God afgefallen, dat zij nevens haren weg den rechten in 't geheel niet meer ziet, ook niet in staat is, dien te kiezen; zij wankelt en weet niet op wat glibberigen en ondermijnenden grond zij treedt, zodat zij plotseling, voordat zij het bemerkt, ter helle neerzinkt..

7.

VIII. Vs. 7-23 Nadat aan het slot van de vorige rede is voorgesteld, hoe men tegen de verzoeken tot deze zonden met ernst en voorzichtigheid moet toegerust zijn, gaat Salomo (in vs. 7-14) voort voor de hoeren te waarschuwen, door de voorstelling, hoe deze zonden van kracht beroven en vervolgens smartelijk berouw veroorzaken. Vervolgens stelt hij (in vs. 15-23) tegenover de uit Gods heilige perken gewekene, wilde geslachtslust het Gode

welgevallige en rechtmatige van de bevrediging der aangeborene geslachtsdrift in den echt voor, en beschrijft bij den zegen en de gelukzaligheid van een godzalig huwelijk.

Nu dan, gij kinderen! daar de verzoeken tot deze zonden zo gevaarlijk zijn, hoort naar mij, en daarmee naar de hemelse wijsheid, en wijkt niet van de redenen mijns monds, die gij hier zult horen.

Maakt uwen weg verre van haar, houdt haar voor hoogst gevaarlijk, voor uwe vreeslijkste vijandin, met wie gij niet de minste aanraking moogt hebben, en nader niet tot de deur van haar huis, ontvlieft integendeel alle plaatsen en gelegenheden, waar gij in verzoeking tot deze zonden zoudt kunnen komen.

Opdat gij, wanneer gij in uzelf te veel vertrouwen gesteld hebt, en gevallen zijt als een echtbreker, anderen uwe eer niet prijs geeft, wanneer gij reeds hier op aarde, of ten laatste voor Gods gericht ontmaskerd, met schande bedekt wordt, en opdat gij uwenog overige levensjaren den wrede, den toornigen echtgenoot der boeleerster niet geeft, die het recht heeft u als slaaf te verkopen of zelfs u het leven te ontnemen (Hoofdstuk 6: 34,35).

Om de schildering der gevolgen van den echtbreuk (vs. 9-14) te kunnen verstaan, moet men zich herinneren, dat de echtbreker of na openlijke aanklacht dadelijk in de gemeente gestenigd werd (Leviticus 20: 10. Joh. 8: 5), of wanneer de man der echtbreekster zich liet bewegen, minstens ontmand en tot den geringsten slaaf van dien man werd vernederd, ja geheel aan diens willekeur werd prijs gegeven, terwijl, gelijk van zelf sprak, de echtbreekster uit het huis werd gestoten. Dat de beledigde echtgenoot slechts ene geldboete of een losgeld van den misdadiger aannam, werd voor een smaad gehouden. Moeilijk kon Salomo sterker waarschuwen, dan wanneer hij het treurige voorbeeld aan enen mens voorstelt, die, ontmand en aan alle eer beroofd, in de geringste en zwaarste slavernij vóór zijn tijd oud en zwak geworden, na het verlies van alle eer en van alle kracht der jeugd, bitter zucht over de vroegere lichtzinnigheid aan zijnen geest, die zich eerst aan alle waarschuwing afkeerde tevreden, niet nog vreselijker dadelijk na de daad door de gemeente als echtbreker gestenigd te zijn..

Anderen denken hier aan de stoffelijke en zedelijke schande aan den overspeler en niet zozeer aan den toorn van den beledigden echtgenoot. Er wordt hier dan ook niet gesproken van de gehuwde vrouw, die overspeelster werd, maar van ene vreemde, een uitlandse, meer dan waarschijnlijk een ongehuwde, die van de prostitutie een gewin maakte.

Waakt, opdat de vreemden, zich niet verzadigen van uw vermogen, dat gij haar moet geven, om haar te bevredigen, en opdat al uw smartelijke arbeid in het zweet uws aangezichts niet kome in het huis des onbekenden.

En gij in uw laatste, in uwen ouderdom, of wanneer gij uit den slaap der zonde ontwaakt, brult, als uw vlees en uw lijf verteerd is, wanneer gij uw lichaam en uw vermogen te gronde gericht hebt.

En zegt: hoe dwaas heb ik gehandeld, dat ik de tucht gehaat heb, en mijn hart de bestraffing gesmaad heeft!

En heb niet gehoord naar de waarschuwende stem mijner onderwijzers, noch mijne oren van wege mijne lichtzinnigheid geneigd tot mijne leraars, die zo getrouw voor mijn waarachtig heil zorgden!

Ik ben ten gevolge mijner zonde, bijna in alle kwaad geweest, in het midden der gemeente, als één geheel gedacht, en der vergadering, de vertegenwoordiger der gemeente, zodat ik bijna als een echtbreker volgens de wet (Numeri 15: 35) ware gestenigd geworden.

Een hoer is een lokvogel des duivels en wordt velen een boom des doods ten dode. De lichamelijke en geestelijke maakt het meest de hel vol (Hoofdstuk 7: 27). De duivel komt eerst met zoetheid en vriendelijkheid om den mens te verleiden, maar daarna met bitterheid, om de ziel te doden..

Wij hebben hier kerk en burgerstaat niet te scheiden. Die is bij Israël niet te scheiden. Onder Gemeente hebben wij te verstaan, het gehele volk als één geheel gedacht, en onder Vergadering de samenkomst der vertegenwoordigers der gemeente. Hij beschuldigt zich hier van huichelarij, als hij, zich overgevend aan overspel, toch de samenkomsten der gemeente en de vergaderingen bezoekt. Zijn geweten treedt hem tegen met al de gestrengheid der Wet.

In plaats van zulke gevaren en zo smartelijke straffen tegemoet te gaan, verheug u in het reine geluk van uw eigen huis. Drink water uit uwen eigenen bak en vloedt uit het midden van uwen u door God gegevenen bornput, woon in innige liefde, trouw en kuisheid bij uwe eigene vrouw, dat zal u ene vreugde veroorzaken, die u verkwikt en al uwe begeerten vervult.

Zeer juist wordt de vrouw bij een bornput vergeleken, niet alleen in zoverre uit haar de nakomelingschap ontspruit, maar ook als zij tevens de begeerte van den man bevredigt, waarbij men nog in herinnering moet brengen, om het beeld geheel te gevoelen, hoe in de oudheid, en voornamelijk in het oosten, het eigen bezit van ene bron als ene zaak van grote waarde, zelfs voor heilig werd gehouden. Zo wordt ook de moeder Sara bij ene "holligheid des bornputs" vergeleken (Jes. 51: 1), en Juda, de stamvader, een water genoemd (Jes. 48: 1), zo ook Israël (Numeri 24: 7. Psalm 68: 27)..

Ook het Duitse verhaal verplaatst den oorsprong des mensen in een meer in het binnenste der aarde, waarom het volk nog heden bijna in ieder dorp ene kinderbron heeft. Daar verder elk verlangen of elke liefde aan een dorsten gelijk, zo kan de opwekking tot reine liefde in den echt het best onder het beeld van drinken uit ene bron worden gegeven. Eerst wordt een kunstig aangelegde bak, vervolgens het betere, een natuurlijke bornput, genoemd, die levend, fris, verkoelend drinkwater geeft..

Salomo dringt het huwelijk dan niet alleen aan als een tegengift, maar ook als een drangmiddel tegen de hoerarij, betogende dat het vermaak der echtelijke verbintenis verre overtreft de valse en verboden geneugten der hoerarij..

Laat uwe fonteinen zich naar buiten verspreiden, en de waterbeken op de straten 1).

Dit betekent niet, dat door het overspel des mans ook de vrouw tot ontrouw verlokt wordt, maar hier wordt de getrouwe echtgenoot vermaand, om in den van God geordenden weg nakomelingschap te verwekken. Zo wordt in Jes. 48: 2 aan het huis van Jakob gezegd, dat zij uit de wateren aan Juda zijn voortgekomen.

Laat ze, de kinderen, de uwe alleen zijn en van gene vreemden met u, hetgeen men niet kan zeggen van het kroost uit ene ontuchtige, overspelige vrouw verwekt.

Uwe springader, uwe echtgenoot, zij, wanneer gij zo in trouwe liefde bij haar woont, gezegend, zodat allerlei geluk en heil door haar over u komt, en verblijd u met kuise liefde, van wege de huisvrouw, aan wie gij den bloei en de kracht uwer jeugd hebt gewijd (Psalm 127).

Zij zij u ene zeer lieflijke hinde, en een aangenaam steengeitje 1); laat u bij uwen dorst naar gemeenschap met haar, hare borsten te allen tijd dronken maken, tot dronken worden toe verzadigen; dool steeds in hare liefde, zodat er gene gedachte kan overblijven naar ongeoorloofde liefde.

Geheel Oosterse vergelijkingen! De klipgeit of gazelle een schoon gevormd, bevallig dier, is daar het geliefkoosd zinnebeeld der aanminnige schoonheid..

Deze schildering van het tedere innige leven der liefde tussen man en vrouw is geheel in den geest van den dichter van het Hooglied, en rust op ene zedelijke beschouwing van den echt, welke, verre van alle eigen gekozene heiligheid, den vertrouwelijken omgang tussen echtgenoten heiligt. Er is, zegt Luther, niets lieflijkers op aarde, dan wanneer man en vrouw genoeglijk samenwonen..

En waarom zoudt gij, mijn zoon! wanneer er zo groot genot verborgen ligt in een door liefde en trouw bevestigd huwelijk, in ene vreemde dolende 1), in ene ontuchtige, wier liefde slechts schijn, en werkelijk de hel is, en waarom zoudt gij den schoot der onbekende omvangen, waarom zoudt gij u verslinderen als ene eerloze?

Het woord door dolende overgezet, geeft in het oorspronkelijke te kennen, ergens in verward of in gewikkeld raken, ook omzwerven, van het ene op het andere zullen, en dus bij leenspreuken zich vergenoegen, verlustigen, zijn vermaak nu in het ene, dan in het andere nemende. Dit wordt zowel in een goeden zin, zie Ezechiël. 24: 6, als ook in een kwade betekenis gebezigd (vs. 20-23 en 1 Samuel 26: 21)..

Denk toch niet, dat de straf van den gepleegden echtbreuk afhangt van het toeval der ontdekking, en gij toch misschien zoudt kunnen verborgen blijven; die zonde wordt altijd gewroken; want een iegelijks wegen, ook die van den echtbreker, zijn voor de a) ogen des HEREN open en zichtbaar, en Hij weegt op ene rechtvaardige weegschaal al zijne gangen, om hem naar zijne boosheid te vergelden.

2 Kronieken 16: 9. Job 31: 4; 34: 21. Spreuken 15: 3. Jer. 16: 17; 32: 19.

Den goddeloze echtbreker zullen zijne ongerechtigheden, door welke hij de inzettingen Gods heeft ontheilgd, vangen, ondanks alle listige, menselijke proeven, om door geld of goede vrienden te ontkomen; zij zullen hem als een keten binden en vasthouden, zodat hij het gericht van God reeds hier en bovendien in de eeuwigheid niet zal ontkomen, en met de banden zijner zonde zal hij vastgehouden worden. (Jes. 5: 18. Hoofdstuk 1: 31 v.; 11: 5; 18: 7. Joh. 8: 34. 2 Petrus 2: 19).

Hij zal den eeuwigen dood sterven, omdat hij zonder tucht geweest is, en naar gene waarschuwingen heeft willen luisteren; in de grootheid zijner dwaasheid zal hij verdwalen, hij zal de helderheid des verstands, het nadenken verliezen en dien ten gevolge blindelings in zijn verderf lopen.

Naarmate wij ons meer beschouwen, als tot de gemeente des Heren te behoren en aan alles deelnemen wat in de vergadering der heiligen geschiedt, naarmate wij meer in geestelijke gemeenschap met de opperste Wijsheid, met Christus Jezus, onzen Heer staan, naar die mate zij ons de reinheid en heiligheid des levens des te meer aanbevelen, en zal dit de keus en het biddend verlangen onzer zielen des te sterker doen zijn (1 Kor. 6: 10-20)..

HOOFDSTUK 6. WAARSCHUWING VOOR ONTROUW

IN DEN HANDEL.

IX. Vs. 1-5. Thans volgen vier op zich zelf staande vermaningen in den vorm van liederen, die, wat den inhoud aangaat, zeer van elkaar verschillen. Even als de vorige acht moeten zij voorbereiden tot de uitnodiging om in de Goddelijke wijsheid te leven. De eerste, of in 't geheel de negende vermaning: stelt de noodzakelijkheid voor, om zich van alle menselijke afhankelijkheid los te worstelen, omdat daardoor de volkomen overgave aan de goddelijke Wijsheid wordt verhinderd. De heilige dichter kiest als voorbeeld vooreerst het op zich nemen van dwaze borgtochten, door welke de mens gebonden wordt.

Mijn zoon! zo gij in overhaasting voor uwen naaste, die ene schuld heeft, borg geworden zijt, voor enen vreemde 1) uwe hand toegeklapt hebt, voor hem bij handslag u verbonden hebt, bij de schuldeisers voor zijne schuld in te staan. (Hoofdstuk 11: 15; 17: 18; 20: 16; 22: 26);

Wanneer men al de plaatsen in dit Boek, waarin van borgtochten gehandeld wordt, oplettend nagaat, schijnt men het daarvoor te moeten houden, dat zij doorgaans door Israëlieten werden aangegaan ten behoeve van vreemdelingen, misschien wel voornamelijk van Feniciërs, die geld opnamen voor hunnen handel, waaruit men dan ook het strenge dwangrecht tegen borgen, waarvan zo vele Spreuken getuigenis dragen, natuurlijkst verklaren kan. Geldschieder en borg waren Israëlieten, de schuldenaar een vreemdeling..

Gij zijt verstrikt, ten gevolge van dat borg blijven, en gedwongen dien borgtocht na te komen, met (ten gevolge van) de redenen uws monds; gij zijt als in een net (vs. 5) gevangen met de redenen door de belofte uws monds.

Doe nu dit, mijn zoon! gelijk ik u zal raden, en red u, zoek u zelven op ene rechte wijze vrij te maken, dewijl gij in de hand uws naasten gekomen zijt, die ook uwe geestelijke vrijheid in banden heeft gebracht; ga, onderwerp u zelven 1), en sterk bestorm uwen naaste, dring sterk bij den schuldenaar aan, dat hij zijne verbintenissen nakome, en daardoor ook u van de uwe ontheffe, voordat het te laat is, en het tot gerechtelijke dwangmiddelen komt.

In het Hebr. Hithrafees. Hiervan is wel de letterlijke vertaling, onderwerp U, maar dan in dien van, verneder U, kom tot uwen naaste als een smekeling, om er bij hem op aan te dringen, dat hij zijn schuld betale en U van uw borgschap verlosse. Want toch een borg is de knecht van den schuldeiser en van den schuldenaar. Beiden rekenen op hem, de schuldeiser rekent er op, dat hij gedekt is, en de schuldenaar, dat de borg wel zal betalen, indien hij ontoereikende is.

Laat uwen ogen geen slaap toe, noch uwen oogleden sluimering, voordat gij middelen hebt gevonden om vrij te worden.

Red u als ene ree, die in het net gevangen is, en alle pogingen in 't werk stelt, om te ontkomen uit de hand des jagers, en als een vogel door heen en weer vliegen en buitelen zich zoekt te redden uit de hand des vogelvangens, zoek zo ook te ontkomen, wanneer desgelijks boze mensen trachten, om wat gij uit goedheid deed, op uwe slavernij te laten uitlopen.

De menigvuldige waarschuwingen voor borgtochten in ons Boek worden zonder twijfel verklaard uit de harde behandeling, welke men volgens het Oud-Hebreeuwse rechtsgebruik den borgen aandeed, daar men ze geheel als schuldenaars, die niet konden betalen (2 Koningen 4: 1. MATTHEUS. 18: 25) verpande, of zelfs als slaven verkocht (vgl. Sir. 8: 16; 18-24).

De oude Grieken hadden ten spreekwoord: "Wees borg en het verderf is nabij," omdat de borg eenvoudig belooft, wat niet van hem zelven afhangt, maar van de trouw en geloofswaardigheid van anderen. Trouw en oprechtheid nu worden altijd slechts bij weinigen gevonden. Alle mensen zijn leugenaars," zegt Psalm 116: 11. Rom. 3: 4; en "vervloekt is de man, die op enen mens vertrouwt," Jer. 17: 5. Met de vermaningen des Heren in de bergpredikatie, om altijd tot lenen en weggeven van zijne have bereid te zijn, ook daar, waar men gene hoop kan hebben, dat het weggegevene zal worden weer ontvangen, (Luk. 6: 30,34,36) is niet in tegenspraak de eis van onze plaats, om zich zo spoedig mogelijk los te maken van dat borg blijven, waaruit nadelige gevolgen voor onze vrijheid en welvaart zouden kunnen voortvloeien. Want het is duidelijk, dat ook Christus niet zulk ene bereidwilligheid eist, dat wij schade zouden moeten lijden om des naasten wil, die ons van onze persoonlijke vrijheid zou beroven en ons alle middelen tot verder goed doen zou ontnemen..

6.

Vs. 6-11. Ook in de volgende waarschuwing tegen traagheid wordt vooral op het gevaar van verarming genezen. De luiaard moet uit het voorbeeld der mier leren, dat men in den zomer met vlijt moet vergaderen, opdat men in den winter geen gebrek zou behoeven te lijden. Na den tijd van den oogst komen ook tijden van gebrek, in welke de grootste vlijt niets kan verwerven. Daarom moet ieder zich den gunstigen tijd ten nutte maken tot ingespannen arbeid, opdat hij rustig den ongunstigen kan tegemoet gaan.

Ga tot de mier, gij luiaard! zie hare wegen en word wijs, leer van haar hoe men met geringe middelen iets groots kan bereiken zonder de vrijheid te verliezen; en laat haar voorbeeld u tot beschaming zijn.

Bij vele volken, zowel van het Oosten als van het Westen, is de mier het beeld van vlijt, van onvermoeid volharden..

Dewelke, genen overste, die haar wetten voorschrijft, noch ambtman, die haren arbeid regelt, noch heerser, die haar tot den arbeid dwingt, hebbende 1),

De mier is het toonbeeld van rusteloze vlijt, maar ook van wel georganiseerden arbeid. Zij heeft veel met de bijen gemeen, alleen ontbreekt het aan een koningin. Vandaar dat hier

gezegd wordt, dat er geen rechterlijke, geen burgerlijke en geen uitvoerende macht onder deze dieren wordt gevonden en zij toch zorgen voor den winter, om niet van gebrek om te komen. Zij wordt daarom dan luid voorgehouden als een beschamend, maar ook als een prikkelend voorbeeld, om van haar te leren, wat hij door zijn leven zozeer schijnt te vergeten, om te werken terwijl het tijd, terwijl het dag is.

Haar brood bereidt in den zomer, zolang het mogelijk is, vlijtig werkt, hare spijs vergadert in den oogst, opdat zij ten tijde van winter en van gebrek haar leven kan onderhouden. (Hoofdstuk 30: 27).

Ook in 't geestelijk leven is er een zomer of een oogsttijd, de tijd der genade, de dag des heils; dan komt het er op aan onvermoeid te werken om de spijs, die blijft in het eeuwige leven, enen schat van geloof, van godsvrucht, van kennis des Heren Jezus Christus, van het woord en de beloften Gods te verzamelen en in het hart te dragen, opdat men geen gebrek behoeft te lijden, en in nood behoeft te lijden, en in nood behoeft te zijn, wanneer de winter der verzoeken, der vervolgingen en van het laatste uurtje komt. Het spreekt vanzelf, dat in het hier voor ons liggende gedeelte niet elke soort van arbeid wordt aanbevolen, maar slechts de verstandige werkzaamheid, die uit de Goddelijke wijsheid voortvloeit.

De wereld meent, dat, wanneer zij zich zelve maar bezigheid geeft, het genoeg is, en hij daardoor iets betekent. Maar die arbeid, die alleen dienstbaar is aan den lust der ogen, behoort niet in den kring der hemelse wijsheid. De Grieken, die steeds naar iets nieuws vraagden, dienden met hun gehele kunst slechts hun ogenblikkelijke begeerten. De hier aanbevolen arbeid moet integendeel daarop gericht zijn, dat wij iets waarachtigs werken, en dus ook het leven in God onderhouden. Begint een volk zijn werk van de beuzelingen dezes levens te maken, in plaats van hetgeen in God zijn grond heeft, zo is dit een duidelijk teken van nabijzijnd verval van het volk.

Hoe lang zult gij, a) luiaard! neerliggen? wanneer zult gij van uwen slaap opstaan, en den arbeid aanvangen?

Spreuken 13: 4; 20: 4; 24: 33,34.

Een weinig slapens, een weinig sluimerens, een weinig handvouwens, de armen over elkaar laten hangen, al neerliggende 1) (Hoofdstuk 24: 33).

Deze woorden bevatten de verontschuldiging of het antwoord van den luiaard, hetwelk hij geeft op de vraag in vs. 9 gedaan, een antwoord, wat den luiaard in den mond wordt gelegd en waarop in vs. 11 de waarschuwing volgt, dat, indien hij dit in praktijk brengt, armoede en gebrek voor de deur staan en hem zeker zullen overkomen.

Zo zal uwe armoede u onverwacht overkomen als een wandelaar, als een rover onverwacht den eenzamen reiziger overvalt, en uw gebrek als een gewapend man, wie gij geen weerstand kunt bieden.

De uitdrukking: "als een wandelaar," duidt aan, den langzamen, de uitdrukking: "een gewapend man" den zekeren tred, waarmee de armoede den luiaard nadert.

Vlijt is voor ieder plicht, niet zozeer opdat hij wereldsen rijkdom verkrijge, als dat hij niet worde tot een last voor de maatschappij en ene schandvlek voor de kerk, opdat hij niet kome in verzoeking, en dat hij de ongelukkigen kan helpen..

Helaas! hoevelen beminnen den slaap der zonde en hun dromen van werelds geluk, en begeren noch een weinig langer verontschuldigd te zijn van berouw, gebed, zelfverloochening en inspanning. Zullen wij niet trachten dezulken te doen ontwaken, opdat zij het gevaar zien, terwijl er een weg van ontkoming is? Zullen wij ons niet inspannen, om ons eigen heil te

verzekeren en elke gelegenheid aangrijpen om God te verheerlijken en anderen wel te doen?.

12.

XI. Vs. 12-19. Deze rede wordt in twee delen verdeeld, die met elkaar overeenstemmen: vs. 12-15 en vs. 16-19. In beide waarschuwt de Schrijver met groten ernst voor de valsheid, wier gewoonte en genot het is overal heimelijk haat en vijandschap te zaaien. In de eerste plaats schildert hij haar naar haar wezen en hare openbaringen, terwijl hij tevens meldt, hoe zij voor God verwerpelijk is en hoe zeker zij zal gestraft worden. Wiens hart eenmaal vol is van verkeerdheid, of lust tot verwoesting, die strooit ieder oogenblik het zaad van haat en van alle twist, terwijl alle onwillekeurige bewegingen van lichaam en ziel, van tong, ogen, voet en vinger, er bij hem toe dienstbaar zijn, om die valsheid van zijn binnenste in dubbelzinnige redenen, in werken en wijzen op verborgene wijze te laten werken. Hij telt vervolgens de zes soorten van list nog eens kortelijk op, als voor God eeuwig verwerpelijke zonde, om als zevende en zwaarste er de vroeger genoemde valsheid bij te voegen, en alzo in 't bijzonder op treffende wijze er nogmaals voor te waarschuwen.

Wacht u voor de gemeenschap met allen, die zich in de plaats van uwen leraar willen stellen als uw vriend, en u van zich afhankelijk willen maken. Een Belials een nietswaardig mens (Deuteronomium 13: 13), een ondeugdzaam man, een booswicht, gaat met verkeerdheid des monds om, houdt zich met leugen en veinzerij op.

Hij wenkt, terwijl Hij met u spreekt, met zijne ogenheimelijk tot enen derde. Hij spreekt met zijne voeten, geeft er tekenen mede, leert met zijne vingers, wijst met zijne vingers op iemand verachtelijk.

Hij schimpt met zijne ogen, dat is hij beangst zijnen naaste door het nijpen, wenken en draaien van zijn gezicht en zijne oogleden. Zijne voeten schijnen te branden, alsof ze op hete as stonden, zo trippelt en trapt hij er mede, om zijne medespotters als het ware een sein er door te geven, en hij scheert met zijne vingers, hij maakt al vingertogende een beschimpend gebaar. Van hier ons Nederlands, den gek scheren met iemand, of iemand onder het scheen of vilmes hebben en houden..

In zijn hart zijn verkeerdheden, onheil en verderf, hij smeedt te aller tijd kwaad, hij werpt twisten in, 1) hij zaait twist, werpt twistappels in.

Hij gelijkt den duivel in boosheid. Hij bedoelt niet zozeer zich te verrijken met door en onrecht, als dat hij zich verheerlijkt in anderen een kwaden trek te spelen. Zijne slimheid is er op uit, om aan velen nadeel te doen, al had hij geen het minste voordeel er van. Kortom, hij is een man, die zich in het kwade verlustigt, en dus een echte zoon van Satan, den Belial van ouds..

Daarom zal zijn verderf haastelijk komen; hij zal schielijk verbroken worden, dat er geen genezen meer aan zij; dus zal zijne gemeenschap, die redding belooft, u integendeel verderf aanbrengen.

Deze zes, die wij in 't volgende nevens elkaar zullen optellen, deze zes gezindheden en handelwijzen van den valsaard haat de HEERE; ja zeven zijn Zijne ziel een gruwel.

De eigenaardigheid der Hebr. poëzie, van welke ook bij Arabische en Perzische dichters talrijke voorbeelden voorkomen, om bij een getal een tweede en wel het naast volgende te voegen, met het doel van opklimming of tot bijzonderen nadruk, wordt door vele uitleggers uit de wet van het parallelismus verklaard (2 Samuel 1: 27). "De vorm van het parallelismus kan om de gelijkmatigheid in geen vers achterwege blijven; maar hoe zou men bij een getal ene parallel vinden? Daar het hier niet zo nauwkeurig op een bepaald getal aankwam, zo hielp men zich daardoor, dat men een van de naastbij zijnde getallen, met dat wat men eigenlijk in de gedachte had, parallel zette." Toch schijnt ook het doel, om voor iets bijzonders aandacht te trekken, tot dezen eigenaardigen poëtischen vorm aanleiding gegeven te hebben, hetgeen dan door de bijvoeging van een parallel lid geschiedde, zoals uit Om. 1: 3. Sir. 25: 9. Job 5: Spreuken 30: 15,18 vv. blijkt..

Hoge ogen 1), ogen, die het geringe voorbijzien en alleen maar op het grote letten (Hoofdstuk 30: 13. Psalm 18: 28; 131: 1. Job 21: 22), ene valse, leugenachtige tong, en handen, die onschuldig bloed vergieten (Jes. 59: 7. Rom. 3: 15 3.15).

De deugden samen zijn als één lichaam en de nederigheid is het hoofd er van. Daarom staat als de zonde der zonden de trots van een hoogmoedig hart bovenaan, welke zich in opgetrokken wenkbrauwen uitspreekt..

De hoogmoed of trotsheid is de grondslag en de bron van vele zonden en daarom staat zij het eerst. Onder valse tong heeft men niet den meinedige te verstaan, deze wordt genoemd in vers maar alle list en leugen, welke zich in het dagelijks leven openbaart.

Een hart dat ondeugdzaam gedachten smeedt, plannen, die Godonterend en den naaste tot schade zijn; a) voeten, die door ingewortelde gewoonte om te zondigen zich haasten, steeds bereid zijn om tot kwaad te lopen (Hoofdstuk 1: 16).

Rom. 3: 15.

Het hart staat onder de zeven zonden, die Gode een gruwel zijn, in het midden, omdat het de bron is, waaruit zich het boze naar alle zijden heen uitstort. Dus baat de Heere niet alleen de werkelijke openbaringen der zonde, maar ook de aanslagen der goddelozen, die zij in hun begeerten doen, die zij voor gene zonde houden, terwijl zij dag en nacht er op peinzen, hoe zij hun begeerte zullen volbrengen.

Een valse getuige, die niet tengevolge van ene ogenblikkelijke verzoeking, maar uit gewoonte en uit boosheid leugens blaast, wiens adem met de leugen verpest is, en eindelijk het toppunt van alle zes genoemde zonden van hoogmoed, de ergste en gevaarlijkste (Jak. 3: 14 vv.) van deze, die tussen broeders, bloedverwanten of door het geloof verbonden, krakelen, twisten inwerpt, door welke zonde de mens zich zelve in verbond met den satan stelt.

De God der liefde en vredes haat degenen, die twist en tweedracht zaaien onder broeders en vrienden, en die een vermaak scheppen in verdorvenheid. Hij woont integendeel bij degenen, die eendrachtelijk verkeren met elkaar, en de liefde en eensgezindheid zoeken te behouden door den band des vredes. Zij, die zich door achterklap en valse uitstrooiingen, en leugenvertelsels, en door het verzwaren en vergroten van alles, wat er gezegd wordt of gedaan moest zijn, zowel als door het aankweken van nijd en boze verdenkingen de twistkolen aanblazen, bereiden slechts voor zich zelve een vuur van gelijken aard..

20.

XII. Vs. 20-35. In de twaalfde rede begint de leraar der waarheid met ene uitvoerige vermaning, om gehoor te geven aan de van de vaderen overgeleverde wijsheidslessen die even als een licht voor de sluipwegen der gevaarlijkste verzoeking van de zijde der overspelige vrouw bewaren (vs. 20-24). De verzoeking en gevaren der onkuisheid zijn groot. Wie zich door de overspelige vrouw laat verleiden zal even zo min de straf ontgaan, als die het vuur aanraakt ongezegd blijft, en als dieven zonder schadevergoeding worden vrijgelaten. Zijne dwaasheid zal door den beledigden echtgenoot op vreselijke wijze gestraft worden (vs. 25-35).

Mijn zoon! a) bewaar met alle trouw en vlijt het gebod uws vaders, dat hij u uit den schat van ervaring en wijsheid van der ouden tijd gegeven heeft en verlaat de wet, de onderwijzing uwer moeder niet, door welke zij in u de zaden van de kennis des Heren heeft gestrooid (Hoofdstuk 5: 1,2; 23: 22).

Spreuken 1: 8.

Het is ene heerlijke en schone roeping der ouders, dat zij de ware kennis van God en de ervaringen van de kinderen Gods in den vroegeren tijd, aan het toekomstig geslacht overleveren, en daardoor het hoogste doel aan den heiligen echt, de voortplanting van de schatten der Goddelijke genade vervullen..

Bind ze steeds aan uw hart, zodat ze geen ogenblik door u worden vergeten, hecht ze aan uwen hals, zodat gij ze niet alleen met het hart gelooft, maar ook met den mond belijdt (Rom. 9 vv.), alsdan zal de verzoeking verre van u blijven (Hoofdstuk 3: 3).

Als gij wandelt bij dag, om uwe beroepsbezigheden te gaan vervullen, zal a) dat u geleiden op de wegen Gods, evenals de wolkkolom de kinderen Israël's; als gij neerligt in den slaap zal het over u de wacht houden, als ene wacht des hemels (Psalm 34: 8), zodat gij van zondige dromen en schandelijke nachtgezichten rein blijft en altijd tot uwen God waakt; als gij des morgens wakker wordt, zal hetzelfde met u spreken, bij het ontwaken zult gij nadenken over de diepte en de lieflijkheid dier waarheid, zij zullen u tot lof en dank aan God opwekken en tot den strijd tegen alle verzoeking des daags versterken (Deuteronomium 6: 7).

Rom. 3: 23,24.

Zolang gij leeft en het licht der zon ziet, moge Gods wijsheid u leiden; wanneer de avond nadert en uw laatste uurtje komt, moge zij u voor 's duivels list beschermen; wanneer de Heere u op den eeuwigen morgen uit den slaap des grafes roept, moge zij uw voorspraak en patroon zijn in het gericht van God.

Zij kunnen u leiding en bescherming geven, want het gebodmet de daarin liggende hemelse wijsheid is ene lamp, die op den duisteren weg der onwetendheid en den dwaalweg der zonde, de rechte baan aan geloof en van heilig leven aanwijst (Psalm 119: 105. 2 Petrus 1: 19), en de wet, waarin zich Gods heilige wil openbaart, is een licht, dat de duisternis van de goddeloosheid openbaar maakt, bestraft en verdrijft (Psalm 19: 9), en de bestraffingen der tucht, de terechtwijzingen, waardoor wij tot de wijsheid moeten worden teruggetrokken en verbeterd, zijn de weg des levens, dringen ons naar het ware leven, dat uit God is, naar de godzaligheid, welke de belofte des levens heeft, te grijpen (1 Tim.4: 8);

Om u te bewaren voor allerlei goddeloosheid, en in 't bijzonder voor 't geen het gevaarlijkste is voor de jeugd, voor de kwade, boelerende vrouw, voor het gevlei a) der vreemde tong, dat u door liefkozings tot overspel wil verleiden.

Spreuken 2: 16; 5: 3; 7: 15.

Begeer hare schoonheid niet in uw hart, onderdruk de eerste, de geringste opwelling van welgevallen en van begeerte, die het verblindend schijnsel van bekoorlijkheid en liefde opwekt (MATTHEUS. 5: 28; 6: 22. Job 31: 1), en laat ze u niet vangen met hare schone, lange, wenkende en smachtende oogleden, die zij als een net uitwerpt tot verleiding van eenvoudige harten.

Want door ene vrouw, die ene hoer is, komt men tot een stuk broods 1), tot den bedelstaf; de aan haar te betalen gelden en de in het verkeer met haar aangelegde drinkgelagen, richten het vermogen ten gronde, en daarom is zij reeds-afgezien van de zonde harer gemeenschap-ene bron van onmetelijk ongeluk; en eens mans huisvrouw, met welke men zich in ongeoorloofde wellust inlaat, jaagt de kostelijke ziel, 1) zij veroorzaakt een vroegtijdigen

dood door ontzenuwing van het lichaam, door schandelijke ziekte en door de wraak van den bedrogen echtgenoot; ten laatste heeft zij den eeuwigen dood ten gevolge (Hoofdstuk 5: 9).

Het woord in den grondtekst duidt aan, een klein rond brood, en de uitdrukking heeft de kracht van te komen tot volslagen armoede.

Wie zich met ene hoer afgeeft, heeft geen ander ongeluk meer nodig. Wie den enen voet heeft in het bordeel, heeft den anderen in het ziekenhuis.

Deze straf is evenzeer aan den echtbreuk verbonden als aan het vuur de kracht om te branden. Zal iemand vuur in zijnen boezem nemen, dat zijne klederen niet verbrand worden?

Zal iemand op kolen gaan, dat zijne voeten niet bernen, schroeien (1 Kor. 6: 18. Job 31: 12)?

Het onreine liefdesvuur in het hart steekt den gehelen wandel aan, en de wegen der zonde zijn een gloeiende bodem voor den voet, die de gevoeligste smarten veroorzaken. Ook in de Griekse oudheid vinden wij deze gedachte, die in het aan HERCULES door zijne vrouw gegeven hemd (dat bij zijne ontrouw zijn vlees verbrandde) zijne zinnebeeldige uitdrukking heeft gevonden..

Alzo gaat het hem, die tot zijne naasten huisvrouw ingaat, die den echt breekt; al wie haar aanroert, zal niet onschuldig gehouden worden, en al is het, dat hij van de wereld en van de Overheid zijne straf niet ontvangt, zo zal hij toch aan het oordeel Gods niet ontkomen. (Hebr. 4).

Men doet, om de zware zonde en de zekere straf van den echtbreker nog door een ander voorbeeld aan te wijzen, enen dief gene verachting aan; zijne zonde is niet zo zwaar als die van den echtbreker; op hem rust niet zulk ene openbare schande, voornamelijk niet als hij steelt om zijne ziel te vullen, om bij het leven behouden te worden, dewijl hij honger heeft, en in deze allerdringendste behoefte nog enige verontschuldiging voor zijne zonde heeft.

Voor hem is er nog herstel mogelijk door ene bijzondere overeenkomst tussen hem en den bestolene, gevonden zijnde vergeldt hij het op het hoogst zevenvoudig (Exodus 22: 1-4 Luk. 8), hij geeft, laat het zelfs zijn al het goed van zijn huis.

In vs. 30 en 31 wordt de dief tegenover den overspeler geplaatst. Een dief, die van wege den honger steelt, veracht men niet, dewijl hij het uit nood deed, en hij kan het meer dan overvloedig teruggeven, (want dit ligt in het zevenvoudige, dewijl de Israëlitische wetgeving slechts hoogstens een vijfvoudige vergoeding kende) zodat de bestolene er geen schade van heeft, maar de zonde van overspel is onherstelbaar, in den zin, zoals in de volgende verzen wordt aangegeven.

Maar die met ene vrouw overspel doet, is verstandeloos; hij verderft zijne ziel, die dat doet. (Prediker 10: 3).

Verstandeloos worden zij genoemd, die het kwade boven het goede kiezen, zich niet voor smaad en schande wachten, ook niet willen weten, wat hun goed en tot voordeel is, die aan hun lusten gehoorzamen, den Geest tegenstreven, de lusten van hun vlees volgen en aan hun zielen schade berokkenen; die in het tijdelijke hun afgod vinden en het eeuwige verliezen, zich den Satan tot vriend en God tot vijand maken, die weten, dat de zonde aan het adderen vergif gelijk is en zich er toch niet voor wachten, dat zij gelijk is aan den kanker en haar toch altijd meer en meer laten voortvreten; die menen, God ziet het niet en let er niet op, hoe zij handelen, hoewel Hij ogen heeft, die helderder zijn dan de zon, en een wreker over alle goddeloosheid is,.

Plagen, namelijk slagen en wonden, wanneer hij door den echtgenoot der vrouw wordt ontdekt, en schande bij iedereen zal hij vinden, en zijn smaad zal niet uitgewist worden.

Want jaloersheid is ene grimmigheid des mans, een geweldig woedend vuur; en in den dag der wraak, zal hij niet verschonen, wanneer hij gelegenheid tot straffen heeft, gelijk misschien de vrouw zou doen.

Hij zal gene verzoening aannemen, zich niet door wat geld laten tevreden stellen, gelijk dat bij een diefstal mogelijk is (vs. 31), en hij zal niet bewilligen, ofschoon gij het geschenk vergroot, om hem van de bestraffing af te houden.

Zo min de echtbreker, op de daad betrapt, ongestraft wordt gelaten, zo min en nog veel minder zal een echtbreker in het geestelijke (die Gods verbond verlaat en de goden dezer wereld nahoereert) van den Heere ongestraft blijven (1 Kor 3: 17).

HOOFDSTUK 7.

BESCHRIJVING VAN DE VERLEIDING DER ECHTBREEKSTER EN WAARSCHUWING TEGEN HAAR.

XIII. Vs. 1-27. Nogmaals begint de Schrijver zijne waarschuwing tegen den echtbreuk. Hij beveelt de heilige wijsheid aan, opdat men zich door ene vertrouwelijke gemeenschap met haar tegen die zonde wapene (vs. 1-5). In zijne vorige waarschuwingen (Hoofdstuk 5) plaatste hij tegenover dien ongebonden geslachtslust den zegen van echtelijke trouw en kuise huwelijk liefde. In hoofdstuk 6 maande hij vooral aan, om de inwendige wortelen en beginselen van de zonde der onkuisheid te bestrijden. In onze afdeling staat hij met bijzondere uitvoerigheid stil bij de verleidingen, die van buiten af komen, tot overtreding van het zevende gebod. Hij schildert de verleidende kunsten van ene boeleerster, die enen dwazen jongeling met hare vleierende woorden gelokt en tot echtbreuk verleid heeft (vs. 6-23). Hoe aanschouwelijk en levendig het verhaal ook is, zo is er toch geen genoegzame grond aanwezig, om het als ene werkelijke ondervinding van den schrijver te beschouwen; integendeel is zij, even als de verhalen van den Heere Christus van den barmhartigen Samaritaan en andere, een verdicht verhaal tot onderwijzing. Ten slotte vermaant hij nogmaals ernstig, den weg der wellust te mijden, als den weg van den eeuwigen dood voor alle verleiden. (vs. 24-27).

Mijn zoon! bij de gevaarlijkheid en aantrekkelijkheid der verzoeking, die u wachten, roep ik u toe: bewaar mijne redenen als een groten schat, en leg mijne geboden bij u weg in het binnenste van uw hart, zodat niemand ze u kan ontroven.

a) Bewaar mijne geboden, in welke ik u den weg der wijsheid aantoon, en leef, zo zult gij hier op aarde gelukkig en hierna eeuwig zalig leven, en bewaar mijne wet zo zorgvuldig als den appel uwer ogen 1), dat door ieder stofje tot tranen wordt gebracht, en dat daarom de Schepper met zoveel zorg heeft beschermd.

Leviticus 18: 5. Spreuken 4: 4.

Een geringe zaak kan het oog beledigen of smarte aandoen, hetwelk hierom door den Schepper der natuur, zo goed tegen alle ongemakken verzorgd en gewapend is. Zij, die een stipten en omzichtigen levenswandel, als ene nodeloze kiesheid berispen, bedenke niet dat de wet moet gehouden worden, in gelijke waarde, als onze oogappel, daar ze toch zodanig is, dewijl ze niet alleen een licht is voor ons pad, maar ook de duistere, trage en zwakke zielen, van binnen verlicht en vertroost en die het oog der ziele mag heten..

a) Bind ze, als een kostbaren ring tot uw hoogste sieraad aan uwe vingers, opdat zij u steeds voor ogen staan (Deuteronomium 6: 8). schrijf ze op de tafel uws harten, opdat, zo dikwijls gij uw hart om raad vraagt, zij u raad en aanwijzing geven, welchen weg gij moet gaan (Hoofdstuk 6: 21).

Deuteronomium 6: 8; 11: 18.

Zeg met innige liefde tot de wijsheid: Gij zijt mijne zuster, en heet het verstand, dat uit de hemelse wijsheid voortkomt, uwen bloedvriend, leef steeds met haar in innigen, vertrouwelijken omgang.

a) Opdat zij, daar gij in het voortdurend genot van hare lieflijkheid en in het vertrouwelijk aanschouwen van hare alles overtreffende schoonheid leeft, u bewaren voor elke afwijking van den Heere, in 't bijzonder voor de verleiding van de vreemde, de overspelige vrouw, voor de onbekende, de uitlandsen die niet tot Gods volk behoort, en niets wil weten van den levenden God en Zijn woord (Hoofdstuk 6: 24). Wacht u voor haar, die met hare verleidende redenen vleit, maar inwendig van alles beroofd is, wat een hart waarlijk gelukkig maakt.

Spreuken 5: 3.

Want anders mocht het u gaan als dien nog ongehuwden, zorgelozen jongeling, wiens droevige geschiedenis ik u nu zal verhalen: door het venster van mijn huis, door mijne tralie, het traliewerk, waarmee mijn venster gesloten was (Richteren 5: 28), keek ik uit:

En ik zag onder de slechten, de zielen, die zowel onervaren zijn in de verzoeking tot zonde, als in de goddelijke wijsheid (Spreuken 1: 4,22), ik merkte onder de jonge gezellen, die ledig op de straten rondgingen, enen verstandelozen jongeling.

Onnadenkend voorbijgaande op de straat, nevens haren hoek, ene plaats waar de bozen zich gaarne ophouden, en hij trad op den weg van haar huis, van het huis van ene bekende boeleerster.

In de schemering, tussen 9 en 12 uur, in den avond des daags, in den zwarten nacht en de donkerheid.

Lediggang is het begin aan alle zonde. Luiheid is des duivels oorkussen. Luiheid is het graf der deugd. Ledigheid heeft kwade gevolgen. (Spreekwoorden). Ledigheid verteert het lichaam als roest het ijzer (Lijfspreuk aan keizer Maximiliaan I). Een ledig brein is het kraambed aan den duivel.

De schrijver hoopt de uitdrukkingen opeen, om de handelwijze van den jongeling voor te stellen als behorende tot de werken der duisternis. (Luk. 22: 53. Rom. 13: 12. 1 Thessalonicenzen. 5: 4-7).

Terwijl er ene opklimming is in de woorden, die de duisternis beschrijven, zo dient dit wel om aan te duiden, dat hij lang ronddwaalde en wel met voordacht om de misdaad te begaan; maar vermits later nog overreding nodig is, zo heeft men nog aan een wankelen te denken, waarin hij door begeerlijkheid geprikkeld wordt en het daarop wil laten aankomen of de gelegenheid zich zal opdoen. Vóór vele zondige daden bevindt de mens zich in zodanige toestand, waarin hij in hoge mate tot zonde is aangezet, maar nog niet vaststaat in het besluit, ja in zekeren zin nog strijdt, waarin hij gelegenheid zoekt en om te kiezen slechts ene aanleidende oorzaak wacht, die hem voor zich zelve verontschuldigt. Zo gaat hij in de

nabijheid van de hoeken der straten, waar het eerst zulke samenkomsten plaats hebben; hij kent haar huis reeds, en gaat met langzame schreden voorbij..

En ziet, ene vrouw ontmoette hem, als toevallig, maar toch door beide wel berekend, in hoerenversiersel, reeds uitwendig kenbaar door hare opzichtelijke, de zinnen bekorende kleding, en met het hart op hare hoede, geslepen en afgericht op alles, en nu listig overdenkende, hoe zij dezen jongeling in hare netten verstrikken zou.

a) Deze vrouw was woelachtig, vol onrustige, lichtzinnige gebaren, stormachtig door den hartstocht der wellust geslingerd, en wederstrevig, als ene dolle koe, die haren nek niet onder het juk wil buigen; hare voeten bleven in haar huis niet, in voortdurende onvast trachtte zij steeds naar nieuwe gelegenheid, om hare ontuchtige begeerten te bevredigen.

Spreuken 9: 13.

Nu buiten voor de deur, dan midden op de straten zijnde, en bij alle hoeken loerende, waar meerdere straten samenlopen, alzo te eerder mannen te vinden zijn en men gemakkelijk den ongewensten getuige kan ontwijken;

En zij greep hem, den onervaren jongeling aan, en kuste hem op de open straat; zij sterkte haar aangezicht, en zei tot hem, zij sprak tot hem met onbeschaamde kaken:

Hier wordt een jong mens beschreven, die nog niet het bepaalde besluit tot de onreine daad in het hart heeft, maar alleen de vleierende vrouw en hare handelwijze wilde zien. Hoe gelijk aan dit beeld zijn vele onzer jongelingen, die zonder waarachtigen haat tegen alle ontucht en onreinheid en zonder de bescherming der godsvrucht, ook eens bekend willen worden met de bordelen en alsdan gevangen worden; hoe duidelijk gelijken op hem onze jonge filosofen, die goddeloze boeken alleen wenssen te lezen, om ze te kunnen wederleggen, en daarbij geloof en deugd verliezen? Wie zonder bepaalde roeping zich met goddeloosheden inlaat, is reeds half verloren. De slang loert altijd op den boon der kennis (2 Kor. 11: 3)..

Dankoffers zijn bij mij, ik heb heden mijne geloften betaald, die offers gebracht, en nu wens ik het overige vlees en een vrolijken maaltijd te genieten (Leviticus 7: 16).

Ook de meest goddeloze mens wil nog altijd wat vroomheid, deels om de stem aan zijn eigen geweten, deels om de bedenkingen der door hem verleiden te niet te doen. Zo zoekt ook deze overspelige vrouw de bedenkingen van den dwazen jongeling aanstonds daardoor krachteloos te maken, dat zij hem voorspiegelt, hoe ook hij zeer gesteld is op goede zeden en op godsdienst, en gene gewone boeleerster is. Nog pas heeft zij zich met God verzoend en Hem hare geloften van dank betaald. Een offermaaltijd na het volbrachte offer te houden, veroorloven wet en goede zeden (ook de hoer meent nog hare eer te hebben). Een weinig uitspatting en vrolijkheid zal op zulk een dag zo zeer gene schade doen, want de verworvene genade Gods zal het wel weer bedekken. Zulke gedachten, die aan de rede der vrouw ten grondslag liggen, worden door de ervaring bevestigd. Nooit zijn de verzoekingingen zwaarder en gevaarlijker, dan na het ontvangen van de genade Gods, en wanneer de duivel zich vroom

houdt, is hij het meest te vrezen. Op den kerkweg en op de grote feestdagen is de duivel het ijverigst en vangt hij meer zielen dan de Heilige Geest (Jes. 1: 12)..

Deze woorden geven een juisten blik in de verwereldlijking van die dagen, dewijl deze vrouw er op wijzen durfde, dat zij dien dag nog in den Tempel was geweest en de offeranden den Heere had gebracht, en nu een gedeelte er van mee naar huis had genomen, om ze vrolijk te genieten.

Daarom ben ik uitgegaan u tegemoet, om enen gast tot mijnen maaltijd te nodigen, en in 't bijzonder om uw aangezicht naarstiglijk te zoeken, daar ik u reeds lang in 't verborgen bemin, en, o hoe gelukkig ben ik, ik heb u gevonden.

Door vleierijen vangt de duivel kinderen der wereld en kinderen Gods; met vrome spreekwijzen slechts de laatsten. Voor ieder legt hij de hem bekoorlijke lokspijzen weg..

Behalve de omstandigheid, dat het 't nachtelijk ronddwalen is, dat den lichtzinnigen, zorgelozen en lediglopenden jongeling der verleiding in handen levert (vs. 9), behalve den anderen betekenisvollen trek, dat hij na eerst kort en zwak tegenstand te hebben geboden, zich plotseling en met de volle kracht der hartstocht in het door hem zelve begeerde verderf stort (vs. 22 vgl. Jak. 1: 15), moeten wij vooral opmerken de gewichtige rol, die de heerlijke maaltijd als medewerkende factor tot verleiding van den naar genot zoekenden jongeling speelt (vs. 14 vv.). De vermelding aan den maaltijd is zeker niet iets toevalligs zonder diepere betekenis en doel, want het kittelen van het gehemelte door lekkere spijzen en dranken, baant den weg voor den wellust en dient om de geslachtslusten sterk op te wekken, gelijk men steeds en overal opmerkte. Vergelijk Exodus 32: 6. Het volk zette zich neer om te eten en te drinken en stond op om te spelen.

De wellust zou zonder verzoeking tot zwelgerij voor iets ongepast wordt gehouden, daar beide zonden zo met elkaar verbonden voorkomen, dat wanneer zij zouden kunnen gescheiden worden, de werktuigen van den wellust met het onderlijf niet zouden zamen hangen. Beschouw het lichaam; het is één geheel, toch rangschikken zich de zonden naar het op elkaar volgen der leden; eerst de buik, dan volgt aanstonds het werktuig der ontucht, het gevolg der zwelgerij; zo komt de onreinheid van de overdaad.

Ik heb mijn gehele huis op 't schoonst versierd en gereed gemaakt om u te ontvangen, mijne bedstede met tapijtsieraad losgemaakt, met uitgehouwene werken, bonte specerijen, met fijn linnen van Egypte.

Het bed is hier het ledikant (Deuteronomium 3: 11) met gordijnen omgeven. De hier vermelde dekkleden, welke er over gespreid of er om gehangen werden, waren aan ene toen buitengewoon dure stof, die slechts in Egypte werd bereid..

Ik heb mijn leger, den divan, waarop wij zullen rusten, met mirre, aloë (Numeri 24: 6 24.6), en kaneel, welriekende gemaakt; besprengd, zodat een lieflijke geur ons van alle zijden omgeeft (Hoogl. 5: 1; 4: 14).

Gelijk de mirre en de aloë (het bruin en zwart gespikkelde, zeer aangenaam en versterkend, als citroenen riekend hout aan de Agila of den paradijsboom, die in Indië en op de bergen aan Cochinchina in 't wild groeit), zo was ook de kaneel in de oudheid een product, dat veelvuldig gebruikt werd voor welriekende oliën en zalven. Het is de kruidachtig smakende, pijpvormige bast van een boom die in zuid-oostelijk Azië en voornamelijk op het eiland Ceylon te huis behoort, en de grote aan enen pruimenboom bereikt. Het besprengen is te verstaan of van vloeistoffen, die uit de bovengenoemde specerijen gedistilleerd of geperst waren, of van kleine stukjes, die over de tapijten gestrooid waren, om die met hunnen reuk te doortrekken. Hoezeer de Oosterlingen op aangename geuren gesteld waren en nog zijn, is algemeen bekend. Ook nog heden, even als toen bij de boeelerster, behoren fijne reukwerken, die de zinnen betoveren en de zenuwen aandoen, bij elke opwekkenden lust der van God vervreemde wereld..

Kom nu spoedig en talm niet langer, laat ons dronken worden van minnen, in den wellust zwelgen (Hoogl. 5: 1), tot den morgen toe; laat ons ons vrolijk maken in grote liefde.

De wereld wacht reeds op ons, wij behoeven slechts op de straat te gaan en op te houden met ons waken en bidden, zo behandelt zij ons reeds als ene oude bekende..

Gevaar om door een ongewensten getuige ontdekt te worden is er niet, want de enige, die ons zou kunnen storen, de man, gelijk men hem noemt, is niet in zijn huis, hij is enen verren weg getogen, zodat van hem niets te vrezen is.

Hij heeft enen bundel gelds in zijne hand genomen, omdat hij een geruimen tijd op zijne reis moest doorbrengen en gewichtige bezigheden moest verrichten; ten bestemden dage 1), zal hij naar zijn huis komen, zodat er nog verscheidene dagen en nachten moeten voorbijgaan.

In het Hebr. Lejoom hakkèsè. Beter: ten dage van de volle maan. Duidelijk is derhalve, dat het toen was de tijd der nieuwe maan, zodat het duister in de straten was, en die duisternis juist geschikt was voor dit werk der boosheid.

Zij bewoog hem eindelijk door de veelheid van haar onderricht 1) door hare vele schoon klinkende woorden, die hare liefde betuigden en hoe er gene kwade gevolgen uit zouden voortkomen; zij dreef hem aan door het gevele harer lippen, door haren kussenden en vleienden mond.

De grondtekst wijst op den overvloed van woorden der rhetorica van deze echtbreekster en haar gebrek aan werkelijken inhoud; verder op de listige keus en berekening der woorden, op het overtuigende, dat in de veinzende redenen der wereld en in hare wijsheid licht; terwijl hij de ironische woorden "door de veelheid van haar onderricht" heeft. -De wereld wil ons door vele woorden dringen, haar te volgen, waarheen ons vlees ons reeds trekt, en toch maken al die woorden nooit, dat deze weg recht wordt; zij bewijzen integendeel, hoe sterk door God verboden en hoe verderfelijk die is..

Hij ging haar straks, na enig talmen en een zwak tegenstaan, dat niet ernstig gemeend was, plotseling en snel achterna in haar huis, terwijl hij door een snel besluit elke verdere tegenbedenking van het geweten afsneed en dit besluit ook aanstonds en haastig volvoerde, als ware hij bezorgd, dat het hem nog weer zou berouwen of iets hem daarvan zou terughouden. Hij ging haar na, gelijk een os, die, gelijk deze jongeling aan het koord van den lust, aan het touw ter slachting gaat, en niet weet waarheen hij gaat, en gelijk een dwaas, een misdadiger tot de tuchtiging der boeien, gelijk hij, dikwijls gewaarschuwd, toch den verboden weg betreedt en plotseling door den daar verborgen liggenden voetangel wordt gevangen en vastgehouden.

Totdat hem de dodelijke pijl van den volbrachten wellust zijne lever doorsneed, en hij ene prooi des doods, der bezoldiging der zonde werd (Job 16: 13; 20: 25); zo handelde hij dan, a) gelijk een vogel zich haast naar den strik, als brachten de lokspijzen hem het grootste genot, en niet weet, dat dezelve tegen zijn leven is. (Numeri 17: 3).

Spreuken 1: 17.

De lever wordt hier voorgesteld als de zetel der zinnelijke begeerte. Ook de ouden Grieken, Arabieren en Perzen gaven aan dezen die betekenis.

De drie verschillende beelden, welke hier (vs. 22 v.) op elkaar volgen, zijn juist in dit op elkaar volgen onovertreffelijk schoon. Men ziet eerst den dommen stier, die zich eindelijk met een enkelen ruk laat voortdrijven, hij weet niet waarheen; men ziet vervolgens bij den ingang van het huis der vrouw den voetangel, in welken de bedrogene reeds wordt gevangen, en men merkt eindelijk den laatsten pijl des doods op, die hem zelfs binnen in het huis bereikt, als ware hij niet slechts die stier, die zich laat drijven, en die ongelukkige, die zich laat vangen, maar de door eigene begeerlijkheid naar de lokspijs blindelings in het net gedreven vogel. -Als nu het laatste en hoogste moet geschilderd worden, hoe ten gevolge daarvan de goddelijke noodzakelijkheid met hare heilige macht te voorschijn treedt, breidt zich onvoorziens beeld en uitzicht uit. Over het mindere en aardse wordt een sluier geworpen en slechts het zuiver goddelijke schittert door; nu zien wij niet meer alleen het einde van dezen enkelen dwaas, maar dat van een ieder, die aan enige dwaasheid zich overgeeft. Ieder, die de volle mate der dwaasheid in zich heeft opgenomen, snelt zo ogenblikkelijk in zijn verderf. Die vrouw is het beeld van alle verleidende dwaasheid geworden; zo kan van haar gezegd worden, dat zij er reeds velen heeft neergeveld. Niets is geschiedkundig meer waar en kan volgens de werkelijke ervaring meer aanschouwelijk worden aangewezen, dan dat gedrag van die oude verharde boeierster jegens dien jongen onervaren man. Men wordt hier geheel verplaatst in de gehele werkelijkheid van dat voorval, waarvan de dichter zegt, dat hij het gezien heeft. Maar nauwelijks is men den dichter diep genoeg gevolgd in dit levensbeeld, of ongemerkt draait hij zijne tekenen om, en onweerstaanbaar brengt hij ons in dat hogere gebied, waar alle bedwelming der zinnelijkheid verdwijnt en nog slechts de reine lucht des hemels kan worden ingeademd, om ook van deze hoogte al het geringe des te beter te kunnen overzien..

Nu dan, kinderen! daar zulke zware verzoeken u wachten, die u met den tijdelijken en eeuwigen dood bedreigen, hoort naar mij, en luistert naar de redenen mijns monds.

Laat uw hart, uwe neigingen en begeerten, tot hare wegen niet wijken; doodt aanstonds elke wens, die in u opkomt om van het rechte pad der godsvrucht en der hemelse wijsheid af te gaan, en ook maar die der boeleerster en van elke verleiding, van de wereld en hare vermeende wijsheid te zien; en wanneer gij ooit in gevaar zijt aan hare zoete vleiende verlokkingen gehoor te geven, zo weest sterk, keert u om en dwaalt niet op hare paden.

Want zij, de goddeloze vrouw, in welke gij een beeld van alle verzoeking door duivel, wereld en vlees kunt zien, heeft niet alleen dezen jongeling, wiens geschiedenis ik u ter lering en waarschuwing heb meegedeeld, maar vele naar lichaam en ziel gewonden neergeveld, en alle hare gedoden door vleselijken of geestelijken echtbreuk zijn machtig vele.

a) Haar huis, het huis van de hoer dezer wereld, die in het boze ligt, zijn wegen des grafes; wie zich in haar huis laat lokken, verliest dikwijls genoeg reeds, vroeg zijn aardse leven, maar zeker het geestelijk en eeuwig leven; het is een huis, dalende naar de binnenkamers des doods, ja naar den poel, die daar eeuwig brandt van vuur en zwavel.

Spreuken 2: 18; 5: 5.

Laat u niet verleiden door de vleiende verlokkingen der boeleerster, der wereld, der tot geestelijke hoererie en tot afval van den Heere verleidende dwaalleraars of des satans. Stop voor dat alles uwe oren, d.i. weiger in Christelijke oprechtheid en getrouwe liefde jegens den Heere naar enige verleiding tot ongehoorzaamheid aan Hem te luisteren. Volg niet Eva's maar Jozef's voorbeeld.

Wij moeten dagelijks bidden bewaard te worden, dat wij in doorzoeking lopen; anders nodigen wij de vijanden onzer zielen uit, om netten voor ons te spreiden. Ieder ontvluchte de nabijheid der zonde. Wacht u voor de zonden die u worden voorgesteld als lieflijke zonden. Zij zijn gevaarlijker dan andere, omdat zij het gemakkelijkst de harten winnen en het de krachtige wapenen zijn tegen waar berouw. Onze eerste ouders bevonden, dat het genot der verboden vrucht alleen ene inleiding was tot verschrikking en wroeging. Onze harten moeten echter tegen het toelaten der zonde gewapend zijn met sterkere beweegredenen dan de vrees voor ontdekking en schande. Jozefs beweegreden was onweerstaanbaar: "Hoe zou ik zo groot een kwaad doen en zondigen tegen God?" (Genesis 39: 9). Doe niets voordat gij wel overlegd hebt, wat het einde zal zijn. Al leefde iemand zo lang als Methusalem en bracht hij alle zijne dagen door in de hoogste genietingen der zonde, één uur van den angst en de pijniging, die volgen moeten, zou oneindig zwaarder wegen. Denk er dan aan, dat het toegeven aan ene onreine gedachte het bewijs is van een zinnelijk hart en het begin van een lichtzinnig gedrag, dat naar alle waarschijnlijkheid tot een ellendig einde zal voeren. Hij, die eens dien weg is ingeslagen, is op ene helling, die naar dood en hel leidt, en het nederdalen maakt de hersenen zo duizelig, dat er zelden macht is om nog tijdig terug te keren. Zij misleiden zich zelve, die zich inbeelden, dat zij voor een tijd zich aan de zinnelijkheid zullen overgeven, dan zullen

ophouden en berouw hebben als het hun behaagt. Niemand dan God kan tot de baren der zonde zeggen: "tot hiertoe zult gij komen en niet verder."

HOOFDSTUK 8. VAN DE WAARACHTIGE WIJSHEID, DEN

ZOON VAN GOD.

XIV. Vs. 1-36. Aan het einde van het vorig hoofdstuk verhief zich de rede reeds ver boven het op zich zelve staande beeld tot het algemene van alle dwaasheid, die even verleidelijk als verderfelijk is. Daardoor is de weg gebaad, om aan diezelfde hoogte tegenover haar de wijsheid te plaatsen. Even als alle dwaasheid en tijd vergeten, in den persoon der overspelige vrouw verenigd werd voorgesteld, zo wordt nu in vereniging met de vijf eerste redenen (Hoofdstuk 1-3) ook de wijsheid als een persoon die met heldere stem op, alle openbare plaatsen de mensen uitnodigt, naar hare woorden te horen, die in hun volkomen waarheid en grote waarde, bijzondere voordelen voor lichaam en ziel zullen aanbrengen (vs. 1-21). Zij beroemt zich hierop, dat zij reeds vóór de wereld bestond, dat zij door God vóór alle schepselen gegenereerd, bij de schepping Hem ter zijde stond, Hem als ene bekwame kunstenaars gediend heeft, en van dag tot dag grote vreugde had, hoe zij zich dagelijks verheugde in de menigvuldige scheppingswerken Gods (vs. 22-31). Men geve Haar daarom toch gehoor. Wie haar volgt en zich met haar bemoeit, wordt gelukkig, maar wie zich aan haar afkeert, of wel haar zelfs haat, vertoornet zich over zijne eigene dwaasheid en zoekt het verderf (vs. 32-36). Het geheel is een lofwoord vol geestdrift en schoonheid op de eeuwige Wijsheid Gods, even als in Job 28, Wijsheid 7 en Sir 1, waarbij men niet mag vergeten, dat het ene dichtelijke rede is vol hoog verhevene gedachten, maar niet ene openbaring over de diepten van Gods Wezen en het leven. "Dat de wijsheid ene macht is, en dat in nog geheel anderen zin dan de dwaasheid, ene zuiver geestelijke macht, ja ene macht, welke teruggaat in de eeuwige diepten van God, en zonder welke de gehele wereld niet ware geschapen, noch zou voortbestaan, ene macht, die ondanks al hare hoogte en heerlijkheid, zich toch altijd ook den mensen wil mededelen en die zij bekwaam is te leiden in vereniging met den waren godsdienst-dat alles heeft de schrijver levendig leren kennen. Hij laat haar hier met al die levendigheid en waarheid, met welke zij in hem zelve leeft, uit de diepte van haar eigen wezen spreken, en alles beproeven, wat zij kan, om de mensen tot zich te trekken. Even als uit de diepte van den waren profeet, God met Zijne onbedwingbare macht, en toch in alle rustige duidelijkheid spreekt, zo stroomt hier de stem der wijsheid uit het hart van haren van geestdrift vervulden tolk, gij had hij haar zelf gezien, hoe zij gelijk ene profetes aan alle plaatsen spreekt, waar hare stem het meest moest worden gehoord."

Er is dan tegenover deze zware en gevaarlijke verzoeken en verleidingen van de wereld en hare wijsheid, die in de zevende tot de dertiende rede (Hoofdstuk 4-7) geschilderd zijn, geen middel tot bewaring? Zeker! Roept de eeuwige Goddelijke wijsheid niet zo luide, dat zij door ieder kan gehoord worden; biedt zij zich niet ieder tot ene trouwe leidsvrouw aan? en verheft niet de verstandigheid, de innig aan de goddelijke wijsheid verbondene zuster, duidelijk hare stem, elkeen vriendelijk en lieflijk uitnodigende, die het leven zoekt en het verderf in de binnenkamers des doods (Hoofdstuk 1: 20 vv.) zou willen ontvluchten.

Openlijk, voor iedereen zichtbaar, hoog boven op de toppen der heuvelen, op de spits der hoge plaatsen, aan den weg, ter plaatse, waar paden zijn, in veld en bos staat zij, en predikt aan ieder, die voorbijgaat, uit de werken der schepping en hun heerlijkheid, om hen te

overtuigen, dat de zonde tot verderf der mensen en de weg van Gods geboden de enige weg van geluk is.

Maar ook midden in het gewoel der mensen, aan de zijde der poorten, voor aan de stad, aan den ingang der deuren, waar men handel drijft en twisten door het gerecht beslist worden (Job 7. Deuteronomium 16: 18), roept zij overluid, voor iedereen, die haar wil horen, verstaanbaar:

Er is dus een tweevoudig gebied, waaruit de kennis der wijsheid kan geput worden, de natuur en de mensheid op de beschouwing aan beide berust de leer der wijzen (Job 12: 8-12; 5: 27;

8). Deze beide bronnen van kennis worden echter door de leraars der wijsheid niet boven de Openbaring gesteld; integendeel heeft juist uit de laatste de geest der Israëlitische wijzen den sleutel ontvangen tot de natuur en de mensheid, alleen door middel van het in de Openbaring opgegane licht is men in staat overal het Goddelijke doel op te merken.

Terwijl de Israëlitische geest nadacht over de daden Gods, die met de levendigheid der waarheid waren overgeleverd, en over de Goddelijke openbaring, in welker tucht hij was opgevoed, werd hem het inzicht in hun heerlijkheid en doelmatigheid ontdekt. Hier bood zich aan den nadenkend en beschouwer ene onuitputtelijke bron aan kennis aan (Psalm 119: 18) Maar aan de kennis der doelmatigheid der theocratische inzettingen ging het nadenken voort tot de gedachte van ene Goddelijke orde die alles omvatte en beheerste en tot een zeker doel leidde. De Heere toch der theocratie is de Schepper en Onderhouder van het heelal, en zelfs het verbond rust op de wereldorde. De door de wet onderwezene ziet ook in de natuur ene daarmee overeenkomende wet (gelijk in Psalm 19 de openbaring der natuur en der wet tegenover elkaar worden gesteld). Het is het Woord aan dezelfde God, dat in de theocratie als het woord der wet en der belofte bekend is gemaakt, en dat als woord van macht de wereld tot aanzijn heeft geroepen en in alle verschijningen der natuur zich openbaart. Terwijl nu het heelal niet alleen wordt aangemerkt als product van de macht van God, die scheppen kan, wat Hij wil, maar ook als product van een Goddelijk handelen volgens een plan, zo komt het voor als openbaring der Goddelijke Wijsheid..

De Wijsheid, (Spreuken 9: 1) de opperste Wijsheid genoemd, is gene blote persoonsverbeelding, maar ene verbloemde voorstelling van den persoon van Christus, als de persoonlijk geopenbaarde Wijsheid Gods. Christus is in geheel de Schrift, en dus ook in de Spreuken van Salomo, de enige sleutel tot opening van hare diepste diepten, waar de meeste schatten liggen. Ja, aldaar worden de verborgene schatkamers vol edelgesteenten gevonden, die enkel gesloten blijven voor hen, die dezen sleutel niet willen gebruiken. Wij herhalen het ook hier: God heeft het beeld aan Zijn Zoon op allerlei wijze in de Schrift ingeweven en wel altijd overeenkomstig de bedeling des tijds. Aan de eerste vrouw werd Hij als het zaad der vrouw, aan Abraham, den vader der volken, als aller volkeren zegen, aan Mozes, den middelaar der wet, als de Middelaar der genade, aan David, den koning, als de eeuwige Koning en aan den wijzen Salomo, als de persoonlijke Wijsheid geopenbaard."

De beschrijving, welke de Spreker van Zijnen Goddelijken oorsprong geeft (vs. 22-31) kan niet, zonder de grootste ongerijmdheid op de gemelde zaken (godsdienst, wijsheid, wet,

openbaring) worden toegepast; noch de wijsheid aan den schranderste, noch de wet van God, noch de oneindige wijsheid van het Opperwezen, kan met mogelijkheid gezegd worden aan eeuwigheid gezalfd en vóór de wording aan alle geschapene dingen geboren te zijn (vs. 23). Wij hebben derhalve aan een persoon te denken, en wel aan een Goddelijken persoon. Kortom, het staat bij ons vast, dat hier Gods eeuwige Zoon onder den naam van "wijsheid" sprekende is ingevoerd. Aan dezen immers wordt de bestiering aan alle dingen met het hoogste recht toegekend (vs. 14-16). Deze heeft vóór de wording aller dingen van eeuwigheid bestaan (vs. 22-26). Deze was bij den Vader, toen Hij de hemelen bereidde en enen cirkel beschreef over de vlakke aan den afgrond (vs. 27-31). Voeg er bij dat onze goddelijke Verlosser Zich zelven met enen kennelijken weerslag op deze redevoering, de Wijsheid noemt, MATTHEUS. 11: 19, en dat deze uitmuntende persoon met het hoogste recht den naam aan wijsheid draagt (vs. 12)..

Tot u, o mannen! die in waardigheid, ambten en aanzien staat (Psalm 49: 3; 4: 2), roep ik; meent gijlieden niet, dat gij mijne leer niet nodig hebt, en mijne stem is tot der mensen kinderen 1), tot hen, tot die mensen, welke in het oog der wereld weinig betekenen, ook tot de onaanzienlijksten der aarde, tot allen zonder onderscheid van stand en geslacht komt mijn woord.

Wij luisteren te meer naar die redenen, in welke wij ons horen noemen, daar wij anders misschien niet op gelet zouden hebben. De wijsheid roept tot de mannen en haar stem is tot de kinderen des mensen. De Engelen behoeften haar onderwijs niet, de duivelen hadden het versmaad en de redeloze schepselen zijn er niet vatbaar voor. De mensen, die geleerder zijn dan de dieren des velds en wijzer dan de vogelen des hemels, zijn er het voorwerp alleen van. Deze hadden ook belang bij dit onderwijs, moeten allen, willen zij wel doen, van de kleinste tot de grootste, gereed staan, om het te ontvangen en hetzelfde vermeesteren en aannemen..

Gij slechten, onnadenkenden, die u door den schijn laat verleiden om het hogere te vergeten en het mindere na te jagen, verstaat kloekzinnigheid, beschouwt alle dingen in het ware licht, en gij zotten! (Hoofdstuk 1: 22), gij moedwillige zondaars! verstaat met het hart, gij trotsen en werkheiligen! legt alle vooroordelen af en laat het u ernst zijn om te luisteren.

De eerste trap aan verlichting is, dat men op het woord lere letten, zijne eigene dwaasheid erkenne, en zijne eigen wijsheid late varen.

De prediking des Evangelies geschiedt niet aan ons als rechtschapene en rechtvaardige mensen, maar als openbare en geheime zondaren. Neen, het Evangelie vleit ons niet, zo als de wereldse wijsheid ons doet. Het zegt tot ons rechtstreeks en met den hoogsten ernst: "Uw hart moet bekeerd worden, ene mondbelijdenis is niet voldoende."

Hoort met opmerkzaamheid, want ik zal vorstelijke 1) dingen spreken, voortreffelijke, hoogst gewichtige waarheden u voorstellen, die tot eeuwige heerlijkheid geleiden, en de opening, mijner lippen, al wat uit mijnen mond gaat, zal enkel billijkheid, waarheid en recht, zijn. (Psalm 19: 9).

Vorsten moeten eerlijk en prijzenswaardig spreken en handelen, zodat men hun voorbeeld kan roemen en volgen, niet als de tirannen en cyclopen..

De waarheden van het Evangelie zijn vorstelijke dingen, omdat zij God, den Koning aller vorsten, alleszins betamelijk zijn, omdat zij waardig zijn door Gods Zoon, den Vorst des levens en den Overste van de koningen der aarde, te worden voorgesteld, omdat zij de aandacht van alle mensen, zelfs van koningen en vorsten verdienen..

Wat de Wijsheid zal doen horen, wordt daarom vorstelijk genoemd, dewijl het hemelse en goddelijke zaken betreft en van zulk een uitnemend gewicht, dat zij elke andere zaak verre te boven gaan. Alle kennis en wetenschap vergeleken bij wat de wijsheid voortbrengt is gering. Zij betreft datgene, wat niet alleen voor den tijd, maar ook wat voor de eeuwigheid geldt.

Want mijn gehemelte, waar het nog niet uitgesprokene woord, door het stille werken van den geest wordt gevormd, zal de waarheid bedachtelijk uitspreken (Hebr. ademen); mijne gedachten zijn de gedachten der eeuwige waarheid, en de goddeloosheid is mijnen lippen een gruwel, alle leugen en bedrog zal dus verre van mijne woorden zijn.

Al de redenen mijns monds, wat ik ook lere, bedreige of belove, alle mijne woorden zijn in gerechtigheid, zijn overeenkomstig Gods wil en bedoelen Zijne eer; er is niets verdraaids noch verkeerd in1), niets is in tegenspraak met zich zelve, of met de waarheid Gods, alles is heilige eenvoud. (Psalm 19: 10).

Alle de voorschriften en besturingen van den geopenbaarden Godsdienst zijn overeenkomstig met, en dienen tot volmaking van de Wet en het licht der natuur, en er is niets in dezelve, welke Gods enige boei, enig streng juk oplegt, of ons onder enig zulk bedwang legt, welke met de waardigheid en de vrijheid der menselijke natuur overeenkomstig zou zijn; en niets schrijven ze ons voor, waarover wij met reden zouden mogen klagen, want alle Gods geboden, omtrent alle dingen, zijn recht..

Zij zijn allen recht voor degenen, die verstandig is; zij die uit de waarheid zijn zullen van deze mijne leer bekennen, dat zij uit God is, en zijn rechtmatig, duidelijk en waar voor degenen, die wetenschap vinden, voor hen, die er zich op toeleegen om de waarheid te leren kennen en reeds enige beginselen van kennis hebben verzameld. (MATTHEUS. 13: 12).

De evangelische theologie schrijft aan de gehele heilige Schrift, aan het boek der hemelse wijsheid de eigenschap toe, dat zij klaar en duidelijk is. Hoewel er toch vele moeilijke en duistere plaatsen zijn, die zonder geleerdheid en kennis niet te verklaren zijn, hoewel er zulke diepe, goddelijke geheimen in te vinden zijn, die voor het verduisterd menselijk verstand op aarde niet ten volle worden verstaan, zo blijft het toch waar, dat de Schrift zo duidelijk in hare woorden is, dat er geen geloofsstuk, nodig tot zaligheid, gevonden wordt, dat de Heilige Schrift niet op deze of gene plaats zo duidelijk heeft uitgedrukt dat een eenvoudige, naar de goddelijke kennis begerige, niet tot overtuiging der Goddelijke waarheid zou kunnen komen.

Neemt mijne tucht aan, daar gij om uwer zonden wil bestraft wordt, en van de nietigheid van alle streven buiten God moet overtuigd worden; die te willen ontvangen is de eerste schrede tot het bezit der wijsheid; neem haar aan en niet zilver, want de onvergankelijke schatten zijn beter, dan die, welke de dieven doorgraven en stelen, en leert wetenschap, de kennis der Goddelijke waarheid, meer dan het uitgelezen, uitgegraven goud. (Hoofdstuk 1: 3; 14. Job 28: 17).

Het is de tucht, die ons hij ondervinding God doet kennen; het is de weg, die door lief en leed leidt. In het Evangelie heet het: Wie zijn kruis niet op zich neemt en Mij navolgt, die kan Mijn discipel niet zijn." Deze tucht is beter dan zilver. Salomo was zeer rijk, doch dit was hij genoodzaakt te zeggen, dat zelfs koning te zijn en rijkdom te hebben, tot de ijdelheden behoorde. Een ding is nodig-God te vrezen..

a) Want wijsheid, gelijk ik, de eeuwige Wijsheid, u wil geven, is beter dan robijnen, die, in de diepte der zee met grote begeerte, moeite en gevaar gevonden, voor de grootste kleinoden worden gehouden (Job 28: 18), en al wat men begeren mag 1) van de heerlijkheid der wereld is met haar niet te vergelijken, 2) daarom omdat zij ons onvergankelijke schatten en goddelijke heerlijkheid geeft.

Psalm 19: 11. Spreuken 3: 14,15; 16: 16.

In het Hebr. Chafatsim. Beter: al wat kostbaar is, m.a.w. alle kleinodiën. De Goddelijke Wijsheid wordt hier gesteld tegen het kostbaarste wat op aarde is te vinden en te verkrijgen.

De wijsheid van God heeft overeenkomst met ene parel, want zij wordt, gelijk boven gezegd is, slechts met grote moeite en door gevaarvollen arbeid uit het zoutachtige tranenwater van het berouw verkregen, en is slechts daardoor, dat (even als de parel door het kwetsen van de parelschelp ontstaat) de Zoon Gods door het lijden des doods geheiligd werd; een den mensen toegankelijk goed geworden. (MATTHEUS. 13: 46). Ook is zij in zich zelve afgerond en geeft van alle zijden glans, aan ieder oog een ander kleurenschijnsel gevende, even als de parel. Zij komt, even als deze, slechts toe aan koningen en vorsten, aan de kinderen Gods, die den aardbol beheersen. Maar de wijsheid is nog beter dan paarden. Zij versiert zelfs voor de ogen Gods en niets kan in haar plaats treden, wanneer zij verloren gaat..

Altijd klimmend is deze rede. Eerst is het zilver, dan goud, dan robijnen, dan al wat kostbaar en begeerlijk is. Of Salomo de wetenschap ook lief had! Doch het was niet de wetenschap der ongelovigen, zo als zij ook bij ons zijn; neen, deze zijn juist de zotten bij Salomo; maar het was de wijsheid der heiligen, het was de wetenschap des geloofs en der genade Gods. Het was die schat dien de akkerman vond in zijn akker, en die onschatbare parel, die de koopman vond en voor welke hij alles verkocht, wat hij had, terwijl Jesaja zegt: "Komt, koopt zonder geld en zonder prijs, wijn en melk!" Want die ze koopt, geeft er niets voor, en die ze heeft, heeft er alles voor over, want al het overige is hem voortaan van gene waarde meer. Wat zwoegen dan nog zo velen geheel hun leven om goud en zilver bijeen te vergaderen, welke toch gene andere dan lichamelijke behoeften kunnen voldoen; graaft in de Schriften en onderzoekt ze-zij zijn de goud- en zilverbijeen der ziel..

Ik, Wijsheid, woon bij hen op 't nauwst verbonden met de kloekzinnigheid (vs. 5), de verstandigheid en nadenkendheid deel ik als ene eerste gave mede, en ik vinde, ik bezit de kennis van alle bedachtzaamheid 1); bij alle levensvragen, weet ik goeden raad te geven.

In het Hebr. Wedaäth mezummoth emtsa. Letterlijk, en het weten van juiste besluiten is bij mij te verkrijgen. De Wijsheid zegt hier te bewonen de kloekzinnigheid en het is daarom, dat zij hen, die zich haar overgeven en naar haar luisteren, de kennis mededeelt, om rechte besluiten te nemen, besluiten, die het tijdelijk en eeuwig geluk in den weg van recht en gerechtigheid bevorderen.

De vreze des HEREN, de ware godsvrucht, met welke ik onafscheidelijk verbonden ben; en die ik als ene tweede gift doch als hoogste goed mededeel en bevorder (Hoofdstuk 2: 5), is, te haten het kwade, de hovaardigheid, en den hoogmoed, en den kwaden weg, den goddelozen wandel; Ik haat niet alleen deze genoemde zonden, maar ook den mond der verkeerdheden, den leugenachtigen mond; want waar hemelse Wijsheid is, daar is waarheid in woord en wandel.

Ik ben de eeuwige en zelfstandige Wijsheid, het beeld van den onzienlijken God. Ik ben de bronader der wijsheid, de leraar der wijsheid, die door het Evangelie verborgenheden geopenbaard heb, welke van voor de tijden der eeuwen waren verzwegen geweest en mijnen lievelingen wijsheid in het verborgen bekend maak. Ik woon, bij de kloekzinnigheid, ik heb mijnen vasten en bestendigen zetel bij de kloekzinnigheid; zulke, die er zich op toeleggen, om een opgehelderd doorzicht te hebben, vooral in zaken van den godsdienst, zijn mij bijzonder aangenaam, deze begunstig ik met mijnen bijstand, zodat zij in de geheiligde kennis van mijne leer al meer en meer vorderingen maken, en ik wijsheid vindt de kennis aller bedachtzaamheid, of "ik doe vinden", ik verstrekk tot het vinden van de kennis aller bedachtzaamheid, want ik geef mijnen lievelingen niet alleen een opgehelderd begrip van de leerstukken des Evangelies, maar ik verleen hun ook de nodige genade, om acht te geven op de uitgangen van hun harten en te weten, hoe zij zich in onderscheidene omstandigheden moeten gedragen..

In Hoofdstuk 6: 16-19 is gezegd wat door den Heere gehaat wordt, dit zelfde wordt nu ook gezegd door de Wijsheid gehaat te worden.

Raad en het wezen, de kracht om te helpen zijn mijne (Jes. 27: 1), ik ben het verstand, om den besten weg te onderscheiden, mijne is de sterkte, om dien te betreden en iets groots te verrichten, en ik geef dien aan mijne jongeren, als ene derde kostbare gave.

Door mij, door het verstand en de macht, die ik geef, regeren de koningen, en de vorsten stellen door mijnen raad gerechtigheidvast en beslissen de twisten op aarde.

Door mij heersen in 't algemeen de heersers, en de prinsen, ieder die iets te regelen en iets te leiden heeft, al de rechters der aarde.

Zonder Christus regeren de vorsten en groten eigenmachtig, eigenwillig en eigenwijs. Van daar zo vele treurige regeringen. Zij bestaan niet zelden in ene rusteloze en tegenstrijdige beweging. Men twist en gist en mist, en heeft geen zeker doel, en nog veel minder een zekeren tred en been..

Niet te vergeefs zoekt iemand, die hemelse goederen, want ik heb lief, die mij liefhebben, ik begiftig gaarne rijkelijk met mijne gaven allen, die al is het maar met een klein verlangen, naar mijne gemeenschap uitzien, en die mij vroeg zoeken, met terzijdestelling van eigene wijsheid en zondelust, zullen mij vinden, en met mij enen rijken zegen.

Door liefhebben, niet door luiheid komt men tot God. Men moet God liefhebben, opdat wij door Zijne liefde ons zelve vergeten. God liefhebben is ook zich zelve liefhebben. Hij bemint God minder, die nevens Hem iets bemint, dat hij niet om Zijntwil bemint. Ieder, die zich zelve meer dan God bemint, bemint ook zich zelve niet. God wordt niet bemind, dan door God. Wie God bemint, verlaat gemakkelijk al wat in de wereld is. Door de liefde tot den Goede worden wij goed en beter. Mijne liefde is mijne zwaarte; door haar word ik gedreven, waarheen ik gedreven word. Ene goede of verkeerde liefde maakt ook de gevoelens goed of slecht.

Nadert, nadert dan, o onsterfelijke zielen! en werpt u aan de voeten der eeuwige Wijsheid en ondervindt, hoe genadig en vriendelijk zij u zal ontvangen, hoe duidelijk zij u zal verschijnen en hoe verstandig zij een ieder naar zijne behoefte zal terechtwijzen. Gij zult spoedig gewaar worden, hoe ver de menselijke leer hij haar onderricht achterstaat, en hoe schandelijk de wijzen u hebben bedrogen.

Zij, die Christus beminnen, zijn dezulken, die wedergeboren zijn en ene geestelijke en ondervindelijke kennis hebben van Hem, die in Hem geloven, Zijne beminnelijkheid hebben gezien en in wier harten Zijne liefde is uitgestort. De liefde, met welke zij Christus beminnen, is van harte en oprecht. Dit wijst aan en beschrijft de personen, die van de liefde van Christus tot hen mogen verzekerd zijn, wanneer hun liefde zich gevestigd heeft op Hem, die alle dingen werkt, ook de begeerten om voor den gemeenschappelijken zegen te arbeiden. En zij, die Hem zoeken in het gebruik der middelen van het Woord en de instellingen, en ondersteund worden door Zijnen Geest en Zijne genade, om te ontvangen vergiffenis, gerechtigheid, leven en redding, die alleen in Hem worden gevonden, zullen Hem vinden. Zij mogen gezegd worden Hem vroeg te zoeken, die Hem zoeken in den morgen hunner jeugd, of in de eerste plaats, boven alle andere dingen, dezulken zullen steeds voorspoed hebben. Zij vinden Christus en het leven, rechtvaardigheid en zaligheid in Hem en elke zegen, en alzo zijn zij gelukkig..

Ook a) rijkdom, en eer onder de mensen is bij mij, want de godzaligheid heeft ook de beloften van dit leven; duurzaam goed, mijne vierde gave is een blijvend en door mijnen zegen aangroeiend goed, en daar en boven als ene vijfde gave, die in vereniging met de vreze Gods (vs. 13) alle de andere verenigt en bevestigt, de gerechtigheid, de eeuwige gerechtigheid, door welke alleen een zondaar voor God kan bestaan.

Spreuken 3: 16.

De gelovigen zijn kinderen van een oneindig rijken Vader; zij mogen en moeten zich derhalve verheugen in de onmetelijke rijkdommen, die zij nog niet hebben, maar die door hunnen Vader in de hemelen bewaard worden. En van deze rijkdommen ontvangen zij op aarde zo veel of zo weinig, als hun goed is, maar in den hemel ontvangen zij alles..

De rijkdommen, met welke de wijsheid hare gunstelingen bedenkt, hebben deze twee voordelen: eerst dat zij een rechtvaardig goed zijn, of verkregen worden door gerechtigheid; door alle eerlijke en geregelde middelen, en dat ze tevens in rechtvaardige handen vallen, die weten hoe ze er mede handelen moeten, indien zij zich als goede rentmeesters willen gedragen, voor den hemelsen Leenheer, die dezelve hun maar onder borgtocht en op zekere renten geschonken heeft en laat bezitten. Ten tweede, dat zij een duurzaam goed worden of blijven, dat ze niet zo haastig wegvloeien als met arendsvleugelen, gelijk het onrechtvaardig gewonnen goed, maar aan de nakomelingschap gerustelijk meermalen overgelaten worden..

Mijne vijfvoudige vrucht, die aan mij den boom des levens groeit (Hoofdstuk 3: 19) is beter dan uitgegraven goud, en dan dicht goud, wat de vuurproef heeft doorstaan (Hoofdstuk 14), en mijn inkomen, dat ik voor elk mijner discipelen medebreng, dan uitgelezen zilver.

Ik doe, om mijne beide laatste gaven (vs. 18) nog eens nadrukkelijk op den voorgrond te plaatsen, ik doe wandelen op den weg der gerechtigheid 1), in het midden van de paden des rechts, en leer also ook de mijnen wandelen;

Er is een gerechtigheid, waardoor de zondaar in de rechte verhouding tot God komt te staan, en er is een gerechtigheid, waardoor hij het recht handhaaft tegenover zijne gelijken, zodat hij door den drang der liefde het openbaart, dat hij gelijk met gelijk wil behandelen. Over deze tweeërlei gerechtigheid wordt hier gesproken. Het tweede is een gevolg van het eerste.

Opdat ik, tegelijk met deze gezindheid des harten, ook ware goederen mijnen liefhebbers doe beërven, en wel dat goed, dat bestendig is; en ik zal hun schatkamers vervullen; hun verstand zal ik met zaligmakende kennis, en hunnen wil met ongeveinsde heiligheid vervullen.

Wilt gij echter recht kennen, wat mijn Wezen is en welke mijne onvergelykelijke waarde, en van waar ik deze zo hoog geroemde goederen bezit, zo weet dat ik van Goddelijken oorsprong, (vs. 22-26). De HEERE bezat 1) mij, in het beginsel 2) Zijns wegs, als eersteling Zijner schepping, vóór Zijne werken, vóór Hij nog hemel of, aarde gemaakt had (Genesis 1: 1), van toen aan ben ik.

In deze schildering der Wijsheid (vs. 22-36) komt het er vooral op aan, dat hare afstamming als onmiddellijk en alleen van God zelve, boven alles wat schepping heet, wordt voorgesteld. Zij kan gene woorden vinden, om deze hare betrekking tot hetgeen voor alle mensen het hoogste goed is, te beschrijven. Zij kan hare verhouding tot den Heere, hoewel

die, strenger gedacht, ene andere moet zijn, dan die der overige zichtbare schepselen, toch slechts door reeds elders gebezigde woorden uitdrukken, kiest slechts het minste, zeldzame en oude, meestal slechts bij dichters gebruikte "verwerven", vervolgens "scheppen", gelijk ook de plaatsen, die op onze plaats doelen (Sir. 1: 4,9; 24: 14) het vertalen (zo ook de Septuaginta: ektise): vervolgens (vs. 23) het zeer zeldzame Kow, eigenlijk "geweven," "gewerkt," vervolgens tot aanzijn geroepen worden": eindelijk vs. 24 vv. tweemaal het dichterlijke woord voortgebracht, geboren worden. De nadruk ligt hier overal niet op den aard en de wijze van haren oorsprong, maar, daarop, dat zij sedert lang vóór al het zichtbare werd geschapen.

De grondlegging der wereld is door geheel de Schrift heen het begin des tijds. Het vroegere is de ondenkbare eeuwigheid, is God, de persoonlijke eeuwigheid, de Eeuwige in Zich zelve, zonder werken, zonder schepping. Had nu Christus heerlijkheid bij den Vader eer de wereld was, zo behoort Hij tot het eeuwig wezen Gods..

De Wijsheid is het waardoor Hij alle dingen geschapen heeft. Zij wordt hier persoonlijk voorgesteld. God onderscheidt Zich binnen het terrein der bijzondere openbaring als Jehova en Malach Jehova (de Bode, de Engel des Heren). Maar in betrekking tot de wereld in het algemeen onderscheidt Hij Zich als Elohiem in Woord en Wijsheid. Deze beide zelfonderscheidingen dragen onder het O. Verbond een voorbereidend karakter, maar lopen uit op den een Christus, die zich geopenbaard heeft te zijn de Logos (het Woord, de Wijsheid), door Wie alle dingen zijn geschapen, en als de Knecht des Heren (de Zoon, de Middelaar des N. Verbonds, de Profeet, Priester en Koning), die het werk der zaligheid volkomen volbrengt. Daarom wordt ook hier van de Wijsheid gezegd, dat zij is door God voortgebracht, dat zij is uit Hem. Het woord in den grondtekst geeft toch een creëren, een voortbrengen uit Zich zelve aan. Gelijk van den Christus onder het N. Verbond gezegd wordt, dat hij is de Eerstgeborene aller creaturen (Coll. 1: 21), zo wordt hier ook van de Opperste Wijsheid gezegd, dat zij (Hij) het eerst is door God gegenereerd, door Hem is voortgebracht.

Ik ben van eeuwigheid af gezalfd geweest 1), ten einde mijne zegeningen den mensen te schenken, van den a) aanvang, van de oudheden, de eerste beginselen (Genesis 1: 1), der aarde aan2),

Joh. 1: 1.

Dit kan niet gezegd worden dan van een persoon. Christus is de Gezalfde des Vaders. Zeker naar Zijne mensheid, want alleen naar de mensheid is zalving nodig, maar toch van eeuwigheid, zijnde door den Vader gezalfd tot Profeet, Koning en Hogepriester van eeuwigheid af en in eeuwigheid (Psalm 2: 7). En Micha (5: 1) getuigt van den Messias: "Zijne uitgangen zijn van ouds, van de dagen der eeuwigheid."

Te recht merkt Schultens aan, dat dit in onze overzetting eer te flauw dan te sterk is uitgedrukt. De woorden in den grondtekst geven toch duidelijk aan, dat ook de Wijsheid hier wil zeggen, dat Zij er was eer er nog enig begin van deze bewoonbare aarde was.

Ik was geboren, als de afgronden, de waterstromen, die in den beginne de aarde omgeven (Genesis 1: 2 vv.), nog niet waren. Ik ben geen geschapen wezen, dat een begin heeft gehad. De afgronden der wateren behoren tot de eerste werken, welke God buiten Zich heeft voortgebracht, maar, toen er nog in het geheel gene afgronden waren, in de nooit begonnen eeuwigheid ben Ik als Gods Zoon gegenereerd; als nog gene fonteinen waren, zwaar van water (vs. 28. Genesis 7: 11. Job 38: 16). Zodra de Almachtige Schepper het droge van de wateren afgescheiden en bergen geformeerd had op de oppervlakte van onzen aardbol kwamen er aanstonds fonteinen voort, zwaar en bezwangerd van wateren. Deze fonteinen behoren derhalve onder de eerste voortbrengselen der schepping, maar toen er nog gene fonteinen waren, was Ik reeds geboren.

Aleer de bergen, dat beenderenstel der aarde, met hare wortelen in het inwendige der aarde ingeest; vastgesteld waren, vóór de heuvelen was ik geboren (Psalm 90: 2).

Om het nog eens kort te zamen te vatten: Hij had de aarde, het bewoonde land, nog niet gemaakt, noch haar tot die vruchtbare uitgestrektheden, de velden gemaakt, noch den aanvang van de stofjes der wereld.

Nergens kan men zo duidelijk, als in die landen (van het Oosten) en in Afrika zien, dat al het vruchtbare land slechts als een hoop verstrooide aardkluiten tussen de uitgestrekte woestijnen ligt..

Vs. 27-31 schildert de wijsheid, in welk verband zij met alle schepselen van God, maar voornamelijk met de mensen staat, en wel met een inwendigen gloed, en met ene reine vreugde des harten, zoals dit slechts hij vermag, die op de rechte plaats ook het diepste en verborgenste uitstort, waarmee zijn gehele zelfbewustzijn samenhangt..

Toen Hij de hemelen in hun onmetelijke hoogte bereidde, was ik daar of, daarbij; 1) toen Hij enen cirkel over het vlakke des afgronds beschreef, toen Hij den dampkring formeerde en die in de gedaante van een cirkel uitbreidde over de aarde, welke een scheidsmuur vormde tussen de wateren boven en beneden (Genesis 1: 6. Job 26: 10);

De Wijsheid was er bij als God de wereld schiep en was alzo toen reeds lang gegenereerd, evenals de knecht des Heren (Jes. 48: 16) evenzo zegt, dat Hij daarbij is, sedert de geschiedenis der volken, die met Cyrus ene nieuwe wending nam..

Toen Hij verder de opperwolken van boven vestigde, zodat zij hare sluizen niet konden verbreken en den aardbodem met water bedekte (Job 26: 8; 38: 37), toen Hij de fonteinen des afgronds vastmaakte, de wateren beneden of de bronnen der zee (Job 38: 16), zodat zij niet weer te veel van de onderaardse bruisende wateren doorlieten, om de aarde weer tot een chaos te doen worden (Genesis 7: 11; 8: 2);

Toen Hij der zee in den beginne (Genesis 1: 9,10) haar perk zette, opdat de wateren Zijn bevel niet zouden overtreden, maar zich steeds moesten houden binnen de grenzen tussen het

vaste land en de zee (Psalm 104: 9. Job 38: 8-11), toen Hij de grondvesten der aarde stelde, de elementen die al het andere dragen, rangschikte;

Toen de alleen wijze God der aarde hare plaats aanwees onder de dwaalsterren en hare vastgestelde bewegingen verordende, met een woord, bij en vóór de eerste wording aller dingen was ik reeds. Ik ben derhalve geen geschapen wezen. Ook ben ik bij de eerste wording aller dingen niet als een bloot aanschouwer tegenwoordig geweest, maar als de almachtige Werkmeester zelf (vgl. Joh. 1: 3. Kol. 1: 19. Hebr. 1: 12). Alle uitdrukkingen, welke wij vs. 24-29 ontmoeten, dienen ten betoge aan hetgeen de Opperste Wijsheid vs. 22 gezegd had, ten betoge, dat onze goddelijke Leraar aan Zijnen Vader gewonnen was van alle eeuwigheid, "voor Zijne werken van toen aan." De tweede stelling vs. 23, dat onze Verlosser ook van eeuwigheid tot Middelaar gezalfd is, wordt vs. 30 en 31 nader betoogd..

Toen was ik, de hemelse bron der wijsheid, een voedsterling 1) bij Hem, en ik was dagelijks Zijne vermakingen. Zijne zalige vreugde, Zijn innig welgevallen a) te aller tijd voor Zijn aangezicht spelende.

Joh. 5: 17.

Ene geheel dichterlijke en Oosterse voorstelling. Bij de schepping der wereld zweefde de wijsheid, als een geliefd voedsterkind voor Gods aangezicht, en verlustigde Hem als door haar kinderlijk spel. God vermaakte Zich in het spelen der wijsheid en zie! daar kreeg ene wereld het aanwezen, die in echte afdruksel der hoogste wijsheid was..

De woorden: "toen was ik een voedsterling bij Hem," behelzen de volgende zeer gewichtige waarheden in zich; 1) dat de Zoon van den Vader waarachtig en personeel onderscheiden is, gelijk de voedsterling een ander is dan de persoon, door welken hij wordt opgevoed; 2) dat God de Vader Zijnen Zoon ene teerhartige liefde van de schepping der wereld, ja van alle eeuwigheid, heeft toegedragen en onophoudelijk toedraagt, gelijk een voedsterling door zijne ouders teder bemind wordt; met dit onderscheid evenwel, dat de liefde van den eeuwigen Vader tot Zijnen eeuwigen Zoon de tederhartigste ouderliefde zover overtreft, als de oneindige goedheid boven den nietigen mens verheven is. (Vergelijk Joh. 5: 20-29); 3) dat de Zoon van den Vader nimmer afgescheiden is. Hij was bij den Vader, toen het heelal geformeerd werd. Hij was bij den Vader van eeuwigheid, Hij is nog bij den Vader, en Hij zal eeuwig bij den Vader blijven (vgl. Joh. 10: 38; 14: 10)..

In het Hebr. Amoon. Dit woord kan én voedsterling én werkmeester betekenen. In de laatste betekenis komt het voor Jer. 52: 15. Wij voor ons kiezen de tweede betekenis. Hier wordt toch van de Wijsheid gezegd, dat zij is de middelloorzaak der Schepping. Reeds vroeger in de vorige verzen is er op gewezen, dat zij uit God is, maar hier ook in verband met het volgende, dat, toen God de wereld schiep, zij door Haar is voortgebracht. Gelijk eeuwen daarna Johannes van het Woord sprak, dat alle dingen door Hetzelve gemaakt zijn, zo wordt ook hier van de Wijsheid gezegd, dat Zij het is, waardoor de Heere God alles heeft gewerkt. Woord en Wijsheid zijn één en wijzen op Hem, die zeggen kon: Eer Abraham was, ben Ik.

Spelende, mij verlustigende in de heerlijkheid der menigvuldige wel gelukte scheppingswerken van God, in de wereld Zijns aardrijks, en mijne hoogste vermaken waren van den beginne af en zijn met der mensen kinderen, die naar het evenbeeld Gods zijn geschapen.

Het is alsof de Wijsheid juist tot dit einde het schoonste en goddelijkste heeft bewaard om het uit te spreken. Wat is meer waar en tevens meer verheven en heerlijk om te denken, dan dat het dezelfde tedere wijsheid is, die reeds over een gehele wereld aanwezig was en met God als Zijn liefste kind mede de wereld hielp scheppen, en die nu eeuwig in die door haar mede geschapene wereld, maar boven alles in de mensen, hare vreugde en haar genot vindt..

Het spelen der wijsheid, waarin de Heere Zijn lust heeft, en haar spelen op aarde, waarbij zij in de mensen hare vreugde heeft, zinspeelt hier op den vrolijk kinderlijken zin der liefde die bij de schepping bestond, en op de innige betrekking, in welke de kinderen der wijsheid op aarde (MATTHEUS. 11: 19) met haar, de Goddelijke wijsheid zelf, verkeren (Spreuken 10: 23). Ook is op deze plaats, de helderste voorspellende schemering van het licht des Nieuwen Testaments; Gods eeuwige wijsheid gaat als van Hem uit, opdat Hij in haren arbeid Zich verlustige. De Vader ziet in den Zoon tot Zijne zaligheid Zijn eigen wezen. En het is de met deze wijsheid innig verbondene liefde, waarin de Vader de wereld geschapen heeft tot Zijne en Zijner schepselen zaligheid..

Het spelen der wijsheid voor het aangezicht des Vaders openbaart zich inzonderheid in de wonderbare onderhouding, regering en besturing der werken Gods in het grote wereldgebouw, waar alles in de schoonste orde bewaard, alles zeer wonderbaar geregeerd en bestuurd wordt, zodat de gehele schouwplaats der tegenwoordige wereld wel een schouwspel van Gods majesteit en heerlijkheid zou kunnen genoemd worden. Niet minder openbaart zich dit in het rijk der genade..

Wat is het scheppen aan werelden voor den Almachtige anders dan een hoog heilig spel? Immers moeite en inspanning zijn hier niet denkbaar; maar enkel het vermaak, het welbehagen dat God had, zulke werelden als er zijn, te doen worden. En wij allen, met al de andere redelijke schepselen, de engelen boven, en al de voor vreugde vatbare schepselen beneden ons zouden in enkel heilig vermaak, in enkel lieflijk en vrolijk spelen eeuwig hebben geleefd voor Gods aangezicht, maar de duivel heeft dat heilig goddelijk spel bedorven en afgebroken. De zonde is de enige droevige ernst, die allen anderen droevigen ernst heeft voortgebracht. En thans zijn er nog wel flauwe overblijfselen van dat oorspronkelijk vermaak, maar nooit zonder dat de ernst daar tegenover staat. Is niet de wording aan ieder bezintigd wezen een spel, een vermaak? Daar daartegenover staan vooral bij den mens, de vreselijke en doodsgevaarlijke barensweeën. Is niet het leven van het kind een spel, en wie herinnert zich niet hoe gelukkig hij als spelend kind was? maar daar tegenover staat de ernst, de arbeid, de moeite, de zorg, de teleurstellingen, het verdriet van het volgend leven. En al wilden ook wij, gelijk sommigen doen, geheel het leven als een spel, als ene vreugde, een vermaak beschouwen, daar tegenover staat toch altijd de ernst des lijdens, der smarte, der ziekte, des doods. Ja, God is liefde, en de liefde is een vermaak, een spel. Wie lief heeft, die heeft vermaak; maar daar tegenover staat de haat, dat kwaad, dat pijn is, en pijn veroorzaakt.

Wrange vrucht der zonde! Zij heeft bijna al het zoete Gods weggenomen. Wel maakt ook de duivel het leven der zijnen tot een schijnbaar allervrolijkst spel van muziek en dans, waarin toneelspel en kaartspel en allerlei spelen elkaar afwisselen, doch het is ene dronkemansvreugde, die lichaam en ziel verwoest; en tot hoe lang duurt zij? Tot aan de armoede, tot aan de ziekte, tot aan het graf, indien niet nog vooraf tot aan den kerker en tot aan het schavot. En waar leidt zij allerlaatst heen? Tot aan den eeuwigen dood. De goddeloze houdt de zonde voor een spel, waarmee hij zich zolang vermaakt, totdat hij zijne ziel heeft verspeeld, maar voor den godvruchtige is zij de vreselijkste ernst, die er denkbaar is.

En dat is zij ook voor God. Het is de zonde, waardoor al de ernst, waardoor al de toorn van God is opgewekt, en waardoor het kruis van Golgotha noodzakelijk is geworden. Ja, heeft de duivel zijn hels spel tegenover het heilig spel van God gesteld, God heeft tegenover dat helse vermaak het Goddelijke lijden gesteld van Zijn eniggeboren Zoon, Zijn voedsterling. in wie Hij al Zijn welbehagen heeft Op het bloedig Golgotha, in Christus aan het kruis heeft God de zonde veroordeeld in het vlees (Rom. 8: 3). Waarom? Om de werken des duivels te verbreken (1 Joh. 3: 8). De ernst van het kruis van Christus is de algenoegzame maar dan ook enige bron geworden ener nieuwe, ener eeuwige vreugde voor een iegelijk die gelooft, van die vreugde, waarin Christus uit Zijn lijden is ingegaan; van die vreugde en heerlijkheid, die Hij had eer de wereld was; maar toen had Hij die als God met God, maar nu ook als Godmens met mensen. De ernst van het kruis is voor Hem voorbijgegaan; thans zetelt Hij aan de rechterhand Zijns Vaders, wachtende totdat al Zijne vijanden, waarvan de laatste de dood is, onder Zijne voeten zullen zijn gesteld, en dan heeft het helse spel, de zonde een einde; dan worden de duivel en zijne engelen afgesloten in den afgrond, dien zij zich zelven hebben gedolven, en dan zal Christus Zijne persoonlijke heerschappij over de vijandelijke macht, welke nu verandert in ene eeuwige overwinning, teruggeven aan den Vader, en dan zal het bij al Gods kinderen in hemel en op aarde weer zijn enkel vermaak, vreugde, blijdschap, één heilig goddelijk spel in God, door God, tot God van eeuwigheid tot eeuwigheid: God zal zijn alles in allen, en Zijne vermaken met de kinderen der mensen zullen zonder einde zijn.

Toen was ik een voedsterling bij hem, en ik was dagelijks Zijne vermaking. Reeds in de kabbalistische boeken der Joden wordt gezegd, dat God behagen heeft Zich zelven te denken en af te spiegelen. Welnu, Gods afspiegeling van Zich zelven is Gods Zoon, door wie God Zijne wijsheid en ook Zijne liefde openbaart. En de Zoon is de vermaking des Vaders. De Vader heeft den Zoon lief, en toont Hem alles wat Hij doet. "Deze is mijn geliefde Zoon, in dewelke Ik Mijn welbehagen heb," zei de Vader bij den doop van Zijnen Zoon. En zie hiermede het punt aangewezen, waarin de mens God moet ontmoeten. Zo geheel waar als de Vader van Jezus zei: Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in dewelke Ik mijn welbehagen heb, zo geheel waar moeten wij ook zeggen: Mijne ziel heeft in Hem al haar welbehagen. Ten allen tijd voor Zijn aangezicht spelende, spelende in de wereld Zijns aardrijks. Onder de hemellichamen is de aarde de uitverkorene der genade Gods, niet de zon en niet een zonnestelsel. God alleen is groot, en in het kleinste verheerlijkt Hij Zich het liefst en het meest; daarom is ook de mens, in wie Hij Zijn bijzonder welbehagen heeft, niet uit ene edele stof, maar uit het stof der aarde genomen. -Spelende in de wereld. De natuur is vol spelingen of overeenkomsten. Telkens wordt men door wonderlijke en vreemde dingen verrast; want God heeft Zijne werk niet eenvormig, maar als met ene losse hand gemaakt. De

natuurkundigen vinden dan ook gedurig de treffendste overeenkomsten tussen de verst verwijderde vakken van voorwerpen en werkingen, en noemen dat spelingen der natuur, meestal in den zin van toevalligheden; doch deze verschijnselen hebben hunnen grond in de wijsheid Gods, en met deze zijn gene toevalligheden bestaanbaar. Ook ons leven, en nog meer de geschiedenis der wereld en der volken is vol van spelingen, en nu en dan van de meest onverwachte oplossingen der meest ingewikkelde raadsels, al hetwelk getuigt van ene verborgene, onze gedachten te boven gaande wijsheid.

En mijne vermaken zijn met de mensenkinderen. Gelijk de Vader Zijne vermaken heeft met den Zoon, zo heeft de Zoon Zijne vermaken met de kinderen der mensen, en Hij had die zelfs tot zover, dat Hij onder den ouden dag in menselijke gestalte met de heiligen sprak, wandelde en maaltijdde, en ten laatste zelf mens werd door de ontvangenis uit den Heiligen Geest en de geboorte uit ene vrouw, onze onheilige natuur in die overneming zelf heiligende. Mochten wij nu maar Zijne vermaken, Zijne spelen met ons recht vatten. Ook in de genade leidt Hij ons door den Heiligen Geest wonderlijk. Mochten wij ons nu maar, bij het veelvuldige vreemde en onverklaarbare, dat ons overkomt, gedurig herinneren, dat het niet anders dan Zijne spelingen, Zijne vermaken met ons, de onophoudelijke werkingen Zijner wijsheid en liefde voor en in ons zijn..

Als gezalfde Middelaar heb Ik, uit kracht van den borgtocht, welke Ik van eeuwigheid op Mij genomen heb, ene gans bijzondere liefde tot de verlorene kinderen van Adam: het is Mijn lust en hoogste vermaak, om als plaatsvervangende Borg van zondaren, hun eeuwige en meest wezenlijke belangen te bevorderen..

Dit spelen moet dan ook niet in den zin van kinderlijk spel worden opgevat, maar veeleer in de verheuging, die de kunstenaar heeft over zijn kunstwerk. Gelijk een kunstenaar een heerlijke en innige vreugde heeft over een welgelukt plan zijner schepping, alzo heeft ook de Wijsheid een Goddelijke vreugde over hetgeen door Haar als middelloorzaak is voortgebracht. En dewijl de mens is het hoogste kunstproduct der Schepping, het pronkjuweel der schepping, zoals hij rein en volmaakt uit de handen van zijn Schepper voortkwam, daarom ook zegt de Wijsheid hier, dat Hare vermaking inzonderheid was met de mensenkinderen.

Nu dan, kinderen! wanneer gij dan uit het zo even gezegde hebt leren kennen, van welk enen rein goddelijken oorsprong ik ben, hoe ik aan alle schepselen gedaante en aanzijn heb gegeven, en dus ook wel aan u de in vs. 12-21 aangeprezene heerlijke gave kan mededelen, zo hoort naar mij; want a) welgelukzalig zijn zij, die mijne, de door mij aanbevolene wegen bewaren, en al het ongodelijke en de wereldse begeerlijkheden haten en vlieden (Tit. 2: 12).

Psalm 119: 1,2; 128: 1. Luk. 11: 28.

Niet met gestrengheid, maar met lokkende liefde wordt ten goede vermaand. Ook Christus sprak vriendelijk tot Zijne discipelen, en noemt hen destijds ook "kinderkens!" God spreekt tot ons als tot zonen en dochters. En wij zouden Zijne zonen en dochters niet willen zijn, door niet te horen naar hetgeen Hij tot ons spreekt?.

Hoort en neemt aan de tucht, die u de zonde en de dwaasheid van uw hart aantoon, en wordt daardoor wijs, en verwerpt die niet, omdat zij aanwezig zijnde gene zaak van vreugde, maar van droefheid is (vs. 10).

Want die mij vindt, en zich aan mij overgeeft, vindt het geestelijke en eeuwige leven, en trekt een welgevallen van den HEERE. 1)

Spreuken 12: 2.

De kinderen der Wijsheid vinden altijd genade in de ogen van den Koning der koningen, die voor alle zijne gelovige heilgenoten het eeuwige leven verkregen, het recht daartoe hun geschonken en zijn verdere gunst voor hen verworven heeft. Gelukkigen dan zij, die Christus, de ware Wijsheid zoeken en vinden, en dus altijd in Hem gevonden worden..

Maar die tegen mij zondigt, mij veracht, doet zijne eigene ziel geweld aan en berooft haar also van haar eeuwig heil; allen, die mij, evenals die echtbreker (Hoofdstuk 7: 21), haten, hebben schijnbaar het leven, welks licht en vreugde zij door het verachten van mijn persoon en van mijne gaven willen genieten, maar inderdaad den dood, den geestelijken en eeuwigen dood, die hun loon is, (Hoofdstuk 7: 27. Joh. 16: 9) lief. 1)

Kom toch gij, gezegende kracht des Allerhoogsten, met uwe tuchtigende genade krachtig in ons! Wees onze geleidende ster en de roede van onze zo hoognodige tucht! Wees gij onze geleidster en drijfster, die ons tevens alle kracht en vreugde tot gehoorzaamheid geeft als het reinste uitvloeisel des Vaders en het leven van Uwe onderdanen."

Wij hebben hier onder het O. Verbond hetzelfde, wat de Heere Christus zegt: Wie mijn woord zal bewaard hebben, zal den dood niet smaken tot in der eeuwigheid (Joh. 8: 51). Wijsheid en leven is één. Wie de Wijsheid heeft, heeft ook het Leven. Hij, die de Wijsheid is, zegt ook: Ik ben de Opstanding en het Leven (Joh. 11: 25).

HOOFDSTUK 9. VRIENDELIJKE UITNODIGING

DER WIJSHEID.

XV. Vs. 1-18. In de 15de en laatste rede, na welke grote inleiding het eigenlijke Boek der Spreuken begint, moet nog eens, door alle vroegere uitnodigingen der hemelse wijsheid tot een geheel te verenigen, de onvermoeide menslievendheid dezer wijsheid, met welke zij de zielen zoekt en uitnodigt, krachtig worden voorgesteld, en daar tegenover de verleidende kunst der goddeloosheid. Even als in het vorige hoofdstuk, zo wordt ook in dit de goddelijke wijsheid, die haar welbehagen heeft in de kinderen der mensen, gepersonifieerd en stelt zich als de vrouw der zoekende liefde, scherp tegenover de dwaasheid, de vrouw der verleiding. Beide richten een maaltijd aan zowel van grote gelijkheid als van groot verschil, en nodigen daartoe de slechten d.i. de grote menigte van onbekeerden en kinderen der wereld uit, de eerste om hun leven en zaligheid, de andere, om hun de begeerte des vlezes en daarbij den dood te geven. Zo wordt de gehele rede, die aan de gelijkenissen des Heren Jezus van het grote avondmaal en van de bruiloft van den koningszoon ten grondslag ligt, van zelf in twee delen verdeeld: het gastmaal met de uitnodiging der wijsheid (vs. 1-12), en het gastmaal met de uitnodiging der dwaasheid. (vs. 13-18).

De opperste, de hemelse Wijsheid, die zo even in Hoofdstuk 8 gesproken heeft, (Hoofdstuk 3), heeft haar huis, en wel een heilig, prachtig tempelgebouw, de onder het Oude Verbond reeds begonnene, in het Nieuwe schoon en heerlijk voltooide kerk (1 Tim. 3: 15. Hebr. 3: 6) gebouwd, om de waarheid van hare beloften te bewijzen; zij heeft daartoe hare zeven pilaren gehouwen.

Vooreerst moeten de zeven zuilen het huis der wijsheid als een heilig en prachtvol huis schilderen, want het zevental is ook hier een heilig, samengesteld uit het goddelijke getal drie en het getal der wereld vier, het getal van het verbond Gods met den mens (Genesis 35: 26). Daar nu aan den Heiligen Geest, als welke het verbond tussen God en den mens herstelt, het zevental voornamelijk eigen is, en er van Zijne menigvuldige krachten en gaven zeven worden opgeteld (Jes. 11: 1. Openbaring 4: 5; 5: 6), zo ligt het ook hier voor de hand aan te nemen, dat het heilige tempelgebouw der goddelijke wijsheid als een zodanig moet worden voorgesteld, waarin de vermenigvuldigde gaven van den Geest Gods aanwezig zijn..

De heiligheid van het zevental hij Joden en Heidenen, bewust of onbewust uitgedrukt in zo vele dingen, vooral in de weekverdeling bij allen, heeft ene gemeenschappelijke bron; die bron is gene andere dan het ons bekende Bijbels verhaal der schepping in zes dagen met den zevenden dag als geheiligde rustdag. Dit verhaal heeft zich als allengs meer verdonkerde overlevering ook bij de heidense volken bewaard, juist en wel voornamelijk in dat heilige zevental. Bij de verspreiding des mensdoms en de verdeling der volkeren is deze overlevering medegenomen en heeft zich overal voortgeplant.

Ongetwijfeld worden hier door de zeven pilaren de zeventvuldige gaven des H. Geestes aangeduid. In Jes. 11: 1 wordt ons gezegd, dat op de vleesgeworden Wijsheid, op het

vleesgeworden Woord de zevenvoudige gaven des H. Geestes zullen rusten. De zeven gaven worden evenzeer aangeduid door de zeven armen van den kandelaar in het Heilige.

Zij heeft haar slachtvee geslacht, zij heeft haren wijn gemengd, deels met water om de koelheid volgens de Oosterse wijze te bevorderen, deels met kostbare balsemen, om den reuk te strelen; ook heeft zij hare tafel toe gericht tot een groot gastmaal, tot een heiligen offermaaltijd (MATTHEUS. 22: 4. Luk. 14: 16).

Het is de gelijkenis van de genodigden tot de bruiloft. Komt, want alle dingen zijn gereed: het offer is geslacht, de zonde is verzoend, de wijn des Heiligen Geestes staat ingeschonken, de zaligheid is verkregen. En daar alles is toebereid tot den maaltijd, wat blijft er nu anders voor ons over te doen, dan om er deel aan te nemen, dan om aan te zitten en te eten? O, komt dan gij allen, die bij den Heere te gast wilt gaan..

In de hete landen was het gebruikelijk den wijn met water te mengen, om zijne hitte te temperen; zo schikt Christus Zijn hemels onderwijs naar onze aardse vermogens.

In den geestelijken zin hebben wij door slachtvee en gemengden wijn te verstaan zulke goederen, bij welke onze zielen kunnen leven. Het slachtvee zal de algenoegzame gerechtigheid van Christus betekenen, door welke onze zielen ten eeuwigen leven gespijzigd worden. De gemengde wijn zal de versterkende en vertroostende genade van Christus verworven Geest aanduiden. De heilsgoederen, welke Christus verworven heeft, worden meermalen onder soortgelijke zinnebeelden voorgesteld (vgl. Jes 25: 6). De toegerichte tafel wijst ons naar het Evangelie! door hetwelk de gerechtigheid van Christus en al het daardoor verworven heil voor den tijd en de eeuwigheid als het ware zielenvoedsel opening wordt tentoongesteld en aangeboden. Immers, wanneer een gastheer de tafel laat toerichten, betoont hij daardoor, dat hij alles ten nutte zijner gasten heeft laten gereed maken, en dat het hem aangenaam zal wezen, wanneer zij van den drank en van de spijzen gebruik maken. Evenzo verklaart ook de Heere Jezus door het evangelie, dat Hij die zalige goederen, bij welke de ziel eeuwig leven kan, voor zondaren heeft verworven, en dat Hem niets aangener is, dan dat zij daarvan vrij en gelovig gebruik maken..

Onder vlees en wijn hebben we te verstaan, de geestelijke goederen voor hart en ziele, welke de Wijsheid aan hare dienaren verschaft, die niet alleen het geestelijk leven onderhouden, maar ook, en dit ligt er in het bijzonder in, een waar en waarachtig levensgenot en vrolijkheid verschaffen.

Zij heeft hare dienstmaagden 1) (Esther 2: 4), namelijk de profeten, apostelen, herders en leraars (MATTHEUS. 22: 3,4. Luk. 14: 17), uitgezonden, zij nodigt tot haar groot gastmaal op de a) tinnen van de hoogten op de hoogte punten der stad, zodat allen haar kunnen zien en hare stem kunnen horen.

Spreuken 8: 2.

Dat de tot de Wijsheid nodigende personen vrouwelijk worden voorgesteld, behoort tot de schildering, om haar smaakvol door te voeren..

Dewijl de Eeuwige Wijsheid zich zelf hier voordoet onder de gedaante ener vrouw, zo past het best, dat ook de getuigen der waarheid meer onder hetzelfde geslacht worden aangehaald en verbeeld. En daarmee wordt ook des te beter gezien op de inwendige schoonheid van haar ambt en aangewezen dat zij zich op alle reinheid, ootmoed, kuisheid, zachtmoedigheid en vriendelijkheid hebben toe te leggen. Ook staat deze openlijke uitroeping der Wijsheid en hare bediening tegenover de listige overreding der vreemde en overspelige vrouw.

Wie is slecht, onwetend? zo riep zij door den mond harer dienstmaagden tot de grote menigte van kinderen der wereld, die wel het goddelijk heil nodig hadden, maar nog niet deelachtig waren; Hij kere zich herwaarts van zijnen dwaalweg tot Hij! Tot den verstandeloze, die uit onverstand de goddelijke waarheid en tucht ontvlieft, zegt zij door hare uitgezondenen:

Het is zeer opmerkelijk, dat de uitnodiging van de wijsheid en van de dwaasheid (vs. 16) tot dezelfde, de eenvoudigen en verstandelozen, gericht wordt. Zij allen zijn bedoeld, die nog onbeslist, half in slaap zijn, die of uit onervarenheid zowel in de zoetheid der hemelse wijsheid en hare rijke zegeningen, als ook in de verderf aanbrenge lusten en zonden der wereld, of ook uit bekrompenheid van Geest en onverstand de wijsheid hebben vermeden. De uitnodiging wordt door de wijsheid en de dwaasheid beide tot hen gericht met dezelfde woorden aan het begin. Daarin ligt die waarheid, dat de wijsheid der wereld, die het verbond verbrak, voor hare valse leringen en goddeloze belangen meestal dezelfde woorden gebruikt als de kinderen Gods, maar zo, dat zij die vooraf van hun ware betekenis heeft beroofd en tot spreekwijzen of frasen gemaakt heeft, die het tegenovergestelde moeten betekenen van hetgeen zij eigenlijk en oorspronkelijk betekenen. Het is ene zeer bijzondere list van den satan, den vader der dartele wereldwijsheid, haren buit met dezelfde woorden te lokken, waarmee de hemelse wijsheid tot zich nodigt. Ook dit merkt men op, dat de wijsheid niet, gelijk de afhoererende dwaasheid, zelf naar buiten loopt, om hare volgelingen van de straat bij elkaar te brengen; het is overeenkomstig aan hare majesteit, dat zij zich laat opzoeken in haar paleis; maar hare dienaren, de Zions-wachters stelt zij op de tinnen en de hoogten, om te prediken het aangename jaar des Heren. En wanneer hare woorden ook worden nagebootst door de wijsheid van de straat, zo blijkt het hemelsbrede onderscheid toch zeer spoedig uit beider woorden..

Komt, alle dingen zijn gereed, eet van mijn brood, en drink van den wijn, dien ik gemengd heb, en waardoor ik uwe zielen verkwikken en met vreugde vervullen wil.

De voorwerpen van het gastmaal der wijsheid zijn vlees, brood en wijn, dat alles tot een rijken maaltijd behoort. De hemelse gaven, welke de Wijsheid daaronder bedoelt, heeft zij reeds meermalen (bijv. Hoofdstuk 8: 12-21) genoemd. Alle hare gaven zijn in het Evangelie van Christus verenigd. Men kan daarom in die drie voorwerpen van den maaltijd de verzoenende (vooral daar offervlees bedoeld is), de verheugende en voedende kracht van het Evangelie zien, en zeker is het niet toevallig, dat de Heere voor Zijn heilig Sacrament, waarin

Hij Zich zelven en al de schatten der wijsheid mededeelt, eveneens brood en wijn gekozen heeft..

Verlaat de slechtigheden, scheidt u af van het gezelschap der goddelozen, en leeft, door mijne gemeenschap zult gij het ware leven hebben, op aarde gelukkig en in de eeuwigheid zalig zijn; en treedt van nu aan in den weg des hemelsen verstands, dat ik u geef.

U, de zondaars, de verstandelozen nodig ik slechts, maar met de verstokte spotters en de roekelozen (Hoofdstuk 1: 22), wil ik niets te doen hebben, want wie den spotter den vrijeest tuchtigt, en met de tucht en de bestraffing moet ik toch altijd om der zonden wil mijne onderwijzing beginnen, behaalt zich schande, hij zal ondervinden, dat die onbekeerlijke verbitterd en toornig wordt, en die den goddeloze, den mens, die reeds geheel door de goddeloze dwaasheid der wereld is gewonnen, met de wet van God bestraft, wordt zeker door hem gehaat en vervolgd en belasterd, en verkrijgt alzo zijne schandvlek. (MATTHEUS.7: 6).

Gij mijne dienstmaagden, wil de opperste Wijsheid zeggen, zult ook weerbarstige mensen ontmoeten, die met uwe uitnodiging den spot zullen drijven en hoe meer gij hen bestraft, des te erger zullen zij worden. Alle pogingen zijn te vergeefs bij zulke hardnekkige spotters..

Vs. 7 en 8 moeten in verband met vs. 6 beschouwd worden. De Wijsheid zegt hier dat "de dienstmaagden" (vs. 3) zich keren moeten tot de onverstandigen en verstandelozen en niet tot de spotters, de vrijeesten en de goddelozen, die zich aan de zonde verkocht hebben, met God en Zijn dienst spotten. Wij hebben hier ook hetzelfde wat de Heere zegt: Geeft het heilige den honden niet en werpt uwe parelen niet voor de zwijnen. (MATTHEUS. 7: 6).

Daarom a) bestraf den spotter niet, menende, dat gij hem zult winnen, opdat hij u niet hate, en gij alzo slechts vervolging van zijne zijde verwekt en hem nog verhardt. Werp uwe paalen niet voor de zwijnen; bestraf daarentegen den wijze, wanneer hij uit zwakheid struikelt, en hij zal u daarom des te meer liefhebben.

MATTHEUS. 7: 6.

Leer den wijze, geef hem nader onderricht, zo zal hij nog wijzer worden 1), want die ootmoedig en nederig genoeg is om onderwijs te willen ontvangen, is werkelijk wijs en zal vorderingen maken op zijnen weg; onderwijs den rechtvaardige, den door God begenadigde, die den rechten weg bewandelt,zo zal hij in de hemelse leer toenemen 2) (Hoofdstuk 1: 5).

Een wijs man zal het in zijne vrienden als een getrouwe daad aanmerken dat zij openhartig hem zijne vlekken, en vriendelijk en bescheiden zijne gebreken durven voor ogen stellen bij gepaste gelegenheden en met de vereiste voorbijhoedsels. En het is zo wel een groot voorbeeld van wijsheid ene broederlijke bestraffing wel op te nemen, als dezelve behoorlijk te verrichten..

De ware wijze wordt hier ook als een ware ootmoedige voorgesteld, die wars van allen eigenwilligen godsdienst en zelfgenoegzaamheid, wars van alle tevreden zijn met eigen wijsheid, in de wijsheid Gods het hoogste ziet, en van die wijsheid alleen en alles leren wil.

Enige vrees voor de zonde en verlangen naar de waarheid moet in het harte zijn, wanneer mijne prediking zal worden aangenomen, want a) de vreze des HEREN is het beginsel der wijsheid 1), daar zij de zonde erkent en de straf aanneemt (Hoofdstuk 1: 7; 8: 13. Job 28: 28), en de wetenschap der heiligen 2) is waarlijk verstand.

Psalm 111: 10.

Derhalve is de wetenschap der ongelovigen onverstand. De goddelijke Wijsheid troost hare getuigen, door hun te voorspellen wat het lot hunner getuigenis zal zijn; zij moeten er zich op voorbereiden, dat zij zich den haat der onheiligen en spotters op den hals zullen halen; nochtans zal hun prediking niet te vergeefs zijn; want allen, die uit de waarheid zijn, zullen hun stemmen horen en zullen er zich door laten vertroosten en leiden. Voorts, waar eenmaal de bekering heeft plaats gehad, daar is de dagelijkse vernieuwing onmisbaar; en wie eenmaal het woord Gods gelovig heeft aangenomen, die neemt het altijd weer op nieuw aan met geloof..

Of en beter: de erkenning van den Allerheiligste is verstand. Want wel kan het woord ook heiligen betekenen, maar hier gelijk op andere plaatsen wordt het van den Heere gebruikt als van den Allerheiligste. In het eerste lid hebben we dan de vreze des Heren, in het tweede de wetenschap of erkenning van den Allerheiligste. Het is daarom dan ook dat in vs. 11 volgt dat door Haar, door de Wijsheid, en de wetenschap Gods, er zal zijn vermenigvuldiging van, een toedoen tot de jaren des levens.

Wie echter naar mijne roepstem hoort en mijne tucht aanneemt, die zal de volheid mijner zegeningen, van welke ik reeds zo dikwijls gesproken heb, en die ik daarom slechts even wil noemen, van mij ontvangen. Want door mij zullen vele gaven worden geschonken, onder andere zullen a) uwe dagen vermenigvuldigen (Amos 5: 12), en de jaren des levens zullen u eens ontelbaar vele togedaan worden (Hoofdstuk 2: 21 vv.; 3: 2).

Spreuken 10: 27.

Toch dring ik aan niemand mijne goederen op, en dwing ik niemand de wijsheid aan te nemen. Indien gij wijs zijt, gij zijt wijs voor uzelf, het is tot uw eigen welzijn; en zijt of blijft gij een spotter, een vrijgeest, die mij en mijne jongeren haat en het verderf tegemoet gaat, gij zult het noodzakelijke loon des eeuwigen doods alleen dragen (Job. 22: 2 vv.; 6,7. Gal. 6: 5).

Enkel woorden Gods zijn het, die den inhoud uitmaken van de uitnodiging der hemelse wijsheid, woorden die ten dele letterlijk met de lieflijke roepstemmen van zegen en liefde overeenstemmen, waarmee de Zoon des mensen eens de zondaars tot bekering riep (vgl. bijv.

vs. 5 met Joh. 6: 35; vs. 7 en 8 met MATTHEUS. 7: 6; vs. 9 met MATTHEUS. 13: 12; vs. 6,11 en 12 met MATTHEUS. 11: 28-20).

Daarentegen ene zotte vrouw of, vrouw dwaasheid is woelachtig, zij is de slechtigheid zelf, en weet niet met al, noch, wie God de Heere is, noch ook hoe een mens tot Hem in betrekking staat en tot Hem kan komen.

De dwaasheid of goddeloosheid, het tegendeel der hemelse wijsheid, wordt hier met duidelijke heen wijzing naar de in Hoofdstuk 7 geschilderde echtbreekster eveneens als ene vrouw gepersonifieerd, in welke tegelijk alle krachten der goddeloosheid en alle pogingen der verkeerdheid verenigd zijn. Gelijk nu meermalen in de heilige Schrift de afval van God als echtbreuk wordt voorgesteld (Hos. 1: 2), zo wordt hier deze vrouw van volmaakte boosheid ook als ene onrustig heen en weer lopende, als ene steeds op buit loerende, met vleitaal verleidende echtbreekster geschilderd. Jakobus noemt haar Hoofdstuk 3: 15 de wijsheid, die van beneden is, die aards, menselijk, duivels is. Deze wijsheid der wereld toch leidt den mens, nadat zij hem omtrent de wijsheid der Goddelijke openbaring onverschillig, of zelfs vijandig gestemd heeft, en tot de dwalingen en valse leerstellingen, de wijsheid van het heidendom teruggeleid heeft, tot het genot der zinnen en de vreugde des vlezes, om hem vervolgens in den eeuwigen dood te storten (vgl. het diepzinnige verhaal van Faust). Zij beroemt zich op grote wetenschap, maakt zelfs aanspraak daarop, dat zij alleen de wetenschap bezit, maar inderdaad weet zij niets; al haar weten is dwaasheid, omdat het niet tot de bron van alle ware kennis leidt, maar zich met alle macht daarvan verwijdert. Wat zij echter aan waarheid bevat, dat heeft zij, hoewel zij beweert die uit zich zelve te hebben geput, aan de hemelse wijsheid ontvreemd. Ja, deze wijsheid maakt eindelijk den mens ook dom in de beoordeling van wereldse zaken..

En zij zit niet als de hemelse wijsheid in haar paleis, het aan hare dienaressen overlatende, om de gasten naar binnen te nodigen; maar als ene ontuchtige vrouw aan de deur van haar huis, zelf loerende of zij iemand der voorbijgangers zou kunnen vangen, en dan weer onrustig heen en weer lopende op enen stoel, dien zij buiten de stad in de vrije lucht heeft geplaatst, op de hoge plaatsen der stad, waar zij door zo velen mogelijk in haar opvallend en uitlokkend hoerenversiersel (Hoofdstuk 7: 10) gezien wordt, en hare schaamteloze en listige verleidingen kunnen gehoord worden.

Zij zit daar om te roepen degenen, die gedachteloos op den weg voorbijgaan, die hun paden recht maken, die rondlopen, zonder er aan te denken, zich tot de kromme wegen der boeleerster te willen begeven. Zij zit daar, zeggende:

Op alle plaatsen, waar de dwaasheid haren zetel vestigt, verschijnen ook de dienaressen der hemelse wijsheid, om jongeren te zoeken. Daardoor moet worden aangetoond, dat beide, de wijsheid van Boven en de slimheid der boeleerster overal gevonden worden, dat hare stemmen zelfs dikwijls in de wereld zich vermengen, waardoor het gevaar der zielen des te groter wordt. Onder degenen, "die op den weg voorbijgaan," zijn de eenvoudigen bedoeld, de nog onbesliste zielen, die noch in de deugd noch in de zonde tot heden sterk zijn, maar nog voor beide kunnen gewonnen worden, zij, die ledig op de markt des levens staan en zelfs wel

denken, dat niemand tot de elfde ure toe hen heeft gehoord, maar plotseling uit hun ijdele dromen ontwaken, zonder tegenstreven het roepen der eeuwige wijsheid volgen en tot den wijnberg des Heren gaan..

Wie is slecht, onwetend, onnozel? hij kere zich herwaarts, om van mij te leren hoe men het leven recht kan genieten, en tot den verstandeloze, die haar reeds meer is toegedaan, zegt zij:

De gestolen wateren zijn zoet, verboden geneugten, steelswijze genoten, zijn het aangenaamst, en het verborgen door onrecht verkregen brood is lieflijk, smaakt des te beter.

Onverschrokken stelt de wijsheid der zonde openlijk den bekenden zin: Nitimur in vetitum, semper cupimusque negata, als ene prijzenswaardige grondstelling, waarnaar men leven moet, even als de slang, hare moeder, tot Eva zei: "Gijlieden zult den dood niet sterven; maar God weet, dat, ten dage als gij daarvan eet, zo zullen uwe ogen geopend worden, en gij zult als God wezen, kennende het goed en het kwaad." Evenzo proclameerde Schiller (in zijne filosofische geschriften), dat de val de eerste trap was tot ware ontwikkeling, tot het hoger weten, en daarom noodzakelijk was geweest. De hedendaagse filosofie stelt desgelijks het twijfelen aan alle positieve waarheid als het begin der ware wetenschap.

Zelfs water wordt voor den zinnelijken mens zoeter dan wijn, wanneer hij het tegen een verbod in kan drinken! Dit ligt in den aard der duisternis van den gevallen mens, wiens hart de satan meesterlijk kent. Wat wij zouden wegwerpen, wanneer wij genoodzaakt werden het te genieten, dat jagen wij na, wanneer het verboden is, en spannen er alle krachten van lichaam en ziel toe in, en wagen er alle goederen aan. Dit wordt nergens zo sterk opgemerkt als bij de zonde der wellust en bij voorwerpen van weetgierigheid..

Dat de wijsheid (9: 5), wijn en brood biedt, de dwaasheid water en brood, heeft daarin zijn grond, dat het bijzondere zingenot, waartoe laatstgenoemde nodigt van geslachtelijken aard is. Want water drinken uit eigen of vreemde bron is (Hoofdstuk 3: 15) symbool van echtelijke of buitenechtelijke, in het bijzonder van overspelige bevrediging van de geslachtsdrift..

Maar hij, de arme onnozele, die hare bedrieglijke woorden aanhoort, hare uitnodiging opvolgt en in haar huis ingaat, weet niet, dat aldaar doden zijn, die deze verschrikking van den eeuwigen dood tegemoet gaan, en reeds bij levenden lijve bewoners van de onderwereld, doden zijn (MATTHEUS. 8: 22. Efeze. 2: 1).Hare genoden zijn wel in haar huis bij den maaltijd van verboden genot schijnbaar gelukkig, maar in haar huis zijn zij in de diepten der hel, want haar huis is een helse afgrond en leidt daarheen (Hoofdstuk 2: 18; 7: 27).

Dit vs. staat lijnrecht tegenover vs. 11. De ware wijsheid schenkt aan hare volgelingen een lang, ja eeuwig leven, al het tijdelijk, geestelijk en eeuwig welzijn; maar het genot, de verkwikking, de vreugde, die de dwaasheid belooft, is niet alleen niets reëls en wezenlijks, maar zij is van korten duur en veroorzaakt ten laatste ook aan hare slaven een einde met schrik.

Is de verleiding van satan en van zijne werktuigen zo groot, dan is het te meer nodig de geesten te beproeven of zij uit God zijn en God te bidden, dat Hij ons op den rechten weg leide.

Hoe trouwer iemand de wereld dient, hoe meer hij zich door zijn verdorven verstand laat leiden en aan de betoverende stemmen der verleiding gehoor geeft; hoe meer hij op de valse hoer verliefd, des te dieper zal hij in de onderste diepten der hel wegzinken. Wie zou de hel verkiezen boven den hemel! Wie zou tot den dood gaan, die tot het leven kan komen!

Zo wordt met ene ernstige waarschuwing, die wel lichaam en ziel kan doen beven, tegenover de zoetklinkende Sirenenstem der verleiding (vs. 17) de grote inleiding van ons Boek gesloten; deze had ten doel zowel de heerlijkheid en den zegen der hemelse wijsheid aan te prijzen als voor de verleidende kunst der valse wijsheid te waarschuwen. Dit doel streeft deze afdeling ernstig na, daar niets onbeproefd wordt gelaten om de wijsheid zo ernstig als mogelijk aan te bevelen. Terwijl de goederen der wijsheid als een loon voor degene, die met zijn gehele hart naar haar streeft, herhaaldelijk met de schoonste kleuren wordt geschilderd, verschijnt van de andere zijde even zo dikwijls de dwaasheid met hare voorbijgaande misleiding en hare voortdurende ellende waarschuwend en afschrikkend. Terwijl de wijsheid naar hare eisen en grondstellingen, hare werken en vruchten, van de meest verschillende zijden wordt voorgesteld gelijk zij onder de mensen moet zijn, verheft zich de rede ook tot hare juiste opvatting van de Goddelijke zijde volgens hare eeuwigheid en alles omvattende macht. Zij nodigt, alzo den samenhang tussen menselijke en goddelijke wijsheid aantoonende, door het dringen tot de menselijke ook tot deelneming aan de Goddelijke wet. Terwijl eindelijk daardoor de rede ene eigenaardige hoogte en plechtigen toon aanneemt, verkrijgt zij steeds weer door hartelijke toespraak en vermaning ene aanlokkelijke bekoorlijkheid, terwijl het geheel als door een welwillenden vader tot zijnen zoon gericht is. Zo rolt de stroom der liefdevolle lessen rustig voort, terwijl hij somwijlen na enig oponthoud des te sterker weer aanvangt..

Het huis der ontucht, en dit wil de Spreuken-dichter zeggen, voert niet slechts tot de hel, maar is de hel zelf. Die daarin vertoeven zijn wandelende lijken en voorwerpen van Gods vloek en toorn.

HOOFDSTUK 10. VAN DE

GERECHTIGHEID.

Vs. 1-32. Het tweede hoofddeel van het Boek (Hoofdstuk 10: 1-22: 16), dat hier begint, bevat de Oud-Salomonische kern van de ganse Spreukenverzameling, omtrent 700 zedenspreuken, lessen en vermaningen, die betrekking hebben op de meest onderscheidene verhoudingen van het menselijke leven, die veelal uit twee regels of leden, in den Hebreeuwsen grondtekst uit zeven woorden bestaan, die een antithesis (tegenstelling) uitmaken. (2 Samuel 1: 27). Het is zeer onderscheiden van de 9 hoofdstukken van het eerste gedeelte, met zijne 45 welgeordende, nauw samenhangende en de dikwijls moeilijk te vinden verbinding der enkelvoudige elementen. Echter kan men niet ontkennen, dat ook in dit gedeelte een zeker plan is op te merken, met grotere of kleinere groepen; intussen vindt men meermalen enkele verzen, die met het voorgaande of het volgende niet den minsten samenhang hebben. Dit hoofddeel kan men vervolgens in twee grote onderdelen splitsen (Hoofdstuk 10: 1-15: 33 en Hoofdstuk 16: 1-22: 16), waarvan het eerste het onderscheid tussen vromen en goddelozen en tussen hun wederkerig levenslot aanwijst. Ons hoofdstuk vergelijkt vooreerst den vrome en den goddeloze, ten opzichte van hun leven en gedrag in het algemeen. Nadat in vs. 1 het verschil tussen die beiden in een algemeen begrip is vooropgesteld, word in vs. 2-7 verder aangegeven, hoe onderscheiden zij zijn ten opzichte van aardse bezittingen, in het bijzonder van rijkdom en enen goeden naam; daarna vs. 8-14 hun verschillende gezindheden, hoe zij zich door mond en lippen, als organen der rede vertonen in den invloed op hun levensgeluk; vervolgens, in vs. 15-24 en 26, het gezegende of noodlottige gevolg van den arbeid van beiden, zowel door hen zelve als voor anderen, en eindelijk vs. 25 en 27-32 het verschillende einde van het leven van beiden.

De spreuken van Salomo, die hij uitsprak door de hem aan God geschonkene wijsheid, en dat hier als een snoer van paarlen zijn aaneen gevlochten (1 Koningen 4: 32). a) Een wijs zoon, die God met zijn hart vreest, de begeerlijkheden des vlezes veracht en zijne vreugde vindt in het woord en de kennis van God, verblijdt den vader (Sir. 30: 4 vv.); maar een zot zoon, die niet vraagt naar God, noch naar tucht; of eer, is zijner moeder droefheid.

Spreuken 15: 20; 17: 25; 23: 15.

Ofschoon de beide helften van het vers het ouderpaar bedoelen, en de vader niet zonder kommer en droefheid gedacht kan worden, zo heeft hier toch de onderscheiding van vader en moeder ene diep zielkundige betekenis. De vader heeft voornamelijk vreugde over de zedelijk eervolle ontwikkeling van den zoon, en wanneer het tegenovergestelde plaats heeft, is zijne droefheid niet zo groot als die der moeder, die zich de schande van haren zoon meer aantrekt, omdat haar gevoel fijner is, zodat het haar wel eens het leven kost. Dit vers dient tot inleiding van de volgende verzameling van spreuken, even als Hoofdstuk 1 vs. 8, en dit in aanmerking genomen zijnde, zullen de volgende vermaningen meer ingang bij de ouders vinden. Verkiest gij de deugd niet om hare eigene waarde, of om uws zelfs wil, dan doet gij het misschien om uwe geliefde ouders. Wat alle verstandelijke redeneringen in de treurigste ervaringen bij een

verloren zoon niet vermochten, hebben dikwijls moedertranen in zijn trots en lichtzinnig hart te weeg gebracht..

Is ons in het voorgaande gedeelte de heerlijkheid der wijsheid aangegeven, hier hebben wij de toepassing van de wijsheid, hare beoefening en welke vrucht die beoefening afwerpt, terwijl tevens op de beoefening der dwaasheid wordt gewezen en de heilloze gevolgen daarvan. Het is daarom, dat een wijs zoon moet opgevat worden in den zin van, een zoon, die de Wijsheid beoefent, en een zot zoon, hij, die hoort naar de dwaasheid en deze in beoefening heeft.

Schatten der goddeloosheid, die door ongerechtigheid verkregen zijn) doen geen nut 1), wanneer ongeluk, gevaar en dood komen, dan gaan zij even zo als zij gekomen zijn; maar de gerechtigheid, met liefde, trouw en barmhartigheid, bewaart voor zielensmart en redt van den vroegen en schandelijken dood, 2) ja, eindelijk voert God de ziel van den rechtvaardige in het eeuwig zalig leven (Hoofdstuk 11: 4,19. MATTHEUS. 16: 26. Luk. 12: 20).

Rijkdommen, door geweld of bedrog verkregen, of in goddeloosheid doorgebracht, geven den bezitter geen wezenlijk genot, maar de gerechtigheid behoedt ons tegen de noodlottige gevolgen des doods, en ofschoon de rechtvaardige arm naar de wereld moge zijn, de Heere laat niet toe, dat hij gebrek heeft aan geestelijk goed, aan het geestelijk leven zijner ziel..

Wat op een zuivere, eerlijke wijze verkregen en in liefdewerken besteed wordt, naarmate des vermogens, beantwoordt aan het oogmerk des schenkers, bereikt het doel der schatten zelf, behoudt den bezitter in het leven en is een steun en schild voor hem in den bozen dag, en zal hem verlossen uit de oordelen, welke de goddelozen over zich halen. 't Zal, hoewel het hem niet voor den dood zelven behoeden kan, dezelve prikkel wegnemen, en dat uiteinde en alle rampen des levens zoet voor hen maken, door er den schrik van te dempen..

De HEERE laat de ziel des rechtvaardigen in kommervolle tijden niet hongeren, maar geeft hem het nodige, al is het dat Hij soms door onthouding beproeft; daarom zorg niet, geloof alleenlijk (Psalm 37: 25; 33: 18 v.; 34: 10 v. Hebr. 13: 5 v.); maar de have der goddelozen, en hunnen woeker, waardoor zij naar vermeerdering van hun rijkdommen, en naar bevrediging van hun begeerlijkheden trachten, stoot Hij weg, en maakt ze tot schande.

Zoek vóór alle dingen naar het koninkrijk van God en zijne gerechtigheid, en pleit op zijne belofte, dat de hongerigen door Hem zullen gespijzigd worden. Houdt niet op God in het verborgene daarom te bidden, dan zult gij ondervinden, dat Hij wil geven. Want het is zijn grootste genoegen, als er vele zulke hongerige gasten tot Hem komen, die afkerig zijn van al het vergankelijke goed. Dezulken wil Hij met zich zelven, met zijn eigen vlees ten eeuwigden leven voeden.

a) Die met ene bedrieglijke hand 1) werkt, wordt arm; want de vloek van God rust op hem, maar de hand der vlijtigen, die in stilheid en godsvrucht zijn beroep waarneemt, maakt rijk, 2) want Gods zegen maakt het verkregene bestendig en duurzaam.

Spreuken 12: 24,27; 19: 15. Jer. 48: 10.

In het Hebr. Kaf-remijah. Beter, een trage hand. In het tweede lid wordt van de hand des vlijtigen gesproken, en het is duidelijk, dat we hier een tegenstelling hebben. De luiaard en de vlijtige worden hier en in vs. 5 tegenover elkaar gesteld. Daarom kan de betekenis van bedrieglijk wel worden volgehouden, dewijl hij die niet op eerlijke en vlijtige manier zijn brood tracht te vinden, tot oneerlijke middelen dikwijls de toevlucht neemt.

Het is duidelijk genoeg, dat de ervaring deze spreuk bevestigt. Maar hoewel vlijt en naarstigheid de gewone middelen zijn, die God tot dit einde verordent, moet men dit echter zo verstaan, dat geen vlijt kan helpen, tenzij Gods zegen meewerkte. Wanneer wij spreken van den zegen van God, verstaan wij dit in gewonen zin; namelijk, wanneer het God behaagt, dat zulke middelen het begeerde doel zullen doen bereiken. Het werk der goddelozen wordt wel eens schijnbaar gezegend en de vrome ondervindt soms grote teleurstellingen, maar dit is dan slechts schijnbaar. De eeuwigheid alleen zal dit voor Gods kinderen openbaren.

Die, zo als de mier (Hoofdstuk 6: 8) in den zomer, als de gelegenheid bestaat, vergadert voor den tijd van gebrek en nood, is een verstandig zoon, en ook dit is niet mogelijk zonder godsvrucht; maar die in den oogst, wanneer het meest moet gearbeid worden, vast slaapt, of ledig en werkeloos rondloopt, is een zoon, die zijne ouders beschaamd maakt. (Hoofdstuk 6: 8).

Dit is slechts ene gelijkenis, waardoor Salomo de volgende gulden les wil inscherpen. Er zijn zekere tijdpunten in het menselijke leven, die aan de mens ene bijzonder goede gelegenheid aanbieden, om hun geluk en hunnen voorspoed te bevorderen. Die verstandig is neemt zulke gunstige gelegenheden waar, en gebruikt die met ijver en vlijt. Die deze echter uit achteloosheid en traagheid ongebruikt laat voorbijgaan, zal het nooit ver in de wereld brengen. Zulke gunstige tijden zijn b.v. de jaren der jeugd; dan moet de mens wat nuttigs leren, zich voor zijn toekomstig beroep voorbereiden, zich onder de mensen een goeden, onbesproken naam maken, en den grond leggen om goed door de wereld te komen. Ook in het geestelijk leven zijn er zomer- en oogsttijden. Waar gij het woord Gods rijkelijk kunt horen, daar is uw zomer. Hij, die kennis en wijsheid opzamelt in de dagen zijner jeugd, vergadert in den zomer, en het zal hem gemak en aanzien geven; maar die de dagen zijner jeugd verbeuzelt, zal daarvan de schande dragen, wanneer hij oud is..

Menigvuldig zegeningen, in tijdelijk en eeuwig goed zijndoor den Heere op het hoofd des rechtvaardigen gehoopt, op de gebeden van hen, die Hem kennen en liefhebben; maar geen mond opent zich, om den goddeloze te zegenen; veeleer kan men zeggen: het geweld, dat door het goddelijk strafgericht tot hen terugkeert, bedekt den mond der goddelozen¹⁾, die zo dikwijls de bron van lastering, overmoed, twist en geweld geweest is, om dien voor altijd te bedekken en toe te sluiten (vs. 11).

Dit is, hun monden zullen met schaamte gestopt worden, om het geweld, hetwelk zij gedaan hebben. Zij zullen niet een enkel woord tot verschoning voor zich weten in te brengen. Hun adem zal gestuit en als teruggedreven of beteugeld worden, om iets te zeggen, wanneer het oordeel over hun boze daden komt en het gepleegde geweld met dubbelen woeker hun betaald gezet wordt.

De gedachtenis aan het godzalige leven des rechtvaardigen zal na hunnen dood meer en meer tot zegening zijn, zodat zijne woorden en werken ook dan enen gezegenden invloed zullen hebben, en zo dikwijls aan hem gedacht wordt, zal men zich dien zegen ook toewensen (Psalm 112: 6); maar de naam der goddelozen, al wordt hij ook gedurende zijn leven hoog geroemd en geprezen, zal toch zeker spoedig verdwijnen, en als een lijk verrotten, 2) de lucht verpesten, en bij velen walging en afschuw. (Job 24: 19 vv.).

Het zichtbare vergaat bij beiden op gelijke wijze; maar de eeuwige goddelijke kracht, die in den eerste werkte en handelde, laat lange en duurzame gevolgen van hem op aarde achter, terwijl zonder zulk ene in hem wonende goddelijke kracht het aandenken van den laatste als een lijk verrot..

De nijd moge den luister des vromen enen tijd lang benevelen, nochtans zal hij na zijnen dood met ere genoemd worden; men zal hem met lof gedenken, wanneer de gedachtenis des goddelozen, die thans misschien geroemd wordt, zal vergaan, of stinkende en verfoeilijk zal zijn.

Wij mogen God danken, dat wij ons in hun licht hebben mogen verheugen, dat ze veel goeds in hun geslacht, en in de wereld in het gemeen, of ook om ons in het bijzonder gedaan hebben. En nooit zal onze dankbaarheid in deze beter en oprechter zijn, dan wanneer wij tonen ijverige navolgers te zijn van dat goede, hetwelk hun den naam van rechtvaardigen deed verwerven..

De uitdrukking is ontleend aan den boom, die gestorven, verrot, zich oplost, zodat er niets van overblijft. Zo ook gaat het met de namen der goddelozen. Niemand wil er mee te maken hebben, niemand zal zich naar hen noemen.

Die wijs van hart, door God en zijn Woord geleerd, en Hem vrezende is, neemt de geboden gaarne aan, en laat zich daardoor tuchtigen en leren; maar a) die dwaas is van lippen, door een ijdel, oppervlakkig en goddeloos gezwets toont, dat hij een hoogmoedige dwaas is, zal door zijne eigene dwaasheid omgeworpen worden, en eindelijk in het eeuwig verderf storten.

Spreuken 10: 20.

Men lette op de gewichtige tegenstelling tussen de inwendige gedachten van den wijze en het uitwendige woord van den dwaas. Ene kerkelijke gedachte is bij den dwaas niet te veronderstellen; hij verraadt zijne gedachteloosheid altijd door zijn gezwets..

In vs. 8-14 wordt gesproken over de zonden der lippen en wat daar tegenover staat.

Die in oprechtheid wandelt, behoeft voor niets te vrezen en wandelt zeker; maar die in plaats van den rechten weg van Gods geboden te volgen, zijne wegen op ene bedrieglijke, onbillijke en listige wijze verkeert, slinkse wegen bewandelt, zal altijd in vrees voor de ontdekking zijner boosheden leven, maar zich ten laatste toch niet meer kunnen verbergen, en

niet alleen aan de mensen, ook zeker voor den rechterstoel van den alwetenden God bekend worden.

Die oprecht en openhartig in de uitvoering van een plan te werk gaat, komt zeker tot zijn doel; die listig en verborgen handelt verraadt zich zelven toch eindelijk, en mist dan daardoor juist zijn doel.

Niet zozeer wordt hier gesproken van oprechte daden, maar veeleer van oprechte woorden, m.a.w. van hen, die altijd eerlijk voor den dag komen en niet tot leugen of verdichtsels hun toevlucht nemen. Het zijn dezelfden, welke de Heere Christus de reinen noemt, of de oprechten als een duif.

Die uit valsheid of uit blijdschap over het leed van anderen met het oog wenkt, terwijl hij met iemand vriendelijk spreekt, richt smart, moeite er kommer aan (Hoofdstuk 6: 13), en een dwaas van lippen, die met zijn kwaadaardigen mond openlijk beledigt, zal omgeworpen worden, om zich zelven in het verderf te storten. (vs. 8).

a) De mond des rechtvaardigen is ene springader des levens, woorden des levens komen er uit voort, die den hoorder lieflijk in de oren klinken, hem verfrissen, versterken, levendig maken en genade geven (Joh. 7: 38); maar het geweld bedekt den mond der goddelozen, die vol onheil en onrecht is. (vs. 6).

Spreuken 13: 14.

De mond aan een goed mens is altijd geopend om te leren, te vertroosten en anderen den weg te wijzen, als een vloeiende bron, die niet kan gestopt worden. De ongerechtigheid aan den goddeloze, hun geweten verontrustende, stopt hunnen mond met schaamte en vrees.

Haat in het hart verwekt ook weldra krakelen met den mond, a) maar de liefde dekt alle overtredingen van den naaste toe, 1) zij vergeeft, zij overwint die, zo als de Goddelijke liefde de misdaden vergeeft. (Hoofdstuk 17: 9. Jak. 5: 20).

1 Kor. 13: 4-7. 1 Petrus 4: 8.

De grootste vredemaakster en de moeder des geluks is de Liefde, welke alle overtredingen bedekt, d.i. die deugd, welke allen hoon en beledigingen, waardoor tweedracht en verwijdering ontstaan mocht, door ze te verkleinen, te verschonen, of in een betere vouw te slaan, weet af te weren of derwijze te bedekken, dat zij in vergetelheid, of door vergoeding verbeterd, of door inschikkelijkheid verschoond worden..

In de lippen des verstandigen, die het onderscheid heeft leren kennen tussen recht en onrecht, waarheid en leugen, wordt wijsheid gevonden; a) maar op den rug des verstandelozen, die zijn hart en zijne lippen voor de wijsheid toesluit, past de roede, opdat hij de gevolgen zijner goddeloosheid gevoelig zou ondervinden, of ten minste moge in toom gehouden worden.

Spreuken 20: 30.

De wijzen verbergen hun gevoelens in het hart, en leggende wetenschap, die zij van goddelijke en menselijke zaken bezitten, weg 1), en wel ter rechter ure en bij geschikte gelegenheden, en verkwesten die niet door ontijdig spreken en ijdel pochen; maar den mond des dwazen is, zo als altijd een bouwvallig huis, de verstoring, de verwoesting nabij; 2) want hij is steeds gereed met zijne dwaze woorden te schermes, om zich zelven en anderen daardoor verderf en schrik te bereiden.

De wijzen verkrijgen deze wijsheid door in den Bijbel te lezen, door het Woord te horen, door overdenking en door ondervinding, door het gebed, door het geloof in Christus, die door God tot wijsheid gemaakt is..

De mond der dwazen is niet alleen gevaarlijk voor hen zelven, maar ook voor anderen, dewijl hij verderf en onheil aanbrengt.

Des rijken goed, dat hij door wijsheid verworven heeft, en heeft aangewend om werken der wijsheid daar te stellen, is ene stad zijner sterkte, waarin hij zich kan terugtrekken, en die hem tegen de gevaren en de wisselvalligheden des levens beschutten; de armoede der geringen, die door hun eigene dwaasheid arm zijn, is hun verstoring, zij zijn vreesachtig, omdat zij gene beschutting hebben; want hun armoede gelijkt naar ene vervallene ruïne, die aan elk gevaar is blootgesteld. (Hoofdstuk 18: 11. Prediker 7: 12).

Rijkdommen dienen den bezitters tot ene krachtige bescherming tegen veel kwaad, waaraan wij in dit leven onderhevig zijn, zij verheffen het natuurlijk hart der mensen en maken hen stout; terwijl de armoede anderen blootstelt aan veel ongelijk en mishandeling, en den geest menigmaal neerslachtig maakt.

Het werk des rechtvaardigen, door zuren arbeid daargesteld, is ten leven, het wordt door den Heere gezegend, en kan met Zijne hulp ten eeuwigen leven gedijen; de inkomst des goddelozen is ter voortzetting en vergroting zijner zonde, 1) en daarenboven tot zijne vernietiging, tot zijn eeuwig verderf.

De rechtvaardige bedoelt met zijn werk, met zijn arbeid zijn eigen geluk en dat des anderen, zowel voor den tijd als voor de eeuwigheid, maar de goddeloze leeft van zijn inkomen tot zonde, dat is, hij besteedt het in den dienst der zonde en ontvangt daarom het loon der zonde.

Het pad tot het waarachtig gelukkige en eeuwig zalige leven is degene, die de tucht der wijsheid, waardoor zij al het ongoddelijk handelen van een mens ontdekt en straft, gaarne aanneemt en in het hart bewaart; maar die de bestraffing der tuchtigende wijsheid veracht of verlaat, dwaalt niet alleen zelfs in de gewichtigste vragen des levens, maar doet dwalen. 1)

In het Hebr. Mattheus 'éh. Beter is, dwalende, voedt de dwaling, bevindt zich op een dwaalweg. De weg des doods wordt hier gesteld tegenover den weg des levens. Wie zich

onder de tucht stelt, bewandelt den weg ten leven, maar wie van de bestraffing, van de tucht des Woords en der Wijsheid zich afkeert, bewandelt den weg des doods.

Die den haat in het hart voedt, en dien bedekt, is van valse lippen, 1) d.i. waar haat in het hart woont, daar is ook leugen en laster op de lippen, en die een kwaad gerucht 2) voortbrengt en verspreidt is een zot, die noch God noch zich zelve kent.

Valse of leugenlippen zijn kwaad genoeg voor haar zelf, doch hebben een bijzondere smaadheid in zich als zij tot een dekkleed ener opzettelijke boosheid dienen..

Onder kwaad gerucht hebben wij opzettelijken laster te verstaan. Hij, die dit verspreidt wordt een zot, een gek genoemd, dewijl hij niet alleen anderen, maar ook zich zelve schaadt.

In de veelheid der woorden, zo als bij de dwazen (vs. 8 en 14) ontbreekt de overtreding niet, 1) als van leugen, ijdelheid, twist en strijd; maar die zijne lippen weerhoudt van veel te spreken, opdat zij het hart niet ontledigen zouden van de vreze en de kennis van God, en alleen spreken wat goed en waar is, is kloek verstandig, is waarlijk verstandig, want hij blijft bewaard voor vele zonden, en volgt den weg des levens. (1 Petrus 3: 10. Prediker 5: 1 vv.).

Zelden gebeurt het, dat zij, die veel praten zich niet meermalen bezondigen, hetzij door ijdele woorden en beuzelingen, hetzij door leugentaal van horen zeggen verder voort te verhalen, of door bijhangselen het nog te vergroten, niet bedenkende, hoeveel stof tot berouw zij zich zelve maken..

De tong des rechtvaardigen is uitgelezen zilver, zij spreekt zelden en alleen zuivere taal uit Gods woord, bevestigd door de ervaring, en voortvloeiende uit een hart, dat in de waarheid staat; het hart der goddelozen, de bron hunner handelingen, waaruit de gedachten en woorden voortkomen (MATTHEUS. 15: 19) is weinig waard, een niets, aan alles ledig, wat innerlijke waarde heeft, hoeveel te meer de woorden die daaruit voortkomen.

De lippen des rechtvaardigen voeden, verkwikken er velen met heilzame lessen der godzaligheid, en weiden hen, geleiden hen alzo naar het eeuwige leven (Prediker 12: 11. Ezechiël. 24: 2 vv. Hand. 20: 28); maar de dwazen, die verstokt zijn tegenover de hemelse wijsheid, zijn niet alleen onbekwaam om voor anderen leraars der waarheid en wegwijzers ten leven te zijn, maar zij zijn zelfs kinderen des doods, en sterven door gebrek van verstand, door hun vijandschap tegen de waarheid. Alzo verliezen zij hun tijdelijk en eeuwig geluk.

Het hart van den goddeloze is weinig waard. Zijne beginselen, zijne begrippen, zijne gedachten, zijne oogmerken, alles wat in hem is, wat hem aandoen is werelds en vleselijk, en daarom van gene waarde. Dwazen sterven door gebrek aan wijsheid; dwazen zijn zij inderdaad door te sterven uit gebrek aan datgene, wat zij konden verkrijgen. Dwazen sterven uit gebrek aan een hart, dat is een hart, dat denkt en gevoelt..

De zegen des HEREN, die maakt rijk; en Hij voegt er gene smart bij; gene angstige zorgen des mensen kunnen er iets aan toedoen. (Psalm 127: 2).

God beschikt en geeft raad..

Dat betekent: 1) wat alle inspanning niet vermag, geeft Gods zegen; 2) de alzo verworven rijkdom is zonder enige bittere gedachte, terwijl het goed, dat zonder en tegen den wil des Heren is verworven, veel onrust en gewetensangst veroorzaakt; 3) die zegen is alles waard, en maakt alleen den mens rijk, maar niet het goed..

a) Het is voor den goddelozen zot als spel, schandelijkheid te doen aan zijnen naaste, het is hem tot innige blijdschap, als hem dit gelukt; maar voor een man van verstand is het ene vreugde des harten, wijsheid 1) te plegen; de godzalige gevoelt zich het gelukkigst, wanneer het woord van God hem verlicht; want al naar dat de mens inwendig, is, hoeft hij ook zijn genoeg en zijne vreugde.

Spreuken 14: 9.

Salomo zegt hier, dat de dwaze in zijn element is, als hij onrecht pleegt, schandelijkheid doet; en evenzeer van des verstandige, den man, die naar Gods Wet en Woord wenst te leven, als hij naar de grondregels van Gods Woord leeft en alzo de Wijsheid beoefent.

De vreeze des goddelozen, als goddelijke vergelding zijnen daden in zijn hart en geweten, die zal hem ook zeker overkomen (Hoofdstuk 1: 27. Jes. 66: 4. Job 3: 25. Spreuken 11: 27); maar de begeerte der rechtvaardigen, die zij als genadeloon in goederen voor de eeuwigheid verwachten, zal God, die het beloofd heeft, geven. (Psalm 37: 4).

Gelijk een wervelwind 1) zich eensklaps vertoont en snel voorbijgaat, alzo is de goddeloze weldra niet meer, want de leugen en het onrecht kunnen niet bestaan (Hoofdstuk 1:

Jes. 28: 18); maar de rechtvaardige is of heeft ene eeuwige grondvest, en kan niet wankelen, zo als God en zijn heilig Woord, waarin Hij, de rechtvaardige, ingeworteld is. (vs. Psalm 125: 1).

De goddelozen, welk een gevaar, gedruis of geweld zij ook mogen aanrichten, of dreigen, evenals een wervelwind, die alles schijnt te willen overhoop storten, zullen ook schielijk en onherstelbaar, als zulk een draaiwind voorbijgaan en men zal hen niet meer gewaar worden, noch iets van hen te vrezen hebben. Integendeel maken de rechtvaardigen geen vertoning en liggen stil en als verscholen in het verborgene, gelijk een grondrente van een gebied, die laag en buiten het gezicht blijven, maar zo veel te vaster blijven zij gehecht aan de kerk van God, voor welke zij tot grondvesten dienen, en welker steunsels zij zijn..

Gelijk edik den tanden, en gelijk rook den ogen is, zo is de luie degenen, die hem uitzenden met de ene of andere boodschap in hun plaats; hij ontnemt hun alle macht en aanzien (Hoofdstuk 6: 6 vv.; 12: 27; 19: 24; 22: 13

Luther's randtekening, waar slechte heren en ambtslieden zijn, daar zien de ogen niet en bijten de tanden niet; d.i. tucht en straf worden vernietigd..

a) De vreze des HEREN vermeerdert de dagen van het aardse, en schenkt het eeuwige leven (Hoofdstuk 3: 2 ; 9: 11; 14: 27); maar de jaren der goddelozen worden verkort. tot straf van hun onverschilligheid omtrent het eeuwige leven.

Spreuken 9: 11.

Die God vreest doet dit, omdat hij uit Gods woord leeft; daardoor kan men zeggen, dat zijn leven oneindig verlengd wordt, zodat hij op een dag door Gods woord duizend jaren door leven kan. Die zich aan het woord Gods vast hecht, ondervindt dit ontegenzegglijk ook aan zijn lichaam; dit is echter slechts een afschijnsel van het bovengenoemde. De jaren van den goddeloze worden door hem zelven verkort, al leefde hij ook duizend jaren; want hij leeft altijd slechts voor het tegenwoordige ogenblik, en zorgt voor de toekomst; van het verledene maakt hij geen gebruik. Die dit laatste hartstochtelijk drijft schaadt daardoor ook zijn lichaam, dat hij het verderf ten prooi geeft..

De hoop der rechtvaardigen, die in den levenden God gegeven is, zal daarom ook vervuld worden, en zij zal hem tot zalige blijdschapzijn; maar de a) verwachting der goddelozen, die op ijdele en vergankelijke dingen gericht is, zal vergaan (vs 24. Jes. 66: 4) loopt op niets uit.

Job 8: 13,14. Psalm 112: 10.

De weg, het rechtvaardige en genadige bestuur des HEREN in de wereld, is voor den oprechte, die in onschuld en gerechtigheid zijnen weg bewandelt, sterkte en vertrouwen in alle noden des levens, die hem toch allen ten beste moeten gedijen 1); maar voor de werkers der ongerechtigheid verstoring, dewijl de dreigende straffen Gods hen doen sidderen en beven (Hoofdstuk 13: 6).

Of: de weg, de voorschriften Gods, de weg, welken Hij in Zijn Woord voorschrijft, is de steun der rechtvaardigen, dat is, hoe nauwgezet men wandelt op den weg, die ten leven leidt, hoe geruster en vaster en vrediger zijn levensrichting en zijn leven zal wezen. De weg Gods is dan of de weg van Gods Voorzienige zorg, of de heilsordening, die Hij geopenbaard heeft. Beide verklaringen hebben recht van bestaan, wij houden het met de laatste.

De rechtvaardige, die in de genade Gods vast staat, zal in eeuwigheid niet bewogen worden, zelfs niet in de grootste beproevingen des levens; maar de goddelozen zullen de aarde, het land der belofte, niet bewonen, maar eenmaal uit de gemeente uitgeroeid worden, en zij zullen heengaan naar hun plaats (Psalm 37: 29).

De rechtvaardige zal nimmer wankelen. Zij, die vast in de deugd staan, hebben enen onvergankelijken vrede en het hoogste geluk, dat niemand hun kan ontroven; hun grondslag staat vast tot in eeuwigheid. De goddelozen zouden gaarne deze aarde tot hun eeuwige woning en erfenis willen hebben, maar dat kan niet geschieden. Zij moeten sterven en al hun afgoden achterlaten..

De mond des rechtvaardigen brengt, even als een vruchtbare boom, die door gezonde sappen gevoel altijd door nieuwe takken, bloesems en vruchten voort, overvloedig wijsheid voort; maar de tong der verkeerdheden zal als een ongezonde of verdorde boom uitgeroeid worden (MATTHEUS. 3: 10; 7: 19).

De lippen des rechtvaardigen weten wat God en mensen welgevallig is, en wat strekken kan tot nut en verbetering; daarmee zijn zij vertrouwd, daarvan spreken zij gaarne (Efez. 4: 29); maar de mond der goddelozen enkel verkeerdheid; hij kan niets voortbrengen dan wat verkeerd, goddeloos, bedrieglijk en leugenachtig is, en ook anderen in verzoeking en dwaling, stort; daarmee is hij allen vertrouwd. (Psalm 10: 7)

Wij hebben gene reden om den goddeloze zijn voorbijgaand geluk en zijn ijdel roem te benijden.

De rechtvaardige daarentegen is op de Rots der eeuwen gebouwd, hij wordt staande gehouden door de kracht Gods, en noch overheden, noch machten, noch leven, noch dood, noch enig ander schepsel zal hem kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus..

De lippen des rechtvaardigen weten wat God en mensen welgevallig is, en wat strekken kan tot nut en verbetering; daarmee zijn zij vertrouwd, daarvan spreken zij gaarne (Efez. 4: 29); maar de mond der goddelozen enkel verkeerdheid; hij kan niets voortbrengen dan wat verkeerd, goddeloos, bedrieglijk en leugenachtig is, en ook anderen in verzoeking en dwaling, stort; daarmee is hij allen vertrouwd. (Psalm 10: 7)

Wij hebben gene reden om den goddeloze zijn voorbijgaand geluk en zijn ijdel roem te benijden.

De rechtvaardige daarentegen is op de Rots der eeuwen gebouwd, hij wordt staande gehouden door de kracht Gods, en noch overheden, noch machten, noch leven, noch dood, noch enig ander schepsel zal hem kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus..

HOOFDSTUK 11.

VERDERE REGELS VAN DE GERECHTIGHEID, HAAR NUT EN DE BELETSELEN.

II. Vs. 1-31. Met deze tweede voor ons liggende afdeling begint de vergelijking tussen de goede gevolgen der vroomheid en de nadelen en de straffen der goddeloosheid, welke tot aan het einde van de eerste hoofdafdeling (Hoofdstuk 15: 33) voortloopt. In ons hoofdstuk wordt deze vergelijking eerst in betrekking tot recht en onrecht, een liefderijk en liefdeloos gedrag jegens den naaste voortgezet. In het bijzonder spreken daarvan vs. 1-11, en geven te kennen, welke waarde een rechtvaardig gedrag jegens den naaste heeft, en welke vloek er rust op de ongerechtigheid; vs. 12-15: tegen praatachtigheid, lasterzucht, onverstandig raden, lichtvaardig borg blijven; vs. 16-23 handelen meestal van den zegen der gerechtigheid en van het welverdiende oordeel der goddeloosheid; vs. 24-26 tegen gierigheid, onbarmhartigheid en woeker; eindelijk vs. 27-31 nogmaals van het onderscheid tussen rechtvaardigen en onrechtvaardigen, en een iegelijks loon op aarde.

Ene a) bedrieglijke weegschaal, alsmede vals gewicht, maat, geld in handel en wandel, vals getuigen voor het gericht en in het dagelijkse leven is den HEERE een gruwel; maar een volkomen weegsteen, gewicht of maat is Zijn welgevallen, daarop alleen kan Gods zegen rusten.

Leviticus 19: 36. Deuteronomium 25: 13. Spreuken 16: 11; 20: 10,23.

Gewicht en weegschaal zijn verordeningen des Heren, en elke weegsteen of gewicht is Zijn werk. Ook echtverbindtenissen, staatkundige gemeenschappen, burgerlijke verdragen, vonnissen, straffen enz. zijn inzetten van Goddelijke wijsheid en gerechtigheid, waarover de Heere een waakzaam oog geopend heeft.

Ene valse weegschaal is den Heere een gruwel, 1) omdat zulk een bedrog onder den schijn van rechtvaardigheid begaan wordt; 2) omdat tegen velen en gewoonlijk tegen armen gezondigd wordt; 3) omdat het slechts zelden door de Overheid bestraft wordt; 4) omdat het gepaard gaat met leugen en bedrog 5) omdat de koper zijn geld verliest, en de verkoper het niet weer vergoedt; 6) omdat de mensen met deze zonde om zo te zeggen spotten, en het niet voor zo grote zonde houden.

De zondaar met het zijne niet vergenoegd, en zijns naasten goed bejagende, wil nog eerlijk schijnen, zal daarom zoeken met een schijn des rechts zich het goed van anderen toe te eigenen, als door vals gewicht, elle en mate. Hij wil met te grote maat inkopen, en met te kleine verkopen. Dat verbiedt God in Micha 6: 10: Zijn er niet nog, in eens ieders goddelozen huis schatten der goddeloosheid? en ene schaarse efa, dat te verfoeien is? -Hierbij mag men wel voegen het bedriegen met de waren, die onrechtvaardigen mensen vervalsen, en ze zo opsmukken, dat ze beter schijnen dan ze zijn. Dit is kaf voor koren te verkopen (Amos 8: 6) Door de onrechtvaardigheid maakt men zich niet alleen voor de mensen schuldig, en door het geroofde terug te geven, en aan hen te voldoen, wat men hun ontvreemd heeft, blijft de schuld nog tegenover God te vereffenen. Daarom moet de onrechtvaardige, hetzij hij meer of minder

onrechtvaardigheid bedreven hebbe, zoeken weer met God verzoend te worden. En als hij dan uitroept: wat zal ik doen om mijne ongerechtigheid uitgewist te krijgen? dan is het antwoord: "Zoek het zoenbloed van den Middelaar Jezus, waardoor Hij, hetgeen Hij niet geroofd had, heeft moeten wedergeven" (Psalm 69: 5).

Als de hovaardigheid in het hart komt, en men den naaste onrechtvaardig beoordeelt en behandelt, zal de schande ook komen, want hoogmoed komt voor den val (Hoofdstuk 16: 18; 12); maar met de ootmoedigen is wijsheid, die voor smaad en schande behoedt en ere geeft. Die ootmoedigen zijn dezulken, die een angstig en verslagen hart hebben en zich zelven verloochenen; dat zijn de ware wijzen. (MATTHEUS. 5: 2 vv. Luk. 1: 51 vv.)

Hoogmoed staat geheel tegenover berouw, geloof en gehoorzaamheid; hoogmoed leidt tot ontrouw of ijdele zelfgenoegzaamheid, die gewis in eeuwige schande en verachting zal eindigen. Ziende hoe veilig en gerust en tevreden zij zijn, die een nederigen geest hebben, hoe zij gemeenschap hebben met God, en welken troost zij in zich zelven bezitten, kunnen wij voorzeker besluiten, dat de wijsheid bij de nederigen van hart is..

a) De oprechtheid, de argeloze onschuld en openhartigheid der oprechten leidt hen, zodat zij veilig gaan en hun doel bereiken; maar de verkeerdheid der trouwelozen, die door list hun doel willen bereiken, verstoort hen zelven zodat zij in den put moeten vallen, dien zij door hun arglistigheid gegraven hebben.

Spreuken 13: 6; 28: 18.

a) Geld en goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid Gods, wanneer Hij onze zonden door Zijne strafgerichten bezoekt; maar de gerechtigheid, die op het geloof berust, van Gods genade zeker is, redt van den toorn en van het gericht, en dus ook van den dood 1), zowel van den vroegen, kwaden en snellen lichamelijken, als van den eeuwigen dood (Joh. 3: 36).

Spreuken 10: 2. Ezechiël. 7: 19. Zef. 1: 18.

In dagen van openbare of algemene rampen stellen de goederen dezes levens hare bezitters nog meer aan leed en onheil bloot, dan dat ze hen daarentegen zouden beveiligen (Ezechiël. 7: 19). Het is de gerechtigheid alleen welke van den dood, dat is van het kwaad of van den prikkel des doods, den mens verlost. Een goed geweten maakt den dood minder angstig en smartelijk en dikwijls zelfs gemakkelijk en zacht, en neemt alle zijne verschrikkingen weg. Het is het voorrecht der rechtvaardige alleen, door den tweeden dood niet beschadigd te worden, hoe veel te minder zal de eerste dood hen dan benadelen..

De gerechtigheid des oprechten, die een godzalig leven voor Gods aangezicht leidt, maakt zijnen levensweg recht 1), zodat hij ook door rampspoed niet struikelt en valt, maar alle dingen hem ten beste dienen en ter bereiking van het eeuwige kleinood moeten helpen; maar de goddeloze valt in gedurig grotere schuld, smaad en schande en eindelijk in den eeuwigen dood door zijne goddeloosheid, waardoor hij zich dacht te verheffen (vs. 8).

De waarlijk oprechte is een vijand van bijpaden, en heeft door genade het oog gevestigd op het ene en grote doel, te wandelen in de wegen des Heren en op het pad Zijner geboden.

De gerechtigheid der vromen zal hen, al geraken zij ook in grote ellende en aanvechting, toch eindelijk, zo als de Heere beloofd heeft, redden; maar de trouwelozen, die de hemelse wijsheid en waarheid verachten a) worden, niettegenstaande hun hoog geroemde sluwheid als in een net gevangen in hun verkeerdheid (woordelijk: door hun begeerte naar aards goed, naar valse wijsheid en een weelderig leven).

Spreuken 5: 22.

Als de goddeloze mens sterft, verlaat zijne verwachting, 1) die immers slechts op het aardse gericht was, want hij heeft zijn goed in het leven ontvangen, en gaat naar de pijn en de kwelling; zelfs is de allersterkste hoop vergaan. 2)

Goddeloze mensen verwachten geluk wanneer zij sterven, of nog in deze wereld, maar bij den dood zal hun verwachting teleurgesteld worden. Als een vroom mens sterft, worden zijne verwachtingen overtroffen en al zijne vrees verdwijnt; maar wanneer een goddeloos mens sterft, verdwijnt zijne hoop..

In het Hebr. Wethochè-leth onim abadah. Beter: de verwachting dergenen, die in hun volle kracht staan is vernietigd. Het tweede woord wordt ook voor de eerstgeborenen gebruikt. De zin is deze, dat de goddeloze, die op een sterk gebouwd lichaam zijn hoop heeft gevestigd, plotseling bemerkt dat ook kracht ijdelheid is en dat als God zijn adem wegneemt, ook hij weg is.

a) De rechtvaardige wordt toch eindelijk uit benauwdheid bevrijd, en dan voor eeuwig getroost; b) en de goddeloze, die dikwijls de oorzaak is van den nood des rechtvaardigen, komt in zijne plaats, 1) wanneer de tijd der vergelding gekomen is. (2 Thessalonicenzen. 1: 6).

Psalm 34: 20. b) Spreuken 21: 18.

De geschiedenis van Gods volk van den ouden dag is daarvan een sprekend toonbeeld. Israël werd droogvoets door de Schelfzee gevoerd en de goddeloze Farao kwam met zijn leger in diezelfde zee om. Ook later werd het bevestigd aan Daniël en zijne vijanden. De goddelozen vallen niet zelden in dezelfde kuil, dien zij voor den rechtvaardige gegraven hebben. Denkt ook aan Haman en Mordechai.

De huichelaar: b.v. bij een vorst verderft dikwijls zijnen naaste, die onschuldig is, door den mond, door vleiende verderfelijke woorden; maar door de wetenschap, die de listen der belagers doorgrondt, worden zijne aanslagen verijdeld en alzo worden de rechtvaardigen bevrijd. 1)

Door de kennis en wetenschap omtrent de snode listen en bedriegerijen des satans, weet hij, die rechtvaardig en trouw is in zijn handel, de handelingen des huichelaars te ontdekken en te mijden. Door de kennis van God en van Zijn heilig Woord en die van zijn eigen hart zal de rechtvaardige zich meermalen weten te redden van degenen, die heimelijk en openlijk op hem loeren, om hem te misleiden, te bedriegen en te verderven..

Ene stad springt op van vreugde over het welvaren der rechtvaardigen, wanneer zij tot rijkdom en eer geraken; en als de goddelozen vergaan 1) treurt niemand, want dan is er gejuich in die plaats; want in deze onderscheidene uitgangen moeten de mensen Gods rechtvaardig en genadig bestuur erkennen, en Hem daarvoor prijzen.

Men moge bij hun leven den goddelozen eer bewijzen, dewijl men hen vreest, bij hun dood voelt men zich weer vrij en daarover verheugt men zich, terwijl men zich verblijdt als de rechtvaardige zijn have en goed ten nutte besteedt van zijne medeburgers.

Want door den zegen, het zegen- en heil-aanbrengend spreken en wandelen der oprechten, der rechtschapenen wordt ene stad tot bloei en welvaart verheven; 1) maar door den lasterlijken mond der goddelozen, die haters zijn der vromen, wordt zij van den vloek van God getroffen en eindelijk door de vijanden verbroken.

Vrome en godvrezende regenten van ene stad of van een land zijn ene grote weldaad; wij moeten voor hen bidden, opdat God ons niet misschien met wrede, baatzuchtige, goddeloze heersers straffe..

De oprechten, de godvrezenden zijn bidders voor land en volk. Niet alleen eigen behoeften leggen zij neer voor den troon der genade, maar ook die van hun volk. En het is daarom dat de Spreuken-dichter hier zegt, dat zij een stad tot zegen zijn. De goddeloze haalt echter een oordeel over land en stad, gelijk de goddeloze inwoners van Sodom en Gomorra oorzaak waren dat die steden door den Heere God werden verwoest.

Die verstandeloos is, en een lichtvaardig en vernederend oordeel over anderen uitspreekt, is een dwaas zonder godsvrucht; hij veracht zijnen naaste, die beter is dan hij (Hoofdstuk 14:

13: 13): maar een man van groot verstand, in wie de wijsheid woont, zwijgt stil, 1) en spreekt zijn oordeel niet uit, ook al is het billijk, uit vrees van te zondigen.

De verstandeloze wordt hier weer geplaatst tegenover den wijze. De dwaas is aanstonds gereed om zijn naaste vals te beoordelen en dan te bespotten, maar de wijze heeft genoeg zelfkennis, om zijn oordeel op te schorten of voor zich te houden. Wie zijn eigen hart heeft leren kennen, zal niet spoedig zijn naaste veroordelen.

Die als een achterklapper wandelt, en bij de mensen rondgaat om over anderen te klappen, openbaart het heimelijke, dat hem in vertrouwen is meegedeeld, maar die getrouw is van geest die, wat men hem toevertrouwd heeft, weet te verzwijgen, bedekt de zaak, die hem toevertrouwd is (Leviticus 19: 16. Sir. 16).

De oude Romein Cyclicus Metellus antwoordde aan een jong overste, die hem naar zijn krijgsplan vroeg, Als ik wist, dat mijn hemd er mede bekend was, zou ik het dadelijk uittrekken en in het vuur werpen.

De getrouwe zal niet openbaar maken, hetgeen hem toevertrouwd is, of wat hij ontdekt heeft, om daardoor anderen niet te benadelen, tenzij de eer van God en het welzijn der maatschappij het vorderen..

Bij de Arabieren is het spreekwoord in zwang, uw geheim is uw gevangene, wanneer gij het bewaart maar wanneer het openbaar wordt, zijt gij een gevangene.

a) Als er gene wijze raadslagen, gene verstandige verordeningen zijn, geen leiding, vervalt het volk, niettegenstaande alle andere maatregelen: maar de behoudenis des volks is in de veelheid der godvruchtige en door de wijsheid verlichte raadslieden (Hoofdstuk 15: 22; 24: 6).

1 Koningen 12: 1 vv.

In de wereld geldt het: Veel koks maken de brij te zout. -Zowel hoofden, zoveel zinnen. -Die veel vraagt, krijgt veel antwoorden. Velerlei raad is verkeerde raad. -Maar waar de harten in God en Zijn heilig woord geworteld zijn, daar denken, spreken en raden zij allen hetzelfde, daar is het waar: hoe meer raadslieden, hoe beter..

Als iemand op ene te haastige, lichtvaardige wijze voor een vreemde borg geworden is, hij zal zeker schade lijden (Hoofdstuk 6: 1 vv.), en teleurgesteld, verbroken worden in zijne verwachting; maar wie degenen haat, die in de hand klappen, is zeker, 1) dat hem gene schande en ongeluk zal te beurt vallen.

In al onze zaken zullen wij het dikwijls voordelig vinden met anderen te raadplegen; indien zij overeenstemmen, dan is onze weg duidelijk; indien zij verschillen, moeten wij luisteren naar hetgeen ons van verschillende zijden wordt gezegd, en beter in staat zijn om te besluiten..

In het Hebr. Wesone thewook'im boteach. Beter: wie het borg worden haat, gaat zeker, dat is, voor dien is niet te vrezen, die behoeft geen vrees te koesteren. Met deze vertaling is ook de tegenstelling zuiver. Zij bevat toch een waarschuwing om niet voor een vreemde borg te worden.

Ene aangename huisvrouw, die niet alleen schoon van aangezicht, maar ook van God begenadigd is, en de wijsheid tot een erfdeel heeft ontvangen, houdt de eer met beslistheid vast, gelijk de machtige geweldigen den rijkdom vasthouden, en zich dien niet laten ontrukken (Hoofdstuk 29: 23).

De Griekse vertaling heeft in plaats van dit vers ene uitbreiding, die luidt als volgt, en door vele uitleggers voor de oudere, oorspronkelijke lezing gehouden wordt:

Ene aangename huisvrouw bewaart de eer, maar een stoel der schande is, die de deugd haat. De luiaards zullen het goed missen, maar de vlijtigen bewaren den rijkdom..

Even ijverig als de tirannen zijn om hunnen rijkdom te vergroten, zo vlijtig is de vrome in het verkrijgen en bewaren zijner ware eer, dat is: godsvrucht en deugd.

Hier wordt voor toegestemd gehouden, dat een sterk of geweldig man de rijkdom vasthoudt, dat is, dat mensen van geest en kundigheid, die een groten omslag in de wereld hebben, en daarbij bekwaam zijn om zich te verzetten tegen allen, die hen in den weg mochten zijn, ook het best in staat zullen wezen, niet alleen om te bewaren hetgeen zij bezitten, maar ook om nog meer te bekomen, terwijl degenen, die zwak en flauwmoedig zijn, lichtelijk ten prooi worden van degenen, die rondom hen zijn en op hen loeren. De aangename vrouw is even eerwaardig als de geweldige man, en haar eer is zo zeker als de zijne..

Anderen zoals Delitzsch vertalen: Een aangename huisvrouw verlangt eer en een onbevallige rijkdom.

Een goedertieren mens, die anderen met liefde en vriendelijkheid behandelt, doet daardoor ook zijne eigene ziel wel, want de liefde schenkt vrede en maakt het hart gelukkig; maar die wreed is, beroert door zijne liefdeloosheid ook zijn eigen vlees en bloed; want haat en wreedheid maken het hart ontevreden en ongelukkig, en Gods straffen over hem blijven niet uit.

De goddeloze slaagt zelden in zijnen arbeid, hij doet een vals, een vergeefs werk, 1) waardoor hij geen blijvend gewin kan verkrijgen; maar voor degenen, die gerechtigheid zaait is de oogst zeker, en een duurzaam eeuwig goed is voor zijne trouwe zorg het loon²).

(Luk. 16: 9 vv. Job 4: 8).

Dat is, dewijl de goddeloze alles uit zelfzucht doet, zo is er geen goddelijke zegen in wat hij verricht en wat hij geniet. Daarom doet hij vals werk dat is een werk, dat niet werkelijk beloont, dewijl het de gunste Gods mist. Het is een inbrengen in een doorboorden buidel.

Hij, die het tot zijne bezigheid stelt, goed te doen, zal ene zekere beloning ontvangen; zij is voor hem zo zeker als de eeuwige trouw het kan maken, en dat is een volmaakt loon..

Alzo is de gerechtigheid, wanneer men standvastig tot het einde daarbij volhardt, de weg ten leven, en schenkt heil, redding en zaligheid, gelijk hij, die het kwade najaagt, zich geen gewin en vreugde verschaft, maar naar zijnen dood voortholt, en zijn eigen ongeluk en zijne eeuwige verdoemenis najaagt.

Hierbij is op te merken, dat vrome mensen ook wel zondigen maar de goddelozen jagen het kwade na; het zondigen is als het ware hun handwerk..

De verkeerden van hart, die aan leugen en goddeloosheid zijn overgegeven, zijn den HEERE een gruwel, want bij Hem is alles licht en waarheid; maar de oprechten van weg, die door het licht der hemelse waarheid geleid worden, en alzo trachten naar het eeuwige leven te geraken, zijn aangenaam in Gods ogen, en ondervinden Zijn welgevallen (Hoofdstuk 2: 21; 17: 20),

Hier wordt ons nu bericht, dat niets meer beledigend is voor God dan de dubbelzinnigheid en huichelarij, welke aangeduid wordt door het hier vertaalde woord, verkeerdheid van harte en waardoor zulk iemand verstaan wordt, die het goede voorgeeft, maar het kwade bedoelt, en in kromme paden wandelt, opdat hij niet ontdekt wordt..

a) Hand aan hand 1), toch zal de boze niet onschuldig zijn, niet ongestraft blijven: maar het zaad, de talrijke schaar, de gemeente der rechtvaardigen zal ten dage der vergelding ontkomen aan de straf, door de borggerechtigheid van den Verlosser.

Spreuken 16: 5.

In het Hebr. Jad lejad. Hand in hand. Dit kan hier geen andere betekenis hebben, dan het ene geslacht na het andere. Gelijk ook wij spreken van goederen in de dode hand, d.w.z. van goederen, die niet vererven, maar van den ene op den andere tot gebruik overgaan, zo heeft deze uitdrukking betrekking op de erfopvolging. De Spreuken-dichter grondt zich hier op het woord des Heren, dat Hij de zonden der vaders zal bezoeken aan de kinderen, zo deze Zijn wet verlaten. De goddeloze moge zich ongestraft wanen, maar in het nageslacht, hetwelk in zijn voetstappen wandelt, zal de zonde bezocht worden. Daartegenover staat dat het nageslacht der godvrezenden nog deelt in den zegen der godsvrucht der voorvadersen.

Ene schone vrouw, die van rede afwijkt, die geen takt heeft, van fijngevoel ontbloot is, is ene gouden bagge, of neusring in enenmorsigen varkenssnuit (Richteren 8: 24 Jes. 3: 21).

Zo min als aan het zwijn, zulk een vuil en lelijk dier, het schone sieraad van enen gouden ring, en nog wel in den snuit, past, even zo min kan de lichamelijke schoonheid ener vrouw de uitdrukking van een gevoel, dat met de ware schoonheid strijdig is, en het vrouwelijk geslacht verlaagt, daardoor bedekken..

Een neusring, gestoken door den rechter neusvleugel en over den mond heen hangend, was een sieraad van de Oosterse vrouwen. Welnu, zulk een ring in een morsig, ruw dier, is het beeld van een vrouw, die zich wel verheugen mag in schoonheid, maar daarbij alle gevoel voor wat schoon en rein is, mist, wie alle beschaving op verstandelijk en ethisch terrein ontbreekt.

De begeerte der rechtvaardigen is alleenlijk het goede, en God schenkt hun, wat zij begeren, hetzij vroeg of laat; maar de verwachting der goddelozen, hoe groot zij zich ook hun toekomstig aardse geluk voorstellen, is ijdel; want zij eindigt in den toorn, in de verbolgenheid van God.

Er is een, die Zijne gaven niet spaart, maar die mildelijk uitstrooit, en zijn rijkdom vermindert niet, maar hij vergroot zijnen schat, dewelke nog meer toegedaan, bijgevoegd wordt, dan hij had, want hij zaait in gerechtigheid, en leent alzo den Heere (Psalm 112: 9); en daar is er een, die meer inhoudt van de armen, die meer voor zich zelve wil besparen, dan recht is, maar het is niet tot zijn voordeel; hij zal zelfs tot armoede en gebrek¹) geraken; want de vloek van God rust op alles, wat hij heeft. (Hoofdstuk 10: 28).

Hoe het tevens mogelijk is, dat een mens arm kan worden door een zuinig en nauwkeurig besparen van hetgeen hij bezit, te weten, door meer in te houden dan recht is, wordt ons hier gezegd. Als door zijne gemaakte schulden niet te betalen, door de armen niet te verzorgen, zijn eigen huishouding bekrompen te doen leven of niet genoeg tot dezelve onderhoud te verschaffen, of de nodige onkosten te weigeren, ter bewaring van zijne goederen. Laat een mens zoveel vergaderen en opstapelen als hij kan en mag, indien God er in blaast in toorn, komt het dadelijk te niet..

a) De zegenende ziel zal zelf door Gods zegen vet gemaakt worden (Hoofdstuk 13: 4; 28: Psalm 22: 30. Jes. 10: 16; 17: 4); en die bevochtigt, de hongerigen en dorstigen rijkelijk laaft en verkwikt, die zal ook zelf door een vroege regen worden bevochtigt met verkwikkingen (MATTHEUS. 10: 42. Jer. 31: 14. Prediker 11: 1.

Psalm 112: 9. 2 Kor. 9: 9.

Misschien is deze gelijkenis ontleend aan ene fontein, welke overvloedig water gevende, terstond weer wordt gevuld, terwijl ze, als men ze opstopt ledig wordt, en het water enen anderen loop zoekt. Sommigen vertalen dit, zal een zegen worden; God zal hem zo overvloedig zegenen, dat hij in staat is, om gehele vlagen van zegeningen over anderen uit te storten.

In geestelijken zin geldt dit in nog ruimere mate.

Wie, om hogeren prijs te krijgen, koren inhoudt 1), dien vloekt het arme volk, en God hoort hun klacht, en vervult hunnen vloek; maar zegening, vermeerdering van aards en hemels goed galop het gebed der armen tot God, zijn over het hoofd des verkopers, die de armen wil tegemoet komen (Hoofdstuk 10: 6).

Gedoeld wordt hier op de goddeloze handelingen der grote handelaren, die, wanneer er weinig geoogst is, het koren niet op de markt brengen, maar in hun pakhuizen ophopen, om straks nog hoger prijzen te bedingen. Dit is een zonde bij God vervloekt. (Amos 8: 4-8).

Wie het goede, dat God in Zijn woord bevolen heeft, vroeg nazoeft, onderzoekt wat hij goeds doen kan, die zoekt God zelf en Zijne genade; want God is het goede, en de Heere heeft welgevalligheid in hem, en schenkt hem genade (Deuteronomium 4: 29, Jer. 29: 13 v. Psalm 5: Jes. 49: 8), maar wie het a) kwade natracht, dien zal het kwade, wanneer hij getracht heeft, door Gods gericht tot rechtvaardige vergelding, overkomen (Hoofdstuk 10: 24 ; 5: 14 vv).

Psalm 7: 17; 9: 16; 10: 2; 57: 7

Wie op zijnen rijkdom vertrouwt, en niet op God, die zal dikwijls reeds op aarde, maar zeker hier namaals vallen, evenals een verwelkt blad aan den boom, met den geringsten windvlaag er afvalt; maar a) de rechtvaardigen, wier leven in den eeuwigen God gegrond is, zullen onverwelklijk groenen als loof 1), zelfs al bezitten zij geen rijkdom. (Jes. 66: 14).

Psalm 1: 3,4; 92: 13.

Zij, die hun wortels in de wereld schieten, brengen slechts lichtelijk verdorven bladeren en geen vrucht voort, maar zij, die in Christus, den afgehouden tak van Isaï, den recht waren wijnstok zijn ingeënt, zullen deel aan zijne wortelen en aan zijne vettigheid verkrijgen en groene bladeren en vrucht dragen tot in eeuwigheid..

Wie naar onrechtmatig gewin tracht, de zijnen scheldt en plaagt, en zo als een gierigaard doet, zijn huis beroert, verwoest en in het ongeluk stort, die zal met al zijn hebzuchtig, onmeedogend doen en drijven toch niets krijgen, maar wind erven, en de dwaas zal eindelijk nog wel een knecht zijn degene, die wijs van hart is, van enen niet gierigen, maar waarlijk rechtvaardigen en wijzen huisheer, daar hij als schuldenaar in zijne handen valt (Hoofdstuk 27).

Hij, die moeite over zich zelve en zijn huisgezin brengt, door zorgeloosheid, luiheid, verkwisting, of door enig ander kwaad, dat zijn goed doet verminderen, of die door gierigheid of rusteloos zorgen rijkdommen zoekt op een te hopen, zal even onbekwaam zijn om te behouden en te genieten wat hij krijgt, als een man onbekwaam is om den wind vast te houden, of zich daarmee te voelen en te onderhouden..

De vrucht des rechtvaardigen, zijne werkzaamheid door woord en daad, is een boom des levens (Hoofdstuk 3: 18), ene bron, uit welke voor velen zegen en leven ontspringt, en wie door de onweerstaanbare kracht van zijnen geest veel zielen vangt voor den dienst van God en de zaak der waarheid, is wijs (Luk. 8: 10).

Alles wat de boom des levens voor het Paradijs was, is de rechtvaardige voor allen, die hem omringen. Waar hij zijn verblijf houdt, daar wordt de aarde tot een Eden; aller blikken zijn op hem gericht; hij behoudt, hij verkwikt het leven in hen en weert den dood af. De boom des levens van het Paradijs, dien de mens, zo als hij zich in zijnen natuurlijken toestand bevindt, uit het gezicht verloren heeft, bloeit weer in het heiligdom der vrijheid, en hij, die naar zijne vruchten verlangt, moet dag en nacht waken en worstelen voor de gewijde poort, om eindelijk in het binnenste des lusthofs door te dringen. Vrijheid en leven biedt den jongeling de hand der wijsheid..

Ziet, den rechtvaardige, wie de zonden vergeven zijn, wordt om zijne zwakheden, door kastijdingen ter beproeving en verbetering, vergolden op de aarde a), hoeveel te meer, en met welke zwaardere straffen moet die vergelding den goddeloze en zondaar straffen, die zijn vrede niet terug ontvangt door de vergeving (Luk. 23: 31).

1 Petrus 4: 17,18.

Daarom is ook alles, wat in de voorgaande verzen van het verderf der goddelozen gezegd is, in de hoogste mate waarachtig en zeker. Onze God leeft en regeert! Hij is een verterend vuur voor de goddelozen, en loutert ook ons, indien wij geloven, zo als het goud en het zilver gelouterd worden, totdat Hij ons in den oogsttijd in de eeuwige schuren verzamelt. God haast zich om de oprechten en boetvaardigen, die het wagen om vast te vertrouwen in deze wereld op Zijn woord, en daardoor aanvechtingen hebben, tot het leven te doen ingaan..

Hoe zwaar zal die God de eigene zonden der goddelozen straffen, die de schuld van vreemden aan het onschuldige offerlam zo bitter bestrafte.

Indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal de goddeloze en de zondaar verschijnen? (1. Petrus 4: 18).

HOOFDSTUK 12. NUTTIGE LEVENSREGELN

EN UITSPRAKEN.

Vs. 1-28. In deze afdeling worden de gezegende gevolgen der godsvrucht met die der goddeloosheid in het huiselijke, burgerlijke en openbare leven vergeleken. Vs. 1-3 weer als inleiding van de tegenover stelling tussen goed en kwaad in het algemeen. Vs. 4-11 van den zegen en de rampen van het huiselijke leven, en van de oorzaken van beiden. Vs. 12-22 van de deugden en gebreken in het burgerlijke beroepsleven, en wel bijzonder van het rechte gebruik en het misbruik der tong. Vs. 23-28 weer in het algemeen van het onderscheid tussen wijzen en dwazen, vlijtigen en luiaards. Deze vier groepen zijn echter niet streng uitgescheiden. Spreuken van den meest algemenen inhoud, zo als vs. 1-3 zijn ook hier en daar in de overige delen van het hoofdstuk.

Wie, de tucht, de vermaning en waarschuwing niet alleen aanhoort en op zich zelve toepast, maar die zelfs lief heeft, dankbaar daarvoor is, die heeft de wetenschap, de kennis van zich zelve en van de wereld lief, die zal ook God, den Heere, steeds meer en meer willen leren kennen; maar wie de bestraffing, de terechtwijzing haat en veracht, daartegen zich aankant, en den bestraffer vervolgt, die kan niet bestuurd en geleid worden, en is daarom onvernünftig en doet als het vee, dat zich niet wil laten leiden (Hoofdstuk 5: 12; 13: 18).

Alle ware verbetering des harten berust op de kennis van de dwaasheid, onwetendheid en verdorvenheid van het eigen hart, in één woord, op den ootmoed. Hoe meer een mens daarnaar streeft, hoe liever hij zich laat leiden door het woord van God, of door degenen, die het kennen en liefhebben; hij wil zich daarvoor vernederen en zich er door laten bestraffen. Alleen zulk ene opvoeding verheft den gevallen mens boven het dier. -De Spreuk schijnt weinig betekenis, en voor den denkenden geest nauwelijks waard te tekenen; en toch berust op hare waarheid de mogelijkheid der geestelijke beschaving van het menselijke geslacht, de ontwikkeling tot de eigenlijke humaniteit (mensenliefde); men kan zelfs zeggen, dat de geschiedenis in deze spreuk vervat is..

De goede, die eerlijk en met eenvoudigheid zijn weg bewandelt, zal, als oogst van hetgeen hij gezaaid heeft, een welgevallen trekken van den HEERE; genade en hulp zal hem ten deel vallen, zijn werk zal hem gelukken, en hij zal in de wereld voortkomen (Hoofdstuk 2: 7); maar enen man van schandelijke verdichtselen, die vol listigheid en streken is, en met fijne sluwheid overal zijn voordeel zoekt, zal Hij verdoemen 1), door tijdelijk ongeluk en het eeuwig verderf.

God, onze Vader, oordeelt over Zijne kinderen uit hun gedrag jegens elkaar, en derhalve is hij een goed man, die ontfermend, milddadig en liefhebbend te werk gaat omtrent zijne naasten; en zulk ene heeft ook staat te maken op de gunste en de goedkeuring van God en op de verhooring zijner gebeden, maar een boosaardig, een opzettelijk beschadigend mens voor anderen, en die er op uit is, om schandelijkheden en nadelen te verrichten en te bewerken tegen zijne naaste, zal van God veroordeeld en verworpen worden, als onwaardig om ene plaats in Zijn koninkrijk te erlangen..

De mens zal niet bevestigd worden door zijne goddeloosheid; zijn geluk zal niet verzekerd worden, hoezeer hij zich ook afslooft met sluwheid en list, en hoe zeker hij zich ook waant; a) maar de wortel der rechtvaardigen maakt zich vast in den eeuwigen, onveranderlijken God, en zaldaarom in eeuwigheid niet wankelen of bewogen worden 1) (Psalm 1: 3 vv. Jes. 44: 4. Jer. 6,8. MATTHEUS. 7: 24 vv).

Spreuken 10: 25.

De rechtvaardige heeft zijn wortel in God den Heere en daarom, hevige stormen mogen over hem woeden, maar hij zal niet uitgerukt worden uit den bodem, waarin de Drie-enige God hem zelf heeft geplamt. Wie God heeft tot zijn deel, heeft alles-

a) Ene kloeke en zedige huisvrouw is ene kroon haars heren, die haren echtgenoot roem, eer en vreugde bereidt; maar ene onverstandige huisvrouw, die zich schandelijk aan ijdelheid en zedeloosheid overgeeft, die haren man beschaamd maakt, is als verrotting in zijne beenderen 1), waardoor hij zelfs eindelijk een voorwerp van afschuw wordt (Hoofdstuk 14: 30).

1 Kor. 11: 7.

Salomo wil met deze gelijkenis, van beenkwetsuur genomen, te kennen geven, dat ene nietswaardige vrouw haar man niet slechts de gevoeligste smart aandoet, maar hem ook in het voortzetten zijner zaken in de wereld hinderlijk kan zijn. Het gaat hem in zijn werk en huisgezin als iemand, die met kwade voeten, met verrotte leden of met beeneters gekweld zijnde evenwel nog wandelen wil of moet..

Het woord verrotting betekent wat wij gewoon zijn beeneters (caries) te noemen. Een langzaam voortetterende ziekte, die eindelijk het gehele lichaam vernietigt en ten grave sleept.

Een kloek en zedige huisvrouw is daarentegen een kroon, die het leven van haar man tot hoger eer brengt en hem met blijdschap zijn weg doet bewandelen.

Der rechtvaardigen gedachten zijn steeds recht, op billijkheid en gerechtigheid steunende; hoeveel te meer hun woorden en werken! der goddelozen raadslagen echter, waardoor zij hun eigene oogmerken zoeken te bereiken, en die zij ook aan anderen raden, zijn bedrog, bedrieglijke en leugenachtige streken, die zeker naar het verderf voeren.

a) De woorden der goddelozen zijn b) om op het vergieten van bloed te loeren; ieder woord van het valse hart bevat ene list in zich, die de vernietiging zijner tegenpartij en zijne eigene verheffing bedoelt; maar de mond der oprechten verbreidt heil en zegen, en zal ze redden, die onschuldig door de goddelozen vervolgd worden (Micha 7: 2).

Spreuken 1: 11,18. b) Spreuken 11: 9.

In dit en het vorige vers worden de gedachten en de woorden der rechtvaardigen en goddelozen tegenover elkaar gesteld. Eerst de gedachten, dan de woorden, dewijl de woorden uitvloeisel van de gedachten zijn, het woord de belichaming van de gedachte is. De goddeloze ziet en spreekt enkel ten nadele van zijn naaste, terwijl de rechtvaardige niet alleen denkt om, maar ook spreekt ten behoeve van den naaste. Het gevolg van dit alles wordt in het volgende vers aangeduid, waarin wordt gewezen zowel op het loon van dien rechtvaardige, als op dat van den goddeloze.

a) De goddelozen worden dikwijls door een enkelen storm omvergerukt en omgekeerd, zodat zij daarna niet meer zijn; zij zijn voor altijd uit den weg geruimd, en kunnen hun plaats niet weer innemen; maar het huis der rechtvaardigen blijft ook in den storm en te midden der waterstromen van den rampspoed overeind, en zal nog bestaan, als dat van den slechte reeds is neergestort, want het is op ene rots gegrond (Hoofdstuk 10: 25. MATTHEUS. 7: 25).

Psalm 37: 36 vv. Spreuken 11: 21.

Een ieder zal geprezen worden, naar dat zijne verstandigheid is, die uit de godsvrucht voortkomt; zijn raad wordt alleen goed bevonden, hetgeen eindelijk door allen moet erkend worden; maar die verkeerd van hart is en slinkse wegen gaat, zal tot verachting wezen, al zien de mensen hem een tijd lang als wijs aan.

Het verlangen om geëerd te zijn is natuurlijk bij elk mens; dit was de oorzaak, dat velen den Zaligmaker niet volgden, maar de Apostelen toonden hun wijsheid door te roemen in den smaad, dien zij om Christus wille leden.

Wij moeten dikwijls aan den dag des oordeels denken, die al onze daden zal openbaren..

Beter en wijzer is hij, die zich a) gering acht in de wereld, en genoeg heeft om er met de zijnen van te leven, ener ook zo veel van kan doen, dat hij enen knecht heeft, om hem te dienen, en het werk met hem te doen, dan die voor groot en voornaam wil doorgaan en zich zelve eert, zonder dat hij er een knecht op kan nahouden om hem te dienen, en des broods gebrek heeft 1) (2 Samuel 3: 29).

Spreuken 13: 7.

De dwaasheid van sommigen gaat zover dat ze nergens meer op uit zijn, dan om een groot figuur in de wereld te maken, overal zich ingang te verschaffen en een staat te voeren als personen van rang en hogen staat, en die toch als ze thuis zijn al de noodwendigheid des levens missen. Veel gelukkiger waarlijk is de staat van een eerlijk en bescheiden, eenvoudig gekleed werkman, arbeider en landman, die op ene vertroostlijke wijze de vrucht zijns arbeids gebruikt, dan van een trotsen pronker, die, welke uithangborden hij ook vertonen mag, mager en zwart van honger is, zich van spijt en hartzeer verteert, als hij te huis rondom ziet, en in de samenleving zelf een lastige en onnutte ballast is..

De rechtvaardige, die zelfs de barmhartigheid van God heeft ondervinden a) kent het leven van zijn beest; hij merkt door zijne liefde voor het in zijn huis verblijf houdend dier de blijdschap en de smart daarvan; maar de barmhartigheden der goddelozen, die van Gods genade niets weten, zijn wreed; zij zijn niet geneigd zich met geringeren te bemoeien, en dus ook niet met de dieren. (Exodus 25: 4. Sir. 7: 23).

Deuteronomium 25: 4.

De oorspronkelijke innige band tussen den mens en het dier is door de zonde verwoest, en het onredelijke dier is om des menschen wil aan de ijdelheid onderworpen. Wie nu de zonde erkend en betreurd heeft, in hem wordt de oorspronkelijke betrekking tot het dier, in zo verre het lichaam des doods het toelaat, weer hersteld; hij gevoelt weer het evenbeeld Gods te zijn, als de koning van het redeloze schepsel, als het middelpunt van de dieren; hij zal die macht daarom ook niet misbruiken, en omdat hij weet, dat hij mede schuld heeft aan hun ellende, hoort hij met innig medegevoel hun verlangen naar de toekomstige vrijheid, dat immers ook dagelijks in hem leeft, en zorgt niet alleen door eigenbelang gedreven voor hun verpleging, maar verlicht hun gaarne hunnen last. Dat vordert reeds de gehoorzaamheid, met welke hij zich onder den algemenen, op de wereld der zonde rustenden vloek buigt, van hem. (Rom. 8: 19)..

In de Wet werd ook voor de ossen, dus ook voor het gedierte zorg gedragen. Dewijl ook het dier zucht onder de gevolgen der zonde, is het de roeping van den mens, en daarom ook de begeerte van den rechtvaardige om het leven niet nodeloos te verzwaren, maar om ook behoorlijk zorg te dragen voor het dier. Alle marteling van het dier is dus zonde.

a) Die in eenvoudigheid en getrouwheid zijn land bouwt, en het beroep, waarin God hem geplaatst heeft, behoorlijk waarneemt, zal van brood verzadigd worden; want Gods zegen zal hem nimmer ontbreken; maar die ijdele 1) menschen volgt, die lijdt niet alleen gebrek, maar is ook verstandeloos, want juist door achterstelling van zijn eigenlijk beroep bewijst hij, dat hij een dwaas is, en de heilige ordeningen Gods niet acht.

Spreuken 28: 19.

In den grondtekst staat alleen, ijdele (menschen is een tussenvoegsel van de Staten-Overzetteren). De dichter plaatst hier den akkerbouw tegen het ijdele d.i. tegen wat wij noemen speculeren of windhandel. Eigenlijk wordt er mee bedoeld, alle zwendelarij, alles, wat niet op wettige, door God verordeneerde wijze, verdiend wordt of gewonnen.

De goddeloze begeert het net 1) de buit der bozen; hij wil andere goddelozen door grotere list en doortraptheid vangen en doen vallen, want zij hebben geen vrede onderling (Jes. 48:

57: 21), maar verscheuren elkaar wederkerig; maar de wortel der rechtvaardigen, die tot in de eeuwigheid doordringt, zal vrucht uitgeven, 2).

Het net wordt hier genomen voor hetgeen onder het net gevangen wordt. De goddeloze, zo wil de Spreuken-dichter zeggen, jaagt naar buit op ene listige wijze, zonder dat het hem tot

voordeel is, zo dat hij altijd weer zijne netten moet uitzetten, maar de arbeid der rechtvaardigen zal als het ware zonder slaafse moeite hem verschaffen, wat hij nodig heeft. Uit den wortel stuwt het sap door innerlijke kracht naar boven. Zo ook verkrijgt een rechtvaardige het als in den slaap naar Psalm 127: 2.

Wanneer de goddelozen zien, dat anderen voorspoed hebben door hun onrechtvaardigheid, dan willen zij met dezelfde slimheid handelen, en van dezelfde gelegenheden gebruik maken. Maar de wortel der goddelijke genade in het hart van den rechtvaardige brengt andere begeerten en andere voornemens voort..

a) In de overtreding der lippen is de strik des bozen; hij geraakt in nood en gevaar door zijne eigene valse woorden, door welke hij juist anderen zocht te verderven; maar de rechtvaardige, die in zijne gesprekken naar waarheid en zuiverheid tracht, zal uit de benauwdheid uitkomen.
1)

Spreuken 10: 14; 18: 7.

Salomo leert hier, dat de boze groot gevaar loopt in het gedrang te komen door zijn eigen goddeloze woorden en uitdrukkingen, en de rechtvaardige juist aan dit gevaar ontkomt, door zijne woorden te wegen.

De ontrouw slaat haar eigen meester.

a) Een ieder wordt van de vrucht des monds, door zijne wijze, verstandige en liefderijke redenen met goed verzadigd, hij geniet zegen en voorspoed in het aardse leven (Hoofdstuk).
20); en de zowel tijdelijke als eeuwige vergelding van des mensen handen, door goede of slechte daden zal hij tot zich weder brengen; zijne werken keren op zijn eigen hoofd terug (MATTHEUS. 16: 27. Openbaring 14: 13).

Spreuken 13: 2.

{a} De weg des dwazen is recht in zijne eigene ogen; zijne wijze van spreken en handelen is naar zijne mening de enige goede, hoe menigmaal en hoe duidelijk anderen hem de verkeerdheden daarvan onder het oog brengen; maar die in vromen ootmoed naar den raad van anderen hoort, is wijs.

{a} Spreuken 3: 7.

De toorn des dwazen, die noch zijne eigene zonde, noch Gods ontfermingen kent, over beledigingen van zijnen naaste tegen hem, wordt ten zelve dage bekend; 1) maar die kloekzinnig is, bedekt verbergt de schande de schimp in zijn hart, en laat de wraak aan God over. (Hoofdstuk 8: 5 Aanm).

Het razen en tieren met toornige, den tegenstander beledigende, woorden is altijd een teken van een hart, dat niet verbroken is, en het eigen ik vereert, en kan ook niet verstandig genoeg

worden; want juist omdat zulk een mens bij de eerste inwendige opwelling aan toorn alle bedaardheid mist om zich behoorlijk te verdedigen, stelt hij zich bloot, om op nieuw door zijne tegenpartij gekwetst te worden. Daarentegen schenkt godsvrucht en wijsheid van boven den mens het alleen lankmoedigheid tegen den broeder, die zondigt, en bekwaamheid om de ongerechtigheden van den naaste te dragen, daar ook de kracht der zelfbeheersing, zo als Saul die eens bezat. (1 Samuel 10: 27)..

Bij den toorn herkent men den dwaas. Wie zijnen toorn bedwingt, heeft enen vijand overwonnen.

De toorn beneemt den wijze den moed; die toornig is, weet niet wat hij doet; die toornig is, bidt niet; hoed u altijd voor haastigen toorn; want de toorn huisvest alleen in het hart van den dwaas.

Een dwaas is even als een beest: zo ras niet getergd, of hij wordt toornig; en wat nog erger is, het blijkt terstond in zijn gelaat, in zijne woorden en daden. Een bedachtzame wordt niet onbetamelijk vervoerd door zijne drift, hoewel hij niet ongevoelig is over de smadelijke bejegeningen hem aangedaan. Door alzo te handelen, bedekt de verstandige de schande van de belediging, en tevens blijft hij zelf tegen de schande des toorn, bewaard.

In het Hebr. Ewiel bajoom jiwada ka'so. Beter: Een dwaas, te zelfder dage wordt zijn toorn bekend. Met andere woorden: Een dwaas in het, die als hem ene belediging wordt aangedaan, terstond opvliegt en zijn toorn lucht geeft. De kloekzinnige, die kloek van hart is, geeft echter den toorn plaats.

a) Die waarheid voortbrengt in zijn hart, maakt gerechtigheid bekend, als hij tot getuige bij gerechtszittingen geroepen wordt, vrij van mensengunst en mensenvrees, of zijn getuigenis aangenaam is of niet; maar een getuige der valsheden, die de leugen niet in zijn hart verfoeit, pleegt bedrog; want hij misleidt niet alleen den rechter door valse verklaringen, maar ook degene, voor wie hij getuigenis aflegt, daar hij de hoop, die zij op hem hadden, door zijne twijfelachtigheid bedriegt.

Spreuken 14: 5.

Onder alle omstandigheden is de grootste waarheidsliefde tevens de grootste rechtvaardigheid.

Ene waarachtige lip, waaruit woorden uit een in Gods waarheid geworteld hart opwellen, zal bevestigd worden in eeuwigheid; hare gesprekken zijn geen vervliegende damp, maar zijn duurzaam als Gods eigen eeuwig Woord; maar ene valse, leugenachtige tong is maar voor een ogenblik; want de leugen is als het woord des duivels, een ijdele klank, die in de lucht verdwijnt.

Bedrog is in het hart dergenen, die ons tegen onze vijanden nog meer ophitsen; zij zijn verkeerde raadgevers onder den schijn van vriendschap, die in plaats van ons dienst te

bewijzen, voor ons kwaad smeden, en zich dan later in hun hart verheugen over ons verderf; maar degenen, die ons vrede aanraden, ter verzoening van hen, die ons beledigden, hebben zelve blijdschap; en doen ons den besten dienst, want zij zoeken ons geluk.

Den rechtvaardigen, die de zonde als het grootste kwaad mijdt en vliedt, zal geen leed geen kwaad wedervaren 1), want zelfs het grootste onheil moet bij hem slechts dienen om zijn eeuwig geluk te bevestigen; maar de goddelozen zullen altijd, ook wanneer zij schijnbaar gelukkig zijn, met kwaad vervuld worden; want de toorn Gods blijft op hen, zij hebben geen vrede, en hun aards geluk dient slechts, om hun val te dieper te doen zijn (Hoofdstuk 10: 3; 23).

Dit wil niet zeggen, dat de rechtvaardigen zullen bevrijd blijven van allerlei leed, maar dat het voor hen geen eigenlijk kwaad is. Wel kan de gelovige soms met een Jakob menen, dat alle dingen tegen hem zijn, naar ten slotte zal het toch blijken, dat alles voor hem was, en dat ook de tegenspoeden hebben moeten medewerken ten goede.

Valse, huichelachtige en vleiende lippen zijn den HEERE, die enkel licht is, een gruwel; maar die trouwelijk handelen, de waarheid handhaven (Joh. 3: 21), zijn Zijn welgevallen, Zijne genade rust op hen, en bestuurt hen (Spreuken 11: 20).

a) Een kloekzinnig mens, die de ware wijsheid bezit, bedekt de wetenschap, die in hem woont; hij pronkt er niet mede, door ze overal aan de mensen te doen opmerken, maar verbergt ze uit nederige bescheidenheid en stilzwijgendheid (Hoofdstuk 10: 4; maar het hart der zotten kan zich niet lang verbergen; ook zonder dat zij den mond open doen openbaart zich hun gezindheid door hun blikken en gebaren, en vooral door hun ijdel gezwets; het b) roept zonder dat zij het zelve willen hun dwaasheid luide uit, ofschoon zij die voor wijsheid willen doen doorgaan.

Spreuken 13: 16; 15: 2. b) Spreuken 13: 16; 15: 2.

a) De hand der vlijtigen, die met alle inspanning van krachten trouw het beroep waarnemen, waarin God hen geplaatst heeft, zal heersen door Gods zegen, en tot rijkdom, aanzien en macht geraken; maar de bedriegers, die ontrouw handelen, zullen steeds dieper zinken, en eindelijk onder cijns wezen, als lijfeigenen voor een gering loon arbeiden (Hoofdstuk 11: 29).

Spreuken 10: 4.

Slechts weinigen kunnen vrij zijn, omdat zij lui zijn, en daarom veil, te koop..

1) Bekommernis en zorg in het hart des mensen buigt het neer, maar een goed, troostrijk woord verblijdt het, en doet het opspringen van vreugde.

Spreuken 15: 13.

De rechtvaardige is voortreflijker dan zijn naaste 1); hij ontdekt den weg ten leven, om daarop gelukkiger voort te gaan; maar de weg der goddelozen, dien zij aanraden en wijzen, doet hen dwalen, die naar hen luisteren; alzo hebben noch de goddelozen zelven, noch hun naasten enig voordeel van de goddeloosheid.

Het eerste gedeelte van vs. 26 is niet gemakkelijk te verklaren. Dewijl het echter een tegenstelling met het laatste vormt, kan de verklaring niet anders wezen. dan dat de rechtvaardige op een weg wandelt, die hem niet doet dwalen, maar hem gelukkig doet zijn en een gelukkig einde doet bereiken. Coccejus en Schultens verklaren aldus: De rechtvaardige stelt een nauw onderzoek van zijn weg in, ook om zijns naastens wille, wiens ziele hem evenzeer ter harte gaat, maar de weg der goddelozen maakt, dat zij als in een woestijn rondom zwerven.

Een bedrieger, en luiaard. zal zijn jachtvang niet braden, maar het kostelijk goed des mensen is het deel des vlijtigen, maar ook vele anderen ten zegen.

De meeste oude en vele nieuwe uitleggers geven den zin alzo aan: Een luiaard braadt zijn reeds geschoten en hem toebehorend wildbraad niet, niet eens dat, wat hij reeds heeft, heeft hij lust om te gebruiken: maar de vlijtige is voor de mensen, zelfs voor anderen; een kostelijke rijkdom..

Anderen, zoals Schultens, Delitzsch vertalen het woord in den grondtekst, door onze Staten-Overzetteren door braden vertaald, door bewegen. Beide vertalingen duiden hetzelfde aan, hoewel het laatste nog sterker spreekt. Iemand die braadt, heeft iets, maar iemand die zelfs niet de moeite neemt, om het wild op te jagen, of in de engte te drijven, die heeft helemaal niets. Doel van dit vers is de armoede van den luiaard tegenover de rijkdom van den vlijtige te stellen.

In het pad der gerechtigheid alleen is het leven, waar geluk op aarde, eeuwige zaligheid aan gene zijde des grafs; en in den weg van haar voetpad is de dood niet, maar onsterfelijkheid (Hoofdstuk 3: 18; 7: 27. MATTHEUS. 7: 14).

Slechts in de zonde is de dood; wandelt gij echter op het smalle pad, dan kan geen dood u doden; want Christus dood doodt uw dood. Vele handschriften lezen in het tweede lid in plaats van al: el, waardoor dan ene tegenstelling tegen het eerste lid ontstaat: maar een weg is gebaad tot den dood, namelijk die der dwaasheid of eigenwijsheid. Deze tegenstelling ligt echter ook in onze overzetting..

De weg van den godsdienst is een rechte, eenvoudige weg; het is de weg der gerechtigheid. Gods bevelen zijn allen rechtvaardig, heilig en goed; het is een voetpad, een weg, dien God voor ons heeft opgeworpen (Jes. 35: 8); het is een grote weg, door alle heiligen voor ons gebaad. Aan het einde is niet alleen het leven, maar reeds op den weg. Welk een troost en blijdschap! De gunst van God die beter is dan het leven; de Geest, die het leven is..

De dood van hen, die in den Heere sterven, is slechts een slaap (1 Thessalonicenzen. 4: 14), want Christus heeft den dood te niet gedaan, en het eeuwige leven verzekerd voor hen, die in Hem geloven. Niets kan den rechtvaardige aan den vloek van den eersten dood, of de macht van den tweeden onderwerpen. Niets kan hem van dat leven beroven, dat met Christus verborgen is in God. Wie is het, die het leven der onsterfelijkheid begeert? Laat hem den nieuwen en levenden weg bewandelen. Laat hem dien bewandelen, hij zal den dood daar niet vinden..

HOOFDSTUK 13. VERDERE

LEVENSREGELLEN.

IV. Vs. 1-25. De vergelijking van de gevolgen der wijsheid en der dwaasheid bij het gebruiken van tijdelijke goederen en van het woord Gods, als het hoogste goed, is de hoofdinhoud dezer afdeling. In het bijzonder kan men de volgende versgroepen onderscheiden. Vs 1-3: Spreuken van algemenen inhoud tot inleiding. Vs 4-12: Waarde en behoorlijk gebruik der aardse goederen. Vs 13-17: De waarde van het woord Gods als het hoogste goed, en van de gehoorzaamheid daaraan. Vs. 18-25: van den zegen der gehoorzaamheid aan Gods woord.

Een wijs zoon hoort gaarne de tucht des vaders, luistert reeds naar de enkele waarschuwing om geen kwaad te doen; maar een lichtvaardige spotter, die alle kinderlijke vroomheid en ontzag voor het heilige reeds lang heeft weggeworpen, hoort ook de scherpste bestraffing, de ergste scheldwoorden over de door hem begane zonde niet; zij hebben geen invloed op hem, en maken hem zelfs wel toornig (Hoofdstuk 9: 8; 1: 22 ; 10: 8; 15: 6 10.8 15.6).

Daarin ligt juist het grootste onderscheid tussen de godsvrucht en de goddeloosheid, hoe onderscheiden zij over de zonde in het algemeen en over hun eigene zonde in het bijzonder denken, en hoe zij zich dien ten gevolge tegenover de tucht der wet gedragen..

a) Een ieder zal van de vrucht des monds, namelijk van de goede gesprekken, die zegen rondom zich verspreiden, het goede tot verzadiging eten; want er zal nog een rijkere zegen op hem terugstromen, als er van hem is uitgegaan; maar de ziel der trouwelozen, der verachters van het goddelijk en menselijk recht, denkt er slechts aan, hoe hij door het geweld zijne hebzucht zal kunnen verzadigen; ook hij zal verzadigd worden met hetgeen hij zelf uitgezaaid heeft, namelijk met euvel daden, geweld en ongeluk.

Spreuken 12: 14; 10: 6.

De zin en inhoud dezer spreuk komt hierop neer: Gelijk zij, wier mond niet dan goede en geurige vruchten voortbrengt, zelve van hun heilzame redenen de aangenaamste gevolgen genieten, zo ziet men ook hen, die met onverzadelijke drift misnoegen stoken en oproer kraaien, van dit hun heilloos bedrijf zelve het allermeest de wrange vruchten inoogsten; het geweld, dat zij stoken, daalt op hun eigen hoofd terug.

Die zijnen mond in wijze terughouding en verstandig zwijgen toesluit, en zijne ziel daardoor voor vele zonden bewaart, behoudt de rust van zijne ziel, en weert beschaming, schande en gevaar van hem, terwijl ook het eeuwige heil er door bevorderd wordt; maar voor hem is verstoring van rust, jammer en ellende, die zijne lippen wijd opendoet,

om vermetele of ontijdige en toornige redenen voort te brengen (Hoofdstuk 10: 19,31; 21: 23).

Mond en ziele staan in het nauwste verband met elkaar, dewijl de reden de inwendige uitingen der ziele zijn. Wie alzo zijn mond bewaart, behoedt zijne ziele, dewijl hij daarvoor waakt dat geen zondige, onnutte gedachte in zijne ziele opstijge en in woorden naar buiten te voorschijn trede, en dewijl hij dientengevolge zijne ziele, d.i. zich zelven voor de verderflijke gevolgen der zonde verzekert. Wie daarentegen zijne lippen opscheurt d.i. niet zijn mond kan houden maar zonder overleg en nadenken alles te voorschijn brengt, wat hem in de gedachte komt en hem welbehaaglijk is, die is zich zelven tot verderf of dien wordt het ten verderf..

De ziel des luiaards is begerig om verzadigd te worden, doch er is niets; zijne begeerte blijft onvervuld, omdat de luiheid hem tot armoede gebracht heeft; maar de ziel der vlijtigen, die in gehoorzaamheid aan Gods gebod hun beroep getrouw waarnemen, zal vet gemaakt worden door den overvloed, die het gevolg is van zijne vlijt.

Dit geldt ook voor het rijk Gods: de honger der oprechte zielen naar het brood des levens zal geheel worden gestild, want hun honger is lust tot boetvaardigheid en geloof..

De rechtvaardige, die de waarheid kent en liefheeft, haat leugentaal, en in het algemeen alle valsheid in woorden en werken; maar de goddeloze, die noodzakelijk ook altijd een leugenaar en bedrieger is, maakt zich stinkende, zodat hij bij alle goede mensen in een kwaden reuk staat, en door hen wordt geschuwd. Hij werkt alzo zijn eigen ongeluk uit, en doet zich zelven schaamte aan.

Liegen en bedriegen is een bode tot alle heren, maar niet tot God.

a) De gerechtigheid, in het hart wonende, bewaart den oprechte van weg, die zedig, rechtvaardig en godzalig wandelt, zodat hij in tijdelijke rampen niet vreest, en zijne hoop op de gelukzalige eeuwigheid vestigt; maar de goddeloosheid, die in het hart heerst en regeert, zal den zondaar meer en meer van den rechten weg doen afdwalen; ene geheime macht, waartegen de mens zich zelf niet kan verweren, zal zich geheel van hem meester maken, en op enen hopelozen weg brengen, waarop hij zich niet zal kunnen omkeren, maar op welken hij steeds voortholt naar zijn eeuwig verderf.

Spreuken 10: 29; 11: 3,5,6.

Beiden, de gehoorzaamheid aan God en Zijne geboden, en het zich niet gebonden achten aan de goddelijke bepalingen, zijn ene macht, die over den mens gebiedt; in hem zelven ligt de beloning en de straf; achter hem staan echter God en de duivel..

a) Er is een, die zich zelven rijk maakt, en niet met al heeft, omdat hem de edelste schat, godsvrucht en wijsheid ontbreekt; en een die zich zelven arm maakt, en heeft veel goed, omdat hij dezen hoogsten schat bezit.

Spreuken 12: 9.

Anderen vertalen dit vers op de volgende wijze: Menigeeen houdt zich voor de mensen rijk, omdat aan de rijken onderscheiding en eer wordt bewezen, die men den armen, al heeft hij het verdiend, niet bewijst, en toch heeft hij in het geheel niets; en menigeeen houdt zich arm en heeft toch veel vermogen, om de uitgaven, die men met billijkheid van de rijken kan eisen, te ontgaan.

Naar deze door de meeste uitleggers gevolgde vertaling geselt de spreuk de leugen en de huichelarij, die in de maatschappij zoveel gevonden wordt..

Dit vers is toepasselijk 1. op de aardse bezitting van de mensen. Sommigen, die waarlijk arm zijn, wenschen voor rijk gehouden te worden; zij kopen en verteren geld, alsof zij rijk waren, en wanneer al hun schulden door hen betaald werden, zouden zij niets meer over hebben. Dit is zonde en schande; menigeeen richt alzo zijn huisgezin te gronde, en legt een blaam op den godsdienst. Zij die aldus leven boven hetgeen zij bezitten, willen liever aan hun eigen hoogmoed onderworpen zijn, dan aan Gods voorzienigheid, en het einde zal ellendig zijn. Sommigen, die werkelijk rijk zijn, willen voor arm doorgaan, omdat zij liever willen bijeenhouden, wat God hun gegeven heeft, dan het te gebruiken. (Prediker 6: 1,2). Dit is ondankbaarheid aan God, onrechtvaardigheid jegens hun huisgezinnen en naburen, en liefdeloosheid jegens de armen. 2) Het is toepasselijk op hunnen geestelijken staat. Genade is de rijkdom der ziel, het is ware rijkdom, maar vele mensen vertonen zich niet zo als zij zijn, hetzij opzettelijk, hetzij door ene verkeerde beschouwing, of omdat zij zich zelve niet kennen. Er zijn vele zogenaamde hypocrieten die zich veel inbeelden, en toch zijn zij arm en zonder genade, maar zij willen niet overtuigd zijn van hun armoede, of zij beweren rijk te zijn, en willen hun armoede niet erkennen. Ook zijn er vele beschroomde, bevreesde Christenen, die geestelijk rijk zijn en vol genade, echter geloven zij arm te zijn, en willen niet overtuigd zijn, dat zij rijk zijn. Door hun twijfelingen en vrees, hun klachten en droefheid, maken zij zich zelve arm. De eerste dwaling loopt op verwoesting uit, de laatste geeft veel onrust..

Het rantsoen van ieders ziel is zijn rijkdom, dezen kan hij gebruiken, wanneer hij voor het gericht veroordeeld wordt, of door rovers, of in oorlog gevangen genomen wordt, om zich los te kopen; maar de arme, waarvan niets te krijgen is, hoort het schelden het dreigen niet, waarmee men hem in zulke gevallen overlaadt, omdat hij geen geld heeft, om daarvoor zijne vrijheid weer te kopen; op deze wijze geeft toch de armoede soms een voorrecht boven den rijkdom.

Luther's kanttekening: Enen rijken scheldt men, maar laat hem voor geld vrij. De arme moet het boeten. Wie geen geld heeft, betaalt met de huid.

De rijken zijn altoos zo gelukkig niet, als men zich wel verbeeldt, want hun schatten dienen soms alleen om hen van zware misdaden te doen beschuldigen, opdat zij zich zouden lossen met veel geld, dat zij gaarne geven om het leven te behouden; maar niemand is genegen om de armen te zoeken, of beschuldigingen tegen hen in te brengen.

a) Het licht der rechtvaardigen, dat is: het geluk, om hetwelk af te beelden de Oosterling, en bijzonder de Arabier ene brandende lamp in zijne tent brandt, zal zich verblijden, brandt helder en vrolijk; want het licht van Gods genade licht over hem, en behoedt hem voor alle kwaad; b) maar de lamp der goddelozen, al schijnt zij ook enigen tijd helder, ja schijnbaar helderder dan die der rechtvaardigen, zal toch eindelijk ook reeds in het leven, maar zeker in de eeuwigheid geheel uitgeblust worden (Job 29: 3).

Spreuken 4: 18. b) Job 18: 5,6; 21: 17.

Het licht van den rechtvaardige is als dat der zon, die verduisterd of bewolkt moge zijn, zij blijft bestaan; de Geest is hun Licht, Hij heeft ene volheid van vreugde, en geeft hun gaarne het goede. Dat van den goddeloze is als ene lamp, die zij zelve hebben aangestoken, en gemakkelijk kan worden uitgeblust..

Door hovaardigheid, waardoor men zich boven allen wil verheffen, maakt men niet dan gekijf; want niemand wil in nederige bescheidenheid, zo als de ware wijsheid die leert, den anderen toegeven; maar bij de beradenen, 1) dat is bij dezulken, die zich door anderen laten raden, is wijsheid. Zulk ene nederigheid en bescheidenheid is juist een kenteken van de ware wijsheid, die ook den vrede geeft en onderhoudt.

De Wijsheid en welberadenheid brengt de nederigheid, vrede en liefde voort, en zij, die welberaden handelen, kunnen niet nalaten wijs te worden, door het raadplegen van hun geweten, van hun vrienden en leraren, zodat zij niets in overijling doen, zich gaarne naar de wijze lessen van anderen schikken, nooit onbesuisd te werk gaan en voorzichtig alles vermijden, wat de rust en het genoegen van zich zelf of van anderen zou kunnen storen..

Goed van ijdelheid gekomen, a) zal verminderd worden; maar die met de hand vergadert, zal het vermeederen.

Spreuken 10: 2; 20: 21.

Kwalijk verkregen rijkdom zal niet gedijen, maar eerlijk verkregen goed duurt het langst.

Hier is de diepe, door de dagelijkse ervaring uitgesprokene waarheid bevestigd, dat op datgene, dat zonder arbeid in het zweet des aangezichts, dat zonder de goddelijke roeping, op ene lichtzinnige, onbedachtzame wijze, zonder gebed en alzo zonder God spoedig en gemakkelijk verworven is, de vloek van God rust, waardoor het even snel weer verloren gaat als het gekomen is, hetzij door slagen van het ongeluk, of door nieuwe zonden. Daarentegen, datgene, wat men in het door God aangewezen beroep met inspanning en arbeid, langzaam en moeilijk verwerft, en slechts met kleine sommen tegelijk verzamelt, dat blijft, omdat het met den eeuwig God is verworven, en het vermeedert, omdat Zijn zegen daarop rust..

Zo gewonnen, zo geronnen. Onrecht goed gedijt niet. Jong gespeeld, oud gebedeld.

De uitgestelde hoop krenkt het hart, ja maakt het zelfs ziek; maar wanneer de begeerte die men gekoesterd heeft, tot vervulling komt, dan is zij een boom des levens, 1) die aan het zieke hart spoedig weer nieuwe kracht en nieuw leven geeft (vs. 19).

Daarom vervel uw hart niet met hoop, die u slechts ijdele verwachting doet koesteren, en eindelijk verdwijnt; maar berust in de hoop, die God in Zijn Woord geeft, dan moet zij wel vervuld worden.

Stel uwe hoop niet op iets, dat ijdel, onzeker en vergankelijk is, maar op het onvergankelijke en eeuwige, op God en Zijn woord. Kinderen Gods moeten dikwijls lang onder het kruis op hun redding hopen; maar wanneer zij eindelijk komt, is zij hun zo verkwikkend en aangenaam, dat zij terstond op nieuw beginnen te leven.

Niets is smartelijker dan de teleurstelling van ene vleierende en gegronde verwachting, 't zij door de zaak zelf ons geweigerd of dezelve toebrenging eniglijk voor een tijd uitgesteld wordt. Zulk een uitstel krenkt het harte, doet het kwijnen en maakt het gemelijk en knorrig. Dus wordt het hart ziek, terwijl de ganselijk terneer gevelde hope het doodt en ter neer smakt, hoe strelender het vooruitzicht was. Wijselijk doen wij derhalve, als wij ons niet veel van de schepselen beloven, er luttel op steunen en de wereld wantrouwen. Dit zal ons voor veel kwelling bewaren..

De Spreuken-dichter heeft hier het oog op den boom des levens in het Paradijs, die de kracht en het leven voor inzinking en wegsterven vrijwaarde, die den mens nieuwe kracht en nieuwen levenslust en levensmoed schonk.

Die het woord, de openbaring Gods, de daarin wonende eeuwige wijsheid, veracht, die zal verdorven worden; 1) maar wie het gebod vreest, die zich eerbiedig onderwerpt aan de goddelijke bevelen, maakt God tot zijnen vriend, dien zal dat vergolden worden, hij zal daarvoor loon van Hem ontvangen.

In het Hebr. Jechabel lo. Onze Staten-overzetteren hebben het eerste woord vertaald door, verdorven worden en het tweede laten slaan op den verachter. Echter betekent het eerste woord besluiten, ook verbinden, schuldenaar blijven. En o.i. moeten we deze betekenis hier hebben. Het tweede woord slaat dus op het Woord. De zin is dan deze: men moge het Woord, de wet Gods verachten, men blijft er toch aan onderworpen en niet eerder laat de wet los, dan aler zij volkomen is gehoorzaamd, of dat de straf, op de overtreding er van, wordt gedragen. In de betekenis van verbonden zijn, borg zijn, schuldenaar zijn, komt het ook voor Hoofdstuk 16. 27: 12. Job 34: 31. Daartegenover staat, dat wie eerbied heeft voor de wet, Gods geboden onderhoudt, ook daarvoor het loon zal ontvangen.

a) Des wijzen leer, het woord van God, dat in zijn hart woont, en dat hij verkondigt, is ene springader des levens, ene bron, waaruit het ware, onvergankelijke leven opwelt, om af te wijken van de strikken des doods, waardoor zo velen worden verstrikt, die verborgen liggen tussen de staande gewassen der dwaasheid.

Spreuken 10: 11; 14: 27.

Goed verstand om raad te geven, die uit een welwillend, verstandig hart voortkomt, geeft aangenaamheid, en verwerft daardoor hulde en verering van de mensen; maar de weg der trouwelozen, de verachters der hemelse wijsheid, is streng. 1)

Streng, in den zin van alles bestrijden, niet wijken, in niets toegeven. Het wordt in de eerste plaats gebruikt van het water, dat voortdurend zich beweegt, zich voortstuwt en alles in zijn vaart meesleept, zich nergens om bekommerende. Zo is ook de weg des trouwelozen, des dwazen, die verre van aangenaamheid te verspreiden en te bezorgen, niets dan ellende veroorzaakt.

Al wie kloekzinnig is, wie de wijsheid geleerd heeft de dingen dezer wereld recht te beschouwen, handelt met wetenschap, met inzicht en bedachtzaamheid; maar een zot, die even praatzuchtig als onvoorzichtig is, a) breidt in al zijn spreken en doen dwaasheid uit.

Spreuken 12: 23; 15: 2.

Het is wijsheid voorzichtig te zijn, en zich niet te bemoeien met zaken, waarvan wij geen verstand hebben. Het is dwaasheid van zaken te spreken, waarvan wij niets weten, en iets te ondernemen, waartoe wij in het geheel niet geschikt zijn..

Een goddeloze bode, die trouweloos zijnen heer verraadt, zal in het kwaad vallen, tot straf voor zijne trouweloosheid; maar een trouw gezant, die zich met stipte nauwkeurigheid aan de boodschap van zijnen zender houdt, is medicijn, ene verkwikking en vreugde voor zijnen heer, zodat hij hem lief en waard wordt.

Armoede en schande is degene, die de tucht van het woord Gods, die hem zijne zonde openbaren, en hem tot boetvaardigheid brengen wil, verwerpt; want hij vervalt van zonde tot zonde, van ellende tot ellende; maar die de bestraffing van Gods woord niet van zich stoot, en de kastijdingen als opvoedingsmiddelen waarneemt, zal reeds op aarde geëerd worden, 1) en daarenboven de kroon des eeuwigen levens ontvangen (Hoofdstuk 15: 5; 12: 1).

Hij die zo hoogmoedig is, dat hij alle tucht verwerpt en afkerig is om onderwezen te worden, zal zeker vernederd en verlaagd worden. Die de goede onderrichting, hem aangeboden, van de hand wijst, alsof dezelve hem onteren, of in zijne vrijheid benadelen zou, brengt armoede en schande over zich, hij zal tot den bedelzak vervallen en van elk veracht en nagewezen worden, als een hardnekkig dwaas en onhandelbaar mens. Hij die echter nederig is, die het wel kan dulden, dat hem zijne fouten onder het oog gebracht worden, zal verhoogd worden..

Wanneer aan de begeerte, die wij in onze harten koesteren, voldaan wordt, en ons geschiedt, wat wij verlangen, is dit zoet voor de ziel; maar dikwijls gaat de lust van het hart uit naar zonde en verboden genot; men onderdrukt dan ook die begeerte in hare eerste beginselen, opdat met den lust niet de zonde ontsta, en men aan de dwazen gelijk wordt; het is

den zotten een gruwel van het kwade af te wijken; zij kunnen hun boze lusten niet opgeven, maar koesteren en voeden die in hun hart, en gaan, wanneer zij daartoe gelegenheid hebben, tot de zonde over.

Bij elk mens is ene sterke begeerte naar geluk, en God heeft gezorgd, dat deze begeerte vervuld wordt, en dat geeft ene aangename gewaarwording aan de ziel; maar de zinnelijke genoegens voldoen alleen de vleselijke lusten. Voor de zotten is het een gruwel, het kwade te verlaten. Nimmer zullen deze enige aangenaamheid in hun zielen ontwaren, die er niet van overtuigd willen worden, dat zij hun zonden moeten nalaten..

Die met de wijzen, die Gods heilig woord tot richtsnoer van hun bestaan hebben aangenomen, omgaat, zal ook zelf wijs worden; maar die der zotten metgezel is, die de wereld en hare vermaken tot zijn richtsnoer heeft, zich door vriendschap en liefde aan hen verbindt, zal ook een zot worden, en zijn tijdelijk en eeuwig geluk zal verbroken worden (Hoofdstuk 7; 29: 3).

Ieder mens is omgeven van enen geestelijken dampkring. die, wanneer hij door een ander wordt ingeademd, een onberekenbaren invloed op dezen uitoefent. Daarom moet gij zorgvuldig letten op uwen omgang met anderen, en uwe ogen niet doen verblinden door het bevallig uiterlijk der goddelozen; zoek steeds dezulken tot vrienden te krijgen, die God nog meer vrezen dan gij zelven. Men herkent den man aan zijnen metgezel..

Waar men mee verkeert, wordt men mee geëerd. Die met pek omgaat, wordt er mee besmet.

Het kwaad, het ongeluk zal de zondaars vervolgen, want Gods toorn zweeft altijd over hen, en ter rechter tijd komt die over hen, dikwijls reeds op aarde, maar zeker na hunnen dood; maar den rechtvaardige, die met geduld en goede werken tracht naar de zaligheid, zal men eren, en God zal hun goed werk vergelden, reeds hier bij aanvang door den zegen van aardse, maar ook van hemelse goederen; zelfs de rampen, die hem treffen, moeten door hem vruchten ten eeuwigen leven dragen, en eindelijk ontvangen zij de kroon des levens (Hoofdstuk 10: 25; 11: 3,5).

De goede, die met een oprecht hart voor God wandelt, zal zijner kinders kinderen zijne goederen doen erven; want zij zijn met God verkregen en door Hem gezegend; maar het tijdelijke vermogen a) des zondaars is voor den rechtvaardige b) weggeleid; Hem moet het ten laatste naar Gods ordening toevallen.

Job 15: 29. b) Job 27: 17. Prediker 2: 26.

God zegent de vromen tot in het duizendste geslacht, en dat heeft zijne heerlijke toepassing op de geestelijke goederen, die naar geestelijke verwantschap werden geërfd. Die heden van het geloof van Abraham is, heeft de erfenis van Abraham en alle profeten, apostelen en martelaars. Daarentegen hebben de goddelozen nooit iets te wachten, ja hebben zelfs niets: want wat zij nog hebben, behoort alleen aan de godzaligen, aan wie alles gegeven is..

Het ploegen der armen geeft, door Gods zegen, a) veelheid der spijze; al heeft hij soms maar een klein stukje land, dat hij met verstand en vlijt bewerkt; maar b) daar is een soort van mensen, die hun bezitting verliezen, die verteerd wordt door gebrek van ervarenheid en oordeel, of omdat ze den huurlingen het loon onthouden.

Spreuken 12: 11. b) Spreuken 18: 9.

Wees dus met uwe armoede tevreden, en verricht den zwaren arbeid, waaraan zulke grote beloften verbonden zijn. Dat is in het lichamelijke waar, in het geestelijke nog meer, en in goddelijke dingen het meest; daarin werken alleen de geestelijke armen, en wel onder zuchten en zwoegen aan zaken, waaraan de wereld volstrekt gene waarde hecht. Zij vinden zeker geestelijke spijzen aan Gods tafel.

De wijze koning heeft dezulken op het oog, die alles, in elk geval het voornaamste, aan anderen overlaten, die meer verteren dan zij inkomen hebben en op dien weg voortgaan, en daarom straks eerst het hun moeten verpanden om het daarna aan vreemden geheel af te staan.

Die bij de opvoeding zijner kinderen zijne a) roede inhoudt, en alzo het vlees van het kind tot verderf zijner ziel laat woekeren, haat zijnen zoon, niettegenstaande zijne schijnbare, maar dwaze vleselijke liefde tot hem; maar die hem in waarheid liefheeft, zoekt hem vroeg met tuchtiging van het kwaad af te brengen, eer het verderf te diepe wortelen schiet; zo leert hij hem vroeg op ene gevoelige wijze, dat de zonde pijn veroorzaakt (Hoofdstuk 3: 12; 29: 15).

Spreuken 23: 13; 29: 15.

Hoe vroeger de tucht, hoe beter de vrucht. Zo als de tucht, zo ook de vrucht. Goede tucht, goede vrucht.

In de tucht der kinderen den middenweg te houden, is zo gemakkelijk niet, Vele ouders denken, dat scherpe tucht niet bestaanbaar is met liefde voor de kinderen, en haten die dan na, ook wanneer zij nodig is. Anderen gaan weer te ver en maken geen onderscheid tussen overijling en boosheid, zodat zij door het gedurige slaan de kinderen slechts hardnekkig maken. De slagen moeten eigenlijk een geneesmiddel zijn, dat slechts nu en dan gebruikt moet worden. Daarom moeten ouders, die zich de tucht der kinderen niet durven toevertrouwen, God bidden om wijsheid en ene geheiligde liefde voor hun kinderen.

De rechtvaardige eet tot a) verzadiging zijner ziel toe, en hij zal, ofschoon arm zijnde, toch altijd genoeg hebben voor zijn levensonderhoud, zo als God hem beloofd heeft (vs. 23); maar de buik der goddelozen, die eten om te eten, zal gebrek hebben, want alleen Gods zegen geeft verzadiging, maar hun buik is niet tevreden te stellen. Ten laatste zal zulk een rijke goddeloze ook het nodigste levensonderhoud verliezen en nog gebrek lijden (Hoofdstuk 10: 8. Job 18: 12 vv.).

Psalm 34: 11; 37: 3

De rechtvaardige zoekt naar wijsheid, maar om zich daaraan te verkwikken; de goddeloze vraagt slechts om te vragen, leert altijd en leert toch niets. Zijn dorst zal in eeuwigheid niet gelest worden (2 Tim. 3: 7)..

Het is het geluk van de rechtvaardigen, dat zij genoeg zullen hebben, en dat zij weten, wanneer zij genoeg hebben. Het is de ellende van de goddelozen, dat zij door de onverzadelijkheid van hun eigene begeerten altijd behoeftig zijn; niet alleen, dat hun zielen niet zullen voldaan worden door de wereld en het vlees, maar zelfs hun hartelijke lust haakt altijd naar meer. Wat de geestelijke dingen aangaat, de rechtvaardige voedt zich met het Woord en de instellingen Gods, om zijne ziel te verzadigen met de beloften van het Evangelie en den Heere Jezus Christus, die het Brood des levens is..

HOOFDSTUK 14. LOF DER WIJSHEID IN HET

MENSELIJKE LEVEN.

Vs. 1-35. De vroomheid en de goddeloosheid worden met elkaar vergeleken, in zoverre zij wijsheid en dwaasheid zijn. Meer bijzonder handelen vs. 1-7 over de wijsheid en dwaasheid in het huiselijk leven; vs. 8-25 in het burgerlijke leven; vs. 26-35 in het staats- en volksleven. In de tegenoverstelling, die in dit gehele hoofdstuk voorkomt tussen wijsheid en dwaasheid, vindt men aan het einde van het hoofdstuk nog de tegenover elkaar geplaatste denkbeelden over rijken en armen, heren en knechten.

Elke wijze vrouw bouwt haar huis, bestuurt haar huisgezin (Psalm 127: 1); maar die zeer dwaas, zonder tucht en godsvrucht is, breekt het af met hare handen, met al hare handelingen, ja zelfs de vlijt der goddeloze huisvrouw blijft ongezegend, en veroorzaakt den ondergang van haar gezin (Hoofdstuk 11: 16; 12: 4; 31: 10 vv.).

Ook dit vers, evenals de vroegere, waarin van de vrouwen gesproken wordt, bewijst, dat de positie van de vrouw bij de Joden op veel hogeren trap stond dan bij de andere volken der oudheid. De Heilige Geest had het volk Gods leren begrijpen, welke aanzienlijke roeping God aan de huisvrouw had gegeven; dat zij het moest zijn, die de ziel uitmaakte van het werkelijke familieleven. Alleen de eigendommelijke vrouwelijke wijsheid (niet iets mannelijks) kan zich een huis bouwen, d.i. een huiselijk leven in den waren zin des woords daarstellen, omdat de vrouw alleen den aanleg heeft, om de huiselijke behoeften in de bijzonderheden te kunnen opmerken en zorgvuldig daarin te voorzien, en omdat de verschillende werkzaamheden van de leden van het huisgezin alleen door de nu eens matigenden, dan weer besturende invloed der vrouwelijke persoonlijkheid tot harmonische eenheid kunnen worden verbonden. Waar echter de huisvrouw deze, voor de vrouw alleen bereikbare, haar bijzonder toebehorende wijsheid mist, daar gaat onherstelbaar datgene verloren, waardoor zij, die door bloedverwantschap aan elkaar verbonden zijn, tot een aangenaam familieleven, tot ene zedelijke gemeenschap worden verenigd, en waardoor het huis niet enkel een gebouw om in te wonen, maar ene geestelijke kweekplaats van inwendig verbondene personen kan genoemd worden.

a) Die in zijne oprechtheid 1) wandelt, die wandelt in eenvoudigheid op den goeden weg, vreest den HEERE; maar die van Hem afwijkt in zijne wegen, verkeerde wegen bewandelt, toont daarmee, dat hij God niet vreest, ja hij veracht Hem (Hoofdstuk 16: 9; 2: 15; 3: 32 vv.).

Job 12: 4.

Eigenlijk staat er recht uit. Van daar dat ook in het tweede gedeelte van een afwijken wordt gesproken. Bedoeling is, dat wie den Heere vreest, zijn lust het is om recht uit te gaan, d.w.z. in overeenstemming met de ordinantiën van Gods wet en de Openbaring van Zijn wil. Maar die deze ordinantiën niet vreest, daarentegen deze veracht, die wijkt af ter rechter- of ter linkerhand.

In den mond des dwazen is ene roede des hoogmoeds 1); de overmoedige gesprekken van den opgeblazene brengen hem zelve in het verderf, en geven de eerste aanleiding tot zijne vernedering, maar de lippen der wijzen bewaren hen tegen het dwaze, overmoedige gezwets, en zijn alsoo werktuigen, waarmee God hen beschermt; want de door hem verkondigde waarheid is voor velen ene beschutting en bescherming (Hoofdstuk 10: 13 vv.; 13: 3).

Salomo spreekt hier niet zo zeer van den dwaas, maar van den gek, van degene, die opgeblazen, schier aan hoogmoedswaanzin lijdt. Voor dien wordt de hoogmoed een roede, die hem treft en tot verderf brengt.

Als er gene ossen zijn, om het land te beploegen, en den oogst binnen te brengen, zo is en blijft de krib rein 1), ledig; maar door de kracht van den os, en waar de mensen in het huis gene moeite en kosten sparen, daar is het bedrag der inkomsten veel 2).

Rein heeft hier de betekenis van, ledig. Deze spreuk dient om te vermanen tot het houden van het nodige vee, om het land te bewerken, en af te manen van de dwaasheid, om zich enkel te verlustigen in de vermaken des lands, maar niet in het bewerken en het bewerken er van. In de dagen van Salomo begon vooral de weelde te klimmen, zodat niet weinigen het een oneer vonden, om zich met akkerbouw en veeteelt bezig te houden.

Niets kost niets, maar brengt ook niets aan. Van niets komt niets..

Dit gaat ook in het geestelijk leven door, ook hier wordt de geringste aanwending van moeite en vlijt niet onbeloond gelaten. Die zich zijne zaligheid niets wil laten kosten, voor hem zal ook de eeuwige oogst verloren gaan. Ene gemeente zonder leraar heeft weinig uitgaven; waar echter ijverige predikers zijn, daar groeien de geestelijke schatten..

Een waarachtig a) getuige zal niet liegen, alleen hij, die in zijn leven steeds waar en recht is bevonden, zal als getuige voor het gerecht geheel trouw zijn en geloof vinden; vertrouw uwe zaak alleen aan zulk een, wanneer gij niet bedrogen wilt worden; maar een vals getuige blaastook in de samenleving, op ene vermetele en onbeschaamde wijze leugens en bedrog met zijne lippen; daarom zal hij ook voor het gericht geen geloof vinden (Hoofdstuk 6: 19).

Exodus 23: 1. Spreuken 12: 17.

Een oprechte zal zich noch door vrees, noch door gunst laten bewegen tot het rechtvaardigen van de minste leugen; maar enen man zonder geweten, die zich het liegen heeft aangewend, is het onverschillig, hoe vele valsheden hij getuigt, die hij voortbrengt zonder moeite.

De spotter, ofschoon van God, de bron van alle waarheid en wijsheid afgekeerd, zoekt ook zelfs dikwijls met grote moeite en inspanning naar wijsheid, en er is er gene voor hem te vinden; want die God niet lief heeft, kent Hem ook niet; maar de wetenschap is voor den verstandige, in wiens hart de vreze Gods licht; hij verkrijgt haar, zonder dat hij zelf weet hoe; want wie heeft, dien zal gegeven worden (2 Tim. 3: 7. Jak. 1: 5,17).

De strekking van deze Spreuk is klaarblijkelijk gericht tegen die oppervlakkige ijdele schijnbeschaving van die spotters met den godsdienst, die in enen verkeerden zin verlicht zijn, die het aan rechte kennis en begrip van alle waarheid ontbreekt.

Alzo bestraft deze Spreuk ook de schijnbeschaving van onze dagen, welker grondslag de godsvrucht niet is, welke veel meer als ene uitrusting met alle wapenen, welke onechte wetenschap en ijdele geschriften tot verwoesting van waarheid, zeden en godsvrucht uitwerkt, kan beschouwd worden. De strijd tussen ware en valse beschaving, goddelijke en duivelse wijsheid, gelovige en ongelovige wetenschap is onverzoenlijk. Alle ware wetenschap begint met de vreze en kennis van God, met de ootmoedige erkenning, dat men zelf niets weet en vermag. Daarom zegt Richard van St. Victor: "Een ieder vermag zoveel van de waarheid te zien, als hij zelf is." Daarmee, dat de mens aan de werking van den Heiligen Geest plaats geeft, begint zijne vorming en beschaving in den waren zin des woords. Zijne krachten ontwikkelen zich, worden sterk, krijgen ene bepaalde richting, afmeting en doel, alles naar het voorbeeld van Christus. Zijn kennen komt tot het begrip van de wezenlijke betekenis en den samenhang van alle bestaan en leven; zij kan de dingen, welke in den voortgang des tijds en des levens uit het rijk der schepping achtereenvolgens, als nieuw onder zijn bereik komen, rangschikken in den behoorlijken samenhang van het geheel, waarin elke op zich zelf staande zaak licht wordt, zodat het nieuwe de kennis niet verduistert en verwart, maar rijper en meer volkomen maakt. Zijn gevoel gaat meer en meer over in een bewonderend welgevallen in de werken, de beschikkingen en de daden Gods, als openbaringen van Zijne almacht, wijsheid en liefde, en in een mishagen in al datgene, wat tegen den wil van God strijdt, en in Zijne heilige verordeningen verwoestend ingrijpt. Zijn wil wordt bevrijd van de macht der zonde, die de geheimzinnige tegenoverstelling van vrijheid en gebondenheid in hem gelegd heeft, zodat nu de mens de keten, waarin hij geboren was, verbreekt, als meester over zich zelve, ook meester worden kan over alles, wat strijdt met zijnen wil, dien hij vrijwillig aan den wil van God heeft onderworpen, terwijl hij met opgeheven hoofd het doel tegemoet gaat, dat hem, zo als de apostel Paulus zegt, de hemelse roeping in Christus voor ogen stelt. Is also alle menselijke beschaving in de gemeenschap met God geworteld, dan heeft zij dien tengevolge haren grond in den godsdienst, welke de betrekking daar stelt van de onderworpenheid des menschen aan den wil van God. Ja, wij mogen verder gaan en zeggen: in zo verre alles, wat buiten God bestaat, Gods openbaring is, waarin de mens Gods heerlijkheid moet erkennen, en tevens het rijk, waarin hij daardoor, dat hij al zijn doen naar Gods wil inricht, beheersen en dienen moet; in zo verre gaat de beschaving van den mens op in den godsdienst, en al zijne plannen en pogingen moeten strekken om God te dienen. Als wij zo spreken, drukken wij daardoor de schoonste en edelste opvatting van de menselijke beschaving en het menselijke leven uit.

Die onverschillig is omtrent God, de spotter, kan aldus gene beschaving, kennis of wijsheid in den waren zin van het woord bezitten of verkrijgen.

Ga weg van de tegenwoordigheid eens zotten mans, ook van den zogenaamden beschaafde, ga niet met hem om, want gij zoudt bij hem gene lippen, die de woorden der wetenschap uitspreken, merken. Hoe kan hij u licht en raad geven, die voor het hoogste blind is?

De wijsheid des kloekzinnigen, die met God in gemeenschap leeft, is, bestaat daarin, om zijnen weg te verstaan, zich zelven te kennen en al zijne gedachten, woorden en werken naar de wet van God te richten; maar de dwaasheid of de ingebeelde wijsheid der goddeloze zotten is of bestaat in ijdele bedriegerij, zodat zij noch zich zelven, noch God, noch de wereld kennen, in één woord: zelfbedrog, zelfverblindings is hun alles, waarop eindelijk ene verschrikkelijke ontzuivering volgen zal.

Zonder de nakoming van het gebod, dat reeds bij de oude Grieken zo hoog aangeschreven stond: Ken u zelven! is er gene ware wijsheid, in hare verschillende betekenissen opgevat, mogelijk. Ja, juist in de zelfkennis bestaat de wijsheid, zo als ook omgekeerd de grootste dwaasheid van den mens juist daarin bestaat, dat hij zich zelven niet kent. Het woord weg betekent naar onze opvatting ongetwijfeld: wijze van denken spreken en handelen; het is alzo waar, dat de wijze het doel van zijn levensweg steeds in het oog heeft, terwijl de dwaas niet begrijpt en niet ziet, waarheen zijn weg hem voert. De dwazen kennen hun tegenwoordige schreden, wat zij voor ogen zien, dikwijls zeer goed, ja beter dan de kinderen Gods, maar zij zien het einde niet. Dit is evenzeer op het gewone leven toepasselijk, als op de wetenschap..

Elke dwaas zal de schuld verbloemen 1) maar onder de oprechten is goedwilligheid onder elkaar zichtbaar; Gods welgevallen rust op hen, en vernieuwt Zijnen zegen over hen.

In het Hebr. Ewilim jalits ascham. Letterlijk: De dwazen spotten met het schuldoffer. Het schuldoffer was een offer der boete (Leviticus 5: 15 en vv. Leviticus 19: 20-22 19.20-22). Voor den priester werd berekend hoe groot het schuldoffer ter vergoeding moest wezen. Welnu, de Spreuken-dichter zegt, dat een dwaas er mee spot, door telkens zich te vergrijpen aan de eigendommen van anderen, van de ene schuld in de andere valt, en op die wijze duidelijk de bewijzen geeft, dat hij er mee spot. Daartegenover staan weer de oprechten en de goedwilligen. Deze eerbiedigen het eigendom en het recht van den naaste.

Het hart kent zijne eigene bittere droefheid, al wil men die ook verbergen, door een blij gelaat te tonen; en een vreemde zal zich met des zelfs blijdschap niet vermengen, zal nooit deelgenoot kunnen zijn van de inwendige blijdschap des harten, omdat hij die niet begrijpt, en ook niet in die mate kan gevoelen, die hem dezelfde blijdschap zou kunnen doen genieten.

Ene uitspraak, onvergelyklijk in diepte en waarheid. Ieder mens is ene kleine wereld voor zich zelven, die God alleen geheel doorziet en begrijpt. In zijne smart, die tot het inwendige leven behoort, en in zijne vreugde kan een ander zich nooit geheel verplaatsen. Ja de allersmartelijkste ervaringen, de innigste gevoelens van vreugde hebben wij alleen, zonder alle deelnemers. Daarom is het troosten zo moeilijk; daarom kwetst de deelneming van anderen dikwijls meer, dan zij verkwikt. Wie dat weet, en boven alles moet een zielverzorger dat weten, die behandelt zulke door vreugde of smart bewogene harten met ene zachte hand; zelfs bij dezulken, die iets zeer smartelijks ondervonden hebben, onthoudt hij zich van elke toespraak. Het het woord van God alleen kan men in de geheimste schuilhoeken van het menselijke hart doordringen, zodat ook de innigste smart en de hoogste vreugde tot droefheid naar God, en tot blijdschap in Hem kunnen veranderd worden..

Het huis der goddelozen; al schijnt het nog zulk vaste grondslagen te hebben, zal eindelijk toch met al zijne bewoners en al zijn geluk verdelgd worden; want het fundament der wijsheid en der godsvrucht ontbreekt er aan; maar de eenvoudige, nederige tent der oprechten, hoe veel ook afstekende bij het paleis der goddelozen zal bloeien, ongedeerd en lieflijk blijven, als een getuigenis van de immer frisse genade van God (Hoofdstuk 12: 7. Job 18: 15. Jes. 27: 6).

Er is een weg, die iemand, die in zijne dwaasheid de zaken niet uit het rechte oogpunt beschouwt, recht schijnt, maar het laatste van dien weg is niet alleen tijdelijke ellende; maar zij, die den weg bewandelen, zijn op de kromme wegen des eeuwigen doods.

Het hart van den wijze zal ook in het lachen smart hebben, omdat hij de zonde en hare ellende nimmer vergeten kan, a) en het laatste van die blijdschap, die de dwazen genieten, is droefheid.

Spreuken 5: 4.

Dit is weer ene van die uit de diepste ervaring gepaste raadselspreuken, die ook naar de bedoeling des dichter, voor verschillende uitlegging vatbaar zijn. De eerste best kan betekenen: Besluit niet altijd met zekerheid naar het uiterlijk van den mens tot zijn inwendig gevoel; onder de vreugde kan dikwijls de bitterste smart verborgen zijn, misschien alleen door een overgevoel, en weldra wordt dan ook het ongeluk, dat men te midden der vreugde gevreesd heeft, tot werkelijkheid. -Volgens Luthers vertaling luidt dit vers aldus: Na het lachen komt treuren, en na de vreugde komt leed. Dan betekent het vers de tegenstelling tussen het rijk van God en dat der wereld. In het rijk Gods is het leedgevoel om de zonde het eerste; het wordt ook in de vrolijke uren van den godvrezende niet van hem genomen, totdat eindelijk alle leed in eeuwige vreugde eindigt; in de wereld begint men met de vreugde, maar de eeuwige smart is haar einde; hare vreugde wordt eindelijk beloond met ellende. -Eindelijk kan men er ook nog dit in vinden: Die het vrolijkste zijn, hebben niet alleen den meesten ernst in het leven, maar ook die het werelds vermaak het meeste lief hebben, ja de goddelozen zelfs horen hun ziel jammeren, terwijl zij schertsende en dansende door de rijen vliegen. Eindelijk wordt het gordijn opgehaald, en de leidingen Gods brengen de ganse ellende aan den dag..

Die afkerig van hart is, die zich afkeert van God, en van den weg zijner geboden, met zijn ganse hart, uit vrije verkiezing, zal de vrucht van zijne a) wegen rijkelijk inoogsten, en daardoor verzadigd worden, hij zal de straf zijner zonde dragen; maar een goed man, een ware oprechte zal, ofschoon in lijden en druk zijnde, verzadiging vinden in den godsdienst zijns harten, zodat hij van, uit zich zelve, uit zijn binnenste, door Gods genade uit het door God gereinigd hart, het bewustzijn heeft dat Hij zijn loon geenszins zal verliezen.

Het geluk der godzaligen zal bestaan in eeuwigdurende genoegens, in hetgeen zij bezitten, in alle die genadens en gunsten, welke hun van God mogen gebeuren, wetende wat God en de geest Gods in hun gewrocht heeft..

De slechte, de onnozele, die nog onervaren is, en zich nog niet vóór of tegen de wijsheid heeft verklaard (Hoofdstuk 1: 22 ; 9: 4), gelooft, zonder de trouweloosheid en

twijfelachtigheid der mensen te bemerken, alle woord, dat hem toegesproken wordt, maar de kloekzinnige, in wie de wijsheid van Boven woont, merkt op zijnen gang, vertrouwt noch zich zelve, noch de wereld, maar alleen het woord Gods, dat hem tot richtsnoer strekt (vs. 8).

De wijze vreest altijd voor Gods toorn, en voor zijn eigen zwak hart, en wijkt daarom van het kwade, en de verzoeking daartoe; maar de zot, die de zwaarte der zonde, den schrik voor het gericht niet acht, is oplopende toornig (Genesis 34: 25), en verheft zich zorgeloos 1) boven alle bedenkingen (Hoofdstuk 16: 6 en 17).

Een dwaas, voor zijn gevaar gewaarschuwd, stuift op in woede en steunt op zijn krachten, of is voor geen leed beducht of bezorgd. Hij kan geen berisping noch bestraffing verdragen en tartende den toorn en de wrake Gods, blijft hij kommerloos voor het gevaar, in zijn hardnekkigheid en weerspanning volharden, dartelende en huppelende op het spits ener gevaarlijke steilte, en handelende dus als een onverbeterlijke dwaas, die tegen zijne rede en belangen aanloopt en wiens verderf wel haast een blijk zal opleveren van zijn dwaasheid..

Die haastig is tot toorn, en die zich zelve niet kan beheersen, zal zich aan dwaasheid overgeven, en zotte dingen doen; en een man van schandelijke verdichtselen 1), die wel is waar uiterlijk zachtmoedig schijnt, maar inwendig vol bedrog en misleiding is, zal nog meer gehaat worden, dan de opvliegende.

Een man van schandelijke verdichtselen is iemand, die niet alleen boze plannen smeedt, maar ze ook koelbloedig volvoert en zich zonder enig zweem van medelijden aan het leven of het goed van den naaste vergrijpt.

De slechten, die zich van de Goddelijke wijsheid afwenden, erven, verwerven altijd meer dwaasheid, totdat zij de droevige gevolgen daarvan zien; maar de kloekzinnigen, de ware wijzen, zullen alle gelegenheden zoeken om kennis op te zamelen, en zich daardoor met wetenschap kronen.

De kwaden buigen zich zelfs tegen hunnen wil voor het aangezicht der goeden neer, om hen te dienen, en de goddelozen voor de poorten des rechtvaardigen; also behouden waarheid en gerechtigheid toch altijd de overwinning (Hoofdstuk 13: 9,22. Psalm 37: 25).

Soms perst God, zelfs van slechte mensen de erkenning af, dat Gods volk een heerlijk volk is. (Esther 8: 17. 2 Kor. 3: 12). Eens zal er een dag komen, dat de oprechten de heerschappij zullen ontvangen..

Dat is juist de vloek, die op het rijk der duisternis ligt, dat het met zijnen haat en zijne boosheid het rijk des lichts moet dienen en helpen opbouwen, terwijl het in den waan leeft, het te zullen verwoesten en reeds tijd en uur berekent, wanneer het van de aarde zal verdwenen zijn..

a) De arme wordt zelfs van zijnen vriend gehaat en teruggestoten, die toen hij nog niet tot armoede vervallen was, hem scheen lief te hebben en te trekken; maar de liefhebbers des rijken zijn vele (Sir. 6: 7 vv.; 12: 8 vv. Luk. 11: 5 vv.).

Spreuken 19: 4,7.

In den nood leert men de vrienden kennen..

In de wereld vindt men weinig vriendschap, die niet wordt beheerst door eigenbelang, en dat is de ware vriendschap niet. Een wijs man rekt daar niet op, stelt daar geen vertrouwen in. Het is goed God tot vriend te hebben, want zulk een vriend laat ons niet alleen..

Die zijnen naaste veracht, en hem niet helpt, als hij in armoede en nood geraakt, zondigt; maar die zich der nederigen, der ellendigen ontfermt, die toont een kind Gods te zijn, zal ook barmhartigheid ontvangen, hij is welgelukzalig (Hoofdstuk 16: 20. MATTHEUS. 5: 7).

Dwalen zij niet, die kwaad stichten 1), en zullen zij niet het doel van hun listig bedachte plannen missen, en zelfs in het verderf storten? maar weldadigheid van God en goede trouw van mensen is voor degenen, die goed stichten; want God zal aan hen zijne beloften vervullen, en Zijne genade aan hen schenken.

Letterlijk staat er op kwaad zinnen, gelijk oog in het tweede gedeelte op goed zinnen. De wijze koning Israël's vraagt hier, of niet degenen, die op kwade dingen zinnen, op dwaalwegen gaan, zodat zij zullen omkomen? En of niet degenen, die op goede dingen zinnen, zowel bij God als den naaste genade en gunst zullen vinden?

In allen smartelijken arbeid, in het zweet des aangezichts, hoe die ook geschiede, is overschot van loon, want Gods zegen kan daarbij niet uitblijven; maar het woord der lippen, zonder betekenis en zin, en maar wel gesproken, maar niets gedaan wordt, strekt niet tot iets goeds, het brengt niet tot overvloed, maar alleen tot gebrek, want Gods vloek rust op leugen en bedrog (Hoofdstuk 11: 24; 21: 5. MATTHEUS. 12: 36).

Men moet meer vrezen voor een ijdel woord, dan voor den zwaarsten arbeid.

Der wijzen kroon, de eer, het sieraad, dat hen als kinderen Gods en heren der wereld kenmerkt, is hun eerlijke, vlijtige en met gebed verkregene rijkdom 1); de dwaasheid echter der zotten is onvruchtbaar en ijdel; zij blijft eeuwig, wat zij is, namelijk dwaasheid 2), en niets als dwaasheid, al pronken zij er ook zo mede, en al wenden zij ook hunnen rijkdom daartoe aan, om door allerlei pronk en sieraad zo groot aanzien te verwerven, het zal hen niet tot wijzen maken.

Als de mensen wijs zijn en vroom, doen hun goederen of hun gebruik hen nog meer achting erlangen, en maken hen te meer eerwaardig. De rijkdom is de kroon der wijzen, omdat dezelve invloed hen en de maatschappij tot sieraad en nut verstrekt en hun achtbaarheid daardoor vergroot wordt..

Men mag den dwaas stellen in welk een staat men wil, altijd zal de dwaas een dwaas blijven. Hij komt nooit vooruit, hoe dikwijls hij ook geholpen wordt.

Een waarachtig getuige, wiens hart en lippen in Gods waarheid gegrond zijn, redt door zijne geloofwaardige uitspraak de zielen van velen van den dood, wanneer zij valselijk voor het gericht zijn aangeklaagd, waardoor zij bedreigd worden ene onrechtvaardige straf te ondergaan. Zulk een getuige van hun onschuld brengt hen uit het gevaar. Maar die leugens blaast, wie het liegen ene tweede natuur geworden is, is een bedrieger, en stelt de hoop te leer van hen, die zich op hem verlaten, en wordt zelf in zijne verwachting van gewin bedrogen (Hoofdstuk 12: 17)..

Dit is nog veel meer waar in het geestelijke. Een valse profeet stort de zielen in tijdelijke en eeuwige ellende.

In de vreze des HEREN is een sterk vertrouwen, tegen uit- en inwendige vijanden, tegen verzoeken en vervolgingen, tegen nood en dood. De Heere beschermt en helpt hen, die op Hem touwen, en Hij zal 1) zijnen kinderen ene toevlucht wezen, want de zegen der godsvrucht wordt nog ondervonden in het duizendste geslacht.

Een vaste burg is onze God, een toevlucht voor de Zijnen..

Zijne kinderen, d.w.z. de kinderen dergenen, die den Heere vrezen, bij wie de vreze des Heren is. Gelijk de zegening van Abraham afdaalde op den godvruchtigen Izaäk en God, de Heere, ook Jakob een sterke toevlucht was, zo zal de Heere het immer wezen. Genade is geen erfgoed, maar niet zelden ontdekt men het, dat de Heere de kinderen nog zegent, om godvrezende ouders.

De vreze des HEREN a) is een springader des eeuwigen levens¹⁾, even als de daarop gebouwde wijsheid, om af te wijken van de wereld, en de strikken des doods, die door den duivel en het eigen vlees worden gelegd, de verzoeken tot de zonden, die naar den dood voeren.

Spreuken 10: 11; 13: 14.

De Godsvrucht is een volle, overvloeiende, lieflijk zuivere bron van troost en blijdschap, zij is de springader des levens, welke een bestendig vermaak en genoegen aan de ziele oplevert, welke zuiver en verkwikkend is en dezelve als van nieuw verlevendigt en haar dorst lest, waartoe deze springbron onuitputtelijke stoffe levert. Deze bron van levend water springt uit den welgestelden Geest zelf voort en is voor dezulken tot een onderpand van het geestelijk en eeuwig leven..

In de menigte des volks, dat uit- en inwendige kracht bezit, en niet is een schitterende hofstaat, is des konings heerlijkheid, daardoor heeft hij aanzien en invloed hij andere volken en vorsten; maar in gebrek van volk, dat door dwingelandij wordt uitgezogen, of door goddeloosheid verzwakt en verkwijnt, is eens vorsten versterking en val.

De lankmoedige, die zich niet spoedig tot toorn, gramschap en bitterheid laat brengen, is groot van verstand (Jak. 1: 19; 3: 13), maar die haastig is van gemoed, die zich tot hartstochtelijkheid of tot toorn laat medeslepen, verheftdaardoor de dwaasheid in zich zelven.

Zij, die werkelijk beschaafd zijn, de wijzen, zijn kenbaar aan ene deugd, die het schone Griekse woord Sophrosyne zo juist uitdrukt, de tegenwoordigheid van geest, de gematigdheid, het terstond gevat zijn in alles. Zij laten zich niet verrassen door onverwachte gebeurtenissen, raken niet van hun stuk en staan vast bij ongelukken en wederwaardigheden; zij blijven zich zelven gelijk in alle wisselingen des levens, zonder door de ontrouw van anderen in verwarring gebracht te worden, wanneer zij hen vals behandelen; hun oordeel blijft rustig, hun overtuiging vast, hun grondbeginselen onbeweeglijk; zij worden niet radeloos, verliezen den moed niet, worden niet verbitterd, en laten zich niet medeslepen tot onberaden handelingen..

Een gezond hart, dat rustig en bedaard blijft, dat alles aan den Heere overlaat, is ook het leven des vlezes; maar nijd, of liever hartstochtelijke prikkelbaarheid is verrotting der beenderen, die het merg des levens verteert.

Die een gezond lichaam verlangt te hebben moet zorg dragen, dat zijn gemoed bedaard blijft, en bevrijd is van de heerschappij van verkeerde begeerten en neigingen.

a) Die den arme, den hulpeloze verdrukt, smaadt des zelfs Maken, die zowel armen als rijken geschapen heeft, en die wil, dat beiden met elkaar verkeren (1. Sam. 2: 7; 22: 1); a) maar die zich des nooddruftigen ontfermt, hem vriendelijk behandelt, en hem, die ook naar Gods beeld is geschapen (Jak. 3: 9), eer en liefde bewijst, die eert daarmee Hem, die ook den alleringste en onwaardigste Zijner schepselen liefde bewijst.

Spreuken 17: 5. b) Spreuken 14: 21.

In den rechten arme, die zijnen last op zich neemt en in stilheid draagt, die uitzielt naar verlossing, treedt ons de Heere Jezus zelf tegemoet. Hij, die in nederigheid en armoede verscheen onder de mensen; daarom wil Hij ook alles, wat aan den geringste Zijner broederen gedaan wordt, beschouwen alsof het aan Hem zelven gedaan werd. (MATTHEUS. 25: 40).

Die den arme verdrukt of bedrieglijk behandelt, vergeet God, die hem tot dezelfde staat kan brengen; hij beledigt de Majesteit des Heren, die beloofd heeft de verdediger te zullen zijn van zulke hulpelozen. Ieder die enig ontzag voor God heeft zal, in plaats van de behoeftigen te verongelijken, hun veeleer weldadigheid bewijzen en hen liefhebben.

Wanneer de goddeloze in ellende vervalt, verliest hij allen moed, en hij zal in de bewustheid zijner boosheid heengedreven worden in zijn kwaad; wanneer hij Gods gericht over zich ziet komen, verliest hij alle vertrouwen, en valt, van God en mensen verlaten, ter aarde, om niet weer op te staan; maar de rechtvaardige, die God tot vriend, en vrede in zijn hart heeft, vertrouwt zelfs in zijnen dood; want de dood is voor hem geen dood, maar alleen een overgang tot het leven.

De hemelse gave der a) wijsheid rust in het hart der verstandigen; maar wat in het binnenste der zotten is, wordt bekend; zij kunnen hun dwaasheid, die zij voor wijsheid houden, niet inhouden, maar dragen ze altijd op de tong, en zoeken ze ijverig openbaar te maken (Hoofdstuk 15: 2).

Spreuken 10: 14; 12: 23; 13: 16.

Gerechtigheid, in haren gansen omvang d.i. de kennis en de vreze Gods met alle daaruit voorkomende deugden, verhoogt een volk, doet het in alle opzichten bloeien, zodat het zich gelukkig gevoelt, en andere volken het moeten achten en eren; maar de zonde, het tegendeel van de bovengenoemde gerechtigheid, is ene schandvlek der natiën, want zij worden gesmaad en veracht, worden steeds ellendiger, en vergaan eindelijk.

Als er recht en gerechtigheid onder een volk plaats heeft, deelt dit ere en aanzien aan hetzelfde mede, maar als de ondeugd onder een volk heerst, wordt hetzelfde met schande overhoopt..

Het bewijs voor de onomstotelijke waarheid dezer spreuk levert de geschiedenis aller volken, b.v. die der Perzen, Egyptenaren, Romeinen, Grieken, ja zelfs der Joden. Voor het verledene is het gemakkelijk op te merken, maar dit ook voor het tegenwoordige te geloven is niet zo licht..

Deze waarheid wordt zowel door Israël's geschiedenis als door die der volken krachtadig bevestigd. Als in Israël recht en gerechtigheid werd geoefend, bloeide het, maar gaf Israël zich over aan de zonde der afgoderij, dan zonk het in. En zo ook de andere volken, zij zijn gevallen toen de zonde hare uiterste grens had bereikt.

Het welbehagen des konings is over een verstandig knecht, die door trouw en voorzichtigheid zijne hemelse wijsheid ten nutte van zijnen vorst aanwendt; hij kan rekenen op zijne gunst, en daarom zeker zijn van zijn geluk; maar zijne, des konings, verbolgenheid zal zeker zijn over degenen zijner knechten, die hem schade en schande aanbrengt, en alzo beschaamd maakt.

Een voorzichtig en bekwaam stadsdienaar, die zijn werk verstaat en dat getrouw verricht, moet gewis zijnen vorst zeer aangenaam zijn; maar des konings gramschap wordt ten hoogste ontstoken over de zulken, die de zaken van hunnen vorst niet behartigende, door een slecht bestuur zijne regering onteren, en alles in verwarring brengen.

Indien men vorstelijke gunst zelden bestendig ziet, men moet het, immers gedeeltelijk, daaraan toeschrijven, dat er niets moeilijker is dan staatsdienaren te vinden, die tot het ideaal der volkomenheid naderen, dat men vruchteloos ten allen tijde zoekt. Niets is ondertussen ongelukkiger voor een koning, dan onder zijne voorname hofbeambten de zodanige te zien, die juist het tegendeel zijn van vaardige en rijpberadene dienaars; wargeesten namelijk, die hindernissen en verlegenheden niet uit den weg ruimen, maar vermeederen; die zich gedurig dieper in onaangename, onvoorziene uitkomsten inwikkelen, elk oogenblik beschaamd moeten

staan, en ook hunnen vorst beschaamd maken. Indien deze zich, in plaats van gunst, ongenade op den hals halen, zal niemand zich hierover verwonderen; want een koning rekent dikwijls zijnen dienaars ook dit tot ene misdaad toe, dat hij zich in hen heeft kunnen bedriegen. In onze spreuk lezen wij niet het zachte woord ongenade, maar het in ene Oosterse heerschappij verschrikkelijke woord van 's Konings verbolgenheid, die doorgaans niets minder dan verbeurte van goed en leven ten gevolge heeft. Men ziet daar menigwerf mensen, ook de onbekwaamste en slechtste, door vrouwen streken, door vleierij, door geschenken en omkoping, zich tot de eerste posten in den Staat verheffen. Voor dezulken ligt er ene geduchte waarschuwing in Salomo's uitspraak opgesloten: dat zij niet rekenen kunnen op 's konings duurzame gunst, die slechts den bekwamen en braven kon ten deel vallen, dat zij op niets anders mogen rekenen, dan dat éénmaal hun nietigheid of trouweloosheid zich openbaren zal, en dat zij beladen met 's vorsten verbolgenheid hun staatzucht met hunnen val zullen boeten.

HOOFDSTUK 15.

DE WERKING DER WIJSHEID. MIDDELEN OM ZICH TEGEN ZONDEN TE HOEDEN.

VI. Vs. 1-33. In het voor ons liggende hoofdstuk wordt de vergelijking tussen de vruchten der wijsheid en der dwaasheid nog verder voortgezet, en wel met betrekking op verschillende andere levensomstandigheden, bijzonder op het godsdienstig leven, zodat men het gehele hoofdstuk kan beschouwen als handelende van den enigen waren godsdienst, zich vertonende in het betrachten der gerechtigheid. Nauwelijks kan men er ene behoorlijke onderscheiding in verschillende groepen van maken. De volgende drie groepen zou men kunnen aannemen. In vs. 1-7 wordt de gerechtigheid aangewezen met betrekking tot den mond en de tong in vs. 8-16 in het eigenlijk godsdienstige leven; vs. 16-30 in het verkeer met den naaste.

Een a) zacht antwoord, op een toornig en beledigend woord gegeven, keert de grimmigheid van den belediger af; maar een hard en smartend woord, dat de ontvangene belediging met ene nieuwe belediging beantwoordt, doet den toorn oprijzen, en verwekt het ene ongeluk na het andere (Prediker 10: 4. 1 Koningen 12: 13. Rom. 12: 21 12.21).

Spreuken 25: 15

Een goed woord vindt ene goede plaats. -Men moet geen olie in het vuur werpen. -Wie tweedracht zaait, zal moeite maaien. -Wie twist en tweedracht dempt, verandert vloek in zegen..

Als de toorn u dreigt te overheersen, vouw dan de handen te zamen, en spreek in stilte het "onze Vader" en de geloofsartikelen uit; antwoord daarna uwe tegenpartij..

De tong der wijzen maakt de wetenschap goed, weet de hemelse waarheid en wijsheid, die hun hart vervult, ook in welgeordende en lieflijke woorden voor te dragen; a) maar de mond der zotten stort uit een ijdel en ledig hart wel vele woorden, maar tevens overvloedig dwaasheid uit op verwarde en onsamenhangende wijze.

Spreuken 12: 18; 23: 16; 15: 28.

In het Hebr. Leschoon chakamim theetib daäth. Beter: De tong der wijzen toont een helder weten. Het andere woorden, wanneer de wijze zijn mond opent, dan blijkt het, dat hij goed weet, wat hij wil zeggen, dat hij in wijsheid doorkneet is. De Engelse vertaling heeft: De tong der wijzen gebruikt behoorlijk de wetenschap. Men kan aan den wijze dadelijk horen dat hij een wijze is.

a) De ogen des HEREN zijn in alle plaatsen, beschouwende de kwaden en de goeden; daarom wees niet bezorgd over het gericht en de vergelding; want God heeft alles gadegeslagen (2 Kronieken 16: 9. Psalm 139: 1 vv. MATTHEUS. 10: 30).

Job 34: 21. Spreuken 5: 21. Jer. 16: 17; 32: 19.

Hij, die de waterdruppels in de zee telt, telt ook de tranen, die een blad stort. -God ziet het, God hoort het God straft het. -Voor God is niets verborgen, Hij doorschouwt alle harten. - Hetzij kwaad of goed, wat iemand in 't duistere doet, of wat in 't hart wordt overdacht, dat wordt zeker in 't licht gebracht.

Eerst worden de bozen genoemd, daarna de goeden, omdat de spreuk eerst dient tot waarschuwing en daarna tot vertroosting.

a) De medicijn 1) der tong, die weet te verontschuldigen, het goede spreekt en alles ten beste keert, is een boom des levens, wiens vruchten het leven uit God in enen mens onderhouden, versterken en verkwikken; maar de verkeerdheid in dezelve, die gene maat houdt, maar twist en gekijf en allerlei kwaad veroorzaakt, is ene breuk in den geest, ontrust en wond, ja verderft dikwijls zowel den geest van den spreker als van den hoorder.

Spreuken 12: 18. 13: 14.

Beter: de zachtheid. Iemand, die op lieflijke wijze waarschuwt of troost, zal eerder ingang vinden, dan die op heftigen toon uitvaart of hard is in zijn troostredenen.

Een dwaas, die slechts zijne vleselijke lusten en begeerten volgt, zal de heilzame tucht zijns vaders versmaden; maar die de bestraffing waarneemt, en zich zijne gebreken wil doen aanwijzen, en die betreurt, zal kloekzinniglijk handelen (Hoofdstuk 1: 7; 13: 1

In het huis des rechtvaardigen is ene grote schat, namelijk van zijne gerechtigheid, zijne godsvrucht en zijn geloof, de bron en de waarborg van een duurzaam geluk; maar in des goddelozen inkomst, die hij op zondige wijze gewonnen heeft, is beroerte, die kiem van zijnen ondergang, dien hij zich alzo zelf bereidt.

Zo is gerechtigheid door Gods genade meer waard dan alles, en rijkdom op zich zelve niets; de laatste wordt eerst iets in de hand van den rechtvaardigen man, en is enkel kwaad in de hand van den onrechtvaardige..

De lippen der wijzen zullen de wetenschap uitstrooien, wijsheid en kennis der waarheid, en daarmee eeuwig blijvenden zegen; maar het verwarde en twijfelachtige hart der zotten niet alzo, ontbreekt de rechte richting, heeft geen zin voor ware wijsheid en wetenschap (Hoofdstuk 10: 31; 16: 23).

a) Het uiterlijke en huichelachtige offer des goddelozen is den HEERE een gruwel; want wat heeft de eeuwige waarheid met de leugen te doen; maar het gebed der oprechten, voortkomende uit een oprecht, naar Gods gerechtigheid hongerend hart, is zijn welgevallen 1), en wordt door Hem verhoord (Hos. 6: 6. Micha 6: 6 vv. Jer. 7: 21. Psalm 40: 7).

Spreuken 21: 27. Jes. 1: 11. Jer. 6: 20. Amos 5: 21.

Er wordt van het slachtoffer der goddelozen gesproken en van het gebed der rechtvaardigen. Dit is niet zonder bedoeling. Een offer is altijd meer uitwendig dan een gebed. Een goddeloze kan niet waarlijk bidden. Hij kan nog wel een offer als uitwendig vertoon van godsdienst brengen, maar ook dit mishaagt den Heere God, zoals Hij zo dikwijls door de Profeten uitspreekt.

De weg der goddelozen, hun wijze van denken en handelen is den HEERE een gruwel; maar dien, die de ware gerechtigheid najaagt met ernst en ijver, zal Hij liefhebben (Hoofdstuk 20; 12: 22).

De tucht is onaangenaam, voor hem die ze ontvangt, als het verdiende loon zijner goddeloosheid, maar tevens heilzaam voor degenen, die het goede pad verlaat en door haar weer op den rechten weg gebracht wordt, en die de bestraffing der goddelijke wijsheid en waarheid uit den mond eens wijzen haat, zal zijne trotsheid jammerlijk boeten, en in zijne zonde sterven, en daarin bestaat juist die kwade tucht (Hoofdstuk 29: 1. Rom. 8: 13).

a) De hel en het verderf, de afgrond, waar het verderf woont (Job 7: 10 ; 26: 6 26.6), alzo de plaats, die het verst verwijderd is van Zijn eeuwig zalig en heilig Wezen, zijn voor den alles doordringenden blik des HEEREN bloot en open; hoeveel te meer de harten b) van des mensen kinderen, ook van hen, die den rechten weg verlaten (Hebr. 4: 13).

Job. 26: 6. b) 2 Kronieken 6: 30. Ps 7: 10; 44: 22. Jer. 17: 9,10. Joh. 2: 24,25; 21: 17. Hand. 24.

De hel, de plaats des verderfs, met al de kwalen en kwellingen der onbekeerde geesten, zijn den Heere bekend; Hij doorschouwt alle schuilhoeken der boosheid, alle listige streken en de gedachten van millioenen geesten; hoe veel te meer uw nog in de perken van de zichtbare wereld ingesloten klein hart, met zijne nog alleen aardse wensen, verwachtingen, lusten en plannen! Zijne alwetendheid is wel in staat schijn van licht te onderscheiden, en de werkelijke gezindheid achter den bedrieglijken schijn te bemerken. Ook wanneer gij u Zijne beschikking en straf laat welgevallen, kent Hij toch den zich heimelijk daarin verbergenden haat, en het verborgene morren uwer ziel.

Er is niets zo diep of zo geheim, dat voor de ogen des Heren kan verborgen worden, hoe veel te minder de gedachten der mensen.

God weet alle dingen, zelfs die, welke voor de ogen van alle levende schepselen verborgen zijn. De hel en het verderf liggen bloot en open voor Hem. Hij ziet niet alleen alles, wat in het middelpunt der aarde is, of in de hollen en verborgen hoeken der afgronden, maar ook het graf en alle de dode lichamen in hetzelfde. Geen van deze is te zoeken of kan voor Hem verborgen zijn, als Hij ze allen ten leven zal roepen..

Zelfs de woningen der afgescheidene zielen zijn geopend voor Gods toezicht en onderzoek; hoeveel te meer doorzoekt Zijn oog de geheime schuilhoeken der ziel.)

De slimste listen van den vorst der hel zijn geopend voor den Heere, en moeten in teleurstelling eindigen. Hoe kan dan de mens zijnen raad voor God verbergen?.

De spotter zal niet liefhebben, die hem om zijne goddeloosheid bestraft, hij zal daarom juist niet gaan tot de wijzen, door welker omgang hij wel van zijne dwaasheid zou kunnen bevrijd worden, maar dan door strenge bestraffing en terechtwijzing (Hoofdstuk 9: 8; 13: 1,20).

a) Een vrolijk hart zal het aangezicht blijde en lieflijk maken, omdat de inwendige vreugde uit het aangezicht terugstraalt en ook anderen verheugt; maar door de smart des harten wordt de geest de moed verslagen, en ook het aangezicht, ja het ganse uiterlijke van den mens toont het aan.

Spreuken 17: 22; 18: 14.

Een verstandig hart, dat reeds iets van de wijsheid uit God kent, zal de wetenschap opzoeken; maar de mond der zotten zal met dwaasheid gevoed worden; juist daarin tonen zij, dat zij goddeloze zotten zijn, dat zij altijd blijven willen, wat en hoe zij zijn, en iedere vooruitgang tot wijsheid, voor achteruitgang houden (Psalm 37: 3).

Een verstandig man, die de wijsheid waarlijk liefheeft, zoekt gretig naar grondige wetenschap; maar de verstandelozen gapen naar ijdele, beuzelachtige en nutteloze dingen, die hun zijn als de spijs en drank, waarin zij alleen behagen hebben.

Al de dagen des bedrukten, wiens hart door kommer is neergebogen, zijn kwaad (Psalm 11); vs. 15: ook al leeft hij te midden van den grootsten overvloed; maar een vrolijk hart, d.i. een goed geweten, dat door het bloed van den Middelaar gezuiverd is, geeft gedurige vreugde; zulk een leven is als een gedurige maaltijd, want dan geniet men ook onder het zwaarste lijden den troost des Heiligen Geestes, die leert aan Gods genade genoeg te hebben (vs. 13).

a) Beter, ja het is een groot gewin (1 Tim. 6: 6), weinig met de vreze des HEREN te genieten, die het hart ware lust en tevredenheid schenkt, dan een grote schat en onrust, steeds onbevredigde wellust en altijddurende kommer en zorg daarbij (Prediker 4: 6; 9: 7).

Ps 37: 16. Spreuken 16: 8.

Geen schepsel kan het hart vervullen; God alleen kan het verzadigen van hemelse vreugde; daarom is de begeerte daarnaar een heerlijk verlangen. Wanneer het hart God mist, en Hem niet bij Zijne waarheid vat, dan moet het afdwalen, van het ene op het andere vallen, onrustig steeds in het onzekere zijn en nergens een vasten voet kunnen zetten. -Die rijk is door veel goed, is arm aan waren moed.

1) Beter is ook een gerecht van groen moes, een geringe, onkostbare maaltijd, waar ook liefde, vrede en eendracht is, die ook het geringste aangenaam en kostbaar maken, dan een

gemeste os, rijkdom en brasserij, en haat, ontevredenheid en tweedracht, die ook het grootste genot vergallen daarbij.

Spreuken 17: 1.

Hoe gezegend waren de discipelen onzes Heren, wanneer zij met Hem aan den maaltijd zaten! Gersten broden en enige kleine visjes waren waarschijnlijk hun enige spijs; maar zij genoten Zijn goddelijk gesprek. Zulk een genoeg als zij genoten, kunnen wij nu niet verwachten; maar liefde is Zijn hoofdgebod. En indien de liefde zo noodzakelijk is om onze gewone maaltijden aangenaam te maken, dan moeten wij nooit aan den tafel des Heren komen, zonder de grootste liefde tot Christus te koesteren, en tevens de vurigste liefde tot onze medechristenen. Wij moeten ons beschouwen als één lichaam, wanneer wij allen deel hebben aan één brood..

a) Een grimmig man, die licht beledigd en overvliegend is, zal overal, waar hij gaat of staat, gekijf en twist verwekken; maar de lankmoedige, die geduldig verdraagt, zal den twist stillen, 1) overal rust en eensgezindheid verbreiden (Hoofdstuk 15: 1; 26: 21. Prediker 10: 4).

Spreuken 28: 25; 29: 22.

Daarom luidt ook de N. Testamentische vermaning: Zijt traag tot toorn. Daardoor toch voorkomt men niet alleen twist en onlust, maar streeft men er ook naar om de vonken van het twistvuur uit te doven en beoefent men alzo het woord des Heilands: Zalig zijn de vreedzamen, d.i. zalig zijn de vredemakers.

De weg des luiaards, die allen arbeid, waardoor hij het lichaam vermoeit, haat, is als ene doornheg; 1) overal stoot hij op bezwaren, die hem bemoeielijken, op hindernissen, die zijnen voet verstrikken, en hem in de vervulling zijner taak niet doen vooruitkomen; maar het pad der oprechten, die in rampspoed en angst, moeite en arbeid in het geloof aan Gods beloften, in het hun door God gegeven beroep steeds werkzaam zijn met ijver en blijdschap, is welgebaand, en voert hen gemakkelijk en zeker naar het doel (Hoofdstuk 6: 10; 24: 30 vv.; 19. Prediker 10: 18).

Dat is, omheind met doornen, zodat hij niet vooruit komt, geen moed en lust heeft om die moeilijkheden, die zich op zijn weg voordoen, te boven te komen. De luie mens is ook een willoos mens. Overal ziet hij tegen op.

1) a) Een wijs zoon zal den vader verblijden; maar een zot, goddeloos mens veracht zijne moeder en beproeft haar daardoor.

Spreuken 10: 1; 17: 21.

Met een Spreuk naar aanleiding van het vijfde gebod is de verzamelaar van Salomo's spreuken Hoofdstuk 10: 1 begonnen en Hoofdstuk 13: 1 een tweede afdeling begonnen; nu kenmerkt een gelijke spreuk het begin van een derde afdeling..

Zo nauw hangen het eerste en het vijfde gebod te zamen; wie God vreest en liefheeft, eert en verheugt ook zijne ouders..

a) De dwaasheid bij zich zelve en bij anderen is den verstandelooze tot blijdschap, en toch is zij een kromme weg, die naar het ongeluk leidt; maar een man van verstand, die God kent, zal recht wandelen, en vindt daarin zijn geluk en zijne vreugde.

Spreuken 10: 23; 14: 9.

Het kenmerk van den goddelooze is, dat hij een vermaak scheidt in het zondigen, dat hij het lokaas gretig inslikt en voor geen angel vreest, noch dien gevoelt, dan wanneer hij doorgeslikt is. De dwaasheid zowel van anderen als in het bijzonder zijn eigen is blijdschap voor hem. Hij zondert niet alleen zonder tegenzin of afkeer, maar met lust en niet slechts zonder nagevolgd berouw maar zelfs met roemen op het gepleegde kwaad. Dit is zeker een blijk van een genadeloozen toestand..

a) De gedachten der mensen, zijne wenschen, zijne oogmerken worden vernietigd, als er geen raad wordt ingewonnen en men eigenwijs is, en men daarom ook geen gebruik maakt van wijzen raad; maar door veelheid der godvruchtige en wijze raadsliden zal elk een bestaan¹⁾, of zullen zij tot haar doel geraken.

Spreuken 11: 14.

Beter: zullen zij tot stand komen, nl. de gedachten en oogmerken. Eigenzinnigheid, het volgen van eigen zin en lust wordt hier gesteld tegenover het beraadslagen met de wijzen en verstandigen, het te rade gaan met anderen. Op dit laatste steunde ook de burgerlijke staatsinrichting van Israël. Zonder ernstig overwegen met elkaar komt niets goeds tot stand. Hij die meent bij zich zelf wijs genoeg te zijn, komt meermalen bedrogen uit.

Een man, die met wijsheid spreekt, heeft blijdschap in het antwoord zijns monds, want ook zijn eigen hart wordt daardoor verkwikt; en hoe goed is een woord op zijn tijd; 2) daarin openbaart zich eerst recht de rijkdom en zegen der wijsheid, die het hart verlicht, troost, versterkt en gerust stelt (Hoofdstuk 10: 20,31 vv.).

Hiermede wordt niet ieder antwoord bedoeld, maar een recht antwoord, dat doel treft. Dit drukt het woord in den grondtekst duidelijk uit. Vandaar ook luidt het tweede gedeelte van het vers zoals het luidt.

Het is ene eigenschap van het karakter van enen oosterling, dat hij gaarne een vlug en passend antwoord geeft, en menig oosters vorst, hoe toornig hij ook op zijn dienaar was, werd dikwijls in een oogenblik tot bedaren gebracht, ja tot genade bewogen, wanneer deze gevat genoeg was om op het geschikte oogenblik een geestig verrassend woord te spreken..

Een goed woord vindt ene goede plaats. Een woord op zijn pas, is beter dan guldens in de kas..

De weg des levens is den verstandige, die de hoogste wijsheid gezocht heeft, naar boven, tot steeds hogere kennis van God, meerdere reinheid, groter kracht en hoger geluk; opdat hij afwijke van de hel, den eeuwigen dood, den eindpaal van den weg der dwazen, beneden.

Wat zo dikwijls in de Spreuken op verschillende wijze wordt aangeduid, dat er werkelijk slechts twee wegen voor den denkenden en handelenden mens zijn, en dat de ene moedig maar biddende bewandelt, zeker naar boven, naar het eeuwige leven leidt, maar dat de andere naar beneden voert, wordt in deze Spreuk op de treffendste en kortste wijze gezegd. Hij werpt daardoor een helder licht op vele andere spreuken..

In het licht van het Nieuwe Testament krijgen de woorden: "Leven, Boven, Hel," ene nog veel diepere betekenis. Sursum corda! ad coelum, ad coelum! (verheft uwe harten tot God), roept de herder zijne gemeente bij de viering van het heilig Sacrament toe. Die waarlijk wijs is zoekt zijn heil in God, zijn vaderland in den Hemel, en hoe meer hij dat doet, des te meer vermijdt hij de verdoemenis na zijnen tijdelijken dood, als ook de kwellingen van een onrustig geweten en den poel der begeerlijkheden, die zelf ene hel is..

a) Het huis, de woning der hovaardigen, die menen de bescherming en de kracht Gods te kunnen missen, zal de HEERE van de fondamente afrukken; maar de landpale der arme en godvruchtige weduwe, die in God haren enigen troost en bijstand zoekt, zal Hij vast zetten 1) en voor altijd bevestigen op de grondslagen (Spreuken 12: 7).

Spreuken 2: 21; 14: 11.

Het verplaatsen van den grenssteen werd met zware straf bedreigd (Deuteronomium 19: 27: 17 19.14 27.17). Daarom waarschuwt hier Salomo den hovaardige, terwijl hij verzekert, dat God zelf zal optreden als wreker, indien hij het waagt den grenssteen van de weduwe te verplaatsen, zich aldus te bezondigen aan het goed van de verlatene.

1) Des bozen gedachten en aanslagen zijn den HEERE een gruwel; even als de onreine offers der huichelaars en afgodendienaars, maar de woorden der reinen van hart, die uit een gelovig, beminnend hart voortkomen en de ellendigen en bekommerden troosten, zijn lieflijke redenen; als het reine offer der godvruchtigen stijgen zij als een lieflijk reukoffer tot Hem op (Spreuken 11: 20).

Spreuken 6: 18.

God haat de gedachten der goddelozen; zij beledigen Hem, die het hart, en al wat daarin omgaat, ent. De gedachten en woorden zijn aangenaam, wanneer zij voortkomen uit een rein, gezuiverd hart..

a) Die gierigheid pleegt, b.v. de rechter, die door afpersing en onrecht naar gewin jaagt, wordt niet rijker; maar beroert zijneigen huis, verstoort het geluk van zich zelve en van zijn ganse gezin, en verliest zijn aanzien en zijn goeden naam; maar die geschenken haat, die

onwankelbaar en onomkoopbaar is in de uitoefening van het recht, zal leven 2) (Hoofdstuk 16).

Spreuken 1: 19.

De gierigaard gunt aan niemand der zijnen rust of genot. Begeerte naar winst doet dikwijls haken, naar zulke dingen, die in waarheid verwoesten. Zij die edelmoedig en rechtvaardig zijn brengen een zegen over hun huisgezinnen..

Hij, die edelmoedig zowel als rechtvaardig handelt, zich van alle omkoping afhoudt en alle ondeugende winsten verfoeit, die geen geschenken noch gaven zoekt en ze zelfs afwijst en haat en veeleer gewillig is om aan anderen wat te geven, die het behoeven, zulk een mens is een zegen voor zijn huis en nakomelingschap en hij zal leven in ere, in voorspoed, van elk gezegend en bemind, en zijn zaad na hem zal in vrede zijn huis bewonen..

Het hart des rechtvaardigen bedenkt zich, peinst met alle zorgvuldigheid over datgene, wat het beste is om te antwoorden, zonder iets verkeerd of onvoorzichtigs te zeggen; maar de mond der goddelozen zal overvloedig kwade gedachten aan het licht brengen, en schandelijke dingen uitstorten, want recht en onrecht is bij dezulken enerlei. (MATTHEUS. 12: 35. Jak. 3: 2).

De HEERE is met Zijne liefde, genade en uitredding ver van de goddelozen, en hoort hen daarom ook niet (Joh. 9: 31), a) maar het gebed der rechtvaardigen, die door het geloof voor Hem in onschuld wandelen, zal Hij verhoren, en also bewijst Hij met der daad, dat Hij nabij hen is.

Psalm 10: 17; 34: 19; 145: 18,19.

Van God verwijderd te zijn en dit te gevoelen is een hoofdkenteken van den heiden en den goddeloze; nabij God te zijn, en dit aan het hart gewaar te worden is een zeker teken, dat men een kind Gods is, en tot de gemeente des Heren behoort..

Het licht der ogen, waaruit een hart vol liefde straalt, verblijdt en verkwikt het hart, vooral wanneer het door kommer is neergedrukt;
een goed gerucht, een verblijdend bericht, dat in het stralende oog kan aanschouwd worden, maakt het gebeente vet, versterkt ook het matte lichaam tot in het merg der beenderen (Hoofdstuk 22: 1).

Spreuken 25: 25.

De werken der schepping, en de verschillende voorwerpen, die wij zien, geven blijdschap aan de ziel, en goede tijdingen vervrolijken het hart. Maar hoe aangenaam is het voor het vernederde gemoed, de blijde boodschap van het Evangelie der zaligheid te horen, en de heerlijkheid van God te zien, geopenbaard in den Heere Jezus Christus!.

Het oor, dat naar de bestraffing uit den mond der waarheid, die den weg des waren levens aanwijst, en het ook reeds zelf mededeelt, hoort, zal zelf wijs worden, en daarom in het midden der wijzen, in de gemeenschap der gelovigen voor altijd vernachten, en met hen de volheid des zaligen levens erlangen.

Die de tucht verwerpt, en de bestraffing zijner zonden en dwalingen niet aanhoort, om daardoor tot boetvaardigheid gebracht te worden, die versmaadt, verwaarloost zijne eigene ziel; maar die de bestraffing hoort, krijgt verstand, en heeft zijne ziel lief (Hoofdstuk 19: 8; 8: 4: 5,7; 16: 16)

De grote dwaling der zondaars is, dat zij hun eigene zielen niet liefhebben; daarom achten zij het lichaam meer dan de ziel, en benadelen de ziel om het lichaam te behagen. Hij, die de fouten nalaat, waarover hij berispt wordt, toont de achting, die hij voor zijne eigene ziel heeft..

a) De vreze des HEREN, de ootmoedige onderwerping van eigen wil aan God en Zijn heilig woord (Psalm 19: 10) is de tucht, die de goddeloosheid der mensen bestraft, die hen tot het licht der hemelse wijsheid heenleidt (Job 28: 12 ; Hoofdstuk 3: 5,7; 8: 13); en b) de nederigheid, het afstand doen van eigene wijsheid, en van het welgevallen aan zijne eigene wegen (Luk. 1: 38) gaat voor de eer, die de wijsheid geeft (Hoofdstuk 3: 16; 8: 18).

Spreuken 1: 7; 9: 10. b) Spreuken 18: 12.

Wie de hoogte der goddelijke eer wil bestijgen, die zoek de diepten des ootmoeds. Wie zijnen broeder in de heerlijkheid des hemels wil overtreffen, die overtreffe hem eerst door gehoorzaamheid hier op aarde.

Tot de hoogheid van God komt men door de nederigheid. De ware nederigheid der gelovigen bestaat daarin, dat zij in niets overmoedig zijn, in niets morren, in niets ondankbaar, in niets klagend zijn, maar onder alle bezoeken God te danken, God te loven, Wiens werken al te maal rechtvaardig en goedertieren zijn.

Voor de nederigen, de waarlijk ootmoedigen is genade weggelegd. Wie met den Apostel de genade heeft ontvangen, om anderen uitnemender te achten dan zich zelve, zal het ook niet ontbreken aan gunst bij God en mensen. Indien dit alles maar wortelt in de vreze Gods, in het dienen en liefhebben van Hem, die mildelijk schenkt en niet verwijt.

HOOFDSTUK 16.

OVER GODS VOORZIENIGHEID EN REGERING, EN 'S MENSEN Plicht.

XII. Vs. 1-33. Het tweede grote hoofddeel der verzameling Spreuken van Salomo, dat hier aanvangt, loopt van Hoofdstuk 16: 1-22: 16, en bevat vermaningen tot enen heiligen wandel, in godsvrucht en gehoorzaamheid. Het kan verdeeld worden in zeven groepen, waarvan de eerst voorkomende door de gedachte beheerst wordt, dat God de handelingen der mensen geheel naar hunnen eigen wil en welgevallen regeert, waarom men op Hem vertrouwen moet. Vs. 1-3 spreken van God, als den wijzen Beschikker en Bestuurder aller dingen in het algemeen; Vs. 4-9 van Gods wijs en rechtvaardig handelen ten opzichte van het belonen van het goede en de bestraffing van het kwade; Vs. 10-15 van de koningen als middelaars en werktuigen van het wege Godsbestuur over de wereld; Vs. 16-26 van het rechtvaardige handelen van God met wijzen en dwazen; eindelijk vs. 27-33 nogmaals van de Goddelijke gerechtigheid bij de bestraffing der bozen en de beloning der godvrezenden.

De a) mens heeft onderscheidene schikkingen des harten, dan deze, dan gene, en meent alles te kunnen zeggen, wat hij wil; maar het staat niet in zijne eigende macht om te doen en te spreken, wat hij wil; want het antwoord der tong is van den HEERE. Zo zelfs de gedachten zulk ene gedaante aannemen, als de Heere goed vindt, hoe veel te meer staat iedere schrede tot verdere uitvoering van 's mensen plannen onder Gods besturing (Numeri 22: 18,35).

Vs. 9. Spreuken 19: 21; 20: 24. Jer. 10: 23.

Het is een zaak, op ervaring gegrond, waarvan de prediker, de redenaar, de schrijver en ieder mens aan wie beroep of ambtsbezigheid een zeer zwaar onderwerp opgeven, op zich zelven de proef kan nemen. Dan jagen de gedachten in het binnenste door elkaar, men beproeft het nu eens zo dan weer anders, de toestand van het hart lijkt de chaos vóór de schepping. Wanneer men echter eindelijk de rechte gedachte en voor zich de rechte oplossing gevonden heeft, zo verschijnt ons het gevoelen, niet als zelf gewerkt, maar als gegeven. Wij staan, met het gevoel, dat een Hogere macht in ons denken en vormen van gedachten ingegrepen heeft; de belijdenis: onze bekwaamheid is van God (2 Kor. 3: 5) is ons, voor zover wij geloven in een levenden God, onafwijsbaar..

De Schrift leert hier duidelijk, dat, ja de mens een vrijheid van denken heeft, van ontwerpen en besluiten, maar dat hij in den grond der zaak niets kan uitvoeren dan wat God wil, dat hij derhalve wat het ten uitvoer leggen, van hetgeen hij besluit, onder een Hogere macht staat. Bileam ging uit om te vloeken en moest zegenen.

a) Alle wegen des mans zijn zuiver en goed in zijne eigene ogen, want de mens weet ook voor zijne verkeerde handelingen altijd verschoning te bedenken, en ziet alleen op het uiterlijke; maar de HEERE weegt de geesten, proeft de gezindheden des harten, van welke de uiterlijke daad een gevolg is, namelijk of het Hem en de ware gerechtigheid heeft gezocht, dan wel zich zelven en eigen lust; en dan is zijn oordeel dikwijls geheel anders dan dat der mensen (1 Samuel 16: 7; 2: 3).

Spreeken 21: 2.

a) Wentel met vol vertrouwen uwe werken, die gij in uw beroep hebt te volbrengen, op den HEERE, geef den last der zorgen aan Hem over, en uwe gedachten zullen door Hem tot uitvoering kunnen komen, en gij zult al meer en meer bevestigd worden, dat Gods Voorzienigheid alles bestuurt, en dat uw lot in Zijne hand is (Psalm 22: 9; 90: 17. Spreeken 3: vv.; 19: 21).

Psalm 37: 5; 55: 23. MATTHEUS. 6: 25. Lak. 12: 22. 1 Petrus 5: 7.

De HEERE heeft als Schepper en Heere der wereld alles gewrocht, wat er bestaat, en laat ook alles wat er geschiedt, toe om Zijns zelfs wil 1), dat is: om Zijn wijs en heilig doel te bereiken, a) ja ook den goddeloze, al laat Hij hem zijne goddeloosheid toe, ook deze moet medewerken aan Zijn groot doel, Hij bewaart hem tot den dag des kwaads²); op dien dag, hetzij nog hier op aarde, hetzij hier namaals, zal Gods gericht over hem uitgevoerd worden; hij zal zijne welverdiende straf ontvangen, en alzo tegen zijnen wil medewerken tot verheerlijking van Gods naam, en ter vervulling van Zijnen heiligen wil.

Job 21: 30.

Hij heeft niet geschapen, om van de schepselen volmaakt te worden, maar opdat Hij ze zou volmaken en Zijne volmaaktheid als het ware in dezelve over en in storten zou, welke ontvangen en aangenomen zijnde, Hij van degenen, welke ze ontvangen, zou erkend, geroemd en geprezen worden.

God heeft de wereld en al wat in dezelve is, niet om het schepsel, maar om Zichzelfs wil geschapen, opdat Hij er door geëerd en geprezen en verheerlijkt zou worden. Hij is de Soevereine God, uit Wie, door Wie en tot Wie alle dingen geschapen zijn, zoals ook de heilige Apostel Paulus in Rom. 11: 36 zegt. Er was bij God geen noodzakelijkheid om de wereld te scheppen, Hij is de algenoegzame in Zich zelve, maar Hij heeft het alles gewerkt, opdat Zijn Goddelijk doel zou bereikt worden. Daarom staan schepping en herschepping ook met elkaar in zulk een nauw verband.

Zonder Gods wil bestaat ook de duivel en de zonde niet. Ook de allergrootste vijandschap tegen Gods heiligen wil moet alleen daartoe medewerken, dat de wil Zijner eeuwige liefde tot verlossing en zaliging der Zijnen zo veel te eerder en beter bereikt worde. Tot de bereiking van het einddoel van den weg van God dient ook de verdoemenis der goddelozen..

Alle uitwendige dingen, die tot de verblinding der verworpenen dienen, zijn instrumenten van dien toorn. En Satan zelf, die inwendig krachtig werkt, is alzo zijn dienaar, dat hij niets kan zonder zijn bevel. Zo valt dan de ijdele uitvlucht, die de scholastieken hebben van een voorwetenschap. Want Paulus zegt niet, dat de val der goddelozen door den Heere voorzien is, maar dat hij door Zijn raad en wil verordend wordt, gelijk ook Salomo leert, dat het verderf der goddelozen niet alleen voorzien is, maar dat de goddelozen zelf opzettelijk zijn geschapen tot verderf..

a) Al wie hoog is van hart, hoogmoedig en onboetvaardig blijft, is den HEERE een gruwel (Hoofdstuk 15: 9,25 vv.), hand aan hand (Spreuken 11: 21), zal hij niet onschuldig zijn.

Spreuken 6: 17; 8: 13.

Volgens anderen betekent deze uitdrukking: hand aan hand, dat al heeft hen vele medestanders, die ons als het ware hij de hand vasthouden, het niet zal baten; de schuldige zal niet onschuldig gehouden worden..

Anderen vertalen, de hand er op, m.a.w. waarachtig, zeker is het. Wij houden ons aan de verklaring in Hoofdstuk 11: 21 gegeven.

Door goedertierenheid en trouw jegens den naaste, als zekere tekenen van een boetvaardig en gelovig hart, wordt de misdaad verzoend 1), want zulk een hart neemt de beloofde genade Gods aan; en door de vreze des HEEREN 2) wijkt men af van het kwade, zowel van de zonde als hare gevolgen, den toorn van God en allerlei ongeluk (Luk. 7: 47. 7.47 Jes. 58: 7. Dan. 4: Spreuken 10: 12; 8: 13. Job 28: 28).

Het geloof is niet waardoor men gerechtvaardigd wordt, als verdienende oorzaak, maar wel is het het geloof, hetwelk rechtvaardigt, (mon fides, qua justificat, ses fides, quae justificat). En dit wordt hier uitgesproken. Goedertierenheid en trouw zijn bewijzen van een levend gemaakte ziele, van een begenadigd gemoed, en daardoor wordt het openbaar, dat de zonde is verzoend. Er wordt hier gewezen op de vrucht des geloofs en der bekering. Van daar ook in het tweede gedeelte dat door de vreze des Heeren men van het kwade afwijkt.

Onder vreze des Heeren wordt hier, de ware Godsverering naar het geopenbaarde Woord Gods, door ene boetvaardige en gelovige gezindheid des harten, die zich terstond als liefde en waarheid openbaart, verstaan..

Als iemands wegen door dit leven den HEERE behagen, zo zal Hij, de Heere, ook zijne vijanden met Hem bevredigen, 1) zodat zij toch ten laatste zulk een kind van God als ene trouwe ziel en waren menschenvriend erkennen moeten (Openb. 3: 9. Spreuken 25: 21 vv. Genesis 33: 4).

Zo bevredigde God den stuggen Ezau met zijn broeder Jacob, den koning Abimélech met Izak en Davids vijanden werden dus genoopt om zijn gunst te zoeken en een verbond met Israël te maken. Gods beeld in de rechtvaardigen zich betonende, en Zijne bijzondere, lieflijke, ontfermende goedheid en zonderlinge genade omtrent hen, is genoeg om hen de achting zelfs van hun vervolgers en vijanden te doen erlangen..

a) Beter is het een weinig vermogen te hebben, dat met gerechtigheid verworven is, en goed wordt gebruikt, dan de veelheid der inkomsten, die zonder recht 1) vaardigheid, in het algemeen zonder godsvrucht en gebed verworven en gebruikt worden (Hoofdstuk 10: 16. 1 Tim. 6: 6).

Psalm 37: 16. Spreuken 15: 16.

Onrechtvaardig verkregen goed gedijt niet en geeft geen waar genot, want de bezitter zal, zolang zijn conscientie spreekt, toch altijd met een niet verblijd gemoed daarvan genieten.

Het hart des mensen overdenkt zijnen weg, wikt en weegt wel, wat hij in het leven doen en verkrijgen wil; maar de HEERE stiert, richt zijnen gang, op zulk ene wijze, dat iemand geheel anders en beter in zijne handelingen geleid wordt, als hij bij zich zelven overlegd had.

Waarzegging, of Goddelijke beslissing is op de lippen des konings, in de eerste plaats van den uit Davids geslacht voortgesproten koning van het volk Gods, die als gezalfde den Heiligen Geest ontvangen had, en, als de zichtbare plaatsbekleder van den Koning aller koningen, den tegenwoordigen toestand en de toekomst van het volk doorzag en recht verstond; zijn mond zal daarom ook in zaken, die voor hem gebracht worden, niet overtreden in het gericht, dat bijhoudt, wanneer hij in de plaats van God een vonnis uitspreekt. Op het volkomenste is deze uitspraak vervuld in Koning Jezus Christus.

Hier en op vele andere plaatsen van onze Spreuken (vs 12 en 15; Hoofdstuk 17: 11; 19: 12; 9,26 en 28; 22: 11 de wondervolle kracht van een koning tot ene strenge, maar toch rechtvaardige onderhouding van de orde en het welzijn van enen Staat in zulke heldere kleuren, met zichtbare voorliefde, ja met zulk ene reine en verhevende geestdrift beschreven, dat men noodzakelijk moet opmerken, dat de eerste heerlijke tijd van het krachtige, onbevleete koningschap in Israël, en van de algemene, onkreukbare achting voor Hem bij de Spreuken tot grondslag ligt; nauwelijks vindt men anders in het O. Test. een zo helderen en lieflijken spiegel van de ware grootheid van dien tijd in dit opzicht.

Onze Spreuk heeft werkelijk gene andere betekenis, dan hetgeen Paulus in Rom. 13: 1-7 zegt, behalve dat de hand van God over het ganse rijk in het Oude Verbond nog meer bestuurde, als over iedere andere macht der Overheid, daar zij de koningen en hun onderdanen steeds voorbereidden voor het rijk van den hoogsten Koning op aarde. Men moet hierbij niet vergeten, dat deze Spreuken uit den tijd van Salomo zijn, vóórdat er zonen van David op den troon geweest waren, die kwaad deden voor het. aangezicht des Heeren..

a) Ene rechte waag- en weegschaal zijn des HEEREN, zijn alzo heilig en goddelijk in hunnen aard, dat, wie in dit opzicht misdoet, ook tegenover God zelf misdoet: alle weegstenen des zaks, alle gewichten, die door de Hebreërs in enen zak of buidel werden bewaard, en daaruit als het nodig was, moesten genomen worden (Micha 6: 11), zijn Zijn werk, behoren tot de ordeningen Zijner schepping.

Leviticus 19: 36. Deuteronomium 26: 13 vv. Spreuken 11: 1,20; 10: 23.

Stenen werden bij voorkeur, tot gewichten gebruikt, omdat zij niet zo licht afslijten en zelfs door hun onveranderlijkheid boven het ijzer zijn te verkiezen, omdat dit laatste aan roest onderhevig is.

Omdat de Heere naar waag en weegschaal, dat wil zeggen naar de maat der gerechtigheid handelt en niet naar willekeur, daarom is Hem ook elke aardse maat geheiligd, en als Zijne onschendbare ordening te vereren. Ook in geestelijken zin kan in deze Spreuk de maat en het gewicht verstaan worden, namelijk als beelden van de naar de wetten der gerechtigheid uit te spreken vonnissen der koningen. (Hoofdstuk 8: 16)..

Het is der koningen gruwel, goddeloosheid te doen, zowel wanneer hij zelf het onrecht, dat hij naar Gods verordening moet bestraffen, doet, als dat zijn volk de geboden Gods overtreedt; want zowel zijne eigene zonde als die van zijn volk vernietigt de heerlijkheid, die den koning door den Heere gegeven is, en brengt Gods gericht over hem en zijn land; maar door gerechtigheid, die de koning handhaaft, en die zijn volk in handel en wandel oefent, wordt de troon door God bevestigd, zodat geen vijand of enige ramp hem kan schaden (Hoofdst 14: 34; 25: 5).

In dit en in het volgende vers is het vertrouwen uitgedrukt, dat een koning zich nooit zo ver kan vervreemden van de verplichtingen, die God zelf aan zijn ambt heeft verbonden, dat daarvan in de uitoefening van zijne heilige taak niet iets zou overblijven..

Zoals Vs. 10b een vermaning tot de koningen behelst, welke zich met de daadzaak in vs. 10b genoemd in verband staat, zo bevat vs. 12a een vermaning, welke door de daadzaak van vs. 12b bevestigd wordt. Het is een feit, dat de troon slechts door gerechtigheid vaststaat, derhalve zij het den koningen een gruwel, middellijk en onmiddellijk goddeloosheid te plegen, door zich, in despotische willekeur, te stellen boven de wet. Zulk een goddeloosheid zal hen een afschuw zijn en pleegt het ook te zijn, wijl zij weten, dat zij daardoor de vastigheid van hun troon in gevaar stellen..

Wat hier van de koningen gezegd wordt, is ook, zo als van zelven spreekt, op elke Overheid toepasselijk. Alleen het vasthouden aan hunnen eigenen goddelijken oorsprong, aan de goddelijke openbaring, aan de eeuwige goddelijke instellingen, geeft haar vastheid en bestendigheid. Zodra zij zich daarentegen van haren oorsprong van Boven losmaakt, hare macht en waardigheid uit het volk, uit menselijke overeenkomsten afleidt, en zo als dit b.v. door de afschaffing van de doodstraf geschiedt, dat men God niet meer als de hoogste macht eerbiedigt, dan houdt hare macht ook op ene hogere macht te zijn, en is ook inderdaad gene Overheid meer..

De lippen der gerechtigheid, de mond, die spreekt wat recht en billijk is, zonder te huichelen of te vleien, zijn het welgevallen der koningen, die Gods waarheid en recht bevorderen; en elk een van hen, die met macht bekleed zijn, zal liefhebben dien, die rechte dingen spreekt. Zo zal men ondervinden dat de waarheid de leugen en de vleierij overwint, en een standvastiger geluk schenkt, dan deze.

a) De grimmigheid des konings is als de onverbiddelijkeboden, de dreigende voortekenen des naderenden doods en des dreigenden oordeels (Hoofdstuk 17: 11); maar een wijs man zal die echter door zijn gepast woord verzoenen. Verkrijg, acht en zoek voor u zulk ene wijsheid! (Prediker 8: 3 vv.).

Spreuken 19: 12; 20: 2.

Daarentegen a) in het licht van des konings aangezicht, dat blinkt als de stralen van de opgaande lenteson, is leven, dat al wat hem omringt vervrolijkt, verheldert en het leven verheugt; en zijn welgevallen is als ene wolk des spaden regens, die verfrist, en doet groeien en bloeien (Job 29: 23 vv.).

Spreuken 19: 12.

De spade regen (Leviticus 26: 5 Aanm) maakte het uitgeschotene gras vruchtbaar, en gaf hoop op een rijken oogst. De wolken, die dien aankondigen, waren daarom voor de Israëlieten een teken van toekomstigen regen..

Deze beide verzen tonen de macht der koningen aan, welke overall zeer groot is, maar voornamelijk in de Oosterse landen, waar zij volstrekt en willekeurig is, en daar het leven en dood der onderdanen van hun welbehagen afhangt en zij dezelve als lijfeigenen gebruiken, doende hun wil als een wet gelden..

Hier wordt duidelijk aangewezen, dat een koning het recht heeft op het leven en den dood zijner onderdanen in het Oosten. Denk aan Ahasveros ten opzichte van Haman en van Esther. Daarom wordt de grimmigheid bij den dood vergeleken en het vriendelijk licht der ogen bij het leven. Het ene had den dood, het andere het leven, het blijven leven ten gevolge.

a) Hoeveel beter is het ware wijsheid te bekomen dan uitgegraven goud, en grote schatten! En hoeveel uitnemender is het, verstand en inzicht in de goddelijke waarheid te bekomen, dan zilver; want in beiden heeft men onvergankelijke schatten, ja God zelf, die de ware wijsheid is.

Job 28: 15. Psalm 19: 11; 119: 72. Spreuken 3: 14,15; 8: 11,19.

Genade zal ons te pas komen in het uur des doods, wanneer het goud ons niet meer baten zal. Velen spannen zich in om rijkdom te vergaderen, maar komen er slecht af; maar genade werd nooit geweigerd aan hem, die er oprechtelijk naar zocht. Het is ijdelheid en kwelling des geestes, rijkdommen te zoeken, maar vreugde en blijdschap des geestes wijsheid te verkrijgen..

De effene baan der oprechten is van het kwaad af te wijken; hij behoedt zijne ziel, zodat zij zeker is tegen het verderf van den eeuwigden dood, die zijnen weg zorgvuldig bewaart voor afwijkingen (Hoofdstuk 8: 13; 4: 25 vv.).

a) Hovaardigheid is de vóórloper van de verbreking; van schande, ongeluk en ellende en hoogheid des geestes komt vóór den val.

Spreuken 11: 2; 17: 19.

De staat der mensen is als breekbare waar; hoe hoger zij opgeheven wordt, hoe groter hun val en verbrijzeling is.

Wat bovenstaande Spreuk uitdrukt, is ene ervaring, die zowel in het grote als in het kleine, nu eens zichtbaarder, dan meer verborgen, bevestigd wordt. Ieder zal het wel bij ondervinding hebben, dat ene hoogmoedige zekerheid altijd gevolgd wordt door het vallen in grote zonde. Wel hem, die zich door zulk een val laat tuchtigen en tot diepe boetvaardigheid komt. De meesten echter ervaren dit tot hun eeuwig verderf. Zelfs de kinderen spreken deze stellige ervaring uit..

Ik durf beweren, dat het nuttig is voor den hoogmoedige in de ene of andere openbare zonde te vervallen, waardoor hij zich zelven mishaaft, omdat hij door het welgevallen in zich zelven gevallen was..

Het is derhalve beter nederig van geest te zijn met de zachtmoedigen, die door lijden gebogen en geestelijk arm geworden zijn, en naar de eeuwige waarheid en gerechtigheid hongeren, maar in de wereld meestal weinig opzien baren (Zach. 9: 9), dan roof te delen, overwinning en zegepraal te vieren, en zo als veeltijds geschiedt, schijnbaar in de wereld gezegend en geprezen te worden met de hovaardigen, en met hen eindelijk ook eeuwig verloren te gaan (Psalm 84: 11).

Die op het Woord 1) des Heeren verstandelijk let, op het Woord des Heeren acht geeft, en daarnaar zijn leven leert in te richten, zal het goede vinden, zal het ware geluk deelachtig worden a) en die op den HEERE vertrouwt, bij alles wat hij doet, is welgelukzalig. 1)

Psalm 2: 12; 34: 9; 125: 1. Jes. 30: 18. Jer. 17: 1.

Het eerste staat in het nauwste verband met het tweede. Die op den Heere vertrouwt is degene, die door een levend geloof met Hem is verbonden, en dezen zal het ook behoefte zijn om met de dichter van Psalm 119 Gods woord tot zijn licht te hebben op het pad en tot een lamp voor den voet.

De wijze van hart, zal verstandig genoemd worden; want de wijsheid, die uit God is, maakt geschikt tot alle dingen, en dat moeten de mensen ook erkennen en roemen; en de zoetheid der lippen, welgeordende en klare, en daarom ook gaarne aangehoorde en aangenomene redenen over de dingen der hoogste wijsheid en het Goddelijk verstand, zal de lering voor hem, die ze aanhoort, vermeerderen, en bevorderlijk zijn tot de uitbreiding van de ware kennis (Hoofdstuk 27: 9; 15: 2).

Het verstand dergenen, die het bezitten, ontleend aan de goddelijke wijsheid, is ene a) springader des levens, van aardsen en hemelsen zegen; maar de tucht, de straf en de bron van alle mogelijke nadelen en wederwaardigheden der dwazen is hun eigene dwaasheid, zij straft zich zelf steeds (Hoofdstuk 10: 11; 14: 27).

Spreuken 13: 14.

Een klaar begrip van zaken, en een recht oordeel daarover, geeft, even als ene onuitputtelijke bron, gedurige vertroosting en genoegten aan den bezitter, en maakt hem nuttig voor anderen; maar de geleerdheid der zotten is beuzelachtig en ijdel, waarom zij, als zij het wagen anderen te tuchtigen, hen slechts eveneens maken als zij zelven.

Het hart eens wijzen maakt zijnen mond verstandig, om door welsprekendheid bij anderen ingang te hebben, en zal op zijne lippen de lering vermeerderen 1), zodat de waarheid en de wijsheid uitgebreid en gaarne aangenomen worden (Hoofdstuk 10: 32; 12: 26; 15: 7).

De Wijsheid in het hart is de voornaamste zaak, daar het op aan komt. Want eerstelijk bestiert deze ons in het spreken, zij leert den mond, wat die zeggen, hoe hij en wanneer hij spreken moet, opdat een niet dan rechtijdige, welgepaste, stichtelijke reden er uit voortkome, want zo het anders is, was het beter, dat de mond gesloten bleef, al ware de taal nog zo keurig. Ten andere geeft de Wijsheid klem en kracht aan hetgeen wij spreken en voegt er een lering of kracht van zeggen en klemmende bewijsredenen bij..

Lieflijke redenen, uit enen welsprekenden en wijsheid voortbrengenden mond voortgekomen, zijn ene honigraat (vergelijk Psalm 19: 11), door haar zoet geluid en haren heilzamen invloed; zij zijn een troost voor de ziel, en een medicijn voor het gebeente en het vlees, ja voor den gansen mens, en worden ook hierdoor ene bron des levens (vs. 22. Hoogl.

11).

Men herinnere zich hierbij, dat niet alleen in het Oosten, maar ook nog heden ten dage hier de honing als een geneesmiddel gebruikt wordt..

a) Er is een weg, die iemand recht schijnt; maar het laatste van dien zijn wegen des doods.

Spreuken 14: 12, alwaar deze spreuk ook woordelijk voorkomt. Zie de uitlegging aldaar.

De ziel 1) des arbeidzamen werkt voor zich zelven, het gevoel van behoefte doet hem den arbeid liefhebben en met vreugde volbrengen tot zijn eigen nut en voordeel, want zijn mond buigt zich voor hem, 2) als een nederig verzoeker, en bidt hem om toch te arbeiden, opdat hij spijszake moge ontvangen tot verkwikking en voeding voor het gehele lichaam.

Anderen vertalen het woord in den grondtekst door eetlust. De bedoeling is hetzelfde. De wijze koning Israëls zegt hier, dat de mensen door behoefte aan voedsel gedrongen worden om te arbeiden. Die niet werkt, zegt dan ook de Apostel, zal ook niet eten.

Terwijl dat, wat een mens moeite en zorg veroorzaakt, ene bron van levensonderhoud voor hem wordt, helpt het ook weer moeite en zorg overwinnen, terwijl deze tot een prikkel wordt om hem aan te drijven; want de honger geeft lust, en ruimt alle moeite uit den weg. Welk een wenk van de leidende, besturende Voorzienigheid..

Het is ene krachtige beweegreden, om een mens op te wekken tot het doen van moeite en eerlijke bezigheid, dat al zijn arbeid strekt tot zijn eigen behoud; zijn mond verzoekt hem

deze gunst, om toch niet uitgehongerd te worden. Maar hij integendeel, die zijn tijd doorbrengt met anderen te plagen en te kwellen, zal bevinden, dat dit op hem zelve terugkeert, want hij kan niet het minste kwade woord spreken, of het zal op hem terugstuiten en hem in 't aangezicht vliegen..

Een Belials man, een goddeloze mens, graaftkuilen om anderen er in te storten en zo opzettelijk te verderven, maar hij graaft voor zich zelf kwaad; en a) op zijne lippen is als een brandend, verzegend vuur, woorden, die tweedracht en laster zaaien, waarvoor iedereen zich moet hoeden (Hoofdstuk 23. Job 31: 12. Jak. 3: 5 vv.).

Spreuken 12: 18.

Alles wat schrik, verderf, onheil en schade kan te weeg brengen wordt op een welluidende wijze vuur geheten. (Richteren 9: 15,20. Jes. 33: 11,12. Obadja 1: 18).

a) Een verkeerd man zal krakeel en twist veroorzaken, waar hij maar kan, hij zoekt overal zijn gif in te werpen; en een oorblazer, die rondgaat, om de mensen kwaad of laster aan te brengen, scheidt den voornaamsten, den besten vriend van zijnen vriend, die hem lief en dierbaar was (Hoofdstuk 17: 9).

Spreuken 15: 18; 26: 21; 29: 22.

Een man des gewelds, die door geweldige middelen zijn slecht doel zoekt te bereiken, verlokt zijnen naaste, die lichtgelovig op zijne rechtschapenheid en vriendschap vertrouwd, en hij leidt hem in enen weg, die niet alleen niet goed is, maar hem veeleer onheil en verderf aanbrengt (Hoofdstuk 1: 10 vv. Psalm 36: 5. Jes. 65: 2).

a) Hij, 1) die zulk een boos en vals gemoed heeft, zo als in vs. 20 beschreven is, bij wien het terstond te bemerken is, sluit zijne ogen, in plaats van onbeschroomd om zich heen te zien, om verkeerdheden te bedenken; zijne lippen bijtende, denkt hij er niet alleen aan om weer boosheid te verrichten, maar in zijn hart volbrengt hij reeds het kwaad, 2) dat hij voornemens is te doen.

Spreuken 6: 13,14

De laatste vier spreuken maken ene zamenhangende beschrijving uit van de voornaamste soorten van schadelijke en ondeugende mensen en hun goddeloze daden..

Betere vertaling is: Wie zijne ogen sluit om verkeerdheden te bedenken, wie zijne lippen toeknijpt, volbrengt het kwade. Het op elkaar nijpen der lippen is teken van toorn en valsheid, een gebaar, dat arglist aanduidt.

De grijsheid, ene hoge ouderdom, die rijk is aan ervaringen, is ene sierlijke kroon; zij wordt op den weg der gerechtigheid gevonden, in zoverre de gerechtigheid behoedt tegen

snode zonden, bereidt voor den vromen grijsaard Gods bijzondere bescherming, een lang leven, en alzo een hogen ouderdom (Hoofdstuk 4: 19; 20: 29; 4: 10 vv.; 2).

Waarlijk vererenswaardig zijn zulke grijze haren, die blinken door heilige gedachten en goede werken.

De ouderdom is uit zichzelf eerwaardig, en beveelt en eist ieders eerbied en achting. Voor de grauwe of grijze haren eist de wet (Leviticus 19: 34), dat wij opstaan. Maar wordt deze grijsheid in den weg der goddeloosheid gevonden, dan wordt hare ere verbeurd, hare kroon ontheilgd. bezwakt en in het stof neer geworpen. (Jes. 65: 20). De genade is de ere des ouderdoms..

Deze spreuk staat in verband met de belofte van het vijfde gebod in het bijzonder en met de uitspraak der Wet in het algemeen.

De lankmoedige, die zijne opwellende hartstochten weet te overwinnen en zijne boze gedachten kan onderdrukken, is beter dan de sterke, dan de krijgsheld, die op het oorlogsveld grote legers verslaat, en met roem wordt gekroond; en die heerst over zijnen geest, die zich zelve verloovent, is meer te prijzen, dan die ene stad inneemt (Hoofdstuk 14: 29. 2 Samuel 16. Matth. 5: 5).

Het is moeilijk anderen te overwinnen, maar groter is de overwinning van hem, die over de boze gedachten van zijn eigen hart zegeviert.

Een koning zijt gij, wanneer gij u zelve en uwe begeerten beheerst; een koning, wanneer de wijsheid en niet de hartstocht u regeert..

Het lot wordt door ons mensen, schijnbaar naar onze willekeur in den schoot, of in een daartoe gebruikten bak geworpen; maar hoe toevallig de uitkomst ook moge zijn, toch is het zeker, het gehele beleid daarvan is van den HEERE, die als hoogste Rechter alles beslist (Hoofdstuk 18: 18. Jozua 7: 18).

Er is geen toeval in de betekenis van onverschilligheid of onbestemdheid, ook daar niet waar de mens dit meent; maar al zijn handelen is van ene hogere leiding der dingen afhankelijk. Zo is dan in deze Spreuk de moeilijksste vraag over de verhouding der menselijke vrijheid en de goddelijke noodzakelijkheid op deze wijze beantwoord: dat de mens alleen zijne krachten in ene vrije handeling kan ontwikkelen, maar het gelukken van zijne pogingen moet hij aan het vrije bestuur van God overlaten.

In het algemeen schijnt dit gehele hoofdstuk de spreuk der Wijsheid: (Spreuken 8: 15) door Mij regeren de koningen, door te voeren. De Heere regeert alles, terwijl de denkende mens naar eigen oordeel schijnt te handelen. Bewust of onbewust is hij slechts het werktuig des Heeren, die ook daar, waar de mens tegen Zijne geboden handelt, de ontwikkeling en den uitslag van de daden der mensen leidt.

Wanneer wij dus erkennen, dat de inrichting van den Staat een werk van God is, dan moeten wij die in ere houden, en met alle kracht beschermen, haar, omdat God het wil, gaarne gehoorzamen, en den Heere, die haar staande houdt, daarvoor hartelijk danken. Want wij weten, dat de toorn des duivels en der mensen, die deze ordening zoekt te ondermijnen, den Heere een gruwel is.

Hierdoor wordt het werpen van het lot niet gesanctioneerd, maar de Spreuken-dichter wil zeggen, dat als het lot wordt geworpen, het de Heere is, van wien het beleid is. In de Wet komt slechts eenmaal het werpen van het lot als bewijsmiddel voor (Numeri 5: 12-31).

HOOFDSTUK 17.

VOORSCHRIFTEN TER REGELING VAN HET GEDRAG IN VERSCHIEDENE OMSTANDIGHEDEN, VOORAL BIJ TWIST EN KRAKEEL.

VIII. Zo als reeds terstond in het eerste vers de tevredenheid als bron en grondslag van een vreedzaam gemoed en enen verdraagzamen wandel wordt aanbevolen, zo komt ook in verscheidene andere verzen deze aanbeveling terug. Ook de eis, om niet enkel met den mond, door tevredenheid, maar ook met de tong, door waarheid, zachtmoedigheid en stilzwijgendheid te vasten, wordt dikwijls herhaald, zodat men de aanbeveling tot tevredenheid en vredelievendheid als de grondgedachte kan beschouwen, die alles beheerst. Ofschoon anders tussen de verzen op zich zelven weinig samenhang bestaat, kan men ze toch omtrent in de volgende groepen onderscheiden: vermaningen tot tevredenheid en wijze gematigdheid in het bezit van aards goed en in het gebruiken van de tong (vs. 1-9), vermaningen tot vredesgezindheid, waarschuwingen tegen strijdzucht en liefdeloos handelen (vs. 10-20), spreuken van onderscheidenen inhoud, bijzonder tegen onverstandigheid en praatzucht gericht (vs. 21-28).

Ene a) droge bete broods, zonder verkwikkend water, of versterkenden wijn, of andere aangename toespis, en rust en tevredenheid daarbij, is beter, dan een huis vol van geslachte beesten, zodat er overvloed van spijze is, wanneer men die gebruikt met twist, onrust en ontevredenheid in het hart en tussen de huisgenoten.

Spreuken 15: 17; 16: 8.

Een onaanzienlijk, maar verstandig knecht, die de Goddelijke wijsheid in het hart draagt, zal zich verheffen door zijn verstand, en ten laatste door aanzien, ja door rijkdom zelfs, heersen over enen zoon, die door zijn verstand zich zelven en zijnen vader beschaamd maakt, die zijn vermogen verkwist, ofschoon hij door geboorte en andere voorrechten boven genen stond; en in het midden der broederen zal hij, als even veel recht hebbende onder hen, mede van de erfenis delen (Genesis 15: 3 vv.).

Dit is reeds in betrekking tot het wereldse waar, dat oordeel en verstand over de door geboorte geschonkene voorrechten heersen; in het rijk Gods is dit nog beter op te merken. Nederige geboorte en lage stand schaden u niet, wanneer gij slechts wijsheid wilt leren, want die maakt aanzienlijk, machtig en rijk. -Wien houdt gij dus voor vrijer? Alleen de wijsheid is vrij, want zij verheft de armen boven de rijken, zij maakt de heren zelfs tot schuldenaars van hun slaven, tot schuldenaars niet door het geld, maar door doorzicht, door het "pond, het talent" uit dien goddelijken, eeuwigen schat, die nooit bederft. De wijze is altijd vrij, schrijft altijd de wetten voor en komt tot ere. (vergel. de geschiedenis van Jozef in Egypte. Genesis 41).

a) De smeltkroes is voor het zilver, en de oven voor het goud; beiden worden alzo van vreemde bestanddelen en van schuim gereinigd; b) maar de HEERE proeft de harten, door al,

wat Hem mishaagt, door rampen en tegenspoeden daaruit weg te nemen, en de kracht tot het goede te versterken.

Spreuken 27: 21. b) Jer. 17: 10.

De menselijke kunst heeft geleerd om zilver en goud in hun oorspronkelijke bestanddelen op te lossen, om hun inwendige samenstelling te kennen en het echte van het onechte te onderscheiden; maar de Heere alleen kent de verborgenste gedachten, en kan het goede van het kwade, den bedriegelijken schijn van de waarheid onderscheiden. Gene menselijke kunst vermag dit; gene zielkunde kan die onderscheiding leren kennen, de Heere alleen is de hartenkenner. (Hoofdstuk 15: 11; 16: 2; 21: 2; 24: 12..)

Hoe kunstig de mensen zich weten te vermommen, hoe voortreflijk zij zich met de kleuren der deugd weten te verwennen, om anderen daardoor te bedriegen, -hoe weinig daarom een mens de diepten huns harten kan doorgronden, de hoge God ziet tot op den bodem van het hart. Hij weet het valse en bedrieglijke van het ware en oprechte in het hart te onderscheiden. Hij onderzoekt de mate der reinheid; Hij ruimt het schuim en de onreinheid, tot heil des mensen, geheel weg; Hij verhoogt door het vuur der ellende en der aanvechting den glans der deugd.

Het is God alleen die de harten proeft. De mensen mogen goud en zilver in den smeltkroes aan den toets van zuiver- of onzuiverheid onderwerpen, maar over huns naasten harten kunnen zij in dit opzicht niet oordelen, ook is hun dat verboden en zij moeten dit overlaten aan Hem, die alle de harten, zelfs die der koningen in Zijn hand houdt en ze kan buigen werwaarts Hij wil, en beproeven naar Zijn welgevallen..

De boosdoener, die een inwendig bedorven hart heeft, merkt, let gaarne op de ongerechte woorden, die de goddeloze lippenspreken, en volgt de leugenachtige en valse woorden der verleiding; en een leugenaar, die een vals en huichelachtig hart heeft, neigt gaarne het oor tot de verkeerde tong, die hem leert zijne eigene boze gedachten met woorden uit te drukken, en deze weer tot kwade aanslagen te doen overgaan.

Zo als de echo tot degene, die roept, terstond terugklinkt, zo keert de schande tot enen ongerechten, schandelijken mens terug.

a) Die den arme bespot, smaadt deszelfs Maker, 1) die beide, rijken en armen, geschapen heeft, en het zo heeft ingericht, dat zij elkaar zouden dienen; die zich verblijdt in het verderf van een mens, waarmee hem God om zijner zonden wil straft, zal ook niet onschuldig zijn, want door zijne blijdschap over het ongeluk van anderen, haalt hij zich Gods toorn op den hals (Job 31: 29).

Spreuken 14: 31.

Duidelijk wordt het hier uitgesproken, dat God de Schepper is van den arme, niet alleen van den arme als mens, maar ook van den arme als arme. Arme komt hier voor dan als

tegenstelling van den rijke (Hoofdstuk 14: 31a). Dit heft niet op de schuld van hem, die door eigen toedoen arm werd, want dezulken heeft de dichter hier niet in de eerste plaats op het oog. Hij doelt hier op hen, die in armoede geboren worden, arm ter wereld komen. Het bespotten van den arme stelt hij op één lijn, met het zich verblijden in het verderf van een ander. Een verblijden, dat zijn grond niet heeft in de rechtvaardigheid der straf van den goddeloze, maar in de boosheid des harten, die zich verheugt over eens anders ongeluk.

De kroon der ouden, die hen doet eren door anderen, zijn de kindskinderen, die doen hopen op ene verzekerde en eervolle toekomst van hun geslacht, en ene rij van nakomelingen, kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen; en der kinderen sieraad zijn hun vaders, zo zij in een ver verwijderd verleden op ene reeks van voorvaders kunnen wijzen.

Dit is ene waarheid voor alle tijden, in zoverre kleinzonen den grijsaard eerwaardig maken, en zijn persoon doen eerbiedigen. Het meeste gewicht heeft zij echter in het oosten, waar ene grote familie het sieraad der ouders is, en de mindere zekerheid, ook in de burgerlijke maatschappij, toch nog een nauweren band tussen huisgezinnen nodig maakt. Hoe groter de mannelijke stam is, des te groter is de zekerheid en instandhouding der familierechten. Daarom zijn de voorvaders een sieraad voor de zonen, omdat een ver opklimmend geslachtregister de meeste aanspraak op eer geeft." Deze Spreuk komt eerst in hare volle waarheid uit wanneer het huisgezin als ene plaats der bewaring en voortplanting van het geloof, van de kennis van God, van de eeuwige goederen, naar de betekenis der Heilige Schrift, wordt opgevat. Ene lange rij van vaders, die in hetzelfde geloof geleefd, en daarin zalig gestorven zijn, ene rijke verzameling van ervaringen in het leven uit God, die zij ons overlevert, geeft ons billijken hoogmoed, vastheid en zekerheid tegenover de nietigheid en den leugengeest des tijds; ene lange rij van dezulken, die het eeuwige erfdeel hunner voorvaders in zich opgenomen heeft, geeft hier reeds enen voorsmaak der hemelse vreugde..

Ene voortreffelijke lip, een mond, die schone dingen spreekt, maar gene kennis van God en goddelijke zaken heeft, en daarom van al het waarlijk schone en goede niets verstaat, past enen dwaze niet, ja, het walgt zelfs zulke huichelachtige holle woorden te horen; omgekeerd past veel min enen prins, die wijs is en God lief heeft, ene leugenachtige lip, waardoor hij zich met dwazen gelijk stelt; dat kwetst evenzeer den zin voor de nodige overeenstemming van het in- en uitwendige (Jes. 32: 5 vv.).

Het geschenk, dat gegeven wordt om iemand gunstig voor zich te stemmen, is in de ogen zijner heren, dergenen die het ontvangen, als een aangenaam edel gesteente, dat door zijnen glans de ogen verblindt, en door de schoonheid en de grote waarde zich spoedig gunst en welgevallen verwerft; waarhenen het gaat, tot wien het zich zal wenden, zal het wel gedijen; het geeft welgevallen, verschaft vrienden en beschermers, en het gaat er mede als met een echten, schonen, welgeslepen edelsteen, die glanst, hoe men hem draait of van welke zijde men hem beschouwt.

Die de overtreding (Hoofdstuk 10: 12)toedekt, handelt waarlijk liefderijk, en zoekt liefde te verwerven (Jak. 5: 20. 1 Petr. 4: 8. 1 Kor. 13: 4 die de zaak weer ophaalt, als zij reeds lang vergeten is, scheidt den besten, den voornaamsten vriend 1) van zijnen vriend.

Het ophalen van fouten, het vernieuwen van voorheen plaats gehad hebbende krakelen is het uitrukken der liefde en het verdoen van alle achting en genegenheid, en niets strekt meer om vrienden van elkaar te verwijderen en tegen elkaar op te stoken en te verbitteren, dan het herhalen van zaken, die voorheen stof tot twist gaven..

De bestraffing al is het slechts door ene zachte berisping, met vriendelijkheid uitgesproken, gaat dieper in het hart vanden verstandige, die de tucht liefheeft, dan den zot honderdmaalgevoelig te slaan, 1) omdat hij zijne zonde loochent en de boetvaardigheid verwerpt.

David wordt vertederd door het enkel woord van Nathan: Gij zijt die man. Farao verhardt zijn hart, niettegenstaande vele waarschuwingen Gods, door den mond van Mozes.

Zeker de weerspannige tegen God, en zijne meerderen, tegen alle heilige instellingen op aarde, zoekt het kwaad, dat zeker niet uitblijven zal; maar een wrede bode zal door den Heere, die Zijne instellingen niet ongestraft laat overtreden, tegen hem gezonden worden, om hem den toorn en het gericht te komen aanzeggen (Rom. 13: 12).

De algemene ervaring bevestigt het, dat de pogingen om de Goddelijke verordeningen op aarde, zowel in de Kerk en in den Staat, als in het huisgezin door woorden en daden omver te werpen, reeds hier op aarde door zware straffen van God zullen bezocht worden. Deze ordeningen zijn zo heilig, en voor den geregelden loop van het wereldbestuur zo noodzakelijk, dat God niet toelaat, dat iemand daarin stoornis zoekt te brengen..

Het is beter, dat een beer, of liever ene berin, die van hare jongen beroofd is, enen man tegemoet kome; daar zij, ofschoon in wilde woede, toch immer binnen de perken harer natuur blijft, dan door een dwaas aangerand te worden. De beer is te temmen in zijne woede, maar niet een zot in zijne dwaasheid. 1)

De zot in zijne dwaasheid, wil zeggen, dat een waanzinnige, wanneer hij helemaal het verstand heeft verloren en dan tot alles in staat is, zich nog erger en woester openbaart dan ene berin, die van hare jongen beroofd is.

a) Die kwaad voor goed vergeldt, het kwaad zal van zijn huis niet wijken; ongeluk en straf zal hem voor zulk ene ondankbaarheid zeker toekomen (Jer. 18: 20. Psalm 109: 5).

Deuteronomium 32: 35. Spreuken 20: 22; 24: 29. Rom. 12: 17. 1 Thess. 5: 15. 1 Petr. 3: 9.

Kwaad voor kwaad vergelden is dom; maar kwaad voor goed vergelden is duivels. Die dat doet brengt een vloek over zijn huisgezin. De Joden stenigden Christus, omdat Hij goed gedaan had (Joh. 8: 59); Zijn bloed is op hen en hun kinderen gekomen..

a) Het begin des krakeels is gelijk een, die den dam openscheurt, en het water opening geeft; hij zal niet in staat zijn den vloed des waters te keren, daarom verlaat den twist, eer hij

zichuitbreidt; bemoeit u er niet mede, en vermengt u niet met den twistende, want hij wordt even als een brand al feller en feller, zodat er aan geen blussen meer is te denken.

Spreuken 20: 3.

a) Wie, om eigenbaat den goddeloze rechtvaardigt, voor onschuldig houdt, en den rechtvaardige verdoemt, als ware die de schuldige, beiden zijn den HEERE een gruwel, ja, want die beiden¹⁾ veranderen Gods heilige verordening op aarde juist in het tegendeel.

Exodus 23: 7. Spreuken 24: 24. Jes. 5: 23.

Deze Spreuk veroordeelt het doen dier rechters die het geschenk aannemen en daarom partijdig zijn, het recht niet handhaven, maar om valse beweegredenen het recht verkrommen. (Jes. 5: 23).

Waarom toch zou in de hand des zots het kooppeld zijn, om wijsheid te kopen, dewijl hij geen verstand heeft. Hij is immers niet geschikt om ze in zich op te nemen. Zonder de rechte gezindheid des harten zou ook de voor veel geld verkregene kennis, zelfs door de beste leermeesters, nog niets baten.

Wat goeds doet ene grote bezitting in de handen van enen zot? Kan hij daarvoor wijsheid kopen, om zijn goed wel te gebruiken? Helaas! hem ontbreekt verstand om wijsheid te begeren, en om zich te voorzien van goed onderwijs. Welk ene vreugde zou hij door zijne schatten kunnen genieten, indien zijn hart goed ware.

Een waar vriend heeft te aller tijd zijn vriend lief, niet alleen in voorspoed maar ook in tegenspoed, wanneer valse vrienden den mens verlaten; en een broeder, die dit niet alleen is in naam, en door het bloed, maar ook door liefde en genegenheid, wordt in de benauwdheid geboren; want ook kan hij een broeder genoemd worden, die in den nood, wanneer hij geen voordeel meer door de vriendschap geniet, toch zijnen vriend blijft aankleven; dan verandert de vriend als in een broeder, hij wordt als broeder geboren.

Niemand weet, waar hij vrienden heeft, behalve wanneer zijn welzijn en zijne eer op het spel staan, dan leert men den waren vriend kennen, en de valse vrienden verlaten hem dan.

Zonder reden is het spreekwoord: "In den nood leert men de vrienden kennen," niet in gebruik gekomen, want niemand kan immers zeggen, dat hij een vertrouwd vriend heeft, voordat deze hem in enen ellendigen toestand heeft gezien, en hem blijken heeft gegeven, hem ook dan niet te willen verlaten. Zo wordt de vriendschap op de proef gesteld, en leert men den vriend uit-en inwendig kennen. Men kan iemand wel gelukkig achten, die nooit in de gelegenheid is gekomen, om zijnen vriend te kunnen beproeven door den tegenspoed; maar het is zelfs ene genade van God te noemen, door den nood, waarin men komt, er van verzekerd te worden, dat men een waren vriend heeft, die in nood en dood ons wel ter zijde staat.

Een verstandeloos mens, is het die klapt in de hand, zich borg stellende bij zijnen naaste, zonder hem goed als een trouw en godvruchtig mens te kennen (Hoofdstuk 6: 1-5; 11: 15).

Vertrouw u niet te licht aan enen mens toe, dien gij niet kent; dit is nog veel meer toepasselijk op het geestelijke dan op het wereldse. Wordt nooit een knecht der mensen..

Die het gekijf liefheeft, heeft de overtreding lief, want de toorn des mensen doet niet wat recht is voor God (Jak. 1: 20); a) die zijne deur verhoogt, in hovaardigheid zich een groter huis bouwt, zoekt de verbreking van het pas gebouwde huis en van zijn geluk.

Spreekwoorden 16: 18. 2 Koningen 14: 10.

"Die zijne deur verhoogt, zoekt verbreking." Dit is thans nog letterlijk waar in het Oosten; maar of deze letterlijke verklaring de door den heiligen Schrijver bedoelde zij, laat zich moeilijk beslissen. Men zal zich herinneren, dat de Oosterse huizen geen front of gevel naar de straat hebben, doch dat de ingang van daar naar een voorhof leidt, waar, of in de nabijheid waarvan, in een ander voorhof, het front van het hoofdgebouw zich vertoont. Van daar dat men in de straat zelf weinig nopens de waarschijnlijke gestalte van het binnenste gebouw, of den rang en rijkdom van den bewoner kon ontwaren; meer echter van het uitwendig voorkomen der poort. Om dit te voorkomen, en alzo te beletten, dat de begeerlijkheid der machtigen niet door enig kenmerk van rijkdom en weelde worde opgewekt, en verbreking zoeken, dragen de rijkste lieden, behalve andere maatregelen, welke zij in het werk stellen, nauwkeurig zorg, dat hun poort hen niet verraadt, doordien zij minder laag en onaanzienlijk zijn, dan die van hun burenen. Langs de straat gaande, blijken de deuren, meestal zonder onderscheid, een schamel voorkomen te hebben, als zijnde deze zeer laag, en ofschoon sterk, van ruw, ongeschilderd hout vervaardigd. Wanneer een reiziger lieden bezoekt, welke voor rijk en gegoed bij hem te boek staan, dan staat hij verwonderd, als men hem aan ene poort of deur brengt, welke hij in zijn eigen land voor ene stal of schuur te gering zou achten, waardoor hij tevens ten aanzien van zijn oordeel nopens den rijkdom en weelde, welke hij waarschijnlijk daar binnen zal aantreffen, al zeer slecht gestemd en voorbereid wordt. Des niettegenstaande zijn de Oosterlingen prat op uitwendige vertoning; en een gegoed man vergeet zich zelve wel eens zo ver, of heeft zoveel zelfvertrouwen, dat hij zijne deur verhoogt in een stijl, die de aandacht van ieder trekken moet. Zelden gebeurt het echter, dat het lang duurt, voor en aler hij reden heeft, om te leren, dat hij door dit bedrijf zijne eigene verbreking (ondergang) heeft gezocht. In de stad Bagdad behoorde de enige verhevene deur of poort voor een bijzonder huis tot de woning van een zeer rijken Muzelman, die zoveel invloed in de stad had, dat hij dit vrijelijk naar buiten meende te mogen vertonen. Doch hij had zich vergist. Op zekeren dag door de straat rijdende, in welke hij woonde, sleepte men hem, dicht bij zijne deur, van zijn paard, en bracht hem op last van den Pacha, die zich terstond van al zijne bezittingen meester maakte, op de plaats zelf ter dood.

Wie verdraaid is van hart, de wegen des rechts en der waarheid niet bewandelt, zal in het leven het ware en blijvende goede niet vinden, want slechts den oprechte laat de Heere alles gelukken (Hoofdstuk 11: 20; 16: 20), en evenzo, die verkeerd is, bedrieglijk spreekt met zijne tong, zal in het kwaad, in de billijke bezoeking van God vallen (Hoofdstuk 13: 17).

Wie enen zot genereert, hem tot zoon heeft, die zal hem tot droefheid zijn; hij zal verdriet van hem hebben, of hij moet zelf een zot zijn, die niet inziet, dat de hoogste vreugde der ouders is, vrome kinderen te hebben, die het huis doen staande blijven met hun eeuwig erfdeel; en de vader des dwazen zal zich niet verblijden; 1) want de goddeloosheid van den zoon rukt neer, wat hij opgebouwd heeft (Hoofdstuk 10: 1; 18: 13).

De vader van een dwaas neemt het verheven gedrag van zijn kind zozeer ter harte, dat niets ter wereld hem enige blijdschap, lust en genoegen schijnt te geven..

a) Een blij hart, dat door den troost en vrede Gods is verblijd, zal als ene medicijn op den mens werken, en het kwade zelfs goed maken; maar een verslagen geest, die niet in God en Zijn woord is getroost, en Gods nabijheid niet bespeurt, zal ook het gebeente verdrogen¹) also dat de gehele mens verzwakt en ziek wordt (Psalm 22: 16; 32: 3).

Spreuken 15: 13.

Het hart is het middelpunt van het ik-leven en aan dit ik-leven deelt zich tot het einde toe de toestand en de stemming aan het hart mee. De geest is de macht van het zelfbewustzijn, welke naar mate zij opgeheven of neergedrukt wordt ook den lichamelijken toestand opheft of neerdrukt..

"Hart en geest" worden hier zeer duidelijk als oorsprong des levens in den mens voorgesteld, waaruit leven en dood voortkomen, als de brandpunten waarin, alle krachten der ziel en des menschen lichaam verenigd zijn, en uit welke toestand aldus alles ontstaat..

De goddeloze zal heimelijk het geschenk ter omkoping uit den schoot nemen, om de paden des rechts te buigen, en juist daardoor wordt zijne goddeloosheid openbaar, dat hij voor aardse voordelen de gerechtigheid buigt (Hoofdstuk 18: 5. Amos 2: 7).

a) In het aangezicht des verstandigen, die het onderscheid kent tussen leugen en waarheid, tussen onrecht en recht, is wijsheid; 1) hij heeft de wijsheid, die uit God is, in het oog en laat zich door haar in zijne schriften besturen (Hoofdstuk 15: 14); maar de ogen des zots, die de waarheid veracht, dwalen van het een op het ander, en zijn dan hierheen, dan daarheen gericht, zij zouden tot in het einde der aarde 2) willen doordringen; 't is echter jammerlijk met hem gesteld, want hij denkt aan alle dingen, die hem maar voor den geest komen, alleen niet aan het nodigste en het gewichtigste (Hoofdstuk 4: 25).

Prediker 2: 14; 8: 1.

In het Hebr. Etpheene mebin chokmah. Beter: voor het aangezicht des verstandigen ligt wijsheid. Dat is: de verstandige heeft het oog gericht op de wijsheid om die te bezitten. Dan komt de tegenstelling met het tweede gedeelte ook beter uit, wanneer gezegd wordt, dat de ogen der zotten zijn in of op de einden der aarde, m.a.w. dat hij zijne ogen niet op een vast doel, d.i. op wijsheid heeft gericht, maar dat deze her- en derwaarts dwalen. -

Gelijk het verstand eens wijzen zich zelfs in zijn gelaat vertoont, en een dwaas gekend wordt aan zijne dartele en wonderlijke ogen, zo heeft de ene zijne wijsheid altijd gereed, om daardoor geleid en bestuurd te worden, terwijl de andere niet weet wat te volgen, en zijne gedachten te vergeefs op en neer zwerven, al doorloopt hij de aarde tot haar einde toe.

a) Een zotte zoon, die de tucht verwerpt, en de wegen des vleses bewandelt, is een verdriet voor zijnen vader, en bittere droefheid voor degene, die hem gebaard heeft (vs. 21).

Spreuken 10: 1; 15: 20; 19: 13.

Het is reeds niet goed, ja veeleer zeer te verwerpen, den rechtvaardige, die zich in zijn leven steeds naar Gods geboden gericht heeft, ook te doen boeten; ook is het af te keuren, dat de prinsen, de vorsten, die het gericht in handen hebben, iemand slaan zouden, omdat hij strijdt voor hetgeen recht is. 1)

De Spreuken-dichter, uitgaande van de waarheid dat de Overheid Gods dienaar is, veroordeelt haar daarin, dat zij het recht buigt, door den rechtvaardige, degene, die niets misdreven heeft, te straffen. Dit ligt toch in het woordje ook opgesloten. God, de Heere, de Rechter aller rechters zal dit zeker straffen.

Wie wetenschap heeft beoefend, en het ware van het valse weet te onderscheiden, omdat hij wijsheid van God heeft ontvangen, houdt zijne woorden in, opdat hij niet met zijne tong zondige (Hoofdstuk 14: 29; 10: 19. Jak. 1: 19) en een man van verstand is kostelijk van geest, zodat hij zijne woorden niet wil verspillen aan nietige zaken.

In het Hebr. Jekar roeach isch theboena. Beter: Een man van verstand is hij die vrij is van hartstocht, d.w.z. die zijn hartstocht beheerst. Eigenlijk betekent het woord, koudbloedig, iemand die zich beheers kan. Van daar ook dat in het volgende vers een dwaas zelfs wijs wordt genoemd, die kan zwijgen.

Ja, een dwaas zelfs, die zich anders door zijne hartstochten en de goddeloze begeerten zijns vleses laat leiden, wanneer hij bij sommige gelegenheden zwijgt, zal wijs geacht worden, zo kostelijk is de gematigdheid en de bedaardheid met de tong in de ogen van den verstandige, en die zijne lippen toesluit, zal voor verstandig doorgaan (Job 13: 5).

Men zal niet kunnen beweren, dat iedere dwaas, die eens zwijgt, daarom voor wijs zal gehouden worden; maar omdat de karigheid en de voorzichtigheid in het spreken een zo noodwendig en voornaam kenteken is van de wijsheid, die in den mens woont, zal alleen de mogelijkheid, dat een zwijgende dwaas zelfs den naam van wijze kreeg, worden gesteld, omdat juist het onbezonnene hartstochtelijk gepraat een hoofdkenteken der dwaasheid is. Ook kan het vers betekenen, dat wanneer een dwaas begint te zwijgen, dit een teken zou kunnen zijn, dat er ene omkering plaats heeft in zijn verstand, en dat er een begin van wijsheid is gekomen. -In de Ascetiek, de beoefening der heiligmaking dan de oude kerk en van het monnikendom der middeleeuwen heeft het in dit hoofdstuk voorheersende denkbeeld, dat er ene werktuigelijke overeenstemming moet zijn tussen het lichamelijke en het geestelijke

vasten, of dat men de tong in ene strenge tucht moet houden, niet alleen als het orgaan van den smaak, maar ook van het spreken, ene al te vruchtbare, praktische betekenis gehad; terwijl men, zich beroepende op het verkeerd toegepaste voorbeeld van het vasten van 40 dagen door den Heere in de woestijn, bij het strenge gebod tegen het vasten, ook de strengste voorschriften door de stilzwijgendheid voegde. Maar deze buitensporigheden en overdrijvingen daargelaten, dan is het organische verband, en de wederkerige werking van de tong als orgaan van den smaak, en van de spraak, zo als zij ontegenzegglijk bij ieder mens heerst, iets, dat wel mag opgemerkt worden, en de zonden der tong in beide opzichten moeten ernstig vermeden, en te zamen bestreden en uitgeroeid worden Jak. 3: 2-12..

HOOFDSTUK 18. VAN DE SCHEIDING VAN

GOEDE VRIENDEN.

IX. Vs. 1-24. Het hoofdthema van dit Hoofdstuk, dat veelzijdig, grondig en ernstig wordt behandeld, is de vermaning tot de deugden van het maatschappelijk leven als gemeenzaamheid, verdraagzaamheid, en liefde tot vrienden. Ook de andere vermaningen, die schijnbaar verder aflaggen van dit hoofdthema, kunnen toch gemakkelijk daaronder gerangschikt worden. Het geheel laat zich weer in vier kleinere groepen verdelen: vs. 1-9 18.1-9 waarschuwen tegen onverdraagzaamheid, strijdlust en andere uitingen van ene liefdeloze en dwaze gezindheid; vs. 10-16 wekken vooral op tot vertrouwen op God en tot ootmoed, als de enige ware wijsheid, vs. 17-21 waarschuwen weer tegen strijdlust en misbruik van de tong, vs. 22-24 spreken van de liefde tot echtgenoten, de naasten en de vrienden.

Die zich van de gemeenschap der godvruchtigen afzondert, tracht niet naar de kennis der waarheid, maar naar wat begeerlijksvoor zich zelve, hij onderzoekt alles, om daardoor zijne ijdele eerezucht te voldoen, en meent beter te zijn dan anderen; hij vermengt zich in alle zaken, om daarmee te kunnen pronken, maar blijft nog verre van de bestendigebeoefening der wijsheid. 1)

in het Hebr. Bekol thoeschijah jithgala'. Beter: Met al zijn beleid maakt hij het nog erger. De dichter komt hier op tegen het separatisme van die dagen, tegen hen, die zich terugtrokken van de gemeenschap des geloofs en nu in een eigenwilligen godsdienst behagen begonnen te scheppen. De wijze koning zegt het hier, dat deze wel meent het daarom beter te zullen hebben, maar dat het einde daarvan is, dat hij in nog slechter conditie komt te verkeren.

Anderen zijn aan gedachte dat hier van een goede afzondering wordt gesproken, maar o.i. ligt dit niet in den tekst.

Want de zot heeft geen lust in verstandigheid, in de wijsheid, die in de gemeenschap met de gelovigen te vinden is; en daarom onttrekt hij zich en wil niet van anderen leren: maar daarin heeft hij lust, dat hij zijne eigene wijsheid aan andere zotten uitkraamt, en de dwaasheid van zijn hart zich alzo ontdekt.

Als de goddeloze in ene vergadering komt, komt ook met hem de verachting van God, van de godsvrucht en van de vromen; hij veracht hen, en hun verachting rust op hem; en met de schande, die aan de goddeloosheid verbonden is, komt ook de versmaadheid 1) en de hoon van de wereld.

De goddelozen zijn een verachtelijk volk, omdat ze smaad en verachting op en over alles brengen, want als een ondeugend mens in een goed gezelschap, in den school der wijsheid, of in de godsdienstige vergadering der gelovigen komt, dan werpt hij ene schande en verachting op God en op alle vromen, ja op alles wat er gezegd en gedaan wordt; men kan van deze bozen niets verwachten, dan schimp en spottaal; schande en versmaadheid verzelt hen

allerwege; zij lachen, schimpen en smaden op en met alles, wat wettig, ernstig, stichtelijk en godsdienstig is..

Schultens vertaalt: Als de goddeloze intreedt, treedt ook de versmading binnen en de schande met de schandelijken.

Bedoeling is in elk geval dat wie met den goddeloze omgaat of in zijn zonde deelt en haar goedkeurt ook zelf de vrucht en de kwade gevolgen er dan zal ondervinden.

De woorden van den mond eens mans, die de wijsheid kent, zijn rijk van inhoud, ja, onuitputtelijk, als diepe altijd stromende wateren, en de springader der wijsheid, die door het woord en den Geest van God in zijn hart opwelt, is ene uitstortende beek, 1) die nooit uitdroogt, maar velen drenkt en verkwikt (Hoofdstuk 20: 5; 21: 1; 16: 1; 19: 21. 7: 38).

Drieërlei dingen worden van de woorden uit een mans mond gezegd: zij zijn diepe wateren, zodat hun zin niet aan de oppervlakte ligt, maar slechts door indringen in de verborgen bewegingen en bedoelingen van den sprekende kan worden doorzien; zij zijn een uitstortende beek, welke tot hem, die dien vloed van woorden op zich laat komen, krachtig en fris terugkeert, wijl het deze beek niet aan altijd nieuwen toevoer van levend water ontbreekt; zij zijn een springader of bron van wijsheid, waaraan wijsheid ontspringt en van waar wijsheid is te halen..

a) Het is waarlijk niet goed, maar veeleer verwerpelijk het aangezicht des goddelozen aan te nemen, in het gericht voor hem partij te kiezen, om daardoor den rechtvaardige te benadelen, die het recht aan zijne zijde heeft in de zaak, waarover het gericht gehouden wordt, en niemand vermag het recht te buigen, zonder zich grotelijks te bezondigen (Hoofdstuk 17: 15, 23. Jes. 10: 2. Amos 2: 7).

Leviticus 19: 15. Deuteronomium 1: 17; 16: 19. Spreuken 24: 23.

De lippen des zots komen met iedereen in twist, want overal moet hij door zijne opgeblazenheid anderen beledigen, en zijngrootsprekende, snapachtige mond roept naar slagen, noopt anderen om te vechten, of maakt, dat hij zelf geslagen wordt, terwijl de beminnelijke en rustige houding van den wijze het misverstand, waardoor dikwijls de twisten ontstaan, spoedig inziet en ze weer weet bij te leggen (Hoofdstuk 19: 29; 10: 8; 13: 3).

De mond des zots a) is hem zelven ene verstoring, moet hem zelfs op de wijze, als in vs. 6 gezegd is, in het ongeluk brengen door zijn ongeroepen gesnap, en zijne lippen zijn een b) strik zijner ziel, omdat hij zich of in zijne eigene redenen verwart, en zich tot zijn eigen verrader maakt, of zich door zijn krakelen straf op den hals haalt.

Spreuken 10: 14; 13: 3. b) Spreuken 12: 13.

a) De lichtzinnig uitgesprokene woorden des oorblazers of des lasteraars zijn als zovele wonden voor de ziel dergenen, die daardoor geslagen zijn, en die dalen in het binnenste des buiks; zij vestigen zich in het diepste der ziel, en maken diepe wonden.

Spreuken 26: 22.

Eerst zeer glad en zacht naar binnen glijdende, worden zij, zodra zij eens vast in de ziel liggen, gelijk aan aanstekend en brandend vergif, dat den mens, die het in zich opgenomen heeft, gene rust meer laat..

De lasteraar heeft den duivel op de tong, en wie naar hem hoort, heeft dien in de oren..

Luther zei van degenen, die van afwezenden kwaad spreken: "Het zijn echte zwijnen, die niet letten op de rozen en de viooltjes in den tuin, maar hunnen snuit maar in de mest steken."

Ook die zich slap aanstelt in zijn werk, die is ook reeds door zijn tijdverlies een broeder van enen doorbrenger; beiden zullen tot armoede geraken (Hoofdstuk 10: 4; 12: 11

De naam des HEEREN, Jehova, Die is, Die was en Die zijn zal, zo als de Heere Zich zelven heeft geopenbaard, is voor het hart van den mens, waarin Hij woont en dat Hij versiert, een sterke toren, achter welks vaste muren en wallen hij beschut is tegen al het woeden der vijanden, der zonde, des duivels en der wereld; de rechtvaardige, die door zijn geloof leeft, zal in elken nood daarhenen lopen en door het alvermogen en de diepte van dezen naam, dien hij door het geloof in het hart opneemt, in een hoog vertrek gesteld worden, waar hij veilig is tegen de aanvallen der vijanden.

2 Samuel 22: 51. Psalm 18: 3; 61: 4. Spreuken 29: 25.

Het is onmogelijk, dat de naam van God, die niet door mensen is uitgevonden, en geen aardsen oorsprong heeft, maar voortkomt uit de onmiddellijke openbaring van God zelf, dat deze naam slechts een klank en rook is. Veeleer is God, daar Hij alomtegenwoordig is, aldaar, waar Zijn geopenbaarde Naam genoemd wordt, op ene bijzondere wijze door dezen Zijnen Naam en in dezen Zijnen Naam tegenwoordig. Hij heeft dezen Zijnen Naam overal, waar die verkondigd wordt, ten toon gespreid als ene zichtbare banier, opdat allen, die zich in nood bevinden, daar hun toevlucht nemen, en deze banier aangrijpen, d.i. dezen wonderbaren Naam met hun lippen noemen, even zo als eens het volk van Israël in de woestijn zijne ogen richtte naar de koperen slang. Maar deze banier is niet zo als toen, een zinnebeeld, een bloot teken van den verborgen God, maar de Naam van God is de geopenbaarde en de werkelijke God, en wie den naam des Heeren aanroept, die roept den Heere aan, die tegenwoordig is, en zal daarom gered worden (Rom. 10: 13. Fil. 2: 9 vv. Efez. 1: 21). -Den naam van Jezus Christus en van God, den Vader des Heeren Jezus Christus aanroepen, betekent zich aan de genadevolle macht des Gods, die tegenwoordig is, onderwerpen, zich daaraan overgeven en verbinden; en verder betekent het: in het geloof de macht hebben over den God, die tegenwoordig is. Zo begrijpen wij uit het eerste, waarom de Apostel Paulus den naam van

Christus doet betrekking hebben op namen, die ene macht, ene heerschappij te kennen geven, en uit het tweede, waarom een gebed in den naam van Jezus kan verhoord worden.

Een sterke toren was de toevlucht voor degenen, die belegerd werden, en het hoog vertrek in den toren de toevlucht voor hen, die beveiligd wilden zijn tegen de pijlen der vijanden. Zo wordt hier de Naam des Heeren een sterke toren en een hoog vertrek genoemd voor de rechtvaardigen, om ten allen tijde maar inzonderheid in dagen van benauwdheid beveiligd te zijn tegen den geestelijken vijand.

a) Des rijken goed is hem in zijne dwaasheid hetzelfde, wat voor den wijze de naam van God is, namelijk: de stad zijner sterkte, en als een verheven muur, binnen welken hij in zijne inbeelding 1) veilig is.

Spreuken 10: 15.

Tegenover het vaste bolwerk van den gelovige en rechtvaardige stelt de Spreuken-dichter hier de zwakke en valse verdediging van den rijken wereldling, die zijn deel en schat in de dingen dezer wereld stelt, op welke hij zijn hart vast maakt en waarvan hij zo veel verwacht als de godvruchtige van God zelve..

De Spreuken-dichter spreekt hier van in zijne inbeelding en daarom stelt hij het valse van deze burcht tegenover den naam Gods, die in waarheid een vaste burcht is. Want rijkdom en al het goed der wereld verdwijnt, maar God blijft Die Hij is, van eeuwigheid tot in eeuwigheid God.

a) Vóór de verbreking zal des mensen hart zich verheffen; 1) de hoogmoed is de zekere voorbode van den ondergang; b) en de nederigheid gaat voor de eer; door tijdelijke rampen tot onderworpenheid en ootmoed gebracht te worden, is een zegen; want alleen in den ootmoed ligt waarheid, en de waarheid brengt genade en leven in de ziel.

Spreuken 11: 2; 16: 18. b) Spreuken 15: 33.

Haman is hiervan een duidelijk voorbeeld. En ook Saul bij de aanvaarding zijner regering van hetgeen in het laatste gedeelte van dit vers gezegd wordt. Evenzeer van het eerste ook Nebukadnezar als hij zegt in opgeblazenheid des gemoeds: Zie daar het grote Babel, hetwelk ik gebouwd heb.

Die antwoord geeft, b.v. in het gericht al te spoedig beslist, eer hij de beide partijen zal gehoord hebben, dat is hemeen teken van zijne gewetenloosheid, en daarom van dwaasheid en schande.1)

Het is dwaas voor iemand te spreken van iets dat hij niet verstaat, of een vonnis te vellen in ene zaak, van welke hij niet volslagen of niet naar waarheid onderricht is en waartoe hem geduld ontbreekt, om er het werkelijke van te onderzoeken. En indien dit dwaasheid is, zo zal het ook schandelijk zijn voor degenen, die zich hieraan schuldig maken..

Die antwoord geeft, b.v. in het gericht al te spoedig beslist, eer hij de beide partijen zal gehoord hebben, dat is hemeen teken van zijne gewetenloosheid, en daarom van dwaasheid en schande.1)

Het is dwaas voor iemand te spreken van iets dat hij niet verstaat, of een vonnis te vellen in ene zaak, van welke hij niet volslagen of niet naar waarheid onderricht is en waartoe hem geduld ontbreekt, om er het werkelijke van te onderzoeken. En indien dit dwaasheid is, zo zal het ook schandelijk zijn voor degenen, die zich hieraan schuldig maken..

De moedige en krachtige geest eens mans zal hem in zijne ziekte verwonderlijk ondersteunen; maar enen verslagenen, neergedrukten geest, wie zal dien opheffen? Dan is immers juist datgene, wat ondersteunt, verbroken, en de mens moet bezwijken. Voed u daarom altijd met het woord van God, opdat uw geest door God gesterkt worde om te verdragen (Hoofdstuk 15: 13. Matth. 6: 23).

Het hart des verstandigen, dat de ware wijsheid liefheeft en gehoorzaamt, bekomt wetenschap en geestelijk leven; het staat nooit stil, maar tracht steeds naar het verkrijgen van een beter inzicht in de goddelijke dingen, en het oor der wijzen hoort gaarne spreken van de eeuwige waarheden, die besproken worden in den kring der godzaligen; het zoekt naar wetenschap, opdat het steeds moge toenemen in wijsheid (Spreuken 14: 33; 15: 14).

Wie eens is begonnen, zich aan de wijsheid, die van Boven is, over te geven, die heeft ene gedurige en bevestigde begeerte in zich, om met het hart en het oor, als de organen van de gehoorzaamheid aan de goddelijke waarheid (Psalm 40: 7), dieper in te dringen in het begrip van het eeuwige ware, en om enen steeds vasteren grond te leggen, en hij zoekt gaarne zulk ene gemeenschap, waar hem dit mogelijk is..

Hij, die zo veel verstand heeft, dat hij kan overwegen wat goed voor hem is, zal wel grote zorg aanwenden, dat hij de ware Godskennis, en de verplichtingen, die hij aan God heeft, in zijn hart inprent; hij zal zo wijs zijn, dat hij luistert naar dezulken, die hem goed kunnen onderrichten, want dat alleen kan den geest bewaren tegen verslagenheid en verbreking.

De gift des mensen, waarmee hij zijnen rechter omkoopt, maakt hem ruimte, om vrijen toegang tot hem te hebben, en gaarne aangehoord te worden boven anderen; en zij geleidt hem voor het aangezicht der groten, maakt het hem zelfs mogelijk zijne zaak voor de invloedrijkste personen van den Staat te brengen, die zijne voorspraak willen zijn.

Zo is des werlds loop: het geld, dat stom is, maakt recht dat krom is. -Het geld kan velen den mond stoppen. Ofschoon het geld stom is, toch spreekt het krachtiger dan schrandereid en vernuft. (Hoofdstuk 17: 8; 21: 14. 1 Samuel 9: 7. 22: 20).

Deze spreuk gaat door over de gehele wereld: De Chinees zegt: "De poorten van het hof der mandarijnen zijn wijd open; maar zo gij niets dan recht hebt, en geen geld, gaat er dan niet in."

Deze wereld is zo bedorven, dat men, daar de verdiensten, die alleen moesten gelden, te kort schieten, zich, al is men de post onwaardig, door geld en geschenken den weg tot het aangezicht der groten weet te banen..

Die de eerste is, om tot den rechter te komen, in zijne twistzaak, schijnt in de ogen van den rechter rechtvaardig te zijn, wanneer hij alleen met hem kan spreken zonder andere getuigen; a) maar wanneer zijn naaste komt, en deze ook door den rechter in de gelegenheid gesteld wordt, om zijne zaak te bespreken, hij onderzoekt hem op nieuw, die den rechter voor zich had ingenomen, en door beiden te horen komt de zaak meer tot klaarheid.

Spreuken 25: 8.

"Die het eerst spreekt, heeft altijd gelijk," dit zeggen wij ook in gemeenzamen stijl, en niemand is er, die dit anders opvat, dan dat hij schijnt gelijk te hebben. Want hij stelt alles zo van de beste zijde voor, weet het zwakke zijner zaak zo listig te verbergen, en de voordeligste zijde daarvan zo sterk te doen uitkomen dat de lichtgelovige en onbedachtzame er gemakkelijk door misleid wordt, en indien er niemand na hem sprak, hem zeker in het gelijk zou stellen. Zo gaat het in geschillen, waar men bijzondere personen tot rechters, tot beoordelaars of scheidslieden inroept; zo gaat het ook in twistgedingen, die voor de balie bepleit worden, "die de eerste is in zijne twistzaak, schijnt rechtvaardig te zijn." Maar menigmaal is het ook slechts schijn, want als de partij, hier "naaste" genoemd, gehoord is, verandert dikwijls de zaak geheel en al. Als de vijl der onderzoeking op den eersten gebruikt wordt, dan blijkt het wel eens, dat het blinkende metaal slechts door verguldsel bedekt is, en dat al wat zo welsprekend is voorgesteld slechts drogredenen zijn.

Het lot, als ene onmiddellijke beslissing van God, doet de geschillen tussen de strijdende partijen ophouden, vooral als zij moeilijk te beslissen zijn, en maakt, dat ook de twisten tussen voornamen personen kunnen beslecht worden, zodat de scheiding tussen de machtigen vereffend wordt, zonder dat de rechter van partijdigheid kan beschuldigd worden (Hoofdst 16: Jozua 7: 18).

Het lot werd ook bij de Hebreëen in het gericht gebruikt en was ene soort van Godsoordeel. In den tijd, toen de rechtspleging nog geheel onvolkomen was, toen de bloedwraak der nabestaanden nog bestond, en familieveten of persoonlijke wraakneming dikwijls de rechtsgeschillen beslisten, was het vooruitgang te noemen, wanneer de rechter de beide partijen overhaalde, vooral wanneer de zaak niet duidelijk was, om zich aan het lot te onderwerpen in de overtuiging, dat God zelf zou beslissen..

Een beledigde broeder, die vroeger met iemand door de banden des bloeds, of door innige vriendschap verbonden was, is wederspanniger tegen de verzoening dan ene sterke stad, 1) die te vergeefs door den vijand belegerd wordt, zich hardnekkig achter hare muren verdedigende, en van geen verdrag wil horen; en de geschillen tussen dezulken, die vroeger nauw verbonden waren, zijn moeilijk uit den weg te ruimen, als een zwaren, bijna niet te verschuiven grendel van een paleis.

Hoe nauwer en inniger vriend, hoe bitterder en heviger toorn, zo als tussen man en vrouw, tussen broeders en zusters.

De geschiedenis van Ezau en Jakob is daar om dit te bewijzen. Evenzeer Davids geschiedenis in betrekking tot Bathseba, waardoor Achitofel van hem verwijderd werd.

Anderen vertalen: Een broeder, aan wien trouwbreuk gepleegd is, wederstaat meer dan een sterke stad. In elk geval wordt hier gesproken van een beledigden broeder, tegen wien men trouwelooslijk heeft gehandeld.

a) Van de vrucht van ieders mond, het zij wijze of dwaze woorden, die hij gesproken heeft, zal zijn buik verzadigd worden en hij zal aan lichaam en ziel met voor- of tegenspoed verzadigd worden van de inkomst, of de opbrengst zijner lippen, 1) al naardat deze een goed of kwaad zaad uitstrooien; want aan de gesprekken wordt de gehele mens herkend.

Spreuken 12: 14; 13: 2.

De Heiland heeft gezegd, dat wat van den mens uitgaat, den mens verontreinigt. Hier zegt de Spreuken-dichter dat de mens oogst niet alleen van zijne daden, maar ook van zijne woorden. Dat ook zijne woorden het zijn, die hem dikwijls kwaad en ellende veroorzaken.

Ja, dood en leven zijn in het geweld, 1) in de macht der a) tong; naarmate men haar gebruikt of misbruikt zal men welvaart of verderf van haar ontvangen; en een ieder, die ze lief heeft, die de tong vleit, het zij ten goede of ten kwade, zal van hare vrucht eten, of ten dood of ten leven.

Spreuken 21: 23. Jak. 3: 2,6-12.

Letterlijk: in de hand, d.i. in de macht. Aan de tong wordt hier een hand toegekend, om uit te delen dood en leven. Dood en leven is een grote tegenstelling gelijk vloek en zegen. Hier leert de Schrift des Ouden- gelijk die des N. Verbonds bij Jakobus (Hoofdstuk 3: 5-9), welke de macht der tong is. Deze Spreuk houdt derhalve een ernstige vermaning in om de macht der tong wèl te gebruiken.

"Zo verklaart deze Spreuk de vorige nog juister en schilderachtiger; ongetwijfeld zweefde den dichter het zo menigmaal gebruikte beeld van den boom des levens voor den geest, dat hij weer gebruikt en uitbreidt." -Het gevaarlijkste lid, dat de mens heeft, is de tong; zij verwekt veel strijd, en doet soms groten nijd ontstaan. Veel kwaad, dat wij horen, is door de tong in de wereld gekomen. De tong verwekt veel toorn, en doet dikwijls lichaam en ziel verloren gaan. Menig land wordt door de tong verwoest, en door haar ontstaat moord en verwoesting. De tong is dikwijls oorzaak van meened. De tong is ene eerroofster en ene rechtverkrachtster. Door de tong kwam Christus aan het kruis. De tong heeft de meeste schuld van het kwade, dat er geschiedt. Ene goede tong is een uitmuntend lid.

a) Die ene Vrouw gevonden heeft, zo als zij behoort te zijn, ene trouwe hulp in zijn gezin (Genesis 18: 20; 19: 14; 31: 10), heeft ene goede, ja de beste zaak op aarde gevonden, en hij heeft met haar welgevallen, een bewijs en pand van de genade en den zegen getrokken van den HEERE.

Spreuken 19: 14.

Die ene vrouw getrouwd heeft, welke waarlijk ene hulpe voor hem is, heeft enen groten zegen gevonden, en het betaamt hem dankbaar de bijzondere gunst van God te erkennen, die zijn verstand en zijn gevoel bestuurd heeft, tot het doen van zulk ene gelukkige keuze.

De huisvrouw deelt met den man het kruis, maar ook den zegen, en is een kostbaar geschenk, vooral wanneer het ene godvruchtige en deugdzame vrouw is. Het is ene gift van Gods welbehagen, niet alleen om hare liefalligheid en hare liefde, maar ook, omdat het de eerste schakel is in ene lange keten van zegeningen en gaven Gods, waartoe ook vooral de kinderen behoren, waardoor en in welke men zulke heerlijke ervaringen opdoet. (Psalm 127 en 128). Zulk ene vrouw vindt men door de beschikking Gods want men ontvangt zulk ene, gezocht of ongezoekt, maar altijd van den Heere, en men is daarvoor den hoogsten dank verschuldigd. Merkwaardig is het, dat deze Spreuk voorkomt tussen de lessen over het gebruik der tong. (1 Petr. 3: 1) -Al gaat het soms wel eens ongelijk, toch weet de man, dat zijn huwelijk Gode welbehagelijk is, die de vrouw heeft geschapen en haar tot ene gezellin des mans heeft gegeven; en wat de man in het huwelijk ondervindt of lijdt, moet hem als de bemoeiing van God welkom zijn.

De arme spreekt tot den rijke met smekingen; maar de rijke antwoordt menigmaal daarop harde dingen.

Oppervlakkig beschouwd is deze Spreuk ene zeer alledaagse, en daarom van weinig waarde. Wanneer men haar echter nauwkeuriger overweegt, dan ligt daarin ene ironie op de zogenaamde wereldbeschaving van de rijken der aarde, die wel gewoonlijk uiterlijk fijn beschaafd zijn, maar inwendig verre van beschaafd; zij missen wel eens de ware menschenliefde, omdat zij altijd menen niemand nodig te hebben, en in hun overmoedige trotsheid op hun vermogen niet die tedere en beminnelijke inschikkelijkheid behouden, welke de armen juist in de school der bedruktheid en des gebreks leren beoefenen..

Deze Spreuk dient tot troost der armen, die soms zo onbarmhartig afgesnauwd worden, maar ook om den rijke te wijzen op het zondige van zijn onbarmhartigheid.

Een man, die vele vrienden heeft, heeft zich vriendelijk te houden, want er is menigmaal onder die allen slechts een enkele liefhebber, op wien hij in den nood kan rekenen, en die hem dan meer aankleeft, dan hij van een broeder zou kunnen verwachten, die wel eens door oorzaken van tijdelijken aard, zo als door twisten over het erven of iets dergelijks van hem vervreemd wordt.

Christus Jezus is de vriend, die meer aankleeft dan een broeder. Hij zal nooit verlaten, die hun vertrouwen op Hem stellen en Hem liefhebben. Gezegend zij Zijn naam voor de Christelijke vrienden, die Hij ons gegeven heeft, wier standvastige en trouwe liefde tot ons om Zijntwil onze voornaamste troost is naast de gemeenschap met Hem, in deze boze wereld, waar broeders dikwijls zo onvriendelijk zijn. Mochten wij ook zulke vrienden voor anderen zijn om 's Heeren wil, en uit dankbaarheid tot Hem..

Niets kan den gelovige scheiden van de liefde van Christus (Rom 8: 38,39). Wat zullen wij Hem vergelden voor Zijne onuitsprekelijke liefde? Liefde is gehoorzaamheid, en wij zijn Zijne vrienden, indien wij doen, wat Hij ons gebiedt. (Joh. 15: 14)..

In het Hebr. Isch reïm lehithroëa' Beter: een man van vele vrienden komt tot een breuke. Het laatste woord komt toch niet van her: maar van eeren dit laatste woord betekent in den eersten vorm, breken. De Spreuken-dichter wil hier dan zeggen, dat wie met velen bevriend is, toch ten leste zal ondervinden, dat dit op den duur onmogelijk blijkt. Daarom voegt hij er bij, dat één goede, trouwe vriend duizendmaal beter is, dewijl deze meer aankleeft dan een broeder.

HOOFDSTUK 19. VAN DE VERACHTING DER ARMEN, EN HET MATIGEN

VAN DEN TOORN.

Vs. 1-29. Bij verreweg de meeste Spreuken van dit Hoofdstuk zijn de vermaningen tot zachtmoedigheid, en de lof, die daaraan gegeven wordt, aan het hoofdbegrip, dat hier tot grondslag ligt, gewijd, dat daarom als ene alzijdige uitbreiding van Matth. 5: 5 en Jak. 1: 20 vv. kan beschouwd worden. Slechts enige Spreuken van enigszins verschillende inhoud, zo als vs. 2,9 28,15,24,8,16,29 zijn daartussen gestrooid. In het bijzonder vermanen vs. 1-7 19.1-7 tot ootmoed en zachtmoedigheid vooral omtrent de armen; vs. 8-17, tot zachtmoedigheid, geduld, barmhartigheid en andere uitvloeisels der ware wijsheid; vs. 18-21; tot zachtmoedigheid bij ouders en kinderen in de opvoeding, vs. 22-29 bijzonder tot mensenzinnelijkheid, waarheid, godsvrucht enz.

De a) arme, in zijne oprechtheid, in eenvoudigheid en reinheid van gemoed tegenover den naaste (Hoofdstuk 12: 2) wandelende, is beter en gelukkiger dan de verkeerde van lippen, en die door zijne leugens tot eer en rijkdom (vs. 23) gekomen zijnde, toch slechts een zot is, 1) zonder ware wijsheid en godsvrucht; alle zegen, dien hij in zijne goederen meent te vinden, is hem geen zegen, maar een vloek.

Spreuken 28: 6.

Let tevens waarin de schande des rijkaards gelegen is. Deze is, al maakt hij nog zoveel statie en geeft zich nog zoveel zwijgen, een ellendige en arme dwaas, wanneer hij met een ledig hersenvat en een boze tong is voorzien, en een verdwaald hart is..

Duidelijk is het dat hier een eerlijke arme gesteld wordt tegenover den dwazen en hoogmoedigen rijke, die zich inbeeldt heel wat in de wereld te zijn en ten slotte toch niets is en door niemand geacht wordt.

Ook is de ziel zonder wetenschap, zonder wijze inzichten en welberadenheid (Hoofdstuk 15) niet goed, en bij alle ondernemingen zal zegen en voorspoed gemist worden; en die met de voeten haastig is, zich zo onbezonnen in zijne handelingen gedraagt, dat de ziel zelf in de verwarring en moeilijkheid haar bewustzijn verliest, zondigt tegen zich zelve en anderen (Hoofdstuk 6: 18; 20: 21. Prediker 9: 11).

a) De dwaasheid des menschen, niet de Heere, zal zijnen weg verkeren, en hem zelve ten val brengen, en toch is het waar, dat de dwaze deze slechte gevolgen niet aan zich zelve zal wijten, maar zijn hart zal zich tegen den HEERE vergrammen 1) (Jes. 37: 28. Klaagl. 3: 39).

Jak. 1: 13-15.

Hoe dikwijls wordt deze Spreuk bevestigd door de ervaring en de geschiedenis. Menigeen, die achteruitgaat in zijn stand of door eigen schuld verarmt, zal niet bij zich zelve de oorzaak zoeken, maar de Voorzienigheid Gods lasteren en murmureren tegen de leidingen Gods.

a) Het geld en goed brengt vele vrienden toe; maar de arme, 1) die vroeger in betere omstandigheden geweest is, wordt van zijnen besten vriend gescheiden 2) (Hoofdstuk 18: 24).

Spreuken 14: 20.

De arme is hier degene, die arm werd, die betere dagen gekend heeft maar tot armoede verviel. In zijn rijke dagen had hij vele vrienden, maar nu kan hij ze wel tellen.

Waar het geld gemist wordt, daar is de vriendschap uit.

a) Een vals getuige zal niet onschuldig zijn, al wordt er ook naar zijne getuigenis gehandeld (vs. 9. Hoofdstuk 6: 29; 17: 5), en die leugenen, die in zijn leugenachtig hart opkomen, stout en vermetel blaast, zal de straf van God niet ontkomen.

Deuteronomium 19: 19. Spreuken 21: 28; 11: 21.

Velen vleien en smeken het aangezicht des prinsen; de grote massa der mensen is immers vol huichelarij en vleierij tegen ieder, die rijk is en veel invloed heeft; en een ieder is een vriend van dengenen, die giften geeft en hem zijnen rijkdom ook wil laten genieten.

a) Al de broeders daarentegen des armen, verarmden haten, miskennen en verloochenen hem zelfs, ofschoon zij door de banden des bloeds aan hem verbonden zijn; zij schamen zich over den bloedverwant, die arm en ongelukkig is geworden, bijzonder wanneer hij hen soms lastig valt; hoe veel te meer gaan zijne vrienden, die hij in betere dagen had, toen hij nog geschenken kon geven, verre van hem, en willen hem zelfs niet meer kennen; hij loopt hen nog na, met de gedachte, dat zij de woorden van trouw, die zij hem, toen hij nog in betere omstandigheden was, zullen waar maken; maar hij ondervindt, dat zij niets zijn geweest dan ijdele klanken (Hoofdstuk 27: 10)

Spreuken 14: 20.

De beide laatste verzen geven dus ten duidelijkste te kennen, hoe bijzonder afhankelijk de liefde der mensen tot den naaste is van de uiterlijke omstandigheden des levens van dezen. - Dewijl in deze hoofdafdeling van het Spreukenboek nergens anders een drieledig vers voorkomt, is het zeer waarschijnlijk, dat het derde lid van vs. 7 een gedeelte van ene andere spreuk is. Deze gedachte wordt door de Griekse vertaling der Septuaginta bevestigd, die hier zelfs twee spreuken meer heeft dan de Hebreeuwse grondtekst, van welke de tweede het derde lid van vs. 7 het slot schijnt te hebben. Volgens de vertaling van enige latere geleerden luiden deze twee verzen aldus:

Het beste oordeel is bij den wijze; die verstand heeft zal het vinden.

Die te veel vrienden heeft, heeft vele moeilijkheden; die woorden najaagt zal verloren gaan..

De inhoud dezer beide Spreuken (vs. 6 en 7) heeft gene bevestiging nodig. Men zie slechts wat er gebeurt, wanneer iemand door rijkdom of ereposten tot aanzien geraakt; weldra verandert de toon van allen, die hem naderen of omringen. Die hem te voren gemeenzaam aanspraken, zijn behoedzamer, ingetogener, eerbiediger in hun uitdrukkingen, en bevljtigen zich, om hem iets aangenaams te zeggen, dat zijne eigenliefde streelt. Allen, die hem te voren kenden, beroemen zich nu op de betrekking, waarin zij tot hem staan; en hoe groot zou het getal zijner vrienden, zijner boezemvrienden zijn, zo men elk daarvoor houden moest, die dien titel zich gaarne aanmatigde. Zo eerbiedigt de menigte de opgaande zon en huldigt haar, totdat zij de middaghoogte heeft bereikt, al worden ook velen door hare stralen verschroeid! Maar ziet men haar dalen, dan verflauwt allengs de toon der aanbidding; neigt zij naar de avondkim, dan is er nauwelijks iemand over, die zich in hare ondergaande stralen wil baden.

Die verstand, ware wijsheid, wijsheid van Boven, bekomt, heeft waarlijk zijne ziel lief, schenkt haar gaven des geestes, vastigheid en vrede, goederen, die niet, zoals het aardse goed, van de vergankelijkheid van al het aardse, van menschengunst afhankelijk zijn; hij neemt de verstandigheid waar, hij geeft acht op de bevelen der wijsheid, om het goede deel, het ware geluk te vinden 1), dat de trouweloosheid dezer weren hem niet kan ontnemen (Hoofdstuk 8: 29: 24).

Zij, die vele moeite en allen vlijt aanwenden, om wijsheid, kennis, genade en gemeenschap met God te erlangen, tonen duidelijk, dat zij hun eigene zielen liefhebben, en zullen eenmaal bevinden, dat zij zich de allerbeste en wenselijkste vriendelijkheid betoond, een onwaardeerbaar groot geluk verkregen hebben..

a) Een vals getuige, hetzij voor het gericht, of op den kansel, of in het dagelijkse leven, zal, al verwerft hij daardoor ook de gunst der wereld of aardse goederen, en al ontdekt de rechter zijn bedrog niet, toch voor God niet onschuldig zijn; en die leugenen blaast, opzettelijk leugens verbreidt, zal dikwijls reeds op aarde in het ongeluk komen, maar zeker door het eeuwige oordeel Gods vergaan.

Vs. 5.

De weelde, het leven in vermaak, overvloed en uitwendige heerlijkheid staat enen zot, die de godsvrucht en den ootmoed niet bezit, niet wel; zij is hem niet nuttig, hij zal daardoor nog erger en goddelozer worden, en zich zelve en anderen verderf bereiden (Hoofdstuk 17: 7; 26: 1); a) hoeveel te min nog enen knecht, enen mens met ene kruipende ziel, die aan zijne begeerlijkheden is overgegeven, om te heersen over vorsten, over dezulken, die door de wijsheid, die uit God is, zijn vrij gemaakt, en een edel hart hebben. Gelukt het een zodanigen slaaf door uiterlijke omstandigheden echter tot enen schijn van heerschappij te geraken, dan zal zijn val des te onverwachter zijn.

Spreuken 30: 22. Prediker 10: 7.

Door "vorsten" moeten hier verstaan worden zulke personen, die door God geroepen zijn, om het volk voor te gaan in godsvrucht en wijsheid, en door goede verordeningen de geestelijke

belangen des volks te bevorderen. Dezulken te beheersen, daartoe behoort nog meer geestkracht, dan om zich bij grote gastmalen en in voorspoed verstandig te gedragen. Wanneer nu een dwaas, die gene wilskracht bezit, datgene niet vermag, wat gemakkelijk is, hoe zal hij dan het moeilijke kunnen doen. Het is ene omkering der wereldorde, waarbij dienen en heersen niet kunnen zamengaan..

Het verstand des mensen vertrekt zijnen toorn, houdt dien terug, en daardoor toont hij een door God geleerd, wijs en ervaren mens te zijn, dat hij liever geduldig draagt, dan aan zijne hartstochten toe te geven. Geduld is ene der eerste vruchten der wijsheid, die uit God is; en hij die beledigingen verdraagt is wijs, want hij volgt daarin zijnen groten Meester na, die niet schold, als Hij gescholden werd. De mens, die verdragen kan, is edel, en zijn sieraad is, de overtreding voorbij te gaan 1).

Met andere woorden, de verstandige doet zich kennen door lankmoedig te zijn, traag tot toorn te wezen, en zijn sieraad, zijn roem is het, toegeeflijk te zijn, wanneer men tegen hem overtreden heeft.

a) Des konings gramschap veroorzaakt vrees en schrik, en is als het brullen eens jongen leeuws, want de koning draagt niet te vergeefs het zwaard (Rom. 13: 4. Dan. 2: 12. Esther 7: 7); maar b) zijn welgevallenricht bekommerde en bedroefde harten op, en is als dauw op het kruid, dat door de hitte der zon verbrand was.

Spreuken 16: 14; 20: 2. b) Spreuken 16: 15. Psalm 72: 6.

a) Een zotte, goddeloze (Psalm 14: 1)zoon is zijnen vader ene grote ellende, ene bron van gedurig verdriet en kommer; nauwelijks is de ene ellende voorbij of de andere staat weer voor de deur; en evenzo zijn de b) kijvingen ener vrouwtegen haren echtgenoot als een gestadig, een onophoudelijk druipen, zoals van ene dakgoot, waaruit gestadig druppels nedervallen, en de ene den anderen voortdrijft. Op gelijke wijze breekt ene kijfachtige huisvrouw in een nieuwen stroom van woorden uit, wanneer de man zich reeds verheugt, dat de eerste heeft opgehouden.

Spreuken 10: 1; 15: 20; 17: 25. b) Spreuken 21: 10; 27: 15.

Huis en goed is ene erve van de vaderen, en daardoor wordt het tijdelijk geluk der kinderen gevestigd; a) maar ene verstandige huisvrouw, die wijsheid van God heeft ontvangen en met deugden is versierd (Hoofdstuk 18: 15), en daardoor het leven van haren man aangenaam maakt en inwendigen vrede in huis doet wonen, dat is een geschenk, dat door niets kan geëvenaard worden; is van den HEERE 1), het is de edelste gave, die God op aarde kan schenken.

Spreuken 18: 22.

Men kan in den gewonen loop van Gods bestuur en de menselijke zaken vele goederen als een erfdeel zijner vaderen verkrijgen, maar niemand krijgt een vrome vrouw bij erfenis of

opvolging. Wereldgezinde ouders zien in de verzorging hunner kinderen doorgaans niet

verder, dan om ze aan welgestelde en rijke kinderen te verbinden, doch indien zij hen een verstandige vrouw mogen beschikken, zo moet er Gode alleen alle de ere van toegedaan worden..

De huwelijken worden in den hemel gesloten..

a) Luiheid en te veel trage rust sterkt geenszins de inwendige kracht, maar doet de vermogens in diepen slaap vallen, geeft aan lichaam en ziel ene slaperige verdoving en verslapping, die onbekwaam maakt voor den arbeid; b) en ene bedrieglijke, ene ijdele ziel zaleindelijk hongeren, tot ellende geraken, en het einde is vaak de bedelstaf.

Spreuken 6: 9; 20: 13. b) Spreuken 10: 4; 12: 23.

Gelijk arbeidzaamheid de mensen sterk van lichaam en tevens rijk maakt, zo veroorzaakt luiheid en ledigheid deze twee schadelijke uitwerkingen, dat zij het verstand doen vervallen tot ene domme ongevoeligheid en ver dwaasdheid aangaande de nodigste dingen en daardoor de mensen brengen tot gebrek en bedelarij; hierbij kan men nog ene derde voegen, dat zij hen verlost tot bedriegerij, en het in het werk stellen van oneerlijke middelen om in hun onderhoud te voorzien..

Die het a) gebod bewaart, zijn leven zorgvuldig naar den erkenden wil van God inricht en daarin trouw voortgaat, die bewaart zijne ziel, zodat hij hier gelukkig en gerust kan leven, en na dit leven eeuwig zalig zijn (Hoofdstuk 16: 17. Prediker 8: 5); maar die zijne wegen veracht, niet er op let, welken weg hij moet inslaan, en op welken weg hij is, zal sterven, niet alleen den geestelijken en eeuwigen dood, maar ook in het maatschappelijke leven, zodat hij of verachting en smaad zal deelachtig worden, of de Overheid in handen valt (Hos. 20: 11).

Spreuken 3: 31. Luk. 11: 28.

Menigeen komt den gerechtsdienaars in handen, en aan de galg. Want ongehoorzame kinderen ontlopen die niet.

Die zich des armen ontfermt, en hem rijkelijk geeft van zijne aardse en geestelijke goederen, die wordt daardoor in het geheel niet armer, maar leent den HEERE, den boven alles rijken en barmhartigen God, die door den mond der armen om onze gaven vraagt (Hoofdstuk 14: 31. Matth. 25: 40. Luk. 6: 30 vv.); en Hij zal hem zijne weldaad met woeker vergelden in dit en in het volgend leven (Prediker 11: 1. Hoofdstuk 12: 14).

Aan armen geven verarmt niet. -Wie den armen leent, dien betaalt God den interest. -Den arme gegeven is wel gezaaid..

Dr. Jonas gaf eens iets aan enen arme en zei: Wie weet waar God het wedergeeft! -Toen zei Luther: Alsof God het niet reeds lang te voren gegeven had!

Ontfermen sluit in, èn medelijden èn goedheid. Geven op zichzelf kan ook met een onbarmhartig gemoed worden gedaan, om er zich van af te maken. Daarom zegt de Heere ook, dat Hij wil barmhartigheid en geen offerande. Ware ontferming komt voort uit een hart, dat zelf erkent, alles te hebben ontvangen en op niets geen aanspraak te hebben. Ontferming bestaat niet altijd in het geven van geld, zij kan zich ook uitspreken in een vriendelijk woord, in een mededeelzamen blik. De onvermogene, die niets heeft te geven, kan daarom ook ontferming openbaren in het bieden der behulpzame hand.

a) Tuchtig uwen zoon, als of, want dan er nog hoop is, opdat hij zich betere, en tot het leven terugkere; b) maar verhef uwe ziel niet tot toorn, om hem te doden, want dan is alle hoop weg, en het doel der tuchtiging is verloren.

Spreuken 13: 24; 23: 13. b) Efeze 6: 4.

Bij de meeste oude volken was de macht der vaders over hun kinderen zover uitgestrekt, dat zij hen doden mochten. Ten aanzien der Hebreëen vinden wij hiervan in de geschiedenis der aardsvaders duidelijke sporen en niet slechts in de rechtspleging van Juda over Thamar (Genesis 38), maar veel sterker nog in het gezegde van Ruben tot zijnen vader Jakob (Genesis 37): dood twee mijner zonen, zo ik Benjamin niet tot u wederbreng. In de Romeinse geschiedenis van veel latere dagen vinden wij voorbeelden van dezelfde vaderlijke oppermacht, met gestrengheid, en zelfs, hetgeen bij dit volk gene zeldzaamheid was, met wreedheid uitgeoefend. Bij de Mozaïsche wetgeving wordt aan enen vader het recht van leven of dood over zijne kinderen niet toegekend. Een onverbeterlijk kind, hetwelk doof voor alle vermaning en bestraffing, zich in ene ergerlijke en schandelijke leefwijs te buiten ging, moest door zijne ouders openlijk bij den rechter worden aangeklaagd, en werd op die aanklachte veroordeeld, om gestenigd te worden..

Tucht is middel en niet doel. Tucht is het middel om den boom te buigen, wanneer hij nog teer, jong is. Maar nooit moet de tucht doel worden. Men moet niet kastijden om te kastijden en de Spreuken-dichter waarschuwt hier tegen de wraak, waardoor een vader zijn kind zou kunnen doden. Niet te onrechte is wel eens gezegd: Als ge driftig wordt, wacht dan met het oefenen van de tucht, totdat de drift bekoeld is.

Die groot is van grimmigheid, en daardoor zich vergrijpt aan anderen, hetzij hun goed, hetzij hun leven, zal de strafmoeten dragen; zal de schuld moeten vergoeden, want zo gij hem uitredt, of, zo gij hem aanpakt, het zal te vergeefs zijn, wanneer gij daardoor meent hem nuttig te zijn; zo zult gij nog gedurig moeten voortvaren, 1) zo moet gij ervaren dat het nog erger wordt.

Beter: Zo gij hem aanpakt, zo maakt gij het nog erger. De Spreuken-dichter wil hier zeggen, dat het juist wel nodig is, dat iemand, die in zijn drift en toorn zich vergrijpt aan een ander, daarvoor moet boeten, maar het staat zo gelegen met den driftige, dat die boete, die straf hem nog driftiger maakt, zodat de zaak met hem er niet op verbetert, maar verergert. De Engelse vertaling heeft: Een man van groten toorn zal straf lijden.

Hoor naar raad, eer het te laat is, en laat u niet te vergeefs vermanen, en ontvang met een onderworpen hart de tucht, die dient om uw bedorven aard, uwe begeerlijkheden en uwe boosheid weg te nemen, opdat gij in uw ganse leven op aarde, ja, tot in uwe laatste wijs zijt. (Hoofdstuk 12: 15).

In het hart des mans zijn vele gedachten; zo lang de waarheid en de gerechtigheid zijn hart en zijnen weg door dit leven nog niet verlichten, zal hij steeds wankelende zijn; dan houdt hij het ene, dan weer het andere voor recht; a) maar de raad des HEEREN, Zijn onwankelbaar besluit, Zijne heilige gedachte, die zal bestaan tot in eeuwigheid. Deze wordt u bekend gemaakt door de lessen en den raad der wijzen, opdat gij die moogt aannemen met uw ganse hart, en het goede van het kwade zult leren onderscheiden (Hoofdstuk 16: 1,9).

Job 23: 13. Psalm 33: 11; 115: 3 Jes. 46: 10.

De wens des mensen, 1) die de geboden des Heeren liefheeft, is zijne weldadigheid te kunnen uitoefenen, en zijn leven in weldadige liefde ten dienste der armen, ellendigen en verlatenen te kunnen besteden; maar de arme, ofschoon hij zulke liefdediensten niet kan bewijzen, maar die moet aannemen, ofschoon zijn hart geneigd is tot liefde, istoch nog veel beter en gelukkiger, dan een rijk, leugenachtig man, die wel de middelen heeft, maar wien het aan liefde ontbreekt, en den smekenden arme niets mededeelt, of slechts ijdele beloften doet, en zich alzo van het zaligste genot berooft; bij al zijnen overvloed is hij waarlijk arm (Hand. 35).

De Spreuken-dichter wil zeggen, dat het den mens tot een eer en sieraad strekt om de weldadigheid lief te hebben en dat, of men veel of weinig heeft, het aankomt op de gemoedsgesteldheid, dat men van hetgeen men ontvangt, ook iets kan mededelen aan anderen.

De vreze des HEEREN, de rechte en ernstige verering van den enigen, waren God, overeenkomstig Zijn heilig woord, (Hoofdst: 24: 27) is ten leven, maakt waarlijk gelukkig en doet tevreden leven; a) want men zal, dezen vrede bezittende, en verzadigd zijnde van het goede, vernachten in de zoetste rust des harten; met het kwaad, dat dezen vrede Gods zou kunnen verstoren, zal men niet bezocht worden, want Gods genade redt uit de grootste droefenis, en doet het leven in God genieten (Matth. 5: 6).

Psalm 34: 10.

Een luiaard a) verbergt de hand in den boezem, 1) en hij zal ze niet weer aan zijnen mond brengen 2); hij is te traag zelfs om te eten en zijne spijs te kauwen, hij zou, zo als men spreekwoordelijk zegt, dit gaarne door anderen laten doen (Hoofdstuk 12: 27).

Spreuken 26: 15

In het Hebr. txlub wdy lue Nmj (Taman afsal jado batsalchath). Beter: De luiaard steekt zijn hand in den schotel. Het laatste woord toch betekent niet boezem maar schotel. Dan komt

ook het tweede gedeelte beter tot zijn recht. De Spreuken-dichter tekent hier den luiaard, die wel zijn hand in den schotel steekt, maar te lui is om te eten. In het Oosten was het de gewoonte, om met de handen te eten, zelfs melkspijs met het holle van de hand tot zich te nemen.

Onze Staten-Overzetters hebben de vertaling van de Septuaginta gevolgd.

Dit is, helaas! ook dikwijls in ene geestelijke betekenis waar. Ieder heeft zijne bijzondere soort van luiheid. -Leraars, regeerders, bedienden verzuimen dikwijls hunnen post, ofschoon zij dien gemakkelijk konden waarnemen.

Alle Spreuken van onze verzameling, die van de bestraffing der luiheid spreken zijn scherp satyriek. In een vernuftig aanschouwelijk beeld stelt ons de bovenstaande Spreuk de onverbeterlijke traagheid voor, die zo erg is, dat de luiaard, zelfs bij het stillen van zijnen honger, waarbij men toch wel wat meer vlugheid zou mogen verwachten, nog niet van zijn traagheid afgaat. -Luther spreekt van de hand in enen pot, en Lange van die in enen schotel te steken. Beiden merken hierbij op, dat de Oosterlingen zich bij het eten niet van lepels, vorken en messen bedienen; en zelfs soep en melkspijs wordt met de holle hand uit den schotel in den mond gebracht, of men doopt het brood daarin..

a) Sla den spotter, den verklaarden vijand der waarheid, zo zal de slechte, de eenvoudige of onnozele, die tot hiertoe alles in het midden liet, onbeslist zijnde, naar welke zijde zich heen te wenden, en in gevaar zijnde zelf een spotter te worden, kloekzinnig, kloek van verstand worden; en bestraf daarentegen den verstandige, die reeds geleerd heeft onderscheid te maken tussen waarheid en leugen, recht en onrecht, al ware het maar met woorden, hij zal wetenschap begrijpen, en nog verstandiger en voorzichtiger worden (Hoofdstuk 18: 15.).

Spreuken 21: 11.

Zo als rotsen niet anders kunnen gespleten worden dan door menigvuldige hamerslagen, en leemkluiten door eenvoudige aanraking reeds vaneen scheiden, zo worden verharde harten alleen gebroken door hevige slagen en geselingen, maar weke daarentegen reeds door ene zachte terechtwijzing..

Wie den vader verwoest, ruw mishandelt, of de moeder uit het huis verjaagt, is een door God gevloekte zoon, die zijne ouders beschaamd maakt, en zich zelven schande aandoet 1) (Hoofdstuk 30: 17; 28: 24.

Hier wordt de zonde van een verkwistenden zoon voorgesteld. Deze benadeelt niet alleen zichzelf maar is ook beledigend voor zijne goede ouders, en op een laffe en lage wijze ondankbaar jegens de werktuigen van zijn bestaan, die zich geen moeite en zorgen omtrent hem ontzien hebben, en dit verzwaart zijne zonde en maakt hem uitstekender hatelijk in de ogen van God en mensen..

Het vs. 26 begint de vierde hoofdafdeling der Salomonische verzameling van Spreuken..

Laat af, mijn zoon, horende de tucht, de lessen en onderwijzingen der valse wijsheid; waarom zoekt gij af te dwalen van de redenen der wetenschap, die u de ware wijsheid leren?

De "tucht," die hier in de eerste helft van het vers genoemd is, zou men ook, als op andere plaatsen in het Spreukenboek, als de tucht van Gods wijsheid kunnen opvatten. Alsdan is de zin spottender wijze, en stelt, onder den schijn ener waarschuwing, voor de goede tucht ene hoogst ernstige vermaning voor, om ze te horen en aan te nemen. Laat maar af mijn zoon! om naar de tucht te horen, die u uwe zonde en dwaasheid voor ogen stelt, als gij er slechts naar luistert, om daarna weer af te dwalen van de lessen der wijsheid, en u zelve dus ongelukkig te maken. Maar wilt gij dat werkelijk? (Hoofdstuk 20: 16)..

Een Belial, een nietswaardig getuige, een goddeloos getuige bespot met zijne leugenachtige uitspraken het recht, dat voor den rechterstoel ook door hem aan het licht komen zal; en de mond der goddelozen slokt begerig, als ene zoete vrucht (Job 20: 12. 20.12 Jes. 28: 4) de ongerechtigheid in; 1) het is hem een waar genot onrecht te doen en onheil te stichten.

Het onrecht zal den mond der goddelozen inslokken, want dezelve losheid, ijdelheid, logentaal en snode ondeugendheid loopt uit in meened, zodat zij in een diepe kolk van trouwen eerloosheid en verderf ingedompeld worden, waaruit zij nooit ontkomen..

Maar Gods gerichten 1) zijn voor de spotters met het recht, voor de valse getuigen bereid, en slagen zijn gereed voor den rug der goddeloze zotten (Hoofdstuk 14: 3; 26: 3).

Onder deze gerichten worden altijd de gezanten en straffen Gods verstaan, al worden zij ook door de mensen toegediend. De spotters zijn de spotters met den godsdienst. De geschiedenis meldt het op zo vele bladzijden, dat wie met God en Godsdienst spot, ten leste op zichtbare wijs zijn straffen krijgt en zijn loon thuis vindt. Hoe is menigeen, die in blinden overmoed tegen Gods Openbaring en daarom tegen den zich openbarenden God inging, geëindigd als een dwaas, in den vollen zin des woords, als een krankzinnige.

HOOFDSTUK 20. WAARSCHUWING TEGEN OVERDAAD EN

DRONKENSCHAP.

XI. Vs. 1-30. Ene grondgedachte, die het gehele hoofdstuk verbindt en beheerst is daarin niet te vinden; veeleer bestaat het uit verschillende, op zich zelve staande zinspreuken, die nu eens tegen brasserie, dan weer tegen twistzucht, luiheid en bedrog waarschuwen, of in het algemeen tot een verstandig en eerlijk leven vermanen. Alleen vs. 6-11 onderscheidt zich van het overige gedeelte als een vast te zamen gesloten geheel, en handelt over het diepe verderf van den zondigen mens en van zijne onbekwaamheid om in dit leven geheel rein en heilig te worden. Bovendien kan men misschien de volgende groepen van Spreuken onderscheiden. Verscheidene leefregelen aan wijsheid en rechtschapenheid, bijzonder waarschuwingen tegen zwelgerij, twistzucht en luiheid (vs. 1-5); van de zondigheid der mensen in het algemeen (vs. 6-11), opwekkingen tot vertrouwen op God, tot arbeidzaamheid, voorzichtigheid en rechtschapenheid (vs. 12-19); waarschuwing tegen vele zonden, die uit het bedorven hart voortkomen (vs. 20-23); gemengde vermaningen tot godsvrucht en gerechtigheid (vs. 21-30).

De wijn, onmatig gedronken zijnde, is velen mensen ten verderve; hij berooft niet alleen den onmatigen gebruiker van zijne beste vermogens, maar maakt hem ook tot een spotter met al wat heilig is; en de sterke drank, (hebr. *schekar*) een uit gerst en ooft bereide bedwelmende drank, naar mede of bier gelijkende (Leviticus 10: 16 Numeri 6: 4 Jes. 5: 22) is van nog erger gevolgen; deze maakt den gebruiker wild en woelachtig, zodat hij raast en tiert, en bijna aan een redeloos dier gelijk wordt; al wie zich daaraan overgeeft, en lust heeft om zich daardoor in het verderf te storten, dwaalt grotelijks en verliest alle achting, hij zal niet alleen niet wijs zijn, maar het toppunt van dwaasheid bereiken; want de wijsheid eist boven alles lichamelijke en geestelijke nuchterheid (Hoofdstuk 22: 29 vv. Jes. 28: 7).

De wijn, zo als alle bedwelmende dranken, bevat in zich enen geest, die nuttig is voor de aardse bestanddelen van den mens, maar die in staat is om den geest, die uit God is, met enen sluier te bedekken, zodat hij ongeschikt wordt gemaakt om goddelijke dingen te verrichten en deel te nemen aan het rijk van God; daarom wordt in Efeze. 5: 18 dit vervuld zijn met den geest van beneden tegenover gesteld aan het vervuld worden met den Geest van boven, met den Heiligen Geest. Omdat echter op de deelneming aan het rijk Gods, op het bezit van de wijsheid, die van Boven is, het beeld Gods berust, daarom is de dronkenschap een aanval op het beeld van God zelf, ene poging om den Geest van God in den mens te vernietigen, als het ware ene vernieuwing van den zondenval. Wordt de dronkenschap een hartstocht, dan wordt zij ene hoofdzonde, de bron van bijna alle andere zonden des vleses (vergelijk de geschiedenis van Noach en Lot), bijzonder van alle geslachtszonden, de bron van de begeerlijkheid der ogen en van de hovaardij, en is bijna ongeneeslijk. De laatste eeuwen hebben ons met middelen ter bedwelmung bekend gemaakt, die de Heilige Schrift nog niet kent: de brandewijn en het opium, welk laatste tot nu toe alleen door de heidenen gebruikt wordt, maar ook tot ons dreigt te komen. Wat van wijn en bier gezegd wordt, is nog in hogere mate op den brandewijn toepasselijk; hij maakt den mens aan het beest gelijk, maar sneller en zekerder dan de eerstgenoemde dranken..

Terwijl bijna alle volken de zonde der bedwelming wegens de daaruit voortkomende bewusteloosheid veracht hebben, hebben de Germaanse volken, helaas, ten allen tijde daarmee gespot, wat ook daaruit blijkt, dat alle spreekwoorden aan de dronkenschap en het onmatig gebruik van drank ontleend, bijna altijd schertsend daarvan spreken..

a) De schrik, het schrikverwekkende, toornige woord uit den mond eens konings is als het brullen eens jongen bloedgierigen en roofzuchtigen leeuws, en is het voorteken van een zekeren ondergang; die zich tegen hem vergramt, en die zijne majesteit te na komt, zondigt tegen zijne ziel, 1) tegen zijn eigen leven, dat hij op ene vermetele wijze aan de vervolging of zelfs aan enen ontijdigen dood prijs geeft.

Spreuken 16: 14; 19: 12.

Een waarschuwing om den toorn des konings niet te verwekken, om geen reden te geven, dat de toorn des konings opkomt. De koning wordt hier vergeleken met een leeuw, en gelijk het dwaas is, een slapenden leeuw te wekken, zo is het evenzeer dwaas en gevaarlijk, om den slapenden toorn van een Oosters despoot op te wekken. Men moet niet over het hoofd zien, dat een Oosterse vorst het recht had over leven en dood zijner onderdanen.

"Al is de toorn tegen den koning billijk, uit voorzichtigheid is aan te raden dien geheel in te houden."

a) Het is eer voor enen man, en een bewijs van wijsheid in de ogen van alle godvruchtigen en van God zelf, van twist met hen, die aan hunnen hartstocht den vrijen loop geven, af te blijven; maar ieder dwaas mens zal er zich bij elke gelegenheid, waar tweedracht ontstaat, inmengen, 1) niet om vrede en verzoening te stichten, maar omdat hij gaarne bij zulke hartstochtelijke tonelen tegenwoordig is. Hij toont daardoor, dat hij noch zijn eigen hart, noch God kent.

Spreuken 17: 14; 19: 11.

Het is een ere voor een man van verstand en waarheid, dat hij tone, hoe hij over zijn geest weet te heersen, door af te blijven van twist of als hij er in is, dien te laten varen, en om des vredes wille liever iets te verliezen, dan op zijn stipt recht te blijven staan..

Om den winter, wanneer het hem te koud is, ofschoon het de geschikte tijd is, zal de luiaard niet ploegen; hij meent in de koude ene verontschuldiging te hebben voor zijne traagheid; daarom zal hij bedelen in den oogsttijd; maar er zal voor hem niet gezorgd worden, zelfs door hen niet, die anders mededeelzaam omtrent de armen zijn (Hoofdstuk 14: 4; 10: 5. Gal. 6: 7. 2 Kor. 9: 6).

Dit gaat ook in den hoogsten graad door in het verstandelijke en het geestelijke leven.

Alzo ook predikanten en regenten, die hun ambt niet behoorlijk waarnemen, en tegenkanting en haat vrezen, zijn als luie arbeiders te beschouwen.

De geringste zwaarigheid schrikt enen luiaard af van de noodzakelijkste onderneming. Hij zal b.v. niet opstaan om in den herfst, wanneer de morgenlucht scherp en koud wordt, zijnen akker te beploegen, uit vrees van verkouden te worden. Maar op deze wijze haalt hij zich de grootste moeilijkheden op den hals; want in den oogst, als een overvloedig gewas den arbeid van anderen kroont, gaat hij bedelen, en niemand heeft medelijden met hem, niemand wil hem helpen.

a) De raad, de geneigdheid en het voornemen in het hart eens mans, is dikwijls zeer verborgen als diepe wateren, die moeilijk uit den put kunnen omhoog gevoerd worden; maar een man van verstand, aan wien de wijsheid geleerd heeft zijn eigen hart, en daarom ook dat van anderen te kennen en te verstaan, zal dien raad doorgronden, en uithet hart te voorschijn halen. 1)

Hoofdstuk 18: 4.

Diepe wateren zijn ook stille wateren. Bij die stille, diepe wateren worden hier de plannen vergeleken, welke een mens dikwijls smeedt en koestert. En nu moge hij die plannen verborgen houden voor ondiepe mensen, of hen op een dwaalweg leiden omtrent hetgeen hij van voornemen is te doen, maar een man van verstand, die het valse van het ware weet te onderscheiden, weet dikwijls die plannen, door ze te doorgronden, te vrijdelen. Ook geldt dit van het vatten van den verborgen zin van iemands woorden.

Elk een van de menigte der mensen roept zijne eigene weldadigheid uit, 1) en spreekt veel van hetgeen hij goeds gedaan heeft; maar wie zal enen recht trouwen man vinden, die wel doet zonder daarvoor den lof van mensen te willen inoogsten?

Beter: Het merendeel der mensen ontmoet wel een man, die genegen is. M.a.w. Men kan licht iemand vinden, die zich lief en aangenaam voordoet, vooral als er geen wolkje aan de lucht is. Daarom de tegenstelling, maar wie zal een recht trouwen man vinden, d.i. iemand, die in nood en dood houw en trouw blijft.

De rechtvaardige wandelt steeds in zijne oprechtheid, hij toont oprecht te zijn, niet alleen met den mond (vs. 6), maar ook door zijnen oprechten en onberispelijken wandel; welgelukzalig zijn zijne kinderen na hem, 1) tot in de verste nakomelingschap, om het verbond, dat God met zulk enen gemaakt heeft (Hoofdstuk 14: 26. Exodus 20: 6; 34: 7).

Om zijner Godsvrucht wille zullen deze te beter varen. Want God heeft ontferming en goedertierenheid in overvloed voor het zaad zijner getrouwe aanklevers..

Een koning, die een levendig bewustzijn heeft van zijne hoge waardigheid, en met heiligheid en gerechtigheid bekleed is, zittende, als plaatsbekleder des allerhoogsten Rechters, op den troon des gericht, heeft niet nodig uiterlijk geweld te gebruiken om het onrecht uit de omgeving van zijnen troon te verwijderen; maar hij a) verstroot, zo als de zon alle duisternis verdrijft, alle kwaad met zijne ogen; het wordt alles voor hem openbaar, en moet voor het goede wijken (Hoofdstuk 16: 10. Jes. 11: 4).

Vs. 26.

Door de Wet (Deuteronomium 13: 5b) werd bevolen om het boze uit het midden weg te doen. Hier wordt gezegd, dat de koning, die op den troon des gericht zit, aan die roeping beantwoordt, dewijl hij, recht en gerechtigheid oefenende, in waarheid het kwaad verstrooit, het boze weg doet en voor zijn ogen niet laat bestaan of heersen. Hier is dus van een in waarheid theocratisch koning sprake.

1) Wie onder alle mensen kan zeggen: Ik heb mijn hartdoor zelfbeproeving, en vreze naar heiliging gezuiverd, van alle onzuivere neigingen, ik ben rein van mijne zonde?

1 Koningen 8: 46. Prediker 7: 20. 1 Joh. 1: 8 Jak. 3: 2. Job 14: 4.

Ieder, die zijn hart in oprechtheid beproeft, moet bekennen, dat zijn hart en zijn leven geheel en al door de zonde bevekt zijn, en dat het hem nooit zal gelukken, geheel zonder zonde te zijn..

Midden tussen de Spreuken vinden we deze hartsontboezeming van Salomo. Hij heeft gesproken van den koning, die het kwaad weg doet. Maar ziet, nu ziet zijn oog op naar boven en denkt hij om dien Koning, die in recht en gerechtigheid heerst, voor Wien niets verborgen is. En daarom in diens heilig Oog, wie is dan rein, wie is dan zuiver? Wie zal dan durven zeggen, dat hij zonder zonde is, geen zonde koestert, geen zondige neigingen heeft? Voor het oog van dien hemelsen Koning wordt de aardse koning een kind, ja wat meer zegt, een ootmoedig zondaar, die zichzelf gaarne schuldig belijdt.

a) Tweeërlei weegsteen, die als gewicht gebruikt wordt, tweeërlei efa, zowel in handel en in wandel, als in de beoordeling van zijnen naaste, en in het oordeel van den rechter (Hoofdstuk 11: 1) is den HEERE een gruwel, ja die beiden, 1) Hem, die wil, dat wij rechtvaardig en heilig zijn, daar Hij zelf rechtvaardig en heilig is.

Vs. 23. Deuteronomium 25: 13. Spreuken 11: 1.

Hij zal den handel derzulken, die zich daaraan schuldig maken, niet zegenen, noch aan hetgeen aldus gewonnen is, geen blijvenden zegen schenken..

Een jongen zal ook 1) door zijne handelingen zich bekend maken, en elke zijner bezigheden, hetzij hij speelt of iets anders doet, of later als hij groot geworden is, zijn werk zuiver is van verkeerdheden, of hij zijn leven naar Gods woord wil richten, en of het geen hij doet, recht zal wezen 2) of niet; ook in het kind vertoont zich reeds de verkeerdheid en de boosheid van het menselijke hart, maar ook de macht van God daarover.

Beter: Reeds een jongen zal, enz. De zin is hier deze, dat reeds in de jeugd het blijkt wat er in den knaap, dus wat in den mens zit. Een eigenlijke waarschuwing voor ouders, om op hun kinderen te letten en hen naar hun aard te besturen en op te voeden.

Het is ene zeer belangrijke bezigheid, voor ouders inzonderheid en voor opvoeders, de geaardheid hunner kinderen of kwekelingen met nauwkeurige oplettendheid gade te slaan. Men kan uit zulke waarnemingen de gewichtigste gevolgen afleiden ten opzichte der leiding en vorming van hun karakter, zowel voor de behoefte van het tegenwoordige ogenblik, als met betrekking tot hunnen levensstand en rijpere jaren. Een kind, dat traag van begrip is, en weinig of geen lust aan den dag legt tot leren, zal een wijs vader of opvoeder niet voor de wetenschappen opleiden, dewijl hij met zekerheid voorzien kan, dat er nooit een geleerde uit hem zal worden. Een blohartig jongeling, die zich liever door al zijne speelmakkers laat onderdrukken, dan ooit zijne krachten tegen hen te beproeven, zal nooit tot een dapper krijgsbevelhebber opgroeien, en het zou niet verstandig zijn hem tot dezen stand te bestemmen..

a) Een horend oor, dat de tucht en de lessen der wijsheid gewillig opneemt, en een ziend oog, dat duidelijk de boosheid der wereld en den wil van God erkent, heeft de HEERE gemaakt, Hij die alles ziet en hoort, ja, die beiden; 1) wilt gij dus goed horen en zien, zie dan in oprechte vrees op Hem, en wacht op Zijne goedertierenheid.

Exodus 4: 11. Psalm 94: 9.

Een oor te hebben is niet genoeg, dat heeft een dove ook, maar het moet een horend oor zijn. En zo ook een oog te hebben baat u niet, maar het moet een ziende oog wezen. En van daar dat de Heilige Geest van Salomo's lippen getuigt: Een horend oor en een ziend oog heeft de Heere gemaakt, ja die beiden. En omdat we nu ook in het geestelijke niets hoegenaamd vorderen met oren die niets opmerken en geen geluid verstaan, en evenmin met ogen die niets zien en niets waarnemen, daarom belijdt de Kerk van onzen Heere Jezus Christus, dat aan alle bewerking van den zondaar tot zaligheid een levend maken van den dode, een horend maken van het dove oor en ziende maken van het doffe, blinde oog, kortom een inplanting van het geloofsvermogen moet voorafgaan..

Dit geldt op lichamelijk en geestelijk gebied. God is de God der natuur, maar ook de God der genade. Wanneer een mens horende ter wereld komt en ziende, dan is dat Gods werk en grote goedheid. Maar evenzeer wanneer iemand hoort naar het Woord en ziet, wat God de Heere hem openbaart, dan is dit dewijl de Geest des Heeren hem zijne oren heeft doorboord en hem het geestelijk vermogen heeft gegeven om te zien.

a) Heb den slaap, de traagheid, de rust, die de kracht van lichaam en ziel verteert, die elke inspanning en iederen strijd vreest, niet lief, opdat gij niet arm wordt aan aardse en hemelse schatten; openveeleer uwe lichamelijke en uwe geestelijke ogen, en verzadig u daarna met het brood, zowel het aardse als het hemelse, dat gij door Gods zegen zult ontvangen.

Spreuken 19: 15; 24: 33

Het is kwaad, het is kwaad! zal de koper zeggen, uwe koopmanschap is maar weinig waard; hij zal de waren verachten om ze tot lager prijs te brengen; maar als hij met de

gekochte goederen weggegaan is, dan zal hij zich beroemen, dat hij door zijn verstand den verkoper heeft misleid, en zich zelve bevoordeeld.

Goud is er genoeg in de wereld, en er zijn ene menigte van robijnen en andere edelgesteenten, en zij worden door ieder ten hoogste geprezen en geliefd; a) maar de lippen 1) der wetenschap, die de wijsheid uit God openbaren (Hoofdstuk 18: 15), zijn een kostelijk kleinood. meer waard dan paarden en diamanten.

Spreuken 3: 14,15; 8: 11.

De lippen komen hier voor als organen van het weten. Wetenschap, ware wijsheid is een schat, die niet ontroofd wordt, terwijl veel paarden en veel goud door de dieven kan worden gestolen.

a) Als iemand voor enen vreemde, dien hij niet kent, en wiens trouw hij niet beproefd heeft, borg geworden is, neem zijn kleed tot pand voor de betaling; gij behoeft om zijne onvoorzichtigheid en onbezonnenheid gene schade te leiden; en pand hem voor de onbekenden, die hij in zijne dwaze lichtgelovigheid heeft vertrouwd (Hoofdstuk 6: 1-6; 17: 18).

Spreuken 11: 15; 27: 13.

Het woord in den grondtekst (volgens Keri) betekent een hoer. Daarom te meer wordt er op aangedrongen om zijn kleed te nemen, opdat hij door schade en schande wijs worde.

a) Het brood der leugen, het niet verdiende, is den mens aanvankelijk wel zoet, maar daarna zal de zoetheid van die lekkere spijs veranderen in bitterheid; zijn mond zal als het ware vol van zandsteentjes worden, waardoor hij zijne tanden zal verbreken, ja zelfs zal hij er van kunnen sterven.

Spreuken 9: 17. Klaagl. 3: 16.

Verzadig uwe begeerte naar rijkdom niet door het plegen van bedrog, door leugentaal, of door het omkopen van anderen, noch uwen lust of vermaak door hoererie of overspel; want schoon deze dingen voor het tegenwoordige lieflijk zijn, dit is slechts als de aangenaamheid van kiezelig brood, dat misschien bij de eerste bete den hongerige zal behagen, maar gekauwd wordende het gehemelte schuurt, het tandvlees doorsnijdt of de tanden breekt. Goed, door onrecht verkregen, zal den bezitter de wroeging van een schuldig geweten en de gramschap en oordelen van den almachtigen God aanbrengen.

Het brood der leugen is eigenlijk het brood waarvoor men niet gearbeid heeft, wat men op allerlei, vaak ongeoorloofde manier, heeft verworven.

Elke gedachte, elk plan wordt door den goeden raadvan godvruchtige en wijze mannen tot stand gebracht en bevestigd; daarom voer oorlog, nadat gij alles rijpelijk hebt overwogen en

beraadslaagd, metdezulken, wier wijze raadslagen u in deze gewichtige aangelegenheid tot gematigdheid en voorzichtigheid kunnen aansporen (Hoofdstuk 24: 6).

Het gebed en de lijfspreuk van generaal York bij het begin van elken slag was: "Keer, o Heere God, het begin, het midden en het einde ten beste."

a) Die als een achterklapper wandelt, die vermaak heeft in het verspreiden van lasteringen en kwade geruchten, openbaart het heimelijke, en zal zich niet kunnen onthouden van het openbaren der grootste geheimen, die hem zijn toevertrouwd; vermeng u dan niet met hem, die met zijne lippen verlost; vermijdt de gemeenschap en de verkering met hem, want hij zoekt door list uwe genegenheid te winnen, en op deze wijze al uw geheimen uit te vorsen, om die tot uwe schade en schande te openbaren.

Spreuken 11: 13.

a) Wie zijnen vader, of zijne moeder, de ouders, die van God zelf hun gezag ontvangen hebben, vloekt, hen met woorden en daden smaadt, of zelfs, God verzoekende, straffen van het Goddelijk gericht toewenst en afbidt, en alzo het vijfde gebod vermetel overtreedt, diens lamp, diens geluk 1) zal uitgeblust worden in zwarte duisternis, 1) zal eensklaps in het stikdonkere van ongeluk en ellende vervallen, en over hem zal komen datgene, waarmee hij God verzocht heeft (Hoofdstuk 13: 9; Job 18: 5 vv.; 21: 17; 29: 3

Exodus 21: 17. Leviticus 20: 9. Deuteronomium 27: 16. Matth. 15: 4.

De Arabier vergelijkt in zijn spreekwoord nog tegenwoordig het geluk met de lamp, die in zijne tent brandt.

Alle zijne eer zal in het stof geraken en hij zal zijn naam en achting voor altoos verliezen. Zijne dagen zullen verkort en de lamp zijns levens zal uitgeblust worden in tegenstelling van de belofte in het vijfde gebod. Ja zelfs wordt hier zijn eeuwig verderf bedreigd, zodat de lamp van zijn geluk in stikdonkere, in zwarte zeer akelige duisternis zal uitgeblust worden en verdonkerd blijven zal tot in eeuwigheid..

Als ene vaderlijke erfenis in het a) eerste verhaastigd wordt; wanneer zulk een onverlaat, als in het vorige vers genoemd is, een zoon, die zijne ouders vloekt, hun bezitting tegen hunnen wil vóór den tijd tot zich neemt, ja, hen soms met geweld uit hun bezitting verdrijft (Luk. 15: 12; Hoofdstuk 19: 26)zo zal het bezit dier erfenis, al is haar schat ook nog zo groot, ten laatste meer vloek dan zegen aanbrengen; want zulk ene handelwijs kan niet gezegend worden, 1) maar als stof zal zij verdwijnen en verstuiven, en daarin zal ook ten dele het uitblussen der lamp zich openbaren.

Spreuken 13: 11; 28: 20.

Wie zich derhalve in het bezit stelt van ene erfenis, aler zijn recht daarop vervallen is, stelt zich tegen de uitspraak van Gods woord. Dit geldt dan ook niet alleen van het zich in

bezit stellen met geweld, maar ook van het meer op vreedzame wijze. Iemand die, om de verschuldigde rechten op erfenissen te ontduiken, zich in het bezit van ene erfenis stelt al eer de erflater is gestorven, rekene met deze uitspraak.

a) Zeg niet, wanneer iemand u beledigd heeft, in uw hart: ik zal het kwaad met kwaad vergelden; wacht op den HEERE, wien de wrake is, en die beloofd heeft al het kwade te straffen; heb geduld en lijd liever, dan u zelve te wreken; want de Heere zal uwe twistzaak op zich nemen, en Hij zal u verlossen, 1) al straft Hij ook op den tijd en de wijze, die gij wel zoudt menen, dat de beste was; eerst moet de zonde rijp zijn voor de straf.

Deuteronomium 32: 35. Spreuken 17: 13; 24: 29. Rom. 12: 17. 1 Thess. 5: 15. 1 Petr. 3: 9.

Onder Israël had het jus talionis kracht, maar de Spreuken-dichter vermaant hier om zelf dit recht niet uit te oefenen, om zichzelf niet te wreken, maar de wrake den Heere over te geven en van Hem te smeken, dat Hij verlossen moge. David hoopte op Hem, toen Simeï hem vloekte.

a) Tweeërlei weegsteen, in handel en wandel, in de beoordeling der gebreken en beledigingen van anderen, zo als die van den wraakgierige in vs. 22, is den HEERE een gruwel, en roept Zijne oordelen af; en de bedrieglijke weegschaal, die eigen voordeel beoogt, is niet goed, maar schandelijk en goddeloos; met de mate, waarmee gij meet, zal u gemeten worden.

Vs. 10.

a) De treden des mans, zijne lotgevallen, zijn van den HEERE, Hij alleen richt en bestuurt zijn leven, en zendt hem zijn lot toe, als een antwoord op het eigen doen en laten des mensen. Hoe zou dan een mens zijnen weg verstaan, hoe zou hij zelf weten, welken weg hij moet inslaan, om gelukkig en zalig te worden? Moet niet de Heere hem gedurig op nieuw in elken nood, in elke moeilijkheid raad en hulp schenken? (Hoofdstuk 16: 9).

Job 31: 4. Psalm 37: 23; 139: 2,3. b) Jer. 10: 23.

Achter het gehele leven van een mens staat een hoger leven, dat hem, wanneer hij dat voor ogen heeft, met wijsheid leidt en vasthoudt, en waarop hij steeds met verbazing moet staren. Laat het daarom altijd uwe voornaamste zorg zijn, vroom en oprecht te handelen, en laat God voor het overige zorgen. Vertrouw in uwe aardse aangelegenheden niet op uwe eigene overleggingen, zorgen en arbeiden. Vertrouw, bij al wat gij voorneemt, met uw ganse hart op God. Wie op den Heere vertrouwt, dien zal niets ontbreken..

Hier geldt inzonderheid ons spreekwoord, dat de mens wel wikt, maar het God is die beschikt. Want toch onze ondernemingen gelukken niet naar onze wensen en bedoelingen, maar naarmate God ze bestuurt. God beschikt daarom ook alles ten goede voor alle Zijne gunstgenoten.

Het is een uiterst gevaarlijke valstrik voor het hart des mensen, dat hij het heilige verslindt; 1) even dwaas en goddeloos is het, na gedane geloften eerst onderzoek te doen of men die wel kan houden.

Volgens deze overzetting spreekt de Spreuk van mensen, die, nadat zij enen tijdlang alles gedaan hebben, wat hun verdorven hart aangenaam is, nu op eens met ene enkele boetedoening hun bedrevene zonde menen te kunnen verzoenen, maar later weer hunnen vroegeren zondigen weg inslaan, en het dan nog erger maken dan te voren (Luk. 11: 24 vv.). Zulk een zal gedurig op nieuw, en steeds onbeschaamder en moedwilliger zondigen, en zich daarmee gerust stellen, dat hij na duizend bedrevene zonden zich weer even gemakkelijk door ene kleine moeite van alle schuld zal kunnen vrijmaken. Kan men zulk ene handelwijze niet noemen, met Gods genade te spotten? Het is ene grote troost, dat ons God, om Christus wil, onze zonden wil vergeven, maar alleen na een ernstig en waar berouw. Wanneer wij, na belijdenis van schuld gedaan, en de genademiddelen te hebben gebruikt, niet ernstig beginnen onze vorige zonden na te laten, onze fouten af te leggen, onze plichten zorgvuldiger te vervullen, en in onzen godsdienst ijveriger te worden, dan leggen wij ons enen strik om den hals, en roepen het oordeel Gods over ons in. (Hebr. 10: 26). Het is ene boze zaak den Naam, het Woord en den dienst van God te lasteren, en daarna aalmoezen te geven, te bidden, te vasten enz. Luther zegt er van: Gij, heilige Martinius, zij offeren u enen penning en ontstelen u een paard..

In het Hebr. Mokeesch adam jala' kodesch. Beter: Het is een valstrik van een mens, ondoordacht uit te spreken: het is heilig. Er volgt dan en na gelofte eerst onderzoek te doen. De Spreuken-dichter waarschuwt hier tegen het ondoordacht iets afzonderen voor het heiligdom, (zie Mark. 7: 11) zonder dat men weet of men het volbrengen kan, of men die gelofte kan houden. Dit wordt dan een valstrik genoemd. Want heeft men eenmaal een gelofte gedaan, dan moet men die houden, dewijl men die aan God, den Heilige gedaan heeft. Volbrengt men die niet, dan doet men zonde. En volbrengt men haar, dan brengt men zichzelf in moeilijkheid. Volgt men de vertaling der Staten-Overzetteren dan is de hierboven gestelde verklaring van Dächsel alleen juist.

Een wijs koning verstrooit de goddelozen, doet hen in den wanmolen en verstaat het zeer goed om hen van de rechtvaardigen te scheiden, zo als men het kaf van het koren scheidt (Psalm 1: 4), en hij brengt daarna het rad van den dorswagen over hen, om hen door het recht, dat hij heeft te verpletteren, zo als men in oude tijden volgens het toenmalig gebruik, gevangene vijanden placht te doen (2 Samuel 12: 31. Amos 1: 3).

De ziel of de geest des mensen, waardoor hij verstand en zelfbewustzijn bezit (Genesis 2: Matth. 6: 22 vv.), is ene lamp des HEEREN, 1) die Hij zelf heeft aangestoken, en die licht en kracht uit Gods eigen Geest in zich draagt, vervullende en doorzoekende al de binnenkameren des buiks, van het inwendige, niet alleen, maar die ook alle ledematen en delen, zelfs de verborgenste des mensen doordringt, bezielt, beheerst en bestuurt.

Erken den adeldom van den menselijken geest, deze lamp des Heeren. Hoed u daarom voor alle ingebeelde wijsheid en verachting van uwe naasten. Doe veeleer het genadelicht van God

op alle krachten uwer ziel zijnen invloed uitoefenen, opdat, wanneer uw verstand behoorlijk verlicht is, ook uw wil tot het goede geneigd worde.

Hier wordt de grootheid, voortreffelijkheid en hoge waardigheid van 's mensen ziel vertoond, als de luister van dat licht, welke een iegelijk mens, komende in de wereld, verlicht. Want zij is eerst een Goddelijk licht, een lamp, door Hem zelve aangestoken, want de aanblazing des Almachtigen deelt het verstand mede en Hij zelf heeft 's mensen geest binnen in hem geformeerd; want de mens is naar Gods beeld in kennis geschapen. Het geweten, die edele hoedanigheid is Gods afgezant in de ziele, en is als een kaars of lamp, niet alleen door, maar ook voor hem aangestoken. De Vader der geesten wordt derhalve ook de Vader der lichten geheten. Ten andere is de ziel een ontdekkend licht, want door het behulp der rede leren wij den mens kennen, over hun beweegredenen oordelen en in hun oogmerken indringen, en met den bijstand van het geweten geraken wij tot de kennis van ons zelve. 's Mensen geest heeft een zelfbewustheid (1 Kor. 1: 11), waardoor zij gesteldheden en neigingen der ziele onderzoekt, het goede prijst, het kwade veroordeelt, en ook de gedachten en oogmerken des harten wel weet te oordelen. Dit is het ambt en het vermogen van het geweten, hetwelk wij derhalve behoorlijk moeten onderzoeken en vrij houden van alle ergernis en kwaad..

Hier wordt in den grondtekst niet het gewone woord voor ziele gebruikt, maar een ander dat gebruikt wordt om den zelf bewusten, den persoon vormenden geest des mensen aan te geven, als het onmiddellijk van God ingeblazen beginsel des levens. Het is daarom dat ook de Apostel Paulus (1 Kor. 2: 11) zegt: Want wie van den mens weet, hetgeen des mensen is, dan de geest des mensen, die in hem is? Daarom wordt dan ook hier de ziele een lamp des Heeren genoemd, omdat zij als van God onmiddellijk ingeschapen, onderzoekt en doordringt tot de geheime hoeken van het binnenste van den mens, en de verborgen gedachten en raadslagen zoekt te beheersen. Gelijk de lamp of een licht heerst over wat in het verborgen schuilt, zo ook de ziele, zo ook de persoon vormende geest van den mens.

Weldadigheid, liefde jegens het volk, (Hoofdstuk 12: 2) en waarheid, trouw in al zijne beloften en uitspraken bewaren den koning, want waar deze uitvloeisels van godsvrucht en wijsheid bij hem zelve wonen, daar zal ook zijn volk getrouw en vol liefde omtrent hem zijn, en de Heere zal hem en zijn volk behoeden; en door weldadigheid ondersteunt hij zijnen troon, 1) die niet wankelt, ofschoon niet gesteund wordende door paarden en wagenen.

Hier wordt van den koning geëist, liefde en trouw. Zelfs dan als hij zich ten trone zet, om gericht te houden, moet hij zich openbaren als iemand, die liefde en trouw voorstaat en beoefent.

Der jongelingen sieraad, zowel van het lichaam als van den geest, waarmee zij wat groots en goeds verrichten ter ere van God en ten nutte der mensen, is hun kracht, en a) der ouden heerlijkheid, waarin zich hun ernst en hun wijze ervaring spiegelt, is de grijsheid, zo heeft elke leeftijd zijne gaven en eer van God ontvangen, die de mens moet erkennen en gebruiken.

Spreuken 16: 31; 17: 6.

Gezwellen der wonde, zware slagen en striemen zijn in den boze, die naar zachte woorden niet hoort, ene zuivering, zo als men het roestige, dat zich aan het metaal heeft gehecht, er afvijlt; mitsgaders a) de slagen van het binnenste des buiks, de harde kastijdingen, die tot het binnenste doordringen, tot in de binnenkamer des harten, waardoor alleen de tucht gevoeld wordt.

Spreuken 10: 13

Het lijden is even noodzakelijk als eten en drinken. Bij zeer boze mensen helpen woorden niet, maar daar moeten slagen en harde straffen het doen..

Anderen vertalen: Insnijdende wonden halen het boze weg en treffen de diepten van het binnenste. De betekenis is dezelfde. Salomo zegt hiermede, dat als het mes dieper in de wonde wordt gezet, het bij den mens tot zuivering kan komen, en dat God daarom met harde slagen komt om het boze uit het midden weg te doen.

HOOFDSTUK 21. VAN GODS

GENADIG BESTUUR.

XII. Vs. 1-21. De voor ons liggende afdeling komt veel overeen met Hoofdstuk 16, zowel in het algemeen, als in de afzonderlijke verzen. Zo als het laatstgenoemde bevat ook dit Hoofdstuk in het algemeen beschouwingen over de heerschappij van God, die de wereld regeert en richt, en de stelling, welke de mens tegenover dat bestuur moet innemen, zodat men met den Berleburger Bijbel aan het geheel het motto zou kunnen geven: "God zal regeren en niet de eigen wil" Onder de deugden, die het meest aanbevolen worden tegenover de heerschappij van God, treden bijzonder de gehoorzaamheid en de gerechtigheid op den voorgrond. De volgende groepen kan men hier onderscheiden: vs. 1-3 schilderen Gods alles besturende Voorzienigheid en regering; vs. 4-8 waarschuwen voor hoogmoed, gierigheid, bedriegerij, geweld en boosaardigheid; vs. 9-18 waarschuwen voor een dwaas, onmeedogend, liefdeloos en onrechtvaardig gedrag; vs. 19-26 bevatten waarschuwingen van dergelijken inhoud, in het bijzonder voor liefdeloosheid en luiheid: vs. 27-31 beschrijven Gods rechtvaardig gericht over de boosdoeners en ongehoorzamen.

Des konings hart is in de hand des HEEREN als de in weiden, tuinen en velden aangelegde waterbeken, kanalen of grachten in de hand van den landman zijn; Hij neigt het tot al wat Hij, de Heere door Zijne hand tot verkwikking wil toezenden, zo als de landman zonder moeite naar zijn goedvinden aan de beken die richting geeft, waar hij juist het vruchtbaar makende water wil heenleiden (Hoofdstuk 16: 15; 20: 2,8 en 26).

Ofschoon het niet onwaarschijnlijk is, dat ook "de lieflijk verkwikkende en zegenende groeikracht verspreidende werking der beekjes als punt van vergelijking kan aangemerkt worden, daar immers het hart van enen koning inderdaad in de hoogste mate tot ene bron van zegen voor vele duizenden kan worden", toch blijft het ook waar, dat zelfs het hart van den dwazen en kwalijk gezinden koning in 's Heeren hand is. -Zo als Hij, die het oog gemaakt heeft, ook noodwendig moet kunnen zien, alzo moet Hij, die den wil gemaakt heeft, ontwijfelbaar ook de kracht hebben, om dien te neigen naar Zijn goeddunken. De ziel is, om zo te zeggen, het roer van de mensen, waardoor ons lichaam en al onze werken als een schip in het midden van het water geregeerd worden; nochtans wordt ook de ziel eens konings niet eens door haar zelf bewogen, voortgedreven en tegengehouden, maar God zit als het ware in de ziel van een ieder aan het roer. Hij regeert en bestuurt haar door haren wil te neigen en tegen te houden, zodat deze aan Zijn raadsbesluit en welgevallen ten dienste staat en die moet vervullen.

Dat is een grote troost; ook hier, waar dikwijls van ééne gedachte, van één besluit het wel of het wee van vele duizenden afhangt, geschiedt niet zonder dat God het weet en toelaat. Niet alleen de daden en de ondernemingen, maar ook de ontwerpen en plannen der koningen zijn aan Zijn toezicht en voorzorg onderworpen; het ontstaan, de voortgang en de gevolgen hangen van Hem, den Alwijze af. Daarom vermanen ook de Apostelen zo dringend tot ene ernstige voorbede voor de koningen, en de kerk heeft van de vroegste tijden af hun vermaning opgevolgd; bijna alle evangelische kerkordeningen schrijven de volgende voorbede voor:

"Wil aan alle Christelijke koningen en vorsten Uwe genade verlenen, hun harten, hun raadslagen en handelingen besturen en het door Uwe goddelijke almacht en vaderlijke goedheid daarheen leiden, dat alles tot eer van Uwen Naam en tot welzijn van kerk en vaderland moge gedijen;" en op dezelfde wijze ook voor de bijzondere landsheren..

Ook hier leert de Heilige Geest zo duidelijk mogelijk, dat de Heere immer Zijn raad volvoert, en dat daarom, ja de koningen wel plannen kunnen maken, maar dat de Heere het is, die door hen Zijn raad volvoert en al Zijn welbehagen doet.

a) Alle weg des mensen is recht in zijne eigene ogen; maar de HEERE weegt de harten 1) met ene rechtvaardige weegschaal, en beproeft ook de verborgenste gedachten, waaruit de woorden en werken voortkomen; Zijn heilige wil, en niet onze mening is de maatstaf, naar welke wij gericht worden (Hoofdstuk 14: 12; 16: 25).

Spreuken 16: 2.

Wat we ook zelf van ons mogen oordelen, daarvan zijn wij verzekerd, dat Gods oordeel jegens ons volslagen naar waarheid is, en dat Hij onze harten weegt en wikt, daarin met Zijn ogen doordringende en den mens en hunner daden daaruit beoordelende, naarmate hun grondbeginselen en oogmerken met zijn bevelen instemmen. En Zijn oordeel daaromtrent is veel nauwkeuriger nog als het onze wezen kan, nopens de best van ons gewogen en gewikte zaken..

a) Gerechtigheid, liefde en weldadigheid te beoefenen, en recht te doen, is bij den HEERE beter en uitgelezenener dan uiterlijk offer, waarbij de hoofdzaak, boetvaardigheid en geloof, waarheid en gehoorzaamheid in het hart ontbreken (Hoofdstuk 15: 8. Micha 6: 6-8 6.6-8).

1 Samuel 15: 22. Psalm 50: 7,8 en 14. Jes. 1: 11,16. Hos. 6: 6.

Hoogheid der ogen en trotsheid des harten, opgeblazenheid en zorgeloosheid, en 1) de ploeging 1) en al het streven der goddelozen zijn zonde; want al wat buiten den Heere geschiedt, al is het op zich zelven niet kwaad, is tegen Zijnen wil, en kan Hem niet behagen.

Naar den grondtekst is dit woordje "en" weggelaten, en "de ploeging der goddelozen" ene bijstelling van het eerste gedeelte, dat onmiddellijk voorafgaat. Echter bestaat de ondeugd van trotsheid en hovaardij nergens meer dan onder de Christenen. Men zou moeten veronderstellen, dat de Christenen de nederigste mensen onder de zon waren, omdat zij zich noemen naar het onschuldige, nederige Lam. Wanneer men echter den Heiland der wereld aan de ene zijde beschouwt in Zijne zachtmoedigheid en nederigheid, en aan de andere zijde de tegenwoordige Christenen in hunnen hoogmoed en eigenwaan, die bij zo velen is op te merken, aanziet, zou men dan wel den eerste als Hoofd en de anderen voor ledematen en volgelingen houden?.

In het Hebr. Nir reschaïm. Het eerste woord betekent in de eerste plaats licht, lamp, maar verkrijgt ook de betekenis aan werk, van arbeid op den akker, en van daar dat onze

Staten-overzetter vertalen door ploeging. Er wordt hier bedoeld op wat de goddelozen op den akker huns gemoeds bebouwen en voortbrengen. M.a.w. al wat de goddeloze voortbrengt en bewerkt is zonde.

a) De gedachten des vlijtigen bij zijn werk, met overleg en toch met vlijt arbeidende (Luk. 39) zijn het zekerste middel tot welslagen; daardoor alleen kan hij tot welstand geraken, want hij zal niet alleen zijn dagelijks brood winnen, maar zelfs een overschot kunnen opleggen, als een behoedmiddel tegen den dag des kwaads; maar van een ieder, die haastig is, wanneer hij iets wil daarstellen, is niet veel goeds te verwachten; hij zal niet alleen zijn werk niet goed maken, maar zelfs, door dat men hem niet vertrouwt, eindelijk tot gebrek aan het nodige geraken (Hoofdstuk 12: 11).

Spreuken 10: 2; 4: 11.

Haastig breekt den hals, langzaam komt men ook ver. Haastig wordt vermoeid, en laat den moed zakken; matig en aanhoudend doet het werk aan het einde komen. Hoe meerder haast, hoe minder spoed.

Er is tweërlei soort van arbeid; men kan rusteloos en in het zweet zijns aangezichts werken, en toch voert het tot gebrek, ofschoon voor het oogenblik het gevolg in het oog der wereld wellicht schitterend en voordelig is. Dat geschiedt daarom, dat de arbeid niet in den eeuwigen God gedaan wordt; omdat die niet geschiedt uit gehoorzaamheid aan Gods gebod, en in de vreze des Heeren, waardoor elk werk met groten zegen kan bekroond worden. Het werk aan hem, die langzaam maar vlijtig werkt, niet om des gewins wil, maar uit gehoorzaamheid en dankbaarheid aan God, in de vreze des Heeren en in Zijne kracht, als in God gedaan. Dat is zowel toepasselijk op aards als op geestelijk werk.

Die waarlijk vlijtig is, handelt met voorzichtigheid en overleg, zowel als met aanhoudendheid. Zij die vermetel en onbedachtzaam zijn, of zich haasten om rijk te worden, door onrechtvaardige handelingen, of onverstandige plannen, zijn op weg naar de armoede..

a) Te arbeiden om schatten te verzamelen met ene leugenachtige, valse tong door bedrieglijke kunstgrepen en listige misleiding van den naaste is ene goddeloze handeling, ene voortgedrevene ijdelheid, damp, als kaf voor den wind verstuvende, als een damp vervliegende; het bedriegt de verwachting dergenen, die er op vertrouwen, en zij zullen gelijk zijn aan hen, die den tijdelijken en eeuwigen dood zoeken.

Spreuken 10: 2 en 4; 13: 4.

Sommigen leggen zich toe, om met veel arbeid rijkdommen te verzamelen, al moeten zij daartoe gebruik maken aan leugen, bedrog, vleijerij of meened; maar even als zulke goederen niet duurzamer zijn dan kaf of rookdampen, die spoedig door den wind verstrooid worden, zo stellen zij hun bezitters ook bloot aan veel gevaar, en doen hen op het laatst door hun eigene vlijt tot een droevig einde komen..

De verwoesting, het geweld en de ongerechtigheid der goddelozen, waarmee zij zich schatten verzamelen, zal hen doorsnijden; het ongelijk, dat zij anderen aandoen, zal door God of door de mensen op hun eigen hoofd wederkeren, en wroeging zal hun het hart doorsnijden, omdat zij weigeren recht te doen, en hun geluk te zoeken op den weg der godsvrucht en der gerechtigheid.

De weg des mensen, die afwijkt van dien des Heeren, is gans verkeerd en vreemd; 1) maar het werk des zuiveren, die zonder bedrog, voor Gods aangezicht wandelt, is recht en leidt zeker tot het rechte doel, omdat zijne treden Gode welgevallig zijn.

In het Hebr. Haphakphak dèrek isch wazar. Beter: krom is de weg aan een met schuld beladen man. Dit komt in tegenstelling met het tweede gedeelte juist uit, waar gezegd wordt, recht is het werk des zuiveren. Bedoeling is, dat hij die met schuld beladen is, van een misdaad zich bewust is, allerlei kromme en verkeerde wegen inslaat om toch van straf vrij te komen, terwijl daarentegen hij, die op den weg des Heeren zijn pad zuiver houdt, zulke kromme wegen niet behoeft in te slaan, maar zijn weg recht houdt.

a) Het is beter te wonen op enen hoek van het platte dak, waar men eenzaam en verlaten is, blootgesteld aan allen wind en weer, en veel moet doorstaan, dan met een kijfachtige huisvrouw, en dat in een huis van gezelschap, waar vele zogenaamde vrienden komen, die de onrust nog vermeerderen. In het eerste geval heeft men ten minste rust en vrede, en op regen volgt altijd zonneschijn; maar in het laatste geval is men aan een altoosdurend druipen, aan vele smaadredenen en scheldwoorden blootgesteld.

vs. 18. Spreuken 25: 24; 27: 15.

Deze Spreuk zou kunnen inleiding geven, om te denken, dat men, wanneer er in een gezin twist en tweedracht heerst, terstond maar tot echtscheiding moest besloten worden, en dat is geenszins het geval; de Spreuk waarschuwt vooral tegen lichtzinnige huwelijken, waarbij men vooraf wel kan berekenen, hoe het zal gaan. De uitdrukking "het is beter" betekent niet: "het is Gode welgevalliger", maar: "het is aangenamer".

De zelfzuchtige ziel des goddelozen, die nog een slaaf der zonde is, begeert het kwaad, 1) tracht slechts naar datgene, wat hem zelve voordeel, maar een ander schade en nadeel aanbrengt; zijn naaste, die beter is dan hij, en hem wel eens vermaant tot het goede, wordt door hem bars en ruw bejegend, en krijgt gene genade in zijne ogen. Al was het zijn vriend of zijn broeder, wanneer het verderf van deze hem voordeel kan geven, dan kent hij geen erbarmen (Jes. 26: 10).

De wortel der goddeloosheid is diep in zijn harte ingeschoten en de lust, welke de mensen hebben tot het kwade, is juist die begeerlijkheid, welke de zonde ontvangt en voortbrengt. En als hij er op uit is, om het kwade na te streven, zal hij niemand ontzien, die hem in den weg mocht staan, en zich omtrent zijne beste vrienden en bekenden niet beter dan jegens vijanden en vreemden gedragen..

a) Als men den spotter, die opzettelijk alles, wat God en goddelijke zaken betreft, veracht, ook nog zo streng straft, dan zal hij toch niet veranderen, maar eer erger dan beter worden; want hij is onverbeterlijk; maar deze straf zal heilzaam werken kunnen op meer eenvoudigen, die nog geen spotters zijn, en wier zonden voortkomen uit onervarenheid en verleiding; voor hen wordt niet te vergeefs gesproken, en alzo wordt de onnozele, de slechte de onhandige wijs, want het voorbeeld van den spotter is hem nuttig. En als men den wijze, die uit zwakheid overtreedt, met bestraffende woorden onderricht, neemt hij wetenschap aanen leert begrijpen, dat hij zijne eigene ziel schaadt, en tegen Gods heiligheid zondigt.

Spreuken 19: 25.

De (een) Rechtvaardige en wel de Rechtvaardige God let verstandelijk op des goddelozen huis; als Hij de goddelozen, die thans in voorspoed verkeren, op zijnen tijd in het kwaad stort.

Letterlijk: Een rechtvaardige, in den zin van welk een rechtvaardige! die alleen recht doet. Niemand anders dan een rechtvaardig God wordt hier bedoeld, die let op de wegen en gangen en dus op het huis des goddelozen en daarom, wanneer de goddeloze zich niet bekeert, hem in het kwade stort.

Beide zindelen hebben denzelfden persoon tot onderwerp. Hij die let, acht geeft op het huis des goddelozen, stort hen ook in het verderf.

Die zijn oor stopt voor het geschrei des armen, die zal ookin nood komen, en wel in ene zo grote ellende, dat hij om hulp zal roepen, en dan zal hij ook niet verhoord worden 1) Hoofdstuk 1: 28).

God zal doof zijn voor zijn roepen, omdat hij het geroep des armen versmaad heeft, wiens zuchten, al willen we het niet horen, ten Hemel stijgt en daar ten onze nadele gehoordt wordt en eenmaal tegen ons dienen zal..

Zie hier de oorzaak, dat zovele gebeden niet verhoord worden. (Matth. 18: 23-35; 26: 41 vv. Luk. 11: 13).

a) Ene gift in het verborgene gegeven, zonder dat het bemerkt wordt door anderen, aan iemand, die zich beledigd acht, en vergramd is op den gever, houdt den toorn onder, en een geschenk in den boezem, of in den schoot, tussen de klederen verborgen, waardoor ook niemand het bemerkt, verrast den beledigde en stilt de sterke grimmigheid (1 Samuel 25: 18).

Spreuken 17: 8,23; 18: 16.

Ook met kleinigheden, met geringe liefdebetoningen kan men dikwijls veel kwaad afweren en de gemoederen tot bedaren brengen.

Wellicht ziet dit op het gebruik om bij de vorsten te komen met geschenken, om hun toorn af te wenden, niet om hen daarmee om te kopen, maar om hun gunst te winnen. Zo wilde Jakob

met Ezau doen en zo deed Abigaïl met David, toen deze in toorn ontstoken was over de daad van haar man Nabal.

Het is den rechtvaardige ene blijdschap, recht te doen, want daarin bestaat juist de deugd van enen rechtvaardige, dat het hem een bestendige lust en ene ware bevrediging des harten is, ook in recht te doen, Gods heiligen wil te kennen en te volbrengen; maar voor de werkers der ongerechtigheid is het doen van recht ene verschrikking; 1) zij durven niet aan te vangen hun handelingen naar Gods woord te richten, omdat zij wel weten, dat zij dan geheel anders zouden moeten worden (Hoofdstuk 10: 23; 15: 21. Joh. 3: 19. Rom. 1: 32).

Hier zegt de Schrift, dat voor de goddelozen het een verschrikking is, om recht te doen. Waarom? Omdat zij dan vrezen ten enenmale geruïneerd te zullen worden. Aan de paden van onrecht en leugen en bedrog hebben zij zich zo gewend, daarop is hun levensplan en hun levensrichting zo geheel aangelegd, dat zij er voor vrezen als voor den dood, van dien weg afstand te doen. Onrecht te doen is het element, waarin zij leven gelijk een vis in het water.

Een mens, die van den weg des verstands, van de wijsheid, die uit God is, afdwaalt, en dien der spotters, der dwazen of zelfzuchtigen bewandelt, zal in de gemeente der doden rusten, d.i. in de gemeenschap met alle verdoemden. Er is maar één weg tot de eeuwige zaligheid, die der godsvrucht en der wijsheid; een dwaas is reeds hier een wezenloze schaduw, die reeds het leven mist (Hoofdstuk 2: 15; 4: 14 vv.; 9: 18).

Hij zal rusten na zo vele afzwerpingen van het pad der deugd, en na zo veel wroetens en woelens op den weg der zonde in de vergadering der hellewichten, bij de schimmen der onzaligen, op het harde bed van het verscheurend en nu ijdel na berouw, geprikkeld door die scherpe doornen van het felstekend geweten..

Die blijdschap, dartelheid en wellust liefheeft, die zal eindelijk gebrek lijden; die wijn en zalfolie, d.i. prachtige en weelderige gastmalen (Psalm 104: 15. Amos 6: 6. Hoofdstuk 27: 9) liefheeft, zal ten minste niet rijk worden, 1) niet vooruit komen in de wereld, door zijne dwaze verkwisting. Zulk ene liefhebberij is ook een teken van ene dwaze gezindheid.

Die meer wil verteren, dan zijne ploeg hem kan opleveren, moet geheel ten onder gaan..

Hier wordt niet gewaarschuwd tegen de blijdschap des harten, maar tegen het dusgenaamde Epicureïsme, dat in alle eeuwen zich geopenbaard heeft en tegen het "laat ons eten en drinken en vrolijk zijn," tegen het opvoeren van zijn genot en het opgaan in hetgeen voor het leven is. "Vele lekkerbekken en vrolijke bazen, zegt Henry terecht, zijn vroeg of laat tot den bedelzak vervallen."

Olie wordt in het Oosten veel gebruikt om er de ledematen en inzonderheid het hoofd mede te zalven. Tegen het misbruik wordt hier de stem verheven.

a) De goddeloze is of wordt eens, wanneer de Heere gericht houden zal, als het ware een rantsoen voor de rechtvaardigen, en de trouweloze, de verachter der Goddelijke waarheid en

gerechtigheid zal het zijn voor de oprechten; want de toorn Gods, de billijke verdoemenis, die op de zonde volgt, zal op zijn hoofd nederkomen en blijven, maar de rechtvaardige en vrome, die zich zelve richt, komt niet in het gericht, maar kan vrij uitgaan.

Spreuken 11: 8.

Ook van de tijdelijke gerichten van God is het waar, dat de goddelozen er door in het eeuwig verderf worden gestort, terwijl de gelovigen wel getuchtigd, maar daarna toch gered en met eer en heerlijkheid gekroond worden, die hun hier meestal door de goddelozen worden onthouden..

De Spreuken-dichter wijst hier op het feit dat dikwijls de goddeloze ten val komt, wanneer hij het er op gezet had, de vromen ten val te brengen. Wij wijzen dan op Haman en Mordechai. Ook mag als voorbeeld wel aangehaald worden dat Israël vrij uitging, toen Achan gestenigd werd en de droogte op hield in de dagen van David, toen de zonen van Saul waren opgehangen. Het woord in den grondtekst, Kopher, betekent eigenlijk zoengeld, of zoenmiddel, een middel waardoor verzoening wordt gevonden, waardoor de schuld bedekt wordt. Daarom hield de toorn Gods op, toen Achan uit het midden van Israël was weggedaan.

a) Het is beter te wonen in een woest land, in eenzaamheid en gevaar, dan bij ene zeer kijfachtige en toornige huisvrouw; 1) want in de woestijn bestaat toch meer mogelijkheid, om den vrede der ziel te bewaren, en is er minder verzoeking tot zonde, dan in de nauwe gemeenschap met iemand, die door hare verkeerde luimen wordt geleid.

Vs. 9; Spreuken 25: 24.

Een vroom man kan beter met God en zich zelve verkeren, dan met een kijfachtige huisvrouw of onder twistgrage vrienden en bekenden..

In des wijzen woning, waarop Gods zegen rust, is altijd een door velen gewenste schat van alles, wat tot het leven nodig is, en ook olie, die wel niet noodzakelijk is, maar die tot vreugde en aangenaamheid des levens dient; maar een zot mens verslindt zulks weldra, wat de wijze door getrouwheid en vlijt verkregen en vermeerderd heeft; want zwelgerij en verkwisting zijn de gevolgen der dwaasheid, door welke zij zich zelf de straf der verarming bereidt. (vs. 17).

Die rechtvaardigheid en weldadigheid najaagt, met een onberispelijken wandel naar Gods woord, en de ellendigen met een ijverig en oprecht hart zoekt bij te staan, zal als genadeloon van den Heere hetware geestelijke en eeuwig zalige leven, rechtvaardigheid, die de Heere aan het geloof toerekent, en die eeuwig geldende is, en eer, reeds op aarde onder de godvruchtigen en eens eeuwige heerlijkheid vinden 1) (Matth. 7: 7 vv.; Hoofdstuk 3: 16).

Inderdaad zijn het drie goeden, welke den ijverige in de liefde beloofd worden, een gelukkig leven, een steekhoudende gerechtigheid, ware eer. Leven, zoals het van God, den levende, uitgaat. Gerechtigheid, zoals zij voor God, den Rechtvaardige en rechtvaardigende, geldt; eer of heerlijkheid, zo als God, de heerlijke, die verleent..

De wijze, die de hoogste macht, de wijsheid Gods, in zijn hart draagt, beklimt door zijn verstandigen raad en met Gods bijstand de stad der geweldigen, die door beroemde en dappere krijgshelden, welke de wijsheid menen te kunnen te niet doen, verdedigd wordt, en hij werpt de sterkte huns vertrouwens neer, waarmee zij zich op muren en torens, wagens en paarden, op hun eigene wijsheid, in plaats van op den Naam des almachtigen Gods verlieten (Prediker 7: 19). Vergelijk Jozua en Jericho, David en Goliath.

Wijsheid en godsvrucht overtreffen alle uiterlijke macht en sterkte, want God zelf is der vromen enige toeverlaat en kracht.

Zo als het gewoonlijk bij de mensen geschiedt, dat door bekwaamheid en wijsheid steden en rijken genomen worden, zo is er ook in het bijzonder wijsheid en voorzichtigheid nodig, wanneer het er op aankomt om het eeuwige heil, de inneming van den burcht Gods, het verkrijgen van den hemel, de opbouw van het rijk van Christus, en de onderwerping van den duivel te bewerken. Het baat immers niet, dat men om tot het doel te geraken, door zijne eigene dwaasheid enen verkeerden weg inslaat, opdat men zich zelven tegenover den vijand stelt, den enen of anderen hinderpaal in den weg legt, den satan met enen balk terugstoot, of in het algemeen zich toerust om den krijg te voeren, en zo mogelijk de overwinning te behalen. De list des satans, die onzen gedurigen strijd nodig maakt, moet ons leren, alle hinderpalen tot de overwinning uit den weg te ruimen, en al het nodige gereed te maken..

Dagelijks bestijgt de wijze de vesting der dapperen, en werpt de macht van hun vertrouwen neer, wanneer een gelovig leraar de bewijzen der wijsgeren en dwaalleraars, of zelfs de verborgene tegenspraak der vleeselijke broeders, waarmee zij hun schande zoeken te verdedigen, door de overwinning des geloofs en door het zwaard der wet weerlegt of tot niets maakt

De Wijze, op wien ons vers in de hoogste en volkomenste male doelt, is de Heere, die op den rechterstoel van God is gezeten, totdat al Zijne vijanden tot ene voetbank Zijner voeten zijn geworden..

a) Die zijnen mond en zijne tong voor slechte en onbezonnen gesprekken bewaart, bewaart zijne ziel voor benauwdheden, zonden en angsten des gewetens (Hoofdstuk 13: 3; 19: 6).

Spreuken 18: 21.

Er is bijna gene zonde, waartegen Salomo zo menigvuldig waarschuwt, dan tegen de lichtzinnigheid, en gene deugd, waartoe hij zo dikwijls vermaant dan tot voorzichtigheid in het spreken. En inderdaad zijn er wel gene zonden, die menigvuldiger begaan, en toch minder geacht worden, dan onverstandig en onchristelijk spreken. Hoe menigvuldiger hij zijne op deze ondeugden toepasselijk waarschuwingen herhaalt, des te dieper moeten wij die in ons hart prenten..

Die verachtelijk nederziet op al wat heilig is; en op het geloof aan het goddelijke, kan een hovaardig pocher genoemd worden; want aanspraak makende op een bijzonder diep inzicht en grote wijsheid, blaast en woedt hij tegen alle ware vroomheid en godsvrucht, en treedt hij openlijk op als de aanstoker van twist en strijd. Hij is een goddeloos mens, en zijn naam is, naar het algemene oordeel der mensen spotter, en door zijn eigenwaan gedreven, is hij toornig en hij gaat met hovaardige verbolgenheid te werk; hij kent zich zelve niet meer, en is onbekwaam om de stem der waarheid te horen (Hoofdstuk 14: 6; 15: 12; 22: 10).

Dit vers schijnt de bedoeling te hebben een juist begrip van spotters te geven, die er dan ook in den tijd van Salomo reeds waren. Meer dan andere mensen waren zij geneigd hun vleselijke lusten te voldoen en de wereld te dienen; zij waren onverschillig omtrent den godsdienst, en meenden, dat zij boven anderen verheven waren door hun recht inzicht in vele zaken den godsdienst betreffende, zij noemden zich sterke geesten, die alles konden bevatten. Door hunnen bekenden haat tegen de geopenbaarde waarheid waren zij onderscheiden van de dwazen en onwetenden. Daaruit is het dan ook te verklaren, dat eerst na den tijd van Salomo het Hebreeuwse woord 'lez' voor deze vrijgeesten gebruikt werd. Ook onze tijd, die hierin met dien van Salomo overeenkomt, is rijk aan zulke spotters of sterke geesten, zoals zij zelve zich gaarne zouden noemen: mensen, die in staatsvergaderingen en raadhuizen, in kerken en scholen niet ophouden, onder den schijn van een dieper inzicht in de zaken, de eenvoudige waarheid ontkennen, en hen, die ze liefhebben verachten en hartstochtelijk en onzinnig vervolgen..

Zouden dezulken niet menen, dat zij alleen in staat zijn om den dageraad ener betere wereldbeschouwing aan te kondigen? Maar wat is het einde van zulke spotters? De ondervinding heeft het geleerd, ook van sommigen in onze dagen: zij zijn vergaan, en al hun hovaardij is beschaamd gemaakt..

Deze waren degene, die, in zondigen overmoed des harten, allen geopenbaarden Godsdienst den rug toekeerden, en het er op toelagden, om den geopenbaarden Godsdienst in een bespottelijk daglicht te stellen. Het waren de vrijgeesten, de Voltaires en de Nietzsches van die dagen. Salomo noemt ze hovaardige overmoedige pochers, die in hun overmoed, den hemel en al wat heilig was durfden aantasten en aanranden.

De begeerte, de zucht naar rust en niets doen des luiards zal hem doden; want zijne handen weigeren te werken om zijne wenschen in vervulling te brengen.

Zo verbergt zich dikwijls de trage, vleselijke gezindheid, die het kruis en alle inspanning ontvlucht, en die de mensen aan lichaam en ziel schaadt, achter schone spreekwijzen en vurige wenschen (Hoofdstuk 13: 4; 19: 24). Men moet ook het koninkrijk der hemelen geweld aandoen en zijn kruis met kracht aangrijpen, om het op, de schouders te krijgen, en het dragen brengt dan weer zijne bijzondere moeilijkheid aan..

Het zijn luie predikanten, regenten, huisherren, die den hemel, eer, goederen hebben willen, en toch niet willen werken, en van lijden willen verschoond blijven.

Den gansen dag begeert hij, de luiaard, begeerlijke dingen, namelijk rijkdom en genot te hebben, maar hij blijft bij zijne ijdele wensen en dromen stilstaan, zonder zich aan ernstigen arbeid te wagen maar a) de rechtvaardige, die ook altijd vlijtig is in het beroep, waarin God hem geplaatst heeft, verkrijgt niet alleen het nodige, hij zal ook nog den nooddrufte uit zijnen overvloed geven, en de aalmoes voor den armen niet inhouden 1) (Hoofdstuk 11: 24).

Psalm 37: 26.

1). Wij zien hier de eer en het geluk der eerlijken en vlijtigen. De begeerten der rechtvaardigen en vlijtigen worden voldaan, en zij genieten niet alleen dat geluk, maar ook het verdere genoegen van aan anderen te kunnen weldoen..

a) Het offer der goddelozen, zonder waar berouw en boetvaardigheid, is reeds op zich zelve een gruwel, want de Heere ziet de gave niet aan, maar alleen het hart; hoeveel te meer als zij het met een schandelijk voornemen brengen, met het doel om God door zulke uiterlijke gaven te verzoenen, en dan menen daardoor weer een vrijbrief tot nieuwe zonden te krijgen.

Spreekwoorden 15: 8. Jes. 1: 13. Jer. 6: 20. Amos 5: 21.

De dief of rover, die van het geroofde aan God een offer wil brengen, betuigt en verklaart stilzwijgend, dat God de eerste oorzaak van zijnen diefstal of roof is, en dat hij tot betuiging van zijnen dank dit deel van zijnen roof aan God als de eerste oorzaak en ontwerper overgeeft. Dit is echter ene ontzettende godslastering, omdat daardoor de goddeloze zijne misdaad op God, als de eerste oorzaak schuift, en Hem tot een zondaar maakt, ja als den eersten uitvoerder ener misdaad verlaagt; er kan toch niets erger gezegd of gedacht worden.

Dit ziet vooral op het ascham, op het schuldoffer, hetwelk moest gebracht worden voor de een of ander bepaalde zonde. Indien nu de goddeloze zondaar een ascham bracht, om daarmee weer van de schuld af te zijn, en op nieuw zich tot het plegen der zonde te kunnen begeven, dan was zulk een offer een gruwel in de ogen des Heeren. Hierop ziet waarschijnlijk het laatste gedeelte van het vers.

a) Een leugenachtig onverschillig daarheen sprekend, en daarom ook twijfelachtig getuige der waarheid, hetzij in het dagelijks leven of voor het gericht, zal eindelijk toch vergaan; en een man, die gaarne en met bescheidenheid en opmerkzaamheid hoort, 1) voordat hij getuigenis ener zaak aflegt, zal ook weer gaarne over de voorliggende zaak spreken tot overwinning, zodat men aan zijn getuigenis kracht beschikt. Algemeen zal men hem als getuige vertrouwen, zijne uitspraken uit een oprecht en waarheidlievend hart voortkomen, en zeker zijn (1 Koningen 3: 9. Ezech. 3: 5 vv.).

Dit horen, is een vooraf horen, vooraf de zaak onderzoeken en beproeven, zodat de horende, als hij als getuige op treedt, ook geloofwaardig wordt bevonden. De valse en ware getuige worden hier tegenover elkaar gesteld.

Een goddeloos man wordt zo onbeschaamd, dat hij niet meer bloost over enig ding, noch zich laat leren door vermaning of bestraffing; hij sterkt zich in zijn aangezicht, toont zijn onbeschaamdheid in zijn geboden, blijft onveranderd, zelfs al klopt zijn geweten; hij kan even goed ene slechte daad doen, als elke andere zaak; maar de oprechte, die recht zonder slinkse wegen het pad van Gods geboden bewandelt, maakt zijnen wegeffen en vast; hij let op zijne wegen en keert zijne voeten tot Gods getuigenissen.

In het Hebr. Heëez isch rascha' bephanaw. Letterlijk: Een goddeloos man treedt voort met onbeschaamd gelaat, zodat men het aan zijn gelaat kan zien, dat hij om niets geeft. Hij verblijft of verbloost niet te midden van zijn kwaad. Hij beeft niet, en schrikt niet voor het plegen der grootste misdaden en de zonde. Hij tart de bedreigingen der wet en spot met de vermaningen van Gods woord.

De tegenstelling is deze, dat de oprechte vraagt naar de wet Gods, en zich buigt onder de wet-

Er is gene wijsheid der mensen, en er is geenbloot menselijk verstand, en er is geen raad tegen over den HEERE, den Alwijze, die de wijzen vangt in hun arglistigheid. (Job 5: 13).

Wanneer zich de menselijke wijsheid wil doen gelden tegenover de wijsheid van God, dan is het gene wijsheid meer, maar dwaasheid (1 Kor. 3: 19); ja, in vergelijking met Gods wijsheid is alle menselijke wijsheid nietig. (Jes. 29: 14).

Alle menselijke wijsheid, is bij die des Heeren vergeleken dwaasheid. Daarom zegt ook de heilige Apostel Paulus, dat de wijsheid der wereld dwaasheid is bij God (1 Kor. 3: 19).

a) Even zo min kan de kracht des mensen iets verrichten tegen de kracht van God: Het paard wordt wel bereid, uitgerust, tegen den dag des strijds; maar de overwinning is des HEEREN, die het lot van den oorlog beslist naar Zijnen wil (Psalm 144: 10; 20: 8. 1 Samuel

47

Psalm 33: 17.

Al ons doen, ondernemen en streven vermag onmogelijk datgene, wat God met ons voor heeft, te weerstaan. Is het dus niet het beste, zich geheel aan Zijne leiding over te geven, zonder vele vergeefse moeiten aan te wenden? Wij bereiden wel naar ons inzien en verstand, maar het gelukken daarvan hangt geheel van Zijnen wil af. Zo late men dan in alles de zorg geheel alleen aan Hem over.

Zie toch, hoe menigmaal het geheel mislukt is, wat gij zeker en vast gehoopt hadt, dat slagen zou. Hoe vele malen daarentegen is datgene geschied, waarvan geen mens had durven denken, dat het gelukken zou. (vs. 10).

Laat de zaak zo goed zijn, als ze wil, en derzelfer voorstanders mogen ook nog zo sterk, en wijs en getrouw, en de middelen ter bereiking hunner oogmerken en om de onderneming

voort te zetten, zo waarschijnlijk als prijzenswaardig zijn, er kan echter zonder God niets goeds van komen..

HOOFDSTUK 22.

OVER DEN GOEDEN NAAM EN EEN GOED GERUCHT; HOE BEIDEN VERKREGEN EN VERLOREN WORDEN.

XIII. Vs. 1-16. In deze laatste afdeling aan de oud-Salomonische kern der Spreukenverzameling is de hoge waarde van enen goeden naam het hoofdthema, dat in vs. 1 uitdrukkelijk wordt uitgesproken, terwijl de overige verzen als ene uitbreiding van dit eerste vers kunnen beschouwd worden, daar zij òf de middelen tot bevordering, òf de beletselen tot het behouden of verkrijgen van enen goeden naam aangeven. Men kan de volgende groepen onderscheiden: vs. 1-5 handelt daarover, dat de goede naam niet afhangt van rijkdom of schatten, maar van de wijsheid, nederigheid en oprechtheid, vs. 6-12, dat de goede naam bijzonder bewaard wordt door tucht, spaarzaamheid, gerechtigheid, liefde en trouw; vs. 13-16, dat traagheid, behaagzucht, dwaasheid en gierigheid de voornaamste beletselen van enen goeden naam zijn.

a) De goede naam bij alle godvruchtige en wijze mensen is een uitgeleener schat, dan grote rijkdom, die toch slechts een onzeker, vergankelijk goed is, en den mens dikwijls onrust en ontevredenheid bereidt en in allerlei verzoeken brengt; ook de goede gunst, de achting en de welwillendheid, vooral van de verstandigen, is beter dan zilver en dan goud, die men toch wel kan terugkrijgen, als zij zijn verloren gegaan; maar een eerlijke naam is niet weer te verkrijgen, wanneer die eens is verloren, en is alleen door veel moeite en zelfopoffering te bekomen.

Prediker 7: 1. Job 30: 8.

Handelen dus diegenen wel voorzichtig en verstandig, die elk ogenblik hun eer en hun goeden naam op het spel zetten, niet om grote rijkdommen te verwerven, -neen om een gering tijdelijk voordeel te hebben? -Ook het goed gerucht bij de wereld mag den gelovige niet onverschillig zijn, en hij moet zich van allen schijn des kwaads onthouden, ofschoon men ook nu nog den Heere een vraat en wijnzuiper, een metgezel van tollenaars en zondaren noemt. De wereld is immers de plaats van onze werkzaamheid en het ambt en de stand, waarin men gesteld is. Heeft Paulus te Filippi er op aangedrongen, dat dezelfde heren, die hem met Silas smadelijk in den kerker hadden laten werpen, hen nu weer openlijk en met ere door de stad zouden geleiden, dan mogen wij nog veel minder onzen goeden naam door de schijn des kwaads laten bevleken. De naam van Jezus is als ene uitgestorte olie (Hoogl. 1: 3) en de naam van ieder Christen moet iets daarvan in zich dragen..

a) Rijken en armen ontmoeten elkaar gedurig, zij hebben elkaar nodig, en kunnen elkaar in het geheel niet ontberen; want zij moeten den een den ander wederkerig helpen en ondersteunen in alle lichamelijke behoeften; de HEERE heeft hen allen gemaakt; maar ofschoon zij allen voor God gelijk zijn, bestaan er toch verschillende rangen en standen, en dat is de heilige en wijze beschikking van God, die men niet ongestraft mag verachten, en nog minder verstoren. Iedere stand heeft zijn eigene bijzondere roeping ontvangen en door deze

trouw waar te nemen en te vervullen, bewerkt hij zijne zaligheid, en helpt het rijk van God opbouwen (Jes. 34: 14. Job 31: 15. Hoofdstuk 14: 31; 17: 5).

Spreeken 29: 13.

Is het echter Gods ordening, zo mort niet, gij, wien God in armoede laat leven; weest niet ontevreden met uw lot, en verbeeldt u niet, dat u ongelijk aangedaan wordt in vergelijking van anderen. Uw God en Vader, die u deze plaats aanwees, is de alwijze God, die het beste weet wat tijdelijk en eeuwig goed voor u is. Hij is een rechtvaardig God, die u zeker geen haarbreed van dien weg doet afgaan, die u waarlijk gelukkig maakt. -Is het Gods beschikking, dat rijken en armen op aarde onder elkaar wonen, weest daarom niet trots of gierig, niet hard of onbarmhartig, gij, aan wien God rijkdom heeft geschonken. Bedenkt, dat uwe aardse goederen u door God gegeven zijn, om daarover goed te beschikken, om daarmee in Zijnen naam en op Zijn bevel goed te doen, en dat Hij u rekenschap daarvoor zal afeisen, en het u streng zal vergelden wanneer gij het u toevertrouwde pand niet goed hebt aangewend. Maar de rijke wordt om zijn rijkdom niet veroordeeld, evenmin heeft ook de armoede den armen Lazarus zalig gemaakt. Abraham, Izak, Jakob, Jozef, David zijn ook rijk geweest, maar zij waren Gode aangenaam en welgevallig, omdat zij God vreesden. Daarentegen zijn vele profeten, apostelen en andere kinderen Gods zeer arm en ellendig geweest, en zijn toch dierbaar geweest in Gods ogen, omdat zij toch rijk waren in hun hart, dat met geestelijk goed vervuld was.

God heeft den mens geschapen, opdat hij Hem zou dienen, opdat hij onder Hem zijne ordinantiën zou onderdanig zijn, maar ook opdat zij elkaar zouden dienen. Waar de eerste mens God de gehoorzaamheid had opgezegd, daar was ook bij den mens de zucht tot heersen over elkaar opgekomen. Kaïn wilde over Abel heersen en waar hij bevreesd was, ja meende, dat Abel nu over hem, den oudere, dacht te heersen, omdat God zijn offer had aangenomen daar sloeg hij hem dood, hoewel God hem had gezegd, dat Abels begeerte tot hem, Kaïn, was, d.w.z. dat Abel hem wilde blijven dienen.

Hier wijst Salomo er duidelijk op, dat de rijke den arme te dienen heeft en de arme den rijke.

a) Een kloekzinnig mens, door God geleerd en ervaren in het leven (Hoofdstuk 8: 12), ziet het kwaadkomen, en verbergt zich daarvoor onder de bescherming van God, en onder alle door Hem gegevene middelen ter bescherming; maar de slechten, de eenvoudigen en onhandigen zien niets, en menen altijd in zekerheid te zijn, en gaanvermetel en onvoorzichtig door alle gevaren henen, zonder zich te doen verontrusten door de dreigende rampen; maar weldra zien zij te laat, dat zij te gerust alles hebben aangezien, en zij worden gestraft voor de schuld voor hun vermeende zekerheid.

Spreeken 27: 12. Luk. 21: 34 vv.

Dit vers geselt weer de geestelijke blindheid en het dwaze vertrouwen van hen, die zich nog de ogen niet hebben doen verlichten door de goddelijke wijsheid, en die onvoorzichtiglijk daarheen leefden..

De loon der nederigheid van hem, die waarlijk ootmoedig is, en tevens den Heere naar Zijn heilig woord, met het ganse hart dient in de vreze des HEEREN 1) wandelt, is rijkdom als een kostelijk genadeloon van den Heere, en eer van God en mensen, en een eeuwig zalig leven. Alzo is het levendig geloof, dat op de dagelijkse boetvaardigheid rust, de enige bron van een waarlijk gelukkig en eervol leven op aarde en hier namaals van het eeuwige zalige leven.

Als loon der nederigheid, aan waren ootmoed, die lieflijke vrucht der genade en des Geestes, wordt hier genoemd: Vreze des Heeren, het ootmoedig dienen en vereren van den Heere God en daarmee verbonden: rijkdom en eer een leven. Wie waarlijk God vreest, die ontvangt daarop ook zegen als genadeloon. Geldt dit niet altijd op tijdelijk, dit geldt zeker op geestelijk gebied. Rijkdom bestaat niet altijd in vele goederen te bezitten, maar ook in wat men bezit, te genieten als in de gunste Gods.

Doornen en strikken, gedurige gevaren van allerlei aard, die met ongeluk en verderf dreigen, als rechtvaardige gevolgen van Gods toorn, zijn in den weg des verkeerden, die van waarheid en godzaligheid is afgeweken, en op kromme wegen, die voor het vlees aangenaam zijn, wandelt; die echter zijne ziel liefheeft, en God wenst te dienen met vrezen en beven, bewaart zijn leven voor het verderf, en zal zich verre houden zowel van de gemeenschap met de goddelozen, als ook van de strikken, die zijnen weg gevaarlijk zouden maken 1) (Hoofdstuk 16: 17).

De weg der zonde is ene kwelling, verdriet en gevaar. Doornen van smart, wegens verleden zonden en strikken om hen in meer andere zonden in te willigen en te doen volharden, worden er op gevonden..

Leer den jongen, van zijne vroegste jeugd af aan, de eerste beginselen naar den eis zijns wegs, naar de bijzondere behoeften, die hij heeft, naar de richting, die de opvoeding moet hebben voor elk in het bijzonder; als hij ook oud zal geworden zijn, zal hij meestal daarvan niet afwijken 1) (Hoofdstuk 20: 11).

Allernoodwendigst is het, dat men een kind in zijne kindsheid de waarheden der godzaligheid tracht in te prenten en hem, naar mate zijne vatbaarheid, de hoge Majesteit van God met eerbied leren kennen en vereren, en vooral hem zoeken voor dwalingen, onkunde, vooroordelen en bijgelovigheden te behoeden; wijders zijne lusten, neigingen en begeerlijkheden in het rechte spoor zoeken te leiden, te beperken en ze onbedwongen ten goede om te buigen..

Niet onopgemerkt mag voorbijgezien worden, dat de Heere God hier leert, om den jongen, het kind, naar den eis van zijn weg, dat is, naar mate van zijne bekwaamheid en vatbaarheid te onderwijzen. Op ene wijze, in overeenstemming met zijne behoeften moet het kind van zijne jeugd af aan, onderwezen worden in de eerste beginselen van den weg der zaligheid. Met toestand en behoefte moet gerekend worden. En dan zal het niet zelden blijken, dat wat in zijn jeugd geleerd wordt, in latere dagen nog door Gods genade vrucht draagt.

De rijke heerst over de armen; en die ontleent, is des leners knecht, en al heeft hij zich ook niet als slaaf verkocht, toch is hij steeds van hem afhankelijk.

Hiermede wordt ene natuurwet uitgesproken, die ten allen tijde bewaarheid is: armoede en schuld heeft altijd geestelijke en lichamelijke afhankelijkheid als onmisbaar gevolg. -Daarom koop bij tijds ware wijsheid, opdat gij niet tot armoede en dien ten gevolge tot afhankelijkheid geraakt! Hoe gewichtig voor den tijdelijken en eeuwigen welstand de bewaring van de uit- en inwendige onafhankelijkheid van den mens is, blijkt ten duidelijkste in vele opzichten. Het onafhankelijkste en daarom het gelukkigste en voordeligste van het inwendige leven is de middenstand in de maatschappij. Waar deze, zowel tengevolge van het toenemende fabriekwezen, als van de grotere behoeften van het leven al meer en meer vermindert, daar treedt ook weldra de heerszucht en dwingelandij van den rijkdom, tegelijk met de slaafse onderwerping der armoede aan den wil der vermogende meesters al meer en meer op den voorgrond; daar is de werkman niet meer dan een nummer of ene kracht van den arbeid. - Daarom, wie zalig wil worden, die trachte naar de ware onafhankelijkheid, die zo recht tegenover de valse hedendaagse vrijheid staat. -Elk mens staat naar de wijsheid; maar die misdadige middelen gebruiken wil om die vrijheid met geweld voor zich te verkrijgen, handelt daardoor tegen Gods geboden, en smeedt zelf de kluisters, die hem gebonden houden in de strikken des kwaads..

a) Die onrecht zaait, zal moeite en ongeluk maaien; en de roede zijner verbolgenheid, waarmee hij anderen sloeg, zal een einde nemen;
want de Heere zelf zal hem die uit de hand slaan; vrees daarom niet voor hem, want weldra zult gij zien, dat hij zelf geslagen wordt.

Job 4: 8. Hos. 10: 13.

Dit wil zeggen, dat misbruik maken van macht, niet lang duurt, de roede zal gebroken worden, zodat de macht van den tiran spoedig een einde neemt. Waar de scepter in de hand der Overheid een roede wordt, daar zal het straks blijken, dat de Heere haar als een tegenpartijder ontmoet.

a) Die goed van oog vriendelijk is, die zal, omdat hij zelf zegen om zich verspreid heeft, ook van den Heere gezegend worden; want hij heeft van zijn brood den armen gegeven (Hoofdstuk 28: 22; 23: 6. Matth. 20: 15).

2 Kor. 9: 6.

Drijf den spotter, zo als eens Abraham Ismaël (Genesis 21: 10) uit de raadsvergadering of uit het huis, en het gekijf zal weggaan; want de goddelozen hebben geen vrede, en houden dien ook niet, en het geschil, met de schande, die hij aandoet, zal ophouden 1) (Hoofdstuk 21: 24).

Onder spotter hebben wij hem te verstaan, die alles op schertsende wijze behandelt, een frivool mens, die letterlijk met alles de spot drijft en wien men daarom gedurig moet tegenstaan in zijn spotten en schertsen, met al wat u heilig en lief is.

Dezulken uit te drijven, zich van dezulken te ontdoen, is een heilige plicht voor ieder, die wenst te wandelen en te handelen naar Gods woord.

a) Die de reinheid des harten liefheeft, en wiens lippen bovendien aangenaam zijn, door lieflijke redenen voort te brengen, diens vriend is zelfs de koning, waarom deze hem het liefst tot zijnen raadgever kiest (Hoofdstuk 16: 13).

Psalm 101: 6.

De vereniging dezer beide eigenschappen vindt bij de meesten goedkeuring en aantrekkelijkheid; maar een rein en getrouw hart en lieflijke redenen worden zelden verenigd aangetroffen, en wel het minste aan de hoven der groten dezer aarde, waar maar al te veel huichelarij en ontrouw, die zich achter vleiende woorden verbergen, gevonden worden.

Oprechte lieden spreken dikwijls plomp en de fraaie redenaars liegen gewoonlijk. -In het bijzonder moesten deze beide eigenschappen in elken evangeliieverkondiger verenigd zijn..

De ogen des HEEREN bewaren degene, die de wetenschappen de wijsheid, die van God komt, in zijn hart bezit, en in het leven betoont; maar de woorden en zaken of plannen des trouwelozen zal Hij omkeren, 1) zodat zij geheel tot niet worden.

Salomo stelt hier de wetenschap, de woorden van den wijze, tegenover de woorden van den listige, van den trouweloze. De Heere God behoedt degenen, die in waarheid de ware wijsheid bezitten, terwijl Hij zich keert tegen degenen, die listig en trouweloos zijn in woord en daad, zodat hun plannen niet tot uitvoering komen.

a) De luiaard grijpt, om zijne traagheid te bemantelen, naar de onzinnigste en belachelijkste verontschuldigen, en zegt: Er is een leeuw buiten; ik mocht, wanneer ik aan den arbeid ging, op het midden der straten gedood worden.

Spreuken 15: 19; 26: 13.

Het belachelijke der verontschuldigen van zulke mensen, die het zich niet moeilijk willen maken, en hun lichaam willen ontzien, moet in het bijzonder door de uitdrukking "op het midden der straten" uitkomen. Wanneer het huis van den luiaard eens nabij een eenzaam woud stond, dat hij moest doorgaan, om aan den arbeid te kunnen gaan, dan was zijne bezorgdheid nog te verontschuldigen; maar midden op de straat, waar vele mensen hem zouden kunnen bijstaan, geenszins. -Wie voor ongelegenheden en moeilijkheden vreest op den weg van Christus, en zijn leven, zijnen eer, zijnen dienst, goed, rust, vriendschap en goeden naam liefheeft en zoekt te behouden, die zie eens in den spiegel, die dit vers hem voorhoudt. Wat heeft men niet duizende uitvluchten, wanneer door iemand gezegd wordt:

volg Christus na. Alle stegen en straten zijn vol ingebeelde leeuwen, die willen verscheuren. Maar wanneer zulk een luiaard half hoop heeft, om ene ereplaats, enen goeden dienst, enig voordeel te verkrijgen, of een goed huwelijk te doen, of wat het ook zij, wat het vlees streelt te erlangen, dan spreekt hij niet zo. Wat voor arbeid, moeite, kunsten, woorden, beden en verzoeken waagt hij niet te doen; hoe loopt en draaft hij, hoe vurig strijdt hij soms tot den bloede! Alleen als het Christus geldt moet alles zeer gemakkelijk gaan, en dan moet de oude Adam nog altijd zijn zin hebben.

a) De mond der vreemde, verlokkende vrouwen is ene diepe, door de jagers voor het wild gegravene gracht, die haren buit niet weer loslaat: op welken de HEERE, wegens zijne dwaasheid vergramd is, zal daarin vallen, 1) en alzo in lichamelijke en geestelijke ellende komen; want de Heere straft zonde met zonde.

Spreuken 2: 16; 5: 3; 7: 5 vv.; 23: 27.

Het gebeurt zelden, dat zij zich weer herstellen, die in dezen afgrond zijn ingezonken. De diepte dezer gracht maakt de ontkoming, of uitredding zeer moeilijk, want de geest wordt er op verzot, het verstand wordt verdwaasd, de ziel besmet en het geweten verhard en ongewillig gemaakt, terwijl men zijn vleselijke lusten alleen streeft..

a) De dwaasheid, de tegenzin om de wegen der waarheid en gerechtigheid te gaan, is in het hart des jongen knaaps, ja van een iegelijken jongen gebonden, ingedrongen; de roede der tucht zal ze, wanneer deze vlijtig wordt aangewend, verre van hem wegdoen.

Spreuken 13: 24; 19: 18; 23: 14; 29: 15 en 17.

Maar de ijdele wereld meent altijd weer, dat de eigene kinderen enigermate ene uitzondering maken.

Valse gevoelens en dwaze genegenheden kleven soms zo vast in het verstand en den wil van een kind, en zijn daarin zo gevlochten, dat zulk ene hardnekkige dwaasheid niet kan verdreven worden door vermaningen, bestraffingen of verstandige redenen, maar alleen door ene voorzichtige tijdige kastijding.

a) Die den arme verdrukt, om het zijne te vermeerderen, en den rijke geeft, om hem voor zich te winnen, opdat hij oogluikend toelate, dat men zich aan de armen bezondigt, komt zeker tot gebrek; dit zal ene rechtvaardige vergelding zijn.

Spreuken 14: 31; 17: 5.

Bij sommige mensen is zulk ene vermenging van kwade hoedanigheden, dat zij de armen hun goed zullen ontnemen om zich te verrijken, zelfs door bedrog en geweld; en aan de andere zijde van het hun geven aan de rijken, om hun onderdrukking ongestraft te kunnen voortzetten; maar alles is te vergeefs, want zulk een gedrag zal hem zeker tot den bedelstaf brengen..

17.

Nu laat de wijze koning aan het slot van dit Boek nog Spreuken volgen van andere wijzen. Deze spreuken zijn reeds terstond door den vorm van die van het vorige deel onderscheiden. Terwijl deze enkel uit tweedelige, van elkaar afhankelijke, telkens ene volkomen afgestotene gedachte in zich bevattende verzen bestaat, elk vers ene tegenoverstelling uitdrukkende, bestaande uit langere zinspreuken, elk van twee tot acht verzen, meestal ene uitbreidende vergelijking voorstellende. Terwijl verder de Spreuken van Salomo, tot hiertoe zich door ene treffende, puntige korthed, ene innerlijke volkomenheid en beknopte volledigheid onderscheiden; is in deze een meer uitgebreide vermanende of bestraffende toon heersende, die meer beschrijft en onderwijst, dan wel uit de ervaring put. Hierdoor komen deze meer overeen met de meer uitgebreide vermanende redenen en de zedelijke taferelen van de eerste hoofdstukken. Wij hebben daarbij zeker te denken aan de beroemde wijzen, wier namen ons geboekt zijn in de gewijde Schriften zelf, zo als Heman, Ethan, Chalkol en anderen. (1 Koningen 4: 31).

Vs. 17-Hoofdstuk 24: 22. Even als het eerste hoofddeel (Hoofdstuk 1-9). beginnen den Spreuken met ene dringende uitnodiging, om die woorden der wijsheid aan te horen en te behartigen (vs. 17-21), dan wordt de gerechtigheid als de voornaamste vrucht der wijsheid aangeprezen (vs. 22-29); daarna de gematigdheid in alle begeerten, bijzonder in tegenwoordigheid van gevaarlijke getuigen aangeraden (Hoofdstuk 23: 1-11), verder wordt weer de vreze des Heeren in het streven naar de goddelijke wijsheid, in tegenoverstelling van de wereldse wijsheid, die de begeerlijkheid des vleses en de wellust der ogen niet vreest, in een schilderachtig beeld voor ogen gesteld (Spreuken 23: 12-34); eindelijk wordt gewaarschuwd voor de menigvuldige gebreken en zonden, die al zeer licht een liefhebber van de wijsheid zouden kunnen bederven, namelijk tegen jaloezheid op de dwazen, voor blijdschap over het leed van anderen; voor oproer, enz. (Hoofdstuk 24: 1-22).

Neig uw oor tot mij, en hoor de woorden der wijzen, 1) die ik u nu wil mededelen, en stel uw hart tot mijne wetenschap, die op goddelijke wijsheid rust:

Het is duidelijk dat Salomo hier wijst op uitspraken van andere wijzen, die in of vóór zijn tijd leefden, en wier Spreuken evenzeer door Gods Geest waren ingegeven, om het volk wijsheid te leren en wetenschap te doen verstaan. Waar hij er bijvoegt, en stel uw hart tot mijne wetenschap, daar vereenzelvigd hij zich met hen, zodat het volk hun Spreuken als de zijne heeft aan te nemen, alsof God ze door zijn mond had gesproken.

Want het is lieflijk, als gij die spreuken der andere wijzen in uw binnenste, in de schatkamers uws harten, bewaart, en gebruikt waar gij die nodig hebt; zij zullen zamen u enen rijken voorraad verschaffen, en op uwe lippen zullen zij tot ene bron van wijze leringen worden, voor die u horen, en waar zij gepast kunnen aangewend worden.

Opdat uw vertrouwen alleen op den HEERE, den drieënen God, gevestigd zij, maak ik u die spreuken heden bekend; want dat moet het doel zijn van al uwe wijsheid, en gij ook, 1)

die ze hoort, die ze leest, neem ze aan, en maak ze bekend, waar zij tot nut van u zelve en anderen kunnen aangewend worden.

In het Hebr. Hodathika hajoom af-atthah. Beter: Heb ik heden u, ja u bekend gemaakt. De lezer moet het wel weten, dat hem van nu af aan, van af heden, dit alles is bekend gemaakt, opdat zijn vertrouwen op den Heere God zou wezen.

Heb ik u niet heerlijke, 1) kernachtige dingen geschreven, heb ik u niet geschreven dat gij uw vertrouwen alleen op den Heere zoudt stellen, en heb voor u vele Spreuken doen horen, dien van Hem spreken, en die allerlei raad en wetenschap bevatten, even als de nu volgende Spreuken, waarin ik u de wijsheid, die uit God is, aanprijs, om uw hart daarvoor te winnen.

De heilige zaken, door Gods woord voorgeschreven, zijn niet aan te merken, als gestrenge bevelen van een harden meester aan zijn vernederenden slaaf, enkel om zijns Heeren voordeel er door te bevorderen, neen zij zijn aangename lessen en vermaningen en onderrichtingen, geschikt voor vrije weldenkende leerlingen, en enkel bedoelende hun eigen best en ere en voordeel en bestendig geluk; wij moeten ze dan wel bewaren, want zij zijn voor ons daarom geschreven..

En om u bekend te maken met de zekerheid van de redenen der waarheid, om u gene valse, ijdele of onzekere dingen te leren, zo als de leraars der heidenen doen; maar waarachtige en onfeilbare godspraken; opdat gij, door mij onderwezen zijnde, met die redenen der waarheid kort en krachtig antwoorden moogt, dengenen, die tot u zenden, om u te raadplegen in gewichtige en moeilijke gevallen, en zo gij mocht uitgezonden worden, waardig uwe taak zoudt vervullen.

a) Beroof den arme niet, omdat hij arm is, en daarom gene middelen heeft om u tegen te staan, waardoor uwe geweldenaar u gemakkelijk kan gelukken; en b) verbrijzel den ellendige niet in de poort, daar men het recht spreekt (Hoofdstuk 14: 31. Deuteronomium 16: 18. Job 5: 4), vooral, wanneer gij zelf rechter en bestuurder zijt.

Zach. 7: 10. b) Exodus 23: 6. Job 31: 13. Psalm 82: 3,4.

a) Want, al staat hen ook geen mens bij, de HEERE zal hun twistzaak twisten, en Hij zal dengenen, die hen beroven, de ziel roven, 1) het leven ontnemen (Hoofdstuk 23: 11)

Exodus 22: 22,23. Psalm 10: 18.

Hiermede wordt het uitgesproken dat de Heere een wreker en vergelder van de verdrukkers der armen is. Wie meent dat hij ongestraft, zich tegen den arme kan keren, omdat deze niet tegen hem zich kan verweren, hij zal ervaren, dat er een God in den Hemel is, die op het geschrei der ellendigen acht geeft.

Vergezelschap u niet met enen grammoedige, met een toornig man, en ga niet vertrouwelijk om met een zeer grimmig man; want zij doen niet wat recht is voor God. (Hoofdstuk 15: 18. Jak. 1: 20).

Opdat gij door dien omgang zijne paden niet leert, zijne fouten niet verneemt, en daardoor enen strik over uwe ziel haalt, waaruit gij niet los zoudt kunnen komen.

a) Wees niet onder degenen, doe niet als dezulken, die lichtzinnig voor iemand, die zij niet goed kennen als trouw en eerlijk, ten teken, dat zij voor hem instaan, in de hand klappen, of onder degenen, die voor de schulden van vreemden borg zijn.

Spreuken 6: 1 vv.; 11: 15; 17: 18; 20: 16.

Want zo gij niet hadt, om op den bepaalden tijd te betalen, waarom zoudt gij zelf de oorzaak zijn, dat gij tot straf van uwe pocherij en lichtzinnigheid u zelven armoede op den hals haaldet? Waarom zou men niet onbarmhartig, zelfs tegen de wet, uw bed van onder u wegnemen? Waartoe wilt gij voor u zelven zulk ene tuchtiging en schande bereiden?

Spreuken 20: 16.

a) Zet de oude palen van uw land niet terug, tot schade van uwen nabuur, en vergenoeg u met uwe bezitting; eerbiedig de verbintenissen, die uwe vaders gemaakt hebben, door het houden van welke zij zegen voor zich en voor u ontvingen; eer hen door de onderhouding van hetgeen zij aan u overgeleverd hebben, zowel in zeden als in bezittingen; en vlied de zucht naar het nieuwe, die uit ijdelheid en hebzucht voortkomt (Job 24: 2. Hos. 5: 10).

Deuteronomium 19: 14; 27: 17. Spreuken 23: 10 vv.

Bij het Israëlietische volk had het verbod nog deze bijzondere betekenis, dat door de verandering der oude grenzen de door God verordende, door het lot bepaalde verdeling van het heilige land tussen de families verstoord werd, hetgeen uitdrukkelijk door den Heere was verboden. (Deuteronomium 19: 14 Aanm).

De Spreuk vindt zijne toepassing meer in het bijzonder op geestelijk gebied, waarbij men de oude, door de vaders na een heftigen geestelijken strijd bepaalde grenzen tegen on- en bijgeloof niet moet verplaatsen door eigenwijsheid of hedendaagse zogenaamde verdraagzaamheid; onze tijd let niet zo nauw op de grenzen en rechten, en daardoor wordt de zo berispelijke onverschilligheid al groter en groter..

Het voorschrift, dat de palen niet verzet mogen worden, kan ook op zinnebeeldige wijze tot het verbod worden uitgebreid, dat in het algemeen de wetten, die door hare oudheid eerwaardig zijn geworden niet moeten veranderd worden, behalve in geval van nood, wanneer het dringend vereist wordt.

Hebt gij enen man gezien, die vaardig in zijn werk is? Door zijne uitstekende bekwaamheden en zijne beproefde trouw zal hij weldra algemeen bekend worden, ja hij zal voor het aangezicht der koningen gesteld worden, die hem gaarne in hun nabijheid zullen zien, om in hem enen vertrouwden raadgever en dienaar te bezitten; hij verdient in enen ruimen werkring geplaatst te worden; daarom, voor het aangezicht der ongeachte lieden, den ruwen en onverstandigen hoop, die zijne bekwaamheid niet weet op prijs te stellen, zal hij niet gesteld worden, om hen te dienen en te gehoorzamen. De almachtige God weet trouwe vlijt reeds op aarde door de mensen te doen erkennen en belonen (1 Koningen 10: 8).

Wie ijverig en volhardend is op den weg der heiligmaking en in de vreze des Heeren, die zal eens met blijdschap voor Gods aangezicht staan, en uit genade beloond worden. (Luk. 19: 17. Samuel 16: 20 vv.).

Aan bijzondere bekwaamheid en geschiktheid zal God enen werkring verschaffen, daarmee overeenkomstig..

Zulk een die vol vlijt en ernst in zijn werk voortgaat, en levendig en werkzaam is in alles, wordt hier, hij mag gering en arm wezen zo hij wil, als een gelukkig mens geprezen, die veel kan afdoen in weinig tijds, die bekwaam is om anderen door zijn voorbeeld tot gelijke naarstigheit te trekken, en die nooit het brood der luiheid eet, en zijn bescheiden deel nooit zal missen..

HOOFDSTUK 23. WAARSCHUWING VOOR GIERIGHEID, ONMATIGHEID,
ONKUISHEID, ENZ.

Als gij aan tafel aangezeten zult zijn, om met eenmachtigen heerser, of met een koning te eten, zo zult gij scherpelijk letten op degene, die voor uw aangezicht is, omdat hij niet uws gelijken maar een hoger persoon is, dan gij zijt.

De gehele afdeling (vs. 1-8) staat in nauw verband met het laatste vers aan het vorige Hoofdstuk, en zal aanwijzen, hoe iemand, die door ijver in zijn beroep het vertrouwen des konings heeft gewonnen, en veeltijds in zijne naaste omgeving is geplaatst, voorzichtig en gematigd in alle begeerten zijn moet, om niet in het grootste gevaar te komen..

En gij zet een mes aan uwe keel, gij brengt uw leven in het ergste gevaar, indien gij een gulzig mens zijt, onmatig in eten en drinken.

Laat u, verleid wordende door de hoge plaats en het vertrouwen, dat de koning u geschonken heeft, niet gelusten het genot zijner smakelijke spijzen, zijner lekkernijen, of zijner vermaken en bijzondere voorrechten mede te hebben; want dat alles is een bijzonder voorrecht voor den koning, maar het is een leugenachtig brood voor u; het ontglipt u, wanneer gij er naar grijpt.

Wilt gij veilig zijn in den dienst van enen vorst of enen machtigen heer en zijn vertrouwen blijven genieten, toon dan steeds de stipste eerlijkheid en onbaatzuchtigheid, toon niet, dat gij door uwe hoge plaats, eigen voordeel wilt bejagen, maar dien slechts.

De wijze zegt ons, dat men enen koning moet naderen als een vuur, niet te nabij, om zich niet te branden, niet te ver af, om toch altijd er door verwarmd te worden. Toen Solon naar Croesus gaan wilde, zei Esopus tot hem: Spreek toch met koningen zo weinig of zo vriendelijk als mogelijk is..

Aan het hof is vals brood, daar steeds de een den ander wil overtreffen in liegen en huichelen, totdat hij hem naar beneden werkt en zich zelve in de hoogte. -Met grote heren is het slecht kersen eten.

Aan de genadetafel des Heeren bij het heilige avondmaal is het hoogst noodzakelijk met bijzonderen eerbied en ootmoed te verschijnen, want daar heeft men immers te doen met den Koning der koningen.

Vermoei u ook niet om rijk te worden, sta af van uw vernuft, van uwe slimheid, wanneer het alleen dient om u middelen te doen bedenken ter verkrijging van aardse schatten, van vergankelijke rijkdommen.

Naar rijkdom te trachten, die vergankelijk is en de ziel niet verzadigen kan, is zondige dwaasheid; voor een hemel moeten wij schatten verzamelen, die eeuwig blijven.

Zult gij in begeerlijkheid uwe ogen laten vliegen op hetgeen niets is, naar een genot of een bezit dat voor u terugwijkt, wanneer gij er naar grijpt? Want het door u begeerde, onbereikbare goed zal zich gewis vleugels maken, gelijk een arend die naar den hemel vliegt, en zo staat gij dan na al uwe moeite, na al uw ijdel streven, bedrogen door den schijn (Prediker 6: 9).

In vs. 4 en 5 waarschuwt de Spreuken-dichter, tegen het wroeten en zich inspannen van velen, om rijkdom te verwerven, om door allerlei middelen zich schatten te vergaderen, zodat de zinnen daarop enkel zijn gezet en om geestelijke dingen er geen bekommernis is. Het is hetzelfde als wat de Heere Christus zegt, in Matth. 6: 19,20. In vs. 5 wijst de dichter op het ijdele er van, dewijl het zo dikwijls blijkt, dat al wat van de aarde is, aan een niets, aan een schaduw gelijk is, en het niet te bereiken is, als of de wind er mede in de hoogte vliegt, of even snel verdwijnt als een arend uit het gezicht. De Heere wijst in Matth. 6 dan ook op de schatten, die niet vergaan en niet weggeroofd kunnen worden.

Zo als gij u nu hoeden moet voor ene al te nauwe gemeenschap met enen koning of vorst, eet ook het brood niet desgenen, die boos is van oog, 1) vlied allen vertrouwelijken omgang met hen, en wees niet belust op zijne smakelijke spijzen.

Letterlijk: den scheelziende, d.w.z. den egoïst, die alleen voor zich zelven leeft, en een ander niets gunt. Vandaar ook dat de betekenis van vs. 7 is, dat hij u, in zijn hart, elke bete misgunt, ze als het ware telt, hoewel hij vriendelijk en schijnbaar gul zegt: Eet en drink! Het is daarom dan ook, dat men als zulks gemerkt wordt, een walg heeft aan zulk een onthaal, en wel wilde, dat men er geen gebruik van had gemaakt.

Want gelijk hij bedacht heeft in zijne ziel, alzo zal hijwel vriendelijk op enen uitnodigenden toon tot U zeggen: Eet en drink! maar zijn hart is toch niet oprecht met u; hij gunt u niets; en hij is een vijand van geven of diensten te bewijzen.

Uwe bete, die gij, in het vertrouwen op zijne schijnbaar vriendelijke uitnodiging gegeten hebt, zoudt gij met verontwaardiging en walging om den wangunst van dezen schijnvriend weer uitspuwen; de pogingen, die gij hebt aangewend, om zijn vertrouwen te winnen, zoudt gij wel willen terugnemen, omdat hij niet in staat is enige degelijke liefde te bewijzen; en gij zoudt uwe lieflijke woorden, waarmee gij zulk een man hebt gedankt voor zijn gul onthaal, verderven, wel willen dat ge ze niet gesproken hadt.

De gehele afdeling (vs. 1-8) dient om den wijze behoedzaamheid en terughoudende gematigdheid in het verkeer met machtigen en rijken aan te bevelen, omdat deze, ziende, dat een ander van hun macht en rijkdom voordeel trekt, ook licht nijdig of ijverzuchtig worden. Het "aan tafel zitten en eten" is echter alleen een beeld van enen vertrouwelijken, winst of genot aanbrenghenden, omgang met hen. Elk genot, dat gij in den omgang met hen hebt, dit leert de Spreuk, zal vergald worden, zodat gij zoudt wensen het nooit gesmaakt te hebben..

a) Spreek niet voor het oor van een zot, die zijn hart opzettelijk voor ieder woord, dat uit de vreze Gods voortvloeit, of getuigenis van haar geeft, sluit; gij behoeft niet te hopen hem te

winnen; want hij zou het verstand uwer woorden verachten, ofschoon zij voortvloeien uit de wijsheid, die gij van God verkregen hebt; gij moet uwe paarden niet voor de zwijnen werpen.

Spreuken 9: 8. Matth. 7: 6.

a) Zet de oude palen, de grenspalen, die in vroegere dagen gezet zijn, niet terug, om daardoor uw bezit te vergroten, en kom op de akkers der wezen niet, om u die toe te eigenen, alsof u daarom, wijl zij te zwak zijn om zich te verdedigen tegen onrecht, niets zou kunnen overkomen.

Spreuken 22: 28.

Want, al hebben zij ook geen wreker of goël onder de mensen, die verplicht is hun gekrenkte onschuld te verdedigen (Leviticus 25: 49), hun Verlosser, hun wrekende Beschermmer is sterk, ja is de Sterke bij uitnemendheid, de Heere, de rechte Goël (Job 19: 25), die zal hun twistzaak tegen u twisten, 1) en hun teruggeven hetgeen hun door u op ene onrechtvaardige wijze is ontnomen (Psalm 68: 6. Mal. 3: 5).

Weduwen en wezen bekleden in de H. Schrift een grote plaats. Ook hier waarschuwt de Spreuken-dichter ernstig tegen het te kort doen der wezen, dewijl de Heere God hun rechtzaak zal rechten, hun verlosser zal wezen. Een wees is hij den Heere ontfermd. De Heere noemt zich dan ook een Rechter der weduwen, en een Vader der wezen.

Begeef uw hart altijd gewillig en met zachtmoedigheid tot de tucht, tot de vernederende straf en de openbaarmaking van uwe ellende door de zonde, en neig uwe oren tot de verstandige redenen derware wijsheid en wetenschap (Hoofdstuk 18: 15).

Niet alleen onderwijzing, maar ook tucht en straf moet men gaarne aannemen, wanneer men wijs wil worden..

a) Weer door dwaze en verkeerde liefde de tucht van den jongen, in wiens hart steeds dwaasheid gevonden wordt, niet; want als gij hem met de roede zult slaan, zal hij daardoor niet sterven; zijne verkeerde lusten en zijne eigenzinnigheid moeten van jongs af bestreden worden; daardoor zal hij niet alleen van het eeuwige verderf gered worden, maar ook van enen schandelijken dood, waartoe hij mogelijk door den aardse rechter zou kunnen veroordeeld worden, indien hij bleef volharden in zijne goddeloosheid.

Spreuken 13: 24; 19: 18; 22: 15; 29: 15,17.

Geselt gij uwen zoon, dan behoeft de beul hem niet te geselen. Hij moet toch eens gekastijd worden, als hij niet deugen wil; het is dan nog beter, dat de vader het doet, dan de scherprechter. Niemand is dien ooit ontlopen, want het is Gods gericht.

Vele ouders verdienen aan hun eigene kinderen de hel, omdat zij nalaten hen in godzaligheid op te voeden..

Gij zult hem, wel is waar, met de roede slaan, 1) enhem daardoor gevoelige pijn veroorzaken; maar gij zult daardoor zijne ziel van de eeuwige pijn der hel redden; want de tucht voert tot het leven (Hoofdstuk 4: 13; 15: 24).

Deze kastijding is wel, zolang als zij duurt, een straf van smart voor vader en kind, maar als zij wijselijk bestuurd wordt, met een goed inzicht en einde geschiedt, al biddende tot God om zijn zegen verricht, en van den Heere met zijn genade achtervolgd wordt, zo kan zij een gelukkig middel zijn, om des kinds verderf voor te komen, zijne ziel te redden van de hel. Onze grootste zorg moet zijn voor de zielen des kinderen, en wij moeten hen niet zien in gevaar, om daaraan schade te lijden of hen als vuurbranden uit het verderf trachten te redden; gebruikende daartoe alle mogelijke middelen, opdat het lichaam lijdende, de ziel tenminste behouden blijve, in den dag van den Heere Jezus Christus..

Mijn zoon! zo uw hart door de aanneming der heilzame tucht wijs geworden is, zal niet alleen uw hart zich verheugen, maar mijn hart zal blijde zijn, ja ik zal opspringen van vreugde; want wat zou enen trouwen leraar aangenamer zijn, dan dat zijn leerling door zijnen dienst vruchten des geestes voortbrengt?

En mijne nieren, 1) al wat in mij is, mijne ingewanden zullen van vreugde opspringen, als uwe lippen billijkheden spreken zullen, 2) en waarheid en recht zullen voortbrengen; want daardoor zult gij eerst openbaren, wanneer gij wijs wordt.

Door de nieren worden hier voorgesteld de tederste en innigste aandoeningen der ziele. Heeft eerst de dichter gesproken van den zoon, die de roede nodig heeft, hier spreekt hij van den zoon, die in waarheid de wijsheid betracht, wijs is geworden. Is het een recht geaard vader immer tot smart als hij de roede moet gebruiken, het is hem tot een innige en heerlijke vreugde als hij mag zien, dat zijn zoon in de wegen des Heeren wandelt. Daarom komt ook in het volgende vers de vermaning dat de wandel ten alle dage zij in de vreze des Heeren, omdat deze vreze het ware, het enige beginsel is der ware wijsheid.

Na het ondervinden van de genade van God is er gene grotere vreugde op aarde, dan wanneer men vreugde en eer door zijne kinderen geniet..

a) Uw hart zij niet nijdig en jaloers over den voorspoed van de zondaren, die Gods woord verachten en genoeg vinden in de wereld en hare lusten; zie hunnen glans en hun lekkernijen niet met een begerig oog aan; maar zijt liever te allen dage vol ijver om te wassen in de vreze des HEEREN.

Psalm 37: 1; 73: 3. Spreuken 24: 1,19.

a) Want zeker, er is ene beloning, 1) ene zalige toekomst voor den vromen, den getrouwen dienaar van God, al moet hij ook voor het tegenwoordige lijden; en uwe verwachting op de hulp van God, en op de verschijning van de hope Israëls, zal niet afgesneden worden. 2)

Spreuken 24: 14.

In het Hebr. Ki im-jeesch acharith. Beter: Letterlijk er is een toekomst. M.a.w. wie ten alle dage in de vreze des Heeren is, kan op een gelukkige toekomst hopen en deze verwachten, terwijl het waar is, wat de Heere God elders zegt: Die Mij eren, zal Ik eren.

Beloning moet hier dan opgevat worden in den zin aan, een heerlijke en gelukkige toekomst.

Het ware goed der vromen is nog toekomstig, des te minder moeten zij zich aan het tegenwoordige schijngoed der goddelozen vergapen.

Hoe veel reden hebben wij om aan de oude onveranderlijke grondslagen der ware godsvrucht onwankelbaar getrouw te blijven.

Er zijn drie voortreffelijke behoedmiddelen tegen de zonde, namelijk: 1. Het mijden van slechte voorbeelden; 2. Eerbied voor God; 3. De gedurige herinnering aan den zegen der deugd..

Hoort gij, mijn zoon! gaarne naar mijne woorden, want zij zijn de woorden van God; en wordt wijs, en richt uw hart, uw ganse wezen, met al uwe gedachten, neigingen en daden op den enigen waren weg, die heenleidt naar het geluk op aarde en het eeuwige heil; het is de weg der wijsheid, die recht voor u uit ligt. (Hoofdstuk 9: 6; 10: 17; 16: 17).

{a} Zijt vooral niet onder de wijnzuipers, noch onder de vleesvreter; die bij overdadige maaltijden aan de afgoden hunner begeerlijkheden offeren, en door onmatigheid hun eigen lichaam verwoesten.

{a} Jes. 5: 22. Luk. 21: 34. Rom. 13: 13. Efeze. 5: 18.

Want een zuiper en vraat zal arm worden; en de sluimering van iemand, die door zijne uitspattingen, zijn zweven van het ene genot tot het andere traag en slaperig wordt, doet eindelijk verscheurde klederen dragen, 1) en zal ten laatste met de schande van den bedelstaf eindigen.

De wijze koning ontleent een reden tegen deze zonde uit derzelve kostbaarheid en uit hare strikken tot verarming van den mens. Want zo de mensen zich van dit kwaad niet willen laten afschrikken door het verderf, welke het aan hunnen tijdelijke belangen kan toebrengen, welke hen toch meestal het naaste aan het hart liggen, geen wonder dan dat zij er zich niet van laten afschrikken door iets, het welke hen uit Gods Woord bericht wordt wegens de nadelen, welke het aan hun geestelijk en eeuwig belang reeds waarlijk toebrengt..

a) Hoor naar uwen vader, want hij is het, die u gewonnen en opgevoed heeft, en daarom verdient hij uwe gehoorzaamheid; en veracht uwe moeder ook niet, als zij oud, zwak en gemelijk geworden is.

Spreuken 1: 8.

In de ogen van goddeloze kinderen is gewoonlijk niets verachtelijker, dan ene oude moeder, en toch is degene, die zijne moeder bedroeft, door den Heere vervloekt!.

a) Koop, verwerf met alle inspanning en moeite, door allerlei zelfopoffering (Hoofdstuk 16. Matth. 13: 34,46) de waarheid, zowel de eeuwige waarheid, die uit God is, als ook die aan het hart, en verkoop ze nietweer, hetzij door snode geringschatting, of voor het linzengerecht van den lust des vleses en der wereld, mitsgaders de begeerlijkheid der ogen; mitsgaders wijsheid, en tucht, en verstand, waardoor gij het goede van het kwade, de waarheid van de leugen zult leren onderscheiden.

Spreuken 4: 7.

Het onderzoek der waarheid sluit de volgende zeven plichten in zich: 1. wees opmerkzaam; 2. laat u de arbeid niet afschrikken; 3. handel met oordeel; 4. luister meer naar de stem van het verstand dan naar vooroordelen; 5. wees leerzaam; 6. betoom uwe onverzadelijke weetgierigheid; 7. wanneer gij uw verstand wilt verlichten, bedwing dan eerst uw hart.

De waarheid kopen, is met alle macht en ten koste van alles wat haar in de weg staat, naar de waarheid staan, de waarheid in bezit krijgen; en de waarheid verkopen is haar verachten, om wat deze wereld aanbiedt. Het ene is alles veil hebben, om die ene parel van grote waarde te verkrijgen, het andere is haar verliezen, omdat men hare belijdenis verwerpt en aan haar heerschappij zich onttrekt. De Apostel vermaant om het voorbeeld der gezonde leer te blijven vasthouden.

a) De vader des rechtvaardigen, die enen zoon heeft, die in Gods wegen wandelt, zal zich zeer verheugen; en die enen wijzen zoon gewint en opvoedt, zal zich over hem verblijden, en hij heeft wel reden daartoe; want de Heere heeft iets groots aan hem gedaan, er is gene zaak waarover hij meer van ganser harte kan juichen.

Spreuken 10: 1; 15: 20; 27: 11.

Daarom streef naar gerechtigheid en wijsheid, en laat uwen vader zich verblijden, ook uwe moeder, en laat haar zich daarover verheugen, die u gebaard heeft.

Mijn zoon! geef mij uw hart, u zelven, met alles wat gij zijt en hebt, tot een eeuwig eigendom, aan mij, de goddelijke wijsheid, die tot heden toe, door den mond van uwen leermeester, tot u gesproken heb, en laat uwe ogen mijne wegen bewaren, want zij mogen soms oneffen en duister zijn, toch zijn zij enkel heil en leven (1 Kronieken 22: 19).

Hier is ieder woord van ene diepe betekenis. Geef: men kan het eigen hart geven, ofschoon de overgave aan God zelf niets dan ene vrucht der genade is; men is verplicht het te geven, vrijwillig, gaarne, anders heeft het gene waarde; men moet het geven, want van nature is het niet bij God, al is het ook Zijn rechtmatig eigendom. Ja,.... geven, schenken volkomen, geheel, onvoorwaardelijk geven, zoals God (Joh. 3: 16) ons Zijn Hart, Zijn Eniggeborene in den dood des kruises gegeven heeft. -Mij: niet aan de wereld, niet aan den Satan, die daarom

vleien. Mij, aan wien het alleen toebehoort, en die het alleen kan zalig maken. Mijn zoon: gij zijt Mijn eigendom, Ik heb u bij uwen naam geroepen en u den Mijnen gegeven. Zoon, Ik heb u gebaad naar Mijn welbehagen, gij zijt Mijn geliefde, Mijn trots, Mijne eer. Uw hart, niet enkel dat van uw kind, van uwen vriend, het uwe, u wil Ik hebben! -uw hart verlang Ik, niet uw goed, niet uwen dienst, niet uwe werken, niet uw lijden-niet dat geen, waardoor gij leeft, uwe ziel, uwe liefde, uw leven, ja alles wat u het dierbaarste is. -En laat uwe ogen, uwe overdenkingen, uwe begeerten een welgevallen hebben in Mijne wegen; want dat gij die bewandelt, dat is Mij niet genoeg, zij moeten uwe vreugde zijn. Mijne wegen, wegen, die menigmaal niet de uwe zijn (Joh.21: 18); de wegen, die Ik u in Mijn woord, in de wet en in het Evangelie getoond heb, waarin Ik u voorgegaan ben naar Golgotha, waarop Ik u leid tot uw heil (Psalm 119: 30. Jes. 59: 8). -Daardoor zult gij een hart krijgen vervuld met het geloof aan God, met liefde tot den Heere Jezus, met een levendige en verblijdende hoop op de toekomst, met de lijdzaamheid en de gezindheid van Christus in nederigheid en zachtmoedigheid, waardoor u de overgave nimmer berouwen zal.

Hiertoe wordt vereist een bespiegeling en bewonderende overdenking van de Goddelijke leidingen, een beschouwing van de wondere wegen der hemelse wijsheid, een omzichtige opmerking op onze eigene paden, een zuivere gewilligheid, om ons aan Gods bevelen, zonder morren of tegenspreken, te onderwerpen en eindelijk een ongekrenkte standvastigheid in de aankleving van onzen plicht en alle de voorschriften der ware Wijsheid..

a) Want ene hoer, die uw hart aan mij, de wijsheid, die uit God is, zoekt te onttrekken, is ene diepe gracht, die u enen zekeren dood berokkent, en ene vreemde, overspelige vrouw, zo als de goddeloze wijsheid dezer wereld er ene is (Hoofdstuk 9: 13 vv.), is een enge put, die degene, die door hare verleidelijke stem er in gevallen is, niet weer loslaat.

Spreuken 22: 14.

Die zijn hart voor de lusten dezer wereld inruimt, toont daardoor een vijand van God en de eeuwige wijsheid te zijn.

Wat de Heere hier vraagt is het onverdeelde hart, het hart, dat heeft leren breken met al wat van God aftrekt en Hem mishaat. En daarbij een gedurig en nauwlettend toezien op het bewandelen van de wegen Gods, zodat men zich noch ter linker-, noch ter rechterzijde laat aftrekken van die wegen, waarop het leven en de vrede is te vinden.

Ook loert zij in de donkere schuilhoeken en aan de hoeken der straten en stegen als een rover, die zielen zoekt te vangen, om die in den eeuwigen dood te storten; en zij vermenigvuldigt de trouwelozen onder de mensen, terwijl zij velen, die hun hart nog niet aan de wijsheid Gods hebben overgegeven, door hare verleidelijke kunsten tot trouweloosheid verlost, en om zich heen verzamelt.

Huizen van ontucht zijn derhalve besmettelijke plaatsen in de stad, welke behoorden gedempt en uitgerooid te worden door dezulken, aan wie de zorg en het toezicht over den openbaren welstand en de burgerlijke wellevendheid en het onderling geluk des vredes is toevertrouwd..

Bij wien is wee? bij wien och arme mens? bij wien gekijf? bij wien het geklag over den verloren tijd, over het verspilde geld en over de beroofde krachten? bij wien wonden en striemen, die men zich zonder oorzaak, door geheel ijdele, nutteloze twisten heeft op den hals gehaald? bij wien de roodheid en dofheid der ogen, die zo klaar aantonen, dat men de nachten in zwelgerij en dronkenschap heeft doorgebracht?

a) Bij degenen, die tot laat in den nacht bij den wijn vertoeven; bij degenen; die bij elkaar komen om gemengden drank, die nog sneller dronken maakt dan de wijn, na te zoeken, en onmatig te drinken.

Jes. 5: 11,22. Prediker 10: 16 vv.

Ook hier (vs. 27-30) volgt op de waarschuwing tegen de zonde der ontucht onmiddellijk de waarschuwing tegen de zucht naar wijn en sterke drank, als twee uitingen van de begeerlijkheid des vleses, die altijd gepaard gaan en even verderfelijk zijn in hare gevolgen..

Alle zonden gaan zo lieflijk naar binnen, en smaken den mond zo aangenaam; maar daarna worden zij zo bitter als gal, en zo verderfelijk als addergif..

De wijn is ene edele gave van God; het misbruik daarvan is juist daarom te schadelijker, en dus als een dodelijk vergif te vlieden..

Een mens is eerst recht en in geestelijken zin dronken, wanneer hij het grote gevaar, dat zijne ziel loopt, niet bemerkt, en bij alle bestraffing gedurig in zich zelve geruster en onbeschaamder wordt. (Jer. 5: 3).

Zie den wijn, die zovele aanlokkelikheden ter verleiding heeft, niet aan, als hij zich rood, of hoog geel of roodachtig vertoont, als hij in den beker zijne verve geeft, als paarden glinstert, en als hij recht op gaat, bruist en schuimt, en uitlokt tot drinken;

In zijn einde, wanneer gij er u aan overgegeven hebt, en er door zijt verhit, zal hij als ene slang bijten, en steken, gift uitspuwen als ene adder, wier beet zo dodelijk is.

Salomo wil zeggen: als een mens, die zijn leven liefheeft, een glas met den heerlijksten wijn voor zich ziet, maar weet, dat er vergift onder gemengd is, dan zal hij nooit zo dwaas zijn om er van te drinken. Noch door de schone kleur, noch door den lekkeren smaak zal hij verleid worden, om er zijne lippen mede te bevochtigen. Wanneer ene slang een mens steekt, dan dringt terstond het vergift door alle aderen en delen des lichaams, en weldra moet hij onder de grootste smarten den geest geven. Dit kan ook van het onmatige gebruik van den wijn gezegd worden, die uit de maag doordringt in het hart, het hoofd, de lever en andere inwendige delen van het lichaam, het bloed en de levensgeesten ontsteekt, de zinnen bederft, en zo de oorzaak is, niet alleen van de ziekten des lichaams, maar ook van de verwarring der geestvermogens, ja zelfs soms van den lichamelijken en helaas! ook van den eeuwigden dood.

Uwe ogen zullen, wanneer uw geest en lichaam door den drank verhit is, met begeerlijkheid naar vreemde vrouwen 1) zien, en uw hart zal verkeerdheden, onzinnige en goddeloze dingen van God en de wereld tot u zelve en tot anderen spreken; also zal de wijn hart en zinnen verbijsteren.

Anderen, (zoals Delitzsch) vertalen: Zullen vreemde dingen zien, in verband met het tweede gedeelte van het vers, en verklaren dan dit van den overspannen toestand van den dronkaard, die allerlei visioenen heeft, en zich in zijn benevelde toestand in droombeelden verlustigt. Salomo waarschuwt hier tegen het zich dronken drinken aan den wijn, wat vooral dan kon gebeuren, wanneer men dezen onvermengd dronk. Over den onvermengden wijn wordt hier gesproken.

Wie den wijn dronk, zoals het betaamde, vermengde haar met water.

En gij zult zijn, gelijk een die, bedwelmd en zonder bewustzijn in het hart, op den bodem van de zee slaapt, zonder van het gevaar, dat u omringt bewust te zijn; en gelijk een, die in het opperste van den mast slaapt, waar hij heen en weer wordt bewogen door de slingeren van het schip, en aan de grootste gevaren is blootgesteld.

Men heeft mij geslagen, zult gij zeggen, in de bedwelming uwer dronkenschap, en ik ben niet ziek geweest, ik heb geen pijn er door gehad; men heeft mij gebeukt en gestoten, en ik heb het niet gevoeld. Maar ofschoon gij reeds onverschillig zijt voor schande, en alle vrees voor smaad en straf verloren hebt, toch zal wel in nuchtere ogenblikken het verschrikkelijke van uwen toestand u voor ogen komen, en gij zult zeggen: wanneer zal ik eindelijk eens opwaken, en van die verderflijke zucht naar drank verlost worden? Maar wanneer gij op u zelve vertrouwt, zal het alles te vergeefs zijn: het einde zal erger zijn dan het begin; gij zult als in wanhoop uitroepen: ik zal hem nog meer zoeken!

Voorzeker moet deze treffende schilderij der dronkenschap ons het verfoeilijke van die ondeugd doen zien. Welk ene verontschuldiging blijft daardoor over voor een dronkaard, die den Bijbel gelezen heeft? Hoe zal zijn mond gestopt worden in den jongsten dag! Hoe zal hij zich zelve vervloeken in de eeuwigheid, dat hij zich eerst gelijk gemaakt heeft met een beest, en daarna met een duivel!

De Wijsheid schijnt in deze hoofdstukken tot ons te spreken even als in het begin van het Boek; want van vele dingen kan men niet bepaald zeggen, dat Salomo die tot zijnen zoon of den lezer sprak. Zij moeten beschouwd worden als de woorden van Christus tot den zondaar. Zoeken wij dan in de vrees Gods te leven al onze dagen, en wachten wij op de genade van onzen Heere Jezus Christus ten eeuwiggen leven..

HOOFDSTUK 24. OVER HET GEDULD EN DE

VERDRAAGZAAMHEID.

Zijt a) niet nijdig over de boze lieden, benijd hun het schijngeluk niet, dat hun goddeloosheid hun aanbrengt, en laat u niet gelusten, om bij hen te zijn.

Ps 37: 1. Spreuken 3: 31; 23: 17.

Wees niet verdrietig over uw moeilijk en kammervol leven, opdat gij er niet toe verleid wordt, de goddelozen in hun gemakkelijk leven na te volgen.

Want hun hart bedenkt verwoesting van de heilige verordeningen Gods, (Hoofdstuk 1: 11 vv.) a) en hun lippen spreken moeite: hoe schoon hun taal ook zijn moge, zij leggen het toe op het tijdelijk en eeuwig verderf van anderen.

Psalm 10: 7.

Weet: slechts door wijsheid, welke steeds met godsvrucht gepaard gaat, wordt een huis, het geluk ener familie of van een staat duurzaam gebouwd, en slechts door verstandigheid, door de kennis der goddelijke waarheid en gerechtigheid en hare onderscheiding van de leugen en ongerechtigheid der wereld deszelfs geluk en welvaart bevestigd;

En door wetenschap, zo als de wijsheid die geeft, worden de binnenkamers van een huis vervuld met alle kostelijk en lieflijk goed, hetwelk door Gods zegen verkregen wordt.

Men houdt het voor een groot geluk, wanneer de kamers van het huis met goud gevuld worden; maar nog veel schoner is het, wanneer de kamers des harten met de schatten van hemelse wijsheid en deugd vervuld zijn.

Sommige oprechte vromen gaat het niet voorspoedig in de wereld, omdat hun omzichtig bestuur en kundig oordeel in de regeling derzelve ontbreekt, terwijl anderen, die dit laatste bezitten, niet voorspoedig zijn, uit hoofde van gebrek aan eerlijkheid en voorkomendheid, of omdat zij te veel op hun eigen verstand steunen en God niet erkennen in hun wegen. Die beide moeten derhalve samen gaan, om een wijs mens uit te maken..

Dat moet immers zo zijn; want a) een wijs man is sterk, om iets deugdelijks en duurzaam tot stand te brengen; en een man van wetenschap, wiens oog door God verlicht is (Hoofdstuk 15), maakt de kracht vast.

Spreuken 21: 22.

Doorzicht en overleg verschaffen het overwicht op bloot uitwendige kracht, en de vreze Gods, het beginsel der wijsheid, gaat met de hulp des Heeren gepaard. (Prediker 9: 16) Hoe zou dan het huis eens wijzen ten onder gaan?.

Daarom, waar iets moeilijks te volbrengen is, iets, dat slechts door de overwinning van grote hinderpalen te bereiken is, daar wordt het minst met stoffelijke kracht gedaan; a) want door wijze raadslagen, in overleg met den Heere zult gij voor u den krijg, waartoe ieder voor zich geroepen is, voeren; en in de veelheid der godsvruchtige en wijze raadgevers, niet door de menigte van paarden en wagenen, is de overwinning; want dit is de overwinning, die de wereld overwint, namelijk ons geloof.

Spreuken 11: 14; 15: 22; 20: 18,.

De goddeloze kan daarom in geen enkelen strijd op overwinning hopen; want a) alle wijsheid, zo als zij in een strijd noodzakelijk is, is voor den dwaze te hoog, dan dat hij ze met zijn verstand bevatten en met zijne zinnelijke ogen hare schoonheid zou kunnen opmerken, hij zaldaarom in de poort, bij de openbare behandeling ener rechtszaak, of bij beraadslagingen, waar het op wijzen, overtuigenden raad aankomt, en voor ijdel, pralend gesnap gene plaats is, zijnen mond niet opendoen, daar openbaren zich spoedig zijne onkunde en dwaasheid; hoe zal hij dan hopen, zich tegen zijne vijanden te kunnen beschermen en die te overwinnen.

Spreuken 14: 6.

Die denkt, er zich op toelegt, om anderen kwaad te doen, dien zal men een meester van schandelijke verdichtselen noemen. 1)

Een mens van schandelijke verdichtselen, is wat wij met een uitheems woord noemen, een intrigant. Was in de vorige verzen van de wijsheid, die uit God is, gesproken, hier wordt gewezen op de wijsheid, die uit Satan is, op de demonische wijsheid.

De gedachte der dwaasheid is zonde, ook dan, wanneer de dwaas met voorzichtigheid en bedachtzaamheid te werk gaat, brengt hij niets dan kwaad te voorschijn; want hij wil niets weten van de goddelijke waarheid en wijsheid, die alleen rechtvaardig leert handelen, en een spotter, die niet alleen uit onverschilligheid, maar met bewustzijn zich vijandig tegen de waarheid en het recht Gods overstelt, is den mens een gruwel; want hij voert zijne boze plannen met geestkracht en sluwheid uit.

Ofschoon door het woord "gedachte" veeltijds daden moet verstaan worden, zo is toch ook reeds de inwendige bedenking van het kwaad, voordat die nog openbaar is geworden door dadelijke ongerechtigheid, in Gods ogen zonde en daarom door Hem gehaat.

Vertoont gij u slap en weifelend ten dage deruit- en inwendige benauwdheid, die de Heere juist tot beproeving van uwe sterkte in God, uw geduld en geloofsvertrouwen u toezendt, uwe kracht is nauw en uw moed en vertrouwen op God worden meer en meer verlamd.

De mens vermag, wanneer hij in tijden van gevaar zijne krachten moedig bijeen verzamelt, meer dan hij gewoonlijk denkt. Eerst dan, wanneer men in het gevaar eenmaal zwak is geweest, komt onze kracht zelf in gevaar zwak te worden. Hoe vele gelovige Christenen zijn

reeds daardoor ten onder gegaan en ten laatste met een gebroken hart gestorven, omdat zij begonnen zwak en laf te worden, toen het er op aankwam, tegen den afstand van aardse goederen, van de gunst en eer der wereld, voor hunnen Heere en Zijne zaak moedig uit te komen; toen zij de verzoeking krachtig hadden moeten weerstaan, en liever alles hadden moeten verlaten, dan hunnen Heere te verloochenen, en met de verzaking van ook slechts een gedeelte der waarheid enen vrede te sluiten, die hun wel is waar enen tijdlang rust en het onaangevochten bezit der aardse goederen verzekerde, maar waarover zij zich toch niet met een dankbaar hart voor God konden verblijden, omdat zij de goden dezer wereld met hunnen Heere gelijk gesteld hadden..

In den dag des kwaads, der tegenspoeden en der benauwdheid is men gereed, om weldra te bezwijken, moedeloos te worden, te verflauwen, van ons werk af te laten en aan hulp en troost te wanhopen. Onze geest zinkt neer, onze handen worden slap, onze knieën knikken en buigen onder ons, en wij zijn buiten staat, om iets nuttig, te verrichten. Menigmaal zijn zij, die het best gemoedigd en vrolijkst zijn in voorspoed en welstand, de treurigste en neerslachtigste, als hun iets dreigt of tegenloopt..

Daarom maak u op en wees beziel met een heiligen moed tot den strijd tegen elke ongerechtigheid; a) red degenen, die ter dood gegrepen zijn; 1) stel alle middelen in het werk tot behoud van hun eer en hun leven; want zij wankelen ter doding, zij staan op het punt om voor altijd om te komen, zo gij u onthoudt.

Psalm 82: 4.

Bedien u niet van de uitvluchten, welke de lafhartigheit in zulke gevallen dikwijls bij de hand neemt..

Ter dood gegrepen wil zeggen, door de Overheid in staat van beschuldiging gesteld en ter dood veroordeeld. Komt nu Salomo hier op tegen het ter dood brengen? Komt de wijsheid tegen het recht van de Overheid op, om het zwaard te gebruiken? In genen dele. De doodstraf is een door God zelven ingestelde straf, maar enkel en alleen, wanneer iemand des menschen bloed heeft vergoten. Wel gold voor Israël nog in bijzondere gevallen de straf des doods, maar wat tot Noach gesproken werd, gold het ganse menselijke geslacht. Hij was de tweede stamvader van het menselijke geslacht. Elke Overheid, die zich dat recht laat ontnemen, het zwaard in de schede steekt, verzwakt haar eigen gezag, terwijl zij ingaat tegen Gods ordinantiën.

Maar al is het een eis van Gods rechtvaardigheid, aan de andere zijde is het ook de leer der Schrift, dat genade voor recht gaat, dat genade kan en mag bewezen worden. Zulk ene genade, die het recht erkent. En daarop wijst hier de H. Schrift. Want er wordt hier niet, zoals velen willen, gesproken, alleen van onschuldig ter dood veroordeelden of valselijk aangeklaagden, maar in het algemeen wordt hier gesproken van ter dood gegrepenen, zonder onderscheid. En nu luidt hier de vermaning om alles in het werk te stellen, om ware het mogelijk, dezulken te redden, hetzij door hun onschuld te bewijzen, hetzij door het pardon voor hen te vragen.

Men moet ook niet vergeten, dat de macht van het zwaard in sommige eeuwen op ontzettende wijze is misbruikt, zo misbruikt, dat een Augustinus zelfs zich tegen de doodstraf heeft verklaard en Ambrosius, aan een Christelijk rechter, die het vonnis des doods over iemand had uitgesproken, den toegang tot het Avondmaal weigerde. Wat natuurlijk niet te verdedigen was, hoewel wel te verklaren uit het feit, dat de Overheid van die eeuwen velen op onbillijke wijze, om des geloofs wille, ter dood had gebracht.

Wanneer gij zegt, om uwe schandelijke lafheid met het vijgenblad van nietswaardige uitvluchten te bedekken: Ziet, wij weten dat niet; zal Hij niet, die de harten met al hun verborgene gedachten en geheime overleggingen weegt, dat merken, of uwe verontschuldiging niet veel meer uit gemakzucht en mensenvrees voortkomt? en die uwe ziel met al hare bewegingen gadeslaat, zal Hij het niet weten, hoe het in waarheid met u stond, dat gij wel van al het gepleegde onrecht wist, en dat Zijn Heilige Geest u luide ter hulpe opriep? Want Hij zal den mens vergelden naar zijn werk, en zijne uitvluchten en leugens zullen hem niet baten.

Job 34: 11. Psalm 62: 13. Jer. 32: 19 Rom. 2: 6. Openb. 22: 12.

Eet honing, mijn zoon, want hij is goed, en honingzeem isniet alleen gezond, maar ook zoet voor uw gehemelte.

Kanaän was een land "vloeiende van melk en honing; " de laatste werd dan ook door den Israëliet als ene gezonde en aangename spijs zeer gewaardeerd. Salomo neemt hieruit aanleiding, om de wijsheid als zulk ene gezonde en aangename spijs voor de ziel aan te prijzen..

Het oogmerk in deze woorden is, om de mensen tot de liefde naar ware wijsheid op te wekken. Om dat doel te bereiken, bedient Salomo zich van de gelijkenis van honing, naardien deze een aangename smaak heeft en matig gebruikt zijnde, een zeer voedend en versterkend en verkwikkelijk en strelend geneesmiddel is, gelijk zij ook de verrotting of het verderf wederstaat. Diensvolgens wil de wijze koning in het voorstel zeggen, gelijk als gij, mijn zoon, uw genoeg zoekt, en uw lust stelt in dingen, die u goed en heilzaam zijn, laat dan ook uwe begeerte aldus naar de Wijsheid uitgestrekt zijn, zoek haar met alle ernst en vlijt. Verlustig u in haar en laat zij uw vermaak en opgang zijn.

a) Zodanig is de kennis der wijsheid voor uwe ziel; als gij ze vindt, b) zo zal er beloning voor u wezen, en uwe verwachting, wat ook de toekomst brengen moge, zal niet afgesneden worden.

Psalm 19: 11; 119: 103. b) Spreuken 23: 18.

Door de woorden: "als gij ze vindt" geeft Salomo te kennen, dat er bepaald moeilijkheid verbonden is aan het zoeken der wijsheid; maar dat zulks overvloedig wordt vergolden, door hare lieflijkheid en haar nut voor hem, die ze gevonden heeft.

Loer niet, o goddeloze! op de gelukkige woning des rechtvaardigen, wellicht uit afgunst over zijne welvaart en zijnen vrede, en in vertrouwen op zijne mindere macht; verwoest zijne legerplaats niet.

Weet, dat de uitslag van uw boos opzet tegen hem geheel anders zijn zal, dan gij denkt; want de rechtvaardige zal wel a) zevenmaald.i. dikwijls (Psalm 119: 164. Job 5: 19) ten gevolge van aanvechtingen en vervolgingen van de zijde der goddelozen in het ongeluk vallen, en door de almachtige hand des Heeren, voor Wiens aangezicht hij wandelt, altijd weer opstaan, zodat de hoogmoed der goddelozen te schande gemaakt wordt; maar b) de goddelozen, die op zijnen val loeren, zullen in het kwaad nederstruikelen, zonder ooit weer op te staan. Wat zoudt gij dan met den val des rechtvaardigen anders dan uw eigen verderf bewerken (Psalm 37: 24. Jer. 8: 4. 2 Kor. 12: 7,8)?

Job 5: 7. Psalm 34: 20. b) Amos 5: 2; 8: 14.

Maar ook gij, rechtvaardige, a) verblijd u niet, als uw vijand valt; en als hij nederstruikelt, laat uw hart zich niet verheugen.

Job 31: 29. Spreuken 17: 5.

Misschien zal men tegen dit gebod andere plaatsen van de Schrift overstellen, b.v. Psalm 58: "De rechtvaardige zal zich verblijden, als hij de wraak aanschouwt; hij zal zijne voeten wassen in het bloed der goddelozen." Hierop merken wij aan, dat er tweërlei vijanden zijn, namelijk persoonlijke, om bijzondere redenen en verschillen, en openbare, van wege de openbare belangen van den staat, of van den godsdienst. Nu is het buiten twijfel zeker, dat men zich over den val van openbare vijanden mag verheugen, ja dit enigmate moet doen, om Gode dank te zeggen voor de geschonken verlossing. Maar zelfs dan moet onze blijdschap veeleer betrekking hebben op de ere Gods en het algemeen welzijn, dan voortkomen uit een zeker welgevallen in hun ellende; want ofschoon zij vijanden zijn, moet men hen tevens aanmerken als schepselen Gods en als zodanig behoren zij voorwerpen van ons mededogen te zijn.

Wat onze persoonlijke vijanden betreft, zo kunnen wij God wel danken voor hunnen val, omdat zij daardoor niet meer in staat zijn, ons te beschadigen maar dan zal ook tevens hun val ons kwaad, dat zij ons aangedaan hebben, moeten doen vergeten, en ons moeten bewegen, hen in hun ellende bij te staan, in plaats van ons op te wekken, om ons zelve op hen te wreken.

Opdat het des HEERE, die een kenner der harten is, niet zie, en het kwaad zij in Zijne ogen, dat gij zo weinig mededogen kent, enhem zijne zonde, die geringer is dan uw leedvermaak, vergeven worde, en Hij Zijnen toorn van hem afkere, om dien tegen u te keren (Job 31: 29).

Wie zich verblijdt over het ongeluk van anderen, diens eigen ongeluk staat reeds voor de deur.
-Hoe diep bedorven het menselijk hart is, bewijst de ondervinding, daar er zelfs in het ongeluk van onzen besten vriend iets is, dat ons enigmate streelt. (Job 2: 4)..

Gods gerechtigheid dient niet om 's mensen toorn te voeden of te kweken. Daarom vermaant de Heere God hier, om zich niet te verblijden over den val of het ongeluk van den vijand, opdat Hij niet Zijn hand van dezen aftrekke en Zich kere tegen degenen, die zich verblijden.

Dit is de konsekwente doorvoering van het beginsel, dat niet aan de mensen de wrake en de vergelding toekomt, maar aan den Heere God alleen.

Evenzo a) ontsteek u niet over de boosdoeners, en erger u niet aan hen, wanneer gij ziet, dat het hun welgaat en zij daardoor overmoedig worden; zijt niet nijdig over de goddelozen, opdat gij niet misschien tot navolging van hun boosheid verleid wordt (Prediker 10: 4. Spreuken 1: 11).

Psalm 37: 1,8; 73: 3. Spreuken 3: 31; 23: 17; 24: 1.

Want de kwade zal gene beloning hebben, hoe goed voor het ogenblik zijn uitwendige toestand ook zijn moge; a) de lamp der goddelozen, de glans van hun leven en geluk zal, dikwijls reeds hier op aarde, zeker echter na hunnen dood in eeuwige duisternis uitgeblust worden.

Job 18: 5,6. Spreuken 13: 9; 20: 20.

Ook ten opzichte van den tijd, waarin de gedachten en begeerten der mensen zich bewegen, onderscheiden zij zich het meest van elkaar. De ongelovigen leven over het algemeen slechts voor het tegenwoordige; want de toekomst, die zij zich gedroomd hebben, zal zich nooit verwezenlijken, en wanneer zij zich den "goeden ouden tijd" voor den geest halen, zo geschiedt dit met een eenzijdig te hoog schatten van dit verledene en ene hoogmoedige geringschatting van het tegenwoordige. Alleen de gelovige, wiens leven gegrondvest is in dien God, die is, die was en die komen zal, leeft zowel in het verledene als in het tegenwoordige en de toekomst, maar rusten kan hij slechts in die toekomst, die hem door de levende hoop op de erve der heiligen in het licht, naar de beloften Gods voorgehouden wordt, en ook hierin toont de gelovige een waarlijk ruim en vrij standpunt te bezitten, tegenover den bekrompen blik der wereld, die slechts op het zichtbare, op het kortstondig schitterende gericht is. Hij alleen weet, welk einde de uiterlijk zo schitterende ontwikkeling der wereld hebben zal; hij weet, dat het ene grote leugen des Satans is, die zich als een engel des lichts voordoe, wanneer er beweerd wordt, dat de wereld in het goede, in volmaakte kennis der waarheid, in diepe zedelijke vorming vooruitgaat; hij weet, dat de wereld de genadegaven Gods hoe langer hoe meer veracht en verwerpt, en alzo voor het oordeel rijp wordt; hij weet, dat de ontwikkeling der wereld slechts van kwaad tot erger voortgaat. Maar hij kent ook de organische ontwikkeling van het rijk Gods tegenover die der wereld en weet, dat, hoe slechter de tijden zijn, de tijd ook des te meer nadert, waarin voor de gelovigen het geroep weerklinkt: "Heft uwe hoofden op, want ziet uwe verlossing is nabij." Daarheen gaat zijn verlangen uit;

op die heerlijke toekomst van den Zoon des mensen richten zich al zijne gedachten en wensen. Hij alleen heeft daarom ene zekere, gewaarborgde toekomst; maar de heidenen hebben gene hoop..

Mijn zoon! vrees den HEERE en den koning, die Zijn plaatsvervanger is; vermeng u niet met hen, die naar verandering staan; heb niets te doen met het goddeloze streven van hen, die de ordeningen Gods, zowel als die des konings haten, gelijk Absalom en Jerobeam; want de Heere zowel als de koning zal het van u zoeken (1 Petr. 2: 17. Rom. 13: 2).

Want hun verderf zal, hoe gelukkig hun zaak aanvankelijk ook gedijen moge, haastelijk ontstaan; en wie weet hun beider ondergang, het van God en den koning te gelijk uitgaande strafgericht, dat hen onvoorziens zal treffen?

De autoriteit aan de ordeningen der Overheid en aan God zelven, of wat hetzelfde is, van den staat en de kerk, zijn zo nauw met elkaar verbonden, dat wie aan het ene tornt, ook het andere beschadigt. Het is onmogelijk, dat een gelovig Christen, zonder zijn innerlijk geloofsleven te benadelen, kan deelnemen aan het streven van hen, die onder den schijn van vrijheid ten doel hebben, den koning van zijn goddelijk gezag te beroven, en in alle inrichtingen de goddeloze leer der volkssouvereiniteit en van het ontstaan aan den staat en der koninklijke waardigheid door ene vrije overeenkomst des volks in praktijk te brengen. Het is echter onmogelijk, dat iemand, die den goddelijken oorsprong van den staat en der Overheid in woorden en daden loochent, nog zou kunnen vaststaan in het ware en levende geloof. Liberalisme op staatkundig en kerkelijk gebied reiken elkaar steeds de hand, om Gods werk te verwoesten. Maar het is ook steeds gebleken, dat de leiders der revolutie meestal een ellendig uiteinde gehad hebben, omdat God, de Heere de autoriteit der overheid als een vaste steunpilaar Zijner wereldverordening niet vóór den tijd laat omverwerpen. -God heeft den mens daarom overheden gegeven, omdat Hij wil, dat men Zijne wet en daarmee Hem zelven erkenne en eerbiedige, opdat Hij daardoor de menselijke maatschappij voor ineensinking, ten gevolge van eindeloze onlusten en verwarringen, bewaren wil. Hij heeft echter verordend, dat wij de menselijke overheden om Zijnentwil zullen gehoorzamen en zullen weten, dat Hij de oproermakers straft.

23.

Vers 23-34. Hier volgen nog eens Spreuken van andere wijzen. Ook deze heeft de wijze koning Israëls door Gods bestuur bij de zijne gevoegd. De innerlijke eigenaardigheid van deze Spreuken is dezelfde als die der vorige afdeling. Men kan in dezelve twee groepen onderscheiden: vs. 23-29 vermanen tot een onpartijdig oordeel over den naaste en in het algemeen tot ene oprechte verhouding tot hen, vs. 30-34 waarschuwen voor de luiheid en hare verschrikkelijke gevolgen.

Deze Spreuken, namelijk die, welke in de volgende 12 verzen meegedeeld zijn, zijn ook van de wijzen, die ten tijde van Salomo of vóór hem geleefd hebben. a) Het aangezicht van den aanklager of den aangeklaagde in het gericht te kennen, en een partijdig oordeel te vellen, is niet goed, zo als de volgende Spreuken dit nader uiteenzetten.

Spreuken 18: 5; 28: 21. Exodus 23: 3,7. Leviticus 19: 15. Deuteronomium 1: 17; 16: 19. Joh. 7: 24 Jakob. 2: 1.

a) Die tot den goddeloze zegt: Gij zijt rechtvaardig (Hoofdstuk 12: 2), dien zullen nevens God, zelfs de volken vervloeken, de natiën zullen hem gram zijn; want het verkeren van recht in onrecht door een partijdig oordeel benadeelt het welzijn van gehele volken en staten.

Spreuken 17: 15. Jes. 5: 23.

Gene zonde wordt ook door de openbare mening zozeer veroordeeld als ene onrechtvaardige rechtspraak. Voor moord, echtbreuk, leugen vindt men in de aanzienlijkste en geringste standen velerlei welluidende en aanprijzende namen, maar in de veroordeling van enen partijdigen rechter stemmen dwazen en wijzen overeen, als een getuigenis, dat een rechtvaardig gericht de grondslag van het volkswelzijn uitmaakt..

Maar voor degenen, die hem bestraffen, 1) zal lieflijkheid zijn; zij zullen de openlijke toejuiching van het volk genieten, wanneer zij in het openbaar als rechters verschijnen, terwijl iedereen hun eerbied, achting en toegenegenheid zal betonen: en de zegen des goeds zal van God en mensen op hen komen.

In het Hebr. Lammokichem. Eig. zij, die recht onderscheid maken tussen recht en onrecht, en daarom het onrecht en den onrechtvaardige straffen. Vs. 25 vormt dus een tegenstelling met de vorige verzen.

Men zal de lippen kussen, als een bewijs van hoogachting en liefde, desgenen, die rechte woorden antwoordt, namelijk van hem, die geroepen zijnde om als rechter, getuige, of anderszins in gewichtige zaken te spreken, dit behoorlijk, duidelijk en naar waarheid doet.

De duitse tekst met de door Dächsel ingevoegde verklaringen geeft het volgende:

Een goed, waarheidlievend, duidelijk en beslist antwoord op ene vraag, die het hart raakt en verontrust, is als ene lieflijke kus; want het versterkt, verblijdt en verheft het hart, en vermeerdert de liefde even als deze.

Beschik uw werk daarbuiten, en bereid het voor u op den akker, zorg eerst daarvoor, dat gij van een behoorlijk maatschappelijk bestaan verzekerd zijt, en bouw daarna, als gij een gezin onderhouden kunt, uw huis, door in het huwelijk te treden.

Anderen denken dat dit vers ene vermaning inhoudt tot slijt en voorzichtigheid bij onzen arbeid, opdat wij eerst zouden zorgen voor hetgeen tot ons onderhoud noodzakelijk is, en dat wij daarna, als onze vlijt gezegend is, mogen trachten naar dingen, welke dienen kunnen tot veraangenaming des levens..

Wanneer men enig groot werk tracht te bereiken, moet men alvorens het wijselijk wikken en wegen en er de noodwendige voorbereidselen toe maken, eer men aan het werk ga, opdat men

het werk, als het begonnen is, niet moet laten stil staan, uit gebrek van de vereiste bouwstoffen. Dezen zelfden regel had Salomo in het bouwen van den heiligen tempel mede waargenomen, als aan welken niet gebouwd werd, alvorens alles in gereedheid gebracht was. (2 Koningen 6: 7)..

Wees niet zonder oorzaak, zonder dat gij deugdelijke gronden daarvoor hebt: of uit blote wraakzucht, getuige tegen uwen naaste; want zoudt gij den rechter verleiden met uwe lip? Laat integendeel uw getuigenis, steeds de zuivere waarheid inhouden (Hoofdstuk 28: 19; 19: 5).

Met het oog op het voorgaande vers, moet hij, die gerust en vergenoegd wil leven, zich ook wachten, om zich, enkel tot benadeling van zijnen naaste, zonder daartoe geroepen te zijn, in rechtszaken te steken. Bovendien, indien gij lichtvaardig tegen uwen naaste getuigt, zou het niet bij een leugenachtig getuigenis blijven; maar gij zoudt uwe lippen nog wijder opendoen, en voortgaan tot zwaarder gruwelen, namelijk tot valse eden, om uw leugenachtig getuigenis te staven..

a) Zeg ook niet: Gelijk als hij mij gedaan heeft, zo zal ik hem doen; ik zal een ieder vergelden naar zijn werk, namelijk naar het kwaad, dat hij tegen mij gepleegd heeft, want de wraak is des Heeren (Hoofdstuk 20: 22).

Rom. 12: 17,19.

Ook hier waarschuwt de Spreuken-dichter weer tegen het zelf optreden als wreker, dewijl dit alleen het recht en het voorrecht Gods is. Wie zichzelf wreekt, verbeurt en verliest het voorrecht, om zich op Gods recht te beroepen.

Eindelijk, moet hij, die gerust en vergenoegd wil leven, zich wachten voor de luiheid, als een van de grote hinderpalen voor het tijdelijk geluk. Ik heb de nadelige gevolgen van die ondeugd gezien (Klinkenberg), want: Ik ging eens voorbij den akker eens luiaards, en voorbij den wijngaard van een verstandeloos mens, die meer door goddeloosheid dan door trouwen ijver in zijn beroep zijn huis wilde bouwen (Job 5: 3 vv. Psalm 37: 35 vv.);

En ziet, hij was gans opgeschoten van distelen, zijne gedaante was met netelen bedekt, als een duidelijk bewijs van den vloek Gods, en zijn stenen scheidsmuur was afgebroken 1) en ingevallen, zodat hij open lag voor allerlei wild gedierte.

Letterlijk: ingevreten, ingescheurd, gelijk dit bij een muur plaats heeft, die niet meer op zijn tijd wordt ingevoegd en onderhouden. Alles duidt hier aan de gevolgen van lafheid en onachtzaamheid en behelst een treffende waarschuwing-

Als ik dat aanschouwde, nam ik het ter harte, zo als men alle voorbeelden uit de natuur en het leven met wijsheid gadeslaan en op zich zelve toepassen moet; ik zag het, dacht er ernstig over na en nam onderwijzing aan:

a) Een weinig slapens, een weinig sluimerens, een weinig handvouwens, al nederliggende, opdat gij het zo gemakkelijk mogelijk zoudt kunnen hebben; geef daaraan slechts toe,

Spreuken 6: 10,11.

Zo zal uwe armoede u onvoorziens overkomen als een wandelaar, met stille en ongemerkte schreden, en uw velerlei gebrek als een gewapend man, als een rover, tegen wien gene verdediging baat. Vergelijk bijna woordelijk Hoofdstuk 6: 9; 10: 11. Daar wordt het plotselinge, hier het langzame aansluipen der armoede, die het levensgeluk reddeloos vernietigt, voorgesteld.

Dit woord vindt ook zijne toepassing op den geestelijken wijngaard, dien ieder voor zich moet beplanten en omtuinen. Wie zich aan geestelijke traagheid overgeeft, zal spoedig zijn geestelijk leven zien wegwijnen, en die niet heeft, van dien zal genomen worden, ook wat hij heeft. Doet men het goede niet met ernst en nadruk, zo neemt het boze zeker altijd meer de overhand, en in alle standen, in kerk, staat en huis, nemen ellende en moeiten toe ten gevolge van nalatige ambtsvervulling der door God aangestelde bedienaars en verzorgers.

HOOFDSTUK 25. EER EN ROEM, ALS HET RECHTMATIG

LOON DER WIJSHEID.

De vrome koning Hizkia riep een aantal bijzonder geleerde en beroemde wijzen van zijnen tijd bijeen, en gaf hun den last, die Spreuken uit den mond van den wijzen koning Salomo, welke in de oudere verzameling (Hoofdstuk 10: 1-22: 17) nog niet opgenomen, maar toch ontwijfelbaar van Salomo afkomstig, hier en daar in den mond des volks leefden, of in boeken verspreid waren, ook nog te verzamelen en in een tweede boek als echte Spreuken van Salomo te rangschikken. Het resultaat van hunnen arbeid ligt in Hoofdstuk 25-29 voor ons. Deze tweede grote verzameling van Spreuken van Salomo, onderscheidt zich zeer scherp van die, welke met Hoofdstuk 10 begint, terwijl in laatstgenoemde verzameling uitsluitend tweeregelige verzen voorkomen, waarin bijna altijd sterk sprekende tegenstellingen op den voorgrond treden, bevinden zich in de voor ons liggende tweede verzameling ook twee-, drie-, vier- vijfregelige verzen, die meestal spreuken met vergelijking en beeldspraak bevatten. Terwijl verder de Spreuken der eerste verzameling zich door korthed en ene raadselachtige opeenhoping van gedachten kenmerken, onderscheidt zich de tweede verzameling door meerdere hartelijkheid, warmte, kracht en duidelijkheid. Terwijl eindelijk de eerste verzameling, overeenkomstig haren inhoud meer voor het volk en de jeugd bestemd is, om hen, voor de wijsheid, welke uit God is, te winnen, richten zich de Spreuken der tweede verzameling bij voorkeur tot de vorsten en bestuurders, tot allen, die het volk in godsvrucht en wijsheid moeten voorgaan en onderwijzen. De verklaring van dit drievoudige verschil tussen de beide verzamelingen kan niet daarin gezocht worden, dat wellicht slechts de eerste verzameling echte Spreuken van Salomo bevat: want bij den rijkdom en de veelzijdigheid der uitgaven van den wijzen koning heeft hij bij zijne 3000 Spreuken zeker ook de grootste verscheidenheid in vorm en leerwijze aangebracht: maar zij moet daarin gezocht worden, dat de verzamelaars van het tweede gedeelte warme en bevattelijke Spreuken uitkozen, terwijl de vorenstaande meer korte en zinrijke Spreuken waren.

Opschrift: Dit zijn ook nog Spreuken van Salomo, die de wijze mannen van Hizkia, den koning van Juda, op zijn bevel uitgeschreven hebben, om die voor het volk Gods te bewaren (Jes. 38: 20).

2.

Vers 2-28. Terwijl de wijze koning voor de koningen en hun onderdanen optreedt, spreekt hij eerst van de noodwendige eigenschappen en plichten eens konings (vs. 2-5), waarschuwt dan voor hoogmoed in den opgang met koningen en hun groten (vs. 6 en 7); verder voor twistgierigheid en snapzucht (vs. 8-10); prijst dan de wijsheid in het spreken, de trouw mildheid en zachtmoedigheid aan (vs. 11-15); waarschuwt verder voor onmatigheid, indringendheid, laster, lichtgelovigheid en lichtvaardigheid (vs. 16-20), vermaant tot liefde jegens de vijanden (vs. 21 en 22) en bestrijdt eindelijk (vs. 23-28) laster, lust tot twisten, lafheid en gebrek aan zelfbeheersing. Een overheersend denkbeeld is derhalve in het Hoofdstuk niet te vinden; toch zou men de woorden van 1 Petrus 2: 17: "Eert een iegelijk;

hebt de broederschap lief; vreest God; eert den koning" zeer gevoelig als motto boven hetzelfde kunnen schrijven.

Het is Gods (des hemelsen Koning) eer, ene a) zaak, d.i. Zijn eeuwig raadsbesluit, te verbergen en Zijne oordelen en daden, die in een geheimzinnig duister gehuld waren, plotseling te openbaren als een wonder voor het oog der mensen (Jes. 45: 15); maar de eer der aardse koningen ene duistere zaak te doorgronden, en in een helder licht te stellen, om in het algemeen eerst na zorgvuldige beraadslaging en nauwkeurig onderzoek hun bevelen te geven.

Rom. 11: 33.

In Gods bestuur moeten wij niet wijs willen zijn en het waarom willen weten, maar alles geloven, in het wereldlijk bestuur moet een heer weten en vragen, waarom? en niemand vertrouwen.

Aan de hoogte des hemels, en aan de diepte der aarde, en aan het hart der koningen is gene doorgronding. 1) Tegenover hun onderdanen hebben ook de koningen iets van de ondoorgrondelijkheid Gods. Wie zal hun maatregelen beoordelen, wie hun gezindheden kennen?

Van drie dingen wordt hier gezegd, dat zij ondoorgrondelijk, niet na te speuren zijn. Vooreerst de hoogte des hemels, dan de diepe afgronden der aarde en eindelijk het hart van den koning. Waarom? Om te vermanen en te waarschuwen tegen al te groot vertrouwen stellen op de gunste des konings. Het kan toch gebeuren en het gebeurt zeer dikwijls, dat, wie heden nog in zijn gunst mag delen, morgen in ongenade valt.

Doe het schuim van het zilver weg, en er zal een vat voor den smelter, den goudsmid uitkomen. Dat wil zeggen:

a) Doe den goddeloze, die het welzijn des volks benadeelt, weg van het aangezicht des konings, 1) en b) zijn troon zal door gerechtigheid bevestigd worden. 2)

Psalm 101. Spreuken 20: 8. b) Spreuken 16: 12; 20: 28; 29: 14.

Dit wil niet zozeer zeggen, uit de omgeving, uit den raad des konings, maar verdreven van zijn aangezicht. Wat de wijze koning hier zegt, is een beoefening van hetgeen zijn vader David in Psalm 101 uitspreekt.

Maar wanneer de goddeloosheid in het hart des konings woont, zo als het schuim in het zilver is, dan baat het niet, wanneer zijne goddeloze vrienden van hem weggedaan worden. Daarom heeft Luther, geheel algemeen, "goddeloos bestaan" vertaald, en den goddeloze in en buiten den koning zamengevat. De smelter echter, die alleen den goddeloze, die den waren koning wil onderdrukken en vervangen, uit het hart kan verdrijven, is volgens Hoofdstuk 17:

Jes. 48: 10. Psalm 66: 10, Hij, die de harten kent en de nieren proeft. Maar-wilt gij, die geen koning zijt, niet ook uw ondoorgrondelijk hart onderzoeken en toezien, of het met u

anders gesteld is? Een ieder toch streeft in zijne blindheid naar iets hogers, waardoor hij zijn hart, zich zelven leert begrijpen: nu laat u dan van Boven den sleutel en den hamer toereiken voor de met schuim overdekte diepte uws harten, opdat de zilverglans der kennis van uw ingeschapen beeld Gods, dat nog niet geheel verloren is, en van uwe roeping, om een koning te worden te voorschijn trede; wees daarom getroost, wanneer de Heere wil zitten en louteren. -Hij kan het met al Zijne macht niet bij u tot stand brengen, wanneer gij u niet bekeren en der zonde wilt afsterven. Het geldt loutering, een uitdrijven van den goddeloze voor den geroepen koning-dan worden het ongetwijfeld enkel koningen, slechts vrije, edele heersers, die in den dienst Gods en voor de gerechtigheid werkzaam zijn. Zo zal in gerechtigheid ook uw troon bevestigd worden, en gij zult een wijze zijn te midden van het gewoel der dwazen. Reinig u niet slechts van de gemeenschap met de vaten ter onere daar buiten, maar voornamelijk van de ongerechtigheid, van welke hij, die den Naam des Heeren noemt, afstand moet doen, en gij zult een bruikbaar vat worden voor den groten Heer des huizes, die zo gaarne niets dan koningen en deelgenoten Zijner heerlijkheid uit de goddelozen voor zich wil voorbereiden.

Praal niet in hoogmoedig zelfbehagen met uwe gaven en vermeende voorrechten voor het aangezicht des aardsen, zo min als des hemelsen konings; en sta niet eigenmachtig en onbevoegd in de plaats der groten, die voor den koning staan, maar laat u liever die plaats aanwijzen door hem, die er het recht toe heeft.

Want het is u beter, dat men, wanneer gij in nederigheid geringe gedachten van u zelven gekoesterd hebt, tot u zegge: 1) Kom hier boven aan, op deze ereplaats, dan dat men u, wanneer gij u zelven te hoog geplaatst hebt, smadelijk vernedere voor het aangezicht eens prinses, dien uwe ogen gezien hebben, hetgeen u tot nederigheid had moeten dringen, zodat gij zijne plaats niet had ingenomen.

Luk. 14: 7,8,9 enz.

Alle beschamingen en vernederingen in het uitwendige leven zijn slechts zinnebeeldige waarschuwingen voor die vernedering, welke ten laatste een ieder wacht, die zich zelven verhogen wilde. Voor degene, die hoog van ogen is, zal het eenmaal genoeg zijn, den reinen God als rechter te aanschouwen, om smadelijk verstoten te worden. Indien ik niet eens voor het aangezicht van aardse groten moet pralen, hoeveel minder dan voor het aangezicht des Allerhoogsten, die mij overal ziet en gadeslaat, en dien ik, hoe groot mijne onbeschaamdheid ook zij, alleen in het gericht aanschouwen zal. Christus heeft ons in Luk 14: 1-10 onze plaats op een gastmaal aangewezen, om zo als vers 11 toont, denzelfden dieperen zin van de zelfvernedering voor God uit te drukken..

a) Vaar niet haastelijk, uit hoogmoed, om ijdele eer en met onbedachte woorden voort, om te twisten met uwen naaste, opdat gij misschien in het laatste daarvan niet wat doet, dat u tot schande verstrekt, als uw naaste u zou mogen beschaamd hebben, door voor ieders oog duidelijk aan te tonen, dat gij ongelijk gehad hebt.

Spreuken 18: 17.

Is de strijd werkelijk onvermijdelijk geworden, twistdan uwe twistzaak met uwen naaste op eervolle wijze; maar vermijd alle oneerlijke, lage middelen en openbaar het heimelijke, het u in betere tijden toevertrouwde, van een ander, die thans uw tegenpartijder geworden is, niet;

Al staat uwe zaak nog zo goed, behandel haar dan toch liever in stilte, omdat de rechterlijke uitspraak onzeker is, en indien het mogelijk is, vereffen het verschil tussen u beiden. Maar indien gij het niet eens kunt worden, zo laat haat of gramschap u niet bewegen tot het openbaren van heimelijke dingen, alleen om uwe partij zwart te maken, als ze niet behoren tot het wezen van het geding.

Inderdaad kan zich eerder ieder ander in de openbare mening rehabiliteren, dan hij, die voor een achterklapper geldt, die geen geheim kan bewaren, of wel voor zulk een karakterloze, dat hij, dat, wat verzwegen moest worden, in het openbaar uitbrengt, wanneer hij in zijn eigen belang daarvan gebruik kan maken..

Opdat degene, die het hoort, hoe trouweloos gij zijt, u niet smade en u verwijtingen doe over uwe liefdeloosheid en uw misbruik van vertrouwen, want uw kwaad gerucht, uw kwade naam, zou niet van u afgekeerd worden, en men zou altijd met verachting van u spreken.

Ene wijze rede, op zijn pas 1) gesproken, op vriendelijk, uitlokkenden toon, geheel overeenkomstig de behoeften des hoorders, is als gouden appelen, oranje-appelen en citroenen-even lieflijk door hunnen geur als uitlokkend door hunnen goudglans, in zilverenkunstig gebeeldde schalen 2), die door haren zachteren glans het goud der appelen nog meer doen uitkomen.

Een rede op zijn pas, is een rede of woord juist geschikt voor plaats en omstandigheden. Zulk een woord wordt hier vergeleken met gouden appelen op zilveren schalen, d.w.z. niet zogenaamde appelen van goud, maar die appelen, die een gouden kleur hebben. Bedoeld zijn hier dus de oranje-appelen. (Ook oranje staat in verband met het Frans or = goud), of sinaasappelen. of citroenen, die niet alleen bekoren door het gezicht, maar ook kortelijk van smaak zijn en een verfrissende werking hebben.

De Spreuk wil het woord, op zijn pas gesproken, met ene even kostbare, als sierlijke en het oog bekorende gave vergelijken; al zou ook een gierigaard liever de zilveren schaal nemen en zich weinig bekommeren om het goud der appelen, dan heeft toch Salomo gene schuld aan zulk ene dwaasheid, men zou bijna zeggen onnatuurlijkheid, welke zou kunnen vergeleken worden met het beoordelen van een gesproken woord alleen naar zijnen vorm en zijne inkleding, in plaats van zijnen inhoud met gezonden eetlust dankbaar te genieten, hetgeen bij lezers van boeken en hoorders van preken zoveel in zwang is.

Een wijs bestraffer, of prediker, die tijd en plaats in acht neemt bij een horend oor van iemand, die zich gaarne laat onderrichten (Hoofdstuk 20: 12) is even passend als een gouden oorsiersel, en een halssieraad van het fijnste goud (Hoofdstuk 15: 31 vv.).

De halsketen voegt den edelen, geestelijken kampvechter, die in den zwaren strijd met afkerige menschenharten de overwinning weet te behalen ten behoeve der waarheid, in de kracht Gods en overeenkomstig diens wil; de gewillig aangenomen bestraffing of lering is echter voor den horende een oorsiersel. Men zou moeilijk kunnen beslissen, wie van deze beiden, hoorder of onderwijzer de meest wijze is..

Gelijk die twee kleinodiën een schoon geheel vormen, zo ook deze twee, de wijze zedeprediker en een opmerkzaam oor vormen een harmonisch geheel..

a) Een trouw gezant, zo als de wijze, die zijnen heer getrouw dient en de waarheid verkondigt, zo als hij haar van hem ontvangen heeft, is dengenen, die hem zenden, als de koude der sneeuw, 1) die ten dage des oogstes, als het weer heet is, van den Libanon gehaald en in kuilen bewaard wordt, want hij verkwikt zijns heren ziel (Spreuken 10: 26; 22: 21).

Spreuken 13: 17.

Hiermede wordt niet bedoeld, dat een trouw gezant van hem, die hem zendt, gelijk staat met de koude van de sneeuw, die zou neervallen in den oogsttijd, want dit zou een tegenstrijdigheid zijn. Sneeuw in den zomer is eerder een ramp, dan een zegen.

Hier wordt bedoeld de sneeuw van den Libanon gehaald, waarmee wat gedronken werd en door de hitte der Oosterse zon lauw was geworden, weer koel werd gemaakt, zodat het een verfrissende drank werd, en werkelijk kon dienen om den dorst te laven. De sneeuw nam daar dezelfde plaats in als bij ons het ijs in den zomer tot verkoeling van de dranken.

Een man, die zich zelve beroemt over ene valse gift, die derhalve veel belooft en weinig geeft, is als lichte wolken en wind, die ze rondrijft, waar geen regen bij is en die de smachtend naar regen en naar enen zegen van boven uitzierende ogen teleurstellen (2 Petr. 2: Judas 1: 12).

Hebt gij echter niets ontvangen, zo kunt gij ook niets geven. Die daar zegt, dat hij der wereld de waarheid zal verkondigen, haar heil en vrijheid schenken en verbetering van toestanden voor haar zal aanbrengen, en dit alles is hem van Gods wege zelve nog niet ten deel geworden, die beroemt zich op gaven, die hij niet bezit, en is in dubbelen zin een leugenaar. Van zulke snoevers is de wereld vol; van de valse vromen af tot aan de valse volks- en landbevrijders toe. -De ledige vaten geven den meesten klank en niet alle wolken brengen regen -maar in plaats van de beloofde zegeningen geven zij dikwijls den vernielenden hagel. Laat u door de snoevers waarschuwen, die gouden bergen beloven en niets geven; spiegel u daaraan en doe niet alzo.

a) Een overste, al ware hij ook vertoornd, wordt door lankmoedigheid, door geduld overreed, zodat hij zich laat terechtwijzen; en ene zachte tong, 1) een zachtmoedig en nederig woord breekt het gebeente, den trots en den toorn van een menselijk hart, al was het zo hard als steen en been.

Spreuken 15: 1; 16: 14.

De zachte tong staat tegenover de opvliegende, scherpe en grove, die den tegenstand, welken zij wil overwinnen, nog meer doet toenemen. Geduld, zegt een Duits spreekwoord, breekt het ijzer, en een ander, geduld is sterker dan diamant. Toorn maakt het kwaad nog erger, lankmoedigheid daarentegen werkt overtuigend..

Hebt gij honing gevonden, eet dat u genoeg is, niet meer, opdat gij misschien daarvan niet zat wordt, en dien uitspuwt, omdat hij u begint te walgen.

De zoetheid van den honing begint u tegen te staan, zodra gij er te veel van gebruikt; let er op, dat er in den honing, hoe zoet hij is, licht een angel verborgen is, die u pijn zou kunnen doen.

De Spreukendichter spreekt hier niet alleen van den honing als zodanig, maar van alles wat wèl is en behaagt. Dit geldt daarom ook van het beoefenen van de wetenschap, van de kunst. In alles de juiste maat te houden is van behoefte. Menigeen heeft uit liefde tot te wetenschap zich overspannen, zodat hij ten leste niets meer kon doen. Wij gebruiken het spreekwoord, dat men van het goeds ook te veel kan hebben.

Spaar evenzo uwen voet te rechter tijd van het huis uws naasten, met wien gij bevriend zijt, opdat hij niet zat van u worde, en u hate, want ook de beste vriend wordt lastig, wanneer hij u nooit alleen laat.

Wie gaarne gezien wil zijn, kome zelden. -Wie zelden komt is welkom. Wat zeldzaam is, is aangenaam.

Maar de Spreuk des wijzen doelt niet alleen op het te dikwijls bezoeken van elkaar, maar heeft onder dit beeld een veel dieper betekenis: Vermoei het hart uws naasten niet te veel met uwe wijsheid. Wie het juiste ogenblik, waarin de ander ontvankelijk is, en hij zelf van Boven daartoe geroepen en voorbereid is, voor doeltreffende woorden weet te kiezen en de uitkomst af te wachten, zal ondervinden, dat zulk een woord meer uitwerkt, dan altijd te onderrichten of onbezonnen den edelen honing uit te storten, die de ogen verlichten moet. -Kan men den jongen, vurigen beginner in het werk Gods, die zijnen Zender vooruitlopende, terstond alles met zijn woord wil uitwerken beter en wijzer raden, dan hier Salomo doet?

Een man, tegen zijnen naaste een vals getuigenis sprekende, hetzij in het gericht, of in het dagelijks leven, terwijl hij misschien slechts een deel der waarheid verzwijgt, en daardoor aan de leugen het veld laat, is een a) strijdhamer, die grote pijnen veroorzaakt, en een zwaard, dat dodelijk wondt, en een scherpe pijl, die verraderlijk uit de verte wordt afgeschoten en zijn hart doorboort; enkel zaken, die men ontvlucht, waar men ze vermoedt.

Psalm 11: 2; 57: 5; 59: 8; 120: 4.

Het vertrouwen op enen trouweloze ten dage der benauwdheid, juist als zijne trouw en hulp zou moeten blijken, is als een gebroken tand en verstuipte voet, die slechts pijn doen en

den dienst weigeren, wanneer men ze nodig heeft. Daarom hoed u voor dezulken, die ontrouw zijn jegens hunnen God; zij zullen het evenzeer jegens u zijn.

Zulk een trouweloze is ook de wereld met al hare schijngoederen; ieder, die met haar heult en op haar zijn vertrouwen stelt, zal zeker bedrogen worden..

Het vertrouwen op den getrouwen God in een tijd van gevaar en dood zal geenszins zodanig bevonden worden. In Hem mogen wij derhalve berusten, en op Hem mogen wij gerustelijk, ten allen tijde, onze hope vasthouden en vertrouwen stellen, want Hij zal de zijnen nooit begeven of verlaten..

a) Die vrolijke liederen zingt bij een treurig, droefgeestig hart, is onzinnig en dwaas, gelijk hij, die een kleed aflegt ten dage der koude, en als hij, die edik op salpeter of soda giet, waardoor hij ze bederft.

Rom. 12: 15

Edik, een zuur zijnde, heeft de eigenschap, dat hij den salpeter doet opbruisen; evenzo maken ontijdige vreugdebedrijven het hart van enen treurige nog droeviger..

Onder kleed hebben wij het bovenkleed, het opperkleed te verstaan. Leert de Schrift ons met den wenende te wenen, hier wordt hij dan een dwaas een verkeerd gezinde genaamd, die bij een wenende een vrolijk lied zingt. Hij doet daarmee schade, gelijk iemand zich schade aandoet, die bij koude zijn opperkleed aflegt en dus gevaar loopt ziek te worden, of wèl edik giet op soda, dewijl de soda er door wordt opgelost en dan tot niets meer nut is.

a) Indien dengenen, b) die u haat, hongert, geef hem brood te eten; en zo hij dorstig is, geef hem water te drinken, 1) kom hem in den nood en in moeilijkheden te hulp:

Rom. 12: 20. b) Exodus 23: 4,5.

Men beweert niet zelden dat de zedenleer van het N. Testament vlak tegenover die van het Oude Verbond staat. De zedenleer van het O.V. zou dan zijn, oog om oog en tand om tand, en die des Nieuwen, zijne vijanden lief te hebben. Deze Schriftuur, gelijk zoveel andere, is wel in staat om dat gevoelen te weerspreken.

Onder de ouden, van wie Jezus spreekt in Matth. 5 hebben wij te verstaan, de Rabbijnen, die de leer van oog om oog hebben gsystematiseerd.

Want gij zult, door u op zulk ene wijze te wreken, vurige kolen op zijn hoofd hopen, die hem zo warm zullen maken en hem zulke gevoelige pijnen zullen veroorzaken, dat hij berouw over zijnen haat zal hebben, zijn verhard gemoed veranderen, en zelfs in liefde jegens u zal ontbranden, en de HEERE zal het u op dezelfde wijze vergelden, door u het goede te schenken, als Hij u om uw kwaad moest straffen (Jes. 59: 16 vv.).

Wij moeten het beste brood en den verkwikkendsten drank toereiken aan den tegenpartijder, zonder er in de eerste plaats op te letten, dat hij ons haat: zeker niet als lekkerbeten, die zijnen eersten honger en dorst niet zouden stillen, maar ook niet als ene soort van gevangeniskost, wanneer wij hem in onze macht hebben: maar wij moeten de tafel vriendelijk en beschamend voor hem aanrichten, om zijnen haat te ontwapenen. Wij weten zelfs, en moeten zijnen haat als zodanig beschouwen, dat hij als de hater en de vijand juist de arme en nooddruftige is, die de gave der liefde nodig heeft; evenwel, omdat hij dit niet weet, en van ene dergelijke gezindheid niets begrijpt, en daarom niet terstond iets van ons aanneemt, moeten wij verstandig het ogenblik afwachten, dat hij gebrek krijgt. Wanneer hem echter hongert en dorst, dan moeten wij ook des te blijmoediger toesnellen met onze beschamende, verbeterende weldaad. -Zulk ene brandende liefde kan niet uit het geheugen gewist worden, maar zij brandt voort, totdat zij òf in het hart doordringt en hetzelfde vertedert, òf ingeval van versmading het strengste gericht over zulk een verhard hart moet uitspreken.

Wanneer uw vijand berouw begint te krijgen, dan wordt hij ook door het vuur der liefde ontstoken en hij, die vroeger ijskoud en waanzinnig den toorn tegen u in zijn hart voedde, begint u, innerlijk door uwe weldaad ontgloeid, van ganser harte lief te hebben.

De Spreuk vordert also zich mildadig en vrijgevig jegens den noodlijdenden vijand te betonen en geeft een tweevoudigen grond daarvan aan, vooreerst daarom opdat hij op die wijze tot het bewustzijn komt, dat hij onrecht heeft gedaan en ten tweede om te tonen dat God aan zulk een weldadige liefde tot den vijand een welgevallen heeft, en haar belonen zal. Men bevordert door zulk doen het geluk van den naaste en van zijn eigen..

De noordewind scheidt de wolken door zijne scherpheid vaneen, en verdrijft also den regen, en een vergramd aangezicht, een gelaat, waarop de verontwaardiging te lezen is, verdrijft op soortgelijke wijze de verborgen tong; welke zich met laster en kwaadspreken bezig houdt.

Door andere vertalers en daaronder ook de Duitse worden de woorden juist omgekeerd, zodat de zin deze is: "Gelijk de Noordewind over het Armenisch gebergte heen waaiende, in Kanaän dikwijls onweders en zware regenvlagen veroorzaakt, zo verwekt ook een verborgen tong, die in het geheim lastert, een vertoornd aangezicht hij hem, die in zijne eer benadeeld wordt."

Het is beter te wonen op enen hoek van het platte open dak, waar men eenzaam en aan wind en weer blootgesteld is, dan met ene kijfachtige huisvrouw met haar gestadig druipen, en dat in een huis van gezelschap, waar men anders alle gemakken en aangenaamheden van het gezellig leven genieten kan. Woordelijk gelijkloidend 1) met Spreuken 21: 2; vergel. verder Spreuken 19: 13; 21: 19; 27: 15; 17: 1.

Wij vinden niet alleen in verschillende delen dezer verzameling, maar ook binnen het bereik van enkele afdelingen, spreuken, die geheel of gedeeltelijk woordelijk of gelijkloidend herhaald worden. Wanneer men die spreuken, welke in dezelfde afdeling herhaald worden, met elkaar vergelijkt, dan kan men de opmerking maken, dat de uiterlijke of innerlijke

overeenkomst van de voorafgaande en volgende verzen den verzamelaar het meest aanleiding moet gegeven hebben, de ene spreuk hier, de andere daar te plaatsen. Wat echter de gehele of gedeeltelijke herhalingen in verschillende gedeelten der verzameling betreft, zo zijn zij alleen daaruit te verklaren, dat uit de oorspronkelijke Spreuken van Salomo gedurende den loop der tijden in den mond van andere dichters vele nieuwe Spreuken ontstonden, waarin de oorspronkelijke gedachte min of meer veranderd, dikwijls ook uitgebreid was, die echter door de verzamelaars naast de onmiddellijke Spreuken van Salomo, zonder bedenking als middellijke Spreuken van Salomo, opgenomen werden. Voornamelijk bevinden zich in de voor ons liggende Hizkiaansche verzameling vele herhalingen uit de eerste verzameling van Spreuken van Salomo (Hoofdstuk 10-22), en men zal moeten toegeven, dat ook in de beide verzamelingen, die tot opschrift voeren: "Spreuken van Salomo", vele slechts middellijke Spreuken van Salomo gevonden worden..

Ene goede tijding, ene vrolijke boodschap, uit een ver land, b.v. aangaande het welvaren van lieve vrienden en betrekkingen, waarop men lang en smachtend gewacht heeft, is even verfrissend en levenwekkend als koud water op ene dorstige vermoeide ziel (vs. 13. Spreuken 30. Genesis 45: 27).

Welke boodschap zou voor hongerige en dorstige, vermoeide en beladene, door den dienst der zonde afgematte zielen verkwikkender zijn, dan de blijde boodschap van Hem, die uit verre landen, uit het door ons verloren Vaderhuis, gekomen is, om te zoeken, wat verloren is?.

De rechtvaardige, 1) of wijze, die tot dusverre in Gods wegen gewandeld en velen den weg gewezen heeft, wankelende voor het aangezicht des goddelozen, door toegevendheid, verloochening of inwilliging der zonde, in plaats van vast te staan in de waarheid en gerechtigheid Gods, en die voor de wereld uit te spreken, zodat hij nu zelf de vernederde, de gevallene is, is even treurig om te aanschouwen als ene eerst heldere, daarna beroerde, troebel gemaakte fontein, en verdorven, verontreinigde springader, uit welke vroeger velen levend water schepten, maar dat thans door ieder als ondrinkbaar geschuwd wordt.

Als de rechtvaardigen voor het aanschijn der goddelozen in zonden vallen, of iets doen, hetwelk onovereenkomstig is met hun belijdenis, iets, wat in de poorten van Gath, en in de straten van Askelon niet mag verteld worden, zo men de dochters der Filistijnen niet wil horen juichen, of als zij, die om hun wijsheid en hoger aanzienlijkheid zeer geëerd waren, van hun uitmuntendheid uitvallen, zo wordt de bron der deugd bezwalkt en ontroerd, de vromen bedroeven zich er over en de beken der maatschappij worden besmet, of bedorven, door velen aan te steken met het kwaad en anderen te verstouten tot gelijke bedrijven..

Ook is dit te verstaan van een voor het aangezicht der goddelozen niet opkomen voor de ere Gods, en een zich schamen van de goede belijdenis, een zouteloos laten worden van het zout.

Veel honigs te eten is, zoals ik u vroeger reeds waarschuwde, vs. 16 niet goed; maar de onderzoeking van de heerlijkheid van zulke dingen is ere. 1) De Duitse tekst geeft voor het laatste gedeelte van dit vers het volgende: En wie zware dingen, de verborgenheden Gods met te veel ijver en inspanning onderzoekt, dien wordt het te zwaar, hij loopt gevaar, schade aan

zijne ziel te lijden, en zijn geest zou den last van de grootheid en heerlijkheid dezer dingen niet kunnen dragen. Daarom wees in het onderzoek van datgene, wat uwe eer en vreugde uitmaakt, matig en voorzichtig, en bedenk uwe zwakheid!

In het Hebr. Weheker Kebodam Kabood. Onze Staten-Overzeters vertalen: maar de onderzoeking van de heerlijkheid van zulke dingen is ere, terwijl zij er bij aantekenen: Te weten als men daarin behoorlijk maat houdt, de rechte lijn der waarheid volgt en het rechte gebruik en doel behoudt. Onder honing verstaan zij dan, de onderzoeking der natuur, der werken Gods, der geschiedenis der wereld enz.

Nu is het wel waar dat honing figuurlijk kan worden opgevat, maar o.i. wordt hier op den echten honing gedoeld, die, mits matig gebruikt, goed en gezond is, maar die bij onmatig gebruik schadelijk wordt. De Spreuken-dichter maakt hier echter een vergelijking, tussen het gebruik van honing en hetgeen moeilijk te doorvorsen is. Vandaar dat men niet moet lezen Mdbk (Kebodam) maar Mdbk (Kebedim). Dezelfde medeklinkers, maar anders gevocaliseerd, en dan vertalen het moeilijke te onderzoeken is ere. Met andere woorden, dat het tot eer verstrekt, indien men vaak moeilijke dingen navorst, om ze tot klaarheid te brengen.

a) Een man, die zijnen geest niet wederhouden kan, zijne hartstochten en begeerlijkheden niet weet te bedwingen, is in gevaar in allerlei zonde en dwaling hulpeloos te vervallen, zo als ene opengebroken stad zonder muur, die door den zwaksten vijand in bedwang kan gehouden worden.

Spreuken 16: 32.

Heeft echter de wijze enen hogeren geest ontvangen, zo geldt toch voor hem dezelfde regel, en onze Spreuk duidt reeds aan, dat de ware geestelijke mens den geest, die in hem is, met bedachtzame gematigdheid wederhouden moet, omdat hij daardoor alleen zijne kracht en vastheid bewaren kan (1 Kor. 14: 32). Altijd eerst onderzoeken, dan onderwijzen-en ook dit slechts gepast en met wijsheid; altijd weer wachten en laten rijpen, dan werken en vrucht voortbrengen. Elk voorbarig en eigenwillig gedrag maakt een bres in de muur, waardoor de vijand binnendringt! Veeleer moeten wij als koningen Gods heersen, overwinnen, veroveren, overal inbreken, waar de leugen en de zonde heerst. Als wij zien, dat de zondaren niets minder dan door zelfbeheersing krachtige helden zijn, -dan willen wij toch uit de waarschuwing van ons den troost halen, dat wij sterker zijn dan zij, en de overhand over hen kunnen verkrijgen.

HOOFDSTUK 26.

OVER DIEGENEN, WELKE GENE ERE WAARDIG GEACHT WORDEN.

II. Vs. 1-28. Terwijl in het voorgaande hoofdstuk de wijsheid voorgesteld wordt, zo als zij hij vorst en onderdaan gevonden moet worden, en die alleen de ware eer aanbrengt, zo wordt in deze afdeling de dwaasheid beschouwd, welke gene ere waardig is, maar veeleer tuchting, beschaming en verderf verdient. Eerst wordt de dwaasheid op zich zelf behandeld en hare onverbeterlijkheid geschilderd (vs. 1-12), daarna twee harer hoofdverschijnselen, namelijk de luiheid (vs. 13-16) en de overmoedige liefdeloosheid (vs. 17-28), die zich nu eens als moedwillige twistgierigheid en kwelzucht (vs. 17-19), dan als verraderlijken laster en huichelachtigen achterklap openbaart (vs. 20-28). De gehele afdeling kenmerkt zich door treffende scherpeheid van gedachten en rijkdom van verrassende beelden.

Gelijk de sneeuw in den zomer, en gelijk de regen in den oogst, van half Mei tot half Juni, voor Palestina iets ongehoords, ongerijmds en hoogst verderfelijks is (1 Samuel 12: 17), also past den zot, zolang hij in dien toestand blijft, de eer niet; maar zij zal voor hem zelve en het algemeen welzijn verderfelijk worden (vs. 8; Hoofdstuk 19: 10).

Eer betekent hier goed, rijkdom en alles, dat eer aanbrengt.

Wanneer, wat helaas dikwijls genoeg het geval is, de dwaas ook slechts naar den uitwendigen zin des woords eer ontvangt, zo wordt hierdoor reeds genoeg kwaad veroorzaakt: het is een kwaad onder de zon als een dwaling, die van het aangezicht der oversten voortkomt, wanneer een dwaas in hoogheid is, wanneer mensen, die naar hun gezindheid knechten zijn, te paard rijden en de rijken en vorsten Gods in de laagte zijn en als knechten op de aarde gaan (Prediker 10: 5-7). -Gij moet hier leren, deze zogenaamde eer der dwazen te verachten en hun als Gods getuige voor de waarheid, de ere voor God wege. Bij gevolg moet gij niet kruipend vlieën, als een dwaas in hoogheid gezeten is, maar door ware, heilzame vermaning en bestraffing uw plicht als mens en Christen doen; gij zult het juist den dwaas in het aangezicht zeggen, wat hem in plaats van ere toekomt, en daar hij zijne onbeschaamdheid niet vrezen; maar gij moet dit doen met geduld en liefde, met volhardenden ijver, opdat hij hierdoor, indien het mogelijk is, nog terecht gebracht wordt.

Gelijk ene mus is tot wegzweven, gelijk ene zwaluwvolgens de haar aangeboren natuur tot vervliegen, 1) also zal een vloek, die zonder oorzaak door een dwaas over enen rechtvaardige uitgesproken is, niet komen en geen nadeel toebrengen. Daarom vrees niet, gij wijze, voor de vervloeking der dwazen, maar ga voort met hen, om hun dwaasheid te tuchtigen (2 Samuel 5 vv. 1 Koningen 2: 8).

De Spreuken-dichter heeft hier het oog op het doelloos heen en weer zweven van deze vogels boven in de lucht, zodat hun vliegen eigenlijk geen doel heeft. Zo wil hij zeggen, gaat het ook met den vloek van de goddelozen. Deze mag uitgesproken worden, maar heeft geen doel.

a) Een zweep is voor het paard, een toom voor den ezel, die in Palestina ook als rijdier gebruikt wordt, ten einde deze dieren aan te drijven en te besturen, en b) ene roede, die in de eerste plaats het bestraffende woord des verstandigen kan zijn, voor den rug der zotten, die naar waarheid en gerechtigheid niet vragen, en die, wanneer menselijke bestraffing niet baat, eenmaal de straffende hand Gods zullen ondervinden.

Ps 32: 9,10. b) Spreuken 10: 13.

Antwoord den zot naar zijne dwaasheid 1) niet, op dezelfde onbezonnen wijze, opdat gij, die toch ook een discipel der wijsheid zijn wilt, maar uit wiens hart de dwaasheid nog niet gans geweken is, ook hem niet gelijk wordt (1 Petr. 3: 9).

Naar zijne dwaasheid wil hier zeggen, op de dwaze vragen die, hij doet en waarop toch geen antwoord is te geven. In het volgende vers betekent het op zulk een wijze, dat hij van u ziet, dat gij hem als een dwaze beschouwt.

Antwoord evenwel den zot ook naar zijne dwaasheid, en overtuig hem met een kort en verstandig woord, dat hij een dwaas is, opdat hij in zijne ogen niet wijs zij, en gij hem door uw stilzwijgen in den waan zoudt brengen, dat gij hem niet antwoorden kunt, en dat hij gelijk heeft, waardoor gij schuldig zoudt worden aan zijne voortgaande verblinding en dieperen val; want door hem tot erkentenis zijner dwaasheid te brengen, maakt gij hem voor de wijsheid ontvankelijk.

Zulke paren Spreuken, die elkaar schijnbaar tegenspreken en die juist de in het midden liggende waarheid willen leren, hoort men ook dikwijls in de zamenleving, zo als: Hopen en wachten maakt menigeen tot een dwaas. Door wachten en hopen is menigeen tot zijn doel gekomen. Meegevangen, meegehangen. Men moet huilen met de wolven in het bos. Een is geen. Die eens liegt wordt niet meer geloofd. -Door vragen wordt men wijs. Eén dwaas kan meer vragen, dan tien wijzen kunnen antwoorden. -Die zich heden niet betert, wordt morgen erger. Wat niet is kan worden. -De rechte weg is de beste. Een effen weg, die omloopt, is niet om..

Hij snijdt zich de voeten af, en verhindert zich zelve daardoor zijn doel te bereiken, en drinkt geweld, schade, die boodschappen zendt door de hand van enen zot, die, omdat hij een dwaas, een goddeloze is, ook ongeschikt is voor alle zaken, waarbij nauwgezet gedacht en gehandeld moet worden; daarom, al wie zulk een zot gebruikt, zal de gevolgen zijner eigene dwaasheid ondervinden, want hij is voor zijn bode en al diens dwaze en ongerechte handelwijzen verantwoordelijk, en moet om zo te spreken, het geweld, dat deze hem inschenkt, drinken.

Het woord "drinken" betekent in den spreektrant van de Schrift dikwijls het overvloedig doen, of ontvangen aan enige zaak. Zo worden zij, die veelvuldig zondigen, gezegd het onrecht in te drinken als water, Job 15: 16; 34: 7; en zij, die zware verdrukkingen ondergaan, komen gemeenschappelijk voor, als enen drinkbeker drinkende.

Zich de voeten afsnijden is ene Oosterse uitdrukking, voor ons "den hals breken." Scherper en snijdender kan het niet gezegd worden. Geweld drinken, beter schade drinken, is van dezelfde kracht. Die derhalve een dwaas tot zijn bode aanstelt, zal ervaren dat hij er onnoemlijke schade bij heeft.

Hef de benen van den kreupele, den lamme, op, alzo is ene spreuk in den mond der zotten.

1)

Zin en bedoeling van deze Spreuk is deze. Een lamme heeft geen genot van zijne benen, omdat hij ze toch niet kan gebruiken en er zich op passende wijze van bedienen; evenzo gaat het met een zedespreuk, die in den mond van een dwaas wordt gevonden. Hij heeft er niets aan, hij kan er toch niet, zoals het behoort, een juist gebruik van maken.

Gelijk hij, die een edelgesteente in enen slinger bindt, volgens de Duitse overzetting: Gelijk hij, die een edelgesteente op het met stenen overdekte galgeveld werpt; want een goddeloze is als een reeds veroordeelde en terechtgestelde, en het gedenkteken zijner schande zou door het edelgesteente voor een ieder meer in het oogvallend zijn; door zulk een dwaas misbruik zou dan ook het edelgesteente zijne waarde verliezen; alzo is hij, die den zot eer geeft.

Wel is waar moet men op aarde dikwijls (uit plichtgevoel, zo als Rom. 13: 7 leert) den dwaas zijne uiterlijke eer geven, niet alleen enen Theophilus, maar ook enen Felix en Festus; het is zeker ook de bedoeling van Salomo niet, van ons te eisen, dat wij in revolutionairen zin zouden weigeren, den dwaas, die in hoogheid gezeten is, zijne uiterlijke ere te geven; maar toch blijft het bij hetgeen Salomo gezegd heeft: het is ene verkeerdheid, een misbruik, het bederft wat op zich zelf goed is en vermeerderd de schande. Op den achtergrond aan de wijze spreuk ligt de diepe waarheid, die men dikwijls populair aangeduid heeft met de vraag: Wat zou het toch den goddeloze baten, indien hij in den hemel kwam? De gezindheid, ja de gehele persoon moet volstrekt beantwoorden aan de ere en heerlijkheid, aan de zaligheid, die in den hemel ontvangen en gesmaakt wordt; want het is daar niet mede gelegen als met klederen, die men aantrekt, en waarbij het in zekeren zin er niet op aankomt, wat door die klederen bedekt wordt; zelfs de kroon der verheerlijking als uiterlijke gave gedacht, zou slechts een gedenkteken der schande zijn, even als het edelgesteente op den steenhoop des misdadigers..

Gelijk een doorn gaat in de hand eens dronkaards, die zijne ledematen niet meer tot zijnen wil heeft, en die, terwijl hij met zijnen doorn blindelings rondzwaait, zich zelve en anderen kwetst, alzo is ene spreuk, of in het algemeen een onbegrepen woord Gods, in den mond derverstandeloze, van ijdelheid dronken zotten, die de schoonste waarheden en de troostende woorden misbruiken en ze in kwetsende doornen veranderen.

Wanneer een dronkaard een doorntak in de hand houdt en zich daarbij als een dwaas aanstelt, dan krabt hij meer daarmee, dan dat hij u rozen te ruiken geeft; alzo doet de dwaas met de Schrift, of met enige waarheid dikwijls meer schade dan goed.

De groten, als er gene vreze Gods voor hun ogen is, doen een iegelijk verdriet aan, en huren de zotten 1) en huren de overtreders, zich van allerlei slechte lieden bedienende.

In het Hebr. Rab mecholeel-kool wesokeer kesil wesokeer oberim. Dit vers is zeer moeilijk over te zetten.

Kimchi zet over: Groot is Hij, die alles geschapen heeft, en hij huurt de zotten, en hij huurt de overtreders. Ook zij moeten, zij het dan ook onbewust en niet vrijwillig, werktuigen zijn Zijner wijze hand, die zelfs reeds de zonde en het ongeluk dienstbaar maakt aan de bereiking van zijn heilig doel (Hoofdstuk 16: 4).

Schultens vertaalt: Een schutter, die alles, wat slechts binnen het bereik zijner pijlen komt, verwondt, en wie enen alles bedervenden dwaas tot het verrichten van enig goed werk uitzendt, of huurt en wie zondaren, namelijk dezulken die Gods verbond verbreken en Zijne geboden overtreden, en daarna overal slechts schade kunnen aanbrengen, in zijne dienst neemt en huurt, zijn aan elkaar gelijk.

Luther vertaalt: Een goed meester maakt een ding recht, zo als het zijn moet; maar die enen beunhaas, enen broddelaar, die hem toevallig in den weg komt, voor het verrichten ener zaak huurt, diens werk wordt bedorven.

De vertaling van onze Staten-Overzeters is in overeenstemming met die van Ralbag en Elia Wilna.

Delitzsch zet over: Veel brengt uit zich voort alles, maar het loon en de loonheer van den dwaas snellen daarheen, en verklaart dit aldus: Waar er veel voorhanden is, dan is daarmee, wanneer men het op de rechte wijze aanpakt, alles aan te vangen, maar het loon van den dwaas, en wie hem om loon huurt vergaat.

Het is echter duidelijk dat de Spreuken-dichter hier gelijk in de vorige en in de volgende verzen een tegenstelling op het oog heeft. Wij vertalen dan liever aldus, wie een zot huurt, of dwazen huurt, is gelijk een machtige, die alles onderste bovenkeert. Gelijk de laatste bedrogen uitkomt, alzo ook degene, die van een zot, van dwazen verwacht, dat zij iets wezenlijk goeds zullen opleveren.

a) Gelijk een onreine hond tot zijn uitpuwsel wederkeert, ofschoon hij zo even de onverteerbaarheid en schadelijkheid daarvan ondervonden heeft, alzo herneemt de zot zijne kort te voren betreurde, afgelegde dwaasheid of zonde; hij is onverbeterlijk en maakt ene ernstige omkering op zijnen schadelijken weg voor zich zelve onmogelijk.

2 Petr. 2: 22.

Wel is waar maakt niet elke terugkeer op den verlaten dwaalweg en tot de misdaad onverbeterlijk, want wij moeten zeker allen met beschaamdheid bekennen, dat die terugkeer ons niet altijd tot een walg is; ten laatste echter is er een volkomen, beslissend nederzinken in het kwaad, een zich afwenden van de bekering, een wederkeren tot de wenteling des slijks, waarvan Petrus spreekt: 2 Petr. 2: 22, vergelijk Matth. 12: 45. Joh. 5: 14. Hebr. 6: 4-8. Hoe is

dat mogelijk? Door de leugen in ons hoogmoedig hart, die oorzaak is, dat wij wijs zijn in onze ogen tegenover de waarschuwendende wijsheid en waarheid Gods vv. 12.

Hebt gij enen man gezien, die in gehele verblinding aangaande zich zelve en in den hoogmoed van zijn verstokt hart wijs in zijne ogen is (Joh. 9. 41)? a) van enen onnozelen zot, die zich nog laat gezeggen en gene uitspraak op wijsheid maakt, is meer verwachting, dat hij zich hartgrondig bekeren zal, dan van hem (Spreuken 3: 7), hij is de grootste dwaas van allen.

Spreuken 29: 20.

Dit is voornamelijk daar het geval, waar de in eigen ogen wijze, de hem door God geschonken wijsheid, als zijn eigen werk beschouwt. De schrikkelijkste van alle zonden is trots te zijn op genade.

Houdt men op, alle wijsheid tot haren oorsprong in God terug te brengen, meent men ze zelfstandig te bezitten, dan is ook het ogenblik van den overgang der ware wijsheid tot de dwaasheid daar..

Wie meent dat hij geen zondaar is, en de bekering niet van node heeft, d.i. de eigengerechtigde, komt veel moeilijker tot bekering, dan degene, die zich van zijne zonde bewust is. En zo gaat het ook met den man, die wijs is in eigen ogen. Een dwaas te overreden is mogelijkser dan zulk iemand tot rede en tot wijsheid te brengen.

De luiaard, die tot verontschuldiging zijner traagheid de onzinnigste voorwendsels aangrijpt, zegt: Er is een felle, brullende leeuw op den weg, dien ik gaan moet, om bij mijn werk te kunnen komen; een leeuw is op de straten! (Bijna woordelijk overeenstemmend met Spreuken 22: 13; vergelijk Spreuken 16: 19; 28: 1).

Wanneer zal ik arbeiden? zegt de luiaard; in de lente is er veel water, in den herfst veel morsigheid; in den zomer is het warm en in den winter koud.

De schildering, die in dit en de volgende verzen van de luiheid gegeven wordt, staat in een nauw verband met die, welke in de voorgaande verzen van de dwaasheid gegeven wordt. Want de traagheid van het vlees, die elken arbeid en elke inspanning tot het verkrijgen der eeuwige wijsheid schuwt, die bang is, het lieve vlees pijn te doen, en ten slotte wellicht terugdeinst voor de gevaren, die een ieder, die moedig den weg ter zaligheid bewandelt, bedreigen van de zijde dier zeer grote menigte, die de wijsheid uit God haat, en hen als een brullende leeuw tegemoet gaat; deze trage vleselijke rust is toch de innerlijkste grond der goddeloze dwaasheid en zal uitloopen op een eeuwig dorsten en verdachten. Dit is de zegepraal der wijsheid van Salomo volgens de opvatting der mannen van Hizkia, dat zij reeds in de eenvoudigste zedeles: "Wees niet lui!" de diepzinnigste laatste vermaning des Geestes tot onzen luien, slapenden ouden Adam richt. -Daarbuiten, op den weg, welks bewandeling geëist wordt, namelijk op de wegen, waar de mensen te zamen komen, wonen en werken, is inderdaad de geweldig grote hoop, de dreigende wereld, het oppermachtige volk; achter hem de brullende leeuw, die de wijsheid niet verdragen wil en de godzaligen tracht te verslinden.

Ach, hoe vrezen de dwazen bij al het pralen met hunnen moed in den grond voor dezen brullenden leeuw, en zijn daarom zo traag om ene schrede op den rechten weg, die de wereld tegen zich heeft, te doen.

Om zonder vreze alle gevaren op den weg des levens te trotseren, wordt er een moedig hart vereist; en de vrees is het juist, die den luiaard ter neer slaat en afschrikt. Een moedig mens grijpt de dingen met des te groteren ijver aan, naar mate hij meer tegenstand vindt, dewijl de liefde hem den moed geeft; want de ware liefde vreest voor gene schijnbare gevaren; de vreesachtige en trage liefde vreest echter reeds voor de schaduw van enkele steile plaatsen, even als iemand, die des nachts in den maneschijn wandelt en alle bomen op den weg voor monsters en de schaduw voor grote groeven aanziet. Een liefhebbend mens gaat zonder vreze zijnen weg, hij vindt noch afgronden, noch donkere plaatsen, die hem willen ophouden.

Ene deur keert om op hare herre, zij beweegt zich wel is waar altijd, maar slechts om tot hare vroegere plaats terug te keren, wanneer men er door in of uitgegaan is, alzo de luiaard op zijn bed van geestelijke en vleselijke rust, waarop hij zich met altijd wederkerende voorwendsels omkeert, zonder tot opstaan te kunnen besluiten (Efeze 5: 14).

Dit is het bed van den slaap des geestelijken doods, van den ijdel wandel naar de vaderlijke wijze, waar de mensen blijven bij hunnen droesem en voortgaan met rusten op het bed van het halve, bezoedelde, niet geldige Christendom, dat nooit verder, nooit op den rechten weg der innige kennis der waarheid komt, nimmer op den weg der wijsheid leert wandelen..

a) De luiaard verbergt zijne hand in den boezem, of zo als de Duitse overzetting geeft: in den schotel. Spijze en in het algemeen vleselijk genot, wil hij wel hebben, maar het moet gene moeite of inspanning kosten, want hij is te moede, om die weer tot zijnen mond te brengen; hij zou het veel gelukkiger vinden, indien de gebraden duiven hem in de mond vlogen. Deze dwaze tegenstrijdigheid zal hem daartoe voeren, dat hij eenmaal de hand niet meer tot den mond zal behoeven te brengen, maar verschrikkelijk gebrek zal lijden.

In geestelijke betekenis is deze platte uitdrukking helaas, letterlijk waar. Wanneer den luiaard de spijs in Gods Woord, in de verkondiging van het Evangelie uitnodigend voorgezet wordt- ja wanneer hij zelfs, reeds half besloten, de hand uitgestoken had, meent hij daarmee reeds meer dan genoeg gedaan te hebben en komt niet verder. Het eten, het eigenlijke werk der toeëigening, schuwt de luiheid.

De luiaard is, ondanks zijne algemeen bekende dwaasheid, of veeleer juist wegens zijne ongeneigdheid om lering aan te nemen, wijzer in zijne ogen, dan zeven wijzen, d.i. velen, die ook hem met rede, met verstand antwoorden en ook door Gods woord zijne luiheid, waardoor zijne ziel schade zou lijden, bestraffen.

Het zijn onaangename mensen, die altijd het doen van anderen bedillen, en toch zelven niets beters kunnen of willen doen.

Deze luiheid is de moeder van al die leringen, die den ouden Adam naar den mond praten en waar het op heiligmaking aankomt een: "Ik kan niet" voorwenden, terwijl er toch een: "Ik wil niet" achter steekt.

De voorbijgaande, die zich met vleselijken ijver vertoornt in enen twist, 1) die hem niet aangaat, en tot welks beslechting hij noch geroepen is, noch de nodige wijsheid heeft, is even dwaas als hij, is gelijk die enen hond bij de oren grijpt 2); want deze zal zich niet laten vasthouden, maar zich omkeren en hem bijten.

Of: Die een voorbijgaanden, (niet een eigen) hond bij de oren grijpt is hij die zich bemoeit met een twist, die hem niet aangaat. Het woord voorbijgaande moet hier bij den hond gevoegd worden. Een eigen hond kent men, maar een voorbijgaanden, eens anderen niet. Men loopt dan gevaar door dezen gebeten te worden. Zo ook, wie zich met den twist van een ander bemoeit ervaart niet zelden, dat hij zelf er de kwade gevolgen van ondervindt.

Die tussen deur en post gaat staan, wordt geklemd. Wanneer wij het middel kunnen zijn, om vrede te maken tussen hen, die met elkaar in geschil zijn, moeten wij het doen, al zouden wij ons daardoor ook het ongenoegen van beide partijen op den hals halen; maar wanneer wij er ons werk van maken, om ons met de zaken van anderen te bemoeien, of ons in de twisten van anderen te steken, vermeerderen wij niet alleen onze eigene onrust, maar brengen ons zelve ook in verzoeking..

Gelijk een, die zich veinst te razen, die bij een vertoon van krankzinnigheid zonder zich te bedenken, wien hij treft, en welk kwaad hij doet, vuursprankelen, pijlen en dodelijke dingen werpt;

Alzo is een man, die zijnen naaste bedriegt, en hem verraderlijk, liefdeloos, moedwillig en zonder dat deze er op verdacht was, schade toebrengt, en daarna zegt met onbeschaamde geringschatting der zonde en der schade, die daaruit voor den naaste voortspruit: Jok ik er niet mede? ik heb het niet zo kwaad gemeend.

Speel nooit met de zonde, met datgene, wat uwen naaste aan lichaam of ziel schaden kan! Wees niet overmoedig in uwe liefdeloosheid; elke onbezonnen daad en ieder onbedacht woord kan meer schaden, dan gij denkt!

Zij, die niet schromen, hun naasten te bedriegen, zijn even grote waanzinnigen, als zij, die vuurbranden, pijlen en dodelijke dingen werpen; zoveel schade kunnen zij door hun bedrog aanrichten. Zij beroemen zich op hun listigheid, maar daar is geen grotere waanzin in de wereld dan moedwillige zonde. Hij, die in scherts zondigt, moet er in ernst berouw over hebben, of zijne zonde zal hem ten verderf worden. Indien de mensen er aan dachten, dat een leugen uit den duivel is en ter helle voert, waarlijk de lust er toe zou hun vergaan..

Als er geen hout is, gaat het vuur uit; a) en als er geen oorblazer is, wordt het gekijf, dat naar zijne natuur op een ontstoken en brandend vuur gelijk, gestild.

Spreuken 22: 10.

Helaas dit vuur wordt niet geblust, en dit hout niet uitgedoofd tot op den jongsten dag. (Hoofdstuk 15: 18; 29: 22).

Dewijl noch hout noch kolen van zelven vuur vatten, maar deze hoofdzakelijk door de uitwendige, haar omringende en drukkende lucht aangeblazen wordt, en er nergens vuur kan zijn, daar geen lucht is, zo is de lasteraar bij deze laatste te vergelijken, en als de blaasbalg te houden, waardoor het vuur van den twist wordt aangestoken. De dove kolen en het onaangestoken hout maken hier de zinnebeelden van den twist, maar de gloeiende kolen en het vuur de schetsen uit van een twistziek mens.

De dove kool is om de vurige kool, ten einde den gloed te vermeerderen, en het hout om het vuur feller te doen branden; also is een a) kijfachtig man, alleen dienstig, om twist te ontsteken.

Spreuken 15: 18; 29: 22.

De woorden des oorblazers, die de twistende partijen tegen elkaar opzet, zijn als de schadelijke werktuigen, welke de smartendergenen, die geslagen zijn nog vermeerderen, en als diepwendende pijlen, die dalen in het binnenste des buiks. (Woordelijk gelijkl. met Spreuken 18: 8).

Brandende van de sterkste vriendschapsbetuigingen overvloeiende lippen, en daarbij een boos, trouweloos hart zijn als ene potscherf, een vaatwerk, die, om ene schone vertoning te maken, met schuim van zilver 1) overtoegen is; voor een ogenblik mag zij de ogen misleiden, maar zij kan op den duur de proef niet doorstaan.

Onder schuim van zilver is te verstaan, het zogenaamde loodoxyde, een verbinding van lood met zuurstof. Men spreekt van loodglans, goudglans en zilverglans, al naarmate de kleur is. Hier wordt het zilverglans bedoeld. Een vaatwerk aldus met zilverglans overtrokken, hierbij worden de lippen, die van liefde heten te branden, terwijl toch het hart boos is, vergeleken. De valse, gehuichelde vriendschap wordt hier tentoongesteld.

Die haat draagt, gelaat zich, doet zich soms voor, alsof hij vreemd en afkerig ware van alle vijandschap en spreekt met zijne lippen schoonschijnende woorden, om daardoor des te beter zijn doel te kunnen bereiken; maar in zijn binnenste stelt hij bedrog aan, 1) en smeedt nieuwe aanslagen.

Dat is, hij doet zich anders van buiten voor, dan hij van binnen is. Ook hier weer wordt op den huichelachtigen vriend en op de huichelende vriendschap gedoeld en er tegen gewaarschuwd.

Als hij met zijne stem smeekt, 1) en zich zo schoon mogelijk voordoet, geloof hem dan vooral niet, want zeven, d.i. vele gruwelen (Hoofdstuk 6: 16-19) zijn in zijn hart.

Letterlijk: Als hij zijn stem vriendelijk maakt, op een vleienden en zalvenden toon spreekt, zodat hij den indruk wil geven, dat hij niet anders dan vriendelijk wil zijn en vriendelijk wil handelen.

Wiens haat door bedrog, zij het ook nog zo listig bedekt is, 1) diens boosheid zal evenwel, òf reeds hier gedurende zijn leven in de gemeente, òf eindelijk zeker in het jongste gericht, waar God de verborgenste gedachten des harten in het licht stelt, geopenbaard worden, en rechtvaardige vergelding ontvangen.

Liefde is wel de beste wapenrusting, maar het slechtste dekkleed, omdat het voor de veinsaards dient, om er zich in te vermommen gelijk Achab, schoon zij er dan zeker ook in zullen omkomen en vergaan..

Ene valse tong haat degenen, die zij verbrijzelt, zij blijft hen, ondanks dit alles, haten, zo lang zij nog bestaan, eensdeels, omdat zij steeds getuigen zijner ongerechtigheid zijn; anderdeels, omdat liefdeloosheid, even als elke zonde een inwendige kanker is, die altijd voortvreet; en een gladde vleierende mond, die de boosheid des harten met bedrieglijke woorden weet te bedekken, maakt omstoting; en brengt enkel verderf aan, zowel voor enkele personen als voor de ganse maatschappij. Een openlijke vijand is daarom veel minder te vrezen, dan een, die met zijne valse tong en gladden mond in het verborgene werkt.

Onder den laatste wordt vooral bedoeld, degene, die in iemands bijzijn hem allerlei liefs zegt, maar achter zijn rug opgeraapte leugens verbreidt en die alles doet, om hem zijn eer en goeden naam te ontroven. Men heeft meer te vrezen voor een vlemmer, die onder den mom van vriendschap dodelijke slagen geeft, dan voor iemand, die zich als een openbaren vijand vertoont.

HOOFDSTUK 27.

OVER DE ONVRUCHTBARE WAANWIJSHEID EN VERMETELHEID, ALS EERSTE HINDERPAAL VOOR HET VERKRIJGEN DER WARE WIJSHEID MET HAAR VEELVULDIG NUT.

III. Vs. 1-27. Ene hoofdgedachte kan in deze afdeling niet bepaald worden aangewezen. Bescheidenheid en gematigdheid in denken en handelen zijn de hoofddeugden, waartoe de meeste spreuken als kentekenen der ware wijsheid aanmanen, zelfverheffing en ongematigdheid als uitingen der vleeselijke dwaasheid, de ondeugden, waarvoor zij waarschuwen. Ook de dringende aanbeveling tot getrouwe vriendschap in den edelsten zin, welke hoger waarde bezit dan de banden der bloedverwantschap, behoort tot die dingen, welke in tegenstelling met allen ijdel lust en het zoeken van eigen belang beschouwd worden- Het eigenaardige in dit hoofdstuk is, dat de Spreuken meestal paarsgewijze bij elkaar behoren. Men kan vijf afdelingen onderscheiden: Vs. 1-6 waarschuwen voor eigen lof, ijverzucht en huichelarij; vs. 7-14 prijzen de matigheid, de liefde tot onze vrienden en in het algemeen de ware wijsheid aan; vs 15 en 16 bevatten twee uitspraken over de twistzieke vrouw; in vs. 17-22 worden velerlei uitingen der dwaasheid, zo als overmoed, zelfzucht, begeerlijkheid der ogen, eigen lof bestraft; eindelijk wordt in vs. 23-27 tot spaarzaamheid in de huishouding aangemaand.

Beroem a) u niet in overmoedig vertrouwen over den dag van morgen, over de plannen, die gij daarop zult ten uitvoer brengen; Want gij weet niet wat de dag zal baren. Indien gij niet eens weet, wat door Gods beschikking plotseling, en geheel anders dan gij kondet voorzien, nog heden kan gebeuren, hoeveel minder kunt gij dan op den dag van morgen en de verdere toekomst rekenen (Luk. 12: 16-20); daarom wees nederig en bedachtzaam.

Jak. 4: 13-16.

De onzekerheid der toekomst moet ons dringen het grote en noodzakelijke werk der bekering niet tot morgen uit te stellen; alleen het tegenwoordige ogenblik behoort ons toe; daarom, terwijl het heden genaamd wordt, hoor Gods stem..

Beroem u ook niet over hetgeen gij reeds gedaan hebt: Laat u enen vreemde prijzen, en niet uw eigen mond; enen onbekende en daardoor onpartijdige, en niet uwe eigene lippen, die zijn niet onpartijdig, maar onvertrouwbaar en bedrieglijk; ook niet door uwe verwanten en vrienden; evenmin door uw eigen hart, want de Heere, die u kent, zal ook dezen verborgen hoogmoed uws harten oordelen; integendeel, die roemt, die roeme in den Heere; want niet die zich zelve prijst, maar dien de Heere prijst, die is beproefd. (1 Kor. 1: 31. Jer. 9: 23 vv. 1 Kor. 4: 3. 2 Kor. 3: 1 vv.; 10: 12-18

De ware deugd is als de zedige jonkvrouw; zij laat zich niet zonder blozen zien; en gelijk ene blinkende ster zich voor de opgaande zon verbergt, en de Chrysopraas in het duister schittert, also verbergt zich de openlijk geprezen deugd. Daarom wie zich zelve prijst, laakt zich zelve en openbaart zijne schande, omdat hij juist daardoor duidelijk aantoon, dat hij den

schonen straalkrans der deugd en der zedigheid mist. De Joden zeggen daarom in Joh. 8: 13 te recht: "Gij getuigt van u zelve, uw getuigenis is niet waarachtig". Het is dan ook ene algemeen erkende wet, dat het getuigenis van iemand aangaande zich zelve van gene kracht is, dewijl de balans door het gewicht, dat de eigenliefde er op legt, altijd ten zijnen gunste overslaat.

Een steen is zwaar, en het zand gewichtig; maar de toornigheid des eigenlievenden dwazen, die steeds in een kwaden luim is, en zich in zijne eer gekrenkt voelt, omdat hij niet geprezen maar veeleer berispt wordt, is zwaarder dan die beide; ja de zwaarste, ondragelijkste last, dien hij anderen zonder dit juist te willen, doet gevoelen.

Niets kan zeker het leven zo verbitteren als de kwade luim van een mens, die zich steeds beledigd en gekrenkt voelt. Hij is wel een rechte dwaas, die zulk een last op den bovendien dikwijls steilen levensweg op zijn rug neemt. Indien reeds ene enkele kwelling als een steen op ons drukt, zal dan niet ene bestendige gemelijkheid als een zak vol zandsteentjes ons tot den grond toe nederbuigen. Ieder heeft zeker zijne afwisselende gemoedsstemming, maar wee hem, die er door overheerst wordt. Voor treurigheid kan zich geen mens vrijwaren; daarin is ook nog een zekere toverkracht, ene poëzie, de gemelijkheid is van alle toverkracht ontbloot; zij is de echte proza van het leven, de zuster der verveling en der traagheid, die langzaam dodende gifmengster. De bron dezer ondeugd is allereerst (de hoogmoed daar buiten gelaten) de gewoonte, die de voedster van den mens in zijne ondeugden is. Indien wij van onze vroegste jeugd gewend waren, nooit te rusten, maar elk uur, dat na ernstige werkzaamheden overblijft, voor aangename, opwekkende bezigheden te besteden, totdat ons de natuur tot enen verkwikkenden slaap uitnodigt wij zouden steeds goed gezind zijn. Indien wij van jongs af gewend waren, de lieflijke morgenuren niet te verslapen, dan zouden wij die gemelijke lusteloosheid niet kennen, die meestal een gevolg is van de onaangename gewaarwording, die wij bij het ontwaken ontvangen, dat het reeds zo laat is. Waren wij van kindsbeen af gewend, om in hetgeen ons omringt ene aangename orde te brengen, dan zou deze in ons innerlijk ziele-leven enen welluidenden weerklank vinden. In ene opgeruimde kamer vindt men meestal een opgeruimd gemoed. Het hoofdvereiste echter in de kunst om zich voor kwaden luim te hoeden, bestaat in het kennen en gebruik maken van de juiste oogenblikken; de mens is niet altijd tot alles gezind, maar hij is wel altijd tot iets gezind. Godsdienst, ware Christelijke liefde zal het zekerst voor kwaden luim bewaren. Een gemoed, dat voor al wat lieflijk is en wèl luidt open staat, zal ook het moeilijke gemakkelijker dragen.

Grimmigheid, als zij uitbreekt, en overloping van toorn, die een stortvloed gelijk, in teugeloze vaart alles vernielt, is waarheid; maar wie zal voor nijdigheid, die niet met geweld uitbreekt en niet snel voorbijgaat, maar als een inwendige kanker voortvreet, bestaan? Zij is van de drie het heftigst, het langst van duur; daar is iets duivels in, en door haar viel het eerste offer aan den dood.

O nijd, gij zijt de wortel des doods, ene veelvoudige ziekte, de scherpste priem voor het hart! Welke scherpe priem wondt zo diep, als de nijd het van hem vervulde hart!.

Openbare, trouwe bestraffing is een beterbewijs van vriendschap dan verborgene liefde, 1) die zich in het geheel niet uitspreekt, en uit vrees van door openlijke bestraffing te kwetsen, de fouten door de vingers ziet, maar juist daardoor bewijst, gene ware liefde te zijn (Efeze 4: 15).

Indien de ware en hartelijke liefde maar ijver en moeds genoeg heeft, om voor de vuist en in oprechtheid met hare vrienden om te gaan, en derhalve in het vriendelijke over hun verkeerdheden durft onderhouden, die is mij niet alleen veel beter dan heimelijke haat (Leviticus 19: 17), maar beter zelfs dan verborgene liefde, dan die liefde tot onzen naaste, die in stede aan hun zonden, in hun hatelijk licht te vertonen, hen deswege vleien, of door stilzwijgen in dezelve stijven, tot nadeel hunner onsterflijke zielen..

De wonden, de wondende slagen des liefhebbers, die u uit liefde ernstig met woord of daad kastijdt, zijn getrouw 1) en zullen u onderrichten en verbeteren (Psalm 141: 5); maar de vleierende en huichelachtige kussingen des verborgen haters zijn af te bidden, 2) want zij zijn gelijk aan den beet van een adder, die zijn vergif uitspuwt.

God slaat diepe wonden; de wereld kust en vleit; dat u door dezen uiterlijken schijn niet op een dwaalspoor brengen, en bedenk het wel bij wien evenwel de liefde woont, wie de trouwste liefhebber en vriend is.

Niet ieder, die verschoont, is een vriend, niet ieder, die slaat, een vijand. Beter is het met strengheid lief te hebben, dan met zachtheid te misleiden. Die den krankzinnige bindt en den trage tot den arbeid aandrijft is voor beiden gestreng maar heeft beiden toch lief. Wie kan ons meer liefhebben dan God? En toch houdt Hij niet op, ons niet alleen vriendelijk te onderrichten, maar ons ook tot ons heil uit den slaap op te schrikken, terwijl Hij dikwijls bij het pijnstillend verband, waarmee Hij ons troost de bittere artsenij der beproeving voegt..

Al vallen de bestraffingen van een goeden vriend in het eerst smartelijk, later zal men God er voor danken, indien zij door Zijne gunst tot bekering hebben geleid. Een kind zal dikwijls later een getrouw vader, die hem zonder verschoning bestrafte, te beter waarderen, meer dan een vader, die hem de roede spaarde.

Dit gold inzonderheid van de kussen van een Joab en een Judas.

Ene verzadigde, eigengerechtigte of met den draf dezer wereld vervulde ziel, doet even als het vee met de weide, wanneer het zich zat gegeten heeft (Ezech. 34: 18), en vertreedtzelfs de beste spijs, het honingzeem; zij versmaadt de spijs, die haar in Gods woord wordt aangeboden: maar aan ene hongerige, geestelijk arme, en naar troost verlangende ziel is zelfs alle bitter, de beker der beproeving, die haar van God wordt ingeschonken, zoet en begeerlijk.

Het gebeurt niet zelden, dat kinderen, van vrome ouders niet zozeer onverschillig zijn omtrent Gods woord en goddelijke dingen, als wel er een afkeer en walg van hebben. En als men naar de oorzaak vraagt, dan moet deze veeltijds gezocht worden in de opvoeding, die zij in hun jeugd ontvingen. Vele ouders toch hebben de zeker welgemeende, maar toch jammerlijke

gewoonte, om hun jeugdige kinderen met geestelijke spijs, die op zich zelf dikwijls reeds te zwaar is, te overladen. Is het dan wonder, dat zij er zich eindelijk van afkeren? Indien deze ouders zelven meer eenvoudig van hart waren, gelijk de Heere Jezus het van Zijne discipelen verlangt, zouden zij dan ook niet beter in staat zijn, om meer overeenkomstig de behoeven hunner kinderen te spreken, waardoor zij onder Gods zegen belangstelling in plaats van afkeer, liefde in plaats van haat bij hen zouden opwekken..

Wanneer God met goederen rijkelijk heeft verzadigd, hoede men zich voor ondank jegens den Gever en geringschatting van het ontvangene. En zijn het geestelijke goederen, zo hoede men zich voor zelfgenoegzaamheid en zelftevredenheid, welke in waarheid de ongunstigste armoede is. Want het leven uit God is een onophoudelijk hongeren en dorsten.

Gelijk een vogel, ellendig, angstig en rusteloos is, wanneer die uit zijn nest omdooft, alzo is een man, die omdooft, ontvlucht, uit zijne hem door God aangewezen plaats.

Ieder mens heeft zijne eigenaardige standplaats in de maatschappij, waar hij een rustig en vergenoegd leven kan leiden: maar wanneer hij die uit lichtzinnigheid, ontevredenheid, hoogmoed, of om andere dergelijke zondige oorzaken verlaat, verwisselt hij gewoonlijk denkbeeldige met werkelijke onrust..

Ontegenzeglijk heeft de Spreuken-dichter hier op het oog, het zonder noodzaak verlaten van zijn Vaderland. Gelijk een vogel, die zijn nest verliet, in gevaar was van om te komen, zo was iedere Israëliet, die zich in de heidense en afgodische landen vestigde, in groot gevaar geestelijk om te komen en mede verlokt te worden tot afgoderij en zondendienst. God had Israël in Kanaän op eigen erve gesteld, opdat het vrij zou blijven van alle heidense afgoderij.

Olie en reukwerk verblijdt het hart; alzo aangenaam is de zoetheid van iemands vriend, van wege den goeden raad deroprechte, welmenende ziel. (Psalm 141: 5).

Olie, waarmee men zich in het Oosten bij plechtige gelegenheden pleegt te zalven, verhoogt de schoonheid van het gelaat, en het reukwerk, dat bij maaltijden wordt ontstoken verdrijft schadelijke dampen, terwijl het de woning met een aangenamen geur vervult; evenzo wordt door den raad des vriends de ziel veredeld, kwade gewoonten worden afgelegd en onze ganse omgeving krijgt iets lieflijks. Olie en reukwerk versterken de levensgeesten, de raad des vriends geeft moed en blijmoedigheid hij den arbeid. -Overeenkomstig den aard der Spreuken van Salomo, welke dikwijls opzettelijk zo ingericht schijnen te zijn, dat zij even als edelgesteenten naar alle zijden een ander licht uitstralen, kan het tweede gedeelte van het vers ook zo opgevat worden: De vriend, dien men heeft, is zoeter dan de raad der eigene ziel. Ene lieflijke, aangename toespraak van enen goeden vriend doet meer goed, dan het verstand, dat zich zelf wil helpen en alleen op zijne eigene middelen vertrouwt..

a) Verlaat uwen vriend, noch den vriend uws vaders, 1) wiens trouw alzo beproefd is, niet, hij is door verwantschap der ziel u nader dan uwe bloedverwanten; en ga ten huize uws broeders niet op den dag van uwen tegenspoed, om van hem in de eerste plaats hulp te

ontvangen. Beter is een geboorteland, dat nabij is, met wien gij door banden der vriendschap verbonden zijt, dan een broeder, die verre is. 2)

Spreuken 17: 17; 18: 24.

Men moet den God zijner vaders niet verlaten, om nieuwe goden te kiezen die slechts krijg in de poorten brengen (Richteren 5: 8) -evenmin als men, zo als de Wandsbecker bode schreef, de oude zon die zo lang geschinen heeft, afzet, ter wille van ene nieuwe uitgevundene. Zeker, dezen vriend voor armen en ellendigen, die in nood verkeren, beveelt ons de Spreuk aan en stelt hem tegenover die broeders, welke volgens Psalm 49: 8 niemand verlossen kunnen. Wanneer de dag des kwaads, de nood der ziel komt, dan heet het: Ga in het huis uws broeders niet, als hij niet meer is dan dit.

Dit is niet, omdat de broeder niet zou willen helpen, maar omdat hij verre af woont. Het is daarom beter en veiliger, om zich in dagen van tegenspoed te wenden tot een vriend, die nabij is en tot hulpe gereed, dan een verre reis te maken naar een broeder. Met andere woorden, hulpe, die dichtbij is, eerder zoeken, dan die verre af is.

Zijt of word wijs, mijn zoon! dien ik in geestelijken zin geboort heb, en verblijdt mijn hart over de genade, die God mij in u bewezen heeft; opdat ik, tot een getuigenis voor mij zelve en voor mijne leer op u wijzende, mijnen smader wat te antwoorden heb (Psalm 119: 42); also zult gij door uwe gehoorzaamheid mij tot vreugde en ere zijn, en gij zult de wijsheid, die ik u verkondigd heb, door uw gedrag rechtvaardigen (Matth. 11: 19).

De kloekzinnige, die zich door goddelijke wijsheid heeft laten leren; zodat hij goed van kwaad en recht van onrecht kan onderscheiden, ziet het kwaad, het naderende gericht Gods over alle goddeloosheid, hetzij van bijzondere personen of van ganse volken, en verbergt zich bij tijds achter het schild Gods, waar hem geen ongeval kan treffen; maar de slechten, die noch aan de grootte der zonde, noch aan de straffen van een heilig God geloven, maar steeds zorgeloos zijn, gaanovermoedig en blind henen door, en worden gestraft; zij storten zich eindelijk door hun moedwillige blindheid in een eeuwig verderf. (Bijna woordelijk gelijklopend met Spreuken 22: 3).

Als iemand voor enen vreemde, van wiens trouw hij niet verzekerd is, borg geworden is, neem van dien ook het laatste en noodzakelijkste, namelijk zijn kleed, en pand hem voor ene onbekende vrouw, voor wier betaling hij ten behoeve van uwen vriend borg gebleven is. Wanneer zulk een dwaze borg, die door zijnen borgtocht noch enen plicht vervuld, noch ene weldaad bewezen heeft, tot armoede vervalt, dan treft hem Gods rechtvaardige straf. (Bijna woordelijk overeenstemmend met Spreuken 20: 16). Vergelijk verder Spreuken 6: 1,2; 11: 15,17,18.

Een eerlijk man kan tot een bedelaar gemaakt worden: maar die zich zelve tot een bedelaar maakt, is geen eerlijk man..

Die zijnen vriend zegent met luider stem, hem op vleïenden toon prijst, of geluk wenst, of hem in het algemeen met niets beduidende vriendschapbetuigingen overlaadt, zich daartoe des morgens vroeg opmakende, die alzo noch tijd, noch gelegenheid in acht neemt, maar elk oogenblik aangrijpt en opzoekt, om zich door laffe vleierij bij zijnen vriend in te dringen, het zal hem, den huichelachtigen lofredenaar, tot enen vloek, tot ene verwensing, in plaats van tot een zegen en een oprecht bewijs van liefde gerekend worden; want niet alleen zullen de mensen de onoprechtheid en valsheid zijner betuigingen opmerken, maar God zal het hem ook tot zonde rekenen, dewijl hij de ziel zijns naasten schade doet lijden.

Wie zeer laakt, prijst; wie zeer prijst, laakt; want men gelooft hem niet, omdat hij het te erg maakt.

Het grootste gevaar van alles is, dat zulk hoog opgeheven roembazuining een sterke verzoeking tot hoogmoed en trotsheid is. Want de mensen zijn maar al te gereed, om betere en voordeliger gedachten van zich zelf te hebben, naarmate anderen maar wat groter van hen denken, en wat zeer hoog van hen spreken, of hen te zeer verheffen..

a) Ene gedurige druïping die alles in het huis, waarin men zich ten dage des slagregens veilig achtte, bederft en in verwarring brengt, en ene kijfachtige huisvrouw, die gestadig de rust van het huis verstoort, zijn even gelijk.

Spreuken 19: 13.

Elk een die haar verbergt, en hare twistgierigheid wil beteugelen, zou een even onmogelijke zaak trachten te doen, als hij die den wind zou willen verbergen, en de olie zijner rechterhand, die roept. 1)

De laatste uitdrukking is geheel verbloemd. Het schijnt, dat Salomo ene toenmaals zeer gewone spreekwijs bezigt. -Olie kan allerlei riekende stof betekenen, olie der rechterhand is olie, welke men met de rechterhand heeft aangeraakt, en die door haren reuk zou uitroepen en verraden, wat men met de hand zou willen verbergen. De betekenis schijnt dus weer deze te zijn, dat men evenmin ene kijfachtige vrouw kan beteugelen, als iemand, die sterkriekende olie heeft aangeraakt, den reuk daarvan beletten kan..

In het Hebr. Weschèmen jemino jikra. Letterlijk kan dit wel vertaald worden, en de olie zijner rechterhand roept, maar de betekenis kan niet anders zijn, dan olie met zijne rechterhand vasthouden. Men kan den wind niet verbergen, letterlijk staat er, tegengaan, evenmin kan men met de hand de olie tegenhouden. Anderen verklaren het, van de geur der olie, die zich naar alle kanten verspreidt, vooral van de welriekende olie van het Oosten.

IJzer scherpt men met ijzer; alzo scherpt een man het aangezicht zijns naasten.

Het ene karakter vormt zich door het andere; de omgang met anderen is de voorname school, waarin de mensen gevormd worden. Dit waarschuwt ons, omzichtig te zijn in het kiezen van

de personen, met wie wij verkeren willen, en het vermaant ons, in onzen omgang met hen, ons zo te gedragen, dat het hun en ons ten zegen zijn kan..

Ongetwijfeld is de bedoeling van den Spreuken-dichter, om er op te wijzen, hoe de ene mens door den ander gevormd wordt, hoe de een een ongekend groten invloed op den ander heeft. Zij is daarom tot vermaning gegeven, om wel toe te zien met wien men omgaat, in welke kringen men zich begeeft, welken invloed men op zich laat werken.

Die den vijgeboom voor bederf bewaart en hem behoorlijk bemest en verzorgt, zal zijne vrucht eten, en die zijnen heer, dien hij op aarde dient waarneemt, door zijne belangen eerlijk en trouw te behartigen, zal desgelijks de vruchten van zijnen arbeid plukken en door zijnen heer, dien hij eert, weer geëerd worden. In den volsten zin geldt dit voor den getrouwe dienstknecht van den Heere uit den hemel.

Gelijk in het water het aangezicht, dat daar, even als een beeld in den spiegel, door de terugkaatsing van het licht gevormd wordt, is tegen het aangezicht, dat zich in het water spiegelt, alzo is des menschen hart tegen den mens, d.i. het hart des enen is een spiegel voor dat des anderen.

Elk menselijk hart, goed beschouwd, vertoont ten slotte het altijd zelfde menschenhart. Bij alle verscheidenheid der harten en aangezichten der menschen, bij alle door vermommingen vermeerderde ondoorgrondelijkheid, in de hoofdzaak komen zij allen overeen, even als het aangezicht overeenstemt met zijn beeld in het water.

Indien het hart van enen onbekeerden mens uiteen genomen werd, dan zouden wij daarin den aanleg en de hoofdtrekken van elken goddelozen zondaar zien, even als een ontleedkundige door de ontleding van een enkel menselijk lichaam ziet, wat de algemene aanleg en de hoofddelen van elk menselijk lichaam zijn.

De hel en het verderf, de afgerond van dood en verderf worden niet verzadigd, niet vol, ofschoon zij alles verslinden, wat leeft; alzo worden a) de ogen des menschen, die als het ware de vensteren van zijn hart zijn, ook niet verzadigd (Spreuken 15: 11. 1 Joh. 2: 16)

Prediker 1: 8.

Dit is niet ene blote vergelijking, maar de begeerlijkheid der ogen met hare onverzadelijkheid, is zelf iets duivels, iets, dat uit de hel afkomstig is; want deze begeerlijkheid der ogen, d.i. de overgave des harten aan den bloot uitwendigen vorm der geschapen dingen en de zucht, om de werkelijkheden in bloot uitwendige vormen tot eigen genot op te lossen, en geheel te loochenen, dat iets goddelijks in dezelve woont, openbaart zich bij al wat leeft; ja dit streven richt zich eindelijk tegen God, en maakt van Zijne eeuwige kracht en Godheid, Zijn eeuwig Woord en Zijne heilsverordeningen blote abstracties, voorbijgaande holle vormen zonder waarde, begrippen, die aan verandering onderhevig zijn. De begeerlijkheid des vleses heeft een doel, daar de begeerlijkheid der ogen is niet te verzadigen. Slechts het eeuwig blijvende

goed kan haar genezen, en het water des levens kan dezen brandenden dorst der hel lessen, zodat het hart nimmermeer dorst en ophoudt met vragen..

‘s Mensen ogen zijn nooit verzadigd en de lusten van het vleeselijk hart naar wereldse voordelen en vermaken zijn nooit te voldoen. Zij echter, wier ogen altoos gericht zijn naar den Heere en Zijne wetten, en die in Hem hun lust en vermaak kunnen vinden, hebben reden om vergenoegd te zijn en voldaan te zijn, gelijk de ware vromen ook dit genoeg op aarde kunnen smaken en het eens zullen genieten tot in eeuwigheid.

De smeltkroes is voor het zilver, en de oven voor het goud, om het zuivere metaal van het blinkende schuim af te scheiden; alzo is een man, wat zijn innerlijk gehalte betreft, naar zijn lof 1) te proeven; namelijk of hij dezen lof, die hem toegezwaaid wordt, gaarne als enkel waarheid en als wel verdiend aanneemt, en zich door de vleierij laat misleiden, dan of hij den lofredenaar en hetgeen in hem geprezen wordt nauwkeurig onderzoekt, en schijn van waarheid weet te onderscheiden.

Wanneer iemand, die zich gaarne hoort prijzen, bedrogen wordt is dit ene billijke straf voor hem, want hij bewijst, dat hij een man is, die zijne eigene eer boven alles lief heeft.

Het vuur en de smeltkroes, dienen om wat niet-goud of niet-zilver is van het goud of zilver te onderscheiden. Het vuur brengt het echte goud, het goud aan het licht. Alzo wordt hier ook de lof als zulk een beproevend middel genoemd, om den mens te leren kennen. Wie waarlijk wijs is, zal er naar streven, om niet hoogmoedig te worden, maar steeds dieper in te dringen in het wezen der wijsheid, terwijl de dwaas er door gestreeld wordt en meent dat hij nu genoeg weet. De lof brengt aan het licht, wie waarlijk wijs en wie dat niet is.

Al stiet gij den dwaas in enen mortier met enen stamper, in het midden van het gestoten graan; al naamt gij ook tot de zwaarste straffen en dwangmiddelen de toevlucht, om den dwaas godvruchtig en wijs te maken; zijns dwaasheid zou van hem niet afwijken, want zij heeft zich als het ware met zijne ganse persoonlijkheid vereenzelvigd. God alleen vermag de dwaasheid des harten uit te roeien en ene volkomen omkering in hetzelve tot stand te brengen.

Enen ter dood veroordeelde in een groot mortier te vermorzelen is ene straoefening, die in het Oosten dikwijls voorkomt.

Zijt naarstig om het aangezicht, de gesteldheid uwer schapen in letterlijken en duurlijken zin, te kennen, en bevorder met wijsheid en trouw hun welvaren; zet uw hart op de kudden, let nauwkeurig op hetgeen tot hare verzorging nodig is, als een zeker middel, om zelf een tevreden en naar het uitwendige gerust leven te kunnen leiden (Hand. 20: 28).

Want de schat 1) van geld was, is niet tot in eeuwigheid, maar vergankelijk en zal zeer spoedig verloren gaan, wanneer hij verwaarloosd wordt; of zal zelfs de kroon, de vorstelijke waardigheid van geslacht tot geslacht zijn? gaat zij niet veeleer door gebrek aan zorg en waakzaamheid in een ander geslacht over?

Salomo maakt hier een vergelijking tussen het bezit van baar geld en van landen en akkers en kudden. Men weet, dat het dikwijls een der liefhebberijen der Oosterlingen was, om veel goud en zilver, veel baar geld in de kelders opgestapeld te hebben. Dit is nog dikwijls een begeerte van de rijke Oosterlingen. Maar de wijze koning wijst er op, dat geld en goed niet altijd duren, spoedig kunnen weggeroofd worden, of op de ene of andere wijze verloren. Landbezit blijft echter en wie zich op de veeteelt toelegt en zijn rijkdom tracht te vermeerderen door het aankopen van landen, zal ervaren, dat dit hem niet teleurstelt.

Als het jonge gras zich openbaart, en de grasscheuten gezien worden, laat de kruiden der bergen verzameld worden.

Dit vers behelst ene vermaning voor den landman om van de gunstige gelegenheden gebruik te maken en te rechter tijd voor de inzameling van den oogst te zorgen, ten einde in den naderenden winter geen gebrek te moeten lijden.

De Duitse tekst geeft het volgende: Het hooi is verbruikt, of liever: het oude gras verdwijnt gedurende elk voorjaar, en spoedig is ook weer het jonge, groene gras daar en het kruid; beter: de saprijke, voedende kruiden worden op de bergen verzameld. Daarom, wie zijn land ijverig bebouwt en nauwkeurig acht geeft op zijne kudden, zal zich door de zich steeds vernieuwende schepping Gods rijkelijk beloond zien voor den aan haar besteden arbeid. (Psalm 65: 10-14)..

De welverzorgde lammeren zullen a) zijn tot uwe kleding, en de bokken de prijs des velds; zij zullen u zoveel opbrengen, dat gij daarvoor nieuwe velden zult kunnen kopen.

1 Tim. 6: 8.

Daartoe zult gij genoegzaamheid van geitenmelk hebben tot uwe spijs, tot spijs van uw huis, en leeftocht uwer maagden. (Esther 2: 4). In het algemeen zal de schoonheid en rijkdom van het land voor u ene bron van onuitsprekelijke vreugde zijn.

De vs. 23-27 bevatten ene schone vermaning, om zorgvuldig acht te geven op den bloei van den landbouw, opdat, bij de onbestendigheid der aardse goederen, voor den vlijtige elk jaar nieuwe, veelvoudige vruchten uit de aarde voortspruiten. Om aan de vermaning enige bekoorlijkheid toe te voegen, ontwerpt de dichter een uitlokkend beeld van de heerlijke gevolgen van den bloeienden landbouw; hij stelt u daarom een bekoorlijk herfstlandschap voor, waarop men, nadat een rijke oogst van hooi binnen de schuren verzameld is, de weiden weer met een fris groen bedekt ziet, waar de vruchten der vruchtbare bergen ingezameld zijn en talrijke kudden, die overvloedig in voeding en kleding voorzien, de dalen bedekken, zodat het ganse huis overvloed heeft..

HOOFDSTUK 28.

OVER ENEN TWEEDEN HINDERPAAL VOOR HET VERKRIJGEN VAN WIJSHEID.

IV. Vs. 1-28. Deze afdeling handelt voornamelijk over de bestrijding van de ondeugd der gierigheid en hebzucht, als openbaringen van de dwaasheid, in tegenstelling waarvan herhaaldelijk aangemaand wordt tot het zoeken van den Heere, tot vertrouwen op Hem, tot enen eerlijken en reinen wandel, tot vreze voor Gods toorn. Overigens is er in deze Spreuken geen geregelde gedachtengang op te merken, maar bij hare rangschikking is meer op uitwendige dan op inwendige overeenkomst gelet. Men kan ze op de volgende wijzen in groepen afdelen. Vs. 1-5 handelen over de tegenstelling der rechtvaardigen en goddelozen in het algemeen; in vs. 6-12 wordt de goddeloze onderdrukking der armen door de rijken bestraft; in vs. 13-18 de heimelijke dienst der zonde, de verstokking van het hart, de dwingelandij en den bloeddorst; terwijl vs. 19-28 meestal de hebzucht en de geweldenarij bestrijden.

a) De goddelozen, ofschoon zij met een trots vertrouwen op ene goede uitkomst vervuld schijnen te zijn, verkeren evenwel in voortdurende vrees voor het hen dreigende gericht; hun kwaad geweten verschrikt hen, zodat zij vlieden, waar geen vervolger is, waarmee ook Mozes reeds alle afvalligen bedreigd had; maar elk rechtvaardige is moedig als een jonge leeuw, die noch in zijne volle kracht is, want hij vertrouwt op zijnen God, die hem tot een Schild is (Spreuken 12: 21. Psalm 91: 2-7; 27: 1-3).

Leviticus 26: 36. Deuteronomium 28: 27. Jes. 57: 21.

Om de overtreding des lands, om zijnen afval van den levenden God en het verlaten van diens heilige geboden zijn deszelfs vorsten vele; in zulk een land wordt regeringloosheid afgewisseld door ene reeks van overmoedige dwingelanden, die het afgefallen volk tuchtigen, terwijl zij zelve het volk in goddeloosheid voorgeaan; maar om, ter wille van verstandige en wetende mensen, die met goddelijk verstand en inzicht bedeed zijn (Hoofdstuk 18: 15), zal insgelijks verlenging wezen 1) der regering van den eenmaal door God gestelden en in Gods vreze regerenden koning, tot heil des volks (Spreuken 14: 34; 11: 28: 12).

De ganse Heilige Schrift geeft even als deze Spreuk een duidelijk getuigenis ten gunste van de alleenheerschappij, het koningschap door Godsgenade, ofschoon nergens de vraag, welke de beste staatsvorm zij, door een bepaald leerstuk beantwoord wordt..

Of, door een man van verstand en wetenschap duurt de rechtstoestand voort. Die man van wetenschap is niet de koning zelf, maar zijn raadsman zijn minister. Want toch hij staat tegenover degenen, die tegen den koning opstaan, in het eerste gedeelte, vorsten genoemd. De Schrift zegt hier, dat ten gevolge van den afval van den levenden God, oproer en opstand dikwijls voorkomen, zodat velen optreden als gezaghebbers, maar wanneer er iemand aan het roer zit, die de ware wijsheid deelachtig is en daarom den koning raadt in overeenstemming met den geopenbaarden wille Gods, deze een steun voor het staatsgebouw is, dewijl hij bewaart voor afval van den levenden God.

Een arm man, die tot rijkdom en aanzien is opgeklommen, maar die, zijnen voormaligen staat vergetende, de geringen door zijne macht verdrukt, is de eerste van de dwingelanden, die om de overtreding eens lands opkomen, want in plaats van de geringen, tot wie hij zelf eens behoorde, een goed hart toe te dragen, en gelijk een vruchtbare regen overvloed aan te brengen, is hij een wegvagende regen gelijk, die den oogst vernielt, zodat er geen brood zij.

Elke revolutie levert ons hiervan inderdaad het treurige bewijs; ook wordt dit helaas in elke republiek gezien, waar de geringe spoedig tot hoogheid kan komen, en ofschoon dit laatste door velen als een voorrecht beschouwd wordt, de geschiedenis is daar, om ons te leren, dat dit voorrecht slechts schijnbaar is, en dat door zulke, snel rijk en machtig geworden, personen meestal meer schade dan zegen voor het land aangebracht wordt. Erfelijke, geboren vorsten zijn betrekkelijk nog altijd de beste, want zij zijn minder in verzoeking, om van hun macht misbruik te maken, en worden er meer als van zelf toe gedrongen, om over de beste wijze van regeren na te denken..

Anderen (zoals Delitzsch) vertalen: Een arm man en een verdrukker der geringen, een wegvagende regen, zonder brood te brengen, en verklaren dan, dat de verhouding van een arme en een verdrukker gelijk staat met zulk een regen, die in plaats van te doen wassen, alles wegdraagt, zodat de arme niets heeft, om er zich mede te voeden. De eindbetekenis is natuurlijk dezelfde.

Die in zulk een land de wet, de geopenbaarde waarheid en het recht Gods verlaten, verachten en verbreken, prijzen de goddelozen, die de macht in handen hebben gekregen, omdat deze hun wijd de deur openzetten voor het verbreken van Gods wet; maar die de wet als het richtsnoer van hun leven bewaren, en geen ander recht voor de wereld erkennen, zijn er verre van verwijderd, zulk goddelozen, die op onrechtmatige wijze in het bezit der macht gekomen zijn, door vleierij te prijzen; integendeel zij mengen zich in strijd tegen hen 1) met alle middelen, die de wet Gods hun veroorlooft.

Of, vertoornen zich over hen, zodat zij tegen hen optrekken en hen niet met rust laten, niet afhouden, totdat zij gestraft zijn.

Waarlijk, zulke goddeloze heersers verdienen geen lof, want de kwade lieden, die zich even als zulke heersers met hun lofredenaars aan de zonde hebben overgegeven, verstaan het recht niet, en willen het ook niet verstaan; de gewoonte van onrecht te doen, heeft hen onvatbaar gemaakt, om recht van onrecht te onderscheiden, maar die den HEERE zoeken, in Zijne wegen wandelen en de geopenbaarde waarheid met het hart aannemen en geloven, verstaan alles 1) en door Gods Geest voorgelicht, weten zij ook wat voor God recht is.

1 Joh. 2: 20.

Die God niet kent, hoe kan die het recht verstaan? Voor hen, in wie werkelijk een godsdienstige zin woont, is ook elk zedelijk recht en gevolg van zelven duidelijk. Mensen, met een overigens helder verstand, maar die den geest missen, welke naar God vraagt, klagen

dikwijls in rechterlijke, of andere zaken over gebrek aan inzicht, terwijl meer eenvoudigen van hart gemakkelijk begrijpen en niet verlegen staan..

Deze eenvoudige waarheid aangaande het innige verband tussen godsdienstige en zedelijke kennis en de vatbaarheid om te oordelen, wordt door onzen tijd stoutweg in het aangezicht geslagen, door te beweren, dat het godsdienstig en zedelijk leven niets met elkaar gemeen hebben, alsof ieder, die een gelovig Christen is, een natuurlijk vijand van volkswelzijn en volksgrootheid zou moeten zijn..

Wij hebben hier schier hetzelfde als wat de Apostel Johannes (1 Joh. 2: 20) aan de gemeente schrijft als hij zegt: "Gij hebt de zalving van den Heilige, en gij weet alle dingen." Wie den Heere zoeken, hebben den Geest ontvangen en leren verstaan alles, wat tot het leven en de godzaligheid van node is.

a) De arme, wandelende in zijne oprechtheid in nederigheid en eenvoudigheid des harten zijnen weg gaande (Hoofdstuk 12: 2), is beter, dan die verkeerd is van wegen, die met huichelachtige arglistigheid en verkeerdheid des harten tweeërlei weg bewandelt, en die, ofschoon hij dikwijls in schijn op den rechten weg is, toch in waarheid op den goddelozen weg voortholt (Prediker 4: 13); en dit blijft waar, al is hij rijk en machtig, want zijn rijkdom en macht zullen noch hem, noch anderen ten zegen, ja veeleer ten verderf zijn.

Spreuken 19: 1.

a) Die de Wet, in het algemeen Gods woord, dat hij van Gods wege door zijne ouders en leermeesters ontvangen heeft, bewaart en in zijn leven daarop acht slaat, is, en heet een verstandig zoon, en de kroon zijns vaders; maar die, de tucht vergetende, der vraten, der brassers metgezel is, waardoor hij krachten en goederen lichtzinnig verspilt, beschaamt zijnen vader, en brengt schande en vloek over zijn huis (Spreuken 10: 1).

Spreuken 29: 3.

Die zijn goed, tegen Gods uitdrukkelijk bevel in Exodus 22: 25. Leviticus 25: 36 vv. vermeerdert met woeker bij de invordering van renten voor uitgeleende kapitalen (Psalm 15:), en met overwinst bij den verkoop van waren, of wie zich op enige andere onrechtvaardige wijze verrijkt en zich aan afpersingen schuldig maakt, vergadert dat voor degene, die zich des armen ontfermt;

want ofschoon hij een tijd lang in het bezit zijner goederen is. hij heeft er geen genot van, en vroeger of later komt het in andere handen, die er een beter gebruik van maken en aan de armen hun deel geven; also moet de woekeraar tegen zijnen wil God dienen en diens ere bevorderen (Spreuken 13: 22. Prediker 2: 26).

Soms schikt God het in Zijne Voorzienigheid zo, dat er een ander komt, die het onrechtvaardig gewonnen goed tot liefdadige einden weet te besteden, en dan wordt het wel eens op ene zonderlinge wijze in handen gesteld dergenen, die zich des armen ontfermen

willen en er veel goeds mede doen, nemende er dus den vloek af, die er door de valsheid en geweldenarij opgelegd mocht zijn..

Die zijn oor afwendt van de wet te horen, die zich in het algemeen van Gods woord afkeert en weigert dit als richtsnoer van zijn leven aan te nemen, waardoor hij in het kwaad verhard wordt, diens gebed zelfs, dat hij met een huichelachtig hart uitspreekt, zal een gruwel zijn 1) voor God; wie niet haar God hoort, dien zal God ook niet horen (Spreuken 15: 8. Jes.13: 15. Joh. 9: 31).

Hier wordt gesproken van den zondaar, die moedwillig en bij voortduring zich tegen Gods Woord stelt, Gods Woord bespot en Zijne ordinantiën gering acht, maar in tijden van nood en ellende nog wel eens een gebed doet. Zulk een roepen, hetwelk in den grond der zaak uit zelfzucht voortkomt, wordt door den Heere God niet verhoord, maar is hem een gruwel.

Die de oprechten, die eenvoudig in Gods wegen wandelen (Hoofdst 12: 2), doet dwalen op enen kwaden weg, a) zal het oordeel Gods over zich vermeederen en zelf in zijne gracht, in het eeuwig verderf, waarop die weg uitloopt, vallen; maar de vromen, die aan de verzoeking weerstand bieden en op Gods wegen volharden, zullen het goede, de zaligheid door Gods genade beërven (Spreuken 2: 21).

Spreuken 26: 27.

Een rijk man is in zijn blind zelfbehagen wijs in zijne ogen; maar de arme, die verstandig is, die door Gods Geest verlicht is, doorzoekt hem en wordt spoedig de ijdelheid en dwaasheid zijns harten gewaar (Spreuken 26: 16).

Rijke mensen worden gewoonlijk zo geveleid, en zijn zo gewoon in alles hun zin te krijgen, en naar eigen inzicht en goedvinden te handelen, dat zij tenslotte geneigd zijn te denken, dat zij niet alleen in rijkdom, maar ook in wijsheid boven anderen verheven zijn. Wijze en godvruchtige mensen onderscheiden echter spoedig hun waar karakter.

a) Als de rechtvaardigen in een land opspringen van vreugde, omdat zij de overhand hebben, niet zozeer door hun groot aantal als wel door hunnen invloed op de leiding der aangelegenheden des lands, is er grote heerlijkheid, zowel wat de uiterlijke als innerlijke welvaart des volks betreft, en iedereen verblijdt zich; b) maar als de goddelozen opkomen; en in macht en aanzien toenemen, wordt de mens nauw gezocht. 1)

Spreuken 11: 1,11. b) vs. 28.

Dit betekent dat als de goddelozen regeren en de baas spelen, men schier de mensen met de lantaarn moet zoeken (Zef. 1: 12) De rechtvaardige durft zich dan nauwelijks te laten zien, gelijk het was in de dagen van Elia den Profeet, zodat deze Godsman zelfs meende, dat hij alleen van alle Gods kinderen was overgebleven.

Die zijne overtredingen bedekt, door ze te loochenen, te verontschuldigen, of de schuld er van op anderen te werpen, zal niet voorspoedig zijn in zijn leven; a) maar die ze met een oprecht berouw en in het geloof bekent en laat; zal van Gods barmhartigheid, namelijk de vergeving zijner zonden en een nieuwen zegen verkrijgen (Job 31: 33).

Psalm 32: 3,5. 1 Joh. 1: 9,10.

Geloofd zij de Heere, onze toestand is niet wanhopend, zo als die van de engelen, die hun beginsel niet bewaard, maar hun eigene woonstede verlaten hebben. God zag met mededogen op ons geslacht neer en strekte de reddende hand tot ons uit. De Zone Gods is ons tot ene verzoening geworden, en wij worden uitgenodigd de vergeving onzer zonden te ontvangen door het geloof in Zijn verzoeningsbloed. Bij een diep gevoel van onze schuld en ons gevaar hebben wij vrijmoedigheid om redding te verwachten, van die genade, die heerst door rechtvaardigheid tot het eeuwige leven, door Jezus Christus, onzen Heere..

Welgelukzalig is de mens, die geduriglijk, zijn ganse leven door vreest voor de zonde, om daarin te vallen en voor den toorn Gods over den zondaar; maar die zijn hart door onboetvaardigheid en valse gerustheid verhardt, zal in het kwaad vallen tot zijn tijdelijk en eeuwig verderf (Spreuken 29: 1. Psalm 19: 14. Rom. 11: 20).

Het baat enen mens niet, wanneer hij zijne zonden ook voor een korteren of langeren tijd kan loochenen of verbergen; want hij voert toch altijd en overal zijn knagend geweten met zich rond. Velen dragen er wel is waar heimelijk roem op, als zij hun kwaad in het verborgen kunnen verrichten, en zich zo listig weten te gedragen, dat men ze niet gemakkelijk betrappen kan; maar, wat baat het hun? Hoe snel gaan de weinige dagen, maanden en jaren van hun leven voorbij! Dan helpt geen verbergen en loochenen meer. Ja, de rechtvaardige Rechter let ook nog in dit leven zo nauwkeurig op alle moedwillige overtreders, dat Hij hun zonden te rechter tijd aan het licht weet te brengen, zodat menigeen, die zich thans op listige en kunstige wijze zoekt te verbergen, met al zijne zonden openbaar en te schande wordt.

Weet gij dan niet, gij ellendig mens, zo vraagt u de Geest der Waarheid, dat al de gedachten van uw boos hart bekend zijn? Waarom verbergt gij u dan en bedekt gij u met die onnutte bladeren, die uw verdorven verstand en uwe arglistigheid u aan de hand geven? Wilt gij u nog langer onder dien boom verschuilen, waar gij uwe zonden nu eens vergoelijkt, dan weer hare boosheid in uw geweten erkennen moet? Hoe lang zult gij, arm mens, uw bederf bedekken? Weet, dat gij den Heiligen Geest door dit ontkennen en verbloemen uwer schuld slechts bedroeft, en stel uw hart, uwen wil en uwen mond niet langer ten dienste des satans. Want gij vergadert daardoor u zelve toorn als een schat, en uwe zonden, die alle bij den Heer zijn opgetekend, zullen eenmaal tegen u getuigen.

De goddeloze, heersende over een arm volk, dat hij door list en geweld uitzuigt, is een bij zijnen roof brullende leeuw en een roofgierige beer, die ginds en weer loopt, om buit te zoeken. Ofschoon zulk een goddeloze voor een tijd in uitwendigen voorspoed mag leven, eenmaal zal de grootste ellende, als een noodzakelijk gevolg zijner dwingelandij, hem zeker treffen.

Een vorst, die van alle verstand, inzicht en ervaring gebrek heeft, is ook veelvoudig in verdrukkingen, ja, hoe onverstandiger hij is, des te drukkender is meestal zijne regering; dit onverstand openbaart zich dikwijls het meest in de keuze van de personen, die onder hem moeten regeren, en die geheel ongeschikt, of zelfs goddeloos zijnde, het volk verdrukken; maar een vorst, die de gierigheid haat, zich niet aan afpersingen tegenover zijne onderdanen schuldig maakt, zal de dagen verlengen; 1) hij bevestigt zijnen troon, en de Heere zal hem ene lange en voorspoedige regering schenken.

Het is zo zeer het belang als de plicht de vorsten, dat zij in rechtmatigheid regeren. Derhalve zijn de onderdrukkers en geweldenaars de grootste dwazen der wereld en hebben gebrek aan alle verstand, omdat zij noch hun eigen eer, noch hun gemak en veiligheid raadplegen, en alles aan de heerszucht van ene volstrekte en willekeurige macht opofferen..

Een mens, gedrukt en beangstigd om het bloed ener ziel, zal, bij de gedurige herinnering aan het onschuldig vergoten bloed, naar den kuil toevlieden, men ondersteune hem niet, 1) houde hem niet bij, men wendde gene poging aan, om hem aan Gods gericht te onttrekken; het zou te vergeefs zijn (Genesis 4: 14).

Dat is men stuite het recht en de rechtspleging niet. Men lene zich niet, om, door een valse barmhartigheid gedreven, dezulken aan de Overheid te onttrekken of voor haar te verbergen. Het bloed dat vergoten is, roept om het bloed van den moordenaar, en het land is niet eer verzoend, aler het vergoten bloed gewroken is.

Die oprecht, onstraffelijk wandelt, zal te midden van den nood dezès levens behouden worden; maar de onoprechte, die zich verkeerdelijk gedraagt in twee wegen, zal door een plotseling over hem komend gericht Gods in den enen of ten ene male, dat is geheel en al, vallen.

Die zijn land bouwt, in het algemeen getrouw is in het werk, hem door den Heere op de hand gesteld, zal door Gods genade altijd met brood verzadigd worden; het zal hem aan zegeningen van den Heere niet ontbreken; maar die ijdele 1) mensen navolgt, zal met armoede verzadigd worden (Spreuken 12: 11).

In hen grondtekst staat het ijdele. Het woord mensen is een tussenvoeging van de Staten-Overzetters. De Spreuken-dichter wil hier zeggen, dat wie zich met ijdele dingen afgeeft arm zal worden. Het zich het ijdele dingen afgeven, wordt hier gesteld tegen het beoefenen van den landbouw. In het volgende vers, wordt hetzelfde met andere woorden gezegd. Onder ijdele dingen na te volgen en haastig zijn om rijk te worden, mag voorzeker wel het kansspel worden genoemd.

Een gans getrouw man, die eerlijk en rechtvaardig is bij al zijne handelingen, zal veelvoudig zijn in zegeningen van den Heere a), maar die haastig is, om zelfs door oneerlijke middelen rijk te worden aan de vergankelijke goederen dezer aarde, zal niet onschuldig wezen, en dus ook niet ongestraft blijven. Hem geldt het woord van Paulus: Die rijk willen

worden, vallen in verzoeking en in den strik, en in vele dwaze en schandelijke begeerlijkheden, welke de mensen doen verzinken in verderf en ondergang. (1 Tim. 6: 9 6.9).

Spreuken 13: 11; 20: 21; 23: 4.

a) De aangezichten te kennen bij het behandelen ener gerechtszaak is zeker niet goed, ja een gruwel voor God en mensen: want een man, die zulke dingen doet, zal ten slotte omeen zeer gering voordeel, een stuk broods overtreden.

Spreuken 18: 5; 24: 23.

Wie eerst voor enen hogen prijs het recht verkrachtte, komt door de gewoonte der zonde ten laatste daartoe, dat hij hetzelfde voor het geringste voordeel doet..

Die zich haast naar goed, en ene onverzadelijke begeerte heeft, om rijk te worden, is een man van een boos oog, 1) die den voorspoed van zijnen naaste met nijd en afgunst gadeslaat; maar hij weeten bedenkt niet, dat overeenkomstig de onveranderlijke ordeningen Gods het gebrek hem overkomen zal (Spreuken 22: 9).

Hier toont Salomo wederom de zonde en dwaasheid aan degenen, die rijk willen worden en die daartoe generlei middelen ontzien, en zowel onrecht als recht daartoe willen doen dienen, zich haastende om schatten te vergaderen. Deze hebben geen troost in zich, zij zien altijd met een benijdend hart op dezulken, die meer bezitten dan zij en zijn gemelijk, om de noodwendig onkosten, welke zij moeten doen, want de eerste betimmeren te zeer hun licht en de andere maken dat zij geen praal en vertoning naar hun lust kunnen maken, en dit doet hun ongemakkelijk en kribbig worden..

Die enen mens op de rechte wijze bestraft over verkeerde wegen, die hij ingeslagen heeft, mag in den beginne geen gunstig gehoor vinden, maar hij zal achterna, wanneer het heilzame zijner welgemeende bestraffing gebleken is, gunst en dank vinden, meer dan die met de tong vleit, en daardoor zijnen naaste in het kwaad stijft; in den beginne mag hij zich door zijne vleitaal aangenaam maken, eindelijk wordt toch de onoprechtheid van zijn hart en zijne bedoeling bekend en hij zelf het voorwerp van ieders verachting.

Wie in zijne hebzucht zelfs zo vergaat, dat hij zijnen vader of zijne moeder van hun goed berooft, misschien wel onder het arglistige voorwendsel, dat het hem na hunnen dood toch als zijne rechtmatige erfenis, ten deel moet vallen, en zegt: Het is gene overtreding, die is des verdervenden mans gezet, hij is tot de grootste misdaden in staat en even nietswaardig als een moordenaar, of als een, die zich zelven moedwillig in het verderf stort (Spreuken 18: 9; 19: 30: 17).

Christus toont de boosheid aan van die kinderen, die het zich niet tot een plicht rekenen, hun ouders, waar het nodig is, te verzorgen (Matth. 15: 5). Salomo toont hier de boosheid aan van die kinderen, die het gene zonde achten, hun ouders te beroven met geweld, of in het geheim, door vleierij of bedreiging, door verkwisting, of door het maken van schulden, waarvan zij de

betaling aan hen overlaten. Zij paren ondankbaarheid aan ongehoorzaamheid en onrechtvaardigheid..

{a} Die grootmoedig, of liever die trots en onverzadelijk hebzuchtig is, verwekt door zijne baatzuchtige handelingen jegens anderen gedurig gekijf, 1) waardoor hij zijn doel niet bereiken, maar tot armoede vervallen zal; maar die in stilheid op den HEERE vertrouwt en van Hem zijne hulp wacht, zal door Gods zegen vet worden; hij zal voorspoed hebben en rijk worden aan aardse goederen (Spreuken 11: 25; 13: 4,20. Jes. 55: 2).

{a} Spreuken 13: 10; 15: 18; 29: 22.

In het Hebr. Rechab nèfesch jegarèh madoon. Beter: De hebzuchtige verwekt gekijf. Grootmoedig heeft hier niet de betekenis van hoogmoedig, maar van groot van hart, d.w.z. van iemand die nooit tevreden is en altijd meer wil hebben. Hij wordt hier gesteld tegenover degene, die stil zijn weg gaat, tevreden is met de beschikkingen Gods, op God vertrouwt en van Hem alles verwacht, uit Zijne hand leeft, en ondervindt dat de godzaligheid tot alle dingen nut is.

Die op zijn van jongs af boos, trots en toch zo kleinmoedig hart vertrouwt, en zich op zijn verstand, zijne inzichten, zijn gevoel 1) verlaat, die is een zot, die van God en Zijne openbaring niets wil weten; maar die in wijsheid, met vertrouwen op God en in Zijne kracht wandelt, die zal de rampen ontkomen, door welke de zotten getroffen worden.

Wij verwisselen dikwijls geloof en gevoel, en dit geheel ten onrechte; want het geloof, waar het zich het levendigst en krachtigst bij ons openbaart, is juist in tegenspraak met ons gevoel; en waar wij dit zoete, lieflijke gevoel missen en integendeel onder den afmattenden invloed van een neergedrukt gevoel verkeren, daar moet het geloof ons ene betere vergoeding voor dit gemis zijn, daar moet het ons onderrichten, vertroosten en ons oog op den hemel doen vestigen. Wanneer iemand uit zijnen doodslaap ontwaakt is, moet het daarom tot ons eerste werk behoren, hem te zeggen, dat de opwekking van zijn gemoed en de blijdschap, die hij wellicht gevoelt (want niet elke opwekking gaat met een sterk, hetzij zoet of bitter gevoel gepaard), niet het blijvende en voornaamste der zaak is; dat hij zich moet verblijden, als zich niet verblijdende, en gene te grote waarde aan dit gevoel moet hechten, opdat hij bij het gemis daarvan niet in zijn geloof geschokt worde; wij moeten hem zeggen, dat hij veeleer van den aanvang tot het einde van zijn geestelijk leven, niet op het veranderlijke in hemzelve moet zien, maar op de onveranderlijke beloften Gods in Zijn Woord, die Gode zij dank, onafhankelijk zijn van het gevoel, en die voor verlorene zielen een kwijtbrief zijn, waarop zij zich als goddelijk onderpand veilig kunnen verlaten. Ook ons geloof zelf is afwisselend klein en groot; Gods Woord is aan gene verandering onderhevig. Waar Gods Woord en beloften zijn, daar openbaren zich ook Gods genade en kracht ten leven. (LÖWE).

a) Die den armen geeft, en aldus zijn geloof en zijne wijsheid door werkzame liefde bewijst, zal in eeuwigheid geen gebrek hebben aan enige genadegave naar lichaam of ziel; maar die zijne ogen verbergt voor den nood en de ellende van anderen, en alzo zijn medelijden moedwillig onderdrukt, zal veel vervloekt worden; 1) de vloek van de onderdrukte

armen, zal hem treffen en de Heere zal dien zeker over hem doen komen (Spreuken 11: 24 vv. Kor. 9: 6).

Deuteronomium 15: 7,8,10. Spreuken 19: 17; 22: 6.

Hij, die zijne ogen toesluit of afwendt, om de ellende der armen niet te zien, en om in het gezicht en gelaat des nooddruftigen niet te lezen, welk een gebrek zij lijden, opdat zijn hart niet aangedaan worde, om hen te helpen, die zal met recht vanwege zijn hardigheid, menig vloek aan God en van zijne medemensen te beurt vallen. En inderdaad allerellendigst en rampzalig is de staat van hen, die het Woord van God en de gebeden der noodlijdenden tegen zich heeft..

a) Als de goddelozen, in een land opkomen en macht verkrijgen, verbergt zich de mens, de huichelarij neemt toe, omdat niemand het waagt, zijne ware gezindheid en meningen uit te spreken; maar als zij door Gods strafgericht omkomen, vermenigvuldigen de rechtvaardigen, niet alleen nemen zij toe in aantal, voor zo verre zij uit hun verborgenheid en vergetelheid weer openlijk te voorschijn treden en ook anderen, die door Gods gericht tot bekering gekomen zijn, tot zich te trekken, maar zij worden ook groot en machtig en vermeerderen hunnen invloed op de openbare en bijzondere aangelegenheden.

Vs. 12.

HOOFDSTUK 29. DE HALSTARRIGHEID IS EEN DERDE HINDERPAAL

VOOR DE WIJSHEID.

Vs. 1-27. Deze afdeling, die de Hizkiaansche verzameling van Spreuken sluit, ontwikkelt nog eenmaal de gedachte, dat op het aannemen der tucht. d.i op de nederige onderwerping van het hart aan de bestraffing van Gods woord alles aankomt, en zij toont aan, welk een verderf hen zal treffen, die hun hart verharden en niet naar de tucht horen. Men kan de volgende groepen onderscheiden; in vs. 1-7 worden verschillende vormen van hardnekkige ongerechtigheid, zo als onderdrukking, verkwisting, vleierij bestraft; in vs. 8-11, spotternij, twistgierigheid, bloeddorst, drift; in vs. 12-17 wordt vermaand tot ene rechtvaardige en milde regering en tot strenge tucht over kinderen; in vs. 18-23 worden wetteloosheid, losbandigheid, drift en hoogmoed bestraft, terwijl vs. 24-27 waarschuwen voor mensenvrees, mensen behagen en deelneming aan elke ongerechtigheid, waardoor de afscheiding en tegenstelling tussen gerechtigheid en goddeloosheid, rechtvaardigen en goddelozen, zo als die altijd bestaan hebben, nog altijd bestaan, en zich hoe langer hoe sterker zullen openbaren, nog eenmaal duidelijk in het licht worden gesteld.

Een man die, dikwijls bestraft zijnde, of gelijk er eigenlijk staat: een man der bestraffing, dien God door allerlei middelen gewaarschuwd en bestraft heeft, om hem terecht te brengen, en die ondanks dit alles den nek verhardt en de boete verwerpt, zal schielijk zonder vooraf nogmaals gewaarschuwd te zijn, door een gericht Gods verbroken worden en aan het verderf worden prijsgegeven, zodat er gene genezing aan zij (Spreuken 15: 10; 13: 18; 6: 15).

Als de roede niet aan het einde voldoet, moet men den bijl verwachten. Zij zullen schielijk verbroken worden, in het midden hunner gerustheid en zekerheid zal het verderf hun als een wervelwind overkomen en hun breuk zal ijlings ontstaan. Ook zal er geen genezen aan zijn. De hel is een ongeneeslijk en onherstelbaar verderf. En wie onzer kan bestaan voor de verbrekende hand van den Almachtige, of wie de wonden genezen, welke God in Zijn toorn toeslaat?.

Duidelijk wordt het hier uitgesproken dat de deur der genade niet immer geopend blijft. God, de Heere, komt herhaaldelijk waarschuwen; maar is eenmaal de tijd der genade voorbij, dan wordt de deur onherroepelijk gesloten, en plotseling, onverwacht, ja altijd onverwacht gebeurt dit. Faraö was dikwijls gewaarschuwd en plotseling komt hij om in de wateren der Rode Zee.

a) Als de rechtvaardigen groot worden in het land, en hunnen invloed doen gevoelen, verblijdt zich het volk, dat den zegen daarvan ondervindt; maar als de goddeloze heerst, zucht het ganse volk van wege de onderdrukking en dwingelandij (Prediker 9: 18).

Spreuken 11: 10; 28: 21,28.

a) Een man, die de wijsheid, welke uit God is, als zijn hoogste goed bemint, verblijdt zijnen vader, want het zal hem in alles welgaan; b) maar de dwaas, die tot bevrediging van zijnen

lust een metgezel der hoeren is, brengt het goed, zijn vaderlijk erfdeel door, en zal in verderf en ondergang verzinken (Spreuken 6: 26)

Spreuken 10: 1; 15: 20. b) Spreuken 28: 7. Luk. 15: 13.

Een koning, die om zijne wijsheid dezen naam verdient, houdt het land staande, en behartigt deszelfs ware belangen door het recht¹), dat hij jegens een ieder uitoefent, terwijl hij een ieder het zijn geeft en laat; maar een, die tot geschenken²) genegen is, verstoort hetzelve; hij brengt niet alleen verderf over zijn land, maar hij doet daarin ook de zedeloosheid en ongerechtigheid toenemen, dewijl hij zijn onderdanen door zijn slecht voorbeeld tot hetzelfde kwaad verlost (Jes. 32: 7,8. 1 Koningen 15: 4).

De Heere Jezus wordt door de ganse Heilige Schrift aangewezen als de Koning, wiens richten is in gerechtigheid, en die Zijn volk richten zal in rechtmatigheid..

Het is de vraag wat hier bedoeld wordt. Het woord in den grondtekst kan zowel vrijwillige geschenken bedoelen, als ook gedwongene in den zin van belasting, of beter nog in dien van brandschatting. In elk geval wordt hier iets in ongunstigen zin bedoeld, in den zin van knevelarij, waardoor de welstand der burgers te gronde gaat.

Een man, die zijnen naaste vleit, spreidt een net uit voor deszelfs gangen, en legt hem een valstrik, want door hem de waarheid te verzwijgen en hem door vleitaal in zijn kwaad te stijven, stort hij hem in het verderf, waarin hij zelf ook eenmaal, als zijne valsheid en huichelarij aan het licht komt, zal nederstorten (Spreuken 26: 27. Psalm 57: 7).

In de overtreding eens bozen mans is een strik¹) verborgen, zodat hij hoe langer hoe meer in de zonde verward raakt, en eindelijk aan het oordeel wordt overgegeven; maar de rechtvaardige, die door het geloof leeft en den smallen weg bewandelt, ontgaat het oordeel en het verderf, hij juicht en is blijde, om het eeuwige heil, dat hem ten deel zal vallen (Spreuken 22. Psalm 9: 17).

Het gevaar van den zondigen weg bestaat niet alleen daarin, dat de straf op het einde van dezelve te wachten is, maar dat er ook schrik op schrik in ligt, zijnde de ene zonde een verzoeking tot de andere; gelijk er ook droefenissen en kwellingen zijn, welke als strikken de bozen in het midden hunner overtredingen overvallen; ja hun overtredingen wikkelen hen dikwijls in vele onheilen, kwellingen en verdrietelijkheden in; want hun zonden zijn meermalen hun straffen en zij worden met koorden der ongerechtigheid aan het kwade als vastgehouden..

a) De rechtvaardige neemt kennis, in het bijzonder van de rechtszaak der armen, en beslecht ze met liefde, wijsheid en rechtvaardigheid; maar de goddeloze begrijpt de wetenschap niet; hij kan het recht niet verstaan en wil zich ook gene genoegzame moeite geven, de rechtzaak te onderzoeken, en dit wel het minst, waar het die eens armen betreft.

Job 29: 16.

De begeerte om in alles recht te doen verheldert den blik; het tegendeel verduistert hem. -Elk mens, bij wien deze begeerte leeft, krijgt daardoor in alle zaken dezes levens een juister inzicht, hij kan zich namelijk in den toestand van den onderdrukte en in het onrecht, dat hem aangedaan wordt, verplaatsen; terwijl zulks voor den goddeloze, die alles naar den uitwendigen schijn beoordeelt, verborgen blijft, waardoor hij er gemakkelijk toe komt, den arme te onderdrukken..

Hier heeft men de tegenstelling tussen het doen van den rechtvaardige en van den goddeloze, ten opzichte van het recht der armen en geringen. De rechtvaardige, zegt hier de Schrift, erkent het recht van den arme, maar de goddeloze heeft daarvoor geen oren, heeft er geen begrip van, dat de arme evenzeer een schepsel Gods is, dat God niet alleen den rijke, maar ook den arme heeft gemaakt, dat daarom de arme ook hierop recht heeft, als een schepsel Gods behandeld te worden. Een woord van veel gewicht voor alle eeuwen, en ook voor onzen tijd.

Spotdrijvende lieden ontsteken onder de mensen een vuur van toorn en tweedracht, zij blazen ene stad aan brand en storten haar daardoor op lichtvaardige en onbeschaamde wijze in het ongeluk; maar de wijzen, die de waarlijk vreedzamen zijn, keren den aldus ontstanen toorn af, en brengen de hartstochten tot bedaren (Spreuken 15: 1,18. Prediker 10: 4)

Lieden, die met heilige dingen den spot drijven, brengen Gods oordelen over een land, en doen overall verwarring ontstaan. Mensen, die den dienst van God bevorderen, hetwelk ware wijsheid is, keren den toorn Gods af en voorkomen de rampzalige gevolgen der verwarring en verdeeldheid..

Een wijs man, met een dwaas man in rechten zich begeven hebbende, hetgeen bij de tegenstrijdigheden hunner gezindheid en handelingen zo gemakkelijk kan plaatshebben; hetzij dat hij beroerd is, opbeurt, of lacht, 1) zo is er toch gene rust, want de tegenspraak en vijandschap van den dwaas zal nog slechts te groter worden.

Op wie is dit beroerd zijn, dit opbruisen, of lachen van toepassing? Op den wijze of op den dwaze? O.i. op den dwaze, die als een wijze met hem in strijd is, nu eens opbruist en dan weer schertst en zich niet stil houdt, niet rust met zich op alle mogelijke wijze te verzetten, naar geen rede wil luisteren en het niet gewonnen wil geven. Betere vertaling is dan ook: Wanneer een wijs man met een dwaas man zich in rechten begeeft, dan wordt deze òf boos òf lacht en rust niet, d.i. houdt zich niet stil. Salomo maant hier af, om met een dwaas te gaan strijden, dewijl het toch ten slotte niets geeft.

Bloedgierige lieden, in het bijzonder wrede dwingelanden, haten met volkomen eensgezindheid den vrome, die toch, zonder hen te benadelen, stil zijnen rechten weg bewandelt (Spreuken 12: 2), ten bloede toe; maar zij willen niet inzien en erkennen, dat de oprechten, of vromen naar de gerechtigheid, welke uit God is, trachten, en die zij daarom zo dodelijk haten, zoeken zijne ziel.

Ook de oprechten staan den hoogmoedigen verachter naar het leven, maar in den goeden zin; zij zoeken zijn leven en niet zijnen dood, namelijk het ware leven zijner ziel, zij willen zijne ziel doden, om ze levend te maken.

Het ganse zaad der oude slang, die een menschenmoordenaar was van den beginne, erft zijne vijandschap tegen het zaad der vrouw; zij zoeken den ondergang der goeden, omdat zij de boze wereld veroordelen en tegen haar getuigen. Christus zei tot zijne discipelen, dat zij door allen gehaat zouden worden. De rechtvaardigen, die door bloedgierigen gehaat worden zoeken hun zielen, bidden voor hun bekering, en zouden gaarne alles voor hun redding aanwenden..

Het woordje "zijne" wordt door sommigen toegepast op "den vrome" zodat dan de zin van het laatste gedeelte van het vers zou zijn: maar de oprechten zoeken zijne ziel, namelijk van den vrome, om die te behouden.

Anderen vertalen het laatste gedeelte, en de oprechten ook hun zielen zoeken zij, n.l. de bloedgierige lieden. Ook deze vertaling heeft veel voor. Iemands ziele zoeken wordt toch immer gebruikt, van iemand naar het leven staan. (Zie Exod 4: 19. 2 Samuel 4: 8 hier dus van de vromen gezegd, dan treden zij op als bloedwrekers, als degenen, die er op uit zijn, om de mannen des bloeds uit te roeien. Dit strijdt echter met de leer der Schrift. Een van beide, dus, of men moet hier tegen het gewone spraakgebruik in, zoeken zijne ziele opvatten in den zin van, zoeken die te behouden, of men moet dit zoeken der ziele ook toepassen op de mannen des bloeds.

a) Een zot laat zijn gansen geest, wanneer hij in lijden verkeert, uit, d.i. al zijne gedachten en gewaarwordingen (vs. 10); maar de wijze wederhoudt dien met verstandige bedachtzaamheid en zelfbeheersing achterwaarts, zodat hij zijne klachten niet den vrijen loop laat, en dat is zijn schoonste sieraad, zijne gewichtigste eigenschap, wanneer hij in geduld blijvende vrucht wil voortbrengen.

Spreuken 14: 33

Een machtige, invloedrijke heerser, wiens gunst door zo velen gezocht wordt (vs. 26 29.26), die, in plaats van gerechtigheid en wijsheid tot den grondslag zijner heerschappij te stellen, op leugentaal acht geeft, en zijn oor tot lastertaal leent, al zijne dienaars zijn of worden goddeloos, zo als hij zelf is.

Het voorbeeld van leraars en andere invloedrijke personen, met uitstekende talenten bedeed, kan, zowel ten goede als ten kwade, enen ontzaglijken invloed uitoefenen. Het snelst plant zich de pest van bozen laster voort, voornamelijk in den kring der huisgenoten en in de dagelijkse omgeving van zulke hooggeplaatste personen.

Uit de leugen komt goddeloosheid voort, en reeds is de enkele leugen een wortel der zonde en het begin van toenemende boosheid; daarom is bij den goddeloze ene macht om te beschadigen, te verderven en te verleiden.

De arme en de bedrieger 1) die zich door woeker en andere ongeoorloofde middelen ten koste van arme verrijkt heeft, ontmoeten elkaar in het leven en komen als zodanig veelvuldig in vijandige aanraking; maar de HEERE verlicht hun beider ogen. a)

Spreuken 22: 2.

In het Hebr. Isch thekanim. letterlijk, een man van kwellingen, d.i. een plager, een verdrukker, in het bijzonder der armen, o.a. door hun geld op woeker te lenen en zich ten hunnen koste op onrechtvaardige wijze te verrijken. Van hen wordt gezegd, dat God hun beider ogen verlicht. Dit wil zeggen, dat Hij van beiden de Schepper is en Onderhouder, dat zij Hem eenmaal rekenschap zullen hebben te geven van al hun daden.

a) Een koning, die de armen in trouw recht doet, 1) en daardoor voor onderdrukking, waaraan zij van zo velerlei zijden blootgesteld zijn, beveiligd diens troon, benevens zijne koninklijke macht en heerlijkheid, zal in eeuwigheid bevestigd worden, want hij is ene afschaduwing van den troon van den rechtvaardigen en barmhartigen God (Psalm 72).

Spreuken 20: 28; 25: 5

Dit zal en kan hen verzekeren van de gunste Gods, hen bevestigen in de genegenheden des volks, en hun zaken bevorderen, welke veel zal toebrengen tot vaststelling van hun macht en om deze in hun huisgenoten te doen beklijven, en van kind tot kind te doen overgaan..

a) De roede, en de bestraffing, de uitoefening der tucht door woord en daad ter bestrijding van alle ongoddelijkheid geeft, wanneer men zich gewillig aan haar onderwerpt, en van eigen wijsheid en welgevallen aan zelfgekozen wegen afstand doet, wijsheid; b) maar een kind, dat aan zich zelf, aan zijne eigene ingeschapen natuur met al hare dwaasheid en boosheid overgelaten is, zodat aan hetzelfde de zo noodzakelijke tucht onthouden, of dat deze door het kind verworpen wordt, beschaamt niet alleen zich zelf, maar ook zijne moeder, die bij haren groteren invloed en dikwijls groter onverstand, de grootste schuld heeft, en daarom ook de zwaarste straf draagt.

Spreuken 13: 24; 22: 15; 23: 13. b) Spreuken 10: 1; 17: 21,25.

Deze waarheid, dat op de aanneming of verwerping der tucht alles aankomt, waarin de grond ligt van het onderscheid tussen wijzen en dwazen, rechtvaardigen en goddelozen vormt het middelpunt van de wijsheid, die in al de Spreuken neergelegd is. Waar het dagelijks berouw, het dagelijkse afsterven van den ouden mens ontbreekt, daar kan wel een schijn geloof zijn, een geloof, dat uit boeken geleerd is en slechts in den mond leeft, maar nooit het ware leven uit God, het geloof, dat met geduld in goede werken tracht naar het eeuwige leven.

Moedertranen, het moederoog, en bovenal het gebed der moeder hebben den grootsten invloed op den zedelijken voorspoed van het kind. Onder honderd vrome kerkleraars zal men er nauwelijks één vinden, die niet ene godzalige moeder dankbaar te gedenken heeft. -Wat

hier van het kind gezegd wordt, is evenwel slechts bij wijze van voorbeeld, en geldt evenzeer van elken natuurlijken mens met een onverbroken hart..

Als de goddelozen vele worden, en in macht en aanzien toenemen, wordt de overtreding door de kracht der verleiding veel (vs. 2. Spreuken 28: 28); maar a) de rechtvaardigen zullen eenmaal hunnen plotselingen diepen valals gericht Gods aanzien, 1) en zich met heiligen dank verheugen over de verlossing, die hun door Gods rechtvaardigheid en barmhartigheid genadig geschonken is.

Psalm 37: 36; 58: 11; 91: 8.

Deze Spreuk wil zeggen, dat wanneer onder een volk de partij der goddelozen in aantal en daardoor in macht sterker wordt, de overtreding, d.i. de zonde van afval in denkwijze en in handelingen en daarom ook de schuld der overtreding de overhand neemt. Wanneer zulk ene ongodsdienstigheid en zedenbederf om zich heen grijpen, bedroeven zich de rechtvaardigen, maar het regiment der goddelozen draagt het gericht in zich, en de rechtvaardigen zullen het met vreugde over Gods rechtvaardige vergelding beleven, dat de goddeloze machthebbers en volksmenners ten val komen..

a) Tuchtig uwen zoon, van jongs af met woord en daad (vs. 15), en hij zal u gerustheid aandoen, en hij zal in plaats van u met angst en kommer over hem te vervullen, uwe ziel vermakelijkheden geven en u velerlei vreugde bereiden.

Spreuken 13: 24; 22: 15; 23: 13,14.

Als er gene profetie is, d.i. wanneer de wet Gods en in het algemeen Zijn Woord niet onderwezen wordt, en er dus evenmin sprake zijn kan van de toepassing daarvan op de harten der mensen en de toestanden van een volk, gelijk dit het geval was in de tijden, beschreven in Samuel 3: 1. Hos. 3: 4 Amos 8: 12. 2 Kronieken 15: 2. Psalm 74: 9, dan, naarmate de lippen der trouwe wachters en leraars meer en meer verstommen, wordt ook het volk meer en meer ontbloot van allen godsdienstzin en het neemt toe in lichtzinnigheid en goddeloosheid; maar welgelukzalig is hij, of het volk die, of hetwelk de wet en in het algemeen Gods Woord bewaart.

1)

Zonder Gods Woord kan een mens niet anders doen dan afgoderij bedrijven en zijn eigen wil opvolgen.

De bovenstaande Spreuk geeft een merkwaardig getuigenis voor de noodwendigheid der profetie als levende bewaakster en bewaarster der wet; de gedachte in dit getuigenis vervat, waardoor zich deze afdeling ook hoofdzakelijk kenmerkt, is voor de dogmatiek en de geschiedenis des heils van de grootste betekenis; Ofschoon nu deze gedachte eerst in den loop der tijden tot bewustzijn komen kon, toen men de treurige gevolgen van het gehele of gedeeltelijke gemis der profetie ondervonden had, zo behoeft men hieruit nog volstrekt niet

de gevolgtrekking te maken, dat de voor ons liggende afdeling eerst na de tijden van Hizkia ontstaan zou zijn.

Waar de profetische openbaringen, welker taak het was de eenmaal in de wet gegeven hoofdopenbaringen levendig te houden en te ontwikkelen, afgebroken werd, daar was dit een teken van enen stilstand of ene verstopping van het theokratische leven, van ene ongeschiktheid, om voortdurend de stem Gods te vernemen, en een dergelijke toestand moest daarom ook noodzakelijk losbandigheid bij het volk veroorzaken. Want wanneer de wet naar den geest opgevat werd, moest zij noodzakelijk ene ontwikkeling in de profetie aanbrengen, omdat in haar zelf een streven naar ene hogere volmaking ligt, zodat de trouwe bewaring der wet met den bloei der profetie in het innigste verband stond.

Natuurlijk geldt onze Spreuk ook in vollen zin van de toestanden der Christenheid. -Waar in een land de prediking der wet en van het Evangelie verstoord wordt, waar aan de trouwe herders en profeten Gods door de dwingelandij de mond gesloten wordt, daar moeten zedelijk verderf en verval het volks- en familieleven treffen..

Ook dit laatste geldt van het volk en niet van den enkelen persoon. Is een volk diep te beklagen als het; ontbloot is van de profetie, als Gods Woord niet gehoord, niet betracht wordt, welgelukzalig is het, wanneer het als volk nog de Wet, het Woord Gods betracht en beleeft, en geregeerd wordt naar de ordinantiën Gods. De geschiedenis van alle eeuwen heeft dit bevestigd. Een volk dat Gods Woord en daarom God verlaat, moet zinken.

Een knecht met slaafszen zin, zo als alle mensen dien van nature hebben, zal door de woorden alleen niet getuchtigd worden, hij zal er zich niet door laten bewegen, zijn ongoddelijk leven te laten varen; hoewel hij u verstaat en zeer goed bemerkt, wat gij met uwe bestraffing van hem verlangt, nochtans zal hij niet antwoorden en door woord en daad te kennen geven, dat hij zich beteren wil, want de slaafse zin zit te diep bij hem, en heeft daarom zwaarder tuchtiging nodig.

Hebt gij enen man gezien, die haastig in zijne woorden is, die in vertrouwen op eigene wijsheid en deugd, spoedig gereed is een oordeel te vellen en zijne besluiten en meningen uit te spreken? a) van enen zot, wiens hart nog niet geheel voor de wijsheid Gods gesloten is, is meer verwachting, dat hij zich nog bekeren zal, dan van hem; 1) want hij is wijs en verstandig genoeg in eigene ogen en verwerpt alle tucht, vermaning en raad (Jak. 1: 19. Matth. 21: 31).

Zie hier, hoe luttel hope er is, om een haastigen en driftigen man, die zijne woorden onbedachtelijk uitwerpt, weer tot wijsheid en bedachtzaamheid te brengen, uit kracht namelijk van zijne voortvarendheid en gebrek aan overleg en nadere beschouwing. Hij is driftig in zijn begrip, en wil met één oogopslag terstond alles bevatten, doch ziet dikwijls de dingen maar ten halve, springt van het ene op het andere, overweegt niets behoorlijker wijze, denkt nooit bezadigd om zijn werk, en is dus van een wuften weifelachtigen, ongestadigen geest, van wien nooit iets goeds te maken is, gelijk men dus nog iets zou kunnen uitwerken met iemand, die zwaar van begrip en traag van bevatting is, en luttel vordert in het leren..

Als men zijnen knecht, in het algemeen ieder, die nog niet tot de vrijheid van den waarlijk wijze doorgedrongen is, in plaats van hem met de roede der wet Gods te tuchtigen, van jongs op weeldrig houdt, en also den hem aangeboren lust, om zijn eigen wil op te volgen, versterkt, hij zal in zijn laatste, zonder evenwel tot de innerlijke vrijheid gekomen te zijn, een zoon 1) en erfgenaam willen zijn, zodat hij een ware dwingeland voor zijnen heer wordt.

Het woord in den grondtekst komt slechts éénmaal in het O.Testament voor. Luther vertaalt het door jonker. Anderen door een ondankbare ziel In elk geval wordt hier door den wijzen koning Israëls gewaarschuwd tegen het uitwissen der standen en het niet uitoefenen van het gezag tegenover den dienstbare. Coccejus geeft het aldus terug: "Iemand, die zijn knecht al te zacht en te teder behandelt, die zal eindelijk zelf een kind worden of zich zo zeer onder zijn knecht vernederen, gelijk een kind onder een hofmeester of een opziener zijner jeugd."

a) Een toornig man, die gewoon is de ingevingen van zijn onverbroken, hartstochtelijk gemoed op te volgen, verwekt overal, waar hij komt gekijf, hij verwoest also, in plaats van te behouden en op te bouwen; en de grammoedige is veelvoudig in overtreding, en stort zich zelve in het verderf, dat Gods gerechtigheid over hem zal doen komen (Jak. 1: 20).

Spreuken 15: 18; 16: 21.

a) De hoogmoed des natuurlijke menschen, die de heilzame tucht verwerpt en zich tegenstelt en verheft boven al wat goddelijk is, zal hem vernederen, smaad en schande zullen over hem komen van Godswege, die den hovaardige wederstaat; maar de nederige van geest, die zijn hart gewillig onder de tucht van Gods woord buigt, en zijnen wandel daarnaar inricht, zal de eer niet alleen ontvangen, maar ook vasthouden; en God zal hem genade geven, en hem deelgenoot der eeuwige heerlijkheid maken.

Job 22: 29. Spreuken 15: 33; 18: 12. Jes. 66: 2. Matth. 23: 12. Luk. 14: 11; 18: 14. Jak. 4: 6,10. 1 Petr. 5: 5.

Deze waarheid vormt in vereniging met die, welke in vs. 15 uitgesproken is, ene grondstelling van de door Salomo verkondigde wijsheid, even als van de ganse openbaring

De Heere Jezus heeft meer dan eens gezegd, dat zij, die zich zelve verhogen, vernederd zullen worden. Zij, die menen de achting te winnen, door zich zelve te verheffen, stellen zich integendeel bloot aan minachting, en wekken Gods gramschap op. Zij, die zich zelve vernederen, zullen verhoogd en bevestigd worden..

Die met enen dief deelt, in het algemeen, die met grove, openbare zondaren en verachters van Gods geboden gemeenschap heeft, om des voordeels wille, of om andere redenen, haat zijne ziel; a) hij hoort enen vloek, 1) en hij geeft het toch niet te kennen, waardoor hij dien vloek van zich kon weren; daarom zal de vloek Gods hem zelve even als den dief treffen, en tijdelijke en eeuwige straf zal hij over zich brengen (Matth. 10: 39).

Leviticus 5: 1.

Hier wordt van den heler gesproken. Het een vloek horen heeft dan ook betrekking op de eedsvordering van den rechter, waarvan in Leviticus 5 wordt gesproken. Als de rechter hem met ede afvraagt, of hij er schuld aan heeft, of hij een heler is, en hij niet bekent, dan haat hij zich zelven, zijne ziele, dewijl hij door te ontkennen, zich ook feitelijk aan een meined schuldig maakt. Dezulken haken naar hun eigen ondergang en verderf.

De siddering des, of van de mensen, 1) de vrees voor het oordeel, den haat, de bedreiging en vervolging der grote massa, of van enkele machtigen, legt voor hem, die zich daardoor in zijne gedachten en handelingen laat besturen, enen strik, zodat hij van de ene zonde in de andere en eindelijk in het verderf zal vallen; maar die op den HEERE vertrouwt en met heiligen geloofsmoed, overeenkomstig Gods woord, spreekt en handelt, zal in een hoog vertrek gesteld worden, waar hij voor het gevaar dor zonde en der verzoeking, voor het oordeel en het verderf beveiligd is. (Spreuken 18: 10).

Velen durven niet belijden, wat zij geloven, of hunnen plicht doen, waar zij dien kennen. Zij schamen zich den Heere te belijden voor de mensen, maar indien zij hierin volharden, zal Hij hen ook verloochenen in den dag des oordeels. Zij echter, die op den Heere vertrouwen zullen aan dezen strik ontkomen, en op Gods genade vertrouwende, zullen zij moedig Zijne geboden bewaren, en daarin hun geluk en hun heiligheid vinden..

Siddering voor den mens, of mensenvrees brengt menigeen in ongelegenheid, legt menigeen strikken op zijn weg. Voor mensenvrees en het zoeken naar menschengunst bewaard te blijven en te worden is een grote genade Gods. Door mensenvrees zijn duizenden verslagen en teruggehouden van het pad des levens. Mensenvrees is in den grond der zaak wantrouwen jegens God. Daarom stelt de Schrift haar ook hier tegenover het vertrouwen op den Heere. Voert mensenvrees ten dode, het vertrouwen op den Heere ten leven.

a) Velen, ja de meeste mensen zoeken, door zulke mensenvrees gedreven, het aangezicht des heersers, in het algemeen eens machtigen, al ware hij ook een goddeloze, wiens macht en invloed hen zou kunnen schaden; zij dingen naar zijne gunst en regelen zich naar zijne gedachten en wensen; maar, wat baat het hun, een ieders recht, ook van den rijkste en machtigste, is van den HEERE 1) en hun lot is in Zijne handen; zo is het dan zeker beter en wijzer, geen mens, maar Hem alleen te vrezen, in wiens hand de harten der koningen zijn als waterbeken, en die ze neigt, tot al wat Hij wil.

Spreuken 19: 6.

De Heere God is de eerste oorzaak. Hij is de Fontein aan alle goeds, de Bron aan alle heil. Niet de machtigste hier op aarde, maar God alleen is het, die in waarheid gelukkig maakt, die recht doet aan de verdrukten en het recht der armen op geestelijk en tijdelijk gebied bestelt. Salomo zegt hier hetzelfde als wat de dichter in Psalm 146 uitspreekt.

Een ongerecht man, die niet naar Gods gebod vraagt, maar zich overgeeft aan de lusten van zijn tot het kwade geneigd hart, is den rechtvaardige, die in de vreze Gods den weg Zijner geboden wandelt, een gruwel, hij gevoelt zich innerlijk van hem gescheiden; maar ook het omgekeerde is waar: want die recht is van weg, is den goddeloze een gruwel, en wordt dodelijk door hem gehaat. Even groot als de tegenstelling tussen beiden is, even verschillend zal ook hun beider oordeel (vs. 26) zijn.

Met deze duidelijke uiteenzetting van de nooit op te heffen tegenstelling, die sedert Adams val tussen de goddelozen en rechtvaardigen bestaan heeft, sluiten de mannen aan Hizkia hun verzameling.

Maar deze tegenstelling tussen goeden en bozen scherp te doen uitkomen en in een helder licht te stellen is ook de taak van de wereldgeschiedenis, het doel aan alle goddelijke onderwijzing en leiding in den loop der gebeurtenissen.

Er bestaat velerlei en grote verscheidenheid en tegenstelling onder de mensen, maar het sterkst openbaren die zich tussen goddelozen, ongelovigen, gewetenlozen en tussen vromen, gelovigen, wedergeborenen. De wereld tracht altijd gaarne dat onderscheid te verbloemen. Zij zou zo gaarne de weinige vromen voor goddeloos en de vele goddelozen, d.i. alle onbekeerden en ongelovigen vroom verklaren. En toch wil zij aan den anderen kant slechts geheel heiligen als vromen en grove misdadigers als goddeloos aanmerken. De ganse Heilige schrift ijvert en getuigt daartegen. Zij tracht even als hier, ons geweten wakker te schudden en sterker te doen spreken, opdat wij ons ernstig onderzoeken en ons in het licht van Gods woord afvragen: tot welke behoort gij?.

Daar is een onophoudelijke strijd tussen deugd en ondeugd, even als tussen licht en duisternis, vuur en water, maar dit is in het bijzonder waar, met betrekking tot de oude vijandschap tussen het Zaad der vrouw en het zaad der slang. Allen, die geheiligd zijn, stellen belang in het heil der zielen van anderen, maar zij haten de wegen en daden van hen, die God niet voor ogen houden, en de mensen tot het verderf brengen; zij verfoeien hun gedrag, maar bidden voor hun personen, die zij beklagen..

De rechtvaardige verfoeit de zonden der goddelozen, mijdt hun gezelschap en getuigt door woord en daad tegen hun ongerechtigheden. Zijn afkeer van dezelve is een deel van zijne gelijkvormigheid met Christus, die de huichelaars ten toon stelde, en tegen de goddeloosheid der mensen getuigde, die evenwel allen tot bekering riep, en voor de goddelozen bad, toen zij Hem kruisigden. Haat tegen de zonde in ons zelve en anderen is noodzakelijk in den Christus. Indien wij vrienden van Christus zijn, zullen wij vijanden zijn van hen, die Hem op het kruis brachten..

Allen, die ongeheiligd zijn, hebben een even diep gewortelden afkeer van godsvrucht en vromen. De goddeloosheid der goddelozen openbaart zich daarin, dat zij degenen haten, die God liefheeft, maar hun ellende bestaat daarin, dat zij hen haten, die zij eerlang eeuwige eer en zaligheid zullen zien genieten, en die eenmaal heerschappij over hen zullen voeren..

HOOFDSTUK 30. SALOMO'S

BELIJDENIS EN GEBED.

Even als op den kern der Spreuken van Salomo (Hoofdstuk 10: 1-22: 16) twee aanhangsels volgden, zo zijn ook aan de nalezing der Spreuken van Salomo door de mannen van Hizkia (Hoofdstuk 25: 1) drie kleine aanhangsels toegevoegd. Terwijl intussen eerstgenoemde beide aanhangsels in het algemeen door "wijzen" vervaardigd zijn, zo noemen laatstgenoemde nauwkeurig hun vervaardigers en wel het eerste (Hoofdstuk 30: 1) Agur den zoon van Jake; het tweede (Hoofdstuk 31: 1) den koning Lemuël. Wij kennen van deze beiden niet meer dan den naam, want wat men uit het overige gedeelte van de beide opschriften kan opmaken, berust slechts op ene meer of min waarschijnlijke gissing, omdat ene ontwijfelbaar zekere uitlegging tot heden nog niet gevonden is. Even raadselachtig als de opschriften, even eigenaardig schoon, diep en vol geest is de inhoud dezer aanhangsels. Wat den vorm der Spreuken betreft, zo heeft zich daarin de eenvoudige, misschien oorspronkelijke tweeregelige Spreuk tot een lied uitgebreid, zo als b.v. het lied van de ondoorgrondelijkheid Gods (Hoofdstuk 30: 1-4) of de lof der brave huisvrouw, waar hij de verzen alphabetisch gerangschikt zijn (Spreuken 30: 10 vv.). -De wijze welke de Hizkiaansche Spreukenverzameling voegde bij de reeds bestaande Spreuken, heeft ook waarschijnlijk de aanhangsels (Hoofdstuk 30 en 31) aan het geheel toegevoegd, om de tweede grote helft van het gehele Boek op dezelfde wijze te sluiten als de eerste, ten einde alzo een afgerond geheel te verkrijgen.

Vs. 1-33 De hoofdgedachte, waarop al de oorspronkelijke, zeldzaam gevormde Spreuken van Agur, niettegenstaande de schijnbaar ordeloze, bonte opeenhoping delen, is de waarachtigheid, zuiverheid en heilaanbrengende kracht van het woord Gods tegenover de nietigheid en ongenoegzaamheid aller menselijke wijsheid, en zij dringen allen zo ernstig mogelijk aan op ene opvolging daarvan door een godzalig leven. Alle Spreuken hebben een diepen zedelijken zin, ook die, welke schijnbaar slechts natuurbeschouwingen bevatten, zo als de Spreuken van de zeer kleine, maar wijze vier (vs. 24-28) en van de vier, die enen goeden gang hebben (vs. 29-31), waarin door voorbeelden uit de dierenwereld de hoofddeugden van het maatschappelijke leven en de heerlijkheid van het ware koningschap geschilderd worden. Ja er is geen gebod der wet, dat hij niet middellijk of onmiddellijk herhaalt en inscherpt. De volgende groepen vallen als van zelf in het oog: in vs. 2-6 wordt in nauwe aansluiting aan het raadselachtige opschrift de ondoorgrondelijkheid Gods voor het zich vermoeiende menselijke verstand beschouwd, en er wordt gewaarschuwd voor verminking van de openbaring Gods in Zijn Woord, welke alleen licht geeft en vrede aanbrengt en gene aanvulling of volmaking door mensen nodig heeft, vs. 7-10 bevatten een gebed om bewaring voor enen leugenachtigen zin, en om behoed te worden voor rijkdom of armoede, benevens ene waarschuwing tegen den laster; in vs. 11-14 wordt over het, om vierderlei goddeloosheid, vervloekte geslacht gesproken, in vs. 15 en 16 over vier onverzadelijke dingen; in vs. 17 over de straf, die den mens, die tegen zijne ouders overtreedt, zal treffen; in vs. 18-20) over vier onbegrijpelijke dingen; in vs. 21-24 over vier onverdragelijke dingen, om welke zich de aarde ontroert: in vs. 24-28 van de vier kleinen en toch wijzen, in vs. 29-31 van de vier, die enen goeden gang

maken, ten slotte wordt in vs. 32 en 33 gewaarschuwd voor hoogmoed, overmoed en twistgierigheid als hebbende een drievoudig slecht gevolg.

De woorden van Agur, zoon van Jake; een last. De man spreekt tot Ithiël, tot Ithiël en Uchal.

Deze woorden zijn reeds voor de oudste overzetters raadselachtig en ondoorgrondelijk geweest, en het is zeer wel mogelijk, dat de oude Joodse geleerden, die ongeveer in de 8ste eeuw n. C. in Mesopotamië den Hebreeuwsen kanon, waarin naar het eigenaardige van alle Semietische talen gene bijzondere tekens voor de klinkers voorkwamen, tot meerdere duurzaamheid van klanktekens voorzagen (Masora, Masorethen), dit vers zelf ook niet goed meer begrepen en verkeerde klinkers onder de medeklinkers plaatsen. Daar namelijk vs. 2 met "want" begint, door de onzen door "voorwaar" overgezet, zo moet een gedeelte van vs. 2 toegelicht worden. Daarbij komt, dat Jake en Uchal als eigennamen nergens elders voorkomen, en het dus waarschijnlijk ook niet zijn. Ithiël komt ook in Nehemia 11: 7 als persoonsnaam voor, terwijl het woord Agur en zijnen vorm doet vermoeden, dat het den naam van een persoon voorstelt. Verder is de verdubbeling van den naam Ithiël volstrekt niet overeenkomstig het Hebreeuwse spraakgebruik; eindelijk is ook de versterking van hamassa (= een last, liever een profetenwoord) door bijvoeging van ne'oem (= uitspraak, in onze overzetting "spreekt", het is echter een participium), zonder copulatief partikel in de gehele Schrift ongebruikelijk. Wanneer men nu het zeer overeenkomende opschrift vergelijkt boven Hoofdstuk 31: 1, waar hetzelfde massa ook staat, en men zich om de tegen alle grammatikale regels strijdende verbinding lemuel melech (Lemuël, koning; wanneer het zou moeten zijn lemuel hamelech) niet vele uitleggers van den nieuweren tijd genoodzaakt ziet, om melech met massa te verbinden, en het laatste als eigenaam van een land te nemen (Lemuël, koning van Massa), zo licht de mening dat Massa ook in Hoofdstuk 30: 1 een eigenaam zal zijn, zeer voor de hand. Wanneer men eindelijk de Hebr. woorden van de tweede helft van 't vers: le-Ithiël, le-Ithiël we-oechal om de boven aangevoerde redenen niet als namen van personen, tot wie de volgende Spreuken gericht zijn, maar als een zin en wel als een voorzin tot vs. 2 aanziet, zo ontstaat (door een kleine verandering van een vokaal: leithi in laïthi) de volgende zin, die zeer goed met het volgende overeenkomt:

De woorden van Agur, zoon van Jake, uit Massa, hamassa, of misschien oorspronkelijk: mimassa. De man spreekt: Ik heb mij vermoeid om God, namelijk om Zijn Wezen te doorgronden; Ik heb mij vermoeid om God en ben mat geworden, ten gevolge mijner vergeefse moeite.

Agur erkent alzo hier, dat hij in vroegere dagen wel van mening geweest is, dat Gods wezen door ingespannen denken, of door het filosoferen van het menselijke verstand doorgrond kon worden, maar hij had leren inzien, hoe dwaas zulk een weg, om tot God te komen, is; al zijne inspanning was te vergeefs geweest, en had hem tot de waarheden gebracht, die in de volgende verzen uitgedrukt zijn. -Wat verder Massa betreft, welks koning de vervaardiger van het volgende aanhangsel Hoofdstuk 31 (naar onze overzetting) genoemd wordt, en dat het vaderland van Agur geweest zou zijn, zo is de ouderstelling van de nieuwe uitleggers zeer waarschijnlijk, dat Massa het in Genesis 25: 14. 1 Kronieken 1: 30 genoemde

Noord-Arabische landschap is, hetwelk zuidoostelijk van Palestina aan gene zijde van het gebergte Seir gelegen is. Daar moet men zich een Ismaëlitisch koninkrijk denken, waarin volgens latere berichten vele derwaarts verhuisde Joden woonden, en waar het rechte geloof aan den God Israëls zo heersend geweest is, dat het zelfs vruchten droeg, die waardig gekeurd werden in den kanon van het O.T. opgenomen te worden, op gelijke wijze als het boek Job, zonder dat deze tot het volk van Israël behoorde. Alzo waren dan Agur en Lemuël wijze leraars van Arabischen oorsprong, maar met het geloof van Israëlieten. Met deze onderstelling stemt ook het eigenaardige Hebreeuws der beide aanhangsels overeen. -De oudere uitleggers nemen ook de namen Agur, Lemuël en Jake zinnebeeldig op, en wel als bedekte namen voor Salomo zelf, die dan de vervaardiger der beide laatste hoofdstukken zou zijn (2 Samuel 12: 24, 1). Evenwel worden daardoor de moeilijkheden in Hoofdstuk 30: 1 en 1 nog groter, en een bewijs voor deze onderstelling kan men volstrekt niet geven..

Wij behouden het woord, een last, in den zin van, een uitspraak, maar vertalen het tweede gedeelte: Ik heb mij vermoeid om God, ik heb mij vermoeid om God, en ik ben stomp geworden. Hij spreekt het hier dus uit, dat hij afgemat, stomp is geworden, wanneer hij het Wezen Gods wilde onderzoeken, wanneer hij zich afmatte, om tot de volmaaktheden toe God te leren kennen, en hij komt hier door tot de uitspraak, dat het Wezen Gods ondoorgrondelijk is voor den kortzichtigen mens. Daardoor komt hij ook tot de ontboezeming, in de volgende verzen vervat, dat hij eigenlijk niets weet. En waar hij tot die erkenning en belijdenis kwam, daar zou hij juist ondervinden, dat hij vatbaar was gemaakt voor de hoogste Wijsheid, waar hij in eigen ogen dwaas werd, daar zou voor hem het licht der hoogste Wijsheid opgaan, daar zou hij recht wijs worden. Ook Agur zou het op dit terrein ervaren, dat de Heere God armen met goederen vervult.

Ja, geheel onmogelijk is het God recht te leren kennen door eigene wijsheid en kracht, want voorwaar, ik heb het na langdurige, vergeefse inspanning leren inzien, ik ben, zo als trouwens een ieder, die in zonden ontvangen en geboren is, met mijn verduisterd verstand onvernuftiger dan iemand, en ik heb geen mensenverstand, zo als het den mens oorspronkelijk ingeschapen was, waardoor hij God in heilige liefde kende en meer en meer zou hebben leren kennen.

En ik heb, ondanks al mijne inspanning op den zelfgekozen weg gene wijsheid geleerd, en gene kennis verkregen van de wegen Gods met de wereld en met mijn eigen hart, noch de wetenschap der heiligen op dezen onheiligen weg gekend. (Spreuken 9: 10).

Wijze mensen erkennen, dat hun wijsheid niets is, dwazen weten alles en kunnen niet dwalen, naar hun mening althans.

Men kent God slechts in zoverre als men Hem liefheeft, zegt Bernhard van Clairvaux. Ieder kan slechts in zoverre de waarheid kennen, als hij zelf waar is, zegt Richard van St. Victor. In overeenstemming met deze mannen Gods uit de Middeleeuwen en met Agur weten wij, dat de mens in zijnen oorspronkelijken toestand God uit Zijne schepping kon leren kennen, omdat Hij zich daarin geopenbaard had. Maar deze onmiddellbare kennis Gods werd voor den mens gesloten door den zondeval, in het eerst gedeeltelijk, maar daarna meer en meer, naarmate de zonde zich meer ontwikkelde; en een terugkeer tot oorspronkelijke kennis Gods, door middel

van de geschiedenis, de wereld of het eigen nadenken is den mens volstrekt onmogelijk, en wanneer hij het evenwel beproeft, verwijdert hij zich slechts meer van God. Wie aanneemt, dat het menselijk verstand niet door de zonde aangetast en verdorven is, en daarom meent door het reine, afgetrokken denken, dat van elke openbaring afziet, de waarheid te kunnen vinden. en God in Zijn wezen en werken meent te kunnen begrijpen, die alzo uit zich zelve tot het Wezen Gods doordringen wil, voor dien verbergt zich God des te grijpelijker, zodat zulk een eindelijk tot het volstrekte ongelooft, tot het niets, tot wanhoop komt. (Vergelijk daarmee de sage van Faust, alsmede de ganse ontwikkeling der filosofie). God kan en wil door den mens gekend worden, maar slechts uit Zijne daden, Zijne weldaden, en zeker in de eerste plaats uit de grootste, Zijnen enigen Zoon Jezus Christus, d.i. uit de openbaring. De mens, die de zonde en de onvatbaarheid der gevallen menselijke natuur erkent, en in nederigheid en eenvoudigheid de door God aangeboden openbaring aanneemt en in zijn hart opneemt, die alleen keert terug tot de oorspronkelijke kennis Gods; want hij neemt den levenden Christus, den in het vlees geopenbaarden God zelf in zijn hart op. Wie daarentegen het menselijke denken en menen, de navorsingen van een enkel geslacht, de bespiegeling van ene afzonderlijke filosofische school, eindelijk zelfs het denken en de bespiegelingen van elken afzonderlijken denker met die grote geschiedkundige daadzaken, die de goddelijke openbaring uitmaken, of wat hetzelfde is, met het Woord God gelijk stelt, met zulk een valt niet te twisten, men scheidt zich van hem; hij zal òf komen tot de bewaring, dat God onbegrijpelijk, onkenbaar, een wiskunstige X voor ons blijft (Rationalismus), òf dat met het eerste ontwaken van het menselijke bewustzijn ook reeds de kennis Gods gegeven wordt, omdat de mens op zich zelve één is met God (Pantheismus)..

Wie is ten hemel opgeklimmen en nedergedaald; wie is nu eens hier op aarde zegenend en bestraffend, besturend en onderhoudend, dan boven in den hemel almachtig heersend op aarde, dan weer aan alle plaats met Zijn onzichtbaar Goddelijk bestuur tegenwoordig (Joh. 3:

Rom. 10: 6 vv.)? a) Wie heeft den wind in Zijne vuisten verzameld, zodat Hij naar Zijnen wil nu den enen, dan den anderen laat waaien of terughoudt? Wie heeft de wateren boven in de donkere wolken des hemels als in een kleed gebonden, zodat zij niet op de aarde verwoestend en verdelgend nederstromen (Job 26: 8,14. Psalm 104: 6. Spreuken 8: 28.)? Wie heeft al de einden der aarde vastgesteld, zodat de zee hare palen niet meer te buiten gaat, om de aarde te overdekken (Jer. 5: 22. Job 33: 10 vv). Gij ziet wel al deze grote wonderen der schepping, en weet dat zij geschied en aanwezig zijn; maar hoe is Zijn naam, de naam van den Machtige, die dit alles doet? Kunt gij door uw natuurlijk verstand, uw denken, Hem op volkomene wijze naar Zijne eeuwige kracht en Godheid kennen, zodat gij Zijn Wezen en Zijne eigenschappen in ééne naam zoudt kunnen zamenvatten, en hoe is de naam Zijns Zoons 1)? Kunt gij u van dezen eeuwigen God zulk ene kennis verschaffen, als van een mens, wiens afstamming, geslacht en leven gij nauwkeurig kunt onderzoeken; heeft Hij een Zoon, en wat is Zijn wezen, welke zijn Zijne eigenschappen, welke is Zijne betrekking tot de schepselen Gods, zo gij het weet? Nooit zal het u of enig ander mens gelukken, ook niet door de grootste inspanning van het rein menselijke, natuurlijke verstand, God in Zijn innerlijk Wezen en werken te begrijpen; het blijft voor u gesloten en duister.

Job 38: 4. Psalm 104: 3. Jes. 40: 12.

Dit erkennen wij met een dankbaar, gelovig hart, dat de Heilige Geest, die Agur zulke woorden deed uitspreken, zonder dat deze zich dit helder bewust was, ene diepte aanduidde, die eerst door de verschijning van den Zone Gods in het vlees voor ons ontsloten is. Het blijft alzo bij hetgeen in Hoofdstuk 8: 22 over de duidelijkheid der kennis van den persoon van Christus in de Spreuken van Salomo gezegd is.

Agur heeft ten doel Christus te verheerlijken en den Vader in Hem. God en Zijne werken zijn onvergelykelyk en onnaspeurlyk. Maar daar is klaarblykelyk ene profetische heenwijzing naar Hem, die uit den Hemel kwam om onze Leermeester en Zaligmaker, en daarna in de hemelen oproer, om onze Voorspraak te zijn. Christus, de Zone Gods, want het is de naam des Zoons, zowel als des Vaders, waarnaar hier gevraagd wordt.

Dit 4de vers bergt, zo als uit het verband blijkt, ene duidelyke heenwijzing naar den eersten en tweeden Persoon in de Drieëenheid.).

De heiligen onder het Oude Verbond verwachtten den Messias als den Zoon des Gezegenden, en hier wordt van Hem gesproken als van een persoon onderscheiden van den Vader, maar wiens naam nog verborgen is. De grote Verlosser kan met niemand op aarde vergeleken, en daarom ook nimmer volkomen verstaan worden, want wie is ten hemel opgeklommen en nedergedaald? Wie is nevens Hem volmaakt bekend met beide werelden? Hij was in den hemel in den schoot Zijns Vaders (Joh. 1: 18); van daar is Hij nedergedaald, om onze natuur aan te nemen; waar werd ooit zulk ene nederbuigende liefde en genade gevonden! In die natuur is Hij ook opgevaren (Efeze 4: 9), om ere en heerlijkheid te ontvangen; en wie heeft dit naast Hem gedaan? (Rom. 10: 6,7). De heerlijkheid van het rijk Zijner Voorzienigheid is evenzeer onnaspeurlyk als onvergelykelyk. Dezulke, die hemel en aarde verzoent, was de Schepper van beide en regeert over alles. Indien Christus niet als Middelaar tussen beide getreden ware, de fundamenten der aarde zouden onder den last van den vloek over de zonde bezweken zijn. Wie en wat is de Machtige, die alle deze dingen doet? Wij kunnen noch God, noch den Zone Gods volkomen verstaan en begrijpen. O diepte der kennis! Dat wij dan Zijne getuigenissen geloven, aan Zijne roepstemmen gehoor geven, op Zijne beloften pleiten, op Zijn bestuur acht geven en Zijne geboden houden..

Ontegenzeglyk vraagt Agur hier naar Hem, die uit God en zelf God is, door Wien alle dingen zijn gemaakt, als de middelloorzaak der schepping; maar met den Naam vraagt hij naar zijn Wezen als Zoon. En evenmin als het eindige schepsel de diepten Gods kan verstaan en doorgronden, evenmin ook de diepten des Zoons. In Zijn Wezen is de Drieëenige God ondoorgrondelyk.

a) Alle rede Gods 1) daarentegen, waarin hij Zichzelven den gevallen mens geheel en al geopenbaard heeft, is doorlouterd; geheel rein en waar, vrij van elke dwaling, vol licht en troost; want Hij is een Schild dengenen, die op Hem betrouwen, opdat zij bewaard blijven in hun gedachten voor de dwaalwegen der menselijke wijsheid en in hun leven voor zonde en schande.

Psalm 12: 7; 18: 31; 19: 9; 119: 140.

In vs. 5 gaat de Schrijver over van het Wezen Gods tot Zijne Openbaring. Is het Wezen Gods ondoorgrondelijk, Hij heeft Zich toch geopenbaard, en wat hij geopenbaard heeft is voldoende, om Hem te leren kennen als een Schild voor allen, die op Hem betrouwen. Bij het licht der natuur leert de mens God niet als zodanig kennen, maar enkel en alleen bij het licht Zijner Openbaring.

Maar neem ze ook onvervalst aan! a) Doe niet uit uw eigen denken tot Zijne woorden, want Zijne openbaring is genoegzaam, onverbeterlijk en heeft gene aanvulling of volmaking nodig, opdat Hij u nietvoor zulk ene vervalsing of verminking van het heiligste bestraffe, en gij leugenachtig bevonden wordt, als een, die menselijke wijsheid voor Gods woord uitgeeft, en derhalve een valse profeet zijt.

Deuteronomium 4: 2; 12: 32. Openb. 22: 18.

Ene voortzetting der Openbaring in dien zin, dat zij meer en meer in overeenstemming moet gebracht worden met den voortgang der beschaving, is in strijd met het begrip van openbaring en onderstelt in haar ene onvolkomenheid, die de mens zou moeten aanvullen. De noodzakelijkheid om tot de volmaaktheid te komen geldt veeleer den mens, aan de goddelijke geheimenissen heeft hij niets te veranderen, hij heeft te slechts op te nemen, zo als zij zijn..

Er valt met Gods woord niet te spotten of lichtvaardig om te gaan. Men mag en moet het wel uitleggen en toepassen, maar in zijnen geest, zodat het altijd hetzelfde Woord blijft; elk eigenlijk toedoen uit het onze, namelijk uit ons verdwaasd verstand zal het bederven, zijne gelouterde waarheid aantasten en te kort doen. Allermintst mag men het wagen aan het Woord van den hoogsten Koning iets te veranderen, te verwringen of het vals uit te leggen.

Agur spreekt in de eerste plaats van zich zelve, als enen Zaligmaker nodig hebbende, en als niets zijnde zonder Hem. Hij spreekt van zich zelve, als van een, die rechtvaardiging van node heeft, en die zeer dwaas gehandeld heeft. Een ieder is onvernuftig geworden (Jes. 10: 14). Maar hij, die zijn eigen hart kent, weet meer kwaad van zich zelve dan van enig ander. Welke grote gedachten anderen ook van ons mogen hebben, het betaamt ons, laag van ons zelve te denken. Hij bekent het, dat hij ene openbaring nodig heeft, om hem op de wegen der waarheid en wijsheid te geleiden. De natuurlijke mens verstaat niet de dingen, die des Geestes Gods zijn. In overstemming met de ondervinding van Agur kan men de opmerking maken, dat hoe meer de mensen verlicht zijn, zij des te meer hun onkunde betreuren, hoe meer zij verlangen naar vooruitgang in de hemelse dingen, des te meer bidden zij om steeds duidelijker openbaring van den onbegrijpelijken God en Zijne uitnemend rijke genade in Christus Jezus.

Agur verzekert ons van de waarheid van Gods woord, en beveelt het ons aan, want het is een getrouw Woord, waarop wij ons veilig kunnen verlaten; het is volkomen en genoegzaam, zodat wij er niets moeten bijvoegen. Dit verbiedt ons aan woorden van mensen een gelijk gezag met dat van Gods woord toe te kennen, en waar zij mede in strijd zijn, moeten zij als schadelijk verworpen worden, opdat niet de weg tot menigerlei dwaling en verderf geopend worde..

Agur heeft hier op het oog, alles wat den zuiver geestelijken dienst van God zou kunnen bederven, alles wat het gebod en daarom ook het Woord Gods krachteloos zou kunnen maken. Het is derhalve een waarschuwing voor alle volgende geslachten. Al wat Jerobeam heeft verricht door zijne invoering van den kalverdienst onder Israël was een toedoen tot de woorden Gods.

Twee 2) dingen heb ik vurig van U begeerd, onthoud ze mij niet, maar laat ze ten allen tijde mijn deel zijn, eer ik sterve.

Hier beginnen de getallenspreuken, die in het gehele overblijvende gedeelte van het hoofdstuk voorkomen. Zie over de wijze van haar ontstaan. Hoofdstuk 6: 16

Ijdelheid, die mijn hart van U en van het alleen ware en eeuwig blijvende goed zou kunnen aftrekken en leugentaal, valse, verleidelijke leer, die de eeuwige waarheid voor mij in duisternis zou hullen, zodat ik ze niet meer kennen kon, doe verre van mij uit mijn hart en uit mijn ganse leven, opdat ik tot den einde toe in Uwe vreze en de kennis Uws Naams volharde; armoede of rijkdom geef mij niet; voed mij met het brood mijns bescheiden deels, 1) met hetgeen Gij nodig, maar ook voldoende voor mij gekeurd hebt, om dat met dankzegging te genieten (Spreuken 31: 15. Genesis 47: 22. Matth. 6: 11);

Dit is een schoon gebed, waarin hij Gods woord en zijn dagelijks brood begeert.

Het gebed sluit twee begeerde dingen in: genoegzame genade en behoorlijk of voegzaam voedsel. Genoegzame genade voor de ziele, d.i. verlos mij van zonden, van alle bedorven beginselen, handelingen en neigingen, van dwalingen en wendingen van de liefde tot de wereld en al het wereldse, welke in enkel ijdelheid, leugen en bedrog besluit.

Gebeden hebben in de werking van Gods genade, meent hij, reden om de gunst der goddelijke Voorzienigheid, doch zulk ene, die strekken moge, niet ten nadele, maar ten beste van de ziele..

Agur bidt hier om de vervulling van alle geestelijke en lichamelijke nooddrift. Eerst om de vervulling der geestelijke, dan om die der tijdelijke. En in dit gebed geeft hij zich gans en al aan Gods genade over, erkent hij, dat God, de Heere, is de Gebieder en Gever van alles, wat waarlijk goed is.

Dit gebed verraad tevens een diepe kennis van het eigen hart, van het hoogmoedig en het zelfzuchtig bestaan van het harte. Hij weet, dat de overvloed van tijdelijke goederen zo licht tot hoogmoed en Godverzaking leidt en dat armoede zo licht de begeerte naar hetgeen eens anderen is doet ontvlammen. Voor beide smeekte hij bewaard te mogen worden.

Bovendien weet hij, dat hij in het laatste geval, in het openbaar den Naam des Heeren smaadheid zou aandoen.

Opdat ik rijk en daardoor zat, zijnde U dan niet verloochene, en met miskennis Uwer barmhartigheid en almacht zegge: Wie is de HEERE, wat heb ik met Hem te doen (Psalm 73: Job 21: 14. Deuteronomium 32: 15)? of dat ik, verarmd zijnde, dan niet stele, en met overtreding ook van het derde gebod den naam mijns Gods aantaste 1) en smade (Jes. 8: 21).

Armoede en rijkdom sluiten beide grote gevaren en verzoeken voor de ziel in, die slechts zelden doorgestaan worden. De middenstand, die zich in elk opzicht van Gods goedheid en Zijne gaven afhankelijk gevoelt, is voor een godzalig leven het gunstigst-"niet te veel en niet te weinig."

Er bestaat ene merkwaardige overeenkomst tussen het gebed van Agur en enige delen van het gebed, dat de Heere Zijnen discipelen in den mond legt, want ook hij bidt om zijn dagelijks brood en om niet in de verzoeken geleid te worden, die armoede en rijkdom zo lichtelijk veroorzaken.

Hoezeer is het gebed aan Agur in strijd met de onverzadelijke begeerte der grote massa, om rijk te worden. Hieruit kunnen wij besluiten, dat de wijsheid der wereld en de wijsheid Gods lijnrecht tegenover elkaar staan, en ook dat er helaas onder de Christenen zo weinig van die goddelijke wijsheid gevonden wordt..

Achterklap niet van den knecht bij zijnen heer, belaster hem niet om allerlei beuzelingen, waardoor gij wantrouwen zoudt wekken, opdat hij u niet vloeke, en gij als een verstoorder van den vrede schuldig wordt.

Wacht u voor het overmoedige geslacht van de kinderen dezer wereld: want daar is een geslacht, dat in goddeloze tegenspraak met alle goddelijke tegenspraak, met alle goddelijke en menselijke tucht, zijnen vader vervloekt, en zelfs zijne moeder, die om hare liefde en haar geduld dankbaarheid moest opwekken, niet zegent 1), haar niet liefheeft en Gods zegen niet over haar afsmeekt (Spreuken 20: 20. Exodus 21: 17);

Achter de aardse ouders, met hun opvoedende liefde staat de Vaderliefde van den trouwen Schepper, die Zijne kinderen tuchtigt, opdat zij zich bekeren, en de moederliefde der hemelse wijsheid, waarop de Spreuk evenzeer betrekking heeft..

Een geslacht, dat rein in zijne ogen is, en van zijnen drek, zijne dagelijks meerder wordende zonden, waarin zij ook geboren waren, niet gewassen is: het heeft gene vergeving van zonden, gene heiliging gezocht of gevonden (Spreuken 20: 9. Job 31: 33. Spreuken 28: 13).

Een geslacht, a) welks ogen hoog zijn voor den Heere en de mensen, en welks oogleden verheven zijn, zodat hun ganse houding den hoogmoed huns harten kenbaar maakt, die hen tegen Gods gebod in, hoog van zich zelve doet denken en laag op anderen doet nederzien (Spreuken 21: 4. Psalm 18: 28; 101: 5. Jes 10: 12);

Spreuken 6: 17

a) Een geslacht, welks tanden, alsof zij verscheurende dieren waren, zwaarden, en welks baktanden messen zijn, om de ellendigen van de aarde en de nooddruftigen van onder de mensen te verteren; mensen, die door hun onverzadelijke eigenbaat en hunnen hoogmoed, door krenkende, bijtende redenen, door leugen en laster, ja zelf door hebzuchtig bloeddorstig geweld het machteloze geslacht der vromen vervolgen en zich in hun lijden verlustigen (Spreuken 25: 18. Psalm 52: 4; 55: 22; 57: 5. Jer. 9: 8; 30: 16; 50: 17. Jes. 9: 12).

Spreuken 12: 18.

Viermaal herhaalt Agur de uitdrukking: Daar is een geslacht. -Hiermede bedoelt hij niet juist vierderlei uitbarsting van het kwaad, maar vierderlei karakter, soort, in zijne verschillende betrekkingen. Het boze geslacht doet zich in natuurlijke ontaarding als de ondankbaarsten kennen door verzet tegen de opvoedende liefde; dan volgt in drie graden de nadere beschrijving hiervan: in plaats van zich te laten reinigen, wanen zij zich reeds rein, alzo in plaats van zich zelve te kennen, maken zij zich aan de domste zelfinbeelding schuldig-zij spreken hunnen hoogmoed naar buiten uit, en doen zich alzo kennen als de onbeschaamdsten, zonder enige nederigheid, -eindelijk is schade toebrengen, verteren, verderven hun werk en zij openbaren zich alzo als de vijandelijksten en schadelijksten op aarde. Ook in het leven vindt deze tragsgewijze ontwikkeling plaats; van de boze kindsheid aan, door den hoogmoed der jeugd heen, tot aan den schadelijken mannelijken leeftijd toe; -evenwel grijpen deze vier karaktertrekken als een enkel karakter der boosheid steeds in elkaar. Wie zich in den spiegel der ene spreuk nog niet mocht kennen, zal zich misschien in den anderen leren kennen. Altijd en onder allerlei gedaante, ook bij de fijnste vormen, ja zelfs bij den schijn van weldoen, openbaart zich voor den opmerkzamen beschouwer het boze geslacht, dat slechts beschadigen kan in zijnen hoogmoed en bereidwilligheid..

God heeft het zo ingericht, dat de armen, die wij altijd bij ons moeten hebben, nooit uit het land zouden ophouden, doch men vindt zulke onbarmhartigen, die als zij konden, al hun best zouden doen, om hen van de aarde uit te roeien..

In nimmer voldane begeerlijkheid veracht dit goddeloze geslacht alle dankbaarheid jegens den Heere en de mensen. Volgens een oud spreekwoord zegt men: De bloedzuiger, (in het Hebreeuws "aluka" het verslindende monster der onverzadelijkheid) heeft twee dochters, die in hare vraatzucht onophoudelijk roepen: Geef, geef! Deze drie dingen worden ook niet verzadigd; ja vier zeggen niet, ook al heeft men ze nog zo gevoed: Het is genoeg!

Dit slechts op deze plaats voorkomende woord vertalen de Staten-overzetteren in overeenstemming met Luther en alle oude vertalers door "bloedzuiger"; het is dan ook uit het overige gedeelte van het vers duidelijk, dat de zich vastklemmende, nooit ophoudende, onbevredigd voortzuigende, voortetterende onverzadelijkheid verpersoonlijkt, of verzinnelijkt moet worden. Andere volken, zoals de Perzen en Arabieren, stellen zich voor, dat er een spookachtig gedrocht bestaat, dat met onverzadelijke vraatzucht alles dreigt te verslinden, een soort van vampier, die als een monsterachtige bloedzuiger aan alle levenden het bloed tracht uit te zuigen, of zoals de Indiërs zeggen, op de kerkhoven rondwaart en zich met het vlees en de beenderen der lijken voedt. Het zou niet onmogelijk zijn, dat de Hebreëen in een onder hen

bekend spreekwoord: "De aluka heeft twee dochters: Geef, geef (hebr. hah, hab)!" deze bij de naburige volken voorkomende spookvoorstelling overgenomen hadden, en dat nu Agur aan het bekende spreekwoord herinnerende, er een dieperen zin aan geeft, terwijl hij het vierhoofdige, schadelijke monster, dat de mensheid het levenbloed uitzuigt, schildert. Geheel overeenkomstig hiermede zegt een Indische spreuk: "Het vuur wordt niet van hout verzadigd, de grote zee niet van waterstromen, de god des doods niet van alle levenden, de schoonogige niet van mannen." Hoogst merkwaardig staat de aanvang van het menselijke leven tegenover deszelfs einde; want er bestaat, in de mensheid in het algemeen en in elk persoon in het bijzonder, een trek tot het voortbrengen van nieuw leven. Zolang de natuur noch kracht heeft, wil de baarmoeder ontvangen, baren, en wordt dit nimmer moede; wat des te meer in het oog loopt dewijl het daarbij de smarten niet schuwt. Het sterkst openbaart zich juist deze aandrift tot baren bij de onvruchtbaren, bij de door Gods bestel gesloten baarmoeder, waarom dan ook onze Spreuk, om de bedoeling goed te doen uitkomen, dit bijzondere geval noemt. De eerste woning der levenden wil steeds op nieuw zaad hebben, om daaruit het leven voort te brengen, de laatste woning voert even onverzadelijk de geborenen weer tot den dood! Er is iets huiveringwekkends in deze tegenstrijdigheid in het menselijk wezen, hetwelk de kiem eens nieuwen levens en des doods in zich verenigt. De dood houdt niet op zijn slachtoffers te vragen, de baarmoeder houdt niet op het leven voort te brengen, zelfs de onvruchtbare verlangt er ten minste naar! Ook de beide laatste dingen, de aarde en het vuur zijn slechts natuurbeelden van de eerste. Zuigt niet het rijk der doden de levenden in gelijk de aarde het water? Is niet de aandrift der baarmoeder gelijk aan een vuur? Nauwkeurig beschouwd lossen zich de vier dingen op in dood en verderf; ook het dodenrijk is zelf ene baarmoeder, die onophoudelijk ontvangen wil en toch geen leven voortbrengen kan; daarin verzinken wij, gelijk het water in de aarde vervloeit (2 Samuel 14: 14) -daaronder brandt een vuur, dat onverzadiglijk alles in den eeuwigten dood verteert, wat niet door Gods ontferming uit de macht van dezen vierhoofdigen verlost en gered wordt. Alzo is deze aluka, dit hoofdkarakter der vier bij elkaar behorende dingen, eigenlijk niets anders dan het niet door God geschapen monster des doods, der zonde, der lusten der ongehoorzaamheid, der eigenliefde, die de grond is van alle verderf, -dit alles staat met elkaar in nauw verband en is één.

Deze drie dingen zijn: Het alle vlees verslindende graf, het rijk der doden, hetwelk onophoudelijk ontvangt en ontvangen wil (Job 7: 9 Prediker 7: 2; 12: 5), de gesloten, onvruchtbare en toch altijd naar voortbrenging begerige baarmoeder (Genesis 3: 16; 30: 1) de aarde, die, hoeveel het ook regent, van water niet verzadigd wordt, en het vuur zegt niet: Het is genoeg! Het verslindt alles, wat het bereiken kan. Maar ginds goddeloos geslacht is nog onbeschaamder: Hoe zal het den Heilige, den oorsprong alles goeds erkennen? Het zal den alles verslindenden, onverzadelijken dood ten prooi worden.

Want dit geslacht heeft reeds van den aanvang af door ongehoorzaamheid, het wederstreven van alle heilzame tucht, door ondankbaarheid en overmoedig verzet tegen de macht en liefde der ouders den grond gelegd tot zijne verharding en veroordeling: Het oog, 1) dat als de uitdrukking van het trotse hart den vader bespot, of de gehoorzaamheid der moeder veracht, dat zullen de op aas uitgaande raven der beek uitpikken, en des arends jongen zullen het eten.

Dit ontaarde geslacht, dat naar de wet (Ez. 21: 15,17. Leviticus 20: 9) den dood des misdadigers gestorven is, wordt aan de openbare schande prijs gegeven, het blijft onbegraven liggen en wordt den roofvogels ten prooi, als een voorbeeld van den eeuwigen dood in het vuur, dat niet uitgeblust wordt, welken dood het tegemoet gaat, wanneer de Heere eenmaal Zijne boden des gerichtts tegen hetzelfde uitzenden zal. (Jes. 66: 24. Psalm 49: 15. Matth. 24: 28)..

Agur spreekt hier van het oog van zulke kinderen, dewijl men in de ogen kan lezen, hoe men jegens de ouders gezind is. De boosheid en de spotternij is uit de ogen te kennen. En nu weet men, dat de roofvogel allereerst het oog uitpikt van het slachtoffer, hetwelk hij verslinden wil.

Deze drie dingen zijn voor mij te wonderlijk en geheimzinnig, ja vier, die ik volstrekt niet weet:

De spoorloze weg eens stouten arends in den hemel, de hoogste luchtstreken; de weg ener listige slang op enen steenrots, waarop zij zonder het geringste gedruis te maken en zonder enig spoor achter te laten, voortkruipt; de weg van een zwaar beladen en daardoor diepgaand schip in het hart der zee, achter hetwelk de golven zich sluiten, zodat niets aantoon, dat het daarheen gezeild is; en in het bijzonder de weg eens mans bij ene maagd, 1) de geslachtsgemeenschap met ene maagd.

Op het vierde ligt de nadruk. Gelijk de arend in het ruime hemelruim geen spoor nalaat, evenmin een slang een spoor op een rotssteen, of een schip in het hart der zee, evenmin laat dikwijls de zonde van den vleselijken wellust een spoor na. Agur wijst daarmee op de verborgenheid der ongerechtigheid, welke behoort tot de diepten van Satan. Terecht merken de Engelse Godegeleerden aan, dat hier wordt gewezen op de moeilijkheid, die bestaat, om aan te wijzen, om te ontdekken of een maagd reeds is geschonden en of door een getrouwde vrouw haar bed is bevlekt.

Alzo verborgen en in het duister is de weg ener overspelige vrouw, het tegenbeeld van de kuise, gehuwde jonkvrouw; zij eet, geniet met wellust de zonde der ontrouw tegen haren man en wistna dezen zondemaaltijd haren mond, en zegt: Ik heb gene ongerechtigheid gewrocht!

Niemand is in staat haar hare schaamteloze leugen te bewijzen, totdat de Heere zelf openbaar maakt, wat in het verborgen geschied is.

Zij eet de verboden vrucht, gelijk de eerste ouders in den hof van Eden en veegt straks haren mond af, opdat zij zichzelf niet verrade, en dan zegt zij met een stout en schaamteloos gelaat: ik heb geen kwaad gedaan. Zij ontkent het feit voor de wereld en is gestaag gereed, om te zweren, dat zij zo kuis, eerbaar en rein is als enige vrouw ter wereld, en dat zij zich nimmer aan dat verdachte kwaad schuldig maakte. Deze werken der duisternis worden vlijtiglijk bedekt en verborgen gehouden. Zij loochent het stuk zelfs voor haar eigen geweten, indien zij nog enig gevoel in haar inwendige bezit..

Om drie dingen ontroert zich de aarde, en elk land 1) in het bijzonder, ja om vier, die zij niet dragen kan, en die in de menselijke zamenleving onduldbaar zijn:

De woorden "aarde en land", waarvoor in de grondtaal van het O.T. slechts één woord gebruikt wordt, stemmen dikwijls, wat hun betekenis betreft, overeen; want elk land (in het bijzonder het land van Israël) is in het klein het beeld van het geheel. Wanneer een land, een volk, een staat beroerd, of ten val gebracht wordt, dan heet het in de taal der profetie: de aarde beeft en ontroert zich-zodat dergelijke volksgerichten reeds het begin en tevens voorbeelden zijn van het grote wereldgericht en de omkering der dingen, als de aarde de kwaaddoeners volstrekt niet langer dragen kan, maar ze van zich af zal schudden.

De beide laatste voorbeelden hebben wel is waar in de eerste plaats slechts betrekking op het huiselijk leven; maar terwijl wij het verderf en den ondergang van een gezin zo gaarne tot dat enkele huis in ons oordeel beperken, ziet de wijze Agur, hoe de lotgevallen en toestanden van het gezin, den staat en der ganse aarde, zo als zij in Gods oog één zijn, ten nauwste en wederkerig op elkaar inwerken..

Om enen knecht, als hij regeert (Spreuken 5: 8; 28: 3); want hij zal zijnen slaafsen zin, dien hij niet zal kunnen afleggen, door geweldenarijen en ongerechtigheden van allerlei aard tonen; en enen dwaas, voor wien de kastijding past, en die, zo lang hij nog met de nooddrift zijns levens te kampen heeft, zoveel mogelijk onschadelijk is, maar wiens goddeloze overmoed des te sterker uitkomt, als hij eindelijk van brood verzadigd is (Spreuken 26: 3; 19: Prediker 10: 6 vv.);

Om ene hatelijke, lang versmade vrouw, als zij eindelijk getrouwd wordt, en dan ene overmoedige dwingelandes wordt voor hare huisgenoten, in het bijzonder voor hare ongehuwde gezellinnen; en ene dienstmaagd, als zij erfgenaam is, in de plaats treedt van hare vrouw¹) hare meesteres en dan hare voormalige mededienstmaagden met hardheid behandelt.

Moet hier gedacht worden aan ene dienstmaagd als Hagar, die als vrouw van Abraham werd aangemerkt, en als het ware in de plaats van hare vrouw trad, of aan ene, die na den dood der vrouw haar als echtgenote van den man opvolgt? Beide kan, maar o.i. pleit alles meer voor het eerste. Het was daarom dan ook, dat straks Sara Hagar weer terugstelde in den staat van dienstmaagd, nadat zij zich overmoedig tegen haar had gedragen.

Deze vier zijn van de kleinste der aarde, doch deze zijn wijs, met wijsheid wel voorzien en daarom onze opmerkzaamheid zeer waardig:

De mieren zijn een onsterk volk, zodat vele te gelijk uit onachtzaamheid vertreden worden; evenwel a) bereiden zij met zorg en voortdurend gebruik harer geringe kracht, in den zomer al hare spijsvoor den winter, leer van haar hoe gij uw huis bereiden zult, opdat gij in den kwaden tijd geen gebrek zult behoeven te lijden.

Spreuken 6: 8.

De konijnen, of liever de marmotten, die met de konijnen veel overeenkomst hebben (Leviticus 11: 5), zijnevenzo een machteloos, vreesachtig volk; nochtans stellen zij met wijsheid en volharding hun huis in den rotssteen, waar zij veilig zijn;

Leer dan ook van deze weerloze dieren, dat gij, al zijt gij nog zo gering en machteloos in het land, zo namelijk Gods eeuwige wijsheid in u woont, door trouw een eeuwig huis, dat door gene boosheid vernietigd kan worden, voor u zelven kunt bouwen..

De sprinkhanen hebben wel is waar geen koning; nochtans gaan zij allen uit, zich verdelende in welgeordende hopen (Joël 2: 2 vv.).

Leer dan van hen, welk ene grote zaak de vereniging in den geest is, en scheid u niet af van hen, die nauw met u verbonden tegen de wereld en hare macht, in gesloten rijen, moeten strijden en pal staan, totdat zij eindelijk het veld behouden..

De spinnekop 1) (wellicht nauwkeuriger: de hagedis) tast, grijpt en houdt zich vast met de handen, kruipt zelfs tegen de muren op, sluipt listig door naden en spleten heen, en is eindelijk zelfs in de paleizen der koningen, waar het dier zich achter beschotten en in spleten verbergt en niet te verdrijven is. Zo leer dan van haar, hoe gij de voorzichtigheid der slang met eenvoudigheid moet paren, om door alle hinderpalen heen te dringen, tot in de zalen van den eeuwigen koning.

Schultens en Bochart verstaan er de hagedis onder en wel de ster-hagedis, die met hare beide voorste poten de vliegen, muggen en spinnen vangt, opdat ze haar tot voedsel dienen. Deze houdt zich meest op in de reten der muren, en derhalve ook eerder in de paleizen, dan in de kleine, onbemuurde woningen van de armen.

Agur wijst op haar als voorbeeld tot aanmoediging en verheerlijkt in haar de wijsheid Gods.

Volgt gij de vermaningen op, die deze kleinen en toch wijzen geven, zo zult gij een wijze en een koning vol macht en hoogheid op het gebied des geestes zijn; want deze drie maken enen goeden tred, vol koninklijke waardigheid en gepastheid, ja vier zijn er, die enen goeden gang maken:

De oude leeuw geweldig, sterk, grootmoedig en toornig, ja, een koning onder de gedierten des wouds, die voor niemand zal wederkeren, maar zelfs den sterksten vijand moedigen tegenstand biedt, totdat hij gevallen is, of overwonnen heeft.

a) Een windhond van goede lenden, die al het wild voor zich henendrijft, of een bok, die voor zijne kudde uitgaat; enbovenal is er geen schoner aanblik, dan die van een koning, die niet tegen te staan is, maar die aan het hoofd van zijn gewillig volk over alle boosheid, en over al zijne vijanden zegepraalt.

Job 39: 22 enz.

Zo gij echter dwaselijk gehandeld hebt, hetzij gij tot dusverre als een goddeloze dwaas geleefd hebt, of op nieuw in de zonde vervallen zijt, met u te verheffen, en in den hoogmoed van uw natuurlijk hart uwen weg te bewandelen, en zo gij allerlei kwaad bedacht hebt, zodat gij in plaats van u tot God en Zijnen dienst te keren, den zondelust in u gevoed hebt, zo

verontschuldig u niet, maar leg a) de hand op den mond, zwijg en verneder u, want ootmoed is de eerste schrede tot wijsheid.

Job 21: 5.

Wij moeten onze driften beteugelen, bedwingen, onderdrukken, en ons schamen en vernederen, wanneer ons met recht ene fout wordt ten laste gelegd, zonder alsdan op onze onschuld te pleiten. Indien we ons zelve verheven hebben, door te hoge, te grote en te voordelige gedachten van ons zelve te hebben; of door degenen, die over ons gesteld zijn, op ene kribbige en gemelijke wijze tegen te staan; of indien wij de wetten en regelen, aan welke wij in onzen toestand verbonden zijn, mochten overtreden hebben, zo hebben we zeker dwaselijk gehandeld. Zij, die zich de meerderheid over anderen aanmatigen, of tegen anderen zich trotselijk aankanten, en die hoogmoedig en vermetel zijn, doen zich zelve schande aan en verraden hun eigene zwakheid. Ja, als men maar kwaad gedacht, of een slinks oogmerk in zijnen zin gehad heeft, of hetzelfde door anderen ons mocht ingeboezemd zijn, zo moeten we de hand op den mond leggen; schuld bekennen en boetvaardiglijk zwijgen. Wij moeten ons vernederen, wegens hetgene verkeerdelijk is gedaan en ons in zak en asse, al treurende voor God vernederen, gelijk Job deed in Job. 39: 36; zie ook Psalm 39: 10: en met den overtuigden melaatse onze bovenlippen bedekken. Indien wij dwaselijk gedaan hebben, moeten we dit niet voor de mensen beweren, er in volharden, maar stille zwijgen, er berouw over tonen, het te herstellen zoeken, en ons dus weer bevredigen met degenen, die door ons beledigd of geërgerd geworden zijn. Wij moeten trachten de kwade gedachten, welke in ons opgekomen mochten zijn te bedwingen, te dempen en ze beletten om uit te breken in kwaadsprekendheid, of in slechte, dartele, nutteloze, ongezouten tale. Aldus hebben wij enen breidel, enen teugel voor den mond van node; en daartoe moet men desnoods een heilig geweld op zichzelf oefenen en zichzelf gelasten tot zwijgen; gelijk Christus aldus niet duldde, dat de boze geesten zouden spreken..

Want de drukking der melk brengt boter voort, en de drukking van den neus brengt bloed voort, en de drukking des toorns, het tegen elkaar aanhitsen van twee in vijandschap levende mensen, brengt twist voort; 1) daarom laat allen hoogmoed varen, die u tot onberaden, gewelddadige stappen zou voeren, waardoor gij niets goeds tot stand zoudt brengen, en wend u tot de nederigheid en zachtmoedigheid, opdat de wijsheid u met koninklijke ere krone.

Gelijk het sterk en geweldig schudden van den room door de karn al het goede uit de melk verzamelt, en gelijk het harde drukken der neus het bloed daaruit perst, zo doet dit voortdringen der gramschap ook 's mensen lichaam en geest aan, bederft ze beiden, en berooft deze van al het goede, wat er in is. Of gelijk bij het karnen der melk en het drukken der neus door geweld iets gedaan wordt, wat anders geen plaats zou hebben, zo wordt ook onze geest trapsgewijze door sterke driften zeer verhit en de ene toornige maakt een tweede, deze een derde en zo voorts, zodat er ten letste onverzoenlijke breuken en verwijderingen door in de maatschappij ontstaan, welke men toch behoorde te vermijden, door niets met geweld, maar alles met zachtmoedigheid, bedaardheid en vriendelijkheid ter uitvoering te willen brengen en daartoe vooral zijn best te doen..

HOOFDSTUK 31. LOFSPRAAK OP ENE

DEUGDZAME VROUW.

II. Vs. 1-9. Het tweede kleine aanhangsel van de Hizkiaansche verzameling van Spreuken is een korte zamenvatting van die gulden lessen, welke ene moeder haren koninklijken zoon wellicht bij den aanvang zijner regering eenmaal gaf, over de wijze, waarop een godvruchtig koning het bewind moet voeren. Zo als wij reeds in Hoofdstuk 30: 1 zagen, was deze Lemuël, die deze gulden lessen zijner moeder nederschreef, waarschijnlijk niet een Israëliet, en wel is waar, evenals Agur, een Ismaëliet. De onderstelling der oudere uitleggers, dat ook Lemuël, even als Agur, slechts een bedekte betekenisvolle naam voor Salomo zou zijn, die alzo door zijne moeder Bathseba onderwezen zou zijn, heeft geen voldoende grond.

De woorden van den koning Lemuël, de last, 1) de onderwijzing (hebr. lemuël melech massa), waarmee zijne moeder hem onderwees, hoe hij als godvrezend koning het bewind moest voeren (Hoofdstuk 30: 1).

Anderen vertalen: De woorden van Lemuël, den koning van Massa. Wie deze Lemuël is geweest, is niet met zekerheid te zeggen. Sommigen houden hem voor dezelfde als Agur. De Oude Kerkvaders vereenzelvigden hem met Salomo.

Wat zal ik u zeggen, o mijn veelgeliefde zoon? en wat voor raad zal ik u geven, o zoon mijns buiks, dien ik met gebed en smekingen onder het hart gedragen en met smarten gebaad heb? ja, wat zal ik u antwoorden, o zoon mijner geloften, 1) dien ik van God afgebeden heb (1 Samuel 1: 11); zie hoe lief gij mij zijt, maar luister daarom ook des te beter naar de vermaningen uwer moeder.

De vraag, welke tegelijk een uitroep is, is als het diepe zuchten ener moeder, die bezorgd is over het heil van haar kind, die hem gaarne wil zeggen, wat hem nuttig is, in woorden, die het harte treffen en steek houden. Hij is toch haar lieve zoon, dien zij onder het hart heeft gedragen, de zoon, dien zij onder gelofte van dankbaarheid van God heeft afgebeden en als door Hem geschonken, aan Gods harte gelegd heeft..

Geef a) aan de vrouwen uw vermogen niet, verwoest niet door wellust de krachten van uwe ziel en uw lichaam, noch uwe wegen, om koningen te verdelgen, 1) bewandel niet de wegen van ontucht en dronkenschap, waardoor zelfs machtige koningen zich in tijdelijk en eeuwig verderf gestort hebben.

Deuteronomium 17: 17.

Dewijl het tweede gedeelte van dezelfde kracht is als het eerste, is het duidelijk, dat hier bedoeld wordt, niet op het vernietigen of verdelgen van koningen door Lemuël zelven, maar op de wellustige vrouwen, die door haar wellust ook de koningen verdelgen. Het is daarom dan ook, dat hij in het volgende vers waarschuwt tegen het overmatig gebruik van wijn en

sterken drank, dewijl zulk een gebruik den wellust opwekt. Schultens vertaalt: "geef uwe wegen niet aan de overmeesteressen der koningen."

Het komt den koningen niet toe, o Lemuël! d.i. gij godgewijde, het komt den koningen niet toe, wijn te drinken, en den prinsen sterken drank te begeren; want de wijn is een spotter, en hoererij, wijn en most nemen het hart weg (Hos. 4: 11).

Het spreekt van zelf, dat hier slechts van het onmatig gebruik van wijn sprake kan zijn, van dronkenschap en lust tot bedwelming, zo als wij in dien zin van wijndrinken en wijndrinkers spreken..

Opdat hij niet drinke en in zijne dronkenschap het gezette, hetgeen God in Zijne heilige wet heeft voorgeschreven, en waaraan ook hij gebonden is, vergeet en de rechtzaak van alle verdrukten verandereen omkere.

Voor hen, die in dronkenschap en wellust leven, verandert de dag in nachtelijke duisternis, niet door uitdoving van het zonnelicht, maar door de verduistering van hun eigen geestelijk licht. De dronkenschap is ene omkering van het gezond verstand, ene waanzinnigheid, een verderf van de gezondheid der ziel..

Zij is een boze geest, die zich den toegang tot de ziel weet te verschaffen. Zij is de moeder der boosheid, ene verwoesting van alle deugd; van enen moedige maakt zij enen lafaard, van enen bescheidene enen schaamteloze; den lust tot recht en gerechtigheid neemt zij weg, de wijsheid vernietigt zij. Want even als het water het vuur uitdooft, zo verstompt het onmatig gebruik van wijn den kalmen, helderen geest.

Geeft veeleer sterken drank dengenen, die verloren gaat, 1) die op het punt staat, onder den jammer en de ellende te bezwijken, en zachteren wijn dengenen, die bitterlijk bedroefd van ziel zijn, opdat zij moed en kracht verkrijgen, Psalm 104: 15. Matth. 27: 34.

Onder dengenen, die verloren gaan en bitterlijk bedroefd van ziele zijn, hebben wij, ongetwijfeld hen te verstaan, die ter dood veroordeeld waren. Vandaar dat we ook lezen van den gemirreden wijn, welke den Zaligmaker werd aangeboden op het kruis, maar die door Hem werd afgewezen. Wijn, matig genomen, heeft de door God gegeven kracht, om den moed te stalen, heeft de weldadige werking, om wat ingezonken was, weer te doen op leven. Maar een grote hoeveelheid zet voor een ogenblik helemaal over het lijden heen, doet de ellende vergeten, zolang de wijn of sterke drank werkt, om straks als de uitwerking voorbij is des te ellendiger te maken. Men gaf hem echter aan de ter dood veroordeelden, opdat deze de diepe ellende van hun toestand zou vergeten, of de schrikkelijke pijn niet zouden gevoelen.

Dat hij drinke, en daarbij zijne armoede vergeet, en zijner moeite niet meer gedenke.

Onze gezegende Heere, die het ons vergunt en het zelfs van ons eist, dat wij hun, die op het punt zijn van te bezwijken, versterkingen toedienen, weigerde ze bij Zijn eigen verschrikkelijk lijden (Mark. 15: 23); integendeel weigerde Hij niet den bitteren beker Zijns

lijdens tot op den bodem toe te ledigen, maar wanneer Zijn eigen volk deelgenoot van Zijn lijden gemaakt wordt, schenkt Hij het den beker der vertroosting in, nodigt het uit, dien te drinken, en verblijdt alzo hen, die in de grootste ellende verkeren, door Zijne liefde en genade. Paulus zegt: "Want gelijk het lijden van Christus overvloedig is in ons, alzo is ook door Christus onze vertroosting overvloedig." 2 Kor. 1: 5).

In plaats van door deze zonden van vleselijken lust u zelven en uw volk in het ongeluk te storten, Open uwen mond voor den stomme, 1) die zelf zijn recht om allerlei oorzaak niet kan doen gelden, en die zonder uwe hulp onder onrechtvaardig geweld zou moeten bezwijken, voor de rechtzaak van allen, die omkomen zouden, 1) zo als weduwen en wezen.

Stomme moet hier in figuurlijken zin worden opgevat. Hetzij door dat hij nog te jong is, hetzij dat hij te onhandig is, hetzij dat hij te beschaamd is om zelf voor zijn zaak op te komen. Met de stommen worden verenigd, de onwetenden en de verdrukten en nooddruftigen. M.a.w. wordt Lemuël gewezen op de roeping der Overheid, om op te komen voor het recht der ellendigen, het recht van hen, die in zulk een positie zijn, dat indien de Overheid zich hun zaak niet aantrekt, zij gevaar lopen van geheel en al om te komen.

Hij moest vrijmoedig zijn mond openen en vrij uitspreken voor degenen, die verongelijkt waren, of onbeschroomd vonnis vellen over de schuldigen. Hij moest zich inzonderheid aanmerken als den patroon of voorstander der onderdrukte onnozelheid. Hij moest spreken voor verongelijkte burgers, voor valselijk beschuldigde lieden, op wier verderf men toeleidde, gelijk als Naboth zulk een onderdrukte was..

Open voor zulk een goed werk met blijdschap uwen mond, a) oordeel gerechtelijk en, doe den verdrukten en nooddruftigen recht, hun, die stil en nederig ook onder den last der droefenis hunnen weg gaan en van uwen machtigen bijstand verstoken, niet bestand zijn tegen de macht der goddelozen.

Leviticus 19: 15. Deuteronomium 1: 16.

Niet aan het prachtgewaad, niet aan den gordel, niet aan de stem van den heraut wordt de vorst herkend; maar daaraan, dat hij het zwakke steunt, zijne zaken met recht beschikt, op de onrechtvaardigen een waakzaam oog houdt, en het recht door de machtigen niet laat verkrachten..

10.

III. Vs. 10-31. Het tweede gedeelte van het tweede Aanhangel van de Hizkiaansche Spreukenverzameling is het gouden ABC voor vrouwen, dat den lof behelst ener aan deugden rijke huisvrouw, die tevens een spiegel voor anderen is. In het Hebreeuws zijn de verzen van dit hoog dichtelijk lied alphabetisch gerangschikt, even als in Psalm 9, 10, 25, 34, 119 en Klaagl. 1-4. Vergelijk over de zinrijke betekenis van dezen dichtvorm Psalm 9: 1 Deze schilderij vergunt ons een diepen blik te slaan in den vreedzamen kring der godvruchtige Israëlietische families, en geeft ons te gelijk een maatstaf aan de hand, waarnaar wij ons eigen

familieleven kunnen afmeten, vooral wanneer wij daarbij de voortreffelijke uitlegging voegen, die Paul Gerhardt in zijne liederen: "Vol van wonderen enz. Hoe schoon is het toch, Heere Jezus Christus. Een vrouw, die God" enz. aanbiedt. Wellicht had ook Schiller, in zijn lied van de Klok, waarin hij ene moeder van kinderen bezingt, die haar huis bestuurt en verzorgt, deze afdeling voor de aandacht en tot voorbeeld. -De aard van de zaak brengt mede om ook dit tweede gedeelte aan Lemuël toe te kennen. Ook op inwendige bewijzen steunt dit gevoelen. -Het geheel kan in de volgende groepen verdeelt worden: In vs. 10-12 schildert de dichter de onschatbare waarde ener deugdzaame huisvrouw voor den man; in vs. 13-24 hare vlijt en haar loon, haren arbeid en haar bestuur in het huis; in vs. 25-27 haren lieflijken, opgeruimden en heilzamen omgang met hare huisgenoten; eindelijk in vs. 28-31 den lof, dien zij in en buiten haar huis verwerft.

Aleph. Wie zal ene a) deugdelijke huisvrouw vinden? Een huisvrouw van geest en moed, die gebied voert over haren geest. Wien dit te beurt gevallen is, die heeft een kostbaren schat gevonden; want hare waardij is verre boven de robijnen, derhalve is zij hoogst zeldzaam en moeilijk te verkrijgen (Spreuken 3: 15; 8: 11; 18: 22).

Spreuken 12: 4.

Er is op aarde niets lieflijkers dan de liefde ener vrouw..

Ik ken op aarde niets, dat zulk een geluk en vreugde aanbrengt, dan wanneer ene vrouw hem met liefde aanhangt, die door zijn leven haar tot eer is. Daar ontbreekt het niet aan troost en vreugde; daar is een heil, dat alle andere aardse heil te boven gaat.

Beth. Het hart haars heren vertrouwt op haar en hare trouwe, zorgende liefde, zodat hem geen goed zal ontbreken, 1) integendeel zal hij door hare zorg overvloed van de noodwendigheden dezes levens in zijn huis vinden.

Met hart van haar man kan rustig zijn. Hij kan zich op haar, die hij liefheeft ook verlaten. Hij gaat zijn beroep na, wellicht een beroep, hetwelk wel eervol en gewichtig is, doch weinig of minder als niets aanbrengt, maar zijn vrouw houdt het familiegoed nauwgezet bij elkaar en vermeerdert het door arbeidzaamheid en schrander besturen, zodat het hem niet aan gewin ontbreekt, hetwelk hij niet door verwerven verkrijgt, maar enig en alleen door vertrouwen op haar, waardoor hij in dit vertrouwen op zijn vrouw bevestigd wordt; zij is voor hem een nooit uitdrogende bron van louter goed..

De Engelse vertaling heeft, zij zal hem niet noodzaken tot den roof. In elk geval wil de dichter zeggen dat hij zo veel heeft door haar beleid, dat hij naar geen ander goed verlangt.

Gimel. Zij doet hem goed en geen kwaad, al de dagen haars levens.

1)

Deze is haar zorg, dit is haar werk, niet nu en dan of als zij in een goede luim is, maar geduriglijk zodat zij niet moede wordt van de goede diensten, welke zij hem bewijst. Zelfs,

als zij hem mocht overleven, doet zij hem nog goed, in de zorgen die zij voor zijne kinderen, zijn goed en zijn goeden naam draagt en voor alles, wat hij aan haar heeft nagelaten.

Daleth. Zij zoekt wol en vlas, en werkt met lust harer handen, met ijver, om ook door eigenhandigen arbeid in de behoefte der kleding te voorzien.

He. Zij is als de schepen eens koopmans; zij doet haar brood van verre komen, 1) zij ontziet gene moeite om het zich te verschaffen, en weet ook door schrander overleg en door ijver uit de onbeduidendste zaken nut voor het huis te trekken.

In vs. 13 en 14 wordt nader gewezen op haar arbeid. Met wol en vlas wordt in het algemeen aangeduid, al wat er tot de huishouding nodig is, en waar zij vergeleken wordt bij de schepen van een koopman, die allerlei waar uit vreemde landen halen, daar wordt haar de eer gegeven, dat zij weet, waar zij het best alles kan bekomen, om hare huishouding te bevoordelen.

Vau. En zij staat op, zelfs als het nog nacht is, opdat het werk goed begonnen en onafgebroken zou kunnen voortgezet worden, en geeft haar huis spijs, en hare dienstmaagden het bescheiden deel, niet alleen wat het voedsel betreft, maar ook ten opzichte van het werk, dat een ieder van haar te verrichten heeft.

Zij legt zichzelve toe op het werk, dat voor haar past. -Zij speelt niet voor de geleerde vrouw, noch mengt zich in staatszaken, of dingen die hare man of zijn comptoir of andere bezigheden betreffen, maar enkel met vrouwelijk werk. Zij zoekt wolle en vlas van 't beste soort, uit de eerste hand, tot den naasten prijs, en hiervan een goeden voorraad verzameld hebbende, als ook van alles wat nodig is en vereist wordt, tot wollen en linnen handwerken. Zo stelt zij niet alleen daarmee ettelijke arme huisgezinnen aan 't werk, maar zet ook aan elk harer eigen huisgenoten, naar mate der bekwaamheden, een taak en gaat dezen daarin zelf voor; zij merkt zelfs met lust, met beleid en vermaak; hare handen zijn kundig en wakker en alles gaat haar behendig en vrolijk van de hand, want ze heeft er haar hart op gesteld, en is onverdroten in den arbeid, gelijk ze onvermoeid is in weldoen. Zij steekt hare handen uit naar de spille en hare handpalmen vatten den spinrok. Zij acht dit werken van 't spinnen gene vermoeiing harer wijsheid, gene ontering van hare waardigheid, noch als iets, dat met haar recht en gezag onbestaanbaar is. Neen, deze arbeid wordt hier ter harer ere gedacht, en zij mag er gerustelijk haren roem in stellen; terwijl de pronkende sieraden der dartele dochteren van Sion ter harer schande en onere, door den Profeet opgeteld zijn geworden. Jes. 3: 18..

Zain. Zij denkt om enen akker, en krijgt hem 1) voor het geld, dat zij door hare vlijt en spaarzaamheid overgewonnen heeft; van de vrucht harer handen plant zij enen wijngaard, en overlegt, hoe zij de welvaart van haar huis kan vermeederen.

Volgens vs. 23 is zij een bewoonster van de stad, (haar man is toch bekend in de poorten) en niet van het platte land. Nu is haar streven om land in bezit te krijgen, om een wijngaard te kunnen hebben. Haar begeerte strekt zich uit niet naar praal en luister, niet ook naar baar geld

en opeenhoping van goud, maar naar landbezit en ten gevolge van haar vlijtig en nauwgezet beheer, van haar opstaan voordat de zon nog op is, gelukt haar dit evenzeer.

Cheth. Zij gordt hare lenden met kracht, en zij versterkt hare armen; wat hare hand vindt om te doen, dat doet zij met al hare macht.

Teth. Zij smaakt, bemerkt het duidelijk, dat haar koophandel goed is, en dat haar arbeid haar groot voordeel aanbrengt; hare lamp gaat daarom zelfs des nachts niet uit; maar ook dan, wanneer anderen zich aan de rust overgeven, werkt zij voor haar huis.

Jod. Want zij laat den arbeid niet uitsluitend aan hare dienstmaagden over, en acht het volstrekt niet beneden hare waardigheid, om zelf handen aan het werk te slaan; want zij steekt hare handen uit naar de spil, en hare handpalmen vatten den spinrok.

Caph. En terwijl zij zoveel goeds werkt met hare handen en den zegen Gods rijkelijk ondervindt, vergeet zij de armen en lijdenden niet; want zij breidt hare handpalmen helpend uit tot den ellendige; en zij steekt hare handen uit tot den nooddruftige, 1) om hem met spijs en drank te verkwikken en te troosten.

Hier wil de dichter haar tekenen, als een geenszins gierige, schraapzuchtige vrouw, die enkel en alleen voor zich zelf zorgt. Zij doet wat haar hand vindt, om te doen, zij treedt op als een echte degelijke huisvrouw, maar zij gunt daarom den arme en ellendige ook van het hare. Zij weet het, dat wie zich des armen ontfermt, den Heere leent, en daarom uit liefde gedrongen, deelt zij van het hare gaarne mede.

Lamed. Zij vreest voor haar huis niet van wege de sneeuw, die ook in het land Kanaän dikwijls overvloedig valt; want haar ganse huis, zowel kinderen als dienstboden, is met dubbele klederen gekleed, namelijk de gewone en de wollen overklederen ter bescherming tegen de koude.

Mem. Zij zorgt niet alleen voor het noodzakelijke, maar ook voor hetgeen kan bijdragen tot versiering van haar huis en tot veraangenaming van haar leven; want zij maakt voor zich met vlijtige hand op den weefstoel (1 Samuel 17: 7) tapijtsieraad; hare kleding is fijn linnen en purper, 1) hetgeen alleen door de aanzienlijken gedragen wordt.

Zij kleedt zich dus niet, om maar geld te winnen, beneden haar stand, neen, zij gebruikt de gave, door God haar verleend, op behoorlijke wijze. Zij is gekleed zo als het behoort, zoals het mag. Zij pronkt niet, maar evenmin vergeet zij het eerbaar en deftig optreden.

Nun. Haar man, rijk en aanzienlijk geworden door de voortreffelijkheid van haren wandel, is bekend in de poorten, als hijten gericht zit met de oudsten des lands.

Samech. Zij maakt boven hetgeen zij voor haar huis nodig heeft, fijn lijnwaad op haren weefstoel en verkoopt het; en zij levert den Fenicischen koopman gunstig bewerkte gordelen vergroot daardoor de welvaart van haar huis.

Ain. Sterkte en heerlijkheid zijn hare kleding, als hare beste sieraden, en de vrolijke moed, waarmee zij haren weg gaat en haren arbeid verricht, maakt, dat zij zich niet aan kwellende zorgen overgeeft endat zij lacht, in vrolijke gezindheid denkt, over den nakomenden dag. 1)

Aanschouw haar geluk; zij kan ook onder kruis en te midden van de teleurstellingen dezes levens, die ook den wijze en deugdzame wachten, moedig het hoofd opbeuren. Wanneer zij oud wordt, zal het haar ene aangename, vertroostende gedachte zijn, dat zij hare jeugd niet lui en nutteloos doorgebracht heeft. In den dag des doods zal zij er met vreugde aan denken, dat zij voor iets goeds geleefd heeft; ja, zij zal zich verblijden in ene eeuwigheid, die aanstaande is..

Zij is vergenoegd met het kleed der zachtmoedigheid, met den mantel der gerechtigheid, en het fijn wit gewaad der heiligheid, waarin zij haren geest vrediglijk bezit, zich vrolijk van hare betrekkelijke plichten kwijt en haar zelf in de gunst van God aanprijst. Zij geniet hier benevens ene gelijkheid, eenparigheid en standvastigheid van geest, die haar in alle rampen en tegenheden bedaard en moedig doet zijn en in voorspoed bestendig en nederig maakt, en in dat gewaad is zij wel beschermd en wordt er zelfs in geëerbiedigd..

Pe. Dit lachen komt evenwel niet voort uit goddeloze dwaasheid, maar zij doet haren mond open met wijsheid, tot lering, vermaning en vertroosting van hare kinderen en dienstmaagden, en op hare tong is leer der goeddadigheid, die de harten betert.

Zij voedt hare kinderen en dienstboden op in de vreze en vermaning des Heeren.

Tsade. Want zij beschouwt met oplettendheid de gangen van haar huis en zij merkt aandachtig op, of alle dingen eerlijk en met orde en in de vreze des Heeren geschieden; en het brood der luiheid eet zij niet; 1) want zij heeft het alles door hare trouwe zorg en vlijt verkregen.

Haar oog is naar alle kanten gericht. Zij is nu hier dan daar, om overal met eigen ogen te zien, zij laat niet, terwijl zij zelf de hand in den schoot legt, de dagelijkse bezigheden verrichten naar eenmaal gegeven onderwijzing, maar werkt mede, op allen het toezicht houdend, eet also niet het brood der traagheid, maar het wel verdiende..

Koph. Daarom ontvangt zij ook het beste en waardigste aardse loon uit den mond van hen, wien zij hare zorg gewijd heeft: Hare kinderen staan op, en roemen haar welgelukzalig; ook haar man, en hij prijst haar, zeggende:

Resch. Vele dochteren in den lande hebbenwel is waar deugdelijk gehandeld; maar gij gaat die allen te boven.

Schin. De bevalligheid is bedrog, en de schoonheid ijdelheid, 1) zij verdienen daarom geen lof; maar ene vrouw, zoals gij, die den HEERE vreest, die zal geprezen worden, want alleen de vreze des Heeren geeft haar hare waardij en macht, dat zij doen kan, wat van haar in vs. 10-29 gezegd wordt.

Ene vrouw kan eerlijk en godzalig bij enen man wonen en met een goed geweten huisvrouw zijn, maar zij moet boven dat alles God vrezen, geloven en bidden.

Wie een vrouw neemt alleen om haar bevalligheid, komt bedrogen uit, en de schoonheid verdwijnt straks, krachtens de wet der vergankelijkheid, maar een vrouw, die waarlijk den Heere vreest, zal geprezen worden, ook al is hare schoonheid verwelkt. De Schrijver wijst hier op het blijvende, tegenover het vergankelijke, op den diepen achtergrond van alle ware huiselijk geluk.

Thau. Geef haar van de vrucht harer handen, 1) en laat hare werken haar prijzen in de poorten; zij heeft het niet nodig, dat iemand den mond open doe, om haren lof te vermelden; den arbeid, dien zij in de stilte van haar huis verricht, is haar beste lof, en zal in de openlijke vergaderingen van de burgers der stad voor haar spreken en getuigen.

't Minste, dat men van de buren en metgezellinnen dezer godvrezende vrouw verwachten en vergen kon, was, dat ze toelaten wilden dat hare eigene werken haar prezen; en dat zij dezen lof niet verhinderen, noch haren arbeid niet voor de wereld verdonkeren mochten. Die goed doen, dragen hunnen eigen lof met zich; Rom. 13: 3. Men late dan geen nijd in ons binnenste sluipen, om iets te zeggen of te doen, tot vermindering van de ere, dat op zulk enen vromen, lofliken, stichtelijken en nuttigen wandel past, en laten degenen, die een goed gerucht nalaten, daarin door ons niet bezwalkt worden. Aldus wordt het gordijn getrokken voor dezen spiegel der deugdelijke echtgenote, in welke alle gehuwde en ongehuwde dames, vrouwen en dochters zich billijk mogen spiegelen, ten einde zich naar deze beeltenis te leren vormen en versieren, opdat ze eens, na op gelijke wijze een zodanigen deugdenloop volbracht te hebben, ten dien dage bij de verschijning van den Zaligmaker, bevonden mogen worden te zijn tot prijs en ere en heerlijkheid van dezelfden onzen Heere Jezus Christus!.

Onder vrucht der handen is te verstaan het goede, wat zij gewrocht heeft, waardoor zij een blijvend genot voor zich zelf heeft bereid. De Schrift wijst ook hier op de beloning. (niet op het loon), welke zulk een deugdelijke huisvrouw ontvangt. Loon gaat naar verdienste, beloning is uit genade. Waar zij echter in alle godzaligheid en kinderlijke vreze handelt zoals hier beschreven wordt, daar zal als genadige beloning, haar ook van de vrucht der handen gegeven worden. De goede boom, welke uit hare vrucht blijkt goed te zijn, verdient en bekomt achting en ere.

SLOTWOORD OP HET BOEK DER SPREUKEN.

Wie het Boek der Spreuken legt naast de spreukenverzameling van andere volken, kan als met één oogopslag reeds opmerken, dat het onderscheid zeer groot is, al is het slechts hierin, dat de Spreuken in dit Boek der Heilige Schrifture allen een godsdienstigen grondslag hebben, wat van de spreuken of liever van de spreekwoorden der andere volken niet kan gezegd worden.

Het is dan ook ontegenzeggelijk waar, dat het een volstrekt noodzakelijk en onontbeerlijk lid is in het organisme van de Boeken der H. Schrift.

Wordt toch in de H. Schrift de weg aangewezen, waarop de mens kan komen tot waren vrede, tot het wandelen in het licht en het ontkomen aan de strikken des doods en der duisternis, in het Boek der Spreuken wordt juist de kennis en de wijsheid Gods toegepast op de verschillende toestanden van het leven van het volk in het algemeen en van den mens in het bijzonder.

Door den Heiligen Geest gedreven, heeft de wijze koning Israëls, van wien toch verreweg de meeste Spreuken zijn, en hebben de andere mannen Gods, van wie ons de overige zijn overgeleverd, wat de Heere God gesproken had in Zijn wet en geopenbaard in de geschiedenis van Zijn volk en de volken, in den vorm van Spreuken aan de Kerk overgeleverd en met kracht en klem tot beoefening aangedrongen, en de Heere God heeft er in den weg Zijner bijzondere Voorzienigheid voor gezorgd, dat zij met verloren zijn gegaan, wat meer zegt, dat zij onder de Geschriften des O. Verbonds zijn opgenomen.

Heeft Salomo zelf, of onder zijn leiding, van de duizende Spreuken, welke hij vervaardigd heeft, er velen in één Boek of geschrift bewaard, later, in de dagen van Hizkia, door den raad der wijzen hebben deze, op last van hun godvrezenden koning, er nog velen bijeengebracht, die evenzeer door den koning van Israël waren vervaardigd, terwijl zij er aan toevoegden de woorden van Agur en Lemuël, koningen, die eveneens met den Geest Gods waren bezielde en op aandrijving des Geestes deze woorden hebben uitgesproken.

Duidelijk is het uit alle Spreuken, die in dit Boek ons zijn overgeleverd, dat ieder berust op het innig geloof aan den onfeilbaren inhoud van "Mozes en de Profeten" voor zover deze reeds bestonden, d.w.z. van al wat God, de Heere, had geopenbaard en had laten schrijven ten behoeve van Zijn volk.

Vandaar dan ook dat de heilige Schrijver telkens terugkomt op het grote verschil, op de scherpe tegenstelling tussen de wijsheid en de dwaasheid, tussen het zoeken en dienen van God, naar en in overeenstemming met Zijne ordinantiën, en het den rug toekeren aan de inzettingen en instellingen Gods.

Wijsheid is van Boven, dwaasheid is van beneden.

De wijze is degene, bij wien de vreze Gods wordt gevonden, die zich laat besturen door die vreze en de tucht Gods; de dwaze is hij, die zich een vijand van die vreze en een hater van die tucht betoont.

Wie de wijsheid heeft en naar de wijsheid luistert, ontvangt hier en hiernamaals wat hem in waarheid gelukkig kan maken. Wie zich tegen de wijsheid keert en als een dwaas handelt, ontgaat noch hier noch hiernamaals ellende en verderf.

Zo verenigt zich alles om het woord van de Opperste Wijsheid: "Die Mij vindt, vindt het leven en trekt een welgevallen van den Heere."

HET BOEK DE PREDIKER.

Het Boek der H. Schrift, in het Hebreeuws genaamd, Kohèleth, in de Septuaginta, Ekklesiastes en insgelijks aldus in de Vulgata geheten, is wat zijn inhoud aangaat van Salomo, den zoon van David, gedreven door den H. Geest, vervaardigd hoogstwaarschijnlijk in zijn ouderdom, en wat zijn tegenwoordigen vorm betreft, ons door de bijzondere Voorzienigheid Gods overgeleverd door een der Godsmannen uit de dagen van Ezra of Nehemia, in de tijden na de Ballingschap uit Babel.

Dit laatste is duidelijk uit de vele woordvormen, die aan het Aramees zijn ontleend

Het Boek zelf sluit zich aan de Spreuken aan. Alleen geeft het niet zozeer Spreuken als wel ontwikkelt het meer gedachten en waarheden in een dusgenaamden poëtisch-rhetorischen vorm.

Het laat zich verdelen in vier delen, naar de vier redenen, waarin de waarheden worden voorgedragen gevolgd door een toepassing op het gehele Boek.

Het eerste deel (Hoofdstuk 1 en 2), of de eerste rede behandelt zowel de ijdelheid als de nietigheid, beide van de theoretische en de praktische wijsheid des mensen.

Het tweede deel (Hoofdstuk 3-5), of de tweede rede tekent de diepe afhankelijkheid van den mens tegenover het Goddelijk bestuur der wereld, en de roeping van den mens, om bij al het goede dat hij geniet, zijn vertrouwen te stellen op den Heere en op diens Hoger bestuur.

Het derde deel (Hoofdstuk 6-8: 15), of de derde rede wijst op het verderfelijke van te jagen naar rijkdom, en wijst op de echte wijsheid en den weg daartoe.

Het vierde deel (Hoofdstuk 8: 16-12: 7), of de vierde rede, behandelt de verschillende wanverhoudingen, die het oog van den kortzichtigen mens meent te ontdekken, en legt daarop bloot, hoe alleen het ware levensgenot wordt genoten in wat God behaagt.

Het slot (Hoofdstuk 12: 8-14), vat zamen in korte trekken het grote doel van het gegeven onderwijs.

HOOFDSTUK 1.

DE MENS IS MET ZIJNE AARDSE WIJSHEID NIET GELUKKIG, MAAR ENKEL IJDELHEID.

De woorden van den prediker 1), den zoon van David, den koning te Jeruzalem.

Alle andere voortbrengselen van Salomo dragen zijnen gewonen naam, zo als de Spreuken, welker opschrift luidt: Spreuken van Salomo, den zoon van David, den koning van Israël; verder het Hooglied, Psalm 72 en Psalm 127, zo als het dan ook natuurlijk is, dat hij, die zich als den vervaardiger wil laten gelden genen anderen naam noemt, dan dien, onder welken hij reeds bekend is. Het raadselachtige, het zich verborgen houden, zou daar weinig te pas komen. Als nu Salomo hier Kohèleth, d.i. Prediker genoemd wordt, dan wijst de vervaardiger niet onduidelijk daarop, dat, waar hij als schrijver van het Boek aangevoerd wordt, hij slechts als vertegenwoordiger der wijsheid in aanmerking komt. De naam, die eigenlijk geen persoonsnaam is, duidt daarop, dat de persoon, aan wien hij gegeven wordt, tot de poëzie en niet tot de werkelijkheid behoort..

Het Boek spreekt niet alleen van de vergankelijkheid van al het aardse, noch op abstracte wijze, zo als de schrijvers van het latere antieke heidendom, noch op concrete wijze, zo als in de Psalmen, Job en de Spreuken, zodat Gods eeuwig blijvende daden tegenover zuiver aardse, zondige en daarom nietige dingen en werken zouden moeten gesteld worden. De Prediker spreekt veeleer van de ijdelheid en vergankelijkheid ook van die dingen en daden, welke volbracht zouden mogen zijn en nog ondernomen worden met betrekking tot algemene resultaten voor het rijk Gods op aarde, of met betrekking tot het wereldbestuur; die alzo volvoerd konden zijn, of ondernomen mochten worden ook door dienaars van den levenden God, ook door hen, die Gods gebod gehoorzamen en wijs zijn in God. Ook deze dingen en werken, ook deze bemoeiingen van zulke personen, zegt de Prediker, zijn ijdel en worden door den tijd vernietigd, en het is spoedig alles weer, zoals het te voren was. Daarom-zo luiden nu de praktische regelen van den Prediker, moet men wel is waar, om Zijns zelfs wil Gods gebod houden, naar wijsheid streven en de wijsheid beoefenen in den levenskring, waarin men geplaatst is, gelijk men omgekeerd de zonde mijden en de dwaasheid ontvlieden moet, omdat men ter wille van zijn eigen persoon de verantwoording voor Gods gericht niet zal ontgaan; maar men moet niet hopen, dat men met dat al buiten den kring zijner persoonlijkheid iets zou kunnen bereiken, derhalve moet men zich niet door een te vergeefs hopen op onmogelijkheden, zo als b.v. op ene duurzame en algemene in het tegenwoordige voor ons bereikbare zegepraal der gerechtigheid, het leven moeilijk maken en de bovendien geringe mogelijkheid, om in den beperkten kring van het kortstondige eigen leven nog iets te doen, niet geringer maken, of zich die zelfs geheel benemen..

Na deze volstrekt noodzakelijke uiteenzetting der hoofdgedachten en gezichtspunten, waaruit het Boek moet beschouwd worden, kunnen wij meer tot de bijzondere delen overgaan. De Prediker zet zijn onderwerp over de nietigheid van alle menselijke betrekkingen, en elk menselijk streven in 4 redenen van ongeveer gelijke lengte uiteen. Hij ontwikkelt deze gedachten tragsgewijze en verspreidt er van alle zijden een helder licht over; terwijl hij

eigenlijke zedespreuken afwisselt door langere of kortere schilderingen van toestanden, verhalen tot lering en voorbeeld, opmerkingen over doorleefde toestanden, en beschouwingen over meer of min belangrijke waarheden, waarbij hij zich nu eens van het dichterslijk proza, dan weer van den gebonden stijl bedient, maar overal ene hoge vlucht aan zijne gedachten geeft en ene verhevene taal bezigt.

2.

De eerste rede vormt de inleiding tot het geheel, en omvat de beide eerste hoofdstukken. Daarin verklaart de dichter vooreerst zijne hoofdgedachte over de ijdelheid van alle dingen buiten God, en spreekt daarna, als eigen levenservaring in een kort maar zeer ernstig overzicht uit, wat hij aan het einde van zijn leven over zijne verschillende bemoeiingen te zeggen heeft. De voordracht is hier het meest roerend, deels omdat deze rede al dadelijk alles zo mogelijk tracht uit te putten, deels omdat men als het ware getuige gemaakt wordt van de diepe smart des redenaars bij den terugblik op zijn ganse leven, en op al zijne bemoeiingen en teleurstellingen.

Vs. 2-18. Terwijl de Prediker in het volgende aanwijzen wil, hoe alle menselijke wijsheid nietig is en onvermogen om iets in den gewonen loop der dingen te veranderen en een duurzaam geluk te verschaffen, toont hij vooreerst aan, hoe de menselijke wijsheid, welke alleen naar de kennis van de dingen dezer aarde uitgaat, ijdel is. Hij begint met de hoofdgedachte zijner eerste rede op te geven, waarin over de volslagen ijdelheid der menselijke dingen, en de onmogelijkheid, om iets blijvends tot stand te brengen gesproken wordt (vs. 2-3); dan toont hij aan, hoe reeds de beschouwing van het voortdurend ontstaan en vergaan van de geslachten der mensen, van den gestadigen cirkelloop in de natuur, zo als dit bij de zon, den wind en het water het geval is tot de overtuiging moet brengen, dat de menselijke kennis van de natuurlijke dingen zeer nietig is (vs. 4-7); daarna ontwikkelt hij de gedachte, dat deze natuurlijke dingen, die zich aan de menselijke kennis aanbieden, noch het oog, noch het oor kunnen verzadigen of bevredigen, evenmin als de gebeurtenissen in de geschiedenis der mensheid, die elkaar met rusteloze snelheid en eindeloze herhaling verdringen in waarheid nieuwe kennis aanbrengen, of ook slechts aanmoedigen kunnen, om het verledene in het geheugen te bewaren (vs. 8-11); maar het menselijk weten en kunnen is ook in zich zelf ijdel, want alles wat een mens zou kunnen ondernemen, of na veel inspanning bereiken, is ijdel en te vergeefs en brengt geen blijvend nut aan (vs. 12-15); zo is zelfs die wijsheid de mensen, welke degelijke, bepaalde kennis tracht te verkrijgen, ijdel en brengt niets duurzaam tot stand, maar bereidt, naar mate zij groter wordt, slechts te meer smart en misnoedigheid (vs. 16-18).

Ijdelheid der ijdelheden, zegt op grond van langdurige ervaring en van een rijp nadenken over de droevige toestanden van zijnen tijd, de bovengenoemde Prediker, die uit kracht van de plaats, die hij op de wereld innam en van zijn groot verstand meer dan enig ander geroepen was, dit aan de navolgende geslachten te verkondigen; ijdelheid der ijdelheden, a) het is al ijdelheid, vergankelijk en daarom zonder waarde, wat op de wereld bestaat, geschiedt en met inspanning van krachten verkregen wordt.

Psalm 62: 10; 144: 4

Het voor ijdelheid gebruikte woord "hebel" betekent oorspronkelijk "adem" en komt overeen met het later dikwijls voorkomende jagen naar wind. Het duidt het zo snel mogelijk voorbijgaan aan, dat geen spoor achterlaat. Gelijk ene zeepbel, met haren schonen vorm en schitterende kleuren uiteenspat en verdwijnt, zo ontglipt den zinnelijken mens hetgeen geschied is, ondanks alle inspanning, en vergaat. Zijne wijsheid eindigt, zo als ons Boek aanwijzen zal in klachten, wanhoop en versagen, wanneer zij zich niet aan de geboden der goddelijke wijsheid onderwerpt en aan hare beloften zich vastklemt. Ook de wereld is vol klachten over de vergankelijkheid en vluchtigheid van al het aardse." Maar zij wil het niet weten, waardoor zij uit den toestand, van welchen God in den beginne zei, dat het alles zeer goed was, tot deze ijdelheid gekomen is. Wij weten, dat de zonde dood en verderf in de natuur en de mensheid te weeg gebracht heeft; daarom is dan ook elke klacht, die niet met bewustzijn van eigene schuld gepaard gaat, ongepast en niets anders dan ene beschuldiging tegen God. - Het is van groot belang, dat deze toestand van al het aardse, zo als die op zo treffende wijze in liederen; "Ach, hoe nietig, ach, hoe vluchtig" (door Michel Frank) en: "Ach, wat is toch onze tijd" (door J. Gigas) geschilderd wordt, voor den mens tot volle bewustzijn komt, opdat hij de ellende niet met zijne ijdele droombeelden vergulde. Slechts op die wijze kan de ijdelheid, waaraan wij ten prooi geworden zijn, hare rechte werking doen en hare zending vervullen, die gene andere is, dan dat wij er door gedrongen worden, tot dien God de toevlucht te nemen, dien wij verlaten hebben, opdat het: "Slechts Gij, Heer, blijft voor mij hetgeen Gij zijt, op U vertrouw ik," met volle waarheid gezegd zou kunnen worden. Het hoofddoel van het buitengewone lijden, dat God den zijnen en de gehele gemeente opgelegd heeft, is dit, dat Hij hen tot volkomen bewustzijn van de nietigheid van al het aardse wil brengen. Het valt den mens echter moeilijk deze les te leren. Over het algemeen kan hij zich niet gemakkelijk in die nietigheid van het aardse schikken, hij meent spoedig, dat hem een bijzonder hard lot ten deel is gevallen, en spant al zijne krachten in, om aan dezen exceptionelen toestand een einde te maken. Kan hij dit doel niet bereiken, zo vervalt hij tot wanhoop..

Ijdelheid der ijdelheden, alles is ijdelheid, behalve God lief te hebben en Hem alleen te dienen. Ijdelheid is het, naar vergankelijken rijkdom te jagen, en daarop zijn vertrouwen te stellen. Ijdelheid is het ook, om naar ereplaatsen te streven, en zich hoog in de maatschappij te verheffen. Ijdelheid is het den vleselijken lust op te volgen en datgene te begeren, wat daarna in ons moet gestraft worden. Ijdelheid is het, een lang leven te wensen en zich om een waarlijk goed leven te weinig te bekommeren. Ijdelheid is het, alleen voor het tegenwoordige leven te zorgen, en het toekomstige te vergeten. Ijdelheid is het, datgene lief te hebben, wat zo snel voorbijgaat, en zich niet daarheen te spoeden, waar ene eeuwige vreugde gesmaakt wordt.

Om nu in de eerste plaats den inhoud zijner beschouwingen en volgende ophelderingen kortelijk zamen te vatten, zegt de Prediker: Wat voordeel heeft de mens, die naar het ware geluk dorst en onophoudelijk er naar streeft, om het deelachtig te worden, van al zijnen arbeid, dien hij werkt onder de zon; kan hij ook ene

blijvende, goede uitkomst verkrijgen, die hem hoop zou kunnen geven, dat een betere toestand op aarde daardoor zou geboren worden?

Prediker 2: 22; 3: 9.

Die doorgedrongen is tot de kennis van het wezen dezer wereld krijgt enen zeldzamen, tragisch-komischen indruk door de waarneming van het jagen en woelen der mensen, die elkaar den buit afhandig zoeken te maken. Het resultaat is ten slotte even nietig, als dat aan het gewemel in een mierenhoop. En dan die pralende woorden van vooruitgang, beschaving, verlichting. Een commentaar op ons vers bezitten wij in het heerlijk lied van A. Gryphius: "De heerlijkheid der aarde moet tot stof en as worden enz.," terwijl hij in vs. 4, 5 en 10 het uitspreekt, hoe alles zal vergaan, wat met moeite en vlijt en in het zweet des aangezichts verworven is. Wat mensen hier bezitten, kan voor den dood niet beschermen; het ontzinkt ons allen bij den dood. Is er een genot, dat niet door een innerlijk gevoel van smart vergald wordt? Waarmee pralen wij toch? Welke eer verandert niet in smaad en hoon? Laat dan varen de wereld met hare eer, alle vrees, alle ijdele hoop en gunst van mensen, en hang den Heere aan, die altijd Koning blijft en eeuwig zalig kan maken..

Het ene geslacht van mensen gaat, en het andere geslacht komt, even als de bladeren der bomen telken jare afvallen, waarvoor andere in het volgende voorjaar weer uitspruiten a) maar de aarde, over welke volgens Genesis 3: 17-19 de vloek uitgesproken is, waarop men daarom geen waar geluk verwerven kan, staat in der eeuwigheid, als een tranendal, ondanks al het streven der zondige mensheid, om er een paradijs van te maken.

Psalm 104: 5.

Ook rijst de zon dagelijks op, en de zon gaat dagelijks weer onder, en zij hijgt als het ware naar hare plaats (Psalm 19: 6), waar zij oprees; ook zij loopt even als de geslachten der mensen rusteloos in enen cirkel rond.

Zij, 1) of hij, de wind gaat naar het zuiden, en zij, of hij, de wind gaat om naar het noorden; de wind gaat steeds omgaande, en de wind keert weer tot zijne omgangen; ook hij beschrijft in zijne voortdurende afwisseling altijd dezelfde bogen, welker waarneming vermoeiing des ogen en des geestes is.

Beter is het te vertalen door hij en het op den wind te laten slaan, dewijl alleen de bewoners der keerkringgewesten, waarin Palestina niet ligt, de zon in het noorden en het zuiden zien kunnen gedurende den loop van het jaar.

De Prediker wil hier verder aanduiden, niet alleen dat er niets bestendigs is, maar ook, dat het oude altijd weer nieuw wordt, dat er niets geen nieuws is onder de zon.

Ook Luther vertaalt door hij.

Evenzo a) al de beken gaan in de zee, nochtans wordt de zee, ondanks de ontzaglijke massa's water, die zij opneemt, niet vol, zij blijft binnen de perken, die de Heere haar gesteld heeft; naar de plaats, waar de beken en rivieren heengaan, derwaarts gaande keren zij weer, 1) om dan den cirkelloop van voren aan te hervatten; want in den vorm van damp stijgen zij uit de zee op, vormen de wolken en keren als regen en sneeuw, tot de bronnen in het inwendige der aarde weer; ook dit is een beeld van het zich steeds vernieuwende, maar ook steeds tot het verderf wederkerende mensengeslacht.

Job 38: 8,9,10 en 11. Psalm 104: 9,10.

Dus is en blijft ook de mens, na alle moeite, welke hij neemt, om genoegen en geluk te vinden in het schepsel, slechts ter plaatse, waar hij was en is er steeds zo verre van verwijderd als toen hij er eerst naar begon te zoeken. Zijn geest is zo rusteloos in deszelfs nastrevingen, als de zon, de winden, de rivieren, maar nooit vergenoegd, nooit voldaan; hoe meer hij van de wereld heeft, hoe meer hij er van hebben wil..

Al deze dingen worden zo moede, 1) dat het niemand zou kunnen uitspreken 2); het oog wordt niet verzadigd met zien, het komt nooit aan een punt, waar het niets meer vinden zou, dat niet aan zulk ene voortdurende, onveranderlijk dezelfde blijvende afwisseling onderworpen zou zijn, en evenzo het oor wordt niet vervuld van horen; aldus is ook het woord eens mensen niet in staat, den gehelen, den geest afmattenden cirkelloop van de dingen dezer wereld te beschrijven (Spreuken 27: 20).

Dit moede is op te vatten in den zin rusteloos, zonder tot rust te komen, zich voortbewegend. De zon heeft geen rust, de wind niet, het water niet. Altijd weer gaat de zon op en onder en keert de wind zich van het noorden naar het zuiden, altijd door blijft het water vloeien. Zonder einde gaat alles rusteloos, voort. En dit deelt zich ook mede aan oor en oog. Gelijk er geen rust is in de onbezielde schepselen, zo ook geen rust in de bezielde. Van de ene onrust gaat het tot de andere.

Het oog staat in verband met het verstand, met het inzien, het oor met het willen.

De ellende en ijdelheid is op aarde groter dan men zeggen kan, en toch moet ik hiervan in dit Boek spreken.

Ook in de geschiedenis der mensheid openbaart zich dezelfde rusteloosheid, hetzelfde wederkeren van dezelfde dingen en toestanden; want a) hetgeen er geweest is, hetzelfde zal er zijn, en hetgeen er gedaan is, hetzelfde zal er gedaan worden; zodat er niets nieuws is onder de zon.

Prediker 3: 15.

Het bovenstaande betreft niet Gods werken, want God maakt en werkt altijd iets nieuws, slechts wij mensen en Adamskinderen werken en doen altijd hetzelfde. Onze voorvaderen hebben de dingen misbruikt, gelijk wij ze misbruiken. Door denzelfden hartstocht, waardoor

een Alexander beheerst werd, werd ook een Julius Cesar en worden nog keizers en koningen, gelijk ook wij beheerst..

De Schrijver wil aantonen, wat het kost de talloze aardse en menselijke illusies, waaraan de natuurlijke mens zich zo gaarne overgeeft, en waardoor hij het doel van het Goddelijk oordeel (Genesis 3) verijdt, met wortel en tak uit te roeien. De ijdelheid der aardse dingen kan ons alleen dan tot God voeren, wanneer zij door ons volkomen erkend wordt. Tegenover het "er is niets nieuws onder de zon," staat als een licht schijnende in de duisternis, het: "ziet Ik heb wat nieuws op de aarde geschapen" (Jer. 31: 22) en het: "ziet Ik schep nieuwe hemelen en ene nieuwe aarde; en de vorige, dingen zullen niet meer gedacht worden, en zullen in het hart niet opkomen." (Jes. 65: 17; 66: 22); verder: Matth 19: 28. 2 Petrus 3: 13 en Openb. 21: 1-5. Al deze plaatsen hebben de stilzwijgende voorwaarde tot grondslag, dat er niets nieuws onder de zon is. Zij gaan daar enkel van uit, dat de oude aarde ene plaats der ijdelheid is, dat alle op haar zelf steunende pogingen, om haar te veranderen, geheel te vergeefs zijn, dat ene waarachtige omkering niet van onderen, maar slechts van boven uit bewerkt kan worden, en vertroosten ons in de ellende, waarin wij verkeren met de verzekering, dat de omkering inderdaad volgen zal..

Is er ooit enig ding op deze aarde, waarvan men zou kunnen zeggen: Ziet dat, het is nieuw? 1) Nooit! want het is alrede geweest in de eeuwen, die vóór ons geweest zijn. 2)

Zo was het b.v. met het geluk ten tijde van Salomo, waarbij het verval op den achtergrond stond en het einde den noodkreet afperste: "Heere, ontferm U." en: "Ach, dat Gij den hemel scheurdet en nederdaaldet." Het blijft waarheid: "Hier is geen waar goed te vinden, wat de wereld heeft moet in een ogenblik verdwijnen.

Wat nieuw schijnt is er reeds geweest, maar in vergetelheid geraakt, want geslachten komen en geslachten vergaan en het een vergaat na het ander..

De nieuwe ontdekkingen en uitvindingen van deze en andere eeuwen kunnen ook niet voor nieuwigheden gehouden worden. Hoe veel hebben de ouden geweten, waarvan wij nu geen begrip altoos hebben, hoeveel kundigheden en kunsten, werktuigen en bestanddelen in velerlei wetenschappen zijn er verloren geraakt, van welke wij nog enige, maar duistere denkbeelden kunnen maken. Hoevele zijn er slechts wat meer beschaafd en verbeterd, die derhalve niet nieuw kunnen geheten worden, en al kunnen sommigen al niet goed recht nieuw heten, deze zijn er echter zo luttel in getal, dat de algemeenheid der stelling van den Prediker hierdoor niets van haar kracht verliest.

Er is gene gedachtenis van de voorgaande dingen; enmocht men soms menen, dat het later beter worden zal, de Prediker leert ons het tegendeel; want van de navolgende dingen, die zijn zullen, van dezelve zal ook gene gedachtenis zijn bij degenen, die namaals wezen zullen.

Al blijven ook de namen en daden van enkele personen uit het verledene bij de nakomelingschap bewaard, zo maakt toch de snelle afwisseling der geslachten het ten enen male onmogelijk de gedachtenis der voorgaande geslachten in haar geheel te bewaren. Het

ene geslacht voor, het andere na gaat voorbij, en men kan in waarheid zeggen: uit het oog uit het hart; de wereld vergeet ons spoedig, hetzij wij oud of jong, geëerd of niet geëerd waren. (Joh. Poppus: Ik heb mijne zaak aan God opgedragen v. 7). De roem, waarnaar wij streven, dien wij onsterfelijk achten, is slechts een valse waan. Nauw is de geest geweken, en deze wond gesloten, zo vraagt niemand meer naar onze daden.

Maar ook de ondernemingen van enkele zelf hoogbegaafde en hooggeplaatste personen hebben geen blijven gevolg; want ik, Prediker, was koning over Israël te Jeruzalem, 1) en juist deze hoge standplaats vergunde mij meer dan enig ander enen ruimen blik op het streven en werken der mensen, zodat ik velerlei ervaring en menschenkennis verkreeg.

Duidelijk wijst de Schrift den persoon van Salomo als auteur aan, ook uit hetgeen volgt. Er wordt gesproken van koning te zijn over Israël te Jeruzalem. Dit wijst dus op den tijd vóór de scheiding des rijks, maar ook op een hoogstgelukkigen toestand. Jeruzalem was toen een stad bij uitnemendheid, de rijke, gelukkige hoofdstad van een rijk gezegend en welvarend volk. Hij wijst juist daarom op dit geluk, om de tegenstelling met hetgeen volgt des te scherper voor te stellen.

En ik begaf mijn hart om met wijsheid te onderzoeken, en na te speuren al wat er geschiedt onder den hemel. 1) Deze moeilijke en zonder gevolg blijvende bezigheid, om naar wijsheid te zoeken, heeft God denzondigen kinderen der mensen gegeven en diep in het hart geplant, om zich daarin of, daarmee als een deel van den goddelijken vloek, die sedert den zondeval op hen rust te bekommeren 2), opdat zij ook daardoor tot kennis van hun zonde, en den toorn Gods over dezelve zouden komen en bij hen een verlangen naar verlossing zou opgewekt worden.

Alles wat onder de zon geschiedt, beweegt zich op het gebied, dat door den zondeval ontstaan is, en waarop de vloek der zonde met al zijne schrikkelijke gevolgen van lijden en straf rust. Overal en in alles kenmerkt de aarde zich als ene plaats der ijdelheid. Ach, hoe nietig, ach, hoe vluchtig zijn de dagen der mensen! Gelijk een stroom begint te vloeien, en in zijne vaart niet gestuit wordt, zo snelt onze tijd daarheen. Ach, hoe nietig, ach, hoe vluchtig is de vreugde der mensen! gelijk het ene uur het andere vervangt, licht en duisternis, vrede en strijd met elkaar afwisselen, zo zijn onze genietingen..

Ontegenzeggelijk is hier sprake van wat geschiedt onder den hemel in de mensenwereld. De historie der mensheid wordt bedoeld, en niet wat in de dierenwereld plaats vindt, zoals sommigen menen. De dierenwereld heeft geen historie, zoals de wereld der mensen die heeft. En van dit navorsen en najagen van de historie der mensheid, zegt de Prediker, dat het een moeilijk beroep is, dewijl het de historie van een mensheid is, die tegen haar God inging, en daarom van nature onder Gods vloek en toorn ligt.

De wijsheid kan ook nog van andere zijde beschouwd worden, dan die, welke hier op den voorgrond gesteld is. Maar al bevat ook het hier genoemde slechts ene eenzijdige waarheid, zo is die zijde toch de gewichtigste; dit staat ten minste vast: daar de wijsheid zulk een droevig resultaat oplevert, zo kan zij niet het hoogste goed zijn, niet datgene, wat in het arme

mensenhart bevrediging van zijne behoeften vindt. De aardse dingen moeten anders zijn, dan wanneer de wijsheid de ziel verkwikken en verfrissen zal..

Er bestaat echter gene reden, dat men hier en op andere plaatsen van dit Boek, waar van het niet bevredigd kunnen worden des harten door het streven naar wijsheid, sprake is, door wijsheid in den grond iets anders zou moeten verstaan dan die wijsheid, welke in de Spreuken van Salomo en in het boek Job bedoeld wordt. (Zie Spreuken 8: 3 ; Job 28: 12). De Schrijver heeft hier minder de in het hart wonende wijsheid op het oog, waardoor de begenadigde ziel God recht leert kennen en Zijn wereldbestuur leert verstaan, dan wel de ingespannen werkzaamheid van hen door goddelijke wijsheid voorgelichten en bestuurden menselijken geest, waardoor deze de toestanden van het hart en de gebeurtenissen van het menselijk leven naspeurt en dezelve, benevens de resultaten dezer werkzaamheid, naar Gods woord beoordeelt; zij bevredigen niet alleen het hart niet, maar veroorzaken het bovendien smart..

Ik zag al de werken aan, die onder de zon geschieden; en ziet, het was al ijdelheid en kwelling des geestes; niets was in staat om voldoening te geven, en het hart te bevredigen, want het was, zo als er woordelijk staat, een jagen naar wind, en derhalve zonder blijvend gevolg.

Het gaat met de wereld in haar geheel, juist zo als men in het gewone leven pleegt te zeggen: Het kromme kan niet recht gemaakt worden; en hetgeen ontbreekt, kan niet geteld, niet volledig gemaakt of aangevuld worden (Hoofdstuk 7: 13); de mens is nimmer met al zijne inspanning in staat, om iets aan den toestand te veranderen, dien God tot zijne heilzame kastijding verordend heeft, evenmin vermag hij de schijnbare verkeerdheden en gebreken in Gods wereldordering uit den weg te ruimen.

God alleen kan zowel in het geestelijke, als in het lichamelijke het kromme recht en effen maken.

Cicero schrijft uit zijne eigene ervaring: Ach, wat gebeurt het toch dikwijls, dat hetgeen op de beste wijze en met de grootste vlijt bedacht en uitgevoerd is, geheel verkeerd uitvalt! God handelt evenwel wijs en goed daarin, dat Hij alles, wat een mens bedenkt en zich voorneemt, wegblaast en te niet doet. Want zodra ons mensen iets enigermate gelukt, willen wij er terstond de eer van hebben. Terstond wordt de eerezucht opgewekt, en wij denken: dat heb ik gedaan, dat heeft land en volk mij te danken, en wij eigenen ons alzo de ere toe, die aan God alleen toekomt. Daarom, waar God, de Heere, en Zijn eerste gebod van kracht zal blijven, daar moet Hij ons het geringste gedeelte van onze pogingen doen gelukken; en ook in de raadsvergaderingen der koningen, even als in alle andere zaken, moet ook, nadat de besluiten reeds genomen zijn, dit woord in gedachtenis gehouden worden: zo de Heere wil; zodat heidenen en goddelozen, die menen, dat het genoeg is, wanneer zij iets besloten hebben, de ervaring moeten opdoen, dat er in den raad Eén ontbroken had, wien billijkerwijze ook ene stem toekwam, namelijk God.

Daarom is het best en de hoogste wijsheid, alles aan God over te laten en over te geven, zich met eigene gedachten niet te zeer te kwellen en te pijnigen, maar den wijzen man te volgen,

die door de ervaring geleid ten laatste moest zegen: laat het gaan, zo als het gaat; want het wil toch gaan, zo als het gaat.

Daarom zien wij, dat dikwijls zeer verstandige regenten en wijze lieden, die de zaak met allen ernst ter harte nemen, en met veel onrust, moeite en vlijt er naar streven, om alles goed te maken, dikwijls de grootste schade aanrichten. Want het kan op aarde niet zó goed toegaan, dat er toch niet veel gebreken overblijven. Daarom is het best, dat men van ganser hart op God vertrouwe, Hem het bestuur overlate, en gelovig bidde: "Uw koninkrijk kome; " verdraag intussen het onrecht, u door de goddelozen aangedaan, en draag uwe zaak den groten Rechter op. Wanneer gij nu niet alleen wijs, maar ook heilig en vroom zijt, zo bemerkt gij ook wel, dat niet alle dingen recht toegaan; maar dewijl gij toch niet al het kromme recht kunt maken, zo verricht het werk, dat u op de hand gesteld is, en doe dat het al uwe macht; het andere, dat niet goed gaan wil, beveel dat Hem aan, die wijzer en sterker is, dan gij, namelijk den Heere in den Hemel, die kerk, land en volk, huis en hof, vrouw en kind beter kan regeren dan gij..

Ik sprak verder met mijn hart, zeggende: Ziet, ik heb wijsheid vergroot en vermeerderd, boven allen, die voor mij te Jeruzalem 1) geweest zijn (Hoofdstuk. 2: 7. 1 Koningen 3: 12 vv.; 9 vv.; 10: 8. 12: 42); en mijn hart heeft veel wijsheid en wetenschap gezien, die tot mijn eigendom gemaakt, en er mij in verblijd.

Sommige handschriften lezen in Jeruzalem. Dan kun het ook gelden van de wijzen, die in Jeruzalem zijn geweest, alee Salomo de wijsheid beoefende. Anders is het een meer dichterlijke uitdrukking, dewijl alleen David over Israël vóór hem had geregeerd te Jeruzalem.

Wij voor ons laten het liever op de wijzen slaan, dewijl hier sprake is van de wijsheid.

En ik begaf mijn hart om het grote, inderdaad tussen wijsheid en wetenschap te weten, 1) en onzinnigheden en dwaasheid, opdat ik haren aard en scherpe tegenstelling zou leren kennen; maar ik ben gewaar geworden, dat ook dit streven ene kwelling des geestes is, en niets blijvends uitwerkt.

Weten is hier op te vatten in den zin van, in te dringen tot het diepste wezen er van. Het was er hem om te doen geweest, om het grote onderscheid te weten tussen wijsheid en wetenschap aan de ene zijne er onzinnigheid en dwaasheid aan de andere zijde, daar ook daarbij had hij geen rust kunnen vinden. Hij was voor vele raadselen blijven staan, die hij niet had kunnen oplossen.

Want in veel wijsheid is veel verdriets, omdat men de geestelijke armoede der wereld slechts te beter inziet en erkent, menige illusie laat varen en het vertrouwen op de innerlijke waarde van vele mensen verliest; en die wetenschap vermeerdert, vermeerdert smart; kortom, ik zag, dat ook langs dezen weg geen waar geluk, geen blijvend gewin voor de ziel te verkrijgen was.

Die met vollen ernst wijsheid zocht en werkelijk wijs is, heeft smarten, waarvan anderen nooit iets ondervinden. In zulke uren der smart staat men bloot voor de verzoeking om de dwazen wegens hun schijnbaar geluk, hun onkunde en zorgeloosheid te benijden..

Het voorwerp der wijsheid, de aardse dingen, is nietig, en deze nietigheid komt des te sterker uit, naar mate die dingen dieper nagespeurd worden. De wijsheid vernietigt de droombeelden. Het bezit der wijsheid kan alzo slechts kommer en smart bereiden. Hoe wijzer, des te ongelukkiger. Indien de wereld niets is, dan kan ook de wereldwijsheid (de wijsbegeerte) niets waard zijn..

Alle menselijke wijsheid werkt en heeft zorg en verdriet tot loon; hoe verder het vernuft doordringt des te groter is het doolhof, waarin het zich verliest. Het gaat met het vernuft, zo als het de ogen met een vergrootglas gaat, waarbij de tederste huid walgelijk, de smakelijkste spijs tot een hoop wormen, en het fijnste kunstwerk, broddelwerk wordt. Wij zien de onmogelijkheid in, om al het kromme in de menselijke zamenleving weg te nemen, in welke het aantal gebreken geheel de overhand heeft.

Mensen, die veel verstand hebben en verder zien dan anderen; mensen van veel ervaring kunnen dikwijls niet nalaten gramstorig te worden, en in zich zelven te denken: Ach, hoe ellendig en schandelijk gaat het toch dikwijls toe in de wereld! Van waar komt het echter, dat dezulken in hun ongeduld zo toornig worden? Omdat, waar veel verstand en wijsheid is, daar is ook veel mismoedigheid. Want zulke mensen zien en denken veel na, en vinden alzo in de wereld allerlei gebreken, boosheid en ongerechtigheid, waarvoor andere mensen geen oog hebben, en dit doet pijn. Anderen, die niet zover zien en denken gaat het niet ter harte; daarom doet het hun ook geen pijn, en smart het hun niet zeer. -Daarom wie een Christen zijn wil, die lere lijden, aan God het bestuur overlaten, en in waarheid bidden: "Uw wil geschiede; anders zal hij zich te vergeefs kwellen, zich het leven zuur maken, en er zijn tijd en alles bij verliezen..

Men moet vele moeiten aanwenden, om dezelve te verkrijgen en veel zorg besteden, om ze te behouden en hoe meer wij weten, hoe meer wij zien, dat er nog aan onze kennis ontbreekt en gevoegelijk zien wij, dat ons werk nooit volbracht is, en hoe meer wij onze vorige misslagen en verkeerde redeneringen bespeuren, hoe meer smart en droefenis ons dit veroorzaakt..

HOOFDSTUK 2. AARDSE

GENIETINGEN ZIJN IJDEL.

II. Vs. 1-26. Van de wijsheid, die het wezen der dingen onderzoekt, gaat de Prediker over tot die wijsheid, welke haar genot in de vreugde zoekt en zich aan grote ondernemingen ten behoeve van het algemeen welzijn wijdt, om te beproeven, of daarin wellicht het ware geluk te vinden is; maar ook hier vindt de wijsheid niet, wat zij zoekt, niets waardoor het hart kan bevredigd worden (vs. 1 en 2). Op dit voorlopig overzicht volgt de verdere ontwikkeling (vs. 3-19), waarin hij zegt, hoe hij eerst in het drinken van wijn, dan in rijkdom en pracht de vreugde gezocht, en het daarin gelegen genot met wijsheid ernstig onderzocht had; wel had hij in de vreugde over zijn arbeid ene beloning gevonden, voor de grote moeite, die hij er aan besteed had; maar ook dan nog was deze vreugde benevens al zijn arbeid hem nietig voorgekomen, wanneer hij aan zijne waarschijnlijk dwaze erfgenamen dacht. Wel is waar loochent hij niet den groten voorrang der wijsheid boven de dwaasheid, maar wanneer hij denkt aan dezelfde uitkomst, die beide opleveren, aan dezelfde vergetelheid, die beide treft, dan heeft hij ook de wijsheid ijdel bevonden. In vs. 20-26 geeft hij dan voorlopig de slotsom zijner gedachten. Hij wanhoopt aan alle eigen werkzaamheid tot verkrijging van het zo te vergeefs gezochte geluk, daar hij, van hetgeen hij wellicht mocht bereiken, dikwijls nog bij zijn leven afstand moet doen, om het in andere handen te laten overgaan, en was ook dit niet het geval, dan had hij bij alle genietingen in den grond toch slechts zorg en kwelling van al zijne inspanningen en vreugde. Daarom was er niets verstandiger dan zonder verdere moeite te genieten, wat zich van zelf aanbiedt, en de arbeid, waartoe men geroepen wordt met een vrolijk gemoed te doen. Ware nu slechts deze onbezorgdheid ene van den menselijken wil afhankelijke gave Gods!

Ik zei in mijn hart: Nu wel aan! ik zal u beproeven door vreugde, dewijl de wijze onderzoeking van hetgeen onder de zon geschiedt, slechts de kwelling vermeerdert, en zien, of mijn hart in het najagen der vreugde zich niet gelukkig en tevreden zal gevoelen (Luk. 12: 16-21); derhalve a) zie het goede aan en geniet; maar zie, ook dat was ijdelheid, en gaf mij niet, wat ik zocht.

Luk. 12: 19.

Onschuldige vreugde of verlustiging, matiglijk en op zijn tijd gebezigd is een goede zaak, die den mens te beter tot zijn werk bekwaam maakt, en alle last en kommer van dit leven helpt verzachten en draaglijk doet worden, maar deze is vruchteloos en ijdel, wanneer zij op een onmatige en buitensporige wijze gebruikt wordt..

Tot het lachen bij de vreugdefeesten zei ik, nadat ik het een tijd lang met zinnelijke genietingen 1) beproefd had: Gij zijt onzinnig, hoe zou zulk een onzinnig streven het diepst verlangen van het menselijk hart kunnen bevredigen! en tot de vreugde: wat maakt deze? Op die wijze kan men toch nooit gelukkig worden.

Het spreekt van zelf, dat alleen het ledige, onbeteugelde zingenot, dat de wereld tot haar levensdoel maakt, door den Prediker als doelloos en onzinnig voorgesteld wordt, dewijl hij immers later zelf de dankbare blijdschap over Gods gaven aanbeveelt.

Dat zulks waar is, leert de ervaring. Want menigeen richt al zijne zaken daarop in, en besteedt er veel moeite en arbeid aan, dat hij in zijnen ouderdom rust en vrede kan hebben, terwijl God het anders bestuurt, zodat hij in zaken komt, waarbij zijne onrust eerst recht begint. Menigeen zoekt zijne vreugde in het najagen van de wereld en hare genietingen, en plukt er de wrange vruchten van. Daarom, wanneer God de vreugde niet geeft, maar wij er naar streven en jagen, zo komt er niets van, en zij is ook, zo als Salomo zegt, ijdel. Daarom is er niets beters, dan dat wij het gaarne aannemen, en het ons laten welgevallen, zo als God het met ons maakt, en dat wij er het hart aan gewennen tevreden te zijn met hetgeen God geeft, hetzij goed of kwaad, vreugde of droefheid. Indien God u dus ene vrouw geeft, zo houd dat voor ene gave Gods, dank God, wees vrolijk en tevreden. Wilt gij echter verder gaan, en er niets dan een tijd van vreugde en zingenot van maken, zo zult gij u zelven treurigheid en harteled bereiden. Wij moeten er ons derhalve aan gewennen, dat wij het ons laten welgevallen, zo als God het geeft, zo als Hij wil en denkt, en niet zo als wij willen en denken. Salomo wil daarom nog niet van alle mensen kluzenaars en monniken maken; hij eist niet, dat wij alle vreugde en genot, alle rust en gemak, alle vermaak en vrolijkheid verwerpen zouden, maar hij wil zeggen, dat al ons denken en pogen niets baat, wanneer wij ons daarmee rust en vrede, vrolijkheid en genot willen verschaffen. De beste vreugde is die, welke men niet zoekt (er komt licht een kinkel in den kabel), maar die God schenkt..

Nu treedt hij in bijzonderheden aangaande de verschillende soorten van genietingen, welke hij beproefd had, eer hij tot zulk een resultaat kwam, en wel in de eerste plaats de grofste soort, namelijk bedwelming der zinnen: Ik heb in mijn hart nagespeurd, bij mij zelven overlegd, om mijn vlees op te houden in den wijn, mij door het overvloedig gebruik van wijn, vreugde te verschaffen (nochtans leidende mijn hart in wijsheid)zodat ik mij niet zineloos aan dezen lust overgaf maar met overleg en bezonnenheid, (volgens Spreuken 31: 4 vv.) beproefde, of langs dezen weg het hart in waarheid bevredigd konde worden, en om de dwaasheid 1) van mij aan den wijn over te geven, een tijd lang vast te houden, totdat ik duidelijk zou inzien wat den kinderen der mensen het best ware, dat zij doen zouden onder den hemel tot bevordering van hun geluk, gedurende het geringe getal der dagen huns levens.

Zulke proefnemingen zullen zo zeker treurige uitkomsten opleveren, als Gods wraak diegenen treffen zal, die van den weg Zijner geboden afwijken..

De Prediker erkent reeds terstond deze gezindheid als ene dwaasheid, en noemt ze ook zo op verachtelijke wijze. Toch wil hij beproeven, of zij misschien niet betrekkelijk de beste zij voor den mens, beter ten minste dan de koud, onvruchtbare, moeilijk te verkrijgen wijsheid, die, wanneer zij eenmaal verkregen is, smarten veroorzaakt.

Ik maakte mij verder, om mij vreugde te verschaffen en mijn oog te strelen grote werken, zo als alleen een koning, die smaak voor kunsten en wetenschappen heeft, die bedenken en uitvoeren kan; ik bouwde mij huizen, 2) paleizen en andere gebouwen (1 Koningen 7: 1 vv.;

19; 10: 18 vv.), ik plantte mij wijngaarden, b.v. in Engedi, Baäl-Hemon, enz. (Hoogl. 1: 14; 11. 1 Kronieken 27: 27

In het Hebr. Higdalthi maäsaï. Letterlijk: Ik maakte groot mijne werken. Salomo meldt het hier, hoe hij van het veelvuldig drinken van wijn, zonder dat hij de matigheid uit het oog verloor, overging tot het bouwen en oprichten van grote huizen en werken. Hij wilde het nu langs dien weg beproeven, of hij tot rust en vrede kon komen, of hij de ware rust en den waren vrede zou verkrijgen, maar ook op dien weg zou hij het ondervinden, dat de aarde en al wat van de aarde is, niet geeft wat zij belooft.

Natuurlijk kan hier niet aan den tempel gedacht worden. Van de begeerlijkheid des vleses gaat Salomo over tot de begeerlijkheid der ogen en de grootsheid des levens, tot hetgeen enen uiterlijken glans verschaffen kan. (1 Joh. 2: 16)..

Ik maakte mij verder hoven, om er nut van te hebben en lusthoven, woordelijk paradijzen, d.i. parken en dierentuinen in de omgeving van bovenbedoelde paleizen, zo als de beroemde tuinen van Salomo bij Etham, zuidwaarts van Bethlehem, (vergel. Hoogl. 4: 12,16. 1 Samuel 5) en ik plantte bomen in dezelve, van allerlei vrucht, de zeldzaamste, schaduwrijkste en vruchtbaarste gewassen der aarde, zo als Xenophon van de zogenaamde paradijzen der Perzische koningen verhaalt.

Ik maakte mij vijvers, kunstige vergaderbakken van wateren, waarvan er thans nog drie in het wadi Urtas, zuidwaarts van Bethlehem en Etham gelegen, onder den naam van vijvers van Salomo bestaan; zij zijn terrasvormig boven elkaar gelegen en worden door ene nabijzijnde bron gevoed (1 Samuel 9: 5), verder de in Hoogl. 7: 5 vermelde en de in Nehemia 2: 14 genoemde koningsvijver (2 Samuel 17: 17), die door de overlevering aan Salomo toegeschreven wordt, om daarmee te bewateren het woud, dat met bomen groende. Zulke grote kosten getroostte ik mij, om mij het leven te veraangename, en met zoveel wijsheid trachtte ik de genietingen des levens te verfijnen. Het was alzo geen grove, dierlijke wellust, maar fijne kunstzin, waarmee ik de proef nam.

Ik kreeg; nauwkeuriger ik kocht knechten en maagdenuit alle delen der aarde, om mij in mijne paleizen te bedienen, mijne landerijen te verzorgen en mijnen hofstoet te vergroten, en ik had kinderen des huizes, namelijk in het huis geboren slaven; ook had ik een groot bezit van runderen en schapen, meer dan allen, die vóór mij koningen te Jeruzalem (Hoofdstuk 1: 1 geweest waren (1 Koningen 5: 3; 8: 63).

Ik vergaderde mij ook in mijne schatkamers en de pronkzalen van mijne paleizen zilver en goud, dat uit Ofir gehaald werd (2 Kronieken 8: 18), zoveel als de stenen op het veld (2 Kronieken 1: 15; 9: 27. 1 Koningen 10: 27 kleinoden der koningen van de naburige landen, die mij òf schatplichtig (1 Koningen 5: 1; 10: 15), òf ook met mij bevriend waren, zo als de koningin van Scheba (1 Koningen 10: 2 vv.), die mij dan vrijwillige geschenken brachten (1 Koningen 9: 28; 10: 11; 14: 22) en der landschappen, de provincies van mijn rijk; ik bestelde mij zangers en zangeressen, om door vrolijke liederen de vreugde bij den maaltijd te verhogen (2 Samuel 19: 35), en in het algemeen allerlei wellustigheden, zo als de dwaasheid der

mensenkinderen ze verzint, om het hart te bevredigen, in het bijzonder door vele vrouwen (1 Koningen 11: 3. Hoogl. 6: 8),snarenspeel, ja allerlei snarenspeel, 1) zodat er niets ontbrak, wat de zinnen kan strelen.

In het Hebr. Schiddah weschiddoth. Door de Staten-overzetteren vertaald door snarenspeel, ja allerlei snarenspeel, in navolging van de Septuaginta e.a. Coccejus en anderen leiden het terecht af van het Hebr. woord: Schad en komen tot de betekenis van vrouw en vrouwen. In verband met het naast voorgaande is dit ook de enig ware betekenis. Salomo vermeldt hier, dat hij het ook zocht in vele vrouwen en bijwijven te hebben. Echter voegt hij na de opsomming van al wat hij verworven had, weer de opmerking er bij, dat zijne wijsheid bij hem bleef. Hij ging niet in het genot op.

En ik werd groot, en nam toe in rijkdom, meer dan iemand, die vóór mij te Jeruzalem koning geweest was; ook bleefniettegenstaande ik mij naar het uitwendige een tijd lang aan deze dwaasheden en ijdelheden overgaf, mijne wijsheid mij bij, zodat ik ook te midden van de genietingen trachtte te onderzoeken, of zulk een weg werkelijk tot waar en blijvend geluk zou kunnen leiden (vs. 3).

En al wat mijne ogen begeerden, dat onttrok ik hun niet, maar genoot het; ik wederhield mijn hart niet van enige blijdschap, die zich als zodanig aanbood, maar mijn hart was verblijd van wege al mijne arbeid; en dit, namelijk het vrolijk genot van de uren van vreugde, die zich in dit overigens rampvolle leven aanbieden, was mijn bescheiden deel van al mijnen arbeid, die met zo menigvuldig lijden verbonden was; en werkelijk was dat ook het enige, ofschoon ook wel weer voorbijgaande voordeel, dat ik er van trok.

Hier vinden wij een spoor der goddelijke goedheid, die niettegenstaande de ijdelheid van al onze werken, toch in dien arbeid en in het bijzonder in nuttige bezigheden, die in het oog vallen en den bijval van ons zelve en anderen verwerven, ene soort van vreugde gelegd heeft, die ons meer voldoening geeft dan de arbeid zelf, omdat wij dikwijls datgene, wat wij tot stand gebracht hebben, niet achten, terwijl het ons genot verschafte, zolang wij het onder handen hadden..

Het komt er hier op aan, den vloek van het vermoeiende en onvruchtbare van den arbeid op zich te nemen en om Gods wil vrolijk te dragen (en dat is het bescheiden deel der vreugde in den moeitevollen arbeid); in dit vrolijk op zich nemen en dragen van den vloek ligt de eeuwige voorwaarde voor het wegnemen van den vloek, ja er ligt reeds voor een niet gering deel de wegneming van den vloek zelf in. Dien ten gevolge moet die door God geschapene, vrolijke levenskracht en frisse levensmoed der jeugd bewaard blijven, welke de bittere ervaringen van den gevorderden leeftijd niet in haren kring, brengen mag, zonder het werk Gods, waarvan zij de draagster is-en dat is juist de jeugd met haren onbezorgden levensmoed-te vernietigen.

Toen wendde ik mij in een rustig uur, vrij van die bedwelmende, voorbijgaande indrukken, tot al mijne werken, die mijne handentot vermeerdering van mijn geluk gemaakt hadden, en tot den arbeid, dien ik werkende gearbeid had, en ik overleide, welk blijvend

voordeel ik van al deze ondernemingen, rijkdommen en genietingen der vreugde gehad had: ziet, het was al ijdelheid en kwelling des geestes; en daarin was geen voordeel onder de zon.

Wanneer armen ene beschrijving als deze lezen, lopen zij gevaar ontevreden te worden over hun eigen toestand; maar het tegengift is er bij gegeven in de waarde, die de wijze eigenaar er aan hecht. Alles was ijdelheid en kwelling des geestes, en dezelfde proef zou ons tot dezelfde toekomst leiden. Wij hebben niets in deze wereld gebracht, en wij kunnen niets daaruit mededragen; indien wij voedsel en deksel hebben, zo laat ons tevreden zijn. Vergelijk de beschrijving van Salomo's heerlijkheid met de heerlijkheid van die stad, welke fundamenten heeft en wier Bouwmeester en Maker God is.

Wij kennen het oordeel, dat Salomo over dit alles velt. Toen de Schepper Zijne grote werken gemaakt had, bezag Hij ze, en ziet, het was alles zeer goed; maar toen Salomo al het werk overzag, dat hij met de grootste zorg verricht had, om zich zelve gelukkig te maken, beantwoordde niets aan zijne verwachtingen.

Evenwel, niettegenstaande Salomo's ondervinding, neemt elke eeuw de proef op nieuw, en komt ten laatste tot hetzelfde besluit. Maar laat ons bedenken, dat al deze dingen geen schuldig geweten kunnen stillen, gene nedergebogen geest kunnen vertroosten en oprichten, of ene onsterflijke ziel redden.

Elk aards vermaak of genoegen, dat niet met betere zegeningen gepaard gaat, laat ons ledig. Het wekt den trek naar geluk op, en laat het hart onbevredigd als te voren. Het is, omdat aardse dingen niet in staat zijn den dorst van het menselijk hart te lessen. Het beginsel van geluk moet in ons gevonden worden; anders zullen wij steeds onvoldaan blijven, ofschoon wij ook het ene werk voor, het andere na onder handen namen. Het geluk is niet een gevolg van den toestand, waarin wij ons bevinden. Alleen door Jezus Christus kan eenmaal heerlijkheid en gelukzaligheid verkregen worden.

Het was al ijdelheid en kwelling des geestes, d.i. slechts een ogenblikkelijk genot had hij er van gehad, voor een ogenblik wekte het hem op en vervrolijkte het hem, maar blijvend was het niet geweest. De weg, waarop hij zijn voet had gezet, was niet de ware weg tot vrede geweest. Integendeel ook Salomo had het ervaren, dat in de vreugde der wereld geen rust was er in de rust der wereld geen vreugd.

a) Daarna wendde ik mij, om te zien, te onderzoeken, te vergelijken en de waarde er van te bepalen, wijsheid, ook onzinnigheden en dwaasheid; en ik moest erkennen, dat ook de wijsheid, evenmin als de werken, die ik, door die wijsheid geleid, tot stand gebracht had, niets was; want hoe zou een mens, die den koning nakomen zal, mij in mijn koninkrijk zal opvolgen, doen hetgeen alrede gedaan is 1); zal hij niet veeleer smadelijk te gronde richten, wat ik met wijsheid en zo veel inspanning tot stand gebracht heb? a)

Prediker 1: 17; 7: 23.

D.i: Hij zal wel doen, wat zij reeds lang gedaan hebben! wat van oudsher de gewoonte der wereld is geweest; onzinnigheid en dwaasheid, die zullen ook in het hart van mijn opvolger wonen-en ik zal met al mijne wijsheid te vergeefs gewerkt, en mijne kracht aan ijdele dingen verspild hebben. -De Prediker denkt hier aan Rehabeam, in wien het donkere voorgevoel van Salomo bevestigd werd..

Nadat de Prediker van Hoofdstuk 1: 12 vv. getoond heeft, dat het streven naar wijsheid niet bevredigt, wijl het in plaats van den mens gelukkig te maken, veeleer zijne onaangename verzuchtingen vermeerdert, legt hij zich de vraag voor, of toch tussen wijsheid en dwaasheid een onderscheid bestaat, die gene hoog boven deze verheft. Hij gaat tot uit onderzoek over, dewijl hij zich den ouden aan ervaring rijken koning, boven anderen de bevoegdheid toekent.

Anderen vertalen: Want wat is de mens, die zou kunnen komen achter den koning, achter hem, die men reeds lang daartoe had aangesteld. Dan is het Salomo zelf en geeft de Prediker daarmee te kennen, dat hij de bevoegdheid bezit, om het onderscheid te kennen tussen wijsheid en dwaasheid, dewijl hij reeds zolang koning was en zo rijk aan ervaring, zo wijs in alles was geweest. De laatste verklaring of vertaling heeft veel voor. In elk geval wil hij hier en in de volgende verzen aanduiden, dat de Wijsheid uitstekender is dan de dwaasheid.

Toen zag ik, bij deze vergelijking, dat de wijsheid uitnemendheid heeft boven de dwaasheid, gelijk het licht uitnemendheid heeft boven de duisternis 1) (Spreuken 5: 23. Matth. 6: 23 vv. Joh. 8: 12.)

De vermaken der wijsheid schoon niet genoegzaam zijnde, om den mens gelukkig te maken, gaan toch die van den wijn verre te boven. De wijsheid verlicht de ziel door hare verbazende ontdekkingen en door het noodzakelijk licht ter verstandige besturing van zichzelf, maar de dwaasheid verdonkert en bedwelmt het hart en den geest, en is als de duisternis des verstands te rekenen, want ze doet 's mensen ogen uitvallen, zodat hij niet slechts struikelt, maar van den goeden weg afzwerft naar kromme paden..

Licht is in de H. Schrift meest symbool der genade (Psalm 43: 3), maar ook tegenstelling van een verstandelijk en zedelijk donkeren toestand (Jes. 51: 4). Weten is licht over de dingen hebben en ze in het rechte licht zien (Psalm 36: 10), de wijsheid wordt hier dus met het licht vergeleken..

Gelijk het licht ene scheppende kracht is, die een zelfstandig leven bezit, en overal waar zij doordringt leven wekt; de duisternis daarentegen ene ontkenning van het licht is, en alle leven mist, zo is in de wijsheid alleen de ware levenskracht, terwijl de dwaasheid het ijdele, ledige en wezenloze is.

De ogen des wijzen (Efeze 1: 18. Spreuken 20: 27. Matth. 6: 23) zijn in zijn hoofd, d.i. op de rechte plaats, zodat hij altijd goed waarheid van leugen, recht van onrecht onderscheiden en daardoor gevaar en aanstoot vermijden kan; maar de zot wandelt in de duisternis, want het ontbreekt hem aan het licht der waarheid in het hart, en daarom mist ook hij het helder inzicht aangaande den rechten weg in het leven, zodat hij, voordat hij er op bedacht is, in de

duisternis nederstort. Toen bemerkte ik ook bij deze vergelijking, dat enerlei geval hun allen bejegt; zij staan beiden onder den goddelijken vloek (Genesis 3: 19) en moeten tot stof wederkeren.

Dies zei ik in mijn hart: Gelijk het den dwaze aan het einde bejegt, zal het ook mijzelf bejegenen; waarom heb ik dan toen meer naar wijsheid gestaan; welk voordeel verschaft mij dan mijne grote wijsheid in den dood boven den zot? Toen sprak ik in mijn hart, dat ook hetzelfde ijdelheid was, ook tot het onmetelijk getal ijdele, nietige dingen behoorde, die sedert den zondeval bestaan en over den mens heersen.

Indien ook het edelste onder de aardse goederen ijdelheid is, zo ligt daarin een dringende eis, om zich des te inniger aan God te verbinden. (Spreuken 3: 5). -Daarom doen wij het best, indien wij het opperbestuur over alle zaken dien Koning overgeven, die ons gemaakt heeft. Een ieder doe het werk, dat God hem op de hand gesteld heeft met zijne macht; wil het niet alles gaan, zo als hij het gedacht en gewent heeft, zo geve Hij het den Heere over. Wat God geeft, neem dat aan, weer om, indien God u tegenkomt, zo zij het u ook goed. Wat wij doen kunnen, dat moeten wij doen; wat wij niet kunnen volvoeren, dat moeten wij laten varen, den steen, dien gij niet kunt opbeuren, moet gij laten liggen..

Ook de heilige Apostel Paulus (Rom. 8: 20) spreekt van de ijdelheid, dat het schepsel der ijdelheid onderworpen is. Salomo wijst er hier op, dat zowel de wijze als de dwaze, voor wat deze aarde betreft, vergaat dat ze allen naar éénzelfde graf gaan, dat zowel de wijze als de dwaze der ijdelheid onderworpen is.

Want er zal in eeuwigheid niet meer gedachtenis van enen wijze na zijnen dood, dan van enen dwaas zijn; beiden worden even gemakkelijk en snel vergeten (Hoofdstuk 1: 11); aangezien hetgeen nu is, in de toekomstige dagen allemaal vergeten wordt; en hoe sterft de wijze met den zot! 1) Beiden ondergaan een gelijk lot.

Dat enkele genieën jaren daarna nog niet vergeten zijn bevestigt juist den regel, welken Salomo hier uitspreekt. Hoeveel wijzen hebben er al de eeuwen niet geleefd, wier gedachtenis evenzeer is vergaan, gelijk die der dwazen! De grote menigte, het menselijk geslacht in het algemeen, vergeet zeer spoedig zijn grootste mannen.

Daarom haatte ik dit leven, want dit werk dacht mij kwaad, deed mij smartelijk aan, dat onder de zon geschiedt; want het is al ijdelheid en kwelling des geestes, een jagen naar wind, zonder blijvend voordeel en bevrediging van het hart.

Het is den rechtvaardige beloofd, dat hij in eeuwige gedachtenis zal zijn, maar zulk ene belofte bestaat er niet aangaande de wijsheid dezer wereld. Tussen den dood van enen godzalige en enen goddeloze is groot onderscheid, niet tussen den dood van enen wijze en enen dwaas, voor beiden is het graf ene plaats van vergetelheid, een nieuw geslacht komt, dat hen niet kende. De geleerdste onder de mensheid, die buiten Christus sterft, zal geen beter lot hebben, dan de meeste onkundige, die zonder Christus sterft; en het denkbeeldige voordeel, van na den dood geëerd te worden, is even onzeker als ijdel. En wat is het voor een

schijngoed, dat zovelen begeren en zo weinigen verkrijgen? Welk voordeel heeft het lichaam in het graf, of de ziel in de hel van aardse lof? En de zielen der rechtvaardigen kunnen dien niet nodig hebben. Zodat, indien dit alles was, wij geneigd zouden kunnen zijn, ons leven met al den vruchtelozen arbeid te haten, daar het alles ijdelheid en kwelling des geestes is..

Ik haatte ook al mijnen moeitevollen arbeid, dien ik bearbeid had onder de zon, omdat ik moest erkennen, dat hij vruchteloos was, ook daarom, dat ik dien zou achterlaten aan enen mens, die na mij wezen zal, mijnen opvolger en erfgenaam. 1)

De verzoeking, waarin wij door de vruchteloosheid van ons streven, door den stilstand en teruggang in het rijk Gods, door de schijnbare ijdelheid ook der goddelijke dingen komen, zal, wanneer zij niet tijdig overwonnen wordt, onmisbaar tot gramstorigheid, levenszatheid en misanthropie leiden, zodat men de handen in den schoot legt, en niets meer doet waaruit ten laatste de ongeneeslijke zonde der akedie (zedelijke verstomping) voortvloeien kan. Zulk een eigenlijke versmading van Gods gaven, omdat Hij het ons, terwijl wij in het door Hem zelve aangewezen beroep bezig zijn, niet naar den zin maakt, is even als de akedie, niets anders dan trots tegen God. de natuurlijke, door God ingeschapen levenskracht, levensmoed en opgeruimdheid moet bewaard blijven, opdat wij ons in den engen kring, die ons naar Gods wil nog overgelaten is, overeenkomstig Gods wil kunnen bewegen..

Deze haat nu des koning geeft niet zulk een mindere liefde te kennen, welke onze plicht ons leert te tonen voor alles, wat buiten God en den godsdienst is (Luk. 24: 26), noch zulk ene zondige haat van zich afkerig te tonen tegen datgene, hetwelk God ons, in onze standplaats heeft opgelegd, maar het duidt slechts een natuurlijke afkeer tegen zulk een werk aan, ontstaande uit een verdriet in datzelve en uit een besef van onze teleurstelling door hetzelfde..

Want wie weet, of hij wijs zal zijn, of wat veel waarschijnlijker is, dwaas? evenwel zal hij heersen over al mijnen arbeid, dien ik bearbeid heb, en dien ik wijselijk beleid heb onder de zon; 1) hij zal over hetgeen mijnen rijkdom en mijne vreugde uitmaakte, naar welgevallen beschikken. Dat is ook ijdelheid.

Dit was het juist, wat den Prediker verdroot, dat hij niet wist, van wien hij alles, wat hij bearbeid had, zou overlaten, of het een wijze of een dwaze zou zijn. Buitendien zou hij het moeten overlaten aan degenen, die er bij lange zoveel moeite niet voor hadden gegeven. Duidelijk wil de Prediker hier en in de volgende verzen waarschuwen tegen het zich hechten aan wat van deze aarde is en manen tot een blijmoedig gebruik er van. In alles wat de Prediker klaagt of zegt, ligt deze achtergrond, om al wat van de wereld is, ook als van de wereld te beschouwen en te genieten, en zich niet al te zeer vermoeien met wat het, wat deze wereld betreft, na ons zijn zal.

Daarom keerde ik mij om, mijn hart te doen wanhopen, mijn hart verloren te geven, over al den arbeid, al de moeite, dien ik met inspanning van al mijne krachten bearbeid heb onder de zon, zonder in staat geweest te zijn ene gelukkige en duurzame uitkomst voor dit leven te verkrijgen.

Want er is een mens, wiens arbeid in wijsheid, en in wetenschap, met overleg (Spreuken 15) en in geschiktheid, de gelijkheid is; nochtans zal hij dien overgeven tot zijn deel, aan enen mens, die daaraan niet gearbeid heeft. Dit is ook ijdelheid en een groot kwaad, een groot ongeluk.

a) Wat heeft toch die mens van al zijnen arbeid, en van de kwellingen zijns harten, dien hij is bearbeidende onder de zon? Zijne wijsheid, wetenschap en geschiktheid hebben hem niet gebaat.

Prediker 1: 3; 3: 9.

Wij moeten in het blijde genot van dit goede de goede hand des genadigen Gods erkennen, wijl alles het voortbrengsel is van Zijn heilig Scheppingsvermogen niet slechts, maar ook van Zijne Voorzienige zorg en liefde jegens ons..

Want al zijne dagen zijn smarten, en zijne bezigheid is verdriet (Psalm 42: 4; 90: 10. Job 1 vv.); zelfs des nachts rust zijn hart niet ten gevolge van allerlei zorgbarende gedachten en plannen. (Spreuken 5: 11).Datzelve is ook ijdelheid.

Dit leven is doorgaande bij alle mensen en in alle standen vol moeite en verdriet. Wie zou dan niet met een sterk verlangen naar een beter leven uitzien (Phil. 3: 14)?

a) Wat blijft er nu voor den mens van al zijnen moeitevollen arbeid over? Is het dan niet goed voor den mens, dat hij ete en drinke, en dat hij zijne ziel het goede doe genieten in zijnen arbeid, 1) alzo het aardse leven dagelijks zo opgeruimd mogelijk geniete. 2) Ik heb ook gezien erkend, dat zulks, namelijk deze tevredene, vrolijke stemming des harten te midden van de moeilijkheden van het dagelijks leven van de hand Gods is, als Zijn geschenk en Zijne genadegave.

De Prediker wijst hier op een leven, hetwelk genot en arbeid met elkaar verbindt. Eten van de vrucht van zijn arbeid. De arbeid is hier zowel een weldaad als het eten en drinken. Maar hij weet het ook, dat een mens dit zichzelf niet kan geven. Eten van de vrucht van den arbeid zijner handen is een genadige beschikking Gods, is een blijk van Zijne goedertierenheid. Hoe menigeen arbeidt, zonder dat hij er een waar genot van heeft. Alles hangt af van het arbeiden in de gunst Gods en het genieten van dien arbeid in de gunste Gods.

Dat de grondregel: eten en drinken en zich te goed doen voor het beste te houden niet in den epicuristischen zin van 1 Kor. 15: 32 bedoelt is, blijkt uit de gewichtige toevoeging "in zijnen arbeid," waarop de klemtoon valt, waardoor elke gedachte aan lediggaande zwelgerij en weelderig zingenot uitgesloten wordt.

(Want wie zou er van eten, of wie zou zich daartoe haasten, meer dan ik zelf 1)?

In het Hebr. Mimmeni. Anderen lezen Mimmeno. Dan is de vertaling, en dit past beter: Wie zou er van eten en wie zou er van genieten zonder Hem? Met andere woorden, dat het eten en genieten alleen komt van Hem, die heerst en regeert over alles.

Want Hij geeft als loon der genade wijsheid en wetenschap (Spreuken 18: 15), en dankbare vreugde, te midden van de nietigheden en moeilijkheden des levens, aan den mens die goed is voor Zijn aangezicht; maar den zondaar geeft Hij bezigheid, om te verzamelen en te vergaderen, a) opdat hij het geve, dien, die goed is voor Gods aangezicht; zelf heeft hij er geen genot van, want aan hetgeen hij met een begerig hart verzameld heeft, kan hij niet met een dankbaar hart, als aan ene gave Gods denken. Dit is ook ijdelheid en kwelling des geestes 1).

Job 27: 16,17. Spreuken 28: 8. Prediker 3: 13.

Het blijkt hier duidelijk, dat met het refrein: "Ook dit is ijdelheid" niet ene aanklacht tegen God bedoeld wordt, maar dat het ene waarschuwing inhoudt voor de menselijke dwaasheid, die het geluk daar zoekt, waar het naar Gods wil niet moet gezocht worden..

Al die ijdelheid, al dat streven der mensheid naar wijsheid, geluk en rust, waardoor de mensen langs zoveel verschillende wegen naar het graf henen gevoerd worden, waar alle, op aarde zo gewenst onderscheid ophoudt, is den vrome niet door God beschoren; maar het is een vloek, dien de zonde den mens opgelegd heeft, doch dien God voor de zijnen in enen zegen wil veranderen. Want deze bedrijvige rusteloze schepselen verzamelen en vergaderen voor diegenen, die goed zijn voor Gods aangezicht. En deze zullen iets, dat de zondaar zoekt en niet vindt, voor hetwelk hij werkt, en dat hij niet genieten kan, om niet door den arbeid des zondaars ontvangen: wijsheid, wetenschap en vreugde. -Wat is het goddelijke woord, en waaruit zijn die wijsheid, wetenschap en vreugde, die daarin gevonden worden, geput? Is het geen honing, die in een verslagen dier door bijen opgezameld is? Wat zijn de geschiedenissen, die dit Woord ons mededeelt anders, dan voorbeelden van den arbeid der zondaren, van de ijdelheid en dwaasheid, waartoe de mensen vervallen zijn..

Het is de nederige, eenvoudig vertrouwende en dankbaar tevredene overgave in Gods genadige hand, die de Prediker aan het slot van zijne zo levendige en bijna scherpe schildering van de ijdelheid van al het aardse, als het enig ware doel voor het leven en streven der mensen aanbeveelt. Dat al het menselijke streven ijdel is, ook zelfs het bescheiden trachten naar vrolijk genot en opgeruimdheid bij hem vast. Doch het erkennen van dit feit doet hem niet wanhopen aan alle geluk en vrede, maar voert hem uit deze stemming van moedeloosheid en versaagdheid tot de zalige rust van een hart dat zich, aan God overgeeft en dankbaar Zijne goede gaven geniet. Niet de trage, aan zingenot overgegeven mens, maar de vlijtige, vrolijke arbeider; niet de gretig verzamelende misanthropische gierigaard, maar de in God verblijde en Hem welgevallige menschevriend; niet de zondaar, maar het vrome, door het geloof krachtige kind Gods vormt het ideaal, dat hij ons aan het slot van zijne wel is waar smartelijk bewogen en klagende, naar nooit tot vertwijfeling overgaande beschouwingen over de ijdelheid van het aardse leven voorstelt.

"Dit is ook ijdelheid en kwelling des geestes," namelijk, dat men zijn levensgeluk zoekt in het vrolijke genot der zinnelijke goederen; omdat het verkrijgen van goederen en vreugde in dit leven volstrekt niet in des mensen macht staat, maar louter van Gods genade afhankelijk is, die het Zijnen beminden als in den slaap geeft (Psalm 127: 2), terwijl de goddelozen zich toorn vergaderen als een schat in den dag des toorns en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods. (Rom. 2: 5. Jak. 5: 3)..

Rijkdom is niet zelden een beloning en genadeloon voor den godvrezende en een straf voor den goddeloze. Dit wordt zichtbaar in het gebruik er van.

HOOFDSTUK 3.

GODS VOORZIENIGHEID LEERT NU, DAT DE HEIDENSE ZORG VOOR DE VOEDING IJDEL IS.

In de tweede rede, in Hoofdstuk 3-5 vervat, beschouwt de Prediker het enige levensgeluk des mensen, namelijk de dankbare vreugde over Gods gaven, uitvoeriger, en hij leert, dat dit goed wel is waar niet gemakkelijk te verkrijgen is, omdat de in menigerlei opzicht afwisselende omstandigheden in het menselijk leven, en de vaak ongunstige levensbetrekkingen in den weg staan, dat men er evenwel toch met oprechte vroomheid, gerechtigheid en een goed vertrouwen op God naar streven moet.

Vs. 1-22. De Prediker had aan het slot van het vorige Hoofdstuk gezegd, dat ook het vrolijke genot van de goederen des levens niet in de macht van den mens is, maar alleen van Gods genade afhangt. Dezen groten steen des aanstoets, die de aanbeveling van het blijmoedig levensgenot geheel vruchteloos zou kunnen maken, neemt hij thans weg, om den mens, niettegenstaande zijne gehele afhankelijkheid van tijdsomstandigheden, d.i. van het Goddelijk welbehagen tot de vreugde in het leven en het onschuldig genot van hetzelfde te voeren. Hij schildert daarom vooreerst de gehele afhankelijkheid van het menselijk doen en lijden nog eenmaal zeer uitvoerig, vs. 1-8, en voegt er bij, vs. 9-11, dat den mens dit gegeven is, omdat God wel is waar alles op volkomene wijze bestuurt en regelt, maar dat de mens in zijne onmacht de oneindige wijsheid en alwetendheid niet genoegzaam erkent. Maar alle aardse geluk is, volgens den Prediker, op zich zelf reeds beperkt en onvolkomen, omdat het door de onveranderlijke raadsbesluiten Gods, die bij den mens voordurend de vrede levend moeten houden, bepaald wordt, en omdat Gods gerechtigheid dikwijls door de ongerechtigheid der menselijke gerichten voor den mens in het duister gehuld wordt, zodat hij de daden dier goddelijke gerechtigheid, namelijk het wreken van het kwade en het belonen van het goede niet onderscheiden kan. -Aldus kan het Hoofdstuk het best in twee delen verdeeld worden: vs. 1-11; 12-22.

Alles heeft enen door God onveranderlijk bestemden tijd, en zelfs alle voornemen des mensen onder den hemel heeft zijnen van 's mensen invloed onafhankelijken tijd.

Alles heeft zijnen tijd, niet zulk enen, die op een blind toeval rust- dat zou een slechte troost zijn, maar die verordend is door enen God, die barmhartig en genadig en groot van goedertierenheid is, die ook in Zijnen toorn niet vergeet genadig te zijn en nog gedachten des vredes heeft over Zijn in druk verkwijnend volk; die het wel is waar tuchtigt, maar niet ter dood toe overgeeft. Gaat het slecht, zo behoeft men slechts den bestemden tijd af te wachten, want aan het einde moeten zich toch alle dingen voor Gods volk ten beste keren..

Uit hetgeen voorafgaat zou men misschien het besluit kunnen trekken, dat dewijl alles ijdel is onder de zon, de wereld slechts een dorre, woeste mengelklomp is; hier wordt integendeel geleerd, dat door God alles goed en schoon geschapen en geordend is. Wanneer dus van de nu volgende voornemens onder den hemel (de ondernemingen der mensen), de meesten wel is waar, van den vrijen wil des mensen uitgaan, zo kan ook dit in Gods ordening gene

verandering brengen; terwijl datgene, wat de mens tracht te bereiken, ten laatste voor hem altijd ijdelheid blijkt te zijn, ontstaat daaruit voor de Goddelijke wereldordening slechts iets schoons en goeds..

HOOFDSTUK 4.

NADERE ONDERWIJZING, WAARIN DE WARE GELUKZALIGHEID NIET BESTAAT.

II. Vs. 1-16. Nadat de Prediker in de voorgaande afdeling uiteengezet heeft, waarin alleen het beperkte geluk van den mens op aarde bestaat, ontwikkelt hij in deze afdeling, waardoor ook dit door God bescheiden "deel" in 3: 22 nog veelvuldig verstoord wordt, namelijk door allerlei tegenspoed, die bijzondere personen treft, door ongevallen in het maatschappelijk leven, en door treurige gebeurtenissen in de staatkundige wereld, zodat het geheel de gedachte uitspreekt: "Er is geen blijvend en volkomen geluk hier beneden te vinden, noch bij aanzienlijken, noch bij geringen". De geschiedkundige achtergrond bij deze beschouwingen over den nood van het menselijk leven is ook hier, even als bij de vorige afdelingen, de toestand van het volk Gods onder de Perzische wereldheerschappij, zoals wij dien b.v. uit den profeet Maleachi leren kennen. Er kunnen duidelijk drie delen onderscheiden worden: a). Er zijn vele ongelukkige mensen, die onder verdrukking en geweldenarij van allerlei aard zuchten; vele anderen, die gelukkiger zijn, maar wien door de afgunst van anderen, of omdat zij zelve den waren zielevrede missen, de levensvreugde vergald wordt, (vs 1-6). b). Er zijn er velen, die door gierigheid hun vrienden van zich verwijderen, en daardoor in de zamenleving op zich zelve komen te staan, waardoor zij zich niet alleen het leven verbitteren, maar zich ook den bijstand hunner vrienden tegen hun vijanden ontroven (vs. 7-12). c). Zelfs de machtigsten op aarde bezitten geen blijvend en volkomen geluk, want dikwijls wordt een oude, ongeschikte koning, door enen jongeren verdrongen, en ook deze, al werd hij een tijd lang door het volk bemind, wordt door de navolgende geslachten even als de anderen vergeten (vs. 13-16).

Daarna wendde ik mij, en zag aan al de onderdrukkingen, 1) die onder de zon geschieden; en ziet, er waren de tranen der verdrukten, en dergenen, die genen trooster hadden; en aan de zijde hunner verdrukkers was macht, zodat niemand zich tegen hen durfde verzetten, zij daarentegen hadden genen vertrooster 2) en genen uithelper.

Onder de onderdrukkingen hebben wij die van allerlei aard te verstaan. De onderdrukking van den onderdaan door de Overheid, van de weduwen en wezen door degenen, die haar beschermen moesten, van de werklieden, door degenen voor wie zij arbeiden, van de pachters door de landheren, met één woord, die dergenen, welke van anderen min of meer afhankelijk waren.

De Prediker herhaalt deze uitdrukking om den troostelozen toestand van zulke ongelukkigen des te sterker doen uitkomen..

God zendt Zijne kinderen, somwijlen geen trooster, ten einde om hun geloof, vertrouwen, geduld en standvastigheid te beproeven, ten anderen, om hen van de liefde tot deze wereld te spenen, ten derde, om hen op een toekomstigen beteren toestand te doen hopen, en in God zich te getroosten, en eindelijk, om met des te groter begeerte naar God en Zijne ontfermende goedheid uit te zien..

Dies prees ik de doden, die alrede gestorven en dus uit hun aardse verdrukking bevrijd waren, gelukkig boven de levenden, die tot nog toe levend zijn, en nog onder den druk van menselijke ongerechtigheid zuchten.

Ja, hij is beter, onder zulke ongelukkige omstandigheden gelukkiger dan die beiden, die nog niet geweest is, nog niet geboren is en ook nimmer zal geboren worden, die niet gezien heeft het boze werk, dat onder de zon geschiedt, en daardoor ook geen lichamenlijk en zielelijden gekend heeft (Spreuken 11: 19).

De wens, om liever dood te zijn, dan het leven langer te genieten, even als de gedachte, dat het zelfs beter is in het geheel niet geboren te zijn, komt juist het gemakkelijkst in de harten der vroomsten in ongelukkige levenstoestanden op, waarin het den schijn heeft, dat de Heere de Zijnen vergeten en Zijn volk verlaten heeft, dat Hij Zijn volk verlaten heeft, dat Hij Zijn Rijk niet langer opbouwen en Zijne beloften vervullen wil. Luther zegt hiervan: Wanneer men eens recht al het zielelijden, al dezen jammer en de ellende op deze aarde, al de boosheid in de wereld, die het rijk des satans is, nagaat, dan moet de gedachte wel eens opkomen, dat het maar beter ware te sterven, dan zoveel en zo grote ellende aan te zien. -De natuurlijke mens meent, dat hij recht heeft, dit te wensen, waarom wij dan ook bij heidense schrijvers, zoals Herodotus, Theognis, Ovidius, Sophokles, Euripides, dergelijke uitspraken als in vs. 2 en 3 voorkomende, aantreffen. Maar bij dezulken, die in het vaste geloof aan Gods beloften staan, bij Job, Elia, Jona, Jeremia of bij onzen Prediker, is deze wens steeds het teken van ene verzoeking, die het hart ter neer drukt en de zon der genade Gods verduistert, en van een gevoel van God verlatenheid (Job 1: 14 ; 3: 19 Aanm). dat zich vooral na den terugkeer uit de babylonische ballingschap van de besten meester maakte, toen de profetie verstomde, het volk zuchtte onder de dienstbaarheid van ene heidense wereldheerschappij, het huis van David, dat door God verkoren was, en dat zo vele beloften ontvangen had, niet meer heerste, en toen al de grote verwachtingen der gelovigen aangaande ene eindelijke vervulling van al de beloften, in het bijzonder met betrekking tot de komst van den Messias, niet vervuld werden, toen er integendeel stilstand, ja zelfs teruggang in den opbouw, van het rijk Gods scheen plaats te vinden. Ook onze Prediker had zeker de verzoeking, waarom men door de tijdsomstandigheden blootgesteld was doorleefd, en hij spreekt er van in dit Boek, maar niet dan nadat hij ook den sleutel, de overwinning der verzoeking in het licht en de kracht Gods, gevonden had tot oplossing van het raadsel, dat hem en vele anderen verlegen maakte, en nadat hij in God troost en rust gevonden had, opdat hij zowel voor de gelovigen van zijn tijd, als voor allen, die in latere gelijksoortige tijden van het rijk Gods door zulk ene verzoeking mochten getroffen worden, een gids tot vrede en rust en geloof aan Gods trouw zou kunnen worden..

De Prediker roemt hier de ongeborenen boven degenen, die het leven hebben aanschouwd. Hij komt tot deze betuiging voor zover hij alles beschouwt van de zijde van het ondermaanse. Indien men, wil hij zeggen, geen verwachting heeft op hetgeen hier namaals zijn zal, indien met dit leven alles uit is, dan is het geen zegen geboren te zijn geweest. In zeker opzicht spreekt de Apostel hetzelfde uit als hij zegt: Indien Christus niet is opgestaan, zijn wij de ellendigsten van alle mensen.

Verder zag ik al den arbeid en alle geschikkelijkheid, kunstvaardigheid, des werks van degenen, die met vlijt en overleg hun werk verrichten, en zich daardoor meer levensgeluk verschaffen, maar hoe beijveren zich de mensen om dat geluk te vernietigen! Want ik zag, dat het den mens nijd van zijnen naaste aanbrengt. Dat, namelijk, dat de een het uit nijd en afgunst, in vlijt en degelijkheid van den ander wil winnen, is ook ijdelheid en kwelling des geestes, waardoor men nimmer een duurzaam geluk kan bereiken.

Wel is waar konden dezulken, die uit nijd en ijverzucht anderen trachtten te overvleugelen, daartegen inbrengen, om hun geweten, dat de boosheid huns harten aanklaagt, te stillen: Wat anders dan vlijt en geschikkelijkheid moet ons dat geluk aanbrengen? Want het spreekwoord zegt terecht van den luiaard: a) De zot, gelijk een luiaard er een is, vouwt zijne handen zamen, slaapt en eet intussen zijn eigen vlees, totdat hij ten laatste tot den bedelstaf gebracht wordt.

Spreuken 6: 10; 24: 33

Zulk enen antwoord ik echter: ééne hand vol have en goed, zodat men zijn dagelijks brood heeft, met rust daarbij, zodat men tevreden is met zijn deel, en anderen, hetgeen zij meer bezitten, niet benijdt, is beter dan beide de vuisten vol met arbeid en kwelling des geestes, zodat men ten gevolge van zijne inspanning wel is waar overvloed aan alles verkregen heeft, maar aan den anderen kant ook weer door nieuwe zorgen over de beste wijze, om zijnen verkregen schat te bewaren en nog te vermeerderen, gekweld wordt.

De wereld faalt hierin zeer, dat zij altijd slechts overvloed van de goederen en schatten dezer aarde tot hare bevrediging verlangt, ene middelmatige bezitting daarentegen als gelijkkluidend met ellende en ontbering beschouwt. En toch kan men een goed met weinig als met veel vergenoegd en tevreden leven, als men slechts op de rechte wijze naar tevredenheid streeft, namelijk zo, dat men God, den Heere tot zijn hoogste goed stelt.

Men behoeft enen rijke om zijne vele goederen niet gelukkiger te achten dan enen arme. Die veel heeft, heeft ook veel onrust en zorg, en is bovendien blootgesteld aan den nijd van anderen.

Dit laatste vers zou door enen luiaard kunnen gebruikt worden om zichzelf te rechtvaardigen; maar hij zou slechts ene waarheid misbruiken, ten einde zijn luiheid te bedekken. Integendeel geeft Salomo ons hier den raad, den middelweg te bewandelen. Laat ons namelijk door eerlijken vlijt zoveel trachten te verkrijgen, dat wij aan het nodige voedsel en deksel geen gebrek hebben maar niet de beide vuisten vol trachten te verkrijgen, waardoor wij ons slechts kwelling zullen bereiden. Matige arbeid en matige winst zijn het best..

Het streven van een mens, welke zich afwerkend, enig en alleen zich zelf zoekt en in rusteloosheid zich zelve verliest, is wezenlijk een streven, hetwelk wind tot onderwerp en den aard van den wind heeft..

Delitzsch vertaalt: "Als beide vuisten vol van arbeid en winderig streven." Onder hand hebben we te verstaan, de opene hand; onder vuist, de gebalde vuist.

Ik wendde mij wederom, en ik zag nog ene andere soort van ijdelheid onder de zon, waardoor de mensen ook eigenhandig hun geluk verwoesten.

Daar is er b.v. een, en geen tweede, die daar zijne vrienden zich van hem verwijderd hebben, thans alleen staat; hij heeft ook geen kind, noch broeder, voor wie hij te zorgen heeft, nochtans is van al zijnen arbeid geen einde, ook wordt zijn oog niet verzadigd van den rijkdom, en zegt niet: Voor wien arbeide ik toch, (Hoofdstuk 2: 18-21. Luk. 12: 16-21) en doe mijne ziel gebrek hebben van het goede, zodat zij ter wille van mijnen dwazen zucht naar rijkdom het blijmoedig en vrolijk genot van de gaven Gods moet missen, en in treurige verlatenheid van vrienden leven moet? Dit is, gelijk ieder erkennen moet, ook ijdelheid, en het is ene moeilijke bezigheid.

De mens, die hier beschreven wordt is zeker een van de beklagenswaardigste voorwerpen op aarde. Van hetgeen hij bezit, geniet hij zelf niet, en gebruikt het ook niet, om anderen wel te doen; hij laat het na aan verre bloedverwanten of geheel vreemden, die er hem nimmer voor zullen danken, omdat zij wel weten, dat hij het hun niet overgelaten zou hebben, indien hij het langer had kunnen houden; hij is een van de dwaasten, want zijne handelwijze is met alle gezond verstand in strijd en zijne verontschuldiging, dat de zorg noodzakelijk is, en men zich voor buitensporigheden moet wachten is geheel ijdel. Boven dit alles doet hij zijne ziel geweld aan, want de schat, dien hij vergaderd heeft, sluit zijn oog en zijn hart voor die parel van grote waarde, om welker bezit een mens verkoopt al wat hij heeft.

Salomo geeft hier weer een ander voorbeeld van de ijdelheid der wereld op, daarin bestaande, dat de mensen veeltijds, hoe meer zij hebben, hoe meer zij ook hebben willen, schrapende en wroetende daar zozeer om dat zij zich den tijd en het deel niet gunnen, hetwelk hun daarvan toekomt..

Het is daarom beter en meer geschikt om het levensgeluk te bevorderen, dat twee mensen in onbaatzuchtige en zich overgeevende liefde als vrienden nauw met elkaar verbonden, leven, dan dat een door gierigheid, hebzucht en dergelijke ondeugden, die de liefde verstikken, zich van zijne medemensen scheidt en ze van zich verwijdert; daarom zegt de Prediker: Twee zijn beter dan één; want zij hebben ene goede beloning van hunnen arbeid, zodat zij tevreden en zo gelukkig, als mogelijk is, kunnen leven;

Een mens zonder metgezel in gelijk aan de linkerhand, die de rechterhand mist. Genesis 2: 18.

Want indien zij b.v. vallen, hetzij in ene zware zonde, of in de handen van geweldenaars, de een richt zijnen metgezel op; maar wee den ene, die gevallen is! want er is geen tweede, om hem op te helpen, en hij moet de ondervinding opdoen, dat zijne gierigheid hem niet alleen van enen metgezel, maar ook van enen beschermer beroofd heeft.

Ook, indien twee te zamen liggen, zo hebben zij warmte; maar hoe zou één alleen warm worden? 1) Leert ons alzo niet reeds de natuur, de gemeenschap der zielen en de vriendschap hoog te waarderen.

De Prediker heeft hier niet alleen of in de eerste plaats de echtelijke verhoudingen op het oog, maar meer den vriendschapsband tussen twee vrienden, hoewel het eerste niet is uitgesloten.

En indien iemand, een vijand, den ene, die alleen staat, mocht overweldigen, zo zullen de twee, vast verbonden, tegen hem bestaan, zich met goed gevolg verdedigen en hem misschien ten onder brengen; en nog beter is het, zo er drie in vriendschap nauw verbonden zijn, want een drievoudig snoer wordt niet haast, niet gemakkelijk gebroken.

Gedeelde vreugde is dubbele vreugde, gedeelde smart is halve smart..

Men achte daarom de geloofsgemeenschap niet gering, waarin ook zelfs de vromen dikwijls veel te kort komen, daar men dikwijls uit eigene kans, geestelijken overmoed en grote inbeelding van zich zelve, of ook uit gemakzucht liever alleen staat, om zich, zo het heet, aan God en Christus alleen vast te houden, en zich alleen door den Heere te laten leiden en raden. Maar men ziet maar te dikwijls, hoe bij zulke mensen hun eigen geest het grootste aandeel in die leiding heeft.

Salomo toont hier aan, hoe noodwendig de maatschappelijke band voor het menselijk leven is, om de uitoefening van handwerken en kunsten te bevorderen. Alle standen hebben elkaar nodig, moeten elkaar helpen, en hunnen arbeid ten nutte van de gehele maatschappij verrichten, daarentegen alle scheuring en afzondering vermijden en trachten te voorkomen.

Het is niet alleen een heilig verlangen, waardoor de ene mens zich door den anderen aangetrokken gevoelt, omdat zij gelijkelijk gezind en hun harten verwant zijn; maar wij kunnen ons ook niet over ons geluk verblijden, noch de beproevingen, die ons treffen met vasten moed verdragen, noch op den weg der heiligmaking vrolijk voortgaan, wanneer wij gene trouwe vrienden bezitten. Hoe heilig is daarom de band tussen echtgenoten, tussen ouders en kinderen, tussen bloedverwanten en vrienden enz..

Twee wel verenigde echtelieden of gemeenzame vrienden worden hij een drievoudig snoer vergeleken. Want waar twee in heilige liefde en gemeenzame vereniging vastelijk verbonden zijn aan elkaar, daar zal de Geest van Christus, als den derden persoon uitmaken, gelijk Hij zich bij de Emmaüsgangers voegde. En zij, die dus in de liefde bijeen wonen, die wonen in God en God woont in hun lieden..

Maar ook in het leven der aanzienlijksten en machtigsten is geen duurzaam en volkomen geluk te vinden; ja beter is een arm en wijs jongeling, die van de omstandigheden een nuttig gebruik weet te maken, dan een oud en zot koning, wien alzo het beste, wat de arme jongeling bezat, namelijk wijsheid, ontbreekt; die, omdat de dwaasheid in zijn hart woont, niet weet van meer vermaand 1) te worden.

Dwaasheid en moedwilligheid of vermetelheid gaan gemeenlijk te zamen, en zij, die het meest de vermaning van node hebben, kunnen ze het minst verdragen. En niemands eer, titel of gave zullen hem den eerbied, daaraan behorende, doen genieten, zo hij geen ware deugd en

wijsheid bezit, om ze aan te prijzen, terwijl deze alleen den armoedigen mens ene ere bijzetten, die zijne ware grootheid aan alle verstandigen ten toon stelt..

Want het gebeurt dikwijls in de wereld, dat zulk eenarm, maar wijs jongeling komt uit het gevangenhuis, 1) alzo uit den laagsten en meest verachten levenstoestand, om koning te zijn, terwijl hij, gelijk Jozef, op rechte, door God zelve gebaande wegen, de macht in handen krijgt; daar ook een die als de zoon van den vorigen koning in zijn koninkrijk geboren is, en dus volgens menselijke berekening het zekerst op duurzaamheid van dit zijn levensgeluk kon rekenen, verarmt, omdat hij uit zijnen schitterenden levenskring verdrongen is.

Dat de Prediker hier bepaalde gebeurtenissen uit zijne eigene ervaring, of uit de geschiedenis der naburige staten op het oog heeft, lijdt wel geen twijfel, omdat ook zijne overige beschouwingen berusten op de treurige geschiedenis van zijn eigen tijd. Maar van de ons bekende veranderingen van dynastie past gene enkele volkomen op het voorgaande; men zal er van moeten afzien, ene bepaalde gebeurtenis op te zoeken, waarop de Schrijver van dit boek gedoeld heeft..

Dat hier van het gevangenhuis gesproken wordt, is om te kennen te geven, dat hij uit den laagsten stand is voortgekomen, zodat hij door zijn wijsheid en voortreffelijkheid zich de liefde van het volk heeft gewonnen.

Ik zag al de levenden, de voormalige onderdanen van den verdrongen koning, wandelen onder de zon, met den jongeling, den tweede, den anderen, die in diens plaats, in de plaats van den vorigen koning staan zal; bijna allen voegden zich bij den jeugdigen, begaafden jongeling, om hem als hunnen koning te huldigen.

Er is in het hart des volks van nature ene vermoeying, van lang te leven onder denzelfden vorst, en een geest van morren en klagen over alles, wat hun enigzins moeilijk valt; hierop volgt de lust, om van heerser te veranderen, niet zozeer uit verkiezing van den opvolger, of uit verzekering, dat hij beter wezen zal, als wel uit natuurlijke wuftheid en onbestendigheid, gelijk de zieken van kamer of van legerstede veranderen, maar niettemin hun ziekte met zich dragen, en dus alleen naar verandering haken uit lust tot verandering.

Er is geen einde van al het volk, van die grote menigte, die ontevreden met den tegenwoordigen staat van zaken, naar verandering haakt, van allen, die voor hen geweest zijn, de nakomelingen zullen zich evenwel ook over hem niet verblijden, 2) zij zullen den jongeling, al is hij ook een braaf en wakker vorst, even spoedig moede wezen, als dit met den voorgaanden koning het geval was; gewis, dat is ook ijdelheid en kwellung des geestes, een bewijs van de onvolkomenheid en onbestendigheid van het geluk ook van vorsten, die voortdurend aan het gevaar bloot staan, van uit hun plaats verdrongen te worden.

In het Hebr: Mhynpl hyh-rva lkl (Lekool ascher-hajah liphnahem) Beter aan allen, aan wier hoofd hij zal staan. De Prediker wijst hier op den bijval, dien zulk een wijs jongeling zal ervaren. Geen einde zal er zijn aan al het volk, geen einde aan hen, aan wier hoofd hij zou staan. Zijne onderdanen, vooral dergenen, die voor hem stredden, zou een grote schare zijn.

Evenwel volgt er dat het weer anders zou zijn met hun nakomelingen. Deze zullen zich niet over hem verblijden. De liefde tot hem zou bij de nakomelingen, bij het volgende geslacht, verkoelen.

Volgens den grondtekst worden hier eigenlijk niet diegenen bedoeld, die den nieuwen koning het eerst begunstigden, maar hun nakomelingen. Woordelijk luidt het vers: Daar was geen einde van al het volk, van allen, aan wier hoofd hij stond; -doch de nakomelingen verblijden zich niet over hem. Alzo vindt men in de geschiedboeken opgetekend, dat zich in het eerst velen over Nero verblijdden en hoopten, dat hij een goed en nuttig heer zou zijn. In de eerste vijf jaren liet zich dan ook alles goed aanzien en hij werd geprezen; maar in de volgende jaren was hij een dwingeland en maakte hij het zo erg mogelijk. Evenzo is er ook hoop geweest op Heliogabalus en Commodus, dat zij goede vorsten zouden zijn, maar in die verwachting werd men teleurgesteld; de eerste gaf zich aan allerlei dierlijken wellust over; den anderen had men Incommodus, dat is landplaag, liever dan Commodus moeten noemen..

Met vs. 16 eindigt het overzicht en de mededeling van wat de Prediker opgemerkt en ondervonden heeft. Dat hij echter niet behoort tot de vertwijfelende zielen, die den troost van den waren godsdienst missen, blijkt wèl uit hetgeen hij onmiddellijk laat volgen. Waar hij een blik heeft gegeven op wat van deze aarde is en het troosteloze van deze aarde heeft doen zien, daar vestigt hij nu de aandacht op datgene, wat in waarheid vrede geeft aan het harte.

Bewaar uwen voet, als gij tot het huis Gods ingaat, 1) opdat gij in heilige gemoedsstemming komt en alles achterlaat, wat uwe aandacht zou kunnen storen, en zijt liever nabij om te horen de stem Gods, die daar meer in het bijzonder tot uw hart doordringt, opdat gij daarna Gods wil gaarne zoudt doen (1 Samuel 15: 22), dan 2) om der zotten slachtoffer te geven, waarmee zij, die noch Gods heiligheid, noch hun eigene zonde recht erkennen, den heiligen God menen te verzoenen en hun geweten te bevredigen (Spreuken 21:

Jes. 1: 11 vv. Hos. 6: 6). Volg hen niet na, want zij weten niet, dat hun offer, dat zij met een goddeloos hart brengen, een gruwel is voor God (Spreuken 21: 27), en dat zij met zulke offeranden God niet dienen, maar kwaad doen.

Bewaart zegt hij, dat is, let op den gang uws voets, laat die voorzichtig zijn, overdenk uwen gang, uwe treden, opdat gij geen misstap doet, loop niet haastig en onbezonnen derwaarts, maar met bedachtzaamheid, met overleg, en ziet toe, dat uwe gedachten noch in het derwaarts gaan, noch in het aldaar vertoeven niet los en wuft heen zwerven en als van tak op tak huppelen, of nu op dit dan op dat werelds voorwerp blijven peinzen. Neen, de godsdienst eist den gehelen mens..

Beter: dan dat de zotten slachtoffers geven, want hun onwetendheid doet hun zondigen. De Prediker maakt hier onderscheid tussen het gaan naar Gods huis, om daar waarlijk te vernemen, wat de Heere God te zeggen heeft, en het vormelijk naar Gods huis gaan, of door een slachtoffer de zonde weer willen goed maken. Wezen en vorm wordt hier tegenover elkaar gesteld.

Zie ook over dit vers de inleiding van het volgende Hoofdstuk, waartoe het naar zijn inhoud behoort.

HOOFDSTUK 5. OVER DEN WEG TOT

HET WARE GELUK.

III. Hoofdstuk 4: 17-Hoofdstuk 5: 19. Even als de Prediker in het Voorafgaande drie dingen genoemd heeft, waardoor het geluk van den mens verstoord en vernietigd wordt, zo wijst hij thans drie middelen aan, waardoor aards geluk en tevredenheid verkregen en bevorderd kunnen worden, namelijk oprechte godsvrucht, die zich uitspreekt in heiligen ernst bij den godsdienst, in een zucht naar waarheid en oprechtheid en ene zorgvuldige beteugeling van de tong bij het gebed en het doen ener gelofte (Hoofdstuk 4: 17-5: 6); verder rechtvaardigheid en onbaatzuchtigheid in het verkeer met den naaste, die zich doet kennen door ene onthouding van alle geweldenaarigheid tegenover anderen, waarover zowel de koning als God het vonnis zou moeten uitspreken, en door een afkeer van de gierigheid en van knellende zorgen om vergankelijke schatten te verkrijgen, die men in den dood toch moet achterlaten (Hoofdstuk 5: 7-16); eindelijk matigheid en dankbare tevredenheid bij het genot van de goederen en de vreugde, die God den ijverigen en nauwgezetten arbeider schenkt. (Hoofdstuk 5: 17-19). Deze drie hoogst belangrijke deugden, welke de Prediker hier aanbeveelt, en volgens welke dit Hoofdstuk in 3 duidelijk aan te Wijzen delen kan gesplitst worden, beantwoorden nauwkeurig aan hetgeen de Apostel Paulus in Tit. 2: 12 als den eis van een nieuw godzalig leven stelt, waar hij van de gelovigen verlangt, dat zij matig, rechtvaardig en godzalig leven zouden.

Wees dan in het huis Gods (Zie het laatste vers van het vorige Hoofdstuk) niet te snel met uwen mond, dat gij bij het gebed niet doet als de heidenen, die menen, dat zij door de veelheid hunner woorden verhoord zullen worden (Matth. 6: 6 vv.), en uw hart haaste niet, voordat gij uwe gedachten verzameld hebt, een woord in het gebed voort te brengen voor Gods aangezicht: want God is in den hemel; Hij is een heilig, heerlijk en almachtig God, en gij zijt op de aarde, een arm uit het stof geformeerd schepsel, en door de zonde dubbel ellendig en verloren (Psalm 115: 3,16. Jes. 55: 7 vv.; 66: 1. Matth. 5: 34 vv. 5.34); daarom laat uwe woorden voor Hem weinig zijn, gelijk gij het ook in de tegenwoordigheid van de machtigen dezer aarde niet waagt, vele ijdele woorden te bezigen.

Offerande en gebed zijn de twee grondslagen van allen godsdienst; naarmate de volken deze beide bewaard hebben, staan zij dichter bij de openbaring, of zijn er meer van verwijderd en zijn zij gemakkelijker of moeilijker tot den waren godsdienst te brengen. De Islam, zowel als de eigengerechtigde Joden en Christenen hebben het offer verworpen of verloren, daarom staan zij veel verder van de waarheid af dan de heidenen, die nog dagelijks door offeranden den toorn hunner afgoden trachten te verzoenen; want aan de behoefte des harten, om zich met God te verzoenen en vergeving te erlangen kan door de hoogste beschaving niet voldaan worden, waar die behoefte verloren is, verwijderd zich de mens hoe langer hoe meer van elke bron van heiligmaking. -Omdat God alleen in den hemel woont, d.i. alleen waarachtig, wijs en rechtvaardig is, wij daarentegen op de aarde, en daarom leugenaars, dwazen en zondaren zijn, zo betaamt het ons op generlei wijze met onze menselijke wijsheid, die in Gods ogen dwaasheid is, over goddelijke en hemelse dingen te oordelen en vele woorden over onze aardse aangelegenheden, onze levenservaringen voor Gods aangezicht te brengen; maar wij

moeten naar God horen, Hem laten oordelen en beslissen en Zijn woord, als de alleen ware wijsheid gehoorzamen.

- "Laat uwe woorden weinig zijn" - van welk ene uitgebreide betekenis is dat niet in het onderwijzen en prediken, in het bidden en in het dagelijks leven! Hoe menige, uren lange predikatie wordt hier veroordeeld, al is zij nog zo mooi naar alle regelen van de kunst ingericht! En hoe weinig moeten ook de woorden van anderen over geestelijke dingen niet zijn, wanneer deze van alles, wat onnut, onstichtelijk, ergerlijk en onjuist is, moeten gezuiverd worden! Dezen raad heeft de Heiland wel in acht genomen en daarom ook een kort gebedsformulier voorgeschreven, waarbij Hij reeds bij den aanvang den bidder wijst op de majesteit Gods, die in den hemel woont, maar daarbij den lieflijken naam van Vader bezigt..

Want gelijk des nachts de verwarde en onrustig makende droom, die de ziel vermoeit, komt door vele inspannende bezigheden zorg, alzo de stem des zots door de veelheid der woorden, waardoor hij juist uitspreekt dat hij een zot is, die noch zich zelve in zijne nietigheid, noch God in Zijne grootheid en heerlijkheid kent.

Gelijk de verwarde, verschrikkende en angstige en slaapontrovende en belettende dromen blijken zijn van een hoofd, vervuld met bezigheden, alzo zijn ook de vele haastige en onbezonnen woorden, welke men in en onder het bidden tot òf het spreken van God gebruikt bewijzen der dwaasheid, die in het harte heerst, òf ener dwaze onkunde omtrent God, ons zelve en goddelijke zaken..

a) Wanneer gij voorts in den nood, of na het ontvangen van grote bewijzen van Gods genade ene gelofte aan God zult beloofd hebben, stel niet uit dezelve te betalen; want Hij heeft geen lust aan delichtvaardige zotten, die spoedig gereed zijn allerlei beloften te doen en goede voornemens op te vatten, maar daarna te traag en zelfzuchtig zijn, om hun vlees pijn te doen, en niet nauwgezet genoeg, om hun belofte te volbrengen (Mal. 2: 7. Deuteronomium 22-24). God laat zich echter niet bespotten, daarom wat gij zult beloofd hebben, betaal het met nauwgezetheid en inspanning van al uwe krachten.

Numeri 30: 2.

Beproof echter eerst uwe kracht, of gij in staat zult zijn, te volbrengen, wat gij God beloofd hebt; want a) het is beter dat gij niet belooft, dan dat gij belooft en niet betaalt (Hand. 5: 4. Psalm 7: 14).

Deuteronomium 23: 21,22.

Streef er naar, dat gij uwe doopgelofte houdt, dan hebt gij genoeg te betalen..

Het is den Christen niet geoorloofd, geloften te doen, die uit ongeloof voortkomen, of met de liefde tot den naaste in strijd zijn, noch wanneer hij ze eenmaal afgelegd heeft, ze te volbrengen.

Mensen, die zo gemakkelijk ene afgelegde goede gelofte vergeten, zijn dikwijls zeer nauwgezet in het vervullen van die geloften, welke zij niet hadden mogen doen..

Laat uwen mond niet toe, dat hij uw vlees, uw op zich zelf reeds zo zondig menselijk wezen, door ijdele woorden en lichtvaardige taal in Gods heilige tegenwoordigheid zou doen zondigen, 1) en zeg niet, wanneer gij ene gelofte lichtvaardig hebt afgelegd en die wilt betalen met een losoffer, voor het aangezicht des engels, den priester, den bode en plaatsvervanger van Jehova (Mal. 2: 7), bij wien gij u dan hebt te vervoegen, dat het slechts ene dwaling was 2) (Numeri 15: 27-31), terwijl gij wel is waar door een offer wilt verzoend worden (Mal. 1: 8 Matth. 5: 5), zo hebt gij toch geen ernstig berouw over uwe zonde; Waarom zou God grotelijks toornen, om uwer stemme wille, waarmee gij u op zo snode, schijnheilige wijze God verzocht hebt, en tot straf daarvoor verderven het werk uwer handen, zodat alles u mislukt en het geluk, dat gij tot dusverre gesmaakt hebt, door Zijnen toorn vernietigd wordt; waarom wilt gij het zo ver laten komen?

Letterlijk: laat uw mond niet toe uw lichaam tot zonde te brengen, en wel zo, dat gij er van Gods wege straf op ontvangt. De Prediker waarschuwt hier tegen het niet betalen van de gelofte, maar inzonderheid, tegen het deze gelofte te volbrengen door een losoffer, onder het voorgeven, dat het een dwaling, dat het een zonde uit zwakheid is geweest. De Engel is hier dan ook de priester, die het offer, dat men ter lossing der gelofte wilde brengen, moet ontvangen. Zo men dan voor diens aangezicht liegt, liegt men tegen Jehova, en deze zal zulk een zonde bezoeken, ook in het onthouden van den zegen op den dagelijksen arbeid.

Zij, die zich zo gemakkelijk met hun zwakheid troosten, zonder er smart over te gevoelen, bedriegen zich zelve. -"Het is gene geringe zaak, den Heere des hemels en der aarde te bespotten, terwijl men Hem belooft, wat men niet ernstig voornemens is te houden. Van dezelfde godsdienstige oppervlakkigheid, die meent, dat de lieve Heere in den hemel het zo nauw niet nemen zal, en wel tevreden zal zijn, te meer nog in een tijd, waarin Hij zelf zo weinig schenkt, wordt ook in de profetieën van Maleachi gesproken, daar lezen wij in Mal. 1:

"Want als gij wat blinds aanbrengt, om te offeren, het is bij u niet kwaad; en als gij wat kreupels of kranks aanbrengt, het is niet kwaad. Brengt dat toch uwen vorst; zal bij een welgevallen aan u hebben, of zal hij uw aangezicht opnemen? In vs. 6 brengt Maleachi op grond van zulke feiten ene aanklacht tegen het volk in, als tegen verachters van den naam des Heeren..

Want gelijk a) in de veelheid der dromen ijdelheden zijn, also in vele dromen. Even als in vs. 2 zijn ook hier de dromen slechts voorbeelden voor de ijdelheid van vele woorden. Gelijk men daaruit, dat iemand veel met dromen gekweld wordt, mag besluiten, dat hij weinig geschiktheid heeft voor alles, wat tot de nuchtere werkelijkheid behoort, zo zal ook hij, die het meest met woorden pralen kan, ons het minste vertrouwen inboezemen; maar vrees gij God! 1) want dat is het beginsel der wetenschap.

Spreuken 10: 19.

Gelijk de dromen in de meeste gevallen met het innerlijke zieleleven in verband staan, zo ook hetgeen iemand spreekt, staat in verband met de gesteldheid van zijn hart, ja, van zijn gehelen persoon. Van daar dat de Prediker hier met nadruk zegt: "Vrees gij God," m.a.w. denk er altijd om, dat God u ziet, hoort, van alle dingen weet, en dat ge van elk ijdel woord eenmaal rekenschap voor Hem zult moeten afleggen.

Wacht u verder voor elke ongerechtigheid en geweldenarij omtrent uwen naaste: Indien gij de onderdrukking des armen, en de beroving des gerichtts en der gerechtigheid ziet in een landschap, 1) in ene provincie, dat ver van den zetel des konings en der bevoegde rechtbanken verwijderd is, en daardoor aan allerlei onderdrukking van beambten bloot staat, verwonder u niet over zulk een voornemen van overmoedige en onrechtvaardige mensen; want die hoger is dan de hoge, namelijk de koning, neemt er acht op, en heeft de macht en het recht, zulk enen onderdrukker te straffen; en in geval hij verzuimt den onderdrukte recht te verschaffen, daar zijn hogen, namelijk de Allerhoogste, de Koning der koningen boven henlieden, die eenmaal zeker een rechtvaardig oordeel zonder aanzien des persoons zal uitspreken. 2)

Het hier, even als in Hoofdstuk 2: 8 gebruikte woord medinah, "provincie, landschap" is het Arameïsche woord, dat in de boeken Ezra, Nehemia en Esther voor de afzonderlijke provincies van het Perzische rijk en ook voor Palestina gebruikt wordt; in de geschriften, die van Salomo zelve afkomstig zijn, komt het woord in het geheel nog niet voor. Ook dit is even als de vele Arameïsche woorden in ons boek, een bewijs, dat het uit den tijd der Perzische heerschappij dagtekent..

Vrees God, zegt de Spreuk der Wijsheid (Spreuken 24: 21) en den koning. Het gehele Boek der Prediker toont, hoe vol zijn Schrijver van deze zedelijke grondgedachte is. Zo is de overgang tot het volgend onderwerp werkelijk innerlijk aangegeven..

Dit Boek leert u dus, dat gij u niet te zeer bekommeren en verontrusten moet, wanneer het onrechtvaardig toegaat; maar, wanneer de duivel de oorzaak is van zoveel kwaad, onrecht, geweld en onderdrukking der armen, zeg dan liever: Het is 's werelds loop, God zal het oordelen en wreken. En wederom, wanneer gij ziet, dat het recht toegaat, zeg dan: God zij geloofd, die zo regeert, dat er geen kwaad en onrecht geschiedt, maar ook nog veel goeds geeft. -Zo verrichte dan een ieder in zijnen stand zijn werk overeenkomstig Gods bevel; het andere geve hij aan God over, en wachte op Hem, die de goddelozen en onrechtvaardigen kan achterhalen en richten. Die enen zwaren steen niet kan opbeuren, late hem liggen, en beure op, wat hij kan. Daarom, als gij ziet, dat koningen en vorsten hun macht misbruiken, dat rechters en advokaten zich laten omkopen en hun zaken verwaarlozen, wees dan wijs en denk: God zal het eenmaal beter maken..

Wat hier gegispit wordt, is de onderdrukking der armen en het buigen van het recht, zoals dit zo veeltijds in de Oosterse landen geschiedt, waar niet alleen door de lagere, maar ook door de hogere beambten het recht werd gebogen, het volk uitgezogen en aldus op allerlei manier de gerechtigheid wordt te onder gehouden. De Prediker troost er mede, dat er toch nog recht is. Er zijn hogen boven henlieden. Want al zijn onder de hogen in de eerste plaats te verstaan

de Opperhoofden, de Koningen, toch is dit ook van toepassing op Hem, aan Wien alle Koningen, alle Overheden de macht ontlennen en die eenmaal zeker recht zal doen.

Het voordeel des aardrijks, de vruchten des velds door de vlijt des landmans onder den zegen des Heeren verkregen, is voor allen, rijken zowel als armen hebben ze nodig; de koning zelfs wordt van het veld gediend, hij kan die vruchten evenmin als de armste voor zijn onderhoud ontberen, daarom versmaadden koningen en andere hooggeplaatste personen, zo als Uzzia, Curius Dentatus en vele anderen het niet, om den landbouw in hun bijzondere bescherming te nemen, of dien zelven uit te oefenen.

Volgens den Duitsen tekst lezen wij, dat de koning voor, ten behoeve van het veld is, d.i. dat het bepaaldelijk zijne roeping ook is, om het veld en den oogst daarvan tegen elken vijandelijken aanval van buiten of van binnen te beschermen, opdat de landman gerustelijk zijn nuttig bedrijf zon kunnen uitoefenen..

Dit vers sluit zich aan aan het vorige, of aan het volgende. Sluit het zich aan het vorige, dan vormt het een tegenstelling er mede. Sluit het zich aan het volgende, dan vormt het evenzeer een tegenstelling. Sluit het zich aan bij het vorige, dan wordt hier gewezen op een koning, die zich met den akkerbouw bezig houdt en dus niet met het voeren van oorlogen, en het onderdrukken van zijne onderdanen. De vertaling is dan juister: Voordeel van een land, echter bestaat allerwege in een koning, die zich aan den akkerbouw overgeeft.

Onzes inziens sluit het zich aan bij het volgende, en dan wijst het op het voordeel van landbezit boven het geldbezit in vs. 9. Het was toch de gewoonte bij vele Oostersers, om hun rijkdom en bezittingen door baar geld te vermeerderen. Hiertegen waarschuwt de Prediker in vs. 9 en wijst daarom eerst in dit vers op het voordeel van het bouwen van het land, waarvan allen kunnen genieten.

Verwoest niet zelf uw geluk door allerlei ongerechtigheid, tot bevrediging uwer hebzucht te plegen, maar bedenk ook, dat de gierigheid, die de openlijke misdaad schuwt, u gene tevredenheid en rust kan verschaffen; want, die het geld, het zilver, lief heeft wordt van het geld, het zilver, niet zat; want goed en zilver kunnen den honger der ziel niet stillen; en wie den overvloed lief heeft, wordt van het inkomen niet zat; want het is niet in den overvloed gelegen, dat een mens leeft van zijne goederen. Dit is ook ijdelheid, even als zo vele andere dingen op deze arme aarde, die zo veel schijngoederen aanbiedt (Amos 8: 4 vv. Spreuken 15: 25 vv.).

Alexander had niet genoeg aan al de koninkrijken, die hij onderworpen had, ja niet aan ene ganse wereld. Evenzo gaat het met alle andere dingen. Wie wijsheid, eer, rijkdom, kracht, schoonheid, gezondheid enz. bezit, is er toch niet mede tevreden. Zo is dit arme, ellendige leven van den gierigaard een goede spiegel voor anderen. Want gelijk de gierigaards geld bezitten en het toch niet vrolijk durven gebruiken, maar altijd naar meer geld verlangen, alzo doen wij met alle gaven. Want wat is een gierigaard anders dan een arm, geplaagd en onrustig wezen, dat altijd het oog heeft op hetgeen het nog niet bezit; daarom is het ijdelheid en

kwelling des geestes. Zijn zij integendeel gene gelukkige mensen, die tevreden zijn, als God hun voedsel en deksel geeft, en Hem voor de toekomst laten zorgen?.

De natuurlijke begeerten zijn gerust en tevreden als het begeerde verkregen is, maar de verdorven begeerlijkheden zijn onverzadiglijk. De natuur is met weinig, de genade met nog minder, maar de verboden lust nergens mede tevreden. Hij, die het zilver in menigte heeft en het nog dagelijks bij zich ziet toenemen, bevindt echter, dat het geen wezenlijk genoegen aan zijne ziele kan verschaffen..

Waar het goed vermenigvuldigt, daar vermenigvuldigen ook die het eten; van alle zijden stromen diegenen toe, die mede van den overvloed willen genieten, afgezien van het groter aantal dienaars en verzorgers, die een rijke nodig heeft, en die hem nieuwe zorg baren; wat nuttigheid hebben dan de bezitters daarvan, meer dan anderen, die slechts weinig bezitten, dan het gezicht hunner ogen, waardoor toch immers hun hart niet kan vertroost en bevredigd worden?

Dit is een belangrijk en heerlijk woord. Een gierigaard heeft nooit genoeg, hij zamelt en schraapt altijd door. Voor wien verzamelt hij het echter? Het spreekwoord zegt te recht: Na goede spaarders komen goede verteederders. Want de Schrift geeft reeds de waarschuwing, en de ervaring van alle tijden leert het, dat alle schatten, in het bijzonder die, welke door onrecht verkregen zijn, òf bij het leven des gierigaards, òf na zijnen dood hare uitdelers of verteederders gehad hebben, en hij, de gierigaard, heeft er niets dan zorg en moeite van. Salomo was ook een rijke koning. Wie had zijne rijke goederen nodig? Zijn hofstoet. Wie verbruikt de goederen der vorsten? Allerlei dienstponeel, ruiters, knechten, schrijvers, ambtlieden, en bovendien veel zogenaamde vrienden, die het 't allerminst verdienen. Wie nu rijkdommen verzamelt, die verzamelt ook verteederders. Waartoe kwelt ge u dan, om uwen schat te vermeerderen? Met al uwe goederen kunt gij toch niet meer doen dan uwen buik vullen en uw arm lichaam dekken. Als God u rijkdommen geeft, gebruik dan uw deel, gelijk gij uw aandeel water gebruikt en laat het andere voorbij stromen; doet gij het niet, zo is het toch te vergeefs, dat gij verzamelt..

De gierigaard is de bewaker, niet de heer; de slaaf en niet de bezitter van zijn geld; want het zou hem gemakkelijker vallen iemand iets van zijn eigen vlees mede te delen, dan van zijn begraven goud. Even als iemand, die bevel geeft, om niets van bewaarde dingen aan te raken, zo bewaart hij zijne schatten en houdt ze bijeen; hij ontzegt zich het zijne, als ware het vreemd goed, en het is voor hem ook vreemd goed. Hoe kan hij zich nu den bezitter noemen van datgene, waarvan hij noch het vrije gebruik, noch enig genot heeft?.

En weet gij niet, dat de gierigaard, omdat hij de aardse goederen te lief gekregen heeft, de hemelse heeft verloren; dat hij ogen heeft en niet ziet? Want als het ware blind zijnde, laat hij het goede voor het bedrieglijke, het hemelse voor het aardse, het oneindige en beste voor het nietigste, het zekere voor het twijfelachtige, het heilige voor het onheilige varen en verruilt hetgeen rijk aan vreugde is met hetgeen slechts smarten aanbrengt. In zijne dwaasheid verrijkt hij zich naar het uitwendige en verarmt naar het inwendige; hij klemt zich vast aan vergankelijke nietigheden, hij bezit de aarde en wordt door verschrikkelijke onderaardse

machten bezeten. Ja, hij verslindt, om het weer uit te spuwen; hij heeft lief, wat hem in het verderf stort; hij verwerft met inspanning, wat hij verliezen moet, hij bekommert zich, om hetgeen hem smart veroorzaken moet; hij belast zich zelve, opdat hij slechts te sneller in den afgrond zou neerstorten.

De slaap des arbeiders, die in zijnen arbeid Gods gebod gehoorzaamt is zoet, want hij blijft meestal van kwellende zorgen, die den rijke treffen bevrijd, en zijn vermoeid maar tevens door den geregelden arbeid gezond en krachtig geworden lichaam doet hem gemakkelijk den slaap vatten; hij hebbe weinig of veel gegeten, maar de zathed des rijken laat hem niet slapen, hetzij dat het onmatig gebruik van spijs hem dit belet, hetzij dat de zorg, om zijne goederen, waaraan zijn hart kleeft, te behouden, hem den slaap uit de ogen weert.

Hoe kan hij slapen, die zijn goud moet bewaken; die voor verliezen vreest en op winst jacht maakt; die renten berekent en hypotheeken telt? Hij geeft geen acht op die grenzen, die de natuur hem stelt; de afwisseling, die de slaap hem aanbiedt, kent hij niet; de begeerlijkheid houdt hem wakker, de poging om het eigendom van anderen te verkrijgen maakt hem onrustig; de nijd pijnigt hem, als hij niet snel genoeg in rijkdom toeneemt; de geringe opbrengst van den rijken voorraad doet hem ontstellen, en de ook bij anderen heersende overvloed verontrust hem, God zelf laat hem niet eens toe, dat hij slaapt, maar maakt den slapende wakker. Hij gunt zich zelf evenmin rust, want zelfs de rijke opbrengst der vruchten verontrust hem en hij klaagt als een arme: "Wat zal ik doen?" zegt hij. Zijn dat niet de woorden eens armen, die niets heeft om van te leven..

De slaap des lichaams is ene gave Gods. In dien zin sprak ook Homerus, toen hij hem voorstelde als nederdalende uit de wolken en rustende op de tenten der krijgers rondom Troje. De slaap is ene gave Gods. Wij menen soms, dat het genoeg is, ons hoofd op het kussen neer te vleien, om enen gerusten slaap te genieten. Maar dit is niet zo; geen mens zou inslapen, indien God zelf hem niet de oogleden toesloot en alle kwellende zorgen en gedachten van hem wegnam. Hebt gij het niet gekend, wat het is, zich te vergeefs op zijn bed te keren en te wenden, zonder den slaap te kunnen vatten? Gij meent, dat gij, door uwen geest op een bepaald punt te vestigen, eindelijk zult inslapen, maar het mislukt u, er zijn duizend dingen, die u in wilde orde door het hoofd gaan en wakende houden. De slaap, die beste van alle geneesmiddelen, die den vermoeide naar het lichaam en dikwijls ook naar de ziel nieuwe krachten schenkt, is ene gave Gods, en ene gave aan allen, rijken en armen. Hij is niet het bijzonder voorrecht der rijken, ja indien er onderscheid is, dan heeft de arme een groteren zegen in dit opzicht; want de slaap des arbeiders is zoet, hij hebbe weinig of veel gegeten. Welk een zegen heeft de mens dan niet in den slaap van God ontvangen! Hij misbruike dien zegen niet..

Hoe dwaas en nietig is het ook, zich te vermoeien om rijk te worden, daar de rijkdom zo vergankelijk is! Er is een kwaad, dat den mens veel ziekte aanbrengt, hetwelk ik zag onder de zon; rijkdom op het zorgvuldigst van zijne bezitters bewaard tot hun eigen tijdelijk en eeuwig kwaad; want wanneer zij dien, wat zo gemakkelijk en spoedig geschieden kan, verliezen, zullen zij veel ongelukkiger worden, dan wanneer zij hem nooit bezeten hadden.

Of de rijkdom zelf vergaat door ene moeilijke bezigheid, 1) het gebeurt lichtelijk, dat hij door enige ramp, waarvan hij zelf of een ander de oorzaak is, of die hem onmiddellijk uit Gods hand wordt toegezonden verarmt; en hij gewint enen zoon, wien hij grote schatten meende na te laten, en er is niet met al in zijne hand.

In het Hebr. Weabad haoscher hahoe be'injan ra'. Beter: De rijkdom namelijk, zij zelf verloren gaande door een slechte omstandigheid, d.i. door de ene of andere ramp. Vers 13 is nadere verklaring van vs. 12. Menigeen heeft zich zelve arm gemaakt door al te veel te willen binnen en alles op het spel te zetten. Een kwade omstandigheid, oorlog bij voorbeeld, was in staat, om hem van een rijke een arme te maken, en in plaats dat zijn zoon veel bij zijn sterven zou ontvangen, ontvangt deze niets.

Maar ook wanneer de rijke van zulk een ongeluk verschoond blijft, dan maakt toch de dood een einde aan het bezit van zijne goederen; wantgelijk als hij voortgekomen is uit zijner moeders buik, alzo zal hij naakt wederkeren, gaande gelijk hij gekomen was; en a) hij zal niet het geringstemedenemen van zijnen arbeid, dien hij verricht heeft, om schatten te verzamelen, dat hij met zijne hand zou wegdragen.

Psalm 49: 18.

Ja in den dood is de voormalige rijke ook aan den armste gelijk. Hoe zou dan een goed, dat met den dood ophoudt te bestaan, in waarheid gelukkig kunnen maken. (Job 1: 21. 1 Tim. 6: Psalm 49: 11)?.

Daarom is dit ook een kwaad, dat ziekte aanbrengt, 1) en dat om der zonde wil op de mensenkinderen rust, dat hij in alle manier gelijk hij gekomen is, alzo heengaat, en niets van zijnen rijkdom kan medenemen; en wat voordeel is het hem, dat hij in den wind, voor vergankelijke nietige dingen gearbeid heeft; 2) is hij nu ook maar een weinig gelukkiger en meer van de genade Gods verzekerd dan de arme?

Maar was de mens recht ernstig werkzaam in het godsdienstige, dan zou hij door de genade en vertroosting, in zijn hart uitgestort, zich te meer en beter voor de eeuwigheid bekwaam maken en een spijs vergaderen, die tot in eeuwigheid zou duren, daar alles, wat men in deze wereld voor het lichaam winnen kan, ook in dezelve blijven en met dezelve vergaan moet..

Of een schrikkelijk kwaad, een diep treurige toestand, indien men alles van het standpunt der tegenwoordige wereld beschouwt.

Het geld en goed blijft achter, en wordt door de vrolijke erfgenamen verteerd; de ziel moet echter zonder verschoning voor Gods gericht verschijnen, om rekenschap en verantwoording te doen van het toevertrouwde goed. Hij verwerft alzo voor zijne erfgenamen enen tijdelijken hemel en voor zich zelve ene eeuwige hel. Hoor, hoe de dood reeds met de sleutels van de geldkast rammelt, om den schat, dien de gierigheid zo dikwijls geteld heeft, ongeteld, misschien wel aan vreemden en ondankbaren weg te schenken. Hem zelve echter haalt hij tot loon voor zijn trouw bestuur, om hem arm en naakt in een duister hol te werpen.

En wat was verder zijn leven? Heeft hij ware vreugde daarin genoten? Ik zag, dat hij ook al zijne dagen in duisternis gegeten heeft, ook wanneer hij in de helder verlichte eetzaal zat; want God, het enige licht der ziel, was niet het licht zijns levens en de vrede Gods, de blijdschap des geestes en de heerlijkheid des hemels kende hij niet; en dat hij veel verdriets gehad heeft, omdat het bestuur en de vermeerdering zijner goederen hem zo veel kwelling baarde (1 Tim. 6: 10), ooknog zijne ziekte en onstuimigen toorn, die steeds aan zijn hart knaagde, wanneer hij den nijd en de afgunst zag, die zijn rijkdom verwekte, of de vele gevaren, waaraan hij blootgesteld was, opmerkte. Zijn gemoedsleven werd door dit alles verbitterd, en waar hij door lichamelijke ziekte bezocht werd, die hem noodzaakte zijne plannen op te geven en hem een naderend sterven en daarop volgend gericht aankondigde, daar was zijne plaag nog slechts te groter?

In de duisternis eten, betekent niet anders dan in zwaarmoedigheid zijn leven doorbrengen. Alle gierige en zwartgallige mensen vinden altijd iets, dat hun niet bevalt, waarover zij morren en waarop zij schimpen. Want zij zijn vol zorg, kommer en angst; zij kunnen niet vrolijk eten en drinken en hebben altijd iets, dat hen beangstigt en knelt..

Rijkdom, zo lang als hij achter slot en grendel zit, brult heftiger dan een leeuw en brengt alles in verwarring. Brengt gij hem echter uit de duisternis te voorschijn en vult gij er de hongerige lichamen der armen mede, dan verandert hij van een wild dier in een lam, van enen vijandelijken vervolger in enen gids; in plaats van een klip wordt hij ene haven, in plaats dat hij schipbreuk doet lijden, brengt hij stilte op zee aan..

Ziet, wat ik gezien heb, op grond van al wat er gezegd is, in het bijzonder, omdat een gierigaard met al zijne schatten de ellendigste mens is, noem ik het a) ene goede zaak, die schoon is, en die nog het meest aan uitsluitend aards geluk kan bevorderlijk zijn, namelijk met hartelijke dankbaarheid jegens den Gever van alle goede gaven te eten en te drinken, wat Hij dagelijks schenkt, en in plaats van zich te kwellen met de opeenhoping van schatten, te genieten het goede van al zijnen arbeid, dien hij bearbeid heeft onder de zon, gedurende het getal der dagen zijns levens, hetwelk God hem geeft; b) want dat is zijn deel, 1) dat God hem, hetzij rijk of arm, bescheiden heeft, en dat hij, zonder zich door nutteloze zorgen te kwellen genieten moet.

Prediker 2: 24; 3: 12,22; 9: 7; 11: 9.

Wij moeten onszelf niet uithongeren door gierigheid, omdat wij vrezen te kort te zullen komen, of omdat wij te zeer gretig zijn, om al meer en meer in te palmen, maar wij moeten met vreugde ons brood eten en onzen wijn drinken, opdat wij ons lichaam en ziele in den dienst van God te sterker mogen maken en aanzetten. Wij moeten ons niet door zwaren arbeid afsloven en laten er anderen de vruchten van eten, maar de vertroosting van dit leven en van onzer handenwerk alle de dagen van ons leven genieten, zolang God ons in de wereld laat..

Ook een iegelijk mens, aan denwelken God rijkdom en goederen gegeven heeft, en Hij geeft hem daarbij de macht 1), de geschiktheid, om daarvan met een blijmoedig en tevreden

hart te eten, en om zijn bescheiden deel uit Gods hand aan te nemen, en om zich te verheugen van zijn dagelijks arbeid, waaraan het niemand, die van vrouwen geboren is, ontbreken zal, datzelve is ene zeldzame, edele gave van God, die men waarlijk niet gering behoeft te schatten.

Dit vers bewijst duidelijk, dat het niet de bedoeling der H.S. zijn kan, de rijken om hunnen rijkdom te verachten, mits slechts de rijkdom met een dankbaar, tevreden, aan God overgegeven hart gepaard gaat. Den reine is alles rein (Tit. 1: 15), alzo kan ook de rijkdom door zulk enen in reinheid gebruikt worden; het zal er ook hier voornamelijk op aankomen, hoe het hart voor God staat. Wanneer echter iemand niet even goed tevreden is en stil blijft, wanneer huis en hof door brand vernield worden, of dat hij op enige andere wijze schade aan zijne goederen lijdt. dan is hij nog niet recht gelaten en tevreden; dat is de proef op de som.

Gij aardse zon, die slechts voor dezen tijd schijnt, wat staat gij mij in den weg, dat gij mij aftrekt van de heerlijkheid van het ware licht? Om het goede, dat er in de rijkdommen dezer wereld is, wel te genieten, is het nodig, dat men er volkomen heerschappij over hebbe, dat men namelijk bij het gebruik daarvan handele overeenkomstig het goddelijk doel.

Want hij, die deze edele gave Gods ontvangen heeft, zal niet veel gedenken aan de dagen zijns levens: zijne dagen gaan gemakkelijk voorbij, dewijl hem God verhoort in de blijdschap zijns harten; of volgens andere overzetters: met blijdschap des harten, zodat hij zijnen weg vrolijk en welgemoed bewandelt. Dit is echter veel kostelijker, dan alle schatten en rijkdommen der wereld, en is evenzeer voor den arme als den rijke te verkrijgen.

De wedergeboren, hemelsgezinde mens heeft God tot zijn hoogste goed, die zich ook aan de ziel wil te genieten geven, daarom denkt zulk een mens niet veel aan dit ellendige leven, aan hetgeen hij eten en drinken, en waarmee hij zich kleden zal; hij weet, dat zijn God al zijne nooddrift vervullen wil. Die God, die ons de zonden vergeeft, ons door zijne genade rechtvaardigt, zodat Hij zelf onze hemel wordt, die neemt ook terstond alle vleselijke zorgen van ons, zodat wij, hetgeen ons dagelijks aan spijs en drank en ook aan vreugde geschonken wordt, met een dankbaar, kinderlijk hart aannemen en vrolijk genieten. In de genade Gods te staan, zich daarin te verblijden, dat is alzo de levenswijsheid bij uitnemendheid..

Als ene bijzondere gave stelt de Prediker het voor rijkdom en goederen te bezitten, maar ook de macht hebben, om daarvan te eten en te genieten. Zo wel gezondheid te bezitten, als lust om dit alles te genieten, om aldus de ware levensregelen te bezitten, die het hart in zijn God doet verheugd zijn. Zulk een zal bewaard blijven van pessimisme of zwartgalligheid, maar ook van een zondigen overmoed, hij zal het leven opvatten als een gunst Gods.

HOOFDSTUK 6. GIERIGHEID EN WERELDSE

EER ZIJN IJDEL.

De derde rede, die van Hoofdstuk 6: 1-Hoofdstuk 8: 15 loopt, onderzoekt in aansluiting aan de vorige afdeling, welke gezindheid voor den mens noodzakelijk is, om het in de vorige rede beschreven levensgeluk te verkrijgen en te bewaren, waarin alzo de ware levenswijsheid bestaat. In 3 afdelingen wordt uiteengezet, dat zij niet kan gelegen zijn in het jagen naar het bezit en het genot van allerlei aardse goederen en eerbewijzingen, maar veeleer daarin, dat men de wereld verachte, lijdzaam zij, en God vreze; daarnaar moet men, niettegenstaande de verleidingen, onderdrukkingen en tegenspoeden, streven.

Vs. 1-12. Deze eerste afdeling veroordeelt vooreerst de dwaasheid en kortzichtigheid van hen, die menen, dat de ware levenswijsheid daarin bestaat, dat men zoveel aardse goederen moet trachten te verkrijgen als mogelijk is. Zij splitst zich in 2 onderdelen: vs. 1-6. De ware levenswijsheid, die den mens gelukkig maakt, kan niet bestaan in een ijverig streven naar het bezit en het genot van de vele goederen dezes levens, zoals geld, eer, een lang leven, een groot aantal kinderen; want ook zij, die het rijkst met deze dingen gezegend zijn, hebben er toch geen waar en blijvend genot van. Vs. 7-12: Ieder, die in het bezit van aardse eer en goederen is, of ijverig naar derzelver bezit streeft, moet spoedig ervaren, hoe nietig en vergankelijk zij zijn, en wendt zich dan, daar het tegenwoordige hem niet bevredigt met zijne verwachtingen tot de toekomst; die ook geheel duister voor hem blijft.

Er is, en daarom zei ik in Hoofdstuk 5: 18 met goed recht, dat God niet alleen rijkdom, maar ook de macht, om er zich over te verblijden moest geven, een kwaad, dat ik gezien heb onder de zon, en het is veel onder de mensen.

HOOFDSTUK 7. OVER MIDDELEN TOT HET

VERKRIJGEN VAN GELUK.

II. Vs. 1-22. Tegenover de afdwalingen der mensen in het zoeken naar middelen om waarlijk gelukkig in dit leven te worden, wordt nu meer bepaaldelijk uiteengezet, waarin de ware levenswijsheid bestaat. Men kan duidelijk drie delen onderscheiden. Wie waarlijk gelukkig wil worden, die verachte de wereld met hare begeerlijkheden en beware den heiligen ernst des levens (vs. 1-7); die zij steeds gelaten, lankmoedig en geve zich aan den Heere, zijnen God over (vs. 8-14) die wandele in de vreze Gods en met nederige schuldbelijdenis op de lippen (vs. 15-22). -De ganse afdeling en vooral het laatste gedeelte is rijk aan diepe, evangelische waarheden, waarvan de wortel en kern de zondige toestand en de daaruit voortvloeiende ellende van het menselijk hart meer bepaaldelijk uitvoerig beschouwd wordt.

Beter a) is een goede onbevleete naam voor de mensen, waarop ieder wijze gesteld is (Hoogl. 1: 3), dan goede, kostbare en welriekende olie 1), die het aangezicht doet blinken (Hoofdstuk 9: 8), het enige sieraad van den dwaas, en naar dien zelfden maatstaf is de dag des doods, waarop de mens van zoveel aardse ellende bevrijd wordt (Hoofdstuk 4: 2) beter dan de dag, dat iemand geboren wordt, die volgens de mening van den dwaas het begin is van duizenderlei vreugd 2).

Spreuken 22: 1.

De vergelijking van den naam met de zalfolie is zeer passend. De goede naam doet den man door zijne deugden uitkomen en wekt in allen, die er van horen aangename gewaarwordingen op; hij trekt aan en deelt zich even als een aangename geur mede aan allen, die in zijne nabijheid komen. Deze innerlijke verwantschap tussen den goeden naam en den geur van welriekende olie komt in het Hebreeuws nog meer uit door de gelijkkluidendheid der beide woorden: scheem en schemen..

De dag des doods is beter dan de dag, dat iemand geboren wordt, zegt de Schrijver tot dezulken, die over het verloren levensgeluk treuren. Hij eist niet van hen, dat zij zullen gevoelen, wat zij niet gevoelen; hij geeft hun gaarne gelijk, waar zij het recht op hun zijde hebben. De wereld is een tranendal, vol droefenis en ellende; dat is ene onloochenbare waarheid, die men den lijdende niet moet trachten te ontnemen, wanneer men hem waarlijk wil troosten. De Schrijver blijft echter bij deze volkomen, doch eenzijdige waarheid niet staan, maar hij opent in hetgeen volgt gezichtspunten, waaruit licht op den donkeren lijdensweg valt. Door deze uitspraak wordt niet geloofend, dat den mens de liefde tot het leven ingeschapen is, en dat het leven op zich zelf een goed is; ook niet dat de goddelijke genade haar licht in de duisternis van het aardse leven doet vallen; evenmin, dat het lijden ene oneindige waarde heeft als leerschool voor den geest, het gewichtigste middel tot loutering en vooruitgang, en alzo een blijk dan Gods genade is, dat het eindelijk de beste voorbereiding is voor een toekomstig leven, als de geest terugkeert tot God, die hem gegeven heeft. De bovengenoemde uitspraak heeft hier denzelfden zin, als dergelijke uitspraken van heidense schrijvers, maar het onderscheid is hierin gelegen, dat het heidendom den sleutel tot dat lijden

niet bezat, en niet bij machte was, het met de goddelijke liefde en rechtvaardigheid in overeenstemming te brengen, zodat voor hetzelfde de troostbronnen verborgen en gesloten waren, die in de H.S. geopend worden..

Voor de goddelozen is de dag des doods beter dan de dag hunner geboorte, omdat het hun beter was, nooit geboren te zijn; maar daar zij nu toch eenmaal op de wereld zijn, zo is voor hen de dag des doods beter, wanneer hij niet lang uitblijft. Voor de vromen is de dag des doods beter dan de dag der geboorte, ten eerste, omdat zij bij een zalig afsterven van veel zonde bevrijd worden (Job 14: 4. Rom. 7: 24. Efez. 2: 3); ten tweede, omdat zij in de wereld aan velerlei ellende en droefenis onderworpen zijn (Job 14: 1. Psalm 90: 11), waarvan zij bij hunnen dood bevrijd worden; ten derde omdat de genade, die haren aanvang neemt bij de wedergeboorte, in den dood volkomen wordt; ten vierde, omdat de dood de poort tot de eeuwige heerlijkheid opent.

Het is beter te gaan in het klaaghuis, waar een dode betreurd wordt, dan te gaan in het huis des maaltijds, waar men in den roes van het vermaak den ernst des levens tracht te vergeten; want in hetzelfde, in het klaaghuis namelijk, is het einde aller mensen, der ziel duidelijk voor ogen gesteld, en de nog levende legt het in zijn hart, en werkt zijns zelfs zaligheid met vrez en leven (Psalm 90: 11 vv.).

Wanneer gij enen dode hoort bewenen, voeg er u dan bij, maar wanneer gij aan een gastmaal geroepen wordt, zo overschrijdt den drempel van dat huis niet.

Israël bevond zich toen ook in het klaaghuis, wanneer zij echter slechts den tijd hunner bezoeking bekennen, dan is dit tot hun geluk. In gelukkige, voorspoedige tijden worden de mensen nalatiger, denken minder aan Gods toorn, en verwachten minder Gods hulp; verder worden zij ook overmoediger, stellen hun vertrouwen op hun vlijt, hun macht en worden licht door den duivel verlokt. Daarentegen zijn kommer en smart herinneringen aan onze zwakheid, vermaningen tot het gebed, opwekkingen om hulp van God te begeren en ene beteugeling voor vele begeerlijkheden. Daarom is aan de Kerk het kruis opgelegd

Als gij het goed vindt, laat ons dan twee huizen beschrijven: een, waar men zich aan de vreugde overgeeft, en een, waar men treurt. Laat ons beide in den geest binnengaan en zien, welk van beide het beste is. Men zal dan het klaaghuis vol wijsheid, het huis der vreugde vol dwaasheid vinden. Want hoor slechts de schandelijke woorden, het uitgelaten lachen, de nog uitgelatener gesprekken. Klederen en gang zijn onbetamelijk, de woorden dwaas en onzinnig; men hoort niets dan spotten en lachen, gezang en snarenspeel van den duivel, vuile en ontuchtige liederen. Maar het is niet zo daar, waar men treurt: alles is kalm, er heerst rust en stilte, er is vooruitgang in het goede merkbaar; niets is onordelijk, niets uitgelaten en als er gesproken wordt, zijn het woorden van wijsheid..

Men heeft gevraagd, hoe dit te rijmen was met vroegere uitspraken over het genot van het leven. Dit is echter niet zeer moeilijk. Want toch de Prediker heeft nergens het genot op het oog, zonder de ernst des levens, zonder of buiten de ware vreze Gods, maar immer die laatste vreugde op het oog. Welnu, in het klaaghuis waar de dode beweend wordt, is het mogelijk,

dat men tot den ernst des levens geleid of teruggeleid wordt. Daar wordt men herinnerd aan het einde van alle leven. Daar wordt de roepstem gehoord met bijzonderen nadruk, welke overal in "de Prediker" ons tegenklinkt: Vreest God en houdt Zijne geboden.

Het treuren over de zonde en hare zware gevolgen, zodat men zegt: Wij hebben overtreden, en wij zijn weerspanning geweest, daarom hebt Gij niet gespaard (Klaagl. 3: 42), is beter dan hetuitgelaten, overmoedig lachen; want door de droefheid des aangezichts, zulk een boetvaardig treuren, wordt het hart gebeterd, en met hemelse vreugde vervuld, die zich daarna ook weer op het gelaat afspiegelt.

Bij de wereld, wanneer zij zich gelukkig acht, straalt het gelaat van vreugde, terwijl het hart kwalijk gesteld is. Slechts daar wordt ware vreugde gesmaakt, waar het hart in de rechte betrekking tot God en Zijne geboden staat. Dewijl het lijden daaraan behulpzaam is, zo is het ook een middel om tot de ware blijdschap te geraken (2 Kor 6: 10; 7: 10). -Indien het lijden tot boete en bekering voert, dan moet het ook tot de vreugde leiden. Want het hart wordt vrolijk, zodra het zich in zijnen normalen toestand bevindt..

Het lachen is de uitdrukking van het verlangen der zinnelijke wereld en hare goederen. De droefheid is de moeder ener vreugde, die de zinnelijke wereld met al hare goederen niet kan schenken; de afkeer van de laatste is de wortel van de ware vreugde des harten, die gegrond is op een zich keren van het hart tot de onzienlijke wereld en hare goederen.

Er is voorzeker niets nuttiger dan lijden! Daarin moet de eigenwillige natuur ondergaan en sterven; maar het geloof en vertrouwen in God kunnen er door toenemen. Gods beeld wordt dikwijls in het lijden gevormd, maar te midden van vleselijke rust gesmaad. Indien wij de heerlijkheid kenden, die in het kruis, dat God ons toezendt, verborgen ligt, dan zouden wij er niet zo voor vrezen en het trachten te vermijden. De mens verliest zo gemakkelijk het goede, dat God in en door het lijden geschonken heeft, wanneer het hem naar het vlees wel gaat. Maar het vlees wil er juist daarom niet gaarne aan, omdat het er zijnen dood in vindt. Om zijn leed en zijne droefheid behoeft men zich echter niet te bekommeren. De ware droefheid integendeel verheft het gemoed, reinigt de ziel, bevredigt het hart en geeft de ziel moed, de zinnelijke neigingen en velerlei boze overleggingen te weerstaan en te kruisigen, en de ijdelheden der wereld met hetgeen hare vreugde uitmaakt te vermijden.

Het hart des wijzen is daarom met hun liefde, hun gedachten het liefst in het klaaghuis; maar evenzo het hart der zotten in het huis der vreugde; want het is er hun om te doen, hun geweten tot zwijgen te brengen en de zonde met hare bezoldiging te vergeten.

Men ziet hieruit, dat de Prediker, wanneer hij zo dikwijls tot levensgenot aanmaant, nooit bedwelmende genietingen en verblindend zingenot daaronder verstaat, maar veeleer een waardig en dankbaar genot van het schone en goede, dat God aanbiedt. Dit nu is bij een ernstig leven niet alleen mogelijk, maar alleen daardoor bereikbaar..

Het a) is daarom voor een mens beter te horen en ter harte te nemen het bestraffen des wijzen in heiligen toorn over ene zonde, waardoor deze hem weer op den rechten weg tracht

te brengen, dan dat iemand hore het woeste vreugdegezing der dwazen, bij hun drinkgelagen (Job 22: 12. Amos 6: 5. Jes. 5: 11 vv.).

Spreuken 13: 18; 15: 31,32.

Want a) gelijk het geluid der doornen, brandnetelen, onder enen pot, die wel een knappend en snel opflikkerend, maar ook spoedig uitgebrand vuur geven (Job 20: 5 vv, alzo is het lachen eens zots, gelijk al zijn werelds geluk, gerucht makend, maar ook snel voorbijgaand. Dit, namelijk al dat onzinnig gejubel en gejoel der zotten, is ook ijdelheid.

Psalm 58: 10.

Virgilius zegt: het stoppelvuur knapt hard, maar kan weinig uitwerken, het heeft geen gloed en dooft spoedig uit. Evenzo is ook het lachen en de vreugde der zotten, het schijnt, dat het eeuwig zal duren, het is ene sterke flikkering en loopt op niets uit. Voor een ogenblik zijn zij zeer gelukkig, dan komt er een ongeluk, dat hen ter nederslaat en al hun vreugde is voorbij. Het past alzo goed bij hetgeen te voren gezegd is: dat is ook ijdelheid. De vreugde, die de wereld schenkt, duurt niet lang en eindigt in treuren..

Met geduld de vermaningen van verstandige lieden te horen is ook een teken van wijsheid, of een middel om er toe te geraken, maar gesteld te zijn op het gezag der dwazen is een blijk van een verdarteld gemoed, of een middel om het zelf te doen aan de ijdelheden zich verslaven. Het lachen toch der dwazen is als het gekraak en geknars van brandende doornen onder enen pot, die veel schijnen te berekenen en toch straks in as verteerd zijn, en die daarom ook geen bestendige hitte kunnen geven. Het geluk der zotten is ook luidruchtig wel, maar niets betekende, het geeft geen gelegenheid tot ware vreugde, en is enkel ijdelheid, en verwekt zelfs zwaarmoedigheid en smart..

Vlied daarom de vriendschap der wereld, want ook de wijze zelfs is niet veilig voor de verleiding. Voorwaar, de menigvuldige onderdrukking, 1) de afpersing, zou wel enen wijze dol maken, zodat hij eindelijk den heiligen ernst, die hem vroeger bezielde, verliet; en het geschenk, verderft het hart. Begeef u daarom niet onder den invloed dier wereld, die u vleit, u eer en aanzien, rijkdom en macht aanbiedt, opdat zij u niet aftrekke en alzo uwe kortstondige vreugde in eeuwigdurende ellende overga.

Onder onderdrukking hebben wij hier te verstaan, de afpersing, of het zich voor zijn gunst laten betalen, zonder dat er sprake behoeft te zijn van buigen van het recht. Indien echter, wil de Prediker zeggen, de wijze de praktijk der wereld volgt, en zich voor de gunst, die hij bewijst, voor het spoedig behandelen van rechtszaken zich laat betalen, dan loopt hij gevaar, eindelijk een dwaas gelijk te worden, dewijl daardoor de tederheid van de conscientie wordt gekwetst en de kracht van het geweten vermindert.

Oefen u verder in heilige lijdzaamheid en overgave des harten, bedenk altijd: Het einde van een ding is beter dan zijn begin, wacht daarom in elke zaak eerst geduldig den uitslag af, eer gij oordeelt of handelt, en laat u niet, door hartstochtelijken ijver gedreven, tot overrijlde

dadens, die steeds verkeerde gevolgen hebben, verleiden; want de lankmoedige, die op God vertrouwt en zich aan Hem overgeeft is beter dan de hoogmoedige, die in droefenis tegen God mort en hulp bij zich zelve zoekt.

Die het laatst lacht, lacht het best. Einde goed, alles goed.

Dit is voor het volk Gods zeer vertroostend, want hun behoort het einde, even zeker als God hun toebehoort. Men zou het bovenstaande ook op de volgende wijze algemeen kunnen uitdrukken: Wie het einde ener zaak op zijne zijde heeft, wien het in enige zaak aan het einde goed gaat, die is er beter aan toe, dan hij, wien het begin toebehoort..

Het begin en de voortgang van het Christendom zijn met lijden verbonden, maar op het lijden volgt een heerlijk en zalig einde (2 Kor. 4: 17)..

Zijt niet haastig in uwen geest om te toornen en te murmureren, wanneer de Heere de zaken anders bestuurt, dan gij gewent en verwacht hadt; want de toorn, de murmurering, rust en zetelt in den boezem der dwazen, 1) die niet kunnen en willen begrijpen, dat God met elke wederwaardigheid en droefenis, die Hij hun toezendt, het doel heeft hen te oefenen en te beteren (Job 5: 2. Spreuken 12: 16).

Zij, die voortvarende zijn in hun verwachtingen en geen uitstel kunnen verdragen, zijn zeer licht geraakt, als men hen niet terstond voldoet in hetgeen zij begeren. Men moet niet schielijk zich beledigd achten, over enige hoon of smaad, en niet gereed zijn, om er zich voor te willen wreken, of er over te blijven wrokken en wroegen. Men moet ook niet lang den toorn bewaren en er zich door laten beheersen. 't Zijn dwazen, die de drift in hunnen boezem houden en aldaar kweken en die niet dan met moeite dezelve kunnen bedwingen of er nooit van willen afstaan..

Zeg niet, uit verdriet over het leed dat u treft: Wat is er, hoe komt het, dat de vorige dagen beter geweest zijn, dan deze; waarmee hebben wij dit verdiend; is God rechtvaardig daarin, dat Hij ons thans zonder oorzaak kastijdt? Want het is altijd dwaasheid, den tijd waarin men leeft, voor den slechtsten en ongelukkigsten te houden, en gij zoudt naar zulks niet uit wijsheid vragen; de wijsheid erkent veeleer, dat er steeds voor de tijdelijke droefheid ene goede oorzaak is, en toont dit door geduld en lijdzaamheid.

Laat ons naar de stem der wijsheid horen! In haar licht zullen wij, indien wij het tegenwoordige onpartijdig met het verledene vergelijken, tot de overtuiging komen, dat elke tijd zijne eigenaardige voorrechten en gebreken heeft, en dat bij al het verkeerde, dat onzen tijd aankleeft, deze evenwel ene grotere mate van geluk aanbiedt, dan elk verleden. Wij zullen daardoor in plaats van ons de voorrechten van onzen tijd door dwaze klachten te verbitteren, de bezwaren aan dien tijd verbonden te vergroten en onzen moed te verlammen, veeleer trachten ons met hem te verzoenen, zijne gebreken weg te nemen, of die ten minste te verlichten.

Het is dwaas over de slechtheid onzer tijden te klagen en de dwaasheid en slechtheid van zijn eigen hart en gedrag voorbij te zien. Waren onze harten beter, de tijden zouden niet zo slecht zijn. Wij hebben reden zelfs om dankbaar te zijn, dat de tijden niet slechter zijn, en dat wij in de boosheid er van nog zo vele goedertierendheden van Gods Vaderlijke hand mogen smaken, die dezelve niet alleen draaglijk, maar ook vertroostelijk maken..

De wijsheid, waarover hier gesproken is, is een goed met een erfdeel; 1) en dengenen, die de zon aanschouwen, in het leven treden, hebben voordeel daarvan, namelijk van die wijsheid met vermogen.

De Prediker wijst hier op twee zaken op een zedelijk en een materieel kapitaal, op de verbinding of vereniging van een erfdeel, ene erfating met wijsheid. Gelukkig wil Hij zeggen, degene, die niet alleen wijs is, de Wijsheid als ene gave heeft ontvangen, maar wien het daarbij ook niet aan geldelijk vermogen ontbreekt. Deze kan dan in dubbelen zin een nuttig lid der maatschappij zijn en het recht gebruik van het geld maken. Het is voor degenen, die de zon aanschouwen, d.i. die dit aardse leven intreden, een groot gewin, indien beide hun deel wordt, want dan zullen zij ook zeker zich als rentmeesters, van hetgeen God hun gaf beschouwen.

Want de wijsheid is tot ene schaduw, zij beschermt en bewaart voor menig ongeluk, of verzacht het, en het geld is evenzo tot ene schaduw, het bewaart voor menigen uitwendigen nood, maar ene zaak vermag het geld niet, want de uitnemendheid der wetenschap is, dat de wijsheid haren bezitters het ware, alleen gelukkige en zaligmakende leven geeft; want de genade van den God, die leeft en het leven geeft, is met hem (Spreuken 3: 28. Job 36: 6. Psalm 16: 11; 36: 10).

In God vindt men de ware bescherming, en wanneer men zich aan Zijne wijze leiding overgeeft, zal het aan de nodige hulp niet ontbreken. Bij de aardse dingen vindt men wel is waar ook enige hulp, maar met dit onderscheid, dat zij noch de ziel levend kunnen maken, noch voor den dood kunnen beschermen. De goddelijke wijsheid daarentegen geeft hem, die het leven verloren heeft, dat leven weer en bij hem, die het reeds bezit, versterkt Zij het, even als de boom des levens, die de mensen in het paradijs reeds gevoed en onderhouden heeft.

Het woord schaduw komt in den Bijbel dikwijls voor in de betekenis van bescherming en verkwikking, zo als b.v. in Psalm 121: 5: De Heere is uw Bewaarder, de Heere is uwe schaduw aan uwe rechterhand..

Daarom, zie af van uw eigen droevigen toestand en aanmerkliker het werk Gods, 1) waardoor Hij Zijnen wijzen raad en wil volvoert, dan zult gij erkennen, dat Zijn doen enkel zegen, Zijn weg enkel licht en Zijn bestuur almachtig, wijs, liefdevol en rechtvaardig, maar ook onveranderlijk is; want wie onder de mensenkinderen kan recht en effen maken, dat Hij in Zijne wijsheid krom gemaakt heeft; wie, het onvolmaakte, dat Hij beschikt heeft volmaken?

Den Heere moet gij vertrouwen, begeert gij de uitkomst goed; op Hem uw hope bouwen, zal 't slagen wat gij doet; door geen bekommelingen, geen klagen en geen pijn, laat God zich iets ontwringen; Hij wil gebeden zijn.

Aanmerk Gods werk aan, wil zeggen, erken in hetgeen geschiedt, zonder dat gij er over klaagt, dat God het is, die dit alles bewerkt heeft, dat Hij alles bestuurt, dat zonder Zijn wil er niets geschiedt, en dat geen menskind Zijn hand kan afslaan, of tot Hem zeggen, wat doet Gij? Als de Prediker dus ook zegt, dat niemand recht kan maken wat God krom gemaakt heeft, dan wil hij daarmee niet leren, dat God kromme dingen doet, maar dan is dit bij wijze van vergelijking gesproken, om daardoor duidelijk te doen uitkomen, dat de mens niets aan den Raad Gods kan veranderen en Zijn hoog besluit nimmer kan keren, dat de mens ten diepste afhankelijk is van den hogen God.

Geniet het goede ten dage des voorspoeds, maar ten dage des tegenspoeds, zie toe en bedenk de volgende waarheid: want God maaktin Zijne wijsheid en tot uw heil ook den een 1) tegenover den ander (Job 2: 10), ter oorzake dat de mens niet zou vinden iets, dat na hem zal zijn, maar veeleer liever verstaan, dat zijn lot alleen in Gods hand is, en dat hij zich geduldig aan Gods wil moet overgeven.

Dewijl de Zender dezelfde is, zo moet ook in hetgeen Hij zendt, niettegenstaande alle uitwendige ongelijkheid, ene wezenlijke gelijkheid bestaan. Wanneer God ons een kruis toezendt, blijft Hij altijd God, onze hemelse Vader, onze Heiland, die gedachten des vredes over ons heeft; hoe zwaar het ons ook drukken moge, het moet ten laatste toch tot ons heil medewerken..

Het is Gods wil, dat een Christen in het geloof als een kind aan de hand van zijnen vader wandele, en zich niet te veel met toekomstige dingen kwelle, maar dagelijks met Gods wegen en leidingen tevreden zij, en uit Zijne hand eenvoudig en kinderlijk lere leven. Daarom verzekert ons de Geest der wijsheid hier, dat God het alsoo wijs en liefderijk in ons leven beschikt heeft, dat rust en onrust, blijdschap en droefheid, kwaad en goed elkaar afwisselen, opdat ons hart zich aan niets anders hechte dan aan den wil en het welbehagen des Vaders, en voor zich zelven gene keuze doe in hetgeen morgen of overmorgen moet gebeuren.

Dit alles, en daaronder ook zeer zeldzame dingen, heb ik gezien in de dagen mijner ijdelheid, d.i. gedurende den tijd, dat ik dit ijdele en vluchtige leven geniet; er is b.v. een rechtvaardige, die zeer streng is in de uitwendige vervulling van Gods geboden en de goddeloosheid der heidenen vliedt, en die in en ondanks zijne gerechtigheid, welke inderdaad slechts ene schijnbare was, omkomt, hetzij door een tijdelijk ongeluk, waarbij hij aan Gods genade en gerechtigheid vertwijfelt, hetzij dat hij aan een eeuwig verderf wordt prijs gegeven; daarentegen is er een goddeloze, die zich om Gods geboden niet bekommert, en die inen ondanks zijne boosheid zijne dagen verlengt en ten minste schijnbaar gelukkig leeft.

Zo als uit het volgende vers duidelijk blijkt heeft de Prediker hier die eigengerechtigheid en schijnheiligheid op het oog, die de Heere zo dikwijls in de Farizeën van Zijnen tijd moest bestraffen, en waarvan ook de bovengenoemde rechtvaardige niet vrij te pleiten was..

Alzo niet op elke gerechtigheid, gelijk de mens die opvat, rust Gods welgevallen; zoek daarom de ware vreze Gods: Wees niet al te rechtvaardig, zodat gij in hoogmoedige eigengerechtigheid vergeet, dat gij slechts een arm en ellendig zondaar zijt, en niet meer bidt: o God! wees mij zondaar genadig! (Luk.18: 13. Matth. 5: 20), noch houd u zelve al te wijs, zodat gij uw best doet, om door de mensen als enen wijze aangezien en als zodanig geëerd te worden (Matth. 23: 7); waarom zoudt gij verwoesting over u brengen. 2)

Dat is: bestuur u in zake van billijkheid en recht door de regelen van voorzichtigheid en laat u in dezen door geen menselijken ijver, noch door onmatige driften, of andere onbetamelijke handelwijzen, die met uwe kenschets strijden en gevaarlijk zijn voor uwe belangen, wegslepen en u zelve benadelen. Men kan al te mildadig zijn in het weldoen. De vernedering en zelfverzaking van het vlees is goed, maar als zij onze gezondheid benadeelt, en ons ten dienste van God onbekwaam maakt, dan zijn we al te rechtvaardig. Ook is men al te wijs, als men waanwijs en laatdunkend is, of zich veel op zijne eigene bekwaamheden laat voorstaan en zich tot een wetgever en raadsman voor elk opwerpt, alsof men alles wist, en eens anders zaken zo wel of beter verstond als zijn eigen. Het zijn dwazen, die zich in zaken steken of in twisten mengen, die hen niet aangaan..

Wij hebben hier de zelfde raadgeving, welke de Heere Christus uitspreekt: Weest oprecht als de duiven, en voorzichtig als de slangen. De ware oprechtheid of rechtvaardigheid moet met de zo hoog nodige voorzichtigheid gepaard gaan.

Rechtvaardigheid en wijsheid zijn goed en heilzaam, waard om nagejaagd te worden, maar zelfs daarin is ene overschrijding van de rechte macht mogelijk (Luther herinnert aan het summum jus summa injuria), hetwelk tengevolge heeft, dat zij den mens verderfelijk worden, wijl hij daartoe tot een karikatuur wordt en nog ten val komt, wijl hij van het ene uiterste in het andere valt, of door anderen wier haat hij te voorschijn roept, uit den weg wordt geruimd..

Er is niemand op aarde, die niet dagelijks veel zondigt; want zij zijn allen in zonde ontvangen en geboren en het gedichtsel van de gedachten huns harten is alleenlijk boos van hun jeugd aan; des te zekerder dit waar is, des te meer wacht u; en wees niet al te goddeloos,

laat u uwe aangeboren zwakheid niet verlokken, de grenzen tussen enen armen zondaar, die toch in de vreze Gods wandelt, en enen openbaren goddeloze te overschrijden (Psalm 1: 1 1.1); wacht u voor de paden des inbrekers, of des misdadigers (Psalm 17: 4); noch wees al te dwaas, gelijk zij, die niets van God willen weten, waarom zoudt gij u zelve Gods oordeel op den hals halen en een spoedigen dood sterven buiten uwen tijd, vóór den u door God gestelden tijd (Spreuken 10: 27. Psalm 55: 4. Job 15: 22)?

Hoe is dit te verklaren? Alle zonde of goddeloosheid is toch kwaad in de ogen Gods. En daarom is ook deze vermaning niet op te vatten ten opzichte van wat wij gewoon zijn zonde of goddeloosheid te noemen. Goddelozen en dwazen worden hier in één adem genoemd en in verband gebracht met een sterven vóór zijn tijd, d.w.z. in de kracht des levens, of in den jeugdigen leeftijd. Ongetwijfeld heeft de Prediker het oog op den jongeling en op de jeugd. Als hij straks zegt, om de jeugd te genieten, en zich te verblijden in de dagen zijner jongelingschap, maar niet te vergeten, dat God eenmaal de vierschaar spant, zo wil hij ook in

beginsel hier niets anders zeggen. Al te goddeloos en dwaas is dan hetzelfde als, al te veel genietende van het leven, van het jeugdig leven inzonderheid, waardoor de frisse kracht geknakt wordt en men oud is en gebroken vóór zijn tijd. De Prediker is niet iemand, die van een jongeling eist, wat van de ouden van dagen verwacht kan worden, maar hij wil het ook niet laten ontbreken aan waarschuwingen, om in dezen den goddelozen weg te bewandelen, en aan vermaningen om ook in de jeugd, in de vreze Gods te wandelen. Het is daarom, dat Hij ook in vs. 18 zegt: want die God vreest, die ontgaat het al. Die rekest ten allen tijde met de wille Gods, ja met God zelve.

Het is goed, dat gij daaraan (vs. 17) vasthoudt, en trek ook uwe hand van dit (vs. 16) niet af (Matth. 23: 23); want zowel de Farizeese als de Sadduceese gezindheid des harten berooft u van Gods genade, en brengt Gods oordelen over u; want die God oprecht vreest, dien ontgaat dat al, al die gevaren der ziel, waarvan in beide vorige verzen gesproken is.

De vreze Gods ontkomt het gevaar van het Farizeïsme, omdat zij in het hart enen afkeer verwekt, om God door schijnvroomheid te willen misleiden, en omdat met de ware godsvrucht de kracht, die in de kennis der zonde ligt, noodzakelijk gepaard gaat (Jes. 6: 5 6.5); zij ontkomt aan het gevaar van een leven in de zonde, omdat hij, die God vreest, schroomt zijnen God door zonden te beledigen, (Genesis 39: 9) en den vromen wens koestert op den weg Zijner geboden te wandelen..

Vele oppervlakkige naamchristenen beroepen zich dwaselijk op de uitspraak van vs. 16-18, als zij beweren dat men de vroomheid niet te ver drijven moet, als zij trachten de waarheid en de leugen, de gerechtigheid en den dienst der zonde, Christus en den duivel met elkaar te verzoenen en een "gulden middenweg" te bewandelen. De Prediker verwerpt deze "aurea mediocritas" zo beslist mogelijk, maar vermaant veeleer tot een werken van zijn zelfs zaligheid met vreze en beven. In plaats daarvan wijst de Prediker een waar, echt evangelisch midden aan tussen twee gevaarlijke zijwegen, waarvan de ene de geestelijke hoogmoed, de andere de onverschillige wereldzin is; dezen weg van het ware midden bewandelt de godsvrucht..

De hemelse wijsheid, waarvan de vreze Gods het beginsel is, versterkt en beschermt den wijze te midden van deze gevaren, die hem van beide zijden omringen, meer dan tien heerschappers met hun legerbenden, die in ene stad zijn, in staat zijn, deze tegen enen vijand te verdedigen en hare belangen te behartigen. (Spreuken 10: 15).

a) Voorwaar er is geen mens zo rechtvaardig op aarde, dies slechts goed doet en niet zondigt; een ieder heeft also die bescherming der wijsheid nodig tegenover de gevaren der ziel en de daarin dreigende oordelen Gods (Psalm 130: 3; 143: 2. Job 9: 2 9.2).

1 Koningen 8: 46,47. 2 Kronieken 6: 36. Spreuken 20: 9. 1 Joh. 1: 8.

Geef ook uw hart niet tot alle woorden, die men onder de mensen van u spreekt, 1) wanneer zij u, die op den weg der wijsheid en in de vreze Gods uw geluk zoekt, enen schijnheilige, een dweper of zonderling noemen; luister niet uit nieuwsgierigheid of

verborgen ijdelheid, wanneer men over u spreekt, opdat gij niet, in plaats van lofuitingen, hoort, dat uw knecht u vloekt, hetgeen u òf smart zou veroorzaken òf den toorn bij u zou opwekken, waardoor gij tot ene onrechtvaardige en harde behandeling van uwen knecht zoudt kunnen verleid worden.

Men moet niet nieuwsgierig trachten te weten, wat de mensen van ons zeggen, opdat hun lofspraak ons niet verheffe, noch hun kwaadsprekendheid onze driften gaande maken. Als men gretiglijk naar alles luistert, zou men lichtelijk zich door zijne dienstboden horen lasteren of vloeken op zulk een tijd, als deze geenszins dachten beluisterd te worden, of ons kan zulks iets van anderen aangedrongen worden, wegens hen, al deden zij dit niet, weshalve het niet goed is, lichtelijk geloof aan elken aanbrenner van zodanig iets te geven..

Want, en daarom juist moet gij niet toornig op hem worden, uw hart heeft ook veelmalen bekend, en uw geweten getuigt het, dat gij ook anderen gevloekt hebt, hun uit bitterheid kwaad toegewent, en alzo het achste gebod overtreden hebt. Daarom, wanneer de mensen kwaad van u spreken, laat het u dan veeleer tot zelfonderzoek leiden; in het algemeen echter wend uw hart van de mensen af, om het tot God te keren, en streef naar die rust, die in alles Gods bestuur erkent.

23.

III. Vs. 23-Hoofdstuk 8: 15. In de vorige afdeling heeft de Prediker uiteengezet, waarin de ware levenswijsheid bestaat, die den mens gelukkig kan maken. Nu laat hij de beschrijving volgen van die grote verzoeken, waaraan een ieder blootgesteld is, die begonnen is den weg dezer wijsheid te bewandelen, en waarop hij ondanks deze verzoeken zal moeten voortgaan, indien hij zich niet in het verderf wil storten.

Boven alles moet de wijze zich wachten voor de verleidingen der ontucht; het gevaar is groot, want het verderf onder de mannen elk vrouwen is algemeen (vs. 23-29). -2) Daarna eist het zowel de wijsheid, als in het bijzonder de afgelegde eed, om elk aanzoek tot opstand tegen de bestaande machten van de hand te wijzen, omdat de Overheid ene ordening van God is, die ze niet ongestraft laat omverwerpen (Hoofdstuk 8: 1-8). -Eindelijk moet de wijze zich onthouden van alle ongerechtigheid en onderdrukking; want, al schijnt het tegendeel, eenmaal ontvangen zij toch allen hun rechtvaardige straf van God (vs. 9-13). Elk dezer drie delen wordt door ene algemene inleiding over de hoge waarde der wijsheid voorafgegaan.

Dit alles, wat ik in de vorige afdeling (vs. 1-23), hun die in dit leven gelukkig en tevreden willen leven, heb geleerd en aangeraden, heb ik ook zelf in mijn leven met wijsheid verzocht en bevonden, 1) dat het de proef kon doorstaan. Ik zei: Ik zal wijsheid bekomen, maar zij was, zij bleef ondanks mijn zoeken nog verre van mij; want ofschoon ik enige vorderingen op den weg der wijsheid maakte, hare volle hemelse gedaante en heerlijkheid heb ik nog niet gezien en zolang ik met dit lichaam des doods omkleed blijf, zal ik er ook nimmer toe geraken, hare goddelijke diepten te peilen en te doorgronden (1 Kor. 13: 9. Filip. 3: 12).

Zij zijn de beste leermeesters, die zelve ondervonden hebben, wat zij anderen voorhouden.

Hij bezat alzo de wijsheid tot een zekere hoogte en deelsgewijze; zijn in dit ééne woord, ik zal wijsheid bekomen, zich te zamen vattende voornemen ging echter daarop uit, haar volkomen en geheel en al te bezitten..

Wijsheid bekomen, of wijs worden, in den zin van, doordringen tot de diepste raadselen des levens, oplossen de hoogste levensvragen en de zwaarwichtigste leerstukken omtrent het heden en de toekomst, het hier en het hier namaals te weten, te zoeken en te verklaren. Wat hij echter verwacht verkreeg hij niet. Evenmin Job (Hoofdstuk 28: 12-22) de wijsheid in dezen zin kon bemachtigen, evenmin de Prediker. Ook wat de meest begaafde kan leveren, is slechts stukwerk.

Hetgeen, zo als de Goddelijke wijsheid, verre af is en zeer diep, wie onder de mensen, wier ogen door de zonde verduisterd zijn, zal dat vinden, en al de heerlijkheid daarvan kunnen aanschouwen (Job 11: 8; 28: 12 vv. Rom. 11: 32)?

Hoe meer iemand de wijsheid najaagt, des te meer, wanneer hij oprecht is, komt het hem voor, dat zij van hem wijkt, en hare ganse volheid schijnt hem onuitputtelijk toe..

Hoe groter vorderingen vrome mannen op den weg der godzaligheid maken, des te meer erkennen zij, hoe onwaardig zij zijn, omdat, naarmate zij nader bij het licht komen, zij ook meer ontdekken, wat in hun hart verborgen is; hoe veel heerlijker dingen zij met het oog des geestes zien, des te meer ellende ontdekken zij in zich zelven. Ook de wijsheid schijnt, wanneer zij gezocht wordt, zich meer te verwijderen en onbruikbaar te worden; zij echter, die haar in het geheel niet zoeken, menen des te dichter bij haar te zijn, naarmate zij minder haar wezen kennen; want zij, die zelf in duisternis verkeren, kunnen de heerlijkheid van het licht dat zij nooit gezien hebben, niet bewonderen.

Vertrouw in geestelijke dingen nooit op eigen krachten; gij meent wel, dat gij verder komt, maar inderdaad gaat gij bij zulk enen geestelijken hoogmoed terug en verliest datgene weer, wat gij reeds verkregen hadt (2 Joh. 1: 8)

Hij was niet te vreden met een oppervlakkig onderzoek, noch met ene gedeeltelijke kennis, neen, zijne navorsingen waren zeer diep en drongen tot in het wezen der zaken door, van welke hij de grond zocht te peilen en het verborgenste te ontdekken. Hij bedoelde de dingen met slechts, maar ook derzelve oorzaken en springveer te kennen, opdat hij er een behoorlijk denkbeeld van hebben en er goede redenen van geven mocht. Dan zie, hoe nietig en vruchteloos alle deze ijverige pogingen waren. Zij voldeden niet aan zijn oogmerk. Hoe meer hij leerde en wist, hoe meer en beter bij bemerkte, dat er nog al meer voor hem overig bleef te leren, en dat hij, die niets met alles wist, als men vergeleek hetgeen hij wist, bij hetgeen hem nog onbekend was..

Ik keerde mij om, en mijn hart, ik stelde er het levendigst belang in, om te weten, en om na te sporen, en te zoeken levenswijsheid (Job 32: 6), en ene sluitrede, een resultaat van mijn onderzoek, en a) om te weten de goddeloosheid der zotheid en de dwaasheid der onzinnigheden, of, beter, dat de goddeloosheid dwaasheid en de zotheid onzinnigheid is.

Prediker 1: 17; 2: 12.

En ik vond door mijne langdurige ervaring en opmerkzame beschouwing van 's mensen doen geleid a) een bitterder ding dan de dood, omdat het den mens in het eeuwig verderf stort (Spreuken 5: 4 vv.): ene vrouw, welker hart door hare vleierijen en verlokkingen voor iederen man netten en garen zijn, waarin hij gemakkelijk gevangen wordt, en hare wellustige handen banden en sterke ketenen zijn; wie goed is voor Gods aangezicht, in de vreze Gods wandelt, zal door Gods genadigen bijstand van haar ontkomen; daarentegen de b) zondaar, die zijne eigene zonde en die der wereld nog niet heeft leren kennen en verafschuwen, zal in die verzoeking geen overwinnaar zijn, maar van haar in hare strikken en netten gevangen en in het verderf gestort worden.

Spreuken 5: 3,6: 24 vv.; 7: 6 vv. b) Spreuken 6: 26; 7: 23; 22: 14.

Ziet, dit heb ik in mijne ervaring gevonden en deel het u nu mede, opdat gij er door leren zoudt, zegt de Prediker, die u gaarne de ware wijsheid wil aantonen en mededelen, daardoor, dat ik het ene bij het andere nauwkeurig onderzocht en overweeg, en mij dus wel niet vergist zal hebben, en dit met het doel, om de sluitrede, een gewichtige leefregel (Job 32: 6) te vinden.

Dewelke mijne ziel nog zoekt, maar ik heb haar niet gevonden. Volgens den Duitsen tekst: En mijne ziel zocht nog verder, om te weten, of er toch niet veel mensen waren, die door de vreze Gods van zulke vleselijke lusten rein bleven, en zij heeft het niet gevonden: éénen man, zoals hij wezen moet, uit duizend heb ik wel gevonden, die als een godvrezende en wijze zijn lichaam niet besmette, maar ene vrouw, zoals zij wezen moet, onder die allen heb ik niet gevonden, en ik moest alzo de opmerking maken, dat het vrouwelijk geslacht tegenover de verleiding tot zonde, in het bijzonder die van den vleselijken lust, nog veel zwakker is dan de man (Genesis 3: 16. 2 Kor. 11: 3. 1 Tim. 2: 12 vv.

De Talmud (die de verklaring der Wet door de Joodse geleerden uit de eerste eeuw n. Chr. bevat) heeft dezelfde overtuiging van de meerdere zwakheid van het vrouwelijk hart en van deszelfs sterkere neiging tot het kwaad. Wij vinden daarin o.a. de volgende uitdrukkingen: Het is beter enen leeuw dan ene vrouw te volgen. Die den raad zijner vrouw volgt, komt in de hel. Vier eigenschappen kent men aan de vrouw toe: zij zijn weelderig, nieuwsgierig, lui, jaloers. De vrouw is lichtzinnig van aard. Die veel met vrouwen omgaat, wordt van de beoefening der wijsheid afgehouden. Bij de heidenen heeft er een spreekwoord bestaan: Tria mala mala pessima, ignis, aqua, femina, d.i. Het kan niet erger worden, dan deze drie het kunnen maken: het vuur, het water en de vrouw. Maar dit en nog veel meer heeft de duivel tegen het vrouwelijke geslacht en alzo tegen God en Zijn werk uit enkel haat en nijd

uitgespogen, opdat hij een ieder van het huwelijk en van Gods woord afkerig en het daardoor nog erger zou kunnen maken..

Het behoort mede tot de gevolgen van den zondeval vóór de verschijning van Jezus Christus, dat de vrouw onder de Oude bedeling, terwijl zij meer onderdrukt en veronachtzaamd werd, ook bepaaldelijk zwakker was in een standvastig, heilig streven naar de goddelijke dingen..

Alleenlijk, gij moet niet menen, dat de menselijke natuur altijd zo bedorven is geweest; want ziet, dit heb ik gevonden, dat God den mens in den beginne recht, onzondig en onbevlekt gemaakt heeft, maar zij hebben sedert hunnen val, vele vonden gezocht, dewijl zij het liefst hun eigen verstand en hunnen eigen wil opvolgen en zich daardoor altijd meer van God verwijderen.

Het Hebreeuwse woord voor "vonden" is hetzelfde, hetwelk in vs. 25 en 27 voorkomt en door "sluitrede" vertaald is..

De mens heeft het na den val afgeleerd, zich ontvangbaar te stellen voor de goddelijke wijsheid; in plaats daarvan verkiest hij zijne eigen hoogdravende denkbeelden. Het enige middel om van deze zware ziekte en uit de banden zijner eigene denkbeelden verlost te worden, is dat men zich weer aan den goddelijken eis onderwerpe en afstand doe van alle eigen wijsheid, om zich alleen door God te laten leren..

De bron van alle dwaasheden en onzinnigheden en de wereld is de afval van den mens van God; het is duidelijk, dat de mens verdorven is en in opstand verkeert tegen God, dat hij niet is, zo als hij gemaakt werd. De Schrijver vat al zijne opmerkingen aangaande den toestand en het gedrag van den mens in deze woorden zamen: "God heeft den mens recht gemaakt, maar zij hebben vele vonden gezocht" Inderdaad, nadat Adam van God afgevallen was, hebben zijne nakomelingen op allerlei wijze getracht het geluk in hunnen staat van opstand te vinden; maar het is gebleken, dat al deze vonden slechts verschillende vormen van goddeloosheid en ongerechtigheid zijn, die aantonen, hoe ellendig de mens van nature is, en dat hij in zich zelve slechts tot grotere goddeloosheid en diepere ellende kan vervallen. Danken wij God, die Zijnen Zoon Jezus Christus gezonden heeft, opdat wij van zo grote en vele zonden en uit zo diepe ellende zouden kunnen verlost worden..

HOOFDSTUK 8.

ANDERE REGELEN OM GELUKKIG TE WORDEN, TE MIDDEN VAN DE IJDELHEID VAN DIT LEVEN.

Hoe kostelijk en heerlijk is toch de goddelijke wijsheid, die alleen gelukkig maken en voor zonde en schande kan bewaren! Wie is gelijk de wijze? Niemand is hem gelijk; niets op aarde kan met de wijsheid, die ene kostbare parel is, vergeleken worden (Job 28: 18. Matth. 13: 45 vv). En wie weet de uitlegging der dingen, die ik van haar wil zeggen? De wijsheid des mensen verlicht zijn aangezicht, zodat blijdschap, geluk en tevredenheid daarop te lezen zijn, en de stuursheid, ruwheid zijns aangezichts, die de hem aangeboren zonde, zelfzucht en liefdeloosheid er op afdrukt, wordt daardoor veranderden weggenomen.

De blijdschap, welke de wijsheid schenkt, vindt juist haren grond daarin, dat zij enen helderen blik doet slaan in het wezen der dingen en voornamelijk in de leidingen Gods, waardoor hij, die door haar onderwezen is, ene vaste en zekere houding in de praktische vraagstukken dezes levens aannemen kan. Wanneer nu in plaats van het stenen het vleser hart gekomen is, dat zich laat buigen en besturen, dat vreest voor God en Zijne geboden, dan spreekt zich dit ook op het gelaat uit..

Hoe ondoorgrondelijk het menselijk hart ook is, zo verraadt toch dikwijls het gelaat, wat er van binnen omdat.

Wijsheid en dwaasheid staan tot elkaar als licht en duisternis; het is daarom, dat hier de Prediker zegt, dat de wijsheid iemands aangezicht verlicht en de stuursheid wegneemt, dewijl de wijsheid beschaaft en veredelt, indien zij de ware wijsheid is, die van Boven komt. Het verlicht moet dan ook hier in geestelijken en zedelijken zin worden opgevat.

Ik zeg, raad u verder, wanneer gij u als een wijze gedragen en uw levensgeluk bevorderen wilt: a) Neem getrouwelijk en nauwgezet acht op den mond, de bevelen des konings, wien God de heerschappij in handen heeft gegeven; doch, beter, en dat naar de gelegenheid van, om den eed Gods, 1) waarmee gij hem voor Gods aangezicht trouw gezworen hebt.

Spreuken 24: 21.

In het Hebr. ani phi-mèlek schemoor. Letterlijk: Ik, op den mond des konings geef acht. Dat is, ik zeg u: geef acht op den mond des konings. De Staten-vertaling leest: Ik zeg: neem acht op den mond des konings. Deze vertaling is juist, of liever de tussenvoeging van het woordje zeg is juist. Het woordje Ik staat zo als men dit noemt elliptisch, voor: ik zeg u. De Prediker wijst hier op de verplichting van de onderdanen jegens den koning en dringt dit aan met hetgeen de onderdanen hebben gedaan, namelijk den koning bij ede trouw gezworen.

Anderen verklaren het laatste gedeelte van dit vers in dier voege, dat men de bevelen des konings slechts in zo verre mag gehoorzamen, als zij niet strijden met de geboden Gods, wien men in de eerste plaats gehoorzaamheid verschuldigd is.

Uwe afgelegde heilige belofte moet u bewegen, om elke gedachte aan gehoorzaamheid, of zelfs opstand tegen de wettige Overheid ten enenmale te laten varen. (Matth. 22: 21. Rom. 13: 1-7. 1 Petr. 2: 13-17)..

Haast u niet wanneer de koning misschien kwalijk gestemd is, misnoegd of uit vrees weg te gaan van zijn aangezicht, en indien gij u mocht laten verleiden om deel te nemen aan heimelijke aanslagen tegen hem, zomblijf ten minste niet staande in zulk ene kwade zaak; want de toorn eens konings is groot en al wat hem lust, doet hij.

"Zöckler verklaart: "Het haastig weggaan van het aangezicht des konings betekent niet het aftellen van den koning, of het deelnemen aan oproerige aanslagen, maar eenvoudig het misnoegd of vreesachtig weggaan uit zijne tegenwoordigheid, in geval hij in ene minder gunstige stemming verkeert. Daarentegen blijf ook niet staande in ene kwade zaak, of bij een boos woord: d.i., wanneer de koning een toornig woord tot u gesproken heeft, zo wek zijnen toorn niet meer op, door te blijven staan, als kondet gij hem door uw hardnekkig blijven zijne genegenheid voor u afdwingen." maar o.i. ten onrechte. Weggaan van zijn aangezicht is hier in verband met het vorige, zich aan zijn heerschappij onttrekken, en tegen hem afval en oproer beramen. Vandaar de waarschuwing, om bij zulk een zaak niet te blijven.

Waar het woord des konings is, daar is heerschappij, macht, waaraan niemand zich kan onttrekken; en wie zal tot hem zeggen: Wat doet gij, en waarom bedrijft gij dit onrecht?

Indien het niet raadzaam is, enen aardsen koning tot verantwoording te roepen, hoe veel minder moet dan een zwak, zondig schepsel het wagen, tot enen almachtigen, heiligen en rechtvaardigen God te zeggen: Wat maakt Gij, of wat doet gij? Zou Hij, die niet antwoordt van al zijne daden, en die den verhevene van verre kent, zulks niet straffen? Want God wederstaat den hovaardige, maar den nederige geeft Hij genade. (Petr. 4: r)..

Wat in de hoogste mate van den Heere God wordt gezegd, wordt hier van een aards vorst getuigd, niet alleen, dewijl een Oosters vorst een despotische macht uitoefende, maar hij in de Schrift wordt voorgesteld als te regeren door God, als zijn macht aan God ontlenende God gaf aan een waarlijk theokratisch koning, die naar Zijn wil regeerde, de macht om den opstand te onderdrukken.

a) Wie het gebod des konings ook van den kwaden, getrouwonderhoudt, zal niets kwaads als straf gewaar worden; en het hart eens wijzen zal tijd en wijze 1) of tijd en oordeel weten, d.i. de wijze weet, dat voor elken bozen aanslag een tijd van gericht komt.

Rom. 13: 3.

Uit vs. 9 blijkt duidelijk, dat dit ziet op die heersers, die in plaats van ten goede over het volk te regeren, ten kwade heerschappij voeren. God, de Heere, ziet en hoort dit, en zal op Zijn tijd dat geweld en die ongerechtigheid in zulk een vorst bezoeken.

Want een ieder voornemen der mensen heeft tijd en wijze, enen bepaalden tijd, waarop het geoordeeld zal worden (Hoofdstuk 3: 17); Dewijl het kwaad des mensen veel is over hem, als een zware last drukt Gods oordeel op den koning, die het volk onrechtvaardig behandeld.

Want hij, die zich aan duivelse dingen schuldig maakt, weet niet wat er geschieden zal, welke kwade gevolgen zulks kan hebben; want a) wie zal het hem te kennen geven, wanneer het geschieden zal, wanneer en op welke wijze het oordeel hem treffen zal? Wanneer hij uit den weg zal worden geruimd?

Prediker 6: 12.

a) Er is geen mens, die heerschappij heeft over den geest, 1) om den geest in te houden, en hij heeft gene heerschappij over den dag des doods, hij kan tijd en uur van zijnen dood niet naar willekeur bepalen; ook geen geweer in dezen strijd, 2) hij kan de wet des doods evenmin ontduiken, als dat hij, door den koning naar het leger ontboden zijnde, het slagveld, wanneer hij dit goed vond, zou kunnen verlaten; ook zal, gelijk gij uit deze voorbeelden reeds zien kunt de goddeloosheid, zo als ongehoorzaamheid en opstand tegen de door God gestelde machten, hare meesters, die deze goddeloosheid bedrijven, niet verlossen, zodat zij de straf ontgaan zouden; veeleer vervolgt de zonde den dader, en laat nimmer van hem af, totdat zij hem aan het verderf overgegeven heeft.

Job 14: 5. Psalm 39: 6.

In het Hebr. Roeach. Dit kan geest, maar ook wind beteken. En die laatste betekenis moeten we hier hebben. Den geest beheersen kan nog, maar den wind temmen, heerschappij over den wind hebben gaat de menselijke macht te boven. Op vier onmogelijkheden wordt hier gewezen: op het beheersen van den wind, op het heersen over den dood, op het ontkomen aan den krijgsdienst en op het gered worden door goddeloosheid.

In het Hebr. Weëen mischlachath bamilchamah. Beter: Er is geen ontslag mogelijk in den strijd. Wie door den koning opgeroepen wordt, om in het leger te dienen, kan er zich niet aan onttrekken, dan ten koste van zijn leven of zijne vrijheid.

Dit alles heb ik dikwijls in mijn leven gezien, ondervonden en waargenomen, toen ik mijn hart juist met dit doel begaf tot alle werk van de mensen, dat onder de zon geschiedt; er is een tijd 1), ten tijde, dat de ene mens over den anderen mens heerst, hem ten kwade, omdat hij hem op allerlei wijzen onderdrukt.

Wij moeten vertalen, ten tijde, toen de ene mens over den andere heerste ten kwade. De Prediker sluit hier met wat hij vroeger heeft gezegd en spreekt hier zijn ervaring uit, dat het raadzaam is, ook dan, als een despoot heerst, toch te gehoorzamen, niet in opstand uit te breken, wijl de Heere God plotseling dikwijls zelf een einde maakt aan zulk een willekeur en onderdrukking. Want evenmin als iemand den wind kan beheersen, of zijn dood afkopen, of zich aan den krijgsdienst onttrekken, evenmin kan iemand door goddeloosheid zich redden en zich van den troon verzekerd houden.

De Prediker spreekt dit uit tot troost, opdat men het alles in de hand des Heeren geve, die zeker recht zal doen.

Alzo heb ik ook gezien de goddelozen, zulke dwingelanden, waarvan in het vorige vers sprake is, die evenwel met ere begraven waren, en degenen, die kwamen, 1) en uit de plaats des Heiligen gingen, van het heilige erf des tempels of van Jeruzalem verdreven werden, die werden vergeten in die stad, in dewelke zij recht gedaan hadden. 2) Dit namelijk zulk ene gehele omkering van het verdiende lot der mensen, is ook ijdelheid, die op alle menselijke dingen ten gevolge der zonde rust.

In het Hebr. *Keburim wabaoe*. Beter: Die begraven werden en tot rust kwamen. Op dichterlijke wijze wordt in de H. Schrift niet zelden de dood een rust genoemd en het begraven worden tot rust komen. Zo in Jes. 57: 2. Hier zegt de Prediker, dat hij dikwijls gezien heeft, dat goddelozen een eerlijke begrafenis ontvingen en tot rust kwamen. In het tweede gedeelte spreekt hij van de rechtvaardigen en het lot hun dikwijls beschoren. En wat was hun beschoren, dat zij uit de heilige plaats werden voortgedreven, werden verbannen, hun naam en hun daden werden vergeten in de stad, waarin zij rechtvaardig hadden gehandeld en geleefd.

Sommigen verstaan onder plaats des heiligen, of heilige plaats, de begraafplaats, maar ten onrechte. Wel wordt de begraafplaats de goede plaats, maar nergens de heilige plaats genoemd. Heilige plaats is òf de tempelgrond òf Jeruzalem.

Recht gedaan hadden, wil niet zeggen, in welke zij het recht hadden uitgesproken als Overheid, maar in welke zij als rechtvaardigen hadden geleefd, recht en gerechtigheid hadden geoefend. Dezen worden hier den goddelozen van het eerste gedeelte van het vers tegenover gesteld.

De Prediker wijst dus hierop, dat voor het kortzichtig oog van den mens niet altijd de goddelijke rechtvaardigheid gehandhaafd wordt. Dat het in des mensen oog zo is, alsof rechtvaardigen en goddelozen enerlei wedervaart. Maar dit is niet meer dan schijn, zoals hij ook in de volgende verzen nader aantoonst. Al kan de mens de raadselen niet oplossen, dit is toch zeker, dat de vreze Gods boven alles gaat, en dat het toch, al schijnt het anders, hen welgaat, die God vrezen.

Omdat niet altijd haastelijk het oordeel over de boze daad geschiedt, maar deze soms langen tijd voor het oog der aardse Overheid verborgen blijft, of zelfs eerst voor den rechterstoel Gods openbaar wordt, daarom is het hart van de kinderen der mensen in hen vol om kwaad te doen 1) zij bedrijven het kwaad met des te groter schaamteloosheid, naarmate de gevolgen der zonde meer uitblijven (Jes. 26: 10).

De straffeloosheid verhardt hen en zij misbruiken de goddelijke lankmoedigheid, zich versterkende in de onboetvaardigheid, daar deze hen tot bekering behoorde aan te zetten. Maar hoe de zondaars zich ook mogen vleien, zij bedriegen zich zelve en schoon het vonnis niet schielijk tegen hen wordt uitgevoerd, zal het echter in het einde eens des te strenger op

hen vallen, en de trage wraak, tegen den dag des toorns, als een schat tegen hen opgelegd, zal door derzelver zwaarte de uitgestelde straf des te zwaarder en te strenger maken..

Maar ofschoon het in de wereld dikwijls den schijn heeft, alsof de boosdoeners het gelukkigst waren, moet niemand menen, door goddeloosheid zijn geluk te kunnen bevestigen; want hoewel een zondaar honderdmaal kwaad doet, en God hem de dagen verlengt; a) zo weet en geloof ik tochvast, dat het alleen dien tijdelijk en eeuwig zal welgaan, die God vrezen, die voor Zijn heilig aangezicht vrezen (Joh. 20: 29).

Psalm 37: 9,10,11,12,18,19,20. Spreuken 1: 33. Jes. 3: 10.

Maar den goddeloze zal het in waarheid niet welgaan op aarde, en hij zal in het algemeen de dagen niet verlengen, al moge hij ook lang ongestraft zijn zondig leven voortzetten; hij zal zijn gelijk ene vluchtige schaduw, omdat hij voor Gods aangezicht niet vreest.

De kinderen Gods achten de lankmoedigheid des Heeren voor zaligheid (2 Petr. 3: 15); maar de goddelozen achten deze lankmoedigheid voor een zendbrief, om des te onbeschaamder te kunnen zondigen (Rom. 6: 1). Doch al worden zij nog zo gelukkig genoemd, bij hun sterven verandert hun geluk in eeuwige schande.

Er is nog ene ijdelheid (vs. 10), die op aarde geschiedt: dat er zijn rechtvaardigen, die het naar den uiterlijken schijn wedervaart naar het werk der goddelozen, en er zijn goddelozen, die het wedervaart naar het werk der rechtvaardigen. Ik zeg van zulk ene verwisseling van het lot der rechtvaardigen en goddelozen op deze aarde, dat dit ook ene ijdelheid is.

Dit bevalt ons slecht, omdat wij zelf vleeselijk zijn en nog altijd gaarne in het vlees genieten en voleindigen willen, zelfs wat wij in den geest begonnen zijn. Zo vraagden ook de Apostelen in den tijd hunner dwaasheid: Wat zal ons dan geworden? Het is echter voor God nog geen leven en welvaren, wat aan het vlees als zodanig toeschijnt. Voor ons zondaren die wij zijn, bestaat leven en welvaren dikwijls in kastijdingen en beproevingen, opdat wij daarna ook voor eeuwig zouden kunnen vertroost worden. Daarom moet men zich niet te veel bepalen bij de beschouwing der uitwendige lotsbedeling en daaraan geen te groot gewicht hechten..

De gerechtigheid zou spoedig op aarde verdwijnen, wanneer haar als het ware stuk voor stuk haar loon uitbetaald werd. De godzaligheid gaat verloren, zodra zij een beroep wordt, de rechtvaardigen moeten niet in de zichtbare vergelding hun loon vinden. Waren er rechtvaardigen, zo zij zijn moesten rechtvaardigen, zoals men wel zegt, uit één stuk, dan zou de hier uitgesproken ervaring zeker in hoge mate bedenkelijk zijn. Dewijl echter bij de rechtvaardigen de zonde nog inwoont, dewijl zij kastijding verdienen en bewaring nodig hebben, dewijl zij zeer gemakkelijk op zijwegen afdwalen en even als huurlingen tot loondiensten vervallen kunnen, daarom moet die steen des aanstoets weggenomen worden voor hen, die werkelijk in de gerechtigheid staan. Deze worden wel is waar dikwijls zwaar aangevochten door de hier op genoemde daadzaken, maar het is ook slechts ene aanvechting voor hen. De eigenlijke, besliste klacht over de bovenvermelde omstandigheid, gaat slechts uit van hen, die zich zonder bevoegdheid tot de rechtvaardigen rekenen, zo als wij dit

duidelijk bij Maleachi zien. Dengenen echter, die God liefhebben, moeten ten laatste alle dingen medewerken ten goede en eenmaal worden de rechtvaardigen voor goed van de onrechtvaardigen gescheiden..

Daarom, wijl alle aardse toestanden zo geheel en al aan de ijdelheid onderworpen zijn, prees ik de dankbaar tevredene blijdschap over de gaven, die God dagelijks schenkt, en dewijl de mens niets beters heeft, geen ander geluk bereiken kan onder de zon, dan met een dankbaar hart te eten, en te drinken, en blijde 1) te zijn, zonder zich te kwellen met hetgeen hij toch niet veranderen kan, of om hetgeen de toekomst brengen zal, want dat alleen zal hem als zijn deel aankleven van zijnen dagelijksen arbeid, gedurende de dagen zijns levens, die hem God geeft onder de zon.

Prediker 2: 24; 3: 12 22; 5: 18; 9: 7.

Deze blijdschap is ene godzalige opgewektheid en opgeruimdheid des gemoeds; wanneer namelijk de rechtvaardigen lijden moeten onder de ijdelheden dezer wereld, die algemeen zijn en waarvan niemand verschoond blijft, dan bewaart hem het gelovig vertrouwen op God voor ijdele zorgen, zodat hij bij al zijnen arbeid een rustig, vrolijk gemoed behoudt.

16.

Nadat de Prediker in de vorige rede aangewezen heeft, waarin de ware wijsheid voor een gelukkig leven bestaat, gaat hij in de vierde en laatste rede van zijn Boek (vs. 16-Hoofdst 12: voort met te beschrijven, hoe de mens deze wijsheid in zijn inwendig en uitwendig leven moet tonen. Hij doet dit weer in 3 afdelingen. In de eerste (vs. 16-Hoofdst 9: 16) vermaant hij den wijze, dat hij zich door het wonderbare, ondoorgrondelijke bestuur van God, waardoor hij den goddeloze dikwijls zijn doel laat bereiken, niet moet laten afhouden, om zich dankbaar over het leven te verblijden, met ijver zijn beroep waar te nemen en de wijsheid te beoefenen, in de tweede afdeling (Hoofdstuk 9: 17-10: 20) eist hij van hem, dat hij zich door den overmoed van den dikwijls gelukkigen dwaas den vrede des harten niet moet laten ontnemen, maar dien door stille berusting des te zorgvuldiger moet bewaren; In de derde afdeling eindelijk (Hoofdstuk 11: 1-12: 7), verklaart hij nogmaals, dat de enige weg tot het geluk en het eeuwige heil daarin bestaat, dat men barmhartigheid oefene, getrouw in zijn beroep zij, dankbaar Gods gaven geniete en tot den einde toe God in waarheid vreze. De scherp getekende beelden, die ook in deze rede voorkomen, zo als van de verachting der wijzen en van de verkeerdheden en ongerechtigheden van zijnen tijd, tonen duidelijk aan, dat de vervaardiger als de mond der waarlijk gelovigen aan zijne gedrukte ziel lucht geeft. In hetgeen men de slotrede kan noemen, maakt hij uit al het voorafgaande een resultaat op, waarin nevens ene vermaning met betrekking tot de wetenschap, de vreze Gods als het hoogste en voornaamste voorgesteld wordt.

Vs. 16-Hoofdstuk 9: 16. Gods bestuur in de wereld is onbegrijpelijk en wonderlijk, in het bijzonder daarin, dat allen, de wijzen en rechtvaardigen, zowel als de dwazen en goddelozen aan den dood onderworpen zijn. Maar niettegenstaande dit grote kwaad, dat heerschappij voert over de mensen, verdient toch nog de toestand der levenden de voorkeur boven dien der

doden (vs. 16-Hoofdstuk 9: 6). Derhalve is het de grootste wijsheid, dat men het leven, zo lang het duurt, vrolijk met God geniete, en het tot degelijken arbeid in zijn beroep gebruike. (Hoofdstuk 9: 7-10) Niemand moet er echter op rekenen, de vruchten van zijnen arbeid te zien en te genieten; want, gelijk alles, wat de mens in zijn leven doet, in Gods hand is, zo ook in het bijzonder de vruchten zelfs van zijne ijverigste pogingen, die dikwijls in het geheel niet aan de inspanning, die men zich getroost heeft, beantwoorden. Daarom heet het hier: geloven, ook wanneer men niet ziet, en niet wanhopen aan de grote waarde der wijsheid en aan den zegen, dien zij aanbrengt; deze werpt steeds vruchten af, ook daar, waar den wijze slechts weinige uitwendige middelen ten dienste staan, zo als uit het voorbeeld van den armen man blijkt, die door zijne wijsheid zijne vaderstad voor het gevaar van den ondergang bewaarde. (Hoofdstuk 9: 11-16).

Als ik mijn hart begaf, om wijsheid te weten en de wegen, die God met de mensen houdt, te doorgronden, en om aan te zien de bezigheid, al wat gedaan wordt, die op aarde geschiedt, zo dat men ook, des daags of des nachts, den slaap niet ziet met zijne ogen en dus ook des nachts niet tot rust komt. (Hoofdstuk 1: 13,17);

Toen zag ik met oplettendheid en dacht na over al het werk Gods en Zijn bestuur in de wereld, dat de mens ondanks al zijne moeite niet kan uitvinden en doorgronden het werk, dat onder de zon geschiedt, en het bestuur Gods over de mensen, volgens hetwelk Hij een ieders lot in Zijne wijsheid en rechtvaardigheid bepaalt, om hetwelk een mens met zijn natuurlijk verduisterd verstand werkt om te zoeken, maar hij zal het niet uitvinden, niet doorgronden ja, indien ook een wijze zei, dat hij het zou weten, zo zal hij het toch niet kunnen uitvinden, ook voor hem blijft de wijze waarop God de wereld bestuurt en ieders lot bepaalt, een raadsel, zo lang hij nog door geloof en niet door aanschouwen wandelt, hoe veel te meer hem, die zijn eigen verstand te rade gaat.

Gewoonlijk zoeken zij het ijverigst, die er het minst de geschiktheid toe hebben. Het op zich zelf reeds moeilijke vraagstuk wordt reusachtig groot, wanneer men zonder de kennis der algehele menselijke zondigheid aan de oplossing begint. Dat was een hoofdgebrek in den tijd des Schrijvers, en daarom was er zoveel vermoeiing des geestes en murmuring. Wij wandelen door geloof en niet door aanschouwen, en zalig zijn zij, die niet gezien en nochtans zullen geloofd hebben. Men late daarom dat wroeten en doorzoeken na. Zalig is de mens, die zonder zich te bedenken, alles aanneemt, wat God hem toezendt, in het vaste vertrouwen, dat zulks het beste is, hoe verkeerd het ook toeschijnen moge, en dat dengenen, die God liefhebben, alle dingen moeten medewerken ten goede..

O gij arme blinde mensen, die daar meent, dat gij met behulp van uwe kennis de oorzaken der goddelijke leidingen meent te kunnen doorgronden, gij moet wel zeer bedrogen uitkomen! Gij verwerpt en veroordeelt alles, wat uw verstand te hoog gaat, terwijl gij veeleer moest erkennen, dat die dingen juist de meeste kenmerken van goddelijkheid bevatten, welke gij het minst met uw verstand kunt bereiken. Hoe meer moeite gij doet, om de geheimen der wijsheid te doorvorsen, des te minder bereikt gij uw doel. Dit is juist het ware kenmerk, dat een mens de ware wijsheid bezit, wanneer hij er innerlijk van overtuigd is, dat hij de goddelijke geheimenissen in zijnen omgang met de ziel niet begrijpen kan.

De wegen des Heeren zijn in meer dan enig opzicht onnaspeurlijk. Nu eens kennen wij hun doel niet, dan weer weten wij wel, welk doel de Heere heeft; maar wij kunnen volstrekt niet begrijpen, hoe de wegen, die de Heere inslaat, daartoe kunnen leiden. Eindelijk zijn ons dikwijls beide doel en middelen onbekend. Wilden wij hiervan ene grondige kennis verkrijgen, dan moesten wij weten, welken invloed enig gedeelte van het land voorvalt, op het ganse land voorvalt, op het ganse land niet alleen, maar ook op de ganse wereld uitoefent. Wiens verstand is zo groot, dat hij deze gevolgen kan overzien? Hoe ver gaan niet de grenzen der Goddelijke heerschappij! Hoe diep, hoe verborgen en tegenstrijdig schijnen ons niet Zijne wegen en bedoelingen toe! Hoe groot, hoe grenzeloos is niet het verstand van den Allerhoogste, dat wij in zijne oneindige diepten zouden moeten doorgronden, wanneer wij alles in Zijn bestuur zouden willen begrijpen! Wij vinden overal enkel diepten, enkel afgronden. Het is daarom dwaas en ongerijmd Gods bestuur te willen loochenen, omdat wij het niet kunnen begrijpen, daar wij niet eens in staat zijn een juist oordeel over de handelingen van enen mens te vellen, indien wij niet juist onderricht zijn van alle oorzaken, waarom hij dit of dat zo en niet anders doet.

HOOFDSTUK 9.

MEN MOET DE IJDELHEID VOORKOMEN EN NAAR HET BEZIT DER WIJSHEID STREVEN.

Zeker dit alles, dat ik nu noemen zal, heb ik, toen ik mij voornam de eeuwige wetten en verborgen oorzaken van het wondervolle Godsbestuur in de lotgevallen der mensen te doorgronden, in mijn hart gelegd, opdat ik dit alles klaarlijk mocht verstaan, namelijk, dat de rechtvaardigen en de wijzen, en hun werken in de hand Gods zijn, zodat Hij met hen doet naar Zijn welbehagen, en niemand door zijne gezindheid en zijne handelingen zijn lot zelf bepalen kan, en ook niet in staat is, ook van zijne beste werken ene goede uitkomst te voorspellen of te bepalen; ook liefde, ook haat, geluk of ongeluk, goed of kwaad, dat God hem laat wedervaren, weet de mens niet uit al hetgeen voor zijn aangezicht is, ziet gebeuren; ook de rechtvaardige mag er niet op rekenen, dat God hem zijne vroomheid door openlijke bewijzen Zijner gunst zal vergelden.

Van Gods liefde of haat kan niemand verzekerd zijn uit de dingen, welke voor zijn aangezicht zijn, dit is uit uitwendige gevallen, hetzij voorspoedige, hetzij tegenspoedige..

Alle ding wedervaart hun, gelijk aan alle anderen; a) enerlei wedervaart den rechtvaardige en den goddeloze in dit leven, den goede en den reine, als den onreine, naam, lichaam en ziele, zo dien, die met een oprecht berouw tot vergeving zijner zonden offert, als dien, die uit onboetvaardigheid en ongeloof niet offert; gelijk den goede, alzo gaat het ook den zondaar; dien, die lichtvaardig zweert, gelijk dien, die den eed vreest; 1) naar het uitwendige zijn zij allen aan hetzelfde lot en ook denzelven dood onderworpen, en niemand mag om zijne vroomheid op groter geluk rekenen.

Op allerlei manier stelt de Prediker het onbevredigende, het raadselachtige van hetgeen aan deze zijde des grafs is ten toon, en wil daarom zo duidelijk een verlangen wekken naar hetgeen hiernamaals zijn zal, maar wil hij ook paal en perk stellen aan het willen doordringen tot de geheimen Gods. Hij wil dit duidelijk doen uitkomen, dat als men alleen de blik laat slaan en slaat op wat het oog ziet, men op allerlei raadselen en donkerheden stuit, dat het derhalve dwaas is voor den mens dit te willen. En telkens komt hij weer tot de slotsom, dat dit de roeping is, God te vrezen.

Dit is een kwaad (Spreuken 11: 19), dat onder en over alles, wat onder de zon geschiedt, zonder uitzondering heerst (Psalm 73: 16), dat aan het einde enerlei ding allen wedervaart, en dat ook het hart der mensenkinderen, die tot hiertoe naar iets beters gestreefd hebben, daardoor dikwijls vol boosheid is (Hoofdstuk 8: 11); en dat er in hun leven allerlei onzinnigheden zijn in hun hart; zij hebben allerlei dwaze gedachten over Gods wereldbestuur en vormen vele boze plannen, om zich zelven door ongerechtigheid te helpen, dewijl God hen in den steek laat; want het lijden van dezen tijd maakt òf het hart beter, òf verhardt het nog meer; en daarna na zulk een leven vol lijden, waarin zelfs de vroomheid gene verandering heeft kunnen maken, moeten zij zonder uitzondering naar de doden toe.

De Prediker beschouwt hier slechts den zuiver uitwendigen toestand van het menselijk leven, waarbij slechts in aanmerking komt, wat door de zinnen waargenomen kan worden. Hij is de tolk van hen, die in zijn tijd, evenals vroeger Job, zwaar aangevochten werden door de gedachte, dat de Heere het den goddelozen in dit leven schijnbaar laat gelukken, terwijl de rechtvaardigen veel kruis hebben te dragen, zodat hun godzaligheid hun schijnbaar tot niets nut is..

Ja, zonder uitzondering! Want wie, al ware hij ook de rechtvaardigste onder de mensen, wordt van dit treurige vonnis des doods vrijgesproken? In den dood echter is er gene verwachting meer; daarentegen voor dengenen, die vergezelschap is bij alle levenden, is er nog hoop, dat het eenmaal beter zal worden, en dat hij een groter geluk bereiken zal; wanthet is waar, wat een bekend spreekwoord zegt: een levende hond, vooral ook in het Joodse land het verachtelijkste van alle levende wezens, is beternuttiger dan een dode leeuw, de heerlijkste onder de dieren.

Hier komt de levensbeschouwing der wereld weer zo sterk mogelijk te voorschijn. Het is dan ook ene zaak van geloof en niet van aanschouwen, God in het wereldbestuur te erkennen; hij, die slechts gelooft en alles aan God toevertrouwt, verkrijgt voortdurend een helderder inzicht in de oorzaken van Gods doen, waarom dan ook de mensen die aan dit geloof niet vasthouden, wanhopen en in den dood niets anders zien, dan de vernietiging van al hun vreugde en verwachtingen..

Het is nu eenmaal niet anders, dat hij, die aan deze zijde van het graf geen God voor zijn hart kent, die vindt aan gene zijde niets dan enen somberen nacht des doods, de allen op gelijke wijze overdekt..

Bij de levenden is er nog hoop, dat is in wereldse zaken volkomen waar. -Laat ons daarom het leven gebruiken, zo lang dit mogelijk is en arbeiden, zoveel wij kunnen. Want wij zijn toch genoodzaakt het grootste deel der wereld aan den satan over te laten, nauwelijks het duizendste deel kunnen wij voor God gewinnen. Daarom, wanneer u den leeuw ontvalt dood dan den hond niet daarenboven..

Want de levenden weten, hebben nog het bewustzijn, dat zij sterven zullen, en hoe treurig dit ook zijn moge, het is toch altijd nog een groot voorrecht, bewustzijn te hebben; maar de doden weten niet met al,

hebben van niets meer enig bewustzijn; zij hebben daarom ook geen loon meer, want hoe zou God denzulken hun verdienste vergelden, die geen bewust leven meer bezitten, maar hun gedachtenis is bij de mensen op aarde vergeten; wanneer zij echter niet eens dit geringste deel van hun loon voor hun verdiensten ontvangen, hoe zou hun dan ene hogere vergelding geworden?

Duidelijk spreekt de Prediker hier van die dingen, welke in dit leven plaats hebben, van tijdelijke beloningen en vergeldingen, zoals ook uit vs. 6 en 7 blijkt.

Ook, zo treurig en duister is hun toestand, is alrede hun liefde, ook hun haat, ook hun nijdigheid vergaan; en zij hebben geen deel meer in deze eeuw in alles, wat onder de zon geschiedt.

Wil de Prediker de aangevochtene zielen, voor wie hij zijn Boek schrijft, waarlijk troosten; wil hij hen genezen van die ziekte hunner ziel, dat zij een aards loon voor hun vroomheid begeren hetgeen de oorzaak hunner aanvechting is, dan moet hij, die zelf van ziekte genezen en tot het licht doorgedrongen is, al hun sombere en duistere denkbeelden over den troostelozen toestand in het leven en in den dood duidelijk uitspreken. -De diepte der verzoeking ligt daarin, dat de zondige mens, ook hij, die uitdrukkelijk als leidsman van het volk geroepen is, ook het hoofd des volks en de profeet, niet om Gods wil alleen God dient, maar hij zelf nog de uitkomst van zijn arbeid wil zien, een resultaat van den hem opgedragen en door hem uitgevoerden last wil beleven, en dat hij zich in deze uitkomst, die hij alleen of met behulp van anderen verkregen heeft, wil verlustigen. Dit is ene van de minst in het oog lopende, maar daarom ook ene van de gevaarlijkste verzoeking voor hen, wien het predikambt, of de leiding des volks toevertrouwd is, omdat daar, waar wij ons bepaaldelijk in den dienst van God bevinden, het eigen ik zo licht mede in het spel komt. Wij menen, dat wij alleen de uitbreiding van Gods koninkrijk op het oog hebben, en wanneer dan onze arbeid met ene goede uitkomst bekroond wordt, dan verblijden wij er ons ten minste ook daarom over dat het ons werk is. Het werken om ene goede uitkomst te verkrijgen is ook een werken om loon. Van die goede uitkomst komt God alleen de ere toe, en wij zijn niet meer en niet minder dan Gods dienaren. Wanneer wij in het rijk Gods arbeiden, moeten wij niet op de uitkomst zien, ons niet laten ontmoedigen en ter nederslaan door de schijnbare onvruchtbaarheid van onzen arbeid, maar ons ook niet laten aandrijven en prikkelen door de hoop, dat wij eenmaal ene schone uitkomst van ons werk zullen beleven; wij hebben integendeel dagelijks slechts dat alles te doen, wat onze lastbrief meebrengt, wij moeten geen resultaat zien, juist omdat wij zo gaarne zouden zien. En opdat wij dit leren zouden, laat God, de Heere onzen Kikajon verwelken, zo als dit eenmaal met den profeet Jona het geval was; opdat wij dit leren zouden, sluit Hij voor ons de toekomst, en beneemt ons het uitzicht, zodat wij enkel de duisternis van enen diepen afgrond voor ons menen te hebben..

Wat de Schrijver overigens van den toestand der zielen in het dodenrijk als van een treurig, op enen slaap gelijkend leven zegt, stemt nauwkeurig overeen met hetgeen Job daarvan zegt, Job. 14: 11 vv.; 8: 10 -De Prediker loochent hier evenwel slechts schijnbaar de vergelding aan gene zijde van het graf; want hij beschouwt hier alleen de toestanden van den mens in dit leven; van het lot van den geest, als hij tot God wedergekeerd is (Hoofdstuk 11: 9; 12: 7), spreekt hij voorlopig niet. -De goddelozen verkeren wel is waar in den dwazen waan, dat na den dood alles uit is, en dat de ziel bij den lichamelijken dood ophoudt te bestaan; maar zij zullen in dien groten dag des oordeels de krachtigste en bondigste weerlegging daarvan ondervinden.

Het graf is een land der vergetelheid, want de nagedachtenis aan degenen, die daar neergelegd zijn, is wel haast vergeten, hun plaats is straks onbekend geworden, zo wel als het goed en het land, welke naar hunnen naam is genoemd. Daar is alsdan ook een einde aan hun driften en geneigdheden, aan hun vriend- en vijandschap. Liefde en haat en nijd zijn dan

vergaan. Al het goede, hetwelk men beminde, al het kwaad, hetwelk men haatte, alle de voorspoed der bozen, die men benijdde, is dan verdwenen en neemt dan voor hun een volslagen einde..

Ga dan nu heen, gij bedroefde, aangevochten ziel, die u zulke troosteloze, dwaze gedachten over het leven en den dood der rechtvaardigen vormt, als had God de Zijnen geheel vergeten, eet veeleeruw brood met vreugde, en drink uwen wijn van goeder harte, verblijdt u dagelijks over de goedheid van uwen God, die elken morgen nieuw is over u; want God heeft u niet vergeten. Hij kent uw geloof en uwe trouw, en Hij heeft alreeds een behagen in uwe werken, met welke gij God dient, en zo zult gij te Zijner tijd ook het genadeloon ontvangen, dat gij thans mist, dat Hij echter beloofd heeft aan een ieder, die Hem in oprechtheid dient (Mal. 3: Psalm 73: 1).

Wij hebben hier ene besliste ontkenning van vs. 1. Daar was uit het tijdelijke lijden der rechtvaardigen het voorlopig besluit getrokken, dat de mens in het algemeen niet weet, of hij door God in genade is aangenomen en liefde van Hem mag verwachten. De prikkel, die in het lijden dezes tegenwoordigen tijds verborgen ligt, is deze, dat dit lijden zeer licht voor eeuwigdurend gehouden wordt, en dat men daardoor aan Gods genade gaat wanhopen. Deze aanvechting kan slechts overwonnen worden, door zich boven het tegenwoordige te verheffen..

Gij leeft in de wereld, waar niets andere dan veel ijdelheid, jammer, harteleed en ellende aangetroffen wordt en waar de dood heerst; zo geniet dan het leven met liefde, en maak u toch uw eigen leven niet zwaar door angstige, vergeefse zorgen. Salomo zegt dit niet tot de geruste en goddeloze kinderen der wereld, maar tot de ware godvrezenden en gelovigen. Dezen troost hij, en zou gaarne willen, dat zij zich in God verblijden, en als hij zegt: eet uw brood met vreugde en drink uwen wijn van goeder harte, dan spreekt Hij niet tot hen, die toch reeds hun leven in wellust en lediggang, als goddelozen doorbrengen..

Wij behoren de vertroosting des levens te smaken, zolang ons de zegen des levens gegund wordt, en blijmoedig ons deel nemen in zijne genietingen. Salomo, die zelf verstrikt was geworden door en in het misbruik der zinnelijke vermaken, waarschuwt thans anderen wegens derzelve gevaar, niet zo zeer door dezelve geheel enkel te verbieden, maar door ons te bestieren en te raden tot het sober en gematigd gebruik derzelve. Wij mogen de wereld zeer wel gebruiken, maar moeten haar niet misbruiken en er niet meer uitnemen dan er in is, noch er meer uit verwachten dan zij geven kan..

In Palestina was brood en van het gewone dagelijkse voedsel en de gewone dagelijkse drank. Liet alleen de rijke dronk wijn, maar ook de arme. Met brood en wijn wordt hier derhalve bedoeld al wat God den mens gegeven heeft tot onderhoud van zijn dagelijks leven, en waarschuwt de Prediker hier dus tegen allen overdaad, tegen alle buitensporigheden. Er staat niet het brood en de wijn, maar uw brood en uw wijn, niet omdat de mens zichzelf zijn voedsel verschaft, maar dewijl God dit alles hem geeft als zijn eigendom in den weg der gewone en soms buitengewone middelen. Het is uw brood en uw wijn, wat gij u langs den eerlijken weg, door noeste vlijt, in de gunste Gods hebt verworven. -

Laat uwe klederen te aller tijd wit 1) zijn, opdat zij een beeld mogen zijn van de heilige vreugde van het begenadigde kind Gods (Openb. 3: 4 vv.; 7: 9 vv.), en laat op uw hoofd gene olie 2) ontbreken, opdat men aan den glans, die op uw aangezicht ligt, steeds zou kunnen zien, dat gij tot diegenen behoort, die altijd droevig en nochtans blijde zijn, omdat hun geloof hen over de droevige tegenwoordigheid heen, tot de heerlijke toekomst der kinderen Gods opheft.

Bisschop Sisinnius in Constantinopel, van de sectie der Novatianen, nam deze vermaning van den Prediker ten onrechte, letterlijk op, en ging daarom steeds in het wit gekleed, waarom Chrysostomus hem met recht enen schijnheiligen en hoogmoedigen mens noemde..

De gewoonte, om zich te zalven, die in het gehele Oosten, even als in Zuid-Europa bij Grieken en Romeinen, vroeger en ook thans nog bestond, vindt haren grond in de hitte van het daar heersend klimaat, waardoor ene sterke uitwaseming van alle dierlijke lichamen veroorzaakt wordt, hetgeen een onaangename reuk verspreidt. Om den laatsten te verdrijven, ontstak men niet alleen allerlei reukwerk, maar men bestreek en begoot ook het lichaam (enkele lichaamsdelen) met welriekende zalf en olie; daardoor werd gelijktijdig de uitwaseming getemperd en de huid lenig gehouden. In het bijzonder zalfde men zich echter bij gastmalen en bruiloften (Ezech. 16: 9), en wanneer men aanzienlijke personen bezocht (Ruth 3: 3), of in zijn huis ontving. Het wassen en baden werd gewoonlijk door de zalving gevolgd. De zalf behoorde derhalve tot de behoeften der Israëlieten, en werd dan ook tot de dingen van waarde gerekend (Prediker 7: 1). Alleen in tijden van droefheid en dus ook op den groten verzoendag werd het zalven nagelaten. In gewone tijden echter verder gezalfd: de baard, het hoofdhaar, het aangezicht en de klederen, en wanneer men iemand een zeer groot bewijs van hoogachting wilde geven dan zalfde men zijne voeten. Joh. 12: 3..

De onmatigheid in spijs en drank moet ons niet zo verarmen, dat wij niet ordentelijk en in welvoegelijk eerlijk, deftig en blinkend gewaad voor den dag zouden kunnen komen, om aan onze gasten, aan onzen dis en aan ons huis en geslacht de behoorlijke eer te laten gebeuren. 't Witte kleed is toch altoos een zinnebeeld én van netheid én van oprechtheid én van vrolijkheid tevens..

Geniet het leven, en wees in dankbaarheid jegens den Heere, gelukkig met de vrouw als deelgenoot uwer vreugde, die gij lief hebt, al de dagen uws ijdelens levens, welke God u gegeven heeft onder de zon, al uwe overigens zo ijdele dagen, want, dat gij u in het dagelijks, vrolijk en dankbaar genot gelukkig gevoelt, dit is uw van God bescheidendeel, om u daarmee te verkwikken in dit overigens ijdele leven, en van uwen dagelijkschen moeitevollen arbeid, dien gij arbeidt onder de zon (Hoofdstuk 2: 10; 3: 22; 5: 17

Laat u het treurige heden ook niet tot werkeloosheid verleiden, maar gebruik de gaven en krachten, die u voor dit leven geschonken zijn, goed: Alles wat uwe hand vindt om te doen, doe dat met uwe macht,

zonder er juist veel aan te denken, of uw werk met ene goede uitkomst zal bekroond worden; want er is geen werk, noch verzinning of berekening, noch wetenschap, noch wijsheid in het graf, het rijk der doden, daar gij vroeg of laat heengaat; dat is de nacht, waarin

niemand werken kan (Joh. 9: 4); daarom moet gij met de genoemde gaven Gods, namelijk wijsheid, wetenschap, enz. het werk, dat God u hierop aarde te doen gegeven heeft, getrouw verrichten.

vs. 9 en 10 vormen een geheel. Heeft de Prediker in vs. 9 gezegd, aangespoord om het leven te genieten met de vrouw, die uwe liefde heeft weten te winnen, in vs. 10 vult hij dit nader aan, door er aan te herinneren, dat het leven niet enkel voor genot is gegeven. Het genieten in vs. 9 moet daar niet opgevat worden in den zin van, een nietsdoend genieten, maar een genieten, waarbij de arbeid, het werken met de macht, die men ontvangen heeft, niet wordt vergeten. En om aan deze vermaning meer kracht bij te zetten, wijst de Prediker op het graf, op de nacht, waarin men niet meer werken kan.

Het is daarom ten hoogste raadzaam en billijk, dat we onze levensdwalingen verlaten eer wij nog ten grave dalen, en dat wij ons bekeren en ons met God trachten te bevredigen en eeuwigen voorraad voor het toekomstige zelf zoeken op te leggen, eer onze levenslamp wordt uitgeblust en wij vertrekken moeten naar het land der duisternis en stilzwijgendheid, waarin niets meer tot nut der zielen kan verricht worden..

Ik keerde mij daarna, en zag onder de zon, dat de loop niet is der snellen, want men kon soms door de geringste zaak opgehouden worden, zodat een minder snelle loper vroeger aankomt, noch de strijd der helden; want de strijd is des Heeren, en Hij geeft aan enen David de overwinning, terwijl een Goliath het onderspit moet delven (1 Samuel 17: 47. Psalm 33: 16 vv. 2 Kronieken 20: 15), noch ook de spijs 1) der wijzen, want aan Gods zegen is het algelegen, noch ook de rijkdom der verstandigen, want de Heere maakt arm en maakt rijk (1 Samuel 2: 7), noch ook de gunst der welwetenden, der bekwaame mensen, want de gunst van mensen is van tijd en omstandigheden afhankelijk; maar dat tijd en toeval, 1) die alleen in de hand des Heeren zijn, aan alle dezen wedervaart:

De Heere alleen bepaalt eens ieders lot; Hij kan de machtigen van hun tronen aftrekken en de hoog verhevenen ter aarde nederwerpen, daarom komt het er ten laatste op aan, Hem tot Vriend te hebben (Rom. 9: 16). "Al wat menselijk is, welk een vertoon van grootheid het ook moge maken, is enkel kaf, dat gemakkelijk door den adem Gods wordt weggeblazen..

Wij moeten daarom het oude spreekwoord: Ieder is de schepper van zijn eigene fortuin, voor ene vermetele en ongelukkige uitdrukking houden; of men moest het willen gebruiken als ene opwekking, om alle traagheid ter zijde te stellen, bij alle gelegenheden waakzaam te zijn, en niets te verzuimen van hetgeen ons tot welzijn strekken kan. Want anders, wanneer men zo verwaten mocht zijn, zich in te beelden, dat men alle omstandigheden in zijne macht heeft; wanneer men elke goede uitkomst aan zijne eigene vlijt en bekwaamheid en elke verkeerde uitkomst daarentegen aan begane misslagen toeschrijft, dan is het aangehaalde spreekwoord goddeloos en men ziet gewoonlijk, dat zulk een mens daarna niet zo gelukkig is als hij, die zich niet op eigen vlijt en bekwaamheid verlaat, maar alles aan de Voorzienigheid toeschrijft.

"Voeding", (of volgens den Holl. tekst): "spijs" gebruikt Luther niet alleen in den thans gebruikelijken zin van levensmiddelen (Mark. 12: 44), maar ook in dien van broodwinning, handwerk tot verkrijging van zijn dagelijks brood. (Genesis 46: 33; 47: 3)..

In het Hebr. Phega'. Door onze Staten-overzetteren door toeval vertaald. Eig. wat ieder gebeurt, en daarom beter lot. De Prediker spreekt het hier duidelijk uit, dat des Heeren hand alles bestuurt en dat deze aan een ieder naar tijd en wijze beschikt.

Ik zag, dat ook de mens zijnen tijd niet weet, wanneer hij sterven zal, of wanneer het ongeluk hem treffen zal; hoeveel minder heeft hij zijne handelingen en hare gevolgen (vs. 11) in zijne macht; maar gelijk de vissen, die gevangen worden met het boze net; en gelijk de vogelen, die gevangen worden met den strik: gelijk die, alzo worden de kinderen der mensen verstrikt en gevangen door het plotseling ingrijpend gericht Gods, ter bozer tijd, wanneer dezelve, namelijk de strik, haasteljkook over de machtigsten onder hen valt. 1)

Men weet zijn dag en uur, dat is zijn ongeval, zijn leed, zijn dood niet te voorzien en men is onkundig van de ellenden en droefheden, welke ons inwachten of op de hielen volgen, wat ons in ons werk stuiten, of uit deze wereld uitrukken zal, wat ten ene of andere dage of nacht ons overkomen zal, want het is ons niet gegeven de tijden en gebeurlijkheden te weten, noch wat ons zal overkomen, noch wanneer en hoe wij sterven zullen. Gods wijsheid heeft ons hieromtrent in het duistere gelaten, ten einde wij altoos bereidvaardig zijn mochten, als Hij ons roept..

Ook heb ik onder de zon deze wijsheid gezien, dit als wijsheid erkend, en zij was groot bij mij, ik achtte haar groot:

Er was ene kleine stad, en weinige strijdbare lieden, die de stad konden verdedigen, waren daarin; en een groot koning kwammet een groot krijsheir tegen haar, en hij omsingelde ze, en hij bouwde grote vastigheden, bolwerken tegen haar.

En men vond daar enen armen, maar wijzen man in, die de stad verlostte door zijne wijsheid; maar geen mens gedacht denzelven armen man.

Het imperfectum "gedacht" schijnt aan te duiden, dat de wijze man, nadat hij zijne vaderstad verlost had, door zijne medeburgers vergeten en alzo met ondank beloond werd. Volgens Dächsel moet men evenwel lezen "had gedacht," waardoor te kennen gegeven wordt, dat niemand aan dien wijzen man, juist omdat hij arm was, gedacht had, als zou hij in staat geweest zijn, redding aan te brengen. Men moet niemand roemen, omdat hij in aanzien is. Want de bij is een zeer klein dier en verschaft ons toch den kostelijken honing..

Overleg is het halve werk.

Toen zei ik, als ik daarvan hoorde, tot mij zelve: a) Wijsheid is beter dan kracht, en dit grootste van alle kleynoden blijft den vrome toch bij alle ongeluk, onderdrukking en geringheid over, hoewel de wijsheid des armen juist om zijne armoede door de hoogmoedige

wereld veracht, en zijne woorden gedurende langen tijd niet waren gehoord geweest, totdat de hoge nood eindelijk gedwongen had, er naar te luisteren.

Spreuken 21: 22; 24: 5. Prediker 7: 19.

Het blijft onzeker, of dit verhaal ene gelijkenis is, die dienen moest, om ene grote waarheid door een voorbeeld op te helderen, dan of het op ene ware gebeurtenis uit den tijd van den Schrijver berust. De geschiedenis van die dagen vermeldt geen feit, dat er volkomen op toepasselijk is, maar dikwijls genoeg zal zich deze gebeurtenis in het groot en in het klein herhalen en herhaald hebben: "Want de wereld wil zich door kracht staande houden en door geweld haar doel bereiken; zij meent ook, dat men alleen bij de machtigen wijsheid onderstellen mag, en kan daarom zeker ook niets van Christus en Zijn rijk begrijpen, die, toen hij aan het kruishout stierf, den duivel benevens Joden en Heidenen overwon, en die nu, ondanks al de macht en boosheid der wereld, lammen en blinden tot deelgenoten van Zijn koninkrijk wil maken..

17.

II. Vs 17-Hoofdstuk 10: 20. Ene andere zware verzoeking voor den zielevrede van den wijze is de hoogmoed, de onbeschaamde aanmatiging en de geweldenarijen van den dikwijls gelukkigen en invloedrijken dwaas; het enige middel, om ondanks dat alles den vrede en de rust des harten te bewaren is het geduldig en stil vertrouwen op God. Deze hoofdgedachte van de voor ons liggende afdeling wordt in drie stukken uiteengezet. In het eerste stuk (vs. 17-Hoofdstuk 10: 4) wordt het ganse bestaan van den wijze vergeleken met dat van den dwaas; bij genen vindt men geduld en gelatenheid des harten; bij dezen aanmatiging en hartstochtelijkheid; in het tweede (Hoofdstuk 10: 5-10) vergelijkt de Prediker de levensomstandigheden van den wijze met die van den dwaas; bij genen vindt men stille, bescheiden, maar degelijke werkzaamheid, bij dezer schijnbaar en onbestendig geluk; in de derde eindelijk (Hoofdstuk 10: 11-20) stelt hij twee hoofdeigenschappen van den dwaas tegenover twee andere van den wijze; bij genen zijn het snapachtigheid en luiheid, bij dezen matigheid in het spreken en vlijtigen arbeid. De gehele afdeling kenmerkt zich door korte, tweeregelige spreuken, die als een soort van raadselachtige zinspreuken, rijk aan beelden en vol frisse, met den aard des volks overeenstemmende kracht zijn. Dat is oorzaak, dat het evenwel bestaande innige verband dikwijls niet zeer duidelijk op te merken is.

Luther nam tussen het voorafgaande 16de vers en de volgende verzen een inniger verband aan, dan wij kunnen toegeven; want al sluit de Prediker zich enigzins bij het voorafgaande aan, zo is het toch duidelijk, dat hij thans overgaat tot de beschrijving van de hoofdeigenschap van den wijze, namelijk gelatenheid des harten. Luther trachtte dat door hem aangenomen nauwe verband uit te drukken door toevoeging van "dat maakt," of "dat doet," hetgeen in den grondtekst niet staat.

De woorden der wijzen moeten in stilheid, met enen opmerkzamen, bedaarden geest aangehoord worden, en hij, die er alzo naar luistert, is zelf een wijze, en zal de vruchten van deze wijsheid plukken; juist daarom moet men er meer naar horen dan naar het dwaze

geroepen desgenen, die over de zotten heerst, welke de bevelen en aanwijzingen van hunnen dwazen heer even dwaas uitvoeren, als zij gegeven werden.

De wijsheid is ook voor vorsten beter dan de krijgswapenen, d.i. zij is krachtiger, onverwinnlijker, dan de grootste stoffelijke kracht en dan allerlei krijgsgereedschap; maar een enig zondaar, die wel stoffelijke kracht, maar geen wijsheid bezit, verderft veel goeds.

Een enig zondaar verderft veel goeds. Hoevele goede gaven van God worden niet door enen enigen zondaar misbruikt en verspild! Hij die zijne eigene ziel verwoest, verderft veel goeds. En hoeveel kwaad kan niet een enkel zondaar in ene stad of in een land aanrichten, even als een Achab, die gans Israël door zijne zonde beroerd had. Een enkel zondaar kan door zijn slecht voorbeeld velen verleiden, hem op zijne verderfelijke wegen te volgen; en terwijl door de wijsheid van enigen land en volk gered worden, zo worden zij door de goddeloosheid van anderen ten val gebracht..

HOOFDSTUK 10.

Ene dode, vergiftige vlieg doet evenzo (zie Hoofdstuk 9: 18) de kostbare zalfolie des apothekers, des zalfbereiders stinken en opzwellen, of gisten, wanneer zij er invalt en verrot, inzonderheid in die oosterse landen, waar veel onreine en vergiftige vliegen zijn, waar de zalfolie ook zuiverder wordt bereid en de lucht veel heter is dan in onze gewesten; alzo een weinig dwaasheid enen man, die kostelijk is van wijsheid en van eer.

Hoe meer iemand uitmunt in wijsheid en aanzien, des te omzichtiger moet hij zijn in zijnen wandel, omdat ene enkele dwaasheid en onvoorzichtigheid zijnen goeden naam kan bevleken, even als de vlekken het meest en het eerst bespeurd worden op de fijnste en witste klederen. Daarom vermaant ook Paulus de Filippensen (Filipp. 2: 15), dat zij als kinderen Gods, onberispelijk, oprecht en onbestraffelijk zouden zijn te midden van een krom en verdraaid geslacht, onder welken zij schenen als lichten in de wereld.

De goede naam en achting welke niet dan met veel moeite en door een zorgvuldig wijs gedrag verkregen wordt, kan zeer lichtelijk en slechts door een weinigje dwaasheid verloren worden, omdat de nijd zich ten eerste aan de voortreffelijke verdiensten vasthecht en den minsten misslag of het geringste wangedrag van zulk een mens terstond met vergroting, onder het verheffen van hare bitse stem alom verspreidt en scherpelijk doorstrijkt..

De bedoeling van den Prediker is duidelijk. Ene dode vlieg, ene vergiftige vlieg bederft den arbeid van den zalfbereider, maakt ze waardeloos, zo ook maakt een weinig dwaasheid den wijze tot een dwaas. Zijne wijsheid wordt dan als niets geacht, dewijl de dwaasheid het licht der wijsheid in duisternis heeft omgezet.

Het hart, de gezindheid en het verstand, het willen en denken des wijzen is tot zijne rechter, tot wat recht is, maar het hart eens zots is tot zijne linkerhand, al wat hij denkt en doet, is links en verkeerd, is averechts.

Hij doet niet anders dan hetgeen recht is en goed en alles op de rechte wijze. De dwaas daarentegen gaat net te werk als iemand, die links is. Zulk een mens geraakt dan ook lichtelijk

op slinkse en verkeerde wegen en stort zich in het verderf..

Tot geeft hier de richting aan. Het wil hier niet zeggen, dat het hart, dat is het willen en denken van den wijze op zijn rechte plaats zit, maar dat zijn willen en denken uitgaat naar wat recht is. Daarentegen gaat het hart van den dwaas uit naar hetgeen onrecht is.

En ook, wanneer de dwaas op den weg wandelt, zijn hart, zijn verstand ontbreekt hem, zodat hij een ieder op allerlei wijze laat zien, dat hij een dwaas is, waarom hij beter deed met zijne dwaasheid te huis te blijven, en hij zegt tot een iegelijk, dat hij dwaas is, omdat hij zich zelven alleen voor wijs houdt, en dewijl hij een dwaas is, kan hij ook niet anders; want indien hij zich zelven als een dwaas erkende, dan had hij reeds ene schrede op den weg der wijsheid gedaan.

Hoe verstandelozer en geestelozer iemand wordt, des te opgeblazener wordt hij, en des te meer houdt hij alle anderen, in vergelijking met zichzelf, voor dwazen, waardoor hij dan met één het zegel op zijne dwaasheid zet..

De dwaas doet geen schrede zonder dat hij toont, dat zijn verstand er niet bij is, dat hij het, om het zo eens uit te drukken, niet medegenomen, maar te huis heeft gelaten. Ja hij draagt zijne domheid zo in het openbaar ten toon en pocht daarmee alsof het wijsheid ware. Hij zegt in alles, dat hij is een dwaas..

4.

VAN DE OVERHEID EN DE ONDERDANEN. (vs. 4-7).

Als de geest des heersers in toorn en hartstocht tegen uwe bedoeling in, tegen u oprijst, verlaat uwe plaats niet, laat u dan niet van uw stuk brengen, maar blijf bedaard, opdat gij niet, indien gij in ene heftige gemoedsbeweging geraaktet, door ene veranderde houding des lichaams verraden zoudt, wat er in uw hart omging, hetgeen u in gevaar zou brengen; want het is medicijn, het stilt grote zonden, 1) die zulk een heerser in zijne dwaasheid op het punt was tegen u te bedrijven, zodat zij niet tot uitbarsting komen, maar reeds in de geboorte verstikken.

Wanneer de geest eens heersers tegen u oprijst, zo verlaat uwe plaats niet; want Christus heeft u hoger geplaatst en Gods evenbeeld geschonken. Handhaaf u zelve op die van God ontvangen hogere plaats des geloofs en der godzaligheid, opdat gij, als de hoger geplaatste, den bozen geest, die bij den aardsgezinden wereldling oprijst, zoudt kunnen teruggedrijven, en opdat uw hart niet door dien geest bevekt worde, en hij de deuren van uw hart niet in bezit neme..

In het Hebr. Ki marfee janiach chatim gedalim. Het tweede woord is door onze Staten-overzetter vertaald door, medicijn. Dit kan het ook betekenen, maar evenzeer zachtzinnigheid, gelatenheid. En die betekenis moeten we hier hebben. Immers, door niet heen te gaan, wanneer de toorn des heersers opbruist, maar kalm te blijven, kan men diens toorn dikwijls bezweren en veel kwaads voorkomen. Betere vertaling is dan ook: Want gelatenheid zal grote overtredingen verhinderen.

De Engelse vertaling heeft: Inschikkelijkheid bevredigt grote beledigingen of ergernissen en misdrijven.

Er is nog een kwaad dat ik gezien heb onder de zon, als ene dwaling, die uit onverstand, of door opvolging van ene luim, van het aangezicht des oversten voortkomt, van de machthebbers uitgaat, en deze dwaling heeft veel ongelukkiger gevolgen, dan wanneer een onderdaan hetzelfde doet:

Een dwaas, woordelijk de gepersonificeerde dwaasheid wordt b.v. door de gril van enen dwazen vorst gezet in grote hoogheden, maar de rijken, de waarlijk edelen en wijzen, wien

alleen rijkdom, eer en aanzien toekomen, zitten in de laagte, worden door hem in armoede gedompeld en aan verachting prijs gegeven.

Ik heb verder dezulken, die wat hun gezindheid betrof, niets anders dan knechten waren, te paard gezien, en als vorsten zien rondrijden (Esther 6: 8 vv.), en daarentegen dezulken, die naar hun gezindheid waarlijk vorsten waren, gaande als knechten te voet op de aarde. 1)

O Heer, hoe gaat het toch zo wonderlijk toe onder de zon! Hoe is alles zo ijdel en juist het omgekeerde van hetgeen het zijn moest! Hoe lang zult Gij het aanzien, dat zij heersen, die geen verstand hebben, en zij, die wijs zijn in U, niet gehoord worden? Zullen Uwe wijzen niet regeren en Uwe koningen, die Gij daartoe verkoren hebt, niet heersen? Wij zien enen anderen tijd naderen, wanneer God den loop der dingen onder de zon veranderen zal, wanneer zon en maan een helderder licht van zich zullen geven, en de duisternis, met hetgeen in haar geschiedt, zal wijken. Dan zullen zij, die waarlijk koningen zijn en het kwade overwonnen hebben in heerlijkheid regeren.

De Prediker erkent hier, dat het slecht is de dwazen te verheffen en in aanzienlijke posten te stellen, terwijl mensen van verstand en vermogen, of die tevens rijk zijn en belang hebben, dat de eigendommen gehandhaafd worden, benevens de zodanigen verlaagd en zelfs door de grote knevelarijen als in de laagte gehouden worden. Het staat ook slecht met het volk als de onwaardigen bevorderd en de waardigsten in het voetzand gehouden, of in het vergeetboek gesteld worden. Het is ongerijmd, dat men geringe dienstlingen of lijfeigenen steeds tot ereambten verheven te paard moet zien rijden, schoon zij geen andere verdienste hebben, dan de begunstiging van den gevleiden vorst, die zij naar hun handen weten te zetten, terwijl de edelen des lands, de zonen der groten, die als wijze vorsten waren aan te merken en door alle goede hoedanigheden verre boven deze laffe en lage geesten uitmunten, genoodzaakt zijn om te voet te wandelen en zich allerwege veracht zien of met de geringen onder het volk gelijk gesteld. Wanneer dit gebeurt, mag men wel denken, dat God in Zijne Voorzienigheid de goddeloze volken straft..

1) Wie a) enen kuil graaft, zal lichtelijk zelf daarin vallen; en wie enen ouden muur doorbreekt, ene slang, die zo gaarne op zulke plaatsen huist, zal hem bijten (Jes. 34: 15 34.15 Amos 5: 19).

Spreuken 26: 27.

In vs. 8-11 wordt door voorbeelden, uit het dagelijks leven genomen, aangemaand tot het betrachten der wijsheid, ook in de meest gewone dingen des levens. Sommigen menen, dat deze met de vorige, waarin van de Overheid en de onderdanen sprake is, ten nauwste verbonden moeten worden. Noodzakelijk is dit niet, terwijl zelfs het verband moeilijk in alle delen is aan te wijzen. De Prediker vermaant hier veeleer, om toe te zien bij al wat men doet, zijne maatregelen te nemen bij moeilijke en gevaarlijke bezigheden. Dit is zowel op tijdelijk als op geestelijk gebied waar.

Al wat hier van het tijdelijke gezegd wordt, of aan het tijdelijke ontleend wordt heeft ongetwijfeld een geestelijke en zedelijke betekenis.

Of wie stenen wegdraagt, volgens anderen: wie stenen uit de aarde losbreekt, zal smart daardoor lijden, zich licht pijn doende; en wie hout klieft, zal daardoor licht in gevaar zijn, zich te kwetsen, wanneer de bijl uitschiet, of een splinter van het hout afspringt.

Indien hij het ijzer van den bijl heeft stomp gemaakt, en hij slijpt de snede niet, dan moet hij meerder kracht met zijn bijl te werk stellen, maar hij zal toch ondanks al zijne inspanning weinig kunnen uitrichten; zo gaat het ook met die zotten, die de edelen en wijzen uit hun plaats verdrongen hebben, zij kunnen zich niet staande houden, want hun hart is een stompen bijl gelijk, die trots alle inspanning niet snijden wil; maar de wijsheid is ene uitnemende zaak om iets recht te maken. Volgens den Duitsen tekst: daarentegen veel meer voordeel brengt het aan, met de wijsheid naarstig om te gaan, en met haar enen gelaten, nederigen en daarbij toch nijveren zin te hebben; dat leidt sneller en zekerder tot het geluk, ja tot het bestendige, ware geluk.

De wijsheid munt onder anderen ook daarin boven de dwaasheid en het onverstand uit, dat zij hare bezitters en beminnaars onderwijst en bekwaam maakt, om alles goed in te richten en uit te voeren, zodat zij zelfs de werken der dwazen op uitstekende wijze weet te verbeteren.

Daarom maak vlijtig en ter rechter tijd gebruik van de middelen, die de wijsheid u aanbiedt, wees werkzaam en omzichtig; want indien de slang gebeten heeft, eer de bezwering geschied is, dan is er gene nuttigheid voor den allerwelsprekendsten bezweerder, die de kunst verstaat, om door het uitspreken van toverspreuken vergiftige slangen onschadelijk te maken en te verdrijven; verzuimt hij echter zijne kunst te rechter tijd uit te oefenen, dan baat ze hem niet.

Het Hebreeuwse baäl halaschon kan ook de "snapper de babbelaar" betekenen, daar het woordelijk vertaald door: heer der tong, in welken zin Luther het ook opvat. Dewijl echter in het overige gedeelte van het vers gesproken wordt van de kunst om slangen te bezweren, zo moet "heer der tong, een die vaardig is met zijne tong," ongetwijfeld een bezweerder aanduiden, die de kunst verstaat, om met ene radde tong krachtige toverspreuken zacht te murmelen. -Ongetwijfeld onderstelt de Prediker hier niet alleen de mogelijkheid, maar ook het werkelijk bestaan van de kunst om slangen te bezweren, zo als die ook thans veel in het Oosten beoefend wordt. (Vergelijk daarover Exodus 7: 9 Psalm 58: 5 vv. Mark. 16: 18. Luk. 19)..

De woorden van enen wijzen mond zijn aangenaam, een wijze moet dus niet zwijgen, zo als die nalatige slangenbezweerder deed; maar dikwijls en te rechter tijd spreken, omdat hij daardoor veel goeds kan stichten, en zich zelven de liefde en toegenegenheid der harten kan verwerven; maar de lippen van enen zot verslinden hem zelven, 1) zij doen anderen geen nut, verwekken veeleer afkeer en richten hem veeltijds ten gronde (Spreuken 15: 2; 10: 8,21; 13: 16).

Wijsheid is het, zoals de vorige Spreuken getoond hebben, voorzorgsmaatregelen te nemen, zich te voren van de rechte middelen te verzekeren en den rechten tijd waar te nemen. Deze drieërlei karaktertrek van den wijze heeft vs. 11 door een voorbeeld, genomen uit de kring van iemand, wien de tong tot werktuig dient, duidelijk gemaakt. Een Spreuk komt also niet ongemerkt, die betrekking heeft op dat, wat de rede zowel van den wijze als van den dwaas uitwerkt..

De lippen des dwazen maken hem niet alleen verachtelijk en belachenswaardig, maar brengen hem ook dikwijls in gevaar en storten hem wel eens in het verderf, hetzij door zijne oproerigheid of door zijne goddeloosheid. Zo sprak Adonia dwaselijk tegen zijn eigen leven en dus zijn voor velen hun tongen ten verderf geweest..

Het begin der woorden zijns mond is dwaasheid, en het eindeder woorden zijns monds is wederom niets dan boze, anderen en hemzelfen schade aanbrengende dolligheid; hij mag zeggen wat hij wil, er komt niets verstandigs, maar enkel onzin uit zijnen mond voort (Spreuken 18: 7).

De dwaas maakt wel vele woorden, daar toch zijne woorden, die van zijn onverstand (vs. getuigen, weinigen moeten zijn. Bovendien spreekt hij het liefst over die dingen, welke hij in het geheel niet weten en beoordelen kan, namelijk over de duistere toekomst; maar hoe zou hij de toekomst kennen; want toch de mens op zich zelf weet reeds niet, wat het zij, dat geschieden zal; en een voorspeller van de toekomst is er evenmin; want wat na hem geschieden zal, wie onder de mensen zal het hem te kennen geven (Prediker 6: 12)? 1)

De ongerijmdheden van den veelprater worden bevestigd door algemene onwetendheid en menselijke onmacht, welke echter voornamelijk heersende, is bij de onkundige dwazen.

Duidelijk gispt hier de Prediker het spreken over dingen, waarvan men niets weet met zekerheid, en vooral het spreken van den dwaze daarover, van den onwetende. Deze wil liefst voor een alleswetende doorgaan, terwijl hij toch in den grond der zaak niets weet.

Van zulk een ijdel gesnap is zijne geestelijke traagheid en onmacht de eigenlijke oorzaak: De arbeid der zotten is van weinig betekenis; wel is waar schijnen zij zich soms geweldig in te spannen, maar 't is ook slechts voor een ogenblik, want die arbeid maakt een iegelijk van hen moede, waarom zij hem ook weer laten varen. Dit is echter geen wonder, dewijl zij niet eens, zo als het spreekwoord zegt, weten naar de stad te gaan, 1) ofschoon de weg daarheen zo veel begaan wordt, en daarom zo gemakkelijk te vinden is; ook de eenvoudigste en meest alledaagse zaken zijn voor hen nog te hoog.

Denk aan de stad des levenden Gods (Hebr. 12: 22); en leer den weg daarheen, die smal en niet gemakkelijk te vinden is, goed kennen. (Luk. 13: 24).

De weg naar de stad is, wat wij noemen: de bekende weg. De Prediker spreekt hier van de dwazen en zotten, dat zij zich aanstellen, alsof zij alles tot een goed einde willen en zullen

brengen, alle diepzinnige vraagstukken zullen oplossen, maar al heel spoedig vermoeit hen alles, dewijl de meest bekende en zeer alledaagse zaken voor hen nog te hoog zijn.

1) Welk een treurige aanblik is het echter inzonderheid, wanneer een zwak, onbeduidend vorst den troon bestijgt! a) Wee u, land! welks koning een kind, alzo een onervaren, een voor de regering ongeschikte dwaas is (1 Koningen 3: 7), en welks b) vorsten reeds in den morgenstond eten, en zo hun leven in wellusten doorbrengen.

Jes. 3: 4,12. Hos. 13: 11. b) Jes. 5: 11. Amos 6: 4.

Ofschoon een bekwaam vorst dikwijls een vloek voor zijn land is, zo is zijn bestuur toch noch voor ene weldaad Gods te achten, wanneer daarmee vergeleken wordt het verderfelijk bestuur van den groten hoop, die zijne banden verscheurt en ene onbetamelijke, ongebonden vrijheid verkregen heeft, waarvan genoeg voorbeelden uit de oudere en nieuwere tijden kunnen gevonden worden.

Met vs. 16 keert de Prediker weer terug tot zijne Spreuken, omtrent de Overheid en de onderdanen, de regering van het land. Hij spreekt het wee uit over het land, noemt het land ongelukkig, welks koning een kind is, dat is een minderjarige, die door slechte, voor alles veil zijnde raadslieden omringd is, door vorsten, die reeds in den morgenstond eten.

Dit laatste komt ons wellicht vreemd voor. Maar men wete vooreerst, dat eten hier opgevat moet worden in den zin van, het leven als een eten beschouwen, als een opgaan in den wellust en de genoegens der wereld.

En vervolgens, dat de vrome Israëliet den morgenstond wijdde aan het gebed en zich sterkte door het gebed tot den arbeid, terwijl de gemeenschappelijke maaltijd eerst om 12 uur werd aangericht.

Bij deze vorsten, die hier bedoeld worden, had echter het eten de plaats van het gebed ingenomen. Van allen godsdienst, innerlijken, geestelijken godsdienst, waren zij gespeend. En daarom kon een vorst, die door zulke wellustelingen en dienaren van den god des buiks omringd was, niet gelukkig regeren.

Welgelukzalig zijt gij daarentegen, land! welks koning een zoon der edelen, niet alleen naar zijne geboorte, maar veel meer naar zijne gezindheid, is, en welks vorsten ter rechter tijd eten en drinken; tot sterkte, en niet tot drinkerij, 1) die alzo een goed gebruik maken van de gaven Gods (Psalm 104: 15. 1 Tim. 5: 23. Spreuken 31: 4).

Dit vers vormt een volstrekte tegenstelling met het vorige. Hier wordt gesproken van een koning, een vorst, wiens raadslieden mannen zijn, die ter rechter tijd eten, voor wie niet de buik een afgod is, maar die in waarheid allereerst vragen naar hetgeen op geestelijk en zedelijk gebied te verrichten is. De koning wordt een zoon der edelen genoemd, en dit laatste edelen is inzonderheid op te vatten in ethischen zin.

In vs. 16 wordt van den dwaze op den troon, in vs. 17 van den wijze als heerser gesproken.

Door grote luiheid verzwakt het gebinte van een huis, totdat het eindelijk instort, en door slapheid der handen wordt het huiseindelijk doorlekkende; want de regen zal overal door de niet dicht gemaakte gaten van het dak en de zoldering heendringen; evenzo moet ook het gebouw van den staat eindelijk instorten, wanneer trage vorsten, die zich daarbij aan brasserijen overgeven, aan het hoofd staan.

Zie voor alle dingen toe, dat niet het huis uwer ziel door uwe nalatigheid te gronde gericht wordt, doordien gij uw vlees en deszelfs zondige neigingen heerschappij over u laat voeren.

Vergeten de regeerders hun plicht, terwijl zij hun hoge plaats misbruiken, hun lust den vrijen teugel laten, zo wordt het rijk tot een bouwvallig en geen toevlucht meer biedend huis en ten leste tot een ingestort gebouw..

Men maakt, of zij, namelijk zulke verderfelijke heersers maken maaltijden om te lachen, alzo niet om zich te versterken, maar om zich aan onzinnige vreugde te kunnen overgeven, en de wijn verheugt de levenden, of hun leven en het geld verantwoordt alles. Doet hun alles verrichten.

Daarop beroemen zich goddeloze heersers, dat zij zich met hun door afpersingen opgehoopte schatten elk genot verschaffen, allen tegenstand der wereld overwinnen en hun lust den vrijen teugel kunnen laten..

Moet gij te midden van zulke geweldenaars leven, wees dan, indien gij u niet nodeloos in het ongeluk wilt brengen, listig als de slangen, en a) vloek den koning niet, zelfs niet in uwe gedachten, en vloekook den rijke, den vorst, die in den raad des konings zit, niet in het binnenste uwer slaapkamer; want het gevogelte des hemels zou de stem wegvoeren, en het gevleugelde zou het woord te kennen geven; 1) langs voor u onbekende, onbegrijpelijke wegen zou zelfs de gezindheid uws harten aan zulk enen koning bekend worden; daarom duld en zwijg, opdat gij u als een wijze gedraagt en niettegenstaande den rampspoed, gelukkig blijft.

Exodus 22: 28.

Men moet, al maken de Overheden zich al aan sommige dwalingen schuldig, toch hun regeringswijze niet altoos en overal zoeken te bekladden, maar de menselijkheid wat toegeven en liever inschikkelijk over hen zijn, wier oogluiking wij zelf soms zozeer behoeven en die ons door hun macht alom de voet kunnen dwars zetten..

Ook hier wederom komt de Prediker tot de slotsom, om de Overheid te eren, niet alleen de goeden, maar ook de kwaden.

HOOFDSTUK 11.

MEN MOET WELDADIGHEID UITOEFENEN EN ANGSTIGE ZORGEN VERMIJDEN.

III. Vs. 1-Hoofdstuk 12: 14. In dit derde en laatste deel der slotrede van zijn Boek maakt de Prediker met een verheugden zin en overwinnend geloof nog eenmaal het ganse resultaat op van alle voorafgaande troostreden en beschouwingen. Hetgeen hij vroeger reeds dikwijls heeft laten doorschemeren, namelijk dat het levende geloof toch eindelijk de overwinning moet behalen op alle aanvechtingen, waaraan het volk Gods tengevolge van het lijden en de verdrukking in deze wereld bloot staat, dat brengt hij hier met de taal der hoogste poëzie, der verhevenste vlucht, en in de sierlijkste vormen gekleed, waarin de diepzinnigste, levendigste, verrassende beelden elkaar snel opvolgen, tot volkomen helderheid en zekerheid. De hoofdgedachte van de gehele afdeling is, dat weldadigheid, getrouwheid in de waarneming van zijn beroep, een blijmoedig genot van het leven en ongehuichelde godsvrucht tot in den hogen ouderdom toe, de enige zekere weg tot duurzaam geluk is. Alles, wat vroeger te dezen opzichte gezegd is, komt hier en daar verstrooid voor tussen geworpen twijfelingen, sombere schilderingen van ongelukkige tijdsomstandigheden en uitbarstingen van een bitter gevoel van godverlatenheid. Dewijl nu deze verstrooide denkbeelden verzameld moeten worden, zo geschiedt dit ook zonder bijmenging van dergelijke beschouwingen over het treurig heden. Het geheel kan zeer gevoegelijk in 3 delen gesplitst worden. In het eerste deel vermaant de Prediker tot weldadigheid, als ene deugd, die voor den gever zelve ene rijke bron van zegen is, en tot onverdroten, getrouwe waarneming van zijn beroep (vs 1-6); in het tweede vermaant hij tot een blijmoedig en onschuldig genot van de goederen dezes levens, in het bijzonder in den ras voorbijsnellenden jeugdigen leeftijd, mits men niet vergete, dat men om al deze dingen zal komen voor het gericht (vs 7-10); in het derde geeft hij de vermaning, God van zijne jeugd aan te vrezen, en dat niet tot gevorderden leeftijd uit te stellen, dewijl dat de tijd is, waarin de dood zich reeds door allerlei verschikkingen aankondigt. De schildering van dien tijd, waarin het leven langzamerhand wegsterft, kenmerkt zich door zinrijke en menigvuldige beelden uit de natuurwereld (Hoofdstuk 12: 1-7).

Werp uw brood, of wat overigens tot de levensbehoeften moge behoren, uit op het water, of op de wateren, reik het mildelijk uit aan hen, die hongeren, en vraag niet al te zeer, wie hij is, die het ontvangt, en of hij het wel waardig is; hoop ook niet op enig voordeel of op vergelding (Luk. 6: 33 vv.; 16: 9. Spreuken 11: 24 vv.), want gij zult het uit de vergeldende hand Gods, wien gij het geleend hebt, geheel onverwacht en ongedacht wedervinden na vele dagen, dan zal door Gods zegen het uitgestrooide zaad een rijken oogst opleveren (Spreuken 19: 17. Gal. 9. 1 Tim. 6: 18 vv).

Doe wel, werp uw brood in het water; eenmaal zal het u terug gegeven worden.

Geef een ieder mildelijk naar uw vermogen; want er mocht een tijd komen, dat gij het gaarne zoudt doen en niet zoudt kunnen..

Hetgeen wij door de handen van ellendigen en nooddruftigen wegzenden, heeft een gemakkelijken overtocht, komt in veiligheid aan en wordt in ene onaantastbare schatkamer bewaard..

Iemand verzocht, dat men het volgende op zijn grafsteen zou plaatsen: "Wat ik nagelaten heb, ben ik kwijt; wat ik weggegeven heb, dat heb ik."

Het brood, dat gij den arme geeft, moet uw brood zijn, dat namelijk, wat gij op eerlijke wijze verkregen hebt..

Hoogstwaarschijnlijk is het beeld ontleend aan het gebruik, om het zaad uit te strooien op den akker als deze nog doornat was of nog onder water stond, opdat de harde korrel te eerder week zou worden.

Het scheen dan wel, dat men het zaad, waaruit het brood moest bereid worden, nutteloos wegwierp, maar na enige dagen, als het water was opgedroogd en de halm opschoot, zag men, dat het niet weg was, maar heerlijke vruchten beloofde en gaf. Zo wil de Prediker ook hier den rijke vermanen, om al meende hij, dat het weg was wat hij gaf, toch den arme en minder gegoede rijkelijk wel te doen. Had hij in de vorige hoofdstukken gezegd, om het goede te genieten voor zich zelve, hier vermaant hij, om ook den naaste te gedenken.

Geef a) een deel van hetgeen gij bezit aan zeven, d.i. aan velen, ja ook aan acht, d.i. aan zeer velen; want gij weet niet wat kwaad op de aarde wezen zal, en over u komen kan, wanneer gij u verblijden zult over de liefde en den bijstand van hen, die uwe liefde ondervonden hebben (Luk. 16: 9).

2 Kor. 9: 10.

Zalig zijn daarom de blijmoedige gevers, want het zal hun met woeker wedergegeven worden! Ach, zo geve men dan toch met blijdschap en men bedenke, dat men het God, den hemelen Vader leent! Hetgeen men met de rechterhand geeft, zonder dat men het den linker laat weten, loopt geen gevaar van verloren te gaan, maar het wordt alles in Zijn gedenboek opgetekend. Men zal het wedervinden in de opstanding der rechtvaardigen en hunnen ingang in de eeuwige heerlijkheid.

Wij moeten ook als alles voor den wind loopt tegen den tegenwind en de stormen ons voorbereiden en in den dag des voorspoeds zo veel goeds doen als wij kunnen, opdat we in den dag des kwaads des te meer gehard en tegen dien te beter gewapend mogen zijn, dewijl we dan ook best op de wederkerige ontferming van God en goede mensen omtrent ons zullen mogen hopen. Als onze liefdadigheid hare bezittingen aan God toevertrouwt, stellen wij zulks in de beste handen en kan men er in de boosheid der tijden altoos de renten van terug verwachten..

Laat het intussen de liefde zijn, die u tot dit alles dringt; want als de wolken vol geworden zijn, zo storten zij noodzakelijk plasregen uit op de aarde; evenzo wanneer het hart ruim en

vol is, stroomt er zegen uit (Joh. 7: 38. Spreuken 25: 14); en als de boom, door den stormwind geveld, naar het Zuiden, of als hij naar het Noorden valt, in de plaats, waar de boom valt, daar zal hij wezen; hetzij hij op den akker des enen of des anderen valt, hij komt toch zeker iemand ten nutte; evenzo is het ook met de gaven der ware liefde, zij worden uit den innerlijken drang des harten gegeven, en wien zij ook ten deel vallen, er zal een blijvende zegen op rusten.

Velen, vooral oudere uitleggers, menen dat het gedeelte van dit vers ziet op de onmogelijkheid, om de goddelijke beschikkingen, inzonderheid met betrekking tot den dood te weerstaan of te ontwijken; maar klaarblijkelijk past deze verklaring niet in het verband..

De wolken trekken, volgens Goddelijk bestel, de dampen en vochten der aarde tot zich en wanneer zij vol zijn storten zij den regen uit op de aarde.

Vooraf voor den Oosterling was dit een kostelijk beeld, dewijl de plasregen het land na grote droogte weer vruchtbaar maakte.

De Prediker wijst er hier dus op, dat de aarde veelvoudig terug ontvangt van wat zij zich laat ontnemen en op nieuw gezegend wordt door hetgeen zij gaf. Zo wil Hij zeggen zal het ook degene gaan, die in waarheid liefdadigheid oefent. De zegenende ziel zal vet gemaakt worden.

Zo ook ten opzichte van den boom, die geveld wordt, hij komt ten nutte van den een of den ander.

Zo is het ook met de gaven der liefde.

Overigens is het ook volkomen waar, dat de toepassing, welke vele uitleggers van dit laatste woord hebben gemaakt, uitkomt, gelijk de boom blijft liggen, zo als hij is gevallen, en zijn lot beslist is, zo ook degene, die komt te vallen door de zeis des doods.

Andere uitleggers brengen dit vers in verband met het laatste gedeelte van het vorige vers, als nadere verklaring, dat niemand iets aan het noodwendige kan veranderen.

Wees verder niet al te angstvallig en te zorgelijk bij de waarneming van uw beroep, want wie te veel op den wind acht geeft, en altijd nog gunstiger wind wil afwachten, die zal ten slotte in het geheel niet zaaien, en wie te zeer op de wolken ziet en altijd helderder hemel wil hebben, die zal eindelijk in het geheel niet maaien.

Gelijk gij de grote geheimen der schepping niet kent, en b.v. niet weet, welke de weg des winds zij, of hoedanig a) de beenderen van het menselijk lichaam zijn en wonderbaar bereid worden in den buik van ene zwangere vrouw, alzo weet gij het werk Gods niet, die het alles maakt; gij weet niet wat Hij in de toekomst, hetzij met betrekking tot uw leven, hetzij in den loop der natuur doen zal; in Zijne handen is al uw arbeid met deszelfs vruchten, het begin en het einde. Daarom vertrouwt met uw ganse hart op Hem, en grijpt uw werk met moed en met ijver aan.

Joh. 3: 8. b) Psalm 139: 15,16.

Wees daarbij onvermoeid werkzaam in alles, wat uw beroep meebrengt: Zaai uw zaad in den morgenstond en trek uwe hand ook des avonds nog niet af; want gij weet niet wat recht wezen zal, wat de Heere u zal doen gelukken, of dit, door u in den morgenstond verricht, of dat, wat gij in den loop van den dag gedaan hebt, of dat die beiden te zamen, derhalve al uwe verrichtingen goed zijn zullen.

Wij moeten dus in het werk van God als ondoorgrondelijk blijven berusten, ons vergenoegende en verzekerende, dat Hij, die buiten ons zulke wonderen verricht, om ons het bestaan te geven, ons ook wel op zijn tijd, de vergelding onzer liefde zal laten gebeuren, en ruim zo veel voor onze ziele zorgen zal, als Hij zorgt voor onze lichamen. De drangreden is dan hier dezelfde en tot het zelfde oogmerk gericht, als die des Heilands, toen Hij zei (Matth. 25), dat het leven, dat is de levende ziele, door God aan ons geschonken, meer is dan de spijsze, en dat het lichaam, hetwelk God ons heeft gemaakt, meer is dan de kleding..

Verder verdient het leven op aarde het ook, dat men er ijverig voor zorgt; want het licht des levens is zoet voor een ieder, en het is den ogen goed de zon te aanschouwen.

Hoe groot ook het lijden dezes levens is, hoe menigvuldig ook de ijdelheden zijn, waaraan de aarde sedert den zondeval onderworpen is, hoe treurig ook de toestand van den tijd; waarin men leeft, moge zijn; toch blijft het waar, dat het leven een goed is, en het is de taak van Gods Woord in een tijd, waarin de gelovigen moedeloos het hoofd op de borst laten hangen, hun deze waarheid op het hart te drukken..

Maar indien de mens vele jaren leeft, en dus een voorrecht geniet, dat niet velen te beurt valt, en hij verblijdt zich in die allen; zo laat hem ook gedenken aan de dagen der duisternis, die ook voor hem zullen aanbreken, wanneer hij na dit leven in het rijk der doden zal aankomen, waar hij het licht der zon niet zal genieten, gene vreugde zal smaken en ook den lof Gods niet zal kunnen vermelden, want die zullen vele zijn, meer dan de dagen van dit ijdele leven; en al wat gekomen is, is ijdelheid, boven alles de mens, want hij is gelijk het gras, dat verandert; in den morgenstond bloeit het, des avonds wordt het afgesneden en het verdort.

Sedert Christus door Zijnen dood, Zijne nederdaling ter helle en Zijne opstanding uit de doden de macht des doods heeft weggenomen en het leven en de onverderfelijkeheid aan het licht heeft gebracht, is er voor den gelovige geen dodenrijk, maar zijne ziel zal bij Christus zijn, en daar volkomen zaligheid door de opstanding verbeiden. Aldus is voor den Christen het zien op het schaduwleven in het dodenrijk ook gene reden meer, om zich over zijn aards leven te verblijden. Daarom is evenwel ook onder het Nieuwe Testament warsheid van het leven nog zondig. Een vroom gemoed zal de lichtkanten van het leven ontdekken en er zich met dankbaarheid over verblijden..

De Prediker toont het ons hier, dat hij weet, dat alles met dit leven niet is afgedaan. In dit leven is hier het heerlijkste te arbeiden, te werken, het leven en het loon van zijn arbeid te

genieten in de vreze Gods, met godsvrucht gepaard, maar hij weet het ook, dat te midden van dit alles de sterveling zich hiervan bewust moet zijn, dat hij hier geen blijvende plaats heeft, dat de gedachte aan het heden de gedachte aan het hiernamaals niet moet verdrijven. Vandaar dan dat hij in het volgende vers en in het volgende hoofdstuk wijst op het eindgericht over wat hier op aarde heeft plaats gehad. -

9.

OVER DE BEZWAREN VAN DEN OUDERDOM EN OVER GODS GERICHT.

Verblijd u daarom, in het bijzonder gij, o jongeling, in uwe jeugd! want zij is u van God gegeven als de tijd, waarin gij meer dan later uw leven vrolijk genieten kunt en moet, en laat uw hart zich vermaken in de dagen uwer jongelingschap, en wandel in de wegen uws harten, en in de aanschouwing uwer ogen; onthoudt aan uw hart en uwe ogen niet, wat zij begeren; maar weet, dat God, om al deze dingen u in den jongsten dagzal doen komen voor het gericht; daarom laat oprechte godsvrucht en heilige vrees voor de zonde en den toorn Gods altijd in uw hart wonen, u besturen en uwe vreugde binnen betamelijke perken houden.

Zij, die ijdele lusten en ellendige genietingen liefhebben en najagen, menen wel, dat zij achter deze Spreuk kunnen schuilen. Maar het gaat hun daarbij als Johannes, toen hij het boekske, dat hem de Engel overgaf opat. De eerste helft van het begin is honigzoet en koren op hun molen. Maar wanneer zij van de wereldse genietingen en wellusten zat geworden zijn, dan volgt het zich krommen, dat eeuwig duurt, en lichaam en ziel aantast. Dat kan men nu ontgaan, door het toekomstig oordeel, waaraan niemand ontkomen kan, bij al onze vreugde steeds voor ogen te behouden.

Ik had mij bijna laten verleiden, om dit gehele vers in ironischen zin op te vatten, omdat het geen goeden klank geeft, wanneer iemand in de wegen zijns harten wandelt. Maar men moet den inhoud en het verband van het vers in het oog houden. De Schrijver wil zeggen: Wanneer het hart goed gestemd en goed gezind is, dan zullen vreugde en genot niet schaden, het zij slechts de ware vreugde, die niet verderft en verwoest..

Van welk gericht is hier sprake, van een aan deze zijde, of van een aan gene zijde van het graf? Velen denken daarbij aan de natuurlijke gevolgen van de menselijke handelingen, volgens welke de mens hier reeds zijn loon ontvangt, dewijl God hem voor het goede beloont en voor het kwade straft; zij denken alzo aan de door God in dit leven verordende vergelding (Hoofdstuk 2: 26; 7: 17,26; 8: 12 vv. Spreuken 5: 21 vv.; 1: 32. Psalm 34: 22). Maar de spreekwijze: "God zal u doen komen voor het gericht," wil klaarblijkelijk iets meer zeggen, dan: gij zult de natuurlijke gevolgen van uw doen en laten ondervinden. Dit laatste is het juist, wat de Prediker dikwijls ontkent, en dat hij sterk aan het slot zijner vorige rede (Hoofdstuk 7:

8: 14) en aan het begin dezer rede (Hoofdstuk 9: 2 vv.) doet uitkomen. Hij zou zich dus hier ronduit tegenspreken; hij zou het hoofddoel dezer rede, namelijk de beschrijving van het ondoorgrondelijk bestuur Gods, bij de verdeling van het levensgeluk, dat dikwijls aan onwaardigen te beurt valt, zonder enigen grond verijdelen, wanneer hij hier aan ene uiterlijke vergelding aan deze zijde van het graf herinnerde. Men zou dus slechts, zo als in Hoofdstuk 8:

12 vv. aan ene innerlijke vergelding, aan den vrede of onvrede des harten, die een gevolg van onze daden is, kunnen denken. Maar voor dit aan het O.T. niet onbekende begrip (Psalm 32: 3 vv. Jes 48: 22; 57: 21), komt de uitdrukking gericht niet voor, en zou ook op het Oud-testamentische standpunt hoogst ongepast zijn. Veeleer wordt de hier voorkomende spreekwijze (Psalm 143: 2. Job 14: 3), even als de uitdrukking "gericht" in het algemeen, zo dikwijls zij voorkomt, in uitwendigen zin opgenomen, en daarmee stellige goddelijke rechtvaardig en verlossing, of straffen en tuchtigingen bedoeld (Psalm 7: 7. Jes. 1: 27; 5: 16 enz.). Er blijft alzo niets anders over, dan aan een gericht na den dood, en dus aan het jongste gericht te denken..

Zo doe dan de toornigheid, de gemelijkheid, volgens den Duitsen tekst: treurigheid, zorg en kommer, waarmee mensen op meer gevorderden leeftijd zo licht gekweld worden, wijken van uw hart, en doe het kwade, elk ongeluk, dat den morgen uws levens zou kunnen beroeren, weg van uw vlees, want de jeugd, en de jongheid, of de jeugd en het morgenrood, is ijdelheid, beide gaan zij snel voorbij; wie ze niet uitkoopt, heeft spoedig het schoonste deel van zijn leven verloren.

Dat de Prediker er bij voegt, om er om te denken, dat de Heere God eenmaal zal doen komen in het gericht, daaruit blijkt duidelijk, dat de vreugde, waarover hier gesproken wordt en welke genoemd wordt in tegenstelling dan de verdrietelijkheid, het kwade, hier opgevat moet worden in den zin van, geheiligde vreugde, die vrij is van zondelust en zondendienst, de vreugde in den dienst des Heeren, die gepaard gaat met de ware godsvrucht, de waarlijk Gode behagende vreugde, welke eindigt in Hem, die alles geeft en verleent, zoals in het volgende hoofdstuk herinnerd wordt.

HOOFDSTUK 12.

En wilt gij nu ware vreugde in uw hart smaken, zo kunt gij dit slechts in gemeenschap met Hem, die de bron van alle vreugde is: gedenkdaarom steeds met gebed, lof en dankzegging aan uwen Schepper 1) reeds in de dagen uwer jongelingschap 2), eer dat de kwade dagen komen, waarin gij wellicht niet meer zo gemakkelijk tot de kennis en vreze Gods komen zult, en de jaren naderen, van welke gij zeggen zult: Ik heb geen lust in deze.

Door dit woord wordt hier meer uitgedrukt, dan wanneer de Prediker het woord God gebruikt had. Want hierdoor wordt duidelijk aangewezen, dat God recht op den mens heeft, die daarom en om de weldaden, die hij van God ontvangen heeft, geheel van Hem afhankelijk is en zich ook als zodanig moet gevoelen. Wend u daarom reeds in den schonen tijd uwer jeugd tot God, en besteed niet uwe beste krachten in den dienst des duivels, om daarna als gij oud en krachteloos geworden zult zijn, u te bekeren en in den dienst van God over te gaan..

In de jeugd heeft de mens frisse krachten naar lichaam en geest; indien hij in zijne jeugd rein leeft en zich onbesmet bewaart, dan zullen hem de latere kwalen des levens niet zo nederdrukken. Zich eerst op hogen leeftijd tot God te wenden, betekent zoveel als het leven verloren te hebben. Hoe kan men met een bevlekt en met schulden beladen leven voor den Rechter verschijnen?.

De bekering tot den ouderdom te verschuiven is gevaarlijk. Gij weet niet of gij vele jaren leven zult, en gesteld, dat gij oud wordt, dan verlaat gij de zonde niet, maar de zonde verlaat. Is dit echter ene ware bekering te noemen?

Het woord Schepper staat in het oorspronkelijke, in het meervoudige, om dus de hoge majesteit en geduchte grootheid en heerlijkheid van het Wezen Gods diep in onze zielen in te drukken, welke zich zo laag heeft willen vernederen, om ons arme aardwormen uit het stof op te trekken en met een vonk Zijner Godheid te bezielen, dus ons ene redelijke ziele in te blazen..

Als de Prediker hier het woord gedenken gebruikt, dan bedoelt hij daarmee niet een bloot zich herinneren, maar een heilig besef te hebben van zijne Rechtvaardigheid en heiligheid, gelijk als van Zijne barmhartigheid en genade, hetwelk zich uitspreekt in al ons doen en laten en zich openbaart in een Gode geheiligden wandel. Een gedenken derhalve, wat alleen mogelijk is in den weg van waarachtige bekering, in een aflaten van de zonde en een betrachten van wat de Heere eist in Zijn Woord en Getuigenis.

Ja, gedenk reeds in uwe jeugd, den morgen uws levens aan uwen Schepper! eer dan de zon van onbekommerde levensvreugde, en het lichthet vrolijke van den levenslust, en de maan en de sterren, 1) als beelden van een ongestoord levensgeluk, verduisterd worden, en dedonkere wolken van ramp en droefenis altijd wederkomen na den zo even gevallen regen, 2) zo als dit in den herfst en den winter gewoonlijk het geval is.

De H.S. noemt troost en geluk licht, en droefenis nacht of duisternis. De Prediker wil dus zeggen: Eer dan de ouderdom komt, wanneer de wolken wederkomen na den regen, d.i. wanneer de ene droefenis de andere opvolgt. Wanneer men knaap of jongeling is, of den volkomen mannelijken leeftijd bereikt heeft, dan kan men nog enig genot smaken, dan kan men nog zeggen: Na regen komt zonneschijn; d.i. komt er al eens rampspoed en droefenis, er volgt ook weer een tijd van blijdschap en vertroosting. Maar de ouderdom kent gene vreugde, dan komen de wolken weer na den regen, het ene ongeluk volgt op het andere, de ene storm is slechts de voorbode van den anderen..

Dewijl de Prediker in de volgende verzen meer tot bijzonderheden afdaald, is het niet onwaarschijnlijk, dat Hij in vs. 2 den algemenen toestand van den oude van dagen aangeeft. Alsdan hebben wij onder zon, zijne vermogens des geestes te verstaan en onder maan en sterren de vermogens van zijn natuurlijk leven. In de Spreuken wordt ook de geest van den mens met een licht, of het licht vergeleken.

Bij de Oosterse volken werden de vijf zinnen vergeleken bij de vijf planeten.

Gelijk in nat, koud en vochtig weer de ene bui de andere jaagt en volgt, zo gaat het ook in den ouderdom met vele lieden, die zodra niet van de ene pijn of zwakheid ontkomen zijn, of zij worden door ene andere aangetast, zodat hun kwalen wel te recht bij het gedurig druipen ener goot, op ene regenachtige dag mogen vergeleken worden en de afgrond als tot den afgrond roept, om het ophouden of verminderen van de smarten, die dus onophoudelijk blijven duren, totdat het gans verzwakt lijf geheel en al verzwakt is en vergaan..

Ach, wat wordt dan het leven hoe langer hoe meer moeilijk en bezwarend! In den dag, wanneer de wachters des huizes, namelijk de armen en handen, welker taak het is, het lichaam voor beschadiging te bewaren, zullen beven, en de sterke mannen, namelijk de benen, de krachtige steunpilaren van het lichaam, die eenmaal als marmeren zuilen vaststonden (Hoogl.

15), zich zelve uit zwakheid zullen krommen, totdat zij eindelijk het lichaam niet meer kunnen dragen, en de maalsters, de tanden, die aan dienende maagden gelijk, de spijzen vermalen, zullen stilstaan, omdat zij minder geworden zijn, en die door de vensteren zien, de ogen langzamerhand verduisterd zullen worden;

En de twee deuren naar de straat, namelijk de mond, die met de beide lippen gelijk op ene zich openende en sluitende deur, waardoor de mens zich door middel van de spraak met de buitenwereld in gemeenschap stelt, langzamerhand zullen gesloten worden 1), als er is een nederig geluid der maling, wanneer namelijk de stem hare welluidendheid en kracht verliest, omdat de maalsters, de tanden minder geworden zijn, die voor de stem als het ware een natuurlijk klankbord vormden, en hij 's morgens vroeg ontwaakt en opstaat op de stem van het vogeltje, dat in den vroegen ochtendstond zijn lied zingt, en al de zangeressen, letterlijk de dochteren 2) des gezangs nedergebogen zullen worden, of zich moeten buigen, d.i. zich moeten inhouden.

Volgens Zöckler moet hier met het oog op het volgende de mond beschouwd worden als het middel, waardoor men de spijsen opneemt, zodat het gesloten worden der beide deuren naar de straat ziet op den geringen eetlust van den grijsaard..

Schrikt de grijsaard reeds wakker van het zingen van den vogel, hoeveel te minder is hem aangenaam het gezang der zangeressen. Ook deze moeten zich inhouden. De grijsaard kan haar gezang niet verdragen. Al wat zijn oor en zinnen streelde in de dagen der jonkheid is hem nu tot een last geworden. Hij heeft er geen genot meer in.

Ook wanneer zij voor de hoogte zullen vrezen, om die te bestijgen, omdat de benen hunnen dienst beginnen te weigeren, en de borst verzwakt is, en dat er verschrikkingen zullen zijn op den weg, allerlei hinderpalen, waarvoor zij vrezen, omdat zij gene kracht en vlugheid meer hebben, om die te ontwijken of te voorkomen, en de amandelboom zal bloeien; dewijl de amandelboom midden in den winter, als hij geheel van zijne bladeren beroofd is, bloeit, en dewijl deze vroeger roodachtige vleeskleurige bloesems, vooral in den tijd dat zij afvallen, er geheel als de witte sneeuwvlokken uitzien, zo is de amandelbloesem een gepast beeld van den grijsaard met zijne uitvallende zilverwitte haren; en dat de sprinkhaan zich zelve een last zal wezen, 1) namelijk, dat het lichaam slechts met moeite voortgesleept wordt, en dat in het algemeen de lust 2) tot spijs zal vergaan; want de mens gaat dan spoedig naar zijn eeuwig huis, wat zijn lichaam betreft, naar het graf, uit hetwelk hij niet wederkeert tot dit aardse leven, en de rouwklagers, die den stervende met hun treurzangen naar het graf moeten geleiden, maken zich gereed en zullen spoedig in de straat omgaan.3)

Luther, Vaihinger en anderen vertalen: en dat de sprinkhaan beladen wordt, en denken daarbij aan den ruggegraat, of het gehele geraamte van den mens, welke in hogen ouderdom gekromd worden. -Dächsel vertaalt: en dat de krekkel met haar eentonig gezang tot last wordt. In elk geval wordt hier bedoeld wat men noemt het bekken, of ook wel het kruis. De grijsaard staat moeilijk, lastig op als hij zich verplaatsen wil.

In het Hebr. Haäbijonah. Eigenlijk, de kapperboom, en hier beeld van de eetlust. Als het leven wordt uitgeblust, wordt ook de eetlust minder. Daarom volgt er ook onmiddellijk, dat de mens naar zijn eeuwig huis gaat.

Hij is vertrokken naar zijn eeuwig huis, want in het graf blijft hij, wat het lichaam betreft, nog vele dagen liggen.

Hij is gegaan naar het huis der eeuwigheid, niet alleen naar dat huis of verblijf, vanwaar hij nooit in deze wereld zal wederkeren, maar naar het huis, waarin hij voor altijd moet blijven liggen. Dit moest ons bereidvaardig maken, om den dood te ondergaan, die ons doorgang verschaft naar ons Vaderhuis en naar ons eeuwig verblijf aldaar bij Hem, welke de lust en het uitzicht aller vromen is..

Ja, gedenk aan uwen Schepper! Eer dan de zilveren koord, waaraan de gouden olielamp als het beeld van uw kostbaar leven hangt, ontketend wordt en alzo de gulden schaal uwer levenslamp in stukken gestoten wordt 1), en de kruik, de longen, die de emmer zijn, waarmee

gij de levenslucht scheidt, van droogte en ouderdom aan de springader der lucht gebroken wordt, en het rad, waarmee gij tot hiertoe den levensadem tot u getrokken hebt, aan den bornput op eens door Gods almachtige hand in stukken gestoten wordt, en alzo uw leven wordt afgebroken;

Het menselijk lichaam wordt hier vergeleken met ene schaal, waarin even als de olie in ene lamp, het bloed, de drager der ziel of des levens, vervat is (Leviticus 17: 14). Met de kostbare olie van de kandelaars, waarvan in Zacharia sprake is, welke daar "goud, gouden vloeistof" genoemd wordt (Zach. 4: 12), kan ook het bloed, die edele, kostbare vloeistof in het menselijk organisme vergeleken worden, en dewijl nu het bloed de levensvoorwaarde voor dat organisme is, zo wordt dit zelf als goud aangeduid.

Wanneer de zilveren koord van de lamp ontketend wordt, dan wordt de lamp vol goud verbrijzeld. Het lichaam wordt een aas en het licht van het leven des geestes, waarvan het lichaam de bewaarder, de drager was, gaat voor hetzelfde verloren..

Misschien is de emmer (de kruik) een symbool van het hart, en het rad van den bornput symbool van de organen, waarmee wij ademen. Want rks (verbreken) is een woord, dat dikwijls in de Schrift gebruikt wordt van het hart, dat in den toestand des doods of in doodsgevaar gekomen is. Het hart kan dan ook werkelijk met een emmer worden vergeleken, wat betreft het bloed, dat het lichaam doorstroomt..

Springader en bornput doelen zeker op hetzelfde, even als kruik en rad, of men moest door kruik de longen, door het rad het hart willen verstaan..

a) En dat het stof van het aardse gebrekkige lichaam wederom tot de aarde keert, zo als het van den beginne geweest is, en de geest, de redelijke, onsterflijke ziel weer tot God keert, b) die hem gegeven heeft, om door Hem geoordeeld te worden (Genesis 2: 7. Psalm 104: 29,30).

Genesis 3: 19. b) Genesis 2: 17. Numeri 16: 22.

De ziel moet na haar verscheiden voor Hem verschijnen, uit wien zij haren oorsprong heeft, om door Hem geoordeeld te worden. Dat de ziel tot God als haren Rechter moet wederkeren, daarop wijst de Prediker, om de vermaning: "Gedenk aan uwen Schepper" ingang bij de mensen te doen vinden: Gedenk aan uwen Schepper, opdat gij niet eerst een verloren leven te betreuren hebt en daarna na den dood onder het oordeel komt..

Juist daarom mag de mens er wel ernstig over nadenken, hoe hij leefde en handelde, omdat hij het toch niet zal kunnen ontgaan, eenmaal voor God te verschijnen. De zielen komen uit de eeuwigheid op deze aarde aan, als op een toneel. Daar presenteren zij dan hare personen, neigingen en hartstochten, en wat er goeds en kwaads in is. Als zij nu als het ware lang genoeg hare rol gespeeld hebben, moeten zij weer aftreden, en hare personen, die zij gepresenteerd hebben, weer afleggen, om zo als zij zijn, voor Gods gericht te verschijnen. Men ziet het ook bij stervenden, dat juist daarom de angsten des doods zo groot bij hen zijn, omdat zij op den weg zijn, waarop zij God zullen ontmoeten. Hoe siddert dan de ganse mens!

tenzij dan dat hij van zijne verzoening met God verzekerd is. -Hoe algemeen de uitspraak ook zij, dat alle mensen tot God moeten wederkeren, zo is er toch ook een groot onderscheid tussen hen. De meesten keren tot God weer als tot hunnen beledigden Heer; enkelen echter als tot hunnen genadigen ontfermer, Vriend en Vader. -Dewijl nu het komen tot God niet uit kan blijven, zo mocht het wel onze eerste zorg zijn te bedenken, hoe wij op de rechte wijze tot God zullen komen.

In den strijd over den oorsprong der ziel heeft dit vers ene belangrijke rol gespeeld. Keert de ziel tot God terug, zo zeiden de verdedigers van het Creatianismus, dan moet zij ook uit God haren oorsprong hebben en niet uit de aardse ouders. De verdedigers van het Traducianismus antwoorden: De terugkeer van den geest tot God heeft betrekking op de schepping van den eersten mens. Dit antwoord zal men nauwelijks voldoende kunnen achten. De terugkeer van elke ziel in het bijzonder tot God vindt alleen daarin enen voldoende grond, dat zij ook onmiddellijk uit God haren oorsprong heeft.

Elke verdenking van epicurismus (de leer, dat het aardse geluk slechts bestaat in het vrolijke genot van het leven), of van ene lichtzinnig, twijfelzuchtige en materialistische gezindheid als achtergrond voor de voorafgaande aanmaning tot levensvreugde, moet met het oog op den vreselijken ernst, waarmee hij aan het eind op dood en eeuwigheid wijst, verdwijnen, en dit te meer, dewijl ook reeds hetgeen elke vermaning tot vrolijk levensgenot voorafgaat, de duidelijke blijken draagt van den diepen levensrust en van de degelijke zedelijke wereldbeschouwing des schrijvers.

De ziel, dat straal van het hemelse Licht, keert weer tot God, Wiens adem derzelve bij onze vorming in ons stoffelijk lichaam heeft ingeblazen, opdat wij tot een levende ziel zouden worden. Zij keert weer tot de wereld der geesten, met wien zij verbonden is.

Zij gaat tot God, evenals een Rechter, voor Wien zij zich moet verantwoorden. Dit maakt den dood verschrikkelijk voor de goddelozen, wier zielen tot God, als tot een straf- en wraakoefenenden handhaver Zijner wetten, gaan, om het eeuwig doodvonnis uit Zijn mond te horen, terwijl hij troostelijk is voor de godzaligen, wier zielen dus wederkeren tot haren Vader..

8.

In het slot van ons Boek (vs. 8-14), slaat de Prediker nog eenmaal een korten terugblik op het geheel en geeft hij de dringende vermaning, de uitgesproken waarheden goed ter harte te nemen. Opzettelijk heft de Prediker denzelfden klaagtoon aan over de ijdelheid van al het aardse, waarmee hij ook zijn Boek ingeleid heeft, en die hij als ene hoofdwaarheid gelijk ene veelvoudige echo door het ganse Boek heeft laten horen. Nog eenmaal wil hij daarmee bij den lezer het levendige bewustzijn opwekken, dat wie vertroost wil worden, boven alles de nietigheid en vergankelijkheid van alle aardse en menselijke toestanden moet erkennen en ter harte nemen. De waarheid van dit resultaat zijner beschouwingen en ondervindingen bevestigt hij eerst, door op den voorgrond te stellen, dat hij, die dit zegt, niet onbevoegd daar toe is, maar dat hij zelf die goddelijke wijsheid bezit, en die aan anderen kan leren (vs. 8-11), daarna

door te wijzen op den hogen ernst en het ongemeen belangrijke en behartenswaardige van hetgeen hij leert. Hier herhaalt hij ook in korte woorden de andere, meer troostrijke zijde zijner redenen, namelijk, dat hij, die gelukkig leven en zalig sterven wil, niettegenstaande de algemene ijdelheid, God moet vrezen, totdat eenmaal in den dag des oordeels alle raadsels en schijnstrijdigheden van dit aardse leven opgelost zullen worden (vs. 12 14). Zo toont hij aan, waardoor en wanneer eenmaal de beide tegenover elkaar staande resultaten zijner redenen met elkaar zullen verzoend worden en geeft daarmee den sleutel tot recht verstand van dit Boek aan.

a) IJdelheid der IJdelheden, zegt de Prediker; het is al ijdelheid!

Psalm 62: 10; 144: 4. Prediker 1: 2.

En voorts blijft dit nog te zeggen overig; dewijl de Prediker wijs geweest is uit God, zo leerde hij het volk nog wetenschap, en merkte op, overwoog het werken en streven der mensen, en onderzocht, of hij het wijs en rechtvaardig bestuur Gods in de wereld zou kunnen begrijpen; hij stelde daarna vele wijze a) spreuken in orde, 1) waarin hij zijne beschouwingen en ondervindingen mededeelde.

1 Koningen 4: 32.

Hiermede wil Salomo niet op zich zelve roemen, maar daarmee verklaart hij, dat, wat hij schreef, niet was dan na ernstig onderzoek en rijp overleg, en in dien vorm, die naar zijne beschouwing voor zijn volk het meest de voorkeur verdiende. Hij erkent daarmee tevens juist door te zeggen, dat hij wijs is geweest, dat hij niet de wijsheid van een ander, maar die van Boven was deelachtig geworden.

De Prediker zocht aangename en verkwikkende woordenvoor de oprechte zielen, die God liefhadden, uit te vinden; en het geschrevene is recht en betrouwbaar, woorden der goddelijke, zaligmakende waarheid en alzo der ware wijsheid van boven.

De woorden der wijzen, zo als die voornamelijk in de Spreuken en in deze mijne redenen, neergelegd zijn, zijn gelijk prikkelen¹⁾, die diep in het hart doordringen en den ouden mens wonden, om hem voor eeuwig te genezen, en gelijk nagelen, diep ingeslagen van de meesters der verzamelingen dezer wijze Spreuken, die gegeven zijn van den enigen Herder, 2) den God Israëls, die de Bron is van alle wijsheid.

De woorden der wijzen, in het algemeen alle woorden Gods, blijven als diep ingeslagen nagelen zo vast zitten, dat zij nauwelijks weer uit het gemoed kunnen uitgerukt worden. Hun eerste uitwerking is niet alleen krachtig, zodat zij de ziel ontroeren, maar zij dringen ook daarna door merg en been heen en laten zich niet gemakkelijk weer verdrijven. (Hebr. 4: 12).

Deze eigenschap der H. Schrift moet ook op de prediking kunnen toegepast worden; zij is niets waard, wanneer zij de vergelijking met prikkelen en nagelen moet schromen; maar ook

de toehoorders moeten niet verdrietig of toornig worden, wanneer haar prikkel in hun hart dringt..

Hiermede verklaart de Prediker het nog duidelijker, dat, wat Hij den volke verkondigde en wat de wijzen, de ware wijzen hadden gesproken, niet was van menselijke uitvinding, maar ingegeven van den enigen en waarachtigen God. Gelijk de Heere God door David in zijne Psalmen de Herder wordt genoemd, zo wordt Hij ook alzo door den Prediker met dien naam aangeduid.

En wat boven dezelve, of overigens is, mijngeestelijke zoon, dien ik zo gaarne in het bezit der hemelse wijsheid zou zien, wees gewaarschuwd voor de vele andere boeken, die zich als gidsen bij het zoeken naar wijsheid aanprijzen; zoek echter alleen de ware wijsheid, die gij slechts in de verzamelingen der heilige Spreuken der wijsheid aantreft; want van vele boeken te maken, is tegenwoordig geen einde, 1) talrijke boeken uit de handen van hen, die uit hun eigen geest valse wereldwijsheid voortbrengen, overstromen de wereld en worden een ieder aangeboden; en veel lezens, bestudering van zulke boeken is vermoeiing des vleses, het mat lichaam en geest af, maar het verkwikt niet het hart, noch verfrist het verstand; veel beter is het, één boek vol ware wijsheid met nadenken te onderzoeken en zich aan zijne waterbronnen te verfrissen.

Van alles, wat gehoord is, is het einde van de zaak, waar het boven alles op aankomt, en waarmee de Prediker daarom zijn boek op praktische wijze besluit: a) Vrees God, en houd als een getuigenis daarvan Zijne geboden te midden en niettegenstaande de ijdelheid van de dingen dezer wereld, want dit betaamt allen mensen, 1) het is hun heiligste en eerste plicht.

Deuteronomium 6: 2; 10: 12. Spreuken 3: 7.

De waarheid, de echte grond van allen godsdienst, is de vreze Gods, heersende in ons hart, een diepe eerbied voor Zijne hoge Majesteit nevens ene nederige afhankelijkheid van Zijn macht, gezag en bestiering, en ene vreze voor Zijne toorn en verontwaardiging. Vreest God, dit is, aanbidt en dient Hem, brengt de verschuldigde ere aan Zijnen heiligen Naam toe, en offert uw hart in allen uit- en inwendigen godsdienst vervolgens ootmoediglijk aan Hem op..

De Prediker komt na al wat hij geschreven heeft tot dit resultaat. Echter niet in dien zin, dat hij er eerst nu toe komt, want aan zijn gehele Boek ligt deze vermaning ten grondslag, maar in den zin, dat bij al wat er op aarde raadselachtigs gevonden wordt het menskind hierbij alleen rust en vrede heeft. Alleen wie God vreest en Zijne geboden houdt zal bewaard blijven voor een droevig pessimisme en een vals optimisme. Hij zal het ervaren, dat de godzaligheid alleen een groot gewin is met vergenoeging, dat zij heeft de belofte des toekomenden en des tegenwoordigen levens.

a) Want het moet niet uitsluitend te doen zijn om een gelukkig leven in deze wereld, maar om het welbehagen Gods in den dag des oordeels: God zal eenmaal ieder werk in het gericht brengen, met al wat nu nog verborgen is, hetzij goed, of hetzij kwaad.

1 Kor. 4: 5. 2 Kor. 5: 10.

Men kan het geloof aan een persoonlijk gericht, tot hetwelk de Prediker zich voelt opgeheven, als op enen zonnigen bergtop, van waar hij alle schaduwen en nog slechts langzaam doorbrekende lichtstralen zijner beschouwingen zegepralend overziet, uit zijn Boek niet wegnemen. Hij zegt dat elke daad geoordeeld zal worden, wat toch volgens zijne verklaring niet hier beneden geschiedt; hij beweert, dat zelfs het verborgene, dus ook de gedachten in het gericht zullen komen, wat nog meer bepaald slechts van de toekomst kan verwacht worden..

In dit laatste vers wijst de Prediker op het eindgericht tot vreeze van de goddelozen, maar ook tot troost voor de godvrezenden.

Het kind van God ontdekt, als Asaf, hier zo vele raadselen voor het kortzichtig verstand. Hij kan de oplossing van veel niet vinden.

De goddeloze wandelt daarheen op rozen en vleit er zich mede, dat de God van Jakob het niet ziet, maar ook de Prediker weet het, dat er eenmaal zal komen een eindgericht.

En in dat eindgericht zal alles, wat nu nog verborgen is, geopenbaard worden.

Ieder werk zal in dit gericht komen en wat daarmee in verband staat, wat ook de Prediker weet, is: de rechtvaardige zal er ontvangen het eeuwig genadeloon op al wat hij door de gunste Gods mocht verrichten ter ere van zijn Verbonds-God, en de goddeloze zal ontvangen het loon der straf, dewijl hij zich in dit leven tegen den Heere en Zijn volk en de komst van Zijn Rijk heeft gekeerd.

SLOTWOORD OP HET BOEK DE PREDIKER.

Zoals we reeds in ons inleidend woord op dit Boek der Heilige Schrift schreven, is het evenals de Spreuken, wat den inhoud betreft, van Salomo, den zoon van David, den wijzen koning Israëls, al geven we toe, dat het eerst later is uitgegeven, in de dagen na de Babylonische ballingschap.

Wat den inhoud betreft sluit het zich geheel aan de Spreuken aan, al klinkt er ogenschijnlijk een somberder toon ons uit tegen.

Dit laatste is niet te verwonderen en zeer goed te verklaren, indien wij aannemen dat het vervaardigd is door den Schrijver in zijn ouderdom, toen hij, op zo vele glibberige paden der zonde, had ervaren, dat de wereld een onbevredigde consciëntie achterlaat.

Maar naast dien somberen toon kunnen we, gelijk in de verklaring uitkomt, ook een anderen toon vernemen: het is die, welke door het weer opdoemend en opluikend geloof wordt verwekt.

De toon van een hoopvol vertrouwen op de leiding Gods, de verzekering, dat God, den Heere, te dienen, Zijn Naam te vrezen, verre weg het beste en het verkiezelijkste is.

Tegenover het ijdele van het ondermaanse, tegenover het onvoldoende en onbevredigende van wat deze wereld aanbiedt, stelt ook de Prediker de ware wijsheid, de vreze Gods en het onderhouden van Zijne geboden.

En daarom wijst ook de Prediker aan alle lijdenden den waren weg des heils.

Hij rukt hun weg van de paden van ongeloof en moedeloosheid en zet hunnen voet op den Rotssteen des heils, op den weg des geloofs en des ootmoedigen vertrouwens op God.

Hij leert hun, dat hij, die waarlijk den dienst van God heeft lief gekregen, veilig gaat.

Juist zijn slotwoord zegt het ons zo duidelijk, dat hij is een kind van God, die, ja, diepe wegen heeft doorgemaakt, aan den rand van diepe afgronden heeft gewandeld, maar door zijn God weer is gered, en nu ook aan zijn geestelijk zaad, als leraar der wijsheid, kan toeroepen, dat in God te vrezen het al gelegen is.

HET HOOGLIED VAN SALOMO.

Het Hooglied, letterlijk, het Lied der Lieder, in het Hebreeuws genaamd, Schir haschirim, in de Septuaginta, Asma asmatoon en in de Vulgata, Canticum canticorum, niet omdat het samengesteld is uit andere liederen, maar dewijl het het Lied bij uitnemendheid is, is gedicht door Salomo, den opvolger en zoon van David, den wijzen koning Israëls.

De tijd van zijn leven, wanneer hij dit Lied heeft gezongen, is ons niet bekend, hoewel de gissing, dat hij het in de eerste tijden van zijn opgewekt geestelijk leven heeft gezongen, veel voor heeft.

Het kan en mag niet anders beschouwd worden, dan als een geestelijk minnelied, in den zin, dat, wat hij zingt en bezingt is de verhouding tussen Christus Jezus en Zijne Kerk, voorgesteld door de verhouding tussen hem, den koning Salomo, en Sulamith.

Het Hooglied, als gewrocht des Heiligen Geestes, is derhalve typisch-mystiek op te vatten en niet zozeer allegorisch.

Men heeft evenwel in het oog te houden, dat gelijk als bij gelijkenissen ook niet alles kan overgebracht worden, het ook bij de onderscheiden delen van dit geestelijk Lied niet gaat, om alles over te brengen op Christus en Zijne Gemeente, op den geestelijken Bruidegom en Zijne Bruid.

Het geheel laat zich in zes onderdelen verdelen.

Het eerste deel (Hoofdstuk 1: 2-2: 7) deelt mede het verlangen der wederkerige liefde.

Het tweede deel (Hoofdstuk 2: 8-3: 5) vermeldt het zoeken en vinden van elkaar.

Het derde deel (Hoofdstuk 3: 6-5: 1) bezingt het inhalen der bruid en de bruiloft zelf.

Het vierde deel (Hoofdstuk 5: 2-6: 9) wijst op de versmade en terug ontvangen liefde.

Het vijfde deel (Hoofdstuk 6: 10-8: 4) tekent op bijzondere wijze de schoonheid van Sulamith.

Het zesde deel (Hoofdstuk 8: 5-14) verheerlijkt de bevestiging van het verbond der liefde.

Het geheel doet ons Salomo, den vredevorst, kennen als type van Hem, van Wien het in het bijzonder geldt: alles wat aan Hem is, is gans begeerlijk, en Sulamith als type van de Gemeente, wier heerlijkheid alleen de heerlijkheid is van haar Heere en Bruidegom.

HOOFDSTUK 1.

HET VERLANGEN DER GEMEENTE NAAR HAREN BRUIDEGOM CHRISTUS, MET WIEN ZIJ IN LIEFDE ONDERTROUWD IS EN VERBONDEN.

Het Hooglied (woordelijk: Lied der liederen d.i. het schoonste, heerlijkste, boven alle andere liederen verheven lied, hetwelk door Gods Geest van Salomo is aanschouwd, gedicht en neergeschreven, waarschijnlijk in de vroegere jaren zijns levens.

Dit opschrift, zelfs al is het niet van Salomo zelven afkomstig, toch zeker van hogen ouderdom en van grote geloofwaardigheid, wil zeggen, dat het hier volgende Boek een samenhangend geheel is en als zodanig ook door Salomo, den groten koning, dichter en wijze is opgesteld. De nauwkeurige beschouwing van de bijzonderheden, die er in voorkomen, bevestigt de waarheid hiervan. Ieder, die enig gevoel heeft voor de eenheid van een kunstgewrocht van menselijk verstand, zal uit het Hooglied den indruk ontvangen van ene uiterlijke eenheid, die tot ene innerlijke eenheid doet besluiten. Zo ook, wat de afkomst van Salomo betreft, want ofschoon (met uitzondering misschien van Psalm 72) de andere Salomonische geschriften, zo als de Spreuken en andere Psalmen, weinig overeenkomst in taal hebben met het Hooglied, zo toont toch de uitgestrekte en nauwkeurige kennis van merkwaardige en zeldzame voorwerpen in het rijk der natuur, gelijk zij in de stoute en heerlijke beelden in dit lied te voorschijn treedt (1 Koningen 5: 13), de juiste bekendheid met alle delen des lands, de grote zekerheid en ongezochte wijze, waarop het lied van toestanden en geschiedkundige verhoudingen uit het Davidisch-Salomonisch tijdperk spreekt, en eindelijk de hoge, schitterende taal, en het algemeen menselijke, dat den naasten inhoud van het Lied uitmaakt, dat het in geen anderen tijd dan in den bloeitijd van Israëls volk en letterkunde, en wederom dat het slechts uit Salomo's hand en eigen ervaring zijn oorsprong hebben kan. Daar Salomo echter in zijn later leven tot afgodendienst en wellust verviel (1 Koningen 11: 3 vv.), zo moet uit hoofde van de hogere zedelijke reinheid, die ons uit het geheel tegemoet treedt, een vroegere tijd zijns levens, toen hij nog met zijn hart in ootmoedige gehoorzaamheid stond en zijne rijke geestesgaven nog niet door zondendienst gestoord waren, de tijd zijn, waarin hij dit lieflijk lied heeft gedicht. -Beschouwen wij echter het lied met een geestelijk oog, zo treft ons daarin een diepe, volkomen vrede Gods, zo als die slechts in den tijd van Salomo, den vredekonink aanwezig was. In zijnen besten tijd smaakte Salomo, te midden van de genietingen dezer wereld gelijk als in de pracht van den tempelbouw, Goddelijke krachten des eeuwigen levens, gelijk zij ons ook uit ons Lied tegemoet vloeien..

Maar wat is eigenlijk de inhoud van het Hooglied en uit welk standpunt is het te verstaan? Uiterlijk beschouwd is de inhoud de bruids- en echtelijke liefde tussen den koning Salomo en ene arme tot koningin verhevene herderin van hoge schoonheid, eenvoudigheid van zeden en kuisheid; en het ongeloof van den ouden en nieuweren tijd heeft niet verzuimd zich van dit lied meester te maken en het als ene verheerlijking van grof zinnelijke liefde, gelijk het Oosten er zo vele heeft voortgebracht, aan te merken. Daarentegen heeft de Synagoge sedert den tijd van Ezra, en de kerk ten allen tijde beweerd, dat het lied ene Voorzegging is en als zodanig geestelijk moet worden uitgelegd. Binnen den kring der Christelijke kerk en van den

zamenhang met de goddelijke verlossingsdaden, bestaat deze vraag, welke van deze beide beschouwingen de rechte zij, niet. Reeds het stellen dezer vraag onderstelt de mogelijkheid dat in de Heilige Schrift een boek zou kunnen plaats vinden, waarin gene daad Gods tot verlossing der mensheid wordt voorgesteld. Is dit lied niet geestelijk, zo is Salomo een wellustige, en het geheel juist het tegendeel van hetgeen het goddelijke leven bewerkt, zo is het lied een der sterkste gedenkschriften van zinnelijkheid en godvergetenheid. Hier is het scheidingspunt tussen vijandschap en openbaringsgeloof. Dat het lied den heidenen, wien het voorgehouden werd, tot een aanstoot geweest is, kan niet geloochend worden; maar de Heilige Schrift wil ook niet zonder aanstoot zijn. Slechts hij, die gewillig is om den gang des Ouden Testaments mede te gaan en de nabijheid Gods in het Oude Verbond voor het geloof kent, erkent ook, dat dit lied slechts uit de overige Schriften des Ouden Testaments kan worden verstaan en daaraan op zijne beurt nieuw licht verschaft. Het is een lied ziende op het mysterie (verborgenheid) der echtelijke liefde. Ene bloot vleselijke betrekking is het huwelijk zelfs voor heidense volken niet geweest: dat wij dit zozeer hebben vergeten, bewijst slechts de diepe gezonkenheid van onzen tijd. Het mysterie der liefde bestaat echter (Hos. 1: 2) in het uitsluitend welgevallen aan één persoon, in het geheel tot zich nemen en ontvangen van dien éenen, in de volkomen bevrediging met dien éenen..

Daarenboven is het huwelijk het afbeeldsel van een eeuwig oorspronkelijk beeld; want "alle liefde binnen het bereik van het geschapene, met al hare stichtingen en inrichtingen is ene afbeelding en ene afschaduwing der eeuwige liefde, die de drijfveer en de vervulling is van het volmaakte drieëenige leven Gods. Zo ook de echt. Het huwelijk heeft zijn scheppend vermogen naar haar oneindig beeld, het wezen en het leven Gods, waaraan het te gelijktijd even eindeloos ongelijk als betrekkelijk gelijk is. Want God, de Vader heeft met de eeuwige liefde tot Zich zelve enen eeuwig Zoon gegenereerd, met Wien Hij in enigheid des eeuwig Heiligen Geestes verbonden is. Het huwelijk, uit het oogpunt der schepping beschouwd, behoort alzo tot de goddelijke wereldgedachte, welker inhoud wel niet goddelijk, maar toch naar het goddelijk beeld gevormd is. Het is geworteld in de Godsgedachte der schepping, die, in het tijdelijke en afgetrokken gedacht, de Godsgedachte der verlossing voorafgaat. Het is, beschouwd van uit de Godsgedachte der schepping, het afbeeldsel van een oorspronkelijk beeld, en, beschouwd van uit de Godsgedachte der verlossing, het voorbeeld (type) van een tegenbeeld (anti-type)." Immers het huwelijk profeteert van de liefdebetrekking van Jehova tot Zijn uitverkoren volk des Ouden Verbonds en verder van de betrekking van Christus tot Zijne Gemeente als de vervulling van het Oud-Testamentische beeld. Daarom werd reeds in de 5 Boeken van Mozes de zonde der afgoderij als echtbreuk van het volk aangeduid; daarom werd in Jes. 61: 10; 62: 4; Jer. 2: 32; en Zeph. 3: 17 de vreugde des Heeren in Israël en Israëls vreugde in den Heere onder het beeld van de feestelijke vreugde des bruijgoms en der bruid voorgesteld; daarom spreken de profeten met klimmende duidelijkheid, vooral in Jes. 40-66. Ezech. 23: 16 en Hos. 1: 3 van den Heere als van enen trouwen, najiverigen echtgenoot van zijne vaak ontrouwe, andere mannen nalopende huisvrouw Israël, die Hij als Zijne bruid uit Egypte uitgevoerd en Zich bij Sinaï ondertrouwd heeft..

Salomo, de wijste der koningen, kende den Messias, van Wien hij zelf de type was, niet alleen naar het verstand als de geopenbaarde Wijsheid, maar ook als de Bruidgom der kerk en van

elke gelovige ziel. Men moet ook al zeer ongeestelijk zijn om in het Hooglied een bloot natuurlijk voortbrengsel van het menselijk verstand te zien. Voor de innigste gelovigen van alle tijden was daarentegen juist het Hooglied het middelpunt, waarin al de stralen der liefde van Christus tot Zijne gemeente en die Zijner gemeente tot Hem, welke door de gehele Schrift verspreid zijn, als één lichtbeeld worden zamengevat. Ik weet wel dat sommigen dit mystiek noemen, daaronder verstaande ene vleselijke zinnelijke beschouwing en toepassing van de geestelijke en bovenzinnelijke liefde Gods; doch heeft iemand gezegd, dat ieder gelovige iets apocalyptisch dient te hebben, wij voegen er bij: "ook iets mystieks," daaronder verstaande de bevindelijke gemeenschap met de liefde Gods in Christus..

Over Christus en Zijne Kerk handelt dit Lied der Liederen in de allereerste en de voornaamste plaats. Salomo is de type van Christus en Sulamith van de Kerk. Men gaat daarom het veiligst, indien men, wat hier van de Kerk gezegd wordt, niet in alles, op de gelovigen in het bijzonder, overbrengt, hoewel aan de andere zijde het ook volkomen waar is, dat wat van de Kerk in het algemeen gezegd wordt, ook van den gelovige in het bijzonder geldt.

2.

De eerste akte (vs 2-Hoofdstuk 2: 7) vertoont ons de twee geliefden, gelijk zij voor de eerste maal aan het koninklijk hof te Jeruzalem te zamen zijn en in kuise liefde jegens elkaar ontvonken. Deze akte wordt verdeeld in twee bedrijven, waarin men beide keren een vertrek van het koninklijk paleis te Zion als de plaats der handeling moet denken, waarschijnlijk zulk een, dat onmiddellijk aan het park uitkwam en naar die zijde geopend was, van waar het ook het gezicht had op fris groen en op statige cypressen, cederen en dergelijken (Hoofdstuk 1: 16 vv)

Vs. 2-8 Het lied begint met ene beurtzang tussen het koor der dochteren van Jeruzalem en Sulamith, een eenvoudig landmeisje uit Sulem of Sunem in Noord-Palestina (Hoofdstuk 6: 12), waarmee Salomo bij een uitstapje in die streken was bekend geworden, en die hij om hare hoge schoonheid tot zijne gade had verkoren, en naar zijn paleis te Jeruzalem had laten brengen. Op ongeunstelde, lieflijke wijze, overeenstemmende met hare eenvoudigheid van hart en natuurlijkheid, bekent zij hare vurige liefde tot haren koninklijken bruidegom. Gedurende dit gesprek moet men zich Salomo afwezig denken.

Sulamith alleen zingt: Hij, mijn bruidegom en beminde, kusse mij = och, of hij mij kuste met de kussen (Hebr. met den kus), al ware het ook slechts met éénen zijns monds, want uwe uitnemende liefde (Hebr. uwe liefde), o mijn beminde, wanneer gij mij kust, is a) beter, lieflijker, zoeter dan wijn.

Hoogl. 4: 10.

Liefde is het thema van het Hooglied. De bruid heeft den Bruidegom lief, omdat hij haar het eerst heeft lief gehad. (1 Joh. 3: 10). Het lied begint wel met hare liefde, want Zijne liefde heeft geen begin, maar is van eeuwigheid; nochtans zegt de Bruid niet: "Ik zal hem kussen." Neen, zij verwacht van Hem het eerst het teken, het bewijs Zijner liefde tot haar..

De kussen Zijns monds betekenen ongetwijfeld die verkwikkende verzekeringen van vergeving, waarmee de gelovigen van tijd tot tijd worden bevoorrecht. Voornamelijk, wanneer zij diep verootmoedigd zijn wegens hun zonden, in het midden van hun vreze en droefheid, verkrijgen zij zulke ontdekkingen van des Heilands heerlijkheid en genade en van Zijne macht en gewilligheid om te behouden, dat hun smarten worden weggevaagd, en zij vervuld worden met vrede en blijdschap, en overvloeien van liefde en hope door de kracht des Heiligen Geestes..

Beter dan wijn. Het werk des Heiligen Geestes wordt in de Schrift meestal bij zich bewegende of vloeiende hoofdstoffen en werkingen, zo als het water, het vuur, de lucht, de wind, vergeleken als het best overeenkomende met de eigenschap van uitstroming en uitbreiding, waardoor het geestelijk leven in het hart des zondaars intreedt en zich ontwikkelt..

En wat is dat dus, dat zij daarmee betoogt? Buiten twijfel hoofdzakelijk niet anders, dan dat zij wenst dadelijk aandeel te hebben aan zekere genadekussen en liefdebewijzen, waarmee Jezus Zijn volk voorstaat, door met ter daad te genieten en te gevoelen en wel te genieten onder zulke bewegingen, gevolgen en omstandigheden, die aan het kussen eigen zijn..

De kus is het teken van liefde, vereniging, vrede en vreugde. Het is daarom, dat de Bruid hier dadelijk deze begeerte uitspreekt, opdat zij de liefde van haar Bruidegom genieten mocht, zich met Hem verenigd gevoelen, de vrede in haar hart voelen indalen en dientengevolge in vreugde en blijdschap mocht verkeren.

Uwe oliën, waarmee gij uw hoofd- en baardhaar gezalfd hebt, zijn goed, lieflijk tot reuk; maar uw naam, waar in de ganse volheid van uwe heerlijke eigenschappen en het ganse geweld van uwe liefde, verborgen ligt, is ene olie, die uitgestort wordt, 1) ene zalf een reukwerk, dat uitgegoten is, en daardoor een zo kostelijken geur verspreidt; daarom bewonderen, vereren en hebben u de maagden lief, 2) beter: daarom hebben ook maagden = jonkvrouwen, zo als ik en deze vrouwen, die aan uw hof leven, u lief als haren hoogstbeminnelijken, glansrijken en tederen koning.

Er heeft hier een opklimming, of liever ene vergelijking plaats. De olie, waarvan Salomo zich bedient, is heerlijk, is goed tot reuk, maar, wil de Bruid zeggen, Gij zelf, Uw Naam, Uw Wezen gaat de olie te boven, want die is als de olie, die uitgestort wordt. Zolang de olie in de fles blijft, blijft zij wel een edele specerij, maar de kracht en lieflijkheid wordt er niet van genoten, maar wanneer zij uitgestort wordt, wordt het eerst ervaren en het bemerkt hoe goed zij is. Zo is het ook met Christus en Zijne gelovigen. Al wat Hij heeft verworven is heerlijk en kostelijk voor de gelovigen, maar Hij zelf gaat alles te boven. Eerst dan, wanneer Hij zelf zich mededeelt, worden Zijne verdiensten genoten. Het is daarom dan ook, dat wij spreken in onze Belijdenisgeschriften van Christus en al Zijne weldaden aannemen, niet van de weldaden alleen, maar van Christus en al Zijne weldaden.

Het onschuldige meisje, dat eerst sinds korten tijd uit het buitenleven in den kring der talloze jonkvrouwen van het koninklijke hof (Hoofdstuk 6: 8) is verplaatst geworden, geeft

zich hier rekenschap, waarom behalve zij zelf nog vele jonkvrouwen met bewonderende liefde en overgave den koning toegedaan zijn.

Zie nu hier in den naam van Salomo een edel beeld van de lieflijkheid van Jezus naam. (Jes. 9). De reukolie overwint de vergiftige smetstoffen in de lucht, verheugt, versterkt en deelt zich onwederstaanbaar aan al het omringende mede. Zelfs in de geringste hoeveelheid toegereikt, wordt zij toch bemerkt en een sedert lang er van beroofd vat kan nog na vele jaren zijne aanraking er mede niet verloochenen. De blote vermelding van de liefde van Christus trekt alle kinderlijke maagdelijke zielen tot zich en zal Hem eens alle natiën tegemoet voeren. Hoe zoet zal Jezus zelf eens zijn voor hem, die met Zijne volle liefdegemeenschap verwaardigd wordt.

Beurtzang tussen Sulamith en de dochteren Jeruzalems d.i. het koor der vrouwen van het hof. Sulamith: Trek mij, dat ik in uwe dichte nabijheid moge verkeren! -Sulamith en de dochters van Jeruzalem: wij zullen in vreugdevolle liefdehaast u nalopen, tot u lopen. Sulamith: De koning heeft mij boven alle andere lief en hoog geëerd, daarom heeft Hij mij reeds dikwijls gebracht in zijne binnenkameren, zijne bijzondere koninklijke vertrekken, waarin anders gene vrouw van het hof wordt toegelaten; daar verkeer ik dikwijls in zijne volle nabijheid. Dochters van Jeruzalem: wij zullen a) ons verheugen en in u verblijden, beter: wij verheugen en verblijden ons over u, dat gij met ons de zoetheit van des koningsliefde hebt leren smaken; ook wij zullen uwe uitnemende liefde o koning, met roemen en prijzen vermelden, meer dan den hartvervrolijkenden wijn: Sulamith: de oprechten hebben u lief, juister: Ja met recht hebben zij u lief, want gij verdient het van allen bemind te worden.

1 Petr. 1: 8.

Trek mij, wij zullen u nalopen. Ene toespeling hierop vinden wij in Joh. 6: 44: "Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader, die Mij gezonden heeft hem trekke." En Joh. 12: 32 "Zo wanneer Ik van de aarde verhoogd zal zijn, zal Ik hen allen tot Mij trekken."

Wij zijn niet alleen zwak en onvermogene, om zonder hulpe verder te komen, dan wij zijn, maar ook van nature afkerig, om tot God te gaan, en daarom moeten wij bidden, om den invloed van Zijnen Geest, door Wiens kracht wij onzen tegenzin overwinnen en wij gewillig gemaakt worden. Trek mij, of anders beweeg ik mij niet, overweldig de wereld en het vlees, welke mij anders van U zouden aftrekken. Wij worden niet tot Christus gedreven, maar op ene wijze als overeenkomstig is met den aard van een redelijk schepsel tot Hem getrokken..

Het is nu niet twijfelachtig, dat waar de Bruid er van spreekt, dat zij verlangt naar de kussen van Christus en zo Christus reeds kent en herinnert als door Hem getrokken, zij op een voortdurende en krachtige trekking hoopt, waardoor zij met haar hart en alle kracht meer van zichzelf en van het hare wordt afgetrokken en Christus te nauwer ingelijfd door liefde, geloof, hoop, gehoorzaamheid, navolging en alle hemelse deugden. (à MARCK).

De begenadigde ziele heeft deze gemeenschap met Christus eigen met en nevens de heiligen. Want in de binnenkameren toegelaten zijnde, ontmoet ze niet alleen haar zielsbeminde, maar

ook haar geliefde medebroeders en zusteren in den Heere. Dus zegt zij met recht, dat alleen de oprechten Hem liefhebben. Alle ware gelovigen en getrouwe Godlievende mensen hebben ook Christus lief..

Sulamith alleen tot de dochteren Jeruzalems, die haar wegens hare donkere kleur nieuwsgierig aanzien: ja waarlijk ik ben zwart in uwe ogen, doch evenwel gans lieflijk 1) in de ogen van hem, die mij uit liefde tot zich getrokken en hier gebracht heeft, gij dochteren van Jeruzalem! 2) ja zwart en onaanzienlijk gelijk de door den zonnegloed der Arabische woestijn bruin-verbrande armzalige tenten vanden Arabischen stam Kedar (Genesis 25: 13. 25.13 Jes. 21: 17); maar toch lieflijk gelijk deprachtige, glansrijke gordijnen 2) over de tenten van Salomo, wanneer hij naar des konings gebruik den zomer enen tijd lang in ene schone landstreek, gelijk bij En-gedi, onder tenten woont.

"Zwart ben ik in mij zelven. En arm en naakt en bloot; Maar lieflijk in genade. En heerlijk rijk en groot."

Ook wij moeten dit vasthouden: dat wij zondaren en te gelijk door de genade geliefden Gods en geroepene heiligen zijn. Rom. 1: 7..

De gelovige is een zondaar tevens en een heilige. Zijn eigen gerechtigheid is als een wegwerpelijk kleed, doch zelf met den mantel van Christus omhangen, is hij een aannemelijk lid der ware Kerk in de ogen van God..

De bruid was afkomstig uit Galilea, was niet opgevoed in het meer verfijnde Jeruzalem, maar was als herderin door de buitenlucht meer zwart geworden; in de ogen der dochteren van Jeruzalem was zij dus niet zo begeerlijk als in de ogen van Salomo. Maar die dochteren van Jeruzalem weten het niet, dat Salomo haar had uitverkoren, om zijne bruid, zijne gemalin te zijn. Dat juist die zwartheid van haar hem had aangetrokken, om zijn hart aan haar te geven. De beeldspraak is niet te miskennen. Zag de Gemeente op zich zelf, op hare zonde en schuld, op hare zwarte gedaante, vanwege hare geestelijke wangestalte, voorwaar dan was er niets, waarom de geestelijke Salomo zich haar zou aantrekken. Maar wat de wereld niet ziet en niet weet is, dat juist Hij daarom zich voor haar heeft overgegeven, zodat ook zij met de Bruid kan zeggen: zwart ben ik, maar in Zijne ogen lieflijk.

Daarom ziet mij niet 1) zo verwonderd aan, dat ikzo zwartachtig ben, omdat mij de zon van mijn geboorteland heeft beschenen, verbrand; de kinderen, zonen mijner moeder 2) mijne broeders waren tegen mij ontstoken, hard tegen mij gezind, zij hebben mij toen gezet tot ene hoederin der wijngaarden, die wij aldaar hebben. Daar hebben mij de zonnestrallen den gansen dag verzengd. En toch hoe gelukkig was ik in mijne wijnbergen, niettegenstaande die vernedering mij door mijne broeders aangedaan! Maar nu! -mijnen eigenen wijngaard, 3) mijne edelste bezitting, dien ik heb (juister: had) maar dien ik hem, dien mijne ziel bemint ten offer gebracht heb, dien heb ik niet gehoed.

Daar is niets dat een meerderen stuit geeft, omtrent het Christendom dan het kruis, dat er van buiten oplicht. Dat is het lot altijd van des Heeren volk. De Heere Jezus heeft dit tot een

van de conditiën gesteld, op welke iemand Zijn discipel wordt. Dit is nu echter iets omtrent het Christendom, dat wel eerst en meest in het oog komt en vooral aan het natuurlijke verstand. Dit ziet zo de inwendige dierbaarheid en beminnelijkheid van een Christen en van deszelfs heilige Godsvrucht niet. En daarom wordt het daardoor zo zeer niet aangedaan en aangelokt, als het wel getroffen en afgeschrikt wordt door het uiterlijk en zichtbaar kruis, dat er op des Heeren volk ligt. Geen nodiger zaak derhalve, dan tegen die ergernissen te waken. Aan de ene kant, opdat gehele onbekeerden en vijanden van de Kerk daardoor geen oorzaak zouden nemen, om op haar te smalen, maar ook vooral, opdat eerste bekeerlingen en zwakke gelovigen daardoor niet zouden gestuit worden op hun weg, of weer terugkeren, nadat zij eens zijn begonnen te lopen..

Kinderen mijner moeder, of zonen mijner moeder. Hieruit blijkt niet alleen, dat de vader gestorven was, maar ook, dat zij hier spreekt van zonen uit het tweede huwelijk van hare moeder, derhalve van hare stiefbroeders. Deze hadden haar hard behandeld, zodat zij tot hoedster der wijngaarden was aangesteld en daarom was blootgesteld geweest aan de brandende stralen der Oosterse zon.

Wie zijn nu deze stiefbroeders, die haar hard en hardvochtig hadden behandeld? de leraren der wet, die de Kerk wilden zetten in het enge keurslijf van menselijke inzettingen, of zoals anderen willen, de verdrukkers der Kerk, die wel met haar uit één bloede zijn voortgekomen, maar geen geestegemeenschap met haar oefenen.

Mijnen eigenen wijngaard kan hier niet anders zijn dan zij zelf, dan haar gehele persoon. Dien heeft zij niet gehoed. Zij heeft er niet voor kunnen zorgen, dat zij niet door de zon was verbrand. Maar dit was voor Salomo geen beletsel geweest, om haar te nemen. Hij had haar genomen, zoals zij was, zij had zich mogen geven, zoals zij was.

O, Zeg a) mij aan, 1) gij, b) dien mijne ziel, mijn ganse hart liefheeft (Hoofdstuk 3: 1-4 3.1-4), gij, voor wien ik mijn geliefden geboortegrond en mijne gulden vrijheid heb verlaten en opgeofferd, waar gij, met uwe kudde weidt, waar gij onder schaduwrijke bomen de kudde legerd in den heten middag, waarom blijft gij zolang weg, gij, wiens liefde alleen mij hier houdt in deze vreemde pracht en die alleen mij gelukkig maakt? O haast u tot mij, want waarom zou ik zijn als ene, die zich bedekt, vermomd, bij de kudden uwer metgezellen? der overige herders, om te vragen, waar gij heengegaan zijt, d.i. zonder beeldspraak: opdat ik niet nog langer hier in den kring van deze vreemde vrouwen alleen hebbe te blijven en u te vergeefs met mijne ogen en gedachten zoeken.

Deuteronomium 12: 5. b) Hoogl. 3: 1,2,3.

De gedachtenkring van Sulamith, als van een echt landmeisje, beweegt zich zelfs hier aan het koninklijk hof geheel in de beschouwing van haar land. Hem, den door haar beminden en geëerden koning, den herder der volken, stelt zij zich het liefst voor als een herder van schapen, die met zijne kudde van de ene weide naar de andere trekt en des middags rust neemt. Boven dit beroep als in hare ogen het schoonste en hoogste, reikt haar eenvoud niet: het lag haar echter daarom des te nader, omdat het herdersleven in Israël zelfs een

hooggeprezen en gewaardeerd, vroeger zelfs door vorsten beoefend leven was. -"Zo dwaas als Sulamiths vraag was, zo innemend is de indruk, dien de kinderlijke eenvoudigheid, en zo overweldigend de indruk, dien de schoonheid der vraagster maakt. De hofvrouwen schromen dan ook om de beminnelijke onschuld dezer kinderlijke gedachten, die zij maakt, te storen en geven haar een antwoord overeenkomende met den beperkten gezichtskring der vraag, dat alzo niets betekent en de schone herderin even onkundig laat als tevoren."

Gelijk hier de lieflijke vereniging van kinderlijken ootmoed en van innig smachten naar haren geliefde, die Sulamiths karakter reeds in dezen eersten zang kenschetst, haar schoonste sieraad uitmaakt, waardoor zij zich de liefde van haren koninklijken bruidegom waardig betoont, zo ontkiemt in elke Christenziel, die door den Heere wordt geroepen om aan Zijne genade deel te krijgen, de behoefte om zich aan Zijne genadetrekking gewillig en met hartelijk verlangen naar meer volkomen vereniging over te geven, als hoogste plicht.

In de twee voorgaande verzen zich kerende tot de dochteren van Jeruzalem, had zij haren uiterlijken desolaten toestand in de wereld gezegd. Door een zon der verdrukking tot zwart wordens toe beschenen en onder ontsteking van mensen tegen haar gemaakt als tot een hoederin der wijngaarden. Ziet daar, in de wereld had zij niet veel, maar alles was tegen haar. Doch ziet ook eens, hoe dit haar te meer deed kleven aan den Heere Jezus. In Hem vindt zij genoeg en daarom door even schielijke persoonswending keert zij zich aanstonds weer naar haar Bruidegom toe, als zij maar bij Hem mag wezen, dat is haar genoeg..

In het Hebr. keotejah. Eigenlijk, vermomd, met een sluier voorzien. Wat betekent dit? Met een sluier voorzien zich de treurende. Van David lezen we, dat hij zijn hoofd had toegewonden (2 Samuel 19: 4) toen hij treurde over Absaloms dood. Zo hebben ook vele uitleggers het hier opgevat. Maar o.i. past deze betekenis hier niet. Van een treuren der bruid is hier geen sprake, wel van een heimwee naar haar bruidegom om hem te hebben.

Ook van een omwinden of zich bedekken van vrouwen, om daarmee de mannen te verschalken, wordt gesproken in de Schrift. Denkt aan Thamar en Juda.

Maar ook van een zich bedekken van weduwen of van vrouwen, die van hun mannen zijn verstoten. En die laatste betekenis moeten we hier hebben. Zij smeekt om den terugkeer van hem, opdat zij zich niet als ene verstotene vrouw voor hare metgezellinnen moet openbaren.

De dochters van Jeruzalem, aangedaan door de landelijke wijze van uitdrukking en de landelijke beelden van Sulamith: Indien gij het niet weet, waar uw geliefde weidt a) o, gij schoonste onder de vrouwen, zo ga uit, trek zelf uit als herderin op de voetstappen der schapen, volg de voetsporen der kudden en weid daar uwe geiten, die gij zeker wel zult hebben, daar gij toch zo met het land- en herdersleven ingenomen zijt bij de woningen der herderen, 1) d.i. de tenten, die de herders gewoon zijn op te slaan.

Hoogl. 5: 9; 6: 1.

Wie spreekt, of wie spreekt hier? Veler gevoelen is de Bruidegom zelf, anderen de dochteren van Jeruzalem. In verband met Hoofdstuk 6: 1 en 5: 9 kunnen wij niet hier anders zien, of hier spreekt niet Salomo, maar spreken de dochteren van Jeruzalem en wel op ironischen toon. De Bruidegom zelf treedt in het volgende vers op.

9.

II. Vs. 9-Hoofdstuk 2: 7. 2de Toneel. Thans treedt de zo vurig begeerde Salomo, die tot nu toe door bezigheden buiten het paleis van zijne vrouwen verwijderd was gehouden, op, en begint een tedere zamenspraak met de boven alle andere begunstigde Sulamith, terwijl de overige zich op den achtergrond terugtrekken of zich geheel verwijderen. Daarna openbaart Sulamith ook aan hem de beide in haar strijdende gevoelens, hare vurige liefde tot hem en haar heimwee naar haar schilderachtig vaderland. Aanvankelijk blijven beide nog in dezelfde tuinzaal van het paleis, daarna echter voert Salomo Zijne beminde uit in het park naar ene bijzonder schone, lommerrijke plaats.

Salomo tot Sulamith: a) Mijne dierbare vriendin! ik vergelijk u in uw jeugdige en natuurlijke beminnelijkheid bij de paarden, mijn prachtig gezadeld span (1 Koningen 4: 26, 2). (woordelijk: mijn paard-een bijzonder schoon lievelingspaard uit de 40.000, die hij tot bespanning zijner wagenen hield (1 Koningen 4: 26), als het met prachtig versiersel is opgezadeld), in, aan de fraaiewagens van Faraö, die ik uit Egypte heb gebracht (1 Koningen 28).

Hoogl. 2: 2,10,13; 4: 1,7; 5: 2; 6: 4.

a) Uwe wangen zijn lieflijk ingesloten in de spangen, juister: kettinkjes, die van het hoofd afhangen en de kin omsluiten, en uw hals in de parelsnoeren, 1) of: gouden of koralensnoeren, waarmee ik u versierd heb.

Ezech. 16: 11,12,13.

De Bruidegom verwondert zich wijders over de schoonheid en de sieraden en de deftige houding der bruid. Uw wangen zijn lieflijk in de spangen of schoon met rijen van juwelen, gelijk het Engels leest. Uw nek, zegt het Engels, is met gouden ketenen versierd. Jeruzalems instellingen zijn de sieraden zijner Kerk, en de genadegaven en vertroosting van den H. Geest strekken ten sieraad en verfraaiing van iedere gelovige ziele, die haar in het aangezicht van God ene grote waarde bijzetten. Onze schoonheid is niet uit en in ons zelven, maar hangt af van de ontvangen versierselen, want wij zijn niet alleen naakt maar ook geheel besmet ter wereld gekomen, en het is God, aan wien wij het schone in ons verplicht zijn (Ezech. 16: 14)..

Maar op nog heerlijker wijze wil ik uwe liefalligheid versieren: Wij zullen u bij uw halsketting nog gouden spangen, ketentjes maken en omhangen, versierd met zilveren stipjes, zo zal ik mijn volkomen welgevallen aan u als ene volmaakte schone hebben.

Hiermede belooft op geestelijke wijze de Heere aan Zijne Kerk, toeneming en bevestiging in de genade. Alles wat nog ontbrak om haar in hare ware schoonheid te doen ontkomen, zou geschonken worden. Zo geeft de Heere aan Zijne gelovigen, al wat hun ontbreekt, opdat zij in Hem zouden volmaakt zijn.

Sulamith tot Salomo: Terwijl zo lang als de koning aan zijne ronde tafel hierin het vrouwenvertrek in mijne nabijheid is, geeft mijn uitgestorte nardus zijnen lieflijken reuk, ondervind ik in het binnenste mijner ziel de zaligende macht Zijner liefde.

De narduszalf (Mark. 14: 3. Joh. 12: 3) was als een kostelijk aroma, reukwerken, als een voorwerp van weelde in de ganse oudheid hooggeschat. Men haalde ze vooral uit klein Azië, waar zij het best in Tarsus vervaardigd werd, en wel in kleine albasten kruikjes; zij werd echter dikwijls vervalst door vermenging met oliën van andere dergelijke aromatische planten. De echte was zeer duur (Mark. 14: 5). Dat de nardus-plant in Zuidelijk Azië groeide, was van algemene bekendheid. In het Bengaals heet zij Itamansi; zij spruit als ene groene korenaar onmiddellijk uit den grond en groeit zowel op bergen als op de vlakte. De nardus-olie werd uit den wortel getrokken..

Ach, mijn Heere Jezus, Uwe nabijheid brengt grote vreugde in het hart, en Uw genadeblik maakt ons zo zalig, dat ook het lichaam er vrolijk en dankbaar door wordt. O wie slechts immer bij dag en nacht er recht op uit ware om U te genieten! Die zou zonder einde van geluk spreken, en lichaam en ziel zou immer door vragen: Wie is als Gij?

Ja mijn liefste is mij wanneer hij, gelijk nu, aan mijnen boezem rust, als een bundeltje kostelijke vloeibare welriekende mirre, 1) harst (Esther 2: 12), dat tussen mijne borstend.i. op mijnen boezem vernacht 2) d.i. hangt. Zijne liefde doordringt en verwarmt mijn hart en ganse bestaan.

Als Sulamith Salomo vergelijkt bij een bundeltje mirre, vernachtende tussen hare borsten, dan drukt zij daarmee uit, hare zaligheid en haar verlangen om Hem alleen te hebben en zich in zijne liefde te verlustigen niet alleen, maar ook dat Hij haar alleen tot de Zijne heeft uitverkoren, daar zij daarin de trouw zijner liefde ervaart. Hij is haar enige, dien zij liefheeft en die ook haar liefheeft met al den gloed zijner liefde. In vs. 14 wordt hetzelfde uitgedrukt. En dat alles is beeld van de liefde van de Kerk tot Christus en van Christus tot Zijne Kerk. Er is een uitnemende liefde en ene opeenhoping van zaligheid in Christus voor al de zijnen.

Jezus legt zijne geliefde leerlingen in zijn schoot. Waarom zouden deze hem dan in hun hart geen plaats gunnen? Waarom zouden zij Hem dan niet met beide armen omstrengelen en vasthouden, met het voornemen om hem nimmer los te laten? Christus moet in de harten der zijnen een bestendige woning hebben..

Mijn liefste is mij als een tros van Cyprus, als een druifvormige, welriekende bloesem van de cyprusbloem 1) zo als die in de wijngaarden van den koning in Engedi (1 Samuel 23: 4 Aanm). groeit.

"De Cyprus-bloem of Alhenna, die in Indië en wellicht in Egypte te huis behoort en door Salomo in zijne wijngaarden te Engedi kan zijn overgeplant, heeft geelachtige witte bloesems, die in den vorm van druiventrossen groeien en Tamar-Henna genoemd worden. Zij hebben een eigenaardigen doordringenden geur, die den Europeaan uit ongewoonheid onaangenaam toeschijnt, maar door de Oosterlingen bijzonder lieflijk en boven alle andere verkieselijk is. De vrouwen der inboorlingen zijn gewoon een ruiker van Tabar-Henna op den boezem te dragen."

Allen geur, dien hare verschijning verspreidt, heeft zij alzo aan hare geliefde te danken. Hoe naderbij deze is, des te lieflijker is haar reuk..

Uwe liefde, o dierbare Jezus, is ene zalige geheimenis. Gene taal vermeldt de zoetheid, die Uwe liefde aan 't hart bereidt. "Verhef den Heiland hoog. Vest steeds op Hem uw oog. Draag stil zijn lieflijk juk. In Hem is al 't geluk. Hem, die u mint, in liefde omvang'. Aan Hem uw ganse hart slechts hang'. Naar dezen nardus steeds verlang. Uw leven zij een liefdezang." (Bernhard van Clairvaux: Jubelhymne op de liefde Christi).

Salomo is gedurende het uitspreken dezer laatste woorden tot vreugde van Sulamith, die reeds lang daarnaar verlangd had, met haar uit de tuinzaal getreden, en heeft zich met haar op het grasperk van het park onder de bomen nedergezet..

Salomo, opgetogen om de door den ootmoed en de innigheid harer liefde nog verdubbelde schoonheid van Sulamith: Zie gij zijt schoon, mijne vriendin, zie ja waarlijk gij zijt schoon, 1) uwe ogen zijn als duivenogen, 2) juister: zo wit en schitterend, als het sneeuw witte en donker glanzend gevederte van een paar duiven. (Hoofdstuk 5: 12).

Dit zegt Jezus alleen, om te tonen, dat er in de heiligheid alleen een ware schoonheid gelegen zij en dat alle de geheiligden wezenlijk schoon zijn en Hij zelf een groot vermaak in dit goede werk, hetwelk zijne genade in de ziele der gelovigen gewrocht heeft; want welke zwakheid zij ook hebben mogen, Hij acht hen allen schoon en noemt hen Zijne vrienden en doet hen ook als zodanig behandelen..

Denkt niet dat Zijne liefde een halve liefde was en niet ook gegrond in de waarheid van de zaak. Zij was ook schoon inderdaad.

En dit door ene toegerekende schoonheid in de rechtvaardigmaking en door ene ingestorte schoonheid in de heiligmaking, door een schoonheid des gedrags naar buiten..

Met dit laatste prijst de Bruidegom hare oprechtheid, hare grote liefde jegens hem. Gelijk de duif het beeld is der oprechtheid en der kuisheid alzo is het duivenoog het beeld der innerlijke zielsoprechtheid, der zachtmoedigheid en des ootmoeds, die alles, alles verwacht van haar Bruidegom.

Sulamith, deze lofuiting op nederige wijze teruggevend: a) Zie gij veel meer zijt schoon, mijn liefste! Ja lieflijk; ook, gelijk onze jeugdige, frisse, bloeiende liefde, groent onze

bedstede; woordelijk: ons leger hier op het zachte grastapijt onder de schaduw van het heerlijk geboomte.

Hoogl. 4: 1; 5: 16.

De balken onzer huizen, de balken van ons paleis, door den groten en heerlijken God zelven gebouwd en schoner dan die van het heerlijkste paleis, door mensenhanden vervaardigd, zijn cederen, die hun takken boven onze hoofden wuiven, onze galerijen of hun tafels en de wanden van dit paleis zijn hoge cipressen. 1)

Hiermede wordt niet alleen de duurzaamheid en vastheid van den staat der Kerk aangeduid, maar ook de lieflijkheid van dien staat. De vereniging van Christus en Zijn Kerk is een vaste vereniging, welke door niets kan vernietigd worden, en in die vereniging wordt door de Kerk gesmaakt, al wat haar vreugde vermeederen kan. Het cipressehout gaf een aangenamen geur van zich, alsook de gemeenschap van Christus voor al Zijne gelovigen.

HOOFDSTUK 2. LIEF EN LEED ZIJN CHRISTUS EN ZIJNE

BRUID GEMEEN.

Sulamith, na een wijle stilzwijgen, gedurende hetwelk zij peinst over hare zaligheid en de liefde des konings en over het raadsel, waarom de koning juist op haar, op het eenvoudig landmeisje, wier wensen en neigingen zo weinig bij de haar thans omgevende pracht passen, zijne liefde heeft gevestigd, en terwijl zij de menigvuldige sierlijke planten van het park beschouwt: Ik ben slechts ene geringe, nederige en in 't verborgen bloeiende, zij het tevens lieflijke geurige roos. (beter: korenbloem); gelijk de narcissen en tulpen ginds in mijn land in de vlakte van Saron 1), ene lelie der dalen (Matth. 6: 28), zo als die in de valleien van ons land bij duizenden bloeien; ik kan mij zelf alzo niet vergelijken bij de schoonheden van uw hof en bij de andere vrouwen en pas ook weinig in al deze heerlijkheid.

Er zijn drie vlakten van Saron, alle evenzeer door rijkdom van bloemen uitstekend. 1. De bekende vlakte Saron aan de kust van de Middellandse zee tussen Cesarea en Joppe (Hand. 9: 35); 2. ene vlakte aan deze zijde van den Jordaan (1 Kronieken 5: 16); 3. ene vlakte tussen den berg Thabor en het meer Gennesareth. Hier wordt wel de laatste bedoeld, daar zij in de nabijheid van Sunem is gelegen..

Het Hebr. Synyan of Syosynana (waarvan de vrouwennaam: Suzanna, Luther: roos) is ene in Palestina veelvuldig voorkomende en ook zonder kweking groeiende welriekende bloem, met zesbladige, klokvormige, aan de spits omgebogen kroon van sneeuw witte kleur, liliun candidum (Matth. 6: 28). Op alle plaatsen, waar zij in de Heilige Schrift voorkomt, past het best de bij ons als sierplant gekweekte bloem, de witte lelie..

In het volgende vers zou ook om die reden de roos niet passen, omdat de doornen hier als een beeld van wat lelijk en lastig is dienen moeten, terwijl zij juist de roos als versiering dienen.

Sulamith denkt nederig van zich zelf, want bij des Konings schoonheid verdwijnt de hare, maar toch niet te nederig, want door des konings gunst ziet zij zich, de bloem des velds, de roos van het dal, hoog verhoogd..

Gelijk nu Salomo zijne geliefde uit enen nederigen stand opheft, en dat uit zuivere liefde en aangetrokken door hare schoonheid en beminnelijkheid, evenzo heeft de Heere aan de in ellende en armoede verzonken menscheid ene verhoging geschonken, waarvoor gene andere oorzaak ten gronde ligt dan Zijne liefde, Zijne vrije persoonlijke toegenegenheid tot ons geslacht, dat Hij tot Zijne goddelijke heerlijkheid en zaligheid geenszins van node had; want: "Niets, niets heeft U gedreven. Tot ons in onze ellend. Dat Gij U ons woudt geven. Dan liefde zonder end. 't Was uit Uw welbehagen, Dat Gij op aarde kwaamt, En onze smart en plagen, gewillig op U naamt."

Salomo, op deze kinderlijke bescheidene belijdenis met des te groter lofspraak antwoordend: Gelijk ene lelie midden onder degemene, onooglijke doornen, 1) alzo is mijne

vriendin onder de dochteren; 2) onder alle overige vrouwen staat zij als mijne enig uitverkorene daar (Hoofdstuk 6: 9).

Sulamith heeft zich zelf vergeleken bij de roos, of de korenbloem van Saron en bij de lelie der dalen, om daarmee hare nederige gestalte tegenover den koning aan te duiden. De koning echter herinnert, dat zij een lelie is onder de doornen, om daarmee aan te duiden, hoe lieflijk en heerlijk zij is in zijne ogen.

Want toch hoe lieflijk prijkt de witte lelie te midden van hare doornachtige omgeving. Al wat haar omringt is ten dode opgeschreven, om straks gemaaid, ten vure gedoemd te worden, maar zij zelf zal dan juist in al haar schoonheid pronken.

Meer nog, zij heeft het reeds vroeger gezegd, dat het niet ontbroken had aan verdrukkingen, zo ook geven de doornen de vijanden aan, die haar omringen. Maar ziet, eenmaal zal al wat niet-liele is weggemaaid worden, en zij zelf zal heerlijk prijken. Dan juist zal al hare schoonheid te meer uitkomen.

Hoe dierbaar de vromen ook bij God en Christus zijn, zij blijven toch aan velerlei smaadheden en gevaren onderworpen, en moeten verwachten, dat de doornen van verdriet en vernieling hen kwellen en steken in deze wereld. De genade in de ziele is als een lelie onder de doornen, maar het verderf door de begeerlijkheden ingekankerd is als een doorn in het vlees..

Sulamith, in lofspraak van hare wederkerige liefde met hem wedijverend: Als een appelboom met zoete vruchten (Joël 1: 12), onder de wilde bomen des wouds, zo is ook mij mijn liefste onder de zonen, alle mannen des lands. Ik heb groten lust in zijne verkwikkende, verfrissende schaduw, en zit er onder, en zijne vrucht is mijn gehemelte zoet.

Als een appelboom. Het woord hier door "appelboom" vertaald, betekent waarschijnlijk den citroenboom. Appelbomen zijn schaars in Egypte en Palestina en de vrucht er van onsmakelijk. De citroen daarentegen is een zeer schone boom, die ene aanmerkelijke hoogte bereikt. Hij vervult de lucht met lieflijke geuren, biedt ene verkwikkende schaduw aan, terwijl zijn donker groen gebladert met rijke gulden vruchten er tussen in hem een zeer lieflijk aanzien geeft. De vrucht zelf is van een zeer aangenaamen smaak en het sap er van bij uitnemendheid verfrissend..

Christus Jezus is voor alle gelovigen, in elke omstandigheid des levens, de boom, die onder zijne schaduw verkwikking en vertroosting biedt, maar die ook met de vrucht zijner gerechtigheid en waarheid het zieleleven voedt en onderhoudt. Als een ziele onder de overtuiging van zonde en onder den schrik der wet nergens geen uitkomst ziet, maar de Heilige Geest haar doet zoeken de schaduw van Christus gerechtigheid, zal zij ervaren, dat zij alles heeft en geniet, om tot vrede en tot rust te komen.

Hij voert mij, heeft mij gevoerd in het wijnhuis, 1) juister: wijnvertrek, wijnzaal van zijn paleis, waar hij met zijne aanzienlijken gastmalen placht te houden, d.i. hij heeft met de

bewijzen van zijne innige liefde mij zo overstelpt, dat ik er gans dronken van geworden ben, en de liefde is zijne beschuttende en vertroostende banier, die hij over mij 2) wuift, wanneer hij bij mij is.

"Uw liefdegloed Sterkt mijn gemoed, Als gij mij wilt aanschouwen. 't Onrustig hart Vergeet de smart, Als 't zich U mag betrouwen. (Zielebruidegom. vv. 2. van A. Drese). 'k Mag bij Hem in het wijnhuis zijn. Daar laaft Hij mij met zoeten wijn, Die voortstroomt uit Zijn wonden. En daar, terwijl 'k mijzelf vergeet, Is dit het enigst dat ik weet: Hij stierf voor mijne zonden."

Opdat men niet zou denken, dat er in zijne gemeenschap zo maar een sober bestaan was, gaat de Bruid nu ook over, om onder een andere vergelijking te vertonen, dat zij boven het noodzakelijke, ook bij Hem vond enen allerrijklijksten overvloed van verkwikkelijke genade. Zo toont zij het toppunt van geluk, waartoe des Heeren volk in Zijne gemeenschap hier in dezen tijd al wordt opgevoerd. En in de samenvoeging met het vorige, dat de gelovige gebruikmaking van den Heere Jezus de weg is tot gevoelige en verkwikkelijke genietingen..

Hiermede verklaart de Bruid, dat bij al wat haar bekommeren mag en beangst maken, bij al wat haar bestrijdt, zij een veilige toevlucht heeft. En die veilige toevlucht is de Banier van haar Bruidegom. Een Banier, die niet alleen liefde tot opschrift heeft, maar die de liefde van haar Koning zelf is.

Ondersteunt gijlieden mij, o dochters van Jeruzalem 1) met de flessen, 2) (Hos. 3: 1 3.1); versterkt mij, laaft mij met de zoete appelen, want ik ben ziek van liefde. (Hoofdstuk 5: 8);

Tot deze, niet tot haren geliefde richt Sulamith hare bede om versterking in de machtige aangrijping en verschijning van haar van liefde gloeiend hart; want de grondtekst heeft duidelijk de 2 pers. meerv..

In het Hebr. Baäschischoth. Beter: met druivenkoeken, met in den vorm van koeken geperste druiven. In het tweede lid wordt van appelen gesproken. Beide moesten dienen tot opwekking en versterking. De Bruid is ziek van liefde, zoals zij in het laatste gedeelte van dit vers uitspreekt. Zij had zulk een hoge mate van liefde voor haar Bruidegom, dat hare kracht er door als bezweek en zij behoefte gevoelde aan wat versterken kon.

Ongetwijfeld worden door deze versterkende middelen het Woord en de Sacramenten bedoeld, de genademiddelen der Kerk, al wat haar in hare liefde tot den Heere kan bevestigen.

Want zijne linkerhand zij onder mijn hoofd, en zijne rechterhand omhelze mij, 2) aan deze zijne overstelpende liefdebewijzen heb ik de grootste behoefte. (Hoofdstuk 8: 3).

Hiermede spreekt de Bruid het uit, dat zij, ja behoefte gevoelt aan de versterkende middelen, die zij in vs. 5 heeft opgegeven, maar dat zij toch de allermeele behoefte heeft aan de zalige omhelzing van haar Bruidegom, aan de mededeling van zijn eigen volle persoonlijkheid.

Zo ook op geestelijk gebied. Woord en Sacrament, gebed en al wat de Heere geeft, dient om het geloof te versterken, maar het oefent geen invloed uit, zo Hij niet zelf door Zijn H. Geest de kracht van dit alles in de ziele uitstort. Ook hier geldt het niet in de eerste plaats de genadegaven, maar den Heere zelf, in Zijne volle ontferming en mededelende werkingen Zijns Geestes. -

Ik Sulamith 1) bezweer u, gij dochteren van Jeruzalem, (Hoofdstuk 2: 3) die bij de bevallige, lieflijke reeën (juister: gazellen), of bij de hinden des velds, de zinnebeelden van tedere innige liefde zijt, 1) dat gij die liefde, de verterende vlam der liefde, die mij ziek maakt, niet moedwillig en voorbarig opwekt, noch wakker maakt, doet ontgloeien, totdat het haar luste, God den rechten tijd en de rechte gezindheid beschikt om te ontwaken en dan als ene heilige vlam op te stijgen.

Ongetwijfeld spreekt hier nog steeds Sulamith, die ook vs. 5 de hofvrouwen reeds heeft toegesproken en haar hare liefdekrankheid heeft beleden. Even duidelijk komen deze zelfde woorden in Hoofdstuk 3: 5 en 5: 8 uit haren mond. -In deze woorden, die zich als refrein dikwijls herhalen, ligt echter de hoofdleer van het gehele lied kostelijk uitgesproken, namelijk dat de Godsvlam van ware liefde door God zelven, die de eeuwige liefde is, uit Wien alle ware liefde voortvloeit, moet worden ontstoken, dat in deze, gelijk in Gods eigene liefde, vrijheid en noodzakelijkheid op het nauwste verbonden zijn, dat zij op natuurlijke wijze, onbewust, in onbelemmerde vrijheid moet ontstaan, maar dan ook met goddelijke noodzakelijkheid moet groeien; en daarentegen dat het gevaarlijk, ja verderfelijk is, dezen verterenden gloed opzettelijk door uiterlijke, kunstmatige middelen te doen ontbranden; want ware liefde geeft zaligheid, maar de valse vleeselijke liefde stort in het eeuwig verderf. Bijzonder schoon echter is het, dat deze diepe waarheid in den mond gelegd wordt van Sulamith, die hier als voorbeeld verschijnt van ware vrouwelijke gezindheid en ware, kuise, reine vrouwenliefde. In de reinheid en heiligheid harer liefde is Sulamith bovenal een voorbeeld (type) van de heilige vurige liefde der kerk tot haren hemelsen Bruidegom..

In het dagelijks leven zweert men bij die voorwerpen, die juist het onderwerp van het gesprek uitmaken, of die den sprekkenden bijzonder dierbaar zijn. Gelijk alzo de krijgsman zweert bij het zwaard, alzo hier Sulamith bij de lieflijke gazellen waar zij van de liefde spreekt..

De woordjes die en zijt zijn ter nadere verklaring door de Staten-Overzetteren er bijgevoegd. In den grondtekst staat: Ik bezweer u bij de reeën of bij de hinden des velds, en terecht tekent Henry aan: "Zij bezweert haar bij de reeën en bij de hinden des velds, bij alles wat in hare ogen beminnelijk en voor hare zielen dierbaar is, om zich stille te houden." Onder de liefde hebben wij te verstaan, die enige liefde, waarvan zij ziek was, d.i. de liefde van de Bruid en den Bruidegom onderling. Die liefde bezweert ze niet te storen, aan dien toestand niet een einde te maken, totdat het haar lust, totdat het ogenblik daar is, dat de Bruidegom zich in de volheid Zijner liefde openbare. Al haar verwachting is van Hem, die haar heeft liefgehad. Hij heeft haar liefde ingestort. Hij ook alleen kan die liefde volkomen beantwoorden.

Tussen de tweede akte (vs. 8-Hoofdstuk 3: 5) en de eerste moet men denken aan een langer verstreken tijdruimte. Het heimwee naar hare landelijke geboorteplaats heeft eindelijk bij Sulamith gezegepraald, en zij is uit de vreemde koninklijke heerlijkheid naar huis teruggekeerd. Hier in hare ouderlijke woning te Sunem in den stam van Issaschar, in de nabijheid van het gebergte Gilboa en van den kleinen Hermon, kan zij zich nu wel is waar weer geheel aan het gewone vroegere vrije leven op de bergen met hare kudden, en aan het ganse vrolijke dwalen in veld en woud en wijngaard overgeven, maar de liefde tot haren heerlijken bruidegom, naar wien zij ziek is, verslindt alle andere belangen: des daags en des nachts in hare dromen ligt hij haar nabij aan het harte en zij gevoelt welke verandering de liefde reeds in haar heeft bewerkt, en hoe zij niet meer zonder hem kan leven. Vol verlangen ziet zij uit naar zijn komst, want zij gevoelt het, Hij moet het eerst weer tot haar komen. Hij moet zich weer opmaken om haar te zoeken, opdat zij vrijmoedigheid hebbe zich weer aan Hem te geven. Zij hoopt, zij verlangt. En deze hoop wordt niet beschaamd. Hij komt.

Sulamith alleen, bij het vernemen van een geruis in hare nabijheid: Hoor! Dat is de stem mijns langgewensten liefsten! Terwijl zij zich de eerste komst van haren geliefde in haar land en zijn eersten groet aan haar herinnert: Ziet hem, hij komt, springende als de gazellen, op de jacht, voor hem vluchtend op over de bergen, huppelende op over de heuvelen. 1)

Hiermede wordt aangeduid niet alleen de bereidwilligheid, maar ook het spoedige van des Heeren komen tot Zijne Bruid. Sulamith hoort zijne stem, maar ook haar oog ziet hem komen over de bergen, springende over de heuvelen. Waar zij naar Hem verlangde en Hem niet had, daar openbaarde Hij de volheid Zijne liefde, om haar weer op te zoeken en haar te dringen, zich volkomen aan hem over te geven. Hij is niet alleen degene, die begint, maar die ook voortzet, maar die ook voleindigt. Maar merkt dan ook op, hoe zij het hier uitspreekt, dat zij een geestelijk oor heeft ontvangen en een geestelijk oog, om Zijn stem te horen en Hem in Zijne schoonheid en beminnelijkheid te zien. Mijne schapen horen Mijne stem en zij volgen mij, zegt de Heere, in de gelijkenis van den goeden Herder. Hier wordt het evenzeer geopenbaard.

Ja, mijn liefste is vol aanminnigheid en aanzienlijkheidgelijk ene ree, ene edele gazelle, of een welp der herten. Reeds zie ik hem daar uit de verte ijlend naderen. Ziet hem daar, hij komt, hij staat reeds achter onzen muur van het huis, kijkende met zijne lieflijke gedaante uit de vensteren, blinkende uit de traliën, ziende door de traliën, die het venster besluiten (Richteren 5: 28) namelijk in het binnenste van het huis.

In de Sacramenten is Christus nabij ons, maar het is achter het bedeksel dezer uitwendige tekenen: en door deze schaduwbeelden en kleine openingen Zijner volmaakte liefde, laat Hij ons de flikkeringen Zijner onuitdrukkelijke genade toestralen, terwijl Hij onze verlangens uitlokt, om Hem eerlang te zien, gelijk Hij is..

Mijn liefste antwoordt, en zegt 1) tot mij: Sta op, mijne vriendin, mijne schone, en kom uit het huis tot mij.

De liefde des Heeren Jezus neemt inderdaad allerlei vormen en gedaanten aan. Soms openbaart Hij zich als een Vriend, soms als een Broeder, soms als een Bruidegom, soms als een Echtvriend.

Niet alleen vertoont zich de Bruidegom, zodat zijne Sulamith hem kon zien in zijne schoonheid en heerlijkheid, maar hij nodigt haar uit met de liefste namen en de lieflijkste schilderingen. Hij noemt haar zijne vriendin, zijne schone. Hij zegt het haar, dat de winter voorbij is, dat het nu de tijd is, om te genieten.

Duidelijk is hier het zaligmakend werk der genade te herkennen.

Zeker, alleen het gezicht van Jezus schoonheid moest de ziele dringen, zich aan Hem te geven, maar hoe dikwijls huivert de gelovige nog. Daarom voegt Hij het woord en de overtuiging in het Evangelie er bij, opdat het zou worden verstaan, dat st waarlijk de gepaste Zaligmaker is.

En waar de Kerk, ziende op haar eigen gebrek, op hare melaatsheid, op hare zwarte gedaante van wege de zonde en schuld, geen vrijmoedigheid zou hebben, om tot Hem te gaan, daar noemt Hij haar Zijn schone, Zijne vriendin.

Want zie, de koude winter is voorbij, delangdurige, droevige plasregen is over, hij is overgegaan; daarom ontvlied het huis en kom tot mij.

De bloemen worden gezien in het land, de zangtijd, (woordelijk: de tijd der vrolijke liederen), de lente genaakt, is gekomen en de stem der tortelduif, die uit warmere landen tot ons teruggekeerd is, wordt weer gehoord in ons land (Jer. 8: 7).

De vijgeboom brengt zijn jonge vijgjes voort, (juister: kruidt zich) maakt zijne vruchten zoet en welriekend, namelijk de kleine najaarsvijgen, die hij in den herfst voortbrengt, maar die tot in de lente rijpen en enen welriekenden geur aannemen, en de wijnstokken staan in bloei en geven reuk met hun jonge druifjes. 1) Daarom sta op, mijne vriendin, mijne schone, en kom in de vrije natuur tot mij.

Dit alles is beeld van de lente, die voor den droeven winter plaats maakt.

Zonder Christus is het voor de Kerk in het algemeen en voor den gelovige in het bijzonder winter, dorre winter, maar in en door Christus is de winter van zonde en ellende vervangen door de lente van verlossing en vertroosting.

Gij mijne duive! zijnde in de kloven der steenrotsen, in het verborgen ener steile plaats 1) gij, lieflijke, die hier ontruikt aan het werelds verkeer, in het verborgene tussen steile bergengten woont, kom uit tot mij en toon mij uwe heerlijke gedaante, laat mij in vrolijke liederen uwe stem horen; a) want uwe stem is zoet, en uwe gedaante is lieflijk.

Hoogl. 5: 13,14.

Salomo kan tot deze beeldspraak geleid zijn door de rots- en bergachtige omgeving met hare menigte van duiven, van Sulamiths woonplaats; tevens kon Sulamith zelf, achter de venstertraliën verborgen en slechts ten halve zichtbaar, wel bij ene duif in ene spleet vergeleken worden. In het Oosten, waar de lente plotseling invalt, waar, als de regentijd voorbij is, de natuur ontwaakt en dikwijls op enen morgen plotseling ene geheel andere wereld vertoont, is deze schildering trek voor trek naar waarheid..

Daar breken de nieuwe bladeren door eer de oude zijn afgevallen, van daar dat de meeste bomen niet eerst botten.

Gelijk hier Salomo de in de rotsspleet verscholen duif Sulamith voor de eerste maal zag en hare liefde verwierf, zo kwam de hemelse Bruidegom Christus na den langen wintertijd der zonde en godverzaking uit Zijne heerlijkheid in nederigheid en armoede, geboren uit de maagd, om Zich de in misdaden verzonken mensheid tot Zijne bruid te verwerven. Met zachte, vriendelijke bruidegomstem lokt Hij de verborgene, verachte en nederige, maar nog eenvoudige duivenzielen Zijner eerste discipelen en van vrouwen als Martha, Maria en Magdalena enz. tot Zich, dat zij uit de diepte van zondengevoel, uit het juk der voorvaderlijke inzettingen en van de zwaar drukkende Mozaïsche wet uitkwamen tot het licht der verrezen zon haars hemelsen Bruidegoms, tot de lentewarmte van het genaderijke Evangelie. En zij hoorden de tedere stem: "Komt herwaarts tot Mij, gij die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u ruste geven," en verzamelden zich om Hem en zongen Hem lofliederen. En gelijk Hem toen voor 't eerst, Zich zelve vergetend, de liefde zocht van hen, die hongerden en dorstten, also spreekt Hij nog tot de ziel, die Hem nog niet kent: "Sta op, mijne vriendin, mijne schone, en kom," d.i. sta op uit de afgodische ijdelheden der wereld, sta op uit het vergankelijke, gij die nog vermoeid en beladen zijt, dewijl gij u nog bezorgd maakt om het wereldse. Kom over het wereldse henen, tot Mij, die de wereld heb overwonnen. Kom nader tot Mij in het heerlijk sieraad des onvergankelijken levens, als ene duive, zachtmoedig en deemoedig, geheel vervuld met hemelse genade. Sta op uit de doden, sta op uit de banden, waardoor gij zijt omgeven en in de duisternis rondtast. Laat de banden der boosheid los. Kom, want de strik is reeds verbroken. De maagd heeft gebaard, een Zoon is uit de Maagd geboren. Kom getroost tot Mij, want door de traliën kunt gij Mij niet zien. Van aangezicht tot aangezicht zult gij in Mijne armen de zoetigheden der liefde drinken..

Er is zulk een contrast tussen de zwakheid en de vreesachtigheid van de duif, en de steile, sterke schuilplaats in het reusachtig rotsgevaarte! Daar zit gij veilig. Geen brandende straal der middagzon, geen koude, ruwe windvlaag, geen stortregen van den donderstorm, geen aanval van het roofgedierte, die haar kan bereiken. In hare eigene lieflijke taal prijst zij haren Schepper, gereed om, als zij haar loflied heeft geëindigd, hare vleugelen uit te slaan en henen te vliegen. Beminde des Heeren Jezus, dit is voor u. Broos en zwak en hulpeloos gelijk gij zijt, zijt gij evenwel veilig met ene veiligheid, verre boven uwe gedachten, en welke gij meer behoortet te bedenken, opdat uw geloof en vertrouwen gesterkt en uwe dankbaarheid vermeerderd wierde.

En ik stond op, en onwederstaanbaar door hem aangetrokken, kwam ik tot hem uit en zong hem, het wijngaardlied, dat ik als wijngaardster zo dikwijls in onze wijngaarden placht te zingen: Vangt gijlieden ons de vossen, de kleine vossen, die de wijngaarden verderven; want onze wijngaarden hebben jonge druifjes.

Ezech. 13: 4. Luk. 13: 32.

Wijngaardverders worden de vossen geheten, niet omdat zij het op de rijpe druiven zelf gemunt hebben, maar omdat zij door hun gangen en holen de muren der wijnbergen ondermijnen en de wijngaarden aan hun wortelen beschadigen, en ook wel aan de wijnstokken en jonge loten knagen. Van daar de noodzakelijkheid om in het voorjaar, in den tijd van den wijngaardbloei, de wijnbergen tegen deze ongenodigde gasten te beschermen; en dit te meer, daar juist het voorjaar de tijd is waarin de jonge vossen uit hun holen te voorschijn komen.

Wij hebben hier ongetwijfeld een oud Hebreeuws wijngaardeniers volkslied, dat ten tijde van Salomo algemeen bekend was en in de lente placht gezongen te worden. "Het hangt noch met het voorgaande noch met het volgende zamen; het is een verschrikkingslied, zo als men jacht- en oogst-, krijgs- en visschersliederen heeft." Maar hierdoor, dat het liedje, zij het toevallig, zij het door ene kleine, op het ogenblik door Sulamith opzettelijk gemaakte verandering, met dezelfde woorden sluit als Salomo's toespraak verkrijgt het onwillekeurig ene geestige toepassing op de liefde des konings, gelijk die zich uit zijnen groet uitspreekt. "De wijnberg in jeugdigen welriekenden bloei, dat is hun wederkerige liefde, en de kleine vossen, die dezen wijnberg konden verderven, zijn een beeld van de kleine en grote wederwaardigheden, die aan de liefde in haren bloeitijd knagen en haar dreigen te verstoren." Zo geeft Sulamith door het zingen van het lied aan den koning te kennen, dat zij zijne genegenheid beantwoordt, en duidt zij door de herhaling zijner eigene woorden aan, dat haar wijnberg voortaan voor hem zal bloeien..

Onder de kleine vossen hebben wij ongetwijfeld te verstaan, al wat de gemeenschap tussen Christus en Zijne gelovigen kan bederven en verdonkeren. Niet ten onrechte worden bij die kleine vossen vergeleken de ketterijen en dwaalleringen, maar ook de zonden en zwakheden.

Sulamith gevoelt dit zeer goed en daarom, terwijl zij dit lied zingt, roept zij het uit, om die kleine vossen te vangen, terwijl zij er ogenblikkelijk op laat volgen: Mijn liefste is mijn en ik ben de zijne, waarmee zij het duidelijk uitspreekt, hoe zij verzekerd is, dat niets, niets haar zal kunnen scheiden van de liefde van haar Bruidegom.

Mijn liefste is mijn, en ik ben zijne, het is geschied, wat mijne ziel niet durfde hopen, noch verwachten; hij heeft mij opgezocht, ik ben de zijne, zodat gene macht ons meer zal kunnen scheiden; ja ik ben de zijne, van hem, die weidt onder de lelies (Hoofdstuk 1: 7), die, waar hij ook zij, steeds lieflijkheid en vreugde verspreidt.

Dit woord, uit het bewustzijn van het tegenwoordige, door Sulamith in het genot van 's konings liefde uitgesproken, is in waarheid de rechte uitdrukking voor de liefde, die twee harten tot één maakt, en die zich op het hoogste geopenbaard heeft, waar de Heere Zijnen troon verliet en Zijne Bruid, Zijne kerk in innigste liefde met Zich verenigde, zodat Hij haar zelfs Zijn lichaam en Zijn bloed in het Sakrament te eten en te drinken geeft, en daarin het woord in den diepsten zin zijne vervulling verkrijgt: "Daarom zal een mens zijnen vader en zijne moeder verlaten, en zal zijne vrouw aanhangen; en zij twee zullen tot één vlees zijn." (Efeze. 5: 31). -Weg met u dan, zegt nu de kerk, de Bruid, gij schadelijke vossen, die mij listiglijk van Christus wilt scheiden. Want ik blijve mijnen Bruidegom Christus getrouw, dat ik geen ander buiten hem beminne, en Hij blijft mij getrouw, dat Hij geen nevens mij bemint.

Het is het onuitputtelijk voorrecht van alle ware gelovigen, dat Christus hun toebehoort en dat zij Zijn eigendom en Hij hun Meester, Broeder en Vriend en Bruidegom en Man is. In Hem leven zij en van Hem ontvangen zij alle volheid van genade. Alle de weldaden van Zijn Middelaarschap en alle de goederen des heilrijken verbonds behoren met en nevens alle geestelijke en hemelse aan hen, aan hen in volle eigendom toe, zodat al hun geluk, al hun zaligheid in Hem alleen gelegen is. Het is ook het ontwijfelbaar kenmerk van alle gelovigen, dat zij aan Christus toebehoren, want zij zijn het, die zich aan Hem hebben overgegeven..

O, laat mij uwe nabijheid niet missen, haast u tot mij, a) totdat de dag aankomt 1), en de schaduwen vlieden: keer om, uit uwe verwijdering tot mij, mijn liefste! Word gij gelijk ene ree, of een vluchtend welp der herten, op de bergen van Bether, 2) de ons scheidende bergen.

Hoogl. 4: 6.

Gelijk Sulamith, zo smacht de Kerk altijd door naar den eindelijken terugkeer haars hemelsen Bruidegoms, dat Hij haar uit de eenzaamheid der woestijn ter bruiloft in het hemels Jeruzalem af hale. De Geliefde is lichamelijk van ons gescheiden, toen Hij na Zijne opstanding ten hemel voer. Eenmaal echter zal Hij wederkeren, als Hij aan het einde der wereld, na de opwekking van aller mensen lichamen ten gerichte zal geopenbaard worden. Om deze openbaring bidden, naar haar verlangen alle begenadigde zielen. Dan zal Christus, gelijk ene ree of een jeugdig hert verschijnen over de bergen der scheiding; want in dezelfde menschengestalte, welke hij van Zijne Kerk genomen heeft, toch Hij in nederigheid werd geboren, zal Hij wederkomen. Dan zal Hij boven alle bergtoppen, die zich in de kerk in het huis Gods verheffen, verheven zijn.

In het Hebr. hwpyv de (Ad schèjafoeach). Beter: totdat de dag koel worde, d.i. aan den avond. De Bruid roept hier den Bruidegom toe, om spoedig, zo spoedig mogelijk, terug te keren, als hij denkt heen te gaan. Zij spreekt daarmee uit, dat zij Zijne gemeenschap, Zijnen omgang niet kan ontberen. Zij weet, dat Hij haar heeft opgezocht, dat Hij haar tot Zijn Bruid heeft uitverkoren, maar zij voelt ook behoefte, om dit met de welsprekendste woorden te kennen te geven.

De bergen van Bether zijn de bergen van scheiding. In het Hooglied komen én de bergen van Bether voor én de bergen der specerijen. Onder de bergen van Bether worden verstaan de

gedurige scheidingen tussen Christus en Zijne gelovigen. Dit is hier aan deze zijde des grafes gedurig de ervaring. De bergen der specerijen zijn de bergen der volmaakte en volkomene zaligheid. Hier aan deze zijde des grafes bekleden de bergen van Bether een grote plaats van wege de zonde en de zwakheid des geloofs. Hiernamaals zal het altijd zijn een genieten op de bergen der specerijen.

HOOFDSTUK 3. CHRISTUS, DE KRACHTIGE

BESCHERMER ZIJNER KERK.

Ik zocht, 1) toen ik eens des nachts dromend op mijn leger lag, hem, dien mijne ziel lief heeft, ik zocht hem aan alle plaatsen, die de droom mij voortoverde, maar ik vond hem niet; ik zei:

Daar de Hebreewse grondtekst woordelijk aldus luidt: "Op mijn leger in de nachten. Ik zocht hem, enz." en alzo het zoeken door een sterk scheidingsteken duidelijk van het voorgaande wordt gescheiden, kan ene verbinding tussen de eerste en de tweede zinsnede voor geheel onmogelijk worden gehouden. Ook zou ene zedelijke aanstotelijkheid liggen in den zin: "Ik zocht hem, dien mijne ziele liefheeft des nachts op mijn leger," terwijl Sulamith toch nog bruid is, en overal zulk ene hoogte van zielekuisheid vertoont. De eerste zinsnede is slechts bestemd om aan te duiden, wanneer en hoe zij Salomo gezocht heeft, namelijk des nachts in den droom..

Heeft Sulamith in het voorgaande gemeld, wat zij wakende heeft ervaren als Salomo tot haar kwam, hier beschrijft zij een anderen toestand, dien zij in den nacht als in een droom doorleefd heeft, ervaren tengevolge het smachten harer ziele naar de liefde van haar Bruidegom.

Grote genietingen, buitengewone gestalten, ongemene ontdekkingen Gods aan Zijne kinderen duren niet altijd. Gelijk in de natuur de dag en de nacht, licht en duisternis, zomer en winter, warmte en koude, zonneschijn en wolkige tijden, gedurig verwisselen met elkaar, zo gaat het ook in de genade. Zelden is het voor des Heeren volk lang mooi weer. Zijn hare gestalten eens in de hoogte, zij zakken welhaast wederom eens in de laagte. Is het eens zeer licht in de ziel het wordt wel wederom eens duister. Is Jezus eens nabij, hij staat ook wel eens van ver..

Velen zijn van oordeel dat de Bruid hier veeleer leefde in den zorgelozen toestand, dat zij op het bed van zorgeloosheid lag uitgestrekt. Dit is echter niet te bewijzen.

Het is toch de ervaring, dat de Heere niet zelden zich aan de zijnen met Zijne gevoelige aandoeningen onttrekt, opdat straks des te meer naar Zijne nabijheid zou gewenst worden, opdat er alzo een sterk verlangen naar Zijne komst zou worden gewekt.

En zo moeten we ons ook hier de bruid voorstellen. De Bruidegom is weggegaan, opdat de bruid het wel zou verstaan, dat zonder Hem het leven geen wezenlijke waarde heeft.

Ik zal nu opstaan, zei ik tot mijzelve in den droom, in den angst mijner ziel, om hem, den geliefden man, te verliezen, en ik zal in de stad omgaan, in de wijken (juister: markten), en in de straten 1) der Koningsstad; ik zal hem zoeken, dien mijne ziel liefheeft: 2) ik zocht hem overal, maar ik vond hem niet. 3)

Als ene dromende en in den krachtigen drang der liefde bedacht zij natuurlijk niet hoe ongepast voor ene zedige jonkvrouw een nachtelijk rondwandelen in de straten was..

De bruid toont hier dat zij weet waar zij haren bruidegom vinden moet: niet in het veld maar in de stad. Daar zal zij hem straks ook vinden.

Zo ook: wil de gelovige ziele Jezus vinden, dan heeft zij Hem te zoeken in Zijne woning en in Zijne instellingen, binnen de Kerk.

Al vond zij zich hier nu onder gemis, Jezus blijft echter dien hare ziele liefheeft, het grote voorwerp harer achting, harer begeerte, harer vergenoeging, harer gedienschtigheid. Al raakt de ziele in nog zulk een lage gestalte, de oprechte liefde blijft echter altijd op den grond van het hart. Jezus blijft evenwel in keuze dierbaar boven alles. Ja niet zelden wordt de keuze door gemis sterker en zij verwacht Hem daardoor des meer..

Zocht zij Hem dan niet van ganser harte? Zocht zij hem dan niet, zoals het behoorde? Nooit was er vuriger, inniger gezocht. Nooit was er meer op de rechte wijze gezocht. Maar de Bruidegom liet zich nog niet vinden, opdat het verlangen nog sterker, het gevoel van gemis nog hartgrondiger zou worden.

De Heere laat zich vinden door dengenen, die Hem zoeken, maar op Zijn tijd, en die tijd is de tijd des welbehagens.

De wachters, die des nachts in de straten der stad omgingen, vonden mij. Ik zei, haastig en beangstigd riep ik hun toe: Hebt gij dien niet gezien, dien mijne ziel liefheeft?

Toen ik, zonder een antwoord van hen gekregen te hebben, nauwelijks een weinigje van hen weggegaan was, daar vond ik hem, dien mijne ziel liefheeft; ik hield hem vast en liet hem niet gaan, totdat ik hem in mijner moeders huis, d.i. in mijne ouderlijke woning gebracht had, en in de binnenste kamer, in het vrouwenvertrek van degene, die mij gebaard heeft, opdat hij daar in vereniging met haar, die ik nevens hem liefheb, mijne moeder, altijd bij mij bleve.

Duidelijk staat haar nog dat angstvolle en toch zo zalige ogenblik van haar vroeger verkeer met den koninklijken beminde voor ogen, dien zij, wel is waar in den droom, maar toch met hartroerende kracht beleed, dat zij zonder hem niet meer kon leven, dat zij geen ogenblik van hem gescheiden kon zijn, zonder het smartelijkst verlangen naar hem te gevoelen, en dat dit minnend uitzien en verlangen van nu af niet meer zou ophouden, tenzij dan dat zij hem mocht verkrijgen en behouden en dat zij geheel en voor altijd met hem verenigd mocht worden.

De laatste woorden van het verhaal uit den mond van Sulamith: "Ik hield hem vast en liet hem niet gaan, totdat ik hem bracht" zijn tegelijkertijd van hare tegenwoordige zielsgesteldheid, weshalve zij ook in de opvatting, alsof zij hier in het tegenwoordige spreekt hun recht behouden. Gelijk in de woorden (Hoofdstuk 2: 16): "Mijn liefste is mijn en ik ben de zijne" zo verkrijgt ook in deze woorden de uitdrukking van het verlangen en van de liefde haars harten haar hoogste toppunt. -Het is de uitdrukking der voleindigde liefde tussen Christus en

Zijne Gemeente, dier liefde, die sterker is dan de dood. Dien God, dien ik met de handen des geloofs heb aangegrepen, wil ik niet meer loslaten, totdat Hij in mijne binnenkamer in mijn eigen hart gekomen zij. Dit zal echter eerst dan geschieden, wanneer het tot dien toestand is teruggekeerd, waarin het van den aanvang was.

Zij wijst hiermede aan haren onveranderlijken toelig om met een voornemen des harten bij den Heere te blijven. Hare aanhoudendheid in het aankleven aan en achter den Heere Jezus. Hare volständigkeit bij Hem, met hare meditatiën, met hare belijdenis, met hare aanklevende liefde, met haar nabijleven. Gaan lokaas van de wereld, geen moeilijkheid van den weg achter Jezus, hadden haar ooit kunnen doen besluiten een haarbreed van achter Jezus af te wijken en zijne gemeenschap op te zeggen..

Zo droomde ik destijds; maar wanneer zal het eindelijk daartoe komen, dat ik eeuwig ongescheiden met hem verenigd worde? O, ik bezweer u, gij dochteren van Jeruzalem, die bij de lieflijke reeën of bij de hinden des velds zijt, de zinnebeelden van ware liefde, dat gij de liefde niet opwekt, noch wakker maakt; maar stil wacht, totdat het haar luste. (Hoofdstuk 2: 7).

Ook hier wederom als bij Hoofdstuk 2: 7 hebben de Staten-Overzetteren, die en zijt, er bij gevoegd. Het wil echter zeggen, zoals zij ook zelf aantekenen: Zo lief als u de reeën of hinden des velds zijn.

Deze waarschuwing, gericht tot de haar in den geest voor ogen staande vrouwen, drukt zij des te liever in dezelfde woorden uit, die zij destijds voor de eerste maal gebruikte, toen deze waarlijk tegenwoordig waren, daar zij zo even aan enen droom uit dien tijd had gedacht. Als met een refrein sluit zich hiermede de tweede even als de eerste akte. De grondgedachte van de gehele akte, gelijk zij zich bijzonder in de dubbele betuiging: "Mijn liefste is mijn en ik ben de zijne" en "Ik hield hem vast en liet hem niet gaan" uitgesproken werd, ligt duidelijk in de tot in den dood getrouwe liefde, die niet kan rusten, totdat haar verlangen naar voller en blijvende vereniging met den geliefde gestild is, in het trouwe vasthouden der bruid aan den vriend harer ziel ook gedurende ene langere scheiding, waarin zij dag noch nacht, wakend noch dromend, hare gedachten van haren Uitverkorene van zich kan verwijderen. Voor den Christen betekent het minnend verlangen ener bruid, die zonder haren bruidegom niet meer kan leven, die zich geheel de zijne weet, gelijk hij de hare is, en die zich eerst dan bevredigd gevoelt als zijn huis het hare en haar huis het zijne geworden is, -zulk een bruidsverlangen betekent voor den Christen niets anders dan ene krachtige vermaning om naar voller en blijvender vereniging met den Heiland, als den waren Zielebruidegom te trachten en Hem niet los te laten, totdat Hij met de volheid Zijner hemelse gaven in het huis gelijk in het hart Zijnen intrek genomen hebbe. De Christen worde niet moede naar de komst des Heeren in zijn hart te verlangen en daarom te bidden, totdat hij als Zijn eigendom geworden, kan zeggen: "Mijn liefste is mijn, en ik ben de Zijne," en totdat hij zijne ziel met Hem verloofd wete, gelijk de bruid met haren bruidegom (Joh. 14: 23; 17: 21 vv). En gelijk de Kerk, in zover zij de rechte en ware Bruid des Heeren is, niet kan ophouden naar Zijne heerlijke verschijning te verlangen, waardoor zij eeuwiglijk één vlees met Hem zijn zal (Ef. 5: 32. 2 Kor. 11: 2. 5.32 2Co 11.2 Openb. 22: 17) zo moet ook de enkele Christenziel ten alle tijde

met vurig gebed van teder verlangende liefde tot haren hemelsen Bruidegom spreken: "Kom, Heere Jezus, ja kom haastelijk!"

6.

In de derde akte (vs. 6-Hoofdst 5: 1) wordt Sulamiths smachtend wachtend vervuld en wordt het feestelijk binnenhalen der bruid door Salomo en de bruiloft te Jeruzalem voorgesteld. Wederom moet men zich ene lange tijdruimte als verstreken denken van dien tijd af, toen Sulamith in de tweede akte met reikhalzend verlangen de komst van haren bruidegom verwachtte. Eindelijk verschijnt hij met een eervol geleide naar Oud-testamentische bruiloftsgewoonte (1 Makk. 9: 37,39) in het huis van Sulamiths moeder, om zijne bruid naar Jeruzalem af te halen en haar daar tot koningin en tot zijne boven alle andere bevoorrechte echtgenoot te verheffen. De akte wordt dien ten gevolge verdeeld in twee tonelen, waarvan het eerste (vs. 6-11) den feestelijken intocht van het bruidspaar in Jeruzalem, het tweede (Hoofdst 3: 1-5: 1) den bruiloftsmaaltijd in het koninklijk paleis voorstelt.

Vs. 6-11. Wij vinden ons hier verplaatst aan ene openbare plaats bij ene der poorten van Jeruzalem, van waar men de noord-oostelijk zich naar Jericho uitstrekkende woeste landstreek overziet. In de verte ziet men een feestelijken talrijken stoet uit die streek zich naar Jeruzalem bewegen op den gewonen groten weg, die uit het noorden des lands door de Jordaanvlakte over Jericho naar Jeruzalem voert. Het is een bruiloftstoet van zo verbazende pracht, dat het voor de poort verzamelde koor van Salomo's hofvrouwen, die de gezamenlijke bewoners, of althans alle vrouwen van Jeruzalem vertegenwoordigen, telkenmale opnieuw hare bewondering in jubelende kreten uiten. Door deze horen wij den stoet beschrijven. Wolken van kostelijk reukwerk gaan reeds op verren afstand voor en kondigen de nabijheid aan der heerlijke, schoon versierde bruid. In het midden van den stoet is een prachtig draagbed te zien, omgeven en beschermd door 60 uitgelezen helden, waarin de glansrijke bruidegom is gezeten, thans niet met ene koningskroon, maar het hoofd met een feestelijken krans versierd, immers het is heden zijn bruilofstijd. Nevens hem zit de beminnelijke bruid. Voor en achter deze gaat de menigte van het heden bijzonder rijk versierde koninklijk gevolg. Als de stoet nabij komt, beschrijven anderen uit het vrouwenkoor bij de poort de wonderbare heerlijkheid van het koninklijke draagbed, dat Salomo voor dezen dag tot eer der bruid heeft laten vervaardigen, en dat door de dochteren van Jeruzalem uit liefde tot hem met haar handwerk is versierd geworden. Eindelijk beweegt de stoet zich langzaam door de poort, en het gehele koor der vrouwen jubelt nog eenmaal het bruidspaar tegemoet, alle vrouwen oproepende om den heerlijken opgetooiden koning en zijne lieflijke bruid te bewonderen. -Ofschoon in dit toneel alleen het staande koor der dochteren Jeruzalems spreekt, terwijl alle andere personen slechts gezien worden, en wederom in het volgende toneel alleen het bruidspaar in gesprekken met elkaar verdiept is, zo munten toch beide tonelen boven al de andere in aanschouwelijkheid en levendigheid van schildering uit, hetgeen vooral hiermede in verband staat, dat de handeling van het Hooglied in deze bedrijven haar middel- en hoogtepunt bereikt.

Enige uit het koor der dochteren Jeruzalems (Hoofdstuk 1: 3), die aan de poort staan en met verwondering en verbazen wijzen op den uit de verte naderenden feeststoet, voornamelijk

op de boven allen uitmuntende glansrijke bruid: a) Wie is zij, die daar zo heerlijk en prachtig versierd naar de stad opkomt uit de woestijn, daar onder aan gene zijde van den Olijfberg 1) statig en met kostbaar reukwerk omgeven als rookpilaren, hoog zich verheffend, den slanken palmboom voorbij strevend, berookt met mirre en wierook, en met allerlei welriekende poeder des kruideniers 1)?

Hoogl. 8: 5.

De naaste omgeving van Jeruzalem was wel is waar rijk aan tuinen en plantsoen, maar verder aan de andere zijde van Bethanië op den weg naar Jericho breidde zich ene stille, onbewoonbare woestijn met doorngewas en steenhopen uit. Toen eenmaal de kinderen Israëls uit de woestijn optrokken, en met Jozua, den zoon van Nun, den Jordaan doortraden, toen vroegen de volkeren der aarde: Welk is dat uitverkoren volk, dat uit de woestijn opkomt, welriekend van geur des wierooks, gesterkt door Gods arm, om der verdiensten wille van Abraham, die God gehoorzaamde en op den berg Moria tot hem smeekte; glanzend van heilige zalfolie om der gerechtigheids wille van Izak, die gebonden werd op den berg des heiligdoms; begeleid van wonderen, om der barmhartigheids wille van Jacob, die met den Heere worstelde tot den dageraad en hen overmocht en alzo zelf te zamen met zijn twaalf stammen verlost werd?

Evenzo zal eenmaal de tweede Jozua, Jezus Christus met Zijn heerlijken bruiloftstoet uittrekken, om Zijne dan reine en heerlijke bruid, door Hem zelve met alle goud en zilver overtreffende deugden versierd, uit hare aardse woonplaats tot de bruiloft en eeuwige zalige gemeenschap der koninklijke heerlijkheid met Hem af te halen, en uit de woestijn en zonnehitte der aanvechtingen dezes levens op te voeren naar het nieuwe Jeruzalem. Dan zal ook hare schoonheid en heerlijkheid openbaar worden voor alle volkeren op aarde en door hen met verstomming bewonderd worden, als de glans en de majesteit van haren verheerlijkten Heere en Bruidegom haar weer van het aangezicht zal stralen. En gelijk Sulamith in hare schoonheid en haar van Salomo geschonken sieraad staat in tegenoverstelling van de woestijn, zodat de vrouwen in verbazing vragen: Hoe is het mogelijk, dat zulke schoonheid uit de woestijn opkomt, zo ook zullen eenmaal de volken der aarde niet begrijpen en zich verwonderen dat de nederige, door hen zo verachte, mishandelde en vervolgte bruid des Heeren zulk ene verheven schoonheid, zulk een glans der eeuwigheid bezit, en dat zij uit ellende en droefheid des levens in de woestijn der wereld zulke heerlijkheid meebrengt. Want uit de woestijn (Openb. 12: 6) zal haar Bruidegom haar halen en toch zal zij in wit, rein lijnwaad gekleed zijn. (Openb. 19: 8; 21: 2)..

In het Oosten was het ene geliefkoosde gewoonte om bij feestelijke optochten, zo als bij ene bruiloft, niet slechts de klederen enz. met hartverkwikkende reukwerken te vervullen maar ook vóór den stoet uit edel reukwerk te branden, gelijk het ook aan het Turkse hof te Konstantinopel vroeger nog de gewoonte was om bij de geestelijke ontvangst van vreemde gezantschappen aloë en wierook in gloeiende zilveren schalen te branden. Deze gewoonte, als ook de omstandigheid, dat zowel Salomo als Sulamith hier en reeds vroeger altijd met welriekende geuren rijkelijk omgeven zijn, heeft ene diepe zin. Elke onaangename reuk is het zinnebeeld van zonde, dood, verrotting, eeuwig verderf; de welriekende geuren daarentegen

zijn het zinnebeeld van de verwijdering van zonde, schuld, dood en verderf, en van de vervulling met reinheid en gerechtigheid, met vergankelijk, eeuwig leven, waarop de dood geen macht meer heeft. De Bruid des Heeren, Zijn eigen heilig lichaam, zal ook geheel doordrongen en omgeven zijn van alle welriekende geuren der eeuwige heerlijkheid, en zij, die haar in hare heerlijkheid aan de hand haars Verlossers zullen zien opgaan ter bruiloftsmaal, zullen ook reeds uit de verte een gevoel en ene duidelijke ervaring hebben van de stromen des eeuwigen levens, dat zijn geur uit haar verspreidt. -Thans leeft de begenadigde ziel (gelijk de gehele gemeente van Christus) nog in de woestijn, in den vreemde temidden van wilde gedierten en duivelen. Ofschoon zij nu hier geheel van haren Bruidegom verlaten is, wordt zij toch, zolang zij nog in het vlees leeft, nog niet tot het volkomen aanschouwen van Hem toegelaten, maar wordt door Hem door woeste streken en verzoeken geleid. Ja zo lang zij nog niet met Hem heerst, schijnt zij van Hem verlaten te zijn. Daarom tobt zij voortdurend om tot Hem uit te gaan, opdat hoe langer hoe meer bemerkte hoe lief zij hem heeft.

Als de Bruid hier wordt voorgesteld als komende uit de woestijn, en de verwondering daarover gegeven wordt, dan is ook de woestijn typisch op te vatten als beeld van verdrukking en onvruchtbaarheid en knechtschap, en het opkomen uit de woestijn, als een komen tot de vrijheid.

Van de woestijn is geen verwachting. Maar daarom wordt ook duidelijk te kennen gegeven, dat al wat de bruid is en heeft, zij al dat heeft door en van haar bruidegom.

Andere vrouwen uit hetzelfde koor aan de poort, bij het aanschouwen van het statiebed in het midden van den optocht, als hij reeds gans in de nabijheid gekomen is: Ziet, het bed, dat Salomo heeft! 1) en welk een glansrijke omgeving! daar zijn als erewacht zestig krijgshelden rondom, van de 600 helden van Israël, 2) welke David reeds als staande eregarde uit de kern van het leger zich als de edelste en getrouwste zijner dienaren uitverkoren had (2 Samuel 15: 18 ; 2 Samuel 16: 6; 20: 7; 23: 8 vv).

Is het wonder, dat het geestelijk huwelijk tussen de Kerk en Jezus, hetwelk alle de volmaaktheden van menselijke huwelijken oneindig overklimt, ook niet ontzet zij van deze zo passende evenmatigheid? Het is waar, in zichzelf is zijne Bruid van een lagen, verachten, armen, walgelijken staat en gestalte. Maar als zij nu door de genade Hem tot ene Bruid wordt opgesierd, zo komt er ook ene koninklijke luister, ene Geest der heerlijkheid op haar, en zo wordt zij ook een weluitgedoste Bruid. Bij zulk ene Bruid past niet minder een Bruidegom veel schoner dan de mensenkinderen met majesteit en heerlijkheid (Psalm 45: 3,4,10,14)..

Zij, die de rust in Christus vinden, hebben niet alleen alle gemak en gerustheid, maar zij wonen ook in alle veiligheid en zekerheid en hun heilige onbekommerdheid steunt op een heilige en onverwinnlijke hoede en bescherming..

Dit duidt aan de zekerheid en veiligheid van de Kerk van Christus. Kon Elisa zeggen: die bij ons zijn, zijn meer, dan die bij hen zijn, dit geldt te allen tijde ten opzichte van de zaligheid der gelovigen.

Dat de wachters daar stonden was niet om den Bruidegom, maar om de Bruid, d.w.z. opdat zij gerust en veilig zich zou weten.

Die allemaal zwaarden houden gewapend met zwaarden ten oorlog, geoefend in den krijg, elk hebbende zijn zwaard aan zijne heup, 1) van wege den schrik des nachts, 2) waarmee zij op den langen tocht door woeste streken alle storing en verschrikking van de slapenden in den nacht verre moesten houden.

Altegaarder omschrijvingen van enen recht toegerusten, enen recht geoefenden, enen rechtvaardigen, enen recht onverschrokken held..

De duistere tijden, waarin gij leeft, tijden van zo vele zonden, van zo vele doorbrekende dwalingen, van zo vele zorgeloosheden roepen ons te meer, om met het zwaard in de hand voor 's konings belangen uit te komen. Nachten van verschrikkingen, van verzoeking, van rampspoeden, die u zelfs overkomen, vereisen wel, dat hij wel gewapend en wel ten oorlog geleerd zijn. Hoe zult gij anders staande blijven in den bozen dag?.

Daar de reis van Sunem tot Jeruzalem, in rechtstreeksen afstand, 12 mijlen bedraagt, en alzo minstens eens, zo niet twee malen, overnachten noodzakelijk maakte, en dat wel in een wild eenzaam oord, zo was een dergelijk militair geleide geenszins overtollig. Ook stelt Sulamith later, als zij tot terugkeer naar hare geboorteplaats opwekt (Hoofdstuk 7: 11,12) op den weg derwaarts een herhaald overnachten in de dorpen voor.

-Gelijk Salomo zijne uitverkorene bruid in een pracht-rustbank, omgeven van 60 krijgshelden, naar het huis haalt, zo zal de Heere, als Hij Zijne gemeente verlossen en ter bruiloft zal afhalen, zelf met grote heerlijkheid verschijnen, en omringd zijn door de schare van alle heilige engelen, de sterke helden, die Zijn woord doen, en die wel bij machte zijn om de verschrikking van de macht des satans en van het gezamenlijk rijk der duisternis af te houden van de Bruid des Lams, om ze daarna voor altijd te vernietigen..

Wederom andere vrouwen uit het koor: De koning Salomo heeft zich, en voor Sulamith op dezen zijnen bruiloftsdag ene bijzondere prachtige koets, een statiebed (vs. 7) gemaakt, laten maken van allerlei kostbaar hout van het hout van Libanon, als ceder- en cipressehout.

De wagen betekent het Verbond der genade, het plan der verlossing, gelijk het in den eeuwiggen raad Gods is besloten en ons in de Schrift is geopenbaard. Het is het werk van Christus zelve, waarin de heerlijkheid van Zijne liefde en genade zich op het uitnemendst vertoont, en dat Hem in de ogen der gelovigen beminlijk bewonderingswaardig maakt. In dit verbond worden zij in de volkomenheid der goddelijke liefde gedragen en rijden zij als het ware in triomf. Wonderbaar schoon is het ontworpen en daargesteld, zo tot ere van Christus als tot troost voor de gelovigen. Het is in alles wel geordineerd en bewaard, 2 Samuel 23: 5 23.5 Zijne pilaren kunnen noch wankelen noch buigen. Het is gemaakt van het hout van den Libanon, dat niet verrot. Het voetstuk er van was goud, het duurzaamst metaal. Het bloed des verbonds, dat heerlijk purper, is het bedeksel van dien wagen, waarin de gelovigen beveiligd zijn voor den wind en de stormen van den toorn Gods en voor de smarten dezer wereld. Maar

het binnenste er van en wat er het alles in allen van uitmaakt, is de liefde, de liefde van Christus, die alle verstand te boven gaat, welker uitgestrektheid onmetelijk is. Dat is het, waarom gelovigen hebben te rusten..

De 1) sierlijke pilaren van deze, waarmee zij versierd is, maakte hij van zilver, haren vloer, (beter: hare leuning) van goud, haar gehemelte of: haar peluw van purper, het binnenste was gespreid met de liefde van de dochteren van Jeruzalem 2) (juister: was fijn gestikt door de liefde van de dochteren van Jeruzalem) die het den koning als geschenk hadden aangeboden.

De nauwkeurige beschrijving van de pracht der reiskoets moet duidelijk dienen om aan te tonen, dat Salomo zijne geliefde bruid thans uit de nederigheid van een eenvoudig, onbekend landmeisje tot de hoogheid en majesteit van een volkomen koningin staat had verheven. In de bijzondere kostbare delen van den draagstoel moet de heerlijkheid der bruid also voor allen openbaar worden. Men kan derhalve de verschillende delen en stoffen er van, niet nog in het bijzonder verklaren, gelijk de allegorische uitleggers doen. Het is daarenboven een voldoende verhevene gedachte, dat even als Sulamith, zo ook de gemeente Gods, in het Oude Testament uit de dienstbaarheid en vernedering in Egypte tot de heerlijkheid van een volk van koningen en priesters is verheven, en in het nieuwe Testament uit de armoede van een arm zondaarsvolk, dat in Bethlehems stal het eerst zijn Bruidegom aanbad, is opgevoerd tot de hoogheid van ene door het geloof en Gods woord de wereld overwinnende en beheersende koningin en eenmaal in deze thans nog onder kruis en knechtsgestalte verborgene heerlijkheid ook den vijanden zal openbaar worden..

Dit zal willen zeggen, dat de verheerlijkte Koning in zijnen zaligen ruststaat, op zijn glansrijke koetse evenwel is en blijft het grote voorwerp van de liefde der gelovigen, dat die hem daarop als gedurig bespreiden, overdekken, overstromen met hun liefde, dat die ook zijn binnenste, zijn hart in die zijne erekoets nog gedurig doen branden en ontsteken door hun liefde, welke zij op aarde tot Hem hebben, en zo door die hun liefde ook gedurig ontsteken en brandende houden. Maar gelijk ik liefst wil, past men het op de liefde van den Heere Jezus tot Jeruzalem's dochters, dan vertoont ons dit het hart van Jezus in den hemel tot Zijn volk hier op aarde, dat Zijne liefde op Zijn koetse van eer niet is verminderd noch ophoudt, maar dat die Zijne koetse nog rondom als bespreid is en tot haar binnenste geheim heeft ene overklimmende liefde van Jezus tot de zijnen..

Wij hebben de opvatting van Henry (vs. 9) en Dächsel laten staan, hoewel wij van mening zijn, dat hier niet van een draagstoel, maar van een bed, van een statiebed sprake is. Bij een draagkoets behoren toch handbomen en bij een reiswagen paarden. En hier is van geen van beide sprake.

Van oude tijden af zijn dan ook de gevoelens verschillend. De een vertaalt door koets, de ander door bed.

Wij zijn van oordeel, dat hier van het zelfde bed sprake is als waarvan vs. 7 meldt. Werd daar echter gewezen in hoofdzaak op de wacht, die het bed omringde, hier wordt het bed zelf beschreven en daarmee de hoedanigheden van het bed.

Geestelijk opgevat wordt hier de heerlijkheid van den meerdere dan Salomo beschreven, de glans van Zijne heerlijkheid in den hemel ten behoeve van Zijne gemeente.

Alles aan dit pronkbed is koninklijk en geeft tevens aan een rustigen koninklijken staat.

Welnu, Christus Jezus is den hemel ingegaan, om in koninklijke heerlijkheid, rustende van de overwinning over alle zijne vijanden, toch al de Zijnen die heerlijkheid deelachtig te maken.

Want gelijk Salomo dit bed had gemaakt, om het te delen met zijne uitverkorene bruid, also heeft de meerdere dan Salomo, de Christus der heerlijkheid, Zijne overwinning gehaald, opdat geheel Zijne Kerk in al die heerlijkheid zou delen.

Het gezamenlijke koor der vrouwen, luide jubelend, terwijl de stoet zelf de stad binnentrekt: zo gaat nu uit, uit de stad, en aanschouwt, gij dochteren van Zion! den koning Salomo, met de kroon (juister: (den bruiloftskrans) waarmee hem zijne moeder Bathseba kroonde op den huidigen dag zijner bruiloft, en op den dag der vreugde zijns harten.

Dat juist Salomo's moeder hem dezen krans heeft opgezet, zal wel te verklaren zijn uit ene bijzondere bruiloftsgewoonte, waarbij de moeder, tot teken van hare goedkeuring der door haren zoon gesloten echtverbintenis, hem eigenhandig met een feestkroon versierde.

In ene doornenkroon, het teken des vloeks, heeft de Heere Zijne Bruid, de verlorene wereld, opgezocht; in ene glansrijke kroon der heerlijkheid met het opschrift "Getrouw en Waarachtig" zal Hij ze wederhalen..

Worden in vs. 10 de vrouwen van Jeruzalem genoemd in onderscheiding van de Galilese vrouwen, hier wordt gesproken van de dochteren van Zion, de gewone erenaam voor de Jeruzalemse vrouwen.

Vragen we nu, wat we onder kroon hebben te verstaan. dan is geen andere uitlegging mogelijk, dan Zijne koninklijke heerschappij aan 's Vaders rechterhand, Zijne koninklijke heerlijkheid, welke de Vader Hem heeft gegeven, nadat Hij Zijne ziele tot een schuldoffer had gesteld.

De heerlijkheid van een koning toch blonk veel meer uit door zijn kroon. Niet een prachtig paleis, niet een prachtig kleed stempelde hem tot koning, maar in de eerste plaats de kroon.

De kroon, waarmee zijne moeder, wat het vlees betrof, d.i. Israël, hem kroonde, was een kroon van doornen, was lijden en smart, maar de kroon, welke de Vader Hem op het hoofd heeft gezet, was eeuwige eer en heerlijkheid. -

HOOFDSTUK 4. SCHOONHEID DER KERK ENE

GENADEZAAK.

II. Vs. 1-Hoofdstuk 5: 1. In dit tweede tafereel van de derde akte bevinden wij ons in de bruiloftzaal van het koninklijk paleis op Zion. De bruiloftsgasten, die verwaardigd worden aan de vreugde van dezen dag deel te nemen, moeten wij ons denken enigszins ter zijde van het bruidspaar aanzittende. Maar zij zijn slechts bijzaak en dienen alleen, om de bruiloft op te luisteren, en getuigen te zijn van Sulamiths verheffing tot koningin en gemalin des konings, getuigen van zijne innige liefde voor Sulamith. De hoofdzaak vormt het vertrouwelijk gesprek tussen het bruidspaar, waarvan de enige inhoud is, de grootte en innigheid hunner liefde, vooral van die des konings tot Sulamith. Uit het gehele en uitgestrekte gebied zijner heerschappij neemt hij vergelijkingen, om haren eenvoud en nederigheid, hare schoonheid en kuisheid naar waarde te prijzen. En wanneer de ootmoedige bruid de lofuitingen van zijn liefdegloed zoekt te ontwijken, terwijl zij den wens uit om eenzame plekjes van het koninklijke park te bezoeken, en daar tot den avond in stilte te toeven, dan begint hij met nog warmere woorden hare beminnelijkheid te verkondigen. Maar op al zijne lofspraken antwoordt zij met nederigheid slechts dat ééne, dat zij zich zijne hartelijke liefde nog niet waardig keurt. Dan sluit Salomo, door liefde overweldigd, haar in zijne armen en verklaart haar zijne eeuwige onverbreekbare gehechtheid. -Of ene godsdienstige huwelijksplechtigheid bij de Israëlieten de eigenlijke bruiloft voorafging, en dus ook hier tussen het eerste en het tweede tafereel gedacht moet worden in te vallen, is twijfelachtig, omdat de Heilige Schrift ons daarvan niets duidelijk zegt.

Salomo vertrouwelijk tot Sulamith: Zie, gij zat schoon 1), mijne vriendin! zie, gij zijt schoon: uwe ogen a) zijn duivenogen tussen uwe vlechten; 2) uw haar is zo blinkend zwart, zo weelderig en als zijde zacht en teder als ene zwarte, keurige kudde geiten, die het gras van den berg Gileads 3) afscheren.

Hoogl. 4: 3; 6: 7. b) Hoogl. 6: 5.

Zie, gij zijt schoon, enz. Wij mogen hier zowel enkele gelovigen als de gemeente in haar geheel beschouwen als door Christus toegesproken. Al is het ons niet wel mogelijk de verschillende toespelingen op bevredigende wijze te verklaren, nochtans is dit duidelijk, dat de Heere Christus hier verschijnt om aan te tonen, dat de gemeente en de gelovigen alle soort van geestelijke uitnemendheid deelachtig zijn. Die Christus eren, zal Hij eren. 1 Samuel 2: 30. Hij vleit den gelovige niet, noch heeft hij de bedoeling, de gemeente op zich zelf trots te maken, maar het is om haar onder de bedruktheden van het tegenwoordige te bemoedigen. Wat anderen ook van haar mochten denken, in Zijne ogen was zij beminnelijk. Ook spreekt Hij, aldus om anderen uit te nodigen, 3 om ook wèl van haar denken en zich bij de Kerk te voegen..

Nog in onzen tijd behoort door het gehele Oosten heen de sluier tot de degelijkste en onontbeerlijkste stukken der vrouwelijke kleding, en gene vrouw van stand en eergevoel vertoont zich zonder dezen ooit aan vreemden, noch in het openbaar, noch in haar eigen huis.

Slechts slavinnen, publieke danseressen (tegelijk boeelersters) en soms vrouwen uit de laagste volksklasse maken op dezen regel ene uitzondering. Over 't algemeen schijnen bij de Israëlieten dezelfde grondstellingen gegolden te hebben, al moeten wij ons ook de ingetogenheid en afscheiding der vrouwen minder groot denken, dan in het tegenwoordige beschaafde Oosten: en voornamelijk in den aartsvaderlijken tijd bestond betreffende den sluier ene ruimere etiquette. Meisjes en zelfs vrouwen schijnen, vooral bij huiselijke bezigheden, zonder twijfel ongesluierd geweest te zijn. Evenwel bedekt zich de verloofde voor haren bruidegom (Genesis 24: 65). Van den sluier kende men drie soorten: ten eerste de nu nog gebruikelijke, die van de slapen des hoofds afhing en daardoor bij het gaan zweefde, welke op de hoogte der ogen zo werd gevouwen, dat men er doorheen kon zien. Jes. 3: 19, Dan het sluierskleed, dat nog tegenwoordig de Oosterse vrouwen over de gehele kleding werpen, en eerder een mantel kan genoemd worden. Jes. 4: 1,3; 5: 7; 6: 7. Jer. 5: 23. Een derde sluier, welke men in Syrië en Egypte nog draagt, bedekte borst, hals en kin tot aan den neus; de ogen bleven vrij..

In het Hebr. Ktmul debm (Meba'ad létsammatheek). Beter: achter uwen sluier. Zoals ook reeds boven is aangegeven, droeg ook de bruid een sluier.

De haarvlechten voor de ogen laten hangen deed niet een zedige jonkvrouw, maar een lichte vrouw.

De Bruidegom begint met den uitroep: Gij zijt schoon en bewijst dit door de schoonheid van het geheel in de enkele delen aan te wijzen en te prijzen.

De Gemeente van Christus is volmaakt in Hem, die haar Hoofd is.

Het gebergte Gilead aan de Oostzijde van den Jordaan wordt hier vermeld als bijzonder rijk aan kudden. (Num 32: 1), gelijk ook latere reizigers het met kudden bezaaid vonden. Salomo zegt dus: "gelijk de geitenkudden verstrooid op den bergtop Gilead hem een keurig uitgezocht aanzien geven, terwijl hij vroeger als ene dorre en kale rots verscheen, zo wordt door uwe haren uw hoofd met edele kleur en volheid versierd."

Het haar of de wol der schapen in Palestina was wit, maar dat der geiten zwart, en het is daarom, dat de glans van het haar der bruid wordt vergeleken met den glans van het haar der geiten van Gileadsgebergte.

Uwe tanden daarentegen zijn zo verblindend wit als ene kudde schapen wier wol wit is, die geschoren zijn, geheel glad, diezo even uit de wasstede 1) opkomen en daardoor sneeuw wit; die al te zamen tweelingen voortbrengen, en gene onder haar is jongeloos, zo ook staan in uw mond de tanden in beide rijen als tweelingen paarsgewijze zonder leemte op elkaar.

In de oudheid, gelijk nog in warme luchtstreken, was het ene algemene gewoonte, de geschoren schapen dadelijk te laten baden..

Met geschorene schapen worden de tanden vergeleken met betrekking op haar gladheid, met gewassen schapen in betrekking op haar witheid-het Palestijnse schaap is in den regel wit, -ten opzichte van het volle getal der tanden aan tweelingen gelijk..

Uwe lippen over dit elpenbeenwit uwer tanden zijn zo helder rood en fijn besneden als een dicht scharlaken snoer, en uwe spraak, (beter: uwe mond a)) is lieflijk, vol vriendelijke, hartverkwikkende woorden; de slaap uws hoofds, uwe zachte rode wangen, welke zich aan de helder witte slapen aansluiten, is zo schoon, zo zuiver gewelfd als een stuk van een granaatappel 2) aan zijne buitenzijde, waar fris rood uit geel en wit te voorschijn komt; zo vertonen zij zich lieflijk tussen uwe vlechten (juister: van achter uwen sluier vs. 1).

Psalm 147: 1. Col. 4: 6.

Daar achtereenvolgens uitwendig zichtbare lichaamsdelen van Sulamith worden geschilderd, zo zal ook hier zulk een bedoeld worden, omdat de mond, de eenheid der vooraf genoemde lippen en tanden, als spraakorgaan een wezenlijken trek in het beeld van de schoonheid der bruid uitmaakt..

Slechts bij ene helft, een gedeelte van den granaatappel worden de wangen vergeleken, om hare zachte welving.

De granaatappel, de vrucht van den in het Oosten inheemsen granaatboom, had een gelijkmatig ronden vorm, uitwendig rood, van binnen geel, en werd voor zó schoon gehouden, dat men dien architectonisch bij den tempelbouw aanwendde. (Exodus 28: 33).

a) Uw hals is zo bevallig slank en recht, daarbij zo statig getooid met allerlei sierlijk kettingwerk en andere glinsterende edelgesteenten, als Davids wapentoren 1), hier aan den kant van het Zions paleis, die door mijn vader gebouwd is tot ophanging van wapentuig, 2) waar buitenzijds duizend rondassen aan hangen, allemaal zijnde schilden der helden.

Hoogl. 7: 4.

Wij moeten onder dezen toren ene soort van versterkt tuighuis verstaan, binnen welks ruimte een wapenvoorraad van elken aard voor oorlogstijd werd bewaard, waarin zich evenwel te gelijk ene voortdurende wacht van bijzonder trouwe mannen ophield, die hun schilden en andere wapenen aan de buitenzijde van den toren plachten op te hangen, waardoor deze alzo blinkend versierd was. Zijne ligging is twijfelachtig, maar toch moet die in de nabijheid van het paleis geweest zijn, zodat Sulamith dien of zien kon of ten minste er mede bekend was. Het in Nehemia 3: 14 genoemde "huis der helden", dat aan de oostzijde van den koningsburg gelegen was, zou 't meest passen. -Was de toren wellicht uit witten zandsteen opgetrokken, dan doelt de vergelijking tevens op het wit van den hals..

Hoogstwaarschijnlijk is de schaapstoren bedoeld, waarvan in Micha 4: 8 sprake is, een gebouw op den berg Zion, hetwelk diende tot gerechtshof.

Delitzsch vertaalt, gebouwd in terrassen, en laat dit, in verband met het volgende, slaan op de sieraden en ketenen, waarmee de hals omwonden was.

In elk geval ziet het volgende in dit vers zeker op de halssieraden, waarmee de bruid versierd was.

a) Uwe twee borsten zijn van zulk ene tedere, bevallige schoonheid, gelijk twee welpen, tweelingen van ene ree of gazel, die onder de lelies (Hoofdstuk 2: 2) weidenen zich aldaar legeren.

Hoogl. 7: 3.

Wanneer reeds de gazel, als volgroeid dier, op zich zelf een voortreffelijk, geliefkoosd en sprekend beeld van vrouwelijke bevalligheid en bekoorlijkheid is (Spreuk. 5: 19), zo verschijnt een tweelingspaar harer jongen, uitgestrekt op een door lelies overspreid leger, te eigenaardiger, om het tedere en sierlijke van kuisen, maagdelijken boezem, achter een welriekend kleed verholen, aan te duiden.

"Behalve de tederheid der gazellen-geitjes, behalve hare gelijkheid als tweelingen, behalve hare lieflijkheid en vreedzaamheid, hebben zij in hare lustigheid en vrolijkheid toch ene soort van moedwilligheid en van dartelheid, waardoor zij de ogen der beschouwers onweerstaanbaar boeien en hem lokken naderbij te komen en ze te betasten."

De gelovigen hebben, zowel als een uitwendigen een inwendigen mens, die, als het ware, ook bijzondere lichaamsdelen en ledenmaten heeft, welke in zekeren zin werken in overeenkomst met die van het natuurlijke lichaam. Deze zijn de onderscheidene genadegaven van geloof, liefde, enz. welke delen zijn van die nieuwe natuur. En ofschoon de nieuwsgierigheid niet in iedere bijzonderheid kan bevredigd worden, is er toch in ieder deel ene bijzondere betekenis. Hier zijn noch onnutte woorden, noch ijdele herhalingen. Wij moeten ons derhalve wachten om dit alles voor onnodig aan te zien, aangezien God het best weet wat nodig is..

De Heilige Schrift heeft misschien meer te lijden gehad door de hardnekkigheid van uitleggers om alle moeilijkheden, die er in voorkomen, te verklaren dan door enige andere oorzaak..

Wanneer men lippen en mond als één lichaamsdeel beschouwt, wat ook zo is, zo vindt men hier zeven lofprijzingen, zoals Hengstenberg juist optekent (ogen, haar, tanden, mond, slapen, hals en borst), en Hahn spreekt met recht van ene zevenvoudige schoonheid..

Ziet daar bij delen ene volmaakte prent van schoonheid. Nergens anders toe geschikt, als om ons ene gemene waarheid te vertonen, en wel geen andere, als waartoe de Bruidegom het zelf te zamen trekt: Geheel zijt gij schoon, mijne vriendin, en er is geen gebrek aan U..

Sulamith, die de van liefde gloeiende lofspraken van Salomo zoekt te ontwijken: Totdat de dag aankomt, of koel wordt, en de schaduwen vlieden, zal ik het park ingaan tot den

mirreberg, en tot den wierookheuvel 1) en daar op een eenzaam lommerrijk plekje in stille overpeinzing toeven, ver van het ruisende feestgejubel in de bruiloftszaal.

De mirreberg en wierookheuvel zijn zeker welbekende, bijzonder lieve plekjes in het park geweest, waar wellicht opgehoogde, heuvelachtige bedden met allerzeldzaamste welriekende planten zich bevonden..

Door vele uitleggers wordt gemeend, dat Salomo ook deze woorden gesproken heeft. En vandaar dat men ze zeer moeilijk heeft weten te pas te brengen. Het zijn echter geen woorden van Salomo, maar van Sulamith. Waar de koning hare schoonheid prijst en breed uitmeet, daar gevoelt zij zich die onwaardig, en spreekt er van, om zich in de eenzaamheid terug te trekken, totdat de dag is voorbijgegaan. Dit geldt ook in geestelijken zin van de Bruid van Christus. Waar de Heere, naar Matth. 25, haar prijst en zalig spreekt, daar spreekt zij het op haar beurt uit, dat zij zich van al die dingen niets bewust is.

Genade maakt klein, maakt ootmoedig. Hoe meer genade de Heere God aan ene ziele bewijst, des te meer zal zij in zich zelf niets worden, om alleen en enkel schoonheid te zien in Hem, die haar heeft lief gehad.

Salomo, door dezen kinderlijk ootmoedigen zin van Sulamith getroffen en in verrukking: Geheel, niet alleen, wat uwe lichamelijke gedaante maar ook wat uwe ziel betreft, zijt gij volkomen schoon, mijne vriendin! en er is geen gebrek aan u (Efeze. 5: 27).

Het volmaakt schoon der Bruid, hier geprezen, is op geen enkel lid der Kerk toe te passen, maar op de wonderbare schone samenstelling, liefde en eendracht van haar gehele lichaam, waaraan dus geen gebrek te vinden was, wijl zij zonder vlek en rimpel eens aan haren man, als een betamelijk versierde, schone bruid, zou voorgesteld en bij Hem in volmaakte heerlijkheid zou worden opgenomen..

Hiermede wordt de Kerk toegesproken, zoals zij in Christus, haar Koning, kan en mag gerekend worden. In Christus heeft zij haar volkomen rechtvaardigheid bij God, maar ook in beginsel heeft zij in Hem hare heiligmaking. Waar zij door Christus is gekocht en verlost, daar is Hij haar geworden tot wijsheid en rechtvaardigheid en heiligmaking en verlossing.

Dit is dan ook hare roem en hare troost. Haar roem tegenover de uitwendige en inwendige vijanden, haar troost bij het erkennen en inzien van zoveel gebrek en tekortkomingen.

Maar niet in de eenzaamheid der stille natuur, niet naar den wierookheuvel en den mirreberg zult gij weer vluchten! neen: Kom bij (beter met) mij van den wilden Libanon af, o bruid! mijne koningin, kom bij, (beter: met) mij van den Libanon af in mijn koninklijk paleis, en geniet als heerseres er de heerlijkheden van, zie (beter: kom) van den top van Amana, den top van den Anti-Libanon, waar de Amana-rivier of Chrysorrhoas ontspringt (2 Koningen 5:

2 Samuel 8: 6), van den top van Senir en van Hermon, de twee andere hoofdtoppen van den Anti-Libanon of het Hermongebergte (1 Kronieken 6: 23), kom met mij mede van de woningen der leeuwinnen, van de bergen der luipaarden

(beter: panters).

Luipaarden zijn er in Palestina niet, maar alleen in Afrika, terwijl leeuwen en panters, die hier in den grondtekst bedoeld worden, in geheel Palestina, bijzonder in Bazan en op den Libanon talrijk voorkwamen en er nog gevonden worden. -Salomo vergelijkt hier de bergen rondom Sunem, de woonplaats van Sulamith, van welke zij nu zal afkomen, om altijd bij hem te blijven, met de hoogste spitsen van het Libanongebergte, om het verschil van voorheen en thans des te sterker te doen uitkomen..

Met den Libanon en de andere gebergten zinspeelt Salomo op de vroegere omgeving der bruid, en geestelijk opgevat, kan er niet anders onder verstaan worden, dan wat de Apostel noemt, "uit deze tegenwoordige boze wereld."

Christus Jezus heeft Zijn Kerk opgezocht en lokt haar uit de wereld, trekt haar met koorden der liefde, voert haar van de verderflijke gemeenschap der wereld tot de zalige gemeenschap met Hem.

Gij hebt mij het hart genomen, hebt mij bekoord, zodat ik nu geheel en al u toebehoor, en niet meer mijn eigendom ben, gij mijne zuster 1) mijne mij nu volkomen in afkomst gelijke koningin, gij mijne enige rechtmatige gemalin, o bruid! gij hebt mij het hart genomen, met een van uwe ogen, met een enkelen blik uwer ogen, met ene 2) keten van uwen hals, met het kleinste deel uwer lieflijk versierde gedaante.

Als de thans rechtmatige gemalin van Salomo staat nu, na gevolgd huwelijk, Sulamith tot hem als ene zuster tot haren broeder. Zij is geen bijwif (Hoofdstuk 6: 8), maar zusterlijke genoot van zijn koninklijken rang en naam; zij is koningin, gelijk hij koning is, ja "prinsen-dochter" (Hoofdstuk 7: 1), gelijk hij prinses-zoon is.

Wat den koning betoverd heeft, was natuurlijk niet ene sierlijkheid of het kunstmatige werk van dit toisel op zichzelf, maar de verrukkelijkheid, waarmee Sulamith's hals daarin uitkwam.

Zo heeft ook Christus, die de meerdere is dan Salomo, die een Koning is aller koningen en een Heere aller heren, Zijne gemeente met ellende en nederigheid tot deelgenoot Zijner goddelijke heerlijkheid verheven, heeft de verachte en verlatene tot Zijne zuster-bruid, tot mede-erfgenaar Zijner eeuwige hemelglorie gemaakt. Hij heeft haar opgenomen in Zijn rijk, in het huis des hemelsen Vaders, en haar ene plaats bereid, die zij nimmer met haar voormalig oponthoud in het verre vreemde land, in de woestijn van het zondige, aardse leven zou willen verwisselen..

Er is wel op te letten, dat Sulamith hier eerst zuster en dan bruid genoemd wordt.

Dat is een zeer duidelijke voorstelling van de verhouding tussen Christus en Zijne Kerk. Om haar als Zijn verlorne Bruid op den dag der Hemelvaart in de armen met zich mede in den

hemel te zetten, moest Hij eerst in Bethlehems kribbe neergelegd worden, d.i. moest Hij eerst het vlees en bloed des mensen aannemen en den broeders in alles gelijk worden.

En Hij is des vleses en des bloeds deelachtig geworden en daarom kan Hij ook straks als de allesbetalende Borg optreden, die volkomen de schuld heeft betaald, van straf heeft gevrijwaard en het recht tot het eeuwige leven heeft gegeven.

Hoe schoon, hoe verkwikkend is uwe uitnemende liefde, mijne zuster, o bruid! Hoe veel beter, zoeter, hartversterkender is uwe uitnemende liefde dan wijn, en de reuk uwer oliën, waarin mij al de rijke volheid der reinheid, schoonheid en lieflijkheid van uw wezen voelbaar wordt, (Hoofdstuk 3: 6) dan alle specerijen.

Juist datzelfde had Sulamith van Salomo, nog als bruid en terwijl hij afwezig was, gezegd; nu geeft Salomo hier de aan hem reeds verloofde en aanwezige dezelfde woorden, maar nog versterkt terug. Hiermede is dus gezegd, dat Salomo nu als gemaal de bruidsliefde van Sulamith nog veel inniger wil beantwoorden..

Het is de liefde van de ziele tot Jezus onbepaaldelijk, waarop hier wordt bedoeld. Niet ongepast meervoudig, als liefden, uitgedrukt.

Om de aanhoudendheid der gedurig geoefende liefdedaden der gelovigen, omtrent den Heere Jezus, daardoor aan te tonen, maar ook bijzonder om de veelheid en verscheidenheden van gestalten, blijken en oefeningen der liefde uit te drukken, die in de liefde van des Heeren volk, omtrent Jezus samenlopen..

Uitnemende liefde in den zin van, vele en velerlei liefdebetoningen, als openbaring van een hart, waarin nog geheel het vuur der eerste liefde brandt. Al wat aan Hem is, is gans begerlijk, zo heeft de Bruid Hem leren kennen, maar zo openbaart zij zich ook in hare volle liefdebetoning.

Uwe lippen, 1) o bruid! druppen met hare hartelijke, weldadige redenen van honingzeem, als het zoetste van den honing, wanneer hij van zelf uit de cellen der graten uitdrupt (1 Samuel 14: 27); alzo is ieder woord uwer lippen reine waarheid, wijsheid, zoetheid; honing en melk, de zinnebeelden van het beste, wat de liefde des Heeren Zijn uitverkoren volk op aarde gegeven heeft, is onder uwe tong, wanneer zij mij woorden van innige, trouwe liefde toefluistert, en de reuk uwer klederen, waarin mij geheel uw eigen wezen verkwikkend tegenademt, is als de frisse lavende reuk van Libanon met zijne balsem-geurige cederbossen (Psalm 45: 9. Genesis 27: 27).

Uwe lippen staat hier in plaats van, uw mond, als werktuig van het spreken. En waar nu gezegd wordt, dat zij druppen van honingzeem, en dat honing en melk is onder hare tong, daar wordt daarmee uitgedrukt, dat de Bruid niet om de woorden van liefde en hoogachting behoeft te zoeken, maar dat zij als het ware vlug van hare lippen vloeien.

Waar de drang der liefde tot spreken dringt, daar heeft de gelovige ziele er behoefte aan, om de genade op velerlei wijze groot te maken, daar vloeien uit het hart over de lippen er vele woorden, om den naam des Heeren en Zijne onnaspeurlijke liefde te verheerlijken.

Mijne zuster, o bruid! gij zijt zo wel verzekerd als een besloten hof 1), waarin niemand toegang heeft, dan alleen zijn heer en bezitter (vs. 16), ene beslotene voor alle onreinheden beschutte wel, ene verzegelde en wel bewaarde fontein. 2)

In deze uitdrukkingen ligt ene grote betekenis. De Kerk wordt hier eerst een besloten hof genoemd, besloten, afgezonderd door de eeuwige verkiezing Gods, door het werk des Geestes en beschermd door de macht van haar Koning.

Gelijk een hof dikwijls lag omringd door een woestijn, maar afgezonderd er van door een omheining of door een stenen muur, alzo zijn de gelovigen, alzo is de Kerk ook wel beschermd en veilig.

Daarna wordt zij genoemd: een besloten wel. De putten in de lusthoven waren bedekt met een steen om het water te beschermen tegen het stof en het zand der woestijn. Daarom, ook de Kerk is besloten en door haar Heere en Koning wordt zij wel bewaard voor veel, wat haar tot eeuwige schade zou zijn.

Eindelijk een verzegelde fontein.

Het woord in den grondtekst duidt een fontein van levend water aan, en dit kan hier niet anders betekenen dan het levend water van altijd nieuwe genade en nieuwe genadewerkingen Gods in de ziele.

Met deze woorden tekent de H. Geest de zekerheid, den vasten staat der Kerk, maar ook haar opwassen in de genade, haar steeds op nieuw besproeid worden met de wateren der genade.

Onder het water, waarvan de Kerk een wel en fontein is, kan men ook begrijpen alle die gezegende genadeweldaden, zegeningen genadegoederen, waarmee de Heere niemand bedeeft en vervult dan Zijn bruidsvolk, en die door hare reinigende, vruchtbaarmakende en verkwikkende kracht recht de hoedanigheid van water hebben. Dat water der vernieuwing, het bad der wedergeboorte. Dat zegenende water van Jezus bloed ter zaligmaking, vloeiende uit de geopende fontein tegen de zonde en de onreinheid. Dit water der heiligmaking tot uitzuivering van zonden. Dit verkwikkelijke water van vertroostende genade, door vervrolijkende werkingen van den Heiligen Geest, welke de ziel vervullen met blijdschap, vrede en vrolijke verkwikking..

Uwe scheuten zijn een paradijs van granaatappelen (vs. 3), met edele vruchten, cyprus, cyprusbloemen (Hoofdstuk 1: 14), die te zamen geplant zijn met nardusplanten, waaruit men ene zo fijne zalfolie bereidt (Hoofdstuk 1: 12).

Nardusplanten en saffraanbloemen, 1) kalmus uit Gelukkig Arabië, en kaneel, met allerlei bomen, welker geurige hars tot bereiding van den edelsten wierook dient, mirre (Hoofdstuk 1: en aloë (Numeri 24: 6),mitsgaders alle voornaamste specerijen, 2) alle overige planten, die tot balsem worden aangewend, (zo als b.v. Exodus 30: 23 enz. Psalm 45: 9).

De echte saffraan, *crocus sativus*, is ene plant, die in het Oosten en in de Levant in 't wild groeit, en tegenwoordig ook in Zuid-Europa op akkers gebouwd wordt. Het is een bolgewas met rechtopstaande, grassoortige bladeren, dat in den herfst onmiddellijk uit den wortel ene bleek violetkleurige bloem van den vorm ener lelie en de grootte ener kleine tulp doet opschieten. De in 't midden van deze bloem aanwezige stengel eindigt in drie vezelige zaadjes van roodgele kleur en sterken geur, die gedroogd de bekende saffraan geven. De ouden maakten een zeer groot gebruik van dit product; voornamelijk bereidde men daaruit een zeer geliefkoosd reukwater, waarmee men zalen en schouwtonelen besprengde, spijzen, in 't bijzonder koeken en confituren begoot, en waarvan men zelfs gehele kleine fonteinen maakte. Ook zalf maakte men uit *crocus*, en bij de spijzen mocht deze specerij niet ontbreken. De kalmus *calamus odoratus*, die zich door zijnen welriekenden naar specerij smakenden wortel onderscheidt, wast ook wel in Europa; meer getrokken evenwel is de Aziatische, en bovenal wordt de Indische en Arabische op hogen prijs gesteld. Men bereidde uit den wortel, gelijk tegenwoordig nog, zalf, olie en reukwerk..

Onder uwe scheuten is niet anders te verstaan, dan wat in den hof zoeven genoemd uitspruit. En als nu hier geestelijk verstaan de Kerk wordt bedoeld, dan kunnen onder scheuten niet anders begrepen worden dan de gelovigen, de geestelijke scheuten der genade. Een hof zoeven genoemd, wel afgezonderd, wel voorzien met water, brengt vruchten voort en die vrucht wordt aanschouwd in de planten, die er in groeien en bloeien. Planten, allen onderscheiden opgesomd, van onderscheidene waarde, maar daarom ook zinnebeelden van de enkele leden der Kerk.

Salomo noemt hier de voortreffelijkste, edelste planten van het binnen- en buitenland op, die zijne uitgebreide kennis van het plantenrijk hem aangeeft, en die tot bereiding van edele, welriekende oliën en wateren, goede zalven en wierook worden aangewend, om voor te stellen, dat in Sulamiths heerlijke eigenschappen het heerlijkste, wat Gods schepping voortbrengt, zijne gelijkenis en evenbeeld vindt. Wellicht had Salomo ook al deze buitenlandse planten in zijne tuinen te Etham zuidelijk van Bethlehem (1 Samuel 9: 5) aangekweekt, en kende Sulamith ze van daar..

O, ja waarlijk, gij zijt ene fontein der hoven, die alles verkwikt en op nieuw laat ontspruiten, wat in zijne nabijheid staat, een alom gewaardeerde put der levende, uit de aarde opborrelende bronwateren, als beken van frisse, lieflijk verkwikkende wateren, die van de sneeuw uit Libanon rijkelijk vloeien! (Spreuken 5: 15).

Het derde der vergelijking was in vs. 12 het verzamelen en afgesloten zijn, hier het innerlijke leven en zijne werkzaamheid naar buiten..

De Bruid draagt den naam van fontein der hoven, omdat èn de Heilige Geest, door Zijne genadewerkingen, haar meer dan bewateren en verfrissen, èn omdat zij zelf als een bron is toegesteld, ten einde ook anderen te stichten en vruchtbaar te maken in goede werken, waarvan zij zelf als vol geest en leven is..

Sulamith de lofspraak van haar gemaal, dat zij een paradijstuin met de veelvuldigste, edelste gewassen is, in ootmoed aannemende: Zie, ik heb mij aan u, daar gij mij met zulk ene liefde overlaadt, met alles, wat ik heb en ben, als eigendom gegeven: mocht ik u maar wezenlijk waardig zijn! daarom ontwaak noordewind! en kom, gij zuidewind! 1) bereidt mijn tuin tot een verrukkelijk genot voor hem, dien hij waarlijk toebehoort; doorwaaizachtkens mijnen hof, maak zijnen geur levendig, dat al zijnebalsemende specerijen rijkelijk uitvloeien, dat al de zoetigheden, die mijn koning in dezen tuin vindt, zich aan hem in al hare macht en lieflijkheid voordoen en door hem genoten kunnen worden. O, dat mijn liefste tot zijnen hof kwam, en ate 2) naar lust zijne edele vruchten!

Juist deze beide winden roept Sulamith in hare dichterlijke opgewekte stemming op, om haren tuin te doorwaaien, wijl noch de oostewind met zijne verdrogende kracht, noch de regenachtige westewind op gepaste wijze konden genoemd worden. Tegelijk echter moest de wind van twee tegenovergestelde zijden komen, opdat er geen verwaaien of wegwaaien zou plaats hebben, maar een verspreiden en rondwaaien van de welriekende geuren.

Hiermede erkent de Bruid, dat zij van zich zelf onbekwaam is, om in waarheid een paradijs te zijn, waarin zulke heerlijke plantingen en specerijen uitbotten. Zij roept daarom den Noordewind en den Zuidewind in, de werkingen des H. Geestes, opdat door deze werking worde tot stand gebracht, wat zij wezen moet en zal in de ogen van haar Bruidegom.

In zulke ootmoedige, tedere, kinderlijke, kuise uitdrukkingen-niet direkt in den 2den persoon, maar in blode terughoudendheid in den 3den persoon, hem aansprekende, -nodigt de bruid haren gemaal tot algehele, eeuwige vereniging met haar uit..

Haar liefste had haar zo even genoemd en afgemaald als een allersierlijkste en zeer vruchtbare hof. Zij had zich daarop toegekeerd tot den Heere Jezus, als uit wien zij alles was dat zij was, ziende op Hem als de fontein der hoven. Zij had zich ook toegewend tot den Geest van Jezus als door wien zij alles blijven moest, dat zij was en nog meer wenste te worden.

Maar zij toont nu ook te begrijpen, voor wien en tot wien dit alles zijn moet.

Voor niemand anders als voor haar Liefste. Al de vrucht, die uit en door Hem in haar groeide, die brengt zij ook nu tot hem. Zij nodigt hem op het Zijne en zij wenst niets anders, dan dat er Jezus het genot van hebben mag..

HOOFDSTUK 5.

Ik ben in mijnen hof gekomen, (beter: Ik kom) o mijne zuster, o bruid! Ik heb mijne mij tot eigendom geworden mirre geplukt met mijne specerij, ik heb mijne honingraten met mijnen honing gegeten; ik heb mijnen wijn, mitsgaders mijne melk gedronken. Salomo tot de op den achtergrond der zaal vrolijk feestvierende bruiloftsgasten, terwijl hij hun, met Sulamith weggaande, den afscheidsgroet toeroept: Eet a) vrienden! drinkt, en wordt dronken, o liefsten! geniete een ieder uwer nog lang de blijdschap van dezen mijnen vreugdedag.

Jes. 41: 8. Jakob. 2: 23.

De bruid is nu als pasgehuwde in de armen van haren gemaal en koning. Hare vurige, wederkerige liefde is het genotrijkste schouwspel voor de feestvierenden, die door vriendschap en liefde aan den koning verbonden zijn. Overal bruiloftsvreugde, genot en gemeenschappelijke blijdschap en liefhebbende deelneming. Op het toppunt van de geheimen der liefde gekomen en ook daar met heilige reinheid zich bewegende, sterft het lied in het gejubel der gasten weg..

Het is duidelijk hier de bruiloft van het Lam Gods, de voleinding van het raadsbesluit Gods aan het einde der dingen, wanneer de Bruidegom, Christus, de Heere, in heerlijkheid zal wedergekomen zijn, en zijne gelovige dan eindelijk reine en heilige Kerk, zonder vlek of rimpel in de bruiloftszaal zal hebben ingeleid, om met haar zijne eeuwige, onverstoorbare vereniging te vieren, die in dit hoofdstuk voorzegd wordt. Wat daar in de bruiloftszaal van het nieuwe Jeruzalem geschiedt, wat de inhoud van Christus gesprek met Zijne verlostte schare zijn zal, daarvan zegt Paulus: "Wat geen oog gezien heeft, wat geen oor gehoord heeft, wat in het hart des mensen niet is opgeklommen, heeft God bereid dengenegen, die Hem liefhebben." Het is de breedte en de lengte en de diepte en de hoogte der ontferming en der liefde Gods des Vaders, des Zoons en des H. Geestes voor de arme zondaarswereld, de ondoorgrondelijkheid van Christus liefde voor Zijne verlostten, de trouw van den Aartsherder die door sterven en bloeden, door arbeid en door strijd, de gemeente geheiligd heeft, totdat Hij haar eindelijk als ene heerlijke, heilige en onstraffelijke maakte, om zich met haar, die van Hem, gelijk de man van de vrouw, genomen is, tot één vlees en bloed te kunnen verenigen. Het is de openbaar geworden hemelse schoonheid van de bruid des Lams, die, in Zijn goddelijk wezen veranderd, de heerlijkheid van haren hemelsen Bruidegom terugkaatst, hetgeen de inhoud van het liefdegesprek tussen den Heere en Zijne verlostte, tot koningin des hemels verhevene bruid, op den bruiloftsdag zal uitmaken. Hij voornamelijk zal spreken. Hij zal de vreugde Zijns harten over de voleinding van Zijn werk, over de voleindigde schoonheid der gemeente volle uitdrukking geven, en door hare schoonheid te loven, prijst Hij dan mede te gelijk Zijne eigene en eeuwige liefde voor haar. Al de heerlijkheid der nieuwe schepping zal niet toereikend zijn, om de schoonheid, kuisheid, reinheid en ootmoed der verheerlijkte bruid in gelijkenissen te beschrijven. Wij houden het voor oneigenaardig en tegen de nuchtere, zekere uitlegging indruischend, om alle enkele trekken van het beeld, dat Salomo van Sulamith ontwerpt, op het hemelse tegenbeeld der voleindigde Kerk toepasselijk te maken. Salomo wil met dit alles zeggen: Ieder gedeelte van uw wezen, uw lichaam en uwe ziel, is rein, van de zuiverste schoonheid, zodat Gods ongeschonden beeld, waarvan Hij zei, dat het goed was, aan

u te zien is. Zo zal het dan ook met de bruid van Christus zijn. Naar lichaam en ziel zal zij Hem volkomen welgevallig zijn, want Hij zal Zijn eigen beeld op haar gedrukt, en haar tot het oorspronkelijk beeld Gods doch met grotere heerlijkheid hersteld hebben, en dan zal ook het schoonste aan haar nog altijd haar ootmoed zijn, die zich de liefde en omarming van haar Heere en Meester onwaardig keurt, maar Hem alleen als de bron en oorsprong van al hare waarde verheft. Gelijk daar wijders Salomo's vrienden zich met hem in zijn geluk verheugen, zo zullen ook eens hemel en aarde, alle hemelse geesten, welken het nu reeds zalig is in het geheim der verlossing in te zien, juichen over de zalige voleinding van de verborgenheid van Gods Raadsbesluit, over den dag der hartevreugde van den verheerlijkten Mensenzoon. De Kerk, als bruid des Heeren, blijft eenvoudig bruid, zolang zij hier beneden te lijden en te strijden heeft, en wel daarom, omdat zij niet in die mate een besloten hof en ene verzegelde fontein weet te blijven, zo als dit van haar Oud-testamentisch voorbeeld kon worden geroemd, wijl zij veelmeer de verleidende en verontreinigende machten der wereld en der zonde maar al te veel toegang tot het heiligdom van hare maagdelijkheid en den ontwijdenden invloed van deze op den tempel haars harten toelaat. Eerst aan het einde der dagen zal hare volkomen vereniging met den Hemelsen Bruidegom voltrokken worden, als zij uitgeleden en gestreden heeft, en door de eindelijke zichtbare wederkomst van haren Geliefde, de "grote verborgenheid" in vervulling treedt, waarvan Paulus in Efeze. 5: 31 schrijft. Zo dan zijn het slechts enkele zielen, in haar midden, de den Heere alleen waarachtig bekende schaar van getrouwen en uitverkorenen, die Hij tot de zalige hoogte der innigste vereniging met Zich verheft, en door uitstorting Zijner liefde in hun harten de volheid Zijner genadegoederen deelachtig maakt.

Wel hem, die uit ondervinding daarvan kan getuigen! Wel hem, dien de Heere tot Zich doet naderen. Men leert in de godgeleerdheid van ene unio mystica, van ene geheime vereniging, welke tussen het Wezen Gods en het wezen des mensen plaats heeft. Wanneer de ziel tot hare innige verkwikking deze vereniging ondervindelijk leert kennen, dan is 't, alsof de vriend nabij komt en de vriendin kust en aan het harte drukt en zij hem als den hare durft erkennen. Dan wendt Hij zich, met Zijne liefde tot den mens, en de mens wendt zich met zijne geloof- en liefdesbegeerten tot Hem. Hij houdt den mens, en de mens houdt Hem vast. Hij deelt zich aan den mens mede, en de mens geeft zich geheel aan Hem. Hij verheugt Zich over den mens, en de mens verheugt zich over Hem..

Die met den inkeer van den Heere Jezus verwaardigd wordt, met dien houdt Hij avondmaal en hij met den Heere Jezus (Openb. 3: 20). Hij houdt het avondmaal bij den mens, wanneer ene ziel met innige liefde, hartelijke oprechtheid, bestendig aandenken, vurig verlangen, diepe aanbidding, brandende dankbaarheid voor Zijne onuitsprekelijke weldaden en allermeeft voor de kostbare verlossing door Zijn bloed, met heilige gehoorzaamheid naar Zijne geboden en Zijn voorbeeld, Hem opwacht en tegemoet gaat. Dat brengt Hem dan vreugde en genot, daarin vindt Hij zijn lust en zaligheid..

Zo vele begeerten de gelovigen hebben kunnen om hunnen vrucht te geven, zo vele en nog meer lust en begeerte heeft de Heere om ze te ontvangen. De vruchten, die godzaligen dragen zijn plichten van godsdienstigheid en daden van godvruchtigheid. Dit is hun eigen, dat zij daartoe ene hartelijke lust, ene heilige begeerte hebben. Hoe veel lust echter des Heeren volk

mag hebben, om hun geheiligd werk den Heere toe te brengen, geen minder lust, zegge ik, heeft ook de Heere Jezus om het met gereedheid, genoeg en goedkeuring te ontvangen..

IV. Sulamith heeft haar eerste liefde verlaten. Zij heeft haar hart van haar Koning afgetrokken. Waar zij alleen alles kon vinden en hebben in Zijne onmiddellijke gemeenschap, daar heeft zij die gemeenschap voor dat ogenblik prijsgegeven. Waar zij alleen in Zijn paleis kon genieten wat Hij voor haar was, daar heeft zij allereerst haar eigen zin en mening gevolgd. En nu, waar zij die gemeenschap niet geniet, daar is het haar alsof zij weer in den ouden toestand is vervallen. Vrede heeft zij er niet mede. Rustig is het haar niet. De versmadede liefdesgemeenschap maakt haar droevig. Mocht Sulamith echter veranderd zijn, haar Koning niet, en alleen aan de onverbreekelijke verbondstrouw van haar Koning heeft zij het te danken, dat de gemeenschap niet geheel wordt afgesneden, en door Zijne opzoekende liefde, dat zij straks wederom de volle openbaring Zijner liefde mag genieten.

Ik sliep, maar mijn hart waakte {1} in mij Hoor! zei ik tot mij zelf, de stem mijns liefsten, die aan het venster mijner slaapkamer klopte, {2} was: Doe mij open, mijne zuster, mijne vriendin, mijne duive, mijne volmaakte; want mijn hoofd is vervuld met nachtelijken dauw, mijne haarlokken met nachtdruppen. {3}

{1} "Wat anders is de droom dan het gedachtenspel van een hart, dat midden in den slaap waakt?" De ziel is gedurende den slaap nog in het lichaam, al is zij daarvan dan ook meer los, dan in het waken; zij bevindt zich in een toestand van innerlijke terugkering en opsluiting in zich zelf, om daarna weer des te krachtiger in te grijpen in den loop der dingen, die haar in haren bijzonderen levenskring omgeven.

Zij sliep wel, maar het was geen doodsslaap, doch onder die omstandigheden kon zij ook niet gerust zijn, en dit haar voorbeeld moet ons leren op onze geestelijke sluimeringen en lusteloosheid wel degelijk acht te geven, en er ons over te schamen, dewijl wij dus van het troostrijke bijzijn van Christus geen nut altoos kunnen hebben..

Vertelt Sulamith hier een droom, dien zij gehad heeft? Zo hebben velen het zich voorgesteld en vele uitleggers hebben het alzo opgevat, zoals blijkt uit hetgeen hier boven en hier beneden is aangehaald. Wij zijn echter van een ander gevoelen. Het is een feit uit haar leven, wat zij hier vermeldt. Waar zij zegt dat zij sliep, maar haar hart waakte, daar beschrijft zij een van die ogenblikkelijke gestalten, die in half wakende, half slapende toestanden worden doorleefd.

Zij had zich op haar nachtleger neergelegd, om de rust te genieten, maar, hoewel zij die rust zocht, zij vond die niet.

Zij was bekommerd geworden vanwege haren afgezakten toestand. Zij was van haar Liefste heengegaan en ziet het gemis doet haar gevoelen, hoe Hij haar alles was. Haar hart, de innerlijke bewegingen der ziele houden zich bezig met hetgeen zij derft.

Treffend beeld van den toestand der Kerk in het algemeen en van den gelovige in het bijzonder. Want toch alear de Koning weer zijn Kerk bezoekt, na dagen van geesteloosheid,

van gebrek aan liefdesgenietingen, verwekt Hij eerst het gevoel van gemis, doet Hij eerst zien, wat het betekent Hem te missen.

{2} Het enige doel van de bruid is hier niet anders dan te vertonen de gunstige leidingen van den Heere met zijn volk, onder verval en geestelijken slaapstaat, en door de wijze, welke Hij houdt, de wegen, die Hij inslaat, om de zoekenden weer wakker te maken en tot herstel in hun staat te brengen. Dat doet Hij doorgaans langs verscheidene trappen en door verschillende middelen..

{3} Die droom grijpt willekeurig plaats en tijdsomstandigheden beheersende, in vroegere levenstoestanden terug, en verplaatst en vermengt die met de tegenwoordige. Sulamith leeft kennelijk in 't begin van den droom weer in hare woonplaats, en denkt zich Salomo als een herder, die 's nachts uit het veld huiswaarts keert, doornat en huiverend van den in Palestina steeds sterk vallenden dauw; dan evenwel vs. 6 en 7 leeft zij op eens weer in Jeruzalem en in hare straten. Hieruit blijkt allereerst met zekerheid, dat wij hier (vs. 2-8) even als in Hoofdstuk 3: 1-5, het verhaal van een droom voor ons hebben, naar voorts ook ene grote fijnheid van voorstelling van het zielenleven in den droom..

Dit is een duidelijke voorstelling van het aanhoudend en welgemeende kloppen van den Bruidegom. Al heeft de Bruid voor een wijle haar eerste liefde verlaten, Zijne liefde is onveranderlijk gebleven. Treffend beeld weer van de onveranderlijke liefde van Christus. Hij blijft kloppen. Hij blijft opzoeken. Hij blijft Zijn liefdehart tonen aan al de afgevallenen. Hij is het die een gevallen Petrus weer opzoekt, die een in liefdeverflauwende gemeente van Pergamus weer gedenkt en blijft gedenken.

Toen antwoordde ik mijnen geliefde: Ik heb mijnen rok, mijn onderkleed reeds uitgetogen, hoe zal ik hem weer aantrekken, om uit te gaan en u de deur te openen? Ik heb mijne voeten reeds gewassen, hoe zal ik ze weer met stof bezoedelen, 1) wanneer ik over den vloer ga om u open te doen?

Zo handelt een gelovige, die uitvluchten zoekt in niet te kunnen. Ik vind dan hier een gelovige vertoond, die zich verschuilt op verbeelding van zijn geestelijke onmacht en van niet kunnen, van geen bekwaamheid tot zoeken of zulk een plicht of werk te hebben..

Hiermede toont de bruid, dat de slaap is geweken, maar toch blijft zij liggen op het bed der valse gerustheid en zorgeloosheid. Is het omdat zij nog de genietingen der wereld niet wil laten varen, of omdat zij vreest voor den bestraffenden blik der liefde van haar Bruidegom? Wellicht beiden. Zij zegt niet met ronde woorden dat zij Hem niet wil opendoen, zij zegt evenmin dat zij hem zal opendoen. Zij tracht haar toestand, waarin zij zich bevindt, enigzins te verontschuldigen.

Mijn liefste trok, mij begerig wenkende en dringend om toegang vragende, zijne hand van het gat 1) der deur en mijn ingewand, mijn innerlijk wezen werd ontroerd om zijnentwille, 2) toen ik daaruit zijne liefde herkende, vol smart over mijnen afval jegens hem, die daar buiten in den kouden, natten nacht stond.

Toen Hij haar door redenen niet kon overtuigen om hem open te doen, stak Hij Zijne hand bij of in het gat der deur, als om dezelve dus te openen, terwijl Hij des wachters moede scheen geworden te zijn. Hij die den geest des menschen binnen in hem gevormd heeft, kent ook alle deszelfs toegangen en weet hoe hij dezelve naderen kan en moet als Hij er Zijne Wet en leer in planten of er zich door doen gehoorzamen wil. Hij heeft den sleutel Davids, en weet te openen en te sluiten naar Zijn welgevallen (Openb. 3: 7). Hiermede weet Hij de deur des harten te openen, op zulk een wijze, als best betaamt, en Hij weet het slot er door te onsluiten, zonder geweld op deszelfs natuur te doen en echter door deszelfs kwaden aard en stroefheid te verbeteren..

Hier wordt niet van de traliën van het venster zoals in Hoofdstuk 2: 9 gesproken, maar van de opening der deur om de grendels van binnen weg te schuiven. Hiermee wordt bedoeld op de werking en kracht die op het hart wordt uitgeoefend, op de roerselen van het hart, om dat hart dat geroerd was weer in liefde te doen ontvlammen. Beeld van het overredende werk des Geestes op de ziele, om weer vuriglijk naar de gemeenschap des Heeren te doen verlangen.

Niet alleen het woord, maar ook de Geest, niet alleen de kracht van het woord, maar ook de werking des Geestes is nodig, zal de ziele bij voortduring en bij voortgang in liefde ontvonken voor haar gezegenden Bruidegom en koning.

Zie hier de vrucht van de innerlijke werking der genade. Waar de Heere zelf de grendelen van voor de deur des harten heeft weggeschoven, daar komt er op nieuw beweging en een ernstig zielsverlangen naar Hem, en naar de bewijzen Zijner eeuwige ontferming.

Ik stond dadelijk op, om mijnen liefste en gemaalopen te doen; 1) en toen ik mijne handen aan het deurslot legde, zie toen drupten zij van mirrezalf, en mijne vingers van vloeiende mirre, op de handhaven des slots, 2) die ze aangevat hadden, om ze terug te schuiven en de deur te openen; daaruit zag ik ogenblikkelijk, dat mijn geliefde zich voor mij feestelijk getooid en rijkelijk gezalfd had.

Dit opstaan drukt uit een afbreken van haar vadsigen slaapstaat, waarin zij had gelegen, ene herstelling van haar zelf tot de tegenovergestelde gevallen. Dan beginnen de ogen weer te zien, de oren te horen, de handen en voeten zich te bewegen, men keert weer tot zijne oude waakzaamheid en werkzaamheid. Dus was ook dit opstaan van de bruid, alle de neergezakte en dodige gestalten kregen wederom een opgebeurdheid en een nieuw leven.

Dit opstaan sluit ook in, een toeschikking van haar zelf, om Jezus in te laten, en zo ene richting en zamenroeping van alle die vernieuwde gestalten om voor Jezus open te doen, want in die zamenbinding komt het hier voor: Ik stond op om mijn liefste open te doen..

Hiermede wordt op geestelijke wijze aangeduid de wijze en overvloedige genade van Christus voor zijne gelovigen.

Waar Christus Jezus zich openbaart, daar laat Hij het merkteken Zijner genade achter en de reuke Zijner onkreukbare trouw. En dit opdat de ziele bij het gemis des te begeriger naar Hem zal vragen en leren uitroepen.

Die enkele druppels van vloeibare mirrezalf zeiden de Bruid wel genoeg, wien zij had verlaten, maar deden in haar ook een vurig verlangen ontstaan om Hem weer te hebben.

De gelovige kan niet rusten in de weldaden, maar moet den gehelen Persoon van Christus hebben.

Ik deed mijnen liefste open, maar mijn liefste, omdat ik hem had laten wachten, was reeds geweken, hij was doorgestaan; mijne ziel ging uit van wege zijn spreken, 1) mijne ziel zonk bijna weg, toen hij zo biddend en smekend door het venster met mij sprak; ik ging nu dadelijk het huis uit, en zocht hem daarbuiten op de markten en straten der stad, vol angst en onrust der ziel, maar ik vond hem niet, ik riep hemluide, doch hij antwoordde mij niet. 2)

Gelijk de Emmaüsgangers, toen de Heere uit het gezicht verdwenen was, tot elkaar zeiden: Brandde ons hart niet in ons toen Hij met ons sprak, zo zegt nu ook Sulamith, dat zij, toen Hij toegang tot haar begeerde, tot den dood toe verschrikte, geheel ontziend van schrik werd. De stem des geliefden brak haar hart, maar in het bewustzijn, dat zij zich van Hem verwijderd had, trad zij Hem niet onder de ogen en greep naar ijdele verontschuldgingen. Nu erkent zij het met berouw, dat zij aan den diepen indruk van Zijne liefdeswoorden geen gevolg heeft gegeven en zoekt naar den verdwenene zonder Hem te vinden, roept den versmade, zonder dat Hij antwoordt..

Had zij Hem op de eerste aanklopping, welke zij gehoord had, gehoorzaamd, zij zou wel gedaan en zich niet teleurgesteld gevoeld hebben, dan zou Hij haar Zijn zegen hebben geschonken, naardien Hij wil gezocht worden, terwijl Hij te vinden is en de gelegenheid ons doet ontslippen, als wij den tijd der genade niet wel waarnemen. Hij straft met reden ons vadsig uitstel met zijne onttrekking en schort het deelgenootschap aan Zijne vertroosting op voor dezulken, die loom en slaperig en nalatig in hun plichtsbetrachtingen zijn..

De zoekende bruid vertoont ook hier een ziele onder een geestelijke verlating, door haar zoeken uitdrukkende. 1. Hare bewustheid van gemis; 2. hare onzekerheid en onkennis hoe en waar Hem te vinden. 3. Hare diepe onvergenoegdheid daar onder; 4. hare angstige verlegenheid daarover; 5. haar rusteloos omzwerven van haar hart, zo lang zij Hem mist; 6. hare geheel toegekeerdheid en navolgend aankleven aan Hem met haar gedachten, begeerten, verlangens, liefde en geloof; 7. haar zoeken ook naar buiten langs alle verordenende middelen, waardoor de Heere Jezus zich laat vinden. 8. En dit alles zoals aan het rechte zoeken eigen is. 9. En dat ook tot de recht gepaste einden..

Ook nu was er nog gelove aanwezig, want bij al haar duistere toestanden, noemt zij Hem nog haar liefste, en erkent en belijdt daarmee, dat de betrekking tussen haar en haren Bruidegom niet verbroken is.

Hieruit blijkt het dat zij het niet hij het gevoel van gemis had laten blijven, maar dat zij aangezet, opgewekt en aangegord wordt om te zoeken waar zij Hem vinden mocht, dien hare ziele lief heeft. Zo gaat het ook met de gelovigen. Als de Heere door Zijn Woord en Geest in waarheid werkt komt er een doordringend zoeken om Hem te vinden, die alleen in al de behoeften en noden der zoekenden kan voorzien.

De wachters, die in de stad omgingen, 1) (Hoofdstuk 3: 3) vonden mij op deze wandeling; zij gaven mij niet alleen geen bescheid, maar vatten mij en sloegen mij, zij verwondden mij; de wachters op de muren namen bij zulk ene mishandeling mijnen sluier van mij, 2) rukten mij mijn sluierskleed (Hoofdstuk 4: 1) vol ruwheid af.

Zij werd door de wachters die haar vonden, kwalijk bejegend, geslagen en gewond. Deze namelijk hielden haar voor een lichtvaardig vrouwspersoon, omdat zij in den nacht langs de straten zwierf, terwijl zij de ronde deden. Hier sloegen zij haar. Zo worden troosteloze heiligen wel eens voor zondaars gehouden, en als zodanig berispt en bestraft..

De wereld verstaat het nameloze heimwee der ziele naar Christus niet. Zij verstaat evenmin de droefheid van het gemis en het tedere zielsverlangen naar Zijn gemeenschap.

Godsdienstwaanzin, dweperij, noemt de wereld de droeve gestalte van een zoekende ziele en dan mishandelt zij haar op geestelijke wijze.

Het is daarom duidelijk dat hier onder de wachters bedoeld worden degenen, die van de wereld zijn en niets weten van het leven der treurende Zions.

a) Ik bezweer u daarom, gij dochteren van Jeruzalem!1) (Hoofdstuk 1: 3 Aanm). indien gij mijnen liefsteergens vindt, wat zult gij hem aanzeggen? Dat ik door kommer en angst ziek ben van liefde 2) en verlangen naar hem.

Hoogl. 3: 5.

Sulamith durft nu niet verder gaan met zoeken, beroofd van haar sluier, het teken van vrouwelijke eerbaarheid, durft zij niet verder gaan.

Dit brengt haar in een nog meer droevigen toestand. Haar Heere weggegaan en niet meer in staat om hem op te zoeken. Hoe zal zij het nu aanleggen om toch weer zijn gemeenschap te genieten!

Zij roept de dochteren van Jeruzalem toe, die straks bij haar komen, om het haar liefste te zeggen, dat zij ziek is aan liefde.

Zo gaat het ook op geestelijk gebied. Waar de ziele haar diepe onrust gevoelt en waar alles bij de handen is afgebroken, daar roept zij de gelovigen toe om dit voor haar af te smeken, dat het moge komen tot ware zielsvereniging met haar Heere en Koning.

Haar toestand was zeer beklagenswaardig en zij beminde den Heere in zulk ene mate dat haar aanwezigheid haar ziek, ja ten uiterste ziek maakte, terwijl zij met een benauwd verlangen zuchtte om zijne wederkomst, gelijk ene vrouw in barensnood naar uitkomst reikhalst. Deze hare ziekte was een bewijs van ene gezonde gesteldheid der ziele, die ten laatste zeker iets goeds beloofde en die niet ter dood maar op het leven zou uitlopen. Het is beter ziek te zijn van liefde tot Christus, dan in ene gemakkelijke liefde tot de wereld zijn vlees te koesteren..

De dochters van Jeruzalem, die zich voordoen alsof zij menen dat Sulamith zuchtte naar een anderen geliefde, dan Salomo, tot deze: Wat is uw liefste, van wien gij zegt, dat ge ziek zijt van liefde tot hem, meer dan een ander liefste; wat onderscheidt hem boven andere geliefden, o gij schoonste onder de vrouwen! wat is uw liefste meer dan een ander liefste, dat gij ons zo bezworen hebt, 1) hem te zoeken en hem uw verlangen te melden!

Dit is geen vraag uit onkunde gedaan, evenmin een vraag van verachting, maar zij wordt tot Sulamith gericht om haar te doen uitspreken, wie haar Koning voor haar is, wat zij in Hem ziet. De dochteren van Jeruzalem willen door haar te laten antwoorden op deze vraag reeds balsem gieten in de wonde, dewijl zij weten, dat over den afwezigen geliefde te spreken, reeds de ziele tot bedaren doet komen.

Zij treden hier op als dezulken, die waarlijk het treuren der bruid verstaan.

Sulamith, uit den vollen gloed der liefde jegens Salomo sprekende: Mijn liefste is, in zijn gelaat aangezien, blank en rood, 1) als melk en bloed, en licht herkenbaar; want hij draagt de banier boven tienduizend, 2) die schoon genoemd kunnen worden en verdienen geliefd te worden.

Blank is de kleur van zijn vlees en rood die van zijn bloed. Daarom beschrijft zij hem als van hogen adel, van voortreffelijke opvoeding en van voornemen stand.

Op geestelijk gebied van den Christus Gods gezegd, wordt daarmee Zijne onovertrefbare schoonheid ten opzichte van Zijn volk aangewezen. Blank van wege Zijne dadelijke gehoorzaamheid en rood van wege Zijne lijdelijke gehoorzaamheid. Blank, dewijl Hij volkomen de wet heeft gehoorzaamd, en rood, dewijl Hij zijn bloed heeft gestort tot verzoening der zonde, tot uitdelging van schuld en straf beide. Blank en rood, omdat Hij het recht op het eeuwige leven voor een diep schuldig zondaar verwierf.

De banier dragen boven tienduizend, is hier een figuurlijke uitdrukking, om ook daarmee zijne onovertrefbare schoonheid aan te duiden.

Wie de banier droeg was boven alle helden zichtbaar, stak met zijne banier boven allen uit. Zo wil ook zij zeggen, ik behoef niets meer te zeggen, want Hij overtreft allen in schoonheid.

Dit geldt in de hoogste mate van Christus, van wien de Heilige Geest door den Apostel zegt, dat Hem een naam is gegeven boven alle andere namen.

Zijn 1) gehele hoofd, 2) zijn fris en blozend aangezicht, zo als het uit het gitzwarte zijner met de gouden kroon versierde haren voortkomt, is uit de verte gezien als van het fijnste, roodachtig, glinsterende goud; van het dichtste goud; zijne haarlokken zijn gekruld (woordelijk: heuvel aan heuvel), in dicht aan elkaar liggende rijen van lange lokken, en daarbij glinsterend zwart als ene raaf.

Alzo begint de Bruid de onderdelen van zijn lichaam op te sommen en de schoonheid daarvan te melden, waardoor zij straks tot den uitroep komt, dat al wat aan hem is, is gans begerlijk.

In het bijzonder beschrijft de bruid ook hier alles, wat in Christus beminnelijk is. In tien bijzonderheden beschrijft zij zijne schoonheid, met het oogmerk om te tonen dat hij in alles tot zijne onderneming wel bevoegd ware, en tevens alles in zich had, om onze achting, liefde en vertrouwen te winnen..

Alles tot ook de bijzonderste delen te vergeestelijken kan niet, maar toch als hier het hoofd beschreven wordt van dicht goud en zijne haarlokken zwart als ene raaf, dan kan en mag daaronder niet anders verstaan worden dan de koninklijke macht van Christus en Zijne onveranderlijke heerschappij. Is het witte haar het teken des ouderdoms en daarom ook der eeuwigheid, het zwarte is het teken der jeugd maar ook van onveranderlijkheid.

a) Zijne, ogen zijn zo helder schitterend en mild in hun wit, zo donker schijnend in hun appels als der duiven nauwkeuriger: als duiven), die bij de waterstromen zitten en zich daarin als met melk gewassen hebben, en nu staande als in kasjes der ringen, als in kasjes gevatte stenen.

Hoogl. 1: 15; 4: 1.

Als hier van de ogen gezegd wordt dat zij zijn als in kasjes gevatte stenen, dan wordt ook daarmee de onvergankelijke schoonheid aangeduid. Het oog waaraan geen gebrek is, dat ziet zoals het behoort, is niet ingevallen in de hoeken. Zo wordt er dan ook hier van Christus Jezus gezegd, dat Zijne ogen zuiver en rein zijn, juist en helder ziende.

Zijne wangen met hunnen schonen, vollen baard zijn als een bed van specerijen, als welriekende torentjes als een geurig specerijbed, waarop hoogten van welriekende planten pyramidaalsgewijze geplant zijn (Hoofdstuk 4: 6); zijne lippen zijn lieflijk fris, rood als lelies, druppende, namelijk, de lippen met den lieflijken geur van haren adem, als van vloeiende mirre 1) (vs. 5).

Hiermede wijst de bruid op Zijne beminnelijkheid en op de lieflijkheid van Zijne redenen. Op geestelijke wijze verstaan, wil zij niet anders zeggen, dan dat alle de redenen des Heeren lieflijkheid en waarheid zijn, niet alleen tot genezing, maar ook tot sterking en verlustiging.

Zijne handen met de roodachtig glinsterende, sierlijk geronde vingers zijn als gouden ringen (juister: rollen), gevuld methelderblauw turkoois 1) en ander tooisel met

edelgesteenten; zijnedel gevormde buik is als blinkend elpenbeen, kunstig bearbeid en overtoegen met blauwe, edele saffieren 2)

Alle de blijken Zijner macht en de werken Zijner handen, alle de verrichtingen Zijner Voorzienigheid en genade waren zeer zuiver en tegelijk zeer dierbaar, en achtenswaardiger dan de kostelijkste gesteenten. Zijne handen uitgestrekt, om Zijn volk te ontvangen en te beschenken zijn vol van de rijkste gaven, en blinkende door de schoonste sieraden, geschikt om de Kerk zelf te versieren..

Dit ziet niet op de gordels, zoals sommigen menen, maar op de aderen, die door het lichaam lopen en een blauwen gloed aangeven, de schoonheid vergrotende. De Bruid noemt ook dit deel des lichaams op, om daarmee te kennen te geven, dat al wat aan Hem is, gans begerlijk is.

Afgezien daarvan, dat deze gehele schildering van een vlekkeloos schonen man ook in den geest der vrouwen van Jeruzalem eigenlijk slechts op Salomo doelen kon, duidt Sulamith met deze rijke versierselen van edelgesteenten duidelijk genoegzaam, dat haar geliefde niemand anders is, dan haar koninklijke gemaal Salomo zelf..

Zijne schenkelen (benen) zijn sterk en glinsterend als kunstig gehouwen marmeren pilaren, vast gegrond op voeten van het dichtste goud; 1) zijne gehele gestalte is majestueus en hoog verheven als de Libanon, uitverkoren, en alle mannen overtreffend als de trotse cederen, die den top van den Libanon kronen, en alle andere geboomten in hoogte overtreffen.

Hiermede wordt Zijn macht, om te verpletteren, aangeduid, te verpletteren al wie Hem en Zijne Bruid gram zijn. Dit geldt ook in de hoogste mate van Christus Jezus. Waar Hij Zijn macht gebruikt, om de Zijnen te beschermen, daar gebruikt Hij dezelfde macht, om Zijne vijanden tegen te staan, en eenmaal zal Hij alle Zijne vijanden met Zijne voeten vertreden.

Zijn gehemelte, 1) zijne keel met hare spraak, die het gehele kunstwerk des lichaams bezielt, is enkel zoetigheid (Spreeken 16: 21; 27: 9), en al wat aan hem is, is gans begerlijk.

Zulk een, hoort! is mijn liefste, ja, zulk een is mijn vriend, gij dochters van Jeruzalem! 3)

Het gehemelte is hier ook het orgaan van de spraak, en van die spraak zegt zij, dat deze enkel zoetigheid is. D.w.z. dat Hij, al wat lieflijk is, haar toevoegt, spreekt naar haar hart, en naar elken toestand van haar leven.

Zo leert ook ten allen tijde de Kerk haar Koning kennen.

De Bruid begrijpt, dat zij in de opgetelde bijzonderheden Zijner schoonheid, de zaak nog veel te kort heeft gedaan, en dat zij onmogelijk alle Zijne volmaaktheden kan opnoemen. Zij breekt dus kortelijk af met deze algemene lofspraak, wegens Zijne dierbare schoonheid, beminnelijkheid en begerlijkheid, omdat de zuchtende ziele in Hem alles kan vinden, wat hare begeerte verzadigen en hare gebrekkigheden vervullen kan. Dit doet ook haar bij aanhoudendheid naar Hem uitzien. Zij is niet zonder hope, ook om Hem nog eens te vinden,

dien zij bij herhaling haren Vriend en Liefste noemt, naar welken zij met recht verlangt, om Zijne heerlijke volmaaktheden en Goddelijke eigenschappen..

Deze gehele schildering getuigt van de onverminderde liefhebbende bewondering van Sulamith voor Salomo. Zij houdt hem voor zulk een, die enig in zijne soort, niet alleen als man maar ook als koning alle anderen te boven gaat. Al het heerlijke in het bereik der natuur en, zover haar blik reikt, in het gebied der kunst moet zij aangrijpen om een beeld van Zijne uiterlijke gedaante te ontwerpen. Wat maar kostbaar en lieflijk en groots is, dat vindt zij in zijne levendige schoonheid verenigd. Zij giet de gehele volheid van haar liefhebbend hart uit in de kunstschilderij, die zij van haren gemaal ontwerpt. Daardoor wordt zij dan ook tot profetes van Hem, die het hemelse oorspronkelijke beeld van koning Salomo is, van Christus, die in den volsten, diepsten zin, de schoonste is onder de mensenkinderen, de Koning aller koningen, de bezitter ener eeuwige glorie, die alle heerlijkheid van den aardsen Salomo verre overtreft. Aan Hem is in den volsten zin geen vlek: geen bedrog is in zijn mond gevonden. De gehele volheid der Goddelijke liefde straalt uit Zijn aangezicht, en Zijn verheerlijkt lichaam is het inbegrip van alle schoonheid, welke de hemelse wereld en de nieuwe toekomstige aarde in zich verbergt..

HOOFDSTUK 6.

DE KERK WORDT, NA HARE BELIJDENIS VAN DEN CHRISTUS, GEPREZEN EN BEZOCHT.

De dochteren Jeruzalems, bieden zich nu aan om met of voor haar, haren liefste te zoeken en zeggen daarom tot Sulamith: Waar in de wereld is dan uw liefste, dien ge ons daar als een zo buitengewoon man schilderdet, heengegaan, en waarom heeft hij u dan verlaten, gelijk gij ons verteld hebt, o, gij schoonste onder de vrouwen? waarheen toch heeft uw liefste het aangezicht van u gewend? Zeg het ons, opdat wij hem met u zoeken. 1)

Wat beduidt deze vraag? Wordt zij gedaan om haar te krenken, zoals sommigen menen? In geen dele. Of uit onkunde? Evenmin. Zij wordt gedaan om Sulamith tot nadenken te stemmen, om haar op het rechte pad te brengen. Het is opdat zij zelf moge inzien, dat zij hem aldaar heeft te zoeken, waar zij Hem vinden kan. Of beter, opdat zij zich zelf bewust worde, dat niet Hij haar, maar zij Hem heeft verlaten. Dat Hij nog altijd is, waar zij Hem vinden kan, n.l. in Zijn hof.

Sulamith herneemt hierop: Mijn liefste is afgegaan in zijnen hof, 1) tot de specerijbedden, om te weiden in de hoven, en om de lelies te verzamelen, 2) te plukken en te vergaderen.

Hieruit blijkt dat de dochteren van Jeruzalem haar doel hebben bereikt. Sulamith merkt het nu al zelf, dat haar Koning zijn hof niet heeft verlaten. Geestelijk opgevat, dat Christus Jezus immer bij Zijn Kerk blijft, haar niet verlaat, niet anders wordt al worden ook de zijnen trouweloos.

En waar Sulamith dit weer leert verstaan, dit weer leert belijden, daar treedt de verzekering van zijn eigendom te zijn ook weer in overvloedige mate op den voorgrond, zodat zij het moet uitroepen, (vs. 3) Ik ben mijns liefsten en mijn liefste is mijn.

Waar weer de rechte kennis van den persoon van Christus en het rechte inzicht in Zijne trouw te voorschijn treedt, daar treedt ook weer de geloofsverzekering krachtig te voorschijn.

Dit wijst aan de zorg van Jezus om alle de lelies, die Hem van eeuwigheid door verkiezing gegeven zijn, elk op hun tijd in zijne Kerk bij elkaar te brengen en die toe te vergaderen tot Zijn volk, door middel van Zijn Geest en Woord, en onder Zijne weiding aldaar tot geestelijke lelieplanten Zijner genade..

En daarom het blijft onveranderlijk waar Ik ben mijns liefsten, en mijn liefste is mijn, die onder de lelies weidt 1) (Hoofdstuk 2: 16).

Zie hier dan weer de heerlijke uitdrukking van haar geloof. Waar zij met de dochteren Jeruzalems naar den hof toetrad en den Heere zoekt, daar, waar Hij te vinden is, en Hem haar ziet tegemoetkomen, beschrijft zij Hem met deze woorden, waaruit blijkt dat de gemeenschap

weer hersteld is, en dat zij alles ziet, wat zij moet hebben om in waarheid gelukkig en zalig te zijn.

a) Gij zijt schoon, mijne vriendin! gelijk het bevallig gelegene Thirza, in noordelijk Palestina, later de hofplaats der koningen van het Rijk Israël, lieflijk als Jeruzalem; 1) schrikkelijk als in triomf binnentreckende slagorden met banieren. 1)

Psalm 45: 12. Hoogl. 1: 15; 4: 1.

Men hoort in deze lofprijzing van hare schoonheid den koning. De steden welke de grootste sieraden van zijn rijk zijn, dienen hem als maatstaf van hare schoonheid..

De heiligen overwinnen de wereld door het geloof, en hebben macht zelfs in en bij God, en kunnen zelfs met een Jakob het in den strijd bij en met Jehova uithouden..

De vergelijking die er in den tekst is, bij slagorden met banieren, sluit in: op zich zelf zijn slagorden met banieren geen ofschoon, onzienlijk en onaangenaam gezicht, maar wil men ze te na komen en vijandig aandoen, dan bijten zij van zich. Dit schrikkelijke van de bruid heeft daarom zijne betrekking alleen op de wereld, op satan, op ongelovige volken en koninkrijken, op alle openbare en bedekte vijanden van de Kerk en van waarheid en godzaligheid, die zich kanten tegen Jezus volk..

Het is volkomen waar dat dit schrikkelijk als slagorden zoals er letterlijk staat, ook ziet op de vijanden, maar hier moet het o.i. ook toegepast worden op den Koning zelven. Zoals Sulamith daar staat voor haar koning vol geloof en hope, is zij onweerstaanbaar voor hem. Al haar schuld is vergeven, al haar zonde verzoend, al haar ontrouw vergeten.

Wend uwe zo ernstig ziende ogen van mij af, 1) want zij doen mij geweld aan 2) en brengen mij het binnenste des harten in beroering. Salomo na enig stilzwijgen voortgaande: Uw haar is als ene kudde geiten, die het gras van Gilead afscheren. (Hoofdstuk 4: 1).

De Bruid ziet sterk op haar koning met een innig geloofsverlangen om zich te baden in zijne liefde. En nu spreekt Hij: wend uwe ogen van mij af! Was dat om haar te verwijten hare ontrouw, om haar te zeggen dat Hij niets meer van haar wilde weten? In genen dele! Deze uitdrukking diende om haar aan te zetten tot sterker zien, tot sterker geloofsverlangen.

Dit gebod is ene stille goedkeuring van hetgeen Hij schijnt te verbieden, want onder het geweld van de overmacht harer geestelijke ogen, en van de sterke aandoening, welke Hij daardoor had, was er echter een stil genoegen in zijn hart in al die gestalten, welke zij daardoor uitdrukte, en hij wenst niets anders of zij waren in haar..

Uwe tanden zijn als ene kudde schapen, die uit de wasstede opkomen, die al te zamen tweelingen voortbrengen en onder deze is gene jongeloos (Hoofdstuk 4: 2).

Uwe wangen zijn als een stuk van enen granaatappel tussen uwe vlechten. (Hoofdstuk 4: 3).

Het was hier Salomo slechts te doen om Sulamith den lof op den bruiloftsdag haar toegezwaaid te herinneren; daarom herhaalt hij zijne schildering in Hoofdstuk 4 woordelijk, maar toch alleen dezen en genen trek daarvan, terwijl hij andere hem minder gewichtig toeschijnende, zo als die der lippen en der spraak voorbijgaat, waarin derhalve gene bijzondere bedoeling te zoeken is..

Sulamith verschijnt den koning noch immer zo schoon als ten dage toen zij als bruid Hem werd toegevoerd. Zijne liefde, -dat zal zij, dat zal de lezer of hoorder van deze vernemen-is onveranderlijk dezelfde. Er is gene onder de vrouwen des hofs, welke hij boven haar voortrok, deze zelf moeten haar den voorrang toekennen..

Er zijn zestig koninginnen, mijne eigenlijke gemalinnen, en tachtig bijwijven, die tot mijnen dienst zijn, en wijders maagden zonder getal, die de beide eerste dienen, en die ik ook tot mijne bijvrouwen kan nemen.

Wanneer in 1 Koningen 11: 3 in plaats van 60 koninginnen 700 en in plaats van 80 bijwijven 300 aangegeven worden, dan kan dit of zo verstaan worden, dat de kleinere getallen van het Hooglied de bestendige vrouwen aangeven, de grotere van het Boek der Koningen daarentegen het gezamenlijke aantal aller vrouwen, die Salomo achtereen volgens gehad heeft, of ook, wat wellicht natuurlijker is, dat die kleinere getallen van het Hooglied op den beteren, vroegeren tijd van Salomo's leven, toen zijn hart nog niet geheel in wellust en afgodendienst verzonken was, betrekking hebben, de grotere getallen van het Boek der koningen daarentegen op den zeer bedroevenden tijd tegen het einde van zijn leven doelen; waaruit onze stelling versterkt wordt, dat ons lied van Salomo in den beteren, naar verhouding nog reineren tijd zijnes levens, toen hij ook nog in het volle bezit van zijnen rijken dichterlijken geest was, vervaardigd werd..

Een enige slechts is mijne duive, ééne slechts mijne volmaakte, (Hoofdstuk 5: 2) de enige slechts harer moeder, zij is de zuivere, de uitverkorene dergene, die haar gebaard heeft; en deze uitverkorene is ook mijne enig geliefde gemalin en vriendin; als de dochters, de maagden van mijn hof voor de eerste keer haar zien, zo zullen zij haar welgelukzalig roemen; de koninginnen en de bijwijven; en zij zullen haar prijzen d.i. als de dochters van mijn hof haar voor de eerste maal zagen, zo noemden zij haar welgelukzalig, de koninginnen en de bijvrouwen prezen en roemden haar. Al te gader zijn zij zozeer vervuld van hare deugd en lieflijkheid, dat zij vrijwillig den eersten en hoogsten rang aan mijne zijde toekennen en inruimen.

De vermelding van de koninginnen en bijwijven dient alleen om te doen uitkomen, dat Sulamith die alle overtreft, wat meer zegt, dat zij de uitverkorene van zijn hart is.

Geestelijk opgevat: dat de Kerk van Christus geheel het hart van haar Koning heeft. Zeker Hij heerst en regeert ook over de wereld. Ook de wereld ontvangt nog van Zijne goedertierenheid,

uit kracht van Zijn zoenverdiensten, maar niet tot zaligmaking; maar de Kerk ontvangt uit Zijne volheid van genade, genade voor genade. Zij is Zijne volmaakte, die in Hem volkomen gerechtvaardigd voor haar God staat.

10.

Vs. 10-Hoofdstuk 8: 4. In dit vijfde tafereel wordt op bijzondere wijze de schoonheid van Sulamith beschreven, maar toch ook hoe zij, ofschoon tot de hoogste eer verheven, de ootmoedige en deemoedige blijft. Hoe de genade haar in waarheid ootmoedig heeft gemaakt. En waar de genade haar waarlijk ootmoedig had gemaakt, daar verneemt zij uit des Konings mond, van Zijne heilige lippen, de hoogste lofspraak.

Wie, is zij, die daar onder alle hare gelijken er uitziet als de van den hemel over de bergen in het land nederziende dageraad, en ons allen bestraalt, schoon en vlekkeloos rein gelijk dezilveren maan, zuiver schoon en lichten glans stralende als dealles veranderende zon en daarbij toch schrikkelijk alstriumferende slagorden met banieren?

1)

Sulamith verschijnt gelijk het morgenrood, welke het donkere verbreekt. Schoon als de zilveren maan, die in stille majesteit aan den hemel staat. Rein als de zon, vier licht het reinst der reinen is. Imponerend als de legerscharen met hun banieren..

Hiermede wordt op geestelijke wijze aangeduid, de aangenaamheid, de schoonheid of zuiverheid en de heiligheid der Kerk en van allen die tot haar behoren, maar ook hoe onweerstaanbaar zij is voor hare vijanden. In zich zelf niets, is zij alles in haar Koning en Heere, die haar dan ook niet aanziet in haar zelf, maar zoals zij staat in het verbond met Hem, Zijne gerechtigheid en heiligheid deelachtig.

Sulamith, antwoordt hierop: Ik ben in het dal tot den notenhof afgegaan om met vreugde en innerlijk bevredigde zielsrust de groene vruchten der vallei of: de groenende struiken aan de beek te zien, om te zien, of de wijnstok reeds bloeide, de granaatbomen reeds uitbotten.

In dit en in het volgende vers, beschrijft Sulamith haar toestand van vroeger en van nu. Beschrijft zij hoe Salomo haar vond en hoe zij de zijne werd, in ongekunstelde eenvoudigheid, om, waar Hij haar in vs. 10. prijst en verheerlijkt, het daarmee te betuigen, dat zij zelf van nederige geboorte, van kleinen, onaanzienlijken stand was. Niet zij was tot Hem gekomen, maar Hij had haar gevonden en wat zij was, dat was zij door Hem.

Eer ik het wist, zette mij mijne ziel op de wagens van mijn a) vrijwillig volk. 1)

In het Hebr. bydn yme (Ammi nadib). Beter: van mijn volk, een edele. Want wel kan het woord vrijwillig betekenen, maar in verband met het vorige vers moet het hier de betekenis van edele, vorstelijke hebben, gelijk ook Job 34: 18. Psalm 118: 9 e.a. In het vorige vers beschrijft zij haar onwaardigheid, hier de ere, waartoe zij verheven werd. Zij zegt: eer ik het

wist, zette mij mijne ziele op de wagens van mijn volk van een vorst. Niet gedwongen derhalve, maar gewillig gemaakt.

Ook hier is de geestelijke strekking weer zeer duidelijk. Want toch wie tot het volk Gods wordt verzameld, wordt gewillig gemaakt, Zijn wil wordt overgebogen door de overredende kracht der genade en des Geestes om den Heere te volgen. Het gaat niet buiten den persoon des mensen om.

Salomo roept haar nu toe: Keer weer, keer weer, o Sulamith! 1) Keer weer, keer weer, dat wij u nog langer mogen aanzien en onze ogen met het gezicht van uwe schoonheid en beminnelijkheid verlustigen. En waar anderen haar wellicht medelijdend of enigzins permant aanzien voegt hij deze toe: Wat ziet gijlieden de Sulamith aan? 2) Denkt gij dat zij mij niet meer dierbaar is, dat mijne liefde verkoeld is, nu zij van mij afzwierf? Neen. Zij is als een reidans 3) van de twee engelen-heiren, die eenmaal Jakob bij zijn terugkeer uit Mesopotamië te Mahanain verschenen (Genesis 32: 1 vv.).

Dit is de enige plaats in ons lied, waar Sulamith met dezen naam genoemd wordt. Juist uit deze omstandigheid reeds kan men opmaken, dat "Sulamith" niet de eigenlijke naam van Salomo's bruid en gade en ook geen zuiver vrouwelijke naam is; immers de hofvrouwen noemen de door haar toegesproken ganselijk op dezelfde wijze naar de plaats harer afkomst, gelijk deze haar daarnaar genoemd had. De meeste oude uitleggers houden den naam voor een eigennaam in de betekenis van: "beminnelijke, kind des vredes, begenadigde." Maar het bepalend lidwoord de, dat beide keren in het oorspronkelijke voorafgaat en de gewone uitgang ith bij geslachts-namen duidt aan, dat het hier veeleer een volksnaam is, waardoor de afkomst uit Salam, Sulem, Sunem wordt betekend. (Jozua 19: 18. 1 Koningen 1: 3. 2 Koningen 4: 8).

In den Hebr. Bijbel begint met dit vers Hoofdstuk 7. Het past dan ook geheel bij het volgende hoofdstuk, dewijl de Koning het hier uitspreekt, dat zijne liefde geen ogenblik is verkoeld, al was Sulamith ook enigszins van hem afgeweken. Hij roept haar nu om weer bij hem te blijven, geheel en al zich af te wenden van haar verkeerden weg. Ja, in dat keer weer, tot viermalen toe herhaald, legt Salomo zijn geheel liefdehart voor Sulamith open. Hij is dezelfde gebleven ook bij haar ogenblikkelijke ontrouw.

Heerlijk beeld van de liefde van Christus voor zijn Kerk. Ook dan als zij in een afgezakten toestand verkeerd, wordt Zijn trouw niet teniet gedaan. De meerdere dan Salomo blijft tot al de zijnen immer door roepen van: Keer weer!

Wie zegt dit? Sulamith? zoals sommigen menen? In gene dele. Salomo zelf. Uit de volgende woorden, waarin Sulamith op het meest verheerlijkt wordt door haar Koning, en waarmee de Koning al haar smaadheid wegneemt, blijkt dat in deze woorden ligt, een bedekt verwijt over een meer of min verachtelijken blik, waarmee de omstanders Sulamith aanzien.

Zij zelf heeft het uitgesproken, dat zij uit de diepte tot de hoogte was opgeleid. De omstanders wisten dat zij van haar bruidegom was afgeweken. En daarom zien zij haar wellicht aan met medelijden of met een min of meer verachtelijken blik.

Maar ziet de Koning komt voor haar op. Hij laat niet toe, dat zij door de wereld veracht wordt, en waar de wereld in haar niets ziet, daar zegt de Koning, dat zij is als een rei van twee heiren.

De geestelijke betekenis is niet onduidelijk. Tegenover de wereld, die voor Gods volk niets over heeft dan verachting en verguizing, neemt de Heere het op, of hier of in den dag aller dagen.

Ongetwijfeld moet deze uitdrukking dienen om de schoonheid in het algemeen van Sulamith uit te drukken, om hare bovenaardse schoonheid met een enkel woord te zeggen. Zij staat daar voor Hem in haar vernieuwde gestalte, teruggekeerd tot Hem. En daarom zal Hij nu ook weer haar schoonheid beschrijven.

De Heere ziet zijn volk niet aan anders dan bekleed met den mantel des heils, omhangen met het kleed der gerechtigheid Hij ziet in hen geen zonde en geen schuld, dewijl zij gereinigd zijn door het bloed des Lams.

HOOFDSTUK 7. VOORTGEZETTE LOF EN

BEDE DER KERK.

Salomo tot Sulamith, terwijl hij door nog vuriger lofuitingen hare schoonheid roemt: Hoe schoon zijn uwe gangen of voeten in de schoenen 1), gij prinses dochter 2)! De omdraaiingen, uwer heupen zijn zo schoon gevormd als twee kostelijke ketens, zijnde het werk van de handen eens bekwamen kunstenaars. 3)

Aanleiding tot deze opmerking mag Salomo wel gekregen hebben door het werkelijk gaan van Sulamith van hare plaats en van haren terugkeer derwaarts, waar wellicht Salomo zelf haar verzoenend geleidde. Ditmaal vangt hij zijne beschrijving van hare schone gestalte aan met de voeten om met het hoofd te eindigen, wel alleen dient om op zinrijke wijze ene verandering te maken, daar hij vroeger den omgekeerden weg had ingeslagen.

Hare gangen of voeten in de schoenen wijzen reeds op hare koninklijke waardigheid, dewijl een onvrije gene schoenen mocht dragen.

Op geestelijke wijze verstaan wordt hier bedoeld op het betreden van 's Heeren wegen, op het wandelen op het pad Zijner geboden.

We hebben hier hetzelfde woord als Hoofdstuk 6: 12. Daar werd gesproken van het volk, een edele, hier letterlijk, dochter van een edele of vorst. Terecht is hier overgezet door prinses dochter.

Hoe kon de koning haar zo noemen, dewijl zij toch van onaanzienlijke geboorte was?

Maar immers, door haar huwelijk met hem, den koning, dewijl zij niet alleen zijn bruid, maar ook zijn zuster was, mocht zij op dien eretitel aanspraak maken. Zijn vader was haar vader geworden. Door aanneming was Zijn staat haar staat geworden.

Dit geldt ook van den gelovige, die lid is der Kerk die zalig wordt.

Koningskind is de naam van allen, die door een oprecht geloof Christus Jezus zijn ingelijfd.

De ketens hier bedoeld, zijn de hals- of borstsieraden bij vrouwen in gebruik. En als hier de heupen en de wendingen der heupen daarmee vergeleken worden, dan ligt de nadruk niet alleen op de schoonheid, maar ook op de vastheid en welgemaaktheid.

Als de voeten op het pad van 's Heeren geboden hopen, zal de Heere God het niet laten ontbreken aan Zijne besturende hand en macht, om die paden met vastheid te bewandelen in Zijne gunst.

Uw navel 1) is als een ronde beker, een wel gerond bekken, waarin men gemengden wijn bereidt, dien geen drank ontbreekt. Uw buik is zo schoon geelachtig wit en gewelfd als een hoop tarwe, dien men rondom bezet, omzet heeft met rode lelies. 2).

De navel komt voor als het middelpunt van het lichaam en wel als dat middelpunt, van waar het aangenaam gevoel der gezondheid zijne warmtestralen verbreidt..

Hare navel wordt vergelijken bij een ronde beker, aan welken geen aangename en verkwikkende vrucht ontbreekt, gelijk Davids beker dus van vettigheid en verfrissing overvloedige en die te gelijk ook welgeschapen is. De vreze des Heeren wordt een medicijn voor de navel genoemd, en als het onze zielen aan die vreze niet ontbreekt, dan ontbreekt het onze navel ook aan geen aangenamen drank.

Geestelijk verstaan drukt de Schrift hier uit de kracht en den geestelijken welstand der Kerk in het algemeen en dien der gelovigen in het bijzonder.

Het ganse lichaam wordt ook van de buik gevoed en dit betekent den geestelijken voorspoed en de vruchtbaarheid des gelovigen in goede werken, als ook de gezonde gesteldheid zijner ziele..

Daar het bij de ouden gebruikelijk was het gezaaide terstond op het veld op vloeren, die daar gesteld werden, te dorsen, zo ligt het zeer voor de hand om aan te nemen, dat het de gewoonte was de tarwehopen feestelijk te bekransen, of met allerlei bloemen te versieren..

Uwe twee borsten zijn als twee welpen, tweelingen van ene ree (zie Hoofdstuk 4: 5).

Uw hals is zo schitterend blank, zo verheven en slank als een elpenbenen, met elpenbeen versierden toren 1) (1 Koningen 10: 18) Uwe ogen zijn zo helder als de lichtblauwe, lieflijk gelegen vijvers, in welker watervlakte het zonlicht zich vriendelijk spiegelt, welke te Hesbon (Numeri 21: 25 vv.) en wel bij de poort van Bath-rabbim. 2) Uw neus is zo schoon en welgevormd als de eerbiedwekkende wachttoren van of: op den Libanon, die tegen Damascus ziet 3) (1 Koningen 9: 19)

Werd in Hoofdstuk 4: 4 de hals vergeleken bij Davids toren, hier bij den elpenbenen toren. Zie verder de Aanmerkingen aldaar.

Hare ogen worden vergeleken bij de vijvers van Hesbon, gelegen bij de poort van Jeruzalem of Hesbon, die Bath-rabbim, dit is een dochter der menigte, om derzelver grootte en doortocht, genoemd wordt. Dus is het verstand en het oogmerk van een gelovige rein en helder als het water van een klaren vijver, en de ogen, die om de zonden wenen, worden ook in Jer. 9: 1, bij fonteynen vergeleken, die zeer aangenaam en schoon zijn in de ogen van Christus..

Ook de nieuwere reizigers maken nog melding van minstens een groten vijver te Hesbon, ten zuiden van de op ene hoogte gelegen stad, in ene Wady gelegen en uit heerlijke bouwwerken

bestaande. Oorspronkelijk mogen het wel twee meren geweest zijn, dicht bij elkaar gelegen, en zich door de helderheid hunner wateren en de schoonheid hunner oevers onderscheidende, en die alzo een treffend beeld voor schone ogen opleveren..

Een welgemaakte neus geeft niet alleen een voornaam gedeelte der schoonheid, maar ook ene zekere grootmoedigheid en verhevenheid van geest te kennen. De vergelijking van dezelve bij den toren van Libanon, kan niet onvoegelijk voorkomen aan hen, die op den aard van dit verheven Oosters dichtstuk letten, welke vol gelijkenissen is, ontleend aan landgezichten, en van alles wat de veehoeding betreft..

Ongetwijfeld wordt daarmee de geestelijke schranderheid aangeduid om alles wel en geestelijk te onderzoeken. Van daar dat ook onmiddellijk daarop van het hoofd gesproken wordt, wat bij den Karmel wordt vergeleken. De toren diende tot wachttorenen om den vijand en wel spoedig te ontdekken.

Uw hoofd op u is zo schoon en majestueus, uwe gehele gestalte beheersend als de tot in de wolken reikende en de gehele omliggende landstreek aan zijnen voet beheersende berg Karmel 1) (1 Koningen 18: 20) en de haarband uws hoofds als purper²) (juister: uwe van het hoofd golvende haarlokken zijn van zo donkeren glans als purper); de koning is als gebonden op de galerijen. 3) Gij hebt mij, o Sulamith, door al uwe lieflijkheid en schoonheid gevangen genomen!

Sulamith's hoofd beheerst hare gestalte aan schoonheid en majestueusheid alles overtreffend, zoals de Karmel een verheven en verrukkelijk gezicht aanbiedt door land en zee aan zijne voet beheersende..

Geestelijk verstaan dat de gelovige uitsteekt in heerlijkheid, boven al wat van de wereld is, en door Gods gunst zich boven de wereld weet te verheffen.

Gelijk de berg Karmel met bossen beplant was, en daardoor een schoon gezicht gaf, zo ook komt de Schrijver van het hoofd, op de haarlokken die het hoofd bedekken, om daarmee aan te duiden de schoonheid der bruid in zijne ogen.

Gelijk het haar niet alleen tot bedekking maar ook tot versiering van het hoofd dient, zo is ook de gemeente van Christus geheel schoon in de ogen van haar Koning en Heere.

In het Hebr. Myjhrb rwoa Klm (Mèlek asoer barchatim). Beter: de koning is gebonden door deze lokken. Het Hebr. woord duidt aan een gebonden zijn door de banden der liefde. Hier wordt het dus duidelijk uitgesproken, dat de koning met onverbreekbare banden aan zijn bruid is gebonden, dat niets ter wereld dien band kan verbreken.

Ook dan als men de vertaling houdt aan galerijen komt men tot dezelfde slotsom.

Oorspronkelijk betekent het kanalen en goten, maar zoals hier wordt het van de hoofdharen gebruikt. Dit past ook alleen in het verband der zin.

1) Salomo, zijne gade verrukt in zijne armen houdende: O, a) hoe schoon zijt gij, en hoe lieflijk zijt gij, o gij brandend, verwarmend vuur der ware liefde in (juister: onder) alle wellusten 2) of genietingen des harten.

Psalm 45: 12. Hoogl. 1: 15; 4: 1

Met dit vers begint een tweegesprek tussen Salomo en Sulamith, zonder bijzijn van anderen.

Zij bevinden zich niet meer in den tuin, maar in het paleis zelf.

Hij beschrijft nu hare schoonheid, terwijl ook zij van hare zijde haren heerlijken staat beschrijft en wat zij in Hem ziet en aan Hem verwacht. -

Schoon door het versiersel der deugd, lieflijk door de zalige ervaring der genade, door de vergeving der zonden, door gene bitterheid der zonde gestoord! Van God heeft zij haren naam ontvangen. Want God is liefde..

Terwijl hij hare schone gestalte met welgevallen aanschouwt: Deze uwe lengte (woordelijk: deze uw wasdom), zij is te vergelijken bij enenslanken hogen palmboom, en uwe volle ronde borsten bij druiftrossen.

De palmboom draagt steeds alleen aan den top (50 à 80) dunne takken, korter naarmate ze hoger zijn en die zich aan den top boogsgewijze naar de aarde nederbuigen en brede schaduw verbreiden. Zij staan gewoonlijk zes in een kring rondom den stam en dragen rietachtige, zwaardvormige, altijd groene bladeren van ongeveer twee duim breedte en 8 à 12 duim lengte. (Psalm 92: 13 Aanm)..

Hij vergelijkt hare hoge gestalte bij die van een palmboom, die het meest bloeit, hoe meer hij getreden wordt, gelijk de Kerk ook gezegd wordt het meest te vermeerderen hoe meer zij gedrukt, verdrukt en vervolgd wordt, dus zijn ook de takken van dezen boom zinnebeelden van overwinning en zegeviering..

Ik zei (ik zeg, denk bij mij zelf): Ik zal op denschonen palmboom klimmen, ik zal zijne takken grijpen. 1) Zo laat mij dan uw beminnelijk aangezicht kussen, en in de zoetigheden van uwen boezem zwelgen, aldus zullen dan uwe borsten mij zijn als druiftrossen aan den wijnstok, die mijne smachtende ziel laven, en moge de reuk van uwen neus of uw adem mij, als ik uwen lieven mond kus, zijn als geurige, welriekende appelen (Joël 1: 12 Aanm).

Hier wordt gesproken van de innige gemeenschapsoefening, en daarom geestelijk verstaan van de geestelijke gemeenschapsoefening tussen Christus en zijne Kerk, tussen den Heere en zijne gelovigen.

De Heere heeft zijne Kerk gekocht tot den prijs van zijn bloed, niet alleen om haar te bevrijden van schuld en straf maar ook om zich altijd met haar te verenigen en de vruchten te verzamelen, welke Hij zelf bij haar gewrocht heeft, door Zijn Geest en genade.

En uw gehemelte, uw keel met haren zoeten adem zij mij als goede aangenaam opvrolijkende wijn1)...Sulamith, haren echtgenoot in de rede vallende, terwijl zij hem vriendelijk toelachende, hem met hare armen omvat: Ja, als de beste wijn, die recht tot mijnen beminde gaat en aangenaam naar binnen glijdt, doende de lippen der slapenden spreken. 2)

Het gehemelte staat in het nauwste verband met de spraak, en hiermede spreekt de Koning het uit, dat, wat zij spreekt Hem aangenaam is, Hem verkwikt. Hij vergelijkt ze met den wijn, die verheugt en versterkt.

Voor sommige uitleggers is dit gedeelte aan vs. 9 en het volgende niet helder geweest, dewijl men meende of het er voor hield, dat niet Sulamith maar haar koning deze woorden sprak.

Uit vs. 10 blijkt echter duidelijk dat niet Salomo maar zijne bruid dit heeft gesproken.

Maar dit geldt ook van dit laatste gedeelte. Zij valt Hem in de rede, overweldigd door zijn woorden, en waar Hij zegt, dat haar gehemelte is als goede wijn, daar herneemt zij: die recht tot mijnen beminde gaat doende de lippen der slapende spreken. De zin van deze woorden kan niet anders zijn dan dat niet alleen wakende maar ook slapende de band der gemeenschap tussen den Bruidegom en bruid niet verbroken wordt, maar dat die band onverbrekkelijk is. -

Ja, ik weet het wel: a) Ik ben mijns liefsten en zijne genegenheid is tot mij 1); hij kan niet meer zonder mij leven.

Hoogl. 2: 16; 6: 3.

De voorgaande hoge liefdebetuigingen des Bruidegoms maken haar nu sterk en gerust, omtrent haar verzekerd aandeel en omtrent de onverzettelijke liefde van Jezus tot haar. Ja het is alsof zij zich nu onder de volle mededeling van haar Liefste aan haar, en onder de gevoelige ontdekkingen zijner gemeenschap in liefde, daar Hij even zijne gereedheid toe verklaarde, metterdaad hier nu bevindt, en daardoor nu van de volle bezitting verzekerd, onder de zoetheid van dit genot als wegsmeltende, in dankbaren roem en blijdschap uitroept: Ik ben mijns liefsten en zijne genegenheid is tot mij..

Met die laatste woorden spreekt Sulamith het uit dat zij zich nu volkomen de zijne weet. Had zij wellicht zijne liefde nog gewantrouwd; had zij het wellicht gemeend dat hare liefde welgemeender was dan de zijne, nu spreekt zij het uit, dat zij er zich volkomen van bewust is geworden, dat zij er nu vast van verzekerd is, dat Zijne genegenheid tot haar is. Zij spreekt daarmee haar onwrikbaar geloof uit in Zijne verzekeringen.

Zo gaat het ook met den gelovige. Eerst dan als hij zich bewust wordt van Christus liefde voor hem en hij vastelijk steunt op de belofte en toezeggingen en verzekeringen van zijn Heere en Koning, eerst dan is hij, wat hij wezen moet.

O, zo kom dan, mijn liefste! laat ons in dit lieflijk lenteseizoen, in innige liefde verenigd; te zamen uitgaan in het veld, naar het land, en laat ons onderweg vernachten op de dorpen¹⁾ (Hoofdstuk 3: 8 Aanm).

Waarom vraagt Sulamith dit? Haar wens is met haar Heere en Koning verre van het gewoel der wereld en het gedruis der stad, in de eenzaamheid Hem te genieten zoals Hij is. En waar zij spreekt van vernachten, daar bedoelt zij daarmee een vast verblijf verkiezen. Zij heeft nu aan Hem en zijn hof en die omgeving genoeg. Zij nodigt hem uit om te zien, nu het weer lente werd en de winter voorbij ging, om te aanschouwen hoe alles in bloei staat en dus edele vruchten belooft.

Ook hier is de geestelijke toepassing niet moeilijk.

De gelovige die weer bij vernieuwing de liefde van Christus mocht ervaren, heeft de grootste behoefte, om zijne gemeenschap blijvend te genieten en tracht alles te verwijderen of te ontvluchten, wat de gemeenschap weer zou storen, en hoewel hij weet dat alles is vrucht en werk der genade tevens is het behoefte om te wijzen op de vrucht, die de genade heeft uitgewerkt.

Laat ons dan den volgenden morgen vroeg ons opmakenen gaan naar de wijnbergen, laat ons dan te zamen zien, of de wijnstok, reeds bloeit, de jonge druifjes zich opendoen en jonge druifjes draagt, of de granaat-appelbomen in mijnen tuin reeds uitbotten, 1) daar, waar de schone natuur met hare lieflijkheid en weelderige vrijheid ons omgeeft, zal ik dan geheel de uwe zijn en u zonder storing of bedroefing, ongehinderd mijne uitnemende liefde geven 2) en zonder enige terughouding mijn hart ontsluiten.

Een godzalige heeft geen grotere blijdschap dan in den bloeienden staat van Jezus Kerk en van meer andere gelovigen nevens zich in dezelve: en dit is haar lust, daartoe wel eens uit te gaan met hare heilige opmerking door den ruimen omtrek van den zelve. Maar meteen is het godzaligen ook tot vreugde, dat Jezus zelf door dien bloei van zijn volk zo vermaakt is, en daarom is hun wens, dat hij er ook getuige van zij, en zij zoeken dien bloeistaat onder zijn ogen te brengen..

Zij belooft hem hare beste neigingen, hare edelste en uitnemendste, dat is, hare hartelijkste liefde, want geheel haar hart, hetwelk hij van haar geëist had, was aan Hem toegewijd en zou door zijn bijzijn te meer in vurige liefde ontvonken en hem dus blakende en brandende geredelijk worden aangeboden. Hier zal zij het niet bij laten rusten, neen, zij wil Hem niet slechts op dankbare geuren en erkentelijke offers van lieflijke reuke als die der Dudaïm of Mandragora's, maar ook op alle edele, schone en aangename vruchten, zowel nieuwe als oude, onthalen..

De dudaïm (juister: Mandragoren) 1) met hun sterk en aangenaam riekende appeltjes, deze zinnebeelden van innige liefde gevenu dan hunnen reuk, en aan onze deuren, aan het latwerk boven de deur mijner moederlijke woning, zijn allerlei soorten edele vruchten, nieuwe en oude, van den laatsten oogst en van vroegere jaren; o mijn liefste! die ik voor u heb weggelegd, bewaard.

Over de Mandragor of wolfkers vergelijk Genesis 30: 14 Daar nu de kleine appeltjes van deze plant en niet hare bloesems welriekend zijn, zo denkt Sulamith natuurlijk aan deze; maar zij noemt ze hier niet als kunstmatige middelen tot opwekking, of vermeerdering van zinnelijke liefde, als wilde zij enigszins te kennen geven, dat zij haren echtgenoot daaruit een liefdedrank wilde bereiden, dit is bij de anders zo geheel kuise argeloze gezindheid van Sulamith ondenkbaar; maar de appeltjes zijn voor haar zinnebeelden der ware liefde en moeten alzo even als de andere door haar genoemde vruchten en genietingen de heerlijkheid van haar liefde op levendige wijze voor Salomo afschilderen..

Geestelijk opgevat, wijst Sulamith erop dat er niet alleen liefde maar ook uiting der liefde, niet alleen geloof maar ook geloofsleven, niet alleen gemeenschapsoefening maar ook vrucht er van is.

De genade wordt uit haar vrucht gekend. Gelijk de levende boom uit zijne vrucht gekend wordt zo ook de levend gemaakte zondaar.

Het is een grote en dubbele genade, indien de gelovige wel ootmoedig, maar toch ook vrijmoedig op de vrucht des geloofs en der liefde mag wijzen.

HOOFDSTUK 8. LAATSTE LIEFDE-SAMENSPRAAK VAN CHRISTUS

EN ZIJNE KERK.

Och, dat gij mij als een broeder waart, zuigende de borsten mijner moeder, die de borsten mijner moeder gezogen hebt, gelijk ik; dat ik u op de straat vond dan, als ik u daarbuiten op de straat vond, ik zou u kussen, ook zouden zij mij niet verachten, 1) zonder dat niemand mij verachtte.

De betekenis ligt voor de hand. Sulamith bedoelt: Ach, dat gij, mijn geliefde echtvriend, mij in allen dele zo nabij stondt als een vleselijke broeder, die, met mij dezelfde moedermelk gedronken hebbende, ook met mij hetzelfde denkt, gevoelt en wenst! Ach, dat ik a aldus konde beschouwen en liefhebben! Als ik u dan buiten op het veld, in den tuin of waar ook, verre van den glans en van de weelde van dit hof vond, zou ik u met innige, ongedwongen, zuivere liefde kussen, zonder mij de verachting van iemand op den hals te halen, als deed ik iets dat tegen de kuisheid en goede zeden streeft!.

Zij wenst derhalve dat zij voor zijne zuster mocht gehouden worden, met welken naam zij ook reeds door hem was aangesproken in Hoofdstuk 5: 1, en dat zij dus dezelfde kuise en schuldeloze gemeenzaamheid met hem mocht aanhouden als ene zuster onderhoudt met een eigen broeder, met welke zij de zelfde borsten ener tedere moeder had gezogen, teneinde hij haar dan ook zo tederlijk beminnen mocht als Jozef zijn broeder Benjamin liefhad.

Men mag het wel houden voor den wens van alle gelovigen om een nadere gemeenschap met Hem, en om den Geest der heiligmaking van Hem te mogen ontvangen als wel wetende, dat Hij die heiligt en zij die geheiligt worden, allen uit één zijn en één zijn (Hebr. 2: 11).

De zin van deze woorden is niet moeilijk te vatten. Het is te verstaan hoe Sulamith tegen Salomo nog altijd opzag. Zij, de uit het stof verhoogde en Hij de machtige monarch, de wijze koning. Zij gevoelt zeer diep den afstand tussen Hem en haar.

En immers, voor enigen tijd was, door eigen schuld, die liefdeband, die liefdebetrekking voor een wijle verbroken.

Zij voelt zich nu hoogst gelukkig, maar de vrees vervult haar, dat aan dien hoogst gelukkigen toestand wel weer een einde kan komen.

En daarom de wens in dit vers, dat Hij haar broeder ware, dat daarom de afstand niet zo ver was, maar ook de vrees voor verbreking geen grond mocht hebben, en in het volgende vers, de bede, om Hem te brengen in het huis harer moeder, om daar voor hem te leven. Zij gevoelt de grootste behoefte om door Hem onderwezen te worden, dewijl zij zich van haar onwetendheid en geringheid zo diep bewust is. Zij wil, dit blijkt uit vs. 2 zo duidelijk, zijne geringe leerlinge zijn.

Welk een heerlijk en treffend beeld van de verhouding en den toestand tussen den Heere en den gelovige.

Hoe duidelijk ook bij den gelovige een besef van den afstand tussen hun Koning en Hogepriester en hem! Welk een behoefte om door Hem onderwezen te worden, om "leerjongen Christi" te zijn!

Alles wat dan ook in vs. 1 en 2 begeerd wordt vindt zijn grond in de zucht en de innige begeerte om zijn leerling te zijn.

Neen de bruid wil de liefdesbetrekking niet afbreken maar nauwer toehalen. Zij wil gaarne in diepe afhankelijkheid van Hem verkeren en door Hem onderwezen worden in den weg, dien zij te gaan heeft.

Ik zou u, niet slechts in een droomgezicht, (Hoofdstuk 3: 4), maar in volle werkelijkheid, aan mijne hand leiden, ik zou u brengen in mijner moeders huis, opdat gij daar geheel en al een der mijnen zijn zoudt; gij zoudt mij daar leren 1), gij zoudt mijn hart laten deelnemen aan het genot van uwe rijke wetenschap; en ik zou u van den door mij bereiden specerij-wijn te drinken geven, de geestelijke verkwikking, die ik van u genoot alzo met wat ik tot lichamelijke versterking bezit, vergeldende en van het sap, van den verfrissenden drank van mijne granaatappelen.

Sulamith beeldt zich niet in, dat zij, het eenvoudige, onaanzienlijke landmeisje, den man harer liefde, den groten, zo hoog door haar vereerden koning, iets geven kon, wat hij nog niet bezat, dit zou ook iets geweest zijn geheel tegen hare overigens zo echt vrouwelijke ootmoedige en op niets aanspraak makende persoonlijkheid indruischend. Dat zij hem werkelijk iets groots schenkt, als zij hem in haar moederlijk huis tot de eenvoudigheid van haren kinderzin brengt, is zij zich in 't minst niet bewust. Des te meer wenst zij door hem rijk te worden aan al het goede, wat hij bezit en waaraan zij zich arm gevoelt. In deze geestelijke is Sulamith een heerlijk voorbeeld voor de gemeente Gods en iedere gelovige ziel, die in haar zelfbewustzijn ook arm en naakt en bloot is, maar door Hem, in Wien alle volheid van wijsheid lichamenlijk verschenen is, in God wenst geleerd te worden, totdat zij eenmaal tot de volle erkenning der eeuwige liefde geraakt. Zijne liefde tot de arme dochter dezer aarde is echter zo volkomen onbaatzuchtig, dat Hij alles geeft en niets ontvangt, terwijl zij van hare zijde niets geven, maar slechts ontvangen kan..

Zij wil hiermede niet anders zeggen, dan dat zij Hem dien zal toebrengen, maken dat Hij die rijkelijk van haar ontving en zo dan ook zich in het genieten van denzelve, gelijk men door drinken doet, verkwikken en vermaken kon. Zij onderstelt daarom, dat die gestalten van des Heeren volk, de geestelijk drank zijn van den Heere Jezus, het groot vermakelijke, het dierbaar verkwikkelijke zijner ziele. Zij toont hare gereedheid om hem dit genoeg te geven en als op een heilige gasterij te onthalen. En hoe gepast ook op dit voorgaande. Als Jezus haar zo gemeenzaam tot een Broeder werd, als zij Hem zo van nabij genoot, in haar moeders huis zou haar dit ook niet ledig laten, maar onder die warmte van Jezus liefde, zou ook haar warm

hart beginnen van dankbaarheid te vloeien, hare geestige genade en aangename gestalten zouden rijkelijk doorbreken..

De granaatappel is het beeld van het kostelijkste en het schoonste wat te geven valt. Nog immer is dit zo. De granaat wordt door den Oosterling beschouwd als uit het Paradijs overgebracht op het overige gedeelte der aarde. De Perzen hebben een spreekwoord: eet vlijtig den granaatappel, want zijne zaden zijn uit het Paradijs afkomstig.

De Bruid belooft hier dan het edelste en het lieflijkste wat zij kan geven.

Als genade haar onderwijst, als genade haar bestuurt dan zullen de vruchten niet uitblijven.

Zijne linkerhand, zij onder mijn hoofd en zijne rechterhand omhelze mij. 1) Volkomen bevredigd rust ik nu uit in zijne liefde en ben ik zalig (Hoofdstuk 2: 6).

Duidelijk blijkt hieruit, dat zij zich in zijne armen werpt en Hij haar omarmt. Zie de Hoofdstuk 2: 6.

Sulamith, aan Salomo's arm heengaande, roept de wel afwezige, maar haar in den geest tegenwoordige hofvrouwen als afscheidsgroet toe: Ik bezweer u, gij dochteren van Jeruzalem, dat gij die liefde niet eigenwilligopwekt, noch wakker maakt, maar stil en rustig wacht, totdat het haar lust, totdat zij als van zelf als ware liefde rein en kuis in uw hart ontbrande en het gelukkig make (Hoofdstuk 2: 7, 3: 5).

De Kerk, ons aller moeder, beveelt haar kinderen om nooit iets te doen, hetwelk Christus tegen of Hem aanzetten mocht, om zich onzer te onttrekken. Want waarom zou men Hem doen honen of beledigen? Waarom zouden wij zulke vijanden van ons zelve zijn? Jezus bijzijn kan aan geen welgestelde zielen verdrieten en wil zich bij Hem en zijne navolgingen en gelovige vrienden tot een last is, is hunner tegenwoordigheid ook geenszins waardig en gans niet gesteld om ooit een hemelburger, en ware Sioniet te worden..

5.

VI. Hoofdstuk 8: 5-14. In deze laatste afdeling wordt gewezen op de bevestiging van het verbond der liefde en wordt dit verbond verheerlijkt. Alle wenssen van Sulamith zijn vervuld, alles wat de gemeenschap, de zalige en innige gemeenschap zou kunnen verhinderen of belemmeren is weggenomen.

5-7. Van de bruid wordt gevraagd wie zij is. Haar Bruidegom bepaalt haar bij den tijd der eerste liefde en vervult haar zo met heilige vreugde, dat zij met de sterkste bewoordingen de liefde verheft en prijst.

Wie 1) is zij, die daar met zulke schoonheid en bekoorlijkheid bestraald, opklimt uit de woestijn van de onbebouwde vlakte van Jizreël en lieflijk als door de verre reize vermoeid, leunt op den arm van haren liefste? 2) Salomo tot Sulamith, als zij dicht nabij de moederlijke

woning gekomen zijn: Zie, onder den appelboom, 3) daar, die het venster van uw huis beschaduwde, stond ik, en heb ik u opgewekt tot uwe eerste liefde jegens mij, als ik door 't venster riep (Hoofdstuk 2: 9), daar in dat huis heeft u uwe moeder met smart voortgebracht, daar heeft zij u met smart voortgebracht, die u gebaard heeft, daar is ook onze liefde geboren, daar zal zij nu ook in volle schoonheid en reinheid tot hare voleinding komen.

Wie vragen dit? Vele uitleggers zijn van mening dat het weer de dochteren van Jeruzalem zijn. Anderen dat de landslieden van Sulamith deze vraag doen. Ongetwijfeld hebben de laatsten gelijk. Alles wijst er op dat de bede der bruid is vervuld, dat haar Bruidegom met haar gegaan is, naar haar moeders huis. En waar zij nu in al den glans harer schoonheid, als een heerlijke bruid of echtgenoot, leunende op den arm van haar heerlijken gemaal voortschrijdt, vragen de landslieden bewonderend en verwonderd uit: Wie is zij, enz?

Wanneer de Heere eenmaal Zijne gemeente zal verlossen en haar zal voeren in het Vaderhuis, waar Hij haar plaats bereidt, zullen Gods engelen ook haar vol bewondering harer heerlijkheid met jubelzang begroeten. Maar ook haar zal men het aanzien, dat zij door ene woestijn getogen en slechts op den almachtigen arm haars Bruidegom steunende tot dit doel is geraakt..

Dit drukt tweërlei uit. Niet alleen dat zij in de onafscheidelijke nabijheid van haar Koning verkeert, maar ook dat zij al haar kracht en heerlijkheid aan Hem ontleent.

Heerlijk en treffend beeld van de Kerk van alle eeuwen. Opkomende uit de woestijn, de woestijn der wereld, der verdrukkingen, en toch niet verlaten, niet alleen, maar er immer staat op kunnende maken, maar het steeds ervarende, dat haar Heere en koning aan haar rechterhand staat, dat zij al haar hulp om staande te blijven, van Hem ontvangt, dat zijn kracht in haar wordt uitgestort en Zijne liefde haar omringt.

Onder den appelboom enz. Als deze de toestand der bruid en dit het begin van haars echtgenoots liefde tot haar geweest is, dan was zij hem inderdaad alles verschuldigd. Geen zinnebeeld van groter verplichting kan bijkans uitgedacht worden. Ook is dezelfde vergelijking gebezigd door den profeet, Ezechiël 16, om de verplichting van de kerk van Israël en hare ondankbaarheid jegens God uit te drukken. Maar hoe sterksprekend het beeld ook zijn moge, toch schaduwde het ondersteld geval slechts flauwelijk de verplichtingen af, die de verlostte ziel heeft aan Christus. Welke liefde is de Zijne! Hier schiet elke vergelijking te kort.

Dit wordt uitgesproken door den Koning zelven, gelijk ook het laatste gedeelte van het vers. Daarmee wijst Hij Sulamith op de eerste tijden van hare aanneming, op de eerste dagen, toen Hij aan haar zich openbaarde in de volheid Zijner liefde. En dit alles opdat, bij de herinnering, aan wie zij geweest is en wie zij nu is, hare liefde des te sterker toeneme, en hare gehechtheid aan Hem te inniger worde.

Ook hier is de geestelijke betekenis duidelijk. Zo ook herinnert de Heere zijn Kerk in het algemeen en zijne gelovigen in het bijzonder, dat Hij het is, die het eerst haar opzoekt. Gelijk

de Heere zijn volk door Ezechiël laat herinneren dat Hij hen zag vertreden in hun bloed, liggende op de vlakke des velds, opdat Hem de eer van alle zaligheid zou gegeven worden, maar ook Hem de dank daarvoor zou worden toegebracht, zo doet de Heere altijd. Hij is de eerste en Hij is de laatste, de Alfa en de Omega.

Sulamith, deze herinnering met een jubelkreet beantwoordende: Ja, nu is zij tot hare voleinding gekomen! Zet mij als een zegelring 1) op uw hart, als een zegelring op uw arm; laten wij in eeuwigdurende, onverbreekbare gemeenschap verbonden blijven, gelijk men een zegelring op de borst draagt, of om den arm bindt en op het trouwst bewaart (Genesis 38: 18). Ja, vast en trouw, bewaar mij gans en al als uw eigendom. Want de ware liefde is sterk, alle hinderpalen nederwerpende en overwinnende als de dood; 2) en de liefdeijver 3) is hard, onoverwinnelijk, onverdelgbaar als het graf, als het dodenrijk, dat niets teruggeeft, wat het eens bezit (Job 7: 9), hare kolen zijn vurige kolen, haar gloed is een helbrandende vuurgloed, die zijn vlammen in de harten zendt en niet te blussen is, en dat, omdat zij niet van aardse oorsprong is, maar ene vlam is, of vlammen des HEREN, 4) die Hij zelf aangestoken heeft en ook onderhoudt en voedt.

De zegelring komt als een kleinood in aanmerking, waarvan men zich niet scheidt; en de eerste bede gaat daartoe uit, dat Hij haar zo onvervreemdbaar als een zegelring op zijn hart drage; de zin van het tweede lid is, dat Hij haar zo onafscheidelijk als een zegelring aan zijn arm moge nemen, zodat zij Hem steeds aan het hart ligt en Hem steeds aan haar zijde heeft. Zij wenst met Hem, zowel in liefdesgezindheid als in gemeenzaamheid, ten opzichte van het levenspad, onlosmakelijk verenigd en verbonden te wezen..

Zij wil er mede zeggen: laat mij nooit de plaats verliezen, welke ik in uw hart bezit en laat uwe macht voor mij werkzaam zijn, ten blijke van uwe liefde jegens mij, en laat mij niet alleen in uw harte, maar ook op uw arm, als ten zegel gesteld zijn, opdat gij mij steeds opbeurt, sterkt en draagt in uwe liefde, en mij dit ter mijner vertroosting ook doet weten..

Dewijl én het hart én de arm levendige zinnebeelden zijn van getrouwe bezorging, het hart als de grond waaruit en de arm als het middel waardoor, zo kan als een zegel op beiden gezet te zijn, ook niet ongepast uitdrukken den wens van de bruid om met alle verzekerdheid en onder ene hartelijke en onder ene dadelijke gedurige bezorging van den Heere Jezus te zijn. Door daar als een zegel op gedrukt te zijn, wenst zij, in dit beide alles te zijn: het grote doel en voorwerp van Zijn zorgdragend hart voor haar en van Zijn zorgdragenden arm omtrent haar. Alles dat Hij vermocht aan haar ten koste te leggen tot volmaking van haar lichamelijk en geestelijk geluk.

Er is niets zo hard en ijverig, dat door het vuur der liefde niet verwonnen wordt. Zij is het enige dat zich schaamt iets moeilijk te noemen..

Jezus liefde tot ons was sterker dan de dood, want Hij gaf zich voor ons ter dood, en brak zegevierend door denzelfden heen, opdat wij voor deszelfs banden niet meer vrezden zouden. En de liefde van Jezus echte navolgers is ook zo sterk als de dood, omdat deze hen ongevoelig, als dood maakt voor alles buiten Hem..

Dat liefde werk, welk een veel goddelijker en hemelser oorsprong heeft dan alle natuurlijke liefde, welk geen plaats heeft als in ware begenadigden, welke uitgaat tot een oneindig waardiger voorwerp, en die derhalve een liefdevlam is van God zelf, en van zijnen Heiligen Geest in de ziele uitgestort; zeker daarom moet men ook zeggen, dat die liefde alles kan overwinnen. Er zijn geen hoogten of diepten daar zij voor blijft staan; geen gevaren daar zij niet doorheen breekt, geen wateren die haar kunnen uitblussen..

In het Hebr. hanq (kin'ah), ijver, maar in den zin van brandende, vurige liefde, die het geliefde voorwerp met alle kracht vasthoudt en niet duldt dat iets van hem verwijderd, en daarom vergeleken wordt bij het graf, dat ook wat het ontvangt niet los laat.

Zo is ook de liefde, de geestelijke liefdeijver tussen den Heere en zijne gelovigen. Het waarlijk wedergeboren hart kan geen andere voldoening vinden dan in de liefde en omhelzing van Christus. Die eenmaal de liefde Gods in Christus heeft ervaren, weet, dat hij met onverbreeklijke banden aan zijnen Heere en Zaligmaker is verbonden.

Daarom kon ook een Paulus zeggen, dat niets ter wereld hem van deze liefde kon scheiden.

Vlammen des Heeren. Hiermee wil de bruid zeggen, dat de liefde die in haar brandt, waarvan zij spreekt, niet is ene natuurlijke liefde, vrucht was van eigen akker, maar een ingestorte liefde, door den Heilige Geest in haar gewekt.

De liefde tot den Heere, tot Hem en voor Zijn dienst is geen vrucht van eigen akker, want de natuurlijke akker des harten brengt geen liefde tot God voort, maar is een genadewerk des Heilige Geestes. Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons het eerst heeft liefgehad.

Vele wateren zouden met al hun klimmend geweld de Goddelijke vlam van a) deze liefde niet kunnen uitblussen; ja, de rivieren met al hare watermassa zouden ze niet verdrinken; al gaf iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, om ze kunstmatig in een hart te verwekken, waar de Heere ze niet zelf ontstoken heeft (Hoofdstuk 2: 7; 3: 5; 8: 4), men zou hem ten enenmale verachten, het zou alles niets, niets baten; zo in den grond onderscheiden is de ware liefde van de vleselijke schijnliefde!

Rom. 8: 38 vv.

Deze onuitsprekelijk diepe woorden maken het hoogtepunt uit van het gehele lied en geven er tevens den sleutel van aan. Ja het wordt hier in waarheid profetisch. Want gelijk Sulamith hier de voleindigde liefde tussen zich en Salomo, en in het algemeen tussen man en vrouw beschrijft als een zamentreffen van menselijke vrijheid en goddelijke noodzakelijkheid, als ene vlam, die geen mens zich zelven kan geven of ontnemen, doch die den mens met onwederstaanbare macht aangrijpt en door gene beproeving, door gene nog zo vijandige macht wordt verdelgd, zo heeft zij zich in hare hoogste goddelijke voleindiging alleen in den Gods- en mensenzoon geopenbaard, Wiens liefde uit Zijn innerlijkst eigen Ik voortspoot, en Hem met onwederstaanbare goddelijke kracht dwong tot deze wereld met hare duizend plagen en groten jammerlast neer te dalen, om er dood en hel te overwinnen. Hij had lief omdat Hij

moest liefhebben, maar de liefde was tegelijkertijd Zijn zoetste willen, de wederliefde van verlore zielen Zijn innigst verlangen. In de macht Zijner liefde, in de hevigheid van Zijn liefdesijver, die door de kerk in duizende van liefde gloeiende liederen bezongen is geworden, en toch nooit kan worden uitgezongen, zien wij ook nu de ware gestalte van de liefde tussen man en vrouw..

Het gedruis der watergolven zou haar niet verschrikken, want Christus zal de liefde der zijnen behouden ondanks alle rampen en gevaren. De gelovigen zullen met Hem allen druk en leed tarten, zonder er door verwikt te worden en zich zelf zelfs in de verdrukkingen verheugen. Zij zullen den Heere liefhebben, al kastijdt of slaat Hij hen en hun vertrouwen zal op Hem gevestigd blijven. Geen water van ellende en tegenspoed kon Christus, liefde te onzen waart doen verflauwen, en hij doorworstelde alle de bitterste vervolgingen, wadende als door zeeën van bloed. De liefde zit als een koning op den vloed, laat dan noch graf, noch dood onze liefde tegenover Hem doen verflauwen..

8.

II. Vs. 8-14. Nadat Salomo en Sulamith bij den appelboom, waar Sulamith door hare moeder met het levenslicht, en door Salomo met zijne liefde is begiftigd geworden, hun liefdeverbond feestelijk vernieuwd hebben, treden zij het huis in.

Hier geeft Sulamith hare bezorgdheid te kennen over hare kleine zuster. Salomo neemt al die bezorgdheid weg, en waar zij zelve nu nogmaals wijst, op haren heerlijken staat, op hare bereidwillige offeranden voor haar koning eindigt het Lied der liederen met de heerlijke toespraak des konings, waarin Hij met enkele woorden haar zegt wie zij is, wat zij doen moet en wat haar te wachten staat.

Sulamith tot Salomo: Wij hebben daar ene kleine zuster, die nog gene borsten heeft. Wat zullen wij onze zuster doen, in den dag als zij den huwbaren leeftijd zal hebben bereikt en men van haar spreken zal 1).

Met deze woorden wijst Sulamith niet alleen op hare jongere zuster, maar op tedere wijze beveelt zij haar ook bij Hem aan.

De liefde is niet afgunstig. Zij weet dat zij het eigendom van haar Koning is, zij weet welk een macht en welk een ontferming Hij bezit. Daarom is het haar behoefte om ook haar zuster aan Hem toe te vertrouwen, opdat Hij ook haar Zijne koninklijke gunst en bescherming verlene.

Geestelijk verstaan is de jongere zuster een beeld van den bij aanvang tot bekering gekomene. Is zij zelf een nu bevestigde in den staat, hare jongere zuster is dit nog niet. En daarom waar ook ouderen dikwijls nog voor vele verzoeken blootstaan, is het de vraag van Sulamith: wat men haar zal doen?

Sommigen zijn van gevoelen, dat onder die jongere zuster de kerk uit de Heidenwereld te verstaan is.

Salomo haar antwoordende: Zo zij een muur is, zo zij zich als een muur betoont vol krachtigen weerstand tegen alle indringende aanzoeken, wij zullen een paleis van zilver, dat van verre prachtig in het land schittert, op haar bouwen, wij zullen haar alle eer en vrijheid geven, en zo zij ene deur is, die men gemakkelijk kan openen om er door in en uit te gaan, d.i.: zo zij voor de verzoeken en verleidingen is blootgesteld is, wij zullen haar rondom bezetten met sterke cederen planken, wij zullen haar steeds zo bewaken, dat zij voor elken verleider ongenaakbaar is.

Indien zij een muur is, indien men maar staat op haar kan maken, als zij het woord maar ontvangt, en er een vasten grond op bouwt in stede van hooi en stoppelen, alsdan zullen wij ook op haar een paleis van zilver bouwen of haar tot een zilveren paleis stellen. Het goede werk, eens wel in haar begonnen zijnde, zal dan zijne volmaaktheid erlangen, en als zij eens met den Heere verenigd is, zal zij haast wel opgroeien tot een heiligen tempel en woonstede Gods door den Geest. (Efeze 2: 22). Indien zij een deur is, d.i. als dat paleis voltooid is en de muurpoorten opgetrokken en ingezet zijn, dan zullen we haar rondom met cederen planken omzetten, men zal haar als met slagbomen en sterke borstweringen behoeden en beveiligen en haar tevens kracht en ook sieraad bijzetten. Dus zal het heilrijk genadewerk in haar zijn volle beslag verkrijgen. Wat er aan ontbreekt zal ten volle in orde gebracht, en dus het werk des geloofs met kracht in haar voortgezet en volmaakt worden.

Sulamith, haren eigenen staat met dankbare vreugde vermeldende: Ik ben een muur, en mijne borsten zijn als hoge, eerbiedwekkende muur-torens, 1) die geen dief of rover kan bestijgen. Daarom toen of dewijl ik zulk ene ben, was, of ben geworden, ik in zijne ogen als ene, die bij hem gemeenzame vriendschap en liefde en daarbij vrede vindt.

De vergelijking van de borsten met de torens is door de vergelijking van de persoon met een muur volkomen juist. Kleuker merkt juist op, dat hier niet zaken met zaken maar verhoudingen met verhoudingen vergeleken worden. De borsten waren voor haar persoon wat voor de muur de torens waren, die uit kracht van het weerstandsvermogen, dat zij in zich bergen, den vijand wiens opmerkzaamheid zij tot zich trokken, nooit aan zich laten komen..

Zij toont derhalve den staat aan, daar zij ook toe was gekomen, waarin zij volmaakt werd tot die hoogte daar zij nu in was. Zijnde die eigen staat, dien de bruidegom even vereist had tot de medevolmaking van de kleine zuster. Daar had Hij haar gezegd: Als zij ene muur is, hier toont de bruid nu, dat het zo met haar ook ging. Zij was ook eerst tot een muur geworden, eer zij zoveel gunst vond, dat zij tot een paleis van zilver werd..

Zij acht zich in deze gunst van haar Heere ten hoogste gezegend en gelukkig, en schrijft dit voltrokken goede werk in haar aan Zijn onverdeelde liefde en goedgunstigheid toe. Want Hij had haar met ogen van gunst en genade aangezien en haar Zijne tedere liefde doen ondervinden, door haar tot zulk een wal of muur van koper ja zilver (Jer. 1: 18) te maken, die pal en vast stond en tegen welke het blazen des geweldenaars niets vermocht. Dies Hij in hare

sterkte Zijn vermaak stelde. Geen wonder dan, dat zij ook zegevierend uitroept en juicht, dat zij toen vrede in zijne ogen had gevonden en gunst van hem had verkregen. Deze heilrijke stonde was bij haar steeds herdenkens waardig..

Sulamith doet in vreugdevolle bekentenis den mond open om haren broederen te zeggen, dat haar gehele bestaan in Salomo, den vredevorst, bevredigend geworden is, en is zich bewust dat zij hem een kuis, zedig hart en een onbevlekt lichaam heeft gebracht. Niet als eigene verdienste, waarin zij zich beroemen wilde, betracht zij het, maar vrolijk en dankbaar aan hem, die haar krachtig gemaakt en bewaard heeft, doet zij, in het bewustzijn van hare heerlijkheid, haren mond open..

Zonder twijfel wijst de Bruid hier op den heerlijken staat, waartoe haar Koning haar had gebracht. En dit niet alleen om het werk des konings te roemen, maar ook om haar kleinere zuster te troosten, en aan te moedigen, om ook al haar vertrouwen op Hem te zetten.

De geestelijke betekenis straalt duidelijk en helder door. Hier spreekt een bevestigde in het geloof, om den Heere en hem alleen al den roem en de eer te geven voor Zijne genade, en om de kleinen en stillen in den lande, om de treurenden van hart te troosten en te bemoedigen. Hun te bemoedigen, dat de Heere nooit half werk doet, maar immer de Rotssteen is, wiens werk volkomen is.

Sulamith tot Salomo, ziende op hare broeders: Salomo had niet ver van hier enen wijngaard (beter: wijnberg), te Baäl-Hamon, nabij Dothaim in den stam van Issaschar. Hij gaf dezen wijngaard, wijnberg in enkele stukken verdeeld, over aan de hoeders, als pachters, met de vermaning, dat een ieder hem bracht (brengen moest) voor deszelfs vrucht, die zijn wijngaard hem opbracht, als pachtcijs duizend zilverlingen, 1000 zilveren sikkelen, terwijl de overige 200 sikkelen hem den pachter als aandeel overbleven.

Sulamith vermeldt dezen koninklijken wijnberg als een voor de hand liggend voorbeeld, dat zij nu terstond wil toepassen.

De wijngaard des Heeren is het huis van Israël. Deze mag vergeleken worden bij Salomo's wijngaard te Baäl-Hamon, verhuurd, als ware het, aan de Joodse vorsten, rechters en profeten. Maar waar de kerk, gelijk hier, van zich zelf onder dit beeld spreekt, belooft zij daarbij naarstigheid en waakzaamheid, tegelijkertijd met betamende achting en eerbied jegens hare dienaren..

De getrouwe gade, den wijngaard beschouwende, dien haar echtgenoot haar had gegeven, vergelijkt dien bij een anderen van dezelfde waarde. Zij herinnert zich de huur, die er voor betaald werd. De haar nu geschonken wijngaard zal onder het bestuur van ene liefhebbende gade, haren echtgenoot, niet minder opbrengen dan toen hij aan vreemden werd verhuurd. De geestelijke betekenis schijnt te doelen op het beginsel van Christelijke gehoorzaamheid in tegenoverstelling van de gehoorzaamheid, door de wet gevorderd. De laatstgenoemde was die van een huurling. Onder het Evangelie is het eeuwig leven en ieder voorrecht ene vrije genadegift van God, de gift Zijner liefde. Aldus worden de heiligste, de duurste en krachtigste

verplichtingen, die der liefde, der door den Heiligen Geest in het hart uitgestorte liefde, op den gelovigen gelegd.

Mijn eigen wijngaard (Hoofdstuk 1: 6), dien ik heb, nu mijne vrijheid, mijn jonkvrouwelijke staat met alles, wat enen man aan mij kan behagen, is voor mijn aangezicht, is voor mij, staat thans onder mijn eigen bestuur en alleen tot mijne eigene beschikking; niemand behoeft dien meer te hoeden. Maar de duizend zilverlingen, het volle bedrag van mijnen wijnberg, zijn voor u, o Salomo! leg ik in uwe handen; het recht om over mij te beschikken en mij te behoeden, gezamenlijk met alles, wat ik ben en heb, heb ik aan u overgedragen; de uwe ben ik en wil ik eeuwig blijven; maar tweehonderd sikkelen zijn voor de hoeders van deszelfs vrucht. 1) Gelijk de 200 sikkelen aan de hoeders van den wijnberg te Baäl-Hamon werden geschonken, geef also ook hun aandeel aan mijne broeders, die mij, mijnen wijngaard, zo trouw en zorgvuldig hebben bewaard. Aan uwe liefde en trouwe beveel ik hen en hun toekomst aan.

Als de Eigenaar het zijne ontvangen heeft, zal het de huurlieden ook aan hun winst niet ontbreken. Twee honderd zilverlingen, een groot loon ongetwijfeld als het afgaat van de inkomsten van een enkel duizend zilverlingen, waren voor Salomo's wijngaardeniers bestemd. Zij die voor Christus werken, werken ook voor zich zelf, en hoe meer eer zij hunnen Heere toebrengen, hoe onuitsprekelijk groter al hun eer en voordelen wezen zullen..

Deze overvloed van liefde, die bij alle vurigheid harer overgave aan den echtgenoot toch ook nog voor hare bloedverwanten een deel overig heeft; deze aandoenlijke zusterlijke liefde, die met hare kinderlijke, trouwe, vrome gehechtheid aan hare moeder, gelijk zij die in den loop van het stuk herhaaldelijk openbaart, in waarheid één is, dient tot de lieflijk verheerlijkende voleinding van het heerlijke karakterbeeld dat de dichter van haar als ideaal ener bruid en jonge echtvrouw wilde ontwerpen en waarin hij de gedachte en de verborgenheid van het huwelijk zelf als ene heilige instelling Gods heeft voorgesteld.

Vs. 11 is gebruikt om in vs. 12 de toepassing er van te maken.

Hoe meesterlijk tekent de H. Geest het hier duidelijk dat al wat de gelovigen ontvangen, is van het kapitaal van den groten Koning en Heere.

De ganse wijngaard kwam aan Salomo toe, die 1000 zilverlingen waren voor Hem en voor Hem alleen, maar van hetgeen Zijn eigendom, volkomen eigendom was, werden 200 zilverlingen gegeven aan de hoeders.

Alles ontvangt de Kerk, en daarom de gelovige, uit de volheid van Gods ontferming, maar als vrije genade, verbeurde genade.

Salomo tot Sulamith: O, gij bewoonster der hoven, gij die zo veilig zijt en welbewaard, die uw innigst zielsverlangen hebt verkregen; zie nu zijt gij immers aan de plaats van uw zielsverlangen, de metgezellen merken op uwe stem, uwe metgezellen, die uwe schone stem

zo dikwijls gehoord hebben, weten wat gij zegt; doe ze nu ook mij in het zingen van een vrolijk lied horen. 1)

De koning noemt haar alzo, omdat haar staat vast en zeker is, vergelijkt haar hij een hof, die veilig is en voor indringers bewaard. Maar waar zij nu tot hare metgezellen spreekt, daar vermaant Hij haar, dat zij Hem allermeeft en allereerst hare behoefte bekend make, hare wensen noeme, dewijl Hij alleen al hare beden kan vervullen.

Zo gaat het ook altijd op geestelijk gebied.

Het is goed, dat gelovigen elkaar wijzen op de noden en behoeften der ziele, elkaar mededelen, wat God aan de ziele gedaan heeft en doet; maar allernoodzakelijkst is het, dat de troon der genade word opgezocht en gezocht, om zich voor den Heere neer te leggen in al zijn geestelijke ellende, en van den Heere te vragen en te smeken, dat Hij gedurig zegene met de stromen Zijns Geestes.

Sulamith, haren echtvriend bij den arm naar buiten geleidende, zingt: a) Kom haastelijk, mijn liefste! en wees gij gelijk ene ree, ene gazel, of gelijk ene welp der herten, een jong hert, op de bergen der specerijen. 2) Kom, laten wij te zamen over deze met geurige bloemen bedekte bergen, die ons zo vriendelijk uitnodigen, vrolijk heen wandelen als snelle reeën.

Openb. 22: 17: 20.

Hiermede voldoet Sulamith aan de begeerte van haar koning en Heere, haar stem te doen horen. En daarmee zegt zij het zo duidelijk mogelijk, dat al de begeerten harer ziele naar Hem uitgaan.

Het is hier als het ware de bode der Kerk, zoals die onder het N. Verbond luidt: Kom, Heere Jezus, ja, kom haastelijk!

In het Hooglied worden we inzonderheid gewezen op twee bergen of gebergten. Het gebergte van Bether en de bergen der specerijen.

De bergen van Bether maken scheiding tussen den Bruidegom en zijne bruid, maar op de bergen der specerijen is van geen scheiding meer sprake.

Daarom zijn ook de bergen der specerijen, beeld van de eeuwige bergen van gelukzaligheid en heerlijkheid, waarop de grote Hogepriester en Koning zijn volk alle de zijnen zal verzamelen en verkwikken met de lieflijkste ondervindingen, met de lieflijkste geuren van Zijne genade, en met de heerlijkste vruchten van Zijne gemeenschap.

Dan zal er nimmer meer scheiding plaats hebben, maar eeuwige vereniging zal de ervaring zijn.

Hierom smeekt hier de bruid, hierom smeekt de Kerk van Christus, zolang als zij nog is in het land der vreemdelingschappen.

Als de strijdende Kerk in de overwinnende zal zijn overgegaan, dan is het smachtend: Kom, voor eeuwig, overgegaan in het vervulde: Ik ben gekomen.

SLOTWOORD OP HET BOEK HET HOOGLIED.

Het Hooglied, of het Lied der Liederen, behoort zonder enigen twijfel tot die Boeken der H. Schrift, waarover de gevoelens van oudere en nieuwere uitleggers zeer ver uiteenlopen.

Meent de een, dat, toen de grote Koning Israëls dit Lied vervaardigde, hij enkele voorgevoelens van het Goddelijke Tegenbeeld in zijn ziele heeft gehad; anderen, dat het, zonder Salomo's bewuste doel, door de werking des Geestes zo is opgesteld, dat ons uit zijn verheven samenstel, als uit een kristallen spiegel, de verborgenheden des huwelijks tegenstralen: sommigen vinden er in een allegorie omtrent Christus en zijn Kerk.

Wij sluiten ons aan bij de typisch-mystische verklaring van het Hooglied.

Salomo, gedreven door den Heilige Geest, heeft in zijn huwelijk met Sulamith, aan de Kerk van alle eeuwen voorgesteld en voor haar bezongen, hoe Christus Jezus niet alleen zijne Kerk heeft opgezocht, maar haar ook weer opzoekt, als zij verkeert in een kwijnenden en afgezakten toestand.

Hoe Christus Jezus alle eeuwen Zijn woord vervult, dat hij is de Eerste en de Laatste, Degene, wiens trouw door de trouweloosheid Zijner gelovigen niet wordt te niet gedaan.

Al wat Salomo zegt van Sulamith, en wederkerig wat zij zegt van Salomo, kan alleen dan tot zijn recht komen, wanneer het wordt toegepast op de verhouding tussen Christus Jezus en Zijne duur gekochte gemeente.

Wat de Heere gedurende zijn omwandeling op aarde sprak: "Meer dan Salomo is hier", geldt ook hier inzonderheid.

Gaarne verenigen we ons met wat Henry aan het slot van zijn inleiding op dit Boek schrijft: "De beste sleutel tot dit Hooglied is de 45ste Psalm, die men ook in het N. Verbond vindt aangetrokken, zodat dit mede op het Hooglied zelve, als bij terugstuiting, mag toegepast worden.

Het is en blijft echter moeilijk om de mening des Geestes in sommige plaatsen van dit Boek slechts als waarschijnlijk op te geven, en de geleerdste verstanden vinden er zelfs diepten in, welke zij onmogelijk peilen kunnen.

Doch, als de zin en mening daarvan eens getroffen is, dan is ze van een wonderbaar nut, door de godsdienstige aandoeningen in ons te verlevendigen; en de ontdekte waarheid oefent alsdan ene des te grotere kracht op onze zielen.

Als we ons tot de beoefening van dit Boek overgeven, moeten we niet alleen met Mozes en Jozua onze schoenen uittrekken, en zeggen, dat wij een heiligen grond betreden, maar wij moeten zelfs met Johannes een heilige vlucht nemen tot in het hoogste en binnenste Heiligdom, opdat we dus met vertrouwen mogen zeggen: "Ja waarlijk! dit is een huis Gods, en ene poorte des hemels."